ПАМЯЦЬ

ГІСТОРЫКА-
ДАКУМЕНТАЛЬНЫЯ
ХРОНІКІ
ГАРАДОЎ І РАЁНАЎ
БЕЛАРУСІ

ШМАТТОМНАЕ
ВЫДАННЕ
СТВАРАЕЦЦА
ПАВОДЛЕ
РАШЭННЯ
ЎРАДА
РЭСПУБЛІКІ
БЕЛАРУСЬ

ПАМЯЦЬ

КАРМЯНСКІ РАЁН

МІНСК «БЕЛАРУСЬ» 2003

УДК 947.6
ББК 63.3 (4Беи)
П15

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ:

М.Я.ДЗЯТКОЎ (старшыня райвыканкома), Я.В.МАЛАШЭВІЧ,
В.Я.МАЦВЕЕНКА, І.А.ПРОЦКІН, Б.В.УЛЬЯНКА

РАЁННАЯ КАМІСІЯ
ПА СТВАРЭННІ ГІСТОРЫКА-ДАКУМЕНТАЛЬНАЙ ХРОНІКІ:

В.Я.МАЦВЕЕНКА (старшыня камісіі), М.З.БАШЛАКОЎ,
Р.Ф.ГАНЖУРАЎ, К.Р.МУРАШКОЎ, С.Ф.ЛАПАЦІНА, К.І.ПЯТРОЎ,
К.В.СМІРНОВА, В.К.УШАЎ

АРГАНІЗАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНЫ ЦЭНТР ПА ВЫДАННІ
ГІСТОРЫКА-ДАКУМЕНТАЛЬНЫХ ХРОНІК ПАМЯЦІ
МІНІСТЭРСТВА ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ:

Б.В.УЛЬЯНКА (кіраўнік цэнтра), У.І.ЛЕМЯШОНАК (галоўны рэдактар),
М.З.БАШЛАКОЎ (галоўны метадыст), Р.А.ЧАРНАГЛАЗАВА (рэдактар)

Мастак Э.Э.ЖАКЕВІЧ

Распрацоўка мастацка-тэхнічнага афармлення серыі В.А.РАГАЛЕВІЧА

ISBN 985-01-0455-4

© УП “Выдавецтва “Беларусь”, 2003

Помнік воінам-землякам у в. Кароцькі

14—10 тыс. г. да н.э.	Засяленне Пасожжа (стаянкі старажытнага чалавека ва ўрочышчах Бор, Грэнск, Узломы, Узлужжа, Уялец, Пральня)
5—3 тыс. г. да н.э.	Час першага буйнога грамадскага падзелу працы і станаўленне вялікіх племянных аб'яднанняў, шматлікіх пасяленняў на берагах Сажа

Вуліца Кастрычніцкая ў г.п. Карма

X—XII стст.	Першыя гарады. Кармяншчына ў складзе Чарнігаўскага княства
XIV—XV стст.	У складзе Вялікага княства Літоўскага
1569—1772 гг.	Кармяншчына ўвайшла ў склад Рэчы Паспалітай

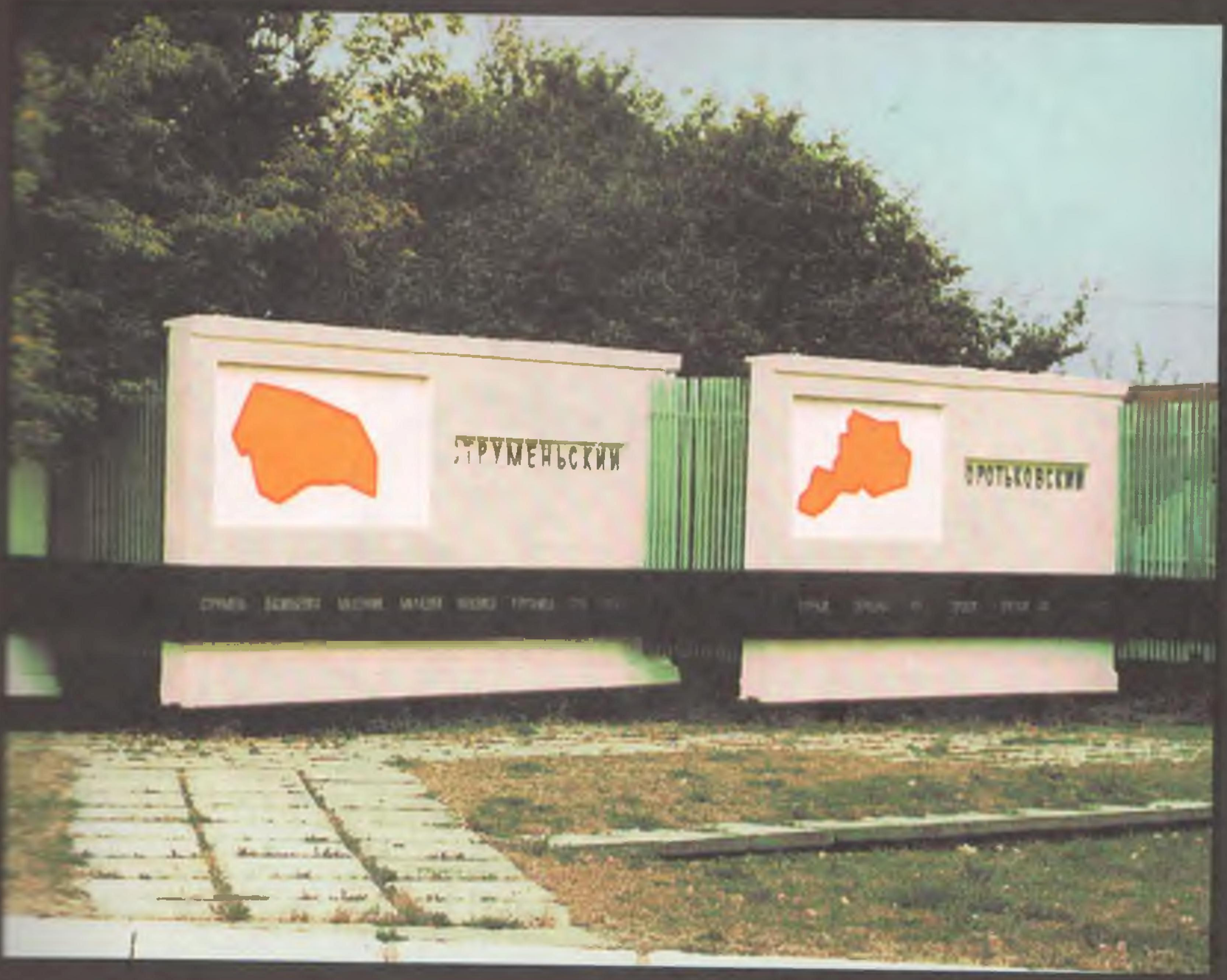

Помнік адселеным вёскам у г.п. Карма

1691 г.	У пісьмовых крыніцах сустракаюцца звесткі пра м. Карма
1704 г.	Першыя звесткі пра вёскі Бярозаўка, Восаў, Струмень, Ліцвінавічы, Зяцькавічы, Вашчанкі, Кароцькі, Ворнаўка, Сапажкі

На возеры Сырскае

1772 г.	*Кармянскія землі пасля 1-га падзелу Рэчы Паспалітай увайшлі ў склад Расійскай імперыі*
1777 г.	Мястэчка Карма ў выніку новага губернскага падзелу на паветы ўвайшло ў склад Рагачоўскага павета

Помнік-танк у г.п. Карма ў гонар воінскіх часцей, якія вызвалялі раён ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў у лістападзе 1943 г.

1865 г.	У м. Карма адкрыліся мужчынскае і жаночае народныя вучылішчы
1903 г.	У м. Карма ўзнікла сацыял-дэмакратычная група
1905 г.	1 мая ў зенькавіцкім лесе па ініцыятыве сацыял-дэмакратаў праведзены першы мітынг жыхароў Кармы. Паліцыя арыштавала 14 чалавек. Шасцярых з іх суд прыгаварыў да турэмнага зняволення

Курганны могільнік каля в. Казімірава

1908 г.	У м. Карма пачаў дзейнічаць тэлеграф
1917 г., верасень	У в. Хізаў утвараецца самастойная "рэспубліка", якая не прызнала Часовы ўрад

Помнік Герою Савецкага Саюза М. Г. Калінкіну ў в. Ліцвінавічы

1917 г., лістапад	Улада ў мястэчку і воласці пераходзіць у рукі валаснога Савета
1918 г., восень	У в. Ліцвінавічы прыязджае П. М. Лепяшынскі і стварае там першую школу-камуну

У зоне адсялення пасля аварыі на Чарнобыльскай АЭС

1919 г., 25 лютага	У м. Карма ўспыхнуў контррэвалюцыйны мяцеж, у выніку якога былі па-зверску забіты член рэвалюцыйнага камітэта І. Г. Абатураў, работнікі міліцыі І. А. Ільюшчанка, Ф. М. Давыдзенка
1924 г., 17 ліпеня	Створаны Кармянскі раён

Кармянскі абрус

1929 г.	У раёне пачалася масавая калектывізацыя
1931 г.	У калгасе імя Будзённага з'явіўся першы ў раёне трактар. У Карме пабудаваны завод па апрацоўцы льноволакна
1933 г.	Даў першую прадукцыю Ворнаўскі торфазавод

Кармянскія ўзоры

1941 г., жнівень	Акупацыя Кармянскага раёна нямецка-фашысцкімі захопнікамі
1943 г., 20 лістапада	Тэрыторыя раёна вызвалена ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў
1944 г., 25 лютага	Раённы сход камуністаў разгледзеў пытанне "Аб аднаўленні калгасаў і выкананні плана лесанарыхтовак"

Народны фальклорны калектыў "Спадчына"

1946—1950 гг.	Адноўлена работа ўсіх прамысловых прадпрыемстваў раёна
1952 г.	Узбуйненне калгасаў. 103 калгасы рэарганізаваны ў 28 буйных гаспадарак
1960-ыя гг.	У раёне створаны 8 саўгасаў
1975 г.	Дала першую прадукцыю птушкафабрыка "Сож"

Рака Сож

1983 г.	Кармянскі раён узнагароджаны Ганаровым дыплома ЦК КПСС, Савета Міністраў СССР, ВЦСПС і ЦК ВЛКС
1990 г.	Адсяленне вёсак Васільеўка, Гарадок, Жавуніца, Залатаміно, Касцюкоўка, Курганне, Лабыроўка, Лазовіца, Салабута, Струмень, Хляўно, Ясень і інш у выніку забруджання радыенуклідамі пасля авары на Чарнобыльскай АЭС (1986 г.).

Кормянская центральная районная библиотека

Да чытача

Прыгажун Сож з яго маляўнічымі, парослымі лесам і хмызняком берагамі, лагоднай, ласкавай вадой — тая блакітная нітка, што знітавала палатно гісторыі раёна. Менавіта тут, на шматлікіх пагорках Пасожжа, сяліліся нашы старажытныя продкі дзесяткі стагоддзяў таму. Рака карміла і паіла іх, служыла надзейным шляхам зносін з блізкімі і далёкімі суседзямі. Памятае Сож і змрочныя часіны варожых нашэсцяў і войны, віхуры рэвалюцыйных і грамадзянскіх узрушэнняў. Кармяншчыну, хаця і знаходзіцца яна ўбаку ад скрыжаванняў вялікіх дарог, ніколі не абыходзілі больш-менш важныя падзеі, што пакінулі след у гісторыі беларускага народа.

У канцы красавіка 1986 г. значная тэрыторыя раёна, як і амаль усяго гомельскага Пасожжа, у выніку аварыі на Чарнобыльскай атамнай станцыі была забруджана радыенуклідамі, а частка яго жыхароў перaселена ў іншыя рэгіёны рэспублікі. Але, нягледзячы на вялікую бяду, працаўнікі раёна ўносяць свой пачэсны ўклад у станаўленне суверэннай Беларусі, свята захоўваюць лепшыя традыцыі старэйшых пакаленняў. Яскравы доказ таму гэта кніга. Яна аб кармянцах. Аб тых, хто бараніў Айчыну ў суровыя часы ваеннага ліхалецця і не вярнуўся да роднага парога, аддаўшы жыццё за свабоду і незалежнасць краю. Яна аб тых, хто ўзнаўляў народную гаспадарку, выхоўваў новае пакаленне, марыў аб лепшым жыцці. Яна аб чалавеку-змагару, чалавеку-працаўніку, чалавеку-пераможцу.

Кніга пабудавана на канкрэтных дакументах, успамінах непасрэдных удзельнікаў і відавочцаў тых ці іншых падзей, даследаваннях вучоных, краязнаўцаў-гісторыкаў, творах пісьменнікаў, артыкулах і замалёўках. Раённая камісія па падрыхтоўцы кнігі выказвае шчырую падзяку арганізацыям, установам і прыватным асобам, якія аказалі садзейнічанне ў зборы матэрыялу і выданні хронікі “Памяць. Кармянскі раён”.

Думаецца, што агульнымі намаганнямі ўдалося ў немалой ступені ўзнавіць забытыя старонкі гісторыі, устанавіць прозвішчы многіх загінуўшых землякоў, скласці мазаіку мінулага і сучаснага Кармяншчыны.

2. Зак. 522.

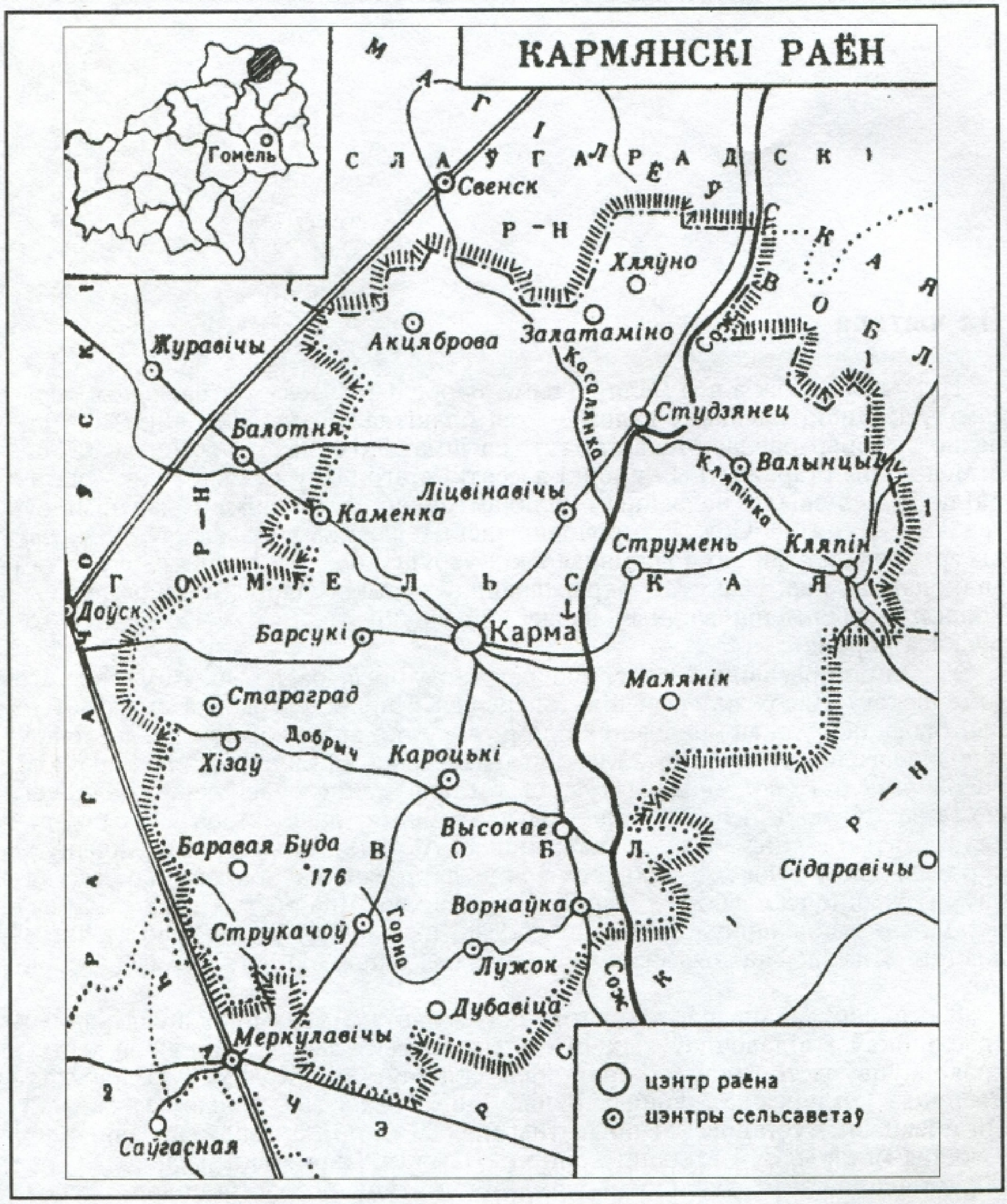

Кармянскі раён утвораны ў ліпені 1924 г. Плошча каля 0,9 тыс. кв. м. Населеных пунктаў 74, у тым ліку г. п. Карма, 10 сельскіх Саветаў. На 1.1.1999 г. у раёне пражывала 18,6 тыс. чалавек, у тым ліку ў г. п. Карма 6,3 тыс. чалавек.

Раён размешчаны на паўднёвай ускраіне Аршанска-Магілёўскай раўніны. Рэльеф раўнінна-ўзгоркавы. Хвалістыя раўніны чаргуюцца з хвалістымі ўзвышшамі і слаба ўвагнутымі нізінамі. Узвышшы і пластападобныя раўніны разрэзаны шматлікімі вузкімі і глыбокімі рачнымі далінамі, а месцамі ўскладняюцца ярамі і балкамі. У агульным плане паверхня раёна мае нахіл з поўначы на поўдзень.

Найбольш характэрныя карысныя выкапні: радовішча торфу агульнай плошчай 215 га і з запасамі 3 млн 200 тыс. куб. м торфу-сырцу каля в. Ворнаўка. У 1953 г. на тэрыторыі раёна на правым беразе р. Сож каля в. Студзянец знойдзены буйныя запасы мелу.

Сярэдняя тэмпература студзеня −6 °С, ліпеня 18,5 °С. Ападкаў выпадае прыкладна 550—600 мм у год, глеба прамярзае ў сярэднім на 45—52 см. З поўначы на поўдзень працякае р. Сож (левы прыток Дняпра) з прытокамі Касалянка, Струменка, Кармянка і інш. На ўсім

шляху працякання р. Сож па тэрыторыі раёна распасціраюцца вялікія пойменныя лугі, якія выкарыстоўваюцца пад сенакосы і выпасы. Па берагах ракі цягнецца даліна з надпойменнымі тэрасамі эпохі дняпроўскага абледзянення. У пойме р. Сож шмат невялікіх азёр, дзе водзіцца рыба і вадаплаўная птушка. Сож выкарыстоўваецца для сплаву лесу.

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС плошча сельгасугоддзяў раёна скарацілася з 61,9 тыс. га да 46,7 тыс. га; ліквідаваны 1 калгас і 1 саўгас. З зоны радыеактыўнага забруджання выселена каля 10 тыс. чалавек.

Якасная ацэнка глебаў: ворныя землі — 36 балаў, сельгасугоддзі — 35 балаў. Асноўныя землекарыстальнікі — 7 калгасаў і 7 саўгасаў. Лясны фонд складае 24,8 га.

У раёне налічваецца 6 прамысловых прадпрыемстваў, 14 сярэдніх, 1 базавая школа, 18 дашкольных устаноў, 20 бібліятэк, 23 клубныя ўстановы, дзіцячая музычная школа, філіял абласнога краязнаўчага музея, раённая бальніца, 3 урачэбныя амбулаторыі, 13 фельчарска-акушэрскіх пунктаў, аптэка, 16 кінаўстановак. Выдаецца раённая газета "Зара над Сожам".

Кормянская центральная районная библиотека

Населеныя пункты Кармянскага раёна

Даныя на 1.1.2002 г.

Акцяброўскі сельскі Савет: вёскі Акцяброва, Косаль.

Барсукоўскі сельскі Савет: вёскі Барсукі, Бялёў, Навасёлкі, Рэвут, Сырская Буда, Тарахаўка.

Валынцаўскі сельскі Савет: вёскі Валынцы, Кляпін, Кляпінская Буда, Корсунь.

Ворнаўскі сельскі Савет: вёскі Ворнаўка, Вострая Карма, Высокае, Добрыч, Енцы, Іванаўка; пасёлкі Каўказ, Рудня.

Каменскі сельскі Савет: вёскі Бярозаўка, Каменка, Кучын, Лебядзёўка, Янаўка; пасёлкі Бор, Пакроўскі.

Кароцькаўскі сельскі Савет: вёскі Багданавічы, Востраў, Вынашаўка, Кароцькі, Куракаўшчына, Новая Зенькавіна, Сапажкі, Старая Зенькавіна, Сырск, Сямёнаўка.

Ліцвінавіцкі сельскі Савет: вёскі Вашчанкі, Дубравіна, Зяцькавічы, Казімірава, Ліцвінавічы, Паштовая Глінка, Рудня, Студзянец; пасёлкі Вазнясенск, Дубролеж, Касаляцкі, Мікольск.

Лужкоўскі сельскі Савет: вёскі Аляксандраўка, Жабін, Лужок, Расохі, Скартынь; пасёлак Чамушаль.

Стараградскі сельскі Савет: вёскі Бераставец, Задуб'е, Лубянка, Пасека-Слабодка, Пятравічы, Стараград, Хізаў.

Струкачоўскі сельскі Савет: вёскі Баравая Буда, Гарадок, Дубавіца, Коласава, Лесавая Буда, Матораўка, Міхалёўка, Норкаўшчына, Праўда, Струкачоў, Шаламеі, Шэрахаўская Буда.

Населеныя пункты Кармянскага раёна, якія не існуюць

Акцяброўскі сельскі Савет: вёскі Косальскі Прудок*, Курганне*; пасёлак Забалоцкае*.

Валынцаўскі сельскі Савет: вёскі Дубраўка, Жавуніца*, Калюды*, Ясень*.

Ворнаўскі сельскі Савет: вёска Халапаўка; пасёлак Ратнік.

Залатамінскі сельскі Савет: вёскі Баравая Глінка*, Воеўка*, Залатаміно*, Касцюкоўка*, Лабыроўка*, Салабута*, Слабада*, Хляўно*; пасёлкі Бакунава*, Ленінскі, Луначарскі*.

Кароцькаўскі сельскі Савет: вёскі Бервяны*, Гарадок*, Добрыч, Новая Халапаўка, Рассвет, Старая Халапаўка; пасёлкі Бурны*, Красны Бор*, Луг*.

Ліцвінавіцкі сельскі Савет: вёска Барысаўка; пасёлак Першая Ступень*.

Лужкоўскі сельскі Савет: пасёлкі Асінаўка, Замошша.

Стараградскі сельскі Савет: пасёлкі Арэшнік, Машанаўка.

Струкачоўскі сельскі Савет: вёска Дубраўка; пасёлкі Жданаў, Круглы, Крывы Рог, Лозкі.

Струменскі сельскі Савет: вёскі Васільеўка*, Восаў*, Данізаўка*, Курганіца*, Лазовіца*, Малашкі*, Малянік*, Мінчукі, Струмень*, Труд*; пасёлак Бель.

---

* Населеныя пункты, адселеныя ў 1990 – 1991 гг. і знятыя з уліку ў сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС.

Кармянская цэнтральная раённая бібліятэка

АД ЧАСОЎ ПЕРШАБЫТНЫХ

1917

ЗЯМЛЯ НАШЫХ ПРОДКАЎ

З глыбіні тысячагоддзяў

Паводле археалагічных звестак, тэрыторыя сучаснай Гомельшчыны, у тым ліку і Кармянскага раёна, заселена чалавекам каля 100 тысяч гадоў таму. Гэта былі першабытныя плямёны паляўнічых. Яны ішлі з поўдня і паўднёвага ўсходу і рассяляліся ў асноўным па басейнах рэк.

Каменны век. Кармяншчына здаўна лічыцца багатай на крамянёвую сыравіну. Гэтыя камяні рассыпаны па палях і агаленнях берагоў, сустракаюцца ў мелавых адкладах і выходзяць на паверхню ў выглядзе пластоў. Залягае крамянёвая сыравіна блізка да паверхні, а дзе-нідзе і проста выходзіць на паверхню, асабліва там, дзе ёсць мелавыя адклады. Гэты фактар абумовіў шчыльнае засяленне тэрыторыі раёна ў старажытнасці. Урадлівыя глебы, багатыя на дзічыну лясы, на рыбу вадаёмы таксама спрыялі прытоку насельніцтва ў гэтыя мясціны. Калі ўпершыню чалавек прыйшоў на гэтую зямлю — сказаць цяжка. Вучоныя лічаць, што гэта магло здарыцца ў адзін з міжледавіковых перыядаў. Як вядома, ледавіковых эпох на Беларусі было не менш як пяць, кожны наступны ледавік як нажом здымаў паверхню зямлі і знішчаў усе сляды папярэдняга існавання чалавека.

Калі больш раннія пранікненні чалавека на нашу зямлю можна толькі ўявіць сабе гіпатэтычна, то засяленне ў перыяд апошняга муравінскага міжледавікоўя мае некаторыя доказы. Менавіта тады (110—95 тыс. гадоў таму) першабытныя паляўнічыя дасягнулі 55° паўночнай шыраты. Гэта быў час мусцьерскай культуры, калі неандэртальцы — стваральнікі гэтай культуры — пакінулі на тэрыторыі Заходняй Еўропы звыш 600 стаянак.

Знойдзеныя на тэрыторыі Беларусі скрэблы і паляўнічыя прылады па спосабу апрацоўкі і форме вельмі нагадваюць вырабы неандэртальцаў (Быхаўскі, Чачэрскі і Веткаўскі раёны).

Бясспрэчна, чалавек дасягнуў зямлі Беларусі ў верхнім палеаліце, калі крамаиьёнцы, людзі, якія па сваіх фізічных даных нічым не адрозніваюцца ад нашага сучасніка, дайшлі да берагоў Прыпяці (в. Юравічы ў Калінкавіцкім раёне) і Сажа (в. Падлужжа ў Чачэрскім раёне). Ля Падлужжа, зусім побач з нашым раёнам, археолагі знайшлі Бердыжскую стаянку — паселішча з рэшткамі жытлаў з касцей маманта — і каля тысячы прылад працы і адыходаў крамянёвай вытворчасці. Дзякуючы сучасным метадам удалося высветліць, што ўзрост помніка — 23 тысячы гадоў. Некаторыя вырабы з Бердыжа маюць настолькі прыкметныя своеасаблівасці апрацоўкі, што іх ні з чым не зблытаеш.

Падчас раскопак ля Струменя, ва ўрочышчы Лоша, давялося сустрэць нож, які быў вельмі падобны на бердыжскі. Здаецца верагодным, што менавіта тады, напярэдадні максімальнага наступу апошняга валдайскага абледзянення (18—17 тыс. гадоў таму), чалавек наведаў Кармяншчыну. Не выключана, што археолагам удасца знайсці адрэшткі яго дзейнасці ў тагачасны перыяд на нашай зямлі.

Далей у летапісу засялення Беларусі існуе белая пляма. Ледзяны подых з поўначы (а ледавік дасягнуў мяжы Паазер'я) быў настолькі моцным, што стаянак гэтага часу не знойдзена і на суседніх тэрыторыях.

У пасляледавіковы час на Пасожжы распаўсюдзіліся плямёны, стварыўшыя грэнскую культуру (названа па адпаведнаму помніку ва ўрочышчы Грэнск, што каля в. Ворнаўка Кармянскага раёна).

Упершыню аб гэтым помніку загаварылі яшчэ ў 1930-ыя гг., калі ў 1 км на ўсход ад Ворнаўкі беларускі археолаг К. М. Палікарповіч знайшоў значную колькасць прылад працы з крэменю. Адметнай рысай сабранага з паверхні раздзьмутых пяскоў комплексу была наяўнасць наканечнікаў стрэл з бакавой выняткай. Выявілася таксама вядучая роля адшчэпаў, а не пласцін для выпрацоўкі прылад.

Тут трэба растлумачыць, што азначаюць гэтыя тэрміны. Перш чым зрабіць прыладу, неабходную ў гаспадарцы (наканечнікі стрэл і дзідаў, нажы і скрабкі, скоблы і скрэблы, сякеры і цёслы, долаты і свярдзёлкі, праколкі і разцы і інш.), чалавек шукаў прыдатныя акруглыя ці падоўжаныя крамянёвыя жаўлакі. Моцным ударам ён адсякаў адзін ці некалькі кавалкаў і атрымоўваў так званую ўдарную пляцоўку. Націскаючы на яе краі, ён пачынаў, нібыта аловак, абстругваць камень па перыметры. У выніку атрымліваліся падоўжаныя, правільна агранёныя кавалкі, якія археолагі назвалі пласцінамі, ці няправільнай формы розных памераў абломкі, так званыя адшчэпы. У далейшым з дапамогай другаснай апрацоўкі, рэтушавання, здымаючы маленькія лусачкі з краёў вырабаў, дасягалі патрэбнай і зручнай формы, завастралі ці прытупплялі краі, рабілі, калі патрэбна, чарашок, выняткі і іншае, каб зрабіць рэч дасканалай і зручнай.

Ля вытокаў археалагічных доследаў на тэрыторыі Верхняга Падняпроўя, куды адносіцца і Кармяншчына, у дарэвалюцыйны і даваенны час працавалі Е.Р. Раманаў і Н.Ф. Беляшэўскі, К.М. Палікарповіч, у пасляваенны час — І. І. Арцёменка, І. М. Цюрына, У. Дз. Будзько. У апошнія дзесяцігоддзі раскопкі на Кармяншчыне праводзілі А. Г. Калечыц і В. Ф. Капыцін. Ёсць у раёне і шмат аматараў-краязнаўцаў, якія закаханы ў сваё Пасожжа і аказваюць вялікую дапамогу ў захаванні спадчыны.

Грэнскія плямёны і іх нашчадкі, стварыўшы сожскую культуру, у час фінальнага палеаліту (14—10 тысячагоддзяў таму) і пазней, у мезаліце (сярэдні каменны век, які доўжыўся да 6-га тысячагоддзя), пакінулі на тэрыторыі раёна некалькі помнікаў. Гэта ў першую чаргу наваколле Ворнаўкі (урочышча Бор, Грэнск), Касцюкоўкі (Міхееўкі) (урочышчы Узломы, Узлужжа), Ліцвінавіч (урочышча Цялец), Васільеўкі (урочышча Пральня). З адзначаных мезалітычных помнікаў раскопваўся толькі Грэнск.

Неаліт (новы каменны век). Больш шчыльна была заселена Кармяншчына ў эпоху неаліту (канец 5-га — пачатак 2-га тысячагоддзя да н.э.), калі жыхары Пасожжа навучыліся ляпіць гліняны посуд. Гэтая фармальная знешне адзнака і паслужыла прыкметай для выдзялення прынцыпова новай стадыі ў развіцці першабытнага грамадства. Бо на самай справе гэта быў надзвычай важны момант у гісторыі — час першага буйнога грамадскага падзелу працы і станаўлення вялікіх племянных аб'яднанняў.

Тэрыторыю Кармяншчыны, як і ўсё Пасожжа, у тыя часы насялялі плямёны верхнедняпроўскай культуры. Каранямі яна ўваходзіць у мясцовы мезаліт, а ў плане гістарычных лёсаў — далёка на поўнач, на Валдай. На берагах Сажа і яго прыто-

Кармянская цэнтральная раённая бібліятэка

каў, на тэрасах і пагорках поймы ля старарэччаў і ціхіх заток засталіся шматлікія помнікі той пары. Толькі ў межах раёна яны вядомы ля могілак былой в. Бярвена і ва ўрочышчы Мельнікаў Луг і Пральня ля Васільеўкі, вакол в. Валынцы (урочышчы Леднік, Зарэчча, Лагі, Алес), ля былога хутара Астраўніца, каля Ворнаўкі (урочышча Бор, паўночны бераг ручая Падобчага), ва ўрочышчы Скала і Сярэдняе ля Вынашаўкі; на правым беразе ракі Добрыч ва ўрочышчы Падмаскаўшчына і Вышняя Бабравіна, што ля в. Высокае; паблізу ад в. Данізаўка, ва ўрочышчы Круглая і Белая Грывы і Похалаць; ля в. Жавуніца, каля возера Цішычы (урочышча Макеенкава Грыва) і інш. Неалітычныя паселішчы і рэшткі мезаліту засталіся ля в. Касцюкоўка (Міхееўка) ва ўрочышчы Узломы і Узлужжа. Знойдзены яны і ля былой в. Ланіца, на беразе ракі Дзеражывелі, ва ўрочышчы Узвалле. Рэшткі неаліту ёсць ля Ліцвінавіч (урочышча Цялец); ля былой в. Млынок на заходнім беразе возера Бярозкі; ля вусця ракі Кармянкі, у 1 км на ўсход ад в. Новая Зенькавіна; на паўднёва-ўсходняй ускраіне былога хутара Астраўніца; ва ўрочышчы Барок ля Паштовай Глінкі; у наваколлі в. Прыбар (урочышчы Хвашчы і Цішычы), вакол в. Струмень (урочышчы Біручыха, Жыдоўка, Ліпіца, Лоша, Нараг, Падсёлы, Трыслівец).

Гэта толькі частка з вядомых нам і папярэдне датаваных помнікаў. Ёсць яшчэ шмат знойдзеных, але дакладна не вывучаных паселішчаў, узрост якіх невядомы, бо пры паверхневых зборах не было выразных рэчаў, якія б указвалі на прыналежнасць да каменнага ці бронзавага вякоў. Такія помнікі ёсць ля Вынашаўкі, на паўднёвы ўсход ад вёскі; на поўнач і паўночны ўсход ад в. Высокае; на мысе, які ўтвараецца паміж правым берагам Сажа і ракі Касалянкі, пры іх сутоцы недалёка ад Ліцвінавіч, як і ва ўрочышчах Ступішча, Белая Гара, Бабінец і інш. Магчыма, падчас раскопак і тут будуць знойдзены рэшткі паселішчаў насельніцтва верхнедняпроўскай культуры.

Так здарылася, што з усяго мноства пералічаных помнікаў шырокія раскопкі былі праведзены ў васьмідзесятых гадах толькі ў наваколлі Струменя. Вынікі аказаліся настолькі ўразлівыя, што неабходнасць працягваць вывучэнне гэтага рэгіёна здавалася відавочнай. Але чарнобыльская трагедыя на многа год спыніла працу. Забруджаны самыя каштоўныя ў гістарычным плане мясціны, у тым ліку і наваколле Струменя. Сёння ўвага вучоных павернута менавіта да тых матэрыялаў, якія апынуліся ў распараджэнні археолагаў.

На заходнім беразе возера-старыцы Аўчыннікава Калюга, ва ўрочышчы Біручыха, што знаходзіцца ў 0,2 км на захад ад в. Струмень, яшчэ ў 1927 г. К. М. Палікарповіч знайшоў рэшткі старажытнага паселішча. І. І. Арцёменка, які ў 1962 г. зрабіў спробу маленькіх раскопак, прыйшоў да высновы, што мае справу з неалітам. Далей працягваць раскопкі ён не стаў, таму што даследаваў галоўным чынам помнікі наступнай па часе бронзавай эпохі. Толькі ў 1976 г. даследчыкі зноў вярнуліся ў гэтыя мясціны. У раскопе плошчай 188 $м^2$ знойдзена звыш 1300 вырабаў з крэменю, у тым ліку звыш 200 закончаных прылад і больш за 600 кавалкаў ляпнога посуду, які быў вылеплены ў неаліце і бронзавым веку. Гэта значыць, што ва ўрочышчы Біручыха чалавек сяліўся па меншай меры двойчы. Большасць знаходак была сканцэнтравана ля трох вогнішчаў адкрытага тыпу, не абкладзеных камянямі. Сярод іх — нажы і наканечнікі стрэл, скрабкі і скоблі, сякеры, цёслы, праколкі, свярдзёлкі, разцы і іншыя рэчы, з дапамогай якіх тубыльцы рабілі ўсё неабходнае ў гаспадарцы.

Матэрыялы неаліту адрозніваюць ад іншых у першую чаргу па посуду, яго форме, складу цеста і арнаментацыі. Верхнедняпроўскія плямёны рабілі разнастайны посуд, але, параўноўваючы гаршкі, можна адзначыць, што найбольш

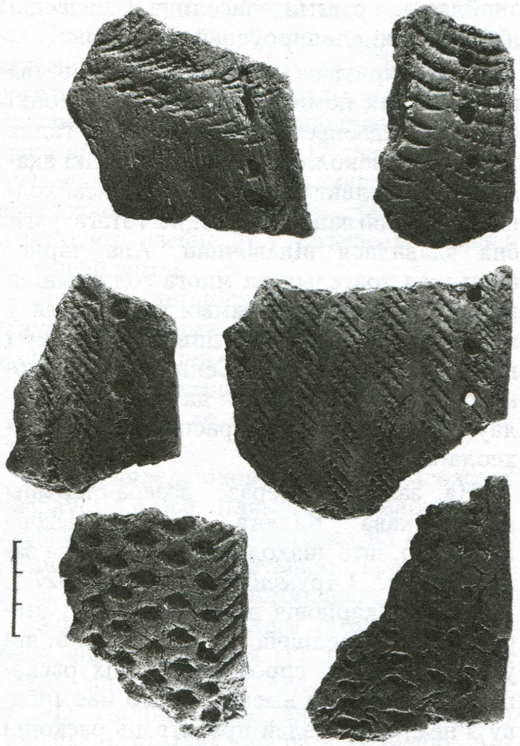

Венцы неалітычных пасудзін;
в. Струмень, урочышча Лоша

характэрнымі на раннім этапе неаліту былі таўстасценныя пасудзіны з прамым ці крыху адагнутым венцам і тоўстым вострым дном. Дыяметр такіх пасудзін у сярэднім складае 30–40 см, вышыня не больш за 40 см. У цеста клалі шмат раслінных дамешак, якія выгаралі і пакідалі адметныя сляды. Першыя гаршкі былі рыхлыя, слабаабпаленыя. Арнаментацыя зводзілася да нанясення неглыбокіх ямак ці наколаў грабёнкай. Звычайна ўпрыгожвалі верхнюю і прыдонную часткі посуду. Выляплялі посуд шляхам кальцавога налёту гліняных стужак шырынёй 6–8 см. На развітым і познім этапах абпал стаў лепшым, пасудзіны больш тонкімі, трывалымі і разнастайнымі. Найбольш пашыранымі сталі шыракагорлыя, прамасценныя, звужаныя да дна або востардонныя, злёгку пакатыя з адагнутым венцам, а таксама акругладонныя, нізкія, з крыху адагнутым венцам пасудзіны.

У якасці арнаментацыі выкарыстоўваліся трубчастыя косткі дробных жывёл і птушак, рэбры, якія пакідалі полыя круглыя ці маладзіковыя адбіткі, ракушкі. Узоры наносілі канцом завостранай галінкі, пяром птушкі, вуглом дошчачкі, канцом размачаленай ці абвітай шнурочкам палачкі. Іншы раз у ход ішлі проста рукі майстра, які пальцамі рабіў зашчыпы ці пазногцямі наносіў наколы. З цягам часу арнаментацыя ўскладнілася. З дапамогай адзначаных прадметаў чалавек наносіў звыш 100 розных элементаў, складаў звыш 130 матываў, якія ўтваралі сістэмы. Узоры былі гарызантальнымі і вертыкальнымі, дыяганальнымі і рамбічнымі, трохкутнымі, лукаткавымі, шахматнымі і інш. Пры ўсёй разнастайнасці спосабаў упрыгожвання адметнай рысай посуду бы-

Фрагменты сценак неалітычных пасудзін;
в. Струмень, урочышча Лоша

Кармянская цэнтральная раённая бібліятэка

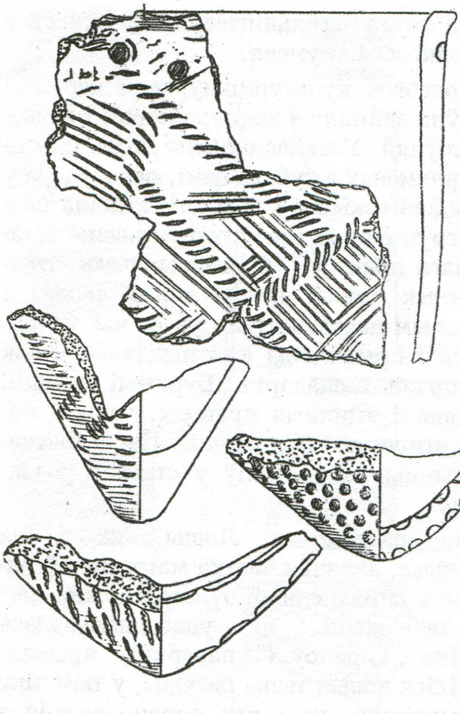

Дны неалітычных пасудзін;
в.Струмень, урочышча Лоша

600 м². Удалося знайсці 4 жытлы (1 неалітычнае і 3 ранняга бронзавага веку), 19 гаспадарчых ям, 15 вогнішчаў і 3 грунтовыя пахаванні бронзавага веку. Што тычыцца ям і вогнішчаў, то ўзрост іх часам вызначыць даволі цяжка. У жытлах жа маюцца гаршкі, якія засталіся на падлозе і прастаялі там, куды іх паставіў чалавек, тысячагоддзі. На раскопе паднята каля 10 тыс. вырабаў з крэменю і звыш 7 тыс. фрагментаў посуду.

Яшчэ больш ўразлівыя матэрыялы атрыманы пры вывучэнні бліжэйшай да вёскі часткі ўрочышча. На плошчы 2332 м² знойдзена 37 вогнішчаў, 5 неалітычных жытлаў і 42 гаспадарчыя ямы, звыш 38 тыс. вырабаў з крэменю, а фрагментаў посуду каля 35 тыс. Менавіта тут даследчыкі прыйшлі да высновы, што найбольш устойлівым тыпам неалітычных жытлаў з'яўлялася круглая паўзямлянка з адкрытым во-

Прылады працы з крэменю;
в. Струмень, урочышча Лоша

ло ўжыванне трох галоўных элементаў: грабенчатага штампа, ямкавага рознай формы (іх спалучэнням) і лапчастага (адбіткі шнура ці тканіны).

Адзначаныя прыкметы былі ўласцівыя ўсім неалітычным матэрыялам струменскіх помнікаў. Па іх ўстаноўлены ўзрост знаходак.

Прыкладна ў 0,5 км на поўнач ад Аўчыннікавай Калюгі знаходзіцца пясчанае ўзвышша Лашыная Грыва, ці проста Лоша. Там былі разгорнуты галоўныя работы. Найбольш высокая кропка мае перавышэнне над вадой каля 4 м. Плошча Лашынай Грывы вельмі значная, яна знаходзіцца паміж рэчышчамі рэк Сож і Струменка. У розных канцах узвышша былі праведзены два самастойныя раскопы, якія далі надзвычай цікавы, рознасаставы і разнастайны матэрыял.

На больш аддаленай ад Струменя частцы Грывы, якая да таго ж і больш узвышана, было раскапана больш за

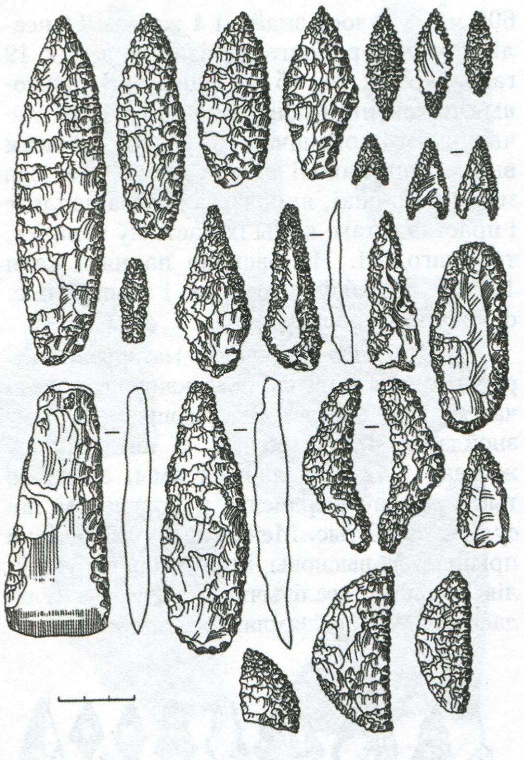

Стрэлы, наканечнікі коп'яў розных форм і памераў, колючыя прыстасаванні, нажы і сякеры. Бронзавы век; в. Струмень, урочышча Лоша

гнішчам унутры. Дыяметр яе вагаўся ад 2,2 да 3,8 м, плошча ад 4 да 12 м^2. У такіх дамах магла існаваць парная сям'я.

Склад прылад амаль не адрозніваўся ад вышэйпералічаных. Пры гэтым былі рэдкімі адзінкавыя знаходкі, як, напрыклад, тыповы толькі для верхнедняпроўскай культуры посуд, арнаментаваны з двух бакоў, які, відавочна, выконваў ролю рытуальнага.

У пачатку 2-га тысячагоддзя да н.э. на ўсім Пасожжы, у тым ліку і на кармянскай зямлі, рассяляліся плямёны так званых "шнуравікоў", са з'яўленнем якіх на велізарных прасторах Еўропы адбыліся значныя перамены. У лік культур са шнуравой керамікай (упрыгожанай адбіткамі шнура) і баявымі сякерамі ўваходзіць і сярэднедняпроўская. Рэшткі дзейнасці менавіта гэтага насельніцтва складалі частку знаходкі ля Струменя.

Носьбіты культур шнуравой керамікі актыўна займаліся земляробствам і жывёлагадоўляй. Узаемаадносіны гэтых прышлых плямёнаў з тубыльцамі, перабудова ў грамадскім жыцці і ідэалогіі этнічна розных груп склалі галоўную сутнасць гістарычнага працэсу ў бронзавым веку. Эканамічныя сувязі паміж прышэльцамі і мясцовым насельніцтвам увесь час узмацняліся і прывялі да істотных змен у бок вытворчай гаспадаркі. Бурнымі тэмпамі працякалі этнічныя працэсы, узніклі новыя этнічныя аб'яднанні. Першабытнаабшчынны лад уступіў у стадыю разлажэння.

На паселішчах Лошы, як і на Біручысе, значная частка матэрыялаў належыць сярэднедняпроўцам. Можна лёгка заўважыць, як удасканальвалася тэхніка апрацоўкі паверхні прылад. З'явіліся новыя тыпы рэтушы, у тым ліку струменістая, калі рэч апрацоўвалася з дапамогай тонкіх доўгіх лусачак. Так ап-

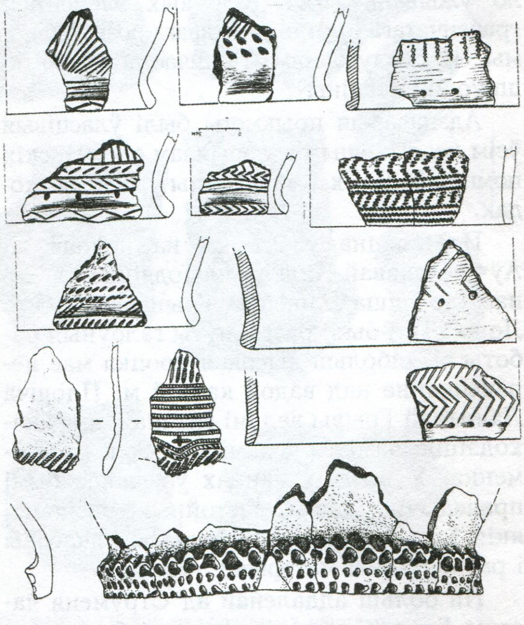

Рэканструкцыя верхніх частак пасудзін. Бронзавы век (сярэдні перыяд); наваколле в. Струмень

Кармянская цэнтральная раённая бібліятэка

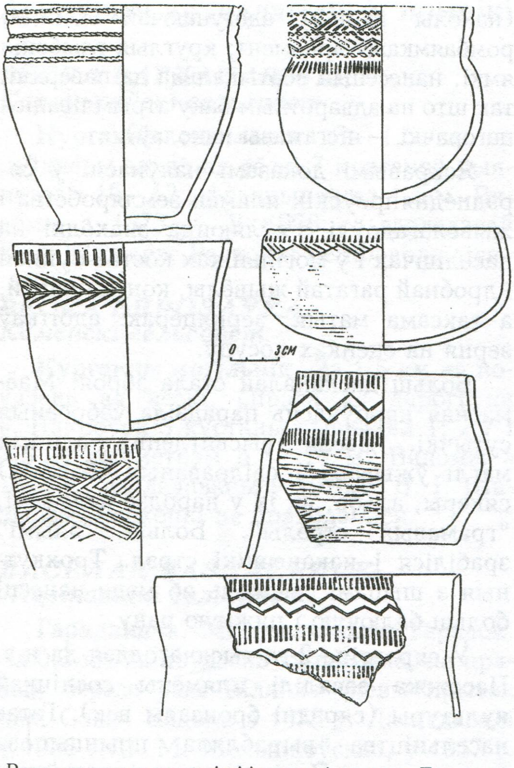

Рэканструкцыя пасудзін і іх верхніх частак. Бронзавы век (ранні перыяд); наваколле в. Струмень

рацоўвалі дзіды, наканечнікі стрэл, сярпы, нажы, асабліва рыбныя. А іх з'явілася шмат, таму што, пачынаючы з неаліту, доля рыбалоўства ў гаспадарцы пашыралася.

Бронзавы век. У бронзавым веку чалавек навучыўся апрацоўваць металы і рабіць з іх прылады, асабліва сякеры. Адсутнасць руд каляровых металаў адна з прычын таго, што старажытныя вырабы з іх вельмі рэдка сустракаюцца на помніках Беларусі. На ўсім Пасожжы іх знойдзена не больш за 30. Прылады і ўпрыгожванні, якія знойдзены ў могільніках, на думку вучоных, зроблены з прывазнога металу ці ў гатовым выглядзе прывезены з Каўказа альбо Карпат. Такім чынам, мясцовая бронзаліцейная прамысловасць калі і існавала, дык трымалася на пераапрацоўцы гатовых зліткаў. Падчас раскопак на помніках бронзавага веку Кармяншчыны, на жаль, прылад з металу не знойдзена.

Жытлы нашых продкаў уяўлялі прамавугольныя паўзямлянкі (памеры ў сярэднім 3,5 х 4,5 м) з вогнішчамі, зробленымі ў паглыбленні падлогі. Датуюць жытлы шліфаваныя сякеры, нажы, зробленыя ў манеры сярэднедняпроўцаў, а галоўнае — посуд, які быў знойдзены ва ўсіх трох жытлах. Блізкасць роду заняткаў з'яўлялася прычынай таго, што паселішчы насельніцтва і верхнедняпроўскай, і сярэднедняпроўскай культур вельмі часта супадалі.

Пахавальны абрад у сярэднедняпроўскіх плямён быў надзвычай разнастайным. У пазнейшыя часы невядома спалучэнне такога мноства абрадаў. Хавалі нябожчыкаў пад курганнымі насыпамі і ў грунце, шляхам трупапалажэння і трупаспалення. У грунце па абраду трупаспалення былі пахаваны нябожчыкі на месцы паселішча Лоша-1. Магчыма, два з пахаванняў адначасовыя, бо знаходзіліся амаль побач і былі абсалютна ідэнтычныя, у выглядзе цьмяных плям авальнай формы на глыбіні 0,4 м. Глыбей (0,8—0,9 м ад паверхні) знойдзены круглыя

Археалагічныя раскопкі ва ўрочышчы Лоша; в. Струмень

пласкадонныя гаршкі, кавалачкі абпаленых касцей, трохкутныя наканечнікі стрэл.

Выяўлены яшчэ адзін цудоўны помнік ля Струменя — урочышча Нараг. Яно знаходзіцца ў 0,5 км на паўднёвы ўсход ад вёскі. Кожны, хто ідзе з парома цераз Сож берагам, абавязкова праходзіць побач. Сотні пакаленняў прайшлі тут за вякі і нават не падазравалі, што пад зямлёй ляжаць скарбы сівой мінуўшчыны. Культурны пласт (слой зямлі, які ўтрымлівае рэшткі жыццядзейнасці чалавека) распаўсюджаны на плошчы амаль 2500 м^2, але перакрыты зверху паўметровай тоўшчай супесі.

Месца для паселішча было абрана вельмі выгаднае — на мысе, які ўтвараюць рэчкі Струменка і Старарэчча.

У раскопе плошчай амаль 500 м^2 знойдзена 7 ям рознай формы і памераў, 2 вогнішчы, звыш 5 тыс. крамянёвых вырабаў і каля 6 тыс. фрагментаў ляпнога посуду. На паўночнай ускраіне ўрочышча знойдзена некалькі цэлых гаршкоў, зробленых сярэднедняпроўскім майстрам, частка іх была пастаўлена ўверх дном. Але магільных плям, кальцыніраваных костак нідзе не знайшлі. Пасудзіны бронзавага веку пласкадонныя высокія і кругладонныя танкасценныя. Упрыгожаны ля краю венца сістэмай звісаючых уніз трохкутнікаў, якія ўтвораны з дапамогай наразных ліній і адбіткаў перавітага шнура.

Менавіта на помніках ля Струменя ўпершыню знойдзены і адноўлены некаторыя канструкцыйныя асаблівасці неалітычных жытлаў, яма-пограб у падлозе, дзе майстры выраблялі прылады працы, спецыялізаваныя цэнтры па апрацоўцы крэменю і вырабу посуду, рабочыя месцы майстра, рытуальны посуд з двухбаковай арнаментацыяй. Размешчаныя ў цэнтры арэала верхнедняпроўскай культуры, гэтыя помнікі даюць уяўленне аб сутнасці і змесце гэтай культуры. Відавочна, што насельніцтва мела кантакты з суседзямі як заходнімі, так і ўсходнімі. У іх запазычаны некаторыя арнаментальныя матывы (наколы канцом адступаючай лапаткі; ромбаямкавы арнамент; круглыя глыбокія ямкі, нанесеныя вертыкальна да паверхні, так што на адваротным баку атрымліваліся пагорачкі — негатывы наколаў).

Яскравымі доказамі наяўнасці ў сярэднедняпроўскіх плямён земляробства і жывёлагадоўлі з'яўляюцца знаходкі на паселішчах і ў могільніках костак буйной і дробнай рагатай жывёлы, коней, свіней, а таксама матык, зерняцёрак, адбіткаў зерня на сценках посуду.

Больш дасканалай стала зброя. Маёмасная няроўнасць парадзіла ўзброеныя сутычкі. Дзеля высвятлення адносін маглі ўжываць і свідраваныя (баявыя) сякеры, альбо, як іх у народзе называлі, "грамавыя стрэлы". Больш "злымі" зрабіліся і наканечнікі стрэл. Трохкутныя з шыпамі сведчаць аб мэце нанесці больш балючую і цяжкую рану.

У сярэдзіне 2-га тысячагоддзя да н.э. Пасожжа засялілі плямёны сосніцкай культуры (сярэдні бронзавы век). Гэтае насельніцтва вырабляла прынцыпова іншы посуд. Пасудзіны мелі галоўным чынам цюльпана- і слоікападобную формы. Яны былі пласкадоннымі з шырокім горлам і тулавам, якое звужалася да дна. Зрэдку арнаментавалася ўся паверхня гаршка, часам толькі верхняя яго частка. Пад венцам зноў з'явіўся ланцужок цыліндрычных наколаў, зусім як у неаліце.

Адным з асноўных элементаў арнаменту былі адбіткі кропачнага і ружанцовага штампа, зрэдку шнура ці буйнога грэбеня. Сярод крамянёвых вырабаў у гэты час найбольш адметнымі сталі сэрцападобныя наканечнікі стрэл з чарашком. Такія вырабы часам сустракаліся і на ўскрытых помніках Пасожжа.

Позні перыяд бронзавага веку не толькі на Кармяншчыне, але і ў Пасожжы ўвогуле вывучаны вельмі слаба, і асвятліць гісторыю насельніцтва той пары пакуль немагчыма.

А. Г. Калечыц

Кормянская центральная районная библиотека

Асноўныя археалагічныя помнікі раёна

ВЁСКА БАГДАНАВІЧЫ,
Кароцькаўскі сельсавет

Курганны могільнік. За 1,5 км на паўднёвы захад ад вёскі 7 курганоў дыяметрам 10—12 м, вышынёй да 1,5 м. Вядомы з 1873 г. У 1976 г. даследаваў В. І. Шадыра. Раскопкі не праводзіліся.

ВЁСКА БЯРОЗАЎКА,
Каменскі сельсавет

Курганны могільнік. За 1,5 км на поўдзень ад вёскі, справа ад дарогі на в. Пакроўск 3 курганы вышынёй 1; 2,7 і 3,5 м, дыяметрам 6,5—10 м. Вядомы з 1873 г., даследаваны ў 1976 г. В. І. Шадырам. Раскопкі не праводзіліся.

ПАСЁЛАК ВАЗНЯСЕНСК,
Ліцвінавіцкі сельсавет

Гарадзішча. Мясцовая назва Гарадок. За 0,3 км на поўдзень ад пасёлка, на правым беразе ракі Вілянка (левы прыток ракі Сож). Вядома з 1873 г. Даследавалі ў 1956 г. В. М. Мельнікоўская, у 1957 г. В. І. Шадыра. Пляцоўка авальная, памерам 60 х 45 м. З паўднёвага захаду і захаду забалочаны поплаў. З поўдня і паўднёвага ўсходу гарадзішча абмежавана глыбокім ярам, з поўначы і паўночнага ўсходу ўмацавана трыма валамі і равамі. Вышыня валоў 1,8—2 м, глыбіня равоў 2 м. Унутраны вал на ўсходняй частцы вышынёй 3 м насыпаны на краі пляцоўкі. Знойдзена кераміка. Адносіцца да мілаградскай культуры ранняга жалезнага веку, датуецца VII ст. да н.э. — III ст. н.э. Матэрыялы даследавання захоўваюцца ў Інстытуце гісторыі НАН Беларусі.

ВЁСКА ВАЛЫНЦЫ,
цэнтр сельсавета

Селішча. За 3,5 км на поўдзень ад вёскі. Займае мыс левага размытага берага ракі Сож. Памеры 125 х 100 м. Вышыня схілаў з усходняга боку 2,5 м, з паўночнага — 2,6 м, з заходняга — 3,8 м. Адкрыў і даследаваў у 1910 г. Е. Р. Раманаў, даследаваў у 1976 г. В. І. Шадыра. Культурны пласт у абрывах 0,25 м. Раскопкі не праводзіліся.

Курганны могільнік. За 3,5 км на поўнач ад вёскі, на высокім левым беразе ракі Сож, за 0,6 км на паўночны ўсход ад прыстані Прыбар, ва ўрочышчы Курганне. 38 насыпаў вышынёй 0,4—2 м, дыяметрам 6—10 м. Адкрыў і даследаваў у пачатку XX ст. Е. Р. Раманаў, даследавалі ў 1928 г. К. М. Палікарповіч, у 1976 г. В. І. Шадыра. Раскопкі не праводзіліся.

ВЁСКА ВАСІЛЬЕЎКА,
Струменскі сельсавет

Паселішча. За 0,5 км на паўночны ўсход ад вёскі, каля старыцы возера Пральня. Займае невысокае (1,5 м над поймай) узвышша, выцягнутае ўздоўж паўночнага берага возера на 80 м. Выявіў у 1927 г. К. М. Палікарповіч, даследавала ў 1975 г. А. Г. Калечыц. Культурны пласт каля 0,1 м. Знойдзены крамянёвыя адшчэпы, пласцінкі, праколкі, скрабкі, скрэблы, сякерападобныя прылады працы. Адносіцца да эпохі мезаліту. Датуецца 8—4-ым тысячагоддзем да н.э. Матэрыялы даследавання захоўваюцца ў Інстытуце гісторыі НАН Беларусі.

ВЁСКА ВОРНАЎКА,
цэнтр сельсавета

Гарадзішча. За 1,5 км на поўдзень ад вёскі, ва ўрочышчы Грэнск, на правым высокім беразе ракі Сож. Пляцоўка авальнай формы, памерам 66 х 73 м. З паўночна-заходняга боку ўмацавана дугападобным валам даўжынёй 85 м, вышынёй 2,5 м. З паўднёвага і паўднёва-заходняга боку прасочаны 2 валы даўжынёй 30—40 м, шырынёй 4—6 м і равы глыбінёй 0,4—0,6 м. Вядомы з канца XIX ст. Даследавалі ў 1936 г. А. М. Ляўданскі і А. Дз. Каваленя, раскапана 220 м^2 плошчы. У культурным пласце 0,5—1 м выяўлены ляпная кераміка, праслiцы, падвеска, касцяная іголка, 2 ліцейныя формы, бронзавыя кольцы, жалезная сякера-

кельт. Прасочаны 2 каменныя агнішчы, а таксама месцы плаўкі жалеза. Даследавалі ў 1957 г. В. М. Мельнікоўская, у 1969 г. У. Дз. Будзько і Е. А. Шмідт, у 1975 г. В. І. Шадыра. Адносіцца да мілаградскай і зарубінецкай культур ранняга жалезнага веку, датуецца VII–VI стст. да н.э. – II ст. н.э. Матэрыялы раскопак захоўваюцца ў Інстытуце гісторыі НАН Беларусі.

ВЁСКА ДУБАВІЦА,
Струкачоўскі сельсавет

Гарадзішча. За 1 км на паўночны ўсход ад вёскі, за 0,1 км справа ад дарогі на в. Расохі, на мысе правага берага ракі Горна. Пляцоўка авальная, памерам 33 х 30 м, вышыня над поймай ракі 12 м. З паўночнага, усходняга і паўднёвага бакоў прасочаны вал вышынёй 2 м і роў глыбінёй 2,5 м. З паўночнага боку знаходзіцца ўезд на пляцоўку ў выглядзе перамычкі рова шырынёй 2,5 м. З поўдня і паўднёвага ўсходу каля асновы вала праходзіць траншэя часоў Вялікай Айчыннай вайны 1941–1945 гг. Гарадзішча вядома з 1873 г. Даследаваў у 1976 г. В. І. Шадыра. Культурны пласт 0,4 м. Раскопкі не праводзіліся.

ВЁСКА ЗАЛАТАМІНО,
цэнтр сельсавета

Гарадзішча. За 0,5 км на паўночны захад ад вёскі, на правым беразе безыменнага ручая, прытока ракі Сож. Займае высокі ўчастак берагавой тэрасы (вышыня над поймай 6–7 м). Помнік добра захаваўся. Пляцоўка круглая, дыяметрам 25 м, умацавана 2 падкавападобнымі валамі і равамі. Вышыня ўнутранага вала 2,5–3 м, вонкавага 1–1,5 м. Глыбіня равоў 5 і 1 м. З паўднёвага боку пляцоўка прымыкае да абрыву тэрасы. Даследаваў у 1981 г. С. Я. Расадзін. У 2 шурфах памерам 1 х 1 м выяўлены культурны пласт 0,3 м, у якім знойдзены фрагменты ляпной керамікі. Матэрыялы даследавання захоўваюцца ў Інстытуце гісторыі НАН Беларусі.

ВЁСКА ЗЯЦЬКАВІЧЫ,
Ліцвінавіцкі сельсавет

Гарадзішча. За 1,5 км на паўднёвы ўсход ад вёскі, на правым беразе ракі Мужанка, ва ўрочышчы Гарадок. Пляцоўка круглая, дыяметрам 55 м. З заходняга боку ўмацавана 2 дугападобнымі валамі даўжынёй 120 і 130 м, шырынёй 3–5 м, вышынёй каля 2 м, а таксама равамі глыбінёй 0,6–0,8 м. Даследавалі ў 1936 г. А. М. Ляўданскі і А. Дз. Каваленя, у 1976 г. В. І. Шадыра. У культурным пласце 0,3–0,6 м знойдзены косці жывёл, камяні, абломкі глінянага посуду. Адносіцца да мілаградскай культуры, датуецца VII ст. да н.э. – II ст. н.э. Матэрыялы раскопак захоўваюцца ў Інстытуце гісторыі НАН Беларусі.

Курганны могільнік. За 0,6 км на паўднёвы захад ад вёскі 3 курганы вышынёй 1,3; 1,7 і 1,8 м, дыяметрам 6,7 і 15 м. Вядомы з 1873 г. Даследавалі ў 1956 г. В. М. Мельнікоўская, у 1976 г. В. І. Шадыра. Раскопкі не праводзіліся.

ВЁСКА КАЗІМІРАВА,
Залатамінскі сельсавет

Курганны могільнік. За 1 км на поўнач ад вёскі, абапал дарогі на в. Глінка Паштовая, на правым беразе ракі Сож 46 курганоў вышынёй ад 0,6 да 2,85 м, дыяметрам ад 5 да 12 м. З паўночнага боку могільніка знаходзіцца глыбокі і шырокі роў. Вядомы з 1873 г. Даследавалі ў 1893 г. Е. Р. Раманаў, у 1976 г. В. І. Шадыра. Раскопкі не праводзіліся.

Паселішча. За 0,7 км на ўсход ад вёскі, на невысокім (3 м над наваколлем) узвышшы. Выявіў у 1927 г. К. М. Палікарповіч, даследавала ў 1975 г. А. Г. Калечыц. У культурным пласце 0,3 м знойдзены крамянёвыя вырабы і рэшткі ляпной керамікі. Адносіцца да эпохі неаліту і бронзавага веку. Матэрыялы даследавання захоўваюцца ў Інстытуце гісторыі НАН Беларусі.

ВЁСКА КАСЦЮКОЎКА,
Залатамінскі сельсавет

Паселішча. За 0,8 км на поўдзень ад вёскі, ва ўрочышчы Узлужжа. Выявіў у

1924 г. К. М. Палікарповіч, даследавала ў 1975 г. А. Г. Калечыц. У культурным пласце 0,15 м знойдзены крамянёвыя вырабы і рэшткі ляпной керамікі. Паселішча адносіцца да каменнага і бронзавага вякоў. Частка пласцiністых наканечнікаў стрэл, магчыма, эпохі мезаліту. Матэрыялы даследавання захоўваюцца ў Інстытуце гісторыі НАН Беларусі.

ВЁСКА КЛЯПІН, Валынцаўскі сельсавет

Курганны могільнік. За 3 км на поўнач ад вёскі, за 0,7 км ад моста цераз раку Кляпінка, абапал дарогі на Валынцы 4 насыпы: 3 справа ад дарогі і 1 злева, вышынёй 1,3—1,6 м, дыяметрам 6,5—8,5 м. Курганы зараслі лесам і здзірванелі. Адкрыў і даследаваў у 1976 г. В. І. Шадыра. Раскопкі не праводзіліся.

ВЁСКА КУРГАННЕ, Акцяброўскі сельсавет

Курганныя могільнікі.

Могільнік-1. За 0,4 км на поўдзень ад вёскі 15 курганоў вышынёй 1—2,3 м, дыяметрам 3—10 м. Выявіў і даследаваў у 1976 г. В. І. Шадыра. Раскопкі не праводзіліся.

Могільнік-2. За 0,5 км на паўднёвы захад ад вёскі 20 курганоў вышынёй 1—3 м, дыяметрам 5—10 м. Выявіў і даследаваў у 1976 г. В. І. Шадыра. Раскопкі не праводзіліся.

ВЁСКА ЛЕБЯДЗЁЎКА, Каменскі сельсавет

Курганны могільнік. За 0,25 км на паўднёвы ўсход ад вёскі 7 курганоў вышынёй 1,4—2 м, дыяметрам 6,5—10 м. Вядомы з 1873 г. Даследаваў у 1975 г. В. І. Шадыра. Раскопкі не праводзіліся.

ВЁСКА ЛІЦВІНАВІЧЫ, цэнтр сельсавета

Курганны могільнік. За 0,3 км на захад ад вёскі. Захаваліся 3 насыпы вышынёй 1,2; 2 і 2,2 м. Вядомы з 1873 г. Даследаваў у 1976 г. В. І. Шадыра. Раскопкі не праводзіліся.

Паселішча. За 2 км на ўсход ад вёскі, на правым беразе ракі Сож, ва ўрочышчы Цялец. Выявіў у 1924 г. К. М. Палікарповіч, даследавала ў 1976 г. А. Г. Калечыц. Пляцоўка зарасла лесам. Культурны пласт 0,1 м прасочваецца толькі ў размывах. Найбольш выразны на ўчастку 300 x 50 м, які прымыкае да вусця ракі Перагонка. Тут знойдзены крамянёвыя пласціны, адшчэпы, скрабкі, наканечнікі стрэл. Адносіцца да эпохі неаліту і бронзавага веку. Матэрыялы даследавання захоўваюцца ў Інстытуце гісторыі НАН Беларусі.

ПАСЁЛАК ЛУНАЧАРСКІ, Залатамінскі сельсавет

Гарадзішча. За 0,8 км на ўсход ад пасёлка, ва ўрочышчы Гарадок, на правым беразе ракі Сож. Памеры 66 x 57,5 м. Вышыня гарадзішча над поймай ракі 16 м. З боку поля пляцоўку абмяжоўваюць вал вышынёй 1,2 м, шырынёй 0,4—0,6 м і роў глыбінёй 1,8 м. Яшчэ адзін дугападобны вал даўжынёй 20 м і шырынёй 4 м прасочаны ў паўночна-ўсходняй частцы пляцоўкі. Вядома з 1873 г. У 1936 г. А. М. Ляўданскі і А. Дз. Каваленя заклалі пры даследаванні гарадзішча 2 шурфы. Культурны пласт 0,9—1 м. У ім знойдзены абпаленыя камяні, косці жывёл, абломкі ляпнога, часткова штрыхаванага посуду. У 1976 г. гарадзішча даследаваў В. І. Шадыра. Адносіцца да мілаградскай і ранняга этапу зарубінецкай культур, датуецца VI ст. да н.э. — III ст. н. э. Матэрыялы даследавання захоўваюцца ў Інстытуце гісторыі НАН Беларусі.

ВЁСКА НОВЫ МЛЫН, Ворнаўскі сельсавет

Гарадзішча. За 1,5 км на ўсход ад вёскі, ва ўрочышчы Гарадок, на пагорку вышынёй 5 м. Пляцоўка выцягнута з захаду на ўсход, памерам 60 x 35 м. На паўночнай і паўночна-ўсходняй ускраінах гарадзішча прасочаны вал вышынёй 2,2 м, даўжынёй 40 м і роў глыбінёй 0,3 м. Паўночны і ўсходні схілы больш стромкія і на 2 м вышэй за іншыя. Адкрыла і дас-

Кармянская цэнтральная раённая бібліятэка

ледавала ў 1956 г. В. М. Мельнікоўская, даследаваў у 1976 г. В. І. Шадыра. У культурным пласце выяўлены крамянёвыя прылады працы і фрагменты ляпной керамікі. Адносіцца да мілаградскай культуры, датуецца VI ст. да н.э. — II ст. н.э. Раней тут існавала паселішча каменнага веку. Матэрыялы даследавання захоўваюцца ў Інстытуце гісторыі НАН Беларусі.

ПАСЁЛАК ПАКРОЎСКІ,
Каменскі сельсавет

Курганны могільнік. На паўночнай ускраіне вёскі 7 насыпаў вышынёй ад 1 да 5 м, дыяметрам 6—14 м. Адкрыў і даследаваў у 1976 г. В. І. Шадыра. Раскопкі не праводзіліся.

ВЁСКА РУДНЯ,
Ліцвінавіцкі сельсавет

Гарадзішча. За 1,5 км на паўднёвы ўсход ад вёскі, на правым беразе ракі Касалянка (на вышыні 6—7 м над поймай ракі). Пляцоўка чатырохвугольная ў плане, выцягнута з поўначы на поўдзень, памерам 110 х 30 м. З паўночнага, заходняга і паўднёвага бакоў пляцоўкі праходзіць траншэя шырынёй 1,5—2 м, глыбінёй да 0,4 м. Адкрыў і даследаваў у 1976 г. В. І. Шадыра. Культурны пласт 0,8 м. Раскопкі не праводзіліся.

ВЁСКА СТАРАГРАД,
цэнтр сельсавета

Курганны могільнік. За 0,2 км на поўнач ад гаспадарчага двара саўгаса "Стараградскі", злева ад шашы Доўск—Карма, на полі 40 курганоў вышынёй 1—3 м, дыяметрам 4—12 м. Вядомы з 1873 г., даследаваў у 1978 г. В. І. Шадыра. На асобных насыпах у верхняй частцы выяўлены ямы, зробленыя скарбашукальнікамі. Раскопкі не праводзіліся.

ВЁСКА СТРУМЕНЬ,
цэнтр сельсавета

Паселішча. За 0,5 км на паўднёвы захад ад вёскі, па тэрасе левага берага ракі Струменка, ва ўрочышчы Нараг. Плошча 2500 м^2. Выявіў у 1927 г. К. М. Палікарповіч, даследавала ў 1976 г. А. Г. Калечыц. У раскопе плошчай 464 м^2 выяўлены культурны пласт каля 0,6 м. У ім прасочаны 7 гаспадарчых ям і 2 агнішчы. Знойдзена ляпная кераміка, у тым ліку пасудзіны бронзавага веку, крамянёвыя прылады працы і зброя: скрабкі, скоблі, скрэблы, разцы, наканечнікі стрэл і дроцікаў і інш. Адносіцца да эпохі неаліту і бронзавага веку. Матэрыялы даследавання захоўваюцца ў Інстытуце гісторыі НАН Беларусі.

Паселішча-1. За 1,5 км на захад ад вёскі, у міжрэччы рэк Струменка і Сож. Плошча 6000 м^2. Адкрыў у 1926 г. К. М. Палікарповіч, даследавала ў 1976 г. А. Г. Калечыц. У культурным пласце 0,4 м знойдзены неалітычная кераміка з ямачна-грабеньчатым арнаментам, крамянёвыя прылады працы: разцы, скрабкі, цёслы, праколкі, нуклеусы і інш. Адносіцца да верхнедняпроўскай культуры, датуецца 3-ім тысячагоддзем да н.э.

Паселішча-2. За 0,5 км на паўночны захад ад вёскі, ва ўрочышчы Біручыха, на пясчанай выдме. Даўжыня з паўднёвага ўсходу на паўночны захад 300 м, шырыня 10—20 м. Выявіў у 1926 г. К. М. Палікарповіч, даследавала ў 1976 г. (200 м^2) А. Г. Калечыц. Культурны пласт 0,4 м. У ім знойдзены неалітычная кераміка, фрагменты посуду бронзавага веку. Прасочана некалькі попельных плям. Крамянёвы інвентар характэрны для неалітычных стаянак Пасожжа: скрабкі, разцы, праколкі, нуклеусы. Адносіцца да верхнедняпроўскай культуры, датуецца 3-ім тысячагоддзем да н.э.

Паселішча-2 і могільнік. Знаходзяцца на паселішчы-1, вышэй неалітычнага культурнага пласта. Адкрыў у 1926 г. К. М. Палікарповіч, даследавала ў 1976 г. А. Г. Калечыц. У культурным пласце 0,4—0,6 м прасочаны гаспадарчыя ямы, агнішчы, 4 паўзямлянкавыя жытлы, 3 пахаванні па абраду трупаспалення, кераміка сярэднедняпроўскай і сосніцкай культур. Адносіцца да сярэднедняпроўскай культуры, датуецца 2-ім тысячагоддзем да н.э. Матэрыялы раскопак захоўваюцца ў Інстытуце гісторыі НАН Беларусі.

Кормянская центральная районная библиотека

ВЁСКА ХІЗАЎ,
Старагградскі сельсавет

Курганны могільнік. За 2 км на ўсход ад вёскі, за 1 км на захад ад вёскі Тараxаўка 18 насыпаў вышынёй 1,5 – 2 м, дыяметрам 10 – 15 м. Адкрыў і даследаваў у 1890 г. В. К. Чарапанаў, які раскапаў і курган. Пахавальны абрад — трупапалажэнне ў яме, галавой на ўсход. Знойдзены шкляныя пазалочаныя пацеркі, біэліпсападобныя і гронкападобныя падвескі, прасліцы. Помнік даследавалі ў 1961 г. В. У. Сядоў, у 1976 г. В. І. Шадыра. Датуецца II ст., належаў радзімічам.

ВЁСКА ХЛЯЎНО,
Залатамінскі сельсавет

Курганны могільнік. За 0,3 км на ўсход ад вёскі, на ўсходняй ускраіне могілак, з правага боку ад дарогі на в. Міхееўка 4 насыпы вышынёй 1,2 – 1,7 м, дыяметрам 7 – 10 м. Даследавалі ў 1956 г. В. М. Мельнікоўская, у 1976 г. В. І. Шадыра. Раскопкі не праводзіліся.

На зямлі радзімічаў

Радзімічы — усходнеславянская этнічная супольнасць. Жылі ў міжрэччы Дняпра і Дзясны па цячэнні Сажа і яго прытокаў. Паводле “Аповесці мінулых гадоў”, назва этнічнай супольнасці паходзіць ад імя Радзім, на чале з якім радзімічы прыйшлі з прапольскіх (ляшскіх) зямель. “Для вучоных-гісторыкаў гэта меркаванне летапісца ўяўляла сабой здагадку,— адзначаў М. В. Доўнар-Запольскі,— таму што здавалася вельмі дзіўным з'яўленне польскага племені, адарванага так далёка на ўсходзе. Аднак, дзякуючы новым даследаванням у галіне філалогіі і славянскіх перамяшчэнняў, ужо не існуе сумнення ў тым, што паведамленне пачатковага летапісца адпавядае сапраўднасці: племя радзімічаў з'яўляецца часткай ляшскага племені. Тыя самыя звесткі філалогіі даюць падставу наогул гаварыць аб тым, што паўночнае Прыдняпроўе было занята часткай ляшскага племені. Філолагі з вялікай верагоднасцю прызнаюць і дрыгавічоў па моўных асаблівасцях галін ляшскага племені (акадэмік Шахматаў). У радзімічаў і дрыгавічоў была адна мова — продак беларускай мовы”. (Доўнар-Запольскі М. В. Гісторыя Беларусі. Мн., 1994. С. 25 – 26). Пра жыццё нашых прашчураў у “Аповесці мінулых гадоў” можна знайсці наступныя звесткі: “Радимичи и Вятичи, и Север один обычай имеяху: живяху в лесе, якоже всякий зверь, ядуще все нечистое, и срамословие в них пред отцы и пред снохами, и браци не бываху в них, но игрища межю селы, схожахуся на игрища, на плясания и на вся бесовская песни, и ту умыкаху жены собе, с нею же кто свещашеся; имяху же и по две и по три жены. И аще кто умряше, творяху трызу над ними, и по сем творяху кладу велику, и возложать на кладу мертвеца, и сожигаху, и по сем собравше кости, вложаху в сосуд мал, и поставляху на столпе на путех, еже творять Вятичи и ныне. Си же творяху обычаи и Кривичи и прочии погании, не ведуще закона божия, творяще сами собе закон”.

“Судзячы па гэтай летапіснай ведамасьці, выходзіць, што нашыя продкі былі зусім у превястковым стане, ня мелі ніякай культуры і жылі сярод лясоў, як нейкае быдла. Ня так абстаіць справа, калі мы запытаемся ў чужаземных сьведкаў. Усе яны ў адзін голас кажуць аб тым, што ўсходнія славяне ўжо і ў часы сівой старасьветчыны мелі нейкую культуру, і нават немалую. Так, напрыклад, гавораць бізантыцкія аўтары — Пракопі, Маўрыкі, Канстанты Чырвонародны і арабскі аўтар Масудзі... Аб гэтым жа, хоць маўчком, але гавораць тыя магільнікі-курганы, каторыя засталіся на тэрыторыі Беларусі аж да нашых часоў. Раскопкі гэтых магільнікаў-курганоў, якія робяцца вучонымі, даюць шмат матэрыя-

лаў, каб намаляваць стан культуры як матэрыяльнай, так і духоўнай у крывічоў, дрыгавічоў і радзімічаў.

Па тых рэчах, што знаходзяцца ў курганох, ясна, што дзяды нашыя ня скапны былі да вайны, ім больш падабалася мірная праца: земляробства, зьвералоўства і гандаль. Яны ўмелі ўжо ткаць на кроснах, ведалі бандарную і ганчарную справу. Былі сярод іх людзі заможныя, каторыя любілі хараша прыбрацца. На шыі яны насілі маністы з шкляных пацерак; часам бронзавых і срэбных, з разнаітымі падвескамі, добра апрацаванымі. Відаць, што пацеркі, вельмі штучна зробленыя, дзесь купляліся. Беларус нашага часу ня можа прыбрацца так багата і цікава, як маглі прыбрацца яго продкі, каторыя, па летапісу, "жывяху в лесе, яко-же всякій зверь" (Ігнатоўскі У. М. Кароткі нарыс гісторыі Беларусі. Мн., 1992. С. 32–33).

Амаль да канца X ст. радзімічы жылі самастойна і выплачвалі даніну спачатку хазарам, а потым Кіеву.

Як сведчыць "Аповесць мінулых гадоў", у IX–XIII стст. кармянскія землі, на якіх жылі радзімічы, уваходзілі ў склад Кіеўскай Русі, а больш канкрэтна — у Чарнігаўскае княства. Упершыню ў Старажытным зборы Чарнігаў упамінаецца толькі ў 1024 г., аднак тая абставіна, што ён стаіць адразу пасля Кіева ў Дагаворы Русі з грэкамі, уключаным у летапіс 907 і 945 гг. сведчыць аб вялікай палітычнай і эканамічнай ролі, якую адыгрывалі горад і княства ў старажытнарускай дзяржаве. Да XI ст., згодна з дакументамі, Чарнігаўская зямля мела рад вялікіх гарадоў са шматлікім насельніцтвам, а яе купцы праз Кіеў гандлявалі з Візантыяй, па Данцу і Дону зносіліся з Каўказам.

Чарнігаўская дружына, куды ўваходзілі і радзімічы, была адной з самых вялікіх у складзе аб'яднаных сіл краіны, якія на чале з Алегам зрабілі неўзабаве ваенны паход на Царград.

У той жа час і землі саміх радзімічаў, з'яўляючыся паўночна-заходняй мяжой Чарнігаўскага княства, нярэдка падвяргаліся спусташальным набегам з боку суседзяў. Асабліва вялікія няшчасці прынесла дзесяцігадовая барацьба, пачатая ў 970 г. паміж наўгародскім князем Уладзімірам і полацкімі князямі. У 984 г. кіеўскі ваявода Воўчы Хвост жорстка падавіў паўстаўшых радзімічаў, разбіўшы іх на рацэ Пясчань каля Прапойска (Слаўгарад).

З "Повести временных лет": "В лето 6492 (984): Иде Володимер на Радимичи. Бе у него воевода Волчий Хвост. И посла Володимер перед собою Волчья Хвоста. И срете и на реце Пищане, и победи Радимиче Волчий Хвост. Темь и Русь корятся Радимичем глаголюше: "Пишаньци волчыя хвоста бегають".

Тым не менш барацьба радзімічаў за незалежнасць працягвалася яшчэ амаль трыццаць гадоў, аж да 1015 г. Трэба думаць, і на тэрыторыі сучаснай Кармяншчыны ў той далёкі час было вельмі неспакойна.

У складзе Чарнігаўскага княства

Рост вытворчых сіл і палітычнае ўмацаванне мясцовага феадальнага магнацтва садзейнічалі абасабленню Чарнігаўскага княства. Залежнасць ад Кіева ў пачатку XI ст. ужо становіцца яму ў цяжар. Гэта, зрэшты, датычыць і іншых княстваў, што ўваходзілі ў склад старажытнарускай дзяржавы. Яраславу Мудраму, праўда, удалося вярнуць пад сваю ўладу «ўцекачоў», аднак ненадоўга. Ужо адразу пасля яго смерці Чарнігаў дастаецца яго сыну Святаславу, якога многія гісторыкі лічаць роданачальнікам чарнігаўскіх князёў.

Святаслаў княжыў у Чарнігаве амаль дваццаць гадоў — з 1054 па 1073 г. Затым, змовіўшыся з братам Усеваладам, яны вясной 1073 г. выганяюць з Кіева

Кармянская цэнтральная раённая бібліятэка

трэцяга брата — Ізяслава, і Святаслаў 22 сакавіка займае яго трон. У 1076 г. ён памірае, і ў Кіеве ўкняжваецца Усевалад. Але на вельмі нязначны час. Ужо 15 ліпеня таго ж года ён, памірыўшыся з выгнаным некалі Ізяславам, аддае яму Кіеў, а сам вяртаецца ў Чарнігаў.

Тым часам на чарнігаўскі трон прэтэндуюць і сыны памерлага Святаслава — Барыс і Алег. І зноў землі княства на два гады становяцца арэнай міжусобных спрэчак, часта ваенных, высвятленне адносін заканчваецца тым, што 3 кастрычніка 1078 г. Усевалад разбівае войска сыноў Святаслава, якія з дапамогай полаўцаў і смаленскіх князёў спрабавалі ўтрымаць захоплены Чарнігаў, і садзіць там свайго сына Уладзіміра Манамаха.

У 1094 г. з-за Чарнігава зноў успыхвае вайна, якая не абышла бокам і тэрыторыю сучаснай Кармяншчыны. Алег, які яшчэ ў 1083 г. вярнуўся са ссылкі, сумесна з полаўцамі ўчыняе паход на Чарнігаў, і Манамах, не падтрыманы гараджанамі, вымушаны пакінуць горад і ўступіць княжанне дваюраднаму брату.

Гэтым Алег не задаволіўся. Пры падтрымцы чарнігава-северскіх гарадоў і полаўцаў ён пачынае рашучую барацьбу супраць кіеўскіх князёў. Такім чынам, як лічаць многія даследчыкі, іменна з Чарнігаўскай зямлі пайшло полымя адной з самых першых буйных феадальных войнаў у старажытнай дзяржаве.

У 1096 г. Уладзіміру Манамаху, аб'яднаўшыся з кіеўскім князем Святаславам Ізяслававічам, удалося прагнаць Алега з Чарнігава. Той знаходзіць прытулак у Старадубе. Горад быў узяты толькі пасля працяглай асады, але і пасля гэтага Алег не спыніў вайны. Усяго праз некалькі месяцаў ён урываецца ў "Отчину" і распраўляецца са сваімі ворагамі.

Ваенныя поспехі Алега вельмі занепакоілі кіеўскіх князёў. Яго войска было разбіта, а сам ён быў вымушаны згадзіцца склікаць у 1097 г. у Любечы з'езд князёў для вырашэння палітычных пытанняў.

Адным з рашэнняў з'езда з'явілася прынцце «прынцыпу дынастычнага раздзелу Рускай зямлі паміж рознымі княжаскімі родамі пры захаванні яе цэласнасці перад пагрозай знешняй небяспекі». Згодна з гэтай дамоўленасцю, Чарнігаўскае княства дасталося сынам Святаслава Яраслававіча — Давыду і Алегу.

З пачатку XIII ст. Чарнігаўскае княства раздрабілася на некалькі ўдзельных княстваў. Гэта суправаджалася барацьбой за ўладу паміж князямі. Гэтую барацьбу перарвала мангола-татарскае нашэсце, якое прынесла Чарнігаўскай зямлі велізарныя разбурэнні, і да сярэдзіны XIII ст. яна як адносна цэласная і акрэсленая дзяржаўная адзінка перастала існаваць.

У СКЛАДЗЕ ВЯЛІКАГА КНЯСТВА ЛІТОЎСКАГА І РЭЧЫ ПАСПАЛІТАЙ

Станаўленне дзяржавы

XIII стагоддзе — адзін з самых змрочных перыядаў у гісторыі нашых продкаў. Землі, дзе яны жылі, аслабленыя палітычна, раздробленыя на мноства ўдзелаў, паступова прыходзілі ў заняпад і станавіліся лёгкім аб'ектам для нашэсцяў як з усходу, так і з захаду, з боку нямецкага ордэна крыжакоў, які з'явіўся ў пачатку XIII ст. у вусці Заходняй Дзвіны.

Да таго ж і паміж самімі князямі ўспыхвалі феадальныя міжусобіцы і войны. Знешняй агрэсіі і ўнутраным разладам магла супрацьстаяць толькі моцная цэнтралізаваная дзяржава. Таму на абшарах

Беларусі пачаўся працэс аб'яднання асобных княстваў. Цэнтрам кансалідацыі стала летапісная Літва, якая размяшчалася паміж асноўнымі этнічна беларускімі землямі — Полацкай, Турава-Пінскай і Наваградскай. Галоўнай дзеючай асобай на пачатку стварэння адзінай дзяржавы стаў князь Міндоўг. Сталася так, што ў 1240-ых гг. ён змушаны быў, ратуючыся ад унутраных разладаў на радзіме, перабегчы ў Наваградак (цяпер Навагрудак): прыняў там хрысціянства. Першым этапам стварэння новай дзяржавы — Вялікага княства Літоўскага (ВКЛ) стаў перанос яго сталіцы ў Наваградак і падпарадкаванне яму Полацка і Мінска.

Справу, пачатую Міндоўгам (ён быў забіты разам з двума сваімі сынамі ў 1263 г.), завяршылі Гедымін (памёр у 1341 г.) і Альгерд (памёр у 1377 г.). Далучэнне беларускіх зямель ішло са згоды мясцовага насельніцтва, якое бачыла відавочную палітычную выгаду такога саюзу — абарона ад знешніх ворагаў, спыненне міжусобнай барацьбы. Стварэнне адзінай дзяржавы ўносіла больш трывалы парадак у народнае жыццё, станавілася надзейным заслонам на шляху мангола-татараў, якія дагэтуль неаднойчы рабілі спусташальныя набегі на ўсходне-славянскія землі.

Толькі з 1275 па 1338 г. шэсць разоў былі вымушаны нашы продкі са зброяй у руках бараніць сваю зямлю ад ардынцаў. Адна з апошніх бітваў войска Вялікага княства Літоўскага пад камандаваннем князя Альгерда адбылася на левым прытоку Паўднёвага Буга, рэчцы з прыгожай назвай Сінія Воды, у 1362 г. Аб'яднаныя венныя сілы маладой дзяржавы разбілі татарскіх князёў Кутлубуга і Хачэбея і вымусілі іх пакінуць паўднёва-ўсходнія беларускія землі. Вельмі верагодна, што ўдзел у гэтай бітве прымалі ратнікі Карманшчыны, якая к гэтаму часу ўжо ўваходзіла ў склад Вялікага княства Літоўскага.

У 1386 г. велікакняжацкі прастол заняў сын Альгерда і Цвярской князёўны Ульяны Ягайла. Часткова з палітычных меркаванняў, а яшчэ больш, на думку некаторых даследчыкаў, з-за празмернага самалюбства ён у хуткім часе прыняў прапанову польскіх паноў ажаніцца на каралеве Ядвізе і ўскласці на сябе польскую карону. Узамен палякі патрабавалі, каб Ягайла прыняў каталіцтва і хрышчэнне паводле каталіцкага абраду. За рэлігійным пытаннем само па сабе ўзнікла пытанне аб прывілеях для асоб польскай нацыянальнасці, якое паставіла пад пагрозу само існаванне Літоўска-Рускай дзяржавы.

Палітыка Ягайлы прывяла не толькі да пагаршэння становішча простага насельніцтва дзяржавы праваслаўнага веравызнання. З пранікненнем каталіцызму ўзнікла сур'ёзная небяспека для праваслаўнай царквы. А самае галоўнае — феадалы паўднёва-ўсходняй часткі Беларусі, у тым ліку і кармянскія, пачалі губляць ранейшую незалежнасць і манапольнае становішча. Іх уплыў на палітычнае жыццё прыкметна знізіўся.

Супраць Ягайлы рашуча выступіў яго дваюрадны брат Вітаўт. Барацьба Вітаўта з Ягайлам закончылася Востраўскім пагадненнем, заключаным у 1392 г., паводле якога Вітаўт фактычна прызнаваўся Вялікім князем літоўскім.

Трэба сказаць, што велікакняжанне Вітаўта мела надзвычай важнае значэнне ў станаўленні Вялікага княства Літоўскага. Па сведчаннях яго сучаснікаў, ён вызначаўся вялікім дзяржаўным розумам, незвычайнай энергіяй і змог паставіць сваю палітыку ў адносінах да абласцей так, што выклікаў шырокую папулярнасць сярод насельніцтва. Асноўнай мэтай яго палітыкі было стварэнне самастойнай дзяржавы і прымірэнне дзвюх пануючых у ёй нацыянальнасцей.

Вітаўт канчаткова вызваліў літоўскія і беларускія землі ад знешніх ворагаў. Злучыўшыся з Ягайлам, ён разбівае ў час Грунвальдскай бітвы ў 1410 г. прускі ордэн. Паражэнне апошняга было настолькі моцным, што ордэн неўзабаве распаўся. Фактычна спыніліся пры Вітаўце і мангола-татарскія набегі на паўднёва-ўсходнія землі Вялікага княства. Значна пра-

Кормянская центральная районная библиотека

сунуліся межы краіны і на ўсходзе. Некаторы час Вітаўт прымаў у сферы свайго ўплыву нават Вялікі Ноўгарад.

Адсутнасць знешніх ворагаў у гэты час садзейнічала развіццю эканамічных адносін унутры дзяржавы, асноўную частку насельніцтва якой складала цяглае сялянства.

З другой палавіны XV ст. у ВКЛ пачаўся ўціск праваслаўя, што выклікала нацыянальна-рэлігійную варожасць у яго нетрах. Кароль Казімір, бачачы сепаратызм, які зыходзіў галоўным чынам з беларускіх зямель, стаў прыгнятаць тых князёў, хто прытрымліваўся праваслаўя, забараняў будаваць праваслаўныя храмы. Усё гэта прывяло да таго, што ўсходняя частка зямель княства аж па Беразіну, у тым ліку і Кармяншчына, магла адысці да Масквы. Але змова была раскрыта, і Міхал Алелькавіч Слуцкі, арганізатар змовы супраць Казіміра, у 1481 г. быў пакараны смерцю. Тым не менш усяго за пяць наступных гадоў да Расіі адышла даволі значная тэрыторыя.

Але на гэтым беды не канчаліся. Адразу пасля смерці Казіміра ўспыхнула вайна з Масквой. Яна была кароткай, але абышлася ВКЛ вельмі дорага. Згодна з дагаворам 1494 г. да Расіі адыходзілі многія ўсходнія землі княства. Яшчэ больш несуцяшальнымі былі для ВКЛ вынікі трохгадовай вайны з Маскоўскай дзяржавай, якая пачалася ў 1500 г. Паводле перамір'я, заключанага ў сакавіку 1503 г., яно страціла 19 гарадоў і 70 валасцей.

Цяжкасці на ўсходзе супалі з небяспекай на поўдні, якую прадстаўляла Крымскае ханства, што ўтварылася пасля распаду Залатой Арды.

Ваенныя канфлікты паміж Вялікім княствам і Масквой узнікалі ў наступныя гады яшчэ не раз. Сіл, каб змагацца з маскоўскім царом, не хапала. Ад яго спусташэнняў асабліва цярпелі ўсходнія раёны краіны, у тым ліку тэрыторыя сучаснай Кармяншчыны, якая, паводле адміністрацыйна-тэрытарыяльнай рэформы 1565 г., увайшла ў склад Рэчыцкага павета Мінскага ваяводства.

Вайна з Маскоўскай дзяржавай паскорыла заключэнне ў 1569 г. паміж ВКЛ і Польшчай у Люблінe уніі, згодна з якой адбылося аб'яднанне ў адну федэратыўную дзяржаву — Рэч Паспалітую. Заключаючы яе, кожны бок праследаваў свае мэты: Вялікае княства меркавала знайсці саюзніка ў барацьбе з Масковіяй, палякі — прасунуць каталіцызм на ўсходне-славянскія землі. Стваральнікі уніі перш за ўсё думалі пра выгаду для сябе — і, можа, таму стварэнне агульнай дзяржавы не толькі не ўмацавала яе, а наадварот — аслабіла.

Асабліва гэта тычылася Вялікага княства Літоўскага, якое ў наступным, як частка аб'яднанай дзяржавы, павінна было адстойваць чужыя яму інтарэсы і цярпець ад нападаў маскавіцян, якія ўрываліся ў суседнія беларускія вобласці. Да ўсяго трэба дадаць голад, які амаль штогод даводзілася цярпець простаму люду, у тым ліку і жыхарам Кармяншчыны.

Узмацненне прыгнёту, выкліканага прыняццем “Уставы на валокі”, уціск праваслаўя прывялі да абвастрэння класавай барацьбы. У кастрычніку — снежні 1595 г. на поўдні і ўсходзе Беларусі ўспыхнуў антыфеадальны бунт пад кіраўніцтвам украінскага казака Севярына Налівайкі. Супраць бунтароў было выстаўлена 18-тысячнае войска, і на Буйніцкім полі пад Магілёвам адбылася жорсткая сеча. Сілы аказаліся няроўныя, і Налівайка адступіў на поўдзень у напрамку Быхаў — Рагачоў — Рэчыца. Зусім верагодна, што ягоныя атрады праходзілі і па Кармяншчыне, вынішчаючы на сваім шляху маёнткі мясцовых землеўладальнікаў.

Праз пяцьдзесят гадоў на Кармяншчыне з'явіліся тайныя пасланцы Багдана Хмяльніцкага, якія заклікалі простых людзей да паўстання, а ўжо ў верасні 1648 г. каля Рагачова адбыліся баявыя дзеянні. Шэсць наступных гадоў Кармяншчына, якая знаходзілася на ўсходняй мяжы Рэчы Паспалітай, зноў была ахоплена полымем руска-польскай вайны.

Войны, палітычныя інтрыгі і барацьба паміж магнатамі за ўладу прывялі Рэч Паспалітую пад канец XVIII ст. да эка-

намічнага і палітычнага крызісу. Гэтыя цяжкасці дзяржавы выкарысталі Расія, Прусія і Аўстрыя, падзяліўшы паміж сабою тэрыторыю Рэчы Паспалітай.

Дакументы сведчаць

З рускіх летапісаў

В лето 6823 (1315). Нача княжити Кгедимин Витунович в Литве, в Новогородку и Кернове, и воева на Русь крепко. Сих времен прежде, Премышлява, короля Польского, убили сами Ляхы, пьяного, в месте Рогозном, а забили бояре Лядскии Налец и Заремба: бог сотворил отмщение ему, понеже он преже жену свою, именем Лукерию, удави ради другое, которая просися у него, да в единой ризце пустит ю в дом: она бо бе рода князей Сербских, с Кашуб, от помория Варязкого, от Стараго града за Кгданском. По нем Ляхи избрали Вацлава Ческаго на королевство свое, понеже Премышляв не име сына. Владислава Локетка не восхотели взяти; сей Локетко много им зла в земли творил, изгоняли его из земли. Ходил до Риму, жалуяся папе на Ляхов, — он их прокля. По смерти Вацлавовой избрали его собе паном. Име у себе сына Казимера, за него же взят в жену дщерь Кгедимина князя Литовского, поганку, и перекрести ю; и много Ляхов полоненых Литва вместо дара брачного пусти, много бо зла Ляхом Литва, Жмойть прежде сотвори, Ляхов и Мазуров полками в полон бра, сице Лях един по гривне, се есть по десети грошей Литовских, в Литве и в Руси Белой продаван был, и на лошата и волы Литва межи собою их замениваху; а на крещении Кгедиминовне имя дано Анна...

Гісторыя Беларусі ў дакументах і матэрыялах. Мн., 1936. Т. 1.

З рускіх летапісаў

В лето 6895 (1387). Ягелло, ставши королем Полским, пойде паки в Литву, во отчество свое, в Вилню, и тамо всю Литву и Жмудь на веру христианскую приведе, и да охотнейших их ко крещению сотворит, коемуждо крещенному белую одежду даяше; сего ради мнози ко крещению бежаху. В то ж время вся боги Литовския погуби и искорени, тогда же и первого бискупа Андрея в Вилне постави; было в той час много що чолнейших князей и панов в Литве, и все братия Ягеллова, и самая матка его веры православной Греческой, которые собе тогда варовали, абы им никто насилия в вере не чинил.

Гісторыя Беларусі ў дакументах і матэрыялах. Мн., 1936. Т. 1.

З хронікі Яна Длугаша

[1387 г.]. Владыслаў, кароль польскі, абавязаўшыся, умовай з палякамі і каралевай Ядвігай, вывесці Літоўскі народ з язычаства і яго цемнаты і абараціць у хрысціянскую веру, і імкнучыся да пашырэння гэтай веры, накіраваўся ў Літву разам з Бадзантаю, архіепіскапам Гнезненскім і вялікай колькасцю іншых духоўных каралеўства Польскага, з дапамогаю якіх спадзяваўся, што можна будзе ў язычніцкім народзе прышчапіць і пашырыць семя хрысціянскай веры, бо да гэтага часу ў Літве Хрыстос быў нязнаны і невядомы. Апрача гэтых духоўных ён узяў з сабой каралеву Ядвігу, каб яна азнаёмілася з новаю сваёю бацькаўшчынаю, з новым краем і народам свайго мужа, затым Земовіта і Яна, князёў мазавецкіх, Конрада князя Алесніцкага, Бартоша з Вісенбурга, ваяводу пазнанскага, Хрысціна з Козеглоў, Сандэцкага Нікалая з Асаліна, каштэляна Вісліцкага, канцлера Закліку з Межгор'я, падканцлера каралеўства Польскага Нікалая з Маскажова, чашніка Валодка з Харбіновіч, падкаморага Спытка з Тарнова, Томка падчашага кракаўскага і многіх іншых паноў і шляхты польскай.

Прыбыўшы ў Літву ў першы дзень вялікага посту*, сабраў вялікі з'езд у Вільні.

---

* 5 сакавіка 1386 г.

Кормянская центральная районная библиотека

На гэты з'езд, па загаду караля, сабраліся каралеўскія браты — Скіргайла Трокскі, Вітаўт Горадзенскі, Владзімір Кіеўскі, Карыбут Новаградскі, князі і значная колькасць шляхты і народу. Владыслаў, кароль польскі, з дапамогаю хрысціянскіх князёў, якія разам з ім прыбылі, дамагаўся ад шляхты і народу, каб яны пакінулі сваіх багоў, якім пакланяліся да гэтых часоў у язычніцкай слепаце, і схіліліся да прызнання адзінага праўдзівага бога і прыняцця яго праўдзівай хрысціянскай рэлігіі. А калі гэтаму праціваліся варвары літоўцы, якія даводзілі, што было-б бязбожным і супроць звычаяў і веры продкаў адкідаць уласных багоў (былі ў іх выдатнейшымі: агонь, які яны лічылі вечным і які сцераглі жрацы дзень і ноч, падкладаючы дровы ў касцёр; гаі, якія лічыліся свяшчэннымі, там-жа вужакі і змеі, у якіх, паводле іх думкі, жылі богі), кароль Владыслаў загадаў гэты агонь (які яны лічылі вечным, і які падтрымліваўся ў Вільне ў галоўным месцы — сталіцы Літвы і які вартаваў жрэц), на іх мове вядомы пад назваю зніч, у прысутнасці язычнікаў загасіць і разбурыць святыню і алтар, на якім прыносілі яму афяры. Гаі і гароды, якія лічыліся святымі, загадаў павырубіць, вужак і змей, якіх нават у дамах кармілі і лічылі хатнімі божствамі, загадаў пазабіваць. Пры гэтым варвары горка плакалі і скардзіліся на знішчэнне і знявагу гэтых фальшывых багоў, аднак не асмельваючыся супраціўляцца загадам караля.

Пасля знішчэння язычніцкіх багоў, літоўцы, наглядна пераканаўшыся ў іх фальшывасці, нарэшце, схіліліся да прыняцця хрысціянскай веры, адракаючыся ад ранейшых заблуджэнняў. Абучаныя на працягу некалькіх дзён духавенствам, а яшчэ больш каралём Владыславам, які ведаў іх мову і якога больш ахотна слухалі, — галоўным асновам рэлігіі, або правілам веры, і некаторым малітвам — прыступілі да святога абліваня.

Владыслаў раздаваў простаму народу адзежу, кашулі і новыя вопраткі з сукна, прывезенага для гэтага з Польшчы. Гэта шчодрасць караля прывяла да таго, што калі аб гэтым разнесліся чуткі, то цёмны люд, пры гэтым бедны, для таго, каб дастаць вопратку з шэрсці, з усіх бакоў збягаўся для прыняцця хрышчэнння.

А паколькі было-б вялікім цяжарам кожнага асобна ахрысціць, то сабраўшы вялікую колькасць абодвух полаў літоўцаў, па загаду караля дзялілі на валасці і грамады, і кожнай грамадзе і ў паасобку, хто належаў да гэтай грамады, надавалася адно з імён, ужываемых хрысціянамі, замест ранейшых язычніцкіх. Такім чынам, першай грамадзе дано імя Пятра, другой Паўла, трэцяй Яна, чацвертай Якуба, пятай Станіслава і г.д. Жанчынам-жа, якія стваралі асобныя грамады, адпаведна надаваліся імёны: Кацярыны, Малгарэты, Дароты і г.д. колькі было нанава ахрышчоных грамад.

Шляхта і старшыя ў народзе хрысціліся асобна: яны з'яжджаліся для гэтага ў Вільню з жонкамі, дзецьмі і сваімі родзічамі, імкнучыся да прыняцця хрышчэння і пазнання асноў хрысціянскай веры.

Гісторыя Беларусі ў дакументах і матэрыялах. Мн., 1936. Т. 1.

Аб ваенных паходах князя Вітаўта на рускія землі

[1395 г.]. Вялікі Літоўскі князь Александр-Вітаўт, сабраўшы войска з палякаў, літоўцаў і рускіх, накіраваўся на заваяванне Смаленскай зямлі, вельмі багатай краіны, заселенай рускімі. На працягу 10 год ён разараў яе беспярапыннымі бойкамі, а Владыслаў, кароль польскі, штогодна прысылаў яму дапамогу. Без гэтай дапамогі Вітаўт не адважыўся б пайсці ў паход супраць смалян.

Пасля таго, як усю Смаленскую ваколіцу спустошыў грабяжом і пажарамі, нарэшце, аблажыў смаленскі замак, галоўную сталіцу краіны, куды смальняне скрывалі сваіх жонак, дзяцей, маёмасць і ўсё тое, што лічылі самым дарагім. Пачаўшы здабываць замак, спачатку разбіваў і развальваў сцены, метаючы ў іх бомбы з пушак, а затым загадаў падступіць усяму войску, у той час, як асаджаныя смальняне недастаткова мужна і горача адбівалі напады.

Пасля таго, як сцены былі разбураны, замак быў здабыты сілаю. Ва ўсямім выпадку заваяванне Смаленска каштавала літоўцам не малых страт і крыві. Многа іх лягло мёртвымі, а яшчэ больш было паранена. З палякаў загінулі: выдатны рыцар Ян, каштэлян калішскі, Вержбента Кемпінскі, харужы Велюнскі, ранены цяжка ў твар.

Князь смаленскі Васіль, пачуўшы аб тым, што галоўны яго замак захоплены, уцёк з зямлі Смаленскай у Венгрыю, дзе пражываў на працягу многіх гадоў пры двары караля венгерскага Жыгімонта, а потым быў забіты пры асадзе аднаго замка.

Смаленскія мяшчане, не адважваючыся далей супраціўляцца князю Александру, з рэшткай сваіх умацаванняў аддаліся пераможцы. Ад гэтага часу княства Смаленскае было далучана да княства Літоўскага і стала літоўскай правінцыяй.

З захопленых скарбаў, нязмерных багацсяў, каштоўных каменняў і залатых і сярэбраных рэчаў, якія асталіся пасля пераходу замка ў рукі вялікага князя літоўскага Александра, значную частку іх Александр пераслаў Владыславу, каралю польскаму, а частку падзяліў паміж больш заслужанымі рыцарамі, якія адзначаліся сваёй мужнасцю.

Гісторыя Беларусі ў дакументах і матэрыялах. Мн., 1936. Т. 1.

Рускія летапісы аб барацьбе князя Вітаўта з мангола-татарскімі заваёўнікамі

В лето 6905 (1397). Витовт, князь Литовский, пойде на Татаров и порази их; пригна одну орду до Литвы, с жонами и с детми, и посади их около Вилня, идеже и доныне свою веру махометову держат.

В лето 6907 (1399). Тамерлан, цар Татарской, пойде на Рускую землю, изыйде же противу ему Витовт со всею силою своею и со всеми Литовскими князи, и снийдеся с Тамерланом на реце Воркслe, но побежден бысть зле; идеже убиен бысть князь Андрей Олгердович Полоцкий, и его брат Димитрий Брянский, Михаило Евнутичи, Иван Димитриевич Киндир, Андрей внук Димитриев, Иван Борисович Киевский, и прочих много князей и бояр. А Татаре, победивши христиан, пойдоша в Рускую землю, пленяюще огнем и мечем Волынь и Литву, а Киев окупися тысячею червоных, а Печерски монастыр тридесятию червоных; сей окуп бысть августа 12.

Гісторыя Беларусі ў дакументах і матэрыялах. Мн., 1936. Т. 1.

З рускіх летапісаў

В лето 7013 (1505). Посла Миндикирей, хан Перекопский, сынов своих трех со великим множеством на Литву, идеже старейший сын Махметкерей пойде и положися кошем под Менском, и взят его и всю страну попленив, поведе в плен самых людей кроме товара около ста тысячей, и инаго бесчисленного добра во свою землю повезе; а брат его Битикерей иде под Слуцк, на самое Успение, идеже запреся княгиня Симеонова Анастасия, вдова, со младым сыном своим Юрием, и хотяху Татаре взяти Слуцк, и не могоша биша бо их из града крепко, и оттуду шедше поплениша аже за Новгородом, яко и под Вилню загоном забегати, возвратишася со великою користию и пленом великим. Вилняне же, престрашены от Татар, оттоле обмуроваша Вилно муром.

В лето 7018 (1510). Не здержа миру з королем Миндикерей, якоже обещася, но прийде в Литву со великою силою, аже ку Вилню, и много зла сотвори и добытия взя, и християн в плен поведе.

Гісторыя Беларусі ў дакументах і матэрыялах. Мн., 1936. Т. 1.

З шасцігадовага замірэння паміж Вялікім княствам Літоўскім і Масквой у 1556 г.

А мне великому государю Ивану, божиею милостию царю и великому князю всея Руси, твоих великого государя Жигимонта Августа, короля Польского и великого князя Литовского и Русского, земель не воевати, не зацепляти ничем в те перемирные лета, в шесть лет: города Киева с волостми, города Канева с волостми, города Черкас с волостми, города Житомира с волостми, города Вручья с волостми, города Любеча с волостми, города Гомья с волостми, и сел: Уварович, Телешевич, Теренич, Кошелева Лесу, Морозович, Липинич, Полешан, города Турова с волостми, города Мозыря с волостми, да волостей: Бчича, Брагина, Речицы, Горволя, Стрешина, Чичерска, Пропойска, Могилева, города Мстиславля с волостми и волости Хотславич; города Кричева с волостми, города Дубровны с волостми и волостей: Гор и Романова, и города Орши с волостми, и волостей: Любавичь и Микулина; города Витебска и волостей: Бруса, Дречих-Лук, Усвята, Озерищ; города Полотцка и волостей: Мошников, Дрисы, Освия, Нещерды, Непоротович, Вербиловы слободы, Кубка, Вязма, Клина, Ситнян, Лисны, Замошья, Истца, Неведрея, ни воевати, ни зацепляти ничем в те перемирные лета. А кого ты, брат наш, великий государь Жигимонт Август, божьею ми-

Кармянская центральная районная библиотека

лостью король и великий князь, пошлешь к нам своих послов, и тем твоим послом приехати к нам и от'ехати добровольно, безо всякие зацепки; также кого мы пошлем к тебе своих послов, и нашим послом по вашим землям к вам добровольно приехати и от'ехати, безо всяких зацепок.

А вашим купцом изо всех ваших земель во все наши земли приехати со всяким товаром и торговати на всякой товар, а приехати им и от'ехати добровольно, безо всяких зацепок; а нашим купцом изо всех наших земель во все ваши земли приехати со всяким товаром и торговати на всякий товар, а приехати им и от'ехати добровольно, безо всяких зацепок.

Также которые твои послы пойдут к тебе через наши земли, и гости с ними, или опричь послов гости пойдут к тебе, через наши земли с таким товаром ни буди: и нам у тех послов и гостей товару не отнимати, а пропущати нам к тебе послов и гостей со всяким товаром через свои земли безо всякие зацепки; также наши послы и гости куды ни пойдут, от нас или к нам, через твои земли с каким товаром ни буди: и тебе у тех наших послов и гостей товару не отнимати, а пропущати тебе к нам наших послов и гостей с всяким товаром через свои земли безо всяких зацепок.

Гісторыя Беларусі ў дакументах і матэрыялах. Мн., 1936. Т. 1.

З Баркулабаўскага летапісу*

Лета 1595, месеца ноября 30 дня, в понеделок, за тыдень перед святым Николою, — Севериян Наливайко, при нем было казаков 2000, дел 14, место славное Могилев, место побожное, домы, крамы, острог выжгли, домов всех яко 500, а крамов з великими скарбами 400. Мещан, бояр, людей учтивых так мужей, яко и жен, детей малых побили, порубили, попоганили, скарбов теж незличоных побрали с крамов и с домов. Тут же войско литовское пана Радзивила троцкого, гетмана литовского, до Могилева у погоню за козаками притегнули люду рыцерского конного збройного, Татар 4000, Литвы 14000. Над тым людом был гетманом на имя Миколай Буйвид. В той час Наливайко лежал у Могилеве две недели. Услышал о том Наливайко, иж гетман з великим людом и з делами до Могилева тягнет, тогда Наливайко з Могилевского замку на гору Илинскую, где тепер церков святого Георгия стоит, бо на тот час не было, выехал. А так войско литовское на поли Буйницком, именю велможного его мл. князя Богдана Соломерецкого, старосты кричевского и олучицкого, на войско Наливайково вдарили и кругом оступили. Там же зранку аж до вечера, яко вже к вечерни звонити час, межи собою битву мели, якож Литва з войском великим натискали на войско Наливайкино. Предсе один другому войску мало шкоды учинили, бо великую армату, так дел и гаковниц, пулгаков вельми при себе множство мел, так же люд свой отаборив конями, возами, людом, шол моцно. Якож з дела с табору Наливайкины козаки пана зацного пана Григория Анюховского забили; первей коня под ним застрелили, а потом выпадши с табору казаки его самого розсекли. Тепер же Литва от козаков отступивши, до Могилева на больший луп поехали, а козаки всю ноч ехали до Быхова аж на низ. Литва за козаками гналася аж до Рогачева, да ничого згола не вчинили козакам; а Литва и Татары рушилися до Менска, до Новгорода и до Вильни, набравшися тутешнего краю лупу.

Документы и материалы по истории Белоруссии. Мн., 1953. Т. 1.

Сацыяльна-эканамічнае становішча сялянства ў XIV—XVI стагоддзях

У XIV—XVI стст. пераважным тыпам паселішчаў на тэрыторыі сучаснай Кармяншчыны былі невялікія вёскі і хутары. Іх насельніцтва несла павіннасці ў выглядзе паншчыны — працы на карысць князя. З паншчынай перамяжоўваўся аброк, які плацілі натурай — збожжам, мясам, мёдам. Часам натуральны аброк пераводзілі на грошы. Трэба зазначыць, што галоўную ролю ў той час адыгрывала ўсё ж не земляробства, а промыслы — бортніцтва, здабыча пушніны і інш.

Сітуацыя пачынае мяняцца з сярэдзіны XV ст. Ужо ў пачатку XVI ст.

* Помнік беларускай пісьменнасці XVI—XVII стст.

займацца гаспадаркай стала вельмі выгаднай справай. Мяса, збожжа, лес знаходзілі выдатны збыт на захадзе, і цэны на іх сталі хутка расці. Зямля набыла сілу велізарнай каштоўнасці. Але для таго, каб апрацоўваць яе і атрымоўваць прыбытак, патрабаваліся рабочыя рукі. Неабходна было, перш за ўсё, замацаваць селяніна за зямлёй, павялічыць павіннасці, паступова пераводзячы яго з аброку на паншчыну.

У 1557 г. урад праводзіць шырокую рэформу сялянскай гаспадаркі ў маёнтках, прыняўшы Устаў на падаткі. Прынцце гэтага дакумента мела дваякую мэту — узняць дабрабыт сялян і паставіць іх у становішча, пры якім бы яны маглі даваць больш плацяжоў і адбываць вялікія павіннасці на карысць казны. На справе ж ён садзейнічаў толькі яшчэ большаму запрыгоньванню селяніна. У эканамічных адносінах сялянства гібела. У прававых — не магло нідзе знайсці абароны ці аказаць актыўнага супраціўлення. Выхад у яго быў адзін — уцёкі. Менавіта так і дзейнічалі масы беларускага сялянства, уцякаючы на Украіну і папаўняючы там рады казацтва.

Дакументы сведчаць

Устаўная грамата караля намеснікам і іншым управіцелям каралеўскіх валоданняў аб відах і памерах пабораў, якія належала браць у падняпроўскіх паветах

Чэрвень 1500 г.

Намесником нашим и старцом и всим мужом Поднепрским и волостем нашим Свислоцким, Любошанским, Бобруйским обема половицам — Виленское половицы и Троцкое, — Кричевским, Пропойским, Чечерским, Горвольским, Речицким, Брагинским, Мозырским, Бчицким.

Штоестеданинашое грошовое, бобров и куниц не отнесли до скарбу нашого и меду пресного не отвезли до ключов наших до Вилни, до Троков, а которые з вас хотя будуць и дань нашу до скарбу нашого грошовую и бобры и куницы отнесли и мед пресный до ключов наших привезли не сполна, где ся што будет у волостех наших остало и мы для всих тых дел послали там до вас, на волости нашы, писара нашого, наместника Перелайского, Богуша Боговитиновича, и казали есмо ему тую дань нашу на вас сполна справити грошовую и бобры, и куницы, и мед пресный, подлуг давного обычая: за рубль грошей по две копе грошей, а за бобра чорного по копе грошей, а за карого бобра по сороку грошей, а за куницу по шести грошей, — где не будеть шерстью; а за встав меду пресного по чотыри рубли грошей, а за колоду по две копе грошей. И вы бы все сполна и з его доходом выдали конечно, по тому как перед тым бывало. А которые у вас будуть земли пустовские або люди голтяйные, абы по себе роскинули, на болшого большей, а на меньшого меньшей, как здавна бывало, абы ни один грош дани нашое у вас не остал. Також, которые промеж вас дела обидные будут кому о чем… мы казали емуж о том промежы вас досмотрети и справедливость тому вчинити.

Писан в Менску июнь… день, индикт 3.

М. К. Любавский. Областное деление и местное самоуправление Литовско-Русского государства. М., 1892. Прил. XII – XIII.

Кормянская центральная районная библиотека

Са скаргі мяшчан і сялян Чачэрскай воласці каралю Жыгімонту II Аўгусту на павелічэнне пабораў чачэрскім управіцелем

1554 г

Ознаймуем тым листом нашим, што перво сего и тых часов прыходили до нас мещане и вси люди наши волости Чечерское, жалуючы и велико собе отежаючы о том, што дей державцы тамошние первшие и теперешний державца Чечерский и Пропойский пан Юрий Миколаевич Зеновьевича крывды и тяжкости им великие делаеть, новины уводить и пожитки неслушные и вины непомерные на них собе береть, чого перед тым не бывало, для чогож дей многие люди с тое волости нашое проч ся розошли и даней и платов нашых не мало знищало. А он дей тых новин и крывд чинити перестати и ни в чом им фолькговати не хочет, о чом же их тыми часы воевода Виленский маршалок земский канцлер Великого Князства Литовского, староста Берестейский, державца Борысовский и Шовленский пан Миколай Радивил з роскázанья нашого смотрел. Очевисте они о том з ним мовили и тые кривды и тяжкости свои, на реистр списавшы, покладали, б'ючы чолом, обыхмо им уставу нашу дали, якобы ся мели наперед державцы нашы с ними справовати и которые доходы вроком на них брати.

Документы и материалы по истории Белоруссии. Мн., 1953. Т. 1.

Устаўная грамата караля Жыгімонта II Аўгуста на скаргу чачэрскіх мяшчан і сялян аб павелічэнні пабораў чачэрскім управіцелем

21 жніўня 1554 г.

Ознаймуем тым листом нашым. Што перво сего и тых часов приходили до нас мещане и вси люди нашы вол. Чычерское, жалуючы и велико собе отежаючи о том, штож дей державцы тамошние першие и теперешний державца чечерский и пропойский пан Юри Миколаевич Зеновевича крывды и тяжкости им великие делати, новины уводить и пожытки неслушные и вины непомерные на них собе береть, чого перед тым не бывало, для чого ж дей многие люди с тое волости нашое прочь ся розошли и данье и платов нашых не мало знищало. А он дей тых новин и крывд чынити перестати и ни в чом им фолькговати не хочет, о чом же их тыми часы воевода виленский, маршалок замский, канцлер Вел. кн. Лит., староста берестейский, державца борысовский и шовленский пан Миколай Радивил з роскázанья нашого смотрел. Очевисте они о том з ним мовили и тые крывды и тяжкости свои, на реистр списавшы, покладали, бъючы чолом, абыхмо им уставу нашу дали, якобы ся мели наперед державцы нашы с ними справовати и которые доходы вроком на них брати. А так мы бачачы, их што по тые часы он брал на них, то все чынил за листы нашыми и, тые вси жалобы их на сторону отложывшы, а не хотячы далей того такового обътяженья и знищенья им, подданым нашым, чынити допустити, вчинили есмо таковое постановенье:

Напервей што ся дотычеть стацыи и живности на державцу с тое волости нашое, мають они, подданые нашы, тые, которые особливые земли свои мають и особливыми сохами своими пашуть, давати ему на кождый год су хлеба, по солянце жита а по солянце овса, меречы ущорк солянкою тою, которую есмо здеся у Вильни заковавши им дати казали. А тое жыто и овес сами они до замку отвозити и отдавати мають, почоньшы от запуст Филипповых аж до ст. Николы Зимнего. А за кождою солянкою жыта мають давати городничому державцы тамошнего пищого по пенезю, а за овсом по пенезю ж водле давное повинности своее. Сена теж на кождую зиму су хлеба по возу доброму, як кляча повести можеть, мають давати. А естли бы з села до замку трудно было одною клячою тот воз вести, тогда 2 возки малых сена за один воз давати мають. Которые люди и не за рекою жывуть, тые на день св. Николы, а которые за рекою живуть, тые на боже нароженье сено отдати мають. А за тым сеном водле звыклое повинности своее будуть повинни дати по 12 пенезей а закосного копу гр. А кгды потреба вкажеть в замку што поправити або знову будовати, ино по весне 2 недели, а у восень, як обробяться, 3 недели робити и поправовати мають, што потреба вкажеть; нижли естли бы пришла робота замку знову або иная якая кгвалтовная потреба, тогды мають робити до того часу, поки заробять. А кгды они на тую роботу прыйдуть або, заробившы, до домов своих пойти усхочуть, от того ничого в них брано быти не маеть. Кади теж, што они на замок на каждый год давати повинни, тые кади потребу замковую, яко бы было без обътяжливости их, водле реестров, которые посланцы нашы, будучы там, з роскázанья нашого списа-

ли и до скарбу нашого дали, завжды на семую суботу отдавати мають, ничым того року не омешкиваючы. А за кождою кадю городничому державцы тамошнего маюць давати поставного полгроша.

А што ся дотычеть бранья вин, ино головная и злодейская вина маеть быти барна до скарба нашого по первому. А кгды хто с ним межы собою побъется не до крови, от того державца маеть брати на них вины от рубля до 10 гр., а от полтины по 5 гр. подле листа отца нашого, который они оказывали. А куниц, лисиц, бобров и кождого зверу косматого и меду пресного не мають они потаемне по домом продавати, жебы ся злодейство не множыло. А иж бы торгом нашым запоможенье деялося, для того куницы, лисицы, бобры и всякий зверь косматый и мед пресный, так теж вшелякую жывность мають они на торгу тамошнем продавати для запоможенья места тамошнего. А то все в них ценою маеть куплено быти. А пак ли бы хто з них куницы, лисицы, бобры або который иншый зверь косматый и теж мед пресный потаемне продавал, а то бы было переведено, таковый вины маеть заплатити 2 руб. гр. до скарбу нашого. А полюдья мають они давати по грошу водле давного обычая. Которые люди в месте живуть, а земли пашни свои по селам мають, таковые полюдье будуть повини давати и платити по тому, як подданые нашы волостные полюдье дають и сполняють. А строжов по 6 до замку на кождый год мають они давати. А што ся дотычеть даванью дров, ино хто воз сена дасть, тот воз дров один, як кляча повести можеть, маеть дати. А люди боярскых, которые без листов нашых земли и люди там держать, и теж мещане тамошние и бобровники тяглые и подданые нашы тые, которые, земли тяглые под собою држачы, их вжывають, мають им в метех и в роботе замковой и во всем помогати и всякие повинности весполок с ними сполняти водле давного обычая. Теж кгды озера стануть, тогда на кождую зиму кождое озеро только раз державца на себе зволотыти и рыбу брати маеть, а потом подданым нашым тамошним рыбу в тых озерах ловити вольно будеть по тому, як и перед тым бывало, нижли у езы их и в закопы никоторого уступу мети и бобров гонити и перказы никоторое в бобровых гонех державца чынити не маеть. А метов никоторых не мають они без ведомости державцы тамошнего метати и разрубливати, але кгды потреба вкажеть для платов наших господарских або для якое слушное потребы волостное розруб чынити и меты метати, тогды они з ведомостю державцы тамошнего и за вижом его, а без бытности державцы ино за ведомостью и видом наменсика его, розрубы чынити и меты метати мають. Што теж они били нам чолом, абыхмо уставу нашу им дати казали, по чому бы быдло державца в них куповати мел, того ся нам учыџнити и уставы на быдло давати им не видело, але мають ся они в том заховати водле давнего обычаю. А которую сторожу повинни они от татар в Гоми держати, ино иж кождому оборона и осторожность есть потребна, для того на туую сторожу яко подданые нашы волостные, так теж попы тамошние и теж люди боярские мають на кождый год с хлеба по 2 гр. давати. А державца, вземшы в них тые пенези, маеть за то аж до году сторожу в Гоми мети. А што они за данью 7 коп гр. и по 4 гр. пишчого давати не хотели и с того ся выламывали, поведаючи, иж того давати неповинни, ино державца слался на бояр тамошних, поведаючы, иж они здавна то даивали; але иж они на тот довод слати ся не хотели, для того и теперь туую 7 коп гр. за данью и по 4 гр. пишчого державцы давати будуть повинни. А естли бы они на тые роки вышейписаные жыта, овса, сена и кадей не отдали и в недбалость то собе покладаючы, тых роков омешкали, а децкий для того до них поедеть, тому децкому помильное платити они будуть повинни на кождую милю по грошу.

А так вжо от того часу державца чычерский и пропойский пан Юри Миколаевич Зеновъевича и по нем будучые даржавцы нашы мають подле тое уставы нашое с поддаными нашыми чечерскими без жадное обтежливости их справоватися и в тых во всих речах их заховати, ничого не отменяючы, ани прибавляючы и ничым с того не выступаючы, яко вышей в сем листе нашом установном стоить описано, под ласкою нашою господарскою. А подданые теж нашы чечерские туую уставу нашы такеж во всем полнити мають, ничым с нее не выступаючы, под виною нашою. Которая ж устава им подданым нашым вол. Чечерское маеть быти до воли и ласки нашое господарское, якже на твердость того и печать нашу казали есмо приложыти к тому листу нашому. Писан у Вильни лет[а] бож[ьего] народж[енья] 1554 месяца августа 21 дня.

М. В. Довнар-Запольский. Очерки по организации западнорусского крестьянства в XVI в. Киев, 1905. С. 61–65.

З Баркулабаўскага летапісу

1. — 1582 року многае множества страшных и великих чудес господь бог оказати рачил: перуны и грады великие, сухость, морозы амаль не через все лето были у Литве. От велико-

Карм'янская цэнтральная раённая бібліятэка

го морозу на поли у колосьи жито посхло, многия домы панов зацных от перунов великих погорели, зиме, з морозов и метелицы, по дорогам многое множество людей убогих, также и купецких померло. А лете великий жар был: жыто, яри, трава, также ярины огородные все погорело у Литве, а звлаща около Менска, около Вильни. Люди убогия з хлеба на Русь давалися — молодцы, жонки, девки, много на Русь и на Украину понаходило.

4. — Року 1592, июня по старому 11 дня в неделю. Была брань великая, вельми страшная: почавшы от западных краев замков украинских — Чернигов, Гомель, Любеч, Белая Церков, Переяславль, Стрешин, Речица, Рогачев, Крычев и иных многих мест и замков: в тых всих по селах и местах и местечках немало збожа попсовала град и бура великая, а на бору и на лесе и по лугом со пчолами дерева бортное на воде угнала згола, штось трохо зостала, — буря великая поломала; на тот час давали справу и жалосно поведели, иж дей у в одного мужа Северского бортного дерева сто поломило, у другого двест у третего триста, иж страшно о том слышати было; дороги кажды от села до села волостью прочищали, навет и тепер на лесех, на бор и по болотах, поломатые видети много.

Могилевская старина. Вып. 1. Могилев, 1901.

Аб вёсках Кармяншчыны XVII—XVIII стагоддзяў

Бярозаўка, Восаў, Струмень, Ліцвінавічы, Зяцькавічы, Вашчанкі, Кароцькі, Ворнаўка, Сапажкі — вось далёка не поўны пералік вёсак Кармянскага раёна, аб якіх пішуць дакументы — "Інвентары Чачэрскага староства" 1704 і 1726 гг., даючы тым самым падставу лічыць, што гэтым населеным пунктам ужо некалькі стагоддзяў існавання. Інвентары даюць шырокі эканамічны аналіз тагачаснага жыцця беларускіх сялян.

Так, указваецца, колькі ў той ці іншай вёсцы дымоў (за адзін дым лічыліся кожны двор, манастыр, шляхецкі дом, а таксама кожная сялянская хата, гаспадар якой апрацоўваў зямлю. З дыма збіралі падатак, які называлі падымным). Згодна з інвентаром 1704 г., самымі буйнымі пасяленнямі былі Ліцвінавічы і Струмень, дзе налічваліся па 9 дымоў. Яны ж, бачна, былі і самымі старымі пасяленнямі з усіх іншых. Колькасць дымоў у астатніх была наступнай: Калюды — 7, Вашчанкі — 3, Зяцькавічы — 2, Бярозаўка — 1.

Цікава прасачыць і паходжанне назваў вёсак. Несумненна самым маладым населеным пунктам пачатку XVIII ст. была Бярозаўка — 1 дым. Яе назва ўказвае на ўзнікненне пасялення ў бярозавым гаі, дзе гаспадар і зрубіў сваю хату і гаспадарчыя прыбудовы. Цікава, што, па дакументу, бярозаўскі гаспадар валодаў 22—24 валокамі зямлі (валока — гэта галоўная пазямельная мера ў Вялікім княстве Літоўскім і Рэчы Паспалітай; напрыклад, літоўская валока раўнялася 19,5 рускай дзесяціны, а старая і новая польскія валокі — адпаведна 16 і 15 рускім дзесяцінам). Гэтыя валокі гаспадар адваяваў у лесу, расчысціў плошчу ад бярозавых парасткаў.

Вёска Зяцькавічы, мяркуецца, узнікла дзесьці ў другой палове XVII ст. як магчымы выселак з суседніх Ліцвінавіч. Назва яе ўтварылася ад абагульненай (калектыўнай) мянушкі Зяцькавічы, якая адносілася да першых пасяленцаў вёскі. Гэта калектыўнае абазначэнне ў сваю чаргу ўтварылася ад слова "зяць", "зяцёк". Напэўна, зяць нейкага гаспадара з Ліцвінавіч вырашыў заснаваць асобную гаспадарку, каб быць цалкам незалежным, выселіўся з сям'ёй на пустэльныя землі, дзе і атабарыўся. Усе дзеці і ўнукі гэтага чалавека лічыліся зяцькавічамі, гэта значыць патомкамі зяця. Тады, хутчэй за ўсё, і замацавалася за вёскай яе цяперашняя назва.

Прыкладна так атрымалася і з Ліцвінавічамі. У вёсцы, як мяркуецца, жылі патомкі ці падуладныя Ліцвіна. У сваю чаргу, такое прозвішча ці мянушка ўзніклі на аснове этнічнага наймення ліцвіна, як увогуле жыхара Вялікага княства Літоўскага.

У інвентары 1726 г. ёсць раздзел пра насельніцтва. Так, мяшчане ўяўлялі сабой уласна гарадскіх жыхароў. А вось баяры, продкі больш позняй шляхты XIX ст., сяліліся асобнымі пасёлкамі і мелі ў сваім карыстанні ўчасткі зямлі, за што плацілі падатак, які называўся гіберна. У 1726 г. у Багданавічах было 5 баярскіх дымоў, якія плацілі 100 злотых гіберны; у Жабіне — 10 баярскіх дымоў (280 злотых у якасці падатку); у Кароцьках — 10 дымоў і 110 злотых; у Енцах — 9 дымоў і 200 злотых; у Ворнаўцы — 9 дымоў і 200 злотых. Акрамя таго, 7 баярскіх дымоў існавала ў ваколіцах в. Струмень, гаспадары якіх плацілі 120 злотых гіберны.

Інвентары 1704 і 1726 гг. паказваюць, што з ростам колькасці насельніцтва павялічвалася і колькасць двароў. У Бярозаўцы стала ўжо 3 дымы, Калюдах — 9, Ліцвінавічах — 16.

Дарэчы, баяры, як асобнае саслоўе, неслі асаблівыя, толькі ім прысвоеныя абавязкі. Так, яны павінны былі будаваць і безадкладна рамантаваць будынкі замка, байніцы, брамы, манастыры; у час кірмашоў ад баяр патрабавалася пасылаць у Чачэрск на варту па чалавеку ад ваколіцы, а пры неабходнасці абароны замка і граніц баярам увогуле неабходна было ўсім станавіцца пешымі і коннымі атрадамі з баявой зброяй.

А. Рогалеў

Кляпін

Вёска Кляпін была заснавана ажно ў 1667 г. На картах XVIII і пачатку XIX ст. яна абазначана як Клятвін — па назве рэчкі Клятвінкі. І толькі ў сярэдзіне XIX ст. назвы вёскі і рэчкі змяніліся на Кляпін і Кляпінку. У чым загадка?

Існуе паданне, што ў адзін з майскіх вечароў пан Васілеўскі згвалціў вясковую дзяўчыну Марысю, каханую юнака Ігната. Дзяўчына, супраціўляючыся, пакусала ганебніка, за што атрымала трыццаць бізуноў. Зняслаўленая, абражаная, яна ледзь не рассталася з жыццём.

Ігнат з братамі Пятром і Піліпам ноччу вывезлі ў лес свае сем'і і Марысю з няхітрымі пажыткамі, а самі вярнуліся ў вёску. І хутка жанчыны ўбачылі, як запалала чырвоным агнём ускраіна неба над вёскай. Вярнуліся на панскіх конях браты. Лес добра схаваў уцекачоў. У рэшце рэшт спыніліся ля струменчатай рачулкі і рашылі, што лепшага месца і шукаць не варта. І зноў прагучала клятва: панам тут не панаваць. Рачулку назвалі Клятвінкай, а новае паселішча Клятвінам. Сюды паціху пацягнуліся многія з тых, каго ўлада прrandaвала...

У зборніку "Магілёўшчына", які выдадзены ў 1922 г., у раздзеле "Сялянскія бунты на Магілёўшчыне" ёсць такія радкі: "У маі 1667 г. тры браты зарэзалі пана Васілеўскага, што маёнтак меў на Чэрыкаўшчыне, спалілі падвор'е і ўцяклі з сем'ямі ў лясы". Ёсць, значыць, выснова ў падання. А зменена ранейшая назва хутчэй за ўсё па палітычных матывах: не хацелася ўладам, каб людзі ведалі пра згвалтаванне і бунт братоў, вось і перайменавалі Клятвін у Кляпін. Самі кляпінцы па сённяшні дзень у гэтым да канца ўпэўнены. І, бачна, небеспадстаўна.

Карма

Упершыню Карма ўпамінаецца ў "Параўнальных сведках аб колькасці жыхароў у маёнтках Міхаіла Фёдара Яльца ў 1691 г. перад пачаткам казацкіх войнаў". Дакумент гэты напісаны на польскай мове і надрукаваны ў выданні "Архіў Паўднёва-Заходняй Расіі" (Кіеў, 1876. Т. II, VI. С. 207).

Населены пункт Карма таксама абазначаны на "Геаграфічнай карце Магілёўскай губерні, на чатыры правінцыі раздзеленай", якую склаў у 1776 г. Я. Шмідт, а таксама на карце Магілёўскай губерні на польскай мове без даты.

Кармянская центральная районная библиотека

Мястэчка Карма адзначана ў "Эканамічных заўвагах да планаў Генеральнага межавання Рагачоўскага павета", складзеных у канцы XVIII ст. Там, у прыватнасці, гаворыцца: "Мястэчка Карма агульнага валодання былой польскай гвардыі харунжага і былога рагачоўскага прадвадзіцеля Філіцыяна Аляксандрава, былых войскаў польскіх генерал-ад'ютанта Герарда Сцяпанава; дзяцей Быкоўскіх, выдзеленай царкоўнаю зямлёю. Колькасць двароў — 24, па пятай рэвізіі душ мужскіх — 61, жаночых — 70. Ляжыць на беразе ракі Кармянкі. У гэтым мястэчку царква уніяцкая драўляная аб адным прыдзеле і двух алтарах у Імя Міколы Цудатворца. Яўрэйскіх двароў драўляных — 54, яўрэйская школа і гасціны дом, у ім лавак 22 драўляныя, у якіх яўрэі гандлююць рознымі таварамі, харчовымі і іншымі вясковымі прыпасамі, гандаль праходзіць кожную нядзелю. На яго наязджаюць сяляне з бліжэйляжачых вёсак. Кірмашоў у год бывае чатыры, на іх з'язджаюцца з навакольных мястэчкаў купцы з рознымі краснымі і рэдкімі таварамі, а з маларасійскіх слабод з соллю, мылам, рыбай, жалезам і другімі вясковымі прадуктамі... Кірмашы працягваюцца не больш трох дзён. На рацэ Кармянцы мукамольны млын аб дзвюх паставах, дзейнічае ў вясеннія дні... Сяляне апрацоўваюць землі памешчыкаў, на якіх пашуць пяцьсот шэсцьдзесят дзесяцін, а аброкам абкладзены з чвэрці зямлі па тры рублі, а астатнюю ўсю зямлю на сабе апрацоўваюць, прамышляюць хлебаробствам, да якога яны вельмі здольныя. Жанчыны, акрамя палявых работ, займаюцца рукадзеллем, прадуць лён, шэрсць і паскон, ткуць халсты і сукны для свайго спажывання і на продаж. Па зажытках сваіх адносяцца да больш-менш забяспечаных" (Ф. 1355. Зап. 1, № 727. Л. 110—114).

У "Геаграфічным слоўніку Расійскай Імперыі" П. П. Сямёнава запісана: "Карма, мястэчка Магілёўскай губерні, Рагачоўскага павета, у 60 вёрстах на ўсход ад павятовага горада пры рэчцы Парычаўцы, ля правага берага ракі Сож, на якой маецца прыстань. У XVII стагоддзі ўваходзіла ў колькасць пасяленняў Гомельскага староства і значылася мястэчкам у 1784 г. Колькасць людзей — 1497 абодвух полаў (1268 яўрэяў, 121 двор, праваслаўная царква, сінагога, два яўрэйскія малітоўныя дамы)" (СПб., 1865. Т.ІІ. С. 725).

С. Р. Доўгава, О. Г. Санін

Колькі гадоў Карме?

Да нядаўняга часу меркавалася, што Карме тры стагоддзі. І вось новае пасведчанне. Яго даслаў супрацоўнік Публічнай бібліятэкі імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына з горада на Няве Мікалай Мікалаеў, дарэчы, па паходжанні беларус.

У юрыдычным акце, а дакладней, контркамесейным квіце, выпісаным з каптуравай кнігі Рэчыцкага павета, значыцца, што генерал Рэчыцкага павета ў прысутнасці шляхціцаў Яна і Міхаіла Закрэўскіх і пана Самуэля Хведаровіча перадае рэчыцкаму гарадскому пісару Паўлу Квялчэўскаму на вечнае карыстанне "двор у Карме". Двор называўся Куракаўшчынай (вёска з гэтай назвай і зараз прылягае да Кармы). Названаму вышэй пісару перадаваліся таксама паласа бору з борным дрэвам, што пачынаўся адразу ж непадалёку ад Куракаўшчыны, а яшчэ паласа бору каля рэчкі Добрыца, сенажаці ля Сажа ва ўрочышчах Уладычная, Ланіца і Пральня (дарэчы, сярэдняя з назваў захавалася і да нашага часу).

Гэты дакумент датаваны 1696 г. (што некалькі пазней дакумента "пана" Міхаіла Яльца, названага першым). Калі ў 1696 г. "двор у Карме" з прылягаючымі да яго ўгоддзямі ўжо перадавалі ў валоданне, значыць, было што перадаваць, было чым валодаць. І збіраецца такое, як вядома, не год-два, а дзесяцігоддзі. Таму версія заснавання Кармы ў 1696 г. застаецца толькі версіяй.

Дасланы Мікалаем Мікалаевым дакумент напісаны на беларускай мове. І гэта ў той ужо час, калі пастановай усеагульнай канферэнцыі саслоўяў у Вялікім княстве Літоўскім было забаронена пісаць на беларускай мове дзяржаўныя дакументы. Пасля шырокага ўжытку беларускую мову пачалі паслядоўна выцясняць з абароту. Ёсць думка, што ў даным выпадку зварот да беларускай мовы зрабіў падстараста Рэчыцы Стэфан Антоній Скарына — нашчадак славутага першадрукара і асветніка.

Ліст з Санкт-Пецярбурга прыадкрывае больш сівую гісторыю Кармы.

К. В. Смірнова

Адкуль пайшло імя тваё, бацькаўшчына?

У Гомельскай вобласці назва "Карма" вельмі распаўсюджана. Так, Карма ёсць у суседнім Буда-Кашалёўскім раёне, Добрушская Карма. Такую ж назву носіць і наш раённы цэнтр, вакол якога прыгожыя мясціны, багатыя нетры, многа працавітых, таленавітых людзей.

Аб паходжанні назвы ходзяць самыя розныя легенды. Адно з паданняў сцвярджае, што ў далёкія часіны спыняўся ў тутэйшых насельнікаў на начлег славуты падарожнік Афанасій Нікіцін, які зрабіў сваё "Хаджэнне за тры моры" (1463–1467).

У другім гаворыцца, што раней гэтыя мясціны былі мнагаводнымі, і людзі займаліся караблебудаваннем. Легенду пацвярджае такі факт: ля вёскі Струмень, што на рубяжы з Краснапольскім раёнам, ёсць балота пад назвай Карабельнае. У ім некалі і сапраўды знайшлі рэшткі старажытнага карабля...

Але найбольш верагодна, што назва "Карма" пайшла з таго часу, калі на поўдзень праз гэтыя землі быў пракладзены шлях, які месцамі захаваўся і да нашых дзён. У час падарожжа царыца Кацярына II спынялася тут "на кармленне", а потым ехала далей на Чачэрск. Праезджыя тады і сапраўды карміліся там, дзе было што паесці ці купіць...

Мясцовыя ж старажылы і гісторыкі прытрымліваюцца іншай версіі. У XIV–XVI стст. княжацкія слугі і багатыя баяры набылі права атрымліваць кармленне (магчыма, "кармы") з тых мясцін, што замацоўваліся за імі за пэўныя заслугі. Права на кармленне выяўлялася не толькі ў зборы "кармоў" натурай і грашыма, але і ў кіраванні гэтай тэрыторыяй, яе насельнікамі. Так званае кармленне адмяніў Іван Грозны земскай рэформай у 1555 г. А вось назвы засталіся на стагоддзі.

К. В. Смірнова

У СКЛАДЗЕ РАСІЙСКАЙ ІМПЕРЫІ

Шляхам двух стагоддзяў

У выніку першага падзелу Рэчы Паспалітай (1772) тэрыторыя сучаснай Кармяншчыны ўвайшла ў склад Расійскай імперыі. Землі і вёскі, якія раней належалі польскай Кароне, пераходзілі пад Расійскую юрысдыкцыю, а спадчынныя пакідаліся іх законным уладальнікам. У канцы таго ж года жыхары Кармяншчыны далі прысягу на вернасць Кацярыне II. На новых землях была створана Магілёўская губерня на чале з губернатарам генералам Кахоўскім. Арганізацыяй яе вельмі цікавілася і сама імператрыца. Ад імя Кацярыны губернатар склаў адозву да насельніцтва, у якой абяцаліся свабода веравызнанняў, сцвярджэнне праву законных маёмасцей, права і вольнасці расійскіх падданых.

У 1777 г. на Беларусі адбыўся новы губернскі падзел на паветы і было ўведзена

Кармянская центральная районная библиотека

агульнае кіраванне. Згодна з ім мястэчка Карма, таксама як і Чачэрск, Шарсцін, прыпісвалася да Рагачоўскага павета. Даўжыня граніц новай адміністрацыйнай адзінкі складала 707 вёрст, колькасць насельніцтва — 26 323 жыхары. Дарэчы, у хуткім часе Карму нават наведала сама імператрыца.

Далучэнне поўдня Беларусі да Расійскай імперыі дало магчымасць да ўключэння і Магілёўскай губерні ў агульнарасійскую гаспадарчую сістэму, стварыла перадумовы для больш хуткага развіцця эканомікі.

У далучаных абласцях палітыка царскага ўрада зводзілася ў першую чаргу да таго, каб захаваць "цішыню і спакой". На беларускія гарады, якія мелі магдэбургскае права, а таксама на цэнтры паветаў пашыраліся льготы, якія былі вызначаны ў 1785 г. Дароўнай граматай. Усё насельніцтва, незалежна ад звання і чыну, павінна было ў месячны тэрмін прысягнуць на вернасць царскай уладзе. Памешчыкам, якія давалі такую прысягу, пакідаліся маёнткі і прыгонныя. Яны мелі тыя ж самыя правы, што і рускія дваране. Тыя ж, каторыя прысягаць не жадалі, абавязаны былі выехаць за межы рускай дзяржавы. На працягу трох месяцаў ім дазвалялася прадаваць маёмасць. Калі ж тэрмін, адведзены на гэта, заканчваўся, а памешчык маёнтак не прадаў, то маёнтак гэты падлягаў канфіскацыі і аддаваўся ў казну.

У пачатку XIX ст. Карма, як і раней, заставалася невялікім мястэчкам, дзе жылі пераважна рамеснікі і гандляры. Суровым выпрабаваннем для жыхароў павета стала Айчынная вайна 1812 г. На яго тэрыторыі дыслацыраваліся перадавыя злучэнні другога рэзервовага корпуса генерала Ф. Ф. Эртэля, якія прыкрывалі ад пранікнення напалеонаўскіх войск краіну. Больш чым два месяцы воіны 3-га Бугскага палка пад камандаваннем палкоўніка Кляноўскага не толькі трымалі абарону, але і вялі актыўныя атакуючыя дзеянні супраць французаў, знішчалі нязваных гасцей. Адзін з такіх баёў адбыўся, як сведчаць дакументы, і ў мястэчку Карма. Руска-французская вайна, а затым некалькі амаль падрад неўраджайных гадоў прывялі ў заняпад гаспадарку краю, насельніцтва яго рэзка скарацілася.

Увогуле аграрная палітыка царызму на далучаных тэрыторыях была накіравана на пашырэнне землеўладання дваранства і ўмацаванне памешчыцкага землеўладання наогул.

Большасць насельніцтва з'яўляліся прыгоннымі сялянамі. Іхнія павіннасці былі ў асноўным такімі: тры дні на тыдзень паншчыны для мужчын (з канём) і тры — паншчыны для жанчын (пешай); гвалты(талокі) — згон сялян у час уборкі сена, збожжавых і інш.; шарваркі — будаўнічыя работы ў маёнтку памешчыка (будаўніцтва дарог, мастоў, жывёлагадоўчых памяшканняў і інш.); павіннасць дарожная — перавозка прадуктаў памешчыцкай гаспадаркі да месца продажу; даніна — збор грыбоў і ягад для памешчыка, здача яму прызначанай колькасці курэй, яек, дроў і інш.; пража для памешчыка пэўнай колькасці палатна.

Існавалі і дзяржаўныя падаткі, якія аплачваліся грашыма.

Прыгонныя сяляне знаходзіліся ў поўнай залежнасці ад сваіх памешчыкаў. Але, бадай, яшчэ больш цяжкім было становішча для іх у маёнтках дзяржаўных. Арандатары (часовыя ўладальнікі) стараліся выціснуць з сялян як мага больш.

Далейшы ўціск прыводзіў да новых сялянскіх хваляванняў.

Рэвалюцыйная сітуацыя канца 1850 — пачатку 1860-ых гг., абумоўленая крызісам феадальна-прыгонніцкай сістэмы і зараджэннем капіталістычных адносін, стала галоўнай прычынай, якая прымусіла царызм у 1861 г. пайсці на адмену прыгоннага права. Сяляне Кармяншчыны, як і па ўсёй Расійскай імперыі, атрымалі асабістую волю і магчымасць распараджацца сваёй маёмасцю. Але адмена прыгоннага права не ліквідавала прыгонніцкія перажыткі. Большая частка зямлі засталася за памеш-

чыкамі. Пры раздзеле землеўладальнікі пакінулі за сабой і лепшыя ўчасткі. Сяляне засталіся ў асноўным малазямельнымі. Павінны былі заплаціць памешчыку і за волю, і за зямлю. Выкуп асабістай волі быў замаскіраваны ў завышэнні цаны за зямлю. Вядома, сяляне не мелі грошай, неабходных для выкупу. 80 працэнтаў неабходнай сумы давала дзяржава. Сяляне ж рабіліся даўжнікамі на 49 гадоў. Выплачвалі не толькі суму доўгу, а і працэнты за пазыку. Былі вымушаны браць у памешчыкаў надзелы, апрацоўваць іх сваім інвентаром і засяваць уласным насеннем. А калі прыходзіў час уборкі ўраджаю, то палову ад намалочанага трэба было аддаць памешчыку.

"Палажэнні 19 лютага" прадугледжвалі новы парадак кіравання сялянамі. Ён быў заснаваны на выбарнасці ніжэйшых службовых асоб. Жыхары сельскай грамады выбіралі старасту. На валасных сходах сельскія старасты і ўпаўнаважаныя ад кожных 10 двароў выбіралі валаснoе праўленне, валаснога старшыню і суддзю. Функцыі новых органаў сялянскага самакіравання былі надзвычай абмежаваныя. Галоўнымі абавязкамі сельскіх улад былі: раскладка і збор падаткаў, кантроль за выкананнем сялянамі іхніх павіннасцей, рэгуляванне пазямельных узаемаадносін паміж сялянамі, арганізацыя ў вёсках паліцэйскай службы (соцкія, дзесяцкія).

Па "Палажэнні", кожны мужчына павінен быў адпрацаваць на пана 40 дзён у год, прычым прыходзіць трэба было са сваім канём. Для жанчыны паншчына складала 30 дзён.

У дачыненні да сялянства дзейнічаў закон кругавой парукі, што з'яўлялася перажыткам сярэднявечча. Сярод іх распаўсюджваліся чуткі аб падмене памешчыкамі царскага маніфеста, скажэнні ягонага зместу. Гэта прыводзіла да хваляванняў.

Самымі багатымі памешчыкамі на Кармяншчыне былі палякі Дзерналовічы і Быкоўскія. Яны валодалі зямлёй, што прылягала да Кармы. У вёсках Навасёлкі, Бялёў панаваў Случаноўскі, у Хізаве — Жмыхоўскі, у Пятравічах — Чарапанаў. Графу Чарнышову належалі ўсе землі на правым беразе Сажа, в. Ліцвінавічы, ды яшчэ і суседняя Чачэршчына. Засажэўем і в. Кляпін валодаў пан Стош.

З сельскагаспадарчых культур на Кармяншчыне ў асноўным сеялі жыта, грэчку і яравую пшаніцу, высокія ўраджаі давалі лён і каноплі, таму, напэўна, тут былі самыя вялікія плантацыі гэтых культур па Магілёўскай губерні.

Пастувова развівалася і жывёлагадоўля, вырошчваліся авечкі, свінні. Значна пашырыліся плошчы пад садамі, больш стала пасек. Садавіна і мёд ішлі на продаж у вялікія гарады — Маскву, Пецярбург, Рыгу, Кіеў, Магілёў.

Вельмі шмат праблем прынесла мясцоваму насельніцтву, у тым ліку і кармянцам, будаўніцтва шашэйных шляхоў з Масквы ў Варшаву і з Пецярбурга ў Кіеў, якія праходзілі па тэрыторыі павета. У той жа час будаўніцтва спрыяла развіццю інфраструктуры гаспадаркі не толькі адміністрацыйнага цэнтра павета, але і мястэчак, прыпісаных да яго. У 1879 г. у павеце ўжо налічвалася 79 вінакурных заводаў, некалькі буйных мануфактур. Але найбольш значнае развіццё атрымаў гандаль, якому садзейнічалі вялікія рэкі Днепр, Сож, Друць. Галоўнымі прадметамі гандлю былі лес, смала, гарэлка, пянька, коні.

Па афіцыйных даных Цэнтральнага статыстычнага камітэта за 1886 г., у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета было: 14 сельскіх грамадстваў, 22 абшчыны, 26 пасяленняў, 913 двароў, 1985 душ насельніцтва (па рэвізіі), 2605 — па сялянскіх спісах.

У сельскіх грамадствах налічвалася 10 517 дзесяцін зямлі, з іх пашы — 6070. У мясцовых памешчыкаў і дробных уласнікаў было 2065 дзесяцін, а пашы — 4832. У сапраўднасці 80 працэнтаў усіх зямель належала 13 мясцовым памешчыкам.

Кармянская центральная районная библиотека

Дакументы сведчаць

Наказ Кацярыны II аб арганізацыі ўпраўлення беларускімі абласцямі і кіруючыя дырэктывы губернатарам

Генерал-майорам Каховскому и Кречетникову, с приложением наказа — по коему они должны поступать при исправлении должностей губернаторов в присоединенных от Польши губерниях.

Из следующего при сем, за подписанием нашим, наказа, усмотрите вы, что решились мы ныне на присоединение к империи нашей некоторых Польских земель, и что мы поручаем вам одну из новоучреждаемых губерний. Сие сообщаем вам теперь для единственного вашего известия и содержания в секрете, пока зачатое нами о том дело не доведено будет до совершенного окончания, и пока не получите вы о том от нас уведомления. Между тем же повелеваем вам принять команду над находящимися в составляющих будущую губернию вашу землях войсками, и стараться собирать там все предписуемые вам наказом нашим и до будущего управления тех земель потребные сведения, под предлогом распоряжения справедливой и соразмерной репортиции в поставке провианта и фуража, будто б для отвращения через то как всяких от небольших деташаментов, случающихся иногда продерзностей и наглостей, так и неравных от земских коммисаров сборов, отягощающих и оскорбляющих мелкое дворянство, и чтоб тем самым доставлять по обывательским жалобам справедливое правосудие. Вы имеете также исполнять и во всем прочем по содержанию наказа, поелику то с вышеписанным предлогом согласоваться будет, и не может открыть рановременно прямых наших намерений.

НАКАЗ

по которому на первый случай поступать господам генералам майорам Каховскому и Кречетникову в отправлении должности губернатора в губернии Псковской и Могилевской.

Причины, кои нас принудили присоединить некоторые провинции Польской республики к империи нашей, вы усмотрите из печатного о том манифеста, и для того за излишнее почитаем здесь о том упомянуть. Мы единственно только через сие заблагорассудили предписать правила управления сих провинций и приобретений.

1. Порядок во всем есть душа правления: того для, дабы способнее руководствовать сими новыми приобретениями, за благо признали мы разделить сии земли на две губернии, а именно:

2. Под именем Псковской губернии включить часть наших провинций, приписав из новых те уезды, поветы, или иного названия земли, кои по близости удобнее.

3. Вторая Могилевская губерния называться будет.

4. Псковская губерния будет состоять из провинций: 1. Псковской, 2. Великолуцкой, 3. Двинской, в которую переименовать польскую Лифляндию, 4. Полоцкой, состоящей из той части Полоцкого воеводства, которая в наши границы входит, и из Витебского по правую сторону реки Двины. Губернским городом назначается Опочка, который для того и устроить нужно.

5. Могилевская губерния составится из провинций: 1. Могилевской, 2. Оршанской, 3. Рогачевской, 4. Витебской. Сия составится из лежащих мест между реками Двиною и Днепром, входящими в наши границы, губернским городом быть имеет Могилев.

6. Мы вверяем вам г. генерал-майору отправление должности губернатора на первый случай.

В губернии Псковской и Могилевской.

7. Состоять вам по сей должности под ведением генерала-губернатора графа Захара Чернышева, которому на два года повелели мы отправлять генерал-губернаторскую должность обеих сих губерний.

Указ Кацярыны II Сенату

Збор пагалоўных падаткаў з насельніцтва беларускіх губерняў

Всемилостивейши повелеваем, с начала будущего 1780 г. впредь до указа нашего собирать подати в Белорусских наместничествах Могилевском и Полоцком в год поголовные с крестьян по 35 копеек в том числе по получетверику муки, да за винную продажу по 20 коп.

с головы; с городов поголовные с мещан по 60 коп. за винную продажу по рублю с головы; с местечек за винную продажу по 50 коп. с головы; арендные по 50 коп., да поголовные с жидов по 50 коп. с каждой.

Полный хронол. сбор законов и полож., касающ. евреев. Сост. Леванда. СПб., 1874. С. 27.

Са справаздачы магілёўскага губернатара за 1847 г. аб стане сельскай гаспадаркі губерні

23 марта 1848 г.

Сельское хозяйство

Положение крестьян Могилевской губ. относительно сельского их хозяйства находится в том же жалком состоянии, в коем я имел счастие представлять в. и. в. во всеподданейшем отчете за 1846 г. Быт их не может быть улучшен, доколе не будет обращено постоянное попечение об исправлении их нравственности искоренением излишнего употребления вина, которое при недостатке жизненных потребностей, происшедшее от частых неурожаев и упадка торговли, лишает их последней возможности и к благоустройству своего состояния.

Картофель в губернии разводится в значительном количестве, который в неурожайные годы служит пособием крестьянину к прокормлению своего семейства, а владельцу во время урожаев — к возделыванию из оного вина, но в прошлом 1847 г. при самом добывании из земли он большею частию подвергся гниению...

Са справаздачы магілёўскага губернатара за 1859 г.

Становішча прыгоннікаў і прыгоннага сялянства Магілёўскай губерні ў канцы 50-ых гг.

...Направляя деятельность дворян на занятие наименее для них выгодное — земледелие, крепостное право с другой стороны препятствовало и его возможному, по крайней мере, развитию: крестьяне, не имея никаких прав собственности на обрабатываемую землю, не имея возможности располагать своею работою, зная, с другой стороны, что помещик во всяком случае должен кормить их, не заботились ни об улучшении своего хозяйства, ни о снискании себе средств существования, барщинная работа отбывалась небрежно с слабосильными лошадьми или волами мелкой породы; крестьяне приходили в крайнюю бедность, а помещики, вынужденые снабжать их на свой счет рабочим скотом, часто кормить их в продолжении, по крайней мере, 6 месяцев в году и платить за них казенные подати, должны были довольствоваться плохою обработкою полей, производительность которых с каждым годом уменьшается, и Могилевская губерния приобрела репутацию бесплодной, хотя уезды Гомельский, Рогачевский, отчасти Быховский и Мстиславский могут по качеству почвы считаться даже плодородными.

Готовящееся по воле в. и. в. преобразование быта помещичьих крестьян должно иметь самые благоприятные последствия для Могилевской губернии, где крепостное право более чем в великороссийских губерниях имело характер личного рабства...

...Но для того, чтобы освобождение класса земледельцев совершилось мирно без всяких потрясений, без нарушения чьих либо прав и чтобы дворянство сохранило сословное свое значение, необходимо, кажется, с одной стороны, чтобы преобразование это не повлекло за собою разорения помещиков, а с другой стороны, чтобы оно по возможности осуществило возбужденные между крестьянами ожидания; местные же обстоятельства края таковы, что цель эта может быть достигнута только при возможно радикальном и быстром изменении существующего порядка, при совершенной отмене обязательных отношений между помещиками и крестьянами, породивших взаимную неприязнь, и при полном вознаграждении помещиков за отходящую от них землю. Таким образом, в Могилевской губернии выкуп крестьянами как усадьб, так и полевых угодий представляет лучший исход этого дела; оставление же крестьян барщинниками или оброчниками помещиков будет иметь, вместо благотворного, гибельное влияние на благосостояние дворян, в особенности менее значительных, которых в Могилевской губернии весьма много. Они разорятся окончательно, потому что, будучи обре-

Кормянская центральная районная библиотека

менены долгами как казенными, так и частными, не имеют достаточно капиталов на издержки для введения новой системы хозяйства, необходимой при предстоящей перемене, и притом, будут лишены возможности исправно уплачивать долги, вследствие уменьшения доходов, которое при сохранении обязательного труда или оброка совершенно неизбежно, так как крестьяне не понимают свободы, при которой они были бы обязаны отбывать какие-либо повинности помещику.

При таких обстоятельствах освобождение крестьян без обращения в собственность их за определенное вознаграждение полевых угодий может быть выгодно только для богатых владельцев, которых здесь весьма мало. Сознание необходимости выкупа кроме усадьб и полевых угодий вполне выразилось в постановлении Могилевского крестьянского комитета, который значительным большинством числа 2/3 голосов признал необходимость оного.

...Промышленность Могилевской губернии не заслуживает особенного внимания, в особенности между крепостным классом она стоит на весьма низкой степени, хотя нельзя не заметить, что Могилевская губерния по богатству находящихся в ней лесов, по соседству с южными губерниями, хорошим путям сообщения и судоходным рекам заключает в себе залоги развития промышленной деятельности. Низкое состояние ремесел нельзя между прочим не приписать тому, что в Могилевской губернии крепостным классом барщина отбывается с рабочих душ, а не с тягол, как это существует в великороссийских губерниях, через это все лица крепостного звания, будучи обязаны барщиною, лишены возможности отлучаться в другие губернии или вообще с места постоянного жительства, а следовательно и заниматься с выгодою промыслами.

ЛОЦИА. Архив МВД. 1860. № 21.

Са справаздачы генерал-губернатара аб становішчы з асноўнай цяглавай сілай у вёсках Рагачоўскага павета ў 70-ых гг. XIX ст.

Рогачевский уезд. Основным занятием в крестьянском хозяйстве является хлебопашество; лошади употребляются для всех полевых работ. В зимнее время в немногих местностях занимаются вывозкою леса, по найму лесопромышленников, преимущественно к пристаням рек. Напр., этим промыслом занимается небольшая часть крестьян из селений.

Распространение в крестьянских хозяйствах травосеяния могло бы, по мнению некоторых лиц, производивших перепись, способствовать развитию коневодства. Замечено, что более рослые лошади обыкновенно находятся в худшем теле, потому что, требуя большего количества корма, редко могут довольствоваться скудной порциею, обыкновенно даваемою местным крестьянским лошадям. Лучший вид лошадей соответствует времени пользования подножным кормом и осени, когда в корме является избыток. В худшем виде лошади бывают весною, по недостатку корма. В 1-м стане сравнительно с другими менее распространены пороки, и лошади относительно лучше сбережены. В 4-м стане почва земли легко поддается обработке, почему лошади и не изнуряются работою. Из пороков и болезней замечены: слепота, запал, надорванность, колер; все четыре порока развиты преимущественно у лошадей, работавших в лесу. Чемерь, чельчак (тельчак), порица (норица), чесотка, сап и сибирская язва являются случайными болезнями у здешних лошадей. Вследствие различных пороков, болезней и старости в 3-м стане считаются негодными для военных целей около 75% всех рабочих лошадей, имеющих рост более 1 арш. 14 вершков. Сила крестьянских лошадей определяется (в 3-м стане) ходом 25—30 верст по хорошей летней или санной дороге с 20—25 пуд. груза, при скорости от 6 до 8 верст в час. Лучшие помещичьи лошади могут провезти, при тех же условиях, груз в 30—35 пудов на 30—40 верст, но по непривычке к постоянному труду, лошади землевладельцев мало способны к извозу. В 1-м стане указано, что в силе лошадей встречается большое разнообразие, что объясняется значительным количеством приводных лошадей в этой местности...

Конская перепись в Европейской России. Могилевская губерния по сведениям 1875 г. Изд. Ц. С. К. 1876. С. 77—89.

Запіс аб Кармянскай воласці ў кнізе "Волости и важнейшие селения Европейской России"

Корма — местечко белорусских владений при речке Кормянке, дворов 23, жителей 109. Волостное управление, церковь православная и 3 еврейских молитвенных дома. Школа, 30 лавок, ярмарки бывают 9 мая, 15 августа и 1 октября, в 8 верстах около д. Струмень церковь и православное кладбище.

Литвиновичи, село белорусских владений при р. Мужине, дворов 93, жителей 462. Церковь православная, водяная мельница.

Корма входила в третий стан Рогачевского уезда, объединявшего Дудичскую, Кормянскую, Меркуловичскую, Рассохскую, Чечерскую волости. В Кормянской волости имеется сельских обществ 14, общин 22, селений 26, дворов 913. Мужского населения 1985 (по ревизии, а по семейным спискам 2605). Количество земли у общества 10 517 дес., а пахотной — 4832 дес. Остальной земли 145 дес., а пахотной — 96 дес.

Изд. Центрального статистического комитета. СПб., 1886. Вып. 5.

З успамінаў М. М. Макаранкі, жыхара м. Карма

Карма да рэвалюцыі была невялікім мястэчкам. Яе пяць вуліц называліся Першая і Другая Сялянскія, дзве Казіных і Прапойская (на былым тракце Чачэрск—Прапойск, цяпер Слаўгарад). Яўрэйскія могілкі знаходзіліся там, дзе цяпер стадыён. На месцы гарадскога сквера размяшчаліся некалькі дзесяткаў лавачак.

Землі вакол вёскі Сырск, спіртзавода, а таксама некаторыя кармянскія і вынашаскія ўчасткі належалі памешчыку Дзерналовічу. Яго фальварак знаходзіўся ў Гарадку. На поўдні былой Кармы, уключаючы Куракаўшчыну і Старую Зенькавіну, землямі валодала памешчыца Быкоўская. У 1908—1910 гг. яна прадала іх пляменніку А. А. Бачкову. Той, у сваю чаргу, толькі за лес за Сажом выручыў 330 тыс. рублёў замест 20 тыс., выплачаных цётцы за пакупку. Акрамя таго, Бачкоў заклаў землі ў банк і прапанаваў вяскоўцам выкупіць іх, на чым таксама нажыўся. У Хатоўні новы гаспадар пабудаваў хлявы і задакументаваў іх у ашчадкасе як склады, а потым, калі пабудовы згарэлі, Бачкоў атрымаў яшчэ 20 тыс.

Землямі ад цяперашняй Школьнай вуліцы на поўдзень да рэчкі Кармянкі, а таксама за цагельным заводам да вёскі Сямёнаўка валодаў пан Юдзеніч.

У 1904 г. у Карме адкрылася аддзяленне паштовай сувязі.

У 1908 г. у пасёлку стаў дзейнічаць тэлеграф, які ўзначаліў М. В. Драбышэўскі.

Школа размяшчалася ў доме пракуратуры па цяперашняй вуліцы імя Ільюшчанкі. Вучыліся ў ёй дзеці папа, урадніка, пісара, купцоў.

Асабліва цяжка было з медыцынскім абслугоўваннем. Вельмі часта ўспыхвалі эпідэміі: з прычыны не толькі адсутнасці медыкаў, але і наяўнасці мноства лясоў і балот, што акружалі Карму. Тады без паперкі ад памешчыка ў лес хадзіць было нельга.

Першы фельчар, адзін на Кармянскую і Доўскую воласці, пачаў працаваць у 1905 г. Жыў ён у Доўску. Яшчэ адзін урач, які абслугоўваў людзей абодвух паветаў, жыў у Рагачове, і, каб трапіць да яго, трэба было ехаць за паўсотню кіламетраў.

Напярэдадні першай сусветнай вайны на тэрыторыі Кармяншчыны дзейнічала 28 школ граматы (Барсукоўская, Бярозаўская, Багданавіцкая, Баравабудская, Будасырская, Бычанская, Валынцаўская, Ворнаўская, Вашчанская, Вынашаўская, Задубская, Зяцькаўская, Каменская, Кармянская, Кароцькаўская, Лебядзёўская, Ліцвінавіцкая, Навасёлкаўская, Расохская, Руднянская, Стрyкачоўская, Струменская, Сырская, Тарахаўская, Хізаўская, Хляўнянская і Шаламееўская. Рыкаўская двухкласная школа рыхтавала

Кармянская центральная районная библиотека

настаўнікаў для іншых школ), царкоўнапрыходскія школы і народныя вучылішчы.

У школе звычайна працаваў адзін і толькі ў рэдкім выпадку два настаўнікі. У Шаламееўскай школе дзяцей вучыў Сцяпан Бахматаў, які сам толькі закончыў Кармянскае народнае вучылішча. Навасёлкаўская школа тулілася ў старым каравульным памяшканні прыходскай царквы. Разразная азбука, па якой вучні авалодвалі граматай, была напісана на столі. Вось і прыходзілася дзецям увесь час задзіраць галовы. Затым доўгі час школа "вандравала" па хатах, навучанне ішло то на папоўскім падвор'і, то ў хаце дзячка, то ў сялян. Толькі ў 1912 г. школа атрымала ўласнае памяшканне, хаця ўжо з 1900 г. лічылася народным вучылішчам. Выкладчыцай у ёй працавала выпускніца Магілёўскага жаночага вучылішча. Яна добра спявала, таму больш часу аддавала правядзенню вечароў, а не выкладанню прадметаў.

Прыкладна аналагічнае становішча было і ў іншых школах Кармяншчыны. У 1916 г. вучні, каб здаць экзамены за народнае вучылішча, адпраўляліся ў Новую Ельню. А там галоўнае слова належала папам Нова-Ельнінскай, Кляпінскай і Папараткаўскай цэркваў.

У Карме знаходзілася валасная ўправа, ураднік і 6 стражнікаў. Мястэчка ўваходзіла ў трэці стан, а станавы прыстаў жыў у Чачэрску. Ва ўпраўленні воласці быў старшына, пісар і два яго памочнікі. Уладу прадстаўлялі таксама ўраднік і поп.

Вуліцы вясной і восенню заносіла брудам. Хаты з саламянымі стрэхамі паўрасталі вокнамі ў зямлю. А на водшыбе ў зеляніне стаяў фальварак пана Дзерналовіча. Двухпавярховы будынак адбудаваў купец Крок. Каменнай была і царква.

Прамысловасць прадстаўлялі крухмальны завод Дзерналовіча, пабудаваны ў 1905 г., які ў 1912—1913 гг. пераабсталявалі ў спіртзавод, на ім працавалі не больш за 30 чалавек. У вёсках Хізаў і Ліцвінавічы ў 1913 г. пачалі дзейнічаць вінакурныя заводзікі. Яшчэ на тэрыторыі воласці працаваў цагельны завод, а пры ім — ганчарны цэх.

З гісторыі народнай адукацыі ў XIX стагоддзі

Па даных Віленскай вучэбнай акругі, у Расохах у 1863 г. адкрылі народнае вучылішча. Але ж тады Расохі не ўваходзілі ў Кармянскую воласць.

У 1865 г. адкрываецца мужчынскае народнае вучылішча, якое размяшчалася ў грамадскім памяшканні. Пры вучылішчы праіснавала адзін год жаночае аддзяленне. Грошы на яго дзяржава не выдаткоўвала, сродкі — да 60 руб. — сабрала на яго патрэбы насельніцтва.

Зацвярджэнне "Правілаў аб царкоўнапрыходскіх школах" у 1884 г. дало магчымасць расшырыць сетку школ у воласці.

У 1888/89 навучальным годзе ў Кармянскай воласці налічвалася 14 школ, чатыры з іх — царкоўнапрыходскія. У іх навучалася ўсяго 300 чалавек. І гэта ў той час, калі большасць насельніцтва не мела адукацыі!

Заняткі пачыналіся 1 кастрычніка, пасля заканчэння палявых работ. Выкладанне вялося выключна на беларускай мове. Над работай школы быў пастаянны нагляд царквы і паліцыі. Шмат вучэбнага часу аддавалася закону Божаму. Бібліятэк не было. На тэрыторыі воласці ў гэты ж тэрмін дзейнічалі 9 цэркваў і тры сінагогі.

Кармянскае мужчынскае народнае вучылішча. Адкрыта ў 1865 г. Знаходзілася ў грамадскім доме. На ўтрыманне вучылішча штогод адпускалася 175 руб. з дзяржаўнага казначэйства. Настаўнік вучылішча з 1 верасня 1865 г. — Л. Р. Глыбоўскі, які закончыў Магілёўскую ду-

хоўную семінарыю. Утрыманне: 150 руб. у год і кватэра.

Законанастаўнік з 1 лістапада 1872 г. святар Даніла Іванавіч Шышковіч, які закончыў Магілёўскую семінарыю. Жалаванне — 25 руб. у год.

Кармянскае жаночае народнае вучылішча. Адкрыта ў 1865 г. Знаходзілася ў тым жа доме, што і мужчынскае вучылішча. На ўтрыманне яго штогод адпускала 60 руб. мясцовае сялянскае таварыства. Настаўнічала ў ім С. Р. Глыбоўская. Яна закончыла Буйніцкае вучылішча для дзяўчат духоўнага звання. На пасадзе — з 1 кастрычніка 1865 г. Утрыманне: 60 руб. у год і кватэра.

Рэкта-Бычанскае народнае вучылішча Рэкцянскай воласці, сяло Быч (цяпер Акцяброва). Адкрыта ў 1851 г. Знаходзілася ў грамадскім доме. На ўтрыманне вучылішча штогод адпускалася 251 руб., сабраныя з былых дзяржаўных сялян.

Настаўнік вучылішча з 1 кастрычніка 1873 г. — Міхаіл Аўксентавіч Яндоўскі. Ён закончыў Магілёўскую семінарыю. Утрыманне: 150 руб. у год і кватэра.

Законанастаўнік — святар Іерафей Іванавіч Саульскі. Закончыў Магілёўскую семінарыю. Жалаванне — 25 руб. у год.

У апошняй чвэрці XIX ст. былі адкрыты царкоўнапрыходскія школы і школы пісьменнасці, аб чым сведчыць справаздача за 1888/89 навучальны год.

Царкоўнапрыходская школа ў ваколіцы Кароцькі. Знаходзілася ў сялянскім доме бясплатна. Настаўнікам і законанастаўнікам быў дыякан Яўграф Раманоўскі. Атрымліваў 40 руб. за вучэбны перыяд. Вучылася 27 хлопчыкаў. Дзяўчынкі не вучыліся.

Школа пісьменнасці ў ваколіцы Кароцькі. Знаходзілася яна таксама ў сялянскай хаце бясплатна. Настаўнічаў селянін Апанас Караткевіч, які атрымліваў ад бацькоў вучняў 25 руб. за вучэбны перыяд. Вучылася толькі 12 хлопчыкаў.

Царкоўнапрыходская школа ў вёсцы Сырская Буда. Размяшчалася ў наёмным доме. Настаўнічаў былы унтэр-афіцэр Павел Зайцаў, які атрымліваў за гэта ад таварыства 25 руб. Займалася 16 хлопчыкаў.

Школа пісьменнасці ў ваколіцы Сапажкі. Знаходзілася яна ў сялянскім доме бясплатна, настаўнічаў былы унтэр-афіцэр Сямён Емяльянаў. Бацькі вучняў плацілі яму па 50 кап. Вучыліся 15 хлопчыкаў і 1 дзяўчынка.

Школа пісьменнасці ў вёсцы Сырск. Размяшчалася яна ў наёмным доме. Настаўнічаў селянін Канстанцін Фёдараў. Атрымліваў ён 15 руб. за навучанне 21 хлопчыка.

Пераўтвораная *царкоўнапрыходская школа ў вёсцы Ліцвінавічы* знаходзілася ў пабудаваным для яе доме. Настаўнічала Валянціна Лепяшынская, якая заканчвала Магілёўскае жаночае духоўнае ведамства вучылішча і за работу атрымлівала ў год 100 руб. ад таварыства. Выкладаў закон Божы святар Мікалай Лепяшынскі. Вучыліся 21 хлопчык і 1 дзяўчынка.

Аналагічныя школы былі і ў іншых валасцях, у паселішчах цяперашніх Каменскага, Стараградскага, Лужкоўскага, Струкачоўскага, Барсукоўскага сельскіх Саветаў.

В. Філіянаў

З успамінаў А. А. Яўнайса, былога настаўніка Кармянскай сярэдняй школы

17 год прапрацаваў я настаўнікам да Кастрычніцкай рэвалюцыі, у тым ліку 9 год — у пачатковай школе. Першай школай, куды я быў прызначаны пасля сканчэння Полацкай настаўніцкай семінарыі, была Дабейская пачатковая народная школа Полацкага павета. У гэтай школе налічвалася 115 вучняў, 4 аддзяленні і 1 настаўнік. Зарплата настаўніку была прызначана 12 руб. дзяржаўных і 8 руб. ад "мірскага збору" ў месяц, якія выдавалі валасны старшыня і валасны пісар. Курс навучання ў школе — трохгадовы. За тры зімы — ад 16 кастрычніка да 16—20 красавіка — трэба было навучыць вучня чытаць па-руску, пісаць пад дыктоўку, рабіць пераказ, вызначаць, дзе пішацца "ять", а

Кармянская центральная районная библиотека

дзе "е", чытаць па-царкоўнаславянску Псалтыр і Евангелле і перакладаць на рускую мову. На ўроках гісторыі трэба было ўсяляць вучням веру ў тое, што кожны з дома Раманавых — уключна да Мікалая II крывавага — "клапоціцца" аб сялянах і г.д.

Кожны дзень было 5 урокаў па 55 мінут і 1 урок па закону Божаму, які выкладаў поп. А поп, як правіла, зрэдку з'яўляўся ў школу, і таму гэты час настаўнік займаў сваім прадметам або зусім адпускаў дзяцей са школы.

У сярэдзіне красавіка кожнага года прызначаліся экзамены, на якія прыязджаў з горада экзаменатар, а з сяла — поп. Гэтыя экзамены з'яўляліся нейкім страшыдлам для вучняў, не менш баяўся іх і настаўнік: ад іх выніку залежала, дзе будзе працаваць настаўнік у наступным годзе. Цяжэй за ўсё даваліся вучням царкоўнаславянскі язык і літара "ять". Гэта для вучняў мучэнне, для настаўніка. А колькі марнавалася на гэта сіл — падумаць жах!

Поп, выкладаючы закон Божы, шпіёніў за кожным крокам настаўніка. Аднойчы з'явіўся ў маю школу поп у час вялікага посту, зайшоў у мой пакой, пацягнуў носам і адразу закрычаў: "Учитель, что это у вас скоромным пахнет?" — "Это вам показалось", — адказваю я.

Пасля гэтай гутаркі поп адчыніў дзверцы печкі і паказаў мне пальцам: "А это что? Так, так!" Там сапраўды смажыўся на абед кавалачак мяса з бульбай. Праз 10 дзён я ехаў ужо ў г. Віцебск да дырэктара народных вучылішч даваць тлумачэнні па даносу папа.

У 1901 г. я набыў у Полацку "Волшебный фонарь". Праз гэты фанар я паказаў дзецям і дарослым малюнкі перапрацаванай казкі Пушкіна пра папа і пра яго батрака Балду (пра купца і яго батрака). Вучні, як і дарослыя, надта цікавіліся. Але хутка атрымаў загад ад інспектара народных вучылішч, што такія чыткі і паказ малюнкаў рабіць толькі ў прысутнасці папа або ўрадніка. Праз кароткі час фанарык разбілі. Малюнкі ж да казкі Пушкіна я доўга вазіў з сабой як памяць. У першыя гады пасля рэвалюцыі паказваў іх вучням Кармянскай школы, пакуль не парваліся, а тэкст поўнасцю чытаў па Пушкіну.

Кармянскія вёскі ў канцы XIX стагоддзя

Большасць паселішчаў цяперашняй тэрыторыі Кармяншчыны ўваходзіла ў склад Доўскай, Кармянскай, Палескай, Расохскай і Новабычанскай валасцей Рагачоўскага павета. У спіс важнейшых паселішчаў былі ўключаны 12 вёсак, якія існуюць і сёння. Гэта Задуб'е, Калюды, Карма, Ліцвінавічы, Навасёлкі, Хляўно, Хізаў, Расохі, Струкачоў, Быч. У сярэдзіне 80-ых гг. XIX ст. самай вялікай вёскай былі Калюды, у якіх налічвалася 157 двароў і пражывала 928 жыхароў. Яшчэ вёска была вядома тым, што тут меліся ажно тры ветраныя млыны. Для параўнання, у самой Карме тады пражывала ў 23 дварах 109 жыхароў. Тым не менш у мястэчку размяшчалася валасная царква. Быў моцна развіты гандаль: дзейнічала 30 лавак, штогод па традыцыі праводзіліся буйныя кірмашы.

У вёсцы Хляўно, якая тады адносілася да Новабычанскай воласці, было 87 двароў і 641 жыхар, праваслаўная царква, таржок і пастаялы двор. У Задуб'і Доўскай воласці — 77 двароў і 551 жыхар, дзейнічаў ветраны млын. У Струкачове Расохскай воласці — 95 двароў, 541 жыхар, два ветраныя млыны. А ў Расохах — цэнтры воласці — пражывала 379 жыхароў, былі школа, царква, два млыны. У Хізаве Доўскай воласці — 65 двароў, 507 жыхароў, праваслаўная царква, вадзяны млын, які прыводзіўся ў рух вадой ракі Добрыч. 840 жыхароў было ў Навасёлках, 462 у 93 дварах — у Ліцвінавічах. Гэтыя населеныя пункты ўваходзілі ў склад Кармянскай воласці, у

іх дзейнічалі праваслаўныя цэрквы і вадзяныя млыны.

Дарэчы, далейшы лёс Навасёлак і Ліцвінавіч далёка не аднолькавы. У Навасёлках у свой час штогод праводзіўся на дзень Святой Тройцы вялікі кірмаш, збіралася нямала гандлёвага люду. Але затым у сілу розных прычын вёска перайшла ў лік другарадных. Ліцвінавічы ж, наадварот, паспяхова развіваліся, раслі і сталі самай вялікай вёскай на Кармяншчыне.

Два населеныя пункты маюць адну назву — Быч. Адзін з іх, у якім было 89 двароў і 664 жыхары, з'яўляўся адміністрацыйным цэнтрам Новабычанскай воласці. Тут дзейнічала царкоўнапрыходская школа, недалёка — у Свянскопалі (Свенску) — знаходзілася паштовая станцыя; у другім пражывала 495 жыхароў, дзейнічалі праваслаўная царква, ветраны млын.

Р. Ганжураў

Напярэдадні рэвалюцыі 1905 года

Спачатку да Кармы далятали толькі водгаласы нарастаючай у краіне рэвалюцыйнай хвалі. Такія весткі звычайна прывозілі ўчарашнія кармянцы, якія ў пошуках лепшай долі падаліся ў вялікія гарады. Менавіта яны, прыязджаючы дадому, і расказвалі землякам пра падзеі ў дзяржаве.

Варта было рабочаму або шахцёру вярнуцца на радзіму, і яго хата тут жа напаўнялася людзьмі. Кожнаму хацелася даведацца, што новага ў свеце, як жывецца ў іншых мясцінах. Большасць прыезджых гаварылі землякам пра саюзы рабочых, пра тое, як яны дабіваюцца сваіх правоў. А яшчэ — заклікалі сялян забіраць у паноў зямлю, таму што належыць яна ўсім. Безумоўна, гэтыя словы кранали сэрцы простых людзей.

А неўзабаве ў воласці з'явіліся і першыя сацыял-дэмакраты. Іх дзейнасць была цесна звязана з дзейнасцю Гомельскай сацыял-дэмакратычнай групы РСДРП. У самой Карме сацыял-дэмакратычная група ўзнікла ў другой палове 1903 г. Старажылы Кармы Р. Ю. Зелічонак, С. А. Касянкоў, К. М. Антоненка, А. В. Агееў і іншыя пацвярджаюць, што ў Карме сапраўды існавала падпольная сацыял-дэмакратычная група, і яна была даволі шматлікай. У групу ўваходзілі розныя па сваіх палітычных поглядах людзі. Сярод іх былі іскраўцы, бундаўцы, эсэры і нават сіяністы (члены яўрэйскай буржуазна-нацыяналістычнай арганізацыі "Паолей-Сіон"). У гэтай групе як у кроплі вады адлюстроўваліся ўсе складанасці дзейнасці бальшавіцкай партыі наогул і гомельскай групы ў прыватнасці. У студзені 1904 г. ЦК РСДРП стварыў у Беларусі Палескі камітэт РСДРП, які ў далейшым каардынаваў і накіроўваў дзейнасць мясцовых партыйных арганізацый.

З Гомеля ў Карму прывозілі лістоўкі, адозвы Палескага камітэта. Праз сувязных іх распаўсюджвалі па вёсках. Члены групы часта збіраліся для чыткі палітычных кніг і брашур, ладзілі дыскусіі па розных палітычных пытаннях, вялі агітацыю сярод жыхароў мястэчка і воласці.

Па ініцыятыве кармянскіх сацыял-дэмакратаў 1 мая 1905 г. у зенькавіцкім лесе быў праведзены мітынг жыхароў Кармы, на які прыйшлі каля двухсот чалавек. Былі тут і прадстаўнікі гомельскіх і чачэрскіх сацыял-дэмакратаў.

Пасля заканчэння мітынгу яго ўдзельнікі разышліся, члены сацыял-дэмакратычнай групы засталіся абмяркоўваць свае партыйныя справы. За гэтым заняткам іх і заўважыў палявы вартаўнік. Пасля яго паведамлення заможныя сяляне вёскі Зенькавіна кінуліся лавіць "бунтаўшчыкоў". Большасці сацыял-дэмакратаў удалося ўцячы, але чатырнаццаць з іх усё ж было схоплена. Падаспеўшыя на

дапамогу ўраднік і два стражнікі знайшлі пад мостам цераз дарогу чырвоны сцяг. Небарак павялі ў мястэчка, па дарозе іх моцна білі.

У Карме іх пасадзілі ў камеру для зняволеных, а раніцай пад узмоцненым канвоем этапіравалі ў Чачэрск. Прыкладна праз месяц адбыўся суд, які прыгаварыў шасцярых арганізатараў мітынгу да розных тэрмінаў зняволення.

Але, нягледзячы на жорсткую расправу ўлад над удзельнікамі маёўкі, у воласці было неспакойна. Ужо ў канцы лета таго ж года ў адну з начэй адначасова запалалі чатыры панскія гумны: два — у пані Быкоўскай і два — у Дзерналовіча. Сяляне пачалі захопліваць "адрэзкі". Памешчыкі былі так напужаны, што нават з'ехалі са сваіх маёнткаў, кінуўшы іх на ўпраўляючых.

Праз некаторы час Дзерналовіч з'явіўся з атрадам чаркесаў. Сялянам загадалі вярнуць усю маёмасць, што яны ўзялі з панскага двара. А ноччу ў мястэчку і вёсках пачаліся арышты. Пяць актыўных бунтаўшчыкоў былі высланы ў Сібір, а астатнія падвергліся цялеснаму пакаранню.

У гэты ж час адбыліся выступленні сялян у Кароцьках, Навасёлках, Каменцы. Аднак усе яны былі жорстка падаўлены. Рэвалюцыйны рух на Кармяншчыне заціх, сацыял-дэмакратычная група распалася. Самае ж цікавае тут, аднак, тое, што яшчэ за дзесяць гадоў да Кастрычніцкай рэвалюцыі многія кармянскія землеўладальнікі і фабрыканты пачалі спешна распрадаваць альбо здаваць у арэнду зямлю і прадпрыемствы і назаўсёды пакідаць Кармяншчыну.

К. В. Смірнова

Дакументы сведчаць

Аграрныя выступленні сялян і забастоўкі батракоў у Чэрыкаўскім, Рагачоўскім, Клімавіцкім і Аршанскім паветах Магілёўскай губерні

З данясення магілёўскага губернатара міністру ўнутраных спраў

1905 г. июня 16

...О новых, полученных мною, сообщениях о самоуправных действиях крестьян докладываю следующее:

1. По донесению исправника Рогачевского у., крестьяне дер. Михалевки явились 9 июня с кольями в им. Гуту Селивестровой и заставили рабочих прекратить работу, пригрозив, в случае неисполнения требований, перебить рабочих; последние прекратили работу. Затем толпа направилась к помещичьему дому и предъявила владелице следующие условия: а) плату в день: мужчине 60 коп., женщине 40 коп.; б) начало работ — 6 час. утра, конец — 6 час. вечера; в) во время жатвы и покоса цену увеличить: мужчине от 75 коп. до 1 руб., женщине до 60 коп. Цен этих никогда не существовало.

11 июня те же крестьяне, прогнав рабочих с фольв. Колотин, опять явились в им. Гуту, но, встретив полицию, повернули обратно по засеянным лугам помещицы, заявляя, что, если их будут преследовать, они сумеют защищаться, и показали ножи, кистени и пр.

При увещании крестьян земским начальником и исправником они держали себя крайне дерзко и вызывающе.

Документы и материалы по истории Белоруссии. Мн., 1953. Т. 1. С. 504.

Аб гэтым не забыць

З успамінаў Рыгора Юдавіча Зелічонка, жыхара м. Карма

Група сацыял-дэмакратаў існавала ў Карме да 1905 г. З гарадоў да нас прыязджалі рабочыя, нашы землякі, якім дзеля заробку даводзілася кідаць родныя мясціны, сем'і, бацькоў. Яны шмат расказвалі аб росце рэвалюцыйнага руху, вучылі, што трэба скінуць цара і багацеяў, зрабіць лепшай долю простых людзей. Паступова рэвалюцыйная свядомасць абудзілася ў мяне і многіх іншых. Арганізацыя ячэйкі, зборы і спрэчкі на партыйныя тэмы далі магчымасць шмат чаго зразумець і навучыцца ацэньваць розныя плыні, бо ў групе былі не толькі іскраўцы, але і бундаўцы, эсэры і інш. Мы, сацыялісты, чыталі Пляханава.

Не абыходзілася і без канкрэтных заданняў. Асабіста я павінен быў распаўсюджваць пракламацыі ў вёсцы Навасёлкі, перадаваць нашы ідэі іншым, агітаваць за звяржэнне царызму. Даводзілася ездзіць у Гомель за лістоўкамі або перавозіць іх з Прыстані ў Карму. Рабілі гэта з вялікімі перасцярогамі, рознымі спосабамі. Усе пракламацыі і лістоўкі заканчваліся заўсёды заклікам "Далоў цара і памешчыкаў!". У час правядзення мітынгу 1 мая 1905 г. мы пераканаліся, што барацьба будзе складанай і крывапралітнай. Калі людзі пасля гарачых прамоў пачалі разыходзіцца і засталіся толькі самыя актыўныя, у асноўным члены групы сацыял-дэмакратаў, якія працягвалі сходку, кулакі з Новай Зенькавіны акружылі астравок, каб арыштаваць мітынгуючых. Напачатку мне пашчасціла: я збег і быў ужо ля Сажа, гатовы пераправіцца на другі бераг, ды тут мяне схапілі Кандрат і Мацвей Падзерневы. Сілай даставілі ў Карму. У камеры нас было 14 чалавек. Сярод арыштаваных знаходзіўся беглы салдат Веля Шпіцар, якому пагражала цяжкае пакаранне. Праз саламяную страху туалета мы дапамаглі яму ўцячы, але начальнік Стральцоў папярэдзіў, што за ўцекача ў першую чаргу прыйдзецца адказваць мясцоваму насельніцтву, да якога будуць прыняты карныя меры. Тады гаспадар хлява, дзе хаваўся салдат, параіўшыся з яўрэйскім старастам Гозам, выдаў В. Шпіцара ўладам.

Нас білі жорстка. У камеры і па дарозе ў Чачэрск. Там нас пратрымалі амаль тры дні, а потым адправілі на допыты і суд у Карму. Шэсць чалавек былі пасля суда пасаджаны, а васьмі, у тым ліку і мне, прадбачыліся гады жыцця пад паліцэйскім наглядам.

З 1908 да 1911 г. я служыў у царскай арміі. Калі вярнуўся, Карму не пазнаў, таму што большая частка мястэчка згарэла пры пажары 1910 г.

Вось што прадстаўляў наш раённы цэнтр на пачатку дваццатага стагоддзя. На галоўнай плошчы было заўжды брудна. Даводзілася хадзіць па насцілу, па абодва бакі якога стаялі лаўкі купцоў, памешчыкаў.

У мястэчку налічвалася недзе 150 падвор'яў, дзе ў асноўным жылі сем'і збяднелых яўрэяў. Больш за 40 кустароў-адзіночак шылі адзенне, абутак, выраблялі футра. Памятаю шапачніка Гільку Шурына, са скурай працаваў Лейба Белкін, які меў да 10 рабочых і нават браў за капейкі вучнямі дзяцей, купляў сыравіну ў насельніцтва Янкелю Мерману. Найбольш багатымі домаўладальнікамі былі гандляр Лейба Самсонавіч, а таксама арандатары крухмальнага завода памешчыка Дзерналовіча браты Самуіл і Гаршаль Крокавы. Першы жыў у цагляным доме з падвалам, а ў братоў быў адзіны ў мястэчку двухпавярховы дом. Не горш жылі партны Фейшн, якога празвалі Ёсель-куртачка, скупшчык сыравіны Юда Элькін.

Валасная ўправа знаходзілася ў хаце, якая раней стаяла побач з поштай. Гэта было жудаснае месца. Пры ўправе затрыманых змяшчалі ў дзве камеры. А вось каралі розгамі ў двары, адкуль часта чуліся крыкі і стогны. У той час суд вяршыў Цыбікаў, справаводам працаваў Ас-

малоўскі, а прыводзіў прыгавор у выкананне жыхар Новай Зенькавіны Піліп Касьянік. Калі ведаў, што прыгавораны паднясе потым гарэлкі, — біў для адводу вачэй, калі ж не — да крыві.

Гарэлі маёнткі

Недарод 1904 г. яшчэ больш знізіў жыццёвы ўзровень селяніна. Але царскія чыноўнікі патрабавалі падаткі, паны накладвалі больш высокія штрафы, а царква выціскала гарцавы збор і плацяжы за іншыя паслугі. Старажылы ўспаміналі характэрны выпадак. Ідучы ад манапалькі, поп Саракалет сустрэўся з селянінам Іванам Цітавічам Паліцыным. Перш чым павітацца, поп гняўліва запытаўся, чаму той не плаціць гарцавы збор на харамы. Паліцын пачухаў патыліцу і хітравата запытаўся: навошта, маўляў, святому храму збожжа, хіба што свіней на папоўскім падвор'і карміць? І тут жа сам сабе адказаў: у бацюшкі ў свірне і так збожжа зашмат, дык, маўляў, навошта ж яшчэ?

Назаўтра староста Фядос Сляпцоў з запіскай папа ў руцэ вёў Івана ў валасць. Пачытаўшы скаргу папа, валасны старшыня загадаў стражніку даць Паліцыну 25 удараў нагайкай.

Дадому Іван і Фядос вярнуліся моўчкі. У Паліцына нылі раны, не па сабе было і старасце. На сярэдзіне шляху селі, каб падсілкавацца. І тут падыходзіць да іх спадарожнік. Павітаўшыся, распытаў, адкуль і куды ідуць, аб жыцці вясковым пацікавіўся. А на развітанне даў нейкі пакет і параіў пачытаць разам з сялянамі адозвы.

У той вечар доўга свяціліся вокны кляпінскіх хат: пад трэск смаловых карчоў амаль у кожнай з іх вясковыя грамацеі чыталі адозвы. Размова ў іх ішла аб прыбліжэнні рэвалюцыйных падзей.

Забурліў і Кляпін

Узброеныя віламі, сякерамі, а той-сёй і дубальтоўкамі, вяскоўцы грамілі маёнткі паноў Стоша, Маліноўскага, Дзерналовіча. Зарыва асвятляла неба некалькі начэй запар. Раздзеленае насенне дало магчымасць кожнаму гаспадару засеяць поле. Лета выдалася вольнае ад прыгнёту, добрае на ўраджай. Але разам з восеньскімі хмарамі прыйшла да кляпінцаў бяда. Драгуны шыбельніка Мураўёва акружылі вёску. Добра, што яшчэ здалёк убачылі калону коннікаў і паспелі папярэдзіць зачыншчыкаў вясенняга бунту, каб тыя ўцяклі.

Ля папоўскага дома спынілася тройка. Поп Саракалет вітаў прыехаўшых на ёй прыстава і ротмістра драгунскага эскадрона, адразу ж перадаў нейкія паперы. Пасярод вуліцы паставілі стол, за які села начальства. Насупраць на лаўцы ўжо ляжалі агаленыя бярозавыя дубцы. Драгуны сагналі сюды ўсіх вяскоўцаў. Прыстаў выцягнуў адну з папоўскіх папер і пачаў называць прозвішчы. Першымі значыліся шахцёры, потым найбольш актыўныя з сялян. Але рады вяскоўцаў нават не зварухнуліся. Тады наперад выйшаў староста і залямантаваў:

—Паночкі, ды тых, каго вы выклікалі, даўно ў вёсцы няма, з'ехалі...

Але прыстаў працягваў чытаць спіс. Выйшла больш за дваццаць сялян. Па загаду ротмістра трое драгунаў выцягнулі з гэтага натоўпу Марціна Пракапенку і 25 разоў перацягнулі яго дубцамі. Дасталося і астатнім.

Староста-бунтаўшчык

Аляксей Несцераў, якога хізаўцы абралі кіраваць вёскай, быў чалавекам рухавым. То з'едзе некуды ў горад, то з мужыкамі на прызбе аб нечым спрачаецца. Яно зразумела: Аляксей — чалавек адукаваны, а простаму мужыку ля такога толькі розуму і набрацца.

Летам 1905 г. пабываў Несцераў і ў полі, наведаўся ў млын, на цагельны завод, сукнавалку. І ўсюды адкрыта гаварыў: "Кідайце працу. Будзе забастоўка".

На ўзгорку ля возера сабраліся амаль усе хізаўцы, нават пан са служкамі прыкаціў.

Стараста проста і дасціпна расказваў, што па ўсёй краіне рабочыя і сяляне паўставалі супраць дэспатызму, патрабуюць эканамічных і палітычных свабод. Час, маўляў, і нам за розум брацца. Колькі на пана дарэмна працаваць!

Праз тры дні стражнікі забралі старасту, а тых, хто падтрымліваў Несцерава, нагайкамі адпаласавалі і зноў на мануфактуры панскія ды поле выгналі.

Хутка хізаўцы даведаліся, што Аляксея Несцерава на катаргу саслалі, некуды аж пад Архангельск. Ну, думалі, прапаў чалавек. Але гады праз тры вярнуўся наш стараста-бунтаўшчык. І зноў пайшлі сходкі па вечарах, дзе і Несцерава слухалі, і газеты чыталі, і аб сваім жыццібыцці разважалі.

В. Гроднікаў

Кормянская центральная районная библиотека

1917
1941

НА КРУТЫМ ПАВАРОЦЕ ГІСТОРЫІ

За ўладу Саветаў

Першая сусветная вайна прынесла вялікія бедствы працоўным і к восені 1917 г. прывяла Расію на грань эканамічнай катастрофы. Найбольш разладжанай аказалася гаспадарка прыфрантавой паласы Беларусі і яе ўсходніх раёнаў, дзе асела шмат бежанцаў, даведзеных да галечы бясконцымі мабілізацыямі дзеяздольных сялян. Расла дарагавізна і спекуляцыя. Мясцовыя ўлады злоўжывалі сваім службовым становішчам і рабілі ўсё магчымае, каб умацаваць уладу багацеяў. У такой абстаноўцы расла рэвалюцыйнасць працоўных мас вельмі хутка, і Беларусь ператварылася ў найважнейшы ўчастак барацьбы за перамогу рэвалюцыі ў Расіі. Пад уплывам дзейнасці бальшавікоў пачалі хутка аднаўляцца мясцовыя бальшавіцкія арганізацыі Беларусі (у тым ліку ў Гомелі). Яны не толькі аднаўлялі і ўмацоўвалі сувязі з рэвалюцыйнымі цэнтрамі, але і актывізавалі сваю дзейнасць сярод насельніцтва. Асабліва паспяхова вялася работа беларускімі бальшавікамі сярод салдат франтавой і прыфрантавой паласы. Салдаты на самай справе праходзілі школу рэвалюцыйнага выхавання, і напрыканцы 1916 г. назіралася разлажэнне арміі: масавае дэзерцірства, уцёкі з пазіцый цэлых палкоў, адмовы выканання загадаў ваеннага начальства, братанне з нямецкімі салдатамі. Вяртаючыся ў вёску разам з рабочымі горада, такія салдаты рабіліся кіруючай сілай рэвалюцыйнага руху ў вёсцы.

Пасля звяржэння царызму падчас лютаўскай рэвалюцыі па ўсёй краіне пачаўся перыяд рэвалюцыйнага руху, у якім прымае ўдзел вялікая колькасць народа. Красамоўным пацвярджэннем гэтага з'яўляюцца падзеі 1917 г. у Карме і ў Кармянскай воласці. Саветы ў Карме арганізаваны ў сакавіку—красавіку 1917 г. адначасова з утварэннем іх у іншых месцах Гомельшчыны, а 11 (24) красавіка сяляне і салдаты мястэчка, па паведамленні газеты "Речь" ад 24 красавіка 1917 г., учынілі самасуд над мясцовымі ўладамі — начальнікам паштовага аддзялення (Салаўянчыкам), валасным старшынёй, пісарам (Асмалоўскім) і былым урэднікам (Стральцовым). Гэта быў своеасаблівы адказ на дарагавізну, спекуляцыю і злоўжыванне ведамасных асоб. Завагаліся стогадовыя ўстоі і ўяўленні воласці. Пачаліся частыя змены ведамасных асоб. Так, толькі ў 1917 г. начальнікамі валаснай управы ў Карме былі: арандатар маёнтка Сырск Якубскі, настаўнік Кузняцоў і былы пісар управы Шпакаў.

У канцы чэрвеня 1917 г. у Гомелі па ініцыятыве Палескага камітэта РСДРП(б)

праведзена нарада прадстаўнікоў з Кармы. У ноч з 26 на 27 жніўня (8—9 верасня) 1917 г. пачаўся карнілаўскі мяцеж. Часовы ўрад усё больш губляў свой аўтарытэт. Нават у такім глухім кутку, як Кармяншчына, ужо адкрыта выяўляецца недавер Часоваму ўраду. 26 жніўня і 3 верасня праходзіць VI з'езд партыі, і бальшавікі бяруць кірунак на ўзброенае паўстанне і бальшавізацыю Саветаў. 31 жніўня ў Петраградзе, 5 верасня ў Маскве, а затым у асноўных прамысловых гарадах кіраўніцтва пераходзіць у рукі бальшавікоў. 14 верасня 1917 г. з Рагачова ў Стаўку Вярхоўнага Галоўнакамандуючага паступае тэлеграма аб тым, што ў сялібе Хізаў (Хізаў цяпер уваходзіць у Кармянскі раён) утварылася самастойная рэспубліка, якая не прызнавала Часовы ўрад.

На Кармяншчыну вяртаюцца з фронту рэвалюцыйна настроеныя салдаты. У канцы верасня група такіх салдат-франтавікоў таямніча збіраецца ў лесе непадалёк ад в. Зяцькавічы і прымае рашэнне ўтварыць атрад Чырвонай гвардыі. Жадаючых уступіць у яго спачатку было 16 чалавек, але не хапала зброі. Па ўспамінах былога камандзіра гэтага атрада Івана Міхайлавіча Антоненкі, атрад меў 5 вінтовак, 3 наганы, некалькі драбавікоў і шаблі. Але гэта не палохала. Члены атрада ведалі, што атрад будзе расці і зброя таксама будзе. Выбралі камандзіраў, адказных асоб, разбілі атрад на аддзяленні. Камандзірам атрада прызначылі І. М. Антоненку, камісарам — яго брата Кузьму Міхайлавіча, камендантам атрада — Ануфрыя Антоненку (жыхар в. Куракаўшчына, загінуў у 1941 г.), а справаводам — Міхаіла Андрэевіча Ільюшчанку, былога матроса (жыхар в. Куракаўшчына).

Баявое хрышчэнне прыйшло нечакана. Яшчэ не паспелі звыкнуцца са звесткай аб тым, што адбылася Кастрычніцкая рэвалюцыя, як ноччу 22—23 лістапада ў атрад прыйшла вестка аб тым, што праз Карму прайшоў вялікі ваенны атрад і спыніўся на начлег у в. Новая Зенькавіна. Калі атрад прыбыў да ракі Сож, частка атрада з Карнілавым, збегшым з Быхава з палком тэкінцаў, ужо паспела пераправіцца і скрыцца ў лесе. І. М. Антоненка паведаміў аб гэтым у Гомель, што дапамагло даць бой карнілаўцам пад Унечай. Але не прайшлі і суткі, як у Карме з'явіўся яшчэ адзін атрад тэкінцаў. Ужо па дарозе ў Карму яны рабавалі жыхароў і ўчынялі насілле. Сабраўшы жыхароў в. Хізаў да будынка валаснай управы, яны расстралялі ў іх на вачах бацьку і сына Шаўчэнкаў толькі за тое, што тыя аказалі супраціўленне. Атрад чырвонагвардзейцаў арганізаваў засаду па шляху тэкінцаў, даў бой і адбіў абоз: 40 пудоў рысавай крупы, 30 пудоў сметанковага масла, 4 паходныя кухні, 17 коней. Акрамя таго, было абяззброена 35 тэкінцаў. Астатніх, паспеўшых знікнуць, разбілі ў в. Манкевічы. Ужо к гэтаму часу ў Кармянскім атрадзе чырвонагвардзейцаў налічвалася 50 байцоў. За каштоўную інфармацыю аб карнілаўцах і актыўную барацьбу з імі Гомельскі рэвалюцыйны атрад прыслаў Кармянскаму чырвонагвардзейскаму атраду для падмацавання зброю: 2 станковыя кулямёты, 200 вінтовак і 100 000 патронаў. Гэта дапамагло атраду значна ўмацаваць свае сілы. У сакавіку 1918 г. у атрадзе было 70 чалавек. У далейшым Кармянскі атрад чырвонагвардзейцаў дзейнічаў у Кармянскай, Бычанскай, Расохскай і іншых валасцях.

У канцы лістапада 1917 г. па ўсёй Беларусі, у тым ліку і ў Карме, устанаўліваецца савецкая ўлада. На агульным сходзе прадстаўнікоў воласці выбіраецца Кармянскі валасны Савет мясцовага выканкома. У гэты выканком увайшлі І. П. Караткевіч (старшыня), Андросенка (жыхар Кармы), Мятнікаў (жыхар в. Н. Зенькавіна), А. Кадуцкі (жыхар в. Бярозаўка), Г. Фрадкін (жыхар Кармы). Пачалося фарміраванне іншых органаў улады, была ўтворана валасная міліцыя з 5 чалавек — старшага міліцыянера І. А. Ільюшчанкі (в. Куракаўшчына), міліцыянераў Ф. М. Давыдзенкі, Н. І. Гайкова, А. Караткевіча, А. Ан-

тоненкі. Пачалі ўтварацца сельскія камітэты беднаты, выганяцца больш ненавісныя службы багацеяў. Але гэта былі яшчэ нясмелыя крокі, і часта жыхары не ведалі, як правільна рашыць пытанне, і ішлі за дапамогай у валасную ўправу, якая яшчэ дзейнічала.

У студзені 1918 г. у вельмі трывожнай абстаноўцы група рэвалюцыянераў — салдат і мясцовых жыхароў вырашыла стварыць у Карме ячэйку бальшавікоў (па сцвярджэнні К. М. Антоненкі — арганізатара ячэйкі, яе тады называлі фракцыяй). Старшынёй абралі Кузьму Міхайлавіча Антоненку, сакратаром — Шнеера Фрадкіна, а тэхнічным сакратаром — І. Н. Ганчарова. У складзе яе было спачатку 18 чалавек, а потым 27. Вось імёны некаторых з іх: К. М. Антоненка, І. М. Антоненка, І. Г. Абатураў (загінуў у мяцяжы 1919 г.), А. У. Агееў, І. Н. Ганчароў, А. Л. Гарэлік, М. А. Ільюшчанка, І. А. Ільюшчанка (загінуў у мяцяжы), С. Л. Леўшуноў, Я. М. Лейзяронак, П. М. Мельнікаў, Ш. Фрадкін, Л. Фрадкін (памёр у 1919 г.).

Аднак барацьба за савецкую ўладу яшчэ далёка не была скончана. На дапамогу рускай буржуазіі прыйшлі замежныя інтэрвенты. Першымі з іх на тэрыторыі Беларусі аказаліся карпусы палякаў Даўбор-Мусніцкага і немецкія, якія акупіравалі 23 і 35 паветаў адпаведна. Сярод неакупіраваных былі часткова Магілёўскі і Рагачоўскі паветы. Аднак палякі, якія занялі 13 студзеня 1918 г. Рагачоў, рабілі ўсё, каб дапамагчы памешчыкам і арандатарам вярнуцца ў маёнткі. Так было і ў Карме. Легіянеры Даўбор-Мусніцкага рабілі на Карму неаднаразовыя набегі. У лютым 1918 г. былы арандатар маёнтка Дзерналовіча Якубскі, які ўцёк у 1917 г., з'явіўся з палком палякаў, каб вярнуць свой маёнтак. Але праз два дні ён вымушаны быў пакінуць Карму. У сакавіку было яшчэ тры спробы захапіць Карму. Першы раз Кармянскі чырвонагвардзейскі атрад, які налічваў ужо 70 чалавек і ўзброены вінтоўкамі і кулямётамі, нечакана напаў на легіянераў, разбіў атрад карнікаў і адбіў у іх маёмасць, нарабаваную ў жыхароў. Легіянеры зрабілі спробу сваімі сіламі вярнуць страчаную маёмасць, але ў іх нічога не атрымалася. Тады яны звярнуліся за дапамогаю да германскіх войск і накіравалі супраць чырвонагвардзейцаў 80 германскіх і белапольскіх салдат. Яны дайшлі да в. Масцеравая Слабодка і ўчынілі расправу над яе жыхарамі. Кармянскі атрад звярнуўся за дапамогай да чачэрскіх чырвонагвардзейцаў, і сумеснымі намаганнямі яны разбілі атрад карнікаў, забіўшы больш за 30 салдат. Болей карнікі ў Карму не з'яўляліся.

Карма ўвайшла ў зону нямецкай акупацыі па Брэсцкаму міру, але дэмаркацыйная лінія праходзіла ад яе даволі блізка — па рацэ Чачэры. Цяжка было ў такіх умовах змагацца за ўмацаванне савецкай улады. Але паступова, крок за крокам будавалася новае жыццё. 13 чэрвеня 1918 г. валвыканкам ззывае агульны сход грамадзян Кармянскай воласці ад Савецкай Расіі і рыхтуецца да яе абароны. "Пакуль на Украіне моцна ўстановіцца дэмакратычны вобраз праўлення, — гаворыцца ў пастанове, — пакуль Украіна не стане дзяржавай цалкам незалежнай і свабоднай ад ціску замежных сіл (у цяперашні час нямецкіх), да тых пор не можам мець ніякага жадання далучыцца да яе і не вагаючыся застаёмся пад уладай Расійскай Федэратыўнай Рэспублікі, якая здабыта крывёй і потам нашых братоў і бацькоў і якую мы гатовыя абараняць да апошняга чалавека". Саветы яшчэ з'яўляліся слабым органам, іх склад часта мяняўся. Нягледзячы на трывожныя абставіны, у воласці ўтвараюцца валком беднаты (старшыня А. В. Агееў), сельскія камітэты беднаты, якія рашаюць на месцах пытанне аб размеркаванні зямлі, і інш. Усё больш увагі надаецца арганізацыі жыцця працоўных. Адначасова кармянцы ўважліва сочаць за падзеямі ў краіне. 24 жніўня (6 верасня) агульны сход Кармянскага валаснога Савета прымае спецыяльнае рашэнне аб падтрымцы працоўных Петраграда і Ма-

сквы ў дні леваэсэраўскага мяцяжу і паўстання чэхаславацкага корпуса. Яно заклікае насельніцтва воласці да паўсюднай арганізацыі ў баявыя атрады Чырвонай Арміі для барацьбы з інтэрвенцыяй, белагвардзейцамі і аказання дапамогі хлебам галадаючым пралетарскім цэнтрам. Не менш цікавай з'яўляецца і пастанова гэтага ж сходу па пытанні "Аб мерах па распаўсюджванню адукацыі сярод працоўных", дзе ўказваецца, што, "жадаючы як мага шырэй ажыццявіць дэкрэт рабоча-сялянскага ўрада аб бясплатным абучэнні і распаўсюджванні адукацыі сярод шырокіх мас працоўнага народа", Савет прапаноўвае шэраг мер па аказанні дапамогі вучылішчам. Напрыклад, унесці на школьную справу 44 000 руб., паставіць пэўную колькасць дошак, партаў і іншае абсталяванне, а таксама выдзеліць сродкі на набыццё вучэбных і пісьмовых прылад.

У хаце, канфіскаванай у лесапрамыслоўца Гелера, партячэйкай была створана вялікая бібліятэка. К. М. Антоненку спецыяльна камандзіравалі за кнігамі ў Смаленск. Але гэтая бібліятэка была знішчана мяцежнікамі ў лютым 1919 г.

Восенню 1918 г. у в. Ліцвінавічы прыехаў П. М. Лепяшынскі для арганізацыі працоўнай школы-камуны. Але ён займаўся не толькі гэтымі пытаннямі. Лепяшынскі вельмі хутка ўстанавіў сувязь з кармянскімі бальшавікамі, ператварыў Кармянскую ячэйку ў валасную партарганізацыю, дзе з'яўляўся яе сакратаром (старшынёй) да самага ад'езду з Ліцвінавіч летам 1919 г.

У студзені—лютым 1919 г. па даручэнні партарганізацыі Т. Пухальскім і членамі рэўкома К. М. Антоненкам, Я. М. Лейзяронкам, М. А. Ільюшчанкам быў праведзены сход моладзі, на якім было пастаўлена пытанне аб арганізацыі ў Кармянскай воласці Камуністычнага Саюза Моладзі. На гэтым сходзе ў камсамол былі прынятыя: Ф. Александровіч, П. Ц. Бандарэнка (стаў пасля адміралам), Ільюшчанка, І. Драздоў, А. Маскалёў, І. Усевіч і інш. Першым сакратаром валкома быў абраны С. Л. Леўшуноў, а пасля яго І. В. Усевіч. Сваю дзейнасць камсамольскі камітэт пачаў з канфіскацыі дома гандляра Цэйтліна. Гэты дом стаў штабам камсамола. Працавала камсамольская арганізацыя пад кіраўніцтвам партыйнай.

Восенню 1918 г. па прапанове П. М. Лепяшынскага ў Гарадку на добраахвотных пачатках была створана сельскагаспадарчая арцель "Гарадок". У яе ўвайшло некалькі бяднейшых сем'яў сялян, якія сумесна апрацоўвалі зямлю. Такую ж камуну разлічваў Панцеляймон Мікалаевіч сумесна з М. І. Кернажыцкім стварыць на базе фальварка і цагельнага завода недалёка ад в. Ліцвінавічы. Кулакам гэта вельмі не падабалася. Аднойчы да яго з'явіліся два кулакі і заявілі: "Вось што, Панцюха, быў бы ты папом, рукі б табе цалавалі, маліліся б на цябе, а будзеш камуну ўводзіць, усё роўна заб'ём". І гэта была не простая пагроза. Яны на самай справе рыхтавалі разгром школы-камуны і захоп улады ў свае рукі.

Восенню 1918 г. пры чарговых выбарах у Саветы трапілі эсэры Навуменка (в. Зяцькавічы), А. Кадуцкі (в. Бярозаўка), С. Пехцераў (былы касір валуправы), Кручкоў, Ф. П. Караткевіч (в. Востраў). Такое становішча назіралася не толькі ў Карме. Грамадзянская вайна прымала ўсё большыя памеры. Абставіны склаліся напружаныя. Трэба было прымаць тэрміновыя меры да ўмацавання савецкай улады на месцах. Павятком даслаў на месцы распараджэнні аб тым, каб часова ўсю паўнату ўлады перадаць рэўкомам і з іх дапамогай вырваць уладу з рук эсэраў і іншых апартуністаў.

У канцы лютага ў Гомелі пачаўся стракапытаўскі мяцеж. Расправа мяцежнікаў над камуністамі Гомеля натхніла эсэраў і кулакоў Кармяншчыны. Карыстаючыся сваім становішчам, Навуменка (старшыня валвыканкома), Караткевіч, Кадуцкі развярнулі самую актыўную дзейнасць супраць камуністаў. Яны ве-

далі, што рэўком 25 лютага (10 сакавіка) пазбаўляе іх паўнамоцтваў, і не гублялі дарма час. Мала таго, што заклікалі сваіх аднадумцаў да "саветаў без камуністаў", яны разаслалі па вёсках загад з'явіцца да будынка валсавета з узброенымі атрадамі. На жаль, ні рэўком, ні міліцыя, ні валком не надалі гэтай пагрозе ўвагі. Раніцай 25 лютага рэўком і міліцыя сабраліся, каб абмеркаваць у дэталях, як выканаць указанні павяткома. У гэты час да будынка валуправы, дзе размяшчаўся выканком Савета, пачалі сцякацца групы ўзброеных людзей з блізляжачых вёсак: Навасёлак, Бярозаўкі, Ліцвінавіч, Маляніка і інш. Даведаўшыся аб гэтым, члены рэўкома паспяшылі да валвыканкома. Члены валвыканкома былі ў поўным складзе, але Навуменка адмовіўся растлумачыць членам рэўкома, для чаго сабрана столькі народу са зброяй. У гэты час на вуліцы пачуліся стрэлы. Члены рэўкома выскачылі на вуліцу, і тады зразумелі, у чым справа. Гэта міліцыя ўступіла ў бой з мяцежнікамі. Забіты на месцы былі міліцыянеры Ільюшчанка і Давыдзенка. Мяцежнікі накіраваліся да хаты валкома і міліцыі, разбурылі яе, знішчылі з такой цяжкасцю сабраную бібліятэку. К вечару К. М. Антоненка дабраўся да Доўска і паведаміў у Рагачоў аб тым, што здарылася. Раніцай 26 лютага з Рагачова прыбыў атрад ЧК пад камандаваннем Норкіна і прыступіў да падаўлення мяцяжу. Некалькі пазней па просьбе П. М. Лепяшынскага з Рагачова прыбыў яшчэ адзін атрад на чале з Адольфам Цымерманам.

Аб'яднанымі сіламі гэтых атрадаў у Карме быў праведзены мітынг, на якім Цымерман заклікаў насельніцтва да парадку. Ахвяры мяцяжу былі пахаваныя, а памяць аб іх увекавечана ў назвах вуліц. Галоўныя зачыншчыкі і актыўныя ўдзельнікі мяцяжу былі арыштаваны. Кадуцкі і Караткевіч пазбеглі суда і пакарання, таму што ім удалося ўцячы. Расследаванне па справе аб мяцяжы вялося павятовай Надзвычайнай камісіяй г. Магілёва, а суд і прывядзенне ў выкананне прысуду праводзіліся ў Карме.

Пасля падаўлення мяцяжу ўлада часова была перададзена ў рукі рэўкома, а з другой паловы 1919 г. — зноў Савету. Старшынёй новага складу выканкома Савета стаў былы матрос Палякоў (в. Бярозаўка). У 1920 г. пасля перавыбараў — М. П. Караедаў (в. Ліцвінавічы).

Жыццё паступова прыходзіла ў норму. На тэрыторыі воласці працягваў дзейнічаць атрад чырвонагвардзейцаў Кармы, так як прыходзілася абараняць насельніцтва ад наскокаў банд "зялёных", "Марусі" і інш. 30 снежня 1918 г. па рашэнні I з'езда Камуністычнай партыі Беларусі аб межах Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі Рагачоўскі падраён выйшаў са складу Магілёўскай губерні і ўвайшоў у склад Гомельскага раёна. К сярэдзіне мая 1919 г. Кармянская партарганізацыя была адной з найбольш буйных у Рагачоўскім павеце. Магілёўскі губком нават хацеў перакінуць у Магілёў 25 партыйных работнікаў з Кармянскай воласці, але іх удалося адстаяць Лепяшынскаму.

У 1919 г. у Карме на базе сырскага маёнтка была арганізавана першая паказальная камуна. У яе склад увайшло ўсяго 8 – 12 чалавек. Старшынёй яе выбралі матроса з Навасёлак Івана Шведава, камуна мела назву "Палярная зорка". Арганізаваць работу члены камуны так і не змаглі, у хуткім часе яна распалася. Але арцель "Гарадок" не толькі выжыла, але і вырасла ў добрую гаспадарку. На тэрыторыі Кармы ўтварылася ў той час яшчэ адна сельскагаспадарчая арцель — "Свабода" (старшыня Каплан, потым Ф. Кажамякін). Землі яе размяшчаліся ад цагельнага завода да Сырска (аэрадром).

Да канца інтэрвенцыі і грамадзянскай вайны на тэрыторыі воласці дзейнічалі камбеды, харчкомы і іншыя органы, якія дапамагалі забяспечыць перамогу над ворагам, і савецкая ўлада перамагла.

Дакументы сведчаць

Аб ўтварэнні “Хізаўскай рэспублікі”

В тех деревнях Гомельщины, где крестьянские комитеты состояли из бедноты и батрачества, они полностью брали власть в свои руки. Так было в селе Хизов Рогачевского уезда. Крестьяне этого села еще в сентябре 1917 г. под руководством своего комитета, председателем которого был крестьянин-отходник, большевик Т. Г. Ковалев, конфисковали землю и все имущество имения Черепановых и распределили между собой. Эсеровская газета “Труд и воля” 14 сентября 1917 г. жаловалась, что “в селе Хизов образовалась самостоятельная республика, совершенно не признающая Временного правительства. В новоявленной республике возникли крупные аграрные беспорядки. Местные власти бессильны противодействовать развивающейся анархии”. “Хизовская республика” существовала вплоть до Октябрьской революции.

Дзяржаўны архіў Расійскай Федэрацыі. Ф. 406. Воп. 6. Спр. 119. Л. 52, 56, 112.

Загад Кармянскага валрэўкома Гомельскага павета аб мерапрыемствах па ліквідацыі непісьменнасці

12 чэрвеня 1920 г.

На основании декрета Совнаркома от 26 декабря 1919 г. о ликвидации безграмотности среди населения РСФСР и § 4 плана ведения кампании по ликвидации безграмотности в Гомельской губ. в порядке мобилизации призывается к обязательному обучению все неграмотное население волости в возрасте от 14 до 17 лет включительно. Все неграмотные граждане указанного возраста должны явиться в помещение местных школ 20 июня с.г. Занятия с неграмотными будут производиться по воскресным, праздничным и ненастным дням в течение 4 месяцев, в каковые дни все призванные неграмотные обязательно должны посещать занятия. К непосещающим занятия будут применяться репрессивные меры. По истечении 4-месячного срока на территории Гомельской губ., согласно § 111 того же плана, безграмотность до 18-летнего возраста будет караться по всем строгостям революционных законов.

Предволревкома
Секретарь

Дзяржаўны архіў Гомельскай вобласці. Ф. 1619. Воп. 1. Спр. 2. Л. 10.

Загад Кармянскага валрэўкома Гомельскага павета аб яго арганізацыі і задачах сельсаветаў воласці

16 лістапада 1920 г.

На основании приказа Гомельского угорревкома от 3 ноября с.г. за № 3 на заседании волисполкома 11 ноября с.г. организован Кормянский волостной революционный комитет, являющийся высшим органом власти в районе волости.

Предсельсоветам приказывается в самый кратчайший срок, но не позже указанного в приказах времени, точно исполнять все приказы и распоряжения Ревкома.

Во исполнение приказа Гомельского угорвоенревкома за № 3 приказывается:

1) В 3-дневный срок доставить списки дезертиров фронта и уклонившихся от явки по призыву на военную службу.

2) В районе своего селения следить за бандитизмом и о всех случаях бандитизма с нарочным доносить волревкому.

3) Установить строгий контроль за предметами, вывозимыми крестьянами в город для продажи, согласно приказу № 75; не разрешенные к продаже предметы задерживать и направлять в волревком.

4) Немедленно озаботиться заготовкой и доставкой топлива для нуждающихся в рабочей силе семейств красноармейцев.

5) К 22 ноября с.г. выполнить наряды продовольственной разверстки.

6) Еженедельно доставлять сводку...

Неисполнение приказов и распоряжений волревкома будет караться по всем строгостям законов военно-революционного времени.

Дзяржаўны архіў Гомельскай вобласці. Ф. 1619. Воп. 1. Спр. 2. Л. 59.

Рэвалюцыянер і педагог

Панцеляймон Мікалаевіч Лепяшынскі нарадзіўся 29 лютага 1868 г. у сям'і вясковага папа ў в. Студзянец Клімавіцкага павета Магілёўскай губерні. Бацька яго, Мікалай Пятровіч, быў адукаваным для свайго часу чалавекам. Ён шмат чытаў, любіў прыроду, пакутаваў за сялян і імкнуўся па магчымасці ім дапамагаць. Маці — Клаўдзія Нічыпараўна Лепяшынская-Зубкоўская таксама была адукаваным чалавекам. Яна закончыла гімназію, шмат чытала, цікавілася палітыкай. У сям'і Лепяшынскіх нарадзілася 18 дзяцей, 11 з якіх выжыла. Панцеляймон быў старэйшым.

Бюст П. М. Лепяшынскага ў в. Ліцвінавічы

У 1874 г. сям'я Лепяшынскіх пераязджае ў в. Ліцвінавічы Рагачоўскага павета. У 1877 – 1888 гг. Панцеляймон — навучэнец Магілёўскай мужчынскай гімназіі. Пасля экзаменаў на атэстат сталасці ён летам адпачываў у Ліцвінавічах, а восенню стаў студэнтам фізіка-матэматычнага факультэта Пецярбургскага універсітэта.

З 1889 да 19 красавіка 1890 г. за Лепяшынскім устанавілі паліцэйскі нагляд, а 19 красавіка 1890 г. ён быў арыштаваны разам з братам Мікалаем, пазбаўлены магчымасці займацца ва універсітэце і высланы з Пецярбурга. Паліцэйскі нагляд устанаўліваецца за ўсёй сям'ёй Лепяшынскіх.

Вясной 1891 г. Панцеляймон Мікалаевіч паспяхова здае экзамены ў Кіеўскім універсітэце і атрымлівае дыплом настаўніка. Ён пачынае працаваць у Севастопалі, але, трапіўшы ў "чорныя спісы" за арганізацыю забастоўкі канторскіх служачых, вымушаны выехаць з горада.

З восені 1894 г. працуе ў Пецярбургу ў Дзяржаўнай камісіі пагашэння даўгоў. У ноч з 8 на 9 снежня 1895 г. Лепяшынскага арыштоўваюць. Тады ж арыштоўваецца вялікая колькасць членаў пецярбургскага "Саюза барацьбы за вызваленне рабочага класа". Чатырнаццаць месяцаў знаходзіўся ён у папярэднім заключэнні, а 29 студзеня 1897 г. яго высылаюць пад нагляд паліцыі ва Усходнюю Сібір на тры гады, напачатку ў в. Казачынскае, а затым у Ермакоўскае, якое было за 40 кіламетраў ад Шушанскага.

Пасля заканчэння тэрміну высылкі П. М. Лепяшынскі актыўна займаецца рэвалюцыйнай дзейнасцю. Ён — агент

У музеі П. М. Лепяшынскага ў в. Ліцвінавічы

газеты РСДРП "Іскра", член арганізацыйнага камітэта па скліканні II з'езда РСДРП і падрыхтоўцы III з'езда партыі бальшавікоў, надзейны падпольшчык і канспіратар. Выконвае заданні партыі ў Пскове, Пецярбургу, Екацярынаслаўлі. У 1907 – 1910 гг. працуе настаўнікам у рамесным вучылішчы ў г. Орша і кіруе падпольнай групай бальшавікоў.

Пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі восенню 1918 г. П. М. Лепяшынскі разам з сям'ёй прыязджае ў стаўшыя яму роднымі Ліцвінавічы.

У краіне ішла жорсткая барацьба са шматлікімі ворагамі маладой улады, панавалі голад і разруха, а Лепяшынскі з паплечнікам па заданні партыі прыехалі ствараць працоўную сельскагаспадарчую школу-камуну, вучыць маладое пакаленне жыць і працаваць па-новаму.

У Кармянскім валасным выканкоме Панцеляймон Мікалаевіч расказаў аб заданні, аб тым, якой павінна быць гэта школа. Як успамінае І. М. Антоненка, пасля паведамлення Лепяшынскага ўсе сядзелі моўчкі: неверагодным здаваліся яго мары і спадзяванні на светлае будучае народа.

— Цяжкую справу вы ўзялі на сябе, — зазначыў старшыня выканкома. — Становішча ў нас — быццам на фронце. Але чым зможам — дапаможам.

Пад школу быў вызвалены папоўскі дом. У садзе пачалі ўзводзіць іншыя прыбудовы. Па ўсіх вёсках пакацілася чутка аб тым, што ў Ліцвінавічах бальшавік Лепяшынскі адкрывае новую школу-камуну.

У школе дзеці не толькі вучыліся. Яны поўнасцю сябе абслугоўвалі. Кожны павінен быў пашыць сабе берэт, сарочку, штаны, а дзяўчаты — сукенкі. Спалі юныя камунары на ложках, зробленых іх рукамі ў сталярнай майстэрні, якая дзейнічала пры школе.

Лепяшынскі шмат часу аддаваў актывізацыі дзейнасці Кармянскай партыйнай арганізацыі. Ён і яго таварышы, вясковыя актывісты вялі растлумачальную работу ў масах. Даведаўшыся аб разгроме Кармянскага валаснога рэўкома, Лепяшынскі разам з ліцвінавіцкімі актывістамі прымае ўдзел у падаўленні кулацка-эсэраўскага мяцяжу.

Асабліва трывожна ўспрынялі камунары вестку аб тым, што цераз Сож пераправілася белагвардзейская банда на чале з мацёрым злачынцам Галакам, члены якой помсцілі актывістам новай улады, а яшчэ мелі намер знішчыць новую школу. Панцеляймон Мікалаевіч паведамляе пра банду ў Надзвычайную камісію г. Рагачова. Адтуль на веласіпедах праз Карму ў Ліцвінавічы выязджаюць чэкісты: старшы следчы Іван Бардухай, камісары

Данііл Гашко, Павел Сокалаў і Іван Антоненка. Каб не даць магчымасці бандытам выйсці на Ліцвінавічы, яны, ацаніўшы абстаноўку, выйшлі наперад бандзе. Але ў Вашчанках нечакана сустрэліся з Галакам і яго спадручнікамі. Быў цяжкі бой. Чэкісты занялі абарону ў вясковай хаце. Першымі ад куль бандытаў загінулі Данііл Гашко і Павел Сокалаў. Потым замоўк карабін Івана Бардухая. Але да школы бандыты не дайшлі — падаспелі чырвонаармейцы.

Банда Галака была разбіта. Але абстаноўка на Кармяншчыне заставалася складанай. А тут яшчэ наступ белагвардзейцаў. Восенню 1919 г. Панцеляймон Мікалаевіч перавозіць школу-камуну ў Маскву, арганізоўвае там вопытна-паказальную школу-камуну.

У чэрвені 1918 г. у Маскве адбыўся першы з'езд настаўнікаў-інтэрнацыяналістаў. На ім з дакладам аб рэформе школы выступіў Панцеляймон Мікалаевіч Лепяшынскі. Багаты жыццёвы, партыйны і педагагічны вопыт яго стаў прадумовай стварэння плана будучай адзінай савецкай працоўнай школы. Аб гэтым і гаварыў ён у сваім дакладзе. У другім дакладзе П. М. Лепяшынскі спыніў увагу прысутных на тэме школы і жыцця.

У 1920 г. у часопісе "Народная асвета" (№ 16—17) была надрукавана адна з грунтоўных распрацовак Лепяшынскага "Школьнае пытанне ў абставінах сацыялістычнай рэвалюцыі". Ён выказвае свой пункт гледжання на школьную гаспадарку як на гаспадарку калектыўную, якая вядзецца на аснове даных навукі і перадавога вопыту.

У канцы 1919 г., калі паўстала пытанне, каго накіраваць з камісіяй ВЦВК у Туркестан у якасці арганізатара народнай асветы, У. І. Ленін рэкамендаваў П. М. Лепяшынскага. Шмат сіл і энергіі аддаў Панцеляймон Мікалаевіч арганізацыі школ, дзіцячых садкоў, змешанага навучання дзяцей розных нацыянальнасцей, пабудовы падмурка вышэйшай адукацыі. Ён стаў ініцыятарам склікання першага ў Туркестане з'езда адказных работнікаў народнай асветы. Навуковы аддзел Наркамасветы Туркестана пад кіраўніцтвам Лепяшынскага падрыхтаваў адкрыццё дзяржаўнага універсітэта ў Ташкенце.

У канцы 1920 г. П. М. Лепяшынскага адклікаюць у Маскву на працу ў Гістпарт — спецыяльную камісію па гісторыі партыі бальшавікоў і Кастрычніцкай рэвалюцыі пры ЦК РКП(б). Лепяшынскі — намеснік старшыні камісіі. Ён арганізаваў збор дакументаў па гісторыі партыі і рэвалюцыі ў рэспубліках, краях, абласцях. Збіраліся ўспаміны старых рэвалюцыянераў, вялося выданне кніг пралетарскіх пісьменнікаў. Так, у пачатку 1923 г. выйшла першае выданне кнігі "Чапаеў", у верхняй частцы тытульнага ліста якой надрукавана: "Цэнтральны камітэт РК КП(б). Камісія па гісторыі Кастрычніцкай рэвалюцыі і РКП бальшавікоў".

У архіве прыёмнай дачкі Лепяшынскага — Бібісары Лепяшынскай захоўваецца экземпляр гэтай кнігі з надпісам: "Глыбокапаважанаму Панцеляймону Мікалаевічу Лепяшынскаму, чыя рука па-сяброўску, беражліва і любоўна прайшлася па "Чапаеву" і выправіла добрую палову яго недахопаў. Вашай дапамогі не забуду ніколі. Дзм. Фурманаў. 16 сакавіка 1923 г.".

П. М. Лепяшынскі рэцэнзаваў артыкулы члена апарату Альмінскага, падрыхтаваў да друку з вялікай уступнай прадмовай і заключным артыкулам "Пратаколы другога з'езда РСДРП". Як літаратуразнаўца быў аўтарам шэрага артыкулаў аб Салтыкове-Шчадрыне, Грыбаедаве, Някрасаве і іншых рускіх пісьменніках.

У Музеі Рэвалюцыі ў Маскве захоўваецца цікавы дакумент. Ён сведчыць, што ў першыя гады савецкай улады Лепяшынскі настойліва прапаноўваў Дзяржвыдавецтву выдаць поўны збор публіцыстычных твораў ігнараванага ў той час выдатнага рэвалюцыйнага дэмакрата Д. Пісарава. І дамогся свайго — выданне прыйшло да чытача.

П. М. Лепяшынскі шмат зрабіў па арганізацыі стварэння часопіса “Маладая гвардыя”. Сам увайшоў у склад рэдакцыйнай калегіі. Падрыхтаваў да выдання шэраг артыкулаў пад агульнай назвай “У свабодна-дыскусійным клубе”.

З 1927 да 1930 г. П. М. Лепяшынскі вядзе вялікую навуковую работу як кіраўнік Дзяржаўнага гістарычнага музея. Затым ён загадчык навукова-даследчага аддзела інстытута Наркамата знешняга гандлю. У 1935–1937 гг. Лепяшынскі – дырэктар Музея Рэвалюцыі СССР.

Шмат гадоў аддаў П. М. Лепяшынскі рабоце над раманам “Барацьба і творчасць”, які закончыў напярэдадні смерці.

Землякі ганарацца сваім сынам, рэвалюцыянерам, выдатным педагогам, вучоным, актыўным дзеячам і творцам Панцеляймонам Мікалаевічам Лепяшынскім. Яго імя носяць калгас і школа ў Ліцвінавічах на Кармяншчыне. Яго імем названы вуліцы ў Оршы, Гомелі, школы ў Маскве і Мінску. Устаноўлена прэмія за лепшую кнігу для журналістаў-пісьменнікаў рэспублікі. Яе ўдастоены ў свой час былі Генадзь Будай, Вера Палтаран, Анатоль Вярцінскі і іншыя публіцысты. На студыі “Беларусьфільм” створаны стужкі аб дзейнасці П. М. Лепяшынскага: “Старонкі вялікага жыцця”, “Барацьба і творчасць”, “Нецярпенне душы”.

П. М. Лепяшынскаму прысвечана кніга Р. Булацкага “Ленінскай гвардыі салдат”, нарысы “У школе імя Лепяшынскага” І. Якуша, “Закон прыцягнення” Я. Радкевіча, “Агент “Искры” І. Ідэльсона.

Ён з’яўляецца ганаровым старшынёй Аршанскага райвыканкома, ганаровым камсамольцам Беларусі. За заслугі перад Радзімай Панцеляймон Мікалаевіч узнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Памёр П. М. Лепяшынскі 30 верасня 1944 г.

Барацьбіты за савецкую ўладу з в. Кляпін

У 1909 г. генерал-губернатар Сярэдняй Азіі і Туркестана Бараноўскі арганізаваў у сваім маёнтку двухкласную школу, якая павінна была рыхтаваць служак рэлігійнага культу і настаўнікаў царкоўнапрыходскіх школ. Сюды выпадкова трапілі і шэсць падлеткаў з Кляпіна. Пасля заканчэння школы Мікалай Шчэрбітаў і Дзмітрый Паліцын паехалі ў Кіеў, дзе здалі экзамены на званне народнага настаўніка. Але, вярнуўшыся ў вёску, працаваць у школу сябры не пайшлі і хутка паехалі з Кляпіна.

Вярнуліся яны толькі ў маі 1917 г. Мікалай Шчэрбітаў у вёсцы прабыў нядоўга: бальшавіка накіравалі ўзначальваць Чэрыкаўскі УКОМ. Затым было больш адказнае заданне ў Рэчыцы: праца ў Палескім камітэце РСДРП. У 1918 г. Мікалай Шчэрбітаў добраахвотна ідзе на фронт і ўзначальвае палiткiраўніцтва 20-ай Перакопскай дывізіі. Калі Крым быў ачышчаны ад белагвардзейцаў, Мікалай Дарафеевіч накіроўваецца ў Сімферопаль у якасці арганізатара і кіраўніка партыйнай школы. У 1922 г. сыпны тыф абарваў жыццё маладога камуніста. Яго імя насіла Сімферопальская партыйная школа. Абеліск у гонар бальшавіка з далёкай беларускай в. Кляпін стаяў перад уваходам у гэту ўстанову.

У 1917 г. у канцы чэрвеня ў в. Кляпін ствараецца партыйная ячэйка з ліку былых шахцёраў і бяднейшага сялянства ў складзе 32 чалавек. Сакратаром абралі Дзмітрыя Арсенцьевіча Паліцына.

У ліпені па ініцыятыве ячэйкі на тэрыторыі сучаснага Валынцаўскага сельскага Савета былі створаны Саветы, дэпутатамі якіх абіраліся бедныя сяляне. Кляпінскі Савет узначаліў былы шахцёр Нічыпар Іванавіч Паліцын, Валынцаўскі – Аляксей Мікітавіч Сапега, Буда-Кляпінскі – Іван Багданавіч Каваль.

Партыйная ячэйка сумесна з Саветам стварыла камісію па нацыяналізацыі маёнтка пані фон Мект. Старшынёй камісіі

абралі Івана Іванавіча Паліцына, а сакратаром — Фаму Захаравіча Суворава. Жывёлу, палі і сенажаці раздзялілі паміж сялянамі.

Партыйная арганізацыя вяла значную работу па выхаванні народа. Жонка сакратара партыйнай ячэйкі настаўніца Аляксандра Парфенаўна Герчыкава арганізавала ў вёсцы хор, драматычны гурток. Тут наладжваліся чытанні палітычнай і мастацкай літаратуры, праводзілася работа па ліквідацыі непісьменнасці. Маёнтак пані фон Мект быў перададзены школе.

Пасля перамогі Кастрычніцкай рэвалюцыі партыйная арганізацыя накіроўвае сваю дзейнасць на аднаўленне народнай гаспадаркі. Двойчы ў Кляпіне пабываў стары бальшавік П. М. Лепяшынскі. Ён выступаў на партыйных сходах, даваў практычныя ўказанні, наведаў мясцовую школу.

У 1918 г. на тэрыторыі Наваельненскай воласці аб'явіліся два афіцэры, сябры па кадэцкаму корпусу Лебедзеў і Герчыкаў. Яны ездзілі па хутарах, падбухторваючы людзей на контррэвалюцыйны мяцеж.

У адну з начэй да сакратара партыйнай ячэйкі Дзмітрыя Паліцына прыйшлі дзяжурны і незнаёмец. Апошні перадаў запіску, у якой гаварылася аб падрыхтоўцы да мяцяжу. Паліцын сабраў камуністаў, паставіў перад імі задачу: захапіць зачыншчыкаў. Атрад пад камандаваннем камандзіра баявой дружыны Івана Мікітавіча Філоненкі рушыў да Наваельні.

На трэція суткі атрад выявіў мяцежнікаў на Мядзведаўскіх хутарах. Захопленыя знянацку, яны здаліся без бою. Абяззброеныя зачыншчыкі былі дастаўлены ў воласць. Афіцэраў Герчыкава і Лебедзева пасля суда расстралялі.

Калі над маладой Савецкай рэспублікай навісла замежная інтэрвенцыя, закружылася чорным воранам белагвардзейшчына, многія з кляпінскіх партыйцаў добраахвотна пайшлі на фронт. На Украіне ў час грыгор'еўскага мяцяжу геройскі загінуў сакратар партыйнай ячэйкі Дзмітрый Арсенцьевіч Паліцын. Вось што напісаў яго маці былы работнік Екацярынаслаўскай ваеннай акругі Мікалай Іванавіч Казлоўскі: "Мяцежнікі рваліся да штаба, які размяшчаўся ў Кацярынінскім палацы. Мы абараняліся. І раптам замоўк кулямёт. Паліцын падбег да яго, адцягнуў параненага кулямётчыка і стаў паліваць ворага градам куль. Але раптам па кулямёту ўдарыла гармата. Варожы снарад абарваў жыццё мужнага камуніста".

Не вярнуліся дамоў Якаў Нічыпаравіч Паліцын, Прохар Іванавіч Сувораў, Васіль Гаўрылавіч Лажэвіч і Фрол Лосеў.

* * *

У Кляпіне ў гэты час таксама было неспакойна. Не давалі жыць розныя недабітыя банды, што хаваліся ў векавых лясах. Восеньскай ноччу 1920 г. бандыты разграбілі Кляпінскае лясніцтва, мясцовую кантору сувязі, абрабавалі бацькоў сакратароў партячэйкі Паліцына і валаснога землеаддзела Канавалава.

Чэкісты, якія прыехалі ў Кляпін на наступны дзень, сакрэтна размясціліся на падвор'ях актывістаў. Хутка высвеілі, што ў наваколлі арудуюць банды Савіцкага, Белахвостава і Саламонава. Устанавілі і месцы, дзе яны збіраюцца, — у вёсках Валынцы і Дубраўка. Першы ўдар быў нанесены бандзе Саламонава ў Валынцах, другі — у Дубраўцы і апошні — каля Мядзведаўскіх хутароў. Банду разграмілі, хаця пры гэтым быў паранены начальнік ВЧК Вяртліб, які камандаваў аперацыяй.

Вучняў Палескай школы папрасілі высветліць прозвішчы бандытаў з дзвюх другіх банд. Гэтым займаліся М. Н. Лісоўская, Н. А. Паліцына, П. Ф. Чабаткова, В. І. Чураўцова і іншыя. Яны паведамілі даныя Лявону Яфімавічу Філоненку, а той у сваю чаргу перадаў іх працаўнікам камісіі Аляксеенку, Сіняўскаму і Пракопенку, якія былі пакінуты для сувязі. Да пачатку лістапада, калі спісы былі складзены, з Гомеля і Рагачова прыбылі два чырвонагвардзейскія ат-

рады. У Кляпіне размясціўся атрад Магідзіна, а ў Беразяках — Ізвекава.

Напярэдадні гадавіны Кастрычніцкай рэвалюцыі вучні з Палескай школы даведаліся, што бандыты плануюць на гэта свята сабрацца ў Лецяхах і зрабіць налёт на Папову Гару.

Тады камсамолкам Паліцынай і Чураўцовай было даручана схадзіць у Кляпін, каб перадаць гэтую навіну. Па дарозе дзяўчат сустрэлі два незнаёмцы, але, высветліўшы, што дзяўчаты ідуць да сваякоў, адпусцілі. Потым стала вядома, адным з незнаёмцаў быў бандыт Кабякоў, другім — у форме унтэр-афіцэра — Лакаў.

У Кляпіне дзяўчаты адразу ж пайшлі да Івана Пракопенкі і расказалі аб плануемай вылазцы бандытаў.

6 лістапада 1922 г. каля Бесядзі банды былі акружаны чырвонагвардзейскімі атрадамі. Завязаўся бой, у выніку якога многія бандыты загінулі, а тых, што ўратаваліся, потым вылавілі па складзеных спісах. Савіцкі быў арыштаваны на станцыі Клінцы і пакараны смерцю. Белахвоставу ўдалося ўцячы. І толькі ў 1928 г. ён быў арыштаваны і прыгавораны да расстрэлу.

У Кляпін і навакольныя вёскі прыйшло мірнае жыццё.

Час выбраў нас
(успаміны ўдзельнікаў і сведак падзей 1917—1920 гг.)

“Хізаўская рэспубліка”

З успамінаў В. Ушава-Ландыша, жыхара в. Хізаў

Пасля лютаўскай рэвалюцыі 1917 г. у Хізаў прыехаў з Петраграда рабочы Абухаўскага завода Цімох Рыгоравіч Кавалёў. Расказваў землякам пра рэвалюцыйныя падзеі ў Піцеры, аб тым, хто ўвайшоў у Часовы ўрад, падрабязна спыніўся на праграме бальшавікоў, якія заклікалі аддаць заводы і фабрыкі рабочым, зямлю — сялянам. А хто з вяскоўцаў не марыў аб зямлі?

Ідэя стварэння ў Хізаве рэвалюцыйнага сялянскага камітэта, які б накіроўваў усю барацьбу, прыйшлася вяскоўцам па душы. У склад яго абралі Цімоха Рыгоравіча Кавалёва, сына беззямельнага селяніна Ціта Іванавіча Голубава, былога салдата Максіма Пятровіча Шаўчэнку, Астапа Сямёнавіча Хрыпунова. Яны пазнаёміліся з праграмай бальшавікоў, данеслі яе асноўныя палажэнні вяскоўцам. Галоўнае, вучылі яны, раздзяліць зямлю папраўдзе, не выконваць загады Часовага ўрада.

Над хатай Кавалёвых, дзе размясціўся новы орган улады, залунаў чырвоны сцяг. Было аб’яўлена аб стварэнні “Хізаўскай рэспублікі”. Яе члены адмовіліся здаць хлеб і жывёлу для арміі, стварылі камісію па раздзелу памешчыцкай зямлі. У верасні 1917 г. у Магілёў з павятовага горада Рагачова паляцела дэпеша: “У вёсцы Хізаў утварылася самастойная рэспубліка, якая не прызнае Часовы ўрад, не выконвае яго распараджэнні...”. Ды толькі галоўным уладам у той напружаны час не было справы да хізаўчан.

Праіснавала “Хізаўская рэспубліка” да рэвалюцыі. Карнікі “дзікай дывізіі” знялі сцяг з хаты Кавалёвых і расстралялі трапіўшага ім у рукі рэўкомаўца Максіма Шаўчэнку і яго старога бацьку.

Без памылак не абыходзілася

З успамінаў І. П. Караткевіча, жыхара м. Карма

Дэзерціры з франтоў, якія вельмі часта з’яўляліся ў Карме ў 1917 г., былі той рухаючай сілай, што дапамагала хутка зразумець новыя ідэі. Напрыклад, неабходнасць выбраць савецкую ўладу. На

мітынгах, якія ў той час праходзілі часта, прапаноўваецца абраць у Савет І. П. Караткевіча, І. Мятнікава, Андросенку, Кадуцкага, ад яўрэйскага насельніцтва — Фрадкіна. Большасцю галасоў гэтыя кандыдатуры праходзяць.

Прыход легіянераў, як памятаю, зноў нарадзіў у Карме двоеўладдзе. Пасля таго як палякі пакінулі Кармяншчыну, выканком Савета ліквідуе ўправу і забірае ўладу ў свае рукі. Але воласць кішыць бандытамі, якія, называючы сябе партызанскімі атрадамі, грабяць насельніцтва, марадзёрствуюць. Быў такі "партызанскі атрад" пад камандаваннем Бабікава. Грабілі, палілі, здзекаваліся. Калі ж каго з гэтых "партызан" лавілі на месцы злачынства, сам Бабікаў з'яўляўся ў Савет і абараняў сваіх ваяк. Дайшло да таго, што гэты атрад намерваўся захапіць Карму. Толькі летам 1918 г. бабікаўцаў удалося абяззброіць і распусціць.

Нейкі час мне давялося ўзначальваць арганізаваны ў Доўску павятовы выканком, які прадстаўляў уладу ў незанятых акупантамі валасцях Рагачоўскага павета. Памятаю: у Карме тады было надзвычай шмат шараханняў. Амаль штомесяц перавыбіралі выканком, туды часта праходзілі класавыя ворагі. Толькі пасля таго, як членамі выканкома сталі бальшавікі Фрадкін, браты Лейзяронкі, Фількельштэйн і іншыя, справы пачалі наладжвацца.

Дубы-волаты

З успамінаў В. Гроднікава, жыхара в. Хізаў

Раз'юшанымі драпежнікамі ўварваліся ў Хізаў у той чорны дзень легіянеры паляка Даўбор-Мусніцкага. Засвісталі бізуны над членамі створанай у вёсцы "Хізаўскай рэспублікі". Сялянам было загадана вярнуць дабро пані Чарапанавай. У рукі легіянераў трапіў член рэўкома Максім Шаўчэнка. Чарапанава ўказала на яго як на завадатара і папрасіла, каб бунтаўшчыка забралі ў Карму. Разам з сынам забралі і бацьку Максіма — Пятра Шаўчэнку. Усхваляваныя гэтай навіной хізаўцы рушылі грамадой да памешчыцы з патрабаваннем адпусціць бацьку і сына. Але тая гняўліва адсылала ўсіх прэч. Тады з натоўпу выйшаў Лукаш Жукоўскі і прыгразіў Чарапанавай, калі тая не напіша зараз адпаведную паперу, пусціць на вецер усё яе дабро. І на яе вачах падпаліў пук саломы, што трымаў у руках. Перапалоханая Чарапанава напісала запіску. Але было позна...

Расказвалі, што першым расстралялі Максіма, а бацьку прапанавалі ісці дамоў. Але стары плюнуў у вочы афіцэру і крыкнуў:

— Я таксама з ім быў за новую ўладу!

Шаўчэнкаў — бацьку і сына — хізаўцы паклалі ў адну труну, у іх гонар пасадзілі два маладзенькія дубкі. І даглядалі дрэўцы ўсёй вёскай, перадаючы маладым легенду пра бацьку і сына.

Як мы змагаліся...

З успамінаў арганізатара партызанскага руху на Беларусі ў грамадзянскую вайну І. М. Антоненкі, жыхара м. Карма

Другі год ішла першая сусветная вайна. Мяне аб'явілі рэкрутам, і апошні месяц з гармонікам у руках хадзіў я з вясковай моладдзю, граў прыпеўкі, а потым забароненыя песні. Менавіта за іх і атрымаў добрую порцыю паліцэйскіх бізуноў. Давялося пасядзець за кратамі, але выратавала рэкруцтва: арміі патрэбна было "гарматнае" мяса.

На фронце нас, незадаволеных вайной салдат, і сустрэла вестка аб лютаўскай рэвалюцыі. Мы спадзяваліся, што цяпер вайна закончыцца. Перамога да канца, аб'яўленая Часовым урадам, для нас азначала новыя смерці, новыя ахвяры. Я, як і многія мае таварышы, дэзерціраваў. Апошняй кропкай у маім рашэнні стаў цікавы выпадак. Неяк да мяне ў акоп прыйшоў узводны Манжуга, былы ярас-

лаўскі рабочы. Сказаў, што прыглядаецца да маіх дзеянняў і размоў і поўнасцю мне давярае. А вечарам ён і салдат-бальшавік Васіль Веташкін прапанавалі прачытаць салдатам газету "Акопная праўда".

Потым часцяком даводзілася ўціхую сядлаць каня і мчацца на станцыю Маневічы, што пад Ковелем. Менавіта тут з праходзячага цягніка сувязныя перадавалі пракламацыі, лістоўкі, газеты. Там і я атрымліваў "Акопную праўду", якую потым салдаты зачытвалі да дзірак. Гэта бальшавіцкае выданне заклікала салдат да братання, патрабавала пакончыць з вайной.

І аднойчы на пастраенні камандзір нашага дывізіёна заявіў, што на агнявой пазіцыі знойдзена падпольная газета. Той, хто прапагандуе, абвінавачваецца ў здрадніцтве. А шпіёнам тады было адно пакаранне — смерць. Мяне быццам токам працяло! Праўда, далей гэтых пагроз афіцэр не пайшоў. Але, сабраўшыся вечарам, бальшавікі дывізіёна (нас было чацвёра) вырашылі, што далей заставацца ў часці нельга. А ў верасні 1917 г., праз тры месяцы пасля вышэй апісаных падзей, я быў ужо на бацькаўшчыне — у мястэчку Карма Магілёўскай губерні.

Родныя сустрэлі мяне з радасцю і адчаем: агенты Часовага ўрада лавілі ўсіх, хто самавольна пакінуў фронт, арыштоўвалі і тэрмінова накіроўвалі маршавымі ротамі на самыя небяспечныя ўчасткі фронту. Бацька параіў на досвітку ісці ў лес.

Доўга давялося блукаць па мясцінах, дзе хлапцом збіраў грыбы, ягады, ірваў арэхі. Нарэшце на адной з палянак убачыў вогнішча і людзей. Падышоў ціха, ніхто нават не спыніў. Прыгледзеўся: усе хлопцы з навакольных вёсак. Такія ж былыя салдаты, як я. Браты Газбенкі — Панкрат і Фёдар, Іван з в. Вашчанкі, Кузьма Купцоў з Буды, Мікалай Ланюгоў з Сырска, Якаў Лейзяронак з Кармы. Апранутыя хто як. Урэшце мяне заўважылі.

— Нашага палку прыбыло, — выгукнуў Кузьма Купцоў. — Просім да агню і будана.

— Агню рады, сустрэчы таксама, а вось будана не бачу, — у тон яму адказаў я. — І ахову ставіць усё ж трэба...

Пасядзелі, у размовах успомнілі і блуканне з гармонікам, і агітацыйныя прыпеўкі, і дубцы, што пагулялі па маёй спіне.

— Будзем, хлопцы, пераходзіць да сур'ёзнай размовы, — заўважаю ўрэшце я. — Па норах нас як пацукоў пералавяць. Раз з царскай арміяй не па дарозе, створым свой, чырвоны атрад. Будзем ваяваць за інтарэсы народа. Такія атрады ўжо шмат дзе дзейнічаюць.

Маю прапанову поўнасцю падтрымалі і тут жа абралі мяне камандзірам чырвонагвардзейскага атрада Кармяншчыны. Справа ў тым, што я быў найбольш адукаваны на той час, да таго ж закончыў артылерыйскія курсы, з'яўляўся камандзірам агнявога ўзвода. У першым спісе атрада нас налічвалася толькі 16 чалавек. Яшчэ горш было са зброяй. Яе з арміі прынёс не кожны. Напачатку мы мелі пяць ружжаў, тры наганы, некалькі драбавікоў і шабляў. Месцам збору атрада вызначылі Ліцвінавіцкую лясную дачу, недалёка ад в. Зяцькавічы. Абсталявалі жыллё, арганізавалі ахову. Па чарзе хадзілі ў вёску да родных, запасаліся харчаваннем, прыносілі навіны.

Хутка ў атрадзе з'явіліся новыя людзі: бядняк Андрэй Агееў з Кармы, былы матрос Міхаіл Ільюшчанка з в. Куракаўшчына, мой старэйшы брат Кузьма, які толькі што прытупаў з арміі, і іншыя.

Вестка аб Кастрычніцкай рэвалюцыі паставіла перад атрадам новыя задачы, у тым ліку патрэбнасць устанавіць парадак у воласці, сачыць, каб не было марадзёрства і грабяжоў. Новая ўлада аб'явіла аб перадачы зямлі сялянам, што асабліва ўскалыхнула вяскоўцаў. Нават кулакі напачатку выступілі за раздзел зямлі і ўласнасці, разбіралі жывёлу, перавозілі пабудовы. Асабліва шмат у той час секлі лес: колькі хацелі і дзе хацелі.

Кармянскі чырвонагвардзейскі атрад сумесна з валасным камітэтам беднаты, які ўзначаліў наш таварыш па атраду Андрэй Уладзіміравіч Агееў, павялі рашучую барацьбу з самавольствам. Мы не далі разграміць маёнткі ў Сырску, Навасёлках, Янаўцы, строга сачылі за тым, каб лес, сельскагаспадарчы інвентар, жывёлу перш за ўсё атрымлівалі беднякі-сяляне.

У лістападзе 1917 г. чырвонагвардзейскі атрад правёў першую баявую аперацыю супраць ворагаў новай улады.

19 лістапада з Быхаўскай турмы збег генерал Карнілаў. Пад аховай тэкінцаў "дзікай" дывізіі ён спыніўся на адпачынак у Карме. Напачатку мы не маглі зразумець, што гэта за ваякі. Форма незнаёмая: доўгія чаркескі, шаблі крывыя, на пытанні салдаты не адказваюць, размаўляюць не па-нашаму.

Нязваныя госці групамі разышліся па падвор'ях. Некалькі чалавек зайшлі ў хату чырвонагвардзейца Кірылы Падзернева. Мы з Іванам Мятнікавым таксама туды, быццам выпадкова, заглянулі. Тыя якраз збіраліся вячэраць. Ціха параіў гаспадару паставіць на стол самагон, мауляў, хутчэй языкі развяжуць. Пасля першых бутэлек першаку госці павесялелі, сталі ўсміхацца. Урэшце адзін з іх падняўся, і на грудзях — чатыры крыжы, як памятаю, два залатыя і два сярэбраныя. Бачна, што старэйшы ў іх. Ён папярэдзіў, каб мы па п'янцы не зайшлі ў хату з белым сцягам.

— Там — сам генерал Карнілаў, — сказаў ён.

У мяне з галавы хмель адразу выйшаў. Я ведаў, што Карнілава збіраюцца судзіць. Значыць, збег генерал? Вось бы захапіць! Але дзе там: тэкінцаў было пад чатыры сотні, куды нашай жменьцы чырвонагвардзейцаў з імі цягацца сілай.

Пасядзеў яшчэ крыху з гасцямі — і хуценька да старэйшага брата Кузьмы, які з'яўляўся камісарам валаснога рэвалюцыйнага камітэта. Ноччу мы перадалі па тэлеграфу ў Гомельскі рэвалюцыйны полк кірунак следавання генерала Карнілава.

На досвітку тэкінцы пераправіліся праз Сож. Гомельскі рэвалюцыйны полк сустрэў іх пад станцыяй Унеча. Завязаўся бой. Тэкінцы былі разбіты, многія здаліся ў палон. Захапілі нашы 300 коней, шмат зброі. Але генералу Карнілаву з невялікім атрадам удалося адбіцца.

Менш чым праз суткі на вуліцах Кармы зноў з'явіўся атрад яшчэ адных узброеных "гасцей". Аказалася, што гэта гаспадарчая частка Карнілава. Абоз вельмі расцягнуўся. Тэкінцы цікавіліся ў сустрэчных, куды пайшоў галаўны атрад.

Мы хуценька сталі збіраць сваіх. Прыйшлі Андрэй Агееў, Іван Ганчароў, Якаў Лейзяронак і іншыя. Усяго чалавек пятнаццаць. Вырашылі захапіць абоз. Да Кармы на гэты час падышлі чатыры кухні з прадуктамі. Мы атакавалі іх. Каля трыццаці салдат здаліся ў палон. Двое на конях кінуліся наўцёкі. Я, Іван Ганчароў і сын вартаўніка ўправы за імі. Таварышы мае пакрыху адставалі, бо не звыкліся з такім алюрам, а мяне армія ўсяму навучыла. Бачу, тэкінцы да лесу мецяць. Выхапіў рэвальвер — няма патронаў. "Уцякуць гады!" Склаў далоні лодачкай і моцна хлопнуў. Эха разнесла па лагчыне мае "выстралы". Тэкінцы спыніліся: махаю ім рукой, маўляў, давайце назад. Паслухаліся, едуць. Разумею, што голымі рукамі дваіх не возьмеш. Паварочваю каня і еду спераду. Тут паказаліся мае адстаўшыя таварышы. На душы павесялела...

З Краснаполля мы атрымалі новую вестку: да Кармы рухаюцца польскія легіянеры. Параіўшыся, вырашылі падрыхтаваць засаду ва ўрочышчы Градкі, кіламетрах у трох ад мястэчка. Кузьма Антоненка вызваўся пайсці ў разведку.

Чакаем. Вось ўжо апоўдні, а разведчыка ўсё няма. Тут у двор убягае чарада хлапчукоў з крыкам: з горкі і сапраўды накіроўваюцца верхавыя да 150 чалавек. Я ж адзін. А тут яшчэ скрыні са зброяй. Давай іх дровамі закідваць. Ледзь паспеў. Раптам чую:

— Цо пане бальшавіку робіць?

Аглядваюся. У двары чатыры верхавыя.

— А вось дровы складваю, вартаўнік я тут...

Паверылі, паехалі.

Выскачыў на вуліцу, а міма ў санках вязуць нашага разведчыка. Накіроўваюцца роўна да пошты, дзе начальнікам першы вораг Кузьмы эсэр Іван Салаўянчыкаў. Усё, думаю, выдасць брата. І зноў я на хітрасць пайшоў. Бягом да старшыні земскай управы Шпакава. Адукаваны быў чалавек, спачуваў бальшавікам.

— Рыгор Іванавіч, выручай брата...

Ва ўпраўленні хуценька аддрукавалі пасведчанне, што Кузьма з'яўляецца лясным аб'ездчыкам. З гэтым дакументам я бягом да Салаўянчыкава, кажу яму: "Перадай брату дакумент, інакш і табе не жыць". Спалохаўся эсэр, паслухаў. Так і выратаваўся Кузьма.

Пры адыходзе з Кармы легіянеры пакінулі ў двары валаснай управы шмат нарабаванага і загадалі начальніку міліцыі Ткачэнку перавезці маёмасць у Рагачоў. Чаго там толькі не было: запасныя часткі да кулямётаў, сёдлы, швейныя і пішучыя машынкі, кухонныя наборы...

— Не дадзім, — сказаў я Ткачэнку.

Той і сам быў не супраць, але як гэта зрабіць? Дамовіліся, што начальнік міліцыі з'ездзіць у Рагачоў і высветліць абстаноўку. Ён паехаў і не вярнуўся.

Замест Ткачэнкі ў канцы лютага 1918 г. у Карму накіроўваецца карная экспедыцыя, каб забраць нарабаванае. У якасці кантрыбуцыі легіянеры запатрабавалі яшчэ сто вазоў фуражу і прадуктаў. Насельніцтва выканала ўсе патрабаванні карнікаў, а чырвонагвардзейцы вырашылі ўсё ж сустрэць абоз па дарозе, у тым жа ўрочышчы Градкі. Месца для засады было добрым: ельнік, густы хмызняк.

Добра было бачна, як рухаецца калона. Мой стрэл у першага верхавога быў камандай да пачатку бою. Тут жа разанула доўгая чарга кулямёта, за якім ляжаў Венянкоў. Некалькі верхавых адразу ўпалі на зямлю. А з тылу распачалі стральбу байцы другога ўзвода. Легіянеры паспрабавалі ўцячы ў бок в. Барсукі. Мы іх не затрымлівалі: абоз цэлы, людзі нашы цэлыя, што яшчэ трэба? А падводчыкам загадалі вяртацца назад.

Дні праз чатыры ў Карму ідзе новы карны атрад на чале з харунжым Якубскім, былым арандатарам, а затым гаспадаром вялікага маёнтка ў Сырску. Пачаліся здзекі над сялянамі. Якубскі патрабаваў вярнуць канфіскаваныя хлеб, жывёлу, маёмасць. Пасля нядаўняй сутычкі з палякамі мы бачылі, што ім не вельмі хочацца паміраць за чужое дабро. Зноў мы арганізавалі засаду. Пасля першых кулямётных чэргаў карнікі пабеглі ад абозу.

Пераканаўшыся, што іх карныя экспедыцыі поспеху не даюць, камандаванне легіянераў звярнулася за дапамогай да немцаў. Тыя ў сакавіку 1918 г. накіроўваюць у мястэчка атрад, які ўзначаліў капітан Берк. Карнікі па-зверску расправіліся з насельніцтвам. Яны акружылі і падпалілі в. Масцеравая Слабодка, многія жыхары якой былі членамі нашага атрада, разграбілі магазін у Карме, забілі нашых таварышаў.

Пасля трох дзён грабяжу і здзекаў карнікі накіраваліся ў Чачэрск. Мы дамовіліся, што тутэйшыя чырвонагвардзейцы дапамогуць. Атрад у іх быў хоць і не вялікі — усяго чалавек за 20, але меў некалькі кулямётаў.

Засаду зрабілі ва ўрочышчы Пола, кіламетраў за дванаццаць ад мястэчка па дарозе на Чачэрск. Немцы рухаліся на конях, былі п'яныя, гучна спявалі. Мы падпусцілі іх блізка. Знянацку распачаты бой прынёс нам перамогу: каля 30 карнікаў былі забіты, астатнія разбегліся. Гэта — апошняя карная экспедыцыя на Кармяншчыну. Неўзабаве быў заключаны Брэсцкі мірны дагавор.

У лютым 1919 г. наш атрад прымаў удзел у падаўленні кулацка-эсэраўскага мяцяжу ў Кармянскай воласці. Члены валаснога выканкома эсэры Абрам Кадуцкі, Фрол Караткевіч і здрадзіўшы

бальшавікам старшыня выканкома Навуменка разаслалі па Саветах загады з патрабаваннем даслаць у Карму узброеныя атрады. Ім падпарадкаваліся не толькі эсэры і кулакі, якія прабраліся да ўлады, а нават і некаторыя работнікі Саветаў.

Да дванаццаці гадзін у Карме сабралася некалькі тысяч узброеных сялян, хаця многія з іх добра не ўсведамлялі, для чаго іх тут трымаюць. Арганізатары мяцяжу заклікалі звергнуць савецкую ўладу, абяцалі падтрымку воінскіх падраздзяленняў з фронту. Некаторыя з сялян пастараліся пацiху пакінуць мітынг, але тыя, каму новая ўлада прыйшлася не па нутры, пачалі граміць установы. У будынку партячэйкі яны сарвалі партрэты кіраўнікоў рэвалюцыі, разбілі мэблю. Былі па-зверску забіты член выканкома Абатураў, начальнік міліцыі Ільюшчанка, міліцыянер Давыдзенка, збіты міліцыянер Караткевіч і Гайкоў.

Пазбавіцца расправы ўдалося немногім актывістам. Так, Кузьма Антоненка паспеў на кані, адстрэльваючыся, вырвацца з мястэчка і паведаміць аб мяцяжы ў Рагачоў.

Неяк мы атрымалі дэпешу, што на Карму ідзе банда "Марусі". Гэта была шайка адпетых галаварэзаў, дзе налічвалася да двухсот чалавек. Камісар Кузьма Антоненка мабілізаваў на абарону ўсё дарослае насельніцтва мястэчка. Убачыўшы столькі абаронцаў, атрад "Марусі" павярнуў убок Бычы, а затым наогул падаўся ў Польшчу.

Нямала трывог у навакольных вёсках выклікалі і мясцовыя бандыты. Асабліва пакутавала насельніцтва ад шайкі Андрэя Акінчыца. Гэты трыццацідвухгадовы вярзіла трымаў у страху ўсю акругу. Дапамагалі яму тры браты і некалькі сяброў. Бандыты да таго абнаглелі, што грабілі магазіны сярод белага дня, пагражалі людзям зброяй, забіралі ўсё, што трапляла пад руку, і знікалі без усялякіх слядоў. Шайка ўмела маскіравалася. Шматлікія вобыскі, якія праводзіліся чырвонагвардзейцамі і міліцыяй у хлявах, на падвор'ях, нічога не давалі.

Аднойчы ўдалося даведацца, што Акінчыц паехаў на прыстань да Сажа. Парашылі, што ноччу ён будзе дома, і напярэдадні схаваліся ў хаце. Гадзіны ў тры ночы заскрыпелі санкі, а затым у дзверы ўваліўся і сам бандыт. Тут жа накідваю яму на шыю вяроўку, астатнія чырвонагвардзейцы дапамагаюць скруціць Акінчыца. Праз некалькі дзён былі арыштаваны ўсе 13 членаў гэтай банды.

Кармянскі чырвонагвардзейскі атрад правёў каля дзесяці баявых аперацый. Праіснаваў ён да 15 мая 1919 г. А потым па закліку партыі большасць членаў атрада пайшла на франты грамадзянскай вайны, каб біць ворагаў савецкай улады. Мне ж прапанавалі працаваць у Надзвычайнай камісіі.

Пашчасціла абараняць школу Панцеляймона Мікалаевіча Лепяшынскага ў Ліцвінавічах. Аб яе дзейнасці ведалі многія. Я не раз сустракаўся з самім педагогам. Ворагам не падабалася, што рос аўтарытэт Лепяшынскага ў мясцовага насельніцтва. Сяляне вучыліся новаму жыццю, бачылі, што іх дзецям педагогі аддаюць шмат часу і ўвагі.

У маі 1919 г. на павятовай партыйнай канферэнцыі, якая праходзіла пад кіраўніцтвам Лепяшынскага, мяне абралі намеснікам старшыні павятовай Надзвычайнай камісіі. А праз месяц Панцеляймон Мікалаевіч патэлефанаваў у Рагачоў і паведаміў мне трывожную навіну: белагвардзейская банда мацёрага Галака пераправілася праз Сож з намерам знішчыць школу.

Старшы следчы Іван Бардухай, камісары Данііл Гашко, Павел Сокалаў і я на веласіпедах выехалі ў мястэчка. Раніцай мы былі ўжо ў Карме, а недзе апоўдні — у Ліцвінавічах. Нас сустрэў Лепяшынскі. Ён паведаміў апошнія навіны, і мы вырашылі правесці разведку з тым, каб сустрэць бандытаў загадзя.

Вечарэла. Навокал панавала цішыня, было цёмна. Добра, што ішлі па мясцінах, знаёмых мне з дзяцінства.

Мінулі Зяцькавічы, направіліся да Вашчанак. Раптам вецер данёс нейкі

шум. Мы прыпыніліся, услухваючыся і ўглядаючыся ў наваколле. Недалёка ад нас праскакаў коннік, недзе загаўкалі сабакі, паказаліся першыя хаты вёскі. Зноў цішыня. Але раптам нас асляпіў яркі сполах ракеты. Зусім побач загўчала лаянка, пачуліся крыкі.

— Што, папаліся? Здавайцеся!

Мы пачалі адстрэльвацца, імкнучыся схавацца ў крайняй хаце. Трэба пратрымацца хаця б з гадзіну, бо вось-вось павінна была прыйсці дапамога. Але хата аказалася на замку. Тады мы разбілі шкло, ускочылі ўнутр і сталі так, каб было бачна падступаючых бандытаў з усіх бакоў.

Па вокнах ударылі з кулямёта. І зноў крык:

— Здавайся, камісар, а то падпалім.

Сілы аказаліся няроўнымі. Загінулі Гашко і Сокалаў. Праз нейкі час упаў Бардухай. Адчуваю, што таксама паранены. Але працягваю адстрэльвацца. Бандыты ўрываюцца ў хату, я атрымліваю яшчэ некалькі куль, але сам паспяваю выпусціць кулю ў аднаго з бандытаў. У самы апошні момант мне здаецца, што гучыць “ура!” чырвонаармейцаў...

Мяне палічылі забітым. Маці паведамілі, каб рыхтавалася да пахавання. Але ў школе, куды нас чатырох прывезлі, жонка Лепяшынскага, Вольга Барысаўна, урач па прафесіі, заўважыла ў мяне прыкметы жыцця. Мяне хутка прааперыравалі, перавязалі раны. Апрытомнеў я на чацвёртыя суткі ў Гомельскай бальніцы. Толькі там даведаўся, што банда Галака разбіта чырвонаармейцамі, а школа-камуна, за якую аддалі жыццё мае таварышы-чэкісты, працуе.

Праз некалькі месяцаў пасля ранення я прыйшоў у Надзвычайную камісію г. Рагачова. Абапіраючыся на мыліцы, далажыў, што гатовы да выканання абавязкаў па абароне савецкай улады.

Актыўныя ўдзельнікі Кастрычніцкай рэвалюцыі і грамадзянскай вайны

АКІНЧЫЦ Кузьма Восіпавіч, н. у 1895 у в. Багданавічы.

АНІШЧАНКА Апанас Ерафеевіч, н. у 1894 у в. Барсукі.

АНТОНЕНКА Кузьма Міхайлавіч, н. у 1892 у г.п. Карма.

БЕРДНІКАЎ Восіп Захаравіч, н. у 1899 у в. Прудок.

ВАСІЛЬЕЎ Мацвей Рыгоравіч, н. у 1896 у в. Зяцькавічы.

ГАЙКОЎ Навум Іванавіч, н. у в. Зяцькавічы.

ГАЎРЫЛЕНКА Мікалай Васілевіч, н. у 1900 у в. Тарахаўка.

ЕЎДАКІМАЎ Пётр Мітрафанавіч, н. у 1893 у в. Высокае.

ЖЛОБА Антон Ільіч, н. у 1892 у в. Высокае.

ЗДАРАВЕНКА Іван Васілевіч, н. у 1896 у в. Кучын.

ІГНАЦЕНКА Дзмітрый Іванавіч, н. у 1894 у в. Лужок.

ІГНАЦЕНКА Фрол Гур'евіч, н. у 1894 у в. Ліцвінавічы.

КАВАЛЁЎ Пётр Міхайлавіч, н. у 1899 у в. Каменка.

КАЛІНОЎСКІ Васіль Фаміч, н. у 1894 у в. Кучын.

КАЛІНОЎСКІ Яфім Фаміч, н. у 1896 у в. Кучын.

КАРАТКЕВІЧ Мадэст Іванавіч, н. у 1899 у г.п. Карма.

КАСЯНКОЎ Сцяпан Аўрамавіч, н. у 1893 у в. Новая Зенькавіна.

КЛІМАЎ Ціхан Рыгоравіч, н. у 1884 у в. Акцяброва.

КОРНЕЎ Уладзімір Ануфрыевіч, н. у 1890 у в. Прудок.

КРАЎЦОЎ Фёдар Ціханавіч, н. у 1896 у в. Аляксандраўка.

КУЗЬМІЦКІ Фёдар Цярэнцьевіч, н. у 1897 у в. Сырская Буда.

КУЛАЖАНКА Андрэй Рыгоравіч, н. у 18(?) у в. Косаль.

КУРБАЦКІ Пракоп Міхайлавіч, н. у 1896 у в. Жабін.

ЛАШКЕВІЧ Міхаіл Андрэевіч, н. у г.п. Карма.

ПАПКОЎ Цімафей Пятровіч, н. у в. Салабута.

ПРАКОПЕНКА Іван Іванавіч, н. у 1898 у г.п. Карма.

РАМАНАЎ Харытон Апанасавіч, н. у 1890 у в. Сырская Буда.

САСНОЎСКІ Іван Сцяпанавіч, н. у 1897 у в. Халапаўка.
СЯРГЕЕНКА Мікіта Пятровіч, н. у 1887 у в. Акцяброва.
ХАРЫТОНЕНКА Давід Ісакавіч, н. у 1887 у в. Лабыроўка.
ХАРЫТОНЕНКА Міхаіл Васілевіч, н. у в. Лабыроўка.
ЦЫКУНЕНКА Павел Марцінавіч, н. у 1892 у в. Прудок.
ШАНЬКОЎ Ігнат Кузьміч, н. у 1895 у в. Каменка.
ШАРШНЁЎ Пётр Паўлавіч, н. у 1891 у в. Каменка.
ШКЛЯРАЎ Карп Захаравіч, н. у 1900 у в. Сырская Буда.
ШМЫГАЛЁЎ Васіль Данілавіч, н. у 1898 у пас. Пакроўскі.

Да новага жыцця

Гаспадарчае будаўніцтва

Адгрымела грамадзянская вайна. Стала наладжвацца мірнае жыццё ў Карме, на тэрыторыі раёна. 17 ліпеня 1924 г. воласць была пераўтворана ў Кармянскі раён. Па даных падатковага папярэдняга спісу (1923), тут налічвалася 28 356 дзесяцін зямлі, 7156 гаспадарак, 40 107 едакоў.

У раёне існавала 16 сельскіх Саветаў і 159 населеных пунктаў. Расла колькасць насельніцтва: у 1926 г. на тэрыторыі раёна ўжо пражывала 68,3 тыс. жыхароў.

У сваёй аснове насельніцтва Кармяншчыны займалася земляробствам. Перадача сялянам памешчыцкай зямлі не дала вялікіх змен у атрыманні хлеба, бульбы, прадуктаў жывёлагадоўлі. Па ўраджайнасці сельскагаспадарчых культур раён займаў амаль апошняе месца на Гомельшчыне. Вузкапалосіца і цераспалосіца не дазвалялі павышаць аддачу зямлі. Працягвалася далейшае драбленне сялянскіх гаспадарак. Да 1927 г. за кошт абрэзкі заможных гаспадарак, а таксама выкарыстання дзяржаўнай зямлі дадаткова да папярэдніх надзелаў атрымалі зямлю звыш 3000 сялянскіх двароў.

Пленум ЦК КП(б) Беларусі, які прайшоў у лістападзе 1928 г., паставіў задачу сацыялістычнай перабудовы сельскай гаспадаркі.

Прыйшла калектывізацыя і ў вёскі Кармяншчыны. Было ўсё: і перагібы, і штурмаўшчына. Напрыклад, пры стварэнні калгасаў імя Якаўлева ў в. Новая Зенькавіна і імя Будзённага ў в. Сырск туды ўступілі амаль усе вяскоўцы, але потым разабралі назад сваю маёмасць і разышліся. Засталося толькі па 15—20 сем'яў.

Больш стабільна дзейнічала ўзбуйненая арцель "Гарадок", створаная яшчэ ў 1919 г. па ініцыятыве П. М. Лепяшынскага. Напачатку ў яе ўваходзілі дзве сям'і Блусянковых, па дзве сям'і Газбенка і Шпакавых, а таксама сем'і Піжова, Лавянецкага, Семілетава, М. М. Макаранкі і Н. Жукава. Першым старшынёй арцелі быў М. М. Макаранка, потым — Г. І. Шпакаў. Арганізацыйна арцель ўзмацняецца ўжо да 1922 г.: здае дзяржаве хлеб, прадукты жывёлагадоўлі, атрымліваючы ўзамен сельскагаспадарчую тэхніку, прылады працы. Так, парк машын папоўнілі сеялка і жняярка. Потым з'явіліся дадатковыя сродкі, і ў арцелі пабудавалі паравы млын. У 1922 г. узбуйненая арцель "Гарадок" пераўтворана ў калгас з аднайменнай назвай.

Яшчэ 19 беднякоў в. Новая Зенькавіна арганізавалі арцель "Новае жыццё", дзе наладзілі выпуск цэглы для патрэб сялян. У 1929 г. пачалося масавае ўступленне сялян у калгасы. Да 1933 г. у раёне было створана звыш 100 калгасаў, аб'яднаўшых 75 працэнтаў усіх гаспадарак Кармяншчыны.

У 1929—1930 гг. у Карме ствараецца машынна-трактарная станцыя. Да 1941 г. у раёне з'явіліся Руднянская і Багданавіцкая МТС.

У 1931 г. у калгасе імя Будзённага, ды і ва ўсіх кармянцаў, было сапраўднае свята. Дырэктар Кармянскай МТС Белавусаў ва ўрачыстай абстаноўцы перадаў старшыні калгаса К. М. Антоненку акт на вечнае карыстанне зямлёй і першы трактар "Фардзон" узору 1909 г. Павёў машыну па полі першы трактарыст, жыхар в. Пятравічы Піліп Печкуроў.

Да 1932 г. пасяўная плошча раёна значна павялічылася, прычым большая палова пасяўных плошчаў належала калектыўным гаспадаркам. З іх паступала дзяржаве да 70 працэнтаў таварнага хлеба раёна.

Перабудова і тэхнічнае пераўзбраенне сельскай гаспадаркі зрабілі пераварот у грамадскім жыцці вёскі, стварылі ўмовы для развіцця новай культуры. На Кармяншчыне з'явілася значная праслойка рабочых, занятых на машынна-трактарных станцыях, прадпрыемствах мясцовай прамысловасці, вясковая інтэлігенцыя, занятая ў школах, галіне аховы здароўя, калгасах і саўгасах. З'явіліся літаральна новыя для вёскі спецыялісты: трактарысты, камбайнёры, шафёры, аграномы, заатэхнікі, урачы і многія інш.

У той жа час у выніку індустрыялізацыі адбываецца вялікі адток жыхароў з вёсак у гарады. У выніку насельніцтва Кармянскага раёна зменшылася з 68,3 тыс. чалавек у 1926 г. да 47 486 тыс. у 1939 г. Колькасць працуючых у розных галінах народнай гаспадаркі на 1 кастрычніка 1939 г. складала 1850 чалавек.

У 1931 г. у мястэчку Магілёўскім ільнотрэстам Міністэрства лёгкай прамысловасці быў пабудаваны завод па апрацоўцы льновалакна. Магутнасць прадпрыемства была невялікая — каля трох тыс. тон валакна ў год. Для выпрацоўкі доўгага валакна ўстанаўліваецца агрэгат ЛТ-2. Сыравінай для яго служыла траста мясцовых калектыўных гаспадарак. З пачатку заснавання завода на ім доўгі час працавалі майстры сваёй справы А. С. Суворава, А. М. Бандарэнка.

У 1933 г. быў арганізаваны Кармянскі прамысловы камбінат, куды ўвайшлі электрастанцыя, раённы млын, сталярная майстэрня, піларама, станкі па вырабе драўлянага матэрыялу для пакрыцця дахаў.

Буйным прадпрыемствам становіцца Кармянскі спіртзавод. За суткі ён выпускаў 120 дэкалітраў спірту-сырцу. Акрамя спіртавога цэха тут дзейнічалі млын і крупарушка. Сыравінай служылі ў асноўным бульба, зерне, цукровыя буракі. У якасці паліва выкарыстоўваліся торф і драўніна.

У 1933 г. даў першую прадукцыю Ворнаўскі торфазавод. У 1938 г. у Карме пачынае працаваць швейны калектыў "Вышывальная арцель" (у будучым — фабрыка імя Клары Цэткін). Асноўным відам вырабаў былі карункі, якімі здаўна славіліся майстрыцы Кармяншчыны, а таксама вышывальныя купоны. Да вайны пачалі асвойваць выраб абрусаў, на якія быў значны попыт.

Прамысловасць будаўнічых матэрыялаў прадстаўлялася крэйдавым заводам у в. Студзянец, цагельнымі — у Матораўцы, Новай Зенькавіне. У Карме дзейнічаў цагельны завод, сыравінай якому служыла цэгла са знакамітага ліцвінавіцкага месцанараджэння.

На 1 красавіка 1940 г. у раёне дзейнічалі 5 цагельных прадпрыемстваў, 11 — дрэваапрацоўчых, 2 прадпрыемствы швейнай прамысловасці, 2 — абутковай, мукамольныя прадпрыемствы абслугоўвалі 151, дробныя кавальні — 121 чалавек. У сельскай гаспадарцы на гэты час 106 калгасаў аб'ядноўвалі 91 працэнт усіх вясковых падвор'яў і 98,6 працэнта пасяўных плошчаў. Машынна-трактарныя станцыі абслугоўвалі 272 работнікі. Рос і матэрыяльны дабрабыт калгаснікаў, рабочых саўгасаў. У 1940 г. калгаснікі ў сярэднім атрымалі на працадзень зерневых 1,5—2 кілаграмы, бульбы — 8—10 кілаграмаў, грошай — 2—3 рублі.

У 1939—1940 гг. у раёне меліся 2 бальніцы на 88 ложкаў, 2 раддамы, 5 амбулаторый, акушэрскі і 7 фельчарскіх пунктаў. Гэтыя ўстановы абслугоўвалі 6 урачоў, 3 зубныя ўрачы, 15 фельчараў, 14

Кармянская центральная районная библиотека

акушэрак, 15 медсясцёр. У Карме быў створаны радыёвузел, які абслугоўваў 286 радыёкропак у пасёлку і 145 — на сяле.

Народная асвета

Адразу пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі на Кармяншчыне пачалася рэарганізацыя школьнай сеткі. Першай у Беларусі ў 1918 г. была створана школа-камуна, арганізатарам якой быў П. М. Лепяшынскі. У ёй навучалася 40 дзяцей з Ліцвінавіч і навакольных вёсак.

Крыху пазней, у пачатку 1920-ых гг., такая школа адкрылася на левым беразе Сажа ў былым маёнтку князя Васілеўскага непадалёк ад Чэрыкаўскага павета. Кіраваў калектывам Мадэст Мікалаевіч Лепяшынскі, відны дзеяч народнай асветы ў першыя гады савецкай улады. Пасля яго трагічнай смерці педкалектыў узначаліў брат Пётр Мікалаевіч Лепяшынскі. Потым ён доўгі час працаваў дырэктарам Ліцвінавіцкай сярэдняй школы.

Пры партыйнай арганізацыі Кармяншчыны, у якую ўваходзілі Кармянская, Бычанская і Расохская валасці, была створана спецыяльная камісія па ліквідацыі непісьменнасці.

У 1920 г. аддзел народнай асветы на Кармяншчыне ўзначальваў Фядот Мікалаевіч Казакоў, які потым працаваў дырэктарам Магілёўскага педагагічнага інстытута, з'яўляўся сакратаром Гомельскага абласнога камітэта КПБ, затым намеснікам міністра асветы Беларускай ССР.

Сярод тых, хто нёс веды ў масы ў той час, вызначаліся педагогі А. А. Усава, А. А. Яўнайс, М. Г. Думс-Савініч, П. А. Паліцын, П. П. Караткевіч, В. І. Цыбікаў і іншыя. Вядома, многія настаўнікі мелі двухгадовыя ці аднагадовыя курсы, а некаторыя скончылі толькі трохмесячныя ў Карме. У гэтай справе галоўным быў энтузіязм людзей, іх прага ведаў да новага.

У 1920-ых гг. на Кармяншчыне былі пабудаваны школьныя памяшканні ў вёсках Вашчанкі, Вынашаўка, Лазовіца, Багданавічы, Дубавіца. Яны былі тыпавыя трох- і чатырохкамплектныя для пачатковых школ. Замест існаваўшых раней царкоўнапрыходскіх, земскіх, народных, школ граматы стваралася адзіная працоўная школа першай і другой ступеняў. На тэрыторыі Кармяншчыны было толькі дзве школы другой ступені — у Карме і в. Быч. У асноўным сетка вясковых школ была першай ступені. Слабай з'яўлялася і матэрыяльная база.

У адпаведнасці з пастановай ЦК і Савета Народных Камісараў БССР ад 7 красавіка 1926 г. уводзіцца абавязковае навучанне дзяцей ва ўзросце ад 8 да 11 гадоў. Кіраваў у гэты час аддзелам народнай асветы ў раёне Ф. М. Казакоў, пасля яго — Н. К. Любецкі. Абодва яны карысталіся вялікім аўтарытэтам сярод настаўнікаў, шмат увагі ўдзялялі ліквідацыі неадукаванасці і непісьменнасці.

На тэрыторыі раёна дзейнічалі чатыры сямігадовыя школы: Кармянская — загадчык Н. К. Любецкі, Бычанская — загадчык К. Т. Пісарэнка, Навасёлкаўская — загадчык Варабей, Журавіцкая (у той час гэты населены пункт падпарадкоўваўся Карме) — загадчык Т. Б. Здановіч. Узорнымі лічыліся Кармянская і Журавіцкая школы.

У пачатку 1931/32 навучальнага года былі адкрыты пятыя класы яшчэ ў чатырох школах раёна: Кароцькаўскай — загадчык П. П. Караткевіч, Струменскай — загадчык Здор і іншых. У 5—7-ых класах гэтых школ навучалася каля 500 вучняў. Настаўнікаў з вышэйшай адукацыяй было

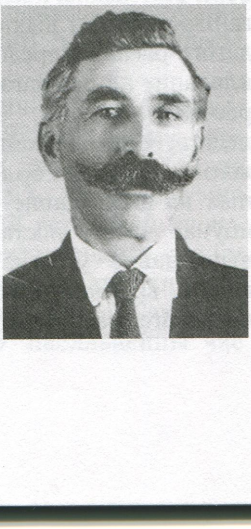

Р. В. Цыкуненка

толькі двое — выкладчык біялогіі Кармянскай школы Іван Міхайлавіч Таропчанка і загадчык Навасёлкаўскай школы Варабей.

У асноўным дзяцей навучалі маладыя выпускнікі розных педагагічных курсаў — Т. В. Конанаў, І. А. Міхаленка, Ф. І. Швідэнкоў, С. А. Паплаўскі, Е. В. Паліцына і іншыя.

Сярод настаўнікаў раёна заслужанай павагай і аўтарытэтам карыстаўся выкладчык матэматыкі Кармянскай школы Аляксандр Андрэевіч Яўнайс, які меў вялікі педагагічны вопыт.

Першая сярэдняя школа ў раёне была адкрыта 1 верасня 1935 г. Цікава, што выпускнікоў сямігодак, жадаючых працягваць вучобу далей, у восьмым класе было звыш 200 чалавек на 35 месц новай дзесяцігодкі. Але з-за сціплай матэрыяльнай базы (не было інвентару, адпаведнага памяшкання) усіх задаволіць не было магчымасці.

Добрым стымулам у справе павышэння педагагічнай адукацыі паслужыла пастанова ўрада краіны ад 10 красавіка 1936 г. “Аб персанальных званнях для настаўнікаў пачатковых і сярэдніх школ”.

У Кармянскім раёне па прадстаўленні аддзела народнай асветы, якім загадваў у той час Арон Львовіч Кагановіч, была зацверджана камісія па атэстацыі настаўнікаў. У яе склад увайшлі дырэктар Кармянскай сярэдняй школы М. Якушэнка, дырэктар Хляўнянскай сямігадовай школы В. В. Шкарубскі, загадчык Маленікаўскай пачатковай школы Сергеенка. На працягу 1936/37 навучальнага года былі атэставаны пасля праверкі ўрокаў, арганізатарскай і выхаваўчай работы ўсе педагогі раёна. Персанальнае званне на выкладанне ад першага да дзесятага класа атрымалі нямногія: сказвалася адсутнасць педагагічнай адукацыі, невялікі асабісты вопыт. Некалькі больш аказалася атэставаных на выкладанне ў 5—7-ых класах. Асноўная частка настаўнікаў мела права на выкладанне ў пачатковай школе. Большасць, вядома, атрымала прадпісанне абавязковага навучання па завочнай сістэме, інакш яны маглі пазбавіцца права наогул выкладаць у школе.

Настаўніку Косальскай пачатковай школы Рыгору Васілевічу Цыкуненку было прысвоена званне “Заслужаны настаўнік БССР”.

Другая сярэдняя школа ў Карме была адкрыта ў 1938 г. у выніку рэарганізацыі яўрэйскай сямігадовай школы, аддзеленай у свой час ад сярэдняй школы № 1.

На 1 кастрычніка 1939 г. у Кармянскім раёне меліся 46 пачатковых школ (111 настаўнікаў), 18 НСШ (158 настаўнікаў) і 5 сярэдніх школ (78 настаўнікаў). У іх навучаліся 10 240 дзяцей. Функцыяніравалі 3 дзіцячыя садкі, 20 клубаў, 16 хат-чытальняў, 2 калгасныя клубы і 1 прафсаюзны, 18 бібліятэк, кніжны фонд якіх складаў 9119 экземпляраў. Кармяншчына ўжо не была глухім кутком, жыла паўнацэнным жыццём і ішла ў нагу са ўсёй краінай.

М. Якушэнка,
М. І. Шчарбачэня

Мара аб зямлі

З успамінаў Ф. С. Хрыпунова, былога старшыні Хізаўскага сельскага Савета

Памятаю, як чакалі мы новага жыцця, звязанага з прыходам савецкай улады. У папоўскім доме стаў працаваць Хізаўскі Савет, затым сямігадовая школа, а Савет перавялі ў хату раскулачанага Сямёна Андрэйчыкава. На тэрыторыі Савета былі тры вёскі — Хізаў, Бераставец, Тарахаўка. У гады калектывізацыі ў іх былі арганізаваны калгасы “Новы свет”, “Зара Беларусі”, “Камінтэрн”. На хутарах паміж Хізавам і Берастаўцом арганізавалі калгас “Чырвоны хлебароб”, а ў 1939—1940 гг. пры ліквідацыі хутароў гэтая гаспадарка ўлілася ў вышэйназваныя калгасы.

У 1931 г. у Багданавічах арганізоўваецца машынна-трактарная станцыя для аказання дапамогі калгасам у апрацоўцы зямлі. Гэта вельмі узрадавала сялян: мара аб трактарах,

жнярках, сеялках была, бадай, самай запаветнай пасля мары аб уласнай зямлі.

У 1930 г. у Хізаве пражывала амаль 140 сем'яў. Актыўна выступалі за развіццё новых гаспадарак брыгадзіры калгаса "Новы свет" Віктар Васільевіч Велікоўскі, Ягор Цімафеевіч Мацвейчыкаў, дырэктар МТС Кавалёў, парторг Палякшанаў, брыгадзір трактарнай брыгады МТС Сямён Маеўскі.

За новае жыццё

З успамінаў С. А. Касянкова, жыхара в. Новая Зенькавіна

У 1922 г. у Новай Зенькавіне была арганізавана арцель па выпуску цэглы. Дзейнічала чатыры печы па абпальванні цэглы, горн. Мелі мы таксама два кані і дзве каляскі. Гаспадарам участкаў, дзе бралі гліну, плацілі натурай па 100 цаглін за сезон. Усяго ж за гэты час для патрэб мясцовых жыхароў вырабілі да 70 тыс. штук цаглін. Працавала арцель да 1929 г., даючы тым самым магчымасць адным прыработку, другім — будаўнічы матэрыял.

У арцелі працавалі Данііл Аўрамавіч Касянкоў, яшчэ тры браты Касянковы — Уладзімір, Данііл і Віктар, Раман Ягоравіч Прытычанка і яго брат Павел, Андрэй Раманавіч Прытычанка, браты Аляксандр і Фёдар Самастроенкі, я і іншыя вяскоўцы.

У кастрычніку 1929 г. на агульным сходзе жыхароў вёскі (у ім прыняў удзел прадстаўнік раёна) вырашылі арганізаваць сельскагаспадарчую арцель і назваць яе ў гонар тагачаснага міністра Якаўлева. Напачатку ў калектыве налічвалася 24 гаспадаркі, але ўжо вясной наступнага года ён вырас яшчэ на 70 падвор'яў. Мяне абралі першым старшынёй арцелі.

У 1931 г. у вёсцы не было ніводнага аднаасобніка. Старшынёй новага калгаса стаў Пётр Мацвеевіч Прытычанка. Я ж зноў узначаліў Нова-Зенькаўскі Савет. Затым даводзілася працаваць старшынёй Струменскага, Кароцькаўскага, Куракаўскага Саветаў, дырэктарам па нарыхтоўцы Кармянскага спажыўтаварыства.

Вучыліся і вучылі

З успамінаў былога дырэктара Кармянскай сярэдняй школы М. Якушэнкі

У красавіку 1932 г. у ліку іншых студэнтаў я быў датэрмінова выпушчаны з Магілёўскага педагагічнага інстытута і накіраваны ў Кармянскі раён. Менавіта нам выпала задача ажыццяўляць пераход да абавязковага сямігадовага навучання.

Мяне прызначылі загадчыкам аддзела народнай асветы. Трэба было зрабіць многае, каб нашы школы набылі той воблік, які прапаноўваўся ўладай, жыццём. Намячалася ў 1932/33 навучальным годзе адкрыць 11 сямігадовых школ. Слабая матэрыяльная база, адсутнасць кадраў, а яшчэ і невялікая ўвага да праблем школы з боку кіраўніцтва раёна, якое лічыла асвету і культуру ў гады калектывізацыі і індустрыялізацыі другапланавай задачай, — усё гэта ўскладняла нашы праблемы.

Перш за ўсё мы накіравалі 30 настаўнікаў на трохмесячныя педагагічныя курсы. Пры аддзеле народнай асветы на месцы адкрылі шасцімесячныя курсы, якімі загадваў настаўнік геаграфіі Кармянскай узорнай школы Ф. А. Кажамякін. Выкладанне вялі студэнты Віцебскага педагагічнага інстытута муж і жонка Холад. Гэта дало магчымасць папоўніць кваліфікаванымі кадрамі 5—7-ыя класы школ.

Пры першай сярэдняй школе, адкрытай у мястэчку ў 1935 г., была арганізавана школа для дарослых (зараз школа рабочай моладзі). Доўгі час мне давялося кіраваць гэтай установай па сумяшчальніцтве з дырэктарствам у сярэдняй школе. У далейшым педагагічны калектыў тут узначальвалі С. А. Таксман, А. М. Сазаноўская. У пасляваенны час

ёю доўга кіраваў Р. І. Сянько, вопытны выкладчык і выхавацель. Да вайны сярэдняя школа № 1 зрабіла чатыры выпускі, дала краіне ў далейшым не толькі выдатных спецыялістаў, але і яе мужных абаронцаў, герояў Вялікай Айчыннай вайны.

1938 г. стаў для першай сярэдняй школы асабліва памятным: мы атрымалі новае тыпавое памяшканне.

Дырэктарам першай школы мне пашчасціла працаваць з 1935 да 1955 г., затым загадваў навучальнай часткай, выкладаў да 1963 г.

За газетным радком…

Па матэрыялах газеты “Чырвоная змена”, якая праводзіла агляд працы Задубскай камсамольскай ячэйкі*

1926 г.

Дзед Задуб’я не пазнаў бы

Бюро прапанавала ўсім камсамольцам прачытаць, хто колькі зможа, навейшую літаратуру па сельскай гаспадарцы, што “заваляласяˮ ў камсамольска-сельсавецкай бібліятэчцы. А праз тыдзень, вясной 1925 г. на агульным сходзе Кузьма Купрэеў, вопытнік пасёлка Ільіч, “аграном-самародак”, як завуць яго сяляне, робіць даклад на тэму “Тое, што павінен зрабіць кожны камсамолец у сваёй гаспадарцы”.

Нягледзячы на іранічныя супярэчнасці часткі старэйшых камсамольцаў, ячэйка прыняла пастанову, якая зрабіла цэлую рэвалюцыю ў жыцці задубцаў. Змест яе кароткі:

“Камсамольцы ў абавязковым парадку павінны сеяць насеннем, ачышчаным на сартыровачнай машыне або на добрай варсе. Прапануецца сваё дрэннае насенне абмяняць у саўгасе на гатунковае, аб чым бюро дагаворыцца з загадчыкам саўгаса. Караняплоды, канюшына, лён — расліны, якіх у нашай вёсцы няма. Давайце заводзіць іх у сваіх гаспадарках”.

Прыйшла восень — праверка выканання, падвядзенне вынікаў. Купрэеў Міхаль, бацька сакратара ячэйкі, ніколі не сеяў канюшыны. Ён і яшчэ 7 гаспадароў купілі ў Карме па тры фунты канюшыны, прачыталі там, як і дзе яе лепш сеяць. У адзін ціхі дзень мужчыны хадзілі па пасеве ячменю, бралі з кацялкоў у тры пальцы зярняткі-макавінкі і няўпэўнена кідалі іх у раллю. Налета Міхаль накасіў 100 пудоў канюшыны, а з маленькага кавалачка, пакінутага на насенне, намалаціў тры пуды яго, якое, пакінуўшы сабе патрэбную вагу пасеву, прадаў і атрымаў 42 рублі.

Гэтак жа зрабілі ў Задубскім сельсавеце 8 “акамсамоленых” гаспадарак: дзве Купрэевых, Кільчэўскія, Міхальковы і іншыя. Першы блін не выйшаў комам.

Ячэйка стала практыкаваць пастаноўку дакладаў аб паляпшэнні камсамольцамі гаспадарак перад кожным сезонам… У выніку — землеўпарадкаванне ў дзвюх вёсках, пераход на шматполле ў пасёлках, у 10 гаспадарках — вырошчванне канюшыны і караняплодаў, 12 гаспадарак уцяплілі хлявы, зрабілі дацкія кармушкі.

---

* У конкурсе сярод вясковых ячэек задубскія камсамольцы атрымалі першую прэмію. Камсамольская ячэйка была арганізавана летам 1923 г. Першымі камсамольцамі сталі Нічыпар Купрэеў, Кузьма Філіпенка, Леанід Грэчкаедаў. Сваім сакратаром маладыя абралі Піліпа Штапенку, тэхнічным сакратаром — Цімафея Кільчэўскага. У склад ячэйкі ўваходзіла найбольш актыўная моладзь вёсак Пятравічы, Задуб’е, Лубянка, у тым ліку — Кузьма Купрэеў, Марфа Купрэева, Фрося Баброва, Пелагея Купрэева і іншыя.

Кормянская центральная районная библиотека

Атака сялян на ячэйку

Сем камсамольскіх гаспадарак пасеялі кармавыя буракі. З маленькіх кавалачкаў накапалі пудоў па 60. Прыйшла вясна. Скупа стала на харч. Камсамольцы-"караняплодзіны" дасталі з капцоў буракі, іх каровы, кормячыся караняплодамі, пачалі прыбаўляць малако. Тут задубцы сабраліся ў ячэйку, склалі спіс на патрэбу ў насенні і паслалі двух камсамольцаў у Магілёў за пакупкамі. Прывезенае насенне падзялілі ў той жа дзень. Прачулі суседзі і цэлымі дзесяткамі прыходзілі ў ячэйку. Але задаволіць жаданні сялян не ўдалося: у Карме караняплодаў не было, а пасляць спецыяльна чалавека ў Магілёў не выпала.

Свой кааператыў

У вясну 1926 г. па ініцыятыве райкома партыі ячэйка правяла двухтыднёвік кааперацыі. Праводзіліся сходы сялян, растлумачваючы карысць, якую дае ўзмацненне кааперацыі. Сяляне больш ахвотна ўступалі ў пайшчыкі спажывецкага таварыства. Усяго ў двухтыднёвік завербавалі 58 пайшчыкаў, ды ранейшых было 100. Пакуль яшчэ да стварэння свайго Задубскага спажывецкага таварыства не хапае 30 пайшчыкаў. Іх ячэйка думае навербаваць восенню, пасля зняцця ўраджаю, таксама шляхам правядзення двухтыднёвіка.

Непасрэдна пайшчыкаў-камсамольцаў 11 чалавек. Амаль усе камсамольцы ўцягнулі ў кааперацыю сваіх бацькоў.

Камсамолкі — найлепшыя работніцы

Першыя гады свайго існавання ячэйка складалася толькі з адных хлапцоў. У пачатку 1925 г. пад уплывам братоў-камсамольцаў у ячэйку ўступілі тры дзяўчыны. Напачатку яны саромеліся, бо старыя бабы пальцамі тыкалі:

— Камсамольцы ткаць і шыць не навучаць!

Дзяўчаты заняты працаю і ўлетку і зімою. Вольнага часу, каб праводзіць з імі чыткі ці заняткі, амаль зусім няма. Парашылі вячоркі, часы, калі дзяўчаты збіраюцца ў адну хату прасці кудзелю, скарыстаць для росту ячэйкі за лік маладых сялянак. Даручылі гэту справу сакратару ячэйкі Нічыпару Купрэеву.

І амаль кожны вечар, калі камсамолкі, а разам з імі і беспартыйныя дзяўчаткі збяруцца з кастрыцай кудзелі выкручваць роўненькую пражу, Нічыпар, узброены кніжкамі, газетамі і часопісамі, прыходзіць да іх. Спачатку па Яраслаўскаму пазаймаюцца, а потым давай чытаць гумарыстычныя апавяданні і фельетоны з "Чырвонай змены" або "Комсомольской правды". І такія чыткі асабліва ажыўлялі вячоркі і зацікаўлівалі дзяўчат, калі матэрыял браўся бытавога характару: адносіны хлапца да дзяўчыны, аліменты і інш.

Пасля гэтага дзяўчаты пачалі актыўна працаваць у драматычным гуртку, а ячэйка пачала склікаць сходы жанчын і дзяўчат.

Зараз у ячэйцы 7 дзяўчын. У гэтым годзе яны старанна прайшлі вячэрнюю школу.

Баявая задача ячэйкі — арганізаваць гурток кройкі і шыцця.

Будзем гатовы абараняць краіну

На парадку дня пытанне аб узмацненні абароны пралетарскай рэспублікі. Пачалі ваенізацыю ячэйкі і насельніцтва Задубскага сельсавета з узмацненнем падпіскі на газету "Чырвонаармейская праўда ў вёсцы". Была сабрана падпіска на 38 экземляраў. Наладзілі вечар провадаў у Чырвоную Армію хлапцоў нараджэння 1904 года. Камсамольцы-чырвонаармейцы Кузьма Філіпенка і Павел Садоўнікаў трымаюць з ячэйкай самую цесную сувязь.

На падшэфны лінкор "Парыжская камуна" выслалі падарункі і папку з матэрыялам аб магілёўскім конкурсе на лепшую вясковую ячэйку.

Зараз праводзім тыдзень абароны. Арганізавалі ячэйку Асаавіяхіма, у якую ўжо ўступіла 14 камсамольцаў.

Намецілі 17 ліпеня правесці конкурсную стральбу шрацінкамі.

Зм. Паваротны,
Ніч. Купрэеў

Выхаванне камсамольцаў і беспартыйнай моладзі

У 1926 г. у ячэйцы існаваў гурток палітадукацыі. Кіраваў заняткамі камсамолец-добраволец Чырвонай Арміі Яўхім Купрэеў. Ён цікавіцца пытаннямі бягучай палітыкі, шмат чытае. Ідзе, напрыклад, пытанне аб тым, якое мае права селянін у нашым краі на зямлю, якую нясе ён за яе адказнасць, — Купрэеў Яўхім падмацоўвае гэта становішча мясцовымі фактамі.

На ўсіх занятках гуртка вельмі шмат прысутнічала беспартыйнай моладзі. А к вясне выявілася патрэба ў арганізацыі з ёю асобных заняткаў. Ячэйка гэта зрабіла: праводзіла з імі чыткі журналаў, газет, гутаркі. Тэмы гутарак: як падняць сваю гаспадарку, аб кааперацыі, аб рэвалюцыі 1905 г., аб быце. А пасля заняткаў з'явіцца балалайка са скрыпкай, і моладзь пачынае весяліцца.

У Задуб'і пачала працаваць школа малапісьменных. Вечарамі займаліся ў школе камсамольцы, беспартыйная моладзь, пажылыя малапісьменныя сяляне. Пасля зачынення школы бюро ячэйкі абгаварыла пытанне далейшага працягу палітычнага выхавання моладзі ў летні час і парашыла ўтварыць гурток бягучай палітыкі. Стараемся выбіраць такія дні, калі камсамольцы вольныя ад працы.

Зм. Паваротны

Без газет працаваць нельга!

Ячэйка пераканалася, што без газет "Чырвоная змена", "Комсомольская правда" нельга паставіць работу на належную вышыню. Ячэйка без газеты — ўсё роўна як майстра без рук.

На ліпень месяц выпісалі 1 экземпляр "Комсомольской правды", 3 экземпляры "Чырвонай змены", 2 экземпляры "ЖКМ", часопісы "Плуг", "Сам сабе аграном", 3 экземпляры "Магілёўскага селяніна", "На стражы" і часопіс "Маладняк".

Цяпер праводзім пяцітыднёвік "Чырвонай змены". Зрабілі даклад на агульным сходзе ячэйкі, выбралі спецыяльнага ўпаўнаважанага па распаўсюджванні "Чырвонай змены".

Камсамольцы ходзяць па хатах, тлумачаць сялянам, якая для іх газета больш цікавая, і тут жа прымаюць падпіску.

Ніч. Купрэеў

Вечарынкі, гульбішчы

Вярсты за дзве ад Задуб'я ёсць надзвычай прыгожае месца — Стараград. Прыходзяць сюды і камсамольцы каратаць вольныя хвіліны. Недахопам ячэйкі з'яўляецца тое, што яна не пастаралася выкарыстаць Стараграддзе для культурна-масавай работы, не наладзіла тут ні масавых гульняў, не правяла для сялянскай моладзі выступленняў.

У сябе ў Задуб'і камсамольцы арганізавалі паказ на невялічкай сцэне, устаўленай жывымі галіцамі, герояў з п'есы М. Чарота "Сон на балоце". Дрэнна было толькі тое, што не ўсе добра ведалі словы, і п'еса ішла слаба. Разабралі няўдачы культурна-масавай работы на бюро ячэйкі.

Па старонках раённай газеты "Калгаснік Кармяншчыны"

1936 г.

Выканалі план лесанарыхтовак

Разгортваючы стаханаўскія метады работы на лесанарыхтоўках і лесавывазцы, калгас імя Куйбышава Хляўнянскага сельсавета 21 лютага выканаў свой план па лесавывазцы на 102,5%. Вывезена 1220 м^2 лесу замест планавых 1190 м^2. Працягваем нарыхтоўку і вывазку лесаматэрыялаў звыш плана.

Кормянская центральная районная библиотека

Старшыня Савета *Ігнаценка*; старшыня калгаса *Паплаўскі*, начальнік лесаўчастка Кандыдатаў.

Стаханаўская пяцідзёнка

З 11 па 16 лютага ў калгасе імя Якаўлева Куракаўскага сельсавета была арганізавана стаханаўская пяцідзёнка. Сярод калгаснікаў і паміж брыгадамі было разгорнута сацспаборніцтва за колькаснае і якаснае выкананне сваіх заданняў. Самастроенка Захар выклікаў на спаборніцтва Самастроенку Фёдара па вывазцы гною не менш як на 150% сваёй нормы. Мятлікаў Янка ўзяў на сябе абавязацельства выканаць норму на 200%. Калгасніцы Бабкова Вася і Талкачова Мар'я падрадзіліся перавыканаць нормы на 150% і г.д.

Як вынік, у ходзе пяцідзёнкі спаборнічаючыя паміж сабой калгаснікі перавыканалі нормы. Па ўсім калгасе: вывазка гною — 113%, утрамбоўка — 231, возка дроў — 200, возка сена — 200, збор попелу — 231, ачыстка насення — 180%.

Асабліва многа ў правядзенні стаханаўскай пяцідзёнкі дапамагла калгасная насценгазета, у якой штодзённа паказваліся лепшыя і адстаючыя. Кожны калгаснік праз газету ведаў, колькі ён выпрацаваў працадзён, на колькі выканаў норму.

Паміж брыгадзірамі Д. Касянковым, А. Самастроенкам і П. Талкачовым заключаны сацдагавор на найлепшую падрыхтоўку да веснавых работ з такім разлікам, каб даць з ураджаю 1936 года 250 ц бульбы, 14 — пшаніцы, 15 — ячменю, 17 — аўса, 15 ц ільнасемя.

Старшыня ў хвасце

Вылучаная брыгада на лесавывазках у калгасе "Чырвоны куршан" Руднянскага сельсавета ў стаханаўскую пяцідзёнку працавала зусім дрэнна. А тлумачыцца гэта вось чым.

Старшыня калгаса Максім Міроненка не ўзначаліў стаханаўскі рух. Калі яго запытаць, на колькі працэнтаў калгасам выкананы нормы, хто ездзіў у лес, колькі яны зрабілі, ён вам не адкажа, бо не ведае. Ён вельмі мала турбуецца пра своечасовае выкананне плана лесавывазак.

Парушаюць сталінскі статут

Выкананне сталінскага статута калгаснага жыцця з'яўляецца свяшчэнным абавязкам для кіраўніцтва калгаса і кожнага калгасніка.

Аднак кіраўнікі калгаса імя Калініна Барсукоўскага сельсавета яўна парушаюць сталінскі статут сельгасарцелі. У гэтым калгасе яшчэ і зараз ёсць асобныя калгаснікі, якія маюць звыш устаноўленай колькасці прысядзібныя ўчасткі. Вось калгаснікі Сафон Кеўлеў, Іван Цераха́ў, Даніла Сомаў і іншыя прысядзібныя ўчасткі маюць у 56—57 сотак, у той час калі калгаснікі Кузьма Афанасенка, Ягор Аўласенка і іншыя не маюць і 25 сотак прысядзібнага ўчастка. Так што ў гэтай частцы яўна парушаны статут сельгасарцелі.

1937 г.
27 кастрычніка

На раённым злёце стаханаўцаў

Днямі адбыўся злёт стаханаўцаў прадпрыемстваў і калгасаў раёна. На злёце прысутнічала звыш трохсот чалавек.

Стаханавец — трактарыст трактарнай брыгады № 7 Лазарэнка ў сваім выступленні адзначыў, што трактарысты гэтай брыгады з радасцю і вялікім творчым уздымам адгукнуліся на заклік ініцыятараў стаханаўскага руху ў Беларусі. Паміж трактарыстамі шырока разгарнулася прадкастрычніцкае спаборніцтва. Яны ўсе гараць адзіным жаданнем — сустрэць 20-ую гадавіну Вялікага Кастрычніка з бліскучымі паказчыкамі работы.

«На аснове сацыялістычнага спаборніцтва я са сваёй напарніцай Пашай Балахонавай, — гаворыць т. Лазарэнка, — выпрацаваў на трактары "ХТЗ" 1015 гектараў... Мы змаглі б выпрацаваць да гэтага часу значна больш, але ж у нас у рабоце з-за адсутнасці гаручага былі час-

тыя перабоі. Сваё абавязацельства выпрацаваць на кожны трактар брыгады 1300 га да 20-ай гадавіны Кастрычніка мы выканаем», — заявіў у заключэнне т. Лазарэнка.

«Работаючы на палявых работах, — гаворыць стаханавец калгаса "Свабода" Уласаў Пётр, — я дабіўся даволі добрых узораў у рабоце. Па распашцы бульбы я замест нормы 1 га распахваў за дзень 2 га, на ворыве пад зяб я замест нормы 0,50 га выпрацоўваў 0,75 га. Коні, на якіх я працую, знаходзяцца ў добрым становішчы». Затым т. Уласаў гаворыць аб шчаслівым і заможным калгасным жыцці. Багаты працадзень калгаснікаў у гэтым годзе. Калгаснікі атрымалі ўжо па 12 кг бульбы на працадзень і больш за 1 кг збожжа. Але гэта яшчэ не ўсё.

Машыніст-стаханавец МТС Рыжанкоў расказвае аб сваіх вытворчых поспехах. Рыжанкоў, уключыўшыся ў прадкастрычніцкае спаборніцтва, узяў на сябе абавязацельства да 20-ай гадавіны Кастрычніка вымалаціць на сваёй складанай малатарні 900 тон збожжа. Зараз ён вымалаціў ужо 700 тон пры норме 400 тон. Гэтых поспехаў Рыжанкоў дабіўся дзякуючы правільнаму ўходу за сваёй машынай. За два сезоны работы ў яго не было ніводнага выпадку аварый.

На злёце многа гаварылася аб тым, што паасобныя кіраўнікі калгасаў, сельсаветаў і райза яшчэ не ўзначалілі працоўны энтузіязм калгаснікаў, не змагаюцца за далейшае развіццё стаханаўскага руху. Марудна ліквідуюць вынікі шкодніцтва ў сельскай гаспадарцы. У некаторых калгасах яшчэ не ліквідавана абязлічка і не ўведзена індывідуальная здзельшчына.

Злёт стаханаўцаў звярнуўся з пісьмом да ўсіх працоўных раёна, у якім заклікае іх рыхтаваць дастойную сустрэчу 20-ай гадавіне Кастрычніка і рыхтавацца да выбараў у Вярхоўны Савет СССР.

І. Г. Каў

Па старонках раённай газеты "Авангард"

1937 г.
14 студзеня

Нам. старшыні СНК наведаў Карму

11 студзеня к поўдню ў Карму прыехаў намеснік старшыні СНК БССР т. Любовіч. Перад тым як у 5 гадзін вечара выступіць на сходзе раённага актыву перад усімі членамі і кандыдатамі ВКП(б), ён наведаў новапабудаваны універмаг.

І вось сход. Як толькі ў прэзідыуме яго з'явіўся т. Любовіч, у зале раздаліся бурныя, доўга не змаўкаючыя апладысменты. Т. Любовіч у дакладзе падрабязна расказаў аб тых падзеях, якія адбываюцца зараз у Іспаніі і Кітаі, аб подлых фашысцкіх піратах, якія сваімі правакацыямі ўскладняюць міжнароднае становішча. Потым каля трох гадзін высокі госць гутарыў з прысутнымі, якія расказалі яму аб поспехах і недахопах.

Пасля прыёму т. Любовіч наведаў ільнозавод і іншыя прадпрыемствы Кармяншчыны.

27 лютага

Раскрадальнікі калгаснага дабра пакараны

Аднаасобнік Піліп Якутовіч і палявы вартаўнік калгаса імя Дзімітрава Ворнаўскага сельсавета Антон Караткевіч па змове паміж сабою ўкралі ва ўрочышчы "Лаўск" 440 снапоў калгаснага жыта, але былі выкрыты. Нядаўна адбыўся суд. Ён прыгаварыў Якутовіча і Караткевіча да пазбаўлення волі ў папраўча-працоўных лагерах у аддаленых вёсках СССР тэрмінам на 5 гадоў без права аднаўлення ў правах.

1939 г.
18 лістапада

Вялікі сын народа

Члены сельгасарцелі "Новы мір" Руднянскага сельсавета і калектыў настаўнікаў кандыдатам у дэпутаты раённага Савета вылучылі Рыгора Васільевіча Цыкуненку.

Хто не ведае ў раёне Рыгора Васільевіча, хто з працоўных раёна некалькі разоў з павагай не паўтараў яго імя?

Кормянская центральная районная библиотека

Сёння спаўняецца 30 год з таго дня, як Рыгор Васільевіч прысвяціў сябе справе вялікага народа. За гэтыя гады ім выхавана сотні людзей Кармянскага раёна, якія зараз сталі інжынерамі, урачамі, аграномамі, настаўнікамі і слаўнымі камандзірамі доблеснай Чырвонай Арміі. Гэтыя выхаванцы зараз дастойны вялікага гонару. Яны працуюць ва ўсіх кутках нашага неабсяжнага Саюза.

Каму гэтыя людзі больш за ўсё ў сваім жыцці ўдзячны?

Безумоўна, Рыгору Васільевічу. Ён ім, вясковым хлапчукам і дзяўчатам, першы адкрыў вочы на жыццё. Першы сказаў, што такое жыццё і як трэба за яго змагацца.

Партыя і ўрад работу Рыгора Васільевіча Цыкуненкі дастойна ацанілі. Рыгору Васільевічу прысвоена званне народнага настаўніка, і ўзнагародзілі яго вышэйшай узнагародай — ордэнам Леніна.

Можна спадзявацца, што Рыгор Васільевіч Цыкуненка вялікі давер, які ўскладваюць на яго выбаршчыкі Лабыроўскай выбарчай акругі, з гонарам апраўдае.

1941 г.
1 мая

Поспехі ў народнай асвеце

Дзякуючы клопатам партыі і ўрада культурная рэвалюцыя непазнавальна змяніла аблічча раёна. Калі ў 1926 г. было ўсяго толькі 12 пачатковых і 1 няпоўная сярэдняя школы, то ў 1941 г. маем 47 пачатковых, 16 няпоўных сярэдніх і 7 сярэдніх школ. У гэтых школах навучаецца 10 тысяч чалавек.

Партыя і ўрад штогод асігнуюць вялікія сумы на народную асвету.

Выраслі і новыя выдатныя кадры педагогаў. Настаўніцкі калектыў раёна ганарыцца такімі вопытнымі і знакамітымі педагогамі, як ардэнаносцы Цыкуненка і Дзмітрыеў, настаўнікі Кажамякін, Яўнайс, Тужыкаў, Агееў і шэраг іншых.

Гэтыя настаўнікі за час сваёй работы выхавалі сотні юнакоў і дзяўчат. Толькі адна Кармянская беларуская сярэдняя школа выпусціла 550 чалавек, даўшы ім сярэднюю і няпоўную сярэднюю адукацыю. Многія з іх ужо цяпер займаюць пасады ў кіруючым апараце краіны.

Клопаты аб здароўі працоўных

У нашым раёне за тры апошнія гады значна павялічылася колькасць медустаноў. Мы маем 2 добра абсталяваныя бальніцы, 4 урачэбныя участкі, 7 ФАПаў, дзіцячую кансультацыю, дзесяткі дзіцячых пляцовак і ясляў.

Дзякуючы шырокай сетцы медработнікаў у раёне энергічна праводзяцца прафілактычныя мерапрыемствы, прышчэпкі супраць воспы, адру, брушнога тыфу і інш.

Сярод калектыву медработнікаў выхавана многа выдатных спецыялістаў. Вось лепшыя з іх: Камоцкі, Мядзведзеў, Бабарыкіна, Барко, Нікіфарава, Кудзельскі і шмат іншых.

Вынікі “суцэльнай калектывізацыі”

Аналізуючы 1930-ыя гг. і дамагаючыся гістарычнай праўдзівасці, нельга падыходзіць да гэтага перыяду, і найперш да калектывізацыі, аднабакова. Калектывізацыя мела шмат адмоўнага і трагічнага. З аднаго боку, станаўленне калгаснага ладу прывяло да ўздыму вёскі. Але прага як мага хутчэй дасягнуць высокіх тэмпаў калектывізацыі прыводзіла да грубага ўціску тых, хто меркаваў быць аднаасобнікам. На іх у першую чаргу накладваліся праз сельсаветы дадатковыя падаткі, нярэдка непасільныя для чалавека і ягонай сям’і.

На высяленні ў Сібір і Казахстан выправіліся першыя раскулачаныя. З сем’ямі. З сабой дазвалялася браць толькі тое, што можна было несці ў руках.

Карныя органы ўжо мелі на руках тлумачэнні асобай часткі Крымінальнага кодэкса, і ў прыватнасці сумна славутага артыкула 58. Былі там і такія радкі: “С конца 1929 г. в районах сплошной коллективизации стала на практике осуществляться директива Партии и Правитель-

ства о ликвидации кулачества как класса. В процессе этой ликвидации имеют место попытки кулацко-зажиточной части крестьянства разными приемами и способами подорвать экономическую мощь организуемых колхозов. Попытки эти могут заключаться как в умышленном уничтожении имущества колхозов, так и в разложении колхозов изнутри со стороны попавших туда кулаков и подкулачников. Во всех этих случаях, когда будет установлено, что действия этих лиц преследовали цель ослабления экономической мощи колхоза с целью подрыва колхозного строительства, действия эти должны рассматриваться как экономическая контрреволюция и квалифицироваться по ст. 58^7 УК".

Звычайна ідэалагічнай выдумкай было тое, што кулацка-заможная частка сялянства рознымі прыёмамі і спосабамі хацела падарваць эканамічную магутнасць калгасаў. Затое мела месца іншае: эканамічна першыя калгасы былі надзвычай слабымі, і каб неяк выправіць становішча, маёмасць забіралася ў больш заможных, якія мелі тую ж малацілку, маслабойку, млын-вятрак і г.д.

Рэпрэсіі напаткалі не толькі вяскоўцаў, якія не жадалі ўступаць у калгасы, але і многіх з тых, каторыя ўжо з'яўляліся членамі сельгасарцелей.

Дакументы сведчаць

З інструкцыі па чыстцы калгасаў. 1930 г.

Чыстка калгасаў мае мэтай вызваленне калгасаў ад кулацкіх і антысавецкіх элементаў як класавых ворагаў калгаснага будаўніцтва.

Выключэнню з калгасаў падлягаюць:

1) кулакі і нэпманы; 2) асобы, пазбаўленыя выбарчых правоў; 3) асобы, сістэматычна вядучыя работу па падрыву калгасаў; 4) асобы, якія сістэматычна скарыстоўвалі да ўступлення ў калгас наёмную сілу альбо займаліся іншай эксплёататарскай дзейнасцю.

Дзяржаўны архіў Гомельскай вобласці. Ф. 138. Воп. 1. Спр. 95. Л. 6.

Аб тым, што памятаецца
(паводле твораў Васіля Маеўскага)

Нядобрыя дзядзькі

...Памятаю, аднойчы на досвітку прыйшлі да нас у хату два чужыя, незнаёмыя мне дзядзькі. Адзін, куртаты і кручканосы, у скураной пакамечанай тужурцы, вельмі нагадваў задзірыстага Канушыхіна пеўня, які выклеваў вока нашаму сабаку Жуку. Прысеўшы на ўслончыку, ён пры цьмяным святле "вочка" (так мы называлі газнічку) пільна ўглядаўся ў нейкія паперы. Другі, вышэзны, падобны на бадлівага суседавага бугая, апрануты ў шырокі шэры лапсардак, спыніўся ў парозе. Пазіраючы на абразы, што займалі ўвесь кут над сталом, ён незадаволена і смешна шморгнуў носам, акурат так, як наш Жук, калі я іншы раз падносіў яму нюхнуць шкіпідару, якім маці звычайна націрала ад прастуды маю стогадовую прабабку Ганну.

"І чаго яны прыйшлі так рана?" — думаў я на ложку і, з галавою ўкрыўшыся коўдрай, цікаваў праз невялічкую адтуліну, прыслухоўваючыся да размовы. І надта шкадаваў, што не ўсе словы разумеў — асабліва такія: "калгас", "абагульванне", "ферма", "сабатаж" і "сабатажнік"... Але па тым, як стаў перад сталом засмучаны бацька і як кончыкам хусцінкі выцірала слёзы маці, адчуваў: штосьці нядобрае задумалі гэтыя незнаёмыя людзі, і не памыліўся...

Раптам кручканосы падняўся з услончыка і пачаў ушчуваць майго бацьку:

—Дарэмна супраціўляешся, Хама Паўлавіч, рабоча-сялянскай уладзе...

Што ж, не хочаш па-добраму — сілком забяром карову ды і самога ў сабатажнікі запішам. Не паглядзім, што ў грамадзянскую вайну чырвоным коннікам быў, у корпусе Гая служыў…

І як ні стараўся бацька давесці, што без каровы ў вёсцы пражыць цяжка, як ні даказваў сваю адданасць савецкай уладзе (і каня, і калёсы, і ўвесь інвентар абагуліў у калгас), тыя нават і вухам не вялі. Не звярталі яны ніякай увагі і на матчыны слёзы-просьбы, каб хоць на якога паўгодзіка пакінулі Кветку ў хляве.

—Абагульванне — не наша выдумка, а каманда адтуль, — кручканосы пальцам паказаў угору. (Не ведаю, як бацька, а я разумеў, што каманда тая ад Бога, пра якога мне часта апавядала прабабка Ганна.) І тут жа скамандаваў бугаепадобнаму:

—Бяры вяроўку і чапляй за рогі кароўку!..

Бацька моўчкі стаяў ля стала. А маці залямантавала на чым свет, бегаючы па хаце; потым узяла з лавы даёнку і борздзенька памкнулася да выхаду. Але дарогу ёй перагарадзіў дзядзька ў шырокім лапсардаку, а кручканосы тым часам прарэзліва пракудахтаў:

—Ку-у-ды?! Там, на ферме, без вас і падояць, і пакормяць…

—А як жа нам бы-ы-ць?! — не супакойвалася маці. — А што ж нам рабіць?!

Тут кручканосы нібыта зміласцівіўся і пачаў тлумачыць, што кожны дзень хто-небудзь з нашых будзе прыходзіць на ферму і пад распіску атрымліваць малако — па аднаму карцу на члена сям’і.

—І нашаму коціку таксама карэц? — радасна пацікавіўся я з-пад коўдры.

—Коціку — не паложана, — астудзіў маю радасць кручканосы і дадаў: — І бабулі Ганне — не паложана: па шнуравой кнізе яна не лічыцца членам вашай сям’і. Яна проста ваша радня…

—Госпадзі Ісусе, што ж гэта дзеецца? — запрычытала на печы прабабка. — Такога на маім вяку яшчэ ніколі не было… Нават і пры прыгонным праве…

Нядобрыя, няўмольныя дзядзькі — адзін з паперамі ў руках, другі з вяроўкай — падаліся на двор. Маці яшчэ мацней загаласіла. Бацька ў роспачы стаяў пасярэдзіне хаты і, — я гэта добра пачуў! — вылаяўшыся, пытаўся сам у сябе: “Ці ведае пра ўсё гэта Сталін?” А я, вынырнуўшы з-пад коўдры, скокнуў з ложка на падлогу і без штаноў, у сподняй кашулі шмыгнуў за дзверы. І ўбачыў такое, чаго ніколі не забыць. Бугаепадобны, накінуўшы на рогі Кветцы вяровачную пятлю, колькі было моцы цягнуў яе з двара, а кручканосы, сцёбаючы карову дубцом, дапамагаў сябру.

—А куды ж вы яе павялі?! — абліваючыся горкімі слязьмі, тупаў я на прыцярушаным снегам ганку босымі нагамі. — А хто ж цяпер нам малачко даваць будзе?

—Не плач, сынок, — супакойвала мяне заплаканая маці і, махаючы кулаком у бок тых нядобрых дзядзькаў, прымаўляла: — Хай яны там самі засіляцца і задушацца!..

Безгалоўе

—Уставай, сынок, — яшчэ да золку ўзбудзіла мяне маці. — Пойдзем на хверму, па малачко…

Я хуценька апрануўся. І мы, не паснедаўшы, выйшлі ў канец вёскі. Трымаючыся за матчын хвартух, я з горда ўзнятай галавой — як-ніяк пры справе! — крочыў на тую хверму, якая мясцілася ў двары Ямінскага Сяргея. Што яна сабою ўяўляла, я ўжо ведаў. Якраз на другі дзень пасля таго, як забралі нашу Кветку, мы прыйшлі сюды з бацькам і ўбачылі такое… Пад павеццю, наскрозь прадзімаемай ветрам, тоўпіліся, бы непрыкаяныя, каровы, равучы на розныя галасы.

—Якое бязладдзе! Якое безгалоўе! — гледзячы на гэты кароўскі гармідар, разпораз кідаў бацька. — І трэба ж звесці скаціну амаль з усяго нашага Хізава ў адну кучу!..

“І дзе ўбачыў бацька тое безгалоўе? — думаў я тады, уважліва прыглядваючыся да пярэстых і чарнабурых, рагатых і лабатых насельнікаў фермы. — Ёсць дзве бясхвостыя, а вось безгаловай не заўважыў аніводнай!..”

Гэткі ж кароўскі гармідар прадстаў перада мною і цяпер, калі прыйшлі мы сюды з матуляй. І я пацікавіўся ў яе:

— Чаму гэта ўвесь час каровы, нібы згаварыўшыся, рыкаюць?

— То ж яны, бедненькія, так просяць сваіх былых гаспадароў, каб вызвалілі іх з гэтай бяды-няволі і забралі дамоў, — тлумачыла маці як магла.

— І наша Кветка таксама просіць?

— І наша, сынок. Бо хто ж яе тут дагледзіць, як мы дома даглядалі, кармілі і паілі...

— А вунь тыя дзядзькі і цёткі, што ходзяць ля іх? Хіба яны не ўмеюць карміць і паіць?..

— Адны не ўмеюць, бо ніколі сваёй худобіны не мелі. Абібокі, можна сказаць. Другія — можа, і ўмеюць, ды, гледзячы на абібокаў, таксама не жадаюць працаваць як след, шукаюць лёгкага хлеба.

Вядома, не ўсё, што гаварыла маці, даходзіла да майго дзіцячага розуму. Аднак галоўнае я зразумеў па-свойму. Што абібок — гэта той, хто б’е катоў па баках, і яго я чамусьці атаясамліваў з загадчыкам фермы. А ўлікоўца — з чалавекам, які шукае лёгкага хлеба, — такога, які прывозіла мне на гасцінец цётка Полька з Ленінграда мінулым летам. “Вось бы цяпер такога пульхнага і смачнага пірага ды з цёплым сырадоем”, — думаў я.

Глытаючы сліну, следам за маці наблізіўся я да ўлікоўца, які звычайна выпісваў малако. Але — што гэта? Шукальнік лёгкага хлеба на хвілінку адарваў свой позірк ад папераў і, зласнавата зыркнуўшы на новы гарлачык, што маці нядаўна купіла ў заезджага гаршэчніка, адрэзаў:

— Сёння, Пёкла, табе малака не будзе!

— Як гэта – не будзе? — абурылася маці. — А чым мне карміць вось яго? — паказала на мяне. — Ды і меншае дзіцянё малака просіць.

— Нічога не хачу знаць! — стаяў на сваім уліковец. — У вашай каровы малако перагарэла. Не доіцца!..

— Дык пры чым тут мы?! — даказвала яму маці. — Самі забралі карову, самі сапсавалі худобіну, а зараз вінаватых шукаеце.

— Нічым дапамагчы не магу, — паўтарыў уліковец. — Дазволіць загадчык фермы — выпішам...

Мы — да таго загадчыка. І ён тое ж плешча. Але, нарэшце, раіць звярнуцца з пісьмовай просьбай да старшыні калгаса, калі той вернецца з нейкіх курсаў.

— Безгалоўе — і толькі, — пачуў я ад маці тыя ж словы, што калісьці вымавіў бацька. І мы ні з чым пайшлі дахаты. І зноў усю дарогу думаў і не мог дапяць, дзе маці ўбачыла тых безгаловых. “І ў загадчыка, і ва ўлікоўца, здаецца, галовы на плячах, — разважаў я. — Пры чым жа тут безгалоўе?”

Амаль цэлы месяц чакалі мы вяртання старшыні з тых курсаў. І ўвесь гэты час выручала нас суседка Канушыха: яна кожную раніцу прыносіла малако ад сваёй каровы, і не толькі малако. Аднойчы прынесла мне засмажанага пеўня, які выклюнуў вока нашаму Жуку і на якога быў вельмі падобны той кручканосы дзядзька, які забраў нашу Кветку, і кажа:

— Не-е-е! Мяне і на вяроўцы не зацягнуць у той калгас...

І пасля гэтага мне не раз снілася, як тыя два нядобрыя дзядзькі — кручканосы і бугаепадобны — цягнуць на вяроўцы аднаасобніцу — Канушыху з яе хаты, а яна вырываецца ад іх і крычыць:

— Людзі добрыя, ратуйце! Не дайце ім і мяне зацягнуць у тое безгалоўе і бязладдзе!..

Галавакружэнне

Ужо дакладна не памятаю: была нядзеля ці якое іншае свята. Але што дзень пачынаўся небудзённа, урачыста, відаць было па ўсім. Бацька, як звычайна ў

Кормянская центральная районная библиотека

такія дні, дастаў з прыскрынка брытвенныя прычындалы і, падышоўшы да невялікага круглага люстэрка, што вісела на цвічку каля акна, старанна намыльваў памазком шчаку. Маці падпаліла ў печы і, паставіўшы на ўслончык, паблізу загнета, дзежку з цестам, сальным помазам націрала дно патэльні — каб не падгаралі бліны. Я карміў коціка малаком, якое ўранні, калі яшчэ спаў, маці прынесла з фермы. Меншая сястрычка спала ў люльцы, падвешанай да бэлькі. Як кажуць, кожны быў заняты сваёю справаю. І гэтую ціхамірную сямейную ідылію раптам парушыў прарэзлівы жаночы голас з вуліцы:

— Хо-о-мка! Пё-ё-кла! Што вы там забарыліся?! Людзі пазабіралі сваіх кароў з хвермы! А вы?!

І праз якую хвіліну ўвайшла бабка Задубка (яе так звалі таму, што родам яна з суседняй вёскі Задуб'е) — жонка старэйшага бацькавага дзядзькі Максіма — і з парога радасна абвясціла:

— Прынесла вам добрую навіну: кажуць, Сталін здурнеў! Слава Богу, ужо і наш калгас разбягаецца...

— Што ты чаўпеш, цётка! — паўшэптам перасцярог яе бацька, на хвілінку адвярнуўшыся ад люстэрка: — За такія словы мігам у каталажку запруць. Як таго Ваську Гародніка з Бераставуца. Праспяваў: "Гоп, гоп, грачанікі, а ўсе жыды — начальнікі!" — і загрымеў на Салаўкі.

Тым часам прыйшлі родзічы, суседзі. Усе ўзрушана радасныя! Гараська Паплаўскі не толькі пацвердзіў Задубчыну вестку, але і ўдакладніў...

— Не захварэў Сталін, — умяшаўся ў размову дзядзька Марцін, старэйшы матчын брат. — Відаць, апамятаўся, што натварыў немаведама чаго...

Не ведаю: верыў ці не бацька ўсім гэтым словам. Аднак не спяшаўся. Ён хадзіў па хаце ўзад-уперад, і мне было смешна, што адна шчака ў яго паголеная, а другая — толькі намыленая. Але я і шкадаваў, што маці дапякала яму за нерашучасць, гаварыла, што ён баязлівец.

— Не сакачы ты, — раз-пораз перапыняў ён яе. — Ведаеш: высунуўся я наперад, а мяне — хоп у нерат. І так вунь новае наша начальства вочы коле: маўляў, Хомка — сын лішэнца, цвёрдазаданніка. Што бацька — хутаранін, з сынамі ўцёк ад раскулачвання ў Сібір. Такое прыпішуць! Забярэш карову — і не паспееш аглянуцца, як загоняць туды, дзе Макар цялят не пасвіў...

— Ён праўду кажа, — падтрымаў бацьку дзядзька Марцін. — Табе самой, сястра, зручней Кветку забіраць.

Радасная маці накінула на галаву святочную гарусавую хустку, падперазала новы, з вышытымі пеўнікамі фартух і выбегла з хаты. Я подбегам пашыбаваў за ёю. Прыйшлі на двор Сяргея Ямінскага. Поўны разгром. Пад паветкаю бадзялася мо з дзесяць кароў. Глянулі мы на Кветку — вачам не паверылі. Худая, мурзатая, нейкая ўскалахмачаная. Да таго ж якаясь карова прапарола ёй бок. А галоўнае, наша Кветка, павярнуўшы галаву назад, як ачмурэлая, круцілася на адным месцы, нібыта ганяючыся за сваім хвастом.

— Зусім знявечылі худобіну! — Маці ў роспачы пляснула рукамі. — Каб ім самім пакруціла так галовы, хто прыдумаў гэтае абагульванне. Хай яго ніколі не пакідае то галавакружэнне.

Скалечаную Кветку мы ледзь-ледзь прывялі на свой двор. Глянуў бацька на каровіны пакуты і, схамянуўшыся, кажа:

— Хадзем, сынок, на канюшню, а то і варанога нашага даканаюць...

У той дзень мы зрабілі тое ж, што і нашы суседзі. Бацька запрог свайго каня ў свае калёсы, пагрузіў на воз свой інвентар і, уручыўшы мне лейцы і пугу, блаславіў:

— Паганяй!..

Але паганяць варанога не спатрэбілася: адчуўшы волю, ён трушком вёз нас па вуліцы ў напрамку свайго незабытага двара. І, памятаю, потым цэлы вечар бацька тлумачыў маці, што Сталін не здурнеў і не захварэў, а проста зразумеў нейкія свае перагібы і напісаў у газеце

пра нейкае “Галавакружэнне ад поспехаў”.

А праз колькі часу мы павялі хворую Кветку ў Карму і прадалі яе сталовай на мяса, а за тыя грошы ў Пятравічах купілі Лыску. І пасля ўсіх гэтых падзей яшчэ чатыры гады пражылі аднаасобна. Але, як казаў пасля бацька, гэта было ўжо не жыццё, а адны пакуты. Бо сталінскае “галавакружэнне ад поспехаў” служыла той шырмай, якой высокапастаўленыя калектывізатары прыкрывалі свае злачынствы.

З успамінаў А. І. Акінчыца, жыхара г. п. Карма

Наша семья была зажиточной: два дома, ветряная мельница, надел земли, различный скот. Отец, когда в 1930 г. началась коллективизация, отказался идти в колхоз. За это его раскулачили и осудили на 6 лет. Дома забрали и перевезли в г.п. Корма, где долгое время размещались районный народный суд и прокуратура. Забрали у нас также весь имеющийся скот. Мать с нами ютилась по соседям. Перед началом Великой Отечественной войны отец возвратился домой, построил себе небольшой дом, а во время оккупации района восстановил ветряную мельницу, на которой продолжал размалывать зерновые культуры себе и другим людям. Однажды зимой 1942/43 г. к нему обратился командир партизанского отряда им. Ворошилова Аверьян Ушев с просьбой размолоть зерно, которое они отбили у немцев. Отец только начал размол, как нагрянули немцы и полицейские из кормянского гарнизона. Отца забрали, некоторое время держали его под стражей в д. Лазовица в доме, пытали, а затем, ничего не добившись, повесили в деревне Выдранка Краснопольского района.

З успамінаў М. С. Супічэнка, жыхаркі в. Лужок

Мой отец Степан Фомич Супиченко жил в д. Лужок. Имел землю, коня, корову и другой мелкий скот и птицу, а также два дома. В колхоз вступать отказался. Судили его в 1933 г. и сослали на строительство какого-то канала, а через 15 лет он вернулся домой без руки и доживал в своей деревне. Работал сторожем в колхозе.

З успамінаў П. А. Жлоба, жыхаркі в. Багданавічы

За 1930—1937 гг. в нашей деревне необоснованно репрессировано 18 граждан. В основном это были такие же люди, как и все сельчане, трудяги, с утра до ночи работавшие на земле. У них были хорошие жилые дома и надворные постройки. Каждый держал по одной лошади и одной корове, мелкий скот. Когда началась коллективизация, то они отказались вступать в колхоз. За это их раскулачили и сослали: одних на Урал, других в Сибирь. Никто из них в деревню больше не вернулся. Выслали и Зборомирского Ефима Ивановича, который, наверное, согрешил тем, что очень верил в Бога и также не хотел работать в колхозе, и Зборомирского Григория Ивановича, некоторое время работавшего в г.п. Чечерск милиционером, а потом заведующим Богдановичской начальной школой.

Вернутыя імёны

Складаным жыццём жыло савецкае грамадства, у тым ліку і на Беларусі, у 30-ыя гг. З аднаго боку — упартая, самаадданая праца па наладжванні новага жыцця, сацыялістычнага пераўтварэння краіны, з другога — трагічныя лёсы несправядліва абвінавачаных людзей. Вядомы тэзіс Сталіна пра абвастрэнне класавай барацьбы па меры руху да сацыялізму ствараў атмасферу падазронасці,

Кормянская центральная районная библиотека

неабгрунтаваных рэпрэсій. 1937 год увайшоў у нашу гісторыю як год "вялікага тэрору".

Масавыя рэпрэсіі 30-ых гг., стварэнне жорсткай сістэмы ГУЛАГу мелі вельмі цяжкія вынікі, значная маса дзеяздольнага насельніцтва была ў прамым сэнсе фізічна знішчана. Дакладную лічбу расстраляных, загінуўшых ад холаду, недаядання, хвароб у канцэнтрацыйных лагерах і ў ходзе дэпартацый да гэтай пары нельга прызнаць канчатковай. Вядома толькі, што гаворка можа ісці аб мільёнах бязвінных ахвяр.

У Кармянскім раёне, па няпоўных звестках, было рэпрэсіравана больш за 330 чалавек.

Большасць ахвяр палітычных рэпрэсій былі пакараны паводле рашэнняў пазасудовых органаў ("двоек", "троек", асобых нарад калегій АДПУ, НКУС, МУС і інш.). Тысячы сялян раёна былі ў адміністрацыйным парадку раскулачаны і высланы на Поўнач, Урал, у Сібір.

Палітычныя рэпрэсіі, якія пракаціліся па Беларусі ў 1930–1950 гг., на доўгія гады ўсялілі ў свядомасць жыхароў страх, падазронасць. Людзі вырошчвалі хлеб, працавалі на фабрыках і заводах, ва ўстановах, гадавалі дзяцей, займаліся мірнай стваральнай працай і раптам станавіліся "ворагамі народа", страчвалі свабоду, часта і жыццё. Якія толькі абвінавачванні не прыпісваліся ім: і ўдзельнікі "антысавецкіх дыверсійна-тэрарыстычных, контррэвалюцыйных арганізацый" і "агенты замежных разведак". Людзі прыцягваліся да адказнасці за "антысавецкую прапаганду", "распаўсюджванне контррэвалюцыйных чутак", "агітацыю супраць калгасаў", "шкодніцтва", як члены сям'і "ворага народа" і інш.

Народ жыў у трагічна супярэчлівых абставінах. У народнай свядомасці перапляталіся непрыязь да існуючага рэжыму з ілюзорнай ідэяй аб вымушанасці рэпрэсій для ўмацавання дзяржавы.

Не проста было тады разабрацца ў тым, што адбывалася. Многія верылі, што быццам сярод іх жывуць сапраўдныя ворагі народа, і падтрымлівалі органы НКУС, якія вялі "непрымірымую" барацьбу з імі. І толькі праз гады даведаліся людзі праўду аб тых, хто без усякай віны загінуў у засценках НКУС, у турмах і лагерах.

Рэпрэсіі, тысячы вязняў — жахлівая, страшная рэчаінасць нашай гісторыі, народжаная аб'ектыўнымі і суб'ектыўнымі абставінамі. Гэтую старонку гісторыі дзяржавы і народа замаўчаць альбо забыць нельга.

Многія з рэпрэсіраваных былі рэабілітаваны яшчэ ў 1950–1960 гг., іншыя пазней. Людзям вяртаюцца іх чэсныя імёны. У працэсе работы над кнігай "Памяць" сталі вядомы прозвішчы рэабілітаваных, якія прыводзяцца ніжэй.

У. І. Лемяшонак

Ахвяры палітычных рэпрэсій

АКІНЧЫЦ Іван Сцяпанавіч, н. у 1894 у в. Малашкі. Арыштаваны 21.10.1932. Рэабілітаваны 31.10.1989.

АКІНЧЫЦ Фама Якаўлевіч, н. у 1906 у в. Сапажкі. Арыштаваны 13.3.1936. Рэабілітаваны 26.6.1990.

АНДРОСЕНКА Іван Міхайлавіч, н. у 1882 у в. Навасёлкі. Арыштаваны 25.2.1934. Рэабілітаваны 22.3.1989.

АНІКЕЕНКА Іларыён Іванавіч, н. у 1871 у в. Бераставец. Арыштаваны 6.3.1930. Рэабілітаваны 27.11.1989.

АНІКЕЕНКА Пракоп Іларыёнавіч, н. у 1902 у в. Бераставец. Арыштаваны 6.3.1930. Рэабілітаваны 27.11.1989.

АРХІПЕНКА Ягор Сцяпанавіч, н. у 1895 у в. Касцюкоўка. Арыштаваны 30.11.1937. Рэабілітаваны 10.10.1966.

АРЦЕМ'ЕЎ Васіль Платонавіч, н. у 1876 у в. Студзянец. Арыштаваны 20.1.1945. Рэабілітаваны 29.12.1961.

АСІПКІН Даніла Мікітавіч, н. у 1882 у в. Скартынь. Арыштаваны 18.5.1931. Рэабілітаваны 15.9.1991.

АСТРОЎСКІ Шая Мордухавіч, н. у 1895 у в. Расохі. Арыштаваны 25.8.1951. Рэабілітаваны 22.12.1969.

БАГДАНОВІЧ Авакум Данілавіч, н. у 1890 у в. Дубавіца. Арыштаваны 30.7.1932 і 1.9.1937. Рэабілітаваны 8.4.1988.

БАГДАНОВІЧ Еўдакія Іванаўна, н. у 1900 у в. Багданавічы. Арыштавана 24.6.1944. Рэабілітавана 19.4.1971.

БАГДАНОВІЧ Іван Сцяпанавіч, н. у 1865 у в. Багданавічы. Арыштаваны 1.9.1937. Рэабілітаваны 19.5.1989.

БАГДАНОВІЧ Іван Якаўлевіч, н. у 1873 у в. Багданавічы. Арыштаваны 7.2.1933. Рэабілітаваны 25.8.1989.

БАГДАНОВІЧ Іван Якаўлевіч, н. у 1896 у в. Багданавічы. Арыштаваны 31.5.1942. Рэабілітаваны 19.4.1971.

БАГДАНОВІЧ Нікандр Нічыпаравіч, н. у 1889 у в. Кляпінская Буда. Арыштаваны 8.2.1933. Рэабілітаваны 19.7.1989.

БАГДАНОВІЧ Павел Пятровіч, н. у 1879 у в. Багданавічы. Арыштаваны 4.11.1938. Рэабілітаваны 18.5.1990.

БАГДАНОВІЧ Сцяпан Аўрамавіч, н. у 1870 у в. Багданавічы. Арыштаваны 7.2.1933. Рэабілітаваны 25.8.1989.

БАГДАНОВІЧ Сямён Данілавіч, н. у 1903 у в. Дубавіца. Арыштаваны 22.2.1933 і 1.9.1937. Рэабілітаваны 8.4.1988.

БАГДАНОВІЧ Цімафей Якаўлевіч, н. у 1877 у в. Багданавічы. Арыштаваны 27.9.1938. Рэабілітаваны 18.10.1989.

БАЛАБАЙКА Сямён Сцяпанавіч, н. у 1916 у в. Гарадок. Арыштаваны 28.3.1939. Рэабілітаваны 29.6.1990.

БАЛОТКІН Фама Якімавіч, н. у 1892 у в. Ліцвінавічы. Арыштаваны 23.10.1937. Рэабілітаваны 30.7.1980.

БАНДАРЭНКА Пётр Мацвеевіч, н. у 1872 у в. Сапажкі. Арыштаваны 2.6.1933. Рэабілітаваны 23.3.1989.

БАРЫСЕНКА Аляксандр Навумавіч, н. у 1893 у в. Хізаў. Арыштаваны 6.3.1930. Рэабілітаваны 27.2.1989.

БАРЫСЕНКА Харлампій Данілавіч, н. у 1868 у в. Хізаў. Арыштаваны 6.3.1930. Рэабілітаваны 27.2.1989.

БЕКАРЭВІЧ Аляксандр Пятровіч, н. у 1908 у в. Навасёлкі. Арыштаваны 26.10.1937. Рэабілітаваны 21.4.1960.

ВАЙЦЯНКОЎ Фама Піліпавіч, н. у 1880 у в. Лужок. Арыштаваны 17.3.1933. Рэабілітаваны 25.10.1965.

ВАРАБ'ЁЎ Адам Іванавіч, н. у 1875 у в. Баравая Буда. Арыштаваны 9.3.1930. Рэабілітаваны 1.12.1989.

ВАРАБ'ЁЎ Аляксандр Кузьміч, н. у 1890 у в. Навасёлкі. Арыштаваны 25.2.1934. Рэабілітаваны 22.3.1989.

ВАСІЛЕНКА Сямён Пракопавіч, н. у 1906 у в. Зяцькавічы. Арыштаваны 23.12.1937. Рэабілітаваны 12.3.1990.

ВАСІЛЬКОЎ Андрэй Давыдавіч, н. у 1878 у в. Бярозаўка. Арыштаваны 28.1.1933 і 1.9.1937. Рэабілітаваны 16.1.1989.

ВІЛЬЧЫПОЛЬСКІ Міхаіл Іосіфавіч, н. у 1886 у в. Багданавічы. Арыштаваны 26.7.1930. Рэабілітаваны 10.11.1989.

ВІНАГРАДАЎ Дзмітрый Сяргеевіч, н. у 1902 у в. Вынашаўка. Арыштаваны 13.12.1945. Рэабілітаваны 1.8.1962.

ГАЛАДУШКА Міхаіл Тарасавіч, н. у 1873 у в. Гарадок. Арыштаваны 9.3.1930. Рэабілітаваны 1.12.1989.

ГАНЧАРОЎ Захар Ермалаевіч, н. у 1877 у в. Ст. Алешня. Арыштаваны 12.8.1937. Рэабілітаваны 12.6.1989.

ГАРБУЗОЎ Фядосій Сафронавіч, н. у 1892 у в. Косаль. Арыштаваны 22.5.1936. Рэабілітаваны 16.10.1989.

ГАРЭЛІК Павел Нахімавіч, н. у 1886 у г.п. Карма. Арыштаваны 23.3.1933. Рэабілітаваны 5.10.1956.

ГАРЭЛІКАЎ Іван Фядосавіч, н. у 1834 у в. Навасёлкі. Арыштаваны 9.3.1930. Рэабілітаваны 31.10.1989.

ГАЎРЫЛЕНКА Андрэй Міхайлавіч, н. у 1885 у в. Зарэчча. Арыштаваны 13.12.1938. Рэабілітаваны 26.6.1991.

ГАЎРЫЛЕНКА Павел Кандратавіч, н. у 1880 у в. Расохі. Арыштаваны 3.12.1935. Рэабілітаваны 18.5.1990.

ГРЫБАЎ Мікалай Фёдаравіч, н. у 1894 у в. Ворнаўка. Арыштаваны 16.2.1933. Рэабілітаваны 23.1.1989.

ГРЫБОЎСКІ Аляксандр Якаўлевіч, н. у 1893 у в. Жабін. Арыштаваны 22.2.1933. Рэабілітаваны 4.2.1963.

ГРЫБОЎСКІ Міхаіл Антонавіч, н. у в. Новая Зенькавіна.

ГРЫБОЎСКІ Павел Міхайлавіч, н. у 1909 у в. Жабін. Арыштаваны 23.10.1937. Рэабілітаваны 30.7.1989.

ГРЫБОЎСКІ Ягор Фёдаравіч, н. у 1907 у в. Жабін. Арыштаваны 30.5.1945. Рэабілітаваны 2.9.1968.

ГРЫНКЕВІЧ Сцяпан Пятровіч, н. у 1898 у в. Сапажкі. Арыштаваны 2.6.1933. Рэабілітаваны 23.3.1989.

ГУБЕРНЫ Ісак Фёдаравіч, н. у 1873 у в. Лубянка. Арыштаваны 29.9.1938. Рэабілітаваны 14.1.1958.

ГУДЗЯНКОЎ Васіль Міронавіч, н. у 1867 у в. Лубянка. Арыштаваны 29.9.1938. Рэабілітаваны 14.1.1958.

ГУПАЎ Васіль Навумавіч, н. у 1910 у в. Лебядзёўка. Арыштаваны 15.6.1942. Рэабілітаваны 22.5.1955.

ГУРЭВІЧ Ісак Банцыанавіч, н. у 1877 у г.п. Карма. Арыштаваны 25.10.1937. Рэабілітаваны 22.7.1989.

ДАЛДОНАЎ Васіль Фёдаравіч, н. у 1888 у в. Кляпінская Буда. Арыштаваны 8.2.1933. Рэабілітаваны 19.8.1989.

Кармянская центральная районная библиотека

ДАЛДОНАЎ Мацвей Іванавіч, н. у 1894 у в. Кляпінская Буда. Арыштаваны 21.3.1930. Рэабілітаваны 31.7.1989.

ДАНІЛЕНКА Іван Аўрамавіч, н. у в. Струкачоў. Арыштаваны 16.2.1930. Рэабілітаваны 23.12.1991.

ДАРАШЭНКА Аксён Лаўрэнцьевіч, н. у 1885 у в. Струмень. Арыштаваны 3.3.1933. Рэабілітаваны 17.10.1989.

ДЗЕМІДОВІЧ Іван Іванавіч, н. у 1872 у в. Багданавічы. Арыштаваны 7.2.1933. Рэабілітаваны 25.8.1989.

ДЗЕРУЖЫНСКІ Сяргей Яфімавіч, н. у 1889 у в. Паштовая Глінка. Арыштаваны 16.7.1945. Рэабілітаваны 11.7.1966.

ЕЛЕНСОН Гірша Борухавіч, н. у 1888 у в. Расаўка. Арыштаваны 30.10.1937. Рэабілітаваны 11.2.1960.

ЕЛІСЕЕЎ Антон Дзянісавіч, н. у 1863 у в. Бераставец. Арыштаваны 14.3.1938. Рэабілітаваны 19.10.1989.

ЕЛІСЕЕЎ Кузьма Антонавіч, н. у 1904 у в. Бераставец. Арыштаваны 25.5.1939. Рэабілітаваны 13.7.1960.

ЕРМАЛАЕЎ Кірыл Васілевіч, н. у 1894 у в. Рэвут. Арыштаваны 17.9.1937. Рэабілітаваны 7.10.1957.

ЕРМАЛАЕЎ Савасцей Васілевіч, н. у 1887 у в. Рэвут. Арыштаваны 9.3.1930. Рэабілітаваны 31.10.1989.

ЕЎДАКІМАЎ Іван Мітрафанавіч, н. у 1897 у в. Ворнаўка. Арыштаваны 17.12.1937. Рэабілітаваны 10.12.1957.

ЖЛОБА Андрэй Пятровіч, н. у 1873 у в. Жабін. Арыштаваны 22.2.1933. Рэабілітаваны 4.2.1963.

ЖЛОБА Васіль Сямёнавіч, н. у 1878 у в. Ворнаўка. Арыштаваны 16.2.1933. Рэабілітаваны 23.1.1989.

ЖЛОБА Іван Андрэевіч, н. у 1907 у в. Жабін. Арыштаваны 22.2.1933. Рэабілітаваны 4.2.1963.

ЖЛОБА Іван Пятровіч, н. у 1924 у в. Ворнаўка. Арыштаваны 19.8.1944. Рэабілітаваны 25.12.1970.

ЖЛОБА Міхаіл Барысавіч, н. у 1884 у в. Лядцы. Арыштаваны 16.2.1933. Рэабілітаваны 23.1.1989.

ЖЛОБА Рыгор Андрэевіч, н. у 1886 у в. Старыя Лядцы. Арыштаваны 16.2.1933. Рэабілітаваны 23.1.1989.

ЖУРАЎЛЁЎ Аляксей Прохаравіч, н. у 1912 у в. Міхалёўка. Арыштаваны 22.12.1931. Рэабілітаваны 21.5.1992.

ЖУРАЎЛЁЎ Васіль Яфімавіч, н. у 1895 у в. Паштовая Глінка. Арыштаваны 8.2.1933. Рэабілітаваны 27.7.1989.

ЖУРАЎЛЁЎ Навум Андрэевіч, н. у 1890 у в. Міхалёўка. Арыштаваны 1.9.1937. Рэабілітаваны 19.5.1989.

ЖУРАЎСКІ Пётр Геарвізіевіч, н. у 1894 у в. Глазкі. Арыштаваны 28.4.1933. Рэабілітаваны 30.9.1989.

ЗАЙЦОЎ Цярэнцій Лукіч, н. у 1891 у в. Косаль. Арыштаваны 1.9.1937. Рэабілітаваны 4.2.1963.

ЗБАРАМІРСКІ Рыгор Іванавіч, н. у 1902 у в. Багданавічы. Арыштаваны 30.10.1937. Рэабілітаваны 14.3.1960.

ЗБАРАМІРСКІ Яфім Іванавіч, н. у 1882 у в. Багданавічы. Арыштаваны 1.9.1937. Рэабілітаваны 12.6.1989.

ЗВЯРКОЎ Рыгор Яфімавіч, н. у 1898 у в. Расохі. Арыштаваны 22.2.1933. Рэабілітаваны 8.4.1988.

ІВАРОЎСКІ Аляксей Раманавіч, н. у 1869 у в. Жавуніца. Арыштаваны 8.2.1933. Рэабілітаваны 12.4.1990.

ІГНАЦЕНКА Емяльян Кандратавіч, н. у 1904 у в. Ліцвінавічы. Арыштаваны 30.9.1938. Рэабілітаваны 29.4.1958.

КАВАЛЁЎ Архіп Іванавіч, н. у 1902 у в. Навасёлкі. Арыштаваны 25.2.1934. Рэабілітаваны 22.3.1989.

КАВАЛЁЎ Пётр Антонавіч, н. у 1889 у в. Гарадок. Арыштаваны 9.3.1930. Рэабілітаваны 1.12.1989.

КАВАЛЁЎ Фёдар Сіланцьевіч, н. у 1904 у в. Расохі. Арыштаваны 16.2.1933. Рэабілітаваны 23.1.1989.

КАВАЛЁЎ Ягор Антонавіч, н. у 1896 у в. Навасёлкі. Арыштаваны 25.2.1934. Рэабілітаваны 22.3.1989.

КАДЗІНОЎСКІ Яфім Фаміч, н. у 1898 у в. Кучын. Арыштаваны 16.2.1931. Рэабілітаваны 22.6.1990.

КАЗАКОЎ Іван Пракопавіч, н. у 1903 у в. Вынашаўка. Арыштаваны 3.11.1937. Рэабілітаваны 11.3.1963.

КАЗНАЧЭЕЎ Іван Іванавіч, н. у 1899 у в. Пятравічы. Арыштаваны 2.12.1939. Рэабілітаваны 4.4.1990.

КАЛІНОЎСКІ Рыгор Сцяпанавіч, н. у 1908 у в. Кучын. Арыштаваны 25.2.1934. Рэабілітаваны 23.9.1960.

КАЛІНОЎСКІ Сцяпан Іванавіч, н. у 1864 у в. Кучын. Арыштаваны 14.2.1931. Рэабілітаваны 26.6.1990.

КАНДРАШОЎ Максім Глебавіч, н. у 1913 у в. Акцяброва. Арыштаваны 14.11.1937. Рэабілітаваны 23.2.1993.

КАНОПЛІЧ Анісім Сцяпанавіч, н. у 1870 у в. Махнавічы (Ліцвінавічы). Арыштаваны 28.2.1930. Рэабілітаваны 16.1.1989.

КАРАТКЕВІЧ Адам Антонавіч, н. у 1888 у в. Сапажкі. Арыштаваны 18.10.1937. Рэабілітаваны 2.6.1958.

КАРАТКЕВІЧ Адам Іпалітавіч, н. у 1887 у в. Кароцькі. Арыштаваны 16.2.1938. Рэабілітаваны 24.10.1989.

КАРАТКЕВІЧ Акуліна Аляксандраўна, н. у 1874 у в. Востраў. Арыштавана 9.2.1930. Рэабілітавана 17.10.1991.

КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Андрэевіч, н. у 1865 у в. Кароцькі. Арыштаваны 2.6.1933. Рэабілітаваны 23.3.1989.

КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Антонавіч, н. у 1886 у в. Сапажкі. Арыштаваны 2.6.1933. Рэабілітаваны 23.3.1989.

КАРАТКЕВІЧ Васіль Прохаравіч, н. у 1912 у в. Кароцькі. Арыштаваны 24.3.1933. Рэабілітаваны 17.4.1961.

КАРАТКЕВІЧ Ганна Пятроўна, н. у 1908 у в. Струмень. Арыштавана 10.2.1945. Рэабілітавана 27.1.1993.

КАРАТКЕВІЧ Дамініка Сямёнаўна, н. у 1871 у в. Струкачоў. Арыштавана 9.2.1930. Рэабілітавана 17.10.1991.

КАРАТКЕВІЧ Іван Максімавіч, н. у 1908 у в. Малашкі. Арыштаваны 16.11.1937. Рэабілітаваны 30.9.1960.

КАРАТКЕВІЧ Іван Фёдаравіч, н. у 1881 у в. Кароцькі. Арыштаваны 2.6.1933. Рэабілітаваны 23.3.1989.

КАРАТКЕВІЧ Кузьма Афанасьевіч, н. у 1884 у в. Кароцькі. Арыштаваны 30.6.1937. Рэабілітаваны 12.6.1989.

КАРАТКЕВІЧ Кузьма Кузьміч, н. у 1899 у в. Багданавічы. Арыштаваны 30.10.1937. Рэабілітаваны 6.6.1989.

КАРАТКЕВІЧ Лявон Адамавіч, н. у 1920 у в. Кароцькі. Арыштаваны 23.6.1941. Рэабілітаваны 11.6.1973.

КАРАТКЕВІЧ Лявон Сямёнавіч, н. у 1872 у в. Кароцькі. Арыштаваны 9.2.1930. Рэабілітаваны 17.10.1991.

КАРАТКЕВІЧ Майсей Данілавіч, н. у 1866 у в. Малашкі. Арыштаваны 21.10.1932. Рэабілітаваны 31.10.1989.

КАРАТКЕВІЧ Максім Пятровіч, н. у 1873 у в. Кароцькі. Арыштаваны 30.4.1933. Рэабілітаваны 31.10.1989.

КАРАТКЕВІЧ Мацвей Іосіфавіч, н. у 1872 у в. Енцы. Арыштаваны 13.12.1938. Рэабілітаваны 21.2.1990.

КАРАТКЕВІЧ Мікалай Антонавіч, н. у 1881 у в. Сапажкі. Арыштаваны 29.11.1936. Рэабілітаваны 30.8.1991.

КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Аляксандравіч, н. у 1887 у в. Кароцькі. Арыштаваны 13.3.1936. Рэабілітаваны 26.6.1990.

КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Антонавіч, н. у 1906 у в. Кароцькі. Арыштаваны 9.6.1945. Рэабілітаваны 12.8.1991.

КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Арцёмавіч, н. у 1892 у в. Кароцькі. Арыштаваны 16.2.1938. Рэабілітаваны 24.10.1989.

КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1867 у в. Востраў. Арыштаваны 9.2.1930. Рэабілітаваны 17.10.1991.

КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1909 у в. Востраў. Арыштаваны 9.2.1930. Рэабілітаваны 17.10.1991.

КАРАТКЕВІЧ Палікарп Антонавіч, н. у 1898 у в. Кароцькі. Арыштаваны 19.10.1937. Рэабілітаваны 13.4.1967.

КАРАТКЕВІЧ Пётр Дзям'янавіч, н. у 1886 у в. Кароцькі. Арыштаваны 23.10.1937. Рэабілітаваны 18.12.1989.

КАРАТКЕВІЧ Сцяпан Ігнатавіч, н. у 1895 у в. Кароцькі. Арыштаваны 21.7.1945. Рэабілітаваны 20.7.1962.

КАРАТКЕВІЧ Фрол Паўлавіч, н. у 1885 у в. Востраў. Арыштаваны 25.2.1934. Рэабілітаваны 23.9.1960.

КАРАТКЕВІЧ Якаў Ігнацьевіч, н. у 1894 у в. Васільеўка. Арыштаваны 30.4.1933. Рэабілітаваны 31.10.1989.

КАРАТКЕВІЧ Яўмен Астапавіч, н. у 1900 у в. Ліцвінавічы. Арыштаваны 27.9.1938. Рэабілітаваны 16.4.1963.

КАРНЕЙЧЫК Міхаіл Кірылавіч, н. у 1886 у в. Баравая Глінка. Арыштаваны 28.5.1938. Рэабілітаваны 21.6.1989.

КАРЧЭЎСКАЯ Юлія Іосіфаўна, н. у 1899 у в. Востраў. Арыштавана 23.10.1937. Рэабілітавана 5.11.1967.

КАСЦЮЧЭНКА Іван Авяр'янавіч, н. у 1879 у в. Касцюкоўка. Арыштаваны 30.11.1937. Рэабілітаваны 10.10.1966.

КАСЦЮЧЭНКА Мікалай Савельевіч, н. у 1892 у в. Касцюкоўка. Арыштаваны 1.9.1937. Рэабілітаваны 12.2.1962.

КАСЦЮЧЭНКА Павел Сямёнавіч, н. у 1878 у в. Касцюкоўка. Арыштаваны 30.11.1937. Рэабілітаваны 10.10.1966.

КІРЭЕНКА Барыс Давыдавіч, н. у 1908 у в. Норкаўшчына. Арыштаваны 22.2.1933. Рэабілітаваны 9.4.1988.

КІРЭЕНКА Гаўрыіл Васілевіч, н. у 1878 у в. Норкаўшчына. Арыштаваны 22.2.1933. Рэабілітаваны 8.4.1988.

КІР'ЯНАЎ Пётр Іванавіч, н. у 1884 у в. Баравая Буда. Арыштаваны 25.2.1933. Рэабілітаваны 30.9.1989.

КЛІМАЎ Пётр Іванавіч, н. у 1878 у в. Мікалаеўка. Арыштаваны 21.3.1930. Рэабілітаваны 31.7.1989.

КЛІМАЎ Фёдар Рыгоравіч, н. у 1881 у в. Акцяброва. Арыштаваны 4.12.1937. Рэабілітаваны 10.12.1959.

КОЛЬЧАЎ Ігнат Аляксеевіч, н. у 1878 у в. Салабута. Арыштаваны 16.8.1938. Рэабілітаваны 6.2.1961.

КРАСАКОЎ Іван Іванавіч, н. у 1911 у в. Струкачоў. Арыштаваны 19.5.1948. Рэабілітаваны 23.6.1955.

КРАСАКОЎ Фёдар Іванавіч, н. у 1919 у в. Струмень. Арыштаваны 19.5.1948. Рэабілітаваны 2.9.1953.

КУДРАЧОЎ Церах Якімавіч, н. у 1904 у в. Расохі. Арыштаваны 1.9.1937. Рэабілітаваны 5.5.1989.

КУПРЭЕЎ Васіль Піліпавіч, н. у 1898 у в. Задуб'е. Арыштаваны 10.10.1938. Рэабілітаваны 11.12.1961.

Кармянская цэнтральная раённая бібліятэка

ЛАВЯНЕЦКІ Аляксей Ульянавіч, н. у 1868 у в. Восаў. Арыштаваны 21.3.1930. Рэабілітаваны 1.7.1962.

ЛАВЯНЕЦКІ Афанасій Іванавіч, н. у 1888 у в. Лазовіца. Арыштаваны 21.3.1930. Рэабілітаваны 17.7.1962.

ЛАВЯНЕЦКІ Васіль Талімавіч, н. у в. Шэрахаўская Буда. Арыштаваны 25.2.1933. Рэабілітаваны 30.9.1989.

ЛАВЯНЕЦКІ Кандрат Ульянавіч, н. у 1868 у в. Лазовіца. Арыштаваны 21.3.1930. Рэабілітаваны 18.7.1962.

ЛАДЗІСАЎ Дзям'ян Міхайлавіч, н. у 1876 у в. Салабута. Арыштаваны 7.2.1933. Рэабілітаваны 19.12.1989.

ЛАДЗІСАЎ Парфірый Міхайлавіч, н. у 1903 у в. Салабута. Арыштаваны 7.2.1933. Рэабілітаваны 19.7.1989.

ЛАРЧАНКА Іларыён Марцінавіч, н. у 1904 у в. Вашчанкі. Арыштаваны 23.10.1937. Рэабілітаваны 19.1.1989.

ЛАЦЯНКОЎ Васіль Яфімавіч, н. у 1878. Арыштаваны 21.3.1930. Рэабілітаваны 12.9.1989.

ЛАЦЯНКОЎ Церах Васілевіч, н. у 1907. Арыштаваны 21.3.1930. Рэабілітаваны 12.9.1989.

ЛАЦЯНКОЎ Ціхан Васілевіч, н. у 1900. Арыштаваны 21.3.1930. Рэабілітаваны 12.9.1989.

ЛАШКЕВІЧ Аляксандр Іванавіч, н. у 1879 у в. Жабін. Арыштаваны 22.2.1933. Рэабілітаваны 4.2.1963.

ЛАШКЕВІЧ Антон Аляксандравіч, н. у 1876 у в. Востраў. Арыштаваны 2.3.1933. Рэабілітаваны 23.3.1989.

ЛАШКЕВІЧ Антон Аляксандравіч, н. у 1880 у в. Востраў. Арыштаваны 23.10.1937. Рэабілітаваны 18.12.1989.

ЛАШКЕВІЧ Аўгусцін Антонавіч, н. у 1873 у в. Востраў. Арыштаваны 29.9.1938. Рэабілітаваны 14.1.1958.

ЛАШКЕВІЧ Вікторыя Ігнацьеўна, н. у 1888 у в. Тарахаўка. Арыштавана 9.2.1930. Рэабілітавана 17.10.1991.

ЛАШКЕВІЧ Казімір Францавіч, н. у 1887 у в. Тарахаўка. Арыштаваны 9.2.1930. Рэабілітаваны 17.10.1991.

ЛАШКЕВІЧ Канстанцін Вітольдавіч, н. у 1884 у в. Востраў. Арыштаваны 29.9.1938. Рэабілітаваны 14.1.1958.

ЛАШКЕВІЧ Маргарыта Адамаўна, н. у 1879 у в. Сапажкі. Арыштавана 9.2.1930. Рэабілітавана 17.10.1991.

ЛАШКЕВІЧ Уладзімір Мацвеевіч, н. у 1890 у в. Кароцькі. Арыштаваны 1.9.1937. Рэабілітаваны 5.5.1989.

ЛАШКЕВІЧ Яфім Канстанцінавіч, н. у 1882 у в. Жабін. Арыштаваны 3.11.1937. Рэабілітаваны 16.7.1963.

ЛЕЎЧАНКА Сяргей Пятровіч, н. у 1909 у в. Міхалёўка. Арыштаваны 28.3.1931. Рэабілітаваны 24.10.1989.

ЛІБЕРМАН Гірша Хаймавіч, н. у 1876 у г.п. Карма. Арыштаваны 9.1.1938. Рэабілітаваны 5.9.1956.

ЛІПЯНКОВА Васіліса Паўлаўна, н. у 1892 у в. Акцяброва. Арыштавана 1.1.1946. Рэабілітавана 3.2.1993.

ЛОБАЎ Уладзімір Ермалаевіч, н. у 1888 у в. Навасёлкі. Арыштаваны 24.1.1942. Рэабілітаваны 11.12.1989.

ЛОСЕЎ Сямён Герасімавіч, н. у 1880 у в. Сырская Буда. Арыштаваны 23.10.1937. Рэабілітаваны 25.5.1959.

ЛУГОЎСКІ Мікалай Сямёнавіч, н. у 1874 у в. Рэвут. Арыштаваны 1.2.1935. Рэабілітаваны 20.2.1990.

ЛУКАШЭНКА Адам Усцінавіч, н. у 1907 у в. Бярозаўка. Арыштаваны 28.1.1933. Рэабілітаваны 14.8.1989.

ЛЫСЯНКОЎ Канстанцін Піліпавіч, н. у 1881 у в. Дубраўка. Арыштаваны 21.3.1930. Рэабілітаваны 31.7.1989.

ЛЮБУЦІН Іосіф Данілавіч, н. у 1914 у в. Аляксандраўка. Арыштаваны 14.11.1937. Рэабілітаваны 23.2.1993.

ЛЮБУЦІН Цімафей Макаравіч, н. у 1898 у в. Аляксандраўка. Арыштаваны 17.3.1933. Рэабілітаваны 25.10.1965.

ЛЯВОНЕНКА Павел Восіпавіч, н. у 1892 у в. Лужок. Арыштаваны 17.3.1933. Рэабілітаваны 25.10.1965.

ЛЯШНЕЎСКІ Ігнацій Трафімавіч, н. у 1892 у в. Васільеўка. Арыштаваны 21.10.1932. Рэабілітаваны 31.10.1989.

ЛЯШЧЫНСКІ Віктар Мацвеевіч, н. у 1901 у в. Багданавічы. Арыштаваны 16.11.1937. Рэабілітаваны 19.7.1989.

ЛЯШЧЫНСКІ Фрол Лукашавіч, н. у 1880 у в. Багданавічы. Арыштаваны 29.2.1938. Рэабілітаваны 14.1.1958.

МАЕЎСКІ Іван Пятровіч, н. у 1926 у в. Высокае. Арыштаваны 8.6.1950. Рэабілітаваны 4.6.1955.

МАКАРАЎ Кузьма Гаўрылавіч, н. у 1890 у в. Хізаў. Арыштаваны 7.10.1944. Рэабілітаваны 26.12.1960.

МАЛЧАНАЎ Андрэй Герасімавіч, н. у 1886 у в. Струмень. Арыштаваны 30.11.1937. Рэабілітаваны 28.6.1989.

МАЛЧАНАЎ Тарас Герасімавіч, н. у 1891 у в. Струмень. Арыштаваны 9.1.1938. Рэабілітаваны 26.6.1989.

МАЛЮЧЭНКА Васіль Мікалаевіч, н. у 1912 у в. Акцяброва. Арыштаваны 2.6.1933. Рэабілітаваны 23.3.1989.

МАЛЮЧЭНКА Мікалай Мікітавіч, н. у 1887 у в. Быч. Арыштаваны 2.6.1933. Рэабілітаваны 23.3.1989.

МАРЧАНКА Мікалай Яфімавіч, н. у 1900 у в. Востраў. Арыштаваны 2.6.1933. Рэабілітаваны 23.3.1989.

МАРЧАНКА Сцяпан Яфімавіч, н. у 1901 у в. Востраў. Арыштаваны 28.2.1937. Рэабілітаваны 9.11.1964.

МАСКАЛЕНКА Навум Мікалаевіч, н. у 1903 у в. Багданавічы. Арыштаваны 3.11.1937 і 31.8.1949. Рэабілітаваны 16.7.1963.

МЕДЗВЯДЗЁЎ Іван Мініч, н. у 1887 у в. Пятравічы. Арыштаваны 21.2.1930. Рэабілітаваны 7.9.1989.

МЕДЗВЯДЗЁЎ Лявон Антонавіч, н. у 1900 у в. Пятравічы. Арыштаваны 11.1.1933. Рэабілітаваны 31.11.1989.

МЕДЗВЯДЗЁЎ Піліп Рыгоравіч, н. у 1882 у в. Пятравічы. Арыштаваны 23.7.1932. Рэабілітаваны 9.10.1989.

МІРОНЕНКА Аляксандр Іванавіч, н. у 1884 у в. Мікалаеўка. Арыштаваны 8.2.1933. Рэабілітаваны 31.7.1989.

МІРОНЕНКА Аляксей Рыгоравіч, н. у 1884 у в. Акцяброва. Арыштаваны 22.10.1937. Рэабілітаваны 22.3.1989.

МІРОНЕНКА Аляксей Рыгоравіч, н. у 1884 у в. Быч. Арыштаваны 2.6.1933. Рэабілітаваны 23.3.1989.

МІРОНЕНКА Елісей Сцяпанавіч, н. у 1885 у в. Курганне. Арыштаваны 25.8.1945. Рэабілітаваны 23.12.1960.

МІРОНЕНКА Іван Міронавіч, н. у 1910 у в. Быч. Арыштаваны 2.6.1933. Рэабілітаваны 23.3.1989.

МІРОНЕНКА Мікалай Андрэевіч, н. у 1904 у в. Мікалаеўка. Арыштаваны 7.7.1938. Рэабілітаваны 7.1.1965.

МІРОШКІН Іосіф Сцяпанавіч, н. у 1901 у в. Быч. Арыштаваны 2.6.1933. Рэабілітаваны 23.3.1989.

МІТКЕВІЧ Гаўрыіл Леанардавіч, н. у 1873 у в. Багданавічы. Арыштаваны 9.2.1930. Рэабілітаваны 17.10.1991.

МІТКЕВІЧ Станіслаў Гаўрылавіч, н. у 1907 у в. Багданавічы. Арыштаваны 9.2.1930. Рэабілітаваны 17.10.1991.

МІХАЙЛАЎ Міхаіл Емяльянавіч, н. у 1889 у в. Кучын. Арыштаваны 16.2.1931. Рэабілітаваны 26.6.1990.

МІХАЙЛОЎСКІ Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1896 у в. Лужок. Арыштаваны 17.3.1933. Рэабілітаваны 25.10.1965.

МІШАКОЎ Пётр Ільіч, н. у 1894 у в. Пасека-Слабодка. Арыштаваны 3.11.1937. Рэабілітаваны 16.7.1963.

МЯЖЭННЫ Рыгор Кузьміч, н. у 1889 у в. Кучын. Арыштаваны 16.2.1931. Рэабілітаваны 26.6.1990.

МЯЖЭННЫ Рыгор Кузьміч, н. у 1890 у в. Салабута. Арыштаваны 16.2.1938. Рэабілітаваны 6.2.1961.

НАВОЕНКА Іван Захаравіч, н. у 1909 у в. Норкаўшчына. Арыштаваны 22.2.1933. Рэабілітаваны 8.4.1938.

НАВУМЕНКА Раман Якаўлевіч, н. у 1872 у в. Хізаў. Арыштаваны 9.1.1938. Рэабілітаваны 24.10.1989.

НАВУМЕНКА Савелій Раманавіч, н. у 1923 у в. Хізаў. Арыштаваны 25.2.1934. Рэабілітаваны 23.9.1960.

НЕСЦЯРОВІЧ Васіль Андрэевіч, н. у 1923 у в. Енцы. Арыштаваны 8.6.1949. Рэабілітаваны 10.12.1957.

НЕСЦЯРОВІЧ Усцін Фёдаравіч, н. у 1879 у в. Ворнаўка. Арыштаваны 3.11.1938. Рэабілітаваны 15.5.1990.

НЕСЦЯРЭНКА Сілівей Мацвеевіч, н. у 1900 у в. Быч. Арыштаваны 16.2.1938. Рэабілітаваны 29.4.1969.

НЕЎМЯРЖЫЦКІ Аляксандр Андрэевіч, н. у 1907 у в. Стараград. Арыштаваны 11.1.1931. Рэабілітаваны 31.1.1962.

НЕЎМЯРЖЫЦКІ Ілья Аляксандравіч, н. у 1872 у в. Стараград (х. Шэя). Арыштаваны 26.4.1930. Рэабілітаваны 20.9.1989.

НЕЎМЯРЖЫЦКІ Рыгор Рыгоравіч, н. у 1892 у в. Стараград (х. Шэя). Арыштаваны 19.12.1933. і 10.13.1949. Рэабілітаваны 27.11.1956.

НОВІКАЎ Леанід Паўлавіч, н. у 1926 у в. Праўда. Арыштаваны 7.1.1950. Рэабілітаваны 7.10.1955.

НОВІКАЎ Павел Сысоевіч, н. у 1886 у в. Навасёлкі. Арыштаваны 29.9.1938. Рэабілітаваны 14.1.1958.

ПАГРАБЕНКА Андрэй Сяргеевіч, н. у 1904 у в. Каменка. Арыштаваны 29.9.1937. Рэабілітаваны 30.10.1991.

ПАДЗЯРОЎ Павел Кандратавіч, н. у 1916 у в. Новая Зенькавіна. Арыштаваны 28.7.1937. Рэабілітаваны 16.1.1989.

ПАДЗЯРЭНКА Захар Макаравіч, н. у 1887 у в. Шаламеі. Арыштаваны 7.7.1938. Рэабілітаваны 21.1.1991.

ПАЛАВІНКІН Антон Дзмітрыевіч. Арыштаваны 9.1.1938. Рэабілітаваны 7.8.1959.

ПАЛАЎКОЎ Ульян Іларыёнавіч, н. у 1878 у в. Ліцвінавічы. Арыштаваны 16.2.1938. Рэабілітаваны 16.1.1989.

ПАЛІЦЫН Мікалай Нічыпаравіч, н. у 1900 у в. Кляпін. Арыштаваны 9.3.1930 і 10.9.1938. Рэабілітаваны 19.7.1989.

ПАЛЯКОЎ Малах Іванавіч, н. у 1877 у в. Бярозаўка. Арыштаваны 21.3.1930. Рэабілітаваны 27.9.1989.

ПАНЮШЭНКА Антон Раманавіч, н. у 1884 у в. Задуб'е. Арыштаваны 29.9.1938. Рэабілітаваны 14.1.1958.

ПАНЮШЭНКА Іван Трафімавіч, н. у 1885 у в. Задуб'е. Арыштаваны 23.7.1932. Рэабілітаваны 9.10.1989.

ПАПЛАЎСКІ Пётр Сцяпанавіч, н. у 1904 у в. Ворнаўка. Арыштаваны 5.10.1937. Рэабілітаваны 7.6.1971.

ПАРХОМЕНКА Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1902 у в. Гарадок. Арыштаваны 16.4.1931. Рэабілітаваны 28.12.1989.

ПАРЫНАВА-ВІТАЛЬЕВА Анастасія Цярэнцьеўна, н. у 1918 у в. Барсукі. Арыштавана 12.4.1947. Рэабілітавана 2.2.1993.

ПАЦЁМКІН Васіль Сямёнавіч, н. у 1888 у в. Рэвут. Арыштаваны 30.10.1930. Рэабілітаваны 30.5.1960.

Кармянская цэнтральная раённая бібліятэка

ПЕТРАЧЭНКА Гаўрыіл Пятровіч, н. у 1884 у в. Бярозаўка. Арыштаваны 28.1.1933. Рэабілітаваны 14.8.1989.

ПЕТРАЧЭНКА Іван Пятровіч, н. у 1877 у в. Бярозаўка. Арыштаваны 28.8.1938. Рэабілітаваны 13.12.1989.

ПЕТРАЧЭНКА Патап Аляксеевіч, н. у 1880 у в. Бярозаўка. Арыштаваны 28.1.1933. Рэабілітаваны 14.8.1989.

ПЕТРАЧЭНКА Піліп Аксёнавіч, н. у 1880 у в. Кабылічы. Арыштаваны 29.9.1938. Рэабілітаваны 14.1.1958.

ПІНЦЭВІЧ Пётр Міхайлавіч, н. у 1905 у в. Лядцы. Арыштаваны 27.12.1938. Рэабілітаваны 8.9.1989.

ПРАКАПЕНКА Іван Васілевіч, н. у 1898 у в. Кляпін. Арыштаваны 25.1.1933. Рэабілітаваны 27.7.1989.

ПРАКАПЕНКА Марцін Іванавіч, н. у 1872 у в. Кляпін. Арыштаваны 21.3.1930 і 17.9.1937. Рэабілітаваны 11.5.1989.

ПРЫВАЛАЎ Іосіф Фёдаравіч, н. у 1890 у в. Салабута. Арыштаваны 16.2.1938. Рэабілітаваны 6.2.1961.

ПРЫВАЛАЎ Міхаіл Фядосавіч, н. у 1888 у в. Салабута. Арыштаваны 16.2.1938. Рэабілітаваны 6.2.1961.

ПРЫТЫЧАНКА Сямён Фёдаравіч, н. у 1874 у в. Ст. Зенькавіна. Арыштаваны 28.3.1939. Рэабілітаваны 19.11.1991.

ПТАШКІН Емяльян Кандратавіч, н. у 1902 у в. Навасёлкі. Арыштаваны 25.2.1934. Рэабілітаваны 23.9.1960.

ПЯТРОЎ Гаўрыіл Якаўлевіч, н. у 1920 у в. Бель. Арыштаваны 7.8.1944. Рэабілітаваны 14.5.1974.

РУСЕЦКІ Іван Сцяпанавіч, н. у 1872 у в. Багданавічы. Арыштаваны 30.10.1937. Рэабілітаваны 6.6.1989.

РЫЖАНКОЎ Іван Іванавіч, н. у 1893 у в. Бярозаўка. Арыштаваны 25.2.1934. Рэабілітаваны 23.9.1960.

РЫЖАНКОЎ Міхей Піліпавіч, н. у 1892 у в. Лужок. Арыштаваны 17.3.1933. Рэабілітаваны 25.10.1965.

РЫЖАНКОЎ Сямён Усцінавіч, н. у 1902 у в. Бярозаўка. Арыштаваны 23.10.1937 і 15.8.1949. Рэабілітаваны 17.4.1959.

РЫЖАНКОЎ Якаў Усцінавіч, н. у 1910 у в. Бярозаўка. Арыштаваны 23.10.1937 і 7.9.1949. Рэабілітаваны 17.9.1949.

САЗОНАЎ Іван Сільвестравіч, н. у 1869 у в. Бераставец. Арыштаваны 3.3.1930. Рэабілітаваны 27.11.1989.

САПЕГА Максім Аляксеевіч, н. у 1917 у в. Валынцы. Арыштаваны 21.7.1942. Рэабілітаваны 24.4.1969.

САСНОЎСКІ Аляксей Сямёнавіч, н. у 1903 у в. Кароцькі. Арыштаваны 5.10.1937. Рэабілітаваны 19.10.1989.

САСНОЎСКІ Захар Васілевіч, н. у 1894 у в. Кароцькі. Арыштаваны 2.6.1933. Рэабілітаваны 23.3.1989.

САСНОЎСКІ Міхаіл Сямёнавіч, н. у 1898 у в. Кароцькі. Арыштаваны 2.7.1933. Рэабілітаваны 23.3.1989.

САЎЧАНКА Павел Сафонавіч, н. у 1895 у в. Дубраўка. Арыштаваны 9.3.1938. Рэабілітаваны 7.9.1989.

СЕЛЯЗНЁЎ Іван Лукіч, н. у 1891 у в. Гарадок. Арыштаваны 26.7.1931. Рэабілітаваны 16.1.1989.

СЕЛЯЗНЁЎ Карп Сямёнавіч, н. у 1890 у в. Аляксандраўка Струменскага с/с. Арыштаваны 21.10.1932. Рэабілітаваны 16.1.1989.

СЕЛЯЗНЁЎ Лука Пятровіч, н. у 1866 у в. Гарадок. Арыштаваны 19.4.1931. Рэабілітаваны 11.11.1989.

СЕЛЯЗНЁЎ Сазон Ігнатавіч, н. у 1862 у в. Аляксандраўка Струменскага с/с. Арыштаваны 22.11.1937. Рэабілітаваны 16.1.1989.

СЕЛЯЗНЁЎ Сазон Ігнатавіч, н. у 1862 у в. Сырск.

СЕМІЛЕТАЎ Мікалай Фаміч, н. у 1899 у в. Вынашаўка. Арыштаваны 14.11.1938. Рэабілітаваны 28.6.1958.

СІМАНЕНКА Фёдар Лаўрэнцьевіч, н. у 1910 у в. Рэвут. Арыштаваны 25.7.1935. Рэабілітаваны 8.8.1990.

СІМКІН Максім Рыгоравіч, н. у 1902 у г.п. Карма. Арыштаваны 27.6.1942. Рэабілітаваны 26.3.1943.

СІНІГАЕЎ Аляксей Уладзіміравіч, н. у 1922 у в. Ворнаўка. Арыштаваны 6.9.1949. Рэабілітаваны 26.6.1990.

СІНІЧЭНКА Пётр Рыгоравіч, н. у 1888 у в. Алешня (Кучын). Арыштаваны 25.2.1934. Рэабілітаваны 22.3.1989.

СІНЮТ Іван Еўдакімавіч, н. у 1894 у в. Рэвут. Арыштаваны 15.6.1938. Рэабілітаваны 24.11.1955.

СМАРЧАНКА Рыгор Архіпавіч, н. у 1899 у в. Бярозаўка. Арыштаваны 1.9.1937. Рэабілітаваны 5.5.1989.

СМАРЧАНКА Рыгор Архіпавіч, н. у 1899 у в. Бярозаўка. Арыштаваны 23.10.1937. Рэабілітаваны 7.9.1949.

СОКАЛАЎ Васіль Ігнатавіч, н. у 1903 у в. Кучын. Арыштаваны 14.2.1931. Рэабілітаваны 26.6.1990.

СТАЛБОЎ Якаў Пятровіч, н. у 1899 у в. Ліцвінавічы. Арыштаваны 18.10.1937. Рэабілітаваны 14.3.1960.

СТАРАВОЙТАЎ Павел Канстанцінавіч, н. у 1886 у в. Паштовая Глінка. Арыштаваны 16.7.1945. Рэабілітаваны 22.6.1966.

СТАСЯНКОЎ Васіль Георгіевіч, н. у 1922 у в. Лебядзёўка. Арыштаваны 6.1.1946. Рэабілітаваны 15.5.1956.

СТРУКАВА Мар'яна Іванаўна, н. у 1890 у в. Гарадок. Арыштавана 9.3.1930. Рэабілітавана 11.12.1992.

СТРУКАЎ Мікіта Савельевіч, н. у 1863 у в. Гарадок. Арыштаваны 9.3.1930. Рэабілітаваны 1.12.1989.

СТУКАЧ Іван Якаўлевіч, н. у 1908 у в. Аляксандраўка. Арыштаваны 17.4.1933. Рэабілітаваны 15.7.1957.

СТУКАЧ Павел Якаўлевіч, н. у 1905 у в. Аляксандраўка. Арыштаваны 17.4.1933. Рэабілітаваны 16.7.1957.

СУПІЧЭНКА Андрэй Ягоравіч, н. у 1900 у в. Лужок. Арыштаваны 17.3.1933. Рэабілітаваны 25.10.1965.

СУПІЧЭНКА Афанасій Сцяпанавіч, н. у 1891 у в. Лужок. Арыштаваны 9.3.1930. Рэабілітаваны 13.10.1989.

СУПІЧЭНКА Сцяпан Фаміч, н. у 1900 у в. Лужок. Арыштаваны 17.3.1933. Рэабілітаваны 25.10.1965.

СУПІЧЭНКА Сямён Сяргеевіч, н. у 1907 у в. Лужок. Арыштаваны 3.11.1937. Рэабілітаваны 12.7.1989.

СУПІЧЭНКА Сяргей Нічыпаравіч, н. у 1875 у в. Лужок. Арыштаваны 9.3.1930. Рэабілітаваны 13.10.1989.

СУСАЎ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1872 у в. Сырск. Арыштаваны 30.12.1937. Рэабілітаваны 12.6.1989.

СЦЕПАНЕНКА Максім Кірылавіч, н. у 1884 у в. Кабылічы. Арыштаваны 4.11.1938. Рэабілітаваны 14.5.1990.

СЦЕПАНЕНКА Савелій Кірылавіч, н. у 1877 у в. Кабылічы. Арыштаваны 14.4.1939. Рэабілітаваны 20.11.1989.

СЦЯПАНАЎ Аўрам Нічыпаравіч, н. у 1882 у в. Кучын. Арыштаваны 16.2.1931. Рэабілітаваны 26.6.1990.

СЯЛІЦКІ Арцём Самуілавіч, н. у 1888 у в. Струмень. Арыштаваны 21.3.1930. Рэабілітаваны 17.7.1962.

СЯЛІЦКІ Рыгор Сямёнавіч, н. у 1898 у в. Дубраўка. Арыштаваны 30.11.1937. Рэабілітаваны 30.3.1960.

СЯЛІЦКІ Сямён Іванавіч, н. у 1865 у в. Струмень. Арыштаваны 23.10.1937. Рэабілітаваны 9.6.1989.

СЯЛОВІЧ Фёдар Самсонавіч, н. у 1881 у в. Махнавічы (Ліцвінавічы). Арыштаваны 28.2.1930. Рэабілітаваны 16.1.1989.

СЯРГЕЕНКА Восіп Дзмітрыевіч, н. у 1892 у в. Пасека-Слабодка. Арыштаваны 3.11.1937 і 31.8.1949. Рэабілітаваны 16.7.1963.

СЯРГЕЕНКА Фёдар Макаравіч, н. у 1882 у в. Ст. Зенькавіна. Арыштаваны 31.5.1939. Рэабілітаваны 29.6.1990.

ТАМАШКОЎ Кузьма Ігнатавіч, н. у 1887 у в. Быч. Арыштаваны 2.7.1933. Рэабілітаваны 23.3.1989.

ТАХАЛЕНКА Усцін Лукіч, н. у 1884 у в. Быч. Арыштаваны 29.3.1938. Рэабілітаваны 19.9.1991.

УСЦІНОВІЧ Васіль Майсеевіч, н. у 1882 у в. Енцы. Арыштаваны 3.6.1944. Рэабілітаваны 24.12.1965.

УСЦІНОВІЧ Віктар Паўлавіч, н. у 1911 у в. Бялёў. Арыштаваны 9.2.1930. Рэабілітаваны 17.10.1991.

УСЦІНОВІЧ Леанід Паўлавіч, н. у 1913 у в. Бялёў. Арыштаваны 9.2.1930. Рэабілітаваны 17.10.1991.

УСЦІНОВІЧ Марыя Ігнатаўна, н. у 1884 у в. Востраў. Арыштавана 9.2.1930. Рэабілітавана 17.10.1991.

УСЦІНОВІЧ Напалеон Аляксандравіч, н. у 1908 у в. Бялёў. Арыштаваны 9.2.1930. Рэабілітаваны 17.10.1991.

ФІЛІПЧАНКА Фадзей Ульянавіч, н. у 1905 у в. Норкаўшчына. Арыштаваны 22.2.1933. Рэабілітаваны 8.4.1988.

ХАДАНОВІЧ Аляксандр Уладзіміравіч, н. у 1898 у в. Струмень. Арыштаваны 12.2.1933. Рэабілітаваны 27.9.1989.

ХАДАНОВІЧ Дзмітрый Якаўлевіч, н. у 1889 у в. Курганіца. Арыштаваны 12.2.1933. Рэабілітаваны 14.9.1989.

ХАДАНОВІЧ Дзямід Мікалаевіч, н. у 1894 у в. Струмень. Арыштаваны 12.2.1933. Рэабілітаваны 11.10.1989.

ХАДАНОВІЧ Дзяніс Андрэевіч, н. у 1877 у в. Струмень. Арыштаваны 21.10.1932. Рэабілітаваны 31.10.1989.

ХАДАНОВІЧ Захар Уладзіміравіч, н. у 1896 у в. Курганіца. Арыштаваны 12.2.1933. Рэабілітаваны 14.9.1989.

ХАДАНОВІЧ Іван Захаравіч, н. у 1905 у в. Лазовіца. Арыштаваны 30.11.1937. Рэабілітаваны 30.9.1960.

ХАДАНОВІЧ Ісак Пятровіч, н. у 1887 у в. Восаў. Арыштаваны 21.10.1933. Рэабілітаваны 31.10.1989.

ХАДАНОВІЧ Мікалай Герасімавіч, н. у 1926 у в. Восаў. Арыштаваны 8.1.1949. Рэабілітаваны 31.3.1955.

ХАДАНОВІЧ Мікалай Рыгоравіч, н. у 1891 у в. Струмень. Арыштаваны 12.2.1933. Рэабілітаваны 14.9.1989.

ХАДАНОВІЧ Міхаіл Венядзіктавіч, н. у 1873 у в. Багданавічы. Арыштаваны 7.2.1933. Рэабілітаваны 25.8.1989.

ХАДАНОВІЧ Павел Антонавіч, н. у 1887 у в. Струмень. Арыштаваны 11.5.1932. Рэабілітаваны 11.9.1989.

ХАДАНОВІЧ Пётр Фёдаравіч, н. у 1918 у в. Струмень. Арыштаваны 21.4.1945. Рэабілітаваны 12.7.1990.

ХАДАНОВІЧ Рыгор Фёдаравіч, н. у 1898 у в. Кароцькі. Арыштаваны 13.3.1936. Рэабілітаваны 26.6.1990.

ХАМУТОЎСКІ Сцяпан Майсеевіч, н. у 1901 у г.п. Карма. Арыштаваны 25.12.1931. Рэабілітаваны 11.10.1989.

Кормянская центральная районная библиотека

ХАРЫТОНЕНКА Ягор Васілевіч, н. у 1892 у в. Лабыроўка. Арыштаваны 20.1.1945. Рэабілітаваны 9.8.1961.

ХОЛАПАЎ Фядос Сафронавіч, н. у 1899 у в. Жавуніца. Арыштаваны 8.2.1933. Рэабілітаваны 12.11.1990.

ХРАМЯНКОЎ Карп Раманавіч, н. у 1899 у в. Лебядзёўка. Арыштаваны 28.1.1933. Рэабілітаваны 14.8.1989.

ЦАДАЎ Якаў Фёдаравіч, н. у 1878 у в. Бераставец. Арыштаваны 14.2.1938. Рэабілітаваны 30.7.1990.

ЧАБАТКОЎ Даніла Трафімавіч, н. у 1904 у в. Кляпінская Буда. Арыштаваны 3.6.1949. Рэабілітаваны 16.6.1966.

ЧАБАТКОЎ Лукаш Рыгоравіч, н. у 1880 у в. Кляпінская Буда. Арыштаваны 8.2.1933. Рэабілітаваны 19.7.1989.

ЧУГУТАВА Хрысціна Ягораўна, н. у 1918 у в. Вашчанкі. Арыштавана 4.7.1945. Рэабілітавана 3.12.1992.

ЧУМАКОЎ Іван Мікалаевіч, н. у 1865 у в. Куракаўшчына. Арыштаваны 9.3.1930. Рэабілітаваны 10.11.1989.

ЧУМАКОЎ Міхаіл Іванавіч, н. у 1886 у в. Куракаўшчына. Арыштаваны 9.3.1930. Рэабілітаваны 10.11.1989.

ЧУМАКОЎ Фёдар Мікалаевіч, н. у 1875 у в. Куракаўшчына. Арыштаваны 9.3.1930. Рэабілітаваны 10.11.1989.

ШАПАВАЛАЎ Іван Елісеевіч, н. у 1887 у в. Навасёлкі. Арыштаваны 10.4.1930. Рэабілітаваны 24.10.1989.

ШАТЛІКАЎ Васіль Ісакавіч, н. у 1899 у в. Ліцвінавічы. Арыштаваны 30.10.1937. Рэабілітаваны 15.9.1947.

ШАЎЧЭНКА Кірыл Пятровіч, н. у 1868 у в. Хізаў. Арыштаваны 6.3.1930. Рэабілітаваны 27.11.1989.

ШВЕДАЎ Каліна Нічыпаравіч, н. у 1889 у в. Лебядзёўка. Арыштаваны 28.1.1933. Рэабілітаваны 14.8.1989.

ШКЛЯР Мікалай Трафімавіч, н. у 1925 у в. Тарахаўка. Арыштаваны 3.1.1946. Рэабілітаваны 27.4.1955.

ШПАКАЎ Рыгор Іванавіч, н. у 1888 у в. Кучын. Арыштаваны 2.6.1933. Рэабілітаваны 23.3.1989.

ШПАЛЯНКОЎ Кузьма Сямёнавіч, н. у 1879 у в. Струмень. Арыштаваны 18.10.1937. Рэабілітаваны 30.7.1989.

ШУТАЎ Яўсей Самуілавіч, н. у 1902 у в. Быч. Арыштаваны 3.1.1946 і 27.4.1955. Рэабілітаваны 21.7.1976.

ШЫНКЕВІЧ Адам Рыгоравіч, н. у 1888 у в. Багданавічы. Арыштаваны 7.2.1933. Рэабілітаваны 25.8.1989.

ШЫПІНСКІ Андрэй Лявонавіч, н. у 1882 у в. Лазовіца. Арыштаваны 30.11.1937. Рэабілітаваны 30.9.1960.

ШЫПІНСКІ Апанас Уладзіміравіч, н. у 1910 у в. Лазовіца. Арыштаваны 23.10.1937. Рэабілітаваны 22.6.1980.

ШЫПІНСКІ Васіль Уладзіміравіч, н. у 1906 у в. Лазовіца. Арыштаваны 12.8.1930. Рэабілітаваны 9.12.1989.

ШЫПІНСКІ Іван Андрэевіч, н. у 1911 у в. Лазовіца. Арыштаваны 30.11.1937. Рэабілітаваны 30.9.1960.

ШЫПІНСКІ Іван Іванавіч, н. у 1877 у в. Струмень. Арыштаваны 21.10.1932. Рэабілітаваны 31.10.1989.

ШЫПІНСКІ Іван Уладзіміравіч, н. у 1903 у в. Лазовіца. Арыштаваны 21.3.1930. Рэабілітаваны 17.7.1962.

ШЫПІНСКІ Пётр Іванавіч, н. у 1902 у в. Восаў. Арыштаваны 21.10.1932. Рэабілітаваны 31.10.1989.

ШЫПІНСКІ Піліп Уладзіміравіч, н. у 1896 у в. Восаў. Арыштаваны 21.3.1930. Рэабілітаваны 17.7.1962.

ШЫПІНСКІ Томаш Нікадзімавіч, н. у 1888 у в. Лазовіца. Арыштаваны 21.3.1930. Рэабілітаваны 17.7.1962.

ШЫПІНСКІ Уладзімір Лявонавіч, н. у 1874 у в. Лазовіца. Арыштаваны 21.3.1930. Рэабілітаваны 17.7.1962.

ШЫПІНСКІ Фёдар Уладзіміравіч, н. у 1908 у в. Лазовіца. Арыштаваны 12.8.1930. Рэабілітаваны 9.12.1992.

ШЫПІНСКІ Ягор Канстанцінавіч, н. у 1907 у в. Лазовіца. Арыштаваны 30.11.1937. Рэабілітаваны 30.9.1960.

ЯКАВЕНКА Рыгор Яўграфавіч, н. у 1898 у в. Быч. Арыштаваны 2.6.1933. Рэабілітаваны 23.3.1989.

ЯКУТОВІЧ Васіль Ульянавіч, н. у 1891 у в. Ворнаўка. Арыштаваны 16.2.1933. Рэабілітаваны 23.1.1989.

ЯКУТОВІЧ Кузьма Рыгоравіч, н. у 1906 у в. Калюды. Арыштаваны 21.3.1930. Рэабілітаваны 31.7.1989.

ЯКУТОВІЧ Лука Рыгоравіч, н. у 1906 у в. Калюды. Арыштаваны 23.3.1930. Рэабілітаваны 31.7.1989.

ЯКУТОВІЧ Лявон Дзямідавіч, н. у 1887 у в. Лядцы. Арыштаваны 16.2.1933. Рэабілітаваны 23.1.1989.

ЯКУТОВІЧ Рыгор Захаравіч, н. у 1860 у в. Калюды. Арыштаваны 23.3.1930. Рэабілітаваны 31.12.1989.

ЯКУТОВІЧ Сцяпан Якаўлевіч, н. у 1883 у в. Ворнаўка. Арыштаваны 16.2.1933. Рэабілітаваны 23.1.1989.

ЯКУТОВІЧ Сямён Рыгоравіч, н. у 1902 у в. Калюды. Арыштаваны 21.3.1930. Рэабілітаваны 31.7.1989.

ЯКУШЭЎСКІ Іван Іванавіч, н. у 1891 у в. Сырская Буда. Арыштаваны 1.9.1937. Рэабілітаваны 4.2.1963.

Кармянская цэнтральная раённая бібліятэка

1941

1945

ІШЛА ВАЙНА НАРОДНАЯ

На рубяжы жыцця і смерці

На досвітку ў трывожны дзень 22 чэрвеня 1941 г. фашысцкая Германія, вераломна парушыўшы дагавор аб ненападзе, пачала вайну супраць СССР.

Непасрэдна на Беларусь наступалі войскі групы армій "Цэнтр". У яе склад уваходзілі дзве арміі (4-ая і 9-ая) і дзве танкавыя групы (2-ая і 3-яя) — усяго 50 поўна ўкамплектаваных дывізій (у тым ліку 9 танкавых, 6 матарызаваных і 1 кавалерыйская) і дзве брыгады. Групу армій падтрымліваў 2-гі паветраны флот — самы моцны ў нацысцкай арміі (1670 баявых самалётаў). Акрамя таго, ёй было перададзена больш за трэць усіх інжынерных і дарожна-будаўнічых войск і каля палавіны асобных артылерыйскіх, зенітных і супрацьтанкавых дывізіёнаў і батарэй рэзерву сухапутных сіл Германіі. Уся гэтая армада навалілася на пагранічныя атрады, 3-юю, 10-ую і 4-ую савецкія арміі, што знаходзіліся на тэрыторыі Беларусі, нанесла ім цяжкія страты.

Жыхары раёна мужна сустрэлі цяжкую вестку аб пачатку вайны. Адразу ж быў скліканы раённы актыў, на якім абмеркавалі неадкладныя меры па пераводзе мірнага жыцця на ваенны лад. Патрэбна было правесці мабілізацыю мужчын прызыўнога ўзросту, вывесці калгасную жывёлу, тэхніку на ўсход, эвакуіраваць архівы. Жыхарам выдавалася ў краме ўсё, што там было, каб не засталося гітлераўцам. Прадумваліся спісы тых, хто павінен быў застацца на акупіраванай тэрыторыі для арганізацыі падпольнай і партызанскай барацьбы. У калгасах і буйных населеных пунктах праходзілі мітынгі і сходы, на якіх жыхары раёна з гневам і абурэннем успрынялі вестку аб вераломным нападзе гітлераўскай Германіі, заяўлялі аб сваёй рашучасці са зброяй у руках абараняць Радзіму.

Выконваючы дырэктывы ЦК КП(б) партыйным органам аб падрыхтоўцы да пераходу на падпольную работу партарганізацый раёнаў, што знаходзіліся пад пагрозай фашысцкай акупацыі, ад 30 чэрвеня 1941 г. і дырэктывы ЦК КП(б)Б партыйным, савецкім і камсамольскім арганізацыям аб разгортванні партызанскай вайны ў тыле ворага ад 1 ліпеня 1941 г., у калгасах і саўгасах, на прадпрыемствах, у шматлікіх арганізацыях ствараліся атрады народнага апалчэння, знішчальныя батальёны, групы самаабароны.

У другой палове ліпеня 1941 г. у Карму прыязджаў сакратар абласнога камітэта партыі І. П. Кожар. Ён унёс змяненні ў план арганізацыйна-палітычных мерапрыемстваў, пракантраляваў ход фарміраван-

ня камуністычнага падполля, падбор людзей у партызанскія атрады.

У раёне з добраахвотнікаў стварылі знішчальны батальён, у які ўвайшло 193 чалавекі. Камандаваў атрадам рэдактар раённай газеты Мікалай Казіміравіч Ждановіч, начальнікам штаба быў абраны былы супрацоўнік аддзела па нарыхтоўцы зерня Сяргей Сямёнавіч Дудалеў.

Для ўзбраення байцоў батальёна было выдзелена 120 вінтовак, 1 ручны кулямёт, 50 гранат, 5000 патронаў (НАРБ. Ф. 4. Воп. 29. Спр. 3. Л. 27а).

Вялася ў раёне работа па эвакуацыі на ўсход дзяржаўнай маёмасці. Да 21 ліпеня 1941 г. на ўсход было накіравана 4500 галоў буйной рагатай жывёлы, 1500 свіней, 3500 авечак, з Кармянскай МТС — 12 трактароў і 2 камбайны.

Па калгасах і саўгасах ішла ўборка ўраджаю. Каб не трапіла збожжа новага ўраджаю ворагу, Гомельскі абком партыі абавязаў партыйныя і гаспадарчыя органы раёнаў вобласці знішчыць яго ці падзяліць паміж калгаснікамі. Па Кармянскаму раёну знішчэнню падлягала зерне з 10 475 га, бульбы — з 3872 га, тэхнічных культур — з 2382 га. Паміж калгаснікамі планавалася падзяліць зерне з 1243 га, бульбы — з 1658 га (НАРБ. Ф. 4. Воп. 29. Спр. 3. Л. 195).

Для работы ў тыле ворага пакідалася частка партыйнай арганізацыі. З 30 камуністаў была сфарміравана група падпольнага райкома партыі. У яе ўвайшлі М. С. Бруёк, І. А. Асташонак — сакратары райкома, А. В. Кузьмянкоў — сакратар райвыканкома, Н. С. Гаварушкін — дырэктар Кармянскай МТС, А. Д. Вярэніч — старшыня райспажыўтаварыства, М. К. Ждановіч — рэдактар раённай газеты, К. М. Драздоў — загадчык ваеннага аддзела райкома, А. І. Ушаў — дырэктар ільнозавода, Ф. С. Сяліцкі — загадчык ашчадкасы, Р. Ф. Коршыкаў — старшыня Задубскага сельскага Савета, С. В. Лявоненка — да вайны працаваў у Заходняй Беларусі, З. Р. Шпіцар — дырэктар прамарцелі, П. А. Паліцын — дырэктар кляпінскага млына, Е. В. Паліцына — настаўніца, Е. Г. Астапенка — дырэктар спіртзавода, М. Ц. Рыцікаў — сакратар РК ЛКСМБ, С. С. Дудалеў — супрацоўнік канторы па нарыхтоўцы зерня, І. П. Калякін — супрацоўнік НКУС, І. П. Караткевіч — упаўнаважаны па нарыхтоўках, К. П. Маўчанаў — старшыня Струменскага сельсавета, М. Ф. Марозаў — старшыня Хляўнянскага сельскага Савета, І. П. Давыдкоў — старшыня Ліцвінавіцкага сельскага Савета, Лагераў — намеснік старшыні Буда-Кашалёўскага райвыканкома, А. Ф. Шапшын — дырэктар Багданавіцкай МТС, І. І. Пракапенка — інструктар РК КПБ, А. В. Агееў — дырэктар Кляпінскага лесазавода, А. Ф. Кажамякін — настаўнік, І. Е. Хадановіч — супрацоўнік райваенкамата, І. Я. Балоткін — жыхар вёскі Ліцвінавічы.

Для вядзення падпольнай работы і ўкаранення ў нямецкія акупацыйныя органы былі прызначаны А. І. Сцяпура, М. А. Лешчанка, Н. А. Сычкоў, С. М. Хадановіч, С. Д. Лавянецкі, К. М. Антоненка, П. А. Паліцын, А. С. Сапега, А. К. Антоненка, Д. С. Мікалаеў, Ф. Д. Цярэшчанка, К. Ф. Еўдакіменка, І. Я. Балоткін і іншыя.

Райком партыі падабраў сувязнымі Ганну Мікалаеўну Абатураву і Таццяну Іванаўну Абатураву (абедзве з вёскі Бель), Лідзію Аляксандраўну Арцем'еву і Валянціну Аркадзьеўну Арцем'еву з Кармы, Наталлю Сцяпанаўну Ушаву і Івана Сцяпанавіча Мажэйку з вёскі Дуброўка, Ксенію Якаўлеўну Хадановіч з вёскі Струмень, Юлію Васілеўну Пятрову з вёскі Новая Зенькавіна, Настассю Сямёнаўну Караткевіч і Марыю Сцяпанаўну Караткевіч з вёскі Кароцькі, Еўдакію Фёдараўну Самастроенка з пасёлка Бурны, Кузьму Фёдаравіча Еўдакіменку з вёскі Валынцы, Марка Арцёмавіча Лешчанку, Пятра Рыгоравіча Ганжурава і Наталлю Ісакаўну Цярэшчанка з вёскі Вынашаўка, Васіля Лявонавіча Агеенку, Панцеляймона Якаўлевіча Ціцянкова з вёскі Малянік, Марыю Васілеўну Караткевіч з вёскі Востраў, Іларыёна Міхайлавіча Хадановіча з вёскі Гарадок,

Еўдакію Мацвееўну Паліцыну з вёскі Кляпін.

Першымі явачнымі кватэрамі былі прызначаны хаты А. М. Абатуравай, Е. С. Мажэйка, К. Я. Хадановіч, М. Е. Савасцеевай.

Абласны камітэт зацвердзіў Карманскі падпольны райком партыі ў складзе: І. А. Асташонак, М. С. Бруёк, С. Р. Еўдачкоў.

А вораг тым часам рваўся на Гомель. Кравапралітныя абарончыя баі на заходнім напрамку ад Кармы не спыняліся ўсю сярэдзіну ліпеня і першую палову жніўня. Байцы і камандзіры Чырвонай Арміі змагаліся стойка і мужна, параненыя, як маглі, дапамагалі сваім таварышам, а мясцовае насельніцтва — салдатам. На перадавую прывозілі хлеб, малако, ваду, выводзілі з акружэння асобных салдат і цэлыя падраздзяленні. Нямецка-фашысцкія войскі, маючы істотную перавагу ў жывой сіле і тэхніцы, 12 жніўня 1941 г. прарвалі фронт абароны 13-ай арміі на р. Сож.

13 жніўня 1941 г. нямецка-фашысцкія войскі захапілі Бычанскі і Каменскі сельскія Саветы. У гэты ж дзень нямецкія самалёты бамбілі Карму. Райком і райвыканкам пакінулі райцэнтр, а 15 жніўня фашысты акупіравалі ўсю тэрыторыю раёна.

Па ўказанні райкома партыі ў вёску Труд Струменскага сельскага Савета 13 жніўня быў выведзены знішчальны батальён. Сюды ж прыбылі сакратары райкома М. С. Бруёк, І. А. Асташонак, іншыя кіраўнікі будучага падполля.

Напярэдадні акупацыі за Сажом былі створаны два склады з боепрыпасамі, медыкаментамі, прадуктамі харчавання. Кіравалі гэтай работай С. С. Дудалеў і К. М. Асташонак.

Дакументы сведчаць

З прамовы на радыё Старшыні Савета Народных Камісараў СССР В. М. Молатава аб нападзе гітлераўскай Германіі на Савецкі Саюз

22 чэрвеня 1941 г.

Граждане и гражданки Советского Союза!

Советское правительство и его глава тов. Сталин поручили мне сделать следующее заявление:

Сегодня в 4 часа утра, без предъявления каких-либо претензий к Советскому Союзу, без объявления войны, германские войска напали на наша страну, атаковали наши границы во многих местах и подвергли бомбежке со своих самолетов наши города — Житомир, Киев, Севастополь, Каунас и некоторые другие, причем убито и ранено более 200 человек. Налеты вражеских самолетов и артиллерийский обстрел были совершены также с румынской и финляндской территории.

Это неслыханное нападение на нашу страну является беспримерным в истории цивилизованных народов вероломством. Нападение на нашу страну произведено, несмотря на то что между СССР и Германией заключен договор о ненападении и советское правительство со всей добросовестностью выполняло все условия этого договора. Нападение на нашу страну совершено, несмотря на то что за все время действия этого договора германское правительство ни разу не могло предъявить ни одной претензии к СССР по выполнению договора. Вся ответственность за это разбойничье нападение на Советский Союз целиком и полностью падает на германских фашистских правителей.

Уже после совершившегося нападения германский посол в Москве Шуленбург в 5 часов 30 минут утра сделал мне, как Народному Комиссару Иностранных Дел, заявление от имени своего правительства о том, что германское правительство решило выступить с войной против СССР в связи с сосредоточением частей Красной Армии у восточной германской границы.

В ответ на это мною от имени советского правительства было заявлено, что до последней минуты германское правительство не предъявляло никаких претензий к советскому правительству, что Германия совершила нападение на СССР, несмотря на миролюбивую позицию Советского Союза, и что тем самым фашистская Германия является нападающей стороной.

По поручению правительства Советского Союза я должен также заявить, что ни в одном пункте наши войска и наша авиация не допустили нарушения границы, и потому сделанное сегодня утром заявление румынского радио, что якобы советская авиация обстреляла румынские аэродромы, является сплошной ложью и провокацией. Такой же ложью и провокацией является вся сегодняшняя декларация Гитлера, пытающегося задним числом состряпать обвинительный материал насчет несоблюдения Советским Союзом советско-германского пакта.

Теперь, когда нападение на Советский Союз уже совершилось, советским правительством дан нашим войскам приказ — отбить разбойничье нападение и изгнать германские войска с территории нашей Родины.

Эта война навязана нам не германским народом, не германскими рабочими, крестьянами и интеллигенцией, страдания которых мы хорошо понимаем, а кликой кровожадных фашистских правителей Германии, поработивших французов, чехов, поляков, сербов, Норвегию, Бельгию, Данию, Голландию, Грецию и другие народы...

Правительство призывает вас, граждане и гражданки Советского Союза, еще теснее сплотить свои ряды вокруг нашей славной большевистской партии, вокруг нашего великого вождя тов. Сталина.

Наше дело правое. Враг будет разбит. Победа будет за нами.

Друкуецца паводле кн.: Германія — СССР. Вільнюс, 1989. С. 24—25.

З пратакола № 69 пасяджэння бюро ЦК КП(б)Б ад 22 чэрвеня 1941 г.

Присутствовали: члены бюро ЦК КП(б)Б тт. Пономаренко, Калинин, Былинский, Ванеев, Цанава, Матвеев, Наталевич, Эйдинов, Крупеня.

Кандидат в члены бюро ЦК КП(б)Б т. Бударин.

Секретари ЦК КП(б)Б тт. Авхимович, Прохоров, Ганенко, Тур.

Уполномоченный КПК т. Захаров.

Вопросы, рассмотренные 22 июня 1941 г.

1. Слушали о нападении Германии на СССР.

Постановили: 1. Поручить членам бюро и секретарям ЦК КП(б)Б немедленно связаться и поддерживать беспрерывную связь с областями и районами, в первую очередь областями и районами полосы начавшихся военных действий.

Передать указания ЦК КП(б)Б:

а) о немедленной перестройке работы парторганизаций на военные рельсы;

б) установление связи с воинскими частями;

в) введение угрожаемого положения в городах и районах Белоруссии, организации боевой службы ПВО;

г) об усилении охраны промышленных предприятий, узлов, транспорта, складов, средств связи, постов силами групп по борьбе с авиадесантами, вооруженными коммунистами, рабочими и колхозниками;

д) о помощи военкоматам в проведении всей работы...

2. Слушали: О задачах и мероприятиях в связи с выступлением по радио заместителя председателя СНК СССР т. Молотова В. М.

Постановили: Обязать все партийные, советские, профсоюзные и комсомольские организации широко популяризовать речь т. Молотова в народе, мобилизуя весь белорусский народ на борьбу и разгром немецкого фашизма.

Созвать в Минске и других областных городах партийные активы для мобилизации партийных организаций на разрешение задач, вытекающих из военной обстановки. На Минском партийном акте (созвать на 3 часа дня) выступление поручить тов. Пономаренко.

На всех предприятиях, в колхозах, совхозах, учреждениях провести митинги.

Обязать все обкомы, горкомы и райкомы, советские, комсомольские и профсоюзные организации принять меры к организованному переводу работы промышленности и транспорта на нужды Красной Армии.

Поручить редакциям газет "Советская Белоруссия" и "Звязда" опубликовать речь товарища Молотова, передовую и другие материалы по указанию отдела пропаганды ЦК КП(б)Б с призывом к Отечественной войне против немецких фашистов.

5. Слушали: О мерах в связи с введением в Белорусской ССР военного положения.

Постановили:

а) предложить всем партийным, профсоюзным и комсомольским организациям, директорам заводов, руководителям учреждений — немедленно перевести работу учреждений и предприятий на условия военного времени, в связи с введением военного положения;

б) в целях организованного проведения мобилизации и обеспечения бесперебойной работы всех партийных и советских органов в связи с военной обстановкой поручить тов. Прохорову согласовать с Военным советом оставление на посту первых и вторых секретарей обкомов, горкомов и райкомов КП(б)Б, председателей облисполкомов, гор. и райисполкомов.

6. Слушали: О работе железнодорожного транспорта.

Постановили: Обязать секретаря ЦК КП(б)Б т. Тур вместе с работниками его отдела установить контроль за немедленным переводом работы всех железных дорог на военные условия...

7. Слушали: Об эвакуации детей из городов, подвергающихся бомбардировке противником в полосе военных действий и г. Минска.

Постановили: Обязать СНК БССР (т. Былинского), Наркомпрос (т. Уралову), ЦК ЛКСМБ (т. Зимянина) и председателя Минского горисполкома (т. Бударина) в двухдневный срок вывезти детей из детских домов, садов, лагерей, из городов, подвергающихся бомбардировке в полосе военных действий и г. Минска.

8. Слушали: Об эвакуации ценностей и денежных знаков из государственного банка БССР.

Постановили: 1. Обязать зам. Управляющего Госбанка БССР т. Кузнецова в суточный срок эвакуировать в Москву ценности, денежные знаки и архив банка.

2. Обязать тт. Миронова и Карасева немедленно обеспечить эвакуацию банка вагонами.

9. Слушали: Об организации вооруженных рабочих отрядов для усиления охраны предприятий и порядка в городе.

Постановили: 1. В целях усиления охраны предприятий и порядка в городе обязать Минский обком и горком КП(б)Б создать по районам отряды вооруженных рабочих и трудящихся.

2. Просить Военный совет Западного фронта выделить для этой цели 5000 винтовок и соответственное количество патронов...

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4. Воп. 3. Спр. 1214. Л. 2—5.

Падрыхтаваў У. І. Лемяшонак

Паведамленні Кармянскага РК КП(б)Б у ЦК КП(б)Б аб становішчы ў раёне

27 июля 1941 г. (7 ч. 20 м.). В районе спокойно. РК КП(б)Б имеет связь с Журавичским, Светиловичским, Краснопольским и Чечерским районами. Проводится в жизнь решение Комитета Обороны в отношении уборки урожая.

4 августа (7 ч.). По сообщению секретаря райкома партии в направлении Журавич идет артиллерийская перестрелка.

Сбор средств в фонд обороны страны не проводится. Республиканские газеты доставляются в район с большим опозданием.

6 августа (17 ч. 40 м.). Колхозы района заканчивают уборку озимых культур. Приступили к обмолоту убранного хлеба.

В дер. Гайшин Пропойского района скопилось много скота по дорогам, брошенного гонщиками при эвакуации его из колхозов.

7 августа (7 ч. 15 м.). В соседнем Журавичском районе изменений в расположении сил противника не произошло.

8 августа (7 ч. 30 м.). По сообщению секретаря райкома в расположении противника в Журавичском районе изменений нет. Дер. Гайшин и Тереховка Пропойского района в наших руках.

Кампания по сбору средств в фонд обороны страны развернута недостаточно, собрано наличными 3000 руб. Среди колхозников сбор средств по существу не начался. Только вчера по этому вопросу проведено совещание председателей с/с. Уборка озимых согласно директиве Комитета Обороны проходит слабо, убрано всего около 50%. Технические культуры уничтожены полностью.

10 августа (7 ч. 30 м.). Уборка урожая озимых культур в колхозах района проходит медленно. Убрано всего лишь 3 тыс. га.

В фонд обороны страны собрано 5 тыс. рублей.

9/VIII с.г. РК КП(б)Б было проведено совещание учителей, председателей с/Советов и колхозов по вопросам уборки и уничтожения посевов, сбора средств в фонд обороны страны и проведения партийно-массовой работы среди населения.

Оставшиеся реэвакуированными спирт и ячмень спиртзавода сегодня погружаются на баржу.

12 августа (9 ч. 25 м.). Секретарь райкома партии тов. Бруек сообщил, что в Журавичском районе идут упорные бои. В 4 часа утра фашисты с самолета разбросали большое количество листовок. Листовки в основном собраны и уничтожены. В соответствии с директивой уничтожено технических культур 2078 га из 2400 га посева. В фонд обороны страны собрано 5 тыс. рублей и 1500 рублей облигациями.

13 августа (10 ч.). Тов. Аксельрод — деж. НКВД.

Противник предпринял наступление, занял дер. Новый Бич. С Журавичами связи нет. Кормянский райком КП(б)Б и райисполком выехали в неизвестном направлении. Вчера вражеские самолеты бомбили Корму, в результате один человек убит и несколько ранены.

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь.
Ф. 4. Воп. 29. Спр. 3. Л. 360, 374–375, 378, 388–389, 392, 396.

Дакладная запіска ў ЦК КП(б)Б аб эвакуацыі дзяржаўнай маёмасці па Кармянскаму і Журавіцкаму раёнах

3 жніўня 1941 г.

В Кормянском и Журавичском районах проведены следующие мероприятия: в районных центрах проведены совещания районных активов по вопросу эвакуации ценностей и уничтожения урожая. Районный актив был послан в с/с для проведения совещаний с председателями колхозов по выполнению задания ЦК Совнаркома.

В колхозах указанных районов к уборке урожая приступили согласно указаниям ЦК, остальные зерновые и технические культуры: конопля, лён и т.д. уничтожаются.

Колхозное поголовье из районов эвакуировано, но имело место, что отдельные колхозы Журавичского р-на свой скот переправили на другой берег реки Сож Кормянского р-на, но не в пункт эвакуации, для чего приняты меры по отправке этого скота в тыловые районы и часть скота сдана в части Красной Армии. Также приняты меры по эвакуации мелкого скота в отдельных колхозах (овцы, свиньи).

В Кормянской МТС осталось не вывезено на 2/VIII 8 тракторов; в Богдановской МТС 7 тракторов, каковые должны быть вывезены не позднее 3–4/VIII, и часть комбайнов, молотилок и большое количество сеялок, жнеек и плугов. Приняты меры к их эвакуации. По эвакуации промышленных предприятий в районах установлено:

а) на 26/VII на кормянском спиртзаводе было вывезено основное оборудование из цветных металлов и больше никакой работы не проводилось;

б) на кормянской электростанции и льнозаводе к эвакуации на 26/VII не приступали, для чего по согласованию с районным руководством были приняты меры по вывозке оборудования. В результате основное оборудование было вывезено. Идет подготовка к вывозу остального оборудования материалов, которого и имеется большое количество.

Для вывозки остальной части оборудования, металлолома и других материалов, спирта 25 тонн, листового и полосового железа и т.д. в Корму необходимо выслать 10–12 барж.

В ходе проведения данной работы настроение среди колхозников и рабочих в основном хорошее.

Пулькин. Смирнов. Бондаренко.

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4. Воп. 29. Спр. 3. Л. 304 і адв.

Падрыхтавала Р. А. Чарнаглазава

Той гарачы ліпень

З успамінаў К. Мурашкова, былога жыхара в. Сырск

Ліпеньскай цёплай раніцай увайшла вайна ў нашу вёску Сырск. Засланяючы промні сонейка, на небе з ледзянячым сэрца гулам з'явіліся бамбардзіроўшчыкі з крыжамі ў суправаджэнні знішчальнікаў: напэўна, ляцелі бамбіць Гомель. Але раптам самалёты, раздзяліўшыся на тройкі, павіслі на імгненне над вёскай.

Пікіруючы з падвываннем, яны пачалі скідваць фугасныя і запальныя бомбы на невялічкі безабаронны населены пункт. Застагнала зямля, паглынаючы крыкі вяскоўцаў. Запалалі падвор'і на ўсходняй ваколіцы. Сэрцы камянелі ад жаху і роспачы. Па-варварску адбамбіўшыся, самалёты паляцелі далей, несучы свой смертаносны груз. А ў вёсцы засталіся параненыя, восем сем'яў скрозь слёзы аглядвалі дагарэлыя пабудовы.

Гэтая бамбардзіроўка і сёння ў маёй памяці.

...Колькі гадоў прайшло з тых дзён, але і зараз ўспамінаецца і ўражвае тая аднадушнасць, з якой людзі ішлі ў ваенкаматы, на прызыўныя пункты: ворага трэба было сустракаць са зброяй у руках. Толькі за адзін дзень у раён паступіла больш як 400 заяў ад юнакоў, сталых людзей, дзяўчат і нават тых, хто меў броню. Добраахвотнікі сталі салдатамі знішчальнага батальёна. Сотні жанчын, старых, падлеткаў выйшла на ўзвядзенне абарончых рубяжоў: за некалькі дзён было вырыта больш як 6 кіламетраў супрацьтанкавых равоў, некалькі кіламетраў траншэй.

Акупацыйны рэжым

Акупацыйны рэжым, што быў устаноўлены гітлераўцамі на часова захопленай тэрыторыі нашай Радзімы, распрацоўваўся загадзя, яшчэ да нападу на Савецкі Саюз. Галоўныя яго кірункі былі выкладзены Гітлерам у сакрэтным мемарандуме “Некаторыя думкі пра абыходжанне з насельніцтвам на Усходзе” ад 25 мая 1940 г. У ім указвалася, што захопленыя ўсходнія тэрыторыі належыць разглядаць як аб'ект каланізацыі і германізацыі. Акупацыйная палітыка, гаварылася ў гэтым мемарандуме, павінна быць накіравана на тое, кабператварыць актыўную масу “іншароднага насельніцтва” ў напаўпісьменных рабоў.

Асноўныя палажэнні акупацыйнага рэжыму былі даволі падрабязна выкладзены і ў шэрагу іншых дакументаў, у тым ліку ў плане “Барбароса” (канчатковы варыянт змяшчаўся ў дырэктыве № 21 вярхоўнага галоўнакамандавання ўзброенымі сіламі ад 18.12.1940 г.), дырэктыве па кіраўніцтву эканомікай у акупіраваных усходніх абласцях і інш. Гэтыя дакументы намецілі практычныя мерапрыемствы па ўстанаўленні акупацыйнага рэжыму на тэрыторыі, якая падлягала захопу. У далейшым яна дапаўнялася загадамі, інструкцыямі галоўнакамандавання ўзброеных сіл і іншых ведамстваў гітлераўскай Германіі, у якіх масавы тэрор, рабаванне, гвалтаванне і забойствы ўзводзіліся ў ранг дзяржаўнай палітыкі.

Асноўны сэнс гэтых жорсткіх, нечалавечых загадаў і інструкцый зводзіўся да таго, каб самымі бязлітаснымі сродкамі і мерамі не дапусціць супраціўлення нашага народа, фізічна знішчыць значную частку насельніцтва краіны. Гэтыя і іншыя дакументы поўнасцю развязалі рукі гітлераўскім катам і забойцам, вызваляючы іх ад усялякай адказнасці за здзейсненыя злачынствы.

Уся тэрыторыя рэспублікі была літаральна разарвана на часткі без уліку гістарычных, нацыянальных, культурных асаблівасцей. Цэнтральная частка рэспублікі, якая складала толькі трэцюю яе частку з насельніцтвам 3 138 256 чалавек (па стану на 4.12.1941 г.), была вылучана ў генеральную акругу, якая атрымала назву “Беларутэнія”. Паўднёвыя раёны Гомельскай і Брэсцкай абласцей, былая Пінская, Палеская вобласці былі ўключаны ў рэйхскамісарыят “Украіна”. Да акругі “Беласток”, які далучаўся да Усходняй Прусіі, адышлі паўночныя раёны Брэсцкай і частка былой Баранавіцкай абласцей. Частка паўночных раёнаў былой Вілейскай вобласці ўвайшла ў склад генеральнай акругі “Літва”.

Усходняя частка Беларусі адыходзіла да тылавога раёна групы армій “Цэнтр”. Яе

межы на захадзе ўмоўна праходзілі па лініі Асвея – Полацк – Лепель – Барысаў – Старыя Дарогі – возера Чырвонае. Кармянскі раён цалкам уваходзіў у вобласць армейскага тылу групы армій "Цэнтр". Уся ўлада на гэтай тэрыторыі знаходзілася ў руках ваенных і паліцэйскіх органаў. Вышэйшым органам быў штаб групы армій "Цэнтр". Ваенна-адміністрацыйныя функцыі выконвалі створаныя вермахтам палявыя і мясцовыя камендатуры, якія былі надзелены ўсёй паўнатой улады ў зоне сваёй дзейнасці. У армейскім тыле ўлада належала камандаванню армейскіх часцей, ваенна-палявым і мясцовым камендатурам (фельд- і ортскамендатурам). Яны стваралі мясцовыя дапаможныя ўстановы: раённыя, валасныя ўправы на чале з бургамістрамі, у вёсках – са старастамі. На тэрыторыі Кармянскага раёна было 15 валасцей, якія ў асноўным адпавядалі даваенным сельскім Саветам. У 13 населеных пунктах стаялі моцныя гарнізоны. Пры валасных управах дзейнічалі паліцэйскія ўчасткі. Буйны гарнізон, больш за 200 чалавек, размясціўся ў раённым цэнтры.

Па ўсяму раёну вёўся ўлік насельніцтва з данымі аб узросце, нацыянальнасці, месцы пражывання. Строгаму ўліку падлягалі прыбываўшыя ў раён на месца жыхарства. Абмяжоўваўся час знаходжання на вуліцах з 21.00 да 5.00. Згодна з распараджэннем акупацыйных улад ад 14 верасня 1941 г. усё насельніцтва ва ўзросце ад 16 гадоў павінна было мець пасведчанне асобы ўстаноўленага ўзору. Без такога пасведчання ўсе затрыманыя на дарозе, у лесе, у полі лічыліся партызанамі і расстрэльваліся на месцы.

Кармянскі раён, як і ўвесь тылавы раён, на працягу акупацыі падлягаў забеспячэнню групы армій "Цэнтр" усім неабходным: прадуктамі харчавання, фуражом, цяглавай сілай. Для зручнасці забеспячэння нямецкіх армій акупанты захавалі калгасныя і саўгасныя гаспадаркі.

Гітлераўскія акупанты прынеслі жыхарам раёна, як і ўсяму беларускаму народу, вялікія страты і няшчасці. За першыя тры месяцы свайго панавання яны знішчылі больш за тысячу чалавек.

З першых дзён акупацыі тэрыторыі Беларусі, у тым ліку і Кармянскага раёна, учыняліся крывавыя акцыі па масаваму забойству насельніцтва. Гэта рабілі аператыўныя групы рэйхсфюрэра СС Гімлера, якія рухаліся за перадавымі часцямі вермахта. Толькі за кастрычнік 1941 г. у Беларусі яны знішчылі 37 180 чалавек. Знішчалі камуністаў, савецкіх актывістаў, асабліва яўрэяў. Ідэалагічнай асновай забойства насельніцтва акупіраваных савецкіх тэрыторый з'яўлялася нацысцкая тэорыя аб "расавай перавазе" нямецкай нацыі над іншымі народамі, неабходнасці пашырэння "жыццёвай прасторы" для немцаў, "права на сусветнае панаванне". Знішчэнню падлягалі 30 млн. славян – рускіх, беларусаў, украінцаў... Знікнуць з твару зямлі павінны былі ўсе яўрэі.

У г. п. Карма па вуліцах Абатурава і Школьнай былі створаны 2 лагеры, у якіх утрымлівалася 700 яўрэяў. У лістападзе 1941 г. усе яны былі знішчаны.

Ахвярамі нямецкіх акупантаў сталі 71 жыхар Струкачоўскага, 32 – Ворнаўскага, 11 – Барсукоўскага сельскіх Саветаў. 271 чалавек загінуў на тэрыторыі Кармянскага гарпасялковага Савета. У Карме гітлераўцы забілі 252 жыхары. Усяго па Кармянскаму раёну было знішчана 1357 чалавек. Адправілі на прымусовыя работы ў Германію 211 чалавек.

Значныя страты нанеслі акупанты прамысловасці раёна. Толькі ў Кармянскай цагельнай арцелі "Аднаўленне" былі знішчаны машыннае аддзяленне, сушыльныя навесы, абсталяванне, пабудовы на агульную суму 227 597 рублёў у даваенных цэнах.

Былі разграблены амаль усе калгасныя гаспадаркі раёна, знішчаны будынкі, сельскагаспадарчы інвентар, насенныя фонды, лесаабарончыя пасадкі. Агульныя страты па калгасах раёна склалі 364 984 856 рублёў у даваенных цэнах.

Са 102 вёсак раёна гітлераўцы часткова спалілі 42. Вёску Кляпін яны палілі тры разы, Валынцы – двойчы. Гарэлі

5. Зак. 522.

вёскі Сырская Буда, Пятравічы, Баравая Буда, Норкаўшчына, Ворнаўка і іншыя. Пры адступленні пад націскам савецкіх войск гітлераўцы закідвалі гранатамі хаты вяскоўцаў. У лістападзе 1943 г. на тэрыторыі Курганскага сельсавета такім чынам спалілі 100 хат.

Пад выглядам барацьбы з партызанамі акупанты праводзілі карныя аперацыі супраць цывільнага насельніцтва і масава знішчалі яго. У ліпені 1942 г. яны правялі аперацыі № 2 і № 3 у Свяцілавіцкім, Чачэрскім, Кармянскім, Прапойскім раёнах. 140 такіх аперацый на ліку нямецка-фашысцкіх захопнікаў за гады акупацыі Беларусі. Яны расстрэльвалі, рабавалі, знішчалі маёмасць, жывёлу, населеныя пункты спальвалі, ператвараючы многія з іх у "зоны пустыні".

Была ўведзена абавязковая працоўная павіннасць для мужчын і жанчын ва ўзросце ад 14 да 65 гадоў. Акупанты прымушалі насельніцтва выконваць розныя работы для сваёй арміі. Асабліва жорстка эксплуатавалі людзей у восень 1943 г. Пад прымусам яны з ранку да ночы будавалі абарончыя рубяжы на р. Сож. Жыхары раёна ўсялякімі спробамі ўхіляліся ад гэтых работ. Фашысты выяўлялі такіх людзей і расстрэльвалі. Але, нягледзячы на ўсе выпрабаванні, жыхары раёна не скарыліся ворагу.

Р. А. Чарнаглазава

Дакументы сведчаць

З адміністрацыйнага распараджэння № 1 камандуючага тылам групы армій "Цэнтр" генерала пяхоты фон Шэнкендорфа

7 ліпеня 1941 г.

О назначении бургомистров в волостях

1. На должность бургомистров в первую очередь должны быть назначены политически надёжные и квалифицированные люди, по возможности — из числа белорусов.
2. Бургомистр является представителем волости.
3. Он является служебным начальником над всеми лицами, работающими в волости. Он принимает их и увольняет с работы.
4. Бургомистр несёт ответственность за финансовые дела волости.
5. Все жители, проживающие в волости по состоянию на 21.06.1941 г., должны быть заново учтены и переписаны бургомистром.
6. Бургомистры немедленно должны позаботиться о том, чтобы все жители были обеспечены соответствующими документами, удостоверяющими их личность: фамилия и имя, время и место рождения, местожительство, состав семьи, профессия, пребывание и род занятий, социальное происхождение, вероисповедание, национальность, подданство.
7. Бургомистры привлекаются к ответственности за совершенные акты саботажа в вверенной им волости. Они должны всеми средствами предотвращать акты саботажа. В их обязанность входит охрана предприятий, расположенных на территории волости, особенно жизненно важных.
8. Бургомистров и их заместителей в населенных пунктах, насчитывающих до 20 000 жителей, назначает местный комендант, а в населенных пунктах свыше 20 000 жителей назначает комендант полевой комендатуры.

О запрещении оставления квартир в ночное время

1. В период с 21.00 до 5.00 утра населению запрещается покидать квартиры.
2. Исключения допускаются по письменному разрешению местного коменданта для лиц, работающих в ночное время на жизненно важных предприятиях врачами, акушерами, на машинах скорой помощи.

3. Нарушители будут строжайшим образом наказываться местными комендантами. Как вспомогательными мерами наказания могут быть временный арест с ограниченным питанием, насильственное задержание и привлечение к работам.

Создание вспомогательной полиции

1. Для проведения полицейских мер безопасности бургомистрам поручается привлечь в вспомогательную полицию надежных "фольксдойче", белорусов и, если таковых не имеется, то поляков, и использовать эту полицию по согласованию с начальниками команд полиции безопасности.

2. Служащие вспомогательной полиции, которые работают в тесном контакте с местными айнзатцкомандами полиции безопасности и СД, могут поддерживать связь только с местными начальниками полиции безопасности и СД или назначенными ими органами.

3. Служащие вспомогательной полиции носят белую нарукавную повязку с надписью "Вспомогательная полиция".

4. Местные комендатуры до 20-го числа каждого месяца, а в первые и 20.07.1941 года сообщают о численности и вооружении вспомогательной полиции.

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4683. Воп. 3. Спр. 952. Л. 1–5.

НЕМЦА ЗАБІ, ЗАКАЛІ, ЦІ ЗАРЭЖ, ЗНІШЧЫ ЯГО – ЖЫЦЦЁ ЗБЕРАЖЭШ!

Моладзь мая, аднагодкі мае,
Хіба ў нас сілы ў грудзях не стае?
Ўспомні, удумайся, родны мой брат.
Чым табе грозіць раз'юшаны кат!
Вызваліць хоча цябе ён на век
З гордага звания твайго – чалавек.
Хоча цябе ён пазбавіць жыцця,
Брата, сястру дарагую забіць,
Каб на крыві чалавечай, касцях
Стада шчанятаў сваіх узрасціць.
Хоча цябе ён зрабіць дзікаром,
Парабкам вечным, слугою сваім.
Ці можаш аддаць ты нямецкім звярам
Тое, што вечна завеш дарагім?
Хто-ж сваю волю святую і шчасце
Дасць разарваць гэтым злыдням на часці?
Выпрастай плечы і зброю вазьмі,
Шчасце сваё ты адстайвай грудзьмі.
Сцісні, таварыш, вінтоўку рукой,
Выйдзі на жорсткі, на праведны бой.
Хочаш быць вольным, шчаслівым, жывым, –
Куляй, гранатай, штыком баявым
Немца забі, закалі, ці зарэж,
Знішчыш яго – жыццё зберажэш!

Анатоль Астрэйка

Лістоўка ЦК ЛКСМБ у гады вайны *(З асабістага архіва Дз. М. Марчанкі)*

Акт аб стратах, нанесеных нямецка-фашысцкімі захопнікамі гаспадарцы г.п. Карма Кармянскага раёна

24 лютага 1944 г.

Мы нижеподписавшиеся, председатель кормянской кирпичной артели "Возрождение" т. Виленков Яков Федорович, заведующий артелью Ланюгов Николай Иванович, заведующий Кормянским райкоммунхозом т. Антоненко Кузьма Михайлович, счетовод Шлеменкова Екатерина Алексеевна, составили настоящий акт об ущербе и убытках, причиненных немецко-фашистскими захватчиками и их сообщниками зданиям и другим объектам, принадлежащим кормянской кирпичной артели "Возрождение", находящимся в гор. пос. Корма Кормянского района Гомельской области БССР.

Ущерб и убытки, причиненные фашистскими захватчиками

№ п/п	Виды уничтоженного, разгромленного, разграбленного имущества	Единица измерения	Количество	Процент (%)	Восстановительная стоимость уничтоженного имущества (в руб.)	Восстановительная стоимость частично разрушенного (в руб.)	Общая сумма уничтоженного имущества (в руб.)
1.	Кирпичный завод	объект	1	50	—	26 776	26 776
2.	Сушильные навесы	куб. м	4320	100	82 871	—	82 871
3.	Машинное отдел.	—	90	«	7226	—	7226
4.	Нефтедвиг. 18 сил	шт.	1	«	8000	—	8000
5.	Напольн. печь	шт.	1	«	3000	—	3000
6.	Гончарное здание	куб. м	189	30	—	3575	3575
7.	Гончарное здание	«	90	20	—	1429	1429
8.	Жилые дома	«	216	40	—	6860	6860
9.	Канцелярия	«	162	50	—	6441	6441
10.	Конюшня	«	168	20	—	1467	1467
11.	Гончарный горн	шт.	1	50	—	1000	1000
12.	Телеги	шт.	10	100	5000	—	5000
13.	Мерин	гол.	10	100	46 500	—	46 500
14.	Кобыл	гол.	2	100	9300	—	9300
15.	Тачек	шт.	15	100	750	—	750
16.	Лопат	шт.	15	«	1200	—	1200
17.	Столов	«	3	«	2400	—	2400
18.	Стульев	«	6	«	600	—	600

Працяг табліцы

19.	Саней	«	8	«	1200	—	1200
20.	Упряжь	компл.	12	«	1200	—	12 000
Итого					18 0047	4755	227 597

Подпись лиц, составивших акт
Виленков
Ланюгов
Антоненко
Шлеменкова

Исполнительный комитет Кормянского Совета депутатов трудящихся акт заверяет
Председатель исполкома (*Евдочков*)
Секретарь исполкома (*Короткевич*)
Зарегистрирован в книге актов по учету ущерба за № 129 от 24 февраля 1944 г.
Секретарь исполкома (*Короткевич*)

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 861. Воп. 1. Спр. 6. Л. 246 і адв.

Акт аб злачынствах нямецка-фашысцкіх захопнікаў на тэрыторыі Кароцькаўскага сельсавета Кармянскага раёна

19 лістапада 1944 г.

Мы, нижеподписавшиеся: председатель Коротьковского сельского Совета Акинчиц Леонид Алексеевич, председатель колхоза "Парижская коммуна" Короткевич Михаил Семенович, директор Коротьковской неполной средней школы Сосновский Адам Иванович, колхозник колхоза имени Парижской Коммуны Короткевич Михаил Александрович, фельдшер Коротьковского медицинского пункта Куприенко Мария Ивановна, составили настоящий акт на все злодеяния, произведенные немецко-фашистскими властями за период оккупации территории Коротьковского с/Совета с 14 августа 1941 г. до ноября 1943 г. Нами на основании заявлений и свидетельских показаний установлено, что в ноябре 1942 г. группа немецких солдат во главе с фельдфебелем кормянской жандармерии угнали в немецкое рабство 6 граждан нашего сельского Совета. При угоне в рабство многие подвергались телесному наказанию резиновыми плетями.

В начале октября 1943 г. при обороне реки Сож немецкими войсками группа немецких солдат во главе с полевым комендантом забрали не успевшую скрыться часть населения от немецких захватчиков и угнали в рабство. При угоне в рабство 2-е были избиты и расстреляны, из них Жлобо Семен Иванович и Богданович Виктор Борисович. Похороны последних запрещались до дня изгнания немецких захватчиков с территории сельского Совета, и трупы последних лежали до 26 ноября в соломе амбара. Всего немецкими властями за период оккупации Коротьковского с/Совета расстреляно 2 человека и угнано в фашистское рабство 28 человек, из дер. Сапожки — 14 человек, что своими подписями и подтверждаем.

Подписи:
Акинчиц
Короткевич
Сосновский
Короткевич
Куприенко

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 861. Воп. 1. Спр. 6. Л. 259.

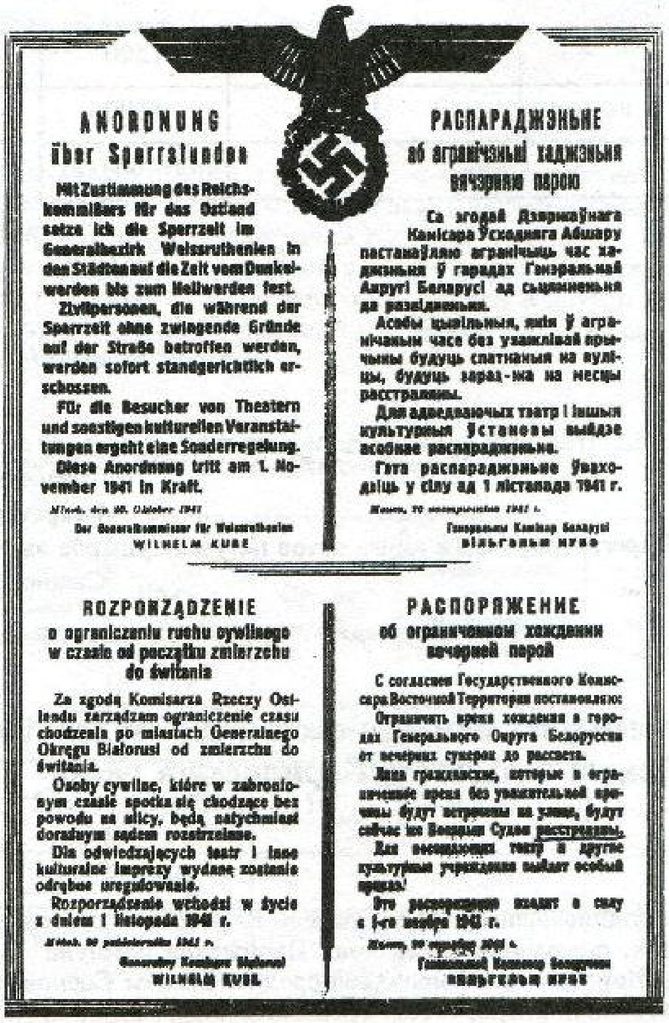

ANORDNUNG
über Sperrstunden

Mit Zustimmung des Reichskommissars für das Ostland setze ich die Sperrzeit im Generalbezirk Weissruthenien in den Städten auf die Zeit vom Dunkelwerden bis zum Hellwerden fest.

Zivilpersonen, die während der Sperrzeit ohne zwingende Gründe auf der Straße betroffen werden, werden sofort standgerichtlich erschossen.

Für die Besucher von Theatern und sonstigen kulturellen Veranstaltungen ergeht eine Sonderregelung.

Diese Anordnung tritt am 1. November 1941 in Kraft.

Minsk, den [illegible] Oktober 1941

Der Generalkommissar für Weissruthenien
WILHELM KUBE

РАСПАРАДЖЭНЬНЕ
аб абмежаваньні хаджэньня вячэрняю парою

Са згодай Дзяржаўнага Камісара Ўсходняга Абшару пастанаўляю абмежаваць час хаджэньня ў гарадах Генэральнай Акругі Беларусі ад зьмярканьня да развідненьня.

Асобы цывільныя, якія ў абмежаваным часе без уважлівай прычыны будуць спатканыя на вуліцы, будуць зараз-жа на месцы расстраляны.

Для адведваючых тэатр і іншыя культурныя ўстановы выйдзе асобнае распараджэньне.

Гэта распараджэньне ўваходзіць у сілу ад 1 лістапада 1941 г.

Мінск, [illegible] 1941 г.

Генэральны Камісар Беларусі
ВІЛЬГЕЛЬМ КУБЭ

ROZPORZĄDZENIE
o ograniczeniu ruchu cywilnego w czasie od początku zmierzchu do świtania

Za zgodą Komisarza Rzeszy Ostlandu zarządzam ograniczenie czasu chodzenia po miastach Generalnego Okręgu Białorusi od zmierzchu do świtania.

Osoby cywilne, które w zabronionym czasie spotka się chodzące bez powodu na ulicy, będą natychmiast doraźnym sądem rozstrzelane.

Dla odwiedzających teatr i inne kulturalne imprezy wydane zostanie odrębne uregulowanie.

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 listopada 1941 r.

Mińsk, [illegible] października 1941 r.

Generalny Komisarz Białorusi
WILHELM KUBE

РАСПОРЯЖЕНИЕ
об ограниченном хождении вечерней порой

С согласия Государственного Комиссара Восточной Территории постановляю:

Ограничить время хождения в городах Генерального Округа Белоруссии от вечерних сумерек до рассвета.

Лица гражданские, которые в ограниченное время без уважительной причины будут встречены на улице, будут сейчас же Военным Судом расстреляны.

Для посещающих театр и другие культурные учреждения выйдет особый приказ.

Это распоряжение входит в силу с 1-го ноября 1941 г.

Минск, [illegible] 1941 г.

Генеральный Комиссар Белоруссии
ВИЛЬГЕЛЬМ КУБЕ

Адно з распараджэнняў акупацыйных улад аб абмежаванні знаходжання на вуліцах у гарадах вечарам і ноччу.

Акт аб злачынствах нямецка-фашысцкіх захопнікаў на тэрыторыі Куракаўскага сельсавета Кармянскага раёна

21 лістапада 1944 г.

Я, уполномоченный Государственной Чрезвычайной Комиссией по злодеянию немцев в Кураковском с/Совете Буткин Алексей Петрович в присутствии председателя Кураковского с/Совета депутатов трудящихся Драчева Александра Ивановича, секретаря Кураковского с/Совета депутатов трудящихся Сомовой Евгении Васильевны и учительницы Кураковского с/Совета Кураковской сельской школы Чумаковой Евы Ивановны и председателя колхоза "Октябрь" Андрейченко Николая Лазаревича, составили настоящий акт в нижеследующем:

За время оккупации немецкими властями Кураковского с/Совета Кормянского р-на Гомельской области с 12 августа 1941 г. по 25 ноября 1943 г. немецкие военные власти на территории Кураковского с/Совета совершили множество зверских злодеяний над невинными советскими гражданами, временно оказавшимися на оккупированной территории немцами. Так, примерно перед Рождеством 1943 г. в дер. Сырск приехал комендант Райзмазель в возрасте 50 лет, потребовал привести к нему (якобы на помилование) граждан дер. Сырск:

1. Шевцева Василия Афанасьевича
2. Шевцева Григория Афанасьевича
3. Голишманова.

Райзмазель приказал снять с них головные уборы и поставить на колени, после чего приказал повесить. Немецкие солдаты схватили их и повесили на заранее подготовленное виселище. В начале ноября 1943 г. были расстреляны немцами 4 старика за то, что они были больными и не могли идти к немцам.

При отступлении немцев из дер. Сырск немецкие солдаты под командованием фельдфебеля Отто (имя не установлено) и еще с одним офицером в чине лейтенанта (фамилия и имя тоже не установлены) с гранатами в руках врывались в дома к тем гражданам, которые не выходили на улицу, и взрывали дома. Гражданам вышеуказанной деревни Рижанковой Вере, проживающей с тремя детьми и престарелой матерью, бросили в дом 3 гранаты, после чего вышеуказанную семью убило гранатами. Под руководством военного коменданта м. Корма майора Райзмазеля Макса были расстреляны и повешены ни в чем не повинные следующие советские граждане: дер. Кураковщина – 7 человек, дер. Мастеровская Слободка — 2 чел., дер. Старая Зеньковина — 6 чел., дер. Городок — 3 чел., дер. Новая Зеньковина — 1 чел., дер. Семеновка — 1 чел., м. Корма — 1 чел. и один военнопленный из Саратовской области. Угнано в немецкое рабство 211 чел. Все вышеизложенные факты подтверждаются прилагаемыми протоколами опроса и заявлениями граждан, на что и составлен настоящий акт.

Уполномоченный Государственной Чрезвычайной Комиссией Кураковского с/с *Буткин*
Председатель Кураковского с/с *Драчев*
Учительница Кураковской школы *Чумакова*
Председатель колхоза *Андрейченко*

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 861. Воп. 1. Спр. 6. Л. 245.

Апытанне жыхароў вёскі Задуб'е Кармянскага раёна аб злачынствах нямецка-фашысцкіх захопнікаў

18 красавіка 1945 г.

Я, гражданин городского поселка Корма Кормянского района Левшунов Сафрон Леонтьевич, опросил граждан деревни Задубье Кильчевского Конона Семеновича, Купреева Сергея Васильевича, Юрченко Захара Моисеевича, Савицкого Дмитрия Федоровича о немецко-фашистской проводимой политике по истреблению граждан нашей деревни.

Мы, граждане, в период немецкой оккупации нашей деревни проживали в своей деревне и даем свидетельские показания о тех зверствах, которые проводили немецкие захватчики совместно с полицией над нашими гражданами. Немецко-фашистский карательный отряд, так называемый истребительный, прибыл в нашу деревню 26 ноября 1943 г., окружили деревню и начали проводить массовые обыски по домам и сараям. В это время большинство граждан нашей деревни убежали, кто в лес, а кто в соседние деревни, и хоронились от немцев, а кто остался в деревне, всех сослали в конец деревни и приняли зверский характер к нашему гражданину Игнатенко Федору Прокофьевичу, 1906 года рождения. 26 ноября 1943 г. зверски расстреляли Анищенко Леонида Даниловича, 1928 года рождения, обнаружили в поселке Карчевана. 25 ноября 1943 г. зверски расстреляна Наройкина Зинаида Иосифовна, 1931 года рождения, зверски расстреляли Евтухова Степана Емельяновича, 1867 года рождения, зверски расстреляли, обвиняя граждан, что они имеют связь с партизанами. В это время немецкие каратели согнали с других деревень в нашу деревню большое количество населения и приступили в первую очередь к избиению и пыткам и массовым расстрелам. В результате зверства немецких захватчиков было ими расстреляно 41 (сорок один) человек невинных граждан Советского Союза, после чего оставшихся еще не расстрелянных граждан заставили копать ямы, стягивать трупы расстрелянных и закапывать. После чего оставшихся граждан загнали в один двор и около 50 с лишним человек угнали в немецкое рабство, запретили совершенно давать питание гражданам, а кто подносил из родственников, стариков, старух и детей, немцы отбирали у них и угоняли вместе в немецкое рабство.

Еще даем свидетельские показания в том, что гражданин деревни Задубье Панюшенко Платон Романович, 1901 года рождения, житель нашей деревни, в 1941 г. был мобилизован в ряды РККА и попал в плен к немецким извергам, находился в Бобруйском лагере советских военнопленных, где избивался немцами до полусмерти. Узнавши об этом, его сын Панюшенко Владимир отправился в лагерь, чтобы освободить отца, но поскольку Панюшенко Платон был полуживой, его отпустили из лагеря, на дороге Панюшенко умер.

Похоронен на кладбище в деревне Задубье.

Мы, граждане в своих свидетельских показаниях о тех зверствах и угрозах, которые проводили немцы, не в состоянии даже всего передать, так они многочисленны. Свидетельские показания нам прочитаны дословно, в чем и расписываемся.

Подписи

Дзяржаўны архіў Расійскай Федэрацыі. Ф. 7021. С. 315.

Акт аб злачынствах нямецка-фашысцкіх захопнікаў на тэрыторыі Ліцвінаўскага сельсавета Кармянскага раёна

21 лістапада 1944 г.

Мы, нижеподписавшиеся, комиссия в составе Уполномоченной Чрезвычайной Комиссии по расследованию злодеяний, нанесенных немецко-фашистскими захватчиками тов. Агеенко Ксеньи Астаповны, председатель Литвиновского с/Совета тов. Полевиков Сергей Акимович, председатель колхоза им. Лепешинского тов. Короедов Леон Петрович, учительница Пратасенко Матрена Аврамовна, колхозница Булатчикова Ольга Матвеевна, составили настоящий акт в том, что на территории Литвиновского с/Совета при немецкой оккупации было совершено злодеяние немецко-фашистскими захватчиками как при наступлении, а также и при отступлении немецких войск, было расстреляно с дер. Литвиновичи 12 человек, в лесу пойманы немцами во время блокировки и посчитали их как партизан. В дер. Зятьковичи были расстреляны 10 человек ввиду того, что подано заявление немецким властям, что они имели связь с партизанами. В дер. Вощанки — 12 человек, военнопленным живым выкалывали глаза и у опушки леса их расстреляли, также были расстреляны мирные жители этой деревни за скрытие военнопленных в количестве 9 человек, сожгли живьем 70-летнюю старуху в бане за то, что она шла скрываться в лес. В пос. Вознесенск расстреляли двух человек, пойманных в лесу, и посчитали их как за партизан. Семью Короедова Никиты Петровича в составе 4 человек, его жену и двух дочерей, в том числе и самого Короедова — расстреляли в дер. Фощное, Красногорского с/Совета, за эвакуацию. Также расстрелян немецко-фашистскими захватчиками и военнопленный Подзолкин Василь Степанович в м. Корма, за неподчинение немецким властям. С дер. Дубролеж расстрелян Агеенко Федор Данилович и его дочь Елена Федоровна за то, что они скрылись в лесу. И так по Литвиновскому с/Совету были расстреляны и сожжены и угнаны в немецкое рабство:

1. В дер. Литвиновичи расстреляно 13 ч., угнано в рабство 17				
2. В дер. Зятьковичи	—	10 ч.	—	41
3. В дер. Вощанки	—	21 ч.	—	4
4. В дер. Дубролеж	—	2 ч.	—	6
5. Пос. Вознесенск	—	7 ч.	—	4

Всего по Литвиновскому с/Совету расстреляно и сожжено 54 человека, угнано в немецкое рабство 72 чел.

Итого по всему Литвиновскому с/Совету расстреляно, угнано в немецкое рабство и сожжено 126 человек (сто двадцать шесть человек), на что и составлен настоящий.

Комиссия (подписи)

Дзяржаўны архіў Расійскай Федэрацыі. Ф. 7021. Л. 316.

Даведка аб злачынствах нямецка-фашысцкіх захопнікаў у вёсцы Хізаў Кармянскага раёна

25 лістапада 1945 г.

Справка

Выдана настоящая Хизовским сельсоветом Кормянского района Гомельской области БССР.

В том, что территория Хизовского сельсовета, в том числе и деревня Хизов, была оккупирована немцами, и в 1943 г. в сентябре месяце вооруженные войска немецкой армии под командованием офицера приехали в деревню Хизов и начали искать граждан, связанных с партизанами, но таковых найти не удалось.

После чего в деревне Хизов расстреляли первых попавших 10 человек ни в чем не повинных граждан:

1. Выдренков Никифор Афанасьевич — 1884 г.р.
2. Авласенко Архип Данилович — 1887 г.р.
3. Маевский Степан Павлович — 1900 г.р.
4. Матвейчиков Никита Романович — 1890 г.р.
5. Власов Михаил Семенович — 1900 г.р.
6. Алексеенко Лукьян Дмитриевич — 1883 г.р.
7. Сергеенко Константин Романович — 1889 г.р.
8. Савельев Дмитрий Лукич — 1888 г.р.
9. Куцанова Пелагея Титовна — 1919 г.р.
10. Голубов Григорий Ефимович, инвалид — 1908 г.р.
11. Чистяков Сергей Семенович — 1879 г.р.
12. Елисеев Семен Кузьмич — 1891 г.р.
13. Власов Василий Яковлевич — 1878 г.р.
14. Сергеенко Павел Петрович — 1876 г.р.
15. Алексеенко Иван Семенович — 1878 г.р.
16. Лопатенко Герасим Игнатьевич — 1875 г.р.
17. Михальченко Яков Васильевич — 1892 г.р.
18. Елисеева Прасковья Андреевна — 1890 г.р.

Что и удостоверяется Хизовским сельсоветом.

Председатель сельсовета *Авласенко*
Секретарь *Шкляров*

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 861. Воп. 1. Спр. 6. Л. 247.

Звесткі аб стратах, якія ўчынілі нямецка-фашысцкія захопнікі калгасам Кармянскага раёна Гомельскай вобласці

Лістапад 1944 г.

Наименование	Общий размер ущерба (в тыс. руб.)
1. Разрушено и повреждено построек, сооружений на сумму	51 239 651
2. Разграблено и уничтожено с/хоз. инвентаря	3 813 298
3. Разграблено, уничтожено и погибло от войны посевов и урожая	66 082 805
4. Уничтожены сады, леса и лесозащитные посадки	6 628 095
5. Разграблено, уничтожено и погибло скота и птицы на сумму	4 119 260
6. Разграблено и уничтожено запаса семян, кормов, продуктов и материалов	2 187 476
7. Расходы по эвакуации и возвращению на старое место	62 900
8. Недополучено доходов из-за прекращения или сокращения деятельности колхозов	200 351 391
На сумму	364 984 856 руб.

Комиссия по ущербу

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 861. Воп. 1. Спр. 6. Л. 244а.

Даведка аб стратах, якія ўчынілі нямецка-фашысцкія захопнікі на тэрыторыі Курганскага сельсавета Кармянскага раёна

Лістапад 1944 г.

Выдана настоящая Курганским сельсоветом Кормянского района в том, что по опросу граждан при отступлении немцев по данному сельсовету немцами было изъято следующее количество скота:

крупного рогатого скота — 500 голов,
лошадей — 250 голов,
свиней — 1500 голов
и вся домашняя птица.

В пос. Покровск в ноябре месяце 1943 г. во время эвакуации населения было изъято немцами 10 коров и 12 лошадей, разграблено все имущество и сожжено 4 дома. Всего по Курганскому сельсовету при отступлении в ноябре месяце 1943 г. немцы сожгли 100 домов.

Председатель Курганского сельсовета *Астапенко*
Секретарь *Анушкина*

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 861. Воп. 1. Спр. 6. Л. 258.

Рашэнне № 171 выканкома Кармянскага райсавета дэпутатаў працоўных ад 3 чэрвеня 1969 г.

Об уничтожении сведений о населенных пунктах и населении Кормянского района, уничтоженных немецко-фашистскими захватчиками в годы Великой Отечественной войны

Рассмотрев материалы Чрезвычайной комиссии, а также проведя работу по уничтожению сведений о преступлениях немецко-фашистских оккупантов на территории Кормянского района Гомельской области, Исполком районного Совета депутатов трудящихся констатирует, что на территории Кормянского района имелось 102 деревни, из них частично сожжено 42. В настоящее время восстановлены на прежнем месте 42. В этих деревнях уничтожено 88 человек, погибло на фронтах Великой Отечественной войны 1801 человек, в партизанских отрядах и в подполье 153 человека.

Кроме того, установлено, что в деревнях, не подвергшихся разрушению, уничтожено 100 человек, угнан в фашистское рабство 71 человек, погибло на фронтах Великой Отечественной войны 1495 человек, погиб в партизанских отрядах и в подполье 191 человек.

Исполком Кормянского Совета депутатов трудящихся решил:

утвердить рассмотренные материалы, поступившие от комиссий по сельским Советам о населенных пунктах и населения Кормянского района, уничтоженных немецко-фашистскими захватчиками в годы Великой Отечественной войны.

Зам. председателя исполкома Кормянского районного
Совета депутатов трудящихся *К. Мурашков*
И.о. секретаря райисполкома *Н. Короткевич*

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4683. Воп. 3. Спр. 755. Л. 157.

Жыццё пад акупацыяй

З успамінаў К. Мурашкова, былога партызана

Захапіўшы Кармяншчыну, гітлераўцы сталі наводзіць "новы парадак". Уладу ажыццяўлялі гестапа, камендант, бургамістр. Замест сельскіх Саветаў былі сфарміраваны валасныя ўправы, прызначаны старасты. Не заўсёды гэта былі здраднікі ці былыя раскулачаныя. Староста вёскі Масцеравая Слабодка Шугаёў неаднаразова зрываў адпраўку рабочай сілы ў Германію. Староста вёскі Новы Млын наладзіў сувязь з партызанамі, перадаваў важныя навіны.

Па даручэнні падпольнага райкома партыі ў акупацыйныя ўстановы пайшлі працаваць А. Кузьмянкоў, К. Еўдакіменка, А. Сцяпура, Е. Сычкоў і іншыя падпольшчыкі. Яны здабывалі каштоўныя звесткі, садзейнічалі зрыву праводзімых акупантамі мерапрыемстваў, забяспечвалі патрэбнымі дакументамі.

У раёне функцыяніравалі ортскамендатура і фельдкамендатура. У Карме стварылі гета, куды сагналі больш як 700 яўрэяў. За два дні — 25 кастрычніка і 9 лістапада 1941 г. — яны былі расстраляны ў рове на ўсходняй частцы мястэчка.

Праходзілі масавыя арышты і пакаранні. Дапамагалі новым гаспадарам прыстаў паліцыі Макаранка, начальнік спецатрада па барацьбе з партызанамі Сметаў, палачы Малючэнка, Маслакоў.

Быў уведзены каменданцкі час. А пасля з'яўлення першых лістовак, з якіх насельніцтва даведалася аб становішчы на франтах, баях, якія вяла з гітлераўцамі Чырвоная Армія, фашысты яшчэ больш азвярэлі. Яны схапілі і пасля цяжкіх катаванняў павесілі старшыню калгаса "Праца" Васіля Фёдаравіча Караткевіча і яго жонку Ганну Дзянісаўну, супрацоўніка канторы сувязі Івана Калякіна.

Цяжкія выпрабаванні давялося вынесці кіраўніку камсамольска-маладзёжнай групы вёскі Гарадок Уладзіміру Маісейкаву. Яго схапілі ў вёсцы Струмень, дзе ён павінен быў сустрэцца з падпольшчыкамі. Больш як тыдзень Валодзю білі палкамі, палілі гарачым жалезам, цягнулі на дыбе, патрабуючы выдаць таварышаў, назваць яўкі і паролі. Потым, нічога не дабіўшыся, юнаку выкалалі вочы, адрэзалі вушы, нос, урэшце жывым закапалі ў зямлю.

Такі ж лёс напаткаў юных герояў з вёскі Навасёлкі Жэню Новікава і Ваню Кандрацьева.

У пачатку студзеня 1942 г. у вёсцы Масцеравая Слабодка на падвор'і Н. В. Хатыленкі пачалася цяжкая экзекуцыя над жыхарамі. Першым на лаву катаванняў трапіў Якаў Шугаёў. Трое білі яго па чарзе. Затым у руках катаў аказаліся Ніна Хатыленка, Вольга Мурашкова... На маіх вачах ачкасты фельдфебель схапіў шасцігадовую дачку Ульяны Хатыленка і пачаў біць яе гумавай палкай. Да зыходзячай ад крыку дзяўчынкі кінулася маці, але яе зваліў з ног удар жандара. Беспрытомную жанчыну білі нагамі, палкамі.

Больш за 70 вяскоўцаў былі падвергнуты здзекам. Адведаў катаванне і я, пасля чаго больш як год быў прыкаваны да ложка.

Расла нянавісць да фашыстаў. Людзі шукалі выйсця з паднявольнага жыцця, узнімаліся на барацьбу з акупантамі. У Задуб'і пачала дзейнічаць падпольная група. У яе ўвайшлі Марыя Піліпаўна Купрэева, Якаў Мікалаевіч Нікіфараў, Іван Елісеевіч Драчоў. Яны праводзілі агітацыйную работу з мясцовымі паліцаямі. У выніку дзесяць з іх перайшлі да партызан. Сарвалі падпольшчыкі збор у насельніцтва цёплых рэчаў для патрэб гітлераўскай арміі.

У Валынцах, Мікалаеўцы, Жавуніцы, Кляпіне, Кляпінскай Будзе дзейнічалі камсамольцы Георгій Сувораў, Валянціна Паўлава, Марыя Суворава, Клава Недасекіна, Ганна Сляпцова, настаўнік Мацвей Мінавіч Сляпцоў. Яны расказвалі аб злачынствах фашыстаў на акупіраванай тэрыторыі, заклікалі да барацьбы з ворагам, даносілі праўду аб становішчы на франтах.

У вёсцы дзейнічала падпольная камсамольска-маладзёжная група, у якую ўваходзілі Васіль Шугаёў, Кірэй Каліноўскі, Ілья Гарбачоў, Міхаіл Савельеў. Яны сарвалі адпраўку моладзі ў Германію, збіралі для партызан зброю. Не наладзіўшы сувязі з Кармянскім падполлем, члены групы пайшлі ў Журавіцкі партызанскі атрад № 256 імя Сталіна.

У Акцяброўскім сельскім Савеце антыфашысцкую работу праводзіла падпольная патрыятычная арганізацыя, якою кіраваў афіцэр Чырвонай Арміі Леанід Мілюкоў.

Падполле дзейнічала

З першых дзён акупацыі раёна пакінутыя для падпольнай работы патрыёты прыступілі да арганізацыі патрыятычных груп. У вёсцы Бель стварыў групу І. П. Калякін. У яе ўвайшлі старшыня калгаса "Праца" В. Ф. Караткевіч, калгасніцы Г. М. Абатурава, Г. Д. Караткевіч, студэнтка М. В. Караткевіч. Падпольшчыкі збіралі зброю і хавалі яе ў лесе, дапамагалі яўрэям, якія апынуліся ў гета, збіралі звесткі аб дзеяннях акупацыйных улад. Ф. Н. Пятрова арганізавала збор харчавання для партызан, рамонт і мыццё іх вопраткі. У яе доме яшчэ да акупацыі раёна зрабілі сховішча для прадуктаў харчавання. В. Ф. Караткевіч ажыццяўляў сувязь з падпольшчыкамі Кармы, вывеў адтуль групу савецкіх ваеннапалонных.

Са жніўня 1941 г. дзейнічала Валынцаўская падпольная група на чале з настаўніцай мясцовай сярэдняй школы Т. І. Абатуравай. Вакол яе згрупаваліся настаўнікі і вучні гэтай школы — М. М. Сляпцоў, Е. С. Сапега, К. Я. Вельчапольская (Недасекіна), Н. М. Вельчапольская, калгаснікі І. М. Біндзюкоў, В. А. Паўлава, Д. Ф. Холапаў, В. А. Сапега. Пазней да іх далучыўся чырвонаармеец І. Г. Холапаў родам з вёскі Жавуніца Кармянскага раёна. У 1940 г. ён быў прызваны ў Чырвоную Армію. Удзельнічаў у савецка-фінляндскай вайне. І. Г. Холапаў арганізаваў сваіх сяброў па падполлі на збор зброі, якую хавалі ў тайніку ў валынцаўскім лесе. Яны перадалі партызанам 2 ручныя кулямёты, некалькі вінтовак, шмат патронаў, гранат, мін. Як вайсковец, ён наладзіў вучобу членаў групы, вывучэнне айчыннай і трафейнай зброі. Камсамольцы разгарнулі антыфашысцкую прапаганду сярод моладзі вёсак Валынцы, Кляпін, Жавуніца, Калюды, Бель, Малянік, Ясень, Дубраўка, Марынполле і інш. Да лютага 1942 г. яны падрыхтавалі да ўступлення ў партызанскі атрад больш за 30 юнакоў і дзяўчат. Сярод іх былі Е. Ф. Сувораў, П. І. Паліцын, Е. З. Паліцын, В. Т. Баранаў, М. Е. Шчарбітаў, Н. В. Шаўчэнка і іншыя. Падпольшчыкі пісалі і распаўсюджвалі лістоўкі, вялі разведку ў варожых гарнізонах, размешчаных у раённым цэнтры Карма, вёсках Малянік, Валынцы...

Каб зручней было збірацца, выконваць заданні кіраўніка групы, ствараліся падпольныя "тройкі". У вёсцы Валынцы іх было дзве. Адну ўзначальвала К. Я. Недасекіна. Яе паплечнікі дапамагалі даглядаць параненых чырвонаармейцаў. "Тройка" пад кіраўніцтвам В. А. Сапегі галоўным чынам збірала зброю. Ёй удалося арганізаваць уцёкі юнакоў і дзяўчат з Кармянскага раёна з Гомеля, якіх вось-вось павінны былі адправіць у Германію.

Пад кіраўніцтвам Кармянскага падпольнага райкома партыі са жніўня 1941 г. дзейнічала Гарадоцкая падпольная камсамольска-маладзёжная група на чале з У. І. Маісейкавым. Падпольшчыкі арганізавалі пераправу партызан цераз раку Сож. Збіралі і перадавалі ім зброю. Учынялі дыверсіі: знішчалі тэлефонную сувязь паміж вёскамі Вынашаўка і Ліцвін, на шашы Карма — Ліцвін узрывалі варожыя аўтамашыны, разбілі паліцэйскі пост у вёсцы Луч. Гэтыя дыверсіі арганізаваў чырвонаармеец І. І. Хадановіч, які прыйшоў у родныя мясціны з акружэння. Актыўным падпольшчыкам стаў ленінградзец А. З. Кунькоў, які ўцёк з фашысцкага палону і жыў у пасёлку Новы Луч. Мясцовыя ўлады прымусілі яго служыць у паліцыі. Гэта выкарысталі падпольшчыкі. Па іх заданні ён даставаў бланкі прапускоў, асабістых пасведчанняў, своечасова папярэджваў падпольшчыкаў аб арыштах, партызан — аб карных аперацыях.

Трэба адзначыць, што Кармянскі падпольны райком партыі накіраваў сваіх надзейных людзей на пасады бургамістраў, стараст: у Валынцаўскую воласць

былога старшыню гэтага сельсавета Еўдакіменку, у Струменскую — былога старшыню Струменскага сельпо М. Агеенку. Са згоды падпольшчыкаў пайшоў працаваць у паліцыю былы старшыня калгаса ў вёсцы Малянік Я. Нікіценка. Сакратарамі бургамістраў сталі свае людзі: Ліцвінаўскай воласці — І. Балоткін, Руднянскай воласці — Карнееў.

Актыўна дзейнічала падпольная група, створаная камсамольцамі вёскі Струмень (з сакавіка 1943 г. — падпольная камсамольская арганізацыя). Яе ўзначаліла настаўніца мясцовай школы А. У. Цясёлкіна (Хадановіч). Яна аб'яднала вакол сябе вучняў Д. Хадановіч, Г. Драбышэўскую, В. Хадановіч, Я. Пратасенка, Г. Шатлікаву, Н. Драбышэўскую, М. Драбышэўскага. Да іх далучыліся калгасніца М. У. Хадановіч, акружэнка ваенфельчар Ф. А. Драбышэўская і іншыя — усяго 12 чалавек. Яны разгарнулі работу ў вёсках Струмень, Лазовіца, Курганіца, Васільеўка... У валынцаўскім лесе яны аднавілі некалькі зямлянак і арганізавалі шпіталь для параненых чырвонаармейцаў. На працягу двух месяцаў Ф. Драбышэўская з сястрою Нінай лячылі іх, падпольшчыкі даставалі медыкаменты, адзенне, харчы. У канцы ліпеня 1942 г. у вёсцы Струмень за сувязь з партызанамі схапілі П. Ф. Хадановіча, І. П. Хадановіча, І. К. Хадановіча, П. Я. Хадановіча, Е. К. Хадановіча, І. М. Пятрова, Ф. К. Пратасенку і іншых. Падпольшчыцы А. В. Хадановіч, А. Ф. Драбышэўская, Г. Ф. Драбышэўская, А. Р. Шатлікава, Я. Ф. Пратасенка наладзілі перад хлявом, дзе ўтрымліваліся іх сябры, танцы. Гэта адцягнула ўвагу вартаўнікоў. П. С. Хадановічу і І. П. Хадановічу тым часам удалося збегчы. Падпольшчыкі наладзілі перавоз на лодках партызан цераз раку Сож. У час карнай аперацыі ў ліпені—жніўні 1942 г. яны выводзілі групы партызан з-пад удараў ворага.

Не застаўся па-за ўвагай падпольшчыкаў і раённы цэнтр Карма. Заданні Кармянскага падпольнага райкома КП(б)Б па разведцы выконвалі былыя работнікі прамарцелі імя Клары Цэткін Л. А. Арцем'ева і ўладкаваны ў раённую ўправу А. І. Сцяпура. Незаменнай памочніцай Л. А. Арцем'евай была яе 14-гадовая дачка Валя. Яна расклейвала лістоўкі на дошках аб'яў нямецкага каменданта, удзельнічала ў вывешванні чырвоных сцягоў у Карме.

Падпольныя групы і арганізацыі на Кармяншчыне дзейнічалі да лістапада 1943 г. Яны налічвалі ў сваіх радах 34 патрыёты. У сваёй дзейнасці абапіраліся на шматлікіх памочнікаў у многіх вёсках. У снежні 1942 г. спынілі сваю дзейнасць Гарадоцкая, у сакавіку 1942-га — Бельская, у ліпені 1942 г. — Валынцаўская, у кастрычніку 1943 г. — Струменская падпольныя камсамольска-маладзёжныя групы. Адны з іх пайшлі да партызан, другія загінулі. Былі закатаваны, расстраляны і павешаны І. П. Калякін, Г. М. Абатурава, В. Ф. Караткевіч, Г. Д. Караткевіч, Т. І. Абатурава, У. І. Маісейкаў, Ф. А. Драбышэўская, Л. А. Арцем'ева, В. Арцем'ева. У баях з карнікамі загінулі, стаўшы партызанамі, М. М. Сляпцоў, Д. Ф. Холапаў, А. З. Кунькоў. Уступіўшыя ў Чырвоную Армію пасля вызвалення раёна І. Г. Холапаў, М. І. Хадановіч, В. А. Сапега загінулі на фронце.

Р. А. Чарнаглазава

Удзельнікі партыйна-камсамольскага падполля ў Кармянскім раёне

(жнівень 1941 — лістапад 1943)

№ п/п	Фамилия, имя, отчество	Националь-ность	Партий-ность на период участия в подполье	Год рожде-ния	Место работы и занимае-мая долж-ность накануне ВОВ	Время вступле-ния в под-полье	Должность	Время выбытия из подпо-лья	Время гибели
Бельская подпольная патриотическая группа (август 1941 — март 1942)									
1.	Калякин Иван Петрович	белорус	канд. в чл. ВКП(б)	1905	райотдел НКВД, фельдъегерь	август 1941 г.	руководитель группы	5 марта 1942 г.	повешен СД 10 марта 1942 г.
2.	Абатурова Анна Михайловна	белоруска	б/п	1896	д. Бель Кормянского р-на, колхозница	1 сент. 1941 г.	член подп. группы	25 марта 1942 г.	расстреляна СД 10 апреля 1942 г.
3.	Короткевич Василий Федорович	белорус	б/п	1896	к-з "Труд", председатель колхоза	1 сент. 1941 г.	член подп. группы	5 марта 1942 г.	повешен СД 10 марта 1942 г.
4.	Короткевич Алена Денисовна	белоруска	б/п	1900	д. Осов, колхозница	1 сент. 1941 г.	член подп. группы	5 марта 1942 г.	повешена СД 10 марта 1942 г.
5.	Короткевич Мария Васильевна	белоруска	член ВЛКСМ	1923	д. Осов, студентка	15 авг. 1941 г.	член подп. группы	4 октября 1943 г.	
Волынцевская подпольная комсомольская группа (сентябрь 1941 — июль 1942)									
6.	Абатурова Татьяна Ивановна	русская	член ВЛКСМ	1918	Волынцевская н. школа, ст. пионервожатая, учительница	14 августа 1941 г.	руководитель группы	25 марта	расстреляна СД 10 апреля 1942 г.
7.	Сапего Василий Артемович	белорус	член ВЛКСМ	1922	д. Волынцы, колхозник	сентябрь 1941 г.	член подп. группы	июль 1942 г.	погиб на фронте в 1944 г.
8.	Сапего Евдокия Семеновна	белоруска	член ВЛКСМ	1924	д. Волынцы, уч-ся	сентябрь 1941 г.	член подп. группы	июль 1942 г.	

Працяг табліцы

9.	Холопов Иван Гаврилович	белорус	член ВЛКСМ	1917	РККА, рядовой	сентябрь 1941 г.	член подп. группы	июль 1942 г., с июля 1942 г. по июнь 1943 г. выполнял задания партизан. В июне 1943 г. перешел в партиз. отряд	погиб на фронте в 1943 г.
10.	Недосекина (Вельчепольская) Клавдия Ефимовна	белоруска	член ВЛКСМ	1924	д. Волынцы, уч-ся	сентябрь 1941 г.	член подп. группы	июль 1942 г.	
11.	Павлова Валентина Емельяновна	белоруска	член ВЛКСМ	1923	д. Кляпин, колхозница	сентябрь 1941 г.	член подп. группы, с 10 апреля 1942 г. руководитель группы	июнь 1942 г.	умерла в 1983 г.
12.	Слепцов Матвей Минович	белорус	б/п	1913	Волынцевская школа, учитель	сентябрь 1941 г.	член подп. группы	июнь 1942 г.	10 августа 1942 г. погиб в бою с карателями
13.	Холопов Даниил Федорович	белорус	член ВЛКСМ	1918	д. Жавуница, колхозник	1 сентября 1941 г.	член подп. группы	март 1942 г.	погиб в бою с карателями в марте 1942 г.
14.	Вельчепольская Надежда Михайловна	русская	пионерка	1928	д. Бель, уч-ся	1 сентября 1941 г.	член подп. группы	25 марта 1942 г.	арестована фашистами

Працяг табліцы

15.	Биндюков Иван Никитович	белорус	член ВЛКСМ	1924	д. Волынцы, колхозник	сентябрь 1941 г.	член подп. группы	июль 1942 г.	умер в 1979 г.
Городковская подпольная комсомольско-молодежная группа (август 1941 — декабрь 1942)									
16.	Моисейков Владимир Игнатьевич	белорус	член ВЛКСМ	1925	Круглянская СШ Могилевской обл., уч-ся	август 1941 г.	руководитель группы	конец июля 1942 г.	казнен фашистами 3 августа 1942 г.
17.	Вишневский Александр Акимович	белорус	член ВЛКСМ	1925	уч-ся	август 1941 г.	зам. руководителя группы, с августа по декабрь 1942 г. руководитель группы	28 декабря 1942 г., ушел в партиз. отряд	
18.	Молотков Михаил Захарович	белорус	член ВЛКСМ	1923	д. Городок, колхозник	август 1941 г.	член подп. группы	декабрь 1942 г., ушел в партиз. отряд	
19.	Тюльков Григорий Прокопович	белорус	член ВЛКСМ	1925	д. Выношевка, уч-ся	август 1941 г.	член подп. группы	декабрь 1942 г., ушел в партиз. отряд	
20.	Ходанович Иван Илларионович	белорус	член ВЛКСМ	1923	д. Городок, колхозник	август 1941 г.	член подп. группы	12 ноября 1942 г., ушел в партиз. отряд	умер в 1978 г.
21.	Вишневская Любовь Яковлевна	белоруска	член ВЛКСМ	1925	д. Городок, уч-ся	август 1941 г.	член подп. группы	декабрь 1942 г. — 23 августа 1943 г., выполняла задание командования партиз. отряда	умерла в 1984 г.

Працяг табліцы

22.	Ходанович Михаил Иванович	белорус	член ВЛКСМ	1924	д. Городок, уч-ся	август 1941 г.	член подп. группы	декабрь 1942 г., ушел в партиз. отряд	погиб на фронте в 1943 г.
23.	Моисейков Леонид Игнатьевич	белорус	пионер	1930	г.п. Круглое, уч-ся	август 1941 г.	член подп. группы	декабрь 1942 г.	
24.	Куньков Александр Захарович	русский	член ВЛКСМ	1918	из окружения РККА	июль 1942 г.	член подп. группы	29 декабря 1942 г., ушел в партиз. отряд Могилевской обл.	погиб в бою с фашистами в марте 1943 г.
Струменская подпольная комсомольская группа (август 1941 — март 1943) Подпольная комсомольская организация (март—октябрь 1943)									
25.	Теселкина (Ходанович) Агафья Владимировна	белоруска	член ВЛКСМ	1916	Струменская СШ, учительница	август 1941 г.	руководитель группы, с марта 1943 г. секретарь подп. организации	2 октября 1943 г.	
26.	Ходанович Мария Владимировна	белоруска	член ВЛКСМ	1922	д. Струмень, колхозница	август 1941 г.	подпольщица	2 июля 1943 г., ушла в партиз. отряд № 47	
27.	Ходанович Дина Федоровна	белоруска	член ВЛКСМ	1927	д. Струмень, уч-ся	август 1941 г.	подпольщица	2 октября 1943 г.	
28.	Дробышевская Анна Федоровна	белоруска	член ВЛКСМ	1924	д. Струмень	август 1941 г.	подпольщица	2 октября 1943 г.	
29.	Дробышевская Галина Федоровна	белоруска	член ВЛКСМ	1925	д. Струмень, уч-ся	август 1941 г.	подпольщица	2 октября 1943 г.	

Працяг табліцы

30.	Дробышевская Анна Антоновна	белоруска	член ВЛКСМ	1924	д. Струмень, уч-ся	август 1941 г.	подпольщица	2 октября 1943 г.	
31.	Ходанович Ольга Федоровна	белоруска	член ВЛКСМ	1924	д. Струмень, уч-ся	август 1941 г.	подпольщица	2 октября 1943 г.	
32.	Протасенко Евгения Федоровна	белоруска	член ВЛКСМ	1924	д. Струмень, уч-ся	август 1941 г.	подпольщица	2 октября 1943 г.	
33.	Шатликова Анна Степановна	белоруска	член ВЛКСМ	1924	д. Струмень, уч-ся	август 1941 г.	подпольщица	2 октября 1943 г.	
34.	Дробышевская Нина Антоновна	белоруска	член ВЛКСМ	1932	д. Струмень, уч-ся	август 1941 г.	подпольщица	2 октября 1943 г.	
35.	Дробышевская Фруза Антоновна	белоруска	член ВЛКСМ	1921	из окружения, военфельдшер	октябрь 1942 г.	подпольщица	декабрь 1941 г.	убита полицией в декабре 1941 г.
36.	Дробышевский Михаил Антонович	белорус	б/п	1929	д. Струмень, уч-ся	октябрь 1941 г.	подпольщик	2 октября 1943 г.	
				Подпольщики, не входившие в состав групп					
37.	Артемьева Лидия Александровна	белоруска	б/п	1907	промартель им. К.Цеткин, рабочая	14 августа 1941 г.	—	май 1942 г.	повешена СД 16 мая 1942 г.
38.	Артемьева Валентина Аркадьевна	белоруска	пионерка	1927	уч-ся	14 августа 1941 г.	—	май 1942 г.	расстреляна СД 17 мая 1942 г.

Секретарь Кормянского райкома КП Белоруссии *В. С. Ворожбов*

Председатель комиссии по делам бывших партизан и подпольщиков при Кормянском райисполкоме, зам. председателя райисполкома *В. Е. Матвеенко*

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4948. Воп. 1. Спр. 1. Л. 3—10.

Падрыхтавала Р. А. Чарнаглазава

Танцы на плошчы

З успамінаў Галіны Фёдараўны Драбышэўскай (Андросавай), былой удзельніцы Струменскай падпольнай камсамольска-маладзёжнай арганізацыі

В ночь на 7 ноября 1941 г. мы провели демонстрацию молодежи в д. Струмень. Прошли по деревне с пением советских песен и призывали бить врага. В демонстрации и ее организации принимала участие вся наша группа, а участвовали в ней многие.

Писали листовки и распространяли их в Корме, разбрасывали во дворах домов, в церкви, на базаре.

Летом 1942 г. в нашу деревню нагрянули гитлеровцы с французами. Хватали всех, кто вызывал подозрение, и бросали в пожарную. Чтобы спасти их, я предложила такой вариант: отвлечь внимание часовых-французов. Я стала просить их дать попить арестованным, а в это время моя сестра А. Ф. Дробышевская зашла с другой стороны пожарной, со стороны огорода, и громко сказала: "Будьте внимательны!" Постучала в стену, давая понять, где надо делать подкоп. В это время Дробышевский заиграл на гармошке. Мы все начали танцевать... За это время Петр и Иван Ходановичи сделали подкоп под стену и бежали к нам домой. Мы их прятали трое суток. Немцы через каждый час производили обыск в близлежащих дворах и домах. При первой же возможности Петр и Иван ушли к партизанам...

...На 1-е мая 1943 г. я, моя сестра Анна Федоровна и Анна Антоновна Дробышевская решили вывесить на пожарную колокольню красный флаг. Флаг мы сшили из юбки Нины Дробышевской. Нарисовали на нем зубным порошком серп и молот, звезду. На колокольню полез Миша Дробышевский. Лезть было трудно, все шаталось... Он укрепил флаг на самом верху.

Наутро все жители деревни бегали друг к другу и сообщали, что уже победа, что наши солдаты повесили флаг. Другие утверждали, что это сделали партизаны.

Приехавшие в деревню фашисты лезть на колокольню, чтобы снять флаг, не решились. Из автомата они перебили древко, и флаг упал. Гитлеровцы спешно покинули деревню.

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4948. Воп. 1. Спр. 1. Л. 135—137.

Нам удалося ўцячы

З успамінаў Клаўдзіі Яфімаўны Недасекінай, былой удзельніцы Валынцаўскай падпольнай камсамольска-маладзёжнай групы

Все члены нашей группы были распределены на "тройки" по деревням. Были назначены ответственные по "тройкам". Сапего Василий Артемович отвечал за работу с молодежью в д. Ясень и Волынцы. И. Г. Холопов, как бывший красноармеец, занимался изучением оружия с членами группы. Его группа собрала и передала партизанам 2 пулемета (ручных) и около 10 винтовок. Данила Холопов возглавил комсомольскую "тройку" в д. Жавуница. Он собирал для партизан оружие. В марте 1942 г., когда нес оружие в лесной тайник, его подстерегала засада. В перестрелке с полицией он погиб. Иван Биндюков собирал сведения о гарнизонах в д. Горки, Папоротки, Выдренка. Вместе с Таней Абатуровой я и М. М. Слепцов редактировали листовки и распространяли их по деревням Волынцы, Колюды, Березяки, Выдренка. Листовки хранили в тайнике в урочище "Борсучки". Я была ответственной за проведение политической работы среди молодежи этих населенных пунктов. Проводила здесь работу по срыву заготовительных мероприятий оккупантов. Вместе с Сапего Евдокией вели разведку в кормянском и краснопольском вражеских гарнизонах, собирали сведения об их численности, вооружении и укреплении. Предупреждали молодежь об отправке в Германию.

Часть членов нашей группы схватила полиция, в том числе и меня. После допросов и пыток нас отвезли в Гомель для отправки в Германию. Благодаря оказавшимся в Гомеле подпольщикам И. Половкову, М. Я. Ходановичу, И. Н. Биндюкову нам удалось бежать.

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4948. Воп. 1. Спр. 1. Л. 138—140.

Кастрычніцкая дэманстрацыя

З успамінаў Канстанціна Іванавіча Пятрова, былога ўдзельніка Струменскай падпольнай камсамольска-маладзёжнай арганізацыі

Запомнилась мне демонстрация, которую провели в дер. Струмень в ночь на 7 ноября 1941 г. Дробышевская Анна Антоновна, Ходанович Агафья Владимировна и другие. Среди демонстрантов я видел своих одноклассников Ходанович Дину, Бубеля Михаила, Дробышевского Михаила, Протасеню Евгению, Ходанович Марию, Ходановича Ивана и других.

Позже, когда в декабре 1942 г. стал связным партизанского отряда, я узнал, что в нашей деревне действует подпольная комсомольская группа, а с февраля 1943 г. — подпольная комсомольская организация, что руководит ею учительница А. В. Ходанович. Я несколько раз передавал им задания от командира партизанского отряда.

Летом 1942 г., во время блокады партизанской зоны, каратели арестовали моего отца Петрова Ивана Матвеевича, тестя и тещу партизана Ф. С. Селицкого — Ходановича Егора Константиновича и Ходанович Прасковью Яковлевну, Ходановича Иосифа Кузьмича, первого председателя колхоза Протасенко Федора Кузьмича, комсомольцев Ходановича Ивана, Ходановича Петра. Было схвачено свыше 100 человек из нашего сельсовета.

...Вместе с Дробышевским Михаилом я часто перевозил партизан через реку Сож.

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4948. Воп. 1. Спр. 1. Л. 144—146.

Слухалі Маскву

З успамінаў Пятра Мінавіча Сляпцова, былога ўдзельніка Валынцаўскай падпольнай камсамольска-маладзёжнай групы

С первых дней оккупации была организована группа по подготовке людей к борьбе с гитлеровцами, в которую входили мой брат Слепцов М. М., Павлова Валентина Емельяновна, Терентьева Татьяна (москвичка), Сапунов Иван. Брат до войны работал учителем в деревнях Коротьки, Струмень, Волынцы, где было много его учеников. С ними он встречался и вел большую работу. Была установлена связь с товарищами Краснопольского района через Ларькова Николая Кузьмича в д. Маринполье, Удодева Афанасия в д. Березяки и др.

К маю 1942 г. было подготовлено около 30 человек, которые ушли в партизанский отряд им. К. Е. Ворошилова с оружием. Из подготовленных и ушедших к партизанам помню фамилии Тресковой Екатерины, Холоповой Юлии, Суворова Егора, Баранова Василия, Щербичева Михаила, Шевченко Николая, Дарькова Николая, Копытенко Дмитрия, Полицина Егора, Слепцова Ивана, Суворова Ивана, Суворова Михаила и других.

Полицин Павел Арсентьевич и Сапунов Михаил В. отремонтировали радиоприемник. По нему принимали последние известия из Москвы и передавали моему брату и Тане Абатуровой, которые их размножали и распространяли по деревням.

С 10 мая 1942 г. мой брат Матвей стал связным партизанского отряда им. Ворошилова. Часто ходил в деревни правобережной зоны района для связи с Евдочковым, Кузменковым, Ганжуровым.

10 августа наскочил на засаду карателей и погиб в бою.

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4948. Воп. 1. Спр. 1. Л. 17—148.

Сям'я патрыётаў

З успамінаў К. Я. Хадановіч, жыхаркі Кармы

В райцентре была оставлена для работы в подполье Артемьева Лидия Александровна. У нее было трое детей: Валя 15 лет, Вера 8 лет и сын Аркадий 5 лет. В подпольную работу включилась 15-летняя Валя Артемьева.

Связь с райкомом Л. А. Артемьева поддерживала через меня и Ходановича Иллариона Михайловича, проживавшего в деревне Городок.

Артемьевым райком поручил разведывать, что делается в кормянской полиции и жандармерии... Л. А. Артемьева была хорошей портнихой и ей предложили заняться этим ремеслом, стараться войти в доверие к своим клиентам — женам чиновников из полиции и бургомистрата и через них узнавать необходимые сведения. Этот источник информации оказался очень ценным. Артемьевой удавалось узнавать, кому из подпольщиков грозит опасность, и своевременно предупреждать об этом, узнавала и о готовящихся карательных операциях против партизан.

Собранную информацию Валя относила в дер. Городок И. М. Ходановичу. Периодически за сведениями приходила к ней и я, часто приносила листовки, которые Валя расклеивала в Корме и близлежащих деревнях. Иногда для этой цели привлекала своих подружек — Инну Короткевич и других.

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4948. Воп. 1. Спр. 1. Л. 149 і адв.

Кармяншчына партызанская

14 жніўня 1941 г. стаў днём арганізацыі першага партызанскага атрада на Кармяншчыне. Ён быў створаны на базе знішчальнага батальёна на першым пасяджэнні Кармянскага падпольнага райкома партыі, якое адбылося ў вёсцы Труд. Камандзірам партызанскага атрада быў прызначаны М. К. Ждановіч, камісарам — А. Д. Вярэніч, начальнікам штаба — С. С. Дудалеў. Старшынёй атрада стаў К. М. Антоненка, камандзірамі рот — Н. С. Гаварушкін, А. І Сцяпура, А. І. Ушаў. У атрадзе налічвалася 200 чалавек.

Для кіраўніцтва падпольнай барацьбой і партызанскім рухам у раёне райком КП(б)Б стварыў кіруючы партыйны цэнтр на чале з сакратаром райкома М. С. Бруйком. У яго ўвайшлі І. А. Асташонак, С. Р. Еўдачкоў, А. В. Кузьмянкоў, А. Д. Вярэніч, І. А. Драздоў, Б. С. Путаў, М. К. Ждановіч, М. Ц. Рыцікаў, Ц. В. Конанаў, А. І. Ушаў, С. С. Дудалеў.

Разведвальна-дыверсійную падрыхтоўку байцоў партызанскага атрада распачалі І. А. Драздоў, М. Ц. Рыцікаў, Ф. С. Сяліцкі, І. П. Калякін, якія прайшлі навучанне ў рэспубліканскім вучэбна-аператыўным цэнтры.

Наладжваліся сувязі з падпольшчыкамі вёсак. Партызаны правялі некалькі баявых аперацый: нападалі на асобных нямецкіх салдат, дробныя групы, узарвалі мост каля вёсак Ліцвінавічы, Студзянец, Рудня. Кармянцы адчулі, што супакою акупантам на іх зямлі не будзе. Падпольны раённы камітэт партыі шукаў сувязі з патрыётамі суседніх раёнаў, каб аб'яднаць сілы, узмацніць іх удары па ворагу. Ужо 3 верасня 1941 г. праз сувязную Т. І. Абатураву звязаўся з Чачэрскім падпольным РК КП(б)Б. За месяц — 5, 19 і 30 верасня — адбыліся тры сустрэчы. Абмяркоўвалі пытанне аб нарошчванні партызанскіх сіл, аб барацьбе ў тыле ворага. На жаль, чачэрскія прадстаўнікі адстойвалі сваю прапанову аб выхадзе за лінію фронту. Кармянскія прадстаўнікі — А. Д. Вярэніч, А. В. Кузьмянкоў, С. С. Дудалеў, І. А. Асташонак не пагадзіліся з імі. З Чачэрскім атрадам за лінію фронту пайшлі толькі 2 члены Кармянскай раённай партарганізацыі — М. Ц. Рыцікаў і Я. Б. Хусенскі.

Каб узмацніць уплыў на развіццё партызанскага руху ў раёне Кармянскі падпольны РК КП(б)Б стварыў тры партыйна-аператыўныя групы: Паўднёвую (кіраўнік А. Ф. Шапшын), Задубскую (кіраўнік Е. Г. Астапенка) і Цэнтральную (кіраўнік Н. С. Гаварушкін). У іх задачу ўваходзіла стварэнне матэрыяльна-харчовай базы, запасу зброі, падбор людзей для партызанскага атрада. Іх праца за восень дала свой плён. У атрадзе налічвалася больш за 200 чалавек. Зіма стала жорсткім выпрабаваннем для партызан. Зімні лагер не быў падрыхтаваны. Сляды на снезе высвятлялі месца знаходжання партызан. Каб вораг не выявіў месца дыслакацыі, было вырашана распусціць атрад на зімовы перыяд, зброю схаваць у лясным тайніку. Але работа па арганізацыі партыйнага руху працягвалася. На чарговым пасяджэнні Кармянскага падпольнага райкома КП(б)Б, якое адбылося ў вёсцы Курганіца, было вырашана па-новаму размеркаваць зоны дзейнасці народных мсціўцаў.

За М. С. Бруйком і І. А. Асташонкам былі замацаваны Кароцькаўскі, Расохскі, Баравудскі, Струкачоўскі, Ворнаўскі сельскія Саветы. Раённы цэнтр Карма, Барсукоўскі, Задубскі, Курганіцкі, Куракаўскі, Бычанскі і Ліцвінавіцкі сельскія Саветы былі замацаваны за С. Г. Еўдачковым, А. Д. Вярэнічам, А. В. Кузьмянковым, М. К. Ждановічам і П. Г. Ганжуравым. П. А. Паліцын, А. І. Ушаў, Н. С. Гаварушкін разгарнулі работу ў Хляўнянскім і Струменскім сельскіх Саветах. Ішла работа па ўцягванні насельніцтва раёна ў партызанскую барацьбу. У гэтым ім дапамагалі падпольшчыкі. З наступленнем вясны партызаны зноў пайшлі ў лясы. Кармянскі партызанскі атрад узначаліў А. І. Ушаў, камісарам стаў М. С. Бруёк. Баявыя дзеянні праводзіліся супраць варожых гарнізонаў у Засожжы разам з чачэрскімі і свяцілавіцкімі партызанамі. Да канца мая 1942 г. яны разграмілі 18 варожых гарнізонаў Струменскага і Валынцаўскага сельсаветаў. Стварылася партызанская зона. Аднавіліся сельскія Саветы. Іх узначалілі Сапега (Валынцаўскі) і Малчанаў (Струменскі). У вёсках партызанскай зоны з мясцовых жыхароў ствараліся групы самаабароны, у якіх налічвалася да 60 чалавек, частка з якіх была ўзброена. У Засожскую партызанскую зону сцягваліся партызанскія атрады і групы. Сюды прыйшлі спецатрады П. П. Качуеўскага, Зябніцкага, Шамякіна, дэсантная група Заходняга фронту т. Новікава, прапойская група Сцефаненкі.

У пачатку чэрвеня 1942 г. сакратар Гомельскага падпольнага абкома КП(б)Б А. А. Куцак правёў нараду каманднага саставу ўсіх атрадаў і груп паўночнай зоны раёна з мэтай аб'яднання іх дзеянняў. Для каардынацыі баявой дзейнасці быў створаны адзіны штаб. Кіраўніком штаба стаў П. Р. Шамякін, камісарам А. А. Куцак, начальнікам штаба – І. П. Крывенчанка. Акрамя іх у штаб увайшлі П. А. Балыкоў, І. А. Сцефаненка, А. К. Новікаў.

Цяжкім аказаўся ліпень 1942 г. Супраць партызан гітлераўцы кінулі часці 221-ай ахоўнай дывізіі СС і зводны атрад паліцыі. Партызаны прынялі бой. Але сілы былі няроўныя. Карнікі выціснулі партызан з вёсак Калюды, Кляпін, Струмень, Труд, Малянік, Ясень. Пастаянна артабстрэльваўся лес. Партызаны трымаліся чатыры дні і ночы. На зыходзе былі боепрыпасы. Аб'яднаны штаб аддаў загад на разгрупоўку партызанскіх сіл і самастойны выхад з акружэння. Кармянскі партызанскі атрад (атрад імя К. Я. Варашылава) быў разбіты на тры групы, якія ўзначалілі Ушаў, Бруёк і Асташонак. 60 чалавек з групы Ушава і Бруйка выйшлі ў Хоцімскі, іншыя – у Чачэрскі раён.

У канцы жніўня 1942 г. у Чачэрскі раён прыбыло Чарнігаўскае партызанскае злучэнне А. Ф. Фёдарава. З украінскімі партызанамі ў Клятнянскі раён (РСФСР) выйшлі Чачэрскі, Свяцілавіцкі партызанскія атрады і 12 чалавек з Кармянскага атрада. Група Асташонка рушыла ў Хоцімскі раён. Асноўная частка Кармянскага атрада (60 чалавек) пад каманда-

ваннем М. С. Бруйка па заданні А. А. Куцака ўлілася ў спецатрад "Уперад" і прабыла ў клятнянскіх лясах да лютага 1943 г.

Ушаў з невялікай групай партызан вырашыў зноў стварыць атрад у Кармянскім раёне. Разам з камандзірам Краснапольскага атрада старшым батальённым камісарам С. Н. Карзюковым ён стварыў аб'яднаны атрад. Атрад размясціўся каля вёскі Гута. Камандзірам аб'яднанага атрада стаў С. Н. Карзюкоў, камісарам — А. І. Ушаў. Баявыя дзеянні партызанскі атрад праводзіў ва ўсходняй частцы Кармянскага і ў Краснапольскім раёнах.

У лютым 1943 г. з Клятняншчыны вярнулася ў раён група кармянскіх партызан. Зноў адбылася рэарганізацыя атрадаў. Сілы кармянскіх партызан аб'ядналіся ў адзін атрад імя К. Я. Варашылава, які ўзначаліў А. І. Ушаў. Краснапольскія партызаны на чале з С. Н. Карзюковым перайшлі ў свой раён. Сілы партызан на Кармяншчыне раслі з кожным днём. Атрад імя К. Я. Варашылава і створаны атрад імя М. І. Калініна аб'ядналіся ў 1-ую Гомельскую партызанскую брыгаду. Пазней у яе склад увайшлі партызанскія атрады імя В. І. Чапаева і А. В. Суворава.

Кармянскі атрад імя К. Я. Варашылава дзейнічаў на тэрыторыі свайго раёна. Галоўнымі напрамкамі яго дзейнасці з'яўляліся дыверсійная і разведвальная, таму ў ім былі створаны дыверсійны ўзвод С. М. Хадановіча і разведузвод П. Р. Ганжурава. У красавіку 1943 г. партызаны знішчылі буксір, кацер і 3 баржы з нарабаваным дабром. 13 мая 1943 г. ва ўрочышчы Пясочнае патапілі кацер і 2 баржы з зернем і мясам. У чэрвені — жніўні 1943 г. у райцэнтры Карма былі ўзарваны электрастанцыя, цагельны і малочны заводы, разгромлены нямецкія зернясховішчы, дзе былі захоплены 800 мяхоў збожжа, 40 фурманак з соллю. Да таго ж знішчылі 10 тысяч $м^3$ лесаматэрыялаў, падрыхтаваных да адпраўкі ў Германію.

У жніўні 1943 г. атрад імя К. Я. Варашылава ўдзельнічаў у "рэйкавай вайне" на ўчастку чыгункі Буда-Кашалёва — Патапаўка. Падыходу да чыгункі перашкаджаў дот каля Патапаўкі. Ф. С. Сяліцкі падпоўз і агнём з кулямёта і гранатамі падавіў яго, забяспечыўшы выкананне задачы падрыўной групе. Партызаны перабілі 700 рэек, разбурылі 4 кіламетры чыгункі. У аперацыі вызначыліся Ф. С. Сяліцкі, П. І. Паліцын, М. Г. Сувораў, М. Е. Шчарбітаў, А. І. Ушаў, Я. Ф. Хадановіч, С. М. Хадановіч, К. Г. Мурашкоў, І. І. Хадановіч, А. А. Вішнеўскі і іншыя.

Вось баявы рахунак атрада: узарваны 13 мастоў, 12 дотаў, 3 паромныя пераправы, кармянская электрастанцыя, 2 склады, 2 гарматы, 2 танкі, 3 матацыклы; спалены 2 млыны, 3 смолзаводы, 2 малочныя і 3 цагельныя заводы; затоплены 2 буксіры, кацер, 6 баржаў; парушаны 9 кіламетраў тэлефонна-тэлеграфнай сувязі, 21 эшалон з жывой сілай і тэхнікай ворага; разгромлены 9 варожых гарнізонаў.

Баявыя вынікі партызан Кармяншчыны былі забяспечаны вялікай палітычнай работай, якую праводзілі кармянскія падпольныя райкомы партыі і камсамола. Пры райкоме партыі была створана прапагандысцкая група з 40 чалавек, у якую ўваходзілі М. П. Ганжураў, Г. П. Цюлькоў, Г. І. Лавянецкі, Т. І. Кузьмянкоў, Н. А. Караткевіч, І. С. Караткевіч, П. М. Шумскі, А. В. Кузьмянкоў, Ц. В. Конанаў, Р. Ф. Коршыкаў, В. Е. Паўлава, К. А. Купрэеў і іншыя.

Толькі партызаны-прапагандысты атрада імя К. Я. Варашылава з мая да кастрычніка 1943 г. правялі 200 мітынгаў, сходаў і дакладаў сярод насельніцтва раёна. Вынікам гэтай работы быў масавы прыход людзей да партызан. Дзве тысячы кармянцаў сталі партызанамі. У атрадзе імя К. Я. Варашылава іх было 476 чалавек, у атрадзе імя М. І. Калініна — 388, у 108-ым атрадзе Р. І. Катоўскага — звыш 250 чалавек. 30 працэнтаў асабовага складу 10-ай Журавіцкай брыгады складалі кармянскія патрыёты. Каля 4 тысяч жыхароў Кармяншчыны складалі

партызанскі рэзерв, дапамагалі партызанам у барацьбе з акупантамі.

Р. А. Чарнаглазава

Кармянскі падпольны райком КП(б)Б

15.8.1941—2.10.1943

Оставлен в тылу немецко-фашистских захватчиков в августе 1941 года. Членами его были секретари райкома партии М. С. Бруек, И. А. Асташенок и председатель райисполкома С. Г. Евдачков. В тылу врага осталась также и часть парторганизации района.

С приближением зимы члены подпольной парторганизации перешли на нелегальное проживание в деревнях района. Весной 1942 г. ими был образован Кормянский партизанский отряд, который впоследствии вошел в состав 1-й Гомельской партизанской бригады. Командиром его являлся А. И. Ушев, комиссаром — секретарь райкома КП(б)Б М. С. Бруек, затем И. А. Асташенок.

16 июля 1943 г. подпольный райком КП(б)Б пополнился новыми членами и состоял из пяти человек. Секретарем его оставался И. А. Асташенок (секретарь райкома КП(б)Б М. С. Бруек выбыл за линию фронта на лечение).

Подпольный райком партии базировался в партизанском отряде им. К. Е. Ворошилова 1-й Гомельской партизанской бригады.

А. В. Кузьмянкоў (злева)

Состав подпольного райкома КП(б)Б

Секретари: Бруек Михаил Степанович
15.8.1941 – 17.12.1942
Асташенок Иван Александрович
15.8.1941 – 2.10.1943

Члены райкома: Евдачков Семен Григорьевич
15.8.1941 – 2.10.1943
Кононов Тихон Васильевич
16.7.1943 – 2.10.1943
Кузьменков Адам Васильевич
16.7.1943 – 2.10.1943
Ушев Аверьян Иванович
16.7.1943 – 2.10.1943

Друкуецца паводле кн.: Подпольные партийные органы Компартии Белоруссии в годы Великой Отечественной войны. 1941 – 1944. Мн., 1975. С. 137.

Кармянскі падпольны райком ЛКСМБ

15.8.1941—2.10.1943

В августе 1941 г. Гомельский обком комсомола оставил для работы в тылу противника секретаря райкома комсомола Н. Т. Рытикова, а Кормянский райком партии — молодого коммуниста А. В. Кузьменкова. Оба они руководили комсомольской работой в районе с первых дней оккупации. В феврале 1943 г. А. В. Кузьменков был утвержден уполномоченным Гомельского подпольного обкома комсомола по Кормянскому району и секретарем райкома комсомола. В мае 1943 г. Н. Т. Рытиков перешел на другую работу. Состав подпольного райкома был пополнен новыми членами. Основная база подпольного райкома находилась в Кормянском партизанском отряде (командир А. И. Ушев, комиссары М. С. Бруек, И. А. Асташенок), а с марта 1943 г. в 1-й Гомельской партизанской бригаде в Кормянском районе.

Состав подпольного райкома ЛКСМБ

Секретари: Рытиков Николай Тимофеевич
15.8.1941 – 5.1943

Кузьменков Адам Васильевич
1.2.1943 – 2.10.1943
Ушев Виктор Никитич – секретарь по пропаганде
5.1943 – 2.10.1943
Члены райкома: Кузьменков Адам Васильевич
15.8.1941 – 1.2.1943
Ганжуров Митрофан Петрович
5.1943 – 2.10.1943
Курганов Аркадий Константинович
5.1943 – 2.10.1943
Зурков Василий Семенович
27.7.1943 – 2.10.1943
Бисюкова Елена Кузьминична
9.1943 – 2.10.1943

Друкуецца паводле кн.: Подпольные комсомольские органы Белоруссии в годы Великой Отечественной войны. 1941–1944. Мн., 1976. С. 174–175.

Партызанскія фарміраванні, якія дзейнічалі на тэрыторыі Кармянскага раёна

10-я ЖУРАВИЧСКАЯ БРИГАДА

Создана в марте 1943 г. приказом Кличевского оперативного центра на базе 256-го партизанского отряда 8-й Рогачевской бригады. При формировании бригады из личного состава, выделенного 256-м отрядом, организованы новые отряды 260-й, 261-й, 262-й и включен 108-й отряд. Позднее созданы отряды П. Е. Матюшкова, В. А. Трубачева, П. П. Риморева, 226-й, 267-й "За Родину", 268-й им. 25-летия комсомола. 1 мая 1943 г. отряды П. Е. Матюшкова, В. А. Трубачева, П. П. Риморева получили (соответственно) номерные обозначения: 263-й, 264-й и 265-й, 16 июля 1943 г. отрядам были присвоены имена: 256-му – И. В. Сталина, 260-му – М. И. Калинина, 261-му – В. И. Чапаева, 262-му – В. П. Чкалова, 263-му – М. И. Кутузова, 264-му – А. В. Суворова, 265-му – К. Е. Ворошилова, 266-му – М. В. Фрунзе, 108-му – Г. И. Котовского. В августе 1943 г. приказом уполномоченного ЦК КП(б)Б по Гомельской области отряды 262-й им. В. П. Чкалова, 263-й им. М. И. Кутузова, 108-й им. Г. И. Котовского переданы 1-й Буда-Кошелевской бригаде. До 6 апреля 1943 г. бригада входила в состав Кличевского оперцентра Могилевской области, затем – партизанского соединения Гомельской области.

Бригада действовала в Журавичском, Жлобинском, Чечерском, Рогачевском, Буда-Кошелевском, Кормянском и Тереховском районах.

Соединилась основными силами с частями Красной Армии 2 октября 1943 г., 267-й отряд "За Родину" – 28 сентября 1943 г., отдельные группы партизан продолжали действовать во вражеском тылу до июня 1943 г. Всего вышло в советский тыл 2811 партизан.

Командиры бригады: Белых Степан Митрофанович
март 1943 – апрель 1943, погиб
Гаврилов Иван Михайлович
май 1943 – октябрь 1943
Комиссары: Дикан Игнатий Максимович
март 1943 – сентябрь 1943
Драчев Карп Михайлович
сентябрь 1943 – октябрь 1943
Начальник штаба – Антонов Филипп Карпович
март 1943 – октябрь 1943

256-й отряд им. И. В. Сталина

22 июня 1942 г. по заданию ЦК КП(б)Б из советского тыла направлена организаторская группа И. М. Дикана – С. М. Белых (16 чел.). 5 октября она прибыла в Журавичский район. К декабрю группа численно выросла и оформилась в отряд. Сначала он действовал самостоятельно, с февраля 1943 г. – в составе 8-й Рогачевской бригады, 11 марта 1943 г. передан для формирования 10-й Журавичской бригады. В конце февраля 1943 г. отряду присвоено номерное обозначение 256-й, а 16 июля 1943 г. – имя И. В. Сталина.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 578 партизан.

Командиры отряда:

Белых Степан Митрофанович
декабрь 1942 — март 1943
Штапенко Ефим Игнатович
май 1943 — октябрь 1943
Комиссары:
Дикан Игнатий Максимович
февраль 1943 — март 1943
Михунов Иван Афанасьевич
май 1943 — октябрь 1943
Начальники штаба:
Антонов Филипп Карпович
ноябрь 1942 — август 1943
Морозов Иван Гаврилович
август 1943 — октябрь 1943

260-й отряд им. М. И. Калинина

Организован в марте 1943 г. приказом Кличевского оперативного центра из личного состава 2-й роты 256-го отряда.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 388 партизан.

Командиры отряда: Гаврилов Иван Михайлович
март 1943 — апрель 1943
Грызлов Михаил Григорьевич
май 1943 — октябрь 1943
Комиссары: Журавлев Фома Леонтьевич
март 1943 — сентябрь 1943
Кудасов Алексей Степанович
сентябрь 1943 — октябрь 1943
Начальник штаба — Дудалев Сергей Семенович
март 1943 — октябрь 1943

261-й отряд им. В. И. Чапаева

Образован в марте 1943 г. приказом Кличевского оперативного центра из партизан 3-й роты 256-го отряда.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 577 партизан.

Командир отряда — Журавлев Михаил Петрович
март 1943 — октябрь 1943
Комиссары:
Никифоров Яков Николаевич
март 1943 — апрель 1943
Гонтаров Афанасий Сергеевич
май 1943 — октябрь 1943

Начальник штаба — Аникиевич Василий Михайлович
март 1943 — октябрь 1943

264-й отряд им. А. В. Суворова

Сформирован в апреле 1943 г. из партизан 4-й роты 256-го отряда.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 292 партизана.

Командир отряда — Трубачев Василий Антонович
апрель 1943 — октябрь 1943
Комиссары: Афанасенко Никита Евсеевич
апрель 1943 — май 1943
Казаков Константин Филиппович
май 1943 — октябрь 1943
Начальник штаба — Кочатковский Владимир Павлович
апрель 1943 — октябрь 1943

256-й отряд им. К. Е. Ворошилова

Создан в марте 1943 г. на базе инициативной группы П. П. Риморева — К. М. Драчева, выделенной 8-й Рогачевской бригадой.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 568 партизан.

Командиры отряда:
Риморев Павел Петрович
март 1943 — июль 1943
Драчев Карп Михайлович
август 1943 — сентябрь 1943
Пушкарев Павел Пахомович
сентябрь 1943 — август 1943
Комиссары:
Драчев Карп Михайлович
март 1943 — август 1943
Шабеткин Никита Федорович
август 1943 — октябрь 1943
Начальник штаба — Семешкин Илья Егорович
март 1943 — октябрь 1943

266-й отряд им. М. В. Фрунзе

Организован в мае 1943 г. на базе инициативной группы В. Б. Павлова.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 317 партизан.

Командир отряда — Павлов Владимир Борисович
май 1943 — октябрь 1943

Комиссар — Дубинин Владимир Иванович
май 1943 — октябрь 1943

Начальники штаба: Целиков Николай Никитович
май 1943 — сентябрь 1943

Панков Лаврентий Аврамович
сентябрь 1943 — октябрь 1943

267-й отряд "За Родину"

Образован в августе 1943 г. из партизан 5-й роты 256-го отряда.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 172 партизана.

Командир отряда — Самыкин Захар Павлович
август 1943 — октябрь 1943

Комиссар — Холодов Дмитрий Иванович
август 1943 — октябрь 1943

Начальник штаба — Пунинский Иван Митрофанович
август 1943 — октябрь 1943

268-й отряд им. 25-летия комсомола

Сформирован в сентябре 1943 г. как комсомольско-молодежный.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 58 партизан.

Командир отряда — Черненко Кузьма Федосович
сентябрь 1943 — октябрь 1943

Комиссар — Безмельницын Иван Григорьевич
сентябрь 1943 — октябрь 1943

Начальник штаба — Романов Иван Леонтьевич
сентябрь 1943 — октябрь 1943

1-я ГОМЕЛЬСКАЯ БРИГАДА

Создана в марте 1943 г. по указанию ЦК КП(б)Б на базе отдельных отрядов им. М. И. Калинина и им. К. Е. Ворошилова, действовавших в Чечерском, Кормянском и Светиловичском районах. Позже в бригаде организованы отряды им. В. И. Чапаева, им. А. В. Суворова.

Бригада действовала в Чечерском, Светиловичском, Кормянском, Ветковском районах.

Соединились с частями Красной Армии 2—5 октября, 23 ноября 1943 г. в составе 4 отрядов общей численностью 892 партизана.

Командир бригады — Балыков Петр Антонович
март 1943 — ноябрь 1943

Комиссары — Дедик Павел Иванович
март 1943 — август 1943

Поляков Иван Евтеевич
август 1943 — ноябрь 1943

Начальник штаба — Подобедов Алексей Никифорович
март 1943 — ноябрь 1943

Отряд им. М. И. Калинина

По указанию ЦК КП(б)Б в августе 1941 г. в Чечерском районе оставлена подпольная группа во главе с секретарем райкома партии П. И. Дедиком. В октябре 1941 г. по инициативе П. А. Балыкова и П. И. Дедика организована партизанская группа, которая к 15 декабря выросла численно до 40 человек и оформилась в Чечерский отряд (позже переименован в отряд им. М. И. Калинина).

До июля 1942 г. действовал самостоятельно, затем — в составе объединенной группы партизанских отрядов северных районов Гомельской области, с сентября 1942 г. по 4 февраля 1943 г. — в составе соединения А. Ф. Федорова (УССР), потом включен в 1-ю Гомельскую бригаду.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 222 партизана.

Командиры отряда:

Балыков Петр Антонович
октябрь 1941 — март 1943

Зубов Иван Прокопович
август 1943 — октябрь 1943

Комиссары: Дедик Павел Иванович
октябрь 1941 — март 1943

Короткий Тихон Кондратьевич
июнь 1943 – октябрь 1943
Начальники штаба:
Подобедов Алексей Никифорович
апрель 1942 – март 1943
Воронов Владимир Иванович
май 1943 – октябрь 1943

Отряд им. К. Е. Ворошилова

В конце мая 1942 г. на базе подпольной группы, действовавшей в Кормянском районе, и инициативной группы А. И. Ушева, выделенной Чечерским отрядом, организовался Кормянский отряд во главе с командиром А. И. Ушевым и комиссаром М. С. Бруйком.

В сентябре 1942 г. Кормянский отряд (70 чел.) был влит в партизанское соединение А. Ф. Федорова Черниговской области УССР. Оставшаяся в Кормянском районе группа партизан, руководимая А. И. Ушевым, в феврале 1943 г. пополнилась за счет партизан отряда им. М. И. Калинина и вновь оформилась в отряд им. К. Е. Ворошилова. До марта 1943 г. действовал самостоятельно, затем вошел в состав 1-й Гомельской бригады.

На день соединения с частями Красной Армии, 23 ноября 1943 г., насчитывал 476 партизан.

Командир отряда – Ушев Аверьян Иванович
май1942 – ноябрь 1943
Комиссары:
Бруек Михаил Степанович
май 1942 – сентябрь 1942
Асташенок Иван Александрович
февраль 1943 – ноябрь 1943
Начальник штаба – Евдачков Семен Григорьевич
февраль 1943 – ноябрь 1943

Отряд им. В. И. Чапаева

Организован в мае 1943 г. на базе группы М. Н. Иванова (около 30 чел.), прибывшей из Могилевской области, и из партизан, выделенных отрядом им. М. И. Калинина.

На день соединения с частями Красной Армии, 2 октября 1943 г., насчитывал 168 партизан.

Командир отряда – Агаджанян Ваган Ваграмович
май 1942 – октябрь 1943
Комиссары:
Барышев Василий Иванович
май 1942 – июль 1942
Юрченко Малах Иванович
июль 1943 – октябрь 1943
Начальник штаба – Барышев Василий Иванович
август 1943 – октябрь 1943

Отряд им. А. В. Суворова

Образован в августе 1943 г. из партизан, выделенных отрядами им. К. Е. Ворошилова и им. М. И. Калинина.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 130 партизан.

Командир отряда – Чемерецкий Павел Елисеевич
август 1943 – октябрь 1943
Комиссар – Коротчиков Иван Филиппович
август 1943 – октябрь 1943
Начальник штаба – Старосотников Егор Романович
август 1943 – октябрь 1943

БРИГАДА "ВПЕРЕД"

21 апреля в тыл противника вышла разведывательно-диверсионная группа П. Г. Шемякина. 6 июня в нее влились партизаны Мглинского отряда Орловской области РСФСР, рассеянного в бою с противником. Организованный отряд получил название "Вперед". В августе 1942 г. он объединил под своим руководством отряды 124-й Костюковичский и 2-й Хотимский (позже эти отряды стали действовать самостоятельно). Время образования бригады не установлено.

Бригада действовала в Чечерском, Кормянском, Хотимском, Костюковичском, Клетнянском и др. районах.

На день соединения с частями Красной Армии, 1 октября 1943 г., насчитывала 411 партизан.

Командиры бригады: Шемякин Павел Григорьевич

июнь 1942 — август 1943

Малюгин Петр Гаврилович

август 1943 — октябрь 1943

Комиссар — Малюгин Петр Гаврилович

июнь 1942 — август 1943

Начальник штаба — Шульгин Моня Абрамович

июнь 1942 — октябрь 1943

БРИГАДА "БОЛЬШЕВИК"

Создана в октябре 1943 г. приказом уполномоченного ЦК КП(б)Б по Гомельской области на базе отдельного отряда "Большевик". При формировании бригады из выделенного им личного состава организованы отряды "Патриот Родины" и им. В. П. Чкалова.

Бригада действовала в Гомельском, Чечерском, Речицком, Добрушском, Ветковском, Светиловичском, Кормянском, Лоевском районах.

Соединились с частями Красной Армии 23 ноября 1943 г. в составе 3 отрядов общей численностью 531 партизан.

Командир бригады — Гамарко Иван Федорович

октябрь 1943 — ноябрь 1943

Комиссар — Поляничко Василий Никитич

октябрь 1943 — ноябрь 1943

Отряд "Большевик"

Образован 17 августа 1941 г. Гомельским горкомом КП(б)Б из партийно-советского актива города (42 чел.). После оккупации района, 19 августа, отряд приступил к партизанским действиям. В сентябре 1941 г. к нему присоединился Ново-Белицкий отряд (организован в августе 1941 г.; командир — Г. И. Климович, комиссар — В. В. Юдин, начальник штаба — К. Ф. Шаров), в мае 1942 г. влился Гомельский сельский отряд (организован в августе 1941 г.; командир — А. Ф. Бурый, комиссар — С. И. Шулдиков).

Отряд "Большевик" до середины мая 1942 г. действовал в составе северной группы отрядов Гомельской области, затем — южной.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 234 партизана.

Командиры отряда:

Федосеенко Илья Степанович

август 1941 — август 1943

Гамарко Иван Федорович

август 1943 — ноябрь 1943

Ценебриченко Павел Иванович

октябрь 1943 — ноябрь 1943

Комиссары:

Антонов Семен Федорович

август 1941 — сентябрь 1941

Барыкин Емельян Игнатьевич

сентябрь 1941 — ноябрь 1942

Балховитин Афанасий Михайлович

ноябрь 1942 — июль 1943

Поляничко Василий Никитич

август 1943 — октябрь 1943

Эркин Гирша Насонович

октябрь 1943 — ноябрь 1943

Начальники штаба: Лисовский Бенедикт Дмитриевич

август 1941 — ноябрь 1941

Юдин Вячеслав Васильевич

сентябрь 1942 — март 1943

Трунов Иван Павлович

октябрь 1943

Бердников Василий Николаевич

октябрь 1943 — ноябрь 1943

Отряд "Патриот Родины"

Организован 20 октября 1943 г.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 146 партизан.

Командир отряда — Милехин Николай Тимофеевич

октябрь 1943 — ноябрь 1943

Комиссар — Сорокин Максим Лаврентьевич

октябрь 1943 — ноябрь 1943

Начальник штаба — Дубанов Иван Федорович

октябрь 1943 — ноябрь 1943

Отряд им. В. П. Чкалова

Сформирован 20 октября 1943 г.

На день соединения с частями Красной Армии насчитывал 154 партизана.

Командир отряда — Моряков Павел Михайлович

октябрь 1943 — ноябрь 1943

Комиссар — Зубарев Александр Григорьевич

октябрь 1943 — ноябрь 1943

Начальник штаба — Горунов Иван Семенович

Отдельный Добрушский отряд

Организован весной 1942 г. на базе группы М. М. Игнатовича, которая действовала в тылу противника по заданию ЦК КП(б)Б с октября 1941 г., диверсионно-разведывательной группы А. П. Коробицина, прибывшей по заданию штаба Западного фронта, и из местных патриотов.

До октября 1942 г. отряд действовал в Добрушском, Чечерском и Кормянском районах, затем перебазировался в Клетнянский район Орловской области, позже вышел в советский тыл.

На 26 января 1943 г. насчитывал 35 партизан.

Командиры отряда: Игнатович Максим Михайлович

Кравченко Федор Иосифович

Отдельный отряд "Вторые"

Образован 30 апреля 1942 г. в советском тылу из личного состава (43 чел.), выделенного отрядом "Смерть фашизму" (см. отряд "Первые" Витебской обл.), как диверсионно-разведывательный и направлен в тыл противника.

Действовал в Хотимском, Кричевском районах Могилевской области, Гомельской и Черниговской областях. 5 августа 1943 г. отряд в составе 219 человек был разукрупнен на четыре самостоятельные группы: "Вторые", "Вперед", "Кровные" и "Днепр".

Командиру отряда Н. В. Зебницкому присвоено звание Героя Советского Союза.

Командиры отряда: Кочуевский Павел Павлович

апрель 1942 — июль 1942, погиб

Зебницкий Николай Васильевич

Друкуецца паводле кн.: Партизанские формирования Белоруссии в годы Великой Отечественной войны (июль 1941 — июль 1944). Мн., 1983. С. 378—383, 397, 399, 400.

Дакументы сведчаць

З дакладной запіскі ўпаўнаважанага ЦК ЛКСМБ па Кармянскаму раёну Гомельскай вобласці А. В. Кузьмянкова ў Гомельскі падпольны абком ЛКСМБ

9 мая 1943 г.

...В течение марта — мая 1943 года на территории Кормянского района создано 11 подпольных комсомольских организаций в следующих населенных пунктах:

1. Колхоз "Труд" — 1 КСМ-организация численностью 3 чел., руководителем организации является Ходанович Михаил.

2. Дер. Струмень — 3 КСМ-организации общей численностью 10 чел., руководят работой организаций Селицкая Ева Н., Протасенко Евгений и Ходанович Михаил.

3. В дер. Маленик — 2 организации численностью 7 чел., руководят организациями Агеенко Павел и Сергеенко Евгения.

4. В дер. Васильевка — 1 КСМ-организация, состоящая из 3 членов ВЛКСМ. Секретарем организации является Короткевич Евгений А.

5. В дер. Волынцы — 1 организация в составе 3 чел., руководит организацией Сапего Иван.

6. В дер. Новая Зеньковина — 1 КСМ-организация численностью 4 чел., руководит организацией Мельников П.

7. В дер. Старая Зеньковина — 2 организации, 6 чел., руководят организациями Бондаренко и Марченко Н.

Всего в подпольных КСМ-организациях насчитывается 33 чел., из них 8 девушек. Из общего количества членов ВЛКСМ 13 чел. ранее состояло в ВЛКСМ. По возрастному составу в организациях состоит молодежь в возрасте от 16 до 20 лет. Основной задачей всех КСМ-организаций является распространение нашей агитационной литературы, выявление лиц, враждебно настроенных к Советской власти, сбор трофейного оружия, мелкие диверсии и террористические акты против немецких ставленников, влияние на молодежь и население с целью создания новых партизанских резервов, а также агитация среди населения, направленная на срыв мероприятий немецких властей.

С момента создания комсомольских организаций комсомольцы дер. Новая и Старая Зеньковина собрали и сдали в отряд 4 винтовки и один ручной пулемет, а также занимались распространением советских листовок. Причем листовки распространялись непосредственно в немецких учреждениях, а также засылались на квартиры полицейских и других немецких служащих. В результате влияния комсомольцы Струменя разоблачили и задержали 3 агентов гестапо, засланных за р. Сож для шпионской деятельности. Комсомольцы Кураковщинского сельсовета готовят убийство 2 полицейских, награжденных немецкими крестами, а также готовят диверсию в типографии.

Уполномоченный ЦК ЛКСМБ по Кормянскому району *А. Кузьменков*

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4. Воп. 33а. Спр. 299. Л. 66–67.

Справаздача аб баявой дзейнасці партызанскага атрада імя К. Я. Варашылава 1-ай Гомельскай партызанскай брыгады за май 1943 г.

29 мая 1943 г.

1. Уничтожено по Кормянскому району на главных магистралях 2 моста (150 погонных м).
2. Уничтожено паромных переправ по р. Сож — 3.
3. Сожжены на 2 пристанях стойки и 8 тыс. куб. м топлива.
4. Уничтожены и разгромлены 2 волостные управы.
5. Убито полиции и шпионов — 15 чел.
6. По предварительным данным разведки, диверсионная группа взорвала поезд, убила 2 немецких охранников ж.д. линии.
7. Также диверсионная группа, по данным разведки, взорвала 1 автомашину по большаку Чечерск – Корма, уничтожила 40 бидонов с молоком, собранных для немцев.

Начальник штаба *Евдачков*

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 3500. Воп. 4. Спр. 198. Л. 12.

Загад № 8 камандавання 260-га партызанскага атрада 10-ай Журавіцкай партызанскай брыгады Гомельскай вобласці аб стварэнні ваеннага трыбунала

5 чэрвеня 1943 г.

§1

В целях правильного подхода борьбы с врагами советской власти, борьбы со всякого рода мародерством и нарушителями порядка и дисциплины утверждаю следующий состав ревтрибунала при 260-м партизанском отряде.

§2

Председателем ревтрибунала утверждаю младшего политрука Кудасова Александра Степановича.
Членами ревтрибунала утверждаю:
1. Младшего лейтенанта Конкина Николая Григорьевича.
2. Бойца 3-го отделения 1-го взвода 1-й роты Медведева Тимофея Ивановича.

Командир 260 п/о *Грызлов*
Комиссар 260 п/о ст. политрук *Журавлев*
Нач. штаба 260 п/о политрук *Дудалев*

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 3946. Воп. 1. Спр. 8. Л. 10 і адв.

З пісьма ЦК ЛКСМБ сакратара Гомельскага падпольнага абкома ЛКСМБ І. Я. Палякова

7 чэрвеня 1943 г.

...Обстановка в Кормянском, Чечерском, Журавичском, Светиловичском, Рогачевском, Буда-Кошелевском районах... более или менее благополучна. Немцы и полиция находятся в районных центрах и крупных населенных пунктах, укрепленных дзотами, проволокой и крепостными силами... Во всех бригадах и отрядах есть зам. по комсомолу и секретари комсомольских бюро рот. Комсомольские организации бригад и отрядов в основном работают над следующими вопросами: прием в комсомол, изучение оружия, изучение тактики партизанской борьбы, обеспечение ведущей роли комсомольцев в отряде, личные счета по истреблению оккупантов, агитработа в деревнях с населением. Характерно отметить, что ...население хорошо относится к партизанам... Все планы по мобилизации молодежи немцами в Германию срываются, и особенно по Засожевью...

В настоящее время провалились 3 комсомольские организации, а именно: в самом Гомеле, в Корме и в Старых Рассохах. Руководитель подпольной организации в Гомеле выпущен через 9—10 дней из тюрьмы, обвинялся в распространении листовок.

В Корме арестованы двое: обвиняются в распространении листовок.

...В бригадах созданы диверсионные группы, состав: большинство из молодежи. С середины февраля по 1 июня спущено 27 эшелонов, в диверсиях участвовали и зам. комиссара и уполномоченный по Чечерскому и Кормянскому районам. Создали в 10-й бригаде молодежный отряд.

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 3913. Воп. 1. Спр. 1. Л. 224—225.

Рапарты аб баявых дзеяннях партызан 256-га і 260-га атрадаў 10-ай Журавіцкай партызанскай брыгады

11 чэрвеня 1943 г.

Задание: до 15 июня срезать (уничтожить) связь на шляху Корма — Журавичи выполнено.

Срезано: 25 телефонных столбов, проволока порублена. Изоляторы также.

Прошу вашего разрешения на дальнейшее выполнение поставленной задачи.

Командир I взвода
Подпись

16 чэрвеня 1943 г.

Группой 260 п/отряда в количестве 8 человек под руководством т. Гусакова 12 июня 1943 г. в 1.00 ночи разбит гарнизон полиции и немцев Яновка Кормянского р-на. Уничтожено, т.е. убит начальник гарнизона, немец, 5 полицейских. Живьем взяты 11 полицейских. Взяты трофеи и 2 пулемета, 1 миномет, 6 мин, 8 винтовок.

Гарнизон состоял из 68 немцев и 20 полицейских. Вооружение взято все.

Отличились при разгроме Гусаков, Бухоров и Ториков.

Командир 260 п/о *Грызлов*

19 чэрвеня 1943 г.

Доношу до Вашего сведения о том, что при выполнении боевой операции была уничтожена связь на шляху Корма—Чечерск. На расстоянии 2 км связаны столбы и разбиты рогатки, порвана проволока и уничтожена. Прошу включить в план боевых действий нашей роты. Особенно отличились бойцы Ковалев В., Козлов Виктор.

Разбиты бидоны на сливном пункте в дер. Н. Рассохи в количестве 6 шт.

Командир 4-й роты л-т *Холодов*

9 ліпеня 1943 г.

Доношу до Вашего сведения о том, что взводом т. Ремнева было взято с мельницы д. Н. Млын и Рудня пшеницы и жита около 30 пудов кормянской комендатуры и 2 коня с повозками. Зерно смелено и отправлено в отряд.

Командир роты л-т *Холодов*

25 ліпеня 1943 г.

Доношу до Вашего сведения о том, что 25/7—1943 г. отделением Короткевича взорван мост на шляху Корма—Меркуловичи на развилке дорог Чечерск—Корма у дер. Струкачев длиною 18—20 метров. Мост новый, объезда на машинах и повозках нет.

Участники группы: Короткевич — ком. отд. Примаков В., Исаев Ив., Короткевич Ж., Евстратенко.

Израсходовано толу 600 гр., снаряды 7 шт. 122-мм.

Л-т *Холодов*

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 3946. Воп. 1. Спр. 1. Л. 147, 145, 151, 166, 189.

Са справаздачы аб баявой дзейнасці Кармянскага партызанскага атрада са жніўня 1941 па 1 жніўня 1943 г.

8 жніўня 1943 г.

Кормянский отряд.
Уничтожено:
1. Газоходов на реке Сож — 2.
2. Электростанция в Корме — 1.
3. Паровых мельниц — 2.
4. Лесозаводов — 1.
5. Досок — 300 куб. м.
6. Смолзаводов — 2.
7. Мостов на грузовых дорогах — 5 (313 п/м).
8. Телефонно-телеграфной связи — 9 км.
9. Лесоматериалы — 8000 куб. м.
10. Разгромлено волостей — 7.
11. Убито немцев — 15, из них 6 офицеров.
12. Убито полицейских и прочих фашистских служак — 65.
13. Уничтожено паромных переправ через реку Сож — 3.
14. Пущено под откос вражеских эшелонов — 9.

Секретарь Чечерского подпольного РК КП(б)Б *Дедик П. И.*

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4. Воп. 33а. спр. 68. Л. 138.

З дзённіка баявых дзеянняў партызанскага атрада імя К. Я. Варашылава 1-ай Гомельскай брыгады за сакавік—верасень 1943 г.

15 марта 1943 г. Взорвано и сожжено 1 мост 27 метров и 1 мост 16 метров на реке Добрач по тракту Корма—Чечерск. Кузьменков Адам, Ходанович Яков, Сапунов Михаил, Егоров Федоров.

16 марта 1943 г. Взорван мост на реке Косалянка. Корма—Пропойск—д. Литвиновичи.

Ганжуров Петр, Шумский Петр, Палицын Петр, Сапунов Михаил, Тюльков Алексей, Ходанович Яков, Ходанович Семен.

15 марта 1943 г. Взорван смолокуренный завод "Скала", д. Н. Путь.

Ганжуров Петр, Ходанович Семен, Шумский Петр, Шипинский Викентий, Тюльков Алексей, Палицын Петр.

17 марта 1943 г. Взорван газоход, баржа и паром на реке Сож. Корма.

Ходанович Семен, Ходанович Яков, Молитков Михаил.

18 марта 1943 г. Уничтожено телефонно-телеграфной линии 9 км Корма — Краснополье.

Ганжуров Петр, Палицын Петр, Тюльков Алексей, Палицын Егор, Ушев Виктор, Молчанов Карп, Шевченко Николай, Егоров Федор, Кравцов Александр.

20 апреля 1943 г. Обстрелян и уничтожен (спален) газоход. Убито 3 немца 2-м взводом.

24 апреля 1943 г. Уничтожен — взорван — приготовленный паром для переправы через реку Сож. Корма.

Казаков Александр, Пикин Иван, Лобов Александр, Тюльков Алексей, Ходанович Илларион, Семилетов Василий, Блусликов Петр, Палицын Петр.

2 мая 1943 г. Взорвана электростанция и спалена мельница. Корма.

Шипинский Викентий, Ганжуров Игнат, Сапунов Михаил, Пикин Иван, Ганжуров Петр.

7 мая 1943 г. Взорван мост в д. Литвиновичи по тракту Пропойск — Корма 130 м.

Шипинский Викентий, Короткевич Иван, Казаков Александр, Дмитров Александр, Сапунов Михаил, Тюльков Алексей.

10 мая 1943 г. Спалено на пристани Литвиновичи дров и строек 4000 куб.

Короткевич Иван, Агеев Артем, Ходанович Семен, Рожков Леон, Кравцов Александр, Павлова Валентина, Кравченко Василий, Молчанов Павел.

15 мая 1943 г. Спален паром. Литвиновичи, река Сож.

Сапунов Михаил, Шипинский Викентий, Лосев Иван, Блусенков, Семилетов.

Май 1943 г. Спален деревянный мост в д. Ворновка на реке Горна по тракту Корма — Чечерск. Уничтожены телефонно-телеграфные линии на протяжении 1,5 км по магистрали Ворновка — Чечерск и спален дровяной склад на пристани Турищковичи, в результате чего сгорело 2000 куб. м дров.

Участвовали ком. группы Ходанович Семен, бойцы Шипинский Викентий, Короткевич Григорий Як., Можейко Иван, Карбышев Иван, Мятликов Тит, Мироненко Иван, Ходанович Петр, Ходанович Владимир, Ходанович Максим, Лашкевич Иван, Короткевич Михаил.

23 августа 1943 г. в 7 часов. Взорван эшелон на ж/дороге между ст. Буда-Кошелевская — Бушевка. В результате взрыва, происшедшего от минирования, выведен из строя паровоз и 10 вагонов, груженные самоходными пушками, следовавшие к фронту.

Участвовавшие: командир диверс. взвода Можейко Иван, командир диверс. группы Ходанович Яков и диверсанты: Жуковский Иван, Щербитов Михаил, Гончаров Петр, Ходанович Владимир, Короткевич Михаил, Кухаренко.

10 сентября 1943 г. Сожжен склад на МТС м. Корма, в котором сгорело 6 т зерна обмолоч. и 50 возов ржи необмолоч.

Принимали участие: Семилетов Алексей, Короткевич Александр, Агеенко Павел, Костюченко Василий, Мятликов Владимир, Попков Виктор.

25 сентября 1943 г. Взорвана 1 автомашина по тракту Корма — Чечерск в д. Ворновка. В результате взрыва разбита автомашина с печеным хлебом. Убито 3 и ранено 2 немца.

Участвовали: Курганов Аркадий, Брюханов Николай, Самостроенко Николай, Маслянкин Николай.

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 3944. Воп. 1. Спр. 2. Л. 10—15.

З загада № 0022 камандавання 256-га партызанскага атрада імя І. В. Сталіна 10-ай Журавіцкай партызанскай брыгады Гомельскай вобласці аб нарыхтоўках харчавання

2 верасня 1943 г.

Приказываю.

1. Создать две продовольственные базы. Одну в Кормянском районе, в лесах на восточном берегу реки Сож, вторую базу в Журавичском районе в лесах Рисковской дачи. Заготовлять из зерновых: рожь, пшеницу, овес. Мясные продукты: соленое сало, копченая колбаса, свиные окорока, а также соль. Приступить к заготовке сухарей из расчета сухарей на 5 дней, жиров по 1 кг на человека, имея запас в ротах. Расходование вышеуказанных продуктов производить с моего разрешения.

2. Заготовку зерна проводить со всего населения, принимая во внимание количество рабочих рук, имущественное положение и отношение к советской власти.

3. Для производства заготовок выделяю 2-ю, 3-ю и 4-ю роты, ответственность за правильность заготовок и обеспечение политико-массовой работы возлагаю на командиров и политруков рот.

4. ...Заготовку в Кормянском районе в деревнях Солобуда, Лабыряки, Рудня, Перегон, Боровая Глинка проводит 4-я рота. Заготовить 2 тысячи пудов. Ответственность возлагаю на ком. роты т. Зайцева, политическое обеспечение на политрука Мартусева.

Все мельницы в вышеперечисленных районах командирам рот взять под свой контроль и организовать размол зерна, чередуясь с местным населением.

Срок заготовок закончить к 25 сентября 1943 г.

Командир 256 п/отряда
политрук *Штапенко*
Комиссар 256 п/о
в/т I р. *Михунов*
Нач. штаба ст. лейтенант *Морозов*

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 3946. Воп. 1. Спр. 5. Л. 19—20.

Данясенне аб нарыхтоўках прадуктаў харчавання 256-ым партызанскім атрадам 10-ай Журавіцкай партызанскай брыгады

24 верасня 1943 г.

Доношу заготовки продуктов 256-м партизанским отрядом им. Сталина на 25.09.1943 г.
1. Ржи — 3000 пудов и закопано.
2. Ячменя — 120 пудов для фуража.
3. Сухари — 16 мешков в хоз. части.
4. Крупы разной — 15 пудов в хоз. части.
5. Картофель заготавливается. Заготовка будет закончена 25.09.1943 г.

Начальник штаба 256 п/отряда ст. лейтенант *Морозов*

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 3946. Воп. 1. Спр. 1. Л. 286.

Са справаздачы камандзіра 10-ай Журавіцкай партызанскай брыгады аб дзеяннях брыгады за верасень—кастрычнік 1943 г.

31 кастрычніка 1943 г.

...Начиная с 20 сентября 1943 г. саперные части изменников с группами русских военнопленных и военнопленных западноевропейских государств (Польша, Голландия, Дания, Бельгия) начали прибывать на западный берег реки Сож для окопных работ и постройки переправ через реку Сож около деревень Струмень и Васильевка Кормянского района. На рытье окопов было мобилизовано местное население, не успевшее уйти в леса.

Для обеспечения строящихся переправ группы немцев и изменников численностью до 150 человек, вооруженные минометами, пулеметами и винтовками, неоднократно пытались переправиться на левый (восточный) берег реки Сож. С этими переправившимися группами бригада вела трехсуточный бой, в результате чего переправившиеся немцы были разбиты и сброшены в реку Сож и переправа около деревни Струмень Кормянского района была частично уничтожена.

26 сентября 1943 г. отступающие немецкие части начали отходить от Красной Горы по маршруту Соболи—Горки—Кляпин—Волынцы, сосредоточивались к переправе около д. Струмень. Для воспрепятствия этому движению диверсионные группы бригады были направлены для минирования дорог на участках Буда Кляпинская — Горки, Выдренка—Соболи, Николаевка—Свербиловка. На участках, где партизанами были установлены мины, подорвана одна самоходная пушка, несколько повозок и автомашин. Кроме этого, боевые подразделения отрядов бригады вели бой в районе д. Кляпин, где было уничтожено 2 автомашины и несколько повозок.

2 октября 1943 г., после соединения с частями Красной Армии, бригада вступила в бой с прикрывающими отход немецкими частями в д. Лозовица Кормянского района. Бой шел весь день. Окопавшийся на высоте западнее Лозовицы немецкий батальон был разбит и отброшен

к реке Сож. В результате чего было убито более 50 немцев, взято в плен 2 немца, до 15 пулеметов, до 20 автоматов и много винтовок.

Бой бригада окончила только тогда, когда были израсходованы все боеприпасы и к месту боя подошли части 17-й стрелковой дивизии. Командир дивизии полковник т. Романенко за бой в д. Лозовица похвалил партизан 10-й бригады, 5 человек личного состава представил к наградам...

В этой операции участвовали 2 роты 256-го партизанского отряда, 2 роты 260-го партизанского отряда, 1 рота 261-го партизанского отряда, 1 рота 264-го партизанского отряда, 1 рота 266-го партизанского отряда, резерв 2-й роты 265-го партизанского отряда, общей численностью до 1000 человек. Операцией руководил командир бригады ст. лейтенант Гаврилов.

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 3946. Воп. 1. Спр. 3. Л. 28–30.

Тлумачальная запіска камандзіра партызанскага атрада імя К. Я. Варашылава 1-ай Гомельскай брыгады аб вывазе з Кармы нямецкай касы

8 мая 1944 г.

В м. Корма в августе 1943 г. командование отряда им. Ворошилова 1-й Гомельской бригады предложило кассиру Островскому изъять из немецкой кассы имеющиеся деньги и передать партизанскому отряду им. Ворошилова. Островский дал согласие изъять немецкую кассу. В помощь Островскому были подосланы связные отряда. Деньги были изъяты в сумме триста сорок две тысячи семьсот десять рублей (342 710) сов. знаков и семьдесят три тысячи девятьсот шесть (73 906) немецких марок. Были приняты по акту и переданы в 1-ю Гомельскую бригаду комиссару бригады тов. Дедику П. И.

Тов. Дедик самолетом отправил в г. Москву и сдал в ЦК КП(б)Б. Командование отряда для нужд отряда оставило сорок тысяч (40 000) немецких марок, но израсходовано пока шестнадцать тысяч (16 000), а остальные двадцать четыре тысячи (24 000) сдало в отделение Кормянского госбанка.

Примечание: При подсчете денег Островский считает, что каждая марка стоит десять рублей советских знаков. На все изъятые деньги имеется акт в партизанском отряде.

Командир отряда им. Ворошилова *Ушев*

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4. Воп. 13а. спр. 68. Л. 9.

Выявіла і падрыхтавала да друку Р. А. Чарнаглазава

АСТАШОНАК Іван Аляксандравіч нарадзіўся ў 1905 г. Член КПСС з 1930 г. Напярэдадні Вялікай Айчыннай вайны — сакратар Кармянскага РК КП(б)Б па кадрах. Са жніўня 1941 па 1943 г. — сакратар Кармянскага падпольнага РК КП(б)Б, адначасова, з лютага 1943 г., — камісар атрада імя К. Я. Варашылава 1-ай Гомельскай партызанскай брыгады.

Узнагароджаны ордэнам Чырвонага Сцяга і медалямі.

У той грозны час

З успамінаў Івана Аляксандравіча Асташонка, былога сакратара Кармянскага падпольнага РК КП(б)Б

...Тот воскресный день я запомнил на всю жизнь. Еще не было семи часов, когда в моей квартире раздался телефонный звонок. В трубке услышал тревожный голос работника Гомельского обкома партии:

— Как у вас в Корме, все тихо?

Вопрос показался мне странным.

— В каком смысле?

— Началась война...

Будто оглушенный я еще некоторое время стоял у телефонного аппарата с трубкой в руке. Сознание упорно сопротивлялось слову "война", хотелось верить, что произошло недоразумение, случилась ошибка.

Нет, это была не ошибка. Где-то около десяти часов из обкома мы получили указания провести везде собрания и митинги, разъяснить народу, что гитлеровская Германия вероломно напала на нашу страну и что надо мобилизовать все силы и средства на отпор врагу.

Выполняя указания обкома КП(б)Б, мы стали готовить явочные квартиры, подбирать людей для работы в подполье. Эта деятельность усилилась в конце июля — начале августа, когда нам сообщили окончательное решение: Кормянский райком партии в случае оккупации района остается в тылу врага и переходит в подполье. В его состав вошли секретарь Михаил Степанович Бруек и я, а также председатель райисполкома Семен Григорьевич Евдачков. В тылу оставили и часть парторганизации района.

До оккупации мы подготовили продовольственную базу в струменьском лесу, определили, где будут находиться подпольные группы. В деревнях Михеевка, Струмень, Маленик и других оставили связных.

14 августа, незадолго до вступления гитлеровцев в районный центр, мы ушли на свою базу в урочище Подлесица.

Враг тоже действовал. Связные сообщили, что в Корме создается гарнизон, гитлеровцы рыщут по райцентру и ближайшим деревням — разыскивают коммунистов и "красный актив".

В сентябре связная из Кормы Мария Степановна Короткевич сообщила, что немцам известно месторасположение нашей базы: они в срочном порядке сооружают паром, чтобы добраться до урочища.

...Что же делать? Посовещались и решили все запасы продуктов раздать населению ближайшей деревни Маленик, а самим разбиться на мелкие группы и рассредоточиться.

М. С. Бруек, А. И. Ушев, Н. Т. Рытиков и я подались в район Дубровки. Там в лесах осталось много оружия. Мы занялись сбором его. Все, что находили, прятали в тайниках.

Неудавшаяся затея с захватом нашей базы не успокоила, а скорее раздразнила гитлеровцев. Они стали тщательнее вести поиск, перешли к различного рода провокациям. 5 ноября в Дубровку пришел бывший заведующий военным отделом райкома партии Иван Дроздов. Он рассказал нам, что из Гомеля прибыл человек, будто связной подпольной организации, и предлагает встретиться с ними на одном из хуторов. Мы стали отчитывать товарища за неосторожность:

— Сам понимаю. Но его же Кузьменков хорошо знает. Подтвердил.

Мы знали, что молодого коммуниста А. В. Кузьменкова оставил для работы в тылу противника обком ЛКСМБ. Поэтому аргумент Ивана Дроздова показался убедительным. Не имея достаточного опыта, ни я, ни М. С. Бруек, ни другие товарищи не смогли верно оценить ситуацию. Обрадовавшись возможности связаться с городом, мы забыли об осторожности, и поплатились за это. Узнав, когда мы обещали прийти на хутор, он ("связной". — *Рэд.*) предупредил немцев. Кузьменков успел скрыться и в последний момент предупредить нас о западне. Фашисты окружили хутор, схватили ничего не подозревавшего Ивана Дроздова.

Прошли аресты и в других местах. На хуторе Дубровка расстреляли нашу связную Наташу Ушеву, в деревне Осов Струменского сельсовета забрали Василия Короткевича с женой. Их привезли в Корму и после допроса повесили в центре поселка.

Очень многие местные жители, хотя и не считали себя подпольщиками или связными, всегда были готовы помочь нам в борьбе с оккупантами. В Маленике, например, проживал с семьей Василий Львович Агеенков. Дом его находился на окраине деревни, у самого леса. Здесь всегда радушно принимали наших людей и раньше, а теперь охотно приютили Г. П. Ганжурова, С. Г. Евдачкова, А. В. Кузьменкова. Василий Львович не только рискнул укрыть их, но и активно выполнял отдельные поручения. Так, он сходил в деревню Кляпин, переговорил с учителем местной школы Павлом Аксентьевичем Палицыным. Договорились, что П. А. Палицын будет выполнять задания подпольного райкома партии.

После налета гитлеровцев на Маленик П. Г. Ганжуров, С. Г. Евдачков, А. В. Кузьменков ушли в деревню Бель, что на

границе с Чечерским районом. Там жила смелая, энергичная патриотка Татьяна Абатурова. Она сообщила, что чечерские подпольщики, бывшие здесь, высказали пожелания встретиться с нами.

Через несколько дней такая встреча состоялась. Обсудили, что делать дальше. Одни предлагали идти за линию фронта, другие — остаться здесь, создать объединенный партизанский отряд.

Некоторые чечерские товарищи, в том числе и секретарь райкома партии Н. Т. Подоляк, все же решили уйти в действующую армию. К ним присоединилось несколько человек из нашей группы. Остальные заявили, что будут бороться с врагом в его тылу.

Еще до весеннего паводка мы послали А. И. Ушева за Сож с заданием начать формирование партизанского отряда... Лишь в конце апреля, когда уровень воды спал, связные раздобыли лодки и перевезли нас в деревню Струмень. Там Ксения Ходанович сообщила, где находятся Ушев и его люди. Оказалось, что Аверьян Иванович организовал группу в 30 человек, причем все были неплохо вооружены.

В мае 1942 г. с помощью чечерских товарищей наша подпольная парторганизация создала Кормянский партизанский отряд (командир А. И. Ушев, комиссар М. С. Бруек, начальник штаба С. Г. Евдачков). За короткое время народные мстители очистили от гитлеровских оккупантов 18 населенных пунктов Струменского и Волынцевского сельсоветов, создав в них группы резерва.

Росла численность отряда, все активнее, увереннее становились его действия. Только за июнь он вырос на 120 бойцов. Многие пришли с оружием. Партизаны взорвали 2 катера и 3 баржи с зерном, сожгли 4 тысячи кубометров заготовочного лесоматериала, подорвали на дорогах несколько вражеских автомашин, уничтожили из засад около 200 гитлеровцев.

В июле 1942 г. враг крупными силами блокировал наш район. По предложению райкома отряд разделили на три группы, и они прорывались в разных направлениях. Нам удалось выйти из окружения.

В сентябре в чечерские леса пришло Черниговское партизанское соединение А. Ф. Федорова. 70 бойцов нашего отряда, в том числе и я, влились в его ряды. Мы перебазировались в клетнянские леса Орловской области. А. И. Ушев с остальными партизанами остался на месте.

В клетнянских лесах провели ряд боевых операций. Но в январе 1943 г. гитлеровцы направили против соединения А. Ф. Федорова крупную карательную экспедицию. Было очень тяжело. Часть соединения вырвалась из окружения, мы же этого сделать не смогли. Только 28 января малыми группами вырвались из вражеского кольца и по указанию уполномоченного ЦК КП(б)Б, секретаря Гомельского подпольного обкома ЛКСМБ И. Е. Полякова двинулись в свой район. В феврале собрались в чечерских лесах.

...А в марте на базе отрядов имени К. Е. Ворошилова и М. И. Калинина создается 1-я Гомельская бригада, что сказалось на повышении боевой активности партизан.

К наиболее интересным операциям того времени я бы отнес ликвидацию гарнизона в деревне Кляпин. Помог нам партизан Петр Иванович Палицын. Он сообщил, что в гарнизоне находится не менее 70 человек, основная их задача — охрана мельницы и лесопильного завода, что одним из взводов командует некто Василий Пономарев.

Пономарев дружил с местной девушкой Марией. Ей он признался, что перед войной окончил Тамбовское военное училище, в звании лейтенанта попал на фронт. Бои, окружение, плен...

По поручению райкома Петр Иванович встретился с Марией и попросил передать Пономареву, что есть возможность вступить в отряд, если он желает, но при условии, что поможет партизанам. Мы поручили Пономареву разложить гарнизон. В конце марта 1943 г. его люди, как было договорено, уничтожили всех немецко-фашистских солдат и офи-

церов, забрали оружие и ушли к партизанам. Пономарев привел в лагерь отряд в 30 человек.

Как-то через связного попросил о встрече А. И. Степура, работавший заведующим райфинотделом в Корме. Он сообщил, что договорился с кассиром банка о вывозе крупной суммы денег. Обговорив детали операции, мы снарядили в Корму П. Г. Ганжурова и Т. И. Кузьменкова. Эти товарищи доставили в лес 900 тыс. рублей и 400 тыс. немецких марок. Составили акт, затем передали их в штаб 1-й Гомельской бригады. Оттуда деньги отправили самолетом в Москву.

С приходом весны у райкома КП(б)Б появились новые заботы. Требовалось быстро и успешно провести весенний сев в партизанской зоне. Наши активисты разъяснили крестьянам задачу дня. Мы помогли населению тягловой силой, инвентарем, семенами. В тех местах, где проходили дороги и существовала опасность вторжения карателей в зону, выставлялась вооруженная охрана.

Тогда же в кормянские леса прибыла 10-я Журавичская бригада. На территории района оказалось большое количество партизан. Стало труднее обеспечивать их продовольствием. На Кормянском спиртзаводе находилось много зерна, заготовленного гитлеровцами для своих нужд. Мы решили взять его, но без боя. Райком договорился с имевшим с нами связь начальником кормянской полиции Н. П. Гуровым, что он посодействует выполнению задачи. С помощью крестьян Волынцевского сельсовета партизаны доставили на свою базу все зерно со спиртзавода.

Вскоре Н. П. Гуров перешел в отряд.

...На территории района действовали 27 подпольных комсомольских организаций, насчитывавшие около 100 юношей и девушек. Кормянский райком ЛКСМБ возглавил Николай Тимофеевич Рытиков, а затем — Адам Васильевич Кузьменков.

Активное участие мы приняли в "рельсовой войне". Начали готовиться к ней заранее. Райком КП(б)Б совместно с партизанским командованием детально обсудил план предстоящей операции, определил участок для подрыва железной дороги между станциями Буда-Кошелево и Салтановка, назначил ответственных. Операцией поручили руководить начальнику штаба С. Г. Евдачкову. В первый же выход на железную дорогу отряд имени К. Е. Ворошилова подорвал около 600 рельсов, уничтожил 13 гитлеровцев. На этом же участке успешно действовали наши партизаны и позже — в середине августа.

В связи с наступлением Красной Армии и приближением фронта враг стал возводить укрепления вдоль водных преград, ставить минные поля на подступах к ним. Гитлеровцы торопились побольше отправить в Германию советских людей, продовольствия, леса. То, что нельзя было увезти, они старались уничтожить. Члены райкома партии понимали особенности изменившейся обстановки... Решили сосредоточить усилия партизан на устройстве засад, разрушении важных в транспортном отношении переправ, на срыве намерений врага возводить укрепления вдоль берегов Сожа.

И вот 2 октября 1943 г. в деревне Кляпин мы встретились с частями Красной Армии. Но партизанская борьба для нас на этом не закончилась: еще 53 дня действовали в прифронтовой полосе, иногда самостоятельно, а иногда совместно с армейскими подразделениями.

Друкуецца паводле кн.: Партийное подполье в Белоруссии. 1941—1944. Страницы воспоминаний. Мн., 1985. С. 303—310.

У чачэрскіх лясах

З успамінаў Івана Яўсеевіча Палякова, былога сакратара Гомельскага падпольнага абкома ЛКСМБ

16 декабря мне приказали отправиться на аэродром и вместе с группой украинских партизан вылететь в Брянские леса. Там надлежало принять меры к тому, чтобы три белорусских отряда — Чечерский, Кормянский и Светиловичский —

перебазировались в свои районы для усиления борьбы с оккупантами и политической работы среди населения.

Вскоре после приземления на партизанском аэродроме в одном из массивов Брянских лесов началась блокада. Руководители Черниговского соединения строили определенные планы относительно использования трех белорусских отрядов. Не имея на этот счет указаний из Москвы, они не согласились с моим требованием дать возможность этим отрядам уйти в свои районы. И все же в сложной обстановке вражеской блокады удалось договориться с командованием чечерских, кормянских и светиловичских партизан, что будем прорываться в сторону Белоруссии. Назначили место встречи — деревня Осиновка или Гута Осиновская Чечерского района.

Противник занял окрестные населенные пункты, обложил все мало-мальски проезжие дороги, выходы из леса, прочесывал опушки, бил по площадям из орудий и минометов, наносил бомбовые удары. К тому же морозы стояли лютые. Пробиваться одной колонной — белорусских партизан собралось человек 350 — мы не могли, пришлось разделиться на группы. Пробирались по глубокому снегу, петляли, уходя от скоплений врага. И все-таки напоролись на засаду. Но со мной были отчаянные хлопцы — И. С. Салов, Осипов, Павлов, Е. Л. Дубровский и другие. Никто не сплоховал, не струсил. Пробились.

Совершенно обессиленные, окоченевшие от холода, голодные приблизились к одной деревне. В крайних избах карателей не оказалось. Зашли в одну. Хозяин — дед с седой бородой во всю грудь, похожий на патриарха, — пустил охотно, нарезал хлеба, сала.

— Помяните мое слово, — сказал он, — немцу никогда не удержаться на нашей земле. Не покорятся ему советские люди.

Понравился нам дед-патриарх, даже настроение поднялось. Он провел нас до следующей деревни, а от той нашлись другие проводники. Так мы добрались до Гомельской области.

На одной лесной просеке встретили большую группу партизан. На правах уполномоченного ЦК приказал построиться и следовать за мной в Гуту Осиновскую. Сюда стали стекаться и остальные партизаны: из Чечерского отряда имени М. И. Калинина, Кормянского имени К. Е. Ворошилова, Светиловичского имени В. И. Чапаева. Когда собрались, определили ближайшие задачи. Каждый отряд перебазировался в свою зону.

...Я часто встречался с работниками Кормянского подпольного райкома комсомола, секретарь которого Николай Тимофеевич Рытиков находился в подполье с августа 1941 г. Когда в мае 1943 г. его перевели на другую работу, вместо него назначили Адама Васильевича Кузьменкова, тоже действовавшего в подполье с первых дней фашистской оккупации. Секретарем по пропаганде был Виктор Никитич Ушев, членами райкома — Митрофан Петрович Ганжуров, Аркадий Константинович Курганов, Василий Семенович Зурков и Елена Кузьминична Бисюкова. На этих товарищей можно было положиться в любом опасном и ответственном деле.

К июню 1942 г. образовалась обширная партизанская зона, включавшая свыше 100 населенных пунктов. Во многих деревнях реяли красные флаги. В нашем отряде уже имелось более 300 хорошо вооруженных бойцов и командиров.

Помню, как в конце мая около 100 бойцов нашего отряда остановились перед боевой операцией в деревне Сидоровичи. На вечеринку собралось много местной молодежи, пришли и пожилые люди. Очень эффектно выглядели народные мстители. Деревенские парни смотрели на них с нескрываемой завистью. Не удивительно, что несколько юношей из Сидоровичей достали припрятанные винтовки и попросили принять их в отряд.

На следующий день мы отправились на операцию. Выделив две группы в засады, остальными силами повели наступление

на гитлеровцев, которые прибыли из соседних районов грабить крестьян. Упорный бой завершился полным разгромом врага. Партизаны уничтожили более 30 солдат, захватили ручной пулемет, 20 винтовок, 10 велосипедов, боеприпасы. Награбленное фашистами имущество возвратили крестьянам.

После этой операции из Залесского сельсовета пришли к нам 40 человек, а из деревни Рудня Бартоломеевская — 27.

Мы тепло попрощались с партизанами из гомельских отрядов: 12 мая они покинули чечерские леса. А в начале июня получили от разведчиков донесение, что в одну из деревень Кормянского района пришли человек 15 в красноармейском обмундировании, вооруженные автоматами и пистолетами. Они провели собрание крестьян, призвали их усилить борьбу против оккупантов. И еще одна деталь: гости пели новые, очень впечатляющие советские песни.

Это сообщение всех взволновало. Неужели к нам прибыли посланцы Большой земли? Сразу же отправили в Кормянский район группу партизан во главе с Т. К. Коротким. Оказалось, что в эти места из-за линии фронта пришел отряд "Вперед" под командованием П. Г. Шемякина. И что нас особенно радовало — с рацией. Появилась возможность сообщить в Москву о существовании в Чечерской зоне крупных партизанских сил, действиях подпольного райкома, о наших боевых успехах.

Друкуецца паводле кн.: Партийное подполье в Белоруссии. 1941—1944. Страницы воспоминаний. Мн., 1985. С. 257—272.

Так змагаліся патрыёты

З успамінаў Міхаіла Апанасавіча Дзмітрыева, былога сакратара Журавіцкага падпольнага райкома ЛКСМБ

...Во второй половине августа 1941 г. был сформирован Кормянский партизанский отряд, командиром которого стал редактор кормянской районной газеты "Авангард" Н. К. Жданович, комиссаром — председатель Кормянского райпотребсоюза А. И. Веренич, начальником штаба — председатель райисполкома С. Г. Евдачков. Одновременно был создан Кормянский подпольный райком партии в составе М. С. Бруека — первого секретаря, И. А. Асташенка — второго секретаря и С. Г. Евдачкова, А. И. Веренича, Н. С. Говорушкина и Н. К. Ждановича — членов бюро. Подпольный райком комсомола возглавил Н. Т. Рытиков.

М. А. Дзмітрыеў

Однако активных боевых действий отряд не начал. Всем было предложено временно уйти в подполье, пока вести работу среди населения и по зову подпольного райкома партии прибыть в урочище Подлестница или на партизанскую базу Панасова Поляна Струменского сельсовета, где в тайнике запасли оружие, боеприпасы, продукты питания, одежду и обувь. Были также установлены явочные партизанские квартиры в деревнях Дубровка, Михеевка, Струмень, Городок и других.

Одни из нас временно скрывались у своих дальних родственников по деревням, другие выбыли за пределы Кормянского района, так как начались аресты. Фашисты схватили и расстреляли коммунистов, комсомольцев, активистов И. И. Дроздова, Н. С. Говорушкина, К. Ф. Евдокименко, Т. В. Ушева, П. И. Титенкова и других. Оккупанты расстреляли семьи А. И. Можейко, Н. С. Ушевой, И. С. Можейко якобы за содействие и помощь нашим партизанам.

Я ушел в деревню Серебрянку Журавичского района к своим родственникам и создал подпольную комсомольскую организацию, которая действовала с сентября 1941 г. до конца 1943 г. Сперва в нее входили тринадцать комсомольцев. Секретарем организации был я. Наша организация держала связь с местными коммунистами, которых оставили в тылу врага, — Татьяной Федоровной Корниенко, секретарем Сверженской подпольной партийной организации, Самуилом Павловичем Диваченко, впоследствии членом Журавичского подпольного райкома партии, и другими.

В октябре 1942 г. командование партизанского отряда, выросшего затем в 10-ю Журавичскую партизанскую бригаду, взяло на учет Серебрянскую комсомольскую организацию. А члены организации Виктор Антонов, Нина Левенкова, Екатерина Савельева, Валентина Кондратенко, Мария Потапенко и я были утверждены партизанскими связными.

В 1942 г. враг создал в деревне Старый Довск лагерь для военнопленных... О тяжелом положении военнопленных стало известно партизанам. И вот штаб поручил нашей комсомольской организации принять участие в подготовке операции по разгрому лагеря и освобождению военнопленных. За это дело взялись Валентина Кондратенко, Нина Левенкова и я. Решили связаться с одним из охранников лагеря. Комсомолка Валя Кондратенко познакомилась с Митрофаном Мазиным. Он ненавидел полицейскую службу, хорошо относился к военнопленным и не раз просил местных жителей помочь ему связаться с партизанами.

Операцию назначили на 21 февраля 1943 г. ...В назначенное время группа народных мстителей под руководством командира взвода Кузьмы Черненко напала на лагерь, уничтожила гитлеровскую охрану и освободила военнопленных.

В начале февраля 1943 г. в Серебрянку прибыл карательный батальон “Днепр”. Командовал карателями Петр Мельников, родной брат которого был партизаном. Вели переговоры с Мельниковым Екатерина Савельева и я. Командир карательного батальона согласился избегать стычек с народными мстителями. Каждый день он сообщал мне о маршрутах карателей. Эти данные передавались партизанам. Хотя Мельников не согласился перейти на сторону партизан, но батальон был нейтрализован. Каратели попали под влияние подпольщиков. Гитлеровцы это почувствовали и вскоре вернули батальон в Бобруйск, там его переформировали.

Мы дважды сорвали угон в Германию молодежи из деревни Серебрянка. Наши подпольщики передали партизанам 2 пулемета, 32 винтовки, 10 тысяч патронов, 47 гранат, 20 килограммов тола, 2 пистолета. Они распространяли листовки и сводки Совинформбюро среди населения, подготовили и препроводили в 10-ю партизанскую бригаду более 400 советских граждан, собрали вместе с партизанами 82 274 рубля советских денег и на 880 000 рублей облигаций Государственных займов СССР для пересылки в Москву на постройку танковой колонны "Партизан Белоруссии". Екатерина Савельева достала через советских патриотов в Корме шрифт и передала его в 10-ю бригаду для выпуска партизанской газеты. По поручению подпольного райкома партии мы проводили среди населения беседы, вселяя в сердца советских людей уверенность в победу Красной Армии, доставали и передавали в бригаду медикаменты для лечения раненых и больных партизан.

...Не все партизанские подпольщики дожили до светлого Дня Победы. При выполнении боевых заданий погибли смертью храбрых комсомольцы Михаил Прохоров, Иван Потапенко, Илья Дворецкий.

В партизанские отряды в разные сроки с разрешения командования ушли Виктор Антонов, Екатерина Савельева, Нина Левенкова, Валентина Кондратенко, Мария Потапенко, Яков Якубов, Михаил Лукашов и я.

Жители разных деревень Кормянщины Ф. С. Селицкий, А. В. Агеев, К. П. Молчанов, И. И. Прокопченко, Е. З. Палицын, П. И. Палицын, В. Е. Павлова, В. Н. Мамекин и И. Сапрунов (бывший военнослужащий Красной Армии) составили ядро нового Кормянского партизанского отряда, командиром которого Гомельский подпольный обком партии назначил Аверьяна Ивановича Ушева. Отряду было присвоено имя Ворошилова. Среди местного населения проводилась большая разъяснительная работа. И уже к концу июня 1942 г. в отряде было 80 хорошо вооруженных партизан. В это время сюда прибыл почти весь состав бюро Кормянского подпольного райкома партии, и комиссаром был назначен первый секретарь партии М. С. Бруек. Основные боевые действия против оккупантов отряд вел на левобережье реки Сож — в Кормянском, Краснопольском, Пропойском районах.

В начале марта 1943 г. образована 1-я Гомельская партизанская бригада. Находясь в ее составе, Кормянский отряд им. Ворошилова продолжал громить вражеские гарнизоны в основном в зоне левобережья реки Сож. Здесь снова, как и в 1942 г., была полностью восстановлена советская власть, работали, в частности, Струменский и Волынцевский сельские Советы.

Не осталась неосвоенной партизанами и большая по территории и населению правобережная часть Кормянщины. Там дислоцировались партизаны 108-го отряда им. Котовского, которым командовал Н. А. Труснов, и Кормянского отряда № 260 им. Калинина под командованием М. Г. Грызлова.

15 марта 1943 г. была создана 10-я Журавичская партизанская бригада. Журавичский подпольный РК КП(б)Б назначил командиром лейтенанта госбезопасности С. М. Белых. Лишь две недели потребовалось, чтобы создать восемь партизанских отрядов, в которые вступило свыше двух с половиной тысяч советских патриотов. А в августе 1943 г. в бригаде насчитывалось уже 5205 народных мстителей, которые беспощадно уничтожали немецких оккупантов и их пособников.

На территории Кормянского района к маю 1943 г. остался лишь один вражеский гарнизон — в райцентре Корма. Здесь скрывались от народной кары случайно уцелевшие полицейские, старосты и другие предатели.

Партизанский отряд № 261 им. Чапаева 10-й Журавичской бригады, в составе которого я принимал участие в боях с немецкими оккупантами в разных должностях, неоднократно с территории Кормянского района направлялся на боевые задания в Журавичский, Рогачевский, Быховский, Пропойский, Чечерский, Буда-Кошелевский, Уваровичский и Речицкий районы. Командиром отряда был Михаил Петрович Журавлев — лейтенант Красной Армии. Выйдя из окружения, он вступил в партизаны. Был командиром взвода, возглавлял подрывную группу, вырос до командира отряда. Михаил Петрович участвовал во многих боевых операциях. Вот некоторые записи из его сохранившегося дневника тех суровых военных дней:

“30 октября 1942 г. — на железной дороге Тощица—Рогачев пустили под откос паровоз и 12 вагонов.

6 ноября 1942 г. — разгромили немецко-полицейский гарнизон в деревне Яновка Кормянского района. Убили двух немцев и 10 полицейских, раздали населению 20 тонн награбленного зерна.

3 декабря 1942 г. — на шоссе Гадиловичи—Довск уничтожили 5 немецких грузовых автомашин, шедших на фронт, убили 10 немцев, захватили 10 винтовок, одежду, мыло и сахар.

12 декабря 1942 г. — разгромили немецко-полицейский гарнизон в деревне Ворновка Кормянского района: убили 4 немцев, захватили 4 пулемета, 12 винтовок, гранаты, обмундирование. К партизанам перешли 30 полицейских.

16 декабря 1942 г. — разгромили немецко-полицейский гарнизон в деревне Дедлово Журавичского района.

31 декабря 1942 г. — разгромили немецко-полицейский гарнизон в деревне Палки, а также ликвидировали старост в Селецком сельсовете Журавичского района.

14 февраля 1943 г. — в лозовском бою, наряду с 256-м, 260-м и другими партизанскими отрядами, 261-й в течение 14 часов принимал на себя главные удары гитлеровцев. Враг разгромлен наголову.

3 августа 1943 г. — на железной дороге Жлобин—Гомель партизаны отряда № 261 взорвали 347 железнодорожных рельсов, убили 25 немцев..."

Михаил Петрович Журавлев награжден орденами Отечественной войны I и II степеней, Красной Звезды и медалями.

В сентябре 1943 г. немецко-фашистские войска под ударами Красной Армии откатывались на запад. 10-я Журавичская, 2-я Клетнянская и 1-я Гомельская партизанские бригады в лесных зонах Волынцевского и Струменского сельских Советов Кормянского района устраивали засады и беспощадно уничтожали части гитлеровской армии.

Здесь народные мстители разрушили все переправы через реку Сож, чтобы отрезать противнику путь к отступлению. Началось уничтожение группировки гитлеровцев. 2 октября 1943 г. на помощь окруженным частям фашисты сбросили парашютный десант у деревни Лозовица Струменского сельсовета. Но ни одному гитлеровцу не удалось прорваться. Все они были уничтожены совместными ударами Красной Армии и партизан.

4 октября 1943 г. партизаны в торжественной обстановке влились в ряды Красной Армии. Только два взвода отряда № 261 им. Чапаева и небольшие диверсионно-подрывные группы 10-й Журавичской партизанской бригады оказались отрезанными линией фронта, остановившегося на реке Сож. Меня отправили к ним с заданием объединить эти партизанские группы. В прифронтовой полосе мы не могли оставаться более суток на одном месте. Пришлось маневрировать. И это запутывало противника. Объединившись с партизанами 1-й Буда-Кошелевской бригады, мы принимали участие в боевых операциях по уничтожению гитлеровских подразделений, которые оказывались на территории Кормянского, Журавичского, Буда-Кошелевского и Уваровичского районов.

В ноябре 1943 г. мы установили связь с командиром партизанского соединения Героем Советского Союза генерал-майором Ильей Павловичем Кожаром. В ночь на 23 ноября нам приказали переправиться на правый берег Днепра у деревни Озерища Речицкого района для совместных действий с Красной Армией. Народные мстители и здесь соединились с частями нашей армии.

Друкуецца паводле кн.: В грозные годы. Мн., 1973. С. 163—170.

За памылкі плацілі жыццямі

З успамінаў А. Ушава, былога партызана

Створаны па рашэнні раённага камітэта партыі ў першыя дні вайны партызанскі атрад па шматлікіх прычынах быў распушчаны. Адбіліся недахоп вопыту вядзення партызанскай барацьбы, падпольнай работы, надыход зімы і інш. Усё гэта стала прычынай і далейшых цяжкіх памылак. Нейкі былы работнік органаў міліцыі паведаміў акупантам аб месцазнаходжанні складоў з захаванымі зброяй і прадуктамі харчавання ва ўрочышчах Панасава Паляна і Падлесніца. У руках у немцаў аказаліся дакументы, якія далі магчымасць арыштаваць многіх савецкіх актывістаў. Сярод расстраляных былі камуністы члены бюро райкома партыі Іван Драздоў, Нічыпар Гаварушкін. Разам з імі загінулі Яфім Астапенка, Кузьма Еўдакіменка, Цярэнцій Ушаў, Панцеляймон Ціцянкоў, Багдановіч, Путаў, Шкляр, Зайцаў.

Былы камісар партызанскага атрада Адам Вярэніч жыў нелегальна ў вёсцы Кароцькі. Аднойчы наведаўся да Арцем'евых. Тут яго ўбачыў паліцэйскі і застрэліў. Гаспадыня была павешана, а дзеці Валянціна і Аркадзь расстраляны.

Усё гэта ўнесла дэзарыентацыю ў дзейнасць партызан і падпольшчыкаў. 5 снежня акупанты акружылі ў пасёлку Дубраўка падвор'е сувязной Наталлі Ушавай. Дома былі гаспадыня і яе брат Іван Мажэйка. Пасля жорсткіх катаванняў Н. С. Ушаву і І. С. Мажэйку расстралялі.

Я ў лютым 1942 г. выйшаў на чачэрскіх партызан і стаў байцом атрада імя Калініна.

Каля вёскі Гута напачатку мы вялі "паляванне" на паліцэйскіх, старастаў, бургамістраў. Сувязь з насельніцтвам дапамагала хутка папоўніць атрад свежымі сіламі. Да 15 лютага ў атрадзе было ўжо 70 партызан. У тым жа месяцы 1943 г., прарваўшы блакаду, якую немцы распачалі супраць партызан у Бранскіх лясах, вярнуліся на бацькаўшчыну і часткі атрадаў імя Варашылава, Шамякіна, Шасткова, Чачэрскі атрад. Насельніцтва Краснапольскага, Кармянскага і Чачэрскага раёнаў зноў адчула падтрымку сваіх мсціўцаў.

Асобае заданне

З успамінаў К. Мурашкова, былога партызана

Байцамі нябачнага фронту называлі ў гады Вялікай Айчыннай вайны падпольшчыкаў, якім даводзілася жыць і працаваць побач з ворагам, ахвяроўваць жыццём дзеля каштоўнай інфармацыі, дакументаў, звестак, дзеля вызвалення трапіўшых у палон савецкіх людзей. Хадзіў па лязу брытвы і Аляксандр Іосіфавіч Сцяпура.

Антыфашысцкую барацьбу ўзначаліў падпольны райком партыі. На нарадзе ў вёсцы Труд 14 жніўня былі вызначаны бліжэйшыя практычныя задачы па разгортванні барацьбы ў тыле ворага, прыцягненні насельніцтва ў партызанскія атрады.

Каб паспяхова змагацца з акупантамі, трэба было ведаць планы і задумы ворага. Было вырашана ўкараняць сваіх людзей у

К. Р. Мурашкоў

акупацыйныя ўстановы, і перш за ўсё ў раённую ўправу і паліцыю.

На пасяджэнні райкома партыі пасля абмеркавання вырашылі падаслаць у раённую ўправу Аляксандра Іосіфавіча Сцяпуру — латыша па нацыянальнасці, інтэрнацыяналіста па духу. Яго ведалі як актыўнага ўдзельніка грамадзянскай вайны, стойкага і вытрыманага таварыша, адданага Радзіме патрыёта. На Кармяншчыне Сцяпура працаваў з 20-ых гадоў. Беспартыйны. Добра ведаў раён і людзей. Да таго ж валодаў нямецкай мовай. Не звязаны з сям'ёй. Працаваў намеснікам старшыні райвыканкома, але напярэдадні вайны як урача па спецыяльнасці Сцяпуру перавялі на пасаду загадчыка аддзела аховы здароўя. Вось гэта паніжэнне па службе саветамі і стала шырмай для паступлення "пакрыўджанага" іншародца на службу да акупантаў.

...Асабістую справу Аляксандра Сцяпуры ў гестапа вывучалі не адзін дзень. Тым не менш з 22 кастрычніка 1941 г. яму даверылі кіраўніцтва фінансавай, а затым і сакрэтнымі часткамі раённай управы.

Лепшага падпольшчыка і не трэба было. Моцнае самавалоданне дапамагала Аляксандру Іосіфавічу ўвайсці ў рытм рызыкоўнай работы. Асабліва цяжка было пераносіць халодныя, поўныя нянавісці позіркі савецкіх людзей. Нават сябры адвярнуліся. Часам хацелася кінуць усё, вярнуцца ў лес і змагацца з

М. А. Хілінскі

фашыстамі ў адкрытым баі. Але Сцяпура пераадольваў слабасць, браў сябе ў рукі і працягваў спакойна выконваць абавязкі. Яму нельга было памыляцца.

Хутка Аляксандр Іосіфавіч стаў забяспечваць партызан і падпольшчыкаў неабходнымі дакументамі для пражывання і руху па акупіраванай тэрыторыі. Дзякуючы Сцяпуру загад каменданта аб правядзенні карнай аперацыі супраць кармянскіх партызан праз сувязных Юлію Кузьмянкову і Марыю Сцяпанаўну Караткевіч адразу стаў вядомы ў штабе атрада імя Варашылава. Затым ён выведаў прозвішча здрадніка, якому фашысты даручылі як сувязному падпольнага абкома партыі склікаць у пасёлак Бурны членаў падпольнага райкома партыі.

Акупанты шалелі. Яны па-зверску забілі многіх сувязных, членаў партыйных груп, савецкіх актывістаў. Ахвярамі сталі Кузьма Еўдакіменка, Панцеляймон Ціцянкоў, Наталля Ушава, Іван Мажэйка. Нечуваныя здзекі вынеслі перад пакараннем падпольшчыкі Іван Калякін, Васіль і Ганна Караткевічы, Уладзімір Масейкаў і многія іншыя таварышы па барацьбе з фашызмам. Іх гібель выводзіла Аляксандра Іосіфавіча з раўнавагі. Так, пасля расстрэлу маці і дачкі Абатуравых ён амаль тыдзень не мог выйсці на працу. Душэўнае аблягчэнне ў якойсьці меры наступіла тады, калі Сцяпура дапамог падпольшчыкам з вёскі Расохі Ігару і Галіне Гісчыкавым, Зоі Талкачовай. Потым папярэдзіў разгром падпольных груп у Вынашаўцы, Зенькавіне, Куракаўшчыне і Сырску.

Да лета 1943 г. знаходзіўся Аляксандр Іосіфавіч у варожым логаве. І толькі пагроза выкрыцця прымусіла яго вярнуцца ў партызанскі атрад, дзе ўдзельнічаў у аперацыях па ўзрыву электрастанцыі, разгроме складоў з фуражом, соллю, пшаніцай. У ліпені 1943 г. камуністы атрада імя Варашылава прынялі падпольшчыка ў рады камуністычнай партыі.

Слова клікала ў бой

Ён нарадзіўся ў вёсцы Хізаў у самы разгар будаўніцтва новага сацыялістычнага грамадства. Рос, выхоўваўся і сталеў пад уплывам новых ідэй, новага светапогляду. Подзвігі Сяргея Лазо, Паўкі Карчагіна і Мікалая Шчорса былі для будучага паэта Мікалая Хілінскага нязгаснымі маякамі. У Хізаўскай школе ён быў не па гадах сталым: маці памерла рана, хлапчука выхоўвала старая бабуля. З маленства юнак адчуваў прагнасць да літаратуры, рана пачаў пісаць вершы.

У жніўні 1941 г. вёску захапілі ворагі. Бадай, упершыню пазнаў агіду і нянавісць Мікола Хілінскі, калі ўбачыў, як юліць і труслівa дапамагае новым "гаспадарам" недабіты махновец Андрэйчыкаў. Слова пачынаючага паэта набывае палымянасць. Ён піша верш "Нависла туча над деревней", у аснове якога жыццё роднай вёскі ў гады акупацыі.

…Мы с вами все отлично знаем,
Что саранче тут не бывать.
Я всех вас, братья, призываю:
Пойдем с фашизмом воевать!

Мацнеюць крылы ў палёце, больш цвёрдай робіцца рука паэта, мужнасць і бясконцую адданасць Радзіме, свайму народу апявае Мікола Хілінскі. У вершаванай лістоўцы ён расказвае землякам аб паражэнні фашыстаў пад Масквой:

…Не верьте, люди, супостатам,
Что Волга и Москва заняты.
Москва — гранитная скала,
И Волге течь, как и текла:
Там чумной рати не бывать,
Наш долг врагов уничтожать!

Восенню 1942 г. М. Хілінскі ўступае ў партызанскі атрад. Ён помсціць фашыстам за зямлю-карміцельку, за роднага бацьку, расстралянага фашыстамі ў першыя дні акупацыі Кармяншчыны. Клятвай бацьку гучаць радкі яго верша:

...За счастье и волю народа
Иду я с врагом воевать.
За Родину, Правду, Свободу,
Как ты, буду грудью стоять!

Мікола ўдзельнічаў у партызанскім судзе надураднікам і паліцэйскімі ў родным Хізаве. Ён — актыўны ўдзельнік большасці вылазак партызан на паліцэйскія гарнізоны. Поплеч з вінтоўкай крочыў яго паэтычны радок. Мацнеў голас паэта, крышталізавалася літаратурнае майстэрства. Своеасаблівым гімнам атрада 10-ай Журавіцкай брыгады стаў верш песняра "В тылу врага". Простыя і суровыя паэтычныя радкі з аптымізмам гаварылі аб перамозе, аб сіле народа, клікалі да бітвы, вучылі змагацца і жыць:

...Не поставит нас враг на колени,
Нашей воли ему не сломать.
Били, бьём, будем бить, как умеем,
Чумовую фашистскую рать!

Пасля бою ля вёскі Белае Балота партызанскі паэт піша верш-водгук на падзеі, у якіх прымаў самы непасрэдны ўдзел:

...Белое Болото кровью всё полито,
И крестов понурых выстроился ряд,
Много Гансов, Фрицев, Вилли перебито —
Все они бесславно падалью лежат.
Вот им и землица, вот и рай небесный —
Всё, чего хотели, получили тут,
Вот для них именье — гроб в могиле тесной,
Больше не горланят, что Москве — капут!

У верасні 1943 г. у незабыўныя гадзіны сустрэчы партызан з часцямі Савецкай Арміі М. Хілінскі прысвячае новы верш камандзіру атрада імя 25-годдзя Ленінскага Камсамола Чарненку:

...Ты отважный боец, командир боевой,
Нас сдружили походы, дороги!
Много раз на врага ты нас вёл за собой —
Сам в бою был отважным и строгим.
Летом жарким, и в слякоть, и лютой зимой
Мы в фашистском тылу не дремали!
От Друти и до Сожа ходили с тобой,
Дерзновенно с врагом воевали...

У характарыстыцы, выдадзенай Журавіцкім падпольным райкомам партыі партызану М. Хілінскаму, гаворыцца: "...Сярод байцоў і камандзіраў таварыш Хілінскі карыстаўся даверам і аўтарытэтам. Акрамя баявых дзеянняў праводзіў у вёсках агітацыйна-масавую работу. Пісаў вершы і лістоўкі, у якіх заклікаў народ на адкрытую барацьбу з нямецкімі акупантамі. Як прыкладны баец-агітатар Хілінскі выбіраецца членам бюро камсамольскай арганізацыі 256-га партызанскага атрада, сакратаром ротнай камасамольскай арганізацыі 256-га партызанскага атрада, сакратаром ротнай камсамольскай арганізацыі, а затым сакратаром Журавіцкага райкома камсамола".

Н. Хацяшоў

На Кармянскай прыстані

На Кармянскай прыстані акупанты рыхтавалі да навігацыі газаход (від парахода), каб вывезці нарабаванае. Група партызан пад камандаваннем Сямёна Хадановіча пасля перастрэлкі з аховай узарвала яго.

На прыстань прыгналі яшчэ адзін газаход з трыма баржамі. Транспарт загрузілі бульбай, зернем, мясам для адпраўкі ў Гомель. Аб гэтым паведамілі партызанам былыя паліцаі Пікін і Казакоў, перайшоўшыя да мсціўцаў з ручным кулямётам і ружжом. Непадалёк ад вёскі Васільеўка рота Шумскага напала на газаход. Ахова была перабіта, газаход патоплены, а баржы панесла цячэннем.

У маі на прыстань для адпраўкі награбленай маёмасці фашысты прыгналі новы газаход і тры баржы. Ва ўрочышчы Пясочнае група партызан пад камандаваннем камандзіра атрада імя Варашылава А. І. Ушава напала на транспарт. Баржы былі патоплены, але камандзе газахода ўдалося збегчы ў Гомель.

...У маі 1943 г. пасля цяжкіх баёў у лозаўскім лесе Буда-Кашалёўскага раёна, дзе быў разгромлены рэгулярны нямецкі полк, а таксама гарнізоны ў Баб-

руйску, Гомелі, Чачэрску, Рагачове, Доўску, у Кармянскае засожжа перадыслацыравалася 10-ая Журавіцкая брыгада генерал-маёра І. М. Дзікана.

Партызаны атрада імя Варашылава выбралі месца пераправы брыгады ў раёне Прыбара Валынцаўскага сельскага Савета. Забяспечылі яе лодкамі, плытамі. Каб фашысты знянацку не парушылі планаў, былі выстаўлены заслоны, засады і занята кругавая абарона вакол пераправы. Пераправа працягвалася ўсяго чатыры гадзіны.

А. Ушаў

Партызан Іван Юрчанка

У снежні 1942 г. Кармянская падпольная група накіроўвае сувязнога Івана Юрчанку ў 260-ы партызанскі атрад 10-ай Журавіцкай брыгады. Юнака прызначаюць камандзірам аддзялення і рэкамендуюць шукаць зброю, падбіраць надзейных людзей. Вялікую дапамогу маладому камандзіру аказаў жыхар вёскі Пятравічы Мацвей Арцёменка.

Першая баявая аперацыя — разгром паліцэйскага гарнізона ў вёсцы Задуб'е — была праведзена з партызанскай кемлівасцю і воінскай арганізаванасцю. У ноч з 10 на 11 снежня гарнізон акружылі. Юрчанка, апрануты ў форму гітлераўскага афіцэра, з ад'ютантам накіраваліся да камендатуры. Там было спакойна: адны пілі самагон, другія спалі.

— Ні з месца! Здаць зброю! — скамандаваў "нямецкі" афіцэр.

Супраціўлення ніхто не аказаў, а на допыце партызаны даведаліся, што літаральна за гадзіну назад з гарнізона ў Пятравічы ад'ехаў начальнік кармянскай паліцыі Доўгань. Іван Юрчанка і Васіль Дзякаў вырашылі захапіць здрадніка. У Пятравічах Доўганя знайшлі хутка, але той адстрэльваўся, пакуль не насцігла трапная партызанская куля.

З вёскі вярталіся напрасткі, праз поле, каб хутчэй трапіць у атрад. Злосны сіверка прадуваў нават ватнік. Ішлі моўчкі, трывожна ўглядваючыся ў цемру. Раптам наперадзе выраслі чатыры незнаёмыя постаці. Заляскалі затворы ружжаў. "Ворагі!" — партызаны кінуліся ў розныя бакі. Юрчанка бег да стомы, пакуль не пакінулі астатнія сілы. Выпушчана апошняя куля, зроблены апошні крок — юнака акружылі, павалілі, пачалі біць прыкладамі.

— Дзе партызаны? Хто паслаў забіць Доўганя? Хто кіруе падпольшчыкамі? — Юрчанка не паспяваў адысці ад допыту, як пачынаўся чарговы.

Праз колькі дзён яго, акрываўленага, прывезлі да рова, што выкапалі кармянцы яшчэ летам 41-га, і загадалі:

— Капай!

Іван зразумеў, што яма будзе прызначана яму. Мёрзлая зямля ледзь паддавалася аслабленаму юнаку. Калі ён выкапаў магілу, партызана паставілі на край, канвой ўзняў аўтаматы:

— Ты ест партызан? — замест каманды спытаў нямецкі афіцэр, — дзе твой атрад?

Юнак маўчаў. Гітлеравец узмахнуў рукой — раздаўся стрэл. Міма.

— Лічу да трох, гавары...

І другі стрэл, трэці. Маўчанне вывела фашысцкага афіцэра, і ён накінуўся на Юрчанку. Біў, пакуль юнак не зваліўся на халодны жвір толькі што выкапанай магілы.

Юрчанку зноў павезлі ў камендатуру. Новыя допыты. Але ўскрыццё трупа Доўганя паказала, што той хутчэй за ўсё перабраў гарэлкі. І стала гэта вядома тады, калі абавязкі дзяжурнага выконваў другі афіцэр. Не ведаючы спаўна абставін справы, ён загадаў вызваліць Юрчанку. Так, цудам, Іван зноў апынуўся на волі. Праз якую гадзіну яго ўжо шукалі па ўсёй Карме, але дарэмна.

...Гарачымі былі партызанскія будні. Грамілі ворага ў Каменцы, Ходасавічах, Янаўцы, Лозаве, Гарадку, Серабранцы, Доўску. У сакавіку 1943 года ствараецца падрыўная група, узначаліць якую даручылі Івану Юрчанку. Падрыўнікамі сталі Уладзімір Рабчанка, Фёдар Нікіцін,

Аляксей Талкачоў, Мікалай Карпенка, Антон Мацюшэнка, Іван Савіцкі, іншыя партызаны.

...Першае адказнае даручэнне падрыўнікі выканалі ў час лозаўскага бою. Яны замініравалі шлях ля ўрочышча Царкоўнае, што не дало магчымасці карнікам прыцягнуць да бою танкі і самаходкі. Мініраванне правеў Уладзімір Рабчанка з двума партызанамі.

З прыходам вясны колькасць дыверсійных аперацый значна ўзрасла. Асабліва важнымі былі выхады на чыгунку. Атрымаўшы заданне ўзарваць цягнік паміж Рудняй і Салтанаўкай, падрыўнікі Юрчанкі выйшлі з базы апоўначы...

Недзе далёка за лесам чуецца шум паравоза. Эшалон набліжаўся павольна, быццам адчуваючы небяспеку. На нейкі момант цемру асвяціла запалка, зашыпеў, запырскаў маленькімі іскаркамі канец шнура. Прыгнуўшыся, падрыўнікі бягуць у бок кустоў да выратавальнага лесу. У гэты момант за спінамі паветра скаланае магутны выбух. У водбліску зарыва ўздыбіўся паравоз, застыў на нейкія секунды і павольна лёг на бок. Адзін на адзін папаўзлі вагоны, пачалі рвацца снарады...

12 мая на перагоне Рудня – Буда-Кашалёўская пушчаны пад адхон яшчэ адзін эшалон. На гэты раз немцы не далічыліся танкаў, гармат, боепрыпасаў.

...А праз тры дні на шашэйцы паміж Новымі Журавічамі і Доўскам узляцеў у паветра мост, былі зрэзаны тэлеграфныя слупы на ўчастку ў 9 кіламетраў ад Лясной Пошты да Зялёнай Паляны. Непадалёк падарваліся на партызанскіх мінах дзве аўтамашыны з гітлераўцамі.

19 мая 1943 г. другі раз на перагоне Рудня – Салтанаўка падрыўнікамі групы Івана Юрчанкі пушчаны пад адхон нямецкі эшалон з жывой сілай, тэхнікай і боепрыпасамі.

Чэрвень 1943 г. Вораг збірае ўсе сілы, каб папоўніць парадзелыя рады сваіх вояк перад Курскай бітвай. Чыгунка пад пільнай аховай: цягнікі ідуць адзін за адным. Некалькі дзён і начэй спрабавалі падрыўнікі Юрчанкі падысці да палатна, але ўсё было дарэмна. Час вяртацца ў атрад. Узарваўшы на маскоўскай шашы мост, спаліўшы матавоз ля в. Гуцішча, знішчыўшы на 9 кіламетраў сувязі на шашы Гомель – Доўск, Задзідаўка – Новыя Журавічы, група вяртаецца назад. Кароткі адпачынак — і новы рэйд да чыгункі. На гэты раз у раён станцыі Шабыраўка, што непадалёк ад Буда-Кашалёва.

5 кастрычніка 1943 г. група падрыўнікоў Івана Юрчанкі разам з партызанамі 10-ай Журавіцкай брыгады ўлілася ў рады Чырвонай Арміі. Для самога камандзіра баявыя дарогі закончыліся на Паўднёвым Сахаліне, у Маока і Тайхары.

Радзіма высока ацаніла баявыя заслугі партызана і салдата. Два ордэны Баявой Чырвонай Зоркі, медалі "За адвагу", "Партызану Вялікай Айчыннай вайны" II ступені, "За перамогу над фашысцкай Германіяй", "За перамогу над Японіяй" і іншыя ўпрыгожваюць грудзі Івана Захаравіча.

У імя свабоды

Васіль марыў стаць аграномам, а давялося быць партызанам-падпольшчыкам. З першага дня фашысцкай акупацыі 14 – 16-гадовыя хлопцы згуртаваліся, каб не даваць ворагу хадзіць спакойна па беларускай зямлі. Васіль Касцючэнка, Аркадзь і Аляксандр Ушавы, Мікалай Архіпенка, Леанід Пімашэнка, Мікалай Пімашэнка вырашылі дзейнічаць.

Пасля контрнаступлення савецкіх войск пад Масквой юныя падпольшчыкі атрымалі даўно чаканыя лістоўкі — невялікія аркушы з чырвонай палоскай і подпісам: "Прачытай і перадай таварышу". ...Лістоўкі вырашылі расклеіць у Карме. На заданне пайшлі стрыечныя браты Аркадзь і Аляксандр Ушавы.

З даведкай ад старасты браты павезлі мяшок зерня для здачы на нарыхтоўчы пункт. Карма здавалася пустэльнай: вокны дамоў зіялі праваламі, прахожыя на

вуліцах трапляліся зрэдку. Першую лістоўку Ушавы прыклеілі на базары, дзе той-сёй з вяскоўцаў спрабавалі прадаць сена, бульбу, цыбулю. Другая з'явілася на дзвярах крамы. Яшчэ адна — на агароджы каля памяшкання паліцыі, побач з загадамі каменданта маёра Нахтыгаля.

Вясной 1942 г. юныя патрыёты вывелі са строю артылерыйскі цягач. Пасля таго адспецыялісты тыдзень корпаліся ў машыне, каб адрамантаваць яе.

Акупанты не паспявалі адпраўляць у Германію нарабаванае. На складах захоўваліся бульба, зерне, адзенне. У марозную зімнюю ноч юныя патрыёты наведалі адно з такіх сховішчаў, адчынілі насцеж усе дзверы, спілавалі вентыляцыйныя трубы над буртамі, знялі ўцяпляльную пракладку. Удзел у аперацыі прынялі Васіль і браты Ушавы, Лёня Пімашэнка і Коля Архіпенка.

Вясной 1943 г. Васіль Касцючэнка, Аркадзь і Аляксандр Ушавы, Мікалай Пімашэнка сталі байцамі партызанскага атрада імя Варашылава. Сядзелі ў засадах, хадзілі ў разведку. На пачатку восені ў няроўным баі з фашыстамі загінуў Аркадзь Ушаў.

...Ноччу з 1 на 2 кастрычніка партызанскі атрад імя Варашылава падышоў да дарогі Валынцы—Струмень, па якой каціліся адступаючыя фашысты: пяхота, грузавікі, абозы. Хуценька ўстанавілі кулямёты. Васіль Касцючэнка, Аркадзь Даўгушаў, Мікалай Пімашэнка, Адам Семяненка, Валодзя Свірыдзенка ледзь дачакаліся каманды адкрыць агонь. На струменскай дарозе ў тую ноч знайшлі сваю смерць многія гітлераўскія салдаты і афіцэры. Смела змагаўся ўзвод Мікалая Сычкова. Хлопцы падбілі 2 бронетранспарцёры, знішчылі 12 грузавікоў, дзесяткі падвод амуніцыі.

А днём партызаны сустрэліся з разведчыкамі 3-яй арміі, пад націскам якой армада гітлераўцаў адступала за раку Сож...

У родным калгасе "Чырвоны партызан" Васіль Касцючэнка працаваў рахункаводам. А перад правядзеннем аперацыі "Баграціён" пайшоў на фронт. Дамоў, на жаль, вярнуўся параненым, хварэў. Жыццё былога падпольшчыка было кароткім, але яркім...

Камсамольцы-партызаны Васіль Касцючэнка і Аркадзь Ушаў пахаваны на ўскраіне вёскі. Ім не было і васемнаццаці, калі са зброяй у руках сталі змагацца з ворагам. Дзеля свабоды яны заўчасна аддалі свае жыцці.

В. Ушаў-Ландыш

Апаленае вайной юнацтва

У Мінск Марыя Суворава паехала літаральна напярэдадні Вялікай Айчыннай. Напачатку была вучаніцай на радыётэхнічным заводзе, а потым стала працаваць самастойна.

У першыя ваенныя дні Марыя, як і многія яе равеснікі, спрабавала вярнуцца на Кармяншчыну, у родны Кляпін. І ёй гэта ўдалося. У Кляпіне дзяўчына яшчэ нават застала савецкіх воінаў, якія трымалі абарону на Сажы, дапамагала ім, з аднавяскоўцамі хадзілі капаць акопы. Але хутка і ў вёску прыйшлі акупанты. Марыя становіцца народным мсціўцам.

У пачатку 1942 г. на Кармяншчыне пачынае дзейнічаць партызанскі атрад. У ліку першых залічылі ў атрад Марыю. Прыйшла з гарачай упэўненасцю — помсціць ненавіснаму ворагу. За кароткі час дасканала вывучыла зброю, стала лепшым стралком роты, якой камандаваў Пётр Шумскі. Хадзіла на баявыя заданні. Не раз даводзілася глядзець смерці ў вочы.

Небяспечнай была аперацыя ў в. Лепяхі на Арлоўшчыне. Партызаны сумесна з суседнімі атрадамі вялі баі супраць фашыстаў. У той дзень яны разграмілі паліцэйскі гарнізон, у якім налічвалася да 60 фрыцаў і паліцаяў. Вяртаючыся з задання, сустрэліся з паліцаямі краснагорскага гарнізона Бранскай вобласці. І зноў бой! Сярод трафеяў аказаліся ручныя кулямёты, патроны, прадукты харчавання, медыкаменты.

Раптоўнасць і манеўранасць, хуткасць дзеянняў прыносілі партызанам поспех у баявых аперацыях супраць намнога большых сіл праціўніка.

Юныя мсціўцы

...У вёсцы Навасёлкі амаль з самага пачатку акупацыі дзейнічала патрыятычная група сямікласнікаў на чале з Яўгенам Новікавым. Хлопцы сабралі вялікую колькасць зброі, боепрыпасаў, некалькі скрынь толу. Без асаблівай асцярожнасці, часта адкрыта выказвалі яны сваю нянавісць да акупантаў, вялі агітацыю сярод насельніцтва. Жэня Новікаў і Ваня Кандрацьеў на дарозе Навасёлкі—Востраў устанавілі міну, на якой падарваўся нямецкі матацыкліст. Патрыёты марылі аб стварэнні партызанскага атрада, але хлапчукоў выдаў здраднік. Жэню і Ваню арыштавалі паліцаі. Пры вобыску на гарышчы ў Новікавых быў выяўлены сапраўдны склад зброі.

Юных мсціўцаў падвергглі катаванням. Ішлі дні, тыдні, але хлапчукі не здаваліся, мужна пераносілі здзекі. Следчы вырашыў уздзейнічаць на іх пры дапамозе маці Жэні. Убачыўшы жудасны выгляд дзяцей, крывавыя раны і струпы на целе, маці страціла прытомнасць.

— Не хвалюйся, мама, — ледзь трымаючыся ад слабасці, супакоіў яе Жэня. — Мы нікога не выдалі, а нам горш ужо не будзе. Ідзі дадому, не трэба паказваць катам сваю слабасць...

Хлапчукі былі закатаваны да смерці. У загадзе каменданта, які быў вывешаны на ўсіх вуліцах Кармы, адзначалася, што так будзе з усімі, хто пакваліцца на жыццё салдат фюрэра.

...Пасля акупацыі раёна ў вёсцы Гарадок пачала дзейнічаць падпольная камсамольская група. У яе ўваходзілі Уладзімір Масейкаў, Аляксандр Вішнеўскі, Іван Хадановіч, Міхаіл Малаткоў і Люба Вішнеўская. Яны збіралі зброю, вялі разведку ў гарнізонах, збіралі весткі аб планах карнікаў, распаўсюджвалі лістоўкі. Гібель Масейкава паставіла пад пагрозу ўсю групу. З дапамогай камуніста Іларыёна Хадановіча юныя падпольшчыкі ўстанавілі сувязь з райкомам партыі і ў кастрычніку 1942 г. уступілі ў атрад імя Варашылава.

А. А. Ушаў

Вёз хлапчук малако...

...Міша паправіў шапку, выйшаў за брамку і рашуча накіраваўся ў бок Доўска. Дарога знаёмая да кожнага ўзгорачка, кожнага павароту. Яшчэ б! Колькі разоў мераў хлапчук за апошні час гэтыя 18 кіламетраў ад роднай Каменкі да мястэчка. Шлях заканчваўся ў хаце цёткі Агаф'і Талкачовай. Ёй і нёс чарговы раз Міша партызанскія лістоўкі.

А пачалося ўсё так. Хата Марчанкаў у Каменцы Рыскоўскай стаяла на водшыбе, у самым пачатку вёскі. І званы ці нязваны госць часцей за ўсё заходзіў напачатку да іх: вады напіцца, аб вясковых навінах паразмаўляць. Неяк ноччу завіталі да Марчанкаў партызаны. Потым яны сталі, бадай, самымі частымі гасцямі. Аднойчы да Мішы звярнуўся высокі шыракаплечы юнак:

— Назіраю за табой, Міхаіл, чалавек ты сур'ёзны. Зброю вунь нам збіраеш, навіны аб фашыстах расказваеш. Хачу табе адну справу даручыць. Трэба ў Доўск надзейнаму чалавеку лістоўкі занесці.

Сэрца ў хлапчука забілася гарачэй, хутчэй: ён так хацеў быць патрэбным гэтым мужным людзям, якія білі акупантаў. Потым Міша даведаўся, што размаўляў з Уладзімірам Палякшанавым, сакратаром касамольскай арганізацыі 256-га партызанскага атрада 10-ай Журавіцкай брыгады.

...Вось усе 18 кіламетраў засталіся за спінай. Міша ўжо бачыў знаёмую хату Талкачовых, як раптам пачулася: "Здароў, сябра!" Перад хлапчуком стаяў Мікола Кірпаносаў, былы ваеннапалонны, які асеў у Каменцы.

—Куды шлях трымаеш? — запытаўся Кірпаносаў.

— Маці за соллю паслала.

— За соллю, дык за соллю, — Мікола ўсміхнуўся, а потым, хутка азірнуўшыся, прыглушана прашаптаў:

— Заўтра з Доўска немцы на Каменку збіраюцца. Сам чуў, калі афіцэр боты чысціў. Трэба перадаць партызанам, папярэдзіць.

— Не ведаю я ніякіх партызанаў, — пачаў было Міша, але Кірпаносаў яго перарваў:

— Мая справа сказаць, а твая — папярэдзіць. Бывай, знаёмец...

Назад Міша і не заўважыў, як праляцелі тыя доўгія кіламетры, як дабраўся ў Рыскоў, у штаб партызанскай брыгады. Слова ў слова перадаў размову з Кірпаносавым. "Вось што — ты тут паснедай, а мы абмяркуем усё, падумаем", — адказаў Піліп Карпавіч, начальнік штаба.

Праз паўгадзіны хлапчука выклікалі ў штаб.

— Такая справа, брат, — пачаў начальнік штаба. — Навіна, вядома, цікавая. Але як запэўніцца, што гэта не падман? Давай зробім так. Заўтра з флягай малака паедзеш у Доўск. Не спяшайся, убачыш немцаў, прапускай. На развілцы ля Доўска цябе сустрэнуць, перадасі запіску і гані назад да нас. Зразумеў? Удачы табе!

У Доўск Міша выехаў у прыцемках. Вось і Курганне, затым — Крыўск. Нікога. Няўжо Кірпаносаў падмануў? І тут з-за павароту пачулася ржанне коней. Выехала павозка, затым яшчэ адна. "Хальт!" — да хлопца падбег паліцай.

— Куды і чаго ў такую рань?

— Стараста загадаў адвесці ў Доўск малако.

— Малако, — паліцай заглянуў у флягу і крыкнуў немцам: — Млеко, зольдат...

— О, гут-гут... карашо млеко!

Шлях да Доўска быў свабодным. А хутка і развілка. Зноў назад. Партызаны сустрэлі карнікаў агнём. Ніхто з фашыстаў і іх памагатых не вярнуўся ў гарнізон, а вечарам перад строем камандзір 256-га атрада аб'явіў піянеру Мішу Марчанку падзяку.

Ішла вясна 1943 г. Наперадзе ў юнака, сувязнога 10-ай Журавіцкай брыгады, былі яшчэ баі, разведка, уцёкі са спаленай карнікамі роднай Каменкі, раненне. Было яшчэ доўгае жыццё, жыццё, у якім Міхаіл Марчанка сустрэў і права на подзвіг, і права на шчасце.

М. Гелер

Газета "Зорька". 10 сакавіка 1989 г.

Юныя патрыёты

...У вёсцы Каменка 15-гадовы Ілья Дзенісенка з аднагодкамі збіраў зброю і перадаваў яе партызанам. Ён з выключнай адвагай і рашучасцю выконваў абавязкі сувязнога, а затым стаў слаўным разведчыкам 10-ай Журавіцкай брыгады. Пры выкананні адказнага задання камандавання ў складзе разведгрупы 362-ой стралковай дывізіі Ілья Дзенісенка загінуў. Юнак пахаваны ў брацкай магіле ў вёсцы Беразякі разам з байцамі і афіцэрамі Чырвонай Арміі, якія прынеслі вызваленне.

Таня Маскалёва пражывала ў пасёлку Бурны. Яе мужнасць выклікала павагу нават у дарослых сувязных і разведчыкаў. Неяк камандаванню Кармянскага атрада імя Варашылава трэба было перадаць пісьмо начальніку турмы. Быў намер схіліць яго да супрацоўніцтва з тым, каб аблегчыць становішча зняволеных. Размова ішла ў прысутнасці Тані, якая толькі што прынесла чарговае данясенне. Дарослыя з увагай аднесліся да прапановы Тані ўручыць пісьмо з яе дапамогаю.

— Ты, Таня, павінна ведаць, што цяжка давядзецца не толькі перадаць пісьмо, але і выбрацца ў выпадку небяспекі, — папярэдзілі дзяўчыну камандзіры.

— Пастараюся не трапіць ім у рукі, — сур'ёзна адказала Таня.

І дзяўчына выканала заданне. Высачыўшы нямецкага прыслужніка, Таня пе-

радала яму пасланне партызан. І пакуль той адкрываў канверт, знікла ў завулку.

К. Мурашкоў

З успамінаў Аляксандра Ігнатавіча Міхаленкі, былога вязня канцлагера

В нашей семье было четверо детей. Я – самый младший. Зимой 1942/43 г. вместе с такими же, как и я, был угнан в Германию. Сначала нас привезли в деревню Красный Берег Жлобинского района. Там погрузили в товарные вагоны и повезли. Так мы, около четырехсот подростков, оказались на западе Германии, в местечке Альтизель. Содержали нас в бараках, окруженных колючей проволокой. Спать доводилось на 3-ярусных нарах. Кормили очень плохо, многие умирали от голода и болезней. Мы восстанавливали железные дороги, копали траншеи и окопы для немецкой обороны.

В начале февраля 1945 г. лагерь освободили американцы, но по-прежнему мы продолжали там жить. Правда, еда стала намного лучше.

Сразу после Победы нас передали советским войскам. И к середине мая 1945 г. я прибыл домой в д. Лабыревка, которая была сожжена немцами при отступлении.

Вызваленне

Камандуючы фронтам генерал арміі К. К. Ракасоўскі загадаў 3-яй арміі актывізаваць дзеянні, каб не дапусціць умацавання групоўкі праціўніка ў раёне Гомеля за кошт перакідкі сіл, якія абараняліся на ўчастку Прапойск – Багданавічы.

Камандаванне арміі для вырашэння пастаўленай задачы выбрала найбольш радыкальны, на яго думку, спосаб – перайсці ў наступленне сіламі трох дывізій з мэтай пашырэння плацдармаў на рацэ Сож ля Касцюкоўкі.

Наступленне пачалося 12 кастрычніка сіламі 120-ай гвардзейскай, 269-ай і 121-ай гвардзейскай стралковых дывізій. За тры гадзіны бою нашы войскі захапілі на заходнім беразе Сажа населеныя пункты Касцюкоўка, Салабута і Студзянец, а ў наступныя дзве гадзіны прайшлі ўперад яшчэ на 1,5–5 кіламетраў. Хутка праціўнік падцягнуў рэзервы і зрабіў рад контратак, падтрыманых моцным артылерыйскім агнём... Нам стала ясна, што пашырэнне плацдарма было памылковым. Тады камандуючы арміяй выказаў камандуючаму фронтам свае меркаванні: калі пашырыць паласу 3-яй арміі за кошт правага суседа на 15 кіламетраў, нашы актыўныя дзеянні на гэтым участку будуць больш паспяховымі і прывядуць да захопу буйнога плацдарма.

...Фарсіраванне пачалося на досвітку 25 кастрычніка пасля 10-мінутнага агнявога налёту. У гэты дзень некалькім злучэнням удалося захапіць плацдарм памерам па фронту на 6 кіламетраў і ў глыбіню на 3 кіламетры, адбіўшы дзве буйныя контратакі пяхоты і танкаў. Але да вечара выявілася, што ў арміі засталося каля 0,3 боекамплекта. Усё гэта прывяло да таго, што наступленне войск арміі к канцу другога дня было спынена. Варта прызнацца, што горкі ўрок няўдалага наступлення ля Касцюкоўкі не пайшоў нам на карысць.

...Неўзабаве ў штаб арміі паступіла інфармацыя са штаба фронту аб тым, што ля Рэчыцы захоплены палонныя з пяхотнай дывізіі, якая раней дзейнічала супраць 3-яй арміі. Камандуючы фронтам загадаў нам зноў зрабіць сур'ёзную спробу пашырыць адзін з плацдармаў, каб не дапусціць далейшай перакідкі войск праціўніка да Рэчыцы.

Да гэтага часу становішча ў паласе дзеянняў 3-яй арміі змянілася. Групоўка праціўніка ля Касцюкоўкі і на поўнач ад яе зменшылася з-за перакідкі часцей у раён

Помнік на месцы фарсіравання р. Сож 22 лістапада 1943 г. каля в. Касцюкоўка (в. Міхееўка)

Гомеля і Рэчыцы. Да сярэдзіны лістапада мы змаглі назапасіць боепрыпасаў, часткова папоўніць асабовы састаў у дывізіях. Усё гэта дазволіла дабіцца перавагі над ворагам на выбраным для ўдару ўчастку, разлічваць на поспех наступлення.

Прарыў абароны праціўніка вырашана было здзейсніць сіламі чатырох стралковых дывізій. Дзве з іх наносілі франтальны ўдар у напрамку Хляўно — Рэкта — Журавічы, а дзве іншыя прызначаліся для дзеяння на флангах: адна ў напрамку Прапойска, а другая — Кармы з задачай скараціць абарону ворага да поўначы і поўдня ад участка прарыву заходняга берага Сажа.

Найбольш напружанымі былі дзве ночы перад наступленнем. Трэба было непрыкметна для праціўніка на невялічкім плацдарме сканцэнтраваць па аднаму стралковаму палку з дывізіёна артылерыі ад 362-ой, 283-яй, 17-ай і 121-ай гвардзейскіх стралковых дывізій.

Наступленне пачалося 22 лістапада 1943 г. у 9 гадзін раніцы. Пасля 10-мінутнага агнявога налёту пяхота батальёнаў першага эшалона імкліва ўварвалася ў першую траншэю праціўніка. Да 11 гадзін часці авалодалі Касцюкоўкай, Салабутай і Студзянцом, а да зыходу дня, нягледзячы на моцнае супраціўленне ворага і яго контратакі, злучэнні арміі выйшлі: 362-ая стралковая дывізія да Гайшына; 283-яя перарэзала шашу на поўнач ад Слаўні; 17-ая стралковая дывізія падышла да Слаўні і авалодала шашой; 121-ая гвардзейская стралковая дывізія заняла Рудню і Касаляцкі. Другі эшалон арміі — 41-ы стралковы корпус — да 20 гадзін сканцэнтраваўся ў раёне Лабыроўкі і лесу на захад ад яе, ачысціўшы яго ад дробных груп ворага; 269-ая дывізія, якая знаходзілася ў рэзерве, да зыходу дня выйшла ў раён Хляўно.

Такім чынам, аперацыя пачалася паспяхова. За першы дзень наступлення плацдарм быў пашыраны да 20 кіламетраў у шырыню і да 8—10 у глыбіню. Войскі арміі захапілі каля 200 палонных, 41 гармату, 50 мінамётаў і шмат рознай маёмасці і рыштунку. Каб не даць ворагу перадышкі, наступленне не спынялася і ўначы. 23 лістапада ў мэтах нарошчвання ўдару ў бой быў уведзены 41-ы стралковы корпус, а 24 лістапада — 269-ая стралковая дывізія...

Імклівае наступленне 283-яй стралковай дывізіі з'явілася вынікам умелага кіраўніцтва яе камандзіра палкоўніка В. А. Канавалава. 269-ая стралковая дывізія пад камандаваннем ініцыятыўнага, бясстрашнага камандзіра палкоўніка А. Ф. Кубасава, якая захапіла ў начным баі мястэчка Журавічы, таксама вызначылася ў гэтых баях.

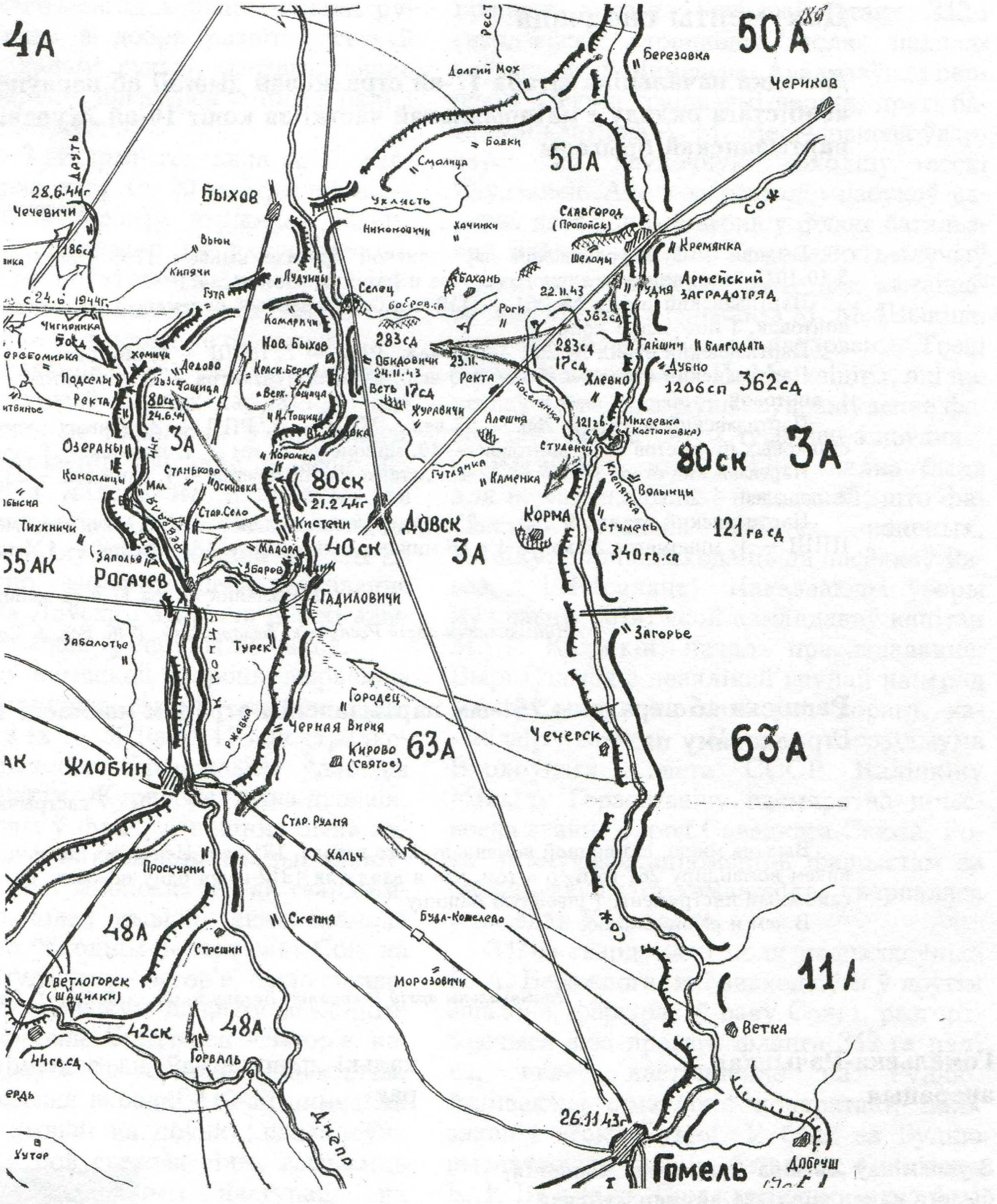

Карта-схема прарыву варожай абароны і вызвалення Кармянскага р-на

За тры дні наступлення прарыў быў пашыраны па фронту ўжо да 40 кіламетраў, а глыбіня прасоўвання войск дасягала 50 кіламетраў. У выніку выхаду часткі арміі да Дняпра варожая групоўка, што абаранялася ў міжрэччы Сож – Днепр, была раздвоена. Цяпер удар нашых войск накіраваўся на вузел шашэйных дарог Доўск, у тыл гомельскай групоўкі праціўніка.

Друкуецца ў перакладзе на беларускую мову паводле артыкула генерала арміі А. Гарбатава і генерал-лейтэнанта М. Івашачкіна "Наступленне 3-яй арміі на поўнач ад Гомеля". З часопіса "Военно-исторический журнал". 1962. № 8.

Падрыхтаваў Р. Залесны

Дакументы сведчаць

Даведка начальніка штаба 17-ай стралковай дывізіі аб папаўненні яе асабістага складу і матэрыяльнай часткі за кошт 10-ай Журавіцкай партызанскай брыгады

5 кастрычніка 1943 г.

Выдана 10-й Журавичской партизанской бригаде штабом 17-й стрелковой дивизии 5.10.1943 года, принято личного состава и материальной части:

Партизанский отряд № 261 — 110 чел., 1 станковый пулемет, 3 50 мм миномета, 110 винтовок, 1 повозка, 1 конь.

Партизанский отряд № 264 — 125 чел., РПД — 7, ППШ — 4, винтовок — 125.

Партизанский отряд № 265 — 110 чел., ручных пулеметов — 6, автоматов — 4, ПТР — 1, винтовок — 96.

Партизанский отряд № 266 — 52 чел., ППШ — 5, РПД — 3, ручных пулеметов — 3, станковых пулеметов — 3, винтовок — 40, минометов 82 мм — 1, повозок — 1, лошадей — 2.

Партизанский отряд № 267 — 32 чел., станковых пулеметов — 1, винтовок — 23, повозок — 2, лошадей — 2.

Партизанский отряд № 268 — 25 чел., ручных пулеметов — 3, ручных немецких — 2, ППШ — 1, минометов 50 мм — 1 с 46 минами, винтовок — 18, повозок — 1, лошадей — 2.

Начальник штаба 17-й сд майор *Эпштейн*

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 3946. Воп. 1. Спр. 1. Л. 338.

Распіска аб перадачы 261-ым партызанскім атрадам маёмасці 1312-му стралковаму палку

7 кастрычніка 1943 г.

Выдана мною, старшиной комендантского взвода, 1312 сп, Исаченко Евдокимом Денисовичем командиру 261-го п/о в том, что я взял для 1312-го сп одну повозку, двух лошадей, сапожный инструмент, 1 швейную машину.

В чем и расписываюсь.

Подпись

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 3946. Воп. 1. Спр. 1. Л. 337.

Гомельска-Рэчыцкая аперацыя

З успамінаў Логвіна Данілавіча Чэрвонія, былога камандзіра 121-ай гвардзейскай стралковай дывізіі

Пасля паспяховага завяршэння контрнаступлення пад Курскам савецкія войскі ў верасні 1943 г. працягвалі баі на бранскім, чарнігаўскім і кіеўскім накірунках. Пасля разгрому нямецкай групоўкі пад Бранскам войскі аднайменнага фронту ў пачатку кастрычніка выйшлі на Сож на поўнач ад Гомеля і захапілі некалькі плацдармаў на заходнім беразе ракі.

Л. Д. Чэрвоній

Тут немцы загадзя падрыхтавалі рубеж абароны з добра развітой сеткай траншэй, хадамі сувязі, дзотамі, перад лініяй абароны цягнуліся мінныя палі і дротавыя загарадкі.

Войскі 3-яй арміі генерала А. В. Гарбатава Бранскага (з 20 кастрычніка — Беларускага) фронту атрымалі задачу актыўнымі дзеяннямі не дапускаць узмацнення групоўкі нямецкіх войск у раёне г. Гомеля за кошт зняцця часткі сіл, якія абараняліся перад яе фронтам.

Камандаванне арміі рабіла неаднаразовыя наступы ў розных напрамках, але поспеху яны не прынеслі. У лістападзе 1943 г. прымаецца рашэнне правесці наступленне з маленькага плацдарма ля вёскі Касцюкоўка (Міхееўка, пазней на картах — Хляўно) з задачай выйсці да ракі Днепр, захапіць перакрыжаванне шасейкі ля Доўска і закрыць шляхі адыходу гомельскай групоўцы на захад.

Прарыў нямецкай абароны вырашана было ажыццявіць сіламі чатырох дывізій. Дзве з іх — 362-ая і 178-ая стралковыя — наносілі франтальны ўдар на Хляўно, Рэкту, Журавічы. Адна дывізія, дзейнічаючы ў флангу, павінна была павярнуць баявыя нямецкія пазіцыі на поўнач у бок г. Прапойска. 121-ай гвардзейскай стралковай дывізіі, якая займала абарону на ўсходнім беразе ракі Сож на фронце Студзянец—Загор'е, было загадана скаваць нямецкую абарону невялікімі сіламі на фронце Студзянец—Загор'е, наносячы ўдары на Рудню—Зяцькавічы, зламаць баявыя парадкі 110-ай нямецкай пяхотнай дывізіі на поўдні, паслядоўна ўводзячы ў бой свежыя сілы, вызваліць Карму. У далейшым наступаць на Сырск, Багданавічы, Хізаў.

Войскі ўводзіліся на плацдарм ноччу, каб раніцай салдаты былі ўжо добра замаскіраваны. Надвор'е было непрыглядным: церушыў дождж са снегам, дзьмуў пранізлівы вецер. Зімовага абмундзіравання яшчэ не атрымалі, у сырых акопах было холадна.

22 лістапада 1943 г. у 9.00 раніцы правялі дзесяцімінутны артналёт па агнявых кропках ворага. Распачаў атаку 342-і гвардзейскі стралковы полк падпалкоўніка Ф. І. Ячменева. Авалодаўшы першымі дзвюма траншэямі ворага, другі батальён капітана А. М. Мешчаракова ўварваўся на паўночную ваколіцу вёскі Студзянец. Але з-за развалін пабудоў варожы дзот адкрыў агонь у фланг батальёна. Байцы заляглі. Камандзір вылучыў ударную штурмавую групу пад камандаваннем старшага сяржанта М. М. Шыкіна. Дзот быў блакіраваны і падарваны. Трэці батальён капітана В. П. Масквіціна, які наступаў злева, зламаўшы супраціўленне фашыстаў, уварваўся ў Студзянец з поўдня.

Імклівасць атакі 342-га палка была для ворага настолькі нечаканай, што фашысты, кідаючы забітых, раненых, тэхніку, сталі адыходзіць да пасёлкаў Рагозны і Касаляцкі. Паказваючы ўзоры мужнасці, рота, якой камандаваў капітан М. Г. Калінкін, пачала праследаванне. Вырваўшыся з невялікай групай наперад і блакіруючы чарговы дзот ворага, камандзір загінуў. Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Калінкіну Міхаілу Герасімавічу пасмяротна прысвоена званне Героя Савецкага Саюза. Рота, імкнучыся адпомсціць фашыстам за смерць любімага камандзіра, уварвалася ў пасёлак Касаляцкі.

337-ы гвардзейскі полк падпалкоўніка В. А. Бережнога, які знаходзіўся ў другім эшалоне, фарсіраваў раку Сож і, разгортваючыся з-за правага фланга 342-га палка, павёў наступленне на Рудню. Адбіваючы шматлікія контратакі, полк захапіў вёску Рудня. У баях за Рудню вызначыўся трэці батальён капітана Е. І. Бузыкіна. Сам камандзір у час бою быў паранены, але застаўся ў страі да поўнай перамогі. Е. І. Бузыкін узнагароджаны ордэнам Айчыннай вайны II ступені.

Захапіўшы вёскі Студзянец, Рудня, пасёлкі Рагозны, Касаляцкі, 337-ы і 342-і палкі да зыходу дня 22 лістапада выйшлі да ракі Касалянка.

На другі дзень наступлення палкі дывізіі пачалі адчуваць востры недахоп

боепрыпасаў і прадуктаў харчавання. Непагадзь, бездараж не давалі магчымасці дастаўляць іх у неабходнай колькасці. Даводзілася нават выкарыстоўваць для гэтых мэт разам з іншымі відамі транспарту і самалёты У-2.

На досвітку 23 лістапада вораг прадпрыняў моцныя контратакі каля вёсак Зяцькавічы, Вазнясенск, Ліцвінавічы. Пяхоту гітлераўцаў падтрымлівалі танкі. Адбіўшы гэтыя контратакі, 337-ы полк уварваўся ў Кабылічы і Зяцькавічы, працягваючы адцясняць немцаў. 342-і полк увёў у бой першы батальён і захапіў Прасвет, Васкрасенск, Калініна, Ліцвінавічы. Такім чынам, дывізія за два дні баёў выйшла на рубяжы: Зяцькавічы, Вазнясенск, Калініна, прайшоўшы ўперад на 12—15 кіламетраў.

Вечарам 23 лістапада 340-ы гвардзейскі полк падпалкоўніка Ф. З. Слюсарэнкі, які трымаў абарону па ўсходняму берагу ракі Сож, фарсіраваў яе сіламі першага батальёна М. С. Цыбульскага ў раёне вёскі Новы Луч і другім батальёнам Н. Т. Бубнова ў раёне вёскі Рассвет. Пачалося наступленне на пасёлак Карму. Захапіўшы вёскі Новы Луч, Чырвоны Бор, Ветку, батальён Цыбульскага выйшаў на ўсходнюю ваколіцу Кармы. Батальён маёра Бубнова заняў вёскі Рассвет, Казакі, вышыню 155,2, вёску Сапажкі, пасёлак Бурны і ўвязаўся ў бой за пасёлак Шырокі.

У гэты час 337-ы полк, адбіўшы дзве контратакі ворага з боку Янаўкі і Лебядзёўкі, выйшаў на рубеж Лебядзёўка.

342-і полк, адбіўшы контратаку немцаў з боку Масцеравой Слабады, авалодаў Вынашаўкай і вышынёй 155,2, выйшаўшы так на паўночна-заходнюю ваколіцу Кармы. Да зыходу дня 24 лістапада Карму нашы войскі абышлі з трох бакоў.

...Мястэчка Карма размешчана каля вузла шасейных дарог, якія звязваюць Прапойск, Гомель, Магілёў, Журавічы. Нямецкае камандаванне надавала абароне Кармы вялікае значэнне, стварыўшы тут магутны абарончы вал на паўночных подступах да Гомеля. Акрамя 252-га пяхотнага палка 110-ай палявой дывізіі сюды быў уведзены 123-і запасны батальён. Абарону Кармы вёў гарнізон, узмоцнены вялікай колькасцю артылерыі, танкаў і САУ. Гітлераўцы разумелі, што страта мястэчка пазбавіць іх магчымасці манеўраваць сваімі рэзервамі і закрые шляхі адыходу гомельскай групоўцы на захад, за Днепр. Усё гэта абумовіла жорсткі характар яе абароны.

На працягу 24 лістапада наша дывізія была папоўнена боепрыпасамі, палепшылася справа з забеспячэннем часцей ежай. І нягледзячы на тое што салдаты вельмі стаміліся, камандаванне прымае рашэнне пачаць штурм Кармы 24 лістапада ў 21.00. Магутны артылерыйска-мінамётны агонь па важнейшых вузлах нямецкай абароны і агнявых кропках паведаміў аб пачатку штурму.

Немцы супраціўляліся з усіх сіл. Ішла барацьба за кожную вуліцу, кожны квартал, дом. Практыка ўзяцця населеных пунктаў ноччу якраз тут вельмі спатрэбілася нашым воінам. Створаныя ў батальёнах штурмавыя групы адыгралі выключна важную ролю ў блакіраванні, падрыве агнявых збудаванняў ворага і ачыстцы будынкаў ад засеўшых там немцаў.

Шостую гадзіну ідзе жорсткі бой. 342-і гвардзейскі полк ужо ачысціў ад гітлераўцаў паўночную і паўночна-заходнюю часткі Кармы. Асобныя групы і падраздзяленні вядуць баі ў цэнтры мястэчка. 340-ы гвардзейскі полк захапіў усходнюю і паўднёва-ўсходнюю часткі мястэчка, а таксама перакрыжаванне галоўных шасейных дарог. Супраціўленне ворага паступова заціхае. Нарэшце — пералом, і немцы пачынаюць адступаць, мініруючы на сваім шляху падыходы да дамоў, перакрыжаванні вуліц, дарог. Робяць усё, каб затрымаць наша наступленне.

Імклівасць і начны націск гвардзейцаў даюць канчатковую перавагу над фашыстамі. Раніца 23 лістапада прынесла насельніцтву Кармы перамогу. Разгарнуўшы фронт у заходнім накірунку, дывізія на-

ступае на ворага, адразаючы яму шляхі адыходу за Днепр, і да ночы выходзіць на рубеж Барсукі — Навасёлкі — вышыня 168,5 — Добрыч.

У вызваленні мястэчка Карма асабліва вызначылася аддзяленне сапёраў 340-га гвардзейскага палка сяржанта Пескарова, якія абясшкодзілі 87 пяхотных і супрацьтанкавых мін і іншых "сюрпрызаў", пакінутых гітлераўцамі пры адступленні. У складзе штурмавых груп аддзяленне падарвала тры дзоты. Усе шасцёра сапёраў былі ўзнагароджаны ордэнам Славы III ступені.

На досвітку 26 лістапада воіны працягвалі наступленне. 337-ы полк — у накірунку Залужжа — Стары Крыўск, а 340-ы полк — Навасёлкі — Рэвут — Тарахаўка. У ноч на 26 лістапада немцы падцягнулі буйныя рэзервы і з раніцы рабілі контратакі на Навасёлкі і Рэвут. Адбіўшы іх, воіны 340-га гвардзейскага палка літаральна на плячах адыходзячага ворага ўварваліся ў Рэвут і ў жорсткім баі авалодалі вёскай.

27 лістапада ў баі на подступах да Тарахаўкі немцы пры падтрымцы цяжкіх танкаў "тыгр" і самаходна-артылерыйскіх установак тыпу "фердынанд" 9 разоў хадзілі ў контратаку на першы і другі батальёны маёраў Цыбульскага і Бубнова. Але гвардзейцы стаялі насмерць. Вораг не прайшоў. У час адной з нямецкіх контратак, кіруючы боем свайго батальёна, паказваючы прыклады мужнасці і вытрымкі, смерцю героя загінуў камандзір першага батальёна 340-га гвардзейскага палка маёр М. С. Цыбульскі. Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 15 студзеня 1944 г. Мікалаю Сцяпанавічу Цыбульскаму прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

Гэтым жа ўказам за подзвігі, здзейсненыя ў баях на Кармяншчыне, званне Героя Савецкага Саюза прысвоена Мікалаю Міхайлавічу Шыкіну.

На рубяжы Стары Бялёў — Новае Жыццё — Берастьавец — Хізаў — Рэвут — Тарахаўка з 27 па 30 лістапада ішлі цяжкія баі. Знішчаючы жывую сілу і тэхніку ворага, 337-ы і 340-ы гвардзейскія палкі нанеслі яму цяжкія страты і прымусілі адыходзіць. 1 снежня 1943 г. воіны выйшлі да ўсходняга берага ракі Днепр на фронце Гадзілавічы — Рагачоў, 342-і гвардзейскі полк знаходзіўся ў другім эшалоне ў раёне Серабранкі.

...У выніку дзесяцідзённых баёў, якія распачаліся 22 лістапада, 121-ая гвардзейская стралковая дывізія фарсіравала раку Сож і прарвала моцна падрыхтаваную паласу абароны 110-ай нямецкай пяхотнай дывізіі, у жорсткіх баях выматала яе баявыя парадкі, не дала магчымасці фашыстам аднавіць абарону на поўдні Беларусі на фронце 25—27 кіламетраў.

Дывізія, прымяняючы абходны манеўр, вяла наступленне на поўдзень уздоўж галоўнай паласы абароны ворага. У далейшым поспех дывізіі і хуткі рух наперад усёй групоўкі арміі да Дняпра паставілі абарону ворага пад Гомелем у цяжкае становішча, прымусіўшы яго зняць адтуль частку сваіх сіл і перакінуць у раён Доўска.

Вечарам 26 лістапада 1943 г. савецкае Інфармбюро передало загад Вярхоўнага камандуючага І. В. Сталіна аб вызваленні горада Гомеля. Сярод часцей і злучэнняў, якія вызначыліся, першай была названа наша 121-ая гвардзейская дывізія. Яе ўдзел у вызваленні Гомеля быў высока ацэнены. Дывізіі прысвоілі найменне "Гомельская".

Пасля заканчэння Гомельска-Рэчыцкай аперацыі 121-ая гвардзейская Гомельская дывізія выводзіцца ў рэзерв Стаўкі Вярхоўнага Галоўнакамандавання і, прайшоўшы больш як 400 кіламетраў у раён г. Карасцень, уліваецца ў склад 13-ай арміі 1-га Украінскага фронту.

У баях на Кармяншчыне дывізія вызваліла 110 населеных пунктаў. Яна нанесла ворагу значныя страты ў жывой сіле і тэхніцы. За мужнасць і гераізм было ўзнагароджана 1500 чалавек: салдат, сяржантаў, афіцэраў дывізіі.

Батальён ішоў у атаку

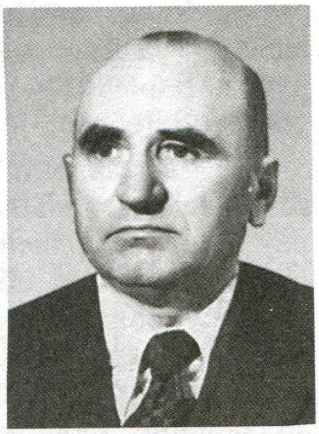
В. С. Круглікаў

Каторы ўжо раз з трапяткім хваляваннем бяру ў рукі пухнатую папку з маляўніча афармленым надпісам: "Яны вызвалялі Кармяншчыну". Тут змешчаны ўспаміны-памяць, успаміны-боль, фотаздымкі ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны, якія ў суровыя дні восені 1943-га, не шкадуючы жыцця, ішлі ў бой, каб вызваліць шматпакутную зямлю Кармяншчыны ад ненавіснага ворага. З аднаго фота глядзіць на мяне строгім позіркам ветэран 283-яй стралковай Чырванасцяжнай ордэна Суворава дывізіі былы палітработнік, маёр у адстаўцы В. С. Круглікаў, на грудзях якога ззяюць звыш дваццаці ўзнагарод за ратныя подзвігі ў Сталінградскай і Курскай бітвах, у баях за вызваленне Беларусі і Польшчы, за штурм Берліна.

...Халодная лістападаўская ноч 1943 г. Першы батальён 856-га палка 283-яй дывізіі на плацдарме ля вёскі Міхееўка заняў зыходны рубеж перад наступленнем. Камандзір палка падпалкоўнік Якунін паставіў задачу: выбіць ворага з паўднёвай часткі в. Міхееўка і развіваць наступленне на в. Хляўно, вызваліць яе ад ворага. Камсорг батальёна лейтэнант Круглікаў пабываў у ротах і ўзводах батальёна, гутарыў з байцамі.

— Вось мы і ступілі на зямлю нашай любіміцы Аннушкі Акінчыц, якая, паміраючы на руках байцоў, густа акрапіўшы сваёй гарачай крывёю зямлю расійскую, ціха шаптала: "Ідзіце дружней на ворага, там, наперадзе, Беларусь, мая Кармяншчына..."

Амаль кожны баец дывізіі ведаў і з гонарам узгадваў імя слаўнай патрыёткі. Пазней былы начальнік палітаддзела гэтай дывізіі Ц. А. Каваленка ў кнізе "Гомельская стралковая" напіша: "Прыгадваю сакратара 858-га стралковага палка старшага лейтэнанта Ганну Адамаўну Акінчыц, ураджэнку в. Сапажкі Кармянскага раёна Гомельскай вобласці. Яна вяла вялікую работу сярод моладзі, заўсёды знаходзілася на перадавой з аўтаматам у руках і санітарнай сумкай праз плячо — трапна страляла, выносіла раненых. За смеласць і мужнасць яе ўзнагародзілі ордэнам Айчыннай вайны і медалём "За адвагу". 8 сакавіка 1943 г. у баі ля вёскі Краснае на рацэ Неруч, імкнучыся дапамагчы параненаму камандзіру батальёна С. В. Кавалёву, Ганна Акінчыц прабіралася пад моцным агнём праціўніка на назіральны пункт. Варожая куля скасіла адважную дзяўчыну. Тады на магіле патрыёткі воіны пакляліся адпомсціць ворагу за смерць Ані і хутчэй вызваліць ад чужынцаў Кармяншчыну".

Раніцай цішыню абарваў грукат нашай артылерыі. На варожых пазіцыях паміж вёскамі Студзянец і Міхееўка ўздымалася зямля, вухкалі міны, рваліся снарады. Пад прыкрыццём артылерыйскага агню батальёны першага эшалона імкліва рынуліся на ворага. Шматгалосае "ўра!" пранеслася па ланцугу наступаючых байцоў.

— У атаку! — прагучаў над Сажом голас камандзіра 1-га батальёна 856-га палка А. В. Касенкі. Пад прыкрыццём туману байцы яго батальёна імгненна пераадолелі драцяную мінную загароду, уварваліся ў першую варожую траншэю. Завязаўся рукапашны бой. Лейтэнант Круглікаў з групай воінаў батальёна непрыкметна прабраліся да нямецкай батарэі, якая вяла агонь па наступаючых, падавілі гэтую агнявую кропку. 8 фашысцкіх ваяк засталіся вечна ляжаць каля разбітых гармат, астатнія, не вытрымаўшы націску смельчакоў, далі драпака ў бок Хляўна.

Камандаванне і афіцэры штаба 283-яй стралковай дывізіі 15 кастрычніка 1943 г.; р. Сож, в. Благадаць. Злева направа (сядзяць): камандзір артылерыйскай дывізіі маёр Смірноў, нам. камандзіра дывізіі палк. І. В. Груздоў, камандзір дывізіі В. А. Канавалаў, нач. штаба В. Куўшыннікаў, нач. палітаддзела Ц. А. Каваленка

Вёска Хляўно аказалася моцным арэшкам і з ходу яе ўзяць не давялося, бо фашысты на атакуючых байцоў першай роты батальёна абрушылі моцны кулямётны і аўтаматны агонь. Апрача гэтага, іхнія "фердынанды" вялі беглы агонь асколачнымі снарадамі па байцах роты. У ланцугу наступаючых атрымалася замешка. Салдаты заляглі, прыціснутыя моцным свінцовым дажджом. Атака захлынулася. Вораг пачаў контратакаваць роту. У гэты крытычны момант камбат капітан А. В. Касенка перадаваў Круглікаву:

— Вася, імчы ў роту і рабі ўсё магчымае, каб загад быў выкананы.

Пад Хляўном мясцовасць была роўнай і луг без кустоўя, бы той бубен, навылет прастрэльваўся ворагам. Камсорг усё ж дабраўся да ланцуга роты і, узняўшыся ва ўвесь рост, ускрыкнуў: "За мной! За Радзіму! За Аню! Наперад!" Байцы роты ўзняліся і кінуліся ў атаку на ворага. Фашысты не вытрымалі і пачалі адступаць, пакінуўшы на полі бою сваю гармату з боепрыпасамі. Байцы-смельчакі хуценька павярнулі варожую пушку, і хтосьці з іх кінуў жарт, гледзячы на камсамольца Парамонава:

— Ну што ж, Саша, дадзім салют у гонар твайго 18-годдзя, — і пачаў смаліць па чужынцах, якія, яшчэ шалёна агрызаючыся, адкочваліся ад вёскі Церахоўка.

На падыходзе да вёскі вельмі спатрэбілася тэлефонная лінія. Выканаць гэтую задачу было загадана камсамольцу А. А. Парамонаву. Ён па-пластунску папоўз з катушкай кабелю, але раптам быў цяжка паранены. Пераадольваючы боль, сцякаючы крывёю, Парамонаў цягнуў лінію,

П. В. Мажэйка

пакуль не страціў прытомнасць. На вялікі жаль, рана аказалася смяротнай, і ён назаўсёды знайшоў сабе спачын на зямлі суседняй з Хляўном Церахоўкі. У дзень ягоных імянін не тосты застольныя гучалі, а развітальны салют над магілаю-пагорачкам воіна-героя. Не чуў радавы Парамонаў, як салдаты ягонага батальёна вялі бой за вёску, а потым раптоўным ударам сумесна з часцямі дывізіі палкоўніка Канавалава авалодалі ёю і суседняй Чарнякоўкай і надвячоркам перарэзалі шашу Прапойск (зараз Слаўгарад) — Доўск у раёне в. Свенск, паспяхова выканаўшы гэтым самым задачу першага дня наступлення. Воіны дваццаці нацыянальнасцей удзельнічалі ў прарыве вельмі ўмацаванай абароны праціўніка ў раёне в. Міхееўка, а потым у кравапралітных баях вызвалялі ад чужынцаў тутэйшыя мясціны.

Былы начальнік палітаддзела 283-яй дывізіі Ц. А. Каваленка ў сваім успаміне расказвае:

"...У першых баях на зямлі Беларускай вызначыліся рускія... камбат і маёр С. В. Кавалёў (той самы камбат, імкнучыся якому аказаць дапамогу загінула Ганна Акінчыц. — *А. К.*), капітаны А. В. Касенка, Н. П. Лістуноў, украінцы начальнік штаба батальёна І. А. Беразняк, разведчыкі Н. А. Гнатчанка, П. С. Ганчарэнка, грузіны старшы лейтэнант Ш. А. Гогіхашвілі, камандзір стралковай роты О. М. Імедадзэ, азербайджанец камсорг 9-га гвардзейскага артпалка старшы лейтэнант С. Г. Азізаў, яўрэі камандзіры батарэі Н. Ш. Гімельштэйн і Д. Г. Гольберг, армянін камандзір роты А. Г. Авецісян, казах радавы К. Касенаў. Храбра змагаліся за вызваленне роднай зямлі воіны-беларусы начальнік штаба 856-га стралковага палка маёр Ф. І. Давыдзенка, камсорг 1-га стралковага батальёна гэтага ж палка лейтэнант В. С. Круглікаў... Воін-смяльчак прайшоў вогненнымі вёрстамі вайны праз усе нягоды выпрабаванняў, і сярод роспісаў на рэйхстагу ёсць і яго, хлебароба з вёскі Вепрын, што на Магілёўшчыне, Круглікава Васіля Савельевіча".

А. Кольчаў

Героі Савецкага Саюза — ураджэнцы Кармяншчыны

МАЖЭЙКА Павел Віктаравіч, нарадзіўся 28.12.1911 г. у в. Сапажкі. Скончыў Ленінградскую ваенна-тэарэтычную школу лётчыкаў (1933), Арэнбургскую школу лётчыкаў і лётчыкаў-назіральнікаў (1935). З чэрвеня 1941 г. на Паўднёва-Заходнім, Варонежскім, 1-ым і 4-ым Украінскім франтах ваенком авіяэскадрыллі, палка, нам. нач. палітаддзела дывізіі, нам. камандзіра асобнага палка па палітчастцы, камандзір авіяэскадрыллі, нам. камандзіра палка па лётнай падрыхтоўцы. Маёр Мажэйка вызначыўся ў баях за Карпаты ў жніўні 1944 — лютым 1945 г., на тэрыторыі Венгрыі і Чэхаславакіі. Зрабіў 112 вылетаў.

Званне Героя Савецкага Саюза прысвоена ў 1945 г.

Да 1950 г. у Савецкай Арміі, падпалкоўнік.

Памёр 19.1.1987 г.

НЕСЦЯРОВІЧ Павел Уладзіміравіч, нарадзіўся 8.7.1913 г. у в. Енцы. На фронце з 1943 г. Удзельнік Курскай бітвы, вызвалення Рэчыцы, Бабруйска, Асіповіч, Баранавіч,

Польшчы, баёў ва Усходняй Прусіі. Сапёр сяржант Несцяровіч вызначыўся пры фарсіраванні Дняпра каля Лоева.

Званне Героя Савецкага Саюза прысвоена ў 1943 г.

Пасля вайны ў органах МУС БССР. Памёр 7.9.1974 г. Імем П. У. Несцяровіча названа вуліца ў в. Енцы.

Подзвіг на Дняпры

П. У. Несцяровіч

Павел Уладзіміравіч Несцяровіч у 1930-ыя гг. па камсамольскай пуцёўцы паехаў у Зейскі раён Амурскай вобласці, працаваў горным рабочым у капальні "Кастрычніцкая". Працаваў выдатна, быў ударнікам, карыстаўся аўтарытэтам сярод сваіх таварышаў па працы.

На шосты дзень вайны з нямецка-фашысцкімі захопнікамі Павел Несцяровіч быў прызваны ў армію і стаў салдатам-сапёрам. Мужна змагаўся ён з ворагам на Курскай дузе, пад Сеўскам і Ноўгарадам-Северскім, на Дзясне і Сажы.

...Гэта было ў кастрычніку 1943 года. Вайсковае падраздзяленне, у якім быў Павел Несцяровіч, выйшла да Дняпра ў раёне г.п. Лоева. У ноч з 14 на 15 кастрычніка аддзяленню сапёраў была пастаўлена задача: у 2—3 кіламетрах на поўдзень ад Лоева замераць шырыню Дняпра, устанавіць профіль дна, праверыць, ці ёсць на заходнім беразе міны.

Толькі лодка са смельчакамі дайшла да сярэдзіны ракі, як у неба ўзляцелі варожыя ракеты і засвісталі кулі. Але яны не спынілі сапёраў.

Раніцай 15 кастрычніка 1943 г. прыфрантавую цішыню ўскалыхнуў гул гармат і рэактыўных мінамётаў. Пачатак артылерыйскай падрыхтоўкі быў і сігналам для фарсіравання Дняпра. Лодка з разлікам, дзе быў старшым Павел Несцяровіч, адна з першых адышла з усходняга берага на заходні. Фашысты заўважылі байцоў, адкрылі моцны агонь. Вада кіпела ад разрываў і куль, прабіла лодку. Сярод дэсантнікаў з'явіліся параненыя. Але лодка, якой кіраваў Несцяровіч, ішла наперад. Калі да берага засталіся лічаныя метры, Павел Несцяровіч загадаў адкрыць агонь па фашыстах. Дэсантнікі выскачылі з лодкі і, страляючы на хаду з аўтаматаў і кулямётаў, кінуліся ў атаку. Ім на дапамогу спяшаліся ўжо воіны іншых падраздзяленняў. Вось і першыя траншэі ворага. Калі фашыстаў выбілі з іх, сапёр Несцяровіч з таварышамі забраў у лодку параненых дэсантнікаў і зноў перасёк Днепр. Камандзір роты т. Шавела ўключыў яго ў групу, якая павінна была перацягнуць цераз раку паромны трос і наладзіць пераправу артылерыі.

Зноў пад моцным агнём ворага сапёры пераправіліся на заходні бераг, замацавалі трос. Калі вярталіся назад, убачылі, што асколкам снарада перабіты трос. Павел Несцяровіч кінуўся ў ваду, за ім байцы Сласцін і Чакіраў. Адшукаўшы канцы троса, сапёры злучылі іх. Заданне было выканана.

30 кастрычніка 1943 г. Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР радавому Несцяровічу Паўлу Уладзіміравічу і яго баявым сябрам-аднапалчанам сяржанту Ільгачову Івану Васільевічу, радавым Сласціну Васілію Мікалаевічу і Чакіраву Кузьме Емяльянавічу было прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

Пасля Дняпра Павел Уладзіміравіч удзельнічаў у баях за Вышамір, Ровенскую Слабодку, Каравацічы, Васілевічы, Дземяхі. Многа вогненных вёрст прайшоў воін-сапёр. У Польшчы, на Нараўскім плацдарме, Павел Уладзіміравіч быў цяжка паранены. Пасля шпіталя —

А. А. Філімонаў

курсы, а потым больш чвэрці стагоддзя служба ў органах міліцыі. Да баявых узнагарод ветэрана далучыліся новыя, пасляваенныя. Прозвішча Героя Савецкага Саюза выдатніка міліцыі Паўла Уладзіміравіча Несцяровіча было занесена ў Ганаровую кнігу Міністэрства ўнутраных спраў СССР.

Ф. Стэльмашок

ФІЛІМОНАЎ Аляксандр Андрэевіч, нарадзіўся 9.5.1918 г. у в. Кучын. Герой Савецкага Саюза (1945). З 1943 г. на Сцяпным, 1-ым і 2-ім Украінскіх франтах, камандзір танкавага ўзвода, роты. Вызначыўся ў баях на тэрыторыі Германіі. З 16.4. 1945 г. да 11.5.1945 г. рота на чале з Філімонавым фарсіравала р. Нэйсе і Шпрэе, знішчыла ачагі супраціўлення гітлераўцаў у адным з прыгарадаў Берліна. У баях з праціўнікам рота адбіла 10 контратак, знішчыла 12 танкаў і самаходных гармат, 11 палявых гармат, 35 кулямётных кропак, 20 грузавых аўтамашын і каля 500 гітлераўцаў. Прымаў удзел у вызваленні Прагі.

Званне Героя Савецкага Саюза прысвоена ў 1945 г.

Скончыў БДУ (1949). Доктар гістарычных навук (1969), прафесар (1970).

З 1952 г. на выкладчыцкай, з 1969 г. на навуковай рабоце. Распрацоўвае праблемы гісторыі БССР перыяду сацыялістычнага будаўніцтва, Вялікай Айчыннай вайны. Адзін з аўтараў і член рэдкалегіі 3-томнай кнігі "Усенародная барацьба на Беларусі супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны" (кн. 1–3, 1983–1985), адзін з аўтараў 5-га тома і член галоўнай рэдкалегіі 5-томнай "Гісторыі Беларускай ССР" (1972–1975).

Поўны кавалер ордэна Славы

ХАДАНОВІЧ Леў Сяргеевіч, нарадзіўся 15.11.1923 г. у в. Струмень. Поўны кавалер ордэна Славы. У Вялікую Айчынную вайну (з 1942 г.) падрыўнік 1-ай Гомельскай партызанскай брыгады, з 1943 г. на фронце. Памочнік камандзіра ўзвода разведкі ст. сяржант Хадановіч вызначыўся ў баях за вызваленне Беларусі і Польшчы. Ноччу на 22.7.1944 г. у тыле праціўніка знішчыў 2 варожых карэкціроўшчыкаў, разведаў агнявыя сродкі ворага; ноччу на 1.12.1944 г. у тыле ворага з узводам разведчыкаў пранік у размяшчэнне абароны праціўніка, закідаў гранатамі бліндаж, знішчыў кулямёт, узяў у палон 2 гітлераўцаў; 13.2.1945 г. у раёне Гдыні з групай разведчыкаў захапіў "языка" і каштоўныя звесткі пра абарону ворага.

Пасля дэмабілізацыі скончыў Гомельскі рачны тэхнікум (1947). Працаваў старшым дыспетчарам Днепра-Бугскага тэхнічнага ўчастка рачнога шляху. Адзначаны Граматай Вярхоўнага Савета БССР, двума знакамі "Выдатнік сацыялістычнага спаборніцтва" Галоўрачфлоту рэспублікі, ганаровымі граматамі.

З узнагародных лістоў на Льва Хадановіча

"...Ноччу з 22 на 23 ліпеня 1944 г. Хадановіч, выконваючы спецыяльнае задан-

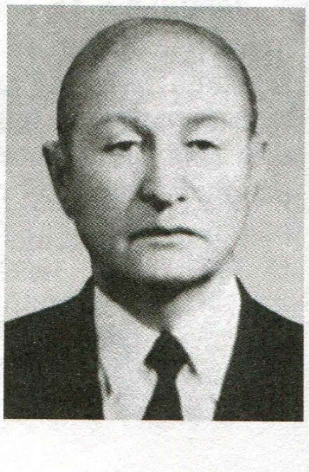

Л. С. Хадановіч

не камандавання, прабраўся на вышыню, дзе заселі фашысцкія карэкціроўшчыкі, і аўтаматным агнём знішчыў іх. Ён даставіў у наша размяшчэнне каштоўныя звесткі аб агнявых сродках ворага. Таварыш Хадановіч заслугоўвае ўрадавай узнагароды — ордэна Славы III ступені. Камандзір палка палкоўнік Семянчук".

1-ая рэзалюцыя: таварыш Хадановіч узнагароджаны ордэнам Славы III ступені. Подпіс: камандзір 139-ай стралковай дывізіі генерал-маёр Кірылаў.

"Са сваім узводам Хадановіч ноччу на 1 снежня 1944 г., пераадолеўшы раку Нараў, пранік у размяшчэнне ворага, закідаў гранатамі бліндаж, знішчыў станковы кулямёт і захапіў двух палонных. Нягледзячы на моцны агонь фашыстаў, Хадановіч вёў свой узвод у пошуку спакойна, умела. Манеўраваў сіламі ўзвода ў час захопу "языка".

Сваімі дзеяннямі Хадановіч заслугоўвае узнагароды — ордэна Чырвонага Сцяга...

Загадам па 49-ай арміі ад 23 снежня 1944 г. Хадановіч узнагароджаны ордэнам Славы II ступені. Камандуючы войскамі 49-ай арміі генерал-палкоўнік Грышын".

У трэцім узнагародным лісце, падпісаным камандуючым 2-ім Беларускім фронтам маршалам Савецкага Саюза К. К. Ракасоўскім, гаворыцца, што 13 лютага 1945 г. Хадановіч у якасці старшага групы разведчыкаў пранік у размяшчэнне нямецкай абароны, захапіў "языка" і сабраў неабходныя звесткі аб пярэднім краі абароны фашыстаў, за што ўзнагароджваецца ордэнам Славы I ступені.

Адзнака маршала

...Ішлі цяжкія баі за горад Данцыг. Палонны гітлеравец расказаў, што ў катакомбах хаваюцца пярэваратні-вервольфаўцы. Камандзір палка Семянчук і начальнік штаба Сямашка паставілі перад разведчыкамі задачу: даведацца, дзе і колькі пярэваратняў знаходзіцца ў катакомбах, і па магчымасці даставіць "языка" ў штаб палка.

Старшыня Хадановіч падабраў групу байцоў, якія пайшлі разам з ім. Першага часавога знялі бясшумна. Група ціхенька прабіралася па цемры катакомбаў. І зноў удача — пасля трохдзённага бою фашысты спалі непрабудным сном, спадзеючыся на вартавых. Разведчыкі бясшумна сабралі зброю, Хадановіч выстраліў. Ашалелым вервольфаўцам заставалася толькі лыпаць на савецкіх салдат. Гэта вылазка дала магчымасць разведчыкам без бою прывесці ў штаб 82 салдат і 2 гітлераўскіх афіцэраў.

Ордэн Баявога Чырвонага Сцяга на гімнасцёрку Льва Хадановіча прымацаваў сам маршал К. К. Ракасоўскі.

На развітанне Канстанцін Канстанцінавіч выказаў спадзёўку, што ім яшчэ давядзецца сустрэцца. І сапраўды было яшчэ дзве сустрэчы з камандуючым. Адна — на Эльбе, калі маршал павіншаваў старшыню з перамаганосным завяршэннем вайны з фашыстамі. А другая — 24 чэрвеня 1945 г. у Маскве, калі К. К. Ракасоўскі, С. М. Будзённы, К. Я. Варашылаў наведалі казармы, дзе размясціліся ўдзельнікі святочнага парада Перамогі.

Кавалер ордэна Аляксандра Неўскага

Ураджэнец в. Каменка 23-гадовы лейтэнант Мікалай Давыдзенка сустрэў ранак 22 чэрвеня 1941 г. на заходніх рубяжах Краіны Саветаў, а дакладней — на Паўночна-Заходнім фронце, дзе служыў у складзе 415-га стралковага палка першай стралковай дывізіі. Яго злучэнне пагеройску супраціўлялася пераўзыходзячым у колькасці і па ўзбраенні фашысцкім армадам. Але сілы былі няроўныя, і адступаць з цяжкімі баямі давялося да самай Масквы.

Менавіта з-пад Масквы зімой 1941-га і пачаўся доўгі пераможны шлях маладога афіцэра да фашысцкага логава. Асабліва вызначыўся стралковы батальён, якім камандаваў М.А.Давыдзенка, у ба-

7. Зак. 522.

ях за вызваленне Польшчы і ва Усходняй Прусіі ў 1944—1945 гг. Менавіта ў 1944 г. за ўдалыя аперацыі па фарсіраванні рэк і ўзяцці гарадоў, праведзеныя яго часцю ў складзе дывізіі, высокае камандзірскае майстэрства і асабістую мужнасць Мікалай Акулавіч быў узнагароджаны двума ордэнамі Чырвонага Сцяга. Але самы памятны бой быў наперадзе.

...Ішоў апошні год вайны. Стралковы батальён маёра Давыдзенкі вёў упартыя баі ў Польшчы. У адзін з дзён перад ім была пастаўлена задача: абысці з тылу і заняць вельмі ўмацаваны пункт праціўніка — польскі гарадок Торнуў.

Наступаючы, падраздзяленне на працягу некалькіх гадзін авалодала першай і другой лініямі абароны фашыстаў. У выніку чыгуначная ветка, па якой праціўнік падкідваў на падмацаванне жывую сілу і тэхніку, была перарэзана, а гітлераўцы абяскроўлены.

У гэтай аперацыі нямала страт панёс і батальён Давыдзенкі, а сам камбат, які заўжды быў у першых радах байцоў і асабістым прыкладам натхняў іх у атакі, быў цяжка паранены, апынуўся ў шпіталі. А таму не мог ведаць, што за тую аперацыю вышэйшае камандаванне прадставіла яго да баявой узнагароды.

Але Радзіма не забыла героя. Праз 17 год, у 1962 г., старшыню тадышняга Курганіцкага сельсавета нечакана патурбавалі званком з ваенкамата. Маўляў, так і так, у архіве Міністэрства абароны СССР знайшлі ўзнагародны ліст, у якім гаворыцца, што за высокае ваеннае майстэрства маёр Давыдзенка ўзнагароджаны палкаводчым ордэнам Аляксандра Неўскага і яму належыць з'явіцца для атрымання ўзнагароды.

На жаль, цяжкія раненні далі аб сабе ведаць: Мікалай Акулавіч Давыдзенка рана пайшоў з жыцця.

Р.Залесны

Героямі сталі на Кармяншчыне

КАЛІНКІН Міхаіл Герасімавіч, нарадзіўся 16.4.1916 г. у Петраградзе. У Вялікую Айчынную вайну на фронце з 1941 г. Камандзір асобнай стралковай роты капітан Калінкін вызначыўся пры вызваленні Кармянскага раёна. 22.11.1943 г. каля в. Студзянец рота на чале з Калінкіным уварвалася ў траншэі і выбіла з іх праціўніка, аўтаматным агнём і гранатамі ён знішчыў 12 гітлераўцаў. Каб спыніць кулямётны агонь варожага дзота, паранены М. Г. Калінкін закрыў амбразуру сваім целам. Загінуў 22.11.1943 г. Натхнёныя яго подзвігам, байцы захапілі важны плацдарм.

Званне Героя Савецкага Саюза прысвоена ў 1944 г.

Пахаваны ў в. Касцюкоўка. Яго імем названы вуліцы ў г.п. Карма і в. Ліцвінавічы. На месцы бою каля в. Касцюкоўка, на беразе р. Сож, насыпаны курган Славы, каля падножжа якога мемарыяльная пліта з апісаннем подзвігу Героя.

Паўтарыў подзвіг Матросава

Трэцяя армія генерала Гарбатава рыхтавала наступленне. Пачалося вызваленне Беларусі. У роту капітана Калінкіна наведаўся паштальён. Атрымаў ліст з роднай Вярэйшчыны і камандзір. Горка было чытаць радкі, дзе родныя пісалі пра пахавальныя, што прыходзяць у іх Падольнае. Сяброў юнацтва заставалася ўсё менш. Які лёс наканаваны яму, Калінкіну?

М. Г. Калінкін

На здымку, што ўклаў у паштоўку, капітан напісаў: "На памяць аб Вялікай Айчыннай вайне. Няхай помніць маю жалезную руку той, хто яе пацiскаў. І вы памятайце, родныя, і ты, жонка Галіна, успамінай баявога сябра, смелага і слаўнага, які змагаецца супраць фашыстаў. За Радзіму-маці, за сяброў і за цябе... Ваш Міхаіл. Лістапад 1943 года. Беларусь". Гэта было яго апошняе пісьмо, дасланае на бацькаўшчыну перад подзвігам.

...Нарадзіўся Міхаіл Калінкін у невялічкай вёсачцы Падольнае на беразе Рудзі. Рачулка працякае каля самага падвор'я Калінкіных. Яна заўсёды прыцягвала братоў-блізнят Мішу і Алёшу. Аднойчы яны паспрачаліся, даказваючы адзін аднаму, што ў Рудзі няма канца, ды і пайшлі, назіраючы за плынню вады. Аж да вусця датупалі, датуль, дзе Рудзь уліваецца ў Протву.

Благавешчанскую пачатковую школу браты Калінкіны скончылі на “выдатна”. Цяпер іх чакала Вышагародская сярэдняя школа.

—У школе я тады выкладаў гісторыю,— расказвае дырэктар Вышагародскай школы Мікалай Фёдаравіч Кісялёў.— Мішу Калінкіна памятаю па яго захапленні Спартаком, Паўкам Карчагіным, рэвалюцыянерамі, героямі грамадзянскай вайны. Памятаю такі выпадак. Ад Падольнага да Вышагорада было каля 6 кіламетраў. Цяжкавата даводзілася падлеткам у непагадзь. Дык вось аднойчы, у самы разліў, Міша ўсіх малых вяскоўцаў перанёс цераз брод, каб яны сухімі засталіся, а на самім, як кажуць, сухой ніткі не засталося. Хто, скажыце, мог бы здзейсніць такі ўчынак?

—Асабіста мне падабалася прагнасць Мішы Калінкіна да ведаў, — прыпамінае настаўніца біялогіі Ганна Віктараўна Кісялёва. — На ўсю вёску пяцікласнікі мелі толькі адзін падручнік па біялогіі. Але яны ніколі не атрымлівалі двоек. Мішы падабалася даследніцкая работа. Памятаю, як ганарыліся дзеці, калі падзякаваў ім старшыня мясцовага калгаса за вырашчанае і перададзенае гаспадарцы насенне канюшыны, аб якой на вёсцы тады амаль не ведалі. Магчыма, менавіта праца на доследным участку ў школе і прывяла Мішу за руль трактара.

Дырэктар школы М. Ф. Кісялёў дапамог юнаку ўладкавацца на курсы трактарыстаў, якія адкрыліся пры Вярэйскай машынна-трактарнай станцыі. Прайшлі месяцы вучобы — і вось на палетках роднага калгаса "Першае Мая" вядзе свой трактар малады трактарыст Калінкін. А памочнікам у яго, вядома ж, брат Алёша. Прымаючы работу ад братоў, брыгадзір трактарнай брыгады Мацвей Уладзіміравіч Чысцякоў заўсёды адзначаў: ёсць дзве нормы!

Не толькі да працы быў здатны Міхаіл. Без яго не абыходзілася ніводная вясковая вечарынка, ніводнае вяселле. Цікавы субяседнік, добры гарманіст, аматар прыпевак.

Восенню 1936 г. Мішу Калінкіна праводзілі на службу ў Чырвоную Армію. Праводзілі з наказам не падвесці род Калінкіных, служыць не горш, як працаваў у калгасе. Ад калгаса юнаку ўручылі прэмію, а дырэктар Вярэйскай машынна-трактарнай станцыі Гаўрыла Пятровіч Бажамолаў падараваў на развітанне ад калектыву імянны гадзіннік. Праводзілі ў армію Мішу родныя. За сталом побач сядзела шчаслівая ад павагі да каханага жонка Галіна.

Праз тры гады вярнуўся Міхаіл Калінкін на бацькаўшчыну ў званні лейтэнанта, камуністам. Першая парада, з якой сустрэлі маладога афіцэра ў Вярэі, была адназначнай — трэба вучыць моладзь ваеннай справе. Хмары згушчаліся на небасхіле, Радзіме патрэбны былі добра падрыхтаваныя абаронцы. Міхаіл стаў інструктарам райкома камсамола.

А потым — вайна, развітанне з роднымі, Галінай, якая рыхтавалася стаць маці яго першынца. І вось аўтамабіль з мабілізаванымі крануўся з месца, пакаціў па пыльнай вясковай вуліцы і схаваўся за ваколіцай.

...Раніца 22 лістапада 1943 г. Па лугавінах уздоўж Сажа — свае і чужыя. Вось-вось аб'яваць атаку. Некалькі мінут агнявога артылерыйскага шквалу. Выбухі бачны ў глыбіні варожай абароны. Наступае час пехацінцаў. Крыху прыгнуўшыся, салдаты кінуліся ў першую траншэю. Твар у твар, вочы ў вочы — усё вырашаюць мужнасць, раптоўнасць, уменне валодаць зброяй. Калінкін побач са сваімі салдатамі. Стральба ідзе ва ўпор. На першай лініі абароны фашысты агрызаліся да апошняга патрона. Побач з Калінкіным радавы Анатоль Латачкін, які толькі што першым уварваўся ў фашысцкі дзот. Крыху далей схапіўся з гітлераўцамі радавы Павел Васільеў.

Пасля першага ранення Міхаіл Калінкін не пакінуў поле бою. У гэты час з флангаў загаварылі фашысцкія кулямёты. Салдаты як падкошаныя падалі на зямлю. "Трэба знішчыць дзот", — маланкай бліснула ў галаве капітана. І вось ужо дзве гранаты ляцяць у адкрытую амбразуру. Але аднекуль збоку раздаюцца новыя чэргі. Міхаіл адчуў, як кулі зноў упіліся ў яго цела. Побач падаюць салдаты. Сабраўшы астатнія сілы, камандзір паўзе да дзота. Кінута апошняя граната, але і пасля выбуху дзот працягвае агрызацца. Свінцовыя чэргі спыняюць наступаючых. Міхаіл падцягвае анямелае цела, яшчэ рывок — кулямёт ворага захлынуўся, працінаючы чэргамі адважнага воіна. Нашы падраздзяленні з крыкам "ура" пайшлі ў атаку.

...На руках неслі байцы любімага камандзіра. Неслі, не хаваючы слёз. Міхаіл Герасімавіч Калінкін паўтарыў подзвіг легендарнага Аляксандра Матросава.

На полі, па-над блакітным Сожам узвышаецца помнік герою, на ім золатам зззяюць словы: "Герой Савецкага Саюза капітан Калінкін Міхаіл Герасімавіч, 1916—1943". Ля помніка часта можна ўбачыць людзей. Ветэраны, былыя аднапалчане героя, а часцей маладыя наведваюць месца подзвігу, ускладваюць кветкі — даніну павагі і памяці аб тых, хто аддаў жыццё ў барацьбе з фашызмам.

М. Кольчаў

УШАКОЎ Сцяпан Лаўрэнцьевіч, нарадзіўся 7.12.1909 г. у в. Задушнае Навасільскага р-на Арлоўскай вобл. У Чырвонай Арміі ў 1930—1933 гг. З ліпеня 1941 г. на Калінінскім, Бранскім, 2-ім Беларускім франтах.

Камандзір узвода разведкі старшы сяржант С. Л. Ушакоў вызначыўся ў баях за вызваленне Кармянскага раёна.

8.11.1943 г. каля в. Салабута ўварваўся ў варожы дзот і знішчыў кулямётны разлік, чым забяспечыў захоп узводам траншэі ворага. 14.11.1943 г. таксама ўварваўся ў дзот ворага і знішчыў яго. У час прарыву варожай абароны каля вёсак Казімірава, Паштовая, Глінка знішчыў 13 гітлераўцаў, пяцярых захапіў у палон. У баях з 29 лістапада да 9 снежня 1943 г. узвод адбіў некалькі контратак ворага, знішчыў больш як 60 гітлераўцаў.

Званне Героя Савецкага Саюза прысвоена ў 1944 г.

Памёр 28.10.1965 г.

"Ганаруся, што ёсць такія смельчакі"

Камандуючаму 3-яй арміяй генералу А. В. Гарбатаву перад пачаткам наступлення патрэбны былі свежыя звесткі аб сілах гітлераўцаў у раёне вёсак Міхееўка, Студзянец, Салабуда, што на Кармяншчыне. Разведку вырашылі даручыць узводу старшага сяржанта Ушакова з 362-ой Чырванасцяжнай стралковай дывізіі. Начальнік разведкі дывізіі маёр Шапавалаў выклікаў да сябе камандзіра ўзвода і растлумачыў задачу: прабрацца ў размяшчэнне ворага, засекчы агнявыя кропкі на пярэднім краі, знайсці слабае звяно ў абароне фашыстаў, а яшчэ — захапіць "языка".

Узвод разведчыкаў з 1210-га стралковага палка ў лістападаўскія дні 1943 г. знаходзіўся на славутым плацдарме-пятачку на правабярэжжы Сажа ў той час, калі асноўныя сілы арміі трымалі абаро-

ну на левым, славіўся ў дывізіі рызыкоўнасцю, ініцыятыўнасцю, абавязковасцю ў выкананні любога задання. Перад выхадам старшы сяржант Ушакоў, камандзір узвода, уважліва азнаёміў падначаленых з задачай кожнага, падкрэсліў, што ад гэтай разведкі ў многім залежыць поспех аперацыі. Асаблівую надзею Ушакоў ускладваў на разведчыка Зуева з Тульшчыны. Магчыма, таму, што той, як і ён сам, у мірным жыцці працаваў на зямлі, быў аграномам, вырошчваў хлеб.

...Дзе паўзком, дзе пад прыкрыццем лагчынкі ці хмызняку разведчыкі непрыкметна адолелі "нейтралку", дротавае нагрмаджэнне, падкраліся да першай варожай траншэі. Ушакоў вучыў хлопцаў заўсёды дзейнічаць па-суворАўску: нечакана для ворага, хутка і з націскам. Рыўком кінуліся ў траншэю да варожага дзота, агонь якога прыкмеціў Сцяпан ужо некалькі гадзін таму назад. Кароткая чарга — і кулямётны разлік быў знішчаны.

Ля вёскі заціхлі. Трэба было засекчы агнявыя кропкі. І зноў удача — выявілі, што ля Салабуты вораг замаскіраваў больш за дзесятак дзотаў і бліндажоў. Цяпер на чарзе разведка варожай абароны ў Студзянцы і Міхееўцы. Выяўлены асноўныя агнявыя кропкі. Але галоўнае — здабыць "языка". Выбралі адзін з бліндажоў, што ўзвялі фашысты воддаль ад галоўных камунікацый. Зняты вартавы. Зуеў і Шышкін юркнулі ў бліндаж і хутка вывелі адтуль да смерці перапалоханага обер-яфрэйтара. Цяпер разведчыкаў чакаў не менш цяжкі зваротны шлях. Урэшце фашысты выявілі іх і адкрылі агонь, які не даваў узняць галавы. А тут яшчэ "язык" пачаў супраціўляцца. Давялося звязаць фрыца і цягнуць на сабе. На кожным кроку нашых байцоў чакала лавіна свінцу.

Ушакоў аддае загад прабірацца ўперад з "языком", а сам з групай прыкрыцця застаецца, каб адбіцца.

Немца пацягнуў Зуеў, але хутка варожая куля дагнала яго. Так і застаўся ляжаць былы аграном на зялёнай руні азіміны, паліваючы яе гарачай крывёй. Потым смерць напаткала яфрэйтара Шышкіна, але ўсё ж група дацягнула "языка" да сваіх.

...Паказанні обер-яфрэйтара, даныя разведчыкаў дапамаглі ў наступленні. Артылерысты прыцэльна накрылі бліндажы і траншэі ворага.

Уручаючы старшаму сяржанту С. Л. Ушакову ордэн Славы III ступені, камандзір 362-ой стралковай дывізіі сказаў:

— Ганаруся, што ў нашай дывізіі ёсць такія смельчакі.

Гэта толькі адзін эпізод з баявога жыцця Сцяпана Лаўрэнцьевіча Ушакова.

М. Кольчаў, В. Ушаў-Ландыш

ЦЫБУЛЬСКІ Мікалай Сцяпанавіч, нарадзіўся ў 1920 г. у в. Тоўмач Шпалянскага р-на Чэркаскай вобл. У Чырвонай Арміі з 1940 г. У 1941 г. скончыў Кіеўскае ваенна-пяхотнае вучылішча. На фронце ў Вялікую Айчынную вайну (са снежня 1941 г.) камандзір батальёна 340-га гвардзейскага стралковага палка (121-ая гвардзейская стралковая дывізія, 3-яя армія, Беларускі фронт) гвардыі маёр вызначыўся пры прарыве абароны праціўніка на р. Сож 22.11.1943 г. Пасля фарсіравання ракі батальён авалодаў апорнымі пунктамі каля вёсак Чырвоны Бор і Чырвоная Ветка і гэтым самым забяспечыў разгортванне і ўступленне ў бой галоўных сіл палка. 30.11.1943 г. пры адбіцці варожай контратакі каля в. Тарахаўка М. С. Цыбульскі загінуў. Званне Героя Савецкага Саюза пасмяротна прысвоена 3.6.1944 г. Узнагароджаны ордэнамі Леніна, Аляксандра Неўскага.

М. С. Цыбульскі

М. М. Шыкін

ШЫКІН Мікалай Міхайлавіч, нарадзіўся 7.10.1913 г. у в. Мар'еўка Гарадзішчанскага павета Пензенскай губ., удзельнік баёў у Беларусі ў час Вялікай Айчыннай вайны. На фронце з 1941 г., старшы сяржант, камандзір сапёрнага ўзвода. Вызначыўся пры вызваленні Кармянскага раёна. Званне Героя Савецкага Саюза прысвоена ў 1944 г.

Памёр у 1967 г.

Сяржант з Пензеншчыны

У лістападзе 1943 г. стралковая дывізія, якой камандаваў генерал Логвін Данілавіч Чэрвоній, стаяла ў абароне на ўсходнім беразе Сажа на фронце Касцюкоўка (пазней, па картах, — Хляўно) — Загор'е, маючы перад сабою вайсковыя часці 110-ай нямецкай пяхотнай дывізіі. Камандуючы 3-яй арміяй А. В. Гарбатаў паставіў перад дывізіяй Чэрвонія задачу прарваць абарону ворага ў раёне вёскі Студзянец і, наносячы галоўны ўдар у накірунку Рудні і Зяцькавіч, вызваліць Карму і ў далейшым наступаць на Хізаў, Багданавічы.

Ноччу войскі выйшлі на выгіб Сажа, які дугой выступаў паміж Міхееўкай і Студзянцом.

Цяжкая задача выпала сапёрам. Ноччу на 22 лістапада трэба было зрабіць праходы на мінных палях і ў дротавых загародках. На ўчастку другога батальёна 342-га палка капітана А. І. Мешчаракова дзейнічала група дывізіённых сапёраў гвардыі старшага сяржанта Мікалая Міхайлавіча Шыкіна, у склад якой уваходзілі М. А. Кузняцоў, А. П. Чарной, І. М. Ягораў, С. Р. Білый.

Возера Крынічнае, адкуль пачынаўся шлях сапёраў, было ахутана шчыльнай коўдрай восеньскай цемрадзі. Церушыў дробны дождж, пераходзячы падчас у снег. Але калі заняліся справай, адышлі некуды холад, цемра, патаемны страх. Сапёр у жыцці, як вядома, памыляецца толькі аднойчы...

Пасля першага праходу немцы пачулі сапёраў і адкрылі прыцэльны агонь. Адляжаўшыся, нашы байцы зноў прыступілі да размініравання. Рызыкуючы жыццём, праклалі яшчэ два праходы, залажылі чатыры фугасы, злучыўшы правады з падрыўной машынкай. Святлела марудна.

Раніцай 22 лістапада ў неба ўзвілася чырвоная ракета — сігнал аб пачатку атакі. Сяржант Шыкін павярнуў рукаятку падрыўной машынкі. Чатыры магутныя выбухі скаланулі паветра. Кароткі артналёт — і воіны 342-га палка, якім камандаваў падпалкоўнік Ф. А. Ячменеў, з магутным "ура!" пайшлі на ворага.

Наперадзе байцоў беглі сапёры, праводзячы атакуючых па створаных праходах. Сяржант Шыкін адным з першых уварваўся ў траншэю і ўступіў у рукапашную. Пасля яго ўдараў чатыры фашысцкія ваякі не падняліся з зямлі.

У гэтым жа баі гвардыі старшы сяржант Шыкін вывеў са строю дзве агнявыя кропкі ворага. Потым захапіў фашысцкі кулямёт і доўгімі чэргамі стаў касіць адступаючых гітлераўцаў. Убачыўшы, што адна з фашысцкіх гармат усё яшчэ вядзе агонь па нашых баявых парадках, Шыкін з П. М. Ваўліным і Е. Р. Васаевым паўзком прабраліся да яе і знішчылі разлік.

Да зыходу першага дня наступлення дывізіі авалодалі вёскамі Студзянец, Рудня, пасёлкамі Рагозны, Касаляцкі...

Памяць аб ураджэнцу Пензеншчыны, які праявіў мужнасць у баях з фашыстамі

пры вызваленні Кармяншчыны, жыве ў сэрцах ўдзячных беларусаў.

М. Кольчаў, В. Ушаў-Ландыш

Знакамітыя землякі

Лёс адмірала П. Ц. Бандарэнкі

Не так даўно мне давялося пабываць у Цэнтральным ваенна-марскім музеі ў Ленінградзе. У адной з залаў экскурсавод паказаў фатаграфію контр-адмірала П. Бандарэнкі. У гады Вялікай Айчыннай вайны ён быў начальнікам палітаддзела Волжскай ваеннай флатыліі. Здымак зроблены ў адзін з дзён Сталінградскай бітвы летам 1942 г. На маё пытанне пра далейшы лёс воіна старшы навуковы супрацоўнік гісторыка-архіўнага аддзела музея Л. Філіпава адказала, што ён рэпрэсіраваны ў 1950 г.

Фатаграфію П. Ц. Бандарэнкі мне даслаў настаўнік сярэдняй школы № 2 г.п. Карма А. Спадабаеў. У школьным музеі захоўваюцца некаторыя асабістыя рэчы адмірала. Навучэнцы вядуць перапіску з дачкой Пятра Ціханавіча — Святланай, якая жыве ў Ленінградзе. Жыхары вёскі Старая Зенькавіна, дзе нарадзіўся П. Бандарэнка, шануюць памяць свайго легендарнага земляка.

У жніўні 1949 г. контр-адмірал П. Ц. Бандарэнка наведаў родную вёску. Выступіў на сходзе партыйнага актыву раёна. Гэта была апошняя сустрэча з землякамі. Адмірал успомніў у дэталях сваё дзяцінства і юнацтва. Яго бацька, Ціхан Якімавіч, таксама доўга служыў на флоце. Удзельнічаў у руска-японскай вайне 1904–1905 гг. на крэйсеры "Варяг". Раненні падарвалі здароўе. У маці, Марыі Анісімаўны, засталося пяцёра дзяцей — два сыны і тры дачкі. Старэйшым быў Пётр.

"Эх, дай Бог веку Ціхану, ганарыўся б сваім сынам. Сапраўдны гаспадар", — гаварылі пра Пятра яго суседзі. А ён на ўсё жыццё запомніў словы бацькі: "Вучыся, сынок, лягчэй будзе жыць на свеце". Нават калі батрачыў да рэвалюцыі, з кнігай ніколі не развітваўся.

Пасля рэвалюцыі, летам 1918 г., у сямі кіламетрах ад роднага сяла — у Ліцвінавічах саратнік У. І. Леніна П. М. Лепяшынскі арганізаваў першую на Беларусі школу-камуну. Пётр не раз бегаў з сябрамі паглядзець, як жывуць там. Разам са стрыечным братам І. А. Ільюшчанкам стварыў у роднай вёсцы атрад чонаўцаў. Ён жа быў і адным з першых камсамольцаў у Карме. Калі ў 1918 г. эсэры паднялі тут мяцеж, Пётр прыняў удзел у яго падаўленні. Не абышлося і без страт — загінуў у час бою Іван Ільюшчанка, які працаваў старшым міліцыянерам.

Вясной 1919 г. Пётр з сябрам Апанасам Маскалёвым сталі маракамі-добраахвотнікамі ў Дняпроўскай флатыліі. У гэты ж час Пятра прымаюць у камуністычную партыю. Васемнаццацігадовы юнак удзельнічае ў баях на Дняпры, Доне, Днястры, змагаецца супраць белапалякаў, Махно, Урангеля, прымае ўдзел у падаўленні Кранштацкага мяцяжу. У 1922 г., закончыўшы курсы старшых рулявых, Пётр знаходзіцца на караблях Балтыйскага флоту.

Арганізатарскі талент камісара Чарнаморскага флоту праявіўся ў перыяд абароны Адэсы і Севастопаля. Вось што піша пра П. Ц. Бандарэнку ў сваёй кнізе "Асаджаная Адэса" віцэ-адмірал І. І. Азараў: "Самы сумленны, адкрытай душы камуніст, ураўнаважаны і бясхітрасны. Да яго кожны мог трапіць на прыём у любы час. Ён умеў выслухаць, даць разумную параду.

П. Ц. Бандарэнка

На флоце яго любілі і паважалі". Аптыміст па натуры, Пётр Ціханавіч ніколі не губляўся нават у самай складанай франтавой абстаноўцы.

У баях пад Сталінградам камандуючы Волжскай ваеннай флатыліяй адмірал Д. Рогаў так ацаніў камісара флатыліі контр-адмірала П. Ц. Бандарэнку: "Стойкі салдат. Умелы арганізатар, выдатны военачальнік і палітработнік".

Так, Пятру Ціханавічу нярэдка даводзілася знаходзіцца па пояс у вадзе, пад градам куль і асколкаў побач з матросамі. Там, на берагах Волгі, ён атрымаў цяжкае раненне.

Да апошняга часу мы мала што ведалі пра героя. Цяпер людзі шануюць яго памяць у Ленінградзе, Адэсе і Севастопалі. На радзіме, у Карме, у яго гонар названа адна з вуліц райцэнтра. У музеі сярэдняй школы № 2 герою прысвечана экспазіцыя. У школе, дзе яшчэ да рэвалюцыі вучыўся Пётр Ціханавіч, праводзіцца вялікая ваенна-патрыятычная работа. Аб яе выніковасці гавораць такія факты: за апошнія 15 гадоў з выпускнікоў школы каля 100 чалавек выбралі нялёгкую ваенную прафесію.

Б. Дз. Даўгатовіч

Дакументы сведчаць

Выпіска з асабістай справы

Бандарэнка Пётр Ціханавіч нарадзіўся 3 верасня 1901 г. у вёсцы Старая Зенькавіна Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Беларус, селянін-бядняк. У 1919 г. Кармянскі валасны камітэт РКСМ прымае яго ў камсамол. Кастрычнік 1919 — жнівень 1920 г. — адказны праваднік Дняпроўскай ваеннай флатыліі. Удзельнічаў у баях на польскім фронце пад Кіевам, Ржышчавам і Чарнобылем у складзе Дняпроўскай флатыліі.

Удзельнічаў у баях супраць Урангеля пад Марыупалем, Бярдзянскам у складзе экспедыцыйнай марской дывізіі — жнівень—кастрычнік 1920 г. Да 1922 г. упаўнаважаны кантралёр, кантралёр асобнага марскога пагранічнага аддзялення пры Асобным аддзеле Чорнага і Азоўскага мораў (г. Ейск, Анапа).

Люты—май 1922 г. — чырванафлоцец другога балтыйскага флоцкага экіпажа, г. Ленінград. Затым да мая 1923 г. — курсант школы рулявых і сігнальшчыкаў, а да лістапада — старшынярулявы пасыльнага судна "Азімут", Балтыйскі флот.

Лістапад 1923 — лістапад 1926 г. — слухач ваенна-марскога вучылішча імя Рошаля, г. Ленінград. Затым — да студзеня 1929 г. — палітрук крэйсера "Камінтэрн" Чарнаморскага флоту. На крэйсеры быў у загранічным плаванні ў Турцыі ў 1928 г.

1929 г. — ваенком тральшчыка "Даратэя" (дывізіён тральшчыкаў Чарнаморскага флоту). Да студзеня 1930 г. — ваенком падлодкі "Палітрук" Чарнаморскага флоту. Да мая 1934 г. — слухач ваенна-палітычнай акадэміі імя Талмачова, г. Ленінград. Да верасня 1937 г. — ваенком, да лютага 1939 г. — ваенком лінкора "Парыжская Камуна". Затым да чэрвеня 1942 г. — начальнік Палітупраўлення Чарнаморскага флоту, а са жніўня да кастрычніка 1942 г. — ваенком Волжскай ваеннай флатыліі.

Кастрычнік 1942 — ліпень 1943 г. — намеснік камандуючага па палітчастцы Волжскай ваеннай флатыліі. Да 19 ліпеня 1944 г. — начальнік палітычнага аддзела Ваенна-марскіх устаноў СССР.

19 ліпеня 1944 — 31 мая 1947 гг. — начальнік палітаддзела Каспійскай флатыліі. Да лістапада 1949 г. — намеснік па палітчастцы камандуючага Чарнаморскім флотам.

21 лістапада 1949 г. звальняецца з кадраў Узброеных Сіл па артыкулу 44 пункт "В".

Узнагароджаны ордэнамі Чырвонага Сцяга, Чырвонай Зоркі, медалямі "20 год РККА", "За абарону Сталінграда", "За абарону Адэсы", "За абарону Севастопаля".

Адказ з ваеннай калегіі Вярхоўнага суда СССР

7 снежня 1988 г.

Бандарэнка Пётр Ціханавіч асуджаны ваеннай калегіяй Вярхоўнага суда СССР 28 кастрычніка 1950 г. да расстрэлу з канфіскацыяй маёмасці па абвінавачванні ва ўдзеле ў шкодніцка-падрыўной рабоце ў партыі і дзяржаўным апараце. Праведзенай у 1954 г. дадатковай праверкай было ўстаноўлена, што данае абвінавачванне з'яўляецца неабгрунтаваным, і вызначэннем ваеннай калегіі ад 26 мая 1954 г. даны прыгавор адменены і справа ў адносінах Бандарэнкі П. Ц. спынена з-за адсутнасці саставу злачынства. Бандарэнка поўнасцю рэабілітаваны пасмяротна.

Падрыхтаваў Б. Дз. Даўгатовіч

Камандзір дывізіі

Адным з першых злучэнняў войск, якія прынялі на сябе ў чэрвені 1941 г. магутны ўдар механізаваных і танкавых часцей германскага вермахта, была 17-ая Горкаўская Чырванасцяжная стралковая дывізія імя Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР. Менавіта тут, на лясістых прасторах шматпакутнай Беларусі, пралёг накірунак галоўнага ўдару нямецка-фашысцкай арміі па плану "Барбароса".

17-ай стралковай дывізіяй к таму часу ўжо тры гады камандаваў генерал-маёр Цярэнцій Кірылавіч Бацанаў. Сялянскі сын з в. Вашчанкі прайшоў суровую працоўную і вайсковую школу.

У маі 1940 г. Ц.К.Бацанаву Пастановай Савета Народных Камісараў СССР было прысвоена званне генерал-маёра. Дарэчы, гэта была першая пастанова ўрада аб прысваенні ўведзеных у РСЧА генеральскіх званняў. Такім чынам, Бацанаў стаў першым з ураджэнцаў Кармяншчыны генералам.

У канцы лета 1940 г. 17-ая сд была перадыслацыравана ў Беларусь у г. Полацк. А вясной грознага 1941-га Ц.К.Бацанаву прапанавалі паехаць у Маскву на вучобу ў Акадэмію Генеральнага штаба. Але ён папрасіў пакінуць яго ў дывізіі.

У сярэдзіне чэрвеня дывізія была вылучана да заходняй мяжы для аператыўнага сканцэнтравання ў раёне г. Ліда. Тут 22 чэрвеня ў раёне Воранава—Ліда яна ўступіла ў бой з мотапяхотай і танкамі 12-ай танкавай і 18-ай матарызаванай дывізій германскага вермахта. У гэтых баях у першыя дні вайны часцямі дывізіі пад камандаваннем вопытнага генерала Бацанава (за яго плячыма ўжо была фінская кампанія) было разгромлена да двух палкоў мотапяхоты праціўніка, падбіта і знішчана шмат танкаў, аўтамашын і іншай тэхнікі.

Але фашысты яўна пераўзыходзілі ў жывой сіле і тэхніцы, асабліва танкамі і авіяцыяй. І генерал Бацанаў у тых складаных умовах прымае рашэнне вечарам 24 ліпеня рухацца ў бок г. Стоўбцы. На чале першага ланцуга ішоў генерал Бацанаў, афіцэры штаба дывізіі. І ўсё ж у 90 км на паўднёвы захад ад Мінска дывізія трапіла ў акружэнне.

Ц.К.Бацанаў аддаў загад палкам прарывацца ў напрамку Слуцк—Калінкавічы, малымі групамі выходзіць з акружэння і весці нападзенні на малыя групы праціўніка, праходзячы на поўдзень па рацэ Прыпяць.

Сам Бацанаў выйшаў з акружэння 16 ліпеня з батальёнам сувязі ў раёне Азарыч, у 60 км ад Мазыра, прайшоўшы з баямі па лясах і балотах Беларусі, ад Нёмана да Прыпяці, каля 400 км. Але Бабруйск быў заняты немцамі, таму накіраваліся на Гомель.

Тут Бацанаў камандаваў спачатку зводным атрадам, а ў канцы ліпеня 1941 г. быў прызначаны камандзірам 24-й сд, сфарміраванай ім з рэшткаў 17-ай сд. На працягу жніўня і першай паловы верасня яна вяла цяжкія абарончыя баі ў Мазырскім умацаваным раёне, з баямі адыходзіла праз Лоеў, Чарнігаў, Пры-

Т. Л. Уласаў

лукі на Палтаўшчыну. У той час як лінія фронту адкатвалася ўсё далей на ўсход, войскі 21-ай арміі, у т.л. і 24-ая сд, змагаліся ў выключна складаных умовах акружэння ў раёне гарадоў Прылукі і Піраціп. Тут дывізія была часткова разбіта, частка трапіла ў палон. Быў убіты і камандзір дывізіі генерал Бацанаў.

Вось вытрымка з рапарта начальніка штаба дывізіі маёра Р.Р.Скрыпкі, якому ўдалося выйсці з акружэння: "У цяжкай абстаноўцы абарончых баёў генерал-маёр Бацанаў заўсёды быў на самых небяспечных участках і асабіста кіраваў боем. Ён быў для нас узорам мудрасці і храбрасці".

За баявыя адзнакі ў баях з фашыстамі ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны Ц.К.Бацанаў быў узнагароджаны пасмяротна ў маі 1965 г. ордэнам Ачыннай вайны I ступені, а таксама медалём "За абарону Кіева". А яшчэ да вайны ўдастоіўся ордэна Чырвонай Зоркі. Беларускі селянін па паходжанні, рабочы па сацыяльным становішчы і ваенны па прафесіі, ён быў чалавекам доўгу, патрыётам і інтэрнацыяналістам у самым поўным сэнсе гэтых слоў.

Рыгор Ганжураў

Генерал з Хізава

Трафім Лявонавіч Уласаў нарадзіўся ў 1900 г. у в. Хізаў. Атрымаўшы пачатковую адукацыю, не захацеў заставацца ў вёсцы сярод збяднелых і паўгалодных сялян, а пайшоў добраахвотнікам у рады Чырвонай Арміі. Ваяваў на франтах грамадзянскай вайны. Прайшоў шлях ад чырвонаармейца да начальніка артылерыі арміі. У 1940 г. пастановай Савета Народных Камісараў СССР Т. Л. Уласаву прысвоена воінскае званне генерал-маёра. У якасці камандзіра аднаго з вайсковых злучэнняў ён прымаў актыўны ўдзел у савецка-фінляндскай вайне і быў узнагароджаны ордэнам Леніна.

...У пачатку Вялікай Айчыннай вайны, калі вораг імкліва рухаўся ў напрамку Масквы, у ваколіцах Смаленска разгарнуліся жорсткія абарончыя баі. 41-гадовы генерал знаходзіўся на пярэднім краі абаронцаў старажытнага горада, умела кіруючы абаронай і ўласным прыкладам узнімаючы дух байцоў. 14 ліпеня 1941 г. у час чарговага націску праўзыходзячых сіл праціўніка адважны камандзір быў цяжка паранены асколкам варожага снарада. Яго накіравалі ў бліжэйшы шпіталь, але выратаваць жыццё, на жаль, не змаглі. Т. Л. Уласаў пасмяротна ўзнагароджаны ордэнам Айчыннай вайны I ступені.

Пахаваны ў г. Смаленск на Пакроўскіх воінскіх могілках.

Б. Пладуноў

Баявымі шляхамі

Прыйшоў той дзень

Верасень 1943-га. Фашысты адступаюць, але яшчэ спадзяюцца, што ім дапамогуць утрымацца збудаванні і ўмацаванні, узведзеныя над кручамі Сажа.

Камандаванне Чырвонай Арміі ставіць перад народнымі мсціўцамі 14-ай Цёмналесенскай Чырванасцяжнай партызанскай брыгады, якая дзейнічала на Магілёўшчыне, заданне: у раёне вёскі Студзянец фарсіраваць раку Сож і выйсці на злучэнне з наступаючымі часцямі, ударыўшы па ворагу з тылу.

Асноўны ўдар было намечана нанесці з лесу, што ля вёсак Студзянец, Рудня, Ліцвінавічы. Чырвоная ракета падала сігнал аб пачатку аперацыі. У Студзянцы фашысты ад нечаканасці выскоквалі з хат літаральна ў адной бялізне. Апамятаўшыся, пачалі падпальваць пабудовы, каб неяк разабрацца ў начной цемры. Зарава асвяціла і вёску Салабута. Тут група партызан вяла знішчальны агонь па невялікай фашысцкай групоўцы.

Бой за Студзянец быў больш цяжкім. Каля штаба гітлераўцаў, што размясціўся ў хаце Панаса Арцем'ева, былі сканцэнтраваны агнявыя кропкі ворага. Немцы ўдарылі па наступаючых партызанах. Узвод Дзмітрыя Цюлева першым закідаў гранатамі кулямётнае гняздо, але з другой амбразуры ўдарыў кулямёт, і Цюлеў быў цяжка паранены. Ён яшчэ знайшоў у сабе сілы падняць узвод у атаку. "За Радзіму, наперад!" — гэта былі апошнія словы партызанскага камандзіра, скошанага фашысцкай куляй. Завязаўся рукапашны бой. Пад націскам партызан гітлераўцы адступілі, пакінуўшы на полі бою 156 трупаў, 2 спаленыя аўтамашыны, дзесяткі ручных і станковых кулямётаў, сотні аўтаматаў, ружжаў.

Салабуту зноў азарыла вогнішча. За вёскай гарэла гумно. Адтуль чуліся крыкі, і партызаны кінуліся ратаваць людзей. У полымі аказаліся італьянцы, выступіўшыя супраць вайны і Гітлера. Фашысты вырашылі спаліць іх у гумне. Большасць былых ваяк загінула жудаснай смерцю. Выратаваць ўдалося толькі каля сотні.

Пераправіўшыся цераз Сож у раёне вёскі Прыбар, партызаны адкрылі свабодны праход для часцей Чырвонай Арміі.

Але хутка немцы зноў сканцэнтравалі каля вёсак Студзянец і Салабута свае групоўкі. Цяжка давялося жыхарам, што не асмеліліся пакінуць родныя мясціны. Карнікі хапалі любога. У Студзянцы былі расстраляны дзед Мітрафан Ларчанка, Пётр Ларчанка, Марцін Сінігаеў. Жанчын і дзяцей фашысты загналі ў лагер. Большасць з іх ужо ніколі не вярнуліся дамоў. Жыхар вёскі Салабута Цімафей Пятровіч Папкоў з жонкай Дар'яй Пятроўнай толькі праз 23 гады адшукалі свайго сына, якога пяцігадовым хлапчуком схапілі карнікі.

...Вяртаючыся з Чырвонай Арміяй на месцы нядаўніх баёў, партызаны 14-ай Цёмналесенскай брыгады зноў прынялі ўдзел у фарсіраванні Сажа. На гэты раз у раёне вёскі Хляўно. 22 лістапада над кручамі ракі загаварылі гарматы нашай артылерыі. У Студзянец першымі ўварваліся байцы роты капітана Калінкіна, якія паўтарыў подзвіг Аляксандра Матросава. У баі за Хляўно смерцю герояў загінуў начальнік штаба аднаго з атрадаў 14-ай Цёмналесенскай брыгады Рыжанкоў з вёскі Прудок. Да канца выканалі свой абавязак партызаны Пётр Лёгкі, Павел Перасаў, Іван і Мікіта Кольчавы з Салабуты.

М. Кольчаў

Ваяваў на Украіне

У кастрычніку 1939 г. Пятра Трафімавіча Асюлева прызываюць у рады Чырвонай Арміі і накіроўваюць у Гомельскае кулямётнае вучылішча. Але не давялося юнаку прайсці тут поўны курс абучэння. У званні лейтэнанта Пётр Трафімавіч быў накіраваны на фронт. Яго прызначылі камандзірам кулямётнай роты. З пачатку жніўня 1941 г. і да кастрычніка рота стаяла ў абароне на ўсходнім беразе ракі Волхаў. У лістападзе гэтага ж года Асюлева прызначылі камандзірам стралковага батальёна, прысвоілі званне старшага лейтэнанта.

Ішлі кровапралітныя баі за кожную пядзю зямлі. Горад Малая Вішара двойчы пераходзіў з рук у рукі. У час наступлення пад Масквой, якое пачалося 6 снежня 1941 г., Волхаўскі фронт сваімі баявымі дзеяннямі дапамагаў Заходняму, Калінінскаму і Паўднёва-Заходняму франтам у правядзенні наступальных баявых аперацый. 14 снежня 1941 г. пас-

ля ўзяцця горада Малая Вішара батальён, якім камандаваў Асюлеў, атрымаў задачу выбіць ворага з вёскі Някрасава.

У лютым 1942 г. П. Т. Асюлеў на Паўночна-Заходнім фронце ў раёне Старой Русы. Тут прайшоў курсы ўдасканальвання каманднага саставу. Пасля заканчэння іх яму прысвоілі званне капітана, прызначылі памочнікам начальніка аператыўнага аддзела штаба дывізіі. У яго функцыі ўваходзіла прымаць удзел у распрацоўцы наступальных аперацый часцей, якія ўваходзілі ў склад дывізіі, кантраляваць ад імя штаба выкананне баявых задач падраздзяленнямі. За непасрэдны ўдзел у баявых аперацыях Пётр Трафімавіч быў узнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі. У лістападзе 1942 г. яму прысвоена воінскае званне маёр. Асюлеў назначаецца начальнікам аператыўнага аддзела штаба дывізіі. Удзельнічае ў ліквідацыі Дзям'янскага плацдарма. Потым дывізія ўваходзіла ў склад Стэпавага фронту. У жніўні 1943 г. дывізія, у якой служыў П. Т. Асюлеў, разам з танкавымі падраздзяленнямі вызваліла горад Гадзяч. Пасля ўзяцця боем гэтага горада неабходна было заняць горад Вялікая Пісараўка. Паступілі даныя, што там немцаў няма. Для высвятлення становішча ў Вялікую Пісараўку камандуючы арміяй генерал-лейтэнант Трафіменка пасылае Асюлева з групай аўтаматчыкаў і радыёстанцыяй.

—Калі мы прыбылі ў Вялікую Пісараўку, — успамінаў Пётр Трафімавіч, — у горадзе ніякіх вайсковых падраздзяленняў не было. Аб гэтым я паведаміў камандзіру дывізіі. Аднак праз некаторы час мы даведаліся, што да горада набліжаецца вялікая калона нямецкіх войск. Аддаю загад заняць абарону ў самым высокім будынку горада — школе і паведамляю аб гэтым камандзіру дывізіі. Завязаўся цяжкі бой. Сярод нашай групы з'явіліся забітыя і раненыя. З нецярпеннем чакаем падмацавання. Праз некаторы час у горад увайшлі нашы часці. За выкананне баявога задання я быў узнагароджаны ордэнам Вялікай Айчыннай вайны II ступені.

П. Т. Асюлеў прымаў удзел у вызваленні гарадоў Ахтырка, Пераяслаў-Хмяльніцкі. У 1943 г. (жнівень) дывізія выйшла да Дняпра. Фарсіравала яго ў раёне вёскі Букрын. Гэта быў невялічкі плацдарм на заходнім беразе. Ён адыграў важную ролю ў развіцці далейшага наступлення. Дывізія ўдзельнічала ў вызваленні Левабярэжнай Украіны, гарадоў Васількова, Фастава, Казаціна, Вінніцы, Жмерынкі, Камянец-Падольска.

У баях за Вінніцу ў лютым 1944 г. Пётр Трафімавіч удзельнічаў ужо як начальнік штаба стралковага палка. За праяўленую храбрасць у бітве за гэты горад ён ўзнагароджаны ордэнам Баявога Чырвонага Сцяга. У бітве за горад Цярнопаль 16 ліпеня 1944 г. Асюлеў быў цяжка паранены. Пасля шпіталя ён зноў начальнік штаба свайго палка. 3 мая 1945 г. Асюлеву прысвоена воінскае званне падпалкоўнік. Да ўзнагарод далучылася яшчэ адна, як сведчанне яго баявых заслуг, — ордэн Вялікай Айчыннай вайны I ступені. Свой баявы шлях П. Т. Асюлеў закончыў пад Прагай.

Пасля вайны Пётр Трафімавіч працаваў спачатку настаўнікам гісторыі, а затым ваенруком у СШ № 2 г.п. Карма.

В. Смірноў

Гронкі каліны

...22 лістапада 1943 г. Макрэдзь, перадсвітанкавая цемра. Непрытульна і цяжка было на сэрцы. Праз які момант пачнецца атака, якой наканавана пачаць вызваленне роднай Кармяншчыны ад фашыстаў. У тыя гадзіны чакання Аляксей Шмыгалёў чамусьці прыгадаў бацьку. Стары Дзяніс, перанёсшы цяжкія катаванні, стаяў пад дулам аўтаматаў з горда ўзнятай галавой і зацятымі ад болю і нянавісці вуснамі. Не, ён не скарыўся фашыстам, не выдаў таварышаў па партызанскай барацьбе. Ён разумеў, што гэта яго апошнія імгненні жыцця, аднак на

Е.А. Арзуманян

твары мужнага чалавека ворагі бачылі толькі нянавісць і пагарду. “Сынкі мае любыя адпомсцяць за мяне!” — вось апошняе, што крыкнуў Дзяніс пад стук аўтаматных чэргаў. І цяпер сын каторы раз гаварыў у думках: “Адпомшчу, тат, абавязкова адпомшчу!”

Гром артылерыйскай кананады разарваў цішыню над Сажом. Ад узрываў снарадаў уздыбілася зямля на варожых пазіцыях. І вось громкагалосае “ўра!” кінула байцоў у атаку. Пераадолена драцяная агароджа, ззаду засталося памечанае сапёрамі міннае поле. Рукапашны бой у першай траншэі ворага. Узвод Конкіна, у якім служыў Аляксей Шмыгалёў, атрымаў заданне вызваліць паўночную частку вёскі Студзянец. Аддзяленне аўтаматчыкаў старшага сяржанта Катлярова выбіла фрыцаў з першых хат. Радавы Шмыгалёў па-пластунску паўзе да падвор'я, адкуль шалёна б'е чэргамі фашысцкі кулямёт. Яшчэ б крыху, і можна закідаць кулямёт гранатамі. Побач ужо знайшлі смерць зямляк Аляксея Цімафей Усцінавіч Таранаў, рускі Васіль Сцяпанавіч Смалякоў. Ды і сам Аляксей атрымаў кулю ў плячо. Чарга, яшчэ адна — нарэшце фашысцкі кулямётчык перастаў касіць нашы рады.

Вёску зацягнулі палосы дыму, агонь ірваўся ў лістападаўскае змрочнае неба. Фашысты кінуліся ў контратаку. Варожая куля збіла зорачку на шапцы Шмыгалёва. Асколкі міны, якія разарваліся непадалёку, пасеклі рукі байца. Рознакаляровымі кругамі паплыло навакольле ў вачах Аляксея. Апрытомнеў салдат, пачуўшы ласкавы покліч:

—Алёша, родненькі, адкрый вочы! — знаёмы дзявочы голас зваў з небыцця, прымушаў выйсці з непрытомнасці.

Адкрыў урэшце вочы і здзівіўся — побач санінструктар. Зямлячка з Пакроўска Дуся Смарчанка. Вось дык сустрэча на вайне!

У шпіталь на Браншчыне, дзе лячылі Аляксея Шмыгалёва, прыйшла да салдата навіна, што за бой у вёсцы Студзянец ён узнагароджаны медалём "За адвагу".

...Адгрымела Вялікая Айчынная. Адышлі ў нябыт падзеі тых дзён. Але ветэрану часта нагадваецца бой за Студзянец. Здаецца, працягні руку — і дакранешся да баявых таварышаў, разам зацішна прыгнешся ў акопчыку. Але не — параслі акопы калінай. Вунь яе чырвоныя гронкі так і ззяюць крывавымі кроплямі на сонцы. Сарваўшы некалькі з іх, Шмыгалёў падцягнуў папругу на кані і накіраваў яго на цэнтральную сядзібу саўгаса "Рудзянскі". Там жыве яго сям'я. Чацвёра дзяцей выгадаваў былы салдат. Валянціна стала эканамістам, Мікола — заатэхнікам. А вось Надзя і Кастусь пайшлі бацькавай дарогай, сталі інжынерамі лясной гаспадаркі. Ён увесь пасляваенны перыяд аддаў лесу, садзіў, расціў, лячыў яго. З павагай прывучыў адносіцца да лесу і дзяцей. Цяпер унучка Натка сустрэне на ганку дзеда, а ён ёй лясны пачастунак — гронкі каліны падорыць, і на твары дзяўчынкі, паўтараючы выраз дзеда Аляксея, выступіць шчаслівая ўсмешка. Яна таксама любіць лес. І каліна ж да таго прыгожая...

М. Кольчаў

Яны вызвалялі Кармяншчыну

АРЗУМАНЯН Ерванд Аванэсавіч, нарадзіўся ў 1909 г. у Арменіі. З сялян. У 1934 г. скончыў Цімiразеўскую акадэмію і працаваў у калгасе заатэхнікам. У 1938 г. абараніў кандыдацкую дысертацыю.

М. Р. Грызлоў

М. І. Захараў

У 1941 г. пайшоў на фронт дабравольцам і да Дня Перамогі знаходзіўся ў дзеючай арміі. Сакратар партбюро, зампаліт палка 121-ай стралковай дывізіі. У лістападзе 1943 г. удзельнічаў у фарсіраванні р. Сож у раёне населеных пунктаў Студзянец–Касцюкоўка і вызваленні Кармянскага раёна ад гітлераўскіх захопнікаў. У 1952 г. абараніў доктарскую дысертацыю. Працаваў прафесарам кафедры жывёлагадоўлі Ціміразеўскай сельскагаспадарчай акадэміі, з 1958 па 1984 г. — рэктар гэтай навучальнай установы.

Е.А.Арзуманян трагічна загінуў у верасні 1990 г.

ГАЎРЫЛЕНКА Мікалай Паўлавіч, нарадзіўся 17 сакавіка 1915 г. у в. Старыя Расохі Кармянскага р-на Гомельскай вобл. Да Вялікай Айчыннай вайны працаваў у калгасе "Бальшавік" Кармянскага р-на. З першых дзён вайны на фронце. У лістападзе 1943 г. удзельнічаў у вызваленні Кармянскага раёна ад гітлераўскіх захопнікаў у саставе 121-ай гв. стралковай дывізіі ў якасці камандзіра аддзялення. У баі за сваю родную в. Старыя Расохі быў цяжка паранены. Пасля папраўкі звольнены з арміі і вярнуўся ў в. Старыя Расохі. Працаваў у калгасе "Бальшавік".

Памёр 1.5.1944 г.

ГРЫЗЛОЎ Міхаіл Рыгоравіч, нарадзіўся 28 лістапада 1918 г. у Арлоўскай вобл. У 1929 г. пераехаў у Маскву. У 1938 г. быў прызваны ў Чырвоную Армію. Вялікая Айчынная вайна застала ў г. Лунінец Брэсцкай вобласці ў званні старшыны. М. Р. Грызлоў становіцца камандзірам партызанскага атрада імя Калініна 10-ай Журавіцкай брыгады. Пасля злучэння партызан з Чырвонай Арміяй — на фронце. На Віслe цяжка паранены.

Цяпер на пенсіі. Жыве ў г. Масква.

ЗАХАРАЎ Міхаіл Іванавіч, нарадзіўся 11 лістапада 1925 г. у г. Казельску Калужскай вобл. у сям'і служачага. Закончыў Маскоўскае вышэйшае тэхнічнае вучылішча ім. Баўмана, а ў 1943 г. — Маршанскае стралкова-мінамётнае вучылішча. Камандзір узвода М. І. Захараў у лістападзе 1943 г. удзельнічаў у вызваленні Кармянскага раёна ад гітлераўскіх захопнікаў. Дэмабілізаваўся ў чэрвені 1946 г. Жыў у г. Баранавічы. У 1951—1952 гг. пераехаў у г. Ленінград. Зноў прызваны ў армію і прызначаны намеснікам камандзіра роты ў будаўнічых войсках.

У 1955 г. звольнены ў запас. Жыве ў Маскве. Пасля заканчэння ў 1963 г. МВТУ працаваў вядучым інжынерам-канструктарам у Інстытуце дакладнай механікі і вылічальнай тэхнікі.

З 1990 г. пенсіянер, інвалід Вялікай Айчыннай вайны.

КАНАВАЛАЎ Васіль Андрэевіч нарадзіўся ў 1910 г. у Курскай вобл. З сялян. Кадравы ваенны. Скончыў Ваенную акадэмію імя Фрунзе. З першых дзён Вялікай Айчыннай вайны на фронце, камандзір стралковага палка, маёр.

У лістападзе 1943 г. 283-яя стралковая дывізія пад камандаваннем В. А. Канавалава ўдзельнічала ў вызваленні раёна ад гітлераўскіх захопнікаў.

ЛІТВІНОЎСКІ Павел Лук'янавіч нарадзіўся ў 1917 г. у Вінніцкай вобл. З сялян. Кадравы ваенны. Скончыў Тоцкае артылерыйскае вучылішча Арэнбургскай вобласці і Кіеўскае самаходна-артылерыйскае вучылішча.

В. А. Канавалаў (злева)

З першых дзён Вялікай Айчыннай вайны на фронце. Старшына артылерыйскай батарэі 117-га асобнага знішчальнага процітанкавага дывізіёна. У лістападзе 1943 г. удзельнічаў у фарсіраванні р. Сож у раёне населеных пунктаў Студзянец—Касцюкоўка і вызваленні Кармянскага раёна ад гітлераўскіх захопнікаў.

Закончыў вайну на тэрыторыі Германіі. Пасля вайны служыў у органах МУС. П. Л. Літвіноўскі жыве ў г.п. Карма.

П. Л. Літвіноўскі

Яны прайшлі дарогамі вайны

АКЦЯБРОЎСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

АВЕРЧАНКА Лаўрэнцій Піліпавіч, н. у 1900 у в. Акцяброва, рад.; АВЕРЧАНКА Мікалай Піліпавіч, н. у 1922 у в. Быч, сярж.; АЗАРАНКА Васіль Іванавіч, н. у 1917 у в. Быч, рад.; АЗАРАНКА Віктар Мікітавіч, н. у 1900 у в. Акцяброва, рад.; АЗАРАНКА Цярэнцій Іванавіч, н. у 1923 у в. Быч, сярж.; АНУФРЫЕЎ Яфім Юр'евіч, н. у 1924 у в. Быч, рад.; АСІПЕНКА Фёдар Пракопавіч, н. у 1926 у в. Быч, мал. сярж.; АСТАПЕНКА Іван Емяльянавіч, н. у 1923 у в. К. Прудок, рад.; АЎЛАСЕНКА Марцін Яфімавіч, н. у 1922 у в. Быч, мал. сярж.; БАЛМАЧЭНКА Васіль Адамавіч, н. у 1920 у в. Быч, рад.; БУРДНІКАЎ Герасім Іосіфавіч, н. у 1926 у в. Прудок, рад.; БУРДОЛЕНКА Мікалай Адамавіч, н. у 1923 у в. Быч, рад.; БУРДОЛЕНКА Уладзімір Іванавіч, н. у 1925 у в. Быч, яфр.; БЫЧКОЎ Іван Усцінавіч, н. у 1920 у в. Косаль, рад.; ВОЛКАЎ Аляксей Аляксандравіч, н. у 1914 у в. Косаль, рад.; ГАРДЗЕЕЎ Рыгор Іванавіч, н. у 1920 у в. Косаль, рад.; ГАЎРЫЛЕНКА Данііл Іванавіч, н. у 1900 у в. Акцяброва, сярж.; ДЗЕМІДЗЕНКА Пётр Паўлавіч, н. у 1918 у в. Быч, рад.; ДЗЯЙКОЎ Мікалай Дзямідавіч, н. у 1928 у в. Быч, рад.; ДЗЯМЕНЦЬЕЎ Сцяпан Яўстратавіч, н. у 1925 у в. Курганне, старш.; ДРАЧОЎ Іван Навумавіч, н. у 1922 у в. Косаль, рад.; ЕСІПЕНКА Акім Фёдаравіч, н. у 1902 у в. Косаль, рад.; ЕСІПЕНКА Аляксей Рыгоравіч, н. у 1924 у в. Косаль, рад.; ЕСІПЕНКА Іван Мікітавіч, н. у 1925 у в. Прудок, ст. сярж.; ЖУКАЎ Андрэй Яфрэмавіч, н. у 1904 у в. Прудок, рад.; ЗАЙЦАЎ Іван Васілевіч, н. у 1920 у в. Косаль, мал. сярж.; ЗАЙЦАЎ Якаў Васілевіч, н. у 1916 у в. Косаль, сярж.; ЗАПЕЧАНКА Ілья Аляк-

сеевіч, н. у 1914 у в. Быч, рад.; ЗАХАРЭНКА Аляксандр Цімафеевіч, н. у 1906 у в. Быч, рад.; ЗАХАРЭНКА Андрэй Цімафеевіч, н. у 1904 у в. Быч, рад.; ЗАХАРЭНКА Афанасій Адамавіч, н. у 1910 у в. Быч, рад.; ЗАХАРЭНКА Васіль Ільіч, н. у 1909 у в. Быч, яфр.; ЗАХАРЭНКА Іван Паўлавіч, н. у 1924 у в. Быч, рад.; ЗАХАРЭНКА Кірыл Ільіч, н. у 1914 у в. Быч, рад.; ЗАХАРЭНКА Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1923 у в. Акцяброва; ЗАХАРЭНКА Рыгор Рыгоравіч, н. у 1906 у в. Быч, рад.; ЗАХАРЭНКА Сямён Кірэевіч, н. у 1909 у в. Быч, рад.; ІВАНОЎ Андрэй Сцяпанавіч, н. у 1898 у в. Быч, рад.; ІВАНОЎ Іван Трафімавіч, н. у 1910 у в. Быч, рад.; КАНДРАШОЎ Аляксей Касьянавіч, н. у 1920 у в. Быч, мал. сярж.; КАНДРАШОЎ Піліп Васілевіч, н. у 1908 у в. Быч, рад.; КАРНЕЕЎ Павел Аляксандравіч, н. у 1926 у в. Быч, мал. сярж.; КЛІМАЎ Кузьма Кірылавіч, н. у 1925 у в. Быч, лейт.; КЛІМАЎ Міхаіл Дзмітрыевіч, н. у 1921 у в. Быч, рад.; КОРНЕЎ Давыд Андрэевіч, н. у 1914 у в. Прудок, рад.; КОРНЕЎ Мікалай Антонавіч, н. у в. К. Прудок, рад.; КОЎГАНАЎ Васіль Аляксандравіч, н. у 1902 у в. Быч, рад.; КОЎГАНАЎ Віктар Аляксандравіч, н. у 1912 у в. Быч, рад.; КОЎГАНАЎ Якаў Мікалаевіч, н. у 1911 у в. Быч, рад.; КРАСОЎСКІ Аляксандр Дзмітрыевіч, н. у 1909 у в. Быч, рад.; КРАСОЎСКІ Аляксей Мацвеевіч, н. у 1925 у в. Быч, рад.; КРАСОЎСКІ Міхаіл Мацвеевіч, н. у 1922 у в. Быч, рад.; КРАСОЎСКІ Якаў Яфімавіч, н. у 1925 у в. Быч, рад.; КРАЎЧАНКА Андрэй Філімонавіч, н. у 1900 у в. Быч, рад.; КРУПЕНЧАНКА Архіп Піманавіч, н. у 1910 у в. Быч, сярж.; КУЛАЖЭНКА Рыгор Андрэевіч, н. у 1924 у в. Косаль, рад.; КУЛЯШОЎ Яфрэм Кандратавіч, н. у 1925 у в. Быч, рад.; ЛЕБЕДЗЕЎ Іван Яфімавіч, н. у 1902 у в. Косаль, рад.; МАЗУРКІН Фрол Ігнатавіч, н. у 1925 у в. Быч, рад.; МІРОНЕНКА Васіль Канстанцінавіч, н. у 1919 у в. Косаль, сярж.; МІРОНЕНКА Іван Канстанцінавіч, н. у 1924 у в. Косаль, сярж.; МІРОНЕНКА Піліп Ільіч, н. у 1903 у в. Курганне, рад.; МІРОНЕНКА Фёдар Аляксеевіч, н. у 1925 у в. Косаль, ст. сярж.; МІРОШКІН Іосіф Сцяпанавіч, н. у 1899 у в. Быч, рад.; НЕСЦЯРЭНКА Фёдар Антонавіч, н. у 1926 у в. Быч, мал. сярж.; ОСІПАЎ Цімафей Пракопавіч, н. у 1921 у в. Быч, рад.; ПРАХАРЭНКА Данііл Ягоравіч, н. у 1916 у в. Косаль, лейт.; ПРАХАРЭНКА Цімафей Міхайлавіч, н. у 1909 у в. Косаль, рад.; РАЗУВАЛАЎ Васіль Міхайлавіч, н. у 1920 у в. Быч, рад.; РАЗУВАЛАЎ Іван Фёдаравіч, н. у в. Быч, рад.; РЫЖАНКОЎ Герасім Ананьевіч, н. у 1901 у в. Косаль, сярж.; РЫЖАНКОЎ Канстанцін Дзмітрыевіч, н. у 1906 у в. Косаль, рад.; РЫЖАНКОЎ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1916 у в. Косаль, сярж.; СЕМЯНЕНКА Фёдар Андрэевіч, н. у 1909 у в. Быч, рад.; СІНІГАЕЎ Васіль Сцяпанавіч, н. у 1919 у в. Косаль, сярж.; СІТНІКАЎ Іван Якаўлевіч, н. у 1924 у в. Быч, ст. сярж.; СІТНІКАЎ Самуіл Іванавіч, н. у 1906 у в. Быч, старш.; СТАЛЯВОНЕНКА Мікалай Фёдаравіч, н. у 1919 у в. Быч, рад.; СТАЛЯВОНЕНКА Міхаіл Фёдаравіч, н. у 1906 у в. Быч, рад.; СЦЕФАНЕНКА Міхаіл Віктаравіч, н. у 1923 у в. Быч, рад.; СЯРГЕЕНКА Адам Аляксеевіч, н. у 1921 у в. Быч, яфр.; СЯРГЕЕНКА Іван Андрэевіч, н. у 1912 у в. Быч, рад.; СЯРГЕЕНКА Міхаіл Мікітавіч, н. у 1923 у в. Быч, рад.; ТАМАШКОЎ Адам Елісеевіч, н. у 1906 у в. Быч, рад.; ТАМАШКОЎ Васіль Данілавіч, н. у 1911 у в. Быч, рад.; ТАМАШКОЎ Міхаіл Дзмітрыевіч, н. у 1925 у в. Быч, сярж.; ТАМАШКОЎ Фёдар Дзмітрыевіч, н. у 1909 у в. Быч, рад.; ТКАЧОЎ Георгій Міхайлавіч, н. у 1907 у в. К. Прудок, рад.; ТУРБІКАЎ Аляксандр Піліпавіч, н. у 1910 у в. К. Прудок, кап.; ТУРБІКАЎ Георгій Раманавіч, н. у 1919 у в. К. Прудок, мал. лейт.; ФЯДОСЕНКА Аляксей Лявонавіч, н. у 1898 у в. Быч, рад.; ФЯДОСЕНКА Мікалай Піменавіч, н. у 1919 у в. Быч, рад.; ФЯДОСЕНКА Сяргей Іванавіч, н. у 1918 у в. Быч, ст. сярж.; ЦЫГАНКОЎ Міхаіл Несцеравіч, н. у 1909 у в. Быч; ЦЫКУНЕНКА Адам Кірылавіч, н. у 1923 у в. Косаль, сярж.; ЦЫКУНЕНКА Васіль Мікалаевіч, н. у 1927 у в. К. Прудок, старш.; ЦЫКУНЕНКА Рыгор Якаўлевіч, н. у 1902 у в. Косаль, сярж.; ЦЫКУНЕНКА Сямён Сцяпанавіч, н. у 1910 у в. Косаль, рад.; ЦЫКУНЕНКА Яўген Сямёнавіч, н. у 1917 у в. Забалоцкае, рад.; ШАРУЕЎ Адам Мікалаевіч, н. у 1903 у в. Акцяброва, рад.; ШАРУЕЎ Макар Мікалаевіч, н. у 1905 у в. Косаль; ШУТАЎ Афанасій Іванавіч, н. у 1905 у в. Быч, рад.; ШУТАЎ Мікалай Савельевіч, н. у 1925 у в. К. Прудок, рад.; ШУТАЎ Уладзімір Гаўрылавіч, н. у 1924 у в. Быч, рад.

БАРСУКОЎСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

АВЯР'ЯНАЎ Іван Савельевіч, н. у 1923, мал. лейт.; АНІШЧАНКА Яфім Андрэевіч, н. у 1889 у в. Навасёлкі, рад.; АСТАПЕНКА Іван Ціханавіч, н. у 1905 у в. С. Буда, яфр.; АСТАПЕНКА Рыгор Васілевіч, н. у 1926, ст. лейт.; АТРАЧОЎ Аляксандр Аляксандравіч, н. у 1927 у в. С. Буда, рад.; АФАНАСЕНКА Кузьма Антонавіч, н. у 1902 у в. Барсукі, рад.; БАЛАБКІН Іван Дзям'янавіч, н. у 1921, лейт.; БАРСУКОЎ Яўціхій Вавілавіч, н. у 1903 у в. Бялёў, рад.; БАСАК Іван Адамавіч, н. у 1923, лейт.; БІРУКОЎ Пётр Макаравіч, н. у 1917, лейт.; ВЕЛЬЧАПОЛЬСКІ Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1924, лейт.; ГАРАДЗЕЦКІ Мацвей Шэншалевіч, н. у 1921, лейт.; ГАЎРЫЛЕНКА Мікалай Васілевіч, н. у 1900 у в. Тарахаўка, яфр.; ГЕРАСІМЕНКА Мікалай Апанасавіч, н. у 1923, мал. лейт.; ГЕЦІКАЎ Васіль Мікалаевіч, н. у 1922, лейт.; ГЛЫТАЎ Васіль Мікалаевіч, н. у 1918, мал. лейт.; ДЖУРКО Іван Фёдаравіч, н. у 1911, ст.лейт.; ДЗЕРГУНОЎ Яўмен Мікітавіч, н. у 1903 у в. Рэвут, рад.; ДЗЕЦЮКОЎ Іван Яфімавіч, н. у 1922, ст. лейт.; ДЗМІТРЫЕЎ Міхаіл Афанасьевіч, н. у 1921 у в. Барсукі, ст. лейт.; ДЗЯМ'ЯНЦАЎ Васіль Дзямідавіч, н. у 1921, кап.; ДЗЯМ'ЯНЦАЎ Васіль Іванавіч, н. у 1921, кап.; ДРАЗДОЎ Уладзімір Іванавіч, н. у 1924, лейт.; ЕРАФЕЕНКА Міхаіл

Цімафеевіч, н. у 1924, лейт.; ЕРМАЛАЕЎ Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1903 у в. Рэвут, сярж.; ЕРМАЛАЕЎ Кірыл Пятровіч, н. у 1921 у в. Бялёў, рад.; ЕЎТУХАЎ Фёдар Герасімавіч, н. у 1900 у в. Тарахаўка, рад.; ЗАЙЦАЎ Феафан Аўрамавіч, н. у 1910 у в. Барсукі, рад.; ЗАРЭЦКІ Анатоль Нічыпаравіч, н. у 1914 у в. Навасёлкі, рад.; ЗАХАРКОЎ Іван Аўрамавіч, н. у 1925, лейт.; ІГНАЦЕНКА Афанасій Міхайлавіч, н. у 1922, ст. лейт.; ІСАЕЎ Аляксей Васілевіч, н. у 1913, мал. лейт.; КАВАЛЁЎ Іван Нічыпаравіч, н. у 1924 у в. Навасёлкі, ст. сярж., партыз.; КАВАЛЁЎ Іван Паўлавіч, н. у 1922, мал. лейт.; КАВАЛЁЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1920 у в. Навасёлкі, ст. сярж.; КАВАЛЁЎ Савелій Сцяпанавіч, н. у 1905 у в. Тарахаўка, рад.; КАВАЛЁЎ Сысой Севасцьянавіч, н. у 1901 у в. Навасёлкі, рад.; КАЗЛОЎСКІ Іван Адамавіч, н. у 1923 у в. Тарахаўка, сярж.; КАЛМЫЧЭНКА Сямён Міхайлавіч, н. у 1925, мал. лейт.; КАНДРАТКОЎ Пётр Лявонавіч н. у 1919, мал. лейт.; КАПАЧОЎ Мікалай Яфімавіч, н. у 1924 у в. Навасёлкі; КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Дзмітрыевіч, н. у 1912, лейт.; КАРЖОЎ Андрэй Лук'янавіч, н. у 1904 у в. Рэвут, рад.; КАРНЕЕЎ Аляксандр Сяргеевіч, н. у 1925, мал. лейт.; КАРПЯНКОЎ Іларыён Іванавіч, н. у 1904 у в. Рэвут, рад.; КАСЦЮЧЭНКА Максім Іванавіч, н. у 1899 у в. Рэвут, рад.; КЕЎЛЕЎ Яфім Сафронавіч, н. у 1921 у в. Барсукі, мал. сярж.; КЛАЧКОЎ Георгій Васілевіч, н. у 1919 у в. Барсукі, ст. сярж.; КЛІМЯНКОЎ Аляксандр Емяльянавіч, н. у 1899 у в. С. Буда, рад.; КЛІМЯНКОЎ Стэфан Канстанцінавіч, н. у в. С. Буда, рад.; КОРНЕЎ Сяргей Уладзіміравіч, н. у 1917, лейт.; КОРШЫКАЎ Раман Фёдаравіч, н. у 1905 у в. Барсукі, партыз.; КРАСАЎЦАЎ Іван Васілевіч, н. у 1922, ст. лейт.; КРАЎЧАНКА Васіль Раманавіч, н. у 1922 у в. Бялёў, рад.; КРАЎЧАНКА Мікалай Іванавіч, н. у 1922 у в. Барсукі, сярж.; КРАЎЧАНКА Цімафей Арцёмавіч, н. у 1927 у в. С. Буда, яфр.; КРУЧКОЎ Фёдар Лук'янавіч, н. у 1911 у в. Навасёлкі, рад.; КУЗЬМІЧ Мікалай Палікарпавіч, н. у 1926, ст. лейт.; КУПЦОЎ Фёдар Нічыпаравіч, н. у 1915 у в. С. Буда, старш.; ЛАГУЦЕНКА Васіль Аляксандравіч, н. у 1928 у в. Тарахаўка, рад.; ЛАШКЕВІЧ Яўгеній Паўлавіч, н. у 1924, у в. Навасёлкі, рад.; ЛЕАНЕНКА Васіль Афанасьевіч, н. у 1924 у в. Навасёлкі, рад.; ЛЕБЕДЗЕЎ Аляксей Сяргеевіч, н. у 1918, мал. лейт.; ЛЕШЧАНКА Яўгеній Фёдаравіч, н. у 1926, мал. лейт.; ЛОБАЎ Аляксандр Іванавіч, н. у 1921, ст. лейт.; ЛУКАШЭНКА Мікалай Мікітавіч, н. у 1919, мал. лейт.; МАЁРАЎ Рыгор Фаміч, н. у 1903 у в. С. Буда, рад.; МАКАРАНКА Яўгеній Фядосавіч, н. у 1919, кап.; МАКСІМЕНКА Пётр Сяргеевіч, н. у 1911 у в. С. Буда, рад.; МАКСІМЕНКА Якаў Іванавіч, н. у 1903 у в. С. Буда, рад.; МАРОЗАЎ Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1920, лейт.; МІНІН Сцяпан Дзям'янавіч, н. у 1915 у в. Тарахаўка, мал. сярж.; МІШАКОЎ Міхаіл Іванавіч, н. у 1903 у в. С. Буда, рад.; МУРАШКОЎ Канстанцін Рыгоравіч, н. у 1926 у в. Барсукі, маёр; НАЛУЕЎ Іван Сцяпанавіч, н. у 1924 у в. Навасёлкі, рад.; НАЛУЕЎ Рыгор Фёдаравіч, н. у 1918 у в. С. Буда, рад.; НОВІКАЎ Васіль Трафімавіч, н. у 1916 у в. Навасёлкі, ст. лейт.; НОВІКАЎ Міхаіл Пятровіч, н. у 1904 у в. Навасёлкі, рад.; НОВІКАЎ Міхаіл Яфімавіч, н. у 1906 у в. Навасёлкі, рад.; НОВІКАЎ Прохар Якаўлевіч, н. у 1906 у в. Навасёлкі, рад.; НОВІКАЎ Раман Мітрафанавіч, н. у 1906 у в. Навасёлкі, старш.; НОВІКАЎ Фёдар Макаравіч, н. у 1926 у в. Навасёлкі, рад.; ОСІПАЎ Афанасій Васілевіч, н. у 1915 у в. Тарахаўка, гв. рад.; ПАБЯГАЕЎ Павел Сяргеевіч, н. у 1918, мал. лейт.; ПАЛАВІНКІН Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1927, лейт.; ПАЛЯКОЎ Мікалай Максімавіч, н. у 1924, лейт.; ПАНЬКОЎ Пётр Іванавіч, н. у 1920, кап.; ПАПКОЎ Уладзімір Іванавіч, н. у 1918, мал. лейт.; ПАРЫКАЎ Якаў Цярэнцьевіч, н. у 1910 у в. Барсукі, рад.; ПАЎЛОЎСКІ Мікіта Іванавіч, н. у 1904 у в. Тарахаўка, яфр.; ПАЎЛЮЧЭНКА Сідар Іванавіч, н. у 1915, лейт.; ПЕХЦЕРАЎ Іван Сямёнавіч, н. у 1926 у в. С. Буда, рад.; ПЕХЦЕРАЎ Пётр Сцяпанавіч, н. у 1920 у в. С. Буда, рад.; ПРАДЗЕІН Рыгор Васілевіч, н. у 1909, кап.; ПРАТАСЕНКА Віктар Іванавіч, н. у 1923, лейт.; ПРУСАЎ Іван Трафімавіч, н. у 1910, мал. лейт.; ПЧАЛЯНКОЎ Аляксандр Карпавіч, н. у 1922 у в. Бялёў, сярж.; ПЧАЛЯНКОЎ Уладзімір Пятровіч, н. у 1924 у в. Рэвут, сярж.; РАГАВОЙ Лаўрэнцій Марцінавіч, н. у 1914, ст. лейт.; РАМАНАЎ Пётр Ягоравіч, н. у 1915 у в. С. Буда, рад.; РАМАНАЎ Фёдар Пятровіч, н. у 1926 у в. Тарахаўка, яфр.; РОЖЫК Іван Данілавіч, н. у 1911, ст. лейт.; САМСОНАЎ Рыгор Васілевіч, н. у 1914 у в. Тарахаўка, сярж.; САМУСЕЎ Васіль Цімафеевіч, н. у 1927 у в. Рэвут, ст. матрос; СВІРЫД Уладзімір Мікітавіч, н. у 1925, мал. лейт.; СЕМАНКОЎ Сцяпан Аляксеевіч, н. у 1900 у в. Барсукі, рад.; СІДАРОВІЧ Іван Антонавіч, н. у 1918, кап.; СМІРНОЎ Васіль Паўлавіч, н. у 1910, кап.; СМІРНОЎ Карп Васілевіч, н. у 1924, лейт.; СОМАЎ Навум Максімавіч, н. у 1908 у в. Барсукі, гв. яфр.; ТАРАСЕНКА Арсеній Фаміч, н. у 1910 у в. Барсукі, рад.; ТОКАРАЎ Пётр Аляксандравіч, н. у 1924 у в. Рэвут, гв. сярж.; УЛАСАЎ Мікалай Пракопавіч, н. у 1921, ст. лейт.; УЛАСЕНКА Васіль Сямёнавіч, н. у 1910 у в. Барсукі, рад.; УЛАСЕНКА Іван Іванавіч, н. у 1904 у в. Бялёў, рад.; УЛАСЕНКА Іосіф Сямёнавіч, н. у 1908 у в. Бялёў, мал. сярж.; УЛАСЕНКА Ісідар Сямёнавіч, н. у 1898 у в. Бялёў, мал. сярж.; УЛАСЕНКА Лявон Аляксеевіч, н. у 1902 у в. Барсукі, рад.; УСЦІНОВІЧ Аляксандр Пятровіч, н. у 1919, мал. лейт.; ФАМІЧОЎ Васіль Андрэевіч, н. у 1926 у в. Навасёлкі, рад.; ФАМІЧОЎ Васіль Анісімавіч, н. у 1912 у в. Навасёлкі, рад.; ХАДАНОВІЧ Валянцін Іосіфавіч, н. у 1922, лейт.; ХРАМЯНКОЎ Лаўрэнцій Данілавіч, н. у 1916 у в. Тарахаўка, рад.; ЦЕРАХАЎ Аляксандр Васілевіч, н. у 1923 у в. Барсукі, рад.; ЦЕРАХАЎ Васіль Васілевіч, н. у 1920 у в. Барсукі, сярж.; ЦЕРАХАЎ Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1925, ст. лейт.; ЦЕРАХАЎ Павел Мікалаевіч, н. у 1916 у в. Барсукі, сярж.; ЦЕРА-

ХАЎ Платон Фёдаравіч, н. у 1905 у в. Барсукі; ЦЕРАХАЎ Спірыдон Сцяпанавіч, н. у 1898 у в. Барсукі, рад.; ЦІТОЎ Васіль Касьянавіч, н. у 1921, лейт.; ЦІХАНАЎ Сямён Максімавіч, н. у 1914, лейт.; ШАВАКІН Павел Васілевіч, н. у 1923, лейт.; ШВЕДАЎ Васіль Дзям'янавіч, н. у 1912 у в. Тарахаўка, рад.; ШВЕДАЎ Майсей Парфенавіч, н. у 1923 у в. Тарахаўка, сярж.; ШКЛЯРАЎ Карп Захаравіч, н. у 1900 у в. Тарахаўка, рад.; ШУГАЁЎ Іван Рыгоравіч, н. у 1918 у в. Барсукі, рад.; ЯКУТОВІЧ Аляксандр Сцяпанавіч, н. у 1904 у в. Тарахаўка, рад.; ЯКУТОВІЧ Васіль Рыгоравіч, н. у 1920, мал. лейт.; ЯКУШЭЎСКІ Пётр Іванавіч, н. у 1905 у в. С. Буда, рад.; ЯКУШЭЎСКІ Пётр Рыгоравіч, н. у 1912 у в. С. Буда, рад.; ЯНЧЭСАЎ Уладзімір Пятровіч, н. у 1909, лейт.; ЯРОМЕНКА Васіль Сцяпанавіч, н. у 1920 у в. Навасёлкі, рад.; ЯРОХІН Іван Фёдаравіч, н. у 1911, маёр; ЯЦКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1909, ст. лейт.

ВАЛЫНЦАЎСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

АНДРОНАЎ Васіль Лаўрынавіч, н. у 1927 у в. Калюды, рад.; БАГДАНОВІЧ Герасім Фёдаравіч, н. у 1914 у в. Кл. Буда, рад.; БАГДАНОВІЧ Рыгор Іванавіч, н. у 1912 у в. Кл. Буда, рад.; БАЗЫЛЁЎ Іван Іванавіч, н. у 1922 у в. Кл. Буда, рад.; БАЛБУКОЎ Аляксей Фёдаравіч, н. у 1927 у в.Кл. Буда, рад.; БАЛБУКОЎ Васіль Платонавіч, н. у 1900 у в. Кл. Буда, рад.; БАЛБУКОЎ Васіль Платонавіч, н. у 1914, у в. Кл. Буда, рад.; БАЛБУКОЎ Іван Васілевіч, н. у 1902 у в. Кл. Буда, рад.; БАЛБУКОЎ Мікалай Іосіфавіч, н. у 1923 у в. Кляпін, рад.; БАЛБУКОЎ Міхаіл Лявонцьевіч, н. у 1915 у в. Кл. Буда, рад.; БАЛБУКОЎ Міхаіл Цярэнцьевіч, н. у 1915 у в. Кл. Буда, рад.; БАЛБУКОЎ Фёдар Цімафеевіч, н. у 1904 у в. Кл. Буда, рад.; БАЛБУКОЎ Ціхан Цімафеевіч, н. у 1912 у в. Кл. Буда, рад.; БАРАНАЎ Цімафей Якаўлевіч, н. у 1898 у в. Кляпін, рад.; БАРЭЙКА Цімафей Захаравіч, н. у 1904 у в. Кляпін, сярж.; БІНДЗЮКОЎ Аляксей Мікалаевіч, н. у 1927 у в. Валынцы, рад.; БІНДЗЮКОЎ Дзмітрый Ціханавіч, н. у 1912 у в. Корсунь, рад.; БІНДЗЮКОЎ Макар Ціханавіч, н. у 1903 у в.Валынцы, рад.; БІНДЗЮКОЎ Павел Сцяпанавіч, н. у 1922 у в. Валынцы, рад.; БІНДЗЮКОЎ Пётр Емяльянавіч, н. у 1909 у в. Валынцы, рад.; БІНДЗЮКОЎ Рыгор Адамавіч, н. у 1917 у в. Валынцы, мал. сярж.; БІНДЗЮКОЎ Уладзімір Іларыёнавіч, н. у 1902 у в. Валынцы, сярж.; БІНДЗЮКОЎ Фёдар Піменавіч, н. у 1905 у в. Корсунь, рад.; БІНДЗЮКОЎ Фёдар Ціханавіч, н. у 1917 у в. Валынцы, яфр.; БОЛСУН Іван Пятровіч, н. у 1919 у в. Калюды, рад.; БОЛСУН Пётр Лаўрынавіч, н. у 1923 у в. Калюды, рад.; БУНДЗЕЛЕЎ Аляксей Фёдаравіч, н. у 1904 у в. Ясень, рад.; ВОДНЕЎ Аляксей Іванавіч, н. у 1918 у в. Ясень, рад.; ГАТАЛАЎ Уладзімір Лук'янавіч, н. у 1923 у в. Кляпін, рад.; ГАЎРЫЛЕНКА Карп Ульянавіч, н. у 1902 у в. Ясень, рад.; ДУДКІН Аляксандр Фёдаравіч, н. у 1927 у в. Кляпін, рад.; ІВАРОЎСКІ Аляксей Яўменавіч, н. у 1900 у в. Жавуніца, рад.; ІВАРОЎСКІ Іван Фёдаравіч, н. у 1923 у в. Жавуніца, рад.; ІВАРОЎСКІ Мікалай Яўменавіч, н. у 1909 у в. Жавуніца, сярж.; ІВАРОЎСКІ Сяргей Яфімавіч, н. у 1924 у в. Жавуніца, мал. сярж.; ІВАРОЎСКІ Цімафей Міхайлавіч, н. у 1903 у в. Жавуніца, рад.; КАВАЛЁЎ Пётр Піліпавіч, н. у 1923 у в. Калюды; КАПУСЦІН Фёдар Сямёнавіч, н. у 1909 у в. Жавуніца, ст. сярж.; КАШУРА Дзмітрый Іванавіч, н. у 1916 у в. Кляпін, мал. сярж.; КЛІМКОЎ Ануфрый Емяльянавіч, н. у 1905 у в. Жавуніца, рад.; КЛІМКОЎ Васіль Акімавіч, н. у 1901 у в. Жавуніца, рад.; КЛІМКОЎ Іосіф Акімавіч, н. у 1909 у в. Жавуніца, рад.; КЛІМКОЎ Мікалай Фаміч, н. у 1915 у в. Жавуніца, старш.; КУЗЬМЯНКОЎ Мікалай Якаўлевіч, н. у 1922 у в. Ясень, яфр.; КУРЫЛЕНКА Мікалай Мікалаевіч, н. у 1922 у в. Кл. Буда; КУРЫЛЕНКА Міхаіл Карнеевіч, н. у 1926 у в. Валынцы, ст. сярж.; ЛАЖЭВІЧ Васіль Фёдаравіч, н. у 1917 у в. Кляпін, сярж.; ЛАЖЭВІЧ Дзмітрый Ягоравіч, н. у в. Кляпін, мал. сярж.; ЛАЖЭВІЧ Іван Пятровіч, н. у 1914 у в. Кляпін, мал. сярж.; ЛАЖЭВІЧ Ілья Гаўрылавіч, н. у 1899 у в. Кляпін, рад.; ЛАЖЭВІЧ Канстанцін Ігнатавіч, н. у 1918 у в. Кляпін, сярж.; ЛАЖЭВІЧ Лука Якаўлевіч, н. у 1902 у в. Кляпін, рад.; ЛІСОЎСКІ Мікіта Мікалаевіч, н. у 1903 у в. Кляпін, рад.; ЛОСЕЎ Віктар Нічыпаравіч, н. у 1919 у в. Кляпін, старш.; ЛОСЕЎ Іван Васілевіч, н. у 1910 у в. Кляпін, рад.; ЛОСЕЎ Макар Васілевіч, н. у 1910 у в. Кляпін, рад.; ЛОСЕЎ Рыгор Пятровіч, н. у 1907 у в. Кляпін, рад.; МАЗУРКІН Герасім Паўлавіч, н. у 1923 у в. Кляпін, рад.; МАЗУРКІН Іван Паўлавіч, н. у 1927 у в. К. Буда, матрос; МЕЛЬНІКАЎ Адам Гаўрылавіч, н. у 1923 у в. Калюды, яфр.; МЕЛЬНІКАЎ Іван Піліпавіч, н. у 1925 у в. Калюды, яфр.; МІКАЛАЕЎ Марк Ігнатавіч, н. у 1909 у в. Ясень, рад.; МІКАЛАЕЎ Раман Ігнатавіч, н. у 1906 у в. Ясень, яфр.; МІНЧАНКА Іван Цімафеевіч, н. у 1923 у в. Калюды, рад.; МІРОНЕНКА Леанід Клімавіч, н. у 1923 у в. Мікалаеўка, старш.; МІРОНЕНКА Лявон Фёдаравіч, н. у 1898 у в. Мікалаеўка, рад.; МІРОНЕНКА Мікалай Андрэевіч, н. у 1904 у в. Мікалаеўка, рад.; МІРОНЕНКА Мікалай Сяргеевіч, н. у 1922 у в. Мікалаеўка, рад.; МІРОНЕНКА Пётр Іванавіч, н. у 1906 у в. Мікалаеўка, рад.; МІРОНЕНКА Пётр Лукіч, н. у 1927 у в. Валынцы, сярж.; МІРОНЕНКА Сямён Рыгоравіч, н. у 1910 у в. Валынцы, мал. сярж.; МІРОНЕНКА Фядос Якаўлевіч, н. у 1908 у в. Мікалаеўка, рад.; МІРОНЕНКА Цімафей Іванавіч, н. у 1918 у в. Мікалаеўка, рад.; МУХІН Міхаіл Іванавіч, н. у 1927 у в. Мікалаеўка, рад.; НАДТАЧАЕЎ Іван Канстанцінавіч, н. у 1927 у в. Калюды, мал. сярж.; НАДТАЧАЕЎ Савелій Максімавіч, н. у 1900 у в. Калюды, рад.; НЕДАСЕКІН Васіль Антонавіч, н. у 1910 у в. Валынцы, гв. ст. сярж.; ОСІПАЎ Васіль Іванавіч, н. у 1922 у в. Калюды, сярж.; ОСІПАЎ Мікалай Пятровіч, н. у 1919 у в. Калюды, сярж.; ПАЛІЦЫН Аляксандр

Васілевіч, н. у 1911 у в. Кляпін, рад.; ПАЛІЦЫН Павел Арсеньевіч, н. у 1909 у в. Кляпін, рад.; ПАЛІЦЫН Пётр Іванавіч, н. у 1921 у в. Кляпін, рад.; ПАЛІЦЫН Ягор Захаравіч, н. у 1916 у в. Кляпін, старш.; ПАЛІЦЫН Якаў Яфімавіч, н. у 1922 у в. Кляпін, рад.; ПАЎЛЮКОЎ Дзмітрый Васілевіч, н. у 1917 у в. Калюды, мал. сярж.; ПІСАРЭНКА Аляксей Яфімавіч, н. у 1921 у в. Калюды, рад.; ПІСАРЭНКА Мікалай Барысавіч, н. у 1925 у в. Калюды, мал. сярж.; ПРАКАПЕНКА Пётр Мікалаевіч, н. у 1904 у в. К. Буда, рад.; ПРАКАПЕНКА Пётр Міронавіч, н. у 1903 у в. К. Буда, рад.; САЛАМОНАЎ Аляксей Паўлавіч, н. у 1921 у в. Валынцы, сярж.; САЛАМОНАЎ Антон Адамавіч, н. у 1905 у в. Валынцы, рад.; САЛАМОНАЎ Іван Емяльянавіч, н. у 1927 у в. Валынцы, ст. матрос; САЛАМОНАЎ Іосіф Паўлавіч, н. у 1916 у в. Валынцы, рад.; САЛАМОНАЎ Міхаіл Кірэевіч, н. у 1919 у в. Валынцы, старш.; САЛАМОНАЎ Павел Сяргеевіч, н. у 1912 у в. Валынцы, рад.; САЛАМОНАЎ Ціхан Мікітавіч, н. у 1915 у в. Валынцы, рад.; САЛАЎЁЎ Мікалай Марцінавіч, н. у 1900 у в. Калюды, рад.; САПЕГА Аляксей Мікітавіч, н. у 1924 у в. Мікалаеўка, старш.; САПЕГА Васіль Сямёнавіч, н. у 1924 у в. Валынцы, рад.; САПЕГА Іван Кірылавіч, н. у 1908 у в. Валынцы, рад.; САПЕГА Іван Усцінавіч, н. у 1927 у в. Валынцы, ст. матрос; САПЕГА Максім Аляксеевіч, н. у 1917 у в. Валынцы, рад.; САПЕГА Мітрафан Сяргеевіч, н. у 1912 у в. Мікалаеўка, яфр.; САПЕГА Міхаіл Мікалаевіч, н. у 1924 у в. Валынцы, рад.; САПЕГА Павел Сазонавіч, н. у 1906 у в. Валынцы, рад.; САПЕГА Пётр Барысавіч, н. у 1921 у в. Корсунь, рад.; САПЕГА Сцяпан Пятровіч, н. у 1927 у в. Валынцы, сярж.; САПЕГА Ціхан Міхайлавіч, н. у 1902 у в. Валынцы, рад.; СІНЯЎСКІ Андрэй Пятровіч, н. у 1900 у в. Кляпін, рад.; СЛЯПЦОЎ Канстанцін Трыфанавіч, н. у 1915 у в. Кляпін, рад.; СЛЯПЦОЎ Пётр Мінавіч, н. у 1926 у в. Кляпін, сярж.; СЛЯПЦОЎ Пётр Трафімавіч, н. у 1926 у в. Кляпін, сярж.; СУВОРАЎ Герасім Ермалаевіч, н. у 1899 у в. Кляпін, рад.; СУВОРАЎ Іван Аляксандравіч, н. у 1916 у в. Кляпін, рад.; СУВОРАЎ Фёдар Паўлавіч, н. у 1904 у в. Кляпін, рад.; СУВОРАЎ Яфім Захаравіч, н. у 1902 у в. Кляпін, рад.; СУЛЬСКІ Пётр Нічыпаравіч, н. у 1926 у в. Кляпін, рад.; ФЕДАРЭНКА Аляксандр Дзмітрыевіч, н. у 1924 у в. Мікалаеўка, рад.; ХАДОРЧАНКА Ігнат Самуілавіч, н. у 1905 у в. Кляпін, рад.; ХЛЯБАЕЎ Васіль Тарасавіч, н. у 1910 у в. Жавуніца, гв. рад.; ХОЛАПАЎ Іван Трафімавіч, н. у 1899 у в. Мікалаеўка, рад.; ХОЛАПАЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1926 у в. Жавуніца, рад.; ХОЛАПАЎ Міна Яфімавіч, н. у 1902 у в. Жавуніца, сярж.; ХОЛАПАЎ Фёдар Ягоравіч, н. у 1926 у в. Жавуніца, сярж.; ХОЛАПАЎ Цімафей Кірылавіч, н. у 1905 у в. Жавуніца, рад.; ХОЛАПАЎ Ягор Сафронавіч, н. у 1902 у в. Жавуніца, рад.; ХОМЧАНКА Фёдар Захаравіч, н. у 1912 у в. Калюды, рад.; ЦІТКОЎ Захар Фаміч, н. у 1909 у в. Валынцы; ЧАБАТКОЎ Адам Сяргеевіч, н. у 1916 у в. К. Буда; ЧАБАТКОЎ Васіль Антонавіч, н. у 1908 у в. К. Буда, рад.; ЧАБАТКОЎ Васіль Іванавіч, н. у 1925 у в. Кляпін, рад.; ЧАБАТКОЎ Іван Васілевіч, н. у 1921 у в. К. Буда, рад.; ЧАБАТКОЎ Іван Лукіч, н. у 1915 у в. К. Буда, ст. лейт.; ЧАБАТКОЎ Лаўрэнцій Антонавіч, н. у 1916 у в. К. Буда, маёр; ШЧЭРБІТАЎ Адам Паўлавіч, н. у 1925 у в. Кляпін, ст. лейт.; ЮДЗЯНКОЎ Захар Цітавіч, н. у 1911 у в. Кляпін, матрос; ЯКУНІН Андрэй Арцёмавіч, н. у 1906 у в. Калюды, рад.; ЯКУНІН Яфім Арцёмавіч, н. у 1908 у в. Корсунь, рад.; ЯКУТОВІЧ Кузьма Рыгоравіч, н. у 1906 у в. Ясень, ст. сярж.

ВОРНАЎСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

АДАМОВІЧ Міхаіл Паўлавіч, н. у 1921 у в. Ворнаўка, рад.; АРЛОЎСКІ Кузьма Васілевіч, н. у 1908 у в. Ворнаўка, ст. лейт.; АРЛОЎСКІ Міхаіл Ігнатавіч, н. у 1903 у в. Ворнаўка, рад.; АСТАПЕНКА Васіль Мікалаевіч, н. у 1909 у в. Ворнаўка, рад.; БРУЕВІЧ Нічыпар Максімавіч, н. у 1916 у в. Ворнаўка, рад.; БРУЕВІЧ Фёдар Антонавіч, н. у 1924 у в. Ворнаўка, рад.; БРУЕВІЧ Яфім Антонавіч, н. у 1915 у в. Ворнаўка, рад.; БЯЛЯЦКІ Антон Дзям'янавіч, н. у 1903 у в. Ворнаўка, рад.; ВЕРАШЧАКА Казімір Міхайлавіч, н. у 1927 у в. Енцы, рад.; ГРЫБАЎ Васіль Іванавіч, н. у 1905 у в. Ворнаўка, рад.; ГРЫБАЎ Іван Іванавіч, н. у 1920 у в. Ворнаўка, матрос; ГУБАРЭВІЧ Аляксей Мікенцьевіч, н. у 1900 у в. Енцы, рад.; ГУБАРЭВІЧ Васіль Іванавіч, н. у 1901 у в. Лядцы, рад.; ГУБАРЭВІЧ Кірыл Максімавіч, н. у 1911 у в. Енцы, рад.; ГУБАРЭВІЧ Нікадзім Уладзіміравіч, н. у 1914 у в. Лядцы, рад.; ГУБАРЭВІЧ Сцяпан Уладзіміравіч, н. у 1908 у в. Лядцы, рад.; ГУБАРЭВІЧ Сцяпан Якаўлевіч, н. у 1905 у в. Енцы, рад.; ГУЗАЎ Пётр Піліпавіч, н. у 1922 у в. Добрыч, мал. сярж.; ДЗЕНІСЕНКА Васіль Трафімавіч, н. у 1924 у в. Ворнаўка, ст. сярж.; ДРАБЫШЭЎСКІ Пётр Іванавіч, н. у 1926 у в. Ворнаўка, рад.; ДРАБЫШЭЎСКІ Сцяпан Рыгоравіч, н. у 1898 у пас. Лашчынедзь, рад.; ДРАБЫШЭЎСКІ Фёдар Емяльянавіч, н. у 1905 у в. Ворнаўка, рад.; ЕГЕРАЎ Васіль Кузьміч, н. у 1903 у в. Добрыч, рад.; ЕГЕРАЎ Фёдар Раманавіч, н. у 1905 у в. Добрыч, рад.; ЕЎДАКІМАЎ Іван Якаўлевіч, н. у 1902 у в. Ворнаўка, рад.; ЖЛОБА Аляксей Пятровіч, н. у 1923 у в. Каўказ, рад.; ЖЛОБА Андрэй Венядзіктавіч, н. у 1901 у в. Васілеўка, яфр.; ЖЛОБА Андрэй Паўлавіч, н. у 1908 у в. Высокае, рад.; ЖЛОБА Барыс Захаравіч, н. у 1905 у в. Ворнаўка, рад.; ЖЛОБА Барыс Мікалаевіч, н. у 1900 у в. Ворнаўка, рад.; ЖЛОБА Васіль Захаравіч, н. у 1908 у в. Ворнаўка, рад.; ЖЛОБА Васіль Ільіч, н. у 1901 у в. Ворнаўка, рад.; ЖЛОБА Васіль Канстанцінавіч, н. у 1906 у в. Лядцы, рад.; ЖЛОБА Васіль Паўлавіч, н. у 1927 у в. Ворнаўка, рад.; ЖЛОБА Васіль Сцяпанавіч, н. у 1927 у в. Ворнаўка, рад.; ЖЛОБА Васіль Сямёнавіч, н. у 1911 у в. Лядцы, рад.; ЖЛОБА Іван Антонавіч, н. у 1899 у в. Вор-

наўка, рад.; ЖЛОБА Іван Антонавіч, н. у 1925 у в. Ворнаўка, рад.; ЖЛОБА Іван Іванавіч, н. у 1922 у в. Ворнаўка, рад.; ЖЛОБА Іван Ільіч, н. у 1905 у в. Ворнаўка, рад.; ЖЛОБА Іван Кліменцьевіч, н. у 1922 у в. Высокае, рад.; ЖЛОБА Іван Прохаравіч, н. у 1916 у в. Высокае, рад.; ЖЛОБА Іван Сцяпанавіч, н. у 1924 у в. Ворнаўка, рад.; ЖЛОБА Ігнат Сямёнавіч, н. у 1915 у в. Высокае, рад.; ЖЛОБА Карней Сямёнавіч, н. у 1906 у в. Вярхі, рад.; ЖЛОБА Кірыл Прохаравіч, н. у 1911 у в. Ворнаўка, ст. сярж.; ЖЛОБА Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1921 у в. Ворнаўка, рад.; ЖЛОБА Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1904 у в. Ворнаўка, рад.; ЖЛОБА Міхаіл Андрэевіч, н. у 1914 у пас. Красны, рад.; ЖЛОБА Міхаіл Іванавіч, н. у 1925 у в. Ворнаўка, рад.; ЖЛОБА Павел Аляксеевіч, н. у 1901 у в. Туры Бор, рад.; ЖЛОБА Павел Сцяпанавіч, н. у 1906 у в. Лядцы, рад.; ЖЛОБА Пётр Васілевіч, н. у 1926 у в. Ворнаўка, рад.; ЖЛОБА Пётр Іванавіч, н. у 1925 у в. Высокае, рад.; ЖЛОБА Пётр Сцяпанавіч, н. у 1903 у в. Ворнаўка, рад.; ЖЛОБА Рыгор Мікалаевіч, н. у 1916 у в. Ворнаўка, рад.; ЖЛОБА Сцяпан Сямёнавіч, н. у 1903 у в. Лядцы, рад.; ЖЛОБА Уладзімір Антонавіч, н. у 1927 у в. Ворнаўка, рад.; ЖЛОБА Уладзімір Канстанцінавіч, н. у 1925 у в. Ворнаўка, рад.; ІВАНОЎ Пётр Лукіч, н. у 1906 у в. Ворнаўка, рад.; КАНЦАВЕНКА Іван Якаўлевіч, н. у 1925 у пас. Красны, рад.; КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Іванавіч, н. у 1921 у в. Рудня, рад.; КАРАТКЕВІЧ Даніла Антонавіч, н. у 1917 у в. Енцы, старш.; КАРАТКЕВІЧ Іван Максімавіч, н. у 1921 у в. Енцы, ст. матрос; КАРАТКЕВІЧ Іван Паўлавіч, н. у 1924 у в. Ворнаўка, ст. сярж.; КАРАТКЕВІЧ Іван Цімафеевіч, н. у 1902 у в. Ворнаўка, рад.; КАРАТКЕВІЧ Ігнат Барысавіч, н. у 1898 у в. Вострая Карма, яфр.; КАРАТКЕВІЧ Ілья Іванавіч, н. у 1914 у в. Енцы, старш.; КАРАТКЕВІЧ Павел Іванавіч, н. у 1908 у в. Енцы, рад.; КАРАТКЕВІЧ Уладзімір Паўлавіч, н. у 1926 у в. Ворнаўка, рад.; КУРБАТАЎ Васіль Паўлавіч, н. у 1923 у в. Ворнаўка, сярж.; КУРБАЦКІ Арсеній Сяргеевіч, н. у 1914 у в. Н. Халапаўка, рад.; КУРБАЦКІ Іван Сцяпанавіч, н. у 1927 у в. Енцы, рад.; ЛАШКЕВІЧ Іван Мікалаевіч, н. у 1917 у в. Ст. Халапаўка, рад.; ЛАШКЕВІЧ Іосіф Іосіфавіч, н. у 1912 у в. Халапаўка, рад.; ЛАШКЕВІЧ Мікалай Іванавіч, н. у 1920 у в. Н. Халапаўка, ст. сярж.; ЛАШКЕВІЧ Мікалай Іванавіч, н. у 1921 у в. Рудня, рад.; ЛАШКЕВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1923 у в. Н. Халапаўка, рад.; ЛАШКЕВІЧ Міхаіл Іосіфавіч, н. у 1901 у в. Ст. Халапаўка, рад.; ЛАШКЕВІЧ Пётр Рыгоравіч, н. у 1902 у в. Халапаўка, рад.; ЛАШКЕВІЧ Пётр Ягоравіч, н. у 1906 у в. Н. Халапаўка, рад.; ЛАШКЕВІЧ Сцяпан Іванавіч, н. у 1917 у в. Н. Халапаўка, рад.; ЛАШКЕВІЧ Уладзімір Пятровіч, н. у 1925 у в. Н. Халапаўка, старш.; ЛАШКЕВІЧ Фёдар Канстанцінавіч, н. у 1924 у в. Ст. Халапаўка, рад.; ЛЫЧКОЎСКІ Афанасій Патапавіч, н. у 1910 у в. Енцы, рад.; МАЕЎСКІ Восіп Фёдаравіч, н. у 1900 у в. Высокае, рад.; МАЕЎСКІ Іван Пятровіч, н. у 1926 у в. Высокае, рад.; МАЕЎСКІ Пётр Міхайлавіч, н. у 1924 у пас. Красны, мал. сярж.; МЕЛЬНІКАЎ Афанасій Сцяпанавіч, н. у 1905 у в. Добрыч, рад.; МЕЛЬНІКАЎ Сямён Емяльянавіч, н. у 1914 у в. Н. Млын, рад.; МІНАЕЎ Іван Антонавіч, н. у 1915 у в. Лядцы, рад.; МЫШКОЎСКІ Павел Майсеевіч, н. у 1908 у в. Ворнаўка, рад.; НЕСЦЯРОВІЧ Аляксей Міхайлавіч, н. у 1900 у в. Енцы, рад.; НЕСЦЯРОВІЧ Барыс Пракопавіч, н. у 1901 у в. Енцы, рад.; НЕСЦЯРОВІЧ Васіль Аляксеевіч, н. у 1899 у в. Ворнаўка, рад.; НЕСЦЯРОВІЧ Васіль Усцінавіч, н. у 1926 у в. Ворнаўка, мал. сярж.; НЕСЦЯРОВІЧ Іван Антонавіч, н. у 1906 у в. Енцы, рад.; НЕСЦЯРОВІЧ Іван Васілевіч, н. у 1924 у в. Высокае, рад.; НЕСЦЯРОВІЧ Мікалай Антонавіч, н. у 1919 у в. Ворнаўка, рад.; НЕСЦЯРОВІЧ Мікалай Васілевіч, н. у 1925 у в. Краснае, гв. яфр.; НЕСЦЯРОВІЧ Міхаіл Карпавіч, н. у 1911 у в. Краснае, рад.; НЕСЦЯРОВІЧ Пётр Мацвеевіч, н. у 1928 у в. Енцы, мал. сярж.; НЕСЦЯРОВІЧ Пётр Пятровіч, н. у 1918 у в. Енцы, сярж.; НЕСЦЯРОВІЧ Пётр Сямёнавіч, н. у 1915 у в. Ворнаўка, сярж.; НЕСЦЯРОВІЧ Пётр Фролавіч, н. у 1900 у в. Енцы, мал. сярж.; НЕСЦЯРОВІЧ Рыгор Васілевіч, н. у 1927 у в. Высокае, лейт.; НЕСЦЯРОВІЧ Рыгор Уладзіміравіч, н. у 1923 у в. Енцы, рад.; НЕСЦЯРОВІЧ Сцяпан Іванавіч, н. у 1901 у в. Енцы, рад.; НЕСЦЯРОВІЧ Сяргей Фаміч, н. у 1900 у в. Енцы, рад.; НЕСЦЯРОВІЧ Яўгеній Васілевіч, н. у 1923 у в. В. Карма, рад.; ПАПЛАЎСКІ Андрэй Пятровіч, н. у 1909 у в. Краснае; ПАПЛАЎСКІ Антон Ільіч, н. у 1900 у пас. Красны, рад.; ПАПЛАЎСКІ Іван Акімавіч, н. у 1908 у в. Енцы, рад.; ПАПЛАЎСКІ Іван Ільіч, н. у 1910 у в. Вярхі, рад.; ПАПЛАЎСКІ Леанід Паўлавіч, н. у 1925 у в. Высокае, рад.; ПАПЛАЎСКІ Міхаіл Іванавіч, н. у 1921 у в. Краснае, рад.; ПАПЛАЎСКІ Сцяпан Цімафеевіч, н. у 1900 у пас. Высокі, рад.; ПАЎЛЮЧЭНКА Іван Андрэевіч, н. у 1905 у в. Енцы, рад.; ПІНЦЭВІЧ Іван Васілевіч, н. у 1922 у в. Ворнаўка, рад.; ПЯТРОЎСКІ Аляксей Яфімавіч, н. у 1921 у в. Енцы, рад.; ПЯТРОЎСКІ Васіль Лукіч, н. у 1902 у в. Енцы, ст. сярж.; ПЯТРОЎСКІ Іван Мікалаевіч, н. у 1904 у в. Енцы, сярж.; ПЯТРОЎСКІ Іван Фёдаравіч, н. у 1902 у в. Енцы, рад.; ПЯТРОЎСКІ Іосіф Ігнатавіч, н. у 1921 у в. Енцы, старш.; РАЖКОЎ Міхаіл Карнеевіч, н. у 1911 у в. Ст. Халапаўка, рад.; РАЖКОЎ Пётр Карнеевіч, н. у 1908 у в. Халапаўка, рад.; РАЖКОЎ Сямён Сямёнавіч, н. у 1922 у в. Ст. Халапаўка, сярж.; РЫЖАНКОЎ Якаў Сцяпанавіч, н. у 1920 у в. Ворнаўка, сярж.; САКАЛОЎ Павел Мікалаевіч, н. у 1903 у в. Вярхі, рад.; САКАЛОЎ Пётр Ільіч, н. у 1927 у в. Краснае, матрос; САСНОЎСКІ Канстанцін Ягоравіч, н. у 1922 у в. Халапаўка, мал. сярж.; УСЦІНОВІЧ Іван Ігнатавіч, н. у 1925 у в. Енцы, яфр.; УСЦІНОВІЧ Мікалай Мікалаевіч, н. у 1919 у в. Енцы, лейт.; ФЕДАРЭНКА Аляксей Міхайлавіч, н. у 1909 у в. Рудня, старш.; ХАДАНОВІЧ Мікалай Іванавіч, н. у 1922 у в. Ворнаўка, рад.; ХАДАНОВІЧ Сцяпан

Міхайлавіч, н. у 1906 у в. Лядцы, рад.; ХАДАНОВІЧ Фёдар Сцяпанавіч, н. у 1925 у в. Ворнаўка, рад.; ЮР'ЕЎ Афанасій Сямёнавіч, н. у в. Ворнаўка, рад.; ЯГОРАЎ Пётр Сцяпанавіч, н. у 1902 у в. Добрыч, рад.; ЯГОРАЎ Пётр Сцяпанавіч, н. у 1926 у в. Ворнаўка, рад.; ЯКУТОВІЧ Васіль Міхайлавіч, н. у 1905 у в. Ворнаўка, рад.; ЯКУТОВІЧ Іван Ігнатавіч, н. у 1921 у в. Ворнаўка, рад.; ЯКУТОВІЧ Іван Лук'янавіч, н. у 1919 у в. Высокае, рад.; ЯКУТОВІЧ Леанід Фёдаравіч, н. у 1915 у в. Енцы, маёр; ЯКУТОВІЧ Мітрафан Фёдаравіч, н. у 1914 у пас. Красны, рад.; ЯКУТОВІЧ Міхаіл Васілевіч, н. у 1915 у в. Ворнаўка, рад.; ЯКУТОВІЧ Павел Фёдаравіч, н. у 1927 у пас. Красны, ст. матрос; ЯКУТОВІЧ Пётр Авакумавіч, н. у 1904 у в. Ворнаўка, рад.; ЯКУТОВІЧ Фёдар Васілевіч, н. у 1901 у в. Ворнаўка, гв. рад.; ЯКУТОВІЧ Фрол Дзям'янавіч, н. у 1905 у в. Лядцы, рад.

ЗАЛАТАМІНСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

АГЕЕЎ Арцём Васілевіч, н. у 1908 у в. Студзянец, рад.; АНДРУШЭНКА Сяргей Давыдавіч, н. у 1900 у в. Хляўно, рад.; АНДРЭЕНКА Мікалай Кандратавіч, н. у 1916 у в. Студзянец, старш.; АНДРЭЕНКА Цімафей Якаўлевіч, н. у 1900 у в. Студзянец, рад.; АРХІПЕНКА Васіль Стэфанавіч, н. у 1898 у в. Касцюкоўка, рад.; АЎРАМЕНКА Васіль Піліпавіч, н. у 1901 у в. Хляўно, рад.; АЎРАМЕНКА Іван Піліпавіч, н. у 1915 у в. Хляўно, рад.; АЎРАМЕНКА Мікалай Піліпавіч, н. у 1900 у в. Хляўно, рад.; АХРЭМЕНКА Антон Георгіевіч, н. у 1915 у в. Быч, кап.; БІРУКОЎ Іван Антонавіч, н. у 1921 у в. Салабута, рад.; БОНДАРАЎ Мікалай Севасцьянавіч, н. у 1920 у в. Хляўно, старш.; БУДНІКАЎ Васіль Міхайлавіч, н. у 1912 у в. Лабыроўка, ст. сярж.; БУДНІКАЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1922 у в. Лабыроўка, рад.; БУДНІКАЎ Майсей Кузьміч, н. у 1904 у в. Лабыроўка, рад.; БУДНІКАЎ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1912 у в. Залатаміно, рад.; БУДНІКАЎ Павел Акімавіч, н. у 1906 у пас. Бакуноў, рад.; БУДНІКАЎ Уладзімір Сяргеевіч, н. у 1922 у в. Лабыроўка, гв. сярж.; БУРДАЛЕНКА Міхаіл Адамавіч, н. у 1926 у в. Быч, кап.; ВІНІНКОЎ Іван Харытонавіч, н. у 1918 у в. Студзянец, рад.; ГАЙДУКОЎ Яфім Дзмітрыевіч, н. у 1911 у пас. Бакуноў, рад.; ГАЛУБЦОЎ Іван Панцялеевіч, н. у 1915 у в. П. Глінка, рад.; ГАРБАТОЎСКІ Афанасій Максімавіч, н. у 1902 у в. Студзянец, рад.; ГАРУЧЭНКА Ілья Васілевіч, н. у 1904 у в. Залатаміно, рад.; ДАВЫДЗЕНКА Андрэй Сямёнавіч, н. у 1908 у пас. Мікольск, мал. сярж.; ДАВЫДЗЕНКА Мікалай Іванавіч, н. у 1904 у в. Залатаміно, рад.; ДАВЫДЗЕНКА Ягор Кірылавіч, н. у 1925 у пас. Мікольск, сярж.; ДАЛГУШАЎ Андрэй Фаміч, н. у 1909 у в. Хляўно, рад.; ДРАЧОЎ Іван Якаўлевіч, н. у 1925 у в. Хляўно, рад.; ДРАЧОЎ Мікалай Ільіч, н. у 1915 у в. Хляўно, рад.; ДРАЧОЎ Усцін Мікітавіч, н. у 1902 у в. Хляўно, рад.; ЖЛОБА Іван Міхайлавіч, н. у 1909 у в. Казімірава, рад.; ЖУРАЎЛЁЎ Адам Васілевіч, н. у 1928 у в. П. Глінка, рад.; ЗАЙЦАЎ Міхаіл Мітрафанавіч, н. у 1904 у в. П. Глінка, рад.; КАЗЛОЎ Міхаіл Іванавіч, н. у 1924 у в. Хляўно, рад.; КАЗЛОЎ Фёдар Кузьміч, н. у 1915 у в. Залатаміно, рад.; КАЛАСКОЎ Васіль Самуілавіч, н. у 1909 у в. Хляўно, сярж.; КАЛАСКОЎ Сямён Аксёнавіч, н. у 1903 у в. Хляўно, рад.; КАЛАЦІЛКІН Іван Паўлавіч, н. у 1912 у в. Хляўно, рад.; КАПУСЦІН Дзяніс Барысавіч, н. у 1904 у в. Салабута, мал. сярж.; КАПУСЦІН Іван Паўлавіч, н. у 1916 у в. Хляўно, рад.; КАПУСЦІН Міхаіл Фёдаравіч, н. у 1914 у в. Хляўно, старш.; КАПУСЦІН Платон Паўлавіч, н. у 1905 у в. Хляўно, рад.; КАРАТКЕВІЧ Мікалай Дзям'янавіч, н. у 1926 у в. Казіміраў, рад.; КАРНЕЙЧАНКА Рыгор Кірылавіч, н. у 1901 у в. Б. Глінка; КАРНЕЙЧАНКА Сцяпан Кірылавіч, н. у 1905 у в. Лабыроўка, рад.; КАРПЯЧКОЎ Аляксей Васілевіч, н. у 1925 у в. Залатаміно, рад.; КАРПЯЧКОЎ Павел Піменавіч, н. у 1920 у пас. Мікольск, рад.; КАСЦЮЧЭНКА Ісак Паўлавіч, н. у 1903 у в. Касцюкоўка, рад.; КЛІМАЎ Фёдар Кірылавіч, н. у 1922 у в. Быч, кап. 3-га рангу; КЛІМЯНКОЎ Пракоп Піліпавіч, н. у 1903 у в. Хляўно, рад.; КОТАЎ Пётр Паўлавіч, н. у 1905 у в. Б. Глінка, ст. сярж.; КОТАЎ Раман Паўлавіч, н. у 1900 у в. Б. Глінка, рад.; КОЎГАНАЎ Кузьма Ананьевіч, н. у 1926 у в. Быч, ст. лейт.; КРАМЗУКОЎ Ананій Цімафеевіч, н. у 1904 у в. Хляўно, рад.; КРАМЗУКОЎ Антон Мікітавіч, н. у 1899 у в. Хляўно, рад.; КРАМЗУКОЎ Віктар Антонавіч, н. у 1922 у в. Хляўно, старш.; КРАМЗУКОЎ Улас Сямёнавіч, н. у 1906 у в. Хляўно, рад.; КРАЎЧАНКА Аляксандр Піліпавіч, н. у 1927 у в. П. Глінка, сярж.; КРАЎЧАНКА Піліп Васілевіч, н. у 1902 у в. Касцюкоўка, рад.; КРУКАЎ Ціхан Якаўлевіч, н. у 1900 у в. Б. Глінка, рад.; КУРАЧКІН Павел Гаўрылавіч, н. у 1912 у в. Хляўно, сярж.; ЛАРЧАНКА Леанід Селівестравіч, н. у 1921 у в. Студзянец, рад.; ЛАЦЯНКОЎ Мікалай Фёдаравіч, н. у 1924 у в. Лабыроўка, рад.; ЛАЦЯНКОЎ Фёдар Ігнатавіч, н. у 1909 у в. Лабыроўка, рад.; ЛЕАНЕНКА Іван Фёдаравіч, н. у 1922 у в. Хляўно, рад.; ЛЁГКІ Дзмітрый Лявонавіч, н. у 1901 у в. Салабута, рад.; ЛЕЎШУНОЎ Васіль Ільіч, н. у 1915 у в. Залатаміно, рад.; МАЖЭЙКА Барыс Васілевіч, н. у 1903 у в. Дубраўка, рад.; МАЖЭЙКА Іосіф Іванавіч, н. у 1903 у в. Казіміраў, рад.; МАЖЭЙКА Канстанцін Іванавіч, н. у 1906 у в. Дуброўка, рад.; МАКЕЕНКА Ілья Якаўлевіч, н. у 1916 у в. Лабыроўка, рад.; МАКЕЕНКА Мікалай Мікалаевіч, н. у 1921 у в. Лабыроўка, лейт.; МАКЕЕНКА Міхаіл Іванавіч, н. у 1908 у в. Лабыроўка, рад.; МАКСАКАЎ Іван Васілевіч, н. у 1911 у в. Б. Глінка, рад.; МІХАЙЛЕНКА Мікалай Мацвеевіч, н. у 1912 у в. Лабыроўка, рад.; МІХАЛЕНКА Васіль Андрэевіч, н. у 1910 у в. Лабыроўка, рад.; МІХАЛЕНКА Іван Андрэевіч, н. у 1912 у в. Лабыроўка, рад.; НАПРЭЕНКА Іван Іванавіч, н. у 1922 у в. Лабыроўка, ст. сярж.; НЕМЧАНКА Фёдар Патапавіч,

н. у 1915 у в. Быч, ст. лейт.; НЕСЦЯРОВІЧ Анатолій Андрэевіч, н. у 1926 у в. Казімірава, ст. сярж.; НЕСЦЯРОВІЧ Васіль Іванавіч, н. у 1902 у в. Казімірава, рад.; ПАЛАВІНКІН Андрэй Аўрамавіч, н. у 1918 у в. Залатаміно, рад.; ПАЛАВІНКІН Васіль Сяргеевіч, н. у 1922 у в. Мікольск, старш.; ПАЛАВІНКІН Міхаіл Міхеевіч, н. у 1927 у в. Залатаміно, кап.; ПАЛАВІНКІН Сафрон Карнеевіч, н. у 1904 у в. П. Глінка, рад.; ПАПКОЎ Васіль Афанасьевіч, н. у 1908 у в. Салабута, рад.; ПАПКОЎ Віктар Ільіч, н. у 1923 у в. Салабута, рад.; ПАПЛАЎСКІ Лявон Захаравіч, н. у 1900 у в. Казімірава, рад.; ПЕТРАЧКОЎ Уладзімір Кірылавіч, н. у 1920 у в. Хляўно, мал. сярж.; ПІЛЕЦКІ Міхаіл Кірылавіч, н. у 1922 у в. Казімірава, рад.; ПІМАШЭНКА Аляксей Захаравіч, н. у 1927 у в. Касцюкоўка, ст. матрос; ПІМАШЭНКА Васіль Іванавіч, н. у 1902 у в. Касцюкоўка, ст. сярж.; ПІМАШЭНКА Захар Афанасьевіч, н. у 1902 у в. Касцюкоўка, сярж.; ПІМАШЭНКА Мікалай Васілевіч, н. у 1926 у в. Касцюкоўка, рад.; ПІМАШЭНКА Самуіл Сцяфанавіч, н. у 1906 у в. Касцюкоўка, ст. сярж.; ПІМАШЭНКА Сяргей Іванавіч, н. у 1902 у в. Касцюкоўка, сярж.; РЫБАЧЭНКА Іван Аляксеевіч, н. у 1906 у в. Залатаміно, ст. сярж.; РЫЖЫКАЎ Марцін Цімафеевіч, н. у 1904 у в. Касцюкоўка, рад.; САЛЬНІКАЎ Аляксандр Іванавіч, н. у 1911 у в. Хляўно, рад.; САЛЬНІКАЎ Віктар Іванавіч, н. у 1927 у в. Хляўно, рад.; САНАТАЎ Уладзімір Мацвеевіч, н. у 1915 у в. Б. Глінка, рад.; СЕМЯНЕНКА Іван Цярэнцьевіч, н. у 1924 у в. Лабыроўка, рад.; СЕМЯНЕНКА Міхаіл Кузьміч, н. у 1903 у в. Лабыроўка, рад.; СЕМЯНЕНКА Навум Ільіч, н. у 1900 у в. Лабыроўка, рад.; СЕМЯНЕНКА Рыгор Яфімавіч, н. у 1903 у в. Лабыроўка, рад.; СЕМЯНЕНКА Фёдар Цярэнцьевіч, н. у 1910 у в. Лабыроўка, рад.; СЕРАКОЎ Іван Максімавіч, н. у 1921 у в. П. Глінка, сярж.; СІВАКОЎ Ілья Кузьміч, н. у 1908 у в. Б. Глінка, рад.; СІВАКОЎ Іосіф Кузьміч, н. у 1904 у в. П. Глінка, рад.; СКАРАЗУБАЎ Фама Сяргеевіч, н. у 1908 у в. П. Глінка, рад.; СТАРАВОЙТАЎ Еўдакім Цімафеевіч, н. у 1921 у в. П. Глінка, рад.; СТАРАВОЙТАЎ Іларыён Ціханавіч, н. у 1904 у в. П. Глінка, сярж.; СТАРОСЦЕНКА Анатолій Сцяпанавіч, н. у 1909 у в. Хляўно, рад.; СТАРОСЦЕНКА Павел Канстанцінавіч, н. у 1927 у в. Хляўно, мал. сярж.; СТАРОСЦЕНКА Пётр Канстанцінавіч, н. у 1923 у в. Хляўно, кап.; СЯРГЕЕНКА Павел Емяльянавіч, н. у 1925 у в. Залатаміно, рад.; ТАЧЫЛАЎ Іван Ільіч, н. у 1916 у пас. Бакунава, рад.; ТКАЧОЎ Фядос Купрэевіч, н. у 1909 у в. Касцюкоўка, рад.; УШАЎ Аляксей Іванавіч, н. у 1901 у в. Касцюкоўка, рад.; УШАЎ Віктар Клімавіч, н. у 1927 у в. Хляўно, сярж.; УШАЎ Віктар Майсеевіч, н. у 1922 у в. Касцюкоўка; УШАЎ Віктар Мікітавіч, н. у 1921 у в. Касцюкоўка, рад.; УШАЎ Мікіта Іванавіч, н. у 1899 у в. Касцюкоўка, рад.; УШАЎ Сцяпан Васілевіч, н. у 1912 у в. Касцюкоўка, рад.; ХАРЫТОНЕНКА Майсей Давыдавіч, н. у 1917 у в. Лабыроўка, рад.; ХУТАРЦОЎ Анатолій Ільіч, н. у 1919 у в. Студзянец, сярж.; ХУТАРЦОЎ Барыс Іванавіч, н. у в. Студзянец, сярж.; ХУТАРЦОЎ Васіль Барысавіч, н. у 1912 у в. Студзянец, рад.; ХУТАРЦОЎ Мацвей Максімавіч, н. у 1921 у в. Студзянец, старш.; ЦІМАШЭНКА Яфім Дзям'янавіч, н. у 1920 у в. Хляўно, рад.; ШАВЯЛКОЎ Адам Барысавіч, н. у 1926 у в. Хляўно, рад.; ШАРШНЁЎ Іван Мікітавіч, н. у 1919 у в. Залатаміно, старш.; ШЛЯХЦІЧ Іосіф Андрэевіч, н. у 1921 у в. П. Глінка, рад.; ШЛЯХЦІЧ Іосіф Мітрафанавіч, н. у 1904 у в. П. Глінка, рад.; ШЛЯХЦІЧАК Міхаіл Андрэевіч, н. у 1906 у в. П. Глінка, рад.; ШМАРАЎ Мікалай Ерафеевіч, н. у 1910 у в. Хляўно, рад.; ШУТАЎ Андрэй Пракопавіч, н. у 1900 у в. Залатаміно, рад.; ШЭВЕРНЕЎ Міхаіл Архіпавіч, н. у 1907 у в. Хляўно, рад.; ЯФІМЧАНКА Фёдар Барысавіч, н. у 1898 у в. Казімірава, ветфельчар.

КАМЕНСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

АЛЕХАЎ Васіль Сямёнавіч, н. у 1903 у в. Янаўка, рад.; АРЦЁМАЎ Сцяпан Максімавіч, н. у 1909 у в. Кучын, яфр.; АЎДЗЕЕЎ Станіслаў Андрэевіч, н. у 1924 у в. Лебядзёўка, мал. сярж.; АЎСЯННІКАЎ Мікалай Пахомавіч, н. у 1927 у в. Бярозаўка, мал. сярж.; АЎСЯННІКАЎ Павел Іларыёнавіч, н. у 1905 у в. Бярозаўка, рад.; АХРЭМЕНКА Віктар Іванавіч, н. у 1915 у в. Каменка, рад.; АХРЭМЕНКА Іван Мікалаевіч, н. у 1909 у в. Каменка, рад.; АХРЭМЕНКА Сцяпан Мікалаевіч, н. у 1909 у в. Каменка, рад.; БАНДАРЭНКА Павел Сідаравіч, н. у 1912 у в. Кучын, рад.; БАРСУКОЎ Адам Піменавіч, н. у 1927 у в. Бярозаўка, мал. сярж.; ВАВІЛАЎ Іван Васілевіч, н. у 1926 у в. Лебядзёўка, рад.; ВАСІЛЕНКА Мікалай Фёдаравіч, н. у 1927 у в. Каменка, ст. сярж.; ГАЙКОЎ Афанасій Ісакавіч, н. у 1915 у в. Бярозаўка, рад.; ГАЙКОЎ Захар Прохаравіч, н. у 1921 у в. Бярозаўка, рад.; ГАЙШМАНАЎ Макар Прохаравіч, н. у в. Янаўка, рад.; ГАПЕЕЎ Іван Барысавіч, н. у 1926 у в. Кучын, рад.; ГАЎРЫЛІН Міхаіл Уладзіміравіч, н. у 1912 у в. Янаўка, старш.; ГЕРАСІМЕНКА Мяфодзій Ігнатавіч, н. у 1918 у в. Лебядзёўка, старш.; ГУДКОЎ Іосіф Самсонавіч, н. у 1921 у в. Кучын; ГУЗАЎ Іван Піліпавіч, н. у 1901 у в. Бераставец, рад.; ДАВЫДЗЕНКА Мікалай Акулавіч, н. у 1918 у в. Каменка, маёр; ДЗЕЦЮКОЎ Андрэй Фёдаравіч, н. у в. Кучын, рад.; ДЗЕЦЮКОЎ Іван Якаўлевіч, н. у 1908 у в. Лебядзёўка, рад.; ДЗЕЦЮКОЎ Іван Яфімавіч, н. у 1922 у в. Кучын, ст. лейт.; ЖУРАЎЛЁЎ Адам Міхайлавіч, н. у 1923 у в. Лебядзёўка, рад.; ЖУРАЎЛЁЎ Мікалай Пятровіч, н. у 1921 у в. Лебядзёўка, рад.; ЗАХАРАНКА Ілья Афанасьевіч, н. у 1918 у в. Бярозаўка, старш.; ЗДАРАВЕНКА Дзмітрый Уладзіміравіч, н. у 1912 у в. Кучын, рад.; ЗЯНЬКОЎ Мікалай Кірылавіч, н. у 1914 у в. Бярозаўка, сярж.; ІСАЕНКА Сцяпан Дзмітрыевіч, н. у 1921 у в. Лебядзёўка, ст. сярж.; КАБАНЬКОЎ Піліп Майсеевіч, н. у 1905 у в. Бярозаўка, рад.; КАБЕЦІН Іван Якаўлевіч, н. у 1927

у в. Бярозаўка, матрос; КАВАЛЁЎ Пётр Міхайлавіч, н. у 1899 у в. Каменка, рад.; КАДУЦКІ Іван Мацвеевіч, н. у 1909 у в. Бярозаўка, рад.; КАДУЦКІ Ягор Мацвеевіч, н. у 1918 у в. Бярозаўка, рад.; КАЗУСЕЎ Іван Сяргеевіч, н. у 1923 у в. Лебядзёўка, рад.; КАЗУСЕЎ Фёдар Сяргеевіч, н. у 1914 у в. Лебядзёўка, рад.; КАЛІНОЎСКІ Антон Сцяпанавіч, н. у 1905 у в. Кучын, рад.; КАЛЮГАЎ Аляксандр Яфімавіч, н. у 1921 у в. Каменка, ст. сярж.; КАНАПЛЁЎ Мікалай Лаўрэнцевіч, н. у 1915 у в. Лебядзёўка, мал. сярж.; КАСЦЮКОЎ Васіль Карнеевіч, н. у 1906 у в. Каменка, рад.; КАСЦЮКОЎ Васіль Міхеевіч, н. у 1923 у в. Янаўка, рад.; КАСЦЮКОЎ Іван Васілевіч, н. у 1919 у в. Янаўка, рад.; КАСЦЮКОЎ Іван Мікалаевіч, н. у 1927 у в. Каменка, яфр.; КАСЦЮКОЎ Іван Міхеевіч, н. у 1921 у в. Янаўка, старш.; КАСЦЮКОЎ Фёдар Карнеевіч, н. у 1915 у в. Каменка, гв. сярж.; КРОТАЎ Васіль Мікітавіч, н. у 1919 у в. Янаўка, рад.; КРОТАЎ Мікалай Яфімавіч, н. у 1906 у в. Лебядзёўка, сярж.; КРОТАЎ Міхаіл Кузьміч, н. у в. Лебядзёўка, ст. матрос; ЛІСАЎ Пётр Мінавіч, н. у 1911 у в. Бярозаўка, яфр.; ЛОСЕЎ Аляксей Сямёнавіч, н. у 1917 у в. Янаўка, ст. сярж.; ЛУКАШЭНКА Данііл Мікітавіч, н. у 1906 у в. Бярозаўка, рад.; МЕЛЬНІКАЎ Васіль Іванавіч, н. у 1919 у в. Каменка, яфр.; МЕЛЬНІКАЎ Іосіф Іванавіч, н. у 1900 у в. Каменка, яфр.; МЯЖЭННЫ Канстанцін Усцінавіч, н. у 1921 у в. Янаўка, рад.; ПАГРАБЕНКА Ілья Іванавіч, н. у 1906 у в. Каменка, яфр.; ПАЛЯКОЎ Арцём Іванавіч, н. у 1925 у в. Бярозаўка, рад.; ПАЛЯКОЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1901 у в. Бярозаўка, ст. сярж.; ПАЛЯКОЎ Піліп Іванавіч, н. у 1911 у в. Бярозаўка, рад.; ПАЛЯКОЎ Фёдар Іванавіч, н. у 1905 у в. Бярозаўка, старш.; ПАЎЛУШКІН Макей Макеевіч, н. у 1926 у в. Бярозаўка, гв. рад.; ПАЎЛУШКІН Яфім Захаравіч, н. у 1924 у в. Бярозаўка, яфр.; ПАХОМЕНКА Мікалай Мацвеевіч, н. у 1924 у в. Янаўка, рад.; ПЕТРАЧЭНКА Селівестр Антонавіч, н. у 1902 у в. Бярозаўка, рад.; ПРОХАРАЎ Сцяпан Пятровіч, н. у 1911 у в. Кучын, рад.; РЫЖАНКОЎ Іван Тарасавіч, н. у 1923 у в. Бярозаўка, рад.; РЫЖАНКОЎ Іван Усцінавіч, н. у 1924 у в. Бярозаўка, рад.; РЫЖАНКОЎ Пётр Усцінавіч, н. у 1903 у в. Бярозаўка, рад.; РЫЖАНКОЎ Сямён Усцінавіч, н. у 1902 у в. Бярозаўка, рад.; САВАСЦЕЕЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1926 у в. Лебядзёўка, рад.; САВАСЦЕЕЎ Нестар Гаўрылавіч, н. у 1905 у в. Лебядзёўка, рад.; САКАЛОЎ Васіль Ігнатавіч, н. у 1902 у в. Кучын, рад.; САФОНАЎ Васіль Фёдаравіч, н. у 1924 у в. Янаўка, мал. сярж.; СТАЛЬМАХОЎ Данііл Аляксеевіч, н. у 1915 у в. Каменка, рад.; СТАЛЬМАХОЎ Піліп Андрэевіч, н. у 1902 у в. Кучын, рад.; СТАРАВОЙТАЎ Афанасій Трафімавіч, н. у 1909 у в. Янаўка, рад.; СТАРАВОЙТАЎ Максім Трафімавіч, н. у 1905 у в. Янаўка, рад.; СТАСЯНКОЎ Рыгор Мацвеевіч, н. у 1909 у в. Лебядзёўка, рад.; УЛАСАЎ Фядос Антонавіч, н. у 1902 у в. Кучын, яфр.; ФІЛІМОНАЎ Мікалай Цімафеевіч, н. у 1917 у в. Кучын, мал. сярж.; ФІЛІМОНАЎ Пётр Міхайлавіч, н. у 1904 у в. Кучын, старш.; ФУРМАНАЎ Мікалай Данілавіч, н. у 1925 у в. Кучын, ст. сярж.; ХАРЫТОНАЎ Іван Сяргеевіч, н. у 1905 у в. Кучын, рад.; ХРАМЕНКА Павел Усцінавіч, н. у 1919 у в. Лебядзёўка, рад.; ХРАМЯНКОЎ Аляксандр Усцінавіч, н. у в. Лебядзёўка, рад.; ЦЯГУНОЎ Іван Ульянавіч, н. у 1903 у в. Каменка, рад.; ЦЯГУНОЎ Рыгор Іванавіч, н. у 1908 у в. Каменка, ст. сярж.; ЦЯГУНОЎ Сямён Емяльянавіч, н. у 1916 у в. Каменка, рад.; ЧЫКАЛАЎ Аляксей Іванавіч, н. у 1902 у в. Кучын, рад.; ЧЫКАЛАЎ Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1908 у в. Кучын, рад.; ШАНЬКОЎ Іван Кузьміч, н. у 1917 у в. Каменка, ст. лейт.; ШАНЬКОЎ Мікалай Андрэевіч, н. у 1924 у в. Янаўка, сярж.; ШАНЬКОЎ Цімафей Кузьміч, н. у 1899 у в. Каменка, рад.; ШАРШНЁЎ Іван Пятровіч, н. у 1925 у в. Каменка, рад.; ШАСТАПАЛАЎ Аляксандр Малахавіч, н. у 1916 у в. Лебядзёўка, рад.; ШАСТАПАЛАЎ Міхаіл Пятровіч, н. у 1899 у в. Лебядзёўка, рад.; ШАФЕРАЎ Якаў Пракопавіч, н. у 1926 у в. Кучын, рад.; ШВЕДАЎ Адам Пятровіч, н. у 1902 у в. Лебядзёўка, рад.; ШВЕДАЎ Васіль Пятровіч, н. у 1921 у в. Лебядзёўка, рад.; ШВЕДАЎ Мікалай Іларыёнавіч, н. у 1917 у в. Лебядзёўка, гв. ст. сярж.; ШВЕДАЎ Міхаіл Калінавіч, н. у 1927 у в. Лебядзёўка, яфр.; ШВЕДАЎ Рыгор Фаміч, н. у 1920 у в. Лебядзёўка, ст. сярж.; ШВЕДАЎ Сцяпан Фаміч, н. у 1908 у в. Лебядзёўка, рад.; ШМЫГАЛЁЎ Аляксей Дзянісавіч, н. у 1925 у в. Пакроўск, ст. сярж.; ШМЫГАЛЁЎ Афанасій Данілавіч, н. у 1911 у в. Бярозаўка, рад.; ШМЫГАЛЁЎ Васіль Данілавіч, н. у 1898 у в. Бярозаўка, рад.; ШМЫГАЛЁЎ Іван Сіланцьевіч, н. у 1924 у в. Бярозаўка, рад.; ШМЫГАЛЁЎ Ігнат Данілавіч, н. у 1900 у в. Бярозаўка, рад.; ШПАКАЎ Аляксей Аляксеевіч, н. у 1916 у в. Кучын, рад.; ШПАКАЎ Іван Аляксеевіч, н. у 1916 у в. Кучын, рад.; ШУГАЁЎ Георгій Дзмітрыевіч, н. у 1898 у в. Кучын, яфр.

КАРОЦЬКАЎСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

АБРАМЕНКА Фадзей Якаўлевіч, н. у 1909 у в. Сырск, рад.; АЗОХАЎ Фёдар Дзям'янавіч, н. у 1927 у в. Сырск, сярж.; АКІНЧЫЦ Васіль Сцяпанавіч, н. у 1923 у в. Багданавічы, рад.; АКІНЧЫЦ Дзмітрый Аляксеевіч, н. у 1904 у в. Багданавічы, рад.; АКІНЧЫЦ Іван Аляксеевіч, н. у 1912 у в. Багданавічы, ст. сярж.; АКІНЧЫЦ Іван Іванавіч, н. у 1919 у в. Багданавічы, рад.; АКІНЧЫЦ Міхаіл Іванавіч, н. у 1927 у в. Багданавічы, рад.; АКІНЧЫЦ Павел Іванавіч, н. у 1923 у в. Багданавічы, сярж.; АКІНЧЫЦ Фёдар Васілевіч, н. у 1903 у в. Кароцькі, рад.; АЛЬШЭЎСКІ Уладзімір Іосіфавіч, н. у 1919 у в. Сямёнаўка, гв. сярж.; АНАНЕНКА Анісім Якаўлевіч, н. у 1909 у в. Н. Зенькавіна, рад.; АНАНЕНКА Васіль Макаравіч, н. у 1927 у в. Куракаўшчына, мал. сярж.; АНАНЕНКА Іван Ануфрыевіч, н. у 1903 у в. Куракоўшчына, рад.; АНДРЭЕНКА Лявон Лазаравіч,

н. у 1899 у в. Куракаўшчына, сярж.; АНТОНЕНКА Пётр Андрэевіч, н. у 1922 у в. Куракаўшчына, ст. сярж.; АСЬМАКОЎ Мікалай Ягоравіч, н. у 1900 у в. Сапажкі, рад.; БАБКОЎ Іван Захаравіч, н. у 1927 у в. Куракаўшчына, старш.; БАБКОЎ Канстанцін Захаравіч, н. у 1904 у в. Куракаўшчына, рад.; БАГДАНОВІЧ Аляксандр Адамавіч, н. у 1903 у в. Багданавічы, рад.; БАГДАНОВІЧ Аляксандр Антонавіч, н. у 1910 у в. Багданавічы, рад.; БАГДАНОВІЧ Аляксандр Іосіфавіч, н. у 1925 у в. Багданавічы, рад.; БАГДАНОВІЧ Антон Фёдаравіч, н. у 1911 у в. Багданавічы, гв. ст. сярж.; БАГДАНОВІЧ Арсеній Рыгоравіч, н. у 1910 у в. Багданавічы, рад.; БАГДАНОВІЧ Барыс Антонавіч, н. у 1902 у в. Багданавічы, рад.; БАГДАНОВІЧ Васіль Адамавіч, н. у 1927 у в. Багданавічы, матрос; БАГДАНОВІЧ Васіль Фёдаравіч, н. у 1905 у в. Багданавічы, рад.; БАГДАНОВІЧ Дзмітрый Андрэевіч, н. у 1922 у в. Багданавічы, рад.; БАГДАНОВІЧ Дзяніс Сцяпанавіч, н. у 1910 у в. Багданавічы, рад.; БАГДАНОВІЧ Іван Васілевіч, н. у 1923 у в. Багданавічы, рад.; БАГДАНОВІЧ Іван Іванавіч, н. у 1910 у в. Багданавічы, рад.; БАГДАНОВІЧ Ілья Васілевіч, н. у 1904 у в. Багданавічы, рад.; БАГДАНОВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1918 у в. Багданавічы, ст. лейт.; БАГДАНОВІЧ Павел Аляксандравіч, н. у 1914 у в. Багданавічы, рад.; БАГДАНОВІЧ Пётр Іванавіч, н. у 1916 у в. Багданавічы, рад.; БАГДАНОВІЧ Пётр Сяргеевіч, н. у 1927 у в. Багданавічы, сярж.; БАГДАНОВІЧ Пракоп Мацвеевіч, н. у 1906 у в. Багданавічы, рад.; БАГДАНОВІЧ Рыгор Іванавіч, н. у 1908 у в. Багданавічы, рад.; БАГДАНОВІЧ Рыгор Сцяпанавіч, н. у 1902 у в. Багданавічы, рад.; БАГДАНОВІЧ Ціхан Ільіч, н. у 1910 у в. Багданавічы, рад.; БАГДАНОВІЧ Ягор Іванавіч, н. у 1901 у в. Багданавічы, рад.; БАГДАНОВІЧ Ягор Цімафеевіч, н. у 1917 у в. Багданавічы, рад.; БАГДАНОВІЧ Якаў Адамавіч, н. у 1909 у в. Багданавічы, рад.; БАГДАНОВІЧ Якаў Сямёнавіч, н. у 1898 у в. Багданавічы, рад.; БАНДАРЭНКА Аляксей Пятровіч, н. у 1910 у в. Ст. Зенькавіна, яфр.; БАНДАРЭНКА Васіль Іванавіч, н. у 1921 у в. Ст. Зенькавіна, ст. сярж.; БАНДАРЭНКА Максім Мацвеевіч, н. у 1916 у в. Ст. Зенькавіна, лейт.; БАНДАРЭНКА Міхаіл Восіпавіч, н. у 1912 у в. М. Слабодка, рад.; БАНДАРЭНКА Пётр Калінавіч, н. у 1923 у в. Ст. Зенькавіна, мал. сярж.; БАНДАРЭНКА Уладзімір Сцяпанавіч, н. у 1924 у в. Сапажкі; БАРЫСЕНКА Барыс Фёдаравіч, н. у 1902 у в. Багданавічы, рад.; БАРЫСЕНКА Іван Емяльянавіч, н. у 1918 у в. Багданавічы, рад.; БЕЛАВУСАЎ Іван Селівестравіч, н. у 1922 у в. Багданавічы, сярж.; БІСЮКОЎ Аляксандр Сцяпанавіч, н. у 1925 у в. Вынашаўка, рад.; БІСЮКОЎ Дарафей Пракопавіч, н. у 1901 у в. Вынашаўка, рад.; БІСЮКОЎ Мікалай Пятровіч, н. у 1923 у в. Вынашаўка, сярж.; БЛУСЕНКА Іван Ануфрыевіч, н. у 1905 у в. Вынашаўка, рад.; БЛУСЯНКОЎ Фёдар Сідаравіч, н. у 1914 у в. Куракаўшчына, рад.; БУГЛАКОЎ Васіль Яфімавіч, н. у 1911 у в. Сырск, рад.; БУГЛАКОЎ Рыгор Іванавіч, н. у 1924 у в. Сырск, рад.; БУГЛАКОЎ Уладзімір Мітрафанавіч, н. у 1927 у в. Сырск, ст. лейт.; ВІНАГРАДАЎ Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1905 у в. Вынашаўка, рад.; ВІНЕНКА Павел Фёдаравіч, н. у 1915 у в. М. Слабодка, рад.; ВІНЕНКА Яфім Фёдаравіч, н. у 1901 у в. Сямёнаўка, сярж.; ВОРГАНАЎ Васіль Кузьміч, н. у 1914 у в. Куракаўшчына, рад.; ВОРГАНАЎ Уладзімір Кузьміч, н. у 1908 у в. Куракаўшчына, рад.; ГАНЖУРАЎ Герасім Сямёнавіч, н. у 1920 у в. Вынашаўка, рад.; ГАНЖУРАЎ Дзмітрый Якаўлевіч, н. у 1904 у в. Вынашаўка, рад.; ГАНЖУРАЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1921 у в. Ст. Зенькавіна, рад.; ГАНЖУРАЎ Іван Парфенавіч, н. у 1905 у в. Вынашаўка, рад.; ГАНЖУРАЎ Іван Сямёнавіч, н. у 1898 у в. Вынашаўка, рад.; ГАНЖУРАЎ Ілья Сцяпанавіч, н. у 1926 у в. Вынашаўка, мал. сярж.; ГАНЖУРАЎ Канстанцін Фёдаравіч, н. у 1925 у в. Сырск, сярж.; ГАНЖУРАЎ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1906 у в. Вынашаўка, рад.; ГАНЖУРАЎ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1914 у в. Вынашаўка, рад.; ГАНЖУРАЎ Мітрафан Пятровіч, н. у 1914 у в. Вынашаўка, ст. сярж.; ГАНЖУРАЎ Міхаіл Іванавіч, н. у 1923 у в. Вынашаўка, рад.; ГАНЖУРАЎ Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1906 у в. Вынашаўка, рад.; ГАНЖУРАЎ Рыгор Рыгоравіч, н. у 1918 у в. Вынашаўка, сярж.; ГАНЖУРАЎ Савелій Сямёнавіч, н. у 1905 у в. Вынашаўка, рад.; ГАНЖУРАЎ Сцяпан Паўлавіч, н. у 1905 у в. Вынашаўка, рад.; ГАНЖУРАЎ Сяргей Сямёнавіч, н. у 1914 у в. Вынашаўка, старш.; ГАНЖУРАЎ Фёдар Пятровіч, н. у 1901 у в. М. Слабодка, рад.; ГАРБАЧОЎ Васіль Лявонавіч, н. у 1925 у в. Сырск, рад.; ГАРБАЧОЎ Ілья Якаўлевіч, н. у 1918 у в. П. Слабодка, ст. сярж.; ГОЗБЕНКА Сцяпан Ананьевіч, н. у 1914 у в. Н. Луч, ст. сярж.; ГОНТАРАЎ Леанід Ульянавіч, н. у 1920 у в. Н. Зенькавіна, рад.; ГОЦМАНАЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1927 у в. М. Слабодка, рад.; ГОЦМАНАЎ Уладзімір Сцяпанавіч, н. у 1921 у в. Сырск, сярж.; ГРАПАЎ Піліп Венядзіктавіч, н. у 1906 у в. Ст. Зенькавіна, рад.; ГРЫНКЕВІЧ Аляксандр Усцінавіч, н. у 1922 у в. Сапажкі, рад.; ГРЫНКЕВІЧ Мікалай Усцінавіч, н. у 1914 у в. Сапажкі, рад.; ДАВЫДАЎ Міхаіл Фаміч, н. у 1914 у в. Бервяны, сярж.; ДАВЫДЗЕНКА Аляксандр Васілевіч, н. у 1921 у в. Сямёнаўка, рад.; ДАВЫДЗЕНКА Васіль Васілевіч, н. у 1924 у в. Сямёнаўка, сярж.; ДАМЕНІКОЎ Мікалай Сяргеевіч, н. у 1921 у в. Вынашаўка, рад.; ДАМЕНІКОЎ Пракоп Сяргеевіч, н. у 1914 у в. Вынашаўка, рад.; ДЗМІТРАЧЭНКА Фёдар Мацвеевіч, н. у 1912 у в. Сырск, рад.; ДЗЯДКОЎ Аляксей Якаўлевіч, н. у 1909 у в. Вынашаўка, ст. сярж.; ДРАБЫШЭЎСКІ Андрэй Пятровіч, н. у 1911 у в. Багданавічы, рад.; ДРАБЫШЭЎСКІ Канстанцін Пятровіч, н. у 1911 у в. Багданавічы, рад.; ДРАБЫШЭЎСКІ Станіслаў Станіслававіч, н. у 1924 у в. Сапажкі, яфр.; ЗАЙЦАЎ Аляксандр Аляксеевіч, н. у 1905 у в. Ст. Зенькавіна, рад.; ЗАЙЦАЎ Сцяпан Мікалаевіч, н. у 1921 у в. Ст. Зенькавіна, рад.; ЗАРУБАНАЎ Васіль Герасімавіч, н. у 1922 у в. Н. Зенькавіна,

рад.; ЗБАРАМІРСКІ Васіль Васілевіч, н. у 1918 у в. Багданавічы, рад.; ЗБАРАМІРСКІ Міхаіл Максімавіч, н. у 1921 у в. Багданавічы, рад.; ЗБАРАМІРСКІ Павел Яфімавіч, н. у 1914 у в. Багданавічы, рад.; ЗМІТРАЧЭНКА Мікалай Афанасьевіч, н. у 1927 у в. Сырск, яфр.; ІЛЬЮШЧАНКА Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1917 у в. Куракаўшчына, старш.; ІЛЬЮШЧАНКА Аляксандр Нічыпаравіч, н. у 1924 у в. Куракаўшчына, рад.; ІСАЧАНКА Іван Сяргеевіч, н. у 1927 у в. Сырск, старш.; КАБІЦЕНКА Аляксандр Давыдавіч, н. у 1908 у в. Вынашаўка, рад.; КАБІЦЕНКА Пётр Давыдавіч, н. у 1905 у в. Вынашаўка, рад.; КАВАЛЕНКА Антон Раманавіч, н. у 1899 у в. Вынашаўка, рад.; КАВАЛЁЎ Фёдар Аляксандравіч, н. у 1899 у в. Багданавічы, рад.; КАЖАМЯКІН Георгій Васілевіч, н. у 1925 у в. Куракаўшчына, рад.; КАЗАКОЎ Сцяпан Ясонавіч, н. у 1910 у в. Вынашаўка, мал. сярж.; КАЛІНОЎСКІ Кірыл Васілевіч, н. у 1915 у в. Сырск, партызан; КАЛІНОЎСКІ Сцяпан Васілевіч, н. у 1910 у в. Сырск, рад.; КАНАШКОЎ Іосіф Кандратавіч, н. у 1909 у в. Ст. Зенькавіна, яфр.; КАРАЛЬКОЎ Мікіта Дзмітрыевіч, н. у 1902 у в. Вынашаўка, рад.; КАРАЛЬКОЎ Уладзімір Апанасавіч, н. у 1925 у в. Сырск, рад.; КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Аляксандравіч, н. у 1926 у в. Кароцькі; КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Фролавіч, н. у 1918 у в. Кароцькі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Якаўлевіч, н. у 1922 у в. Бервяны, сярж.; КАРАТКЕВІЧ Васіль Адамавіч, н. у 1925 у в. Бервяны, рад.; КАРАТКЕВІЧ Васіль Іванавіч, н. у 1927 у в. Кароцькі, сярж.; КАРАТКЕВІЧ Васіль Сямёнавіч, н. у 1909 у в. Кароцькі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Дзмітрый Фёдаравіч, н. у 1903 у в. Кароцькі; КАРАТКЕВІЧ Іван Ануфрыевіч, н. у 1903 у в. Кароцькі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Іван Васілевіч, н. у 1919 у в. Кароцькі, сярж.; КАРАТКЕВІЧ Іван Іванавіч, н. у 1916 у в. Кароцькі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Іван Карпавіч, н. у 1915 у в. Кароцькі, яфр.; КАРАТКЕВІЧ Іван Прохаравіч, н. у 1920 у в. Сапажкі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Іван Фролавіч, н. у 1903 у в. Сапажкі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Максім Міхайлавіч, н. у 1914 у в. Кароцькі, лейт.; КАРАТКЕВІЧ Мікалай Адамавіч, н. у 1924 у в. Бервяны, рад.; КАРАТКЕВІЧ Мікалай Васілевіч, н. у 1925 у в. Кароцькі, гв. ст. сярж.; КАРАТКЕВІЧ Мікалай Мітрафанавіч, н. у 1909 у в. Кароцькі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Мікалай Сямёнавіч, н. у 1923 у в. Кароцькі, мал. сярж.; КАРАТКЕВІЧ Мікалай Цімафеевіч, н. у 1925 у в. Кароцькі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Антонавіч, н. у 1923 у в. Кароцькі, сярж.; КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1926 у в. Кароцькі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Нікадзімавіч, н. у 1920 у в. Кароцькі, ст. сярж.; КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Мітрафанавіч, н. у 1919 у в. Кароцькі; КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Сямёнавіч, н. у 1902 у в. Кароцькі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Павел Андрэевіч, н. у 1903 у в. Кароцькі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Пётр Іванавіч, н. у 1912 у в. Кароцькі, сярж.; КАРАТКЕВІЧ Пётр Міхайлавіч, н. у 1906 у в. Кароцькі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Пётр Паўлавіч, н. у 1904 у в. Востраў, рад.; КАРАТКЕВІЧ Пётр Паўлавіч, н. у 1904 у в. Кароцькі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Пётр Фёдаравіч, н. у 1926 у в. Сапажкі, мал. сярж.; КАРАТКЕВІЧ Пётр Фядосавіч, н. у 1898 у в. Кароцькі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Рыгор Іванавіч, н. у 1900 у в. Кароцькі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Станіслаў Іпалітавіч, н. у 1910 у в. Востраў, рад.; КАРАТКЕВІЧ Сцяпан Васілевіч, н. у 1911 у в. Кароцькі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Сцяпан Іванавіч, н. у 1906 у в. Кароцькі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Сцяпан Канстанцінавіч, н. у 1900 у в. Сапажкі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Сцяпан Фаміч, н. у 1900 у в. Кароцькі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Сяргей Іванавіч, н. у 1908 у в. Кароцькі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Уладзімір Паўлавіч, н. у 1900 у в. Кароцькі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Фёдар Андрэевіч, н. у 1911 у в. Кароцькі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Фёдар Паўлавіч, н. у 1905 у в. Кароцькі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Фёдар Фаміч, н. у 1905 у в. Кароцькі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Цімафей Сямёнавіч, н. у 1901 у в. Багданавічы, мал. сярж.; КАРАТКЕВІЧ Яўгеній Іванавіч, н. у 1918 у в. Кароцькі, ст. сярж.; КАРАТКЕВІЧ Яўгеній Ігнатавіч, н. у 1922 у в. Кароцькі, ст. лейт.; КАРАТКЕВІЧ Яўгеній Кірэевіч, н. у 1924 у в. Кароцькі, гв. рад.; КАСЦЮЧЭНКА Аляксандр Фролавіч, н. у 1907 у в. Ст. Зенькавіна, ст. лейт.; КАСЦЮЧЭНКА Пётр Фролавіч, н. у 1909 у в. Ст. Зенькавіна, рад.; КАСЦЮЧЭНКА Яфім Фролавіч, н. у 1906 у в. Ст. Зенькавіна, рад.; КАСЯНКОЎ Данііл Аляксандравіч, н. у 1905 у в. Н. Зенькавіна, рад.; КРАСАКОЎ Рыгор Апанасавіч, н. у 1924 у в. Сямёнаўка, рад.; КРУЧКОЎ Іван Іванавіч, н. у 1919 у в. Вынашаўка, сярж.; КСЯНЗОЎ Адам Яфімавіч, н. у 1901 у в. Ст. Зенькавіна рад.; КСЯНЗОЎ Сямён Конанавіч, н. у 1906 у в. Ст. Зенькавіна, рад.; КУЗНЯЦОЎ Іван Іванавіч, н. у 1919 у в. Зенькавіна, старш.; КУЗЬМЯНКОЎ Афанасій Цітавіч, н. у 1909 у в. Н. Зенькавіна, мал. сярж.; КУЗЬМЯНКОЎ Васіль Ісакавіч, н. у 1903 у в. Н. Зенькавіна, рад.; КУЗЬМЯНКОЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1925 у в. Н. Зенькавіна, рад.; КУЗЬМЯНКОЎ Міхаіл Максімавіч, н. у 1918 у в. Н. Зенькавіна, рад.; КУЗЬМЯНКОЎ Пётр Ісакавіч, н. у в. Вынашаўка, рад.; КУЗЬМЯНКОЎ Рыгор Раманавіч, н. у 1921 у в. Н. Зенькавіна, рад.; КУЗЬМЯНКОЎ Ціхан Ігнатавіч, н. у 1916 у в. Н. Зенькавіна, лейт.; КУЛЯШОЎ Сямён Рыгоравіч, н. у 1912 у в. Сырск, сярж.; ЛАНЮГОЎ Васіль Герасімавіч, н. у 1904 у в. Сырск, рад.; ЛАНЮГОЎ Герасім Тарасавіч, н. у 1927 у в. Сырск, ст. сярж.; ЛАНЮГОЎ Леанід Рыгоравіч, н. у 1923 у в. Сырск, ст. лейт.; ЛАНЮГОЎ Мікіта Нічыпаравіч, н. у 1915 у в.Сырск, ст. лейт.; ЛАНЮГОЎ Сцяпан Ісакавіч, н. у 1906 у в. Сырск, сярж.; ЛАНЮГОЎ Тарас Герасімавіч, н. у 1903 у в. Сырск, рад.; ЛАНЮГОЎ Фёдар Якаўлевіч, н. у 1921 у в. Сырск, рад.; ЛАНЮГОЎ Цімафей Нічыпаравіч, н. у 1902 у в. Сырск, рад.; ЛАРЧАНКА Пётр Нічыпаравіч, н. у 1926 у в. Вынашаўка; ЛАРЧАНКА Рыгор Піліпавіч, н. у 1924 у в. Вынашаўка, рад.; ЛАШКЕВІЧ Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1923 у в. Вос-

траў, мал. сярж.; ЛАШКЕВІЧ Аляксей Мікалаевіч, н. у 1917 у в. Востраў, кап.; ЛАШКЕВІЧ Іван Лявонцьевіч, н. у 1924 у в. Сапажкі, рад.; ЛАШКЕВІЧ Уладзімір Уладзіміравіч, н. у 1927 у в. Востраў, рад.; ЛАШКЕВІЧ Яўгеній Рыгоравіч, н. у 1924 у в. Востраў, рад.; ЛАШКЕВІЧ Яўгеній Фёдаравіч, н. у 1925 у в. Востраў, рад.; ЛЕШЧАНКА Аляксей Іванавіч, н. у 1922 у в. Вынашаўка, рад.; ЛЕШЧАНКА Васіль Фёдаравіч, н. у 1920 у в. Вынашаўка, сярж.; ЛЕШЧАНКА Дарафей Акімавіч, н. у 1902 у в. Вынашаўка, рад.; ЛЕШЧАНКА Іван Аляксеевіч, н. у 1927 у в. Вынашаўка, сярж.; ЛЕШЧАНКА Іван Андрэевіч, н. у 1924 у в. Вынашаўка, рад.; ЛЕШЧАНКА Іван Мікалаевіч, н. у 1911 у в. Вынашаўка, гв. рад.; ЛЕШЧАНКА Іван Піліпавіч, н. у 1900 у в. Вынашаўка; ЛЕШЧАНКА Марк Арцёмавіч, н. у 1898 у в. Вынашаўка, рад.; ЛЕШЧАНКА Павел Мікалаевіч, н. у 1914 у в. Вынашаўка, рад.; ЛЕШЧАНКА Пётр Аляксеевіч, н. у 1922 у в. Вынашаўка, ст. сярж.; ЛЕШЧАНКА Пётр Рыгоравіч, н. у 1905 у в. Вынашаўка, старш.; ЛЕШЧАНКА Рыгор Андрэевіч, н. у 1922 у в. Вынашаўка, рад.; ЛОГВІНАЎ Сямён Антонавіч, н. у 1900 у в. Рудня, рад.; ЛЯШЧЫНСКІ Аляксей Якаўлевіч, н. у 1926 у в. Багданавічы, рад.; МАЖЭЙКА Аляксандр Ануфрыевіч, н. у 1924 у в. Бервяны, ст. сярж.; МАЖЭЙКА Ануфрый Апанасавіч, н. у 1900 у в. Сапажкі, рад.; МАЖЭЙКА Міхаіл Сямёнавіч, н. у 1900 у в. Сапажкі, рад.; МАЛАТКОЎ Мікалай Лукіч, н. у 1905 у в. Вынашаўка, рад.; МАЛАТКОЎ Міхаіл Захаравіч, н. у 1923 у в. Гарадок, рад.; МАЛАТКОЎ Пётр Якаўлевіч, н. у 1908 у в. Вынашаўка, рад.; МАРЧАНКА Іван Яфімавіч, н. у 1903 у в. Бервяны, рад.; МАРЧАНКА Мікалай Фёдаравіч, н. у 1923 у в. Куракаўшчына, рад.; МАРЫНЕНКА Павел Пятровіч, н. у 1906 у в. Ст. Зенькавіна, рад.; МАРЫНЕНКА Уладзімір Пятровіч, н. у 1902 у в. Ст. Зенькавіна, рад.; МАСКАЛЕНКА Васіль Іванавіч, н. у 1912 у в. Багданавічы, рад.; МАСКАЛЕНКА Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1922 у в. Багданавічы, рад.; МАСКАЛЕНКА Навум Мікалаевіч, н. у 1903 у в. Багданавічы, рад.; МАСКАЛЁЎ Іван Антонавіч, н. у 1924 у в. Ст. Зенькавіна, рад.; МАСКАЛЁЎ Сяргей Дзмітрыевіч, н. у 1917 у в. Ст. Зенькавіна, рад.; МАЦВЕЕНКА Пётр Міронавіч, н. у 1914 у в. Вынашаўка, рад.; МЕЛЬНІКАЎ Павел Арцёмавіч, н. у 1901 у в. Н. Зенькавіна, рад.; МЕЛЬНІКАЎ Фёдар Арцёмавіч, н. у 1901 у в. Н. Зенькавіна, рад.; МЕЛЬНІКАЎ Якаў Клімавіч, н. у 1908 у в. Сырск, рад.; МІРОНЕНКА Рыгор Аляксеевіч, н. у 1926 у в. Ст. Зенькавіна, рад.; МІХАЙЛОЎСКІ Аляксей Аляксандравіч, н. у 1925 у в. Сапажкі, рад.; МІХАЙЛОЎСКІ Іван Васілевіч, н. у 1914 у в. Вынашаўка, рад.; МІХАЙЛОЎСКІ Якаў Васілевіч, н. у 1905 у в. Вынашаўка, рад.; МІШАКОЎ Іван Канстанцінавіч, н. у 1926 у в. Сапажкі, рад.; МЯДЗВЕДСКІ Іван Кузьміч, н. у 1925 у в. Сапажкі, рад.; МЯДЗВЕДСКІ Іосіф Міхайлавіч, н. у 1918 у в. Сапажкі, рад.; МЯТНІКАЎ Вячаслаў Іванавіч, н. у 1927 у в. Н. Зенькавіна, сярж.; МЯТНІКАЎ Максім Фёдаравіч, н. у 1922 у в. Н. Зенькавіна, рад.; МЯТНІКАЎ Уладзімір Максімавіч, н. у 1925 у в. Н. Зенькавіна, яфр.; МЯТНІКАЎ Ягор Іванавіч, н. у 1924 у в. Н. Зенькавіна, рад.; НОВІКАЎ Тарас Сцяпанавіч, н. у 1902 у в. Багданавічы, рад.; ПАДЗЕРНЕЎ Міхаіл Кірылавіч, н. у 1921 у в. Н. Зенькавіна, мал. сярж.; ПАЛЕВІКОЎ Сяргей Акімавіч, н. у 1918 у в. Вынашаўка, рад.; ПАТАПЕНКА Аляксандр Лаўрэнцевіч, н. у 1900 у в. Ст. Зенькавіна, сярж.; ПАТАПЕНКА Мікалай Андрэевіч, н. у 1901 у в. Ст. Зенькавіна, рад.; ПРЫТЫЧАНКА Васіль Рыгоравіч, н. у 1922 у в. Н. Зенькавіна, кап.; ПРЫТЫЧАНКА Іван Раманавіч, н. у 1916 у в. Н. Зенькавіна, рад.; ПРЫТЫЧАНКА Рыгор Ціханавіч, н. у 1924 у в. Н. Зенькавіна, ст. лейт.; РАДЗЕЎСКІ Іван Ігнатавіч, н. у 1910 у в. Кароцькі, старш.; РАМАНАЎ Аляксандр Васілевіч, н. у 1910 у в. Куракаўшчына, рад.; РАСПЯЧЭНКА Пётр Якімавіч, н. у 1922 у в. Багданавічы, рад.; САВЕЛЬЕЎ Захар Якаўлевіч, н. у 1900 у в. М. Слабодка, рад.; САВЕЛЬЕЎ Іван Васілевіч, н. у 1919 у в. Сырск, ст. лейт.; САВЕЛЬЕЎ Мікалай Пракопавіч, н. у 1924 у в. М. Слабодка, рад.; САВЕЛЬЕЎ Фёдар Ануфрыевіч, н. у 1899 у в. Сырск, рад.; САВІЦКІ Якаў Антонавіч, н. у 1912 у в. Кароцькі, рад.; САМАСТРОЕНКА Аляксандр Аляксеевіч, н. у 1892 у в. Н. Зенькавіна, рад.; САМАСТРОЕНКА Аляксандр Захаравіч, н. у 1919 у в. Н. Зенькавіна, рад.; САМАСТРОЕНКА Андрэй Ісакавіч, н. у 1900 у в. Ст. Зенькавіна, рад.; САМАСТРОЕНКА Іван Андрэевіч, н. у 1925 у в. Н. Зенькавіна, рад.; САМАСТРОЕНКА Пётр Архіпавіч, н. у 1906 у в. Н. Зенькавіна, рад.; САМАСТРОЕНКА Уладзімір Яфімавіч, н. у 1912 у в. Ст. Зенькавіна, рад.; САСНОЎСКІ Іван Андрэевіч, н. у 1922 у в. Кароцькі, сярж.; САСНОЎСКІ Максім Іванавіч, н. у 1899 у в. Кароцькі, рад.; САСНОЎСКІ Мікалай Якаўлевіч, н. у 1922 у в. Ст. Зенькавіна, рад.; САСНОЎСКІ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1927 у в. Кароцькі, рад.; СВІРЫДЗЕНКА Платон Якаўлевіч, н. у 1923 у в. Зенькавіна; СЕНЧАЎ Іван Андрэевіч, н. у 1918 у в. Вынашаўка, рад.; СЕРАСЕНКА Пётр Міхайлавіч, н. у 1911 у в. Ст. Зенькавіна, кап.; СТАСЯНКОЎ Іван Венядзіктавіч, н. у 1905 у в. Куракаўшчына, старш.; СЫЧКОЎ Аляксей Іванавіч, н. у 1903 у в. Вынашаўка, рад.; СЫЧКОЎ Мікалай Андрэевіч, н. у 1920 у в. Гарадок, ст. сярж.; СЫЧКОЎ Пётр Малахавіч, н. у 1911 у в. Вынашаўка, старш.; СЯМІЛЕТАЎ Антон Ісакавіч, н. у 1898 у в. Вынашаўка, рад.; СЯМІЛЕТАЎ Васіль Пятровіч, н.у 1924 у в. Вынашаўка, рад.; СЯМІЛЕТАЎ Канстанцін Фёдаравіч, н. у 1910 у в. Вынашаўка, рад.; СЯМІЛЕТАЎ Мікалай Антонавіч, н. у 1926 у в. Вынашаўка, рад.; СЯМІЛЕТАЎ Сямён Якаўлевіч, н. у 1923 у в. Вынашаўка, лейт.; ТАЛКАЧОЎ Ілья Карпавіч, н. у 1902 у в. Н. Зенькавіна, рад.; ТАЛКАЧОЎ Ілья Якаўлевіч, н. у 1922 у в. Н. Зенькавіна, ст. сярж.; ТАЛКАЧОЎ Мікалай Канстанцінавіч, н. у 1918 у в. Н. Зенькавіна, ст. лейт.; ТАЛКАЧОЎ

Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1920 у в. Н. Зенькавіна; ТОКАРАЎ Іван Макаравіч, н. у 1918 у в. Вынашаўка, мал. сярж.; ТОКАРАЎ Пімен Сямёнавіч, н. у 1900 у в. Вынашаўка, рад.; ТРАЦЦЯКОЎ Канстанцін Віктаравіч, н. у 1916 у в. Багданавічы, рад.; ТУЖЫКАЎ Фёдар Іванавіч, н. у 1908 у в. Багданавічы, рад.; УЛЬЯНЕНКА Іван Андрэевіч, н. у 1908 у в. Ст. Зенькавіна, гв. рад.; УЛЬЯНЕНКА Станіслаў Андрэевіч, н. у 1925 у в. Ст. Зенькавіна, рад.; УСЕВІЧ Аляксандр Емяльянавіч, н. у 1926 у в. Зенькавіна, лейт.; УСЕВІЧ Мікалай Сафронавіч, н. у 1920 у в. Н. Зенькавіна, сярж.; УТКІН Сідар Фадзеевіч, н. у 1903 у в. Сямёнаўка, рад.; ФЕДАРЭНКА Міхаіл Кандратавіч, н. у 1922 у в. Рудня, сярж.; ФІЛІПЕНКА Іван Аўрамавіч, н. у 1926 у в. Бервяны, рад.; ХАДАНОВІЧ Іван Канстанцінавіч, н. у 1927 у в. Багданавічы, мал. лейт.; ХАДАНОВІЧ Іван Піліпавіч, н. у 1920 у в. Востраў, рад.; ХАДАНОВІЧ Сямён Аляксандравіч, н. у 1914 у в. Багданавічы, рад.; ХАТЫЛЕНКА Іван Аляксеевіч, н. у 1905 у в. Сырск, сярж.; ХАТЫЛЕНКА Іван Кірылавіч, н. у 1926 у в. Сырск, рад.; ХАТЫЛЕНКА Мікалай Пятровіч, н. у 1926 у в. Сырск, рад.; ХІЛЬКЕВІЧ Іван Пятровіч, н. у 1918 у в. Ст. Зенькавіна, мал. лейт.; ХУДАЛЕЕЎ Піліп Яфімавіч, н. у 1902 у в. Вынашаўка, рад.; ХУДАЛЕЕЎ Якаў Ананьевіч, н. у 1902 у в. Ст. Зенькавіна, рад.; ЦІМАШЭНКА Валянцін Міхайлавіч, н. у 1924 у в. Н. Зенькавіна, мал. сярж.; ЦІМАШЭНКА Васіль Апанасавіч, н. у 1922 у в. Сямёнаўка, ст. лейт.; ЦІМАШЭНКА Іван Емяльянавіч, н. у 1922 у в. Сырск, рад.; ЦІМАШЭНКА Міхаіл Сідаравіч, н. у 1926 у в. Ст. Зенькавіна, сярж.; ЦЮЛЬКОЎ Аляксей Давыдавіч, н. у 1909 у в. Вынашаўка, рад.; ЦЭНЕБРЫЧЭНКА Іван Пятровіч, н. у 1900 у в. Ст. Зенькавіна, сярж.; ЧУГУТОЎ Іларыён Пятровіч, н. у 1910 у в. Вынашаўка, рад.; ШАНЦАВАЛАЎ Павел Іванавіч, н. у 1917 у в. Багданавічы, рад.; ШАЎРУКОЎ Іван Васілевіч, н. у 1906 у в. Сапажкі, рад.; ШАЎЦОЎ Іван Аляксеевіч, н. у 1906 у в. Сямёнаўка, рад.; ШАЦІЛА Баляслаў Аляксандравіч, н. у 1914 у в. Востраў, рад.; ШАЦІЛА Станіслаў Міхайлавіч, н. у 1910 у в. Востраў, гв. рад.; ШАЦІЛАЎ Казімір Аляксандравіч, н. у в. Востраў, рад.; ШЛЕМЯНКОЎ Васіль Іванавіч, н. у 1919 у в. Сямёнаўка, рад.; ШЛЕМЯНКОЎ Іван Аляксеевіч, н. у 1926 у в. Сямёнаўка, мал. сярж.; ШЛЕМЯНКОЎ Сцяпан Аляксеевіч, н. у 1912 у в. Сырск, яфр.; ШЛЕМЯНКОЎ Сямён Іванавіч, н. у 1922 у в. Сямёнаўка, рад.; ШУГАЁЎ Аляксандр Андрэевіч, н. у 1914 у в. М. Слабодка, рад.; ШУГАЁЎ Аляксандр Сцяпанавіч, н. у 1903 у в. М. Слабодка, рад.; ШУГАЁЎ Андрэй Рыгоравіч, н. у 1915 у в. М. Слабодка, старш.; ШУГАЁЎ Іван Аляксеевіч, н. у 1921 у в. Сырск, ст. сярж.; ШУГАЁЎ Іван Іванавіч, н. у 1924 у в. М. Слабодка, сярж.; ШУГАЁЎ Іван Паўлавіч, н. у 1927 у в. Сырск, сярж.; ШУГАЁЎ Іван Пятровіч, н. у 1909 у в. Сырск, рад.; ШУГАЁЎ Іван Сцяпанавіч, н. у 1905 у в. М. Слабодка, рад.; ШУГАЁЎ Канстанцін Сцяпанавіч, н. у 1924 у в. Сырск, мал. сярж.; ШУГАЁЎ Максім Іванавіч, н. у 1898 у в. М. Слабодка, рад.; ШУГАЁЎ Пётр Іванавіч, н. у 1924 у в. М. Слабодка, мал. сярж.; ШУГАЁЎ Станіслаў Іванавіч, н. у 1927 у в. Сырск, сярж.; ШУГАЁЎ Фёдар Рыгоравіч, н. у 1902 у в. М. Слабодка, рад.; ШУГАЁЎ Якаў Іванавіч, н. у 1906 у в. М. Слабодка, рад.; ШУТАЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1916 у в. Гарадок, рад.; ШУТАЎ Павел Апанасавіч, н. у 1912 у в. Сырск, рад.; ШУТАЎ Піліп Андрэевіч, н. у 1905 у в. Сырск, мал. сярж.; ШЫНКЕВІЧ Іван Рыгоравіч, н. у 1899 у в. Багданавічы, рад.; ЯКУТОВІЧ Аляксандр Уладзіміравіч, н. у 1922 у в. Багданавічы, ст. сярж.; ЯКУТОВІЧ Васіль Уладзіміравіч, н. у 1920 у в. Багданавічы, рад.; ЯКУТОВІЧ Іван Піліпавіч, н. у 1922 у в. Багданавічы, ст. сярж.; ЯКУТОВІЧ Сяргей Васілевіч, н. у 1911 у в. Багданавічы, рад.; ЯКУТОВІЧ Цімафей Васілевіч, н. у 1920 у в. Багданавічы, ст. сярж.; ЯЦКЕВІЧ Васіль Іванавіч, н. у 1898 у в. М. Слабодка, рад.

ЛІЦВІНАВІЦКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

АВЕРЧАНКА Пётр Трафімавіч, н. у 1914 у в. Рудня, рад.; АГЕЕНКА Канстанцін Мацвеевіч, н. у 1922 у в. Вашчанкі, мал. сярж.; АГЕЕНКА Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1901 у в. Вашчанкі, рад.; АГЕЕНКА Мікалай Мацвеевіч, н. у 1923 у в. Вашчанкі, сярж.; АГЕЕНКА Пётр Дзмітрыевіч, н. у 1915 у в. Вашчанкі, рад.; АКСЁНАЎ Максім Цярэнцьевіч, н. у 1900 у в. Рудня, гв. сярж.; БАГРОЎ Навум Ісакавіч, н. у 1906 у в. Зяцькавічы, рад.; БАЛОТКІН Дзмітрый Якаўлевіч, н. у 1903 у в. Ліцвінавічы, рад.; БАРАНАЎ Барыс Іосіфавіч, н. у 1908 у в. Кабылічы, мал. сярж.; БАРСУКОЎ Васіль Аляксеевіч, н. у 1906 у в. Зацькавічы, рад.; БАЦАНАЎ Гаўрыіл Яўтухавіч, н. у 1911 у в. Вашчанкі, рад.; БАЦАНАЎ Дзмітрый Васілевіч, н. у 1918 у в. Вашчанкі, ст. лейт.; БАЦАНАЎ Іван Яфрэмавіч, н. у 1927 у в. Вашчанкі, рад.; БАЦАНАЎ Якаў Сцяпанавіч, н. у 1909 у в. Вашчанкі, рад.; БУР'ЯНАЎ Несцер Аляксандравіч, н. у 1914 у в. Ліцвінавічы, рад.; БУТРАМЕЕЎ Сямён Фёдаравіч, н. у 1903 у в. Рудня, рад.; ВАСІЛЕНКА Васіль Іванавіч, н. у 1905 у в. Вашчанкі, рад.; ВАСІЛЕНКА Еўдакім Пракопавіч, н. у 1910 у в. Зяцькавічы, рад.; ГАЙКОЎ Васіль Сцяпанавіч, н. у 1918 у в. Зяцькавічы, рад.; ГАЙКОЎ Мікалай Кузьміч, н. у 1905 у в. Зяцькавічы, рад.; ГАЙКОЎ Павел Карпавіч, н. у 1927 у в. Зяцькавічы, ст. матрос; ГАЙКОЎ Фёдар Савельевіч, н. у 1908 у в. Зяцькавічы, рад.; ГАЙКОЎ Ціт Патапавіч, н. у в. Зяцькавічы, рад.; ГАЙКОЎ Яўмен Харламавіч, н. у 1903 у в. Зяцькавічы, рад.; ГАЙКОЎ Яфім Антонавіч, н. у 1912 у в. Зяцькавічы, лейт.; ГАЛАЎНЁЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1922 у в. Ліцвінавічы, гв. сярж.; ГАЛАЎНЁЎ Сцяпан Ермалаевіч, н. у 1905 у в. Ліцвінавічы, рад.; ГАРБЯНКОЎ Іван Яфімавіч, н. у 1920 у в. Ліцвінавічы, мал. сярж.; ГАРБЯНКОЎ Фёдар Свірыдавіч, н. у 1919 у в. Ліцвінавічы, рад.; ГАРДЗЕЕНКА Васіль Кірылавіч, н. у 1908 у в. Вашчанкі, рад.; ГАРДЗЕ-

ЕНКА Канстанцін Цімафеевіч, н. у 1900 у в. Рудня, рад.; ГАРМОНШЧЫКАЎ Іван Усцінавіч, н. у 1899 у в. Ліцвінавічы, рад.; ГАРМОНШЧЫКАЎ Мікалай Лаўрэнцьевіч, н. у 1927 у пас. Вазнясенск, мал. сярж.; ГЕРАСІМЕНКА Арсеній Аляксеевіч, н. у 1901 в. Кабылічы, яфр.; ГОЗБЕНКА Васіль Іванавіч, н. у 1920 у в. Вашчанкі, мал. сярж.; ГРЫШЧАНКА Аляксей Лук'янавіч, н. у 1910 у в. Кабылічы, рад.; ГРЫШЧАНКОЎ Іван Яўстратавіч, н. у 1920 у в. Рудня, рад.; ДАВЫДЗЕНКА Аляксей Герасімавіч, н. у 1905 у в. Зяцькавічы, рад.; ДАВЫДЗЕНКА Аляксей Ягоравіч, н. у 1904 у в. Ліцвінавічы, рад.; ДАВЫДЗЕНКА Даніла Фролавіч, н. у 1905 у в. Ліцвінавічы, рад.; ДАВЫДЗЕНКА Мікалай Андрэевіч, н. у 1915 у в. Зяцькавічы, рад.; ДАВЫДЗЕНКА Мікіта Кірэевіч, н. у 1903 у в. Ліцвінавічы, рад.; ДАВЫДЗЕНКА Міхаіл Фролавіч, н. у 1900 у в. Ліцвінавічы, рад.; ДАВЫДЗЕНКА Пётр Сямёнавіч, н. у 1900 у в. Зяцькавічы, рад.; ДАВЫДКОЎ Іван Платонавіч, н. у 1911 у в. Ліцвінавічы, старш.; ДАВЫДКОЎ Яфім Канстанцінавіч, н. у 1920 у в. Ліцвінавічы, рад.; ДАДЫЧАНКА Аляксей Ягоравіч, н. у 1904 у в. Ліцвінавічы, рад.; ДАДЫЧАНКА Гаўрыіл Ягоравіч, н. у 1906 у в. Ліцвінавічы, рад.; ДАДЫЧАНКА Кузьма Цімафеевіч, н. у 1918 у в. Ліцвінавічы, рад.; ДАДЫЧАНКА Пётр Ягоравіч, н. у 1918 у в. Ліцвінавічы, рад.; ДАДЫЧАНКА Рыгор Яфімавіч, н. у 1906 у в. Ліцвінавічы, рад.; ДАДЫЧАНКА Уладзімір Мікітавіч, н. у 1919 у в. Ліцвінавічы, рад.; ДАДЫЧАНКА Фёдар Піліпавіч, н. у 1901 у в. Ліцвінавічы, рад.; ДЗЕМІДЗЕНКА Аляксандр Мацвеевіч, н. у 1914 у в. Кабылічы, старш.; ДЗЕНІСЕНКА Сяргей Трафімавіч, н. у 1901 у в. Ліцвінавічы, рад.; ДЗЕНІСЕНКА Фёдар Фёдаравіч, н. у 1921 у в. Ліцвінавічы, сярж.; ДОЎГУШАЎ Прохар Аляксеевіч, н. у 1902 у в. Забалоцкае, рад.; ЖУКАЎ Іван Іванавіч, н. у 1924 у в. Ліцвінавічы, рад.; ЖУКАЎ Пётр Іванавіч, н. у 1914 у в. Ліцвінавічы, рад.; ЗАБОДКІН Пётр Пятровіч, н. у 1927 у в. Ліцвінавічы, рад.; ЗАХАРАНКА Іван Цярэнцьевіч, н. у 1927 у в. Ліцвінавічы, рад.; ЗАХАРАНКА Купрыян Міхайлавіч, н. у 1901 у в. Ліцвінавічы, рад.; ЗАХАРАНКА Цімафей Іванавіч, н. у 1916 у в. Ліцвінавічы, маёр; ІГНАЦЕНКА Іван Паўлавіч, н. у 1918 у в. Ліцвінавічы, рад.; ІГНАЦЕНКА Марк Рыгоравіч, н. у 1900 у в. Ліцвінавічы, рад.; ІГНАЦЕНКА Мікалай Аляксеевіч, н. у 1912 у в. Ліцвінавічы, рад.; ІГНАЦЕНКА Міхаіл Піліпавіч, н. у 1923 у в. Ліцвінавічы, рад.; ІГНАЦЕНКА Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1920 у в. Ліцвінавічы, ст. сяр.; ІГНАЦЕНКА Уладзімір Пятровіч, н. у 1920 у в. Ліцвінавічы, ст. сярж.; ІГНАЦЕНКА Якаў Гур'евіч, н. у 1901 у в. Ліцвінавічы, рад.; КАВАЛЕНКА Васіль Васілевіч, н. у 1927 у в. Ліцвінавічы, старш.; КАВАЛЕНКА Васіль Емяльянавіч, н. у 1905 у в. Ліцвінавічы, матрос; КАВАЛЕНКА Уладзімір Платонавіч, н. у 1925 у в. Ліцвінавічы, сярж.; КАЗЛОЎ Аляксей Мікалаевіч, н. у 1912 у в. Ліцвінавічы, рад.; КАЗЛОЎ Карп Мінавіч, н. у 1903 у в. Ліцвінавічы, рад.; КАЗЛОЎ Міхаіл Юр'евіч, н. у 1908 у в. Ліцвінавічы, рад.; КАРАЕДАЎ Іван Лявонавіч, н. у 1924 у в. Ліцвінавічы, рад.; КАРАЕДАЎ Пётр Мацвеевіч, н. у 1925 у в. Вазнясенск; КАРОТКІН Сцяпан Аляксеевіч, н. у 1914 у в. Ліцвінавічы, яфр.; КІЗЯНКОЎ Павел Сідаравіч, н. у 1918 у в. Ліцвінавічы, рад.; КОРНЕЎ Мікалай Антонавіч, н. у 1900 у в. Прудок, рад.; КОСАРАЎ Андрэй Іванавіч, н. у 1924 у в. Ліцвінавічы, рад.; КУЛАЧЭНКА Павел Якаўлевіч, н. у 1928 у в. Кабылічы, рад.; КУРГАНКОЎ Аляксей Яфімавіч, н. у 1926 у в. Вашчанкі, рад.; КУРЫЛЕНКА Кузьма Панцялеевіч, н. у 1908 у в. Кабылічы, рад.; КУРЫЛЕНКА Міхаіл Максімавіч, н. у 1924 у в. Вашчанкі, рад.; ЛАЗАРЭНКА Аляксей Захаравіч, н. у 1915 у в. Зяцькавічы, мал. сярж.; ЛАЗАРЭНКА Аляксей Якаўлевіч, н. у 1900 у в. Вашчанкі, ст. сярж.; ЛАЗАРЭНКА Аркадзь Цярэнцьевіч, н. у 1926 у в. Вашчанкі, рад.; ЛАЗАРЭНКА Іван Паўлавіч, н. у 1906 у в. Вашчанкі, мал. сярж.; ЛАЗАРЭНКА Іосіф Захаравіч, н. у 1912 у в. Зяцькавічы, рад.; ЛАРЧАНКА Іван Акімавіч, н. у 1900 у в. Дубролеж, рад.; ЛАРЧАНКА Карней Захаравіч, н. у 1915 у в. Вашчанкі, сярж.; ЛАРЧАНКА Кірыл Марцінавіч, н. у 1911 у в. Вашчанкі, рад.; ЛАРЧАНКА Пракоп Антонавіч, н. у 1906 у в. Вашчанкі, рад.; ЛЕШЧАНКА Іван Іванавіч, н. у 1918 у в. Ліцвінавічы, рад.; МАІСЕЕНКА Васіль Пятровіч, н. у 1900 у в. Ліцвінавічы, рад.; МАКСІМЧЫКАЎ Мікалай Кузьміч, н. у 1918 у в. Ліцвінавічы, рад.; МАКСІМЧЫКАЎ Сафон Сямёнавіч, н. у 1909 у пас. 1-ая Ступень, рад.; МАРОЗАЎ Барыс Анатольевіч, н. у 1899 у в. Зяцькавічы, рад.; МАРОЗАЎ Васіль Барысавіч, н. у 1927 у в. Зяцькавічы, яфр.; МАРОЗАЎ Васіль Майсеевіч, н. у 1922 у в. Зяцькавічы, ст. сярж.; МАРОЗАЎ Іван Паўлавіч, н. у 1902 у в. Зяцькавічы, рад.; МАРОЗАЎ Мацвей Фядосавіч, н. у 1914 у в. Ліцвінавічы, рад.; МАРОЗАЎ Міхаіл Мікалаевіч, н. у 1921 у в. Зяцькавічы, рад.; МАРОЗАЎ Павел Тарасавіч, н. у 1922 у в. Зяцькавічы, ст. лейт.; МАРОЗАЎ Панкрат Фёдаравіч, н. у 1903 у в. Зяцькавічы, рад.; МАРОЗАЎ Сцяпан Іванавіч, н. у 1914 у в. Зяцькавічы, рад.; МАРОЗАЎ Улас Іванавіч, н. у 1920 у в. Зяцькавічы, рад.; МАРОЗАЎ Ульян Карнеевіч, н. у 1903 у в. Зяцькавічы, рад.; НАВУМЕНКА Аляксандр Ільіч, н. у 1914 у в. Зяцькавічы, рад.; НАВУМЕНКА Анісім Аляксеевіч, н. у 1904 у в. Зяцькавічы, рад.; НАВУМЕНКА Лявонцій Антонавіч, н. у 1902 у в. Зяцькавічы, рад.; НЕСЦЯРЭНКА Адам Аляксеевіч, н. у 1924 у в. Рудня, мал. сярж.; НЕСЦЯРЭНКА Ананій Арцёмавіч, н. у 1914 у в. Рудня, рад.; НЕСЦЯРЭНКА Дзмітрый Уласавіч, н. у 1901 у в. Рудня, рад.; НЕСЦЯРЭНКА Захар Уласавіч, н. у 1910 у в. Рудня, рад.; НЕСЦЯРЭНКА Іван Сідаравіч, н. у 1922 у в. Рудня, рад.; НЕСЦЯРЭНКА Міхаіл Арцёмавіч, н. у 1925 у в. Рудня, мал. сярж.; НЕСЦЯРЭНКА Міхаіл Цітавіч, н. у 1901 у в. Рудня, рад.; НЕСЦЯРЭНКА Сідар Сямёнавіч, н. у 1903 у в. Рудня, сярж.; НОВІКАЎ

Якаў Харытонавіч, н. у 1902 у в. Вашчанкі, рад.; ПАЛАЎКОЎ Васіль Андрэевіч, н. у 1926 у в. Ліцвінавічы, рад.; ПАЛАЎКОЎ Васіль Ануфрыевіч, н. у 1903 у в. Ліцвінавічы, рад.; ПАЛАЎКОЎ Карп Пятровіч, н. у 1902 у в. Ліцвінавічы, рад.; ПАЛАЎКОЎ Мікалай Якаўлевіч, н. у 1924 у пас. Вазнясенск, рад.; ПАЛУВОРЧАНКА Пётр Іванавіч, н. у 1911 у в. Зяцькавічы, рад.; ПАЛЯКОЎ Анатоль Пятровіч, н. у 1927 у в. Вашчанкі, сярж.; ПАЛЯКОЎ Барыс Андрэевіч, н. у 1923 у в. Ліцвінавічы, ст. сярж.; ПАЛЯКОЎ Васіль Мікітавіч, н. у 1916 у в. Вашчанкі, рад.; ПАЛЯКОЎ Канстанцін Максімавіч, н. у 1922 у в. Вашчанкі, старш.; ПАЛЯКОЎ Фёдар Мікітавіч, н. у 1904 у в. Вашчанкі, рад.; ПЕТРАЧЭНКА Дзмітрый Аляксеевіч, н. у 1914 у в. Кабылічы, рад.; ПЕТРАЧЭНКА Кузьма Піліпавіч, н. у 1908 у в. Кабылічы, гв. рад.; ПЕТРАЧЭНКА Рыгор Пятровіч, н. у 1901 у в. Кабылічы, рад.; ПЕТРАЧЭНКА Цярэнцій Піліпавіч, н. у 1904 у в. Кабылічы, мал. сярж.; ПОЛАЦКІ Кірыл Іванавіч, н. у 1905 у в. Ліцвінавічы, рад.; ПОЛАЦКІ Фёдар Дзмітрыевіч, н. у 1901 у в. Ліцвінавічы, рад.; ПУСЕЎ Васіль Данілавіч, н. у 1925 у в. Кабылічы, мал. сярж.; САВІЦКІ Ягор Ільіч, н. у 1926 у в. Рудня, гв. сярж.; САФОНАЎ Савелій Тарасавіч, н. у 1900 у в. Ліцвінавічы, рад.; СЛЫШКІН Гаўрыіл Фядотавіч, н. у 1903 у в. Ліцвінавічы, рад.; СМАЛЯКОЎ Афанасій Ільіч, н. у 1909 у в. Вашчанкі, рад.; СТАЛБОЎ Адам Васілевіч, н. у 1921 у в. Ліцвінавічы, гв. сярж.; СТАЛБОЎ Адам Трафімавіч, н. у 1914 у в. Ліцвінавічы, рад.; СТАРАВОЙТАЎ Мікіта Антонавіч, н. у 1905 у в. Дубролеж; СЦЕПАНЕНКА Захар Васілевіч, н. у 1898 у в. Кабылічы, рад.; СЦЕПАНЕНКА Іван Кузьміч, н. у 1922 у в. Кабылічы, рад.; СЦЕПАНЕНКА Мітрафан Мацвеевіч, н. у 1904 у в. Кабылічы, рад.; СЦЕПАНЕНКА Якаў Панцялеевіч, н. у 1905 у в. Кабылічы, рад.; СЯЛІЦКІ Цярэнцій Лявонавіч, н. у 1926 у в. Зяцькавічы, мал. сярж.; ТАРАНАЎ Васіль Усцінавіч, н. у 1927 у в. Вашчанкі, рад.; ТАРАНАЎ Усцін Панкратавіч, н. у 1899 у в. Вашчанкі, рад.; ТРАФІМЕНКА Лявон Іванавіч, н. у 1910 у в. Зяцькавічы, рад.; ТРАФІМЕНКА Ціхан Мікалаевіч, н. у 1900 у в. Зацькавічы, рад.; ФЕДАРЭНКА Васіль Сямёнавіч, н. у 1927 у в. Рудня, рад.; ХВАРАСТКОЎ Міхаіл Савельевіч, н. у 1921 у в. Ліцвінавічы, рад.; ЦІМАШЭНКА Нічыпар Ерафеевіч, н. у 1905 у в. Ліцвінавічы, рад.; ЦІТОЎ Васіль Нічыпаравіч, н. у 1909 у в. Рудня, яфр.; ЦІТОЎ Мікалай Барысавіч, н. у 1920 у в. Рудня, сярж.; ЦІТОЎ Пётр Мікалаевіч, н. у 1906 у в. Рудня, рад.; ЦІХАНЕНКА Клім Мацвеевіч, н. у 1899 у в. Кабылічы, рад.; ЦЮЛЬКОЎ Іван Трафімавіч, н. у 1924 у в. Ліцвінавічы, рад.; ЦЮЛЬКОЎ Мікалай Кузьміч, н. у 1927 у пас. Вазнясенск, яфр.; ЧАЎРЫЗАЎ Мікіта Фёдаравіч, н. у 1900 у в. Ліцвінавічы, рад.; ЧАЎРЫЗАЎ Якаў Ціханавіч, н. у 1919 у в. Ліцвінавічы, рад.; ЧУПРУГІН Іван Іванавіч, н. у 1905 у в. Зяцькавічы, рад.; ЧЭЧЫКАЎ Мікіта Аўдзеевіч, н. у 1908 у в. Ліцвінавічы, рад.; ЧЭЧЫКАЎ Міхаіл Васілевіч, н. у 1903 у в. Ліцвінавічы, рад.; ЧЭЧЫКАЎ Павел Аўдзеевіч, н. у 1914 у в. Ліцвінавічы, сярж.; ШАРАБУРАЎ Пётр Рыгоравіч, н. у 1923 у в. Зяцькавічы, рад.; ШАТЛІКАЎ Васіль Васілевіч, н. у 1926 у в. Ліцвінавічы, сярж.; ШАТЛІКАЎ Васіль Ісакавіч, н. у 1899 у в. Ліцвінавічы, рад.; ШАТЛІКАЎ Мікалай Мікалаевіч, н. у 1926 у в. Ліцвінавічы, рад.; ШАТЛІКАЎ Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1905 у в. Ліцвінавічы, рад.; ШАФЕРАЎ Іван Дзянісавіч, н. у 1915 у в. Вашчанкі, лейт.; ШАФЕРАЎ Іван Іванавіч, н. у 1927 у в. Вашчанкі, старш.; ШАФЕРАЎ Ісак Дзянісавіч, н. у 1910 у в. Вашчанкі, рад.; ШАФЕРАЎ Кузьма Паўлавіч, н. у 1916 у в. Вашчанкі, кап.; ШАФЕРАЎ Рыгор Іванавіч, н. у 1919 у в. Вашчанкі, рад.; ШАФЕРАЎ Ціхан Нічыпаравіч, н. у 1903 у в. Вашчанкі, рад.; ШАФЕРАЎ Якаў Нічыпаравіч, н. у 1901 у в. Вашчанкі, рад.; ШЧАРБАКОЎ Іван Астапавіч, н. у 1900 у в. Ліцвінавічы, рад.; ШЭПАЎ Васіль Лявонцьевіч, н. у 1926 у в. Вашчанкі, яфр.; ЮРАЧКІН Аляксей Сямёнавіч, н. у 1900 у в. Ліцвінавічы, рад.; ЮРАЧКІН Елісей Іосіфавіч, н. у 1915 у в. Ліцвінавічы, мал. сярж.; ЮРАЧКІН Міхаіл Васілевіч, н. у 1902 у в. Ліцвінавічы, рад.; ЯКІМЕНКА Сцяпан Філімонавіч, н. у 1926 у в. Дубравіна, мал. сярж.; ЯКІМЕНКА Фёдар Філімонавіч, н. у 1922 у в. Кабылічы, рад.

ЛУЖКОЎСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

АНДРЫЕЎСКІ Мікалай Віктаравіч, н. у 1911 у в. Скартынь, гв. ст. сярж.; АНДРЫЯНАЎ Аляксандр Мікітавіч, н. у 1915 у в. Расохі, рад.; АНДРЫЯНАЎ Аляксей Міхеевіч, н. у 1922 у в. Расохі, рад.; АНДРЫЯНАЎ Дзмітрый Іванавіч, н. у 1903 у в. Расохі, рад.; АНДРЫЯНАЎ Дзмітрый Міхеевіч, н. у в. Асінаўка, рад.; АНДРЫЯНАЎ Іван Васілевіч, н. у 1910 у в. Расохі, рад.; АНДРЫЯНАЎ Ігнат Васілевіч, н. у 1906 у в. Расохі, рад.; АНДРЫЯНАЎ Пётр Васілевіч, н. у 1902 у в. Расохі, рад.; АНДРЫЯНАЎ Фёдар Васілевіч, н. у 1900 у в. Расохі, рад.; АСІПКІН Аўрам Данілавіч, н. у 1905 у в. Скартынь, рад.; АСІПКІН Назар Панкратавіч, н. у 1902 у в. Скартынь, рад.; АСІПКІН Пётр Мікітавіч, н. у 1906 у в. Расохі, рад.; АСІПКІН Сяргей Данілавіч, н. у 1923 у в. Скартынь, рад.; АСІПКІН Трыфан Мітрафанавіч, н. у 1908 у в. Скартынь, гв. сярж.; ВАЙЦЯНКОЎ Герман Сцяпанавіч, н. у 1900 у в. Лужок, рад.; ВАЙЦЯНКОЎ Яфім Сцяпанавіч, н. у 1908 у в. Лужок, рад.; ГАПЕЕНКА Іван Дзмітрыевіч, н. у 1903 у в. Лужок, рад.; ГАПЛЕНКА Яўмен Ягоравіч, н. у 1905 у в. Лужок, рад.; ГАЎРЫЛЕНКА Аляксандр Паўлавіч, н. у 1909 у в. Расохі, рад.; ГАЎРЫЛЕНКА Мікалай Паўлавіч, н. у 1915 у в. Ст. Расохі, ст. сярж.; ГРЫБОЎСКІ Васіль Кандратавіч, н. у 1905 у в. Жабін, рад.; ГРЫБОЎСКІ Іван Міхайлавіч, н. у 1919 у в. Жабін, сярж.; ГРЫГОР'ЕЎ Іосіф Емяльянавіч, н. у 1923 у в. Скартынь, мал. сярж.; ДАВЫДЗЕНКА Аўрам Максімавіч, н. у 1905 у в. Лужок, рад.; ДАРАФЕЙСКІ Дзмітрый Яфімавіч, н. у 1906 у в. Скар-

тынь, ст. сярж.; ДАРАФЕЙСКІ Фёдар Яфімавіч, н. у 1902 у в. Скартынь, рад.; ДЗЕНІСЕНКА Васіль Сцяпанавіч, н. у 1923 у в. Аляксандраўка, рад.; ДЗЕНІСЕНКА Канстанцін Ягоравіч, н. у 1914 у в. Аляксандраўка, старш.; ДЗЕНІСЕНКА Міхей Сямёнавіч, н. у 1909 у в. Аляксандраўка, рад.; ДЗМІТРЫЧЭНКА Восіп Іванавіч, н. у 1899 у в. Лужок, рад.; ДРАБЫШЭЎСКІ Іван Яўменавіч, н. у 1926 у в. Расохі, рад.; ЕРАФЕЕНКА Адам Пятровіч, н. у 1922 у в. Расохі, сярж.; ЕРАФЕЕНКА Павел Сілавіч, н. у 1908 у в. Расохі, рад.; ЖЛОБА Міхаіл Архіпавіч, н. у 1908 у в. Лужок, рад.; ЗАРЭЦКІ Барыс Емяльянавіч, н. у 1924 у в. Лужок, рад.; ЗАРЭЦКІ Рыгор Андрэевіч, н. у 1910 у в. Аляксандраўка, рад.; ЗЯМЦОЎ Аляксандр Фёдаравіч, н. у 1919 у в. Лужок, рад.; ІГНАЦЕНКА Андрэй Лявонавіч, н. у 1906 у в. Лужок, рад.; ІГНАЦЕНКА Дзмітрый Іванавіч, н. у 1900 у в. Лужок, рад.; ІГНАЦЕНКА Міхаіл Панасавіч, н. у 1927 у в. Лужок, старш.; ІГНАЦЕНКА Цімафей Фаміч, н. у 1903 у в. Лужок, рад.; ІГНАЦЕНКА Якаў Аляксеевіч, н. у 1901 у в. Лужок, сярж.; ІСАЧАНКА Уладзімір Фёдаравіч, н. у 1923 у в. Аляксандраўка, рад.; КАВАЛЕНКА Іван Сяргеевіч, н. у 1921 у в. Скартынь, ст. сярж.; КАВАЛЕНКА Павел Сяргеевіч, н. у 1912 у в. Скартынь, рад.; КАВАЛЕНКА Рыгор Васілевіч, н. у 1909 у в. Скартынь, рад.; КАВАЛЕНКА Фёдар Дзмітрыевіч, н. у 1902 у в. Скартынь, рад.; КАВАЛЕНКА Ціт Міхайлавіч, н. у 1912 у в. Скартынь, рад.; КАВАЛЁЎ Андрэй Васілевіч, н. у 1910 у в. Расохі, рад.; КАЗЛОЎ Аляксей Тарасавіч, н. у 1925 у в. Расохі, рад.; КАЛЯСНЁЎ Пётр Кузьміч, н. у 1917 у в. Скартынь, ст. сярж.; КАНАПЛЁЎ Іван Аляксандравіч, н. у 1927 у в. Ст. Расохі, рад.; КАПАЧОЎ Аўрам Максімавіч, н. у 1908 у в. Аляксандраўка, рад.; КАПАЧОЎ Гаўрыіл Якаўлевіч, н. у 1905 у в. Аляксандраўка, рад.;КАПАЧОЎ Іван Лявонцьевіч, н. у 1915 у в. Аляксандраўка, рад.; КАПАЧОЎ Іван Мікітавіч, н. у 1922 у в. Аляксандраўка, рад.; КАПАЧОЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1912 у в. Аляксандраўка, рад.; КАПАЧОЎ Ігнат Андрэевіч, н. у 1903 у в. Аляксандраўка, рад.; КАПАЧОЎ Карп Мікалаевіч, н. у 1905 у в. Аляксандраўка, рад.; КАПАЧОЎ Савелій Дзмітрыевіч, н. у 1910 у в. Аляксандраўка, рад.; КАПАЧОЎ Фёдар Сямёнавіч, н. у 1901 у в. Аляксандраўка, рад.; КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1904 у в. Жабін, рад.; КАРПЕНКА Мікалай Цімафеевіч, н. у 1918 у в. Жабін, рад.; КАСЦЮКОЎ Аляксандр Мацвеевіч, н. у 1922 у в. Лужок, рад.; КАСЦЮКОЎ Васіль Міхайлавіч, н. у 1924 у в. Лужок, рад.; КАСЦЮКОЎ Герасім Рыгоравіч, н. у 1901 у в. Лужок, рад.; КІРЫЕНКА Апанас Ігнатавіч, н. у 1914 у в. Лужок, рад.; КІРЫЕНКА Васіль Ігнатавіч, н. у 1924 у в. Лужок, рад.; КРАЎЦОЎ Васіль Уладзіміравіч, н. у 1899 у в. Лужок, сярж.; КРАЎЦОЎ Піліп Сямёнавіч, н. у 1905 у в. Аляксандраўка, сярж.; КРАЎЦОЎ Сцяпан Ільіч, н. у 1908 у в. Аляксандраўка, рад.; КУДРАЧОЎ Фёдар Акімавіч, н. у 1909 у в. Расохі, рад.; КУЗНЯЦОЎ Васіль Ісаевіч, н. у 1924 у в. Аляксандраўка, рад.; КУЗНЯЦОЎ Тарас Іванавіч, н. у 1916 у в. Лужок, рад.; КУПРЭЕНКА Андрэй Васілевіч, н. у 1914 у в. Лужок, рад.; КУРБАЦКІ Аляксандр Рыгоравіч, н. у 1911 у в. Жабін, рад.; КУРБАЦКІ Дзмітрый Міхайлавіч, н. у 1910 у в. Чамушаль, рад.; КУРБАЦКІ Іван Аляксеевіч, н. у 1900 у в. Жабін, рад.; КУРБАЦКІ Іван Карпавіч, н. у 1916 у в. Замошша, рад.; КУРБАЦКІ Іван Лукіч, н. у 1912 у в. Замошша, рад.; КУРБАЦКІ Іван Фаміч, н. у 1902 у в. Чамушаль, рад.; КУРБАЦКІ Пётр Рыгоравіч, н. у 1926 у в. Замошша, рад.; ЛАСОЎСКІ Іван Міхайлавіч, н. у 1903 у в. Жабін, рад.; ЛАСОЎСКІ Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1901 у в. Жабін, рад.; ЛАШКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1912 у в. Жабін, рад.; ЛАШКЕВІЧ Аляксандр Цімафеевіч, н. у 1911 у в. Жабін, старш.; ЛАШКЕВІЧ Васіль Трафімавіч, н. у 1915 у в. Жабін, сярж.; ЛАШКЕВІЧ Іван Іларыёнавіч, н. у 1905 у в. Жабін, рад.; ЛАШКЕВІЧ Іван Клімавіч, н. у 1911 у в. Жабін, ст. сярж.; ЛАШКЕВІЧ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1900 у в. Жабін, сярж.; ЛАШКЕВІЧ Павел Емяльянавіч, н. у 1904 у в. Жабін, рад.; ЛАШКЕВІЧ Піліп Фёдаравіч, н. у в. Жабін, рад.; ЛАШКЕВІЧ Сямён Іванавіч, н. у 1902 у в. Замошша, рад.; ЛАШКЕВІЧ Фёдар Канстанцінавіч, н. у 1906 у в. Жабін, рад.; ЛЮБУЦІН Валянцін Іванавіч, н. у 1925 у в. Лужок, гв. яфр.; ЛЮБУЦІН Даніла Цітавіч, н. у 1916 у в. Аляксандраўка, рад.; ЛЮБУЦІН Майсей Міхайлавіч, н. у 1902 у в. Аляксандраўка, рад.; ЛЯВОНЕНКА Канстанцін Макеевіч, н. у 1921 у в. Лужок, ст. лейт.; МАКАРАНКА Афанасій Якаўлевіч, н. у 1908 у в. Лужок, рад.; МАРТЫНЕНКА Фока Яфімавіч, н. у 1900 у в. Лужок, рад.; МАЯРЭНКА Аляксандр Сазонавіч, н. у 1916 у в. Расохі, рад.; МЕЛЬНІКАЎ Сцяпан Цімафеевіч, н. у 1899 у в. Расохі, рад.; МІХАЙЛАЎ Дзям'ян Ігнатавіч, н. у 1906 у в. Лужок, рад.; МІХАЙЛАЎ Іван Ігнатавіч, н. у 1902 у в. Лужок, рад.; МІХАЙЛОЎСКІ Аляксандр Сцяпанавіч, н. у 1909 у в. Жабін, рад.; МІХАЧОЎ Васіль Іосіфавіч, н. у 1926 у в. Асінаўка, рад.; МІХАЧОЎ Іван Іванавіч, н. у 1911 у в. Расохі, рад.; МІХАЧОЎ Сяргей Фокіч, н. у 1918 у в. Расохі, рад.; НОВІКАЎ Афанасій Фёдаравіч, н. у 1904 у в. Расохі, рад.; ПАЛЕВІЧ Васіль Трыфанавіч, н. у 1922 у в. Лужок, рад.; ПАЛЕВІЧ Кірыл Іванавіч, н. у 1908 у в. Лужок, рад.; ПАПЛАЎСКІ Іван Андрэевіч, н. у 1905 у в. Жабін, рад.; ПАЎЛАЎ Даніла Фядотавіч, н. у 1901 у в. Лужок, рад.; ПАЎЛАЎ Іван Паўлавіч, н. у 1906 у в. Лужок, рад.; ПЕТРАЧЭНКА Канстанцін Цітавіч, н. у 1927 у в. Аляксандраўка, ст. сярж.; ПРАКАПЕНКА Васіль Афанасьевіч, н. у 1916 у в. Расохі, рад.; ПРАКАПЕНКА Васіль Ягоравіч, н. у 1900 у в. Скартынь, рад.; РАСЦЯЖЭНКА Аляксандр Іванавіч, н. у 1921 у в. Асінаўка, гв. сярж.; РАСЦЯЖЭНКА Іван Мінавіч, н. у 1919 у в. Асінаўка, рад.; РУСЕЦКІ Андрэй Ігнатавіч, н. у 1916 у в. Замошша, рад.; РУСЕЦКІ Васіль Маркавіч, н. у 1898 у в. Жабін, рад.; РУСЕЦКІ Фёдар Ігнатавіч, н. у 1905 у в. Жабін, рад.; РЫЖАНКОЎ Міхаіл Міхеевіч, н. у 1919 у в. Лужок, рад.;

РЫЖАНКОЎ Цімафей Міхеевіч, н. у 1927 у в. Лужок, старш. І ст.; САЎЧАНКА Уладзімір Данілавіч, н. у 1924 у в. Расохі, рад.; САФОНЕНКА Іван Фёдаравіч, н. у 1904 у в. Скартынь, рад.; СЕМЯНЕНКА Дзямід Ільіч, н. у 1906 у в. Расохі, гв. рад.; СЕМЯНЕНКА Іван Фёдаравіч, н. у 1926 у в. Расохі, мал. сярж.; СЕМЯНЕНКА Фёдар Ільіч, н. у 1898 у в. Расохі, яфр.; СЛАВЯНКОЎ Кузьма Цітавіч, н. у 1900 у в. Скартынь, рад.; СЛАВЯНКОЎ Тарас Сямёнавіч, н. у 1905 у в. Скартынь, рад.; СУПІЧЭНКА Іван Пятровіч, н. у 1906 у в. Лужок, сярж.; СУПІЧЭНКА Іосіф Васілевіч, н. у 1902 у в. Лужок, рад.; СУПІЧЭНКА Кліменцій Рыгоравіч, н. у 1902 у в. Лужок, рад.; СУПІЧЭНКА Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1925 у в. Лужок, ст. сярж.; СУПІЧЭНКА Раман Сцяпанавіч, н. у 1901 у в. Лужок, рад.; СУПІЧЭНКА Сцяпан Іванавіч, н. у 1828 у в. Лужок, рад.; СЦЕПАНЕНКА Сцяпан Емяльянавіч, н. у 1925 у в. Лужок, рад.; СЫЧКОЎ Нічыпар Іванавіч, н. у 1923 у в. Аляксандраўка, рад.; ТАРАНАЎ Павел Максімавіч, н. у 1901 у в. Ст. Расохі, рад.; ФІЛІПЕНКА Іван Васілевіч, н. у 1924 у в. Скартынь, рад.; ФІЛІПЕНКА Карп Фёдаравіч, н. у 1902 у в. Скартынь, рад.; ФІЛІПЕНКА Мікалай Васілевіч, н. у 1922 у в. Скартынь, ст. сярж.; ХАЛДЗЕЕНКА Васіль Андрэевіч, н. у 1915 у в. Н. Расохі, мал. лейт.; ХАЛЕЦКІ Васіль Мікалаевіч, н. у 1920 у в. Жабін, сярж.; ХАЛЕЦКІ Станіслаў Сцяпанавіч, н. у 1914 у в. Жабін, сярж.; ЦЕРАШКОЎ Сяргей Фёдаравіч, н. у 1904 у в. Лужок, гв. рад.; ЦІТОЎ Емяльян Аляксандравіч, н. у 1814 у в. Расохі, рад.; ЧАЙКОЎ Мікалай Яфімавіч, н. у 1917 у в. Скартынь, сярж.; ЧАРНЯЎСКІ Пётр Ільіч, н. у 1902 у в. Жабін, рад.; ЯРМОЛЕНКА Іван Мікалаевіч, н. у 1924 у в. Скартынь, рад.; ЯРМОЛЕНКА Іван Мінавіч, н. у 1925 у в. Н. Расохі, рад.; ЯРМОЛЕНКА Лявон Іванавіч, н. у 1916 у в. Расохі, рад.; ЯРМОЛЕНКА Сцяпан Ермалаевіч, н. у 1923 у в. Расохі, рад.; ЯРМОЛЕНКА Ціхан Іванавіч, н. у 1906 у в. Расохі, рад.; ЯРМОЛЕНКА Яўген Кірылавіч, н. у 1927 у в. Расохі, рад.

СТАРАГРАДСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

АКУЛЕНКА Іван Ягоравіч, н. у 1925 у в. Лубянка, рад.; АЛЯКСЕЕНКА Максім Піліпавіч, н. у 1909 у в. Хізаў, рад.; АЛЯКСЕЕНКА Мікалай Лук'янавіч, н. у 1926 у в. Хізаў, мал. лейт.; АЛЯКСЕЙЧЫКАЎ Уладзімір Яфімавіч, н. у 1914 у в. Задуб'е, рад.; АНІКЕЕНКА Арцём Піліпавіч, н. у 1905 у в. Бераставец, рад.; АНІКЕЕНКА Канстанцін Арцёмавіч, н. у 1927 у в. Бераставец, рад.; АПЕКУНОЎ Сцяпан Іванавіч, н. у 1909 у в. Пятравічы, рад.; АРЦЁМЕНКА Мацвей Анісімавіч, н. у 1900 у в. Пятравічы, рад.; АСТАПЕНКА Кузьма Васілевіч, н. у 1910 у в. Бераставец, рад.; АЎЛАСЕНКА Аляксандр Яфімавіч, н. у 1925 у в. Хізаў, рад.; АЎСТРАЛЕНКА Пётр Ягоравіч, н. у 1925 у в. Лубянка, рад.; АФАНАСЕНКА Пётр Фёдаравіч, н. у 1898 у в. Пятравічы, рад.; АФАНАСЕНКА Тарас Фёдаравіч, н. у 1901 у в. Пятравічы, кап.; БАБРОЎ Піліп Андрэевіч, н. у 1908 у в. Задуб'е, рад.; БАЙДЭНКА Іван Нічыпаравіч, н. у 1924 у в. Бераставец, рад.; БАРЫСЕНКА Цімафей Кузьміч, н. у 1905 у в. Задуб'е, рад.; БІЗУНОЎ Ігнат Прохаравіч, н. у 1919 у в. Пятравічы, рад.; БІЧАНКОЎ Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1901 у в. Бераставец, рад.; БУЛКІН Васіль Сямёнавіч, н. у 1919 у в. Задуб'е, ст. лейт.; БУРАЕЎ Канстанцін Афанасьевіч, н. у 1927 у в. Пятравічы, рад.; БЫКОЎСКІ Аляксей Аляксеевіч, н. у 1922 у в. Хізаў, старш.; ВАЙЦЯНКОЎ Іосіф Піліпавіч, н. у 1922 у в. Задуб'е, ст. сярж.; ВАЙЦЯНКОЎ Савелій Карнеевіч, н. у 1905 у в. Задуб'е, рад.; ВАЙЦЯНКОЎ Ягор Данілавіч, н. у 1909 у в. Задуб'е, рад.; ВАРАБ'ЁЎ Іван Васілевіч, н. у 1923 у в. Бераставец, рад.; ВАРАБ'ЁЎ Канстанцін Васілевіч, н. у 1917 у в. Бераставец, рад.; ВЕЛІКОЎСКІ Аляксандр Васілевіч, н. у 1923 у в. Хізаў, лейт.; ВЕЛІКОЎСКІ Віктар Васілевіч, н. у 1915 у в. Хізаў, рад.; ВЫДРАНКОЎ Іван Максімавіч, н. у 1920 у в. Хізаў, рад.; ВЯРХОЎСКІ Яфім Арсеньевіч, н. у 1904 у в. Лубянка, рад.; ГАНЧАРОЎ Якаў Мінавіч, н. у 1901 у в. Хізаў, рад.; ГАЎРЫЛЕНКА Аляксандр Андрэевіч, н. у 1924 у в. Стараград, гв. рад.; ГАЎРЫЛЕНКА Васіль Талімавіч, н. у 1921 у в. Лубянка, гв. рад.; ГАЎРЫЛЕНКА Віктар Данілавіч, н. у 1917 у в. Стараград, сярж.; ГАЎРЫЛЕНКА Кузьма Андрэевіч, н. у 1912 у в. Задуб'е, рад.; ГАЎРЫЛЕНКА Мікіта Емяльянавіч, н. у 1898 у в. Задуб'е, рад.; ГАЎРЫЛЕНКА Міхаіл Кузьміч, н. у 1924 у в. Задуб'е, рад.; ГРЭЧКАЕДАЎ Кузьма Афанасьевіч, н. у 1909 у в. Пятравічы, рад.; ГРЭЧКАЕДАЎ Максім Афанасьевіч, н. у 1911 у в. Пятравічы, рад.; ГУБЕРНЫ Васіль Аляксеевіч, н. у 1921 у в. Лубянка, рад.; ГУЗІКАЎ Іван Раманавіч, н. у 1906 у в. Лубянка, рад.; ГУЗІКАЎ Рыгор Іванаіч, н. у 1904 у в. Задуб'е, рад.; ГУЗЯНКОЎ Піліп Дзмітрыевіч, н. у 1909 у в. Задуб'е, рад.; ДЗМІТРАЧКОЎ Васіль Сазонавіч, н. у 1922 у в. Бераставец, рад.; ДЗМІТРАЧКОЎ Іван Паўлавіч, н. у 1900 у в. Бераставец, рад.; ДЗМІТРАЧКОЎ Харытон Паўлавіч, н. у 1903 у в. Бераставец, рад.; ДЗЯКАЎ Васіль Рыгоравіч, н. у 1922 у в. Задуб'е, яфр.; ДЗЯКАЎ Яфім Гаўрылавіч, н. у 1903 у в. Задуб'е, яфр.; ДРАЧОЎ Аляксандр Іванавіч, н. у 1912 у в. П. Слабодка, рад.; ДРАЧОЎ Андрэй Нічыпаравіч, н. у 1906 у в. Задуб'е, рад.; ДРАЧОЎ Мікалай Ігнатавіч, н. у 1924 у в. Задуб'е, сярж.; ДУБРОЎСКІ Аляксандр Рыгоравіч, н. у 1919 у в. П. Слабодка, лейт.; ДУБРОЎСКІ Іван Рыгоравіч, н. у 1914 у в. Стараград, рад.; ДУБРОЎСКІ Мікалай Раманавіч, н. у 1911 у в. Стараград, мал. сярж.; ДУБРОЎСКІ Павел Раманавіч, н. у 1920 у в. П. Слабодка, рад.; ЕЛІСЕЕЎ Павел Антонавіч, н. у 1899 у в. Бераставец, рад.; ЕЛІСЕЕЎ Рыгор Афанасьевіч, н. у 1899 у в. Бераставец, рад.; ЖУКАЎ Васіль Іванавіч, н. у 1919 у в. Лубянка, рад.; ЖУКАЎ Кузьма Рыгоравіч, н. у 1915 у в. Лубянка, рад.; ІГНАЦЕНКА Павел Лаўрэнцьевіч, н. у 1922 у в. Задуб'е; КАВАЛЕН-

КА Васіль Карпавіч, н. у 1926 у в. Пятравічы, рад.; КАВАЛЕНКА Раман Пятровіч, н. у 1908 у в. Пятравічы, рад.; КАВАЛЕНКА Уладзімір Аляксеевіч, н. у 1900 у в. Пятравічы, рад.; КАВАЛЁЎ Міхаіл Міронавіч, н. у 1921 у в. Задуб'е, ст. лейт.; КАЗНАЧАЕЎ Іван Іванавіч, н. у 1899 у в. Пятравічы, рад.; КАЗУСЕЎ Міхаіл Васілевіч, н. у 1925 у в. Стараград, сярж.; КАНДРАЦЕНКА Гаўрыла Фёдаравіч, н. у 1899 у в. П. Слабодка, рад.; КАНДРАЦЕНКА Кузьма Іванавіч, н. у 1915 у в. П. Слабодка, рад.; КАНДРАЦЕНКА Леанід Андрэевіч, н. у 1921 у в. П. Слабодка, рад.; КАНДРАЦЕНКА Міхаіл Ігнатавіч, н. у 1918 у в. П. Слабодка, старш.; КАНДРАШОЎ Адам Лаўрэнцьевіч, н. у 1924 у в. Бераставец, рад.; КАРАВАЙЧАНКА Макар Іванавіч, н. у 1909 у в. Бераставец, рад.; КАРАТКЕВІЧ Уладзімір Міхайлавіч, н. у 1920 у в. Бераставец, рад.; КАРДОНСКІ Аляксандр Пятровіч, н. у 1910 у в. Бераставец, рад.; КАРДОНСКІ Канстанцін Анісімавіч, н. у 1919 у в. Бераставец, ст. сярж.; КАРНЕЙЧАНКА Сцяпан Фёдаравіч, н. у 1905 у в. Бераставец, рад.; КІЛЬЧЭЎСКІ Рыгор Максімавіч, н. у 1917 у в. Задуб'е, гв. старш.; КІРЭЕЎ Адам Фёдаравіч, н. у 1924 у в. Пятравічы, рад.; КІРЭЕЎ Фёдар Фёдаравіч, н. у 1905 у в. Задуб'е, рад.; КОНАНАЎ Уладзімір Іосіфавіч, н. у 1918 у в. Задуб'е, рад.; КОНАНАЎ Ягор Гаўрылавіч, н. у 1908 у в. Задуб'е, рад.; КОНУХАЎ Фёдар Герасімавіч, н. у 1908 у в. Хізаў, рад.; КОСЦЕРАЎ Захар Фёдаравіч, н. у 1902 у в. Задуб'е, рад.; КРАЎЧАНКА Канстанцін Іванавіч, н. у 1908 у в. Лубянка, рад.; КРАЎЧАНКА Фёдар Мікітавіч, н. у 1912 у в. Лубянка, рад.; КУГАКОЛАЎ Фёдар Ігнацьевіч, н. у 1905 у в. Бераставец, рад.; КУХАРЭНКА Уладзімір Ермалаевіч, н. у 1911 у в. Задуб'е, рад.; КУХАРЭНКА Яфім Фёдаравіч, н. у 1908 у в. Задуб'е, рад.; ЛАЗАРЭНКА Мікалай Кузьміч, н. у 1915 у в. Лубянка, рад.; ЛАПАЦЕНКА Канстанцін Селівестравіч, н. у 1917 у в. Задуб'е, рад.; ЛУК'ЯНЕНКА Васіль Кузьміч, н. у 1898 у в. Лубянка, рад.; ЛУПІЧЭНКА Іван Паўлавіч, н. у 1926 у в. Лубянка, рад.; ЛУПІЧЭНКА Мікалай Ціханавіч, н. у 1918 у в. Лубянка, ст. сярж.; ЛУПІЧЭНКА Міхаіл Сазонавіч, н. у 1909 у в. Лубянка, рад.; ЛУПІЧЭНКА Сяргей Фёдаравіч, н. у 1916 у в. Лубянка, лейт.; ЛЯЛЬКОЎ Дзмітрый Кандратавіч, н. у 1919 у в. Задуб'е, сярж.; ЛЯВОНЧЫКАЎ Васіль Трафімавіч, н. у 1914 у в. Лубянка, рад.; ЛЯВОНЧЫКАЎ Іван Трафімавіч, н. у 1912 у в. Лубянка, рад.; МАЕЎСКІ Сямён Максімавіч, н. у 1900 у в. Хізаў, рад.; МАЖЭЙКА Іван Антонавіч, н. у 1926 у в. Пятравічы, рад.; МАЗІКАЎ Павел Іванавіч, н. у 1904 у в. Хізаў, рад.; МАЗІКАЎ Павел Іванавіч, н. у 1912 у в. Хізаў, рад.; МАКСІМЕНКА Сцяпан Раманавіч, н. у 1902 у в. П. Слабодка, рад.; МАКСІМЕНКА Яўген Іосіфавіч, н. у 1926 у в. Бераставец, мал. сярж.; МАРАЧКОЎСКІ Васіль Ільіч, н. у 1924 у в. Стараград, рад.; МАРАЧКОЎСКІ Уладзімір Ільіч, н. у 1926 у в. Стараград, мал. сярж.; МАРАЧКОЎСКІ Ягор Лаўрэнцьевіч, н. у 1903 у в. Стараград, рад.; МАРУЦЕНКА Мікалай Нічыпаравіч, н. у 1927 у в. Хізаў, сярж.; МАТВЕЙЧЫКАЎ Ягор Цімафеевіч, н. у 1911 у в. Хізаў, рад.; МАХАНАЎ Аркадзь Гаўрылавіч, н. у 1923 у в. Задуб'е, рад.; МАХАНАЎ Іван Рыгоравіч, н. у 1908 у в. Задуб'е, рад.; МЕЛЬНІКАЎ Уладзімір Фёдаравіч, н. у 1917 у в. Лубянка, ст. лейт.; МІРОНАЎ Канстанцін Данілавіч, н. у 1924 у в. Лубянка, рад.; МІРОНЕНКА Герасім Навумавіч, н. у 1903 у в. Пятравічы, рад.; МІХАЧОЎ Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1924 у в. Задуб'е, яфр.; МІШАКОЎ Анатоль Сямёнавіч, н. у 1926 у в. Пятравічы, рад.; МІШАКОЎ Леанід Ануфрыевіч, н. у 1919 у в. Пятравічы; МІШАКОЎ Уладзімір Ануфрыевіч, н. у 1923 у в. Пятравічы, рад.; МЯДЗВЕДЗЕЎ Генадзь Ігнатавіч, н. у 1923 у в. Пятравічы, ст. сярж.; МЯДЗВЕДЗЕЎ Мікалай Цімафеевіч, н. у 1925 у в. Пятравічы, мал. сярж.; НАВУМЕНКА Павел Якаўлевіч, н. у 1909 у в. Хізаў, мал. сярж.; НАВУМЕНКА Ягор Фёдаравіч, н. у 1903 у в. Хізаў, рад.; НІКІЦЕНКА Мікалай Рыгоравіч, н. у 1910 у в. Задуб'е, рад.; НІКІЦЕНКА Павел Анісімавіч, н. у 1908 у в. Задуб'е, ст. сярж.; НОВІКАЎ Іван Рыгоравіч, н. у 1924 у в. Хізаў, яфр.; ПАЛЯКОЎ Ціт Іванавіч, н. у 1908 у в. Бярозаўка, рад.; ПАЛЯКОЎ Цярэнцій Іванавіч, н. у 1909 у в. Бярозаўка, рад.; ПАНЮШЭНКА Кузьма Платонавіч, н. у 1924 у в. Задуб'е, рад.; ПАНЮШЭНКА Пётр Антонавіч, н. у 1916 у в. Задуб'е, рад.; ПАПКОЎ Аляксандр Севасцьянавіч, н. у 1922 у в. Бераставец, мал. сярж.; ПАПКОЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1924 у в. Бераставец, рад.; ПАПЛАЎСКІ Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1921 у в. Хізаў, рад.; ПАРЦЯНКОЎ Аляксандр Харытонавіч, н. у 1914 у в. Пятравічы, сярж.; ПАРЦЯНКОЎ Васіль Навумавіч, н. у 1924 у в. Пятравічы, яфр.; ПАЎЛЮЧКОЎ Цімафей Емяльянавіч, н. у 1915 у в. Бераставец, рад.; ПЕЧКУРОЎ Сцяпан Сідаравіч, н. у 1909 у в. Пятравічы, кап.; ПІНЧУКОЎ Васіль Піліпавіч, н. у 1925 у в. Пятравічы, рад.; ПІНЧУКОЎ Іван Піліпавіч, н. у 1916 у в. Пятравічы, рад.; ПЛАДУНОЎ Барыс Сямёнавіч, н. у 1918 у в. Хізаў, ст. сярж.; ПРАХАРЭНКА Пётр Мікітавіч, н. у 1926 у в. Пятравічы, мал. сярж.; ПРАХАРЭНКА Сяргей Сцяпанавіч, н. у 1905 у в. Пятравічы, рад.; РАБЦАЎ Дзмітрый Сяргеевіч, н. у 1914 у в. Бераставец, рад.; РАБЦАЎ Міхаіл Аляксеевіч, н. у 1923 у в. Бераставец, рад.; РАБЦАЎ Ягор Сяргеевіч, н. у 1905 у в. Бераставец, рад.; РУСКІ Аляксей Мікалаевіч, н. у 1925 у в. Хізаў, рад.; РЫВАНЕНКА Васіль Мікалаевіч, н. у 1905 у в. Бераставец, рад.; РЫВАНЕНКА Іван Нічыпаравіч, н. у 1926 у в. Бераставец, рад.; РЫВАНЕНКА Іван Сямёнавіч, н. у 1904 у в. Бераставец, рад.; РЫВАНЕНКА Кандрат Іванавіч, н. у 1909 у в. Бераставец, рад.; РЫВАНЕНКА Пётр Якаўлевіч, н. у 1927 у в. Бераставец, сярж.; РЫВАНЕНКА Цімафей Сцяпанавіч, н. у 1905 у в. Бераставец, ст. сярж.; САВЕЛЬЕЎ Дзмітрый Сцяпанавіч, н. у 1911 у в. Задуб'е, старш.; САВЕЛЬЕЎ Ермалай Лукіч, н. у 1904 у в. Хізаў, рад.; САВЕЛЬЕЎ Канстанцін Дзмітрыевіч, н. у 1923 у в.

Хізаў, рад.; САВІЦКІ Іван Фёдаравіч, н. у 1912 у в. Задуб'е, рад.; САДОЎНІКАЎ Андрэй Фаміч, н. у 1912 у в. П. Слабодка, рад.; САЗОНАЎ Уладзімір Іванавіч, н. у 1927 у в. Бераставец, рад.; САСНОЎСКІ Гурык Фёдаравіч, н. у 1927 у в. Хізаў, рад.; САЎЧАНКА Піліп Навумавіч, н. у 1920 у в. Стараград, ст. сярж.; САФРОНЕНКА Васіль Рыгоравіч, н. у 1912 у в. Хізаў, рад.; САФРОНЕНКА Дзмітрый Рыгоравіч, н. у 1904 у в. Хізаў, рад.; САХАНАЎ Восіп Фёдаравіч, н. у 1911 у в. Бераставец, мал. сярж.; СЁМАЧКІН Васіль Рыгоравіч, н. у 1900 у в. Лубянка, рад.; СІВАЧЭНКА Афанасій Паўлавіч, н. у 1927 у в. Бераставец, рад.; СІВАЧЭНКА Іван Цімафеевіч, н. у 1926 у в. Бераставец, рад.; СІГНЕЕЎ Аляксей Андрэевіч, н. у 1919 у в. Задуб'е, гв. ст. сярж.; СТАЛЯРОЎ Іван Яфімавіч, н. у 1923 у в. Пятравічы, сярж.; СТАЛЯРОЎ Міхаіл Цімафеевіч, н. у 1903 у в. Пятравічы, рад.; СТАРАВОЙТАЎ Георгій Максімавіч, н. у 1922 у в. Бераставец, ст. сярж.; СТАРАВОЙТАЎ Пётр Іванавіч, н. у 1914 у в. Бераставец, старш.; СЫСОЕЎ Віктар Трафімавіч, н. у 1916 у в. Лубянка, старш.; СЯРГЕЕНКА Аляксандр Максімавіч, н. у 1909 у в. Лубянка, рад.; СЯРГЕЕНКА Аляксандр Трафімавіч, н. у 1926 у в. П. Слабодка, мал. сярж.; СЯРГЕЕНКА Васіль Васілевіч, н. у 1927 у в. Хізаў, сярж.; СЯРГЕЕНКА Васіль Віктаравіч, н. у 1926 у в. Хізаў, рад.; СЯРГЕЕНКА Васіль Гаўрылавіч, н. у 1927 у в. Хізаў, рад.; СЯРГЕЕНКА Трафім Дзмітрыевіч, н. у 1899 у в. П. Слабодка, рад.; СЯРЖАНТАЎ Іван Харытонавіч, н. у 1926 у в. Пятравічы, рад.; ТКАЧОЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1912 у в. Пятравічы, рад.; ТРАМБІЦКІ Аляксандр Цімафеевіч, н. у 1926 у в. Задуб'е, рад.; УЛАСАЎ Васіль Майсеевіч, н. у 1918 у в. Хізаў, сярж.; УЛАСАЎ Фёдар Восіпавіч, н. у 1910 у в. Хізаў; ФАМУШКОЎ Іван Сяргеевіч, н. у 1923 у в. Бераставец, рад.; ФАМУШКОЎ Канстанцін Піліпавіч, н. у 1927 у в. Бераставец, старш.; ФАМУШКОЎ Максім Емяльянавіч, н. у 1901 у в. Бераставец, рад.; ФАМУШКОЎ Спірыдон Гаўрылавіч, н. у 1902 у в. Бераставец, рад.; ФАМУШКОЎ Якаў Іванавіч, н. у 1917 у в. Бераставец, старш.; ФЁДАРАЎ Якаў Піліпавіч, н. у 1906 у в. Пятравічы, рад.; ФІЛІПЕНКА Анісей Сідаравіч, н. у 1905 у в. Бераставец, рад.; ФІЛІПЕНКА Васіль Рыгоравіч, н. у 1910 у в. Задуб'е, рад.; ФІЛІПЕНКА Васіль Ягоравіч, н. у 1925 у в. Задуб'е, мал. сярж.; ФІЛІПЕНКА Канстанцін Герасімавіч, н. у 1924 у в. Бераставец, мал. сяр.; ФІЛІПЕНКА Максім Сцяпанавіч, н. у 1901 у в. Задуб'е, рад.; ФІЛІПЧАНКА Пётр Якаўлевіч, н. у 1906 у в. Задуб'е, рад.; ФІЛІПЧАНКА Якаў Сідаравіч, н. у 1904 у в. Лубянка, рад.; ФУКАЎ Мікалай Ягоравіч, н. у 1926 у в. Бераставец, рад.; ХІЛІНСКІ Іван Антонавіч, н. у 1904 у в. Хізаў, рад.; ЦАДАЎ Мікалай Фёдаравіч, н. у 1900 у в. Бераставец, рад.; ЦІМАШЭНКА Іван Паўлавіч, н. у 1900 у в. Пятравічы, рад.; ЦІМАШЭНКА Канстанцін Іванавіч, н. у 1925 у в. Пятравічы, рад.; ЦІМАШЭНКА Ціхан Рыгоравіч, н. у 1916 у в. Пятравічы, старш.; ШАНЦАВАЛАЎ Васіль Афанасьевіч, н. у 1905 у в. Пятравічы, рад.; ШАЎЦОЎ Васіль Васілевіч, н. у 1927 у в. Стараград, матрос; ШАЎЧЭНКА Кірыл Пятровіч, н. у 1898 у в. Хізаў, гв. ст. сярж.; ШТАПЕНКА Іван Мікалаевіч, н. у 1923 у в. Задуб'е, рад.; ШТАПЕНКА Іван Пятровіч, н. у 1904 у в. Задуб'е, рад.; ШТАПЕНКА Прохар Іванавіч, н. у 1903 у в. Задуб'е, рад.; ШТАПЯНКОЎ Аляксандр Сямёнавіч, н. у 1911 у в. П. Слабодка, рад.; ШУЦІКАЎ Андрэй Якаўлевіч, н. у 1902 у в. Лубянка, рад.; ЮДЗІЦКІ Арцём Барысавіч, н. у 1916 у в. Задуб'е, рад.; ЮДЗІЦКІ Сцяпан Сідаравіч, н. у 1902 у в. Задуб'е, рад.; ЮРЧАНКА Іван Захаравіч, н. у 1921 у в. Задуб'е, рад.; ЯНКОЎ Георгій Мікалаевіч, н. у 1902 у в. Лубянка, рад.; ЯРОМАЎ Іван Кузьміч, н. у 1903 у в. Задуб'е, рад.

СТРУМЕНСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

АГЕЕНКА Пётр Лявонавіч, н. у 1906 у в. Малянік, рад.; АГЕЕНКА Фёдар Трафімавіч, н. у 1923 у в. Малянік, рад.; БАГДАНОВІЧ Мікалай Яўстратавіч, н. у 1908 у в. Труд, старш.; БАРСУКОЎ Сяргей Андрэевіч, н. у 1918 у в. Бель, рад.; БУБЕЛЬ Іван Андрэевіч, н. у 1908 у в. Струмень, рад.; БУДКІН Цімафей Міхайлавіч, н. у 1912 у в. Струмень, гв. старш.; ВАЛАНЦЭВІЧ Макар Карпавіч, н. у 1910 у в. Лазовіца, рад.; ВАРАБ'ЁЎ Анатоль Якаўлевіч, н. у 1915 у в. Восаў, сярж.; ВАРАБ'ЁЎ Мікалай Кірылавіч, н. у 1916 у в. Струмень, рад.; ВЕРАШЧАКА Аляксандр Архіпавіч, н. у 1918 у в. Васільеўка, сярж.; ГРУШЭЎСКІ Васіль Фёдаравіч, н. у 1899 у в. Васільеўка, рад.; ЗЫЛЕЎ Анісім Ігнатавіч, н. у 1904 у в. Малашкі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Валянцін Уладзіміравіч, н. у 1926 у в. Курганіца, ст. сярж.; КАРАТКЕВІЧ Іван Васілевіч, н. у 1906 у в. Струмень, рад.; КАРАТКЕВІЧ Іван Фёдаравіч, н. у 1926 у в. Малашкі, мал. сярж.; КАРАТКЕВІЧ Іван Яфімавіч, н. у 1927 у в. Малашкі, ст. матрос; КАРАТКЕВІЧ Лявон Іпалітавіч, н. у 1900 у в. Струмень, ст. сярж.; КАРАТКЕВІЧ Мікалай Талімавіч, н. у 1927 у в. Малашкі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Пётр Аляксеевіч, н. у 1914 у в. Малашкі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Рыгор Антонавіч, н. у 1903 у в. Малашкі, рад.; КАРАТКЕВІЧ Яўген Пятровіч, н. у 1926 у в. Малашкі, рад.; КАШПАРАЎ Пётр Арцёмавіч, н. у 1922 у в. Васільеўка, сярж.; КРАЎЦОЎ Аляксандр Іванавіч, н. у 1923 у в. Васільеўка, рад.; КРАЎЦОЎ Васіль Аляксеевіч, н. у 1910 у в. Васільеўка, старш.; КРАЎЦОЎ Іван Аляксеевіч, н. у 1899 у в. Васільеўка, рад.; КУПРЭЕЎ Міхаіл Архіпавіч, н. у 1922 у в. Струмень; КУРБАЦКІ Васіль Іванавіч, н. у 1918 у в. Малянік, мал. лейт.; ЛАВЯНЕЦКІ Сяргей Макаравіч, н. у 1915 у в. Лазовіца, ст. сярж.; ЛАВЯНЕЦКІ Якаў Пятровіч, н. у 1925 у в. Курганіца, рад.; ЛУГОЎСКІ Ульян Фаміч, н. у 1915 у в. Струмень, мал. лейт.; ЛЯСНЕЎСКІ Яўген Іванавіч, н. у 1922 у в. Малашкі, сярж.; МАЛЧАНАЎ Аляксандр Фёдаравіч, н. у 1918 у в. Струмень, ст. сярж.; МАЛЧАНАЎ Васіль

Цімафеевіч, н. у 1924 у в. Струмень, ст. сярж.; МАЛЧАНАЎ Карп Пятровіч, н. у 1905 у в. Струмень, рад.; МАЛЧАНАЎ Мацвей Ануфрыевіч, н. у 1903 у в. Струмень, рад.; МАЛЧАНАЎ Павел Несцеравіч, н. у 1917 у в. Струмень, сярж.; МАЛЧАНАЎ Савелій Фёдаравіч, н. у 1905 у в. Струмень, рад.; МАХАНАЎ Аўрам Архіпавіч, н. у 1900 у в. Струмень, рад.; МАХАНАЎ Іван Астапавіч, н. у 1917 у в. Струмень, рад.; МАХАНАЎ Фёдар Аўрамавіч, н. у 1923 у в. Струмень, мал. лейт.; НАВУМАЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1906 у в. Васільеўка, рад.; НІКІЦЕНКА Станіслаў Ягоравіч, н. у 1925 у в. Малянік, рад.; ПАДСТРЫКАЧ Іларыён Нічыпаравіч, н. у 1918 у в. Струмень, старш.; ПАЎЛОЎСКІ Аляксандр Гаўрылавіч, н. у 1902 у в. Лазовіца, яфр.; ПРАТАСЕНКА Елісей Сяргеевіч, н. у 1906 у в. Струмень, рад.; ПРАТАСЕНКА Сцяпан Ягоравіч, н. у 1926 у в. Струмень, рад.; ПЯТРОЎ Канстанцін Іванавіч, н. у 1927 у в. Струмень, кап.; ПЯТРОЎ Рыгор Іванавіч, н. у 1922 у в. Струмень, рад.; РАДУТА Аляксандр Цярэнцьевіч, н. у 1909 у в. Струмень, рад.; РАДУТА Макар Нічыпаравіч, н. у 1904 у в. Струмень, рад.; РЫБАКОЎ Мікалай Сямёнавіч, н. у 1921 у в. Малянік, рад.; РЫЗЕЎСКІ Аляксандр Сцяпанавіч, н. у 1927 у в. Малашкі, рад.; САПЕГА Захар Барысавіч, н. у 1902 у в. Струмень, рад.; САПЕГА Пётр Барысавіч, н. у 1920 у в. Струмень, мал. сярж.; САРВІРОЎ Барыс Трафімавіч, н. у 1905 у в. Восаў, ст. сярж.; СЕМЯНЬКОЎ Андрэй Ісакавіч, н. у 1909 у в. Струмень, ст. сярж.; СІВАКОЎ Фёдар Кандратавіч, н. у 1905 у в. Лазовіца, сярж.; СЯЛІЦКІ Іван Якаўлевіч, н. у 1925 у в. Курганіца, рад.; СЯЛІЦКІ Фёдар Сяргеевіч, н. у 1911 у в. Струмень, старш.; ТКАЧОЎ Павел Рыгоравіч, н. у 1905 у в. Струмень, рад.; УСАЧОЎ Аляксандр Іванавіч, н. у 1899 у в. Васільеўка, рад.; ФУРМАНАЎ Генадзь Васілевіч, н. у 1920 у в. Труд, сярж.; ХАДАНОВІЧ Адам Іосіфавіч, н. у 1923 у в. Струмень, рад.; ХАДАНОВІЧ Андрэй Сямёнавіч, н. у 1902 у в. Малашкі, рад.; ХАДАНОВІЧ Антон Іванавіч, н. у 1900 у в. Струмень, рад.; ХАДАНОВІЧ Антон Мацвеевіч, н. у 1923 у в. Струмень, ст. сярж.; ХАДАНОВІЧ Валянцін Васілевіч, н. у 1925 у в. Курганіца, рад.; ХАДАНОВІЧ Васіль Канстанцінавіч, н. у 1912 у в. Струмень, рад.; ХАДАНОВІЧ Віктар Аўрамавіч, н. у 1912 у в. Струмень, рад.; ХАДАНОВІЧ Захар Ісакавіч, н. у 1916 у в. Лазовіца, старш.; ХАДАНОВІЧ Іван Іларыёнавіч, н. у 1920 у в. Струмень, рад.; ХАДАНОВІЧ Іван Ісакавіч, н. у 1914 у в. Лазовіца, рад.; ХАДАНОВІЧ Іван Лаўрэнцьевіч, н. у 1894 у в. Труд, рад.; ХАДАНОВІЧ Іван Фёдаравіч, н. у 1923 у в. Струмень, сярж.; ХАДАНОВІЧ Іларыён Міхайлавіч, н. у 1899 у в. Струмень, рад.; ХАДАНОВІЧ Іосіф Рыгоравіч, н. у 1898 у в. Струмень, старш.; ХАДАНОВІЧ Леанід Архіпавіч, н. у 1923 у в. Курганіца, рад.; ХАДАНОВІЧ Леанід Іванавіч, н. у 1922 у в. Курганіца, рад.; ХАДАНОВІЧ Мікалай Піліпавіч, н. у 1926 у в. Труд, рад.; ХАДАНОВІЧ Міхаіл Кузьміч, н. у 1924 у в. Струмень, рад.; ХАДАНОВІЧ Міхаіл Лаўрэнцьевіч, н. у 1927 у в. Курганіца, мал. сярж.; ХАДАНОВІЧ Міхаіл Сямёнавіч, н. у 1901 у в. Малашкі, рад.; ХАДАНОВІЧ Міхаіл Сямёнавіч, н. у 1922 у в. Струмень, сярж.; ХАДАНОВІЧ Панкрат Ягоравіч, н. у 1905 у в. Струмень, рад.; ХАДАНОВІЧ Пётр Міхайлавіч, н. у 1911 у в. Струмень, рад.; ХАДАНОВІЧ Пётр Сцяпанавіч, н. у 1925 у в. Труд, рад.; ХАДАНОВІЧ Піліп Уладзіміравіч, н. у 1911 у в. Струмень, яфр.; ХАДАНОВІЧ Фрол Лаўрэнцьевіч, н. у 1904 у в. Струмень, сярж.; ХАДАНОВІЧ Ягор Сцяпанавіч, н. у 1921 у в. Труд, рад.; ХАДАНОВІЧ Якаў Фёдаравіч, н. у 1915 у в. Струмень, сярж.; ХАДАНОВІЧ Яфім Ягоравіч, н. у 1920 у в. Струмень, рад.; ХАЗАЎ Афанасій Іванавіч, н. у 1906 у в. Струмень, мал. сярж.; ХАЗАЎ Васіль Сямёнавіч, н. у 1920 у в. Струмень, рад.; ЦІХАНАЎ Яфім Рыгоравіч, н. у 1901 у в. Струмень; ЦІЦЕНКА Іван Андрэевіч, н. у 1920 у в. Малянік, рад.;ЦІХАНЕНКА Васіль Мікалаевіч, н. у 1925 у в. Васільеўка, яфр.; ЦІЦЯНКОЎ Васіль Андрэевіч, н. у 1925 у в. Малянік, рад.; ШПАЛЯНКОЎ Арцём Цімафеевіч, н. у 1926 у в. Струмень, рад.; ШПАЛЯНКОЎ Пётр Кузьміч, н. у 1920 у в. Струмень, сярж.; ШПАЛЯНКОЎ Цімафей Якаўлевіч, н. у 1899 у в. Струмень, рад.; ШЫПІНСКІ Васіль Іванавіч, н. у 1923 у в. Лазовіца, лейт.; ШЫПІНСКІ Георгій Іванавіч, н. у 1915 у в. Восаў, сярж.; ШЭЛЕСТАЎ Васіль Фадзеевіч, н. у 1924 у в. Малянік, рад.; ШЭЛЕСТАЎ Міхаіл Паўлавіч, н. у 1924 у в. Малянік, рад.; ШЭЛЕСТАЎ Уладзімір Міхайлавіч, н. у 1925 у в. Малянік, рад.; ШЭЛЕСТАЎ Якаў Ільіч, н. у 1906 у в. Малянік, рад.; ШЭПЕЛЬ Іван Захаравіч, н. у 1916 у в. Малашкі, рад.; ЯЦКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1909 у в. Струмень, мал. лейт.

СТРУКАЧОЎСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

АЛЕПІНАЎ Васіль Мікітавіч, н. у 1915 у в. Л. Буда, сярж.; АНДРОСЕНКА Афанасій Ульянавіч, н. у 1912 у в. Дубавіца, рад.; БАБУЧЭНКА Васіль Мінавіч, н. у 1902 у в. Міхалёўка, рад.; БАБУЧЭНКА Цімафей Мінавіч, н. у 1898 у в. Міхалёўка, рад.; БАДЗЯНКОЎ Васіль Сяргеевіч, н. у 1922 у в. Жданаў, рад.; БАКЕРАЎ Міхаіл Гардзеевіч, н. у 1908 у в. Гарадок, рад.; БАЛАСТАЎ Піліп Лявонавіч, н. у 1904 у в. Струкачоў, рад.; БАЛАХОНАЎ Ермалай Фаміч, н. у 1905 у в. Б. Буда, рад.; БАРАНАЎ Андрэй Мінавіч, н. у 1923 у в. Л. Буда, рад.; БАРАШАНКА Андрэй Максімавіч, н. у 1900 у пас. Коласава, рад.; БАРАШАНКА Мікалай Цітавіч, н. у 1922 у пас. Розавы, рад.; БАРАШАНКА Мірон Піліпавіч, н. у 1898 у в. Струкачоў, ст. сярж.; БАРЫСЕНКА Міхаіл Пятровіч, н. у 1916 у в. Струкачоў, рад.; БАРЫСЕНКА Сцяпан Карпавіч, н. у 1901 у в. Струкачоў, рад.; БАЧАРОЎ Міхаіл Ігнатавіч, н. у 1914 у в. Гарадок, рад.; БАЧАРОЎ Павел Сямёнавіч, н. у 1911 у в. Гарадок, рад.; БЕЛАВУСАЎ Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1918 у в. Гарадок, рад.; БЕЛАВУСАЎ Пётр Сцяпанавіч, н. у 1911 у в. Га-

радок, ст. сярж.; БРЫЧЫКАЎ Васіль Паўлавіч, н. у 1904 у в. Струкачоў, рад.; БРЫЧЫКАЎ Дзмітрый Паўлавіч, н. у 1901 у в. Струкачоў, рад.; БРЫЧЫКАЎ Леанід Дзянісавіч, н. у 1927 у в. Доркі, ст. матрос; БРЫЧЫКАЎ Сямён Паўлавіч, н. у 1900 у в. Струкачоў, рад.; БУТРАМЕНКА Іван Сяргеевіч, н. у 1923 у в. Ш. Буда, рад.; БУТРАМЕНКА Лаўрэнцій Сафонавіч, н. у 1919 у в. Ш. Буда, старш.; БУТРАМЕНКА Станіслаў Сяргеевіч, н. у 1926 у в. Ш. Буда, старш.; БУТРАМЕНКА Фёдар Сяргеевіч, н. у 1918 у в. Ш. Буда, рад.; БЫЧКОЎ Пётр Ульянавіч, н. у 1906 у в. Норкаўшчына, сярж.; БЫЧКОЎ Піман Абрамавіч, н. у 1898 у в. Норкаўшчына, рад.; БЯЗРУЧАНКА Андрэй Іванавіч, н. у 1923 у в. Дубавіца, мал. сярж.; ВАРАБ'ЁЎ Павел Рыгоравіч, н. у 1914 у в. Струкачоў, рад.; ВАРАБ'ЁЎ Рыгор Іванавіч, н. у 1915 у в. Б. Буда, партызан; ВАРАБ'ЁЎ Сцяпан Рыгоравіч, н. у 1919 у в. Струкачоў, мал. сярж.; ВАСІЛЕНКА Фёдар Сямёнавіч, н. у 1926 у в. Ш. Буда, рад.; ГАРБАЧОЎ Мікалай Архіпавіч, н. у 1927 у в. Дубавіца, рад.; ГРЫБАНАЎ Ісак Трафімавіч, н. у 1924 у в. Л. Буда, рад.; ГРЫБАНАЎ Уладзімір Кананавіч, н. у 1919 у в. Л. Буда, рад.; ГРЫЦОЎ Мікалай Ягоравіч, н. у 1927 у в. Дубавіца, рад.; ГУСАРАЎ Якаў Сцяпанавіч, н. у 1917 у в. Л. Буда, рад.; ДАВЫДЗЕНКА Пётр Міронавіч, н. у 1921 у в. Шаламеі, старш.; ДАВЫДЗЕНКА Ягор Міронавіч, н. у 1902 у в. Шаламеі, рад.; ДАНІЛЕНКА Канстанцін Фёдаравіч, н. у 1922 у в. Струкачоў, ст. сярж.; ДАНІЛЕНКА Міхаіл Іванавіч, н. у 1925 у в. Струкачоў, яфр.; ДАНІЛЕНКА Уладзімір Архіпавіч, н. у 1906 у в. Струкачоў, рад.; ДЗЕРГАЧОЎ Васіль Кірылавіч, н. у 1925 у в. Норкаўшчына, рад.; ДЗІНДЗІКАЎ Іван Цітавіч, н. у 1914 у в. Б. Буда, рад.; ДЗІНДЗІКАЎ Павел Мікалаевіч, н. у 1927 у в. Б. Буда, рад.; ДЗЮБЧАНКА Кузьма Пятровіч, н. у 1916 у в. Струкачоў, сярж.; ДУРАНКОЎ Васіль Рыгоравіч, н. у 1909 у в. Дубавіца, рад.; ДУРАНКОЎ Карп Адамавіч, н. у 1902 у в. Дубавіца, рад.; ДУРАНКОЎ Мікалай Савельевіч, н. у 1925 у в. Дубавіца, рад.; ЕРАФЕЕНКА Сяргей Максімавіч, н. у 1909 у в. Матораўка, рад.; ЕРМАКОЎ Іван Трафімавіч, н. у 1916 у в. Струкачоў, ст. сярж.; ЖУРАЎЛЁЎ Анатоль Еўсцігнеевіч, н. у 1921 у в. Міхалёўка, ст. лейт.; ЖУРАЎЛЁЎ Васіль Васілевіч, н. у 1926 у в. Струкачоў, старш.; ЖУРАЎЛЁЎ Васіль Навумавіч, н. у 1910 у в. Міхалёўка, рад.; ЖУРАЎЛЁЎ Савелій Іванавіч, н. у 1902 у в. Матораўка, рад.; ЖУРАЎСКІ Даніла Сямёнавіч, н. у 1902 у в. Міхалёўка, рад.; ЖУРАЎСКІ Тарас Сцяпанавіч, н. у 1906 у в. Міхалёўка, рад.; ЗАЙЦАЎ Мікалай Фёдаравіч, н. у 1920 у в. Б. Буда, гв. лейт.; ЗАЙЦАЎ Прохар Авяр'янавіч, н. у 1902 у в. Струкачоў, рад.; ЗАЙЦАЎ Рыгор Прохаравіч, н. у 1925 у в. Доркі, рад.; ЗВЯРКОЎ Іван Яфімавіч, н. у 1919 у в. Норкаўшчына, лейт.; ІВАНОЎ Канстанцін Ягоравіч, н. у 1905 у в. Б. Буда, рад.; ІСАЧАНКА Васіль Кананавіч, н. у 1920 у в. Дубавіца, рад.; КАВАЛЁЎ Піліп Пятровіч, н. у 1925 у в. Гарадок, гв. рад.; КАВАЛЁЎ Сцяпан Якаўлевіч, н. у 1908 у в. Б. Буда; КАЗЛОЎ Афанасій Мікалаевіч, н. у 1902 у в. Б. Буда, яфр.; КАНДРАШКОЎ Макар Гаўрылавіч, н. у 1912 у в. Норкаўшчына, рад.; КАНЬКОЎ Давыд Сямёнавіч, н. у 1900 у в. Струкачоў, сярж.; КАПАЧОЎ Пётр Іосіфавіч, н. у 1919 у в. Струкачоў, рад.; КАПАЧОЎ Якаў Цярэнцьевіч, н. у 1927 у в. Струкачоў, рад.; КАРАНЕЎСКІ Іван Антонавіч, н. у 1912 у в. Дубавіца, рад.; КАРНАУШАНКА Емяльян Платонавіч, н. у 1908 у в. Дубавіца, рад.; КАРНАУШАНКА Ніканор Давыдавіч, н. у 1903 у в. Дубавіца, рад.; КАРНАУШАНКА Рыгор Рыгоравіч, н. у 1925 у в. Дубавіца, мал. лейт.; КАРНАУШАНКА Цімафей Максімавіч, н. у 1912 у в. Дубавіца, рад.; КАРНАУШАНКА Яўціхій Сямёнавіч, н. у 1905 у в. Дубавіца, мал. сярж.; КАРНІЕНКА Анатоль Парфенавіч, н. у 1923 у в. Гарадок, рад.; КАРПОВІЧ Аляксей Фёдаравіч, н. у 1921 у в. Б. Буда, мал. лейт.; КАРПОВІЧ Іван Фёдаравіч, н. у 1920 у в. Матораўка; КАТУРЭНКА Рыгор Пiліпавіч, н. у 1909 у в. Б. Буда, рад.; КАШУРЭНКА Арцём Якаўлевіч, н. у 1919 у в. Дубавіца, ст. сярж.; КАШУРЭНКА Васіль Якаўлевіч, н. у 1925 у в. Дубавіца, рад.; КАШУРЭНКА Іван Паўлавіч, н. у 1903 у в. Б. Буда, рад.; КАШУРЭНКА Іван Якаўлевіч, н. у 1921 у в. Дубавіца, рад.; КАШУРЭНКА Якаў Ціханавіч, н. у 1924 у в. Дубавіца, рад.; КІРЫЕНКА Афанасій Сямёнавіч, н. у 1920 у в. Матораўка; КІРЫЕНКА Канстанцін Зіноўевіч, н. у 1926 у в. Збароў, рад.; КРАСАКОЎ Барыс Фёдаравіч, н. у 1927 у в. Шаламеі, рад.; КРАСАКОЎ Іван Іванавіч, н. у 1911 у в. Струкачоў, мал. сярж.; КУДРАЧЭЙ Рыгор Мікалаевіч, н. у 1900 у в. Міхалёўка, рад.; КУЗЬМЯНКОЎ Іван Пракопавіч, н. у 1912 у в. Б. Буда, рад.; КУЗЬМЯНКОЎ Пётр Пракопавіч, н. у 1922 у в. Б. Буда, ст. сярж.; КУЗЬМЯНКОЎ Сяргей Ціханавіч, н. у 1926 у в. Б. Буда, рад.; КУЗЬМЯНКОЎ Фёдар Пракопавіч, н. у 1915 у в. Л. Буда, рад.; КУПРЫЕНКА Афанасій Дзмітрыевіч, н. у 1899 у в. Шаламеі, рад.; КУПРЫЕНКА Рыгор Фёдаравіч, н. у 1902 у в. Гарадок, рад.; КУПРЭЕНКА Васіль Іосіфавіч, н. у 1918 у в. Шаламеі, гв. сярж.; КУПРЭЕНКА Рыгор Давыдавіч, н. у 1914 у в. Струкачоў, лейт.; КУПРЭЕНКА Уладзімір Давыдавіч, н. у 1921 у в. Струкачоў, рад.; КУРБАТАЎ Фёдар Паўлавіч, н. у 1900 у в. Шаламеі, рад.; ЛАБУЗАЎ Андрэй Патапавіч, н. у 1916 у в. Струкачоў, ст. сярж.; ЛАБУЗАЎ Цімафей Патапавіч, н. у 1900 у в. Міхалёўка, рад.; ЛАВЯНЕЦКІ Іван Захаравіч, н. у 1926 у в. Ш. Буда, рад.; ЛАВЯНЕЦКІ Мікалай Кандратавіч, н. у 1926 у в. Ш. Буда, рад.; ЛАВЯНЕЦКІ Пётр Васілевіч, н. у 1926 у в. Ш. Буда, рад.; ЛАРЧАНКА Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1924 у в. Міхалёўка, рад.; ЛАРЧАНКА Павел Цімафеевіч, н. у 1911 у в. Міхалёўка, рад.; ЛАРЧАНКА Фёдар Пятровіч, н. у 1919 у в. Міхалёўка, рад.; ЛАШКЕВІЧ Васіль Рыгоравіч, н. у 1920 у в. Б. Буда, мал. сярж.; ЛЕПУХОЎ Міхаіл Піліпавіч, н. у 1920 у в. Дубавіца, ст. сярж.; ЛЕПУХОЎ Рыгор Пракопавіч, н. у 1902 у

в. Дубавіца, рад.; ЛЕЎЧАНКА Кузьма Цімафеевіч, н. у 1924 у в. Матораўка, рад.; ЛІПІЧАНКА Іван Рыгоравіч, н. у 1923 у в. Міхалёўка, рад.; ЛУК'ЯНЕНКА Іван Елісеевіч, н. у 1910 у в. Струкачоў, рад.; ЛУК'ЯНЕНКА Пётр Сцяпанавіч, н. у 1922 у в. Струкачоў, рад.; ЛЯШЧЫНСКІ Цімафей Рыгоравіч, н. у 1906 у в. Б. Буда, рад.; МАЛАШЭНКА Барыс Іванавіч, н. у 1908 у в. Дубавіца, старш.; МАЛІНОЎ Кузьма Венядзіктавіч, н. у 1911 у в. Норкаўшчына, гв. рад.; МАЛІНОЎ Сцяпан Радзівонавіч, н. у 1905 у в. Норкаўшчына, рад.; МАРЫЕНКА Віктар Анісімавіч, н. у 1926 у в. Міхалёўка, рад.; МІХАЛЕНКА Кандрат Парфенавіч, н. у 1926 у пас. Розавы, мал. сярж.; НАВОЕНКА Афанасій Лявонавіч, н. у 1926 у в. Норкаўшчына, рад.; НАВОЕНКА Сцяпан Кірылавіч, н. у 1925 у в. Норкаўшчына, рад.; НЕСЦЯРЭНКА Іван Рыгоравіч, н. у 1909 у в. Ш. Буда, рад.; НОВІКАЎ Канстанцін Пятровіч, н. у 1911 у в. Шаламеі, рад.; ПАДЗЯРЭНКА Андрэй Ермалаевіч, н. у 1903 у в. Праўда, мал. сярж.; ПАДЗЯРЭНКА Мікалай Захаравіч, н. у 1925 у в. Л. Буда, рад.; ПАДЗЯРЭНКА Пётр Фёдаравіч, н. у 1921 у в. Шаламеі, сярж.; ПАЛЯКОЎ Дзмітрый Піменавіч, н. у 1927 у в. Б. Буда, сярж.; ПАНЧАНКА Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1926 у в. Норкаўшчына, рад.; ПАНЧАНКА Аляксей Міхайлавіч, н. у 1926 у в. Норкаўшчына, рад.; ПАНЧАНКА Фёдар Мацвеевіч, н. у 1904 у в. Норкаўшчына, сярж.; ПАНЧАНКА Ягор Васілевіч, н. у 1915 у в. Норкаўшчына, ст. сярж.; ПАНЧАНКА Яфім Васілевіч, н. у 1902 у в. Норкаўшчына, рад.; ПАПКОЎ Аляксей Ігнацьевіч, н. у 1925 у в. Б. Буда, рад.; ПАПКОЎ Мікалай Карпавіч, н. у 1927 у в. Б. Буда, ст. матрос; ПАПКОЎ Прохар Паўлавіч, н. у 1904 у в. Б. Буда, рад.; ПАПКОЎ Фёдар Ігнатавіч, н. у 1918 у в. Б. Буда, рад.; ПАРФЁНЕНКА Яфім Фёдаравіч, н. у 1909 у в. Шаламеі, рад.; ПЕТРАЧЭНКА Васіль Фёдаравіч, н. у 1920 у в. Дубавіца, рад.; ПЕЎНЕЎ Аляксей Іосіфавіч, н. у 1926 у в. Б. Буда, мал. сярж.; ПІЛІПЧАНКА Сямён Арцёмавіч, н. у 1925 у в. Міхалёўка, рад.; ПІМЕНАЎ Іван Ягоравіч, н. у 1923 у в. Гарадок, яфр.; ПІМЕНАЎ Піліп Іванавіч, н. у 1902 у в. Гарадок, рад.; ПІМЕНАЎ Ягор Мацвеевіч, н. у 1906 у в. Гарадок, рад.; ПІСАРАЎ Іван Якаўлевіч, н. у 1919 у в. Ш. Буда, рад.; ПІСАРАЎ Павел Якаўлевіч, н. у 1923 у в. Ш. Буда, сярж.; ПІСКУНОЎ Яфім Дзянісавіч, н. у 1900 у в. Дубавіца, рад.; ПРУСАЎ Фёдар Трафімавіч, н. у 1912 у в. Норкаўшчына, рад.; ПЯТРОЎ Аляксандр Фёдаравіч, н. у 1922 у пас. Жданаў, гв. рад.; ПЯТРОЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1924 у пас. Жданаў, рад.; РАГАВЕНКА Васіль Маркавіч, н. у 1925 у в. Міхалёўка, рад.; РАГАВЕНКА Іван Усцінавіч, н. у 1925 у в. Міхалёўка, рад.; РАГАВЕНКА Ісак Кірылавіч, н. у 1926 у в. Міхалёўка, рад.; РАГАВЕНКА Павел Дзмітрыевіч, н. у 1927 у в. Міхалёўка, ст. матрос; РАГАВЕНКА Сяргей Прохаравіч, н. у 1924 у в. Матораўка, гв. рад.; РАГАВЕНКА Фёдар Яфімавіч, н. у 1905 у в. Міхалёўка, яфр.; РАГАВЕНКА Фядосій Антонавіч, н. у 1906 у в. Міхалёўка, рад.; РАГАВЕНКА Якаў Васілевіч, н. у 1915 у в. Міхалёўка, рад.; РАГОЖНІКАЎ Еўдакім Міронавіч, н. у 1906 у в. Гарадок, рад.; РАГОЖНІКАЎ Іван Міронавіч, н. у 1921 у в. Гарадок, рад.; РАГОЖНІКАЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1920 у в. Л. Буда; РАГОЖНІКАЎ Пётр Міхайлавіч, н. у 1902 у в. Л. Буда, рад.; РАГОЖНІКАЎ Якаў Герасімавіч, н. у 1908 у в. Б. Буда, рад.; РАФАЛЬСКІ Павел Арцёмавіч, н. у 1924 у в. Б. Буда, гв. рад.; РАФАЛЬСКІ Павел Філімонавіч, н. у 1922 у в. Б. Буда, рад.; РАФАЛЬСКІ Фока Васілевіч, н. у 1919 у в. Міхалёўка, рад.; САДОЎНІКАЎ Леанід Іларыёнавіч, н. у 1927 у в. Б. Буда, рад.; САКАЛОЎ Пётр Еўдакімавіч, н. у 1906 у в. Праўда, рад.; САПЕГА Піліп Гардзеевіч, н. у 1920 у в. Гарадок, рад.; САПЕГА Рыгор Пятровіч, н. у 1920 у в. Гарадок, сярж.; САФРОНАЎ Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1910 у в. Шаламеі, рад.; САФРОНАЎ Ігнат Лаўрэнцьевіч, н. у 1902 у в. Шаламеі, рад.; САФРОНАЎ Ілья Рыгоравіч, н. у 1914 у в. Шаламеі, старш.; СЕЛЯЗНЁЎ Васіль Рыгоравіч, н. у 1925 у в. Гарадок, рад.; СЕМАНЕНКА Емяльян Іванавіч, н. у 1909 у в. Шаламеі, рад.; СЕМЯНКОЎ Васіль Сямёнавіч, н. у 1925 у в. Норкаўшчына, рад.; СІДАРЭНКА Іван Іванавіч, н. у 1904 у в. Дубавіца, рад.; СІЛЬЧАНКА Аляксандр Іванавіч, н. у 1921 у в. Б. Буда, сярж.; СІМАНЕНКА Пётр Іванавіч, н. у 1912 у в. Шаламеі, рад.; СІНКАВЕЦ Канстанцін Харытонавіч, н. у 1919 у в. Б. Буда, рад.; СЛАВЯНКОЎ Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1911 у в. Дубавіца, рад.; СТАНКЕВІЧ Іван Еўдакімавіч, н. у 1910 у в. Б. Буда, гв. ст. сярж.; СТАНКЕВІЧ Павел Еўдакімавіч, н. у 1912 у в. Б. Буда, сярж.; СТАРАВОЙТАЎ Іван Дзмітрыевіч, н. у 1906 у в. Норкаўшчына, рад.; СУВОРАЎ Андрэй Ануярывіч, н. у 1904 у в. Ш. Буда, рад.; СЫСОЕЎ Андрэй Фёдаравіч, н. у 1914 у в. Ш. Буда, рад.; СЫСОЕЎ Еўдакім Анісімавіч, н. у 1906 у в. Ш. Буда, рад.; СЫСОЕЎ Павел Фёдаравіч, н. у 1924 у в. Ш. Буда, рад.; ТАЧЫНСКІ Фёдар Фаміч, н. у 1916 у в. Л. Буда, рад.; ТОНКІ Аляксандр Фаміч, н. у 1911 у в. Норкаўшчына, мал. сярж.; ТУРЛАКОЎ Іван Андрэевіч, н. у 1922 у в. Л. Буда, сярж.; ТУРЛАКОЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1924 у в. Л. Буда, рад.; УТКІН Барыс Фёдаравіч, н. у 1921 у в. Міхалёўка, рад.; ФЕДАРЭНКА Фёдар Мікітавіч, н. у 1918 у в. Струкачоў, рад.; ФІЛІПЧАНКА Іван Рыгоравіч, н. у 1923 у в. Міхалёўка, рад.; ФІЛІПЧАНКА Іван Ульянавіч, н. у 1926 у в. Норкаўшчына, ст. сярж.; ФІЛІПЧАНКА Кузьма Ігнацьевіч, н. у 1910 у в. Норкаўшчына, рад.; ФІЛІПЧАНКА Рыгор Сафонавіч, н. у 1901 у в. Міхалёўка, рад.; ФІЛІПЧАНКА Фадзей Ульянавіч, н. у 1905 у в. Норкаўшчына, рад.; ХАДАНОВІЧ Яўсей Нічыпаравіч, н. у 1906 у в. Дубавіца, рад.; ХАЎРУКОЎ Віктар Цімафеевіч, н. у 1924 у в. Струкачоў, яфр.; ХАЎРУКОЎ Кірыл Максімавіч, н. у 1900 у в. Струкачоў, рад.; ЦІТОЎ Яфім Харытонавіч, н. у 1901 у в. Крывы Рог, рад.; ЦІШКОЎ Мікалай Пятровіч, н. у 1902 у в. Гарадок, рад.; ЧАРНЯ-

Кормянская центральная районная библиотека

КОЎ Васіль Ільіч, н. у 1903 у в. Міхалёўка, рад.; ЧАРНЯЎСКІ Мікіта Талімавіч, н. у 1909 у в. Шаламеі, рад.; ШАРАМЕЦЕЎ Азар Васілевіч, н. у 1914 у в. Струкачоў, рад.; ШАРАМЕЦЕЎ Рыгор Іванавіч, н. у 1902 у в. Дубавіца, рад.; ШЫЛОВІЧ Іван Васілевіч, н. у 1906 у в. Б. Буда, рад.; ШЫЛОВІЧ Рыгор Васілевіч, н. у 1922 у в. Міхалёўка, рад.; ШЭМЕТАЎ Кандрат Мікітавіч, н. у 1902 у в. Дубавіца, рад.; ЯНКОЎСКІ Іван Ананьевіч, н. у 1902 у в. Б. Буда, рад.; ЯНКОЎСКІ Піліп Піліпавіч, н. у 1902 у в. Б. Буда, рад.; ЯЎМЕНЕНКА Анісім Емяльянавіч, н. у 1901 у в. Струкачоў, рад.; ЯЎМЕНЕНКА Фёдар Міхеевіч, н. у 1912 у в. Струкачоў, рад.; ЯФІМЕНКА Міхаіл Дэмітрыевіч, н. у 1909 у в. Ш. Буда, рад.

ГАРАДСКІ ПАСЁЛАК КАРМА

БАМШТЭЙН Ілья Аляксандравіч, н. у 1903, рад.; БАСІН Захар Якаўлевіч, н. у 1914, рад.; БАСІН Мацвей Аляксеевіч, н. у 1923, рад.; БАСІН Якаў Аркадзьевіч, н. у 1901, рад.; ВОРАНАЎ Іван Ісакавіч, н. у 1900, сярж.; ГАНЧАРОЎ Іван Мікалаевіч, н. у 1900, старш.; ГЕРАСІМЕНКА Аляксандр Уладзіміравіч, н. у 1926, сярж.; ГУРЭВІЧ Шмая Беркавіч, н. у 1904, рад.; ГУРЭВІЧ Шмая Міхелевіч, н. у 1910, сярж.; КАЖАМЯКІН Іван Васілевіч, н. у 1919, мал. лейт.; КАЖАМЯКІН Уладзімір Фёдаравіч, н. у 1925, рад.; КАРАТКЕВІЧ Антон Станіслававіч, н. у 1905, рад.; КАРАТКЕВІЧ Іван Сямёнавіч, н. у 1901, рад.; КАЦ Самуіл Ізраілевіч, н. у 1909, рад.; МАКСІМЕНКА Іван Піліпавіч, н. у 1906, старш.; НАВУМЕНКА Іван Антонавіч, н. у 1904, рад.; ПАРТНОЎ Саламон Рыгоравіч, н. у 1909, рад.; ПЧАЛЯНКОЎ Станіслаў Васілевіч, н. у 1925, ст. лейт.; ПЯТРОЎ Сцяпан Анісімавіч, н. у 1919, ст. сярж.; РУСКЕВІЧ Рыгор Маркавіч, н. у 1921, рад.; СІМКІН Барыс Рыгоравіч, н. у 1912, рад.; СІМКІН Зяма Самуілавіч, н. у 1920, рад.; ФРЭНКЕЛЬ Якаў Рыгоравіч, н. у 1898, рад.; ХАНІН Ілья Якаўлевіч, н. у 1910, рад.; ХАЎКІН Фёдар Сямёнавіч, н. у 1919, рад.; ЦЫРУЛЬНІКАЎ Арон Навумавіч, н. у 1901, рад.; ЦЫРУЛЬНІКАЎ Рыгор Аронавіч, н. у 1927, рад.; ЦЫРУЛЬНІКАЎ Якаў Міхайлавіч, н. у 1926, мал. сярж.; ЦЮЛЕЎ Васіль Савельевіч, н. у 1919, ст. лейт.; ШЛЕГ Андрэй Андрэевіч, н. у 1903, старш.; ШОСТАК Іосіф Браніслававіч, н. у 1914, рад.; ШУРЫН Майсей Шлемавіч, н. у 1923, рад.; ШЫФБЕЙН Гірша Мендзелевіч, н. у 1904, рад.; ЭЛЕМЕЛАХ Якаў Фрыдманавіч, н. у 1923, рад.; ЭСКІН Меер Ісакавіч, н. у 1902, рад.; ЭСКІН Моталь Ісакавіч, н. у 1898, рад.; ЭСКІН Навум Ісакавіч, н. у 1905, яфр.; ЯЦКЕВІЧ Віктар Сямёнавіч, н. у 1916, рад.

Родныя Вы нашы.
У смутку вялікім схіліўшы галовы,
стаім перад Вамі.
Вы не скарыліся лютым забойцам
у чорныя дні фашысцкай навалы.
Вы смерць прынялі,
ды полымя сэрцаў Вашай любові
да Радзімы
навек незгасальна.
Памяць пра Вас у нас назаўсёды,
як неўміручая наша зямля
і як вечна яркае сонца над ёю.

Корммянская центральная районная библиотека

Воіны Чырвонай Арміі, якія загінулі пры абароне і вызваленні раёна і пахаваны на яго тэрыторыі

БАРСУКОВСКИЙ СЕЛЬСКИЙ СОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ БАРСУКИ

АГАТЧИЕВ Тюбала, ряд., погиб 28.11.1943.

АЗИМОВ Бегикул, р. в 1924, ряд., погиб 29.11.1943.

АКИФЬЕВ Сергей Иванович, р. в 1925, серж., погиб 28.11.1943.

АЛИЕВ Ромазан Гусейн, р. в 1924 в с. Мароило Закатальского р-на, Азербайджан, ряд., погиб 29.11.1943.

АЛИЕВ Ромазан Кусеевич, р. в 1923, ряд., погиб 21.11.1943.

БАБАСКИН Александр Яковлевич, р. в 1923 в с. Черношное Обоянского р-на Курской обл., ряд., погиб 21.11.1943.

БАДРЯГИН Платон Яковлевич, р. в с. Баяновичи Хвастовичского р-на Калужской обл., ряд., п/п 70591, погиб 30.11.1943.

БАНЧАВСКИН Ксиленар, р. в 1904, ряд., погиб 29.11.1943.

БЕЛИКОВ Петр Константинович, р. в 1910, ст. лейт., погиб 29.11.1943.

БЕЛЫЙ Митрофан Тимофеевич, р. в 1923 в д. Редичев Коропского р-на Черниговской обл., ряд., погиб 23.11.1943.

БЕЛЬЧИКОВ Назар Егорович, р. в 1905, ряд., погиб 29.11.1943.

БОЧИНСКИЙ Василий Павлович, р. в 1910 в с. Смотрич Смотричского р-на Каменец-Подольской обл., ряд., погиб 29.11.1943.

БОЧКАРЕВ Алексей Ефимович, р. в 1908 в пос. Тирлен, Башкирия, мл. серж., погиб 29.11.1943.

БУЛЫЧЕВ Геннадий Васильевич, р. в 1925, ряд., погиб 29.11.1943.

ВАНЮГОВ Захарий Прокофьевич, р. в 1906 в д. Красная Горка Мглинского р-на Брянской обл., ряд., погиб 26.11.1943.

ВАСИН Иван Филиппович, р. в 1913, ряд., п/п 01832, погиб 26.11.1943.

ВАХМЯНИН Николай Дмитриевич, р. в 1909, ряд., погиб 29.11.1943.

ВОРЛАМОВ Семен Алексеевич, р. в 1922 в г. Орел, ряд., погиб 23.11.1943.

ГРОХОТОВ Сергей Дмитриевич, ряд., погиб 29.11.1943.

ГУБАНОВ Иван Маркович, р. в 1915 в д. Студенец Костюковичского р-на Могилевской обл., ряд., погиб 25.11.1943.

ГУБАРЕВ Николай Иванович, мл. серж., погиб 29.11.1943.

ДАВЫДЕНКО Иосиф Тихонович, р. в 1913, ряд., погиб 29.11.1943.

ДЕНИСОВ Сергей Николаевич, р. в 1920 в д. Н. Лубощево Брасовского р-на Брянской обл., ряд., погиб 25.11.1943.

ДЖУРАВЕКОВ Абдымомун, ряд., погиб 29.11.1943.

ДЗИННАТУЛЛИН Хурмат, р. в 1907, ряд., 340-го гв. сп, погиб 29.11.1943.

ДОРОФЕЕВ Семен Яковлевич, р. в 1907, ряд., погиб 25.11.1943.

Памятник на братской могиле в дер. Барсуки

ДУДАРЕВ Иван Максимович, р. в 1906 в д. Студенец Костюковичского р-на Могилевской обл., ряд. 237-го гв. сп, погиб 26.11.1943.

ДУРДИЕВ Аудайберды, р. в 1919, погиб 2.12.1943.

ЖИРОВ Василий Петрович, р. в 1909 в д. Тырышкино Тихнурского р-на Кировской обл., ряд., погиб 29.11.1943.

ЖУКОВ Павел Николаевич, р. в 1924 в д. Оболдуево Орловского р-на Орловской обл., ряд. 1133-го сп, погиб 1.12.1943.

ЗУБАРЕВ Яков Федорович, р. в 1911 в с. Пушкорная Белгородской обл., ряд. 337-го сп, погиб 29.11.1943.

КАЗАКОВ Егор Федорович, р. в Работнинском р-не Орловской обл., ряд., в/ч 33726, погиб 29.11.1943.

КАЗАКОВ Николай Семенович, р. в 1918 в Горьковской обл., ряд., в/ч 33726, погиб 29.11.1943.

КАЛАНДИНСКИЙ Сергей Викторович, ряд., погиб 29.11.1943.

КАМАЛЬТИНОВ Хасан Сулейманович, р. в 1908, ряд., погиб 26.11.1943.

КАРАВАНОВ Арсентий Александрович, ряд., погиб 30.11.1943.

КАРИМОВ Анвар Хакимович, р. в 1924 в д. Сафакулево Курганской обл., ряд. 340-го сп, погиб 30.11.1943.

КАСИМОВ Алинджан, р. в 1905 в с. Санг Панского р-на Ферганской обл., ряд., п/п 01963, погиб 29.11.1943.

КИСЕЛЕВ Пантелей Савельевич, р. в д. Затишье Костюковичского р-на Могилевской обл., ряд. 340-го гв. сп, погиб 29.11.1943.

КЛОЧКОВ Степан Яковлевич, ряд., погиб в 1941.

КОВАЛЕВ Иван Степанович, р. в 1896 в с. Нижнее Стародубского р-на Брянской обл., ряд., п/п 64178, погиб 30.11.1943.

КОРЕНКОВ Петр Кузьмич, ряд., погиб 23.12.1943.

КОРОБИЦЫН Вячеслав Иванович, р. в 1925, мл. серж., погиб 26.11.1943.

КОРОБИЦЫН Вячеслав Лазаревич, р. в 1908, ряд., погиб 29.11.1943.

КОРОЛЕВ Михаил Федорович, р. в г. Глухово, ряд. 337-го сп, погиб 25.11.1943.

КРИВОНОСОВ Иван Кириллович, ст. серж. 120-го отд. гв. див., погиб 28.11.1943.

КУВАЛДИН Николай Васильевич, мл. серж., погиб 2.12.1943.

КУЗНЕЦОВ Сергей Алексеевич, р. в г. Душанбе, гв. мл. серж. 340-го сп, погиб 29.11.1943.

КУЗНЕЦОВ Сергей Степанович, р. в Краснохолмском р-не Калининской обл., ефр., п/п 01868, погиб 29.11.1943.

КУЗЬМИЧЕВ Василий Иванович, р. в 1919 в г. Москва, мл. лейт., погиб 29.11.1943.

ЛАРИН Степан Павлович, р. в Новосибирске, ряд. 340-го сп, погиб 29.11.1943.

ЛЕВСКОВСКИЙ Сергей Дмитриевич, р. в 1905 в д. Никулино Толочинского р-на Витебской обл., гв. ряд., погиб 29.11.1943.

ЛИХОВ Григорий Григорьевич, р. в 1905 в с. Коломыхино Золотухинского р-на Курской обл., ряд., погиб 30.11.1943.

ЛЯЛИКОВ Павел Алексеевич, р. в 1908 в с. Рудинка Московской обл., серж., п/п 01963, погиб 29.1.1943.

МАКОВСКИЙ Василий Иванович, р. в 1913 в д. Б. Бурсовка Рязанской обл., ряд., погиб 29.11.1943.

МАКСИМОВ Семен Григорьевич, р. в 1920 в д. Танай Кезского р-на, Удмуртия, гв. ряд. 340-го сп, погиб 30.11.1943.

МАРКОВ Дмитрий Павлович, р. в 1905 в Вологодской обл.

МАТВЕЕВ Алексей Дмитриевич, р. в 1925 в д. Горки Кузнецовского р-на Московской обл., ряд. 340-го сп, погиб 30.11.1943.

МАТРОСОВ Тимофей Никифорович, р. в 1918 в д. Кусурговск Сасовского р-на Рязанской обл., ряд. 1146-го сп, погиб 29.11.1943.

МИРОНОВ Василий Матвеевич, р. в 1912 в Щекинском р-не Тульской обл., ряд., погиб 29.11.1943.

МИШКИН Петр Филиппович, р. в 1916 в г. Орехово-Зуево Московской обл., мл. серж., п/п 01963, погиб 29.11.1943.

МОГИЛЬНИЦКИЙ Петр Алексеевич, р. в 1922 в с. Антоновка Братского р-на Николаевской обл., серж., погиб 29.11.1943.

МОЧАЛОВ Иван Иванович, р. в 1925 в с. Ломовка Новошинского с/с Горьковской обл., ряд., п/п 91963, погиб 29.11.1943.

НАДТОЧЕЙ Павел Касьянович, р. в 1923 в с. Ущерпье Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 64168, погиб 29.11.1943.

НОВИКОВ Иван Васильевич, мл. лейт. 338-го сп, погиб 26.11.1943.

ОВСЯННИКОВ Иван Васильевич, р. в 1912 в с. Старое Хмелевое Чернянского р-на Белгородской обл., гв. ряд., погиб 29.11.1943.

ПАСЕНКО Федор Артемович, р. в 1920 в д. Студенец Костюковичского р-на Могилевской обл.

ПАТНЕНКОВ Петр Антипович, р. в 1923 в д. Романовичи Гомельского р-на Гомельской обл., ряд. 1146-го сп, погиб 25.11.1943.

ПЕВЦОВ Николай Николаевич, р. в 1922 в г. Якишанга Костромской обл., ряд. 340-го сп, погиб 29.11.1943.

ПЕНЬКОВ Игорь Максимович, р. в с. Пятницкое Сотницкого р-на Орловской обл., мл. серж., в/ч 64142, погиб. 27.11.1943.

ПЛАТОШИН Иван Петрович, серж. 120-го гв. истр. бат., погиб 28.11.1943.

ПОЛТАРУХО Михаил Михайлович, р. в 1920, ряд., погиб 28.11.1943.

ПОСНОВ Николай Григорьевич, р. в 1912 в Кунцевском р-не Московской обл., ст. серж., погиб 29.11.1943.

Кормянская центральная районная библиотека

РОМАНЕНКО Григорий Лаврентьевич, р. в 1913 в с. В. Тополь Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 64178, погиб 30.11.1943.

РОМАНИШКО Герасим Матвеевич, р. в д. Новоселки Калинковичского р-на Гомельской обл., ряд., в/ч 11557, умер от ран 4.4.1944.

САГДНЕВ Аглян Тахаубович, р. в 1923, ряд., погиб 1.12.1943.

САПАРАЕВ Иван Петрович, р. в 1916, ст. серж., погиб 20.11.1943.

САФРОНОВ Петр Егорович, р. в 1920 в г. Москва, ряд., погиб. 29.11.1943.

СВЯТУШЕНКО Иван Степанович, р. в 1904, ряд., погиб 30.11.1943.

СЕМЕНОВ Николай Матвеевич, р. в 1914, ряд., погиб 25.11.1943.

СЕРГЕЕНКО Василий Иванович, р. в 1921, ст. серж., погиб 28.11.1943.

СИВЕНЦЕВ Василий Иванович, р. в г. Калиногорка, мл. лейт., п/п 64178 "А", погиб 29.11.1943.

СОКОЛОВСКИЙ Наум Иосифович, р. в 1923, лейт., погиб 29.11.1943.

СТЕПАНЕНКО Филипп Петрович, р. в 1923, ряд., погиб 23.11.1943.

ТАТАРОВ Михаил Степанович, р. в с. Ст. Шайгово, Мордовия, гв. мл. серж. 337-го сп, погиб 28.11.1943.

ТКАЧЕВ Петр Афанасьевич, р. в 1910 в д. Костиничи Мглинского р-на Брянской обл., ряд. 114-го сп, погиб 30.11.1943.

ТРОФИМЕНКО Петр Васильевич, р. в 1907 в г. Днепропетровск, ряд. 337-го сп, погиб 28.11.1943.

ТРОФИМОВ Федор Иванович, р. в 1901 в г. Димитров Ульяновской обл., мл. серж., погиб 29.11.1943.

ТРУШКОВ Василий Абрамович, р. в 1911, ряд., погиб 30.11.1943.

ТУРСУНОВ Нишамбай, р. в 1906, ряд., погиб 27.11.1943.

УВАЙСОВ Нарходжа, р. в 1914, ряд., погиб 29.11.1943.

УДОВЫДЧЕНКО Петр Павлович, р. в 1922 в г. Ливны Орловской обл., ст. серж. 337-го сп 121-й сд, погиб 29.11.1943.

УМАНЦЕВ Владимир Петрович, серж., погиб 27.11.1943.

УТКИН Анатолий Иванович, р. в 1925 в г. Орел, ряд., погиб 29.11.1943.

ФЕДОСЕНКО Петр Максимович, р. в 1924 в д. Хутор Малазов Брянской обл., ряд. 1146-го сп, погиб 28.11.1943.

ФЕТИСОВ Николай Семенович, р. в д. Крунец Брасовского р-на Брянской обл., ряд., п/п 02299, погиб 28.11.1943.

ФИЛИППОВ Михаил Филиппович, р. в 1895, ряд. 340-го сп, погиб 30.11.1943.

ХАНАНАЕВ Яков Шартилович, ряд. 1710-го сапб., погиб в декабре 1943.

ХИЖНЯК Андрей Петрович, р. в 1918 в Джамбульской обл., ряд. 340-го гв. сп, погиб 29.11.1943.

ХУДАВЕРДИЕВ Гюльбала Муталиб, р. в 1922 в Кусарском р-не, Азербайджан, ряд. 1146-го сп, погиб 29.11.1943.

ХУСАНОВ Боратбой, р. в 1912 в пос. Яйлан Ферганской обл., гв. ряд. 340-го гв. сп, погиб 29.11.1943.

ЦАРЕГОРОДЦЕВ Василий Константинович, р. в 1908, ряд., погиб 29.11.1943.

ЦЫДЫПОВ Рынгин, р. в 1924 в д. Жулгей Балахтинского р-на, Красноярский край, ряд. 340-го сп, погиб 29.11.1943.

ЧЕРКАСОВ Александр Данилович, р. в д. Кружовка Щекинского р-на Тульской обл., мл. серж. 1146-го сп, погиб 25.1.1943.

ЧМЫХАНЬКОВ Иосиф Федорович, р. в 1915 в пос. Республика Костюковичского р-на Могилевской обл., ряд. 340-го гв. сп, погиб 29.11.1943.

ШАКО Степан Маркович, р. в 1910, ряд. 337-го гсп, погиб 25.11.1943.

ШАПИРО Моисей Григорьевич, гв. лейт. 114-го сп, погиб 28.11.1943.

ШЕКАТУРОВ Алексей Сергеевич, р. в 1910 в г. Сызрань Куйбышевской обл., ряд. 1146-го сп, погиб 30.11.1943.

ШУКЕНОВ Утыги, гв. ряд., погиб 29.11.1943.

ШУЛИК Василий Захарович, р. в г. Стародуб Брянской обл., ряд., п/п 64178, погиб 30.11.1943.

ШУМИЛОВ Иван Иванович, р. в 1925, ряд., погиб 29.11.1943.

ЩЕКАТУРОВ Алексей Сергеевич, р. в 1910 в г. Сызрань Куйбышевской обл., ряд. 1146-го сп, погиб 30.11.1943.

ВОЛЫНЦЕВСКИЙ СЕЛЬСКИЙ СОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ВОЛЫНЦЫ

АВРАМЕНКО Иван Сидорович, р. в пос. Томино Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., п/п 70591, погиб 29.11.1943.

АНСЕНКО Алексей Иванович, р. в с. Лушниковка Острогожского р-на Воронежской обл., ряд. 122-го сб, умер от ран 8.10.1943.

АРТЮХОВ Василий Яковлевич, р. в д. Глубочко Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

БАДИКОВ Александр Васильевич, р. в 1916 в г. Ронинбург Рязанской обл., ряд., погиб 11.10.1943.

БАТУРО Андрей Иванович, р. в д. М. Тополь Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., п/п 70591, погиб в 1943.

БАТУРО Федос Иванович, р. в д. Дубровка Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., п/п. 70591, погиб 30.11.1943.

Памятник на братской могиле в дер. Волынцы

БАТУРОВ Иван Дмитриевич, р. в д. Дубровка Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., п/п 70591, погиб в 1943.

БЕРЕСНЕВ Иван Михайлович, р. в 1918 в Кировской обл., погиб 21.11.1943.

БЛАШКИН Аркадий Матвеевич, ряд., п/п 49936, погиб 2.10.1943.

БОБИРИКО Тимофей Тимофеевич, р. в с. Ущерные Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., п/п 70591, погиб 30.11.1943.

БОГДАНОВ Михаил Николаевич, р. в д. Боровка Костюковичского р-на Могилевской обл., ряд. 1022-го сп, погиб 4.1.1944.

БОНДАРЕВ Александр Трофимович, ряд., погиб 6.10.1943.

БОНДАРЕВ Андрей Федосеевич, р. в д. К. Дубровка Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., п/п 70591, погиб 29.11.1943.

БОНДАРЕНКО Василий Павлович, р. в с. Ущерные Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., п/п 70591, погиб 30.11.1943.

БОРОДУЛЯ Владимир Васильевич, р. в 1925 в Стародубском р-не Брянской обл., ряд., п/п 70591, погиб 30.11.1943.

БРУТЯН Алексей Иванович, р. в 1910 в с. Паравокар Шакаринского р-на, ряд., п/п 16731, погиб 5.10.1943.

БУГРОВ Ефим Павлович, р. в 1896, ряд. 1208-го сп, умер от ран 7.10.1943.

БУРДУКОВСКИЙ Федор Пантелеймонович, р. в г. Горячинск, Бурятия, ряд. 1208-го сп, умер от ран 23.11.1943.

БУРОВ Николай Никитович, р. в д. Оладино Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., п/п 70591, погиб 29.11.1943.

БУРХАЕВ Сергей Иванович, р. в д. Аксентьево Вологодской обл., серж. 337-го сп, погиб 5.10.1943.

БУТОРИН Алексей Степанович, р. в г. Кунгур Пермской обл., ряд., п/п 01157, погиб 12.10.1943.

БУХАРЕВ Сергей Иванович, р. в Усть-Кубинском р-не Вологодской обл., ст. лейт. 1146-го сп, погиб 5.10.1943.

БЫКОВ Андриан Яковлевич, р. в д. Паревичи Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., п/п 70591, погиб 30.11.1943.

ВАРЕНИК Федор Степанович, р. в с. Хопмецкий Навлинского р-на Брянской обл., ряд., п/п 70591, погиб 29.11.1943.

ВЕТАХИЙ Захар Андреевич, р. в д. Алешенка Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., п/п 70591 погиб 29.11.1943.

ВОЛОДЬКО Сергей Захарович, р. в 1925 в д. Печеники Стародубского р-на Брянской обл., ряд., п/п 70591, погиб 30.11.1943.

ВОРОНА Михаил Елисеевич, р. в 1925 в г. Пушкино Ленинградской обл., ряд., п/п 70591.

ГАЩУЛИН Михаил Самойлович, р. в д. Займинье Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

ГЕРАСЬКИН Александр Григорьевич, р. в д. Прудки Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 20.9.1943.

ГЛАДЫШЕВ Алексей Антонович, р. в г. Клинцы Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

ГОРОЖАН Алексей Иванович, р. в г. Новомосковск, ряд., погиб 21.11.1943.

ГОЩАРОВ Николай Павлович, р. в д. Займище Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

ГРЕБЕНЕЦ Александр Владимирович, р. в д. Медведово Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

ГУРБИН Степан Николаевич, ряд., в/ч 45830, погиб 29.11.1943.

ДАНЧЕНКО Афанасий Сергеевич, р. в 1924 с. Артюково Стародубского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

ДАРЫЧЕВ Иван Степанович, р. в 1918 в д. П. Круты Ковернинского р-на Горьковской обл., ряд., связист, погиб 6.10.1943.

ДОКИН Алексей Андреевич, р. в с. Борисовка Сергачского р-на Горьковской обл., ряд. 1210-го сп, погиб 5.10.1943.

Кормянская центральная районная библиотека

ДОРОГОВЦЕВ Иван Андреевич, р. в г. Донецк, ряд., погиб 30.10.1943.

ДРОЗДОВ Леонтий Гаврилович, р. в 1906 в с. Михайловск Стародубского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

ДУДАРЕВ Иосиф Петрович, гв. ряд., погиб 11.10.1943.

ЕГЕЛЬСКИЙ Иван Данилович, р. в с. Ущерпье Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

ЕРОШОК Сергей Илларионович, р. в 1900 в с. Мереновка Стародубского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

ЕФРЕМЕНКО Георгий Ефремович, р. в д. Рогозино Сидельниковского р-на Омской обл., ряд., погиб 23.11.1943.

ЕЩЕНКО Иван Федосович, р. в 1925 в Стародубском р-не Брянской обл., ряд., погиб 30.11.1943.

ЖАБРАКОВ Василий Игнатьевич, мл. серж., в/ч 16731, погиб 22.10.1943.

ЗЕМЛЯНСКИЙ Евгений Никитович, р. в д. Синьковка Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

ЗНАМЕНЩИКОВ Игнат Кузьмич, р. на ст. Видим Тульского р-на, ряд., в/ч 73602, погиб 5.10.1943.

ЗОТОВ Федор Григорьевич, р. в 1899 в д. Маркинские Выселки Сосновоборского р-на Пензенской обл., ряд., в/ч 02983, погиб 5.10.1943.

ИВАНОВ Михаил Иванович, р. в г. Клинцы Орловской обл., ряд., в/ч 7059, погиб 20.11.1943.

ИЛЬИН Дмитрий Иванович, р. в 1922 в д. Нарникино Мценского р-на Орловской обл., старш. 458-го мсб, умер от ран 6.11.1943.

ИМАТОВ Байнахзар, р. в Кувинском р-не Ферганской обл., ряд. 1210-го сп, погиб 28.11.1943.

ИОНОВ Владимир Андреевич, р. в 1916, гв. старш., погиб 8.11.1943.

КАЗАНЕГИН Степан Емельянович, р. в д. Глазово Печинского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 16731, погиб 18.11.1943.

КАПУСТИН Александр Павлович, р. в г. Клинцы Орловской обл., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

КАРГИН Павел Егорович, р. в 1918 в с. Тепляковка Саратовской обл., ряд., погиб 23.11.1943.

КАРМЕЦКИЙ Иван Владимирович, р. в д. Кузнец Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

КАРТАВЦЕВ Федор Лукич, р. в г. Клинцы Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

КИЗЕЕВ Николай Алексеевич, р. в д. Бобовня Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

КИРЕЕНКОВ Василий Григорьевич, р. в д. Долбатово Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

КИРПИЧНИКОВ Сергей Степанович, р. в с. Бобровка Курманаевского р-на Оренбургской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

КИСЕЛЕВ Афанасий Мартынович, р. в д. Могарь Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

КОЗЛОВ Маркел Павлович, р. в 1895 в д. Газуки Стародубского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

КОЗОВ Арсений Никифорович, р. в д. Олешино Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

КОНОВАЛОВ Михаил Федорович, р. в пос. Веселая Роща Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

КОНОВАЛОВ Николай Гаврилович, старш., в/ч 49904, погиб 8.10.1943.

КОСМАЧЕВ Михаил Акимович, р. в д. Кузнец Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

КОСТЮЧЕНКО Дмитрий Сергеевич, р. в д. Будки Стародубского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

КРАСИКОВ Василий Дорофеевич, р. в д. Студенец Костюковичского р-на Могилевской обл., серж. 1022-го сп, погиб 5.1.1944.

КРИВОНОВ Георгий Григорьевич, р. в 1906 в д. Случек Стародубского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

КРИНЖИН Алексей Данилович, р. в с. Селички Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

КУЗНЕЦОВ Николай Кузьмич, р. в Коломенском р-не Московской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

ЛАНЦЕВ Максим Иванович, р. в д. Емельяновка Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

ЛЕОНЕНКО Сергей Александрович, р. в д. Дункино Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

ЛИХАЧЕВ Дмитрий Никитович, р. в 1914 в г. Новошахтинск, мл. серж., погиб 11.10.1943.

ЛОПХАН Петр Дмитриевич, р. в 1904 в д. Прирубки, ряд., погиб 29.11.1943.

ЛУЗАНОВ Василий Сергеевич, р. в с. М. Тополь Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

ЛУПИК Михаил Васильевич, р. в г. Жодино Минской обл., ряд., погиб 30.11.1943.

МАКАМЕРОВ Василий Трофимович, р. в с. Ивановщина Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591.

МАЛАХОВ Фрол Яковлевич, р. в д. Паревичи Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

МАНУЙЛОВ Михаил Алексеевич, р. в 1925 в д. Батраки Егорьевского р-на, мл. серж., в/ч 16731, погиб 5.10.1943.

МАРТЫНОВ Александр Степанович, р. в г. Артемовск, ряд. эг 2084, умер от ран 27.7.1941.

МАРТЫНОВ Иван Иванович, р. в 1922 в Краснозерском р-не Новосибирской обл., ефр., в/ч 49936, умер от ран 4.10.1943.

МАРЧЕНКО Иван Григорьевич, р. в д. Прибор Буда-Кошелевского р-на Гомельской обл., ефр., погиб 17.4.1943.

МЕДВЕДЕВ Михаил Кириллович, р. в 1923 в д. Сочилов Погарского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

МЕТЛИН Вениамин Николаевич, р. в 1923 в д. Романцево Костромской обл., ряд., умер от ран 6.11.1943.

МИРОНКОВ Мина Фокович, р. в д. Корма Долгая Краснопольского р-на Могилевской обл., ряд., погиб 22.11.1943.

МИРОНОВ Владимир Иванович, р. в 1912 в д. Лосиновка Усманского р-на, ряд. 348-го инж. бат., погиб 8.10.1943.

МОРОЗОВ Николай Васильевич, ряд., погиб 5.10.1943.

МОСКВИН Иван Александрович, р. в 1925 в г. Буй Костромской обл., ряд. 1210-го сп, погиб 22.11.1943.

МУКОВНЯ Степан Антонович, р. в с. Кисвичи Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

МУМИНОВ Таджибай, р. в с. Вабкент Бухарской обл., гв. лейт. 340-го сп, погиб 25.11.1943.

МУСАЕВ Кабыл, ряд., в/ч 16731, погиб 7.10.1943.

МУТОВНИН Михаил Михайлович, р. в 1925 в г. Москва, ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

МУХОВНЯ Петр Наумович, ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

МЯСНИКОВ Александр Иванович, р. в г. Петровск, ряд., в/ч 08352, погиб 23.10.1943.

НАЗАРОВ Иван Федорович, р. в Новгородской обл., ефр., в/ч 73602, погиб 5.10.1943.

НЕВЧЕНКО Антон Иванович, р. в д. Темное Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.10.1943.

ОЗНОБИХИН Артем Данилович, р. в с. Потаскуево Тугулымского р-на Свердловской обл., ряд. 1022-го сп, умер от ран 5.1.1944.

ОРЛОВА Любовь Александровна, р. в г. Тавда Свердловской обл., гв. старш. 348-го инж. бат., погибла 12.10.1943.

ОСЛОВСКИЙ Николай Николаевич, р. в пос. Тышмянск Березовского р-на Свердловской обл., ст. серж. 1208-го сп, умер от ран 14.10.1943.

ПАВЛОВ Василий Сергеевич, р. в д. Броцено Кашинского р-на Калининской обл., ряд., в/ч 18731, умер от ран 7.10.1943.

ПЕРШЕВ Алексей Исакович, р. в 1911 в с. Киржеманы, серж., в/ч 16731, погиб 7.9.1943.

ПЕТРОЧЕНКО Николай Егорович, р. в д. Свержень Рогачевского р-на Гомельской обл., ряд., погиб 29.9.1943.

ПЛОТНИКОВ Андрей Стукьянович, р. в д. Остров Чаусского р-на Могилевской обл., мл. серж. 1022-го сп, погиб 4.1.1944.

ПОКИТЬКО Александр Григорьевич, р. в с. Мертызовка Сребнянского р-на Черниговской обл., ряд. 724-го шап, погиб 24.6.1943.

ПОЛИКОВ Дмитрий Георгиевич, р. в 1925 в г. Орджоникидзе, ряд., погиб 12.10.1943.

ПРИХОДЬКО Петр Иванович, р. в д. Клинцы Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

ПРОПЯЕВ Петр Иванович, р. в 1902 в с. Камешкир Камешкирского р-на Пензенской обл., серж. 1022-го сп, погиб 6.1.1944.

ПРУДНИКОВ Павел Артемович, р. в д. Слободка Горецкого р-на Могилевской обл., ряд. 1210-го сп, погиб 7.10.1943.

ПУТИЛОВ Игорь Константинович, р. в г. Инта, Коми, ряд. 1316-го сп 17-й див., погиб 3.10.1943.

РОГОВЕНКО Федор Иванович, р. в д. Михалевка Кормянского р-на Гомельской обл., ряд. 1020-го сп, погиб 5.1.1944.

РОГОЗИН Степан Андреевич, р. в Пустошинском р-не Псковской обл., серж. 1210-го сп, погиб 5.10.1943.

РОМАШИН Василий Григорьевич, ряд. 327-го ап, умер от ран 21.11.1943.

РУТКОВ Василий Борисович, р. в 1909 в г. Омск, ряд., умер от ран 15.11.1943.

РЫМША Феофан Иванович, р. в г. Калинин, ряд., погиб 30.9.1943.

САБЛИН Николай Иванович, р. в г. Куйбышев, ст. серж., в/ч 56330, погиб 3.12.1943.

САМОСУД Михаил Васильевич, р. в 1925 в с. Михайловск Стародубского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

САМУЛЕНКО Гавриил Иванович, р. в д. Алешино Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

СЕМЕНОВ Петр Ильич, р. в д. Ильино Рыбно-Слободского р-на, Татарстан, ряд., в/ч 56230, погиб 4.10.1943.

СЕРГЕЕВ Евгений Дмитриевич, р. в г. Озеры Московской обл., ряд. 484-го омсб, умер от ран 15.10.1943.

СЕРОВ Порфирий Акизович, р. в Кизлярском р-не, Дагестан, гв. ефр., в/ч 39904, погиб 8.10.1943.

СЕХИН Павел Наумович, р. в с. Заресье Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

СИДОРЕНКО Федор Алексеевич, р. в п. Ленино Стародубского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

СИЛИВОНЕНКО Прокопий Михайлович, р. в 1905 в Стародубском р-не Брянской обл., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

СИНЯВСКИЙ Прокофий Яковлевич, р. в 1896 в с. Ущерпье Брянской обл., ряд., погиб 30.11.1943.

СМИРНОВ Иван Илларионович, р. в 1924 в с. Архангельское Калининского р-на Кировской обл., ряд. 1022-го сп, погиб 7.1.1944.

СМИРНОВ Степан Васильевич, р. в г. Клинцы Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

СОЛДАТОВ Сергей Васильевич, р. в д. Чуносово Бабынинского р-на Калужской обл., ряд. 1210-го сп, умер от ран 10.11.1943.

СТАРОВОЙТОВ Егор Леонович, р. в д. Печанка Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

СТАРОВОЙТОВ Николай Петрович, р. в г. Клинцы Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

СТЕПАНОВ Константин Васильевич, р. в 1913 в г. Елец Липецкой обл., ряд., умер от ран 15.10.1943.

СТЕПАНОВ Семен Васильевич, р. в г. Семипалатинск, лейт. 190-го сп, погиб 29.11.1943.

СУРКОВ Владимир Иванович, р. в г. Ташауз, Туркменистан, ряд., в/ч 9670, погиб 12.9.1943.

СУРМЕНКОВ Николай Михайлович, р. в д. Петравичи Кормянского р-на Гомельской обл., ряд., в/ч 54310, погиб 25.11.1943.

СУХОБОКОВ Николай Дмитриевич, р. в г. Трубчевск Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

СУХОВ Василий Никитович, р. в 1920 в д. Пчелка Дмитровского р-на, лейт. 453 медсб, умер 7.10.1943.

СУХОЦКИЙ Михаил Григорьевич, р. в с. Ущерпье Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

СЧАСТЛИВЦЕВ Лаврентий Алексеевич, р. в 1900 в д. Кривошеи Стародубского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

ТАРАСОВ Дмитрий Васильевич, р. в д. Верхние Новоселки Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

ТАТЬЯНЧЕНКО Михаил Филиппович, ряд. 1210-го сп, погиб 2.10.1943.

ТЕНЮТИН Павел Васильевич, р. в д. Упорой Брянского р-на Брянской обл., ряд., погиб 12.10.1943.

ТЕРЕЩЕНКО Николай Егорович, р. в г. Костюковичи Могилевской обл., ряд. 102-го сп, погиб 5.1.1944.

ТРЕГУБОВ Григорий Васильевич, р. в д. Унеча Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

ТРОЯНОВ Иван Романович, р. в д. Займище Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

УДАЛЬЦОВ Николай Алексеевич, ряд. 1208-го сп, умер от ран 25.11.1943.

УДОВИК Егор Николаевич, р. в 1910 в с. Новая Полтавка Стародубского р-на Волгоградской обл., ст. серж., в/ч 16731, погиб 17.11.1943.

УСТИНОВ Василий Сергеевич, р. в д. Воршня Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

ФАТОВ Федор Данилович, р. в д. Бобовка Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

ФЕДОРОВ Петр Иванович, р. в 1925 в д. Баланово Уфимского р-на, Башкирия, серж., погиб 5.1.1944.

ФЕДОСОВ Николай Михеевич, р. в пос. Ново-Грушевский Мценского р-на Оренбургской обл., ряд., в/ч 16731, погиб 9.10.1943.

ФЕРЕБОВ Леонид Яковлевич, р. в г. Курск, ряд., в/ч 11050, умер от ран 11.10.1943.

ФИЛИМОНОВ Алексей Иванович, р. в 1903 в с. Смычовка Бобровского р-на Воронежской обл., ефр., в/ч 02983, погиб 5.10.1943.

ФОКИН Николай Семенович, ряд., в/ч 16731, погиб 5.10.1943.

ФОМИН Федор Иванович, р. в г. Воскресенск Московской обл., серж., в/ч 29461, погиб 21.11.1943.

ХАРИТОНОВ Михаил Михайлович, р. в д. Семкино Калининской обл., ряд. 434-го отд. медсб, умер от ран 13.10.1943.

ХОМЯКОВ Иван Афанасьевич, р. в 1924 в д. Берновичи Стародубского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

ХРОМОЙ Кирилл Павлович, р. в д. Красный Мост Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

ХРОМОЙ Семен Васильевич, р. в с. М. Тополь Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

ВОРНОВСКИЙ СЕЛЬСКИЙ СОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ВОРНОВКА

АБДУРАХИТОВ Абдул, р. в г. Самарканд, старш., в/ч 02299, погиб 28.11.1943.

АНДРЕЕВ Алексей Петрович, р. в г. В. Волочек Калининской обл., ефр. 438-го сп, погиб 30.11.1943.

АНДРИЧЕНКО Степан Петрович, р. в г. Дашкесан, Азербайджан, ряд., в/ч 02299, погиб 28.11.1943.

АФОНИН Павел Захарович, р. в д. Перескоки Брасовского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 02299, погиб 30.11.1943.

БЕРЕЗИН Александр Матвеевич, р. в с. Бутырки Чесенского р-на Пензенской обл., лейт., в/ч 32173, погиб 9.1.1944.

БЕРЕЗИН Егор Федорович, р. в д. Луски Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 02299.

БЕСФАМИЛОВ Алексей Иванович, р. в д. Петраково Володарского р-на Ярославской обл., серж., в/ч 02299, погиб 12.10.1943.

БИКМУХАМЕТОВ Нуман, р. в Кургальджинском р-не Целиноградской обл., ряд., в/ч 02299, погиб 29.11.1943.

БОГДАНОВ Николай Яковлевич, р. в д. Дубкино Хатинского р-на Орловской обл., ряд., погиб 28.11.1943.

БОРСУКОВ Петр Тихонович, р. в п. Передовец Ветковского р-на Гомельской обл., ряд. 556-го сп, погиб 28.11.1943.

БУБНОВ Прокофий Николаевич, р. в с. Селец Трубчевского р-на Брянской обл., ряд. 556-го сп, погиб 27.2.1943.

БУРОВ Андрей Сергеевич, р. в д. П. Городцы Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 02299, погиб 2.12.1943.

ВЕРШИНИН Михаил Андреевич, р. в с. Сосновское Сосновского р-на Горьковской обл., серж., погиб 28.11.1943.

ВОЛЧЕНКОВ Иван Алексеевич, р. в с. Суслово Браславского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 02299, погиб 28.11.1943.

ГАГИН Евгений Павлович, р. в с. Тунеево Перевозского р-на Горьковской обл., серж., в/ч 02299, погиб 30.11.1943.

ГАПИШИН Николай Никитович, р. в д. Балыново Брасовского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 02299, погиб 30.11.1943.

ГОРЛОВ Андрей Ефимович, р. в с. Фажеевка Семеновского р-на Черниговской обл., ряд., в/ч 70567, погиб 16.11.1943.

ГУРАШЕВ Василий Александрович, ряд. 238-го сп, умер от ран 7.12.1943.

ДЕМИЧЕВ Степан Никитович, р. в Навлинском р-не Брянской обл., ряд., в/ч 64142, погиб 28.11.1943.

ДЕНИСОВ Петр Васильевич, ряд., погиб 28.11.1943.

ДОБРЯКОВ Владимир Алексеевич, р. в д. Сильво, Украина, ряд., погиб 28.11.1943.

ЕФИМИЧЕВ Виктор Павлович, ряд., в/ч 64142, погиб 23.11.1943.

ЗЮРИН Василий Гаврилович, р. в г. Кизель, серж., в/ч 03399, погиб 28.11.1943.

ИБРАГИМОВ Закий Гульмутодинович, р. в г. Каттакурган, ст. серж., в/ч 02299, погиб 28.11.1943.

ИМАТОВ Байназар, р. в Кувинском р-не Ферганской обл., ряд. 1210-го сп, погиб 28.11.1943.

КАБАТОВ Виталий Николаевич, р. в г. Богородск Горьковской обл., серж., в/ч 02299, погиб 28.11.1943.

КАЗАКОВ Егор Федорович, р. в Работнинском р-не Орловской обл., ряд., в/ч 33726, погиб 29.11.1943.

КИРЮХИН Никита Лаврентьевич, ряд., погиб 28.11.1943.

КОНЧУК Данил Аронович, р. в г. Казань, лейт., в/ч 62918 "А", погиб 25.12.1943.

КОРНЕЕВ Василий Максимович, р. в д. Богодухово Свердловского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 02299, погиб 28.11.1943.

КОРОТКЕВИЧ Борис Антонович, р. в 1915 в д. Енцы Кормянского р-на Гомельской обл., серж., в/ч 11012, погиб 10.5.1944.

КОСТРОВ Захар Иванович, р. в д. Городец Брянского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 64142, погиб 28.11.1943.

КРОТЕНОК Павел Яковлевич, р. в Ветковском р-не Гомельской обл., ряд. 556-го сп, умер от ран 26.11.1943.

Памятник на братской могиле в дер. Ворновка

КРЮКОВ Василий Андреевич, р. в д. Сагутьево Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 02299, погиб 28.11.1943.

МАТВЕЕВ Александр Григорьевич, р. в 1925 в Урицком р-не Орловской обл., ряд. 556-го сп, погиб 27.11.1943.

МИШАКИН Дмитрий Михайлович, р. в д. Нарыч Подликинского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 02299, погиб 28.11.1943.

НАУМКИН Дмитрий Кириллович, р. в 1915 в Мценском р-не Орловской обл., ряд. 682-го шпг, умер от ран 5.12.1943.

НЕЛЮДИН Семен Петрович, р. в д. Морозовщина Калининского р-на Кировской обл., ряд., в/ч 02299, погиб 28.11.1943.

НИЯЗВАЕВ Анвер Вялитович, мл. серж., погиб 28.11.1943.

НОВИКОВ Михаил Николаевич, р. в д. Изельхановка Урицкого р-на Орловской обл., ряд., погиб 28.11.1943.

ОДИНЦОВ Василий Андрианович, серж., погиб 28.11.1943.

ПИКУЛИН Александр Андреевич, р. в с. Закрутино Ветковского р-на Гомельской обл., ряд. 434-го сп, погиб 27.11.1943.

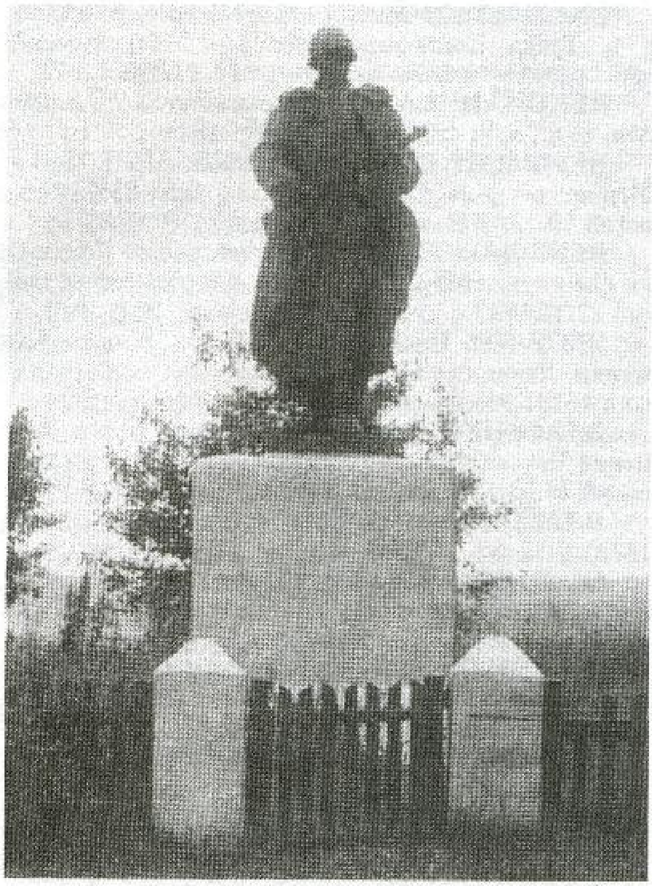

Памятник на братской могиле в дер. Хлевно

ПЛОТНИКОВ Сергей Игнатьевич, ст. серж., погиб 28.11.1943.

ПОДКОХО Петр Федорович, р. в Стародубском р-не Брянской обл., погиб 28.11.1943.

ПОРОЩЕНКО Иван Ильич, р. в д. Столбцы Ветковского р-на Гомельской обл., ряд. 556-го сп, погиб 27.11.1943.

ПОТЕМКИН Илья Федорович, р. в Трубчевском р-не Брянской обл.

РЕШЕТОВ Павел Иванович, р. в д. Филиппово Орехово-Зуевского р-на Московской обл., серж., в/ч 02299, погиб 28.11.1943.

РОССОХИТЫЙ Емельян Ильич, р. в г. Кунцево Московской обл., мл. лейт. 856-го сп, погиб 22.11.1943.

РУБАНОВ Филипп Григорьевич, р. в д. Н. Вилки Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 02299, погиб 28.11.1943.

РУМЯНЦЕВ Иван Михайлович, р. в д. Грацкое Брянской обл., ряд., в/ч 02299, погиб 28.11.1943.

РЯБЫКИН Иван Петрович, р. в пос. Сосновка Брасовского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 02299, погиб 30.11.1943.

РЯБЫКИН Сергей Иванович, р. в пос. Сосновка Брасовского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 02299, погиб 30.11.1943.

СЛУЕВ Василий Иванович, р. в д. Крупец Брянской обл., ряд., в/ч 02299, погиб 28.11.1943.

СПАТЕНЦОВ Никита Николаевич, р. в д. Крупец Брасовского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 02249.

СУГЛОВ Григорий Васильевич, р. в д. Пегматка Ветковского р-на Гомельской обл., ряд. 556-го сп, погиб 27.11.1943.

СУСАЛИН Петр Панфилович, ряд., погиб 28.11.1943.

ТАРАСОВ Григорий Сидорович, р. в д. Городище Брасовского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 02299, погиб 30.11.1943.

ТРУСОВ Николай Егорович, р. в 1920 в д. Вербовик Мценского р-на Орловской обл., ряд. 682-го пмг, умер от ран 28.11.1943.

УСМАНОВ Туйш, р. в Каросуйском р-не Ташкентской обл., ряд., в/ч 02299, погиб 28.11.1943.

ХАНАНАЕВ Яков Шартилович, ряд. 1710-го сапб., погиб в декабре 1943.

ШКОЛЬНИКОВ Ермолай Филиппович, ряд., погиб 28.11.1943.

ЗОЛОТОМИНСКИЙ СЕЛЬСКИЙ СОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ХЛЕВНО

АВЕРИН Иван Максимович, р. в 1920 в д. Черная Речка Сосновского р-на Рязанской обл., ряд. 1146-го сп, погиб 22.11.1943.

АВСЯНОВ Миаз Ибрагимович, ефр., погиб 4.12.1943.

АЛАДЬЕВ Даниил Яковлевич, р. в г. Пенза, ряд. 858-го сп, погиб 22.11.1943.

АЛИСОВ Виктор Александрович, р. в г. Тула, ряд., погиб 12.10.1943.

АЛИФАНОВ Александр Дмитриевич, р. в 1924 в пос. Знаменское Лещинского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 21440, погиб 12.10.1943.

АНДРЕЕВ Ефим Алексеевич, р. в пос. Кричевский Хотынецкого р-на Орловской обл., ряд., в/ч 68423, погиб 12.10.1943.

АНТОНОВ Алексей Васильевич, р. в д. Горлово Некрасовского р-на Ярославской обл., ряд., в/ч 39826, погиб 12.10.1943.

АНТОНОВ Дмитрий Логинович, р. в д. Горбачево Одоевского р-на Тульской обл., ряд. 1022-го сп.

АНУФРИЕВ Александр Павлович, лейт., погиб 22.11.1943.

АРХИПЕНКО Михаил Петрович, р. на ст. Гута Среднедубского р-на Сумской обл., серж., в/ч 01617 "Э", погиб 22.11.1943.

АТРОЩЕНКО Филипп Зенькович, р. в с. Хотивля Городнянского р-на Черниговской обл., ряд., погиб 28.10.1943.

БАКАНОВ Сергей Федорович, р. в г. Орел, ряд., в/ч 16731, погиб 12.10.1943.

БАЛАНДИН Вениамин Федорович, р. в 1921 на ст. Шантано Шенталинского р-на Куйбышевской обл., мл. лейт. 860-го сп, погиб 22.11.1943.

БАМБУЛЬКИН Петр Алексеевич, ефр., погиб 12.10.1943.

БАРТЕЛЕВ Иван, р. в 1925, умер от ран 3.12.1943.

БАУЛИН Петр Арсентьевич, р. в г. Рязань, ряд., погиб 2.11.1943.

БАХТУРИН Константин Павлович, ряд., погиб 22.2.1943.

БЕЛИЗАРОВ Иван Владимирович, лейт., погиб 26.11.1943.

БЕЛОУСОВ Дмитрий Федорович, ряд., в/ч 49936, погиб 22.11.1943.

БЕЛЫЙ Кирилл Иванович, р. в 1904 в Артемовском р-не, старш. 214-го ппг, умер от ран 10.12.1943.

БЕРЕЖНЕВ Борис Васильевич, р. в 1912 в д. Чернь Трубчевского р-на Брянской обл., ряд. 858-го сп, умер от ран 10.12.1943.

БЕРЕЗНЯК Михаил Николаевич, р. в 1924, ряд., погиб 2.10.1943.

БЛИНОВ Ефим Павлович, р. в д. Александровка Жуковского р-на Ивановской обл., серж., в/ч 16731, погиб 12.10.1943.

БЛОХИН Александр Иванович, р. в 1901 в д. Алиса Красносельского р-на Ярославской обл., ряд. 280-го сп, умер от ран 26.11.1943.

БОГДАНОВ Тимофей Алексеевич, р. в 1900 в д. Бостаново Бежаницкого р-на Псковской обл., ряд., погиб 13.10.1943.

БОКУТОВ Алексей Григорьевич, р. в 1920 в г. Дмитрово, ряд. 1210-го сп.

БОРИСОВ Иван Афанасьевич, р. в 1905 в д. Пропойск (г. Славгород) Краснопольского р-на Могилевской обл., ряд., погиб 20.11.1943.

БОРОДИЧ Петр Митрофанович, р. в 1912 в Мстиславском р-не Могилевской обл., ряд. 1208-го сп, умер от ран 28.11.1943.

БОРОДЬКО Яков Павлович, р. в 1895 в Глинском р-не Брянской обл., ряд., умер от ран 28.11.1943.

БУБЕНЦОВ Иван Семенович, р. в д. Сковородовка Сосновского р-на Орловской обл., ряд. 860-го сп, погиб 22.11.1943.

БУЛАЧКОВ Николай Филиппович, р. в д. Капоны Чаусского р-на Могилевской обл., ряд. 1018-го сп, погиб 2.10.1943.

БУСЛОВ Михаил Никитович, р. в д. Полениновичи Быховского р-на Могилевской обл., ряд., погиб 22.11.1943.

БЫКОВ Антон Егорович, р. в д. Пономарево Кирилловского р-на Вологодской обл., ряд. 434-го сб, умер от ран 17.10.1943.

БЫЧКОВ Алексей Иванович, р. в 1902, ряд., погиб 5.10.1943.

ВАГИН Андрей Никитович, р. в д. Якишваново Уфимского р-на, Башкирия, ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

ВАЙСМАН Ихиль Наумович, р. в 1905 в г. Ташкент, ряд., погиб 12.10.1943.

ВАСЕЧКИН Павел Самуилович, р. в с. Верхнее Писарское Фроловского р-на Волгоградской обл., серж., в/ч 39826, погиб 12.10.1943.

ВАСИЛЕНКО Михаил Платонович, р. в 1909 в д. Гутка Костюковичского р-на Могилевской обл., ряд., в/ч 5890, умер от ран 1.12.1943.

ВЕКСМАН Хаим Моисеевич, р. в г. Алма-Ата, ряд., в/ч 49361, погиб 22.11.1943.

ВЕРЕМЕЕВ Семен Илларионович, р. в 1916 в Мглинском р-не Орловской обл., ряд. 858-го сп, погиб 16.12.1943.

ВЕРЕЩАГИН Петр Егорович, р. в с. Пильники Семилукского р-на Воронежской обл., ефр., погиб 22.11.1943.

ВЕСЕЛОВ Владимир Андреевич, р. в д. Беженки Любинского р-на Ярославской обл., ряд., в/ч 16731, погиб 17.10.1943.

ВЛАСЕНКО Дмитрий Яковлевич, р. в д. Хоменки Чаусского р-на Могилевской обл., партизан, погиб 29.03.1943.

ВЛАСОВ Николай Константинович, ряд., в/ч 16731, погиб 8.11.1943.

ВОЛОДИН Иван Прохорович, р. в 1911 в с. Кабылино Задонского р-на Липецкой обл., ряд. 1150-го сп, погиб 23.11.1943.

ВОРОБЬЕВ Алексей Васильевич, р. в 1922 в Кировском р-не Новосибирской обл., ефр. 1018-го сп, умер от ран 5.12.1943.

ВОРОБЬЕВ Владимир Васильевич, р. в 1923, ряд. 1314-го сп, умер от ран 3.12.1943.

ВОРОБЬЕВ Павел, ряд., умер от ран 16.12.1943.

ВОРОНОВ Павел Николаевич, р. в д. Зарубино Чухломского р-на Костромской обл., ряд., в/ч 54310, погиб 23.11.1943.

ВОСКОБОЙНИКОВ Михаил Тихонович, р. в 1921 в с. Солоновка Городнянского р-на Черниговской обл., ряд., погиб 29.11.1943.

ГАВРИК Тихон Семенович, р. в 1904 в с. Казиновка Сотницкого р-на Черниговской обл., ряд., погиб 28.10.1943.

ГАВРИЛЕНКО Василий Никитович, ряд., в/ч 33415, умер от ран 26.11.1943.

ГАВРИЛОВ Афанасий Гаврилович, р. в 1907 в д. Лапотуха Вешнивского р-на Смоленской обл., мл. серж., погиб 24.6.1944.

ГЛАГОЛЕВА Антонина Ивановна, р. в Новосельском р-не Орловской обл., ефр., в/ч 39826, погибла 12.10.1943.

ГОВОРОВ Семен Алексеевич, р. в 1923 в Мценском р-не Орловской обл., ряд., в/ч 39835, погиб 12.10.1943.

ГОЛОСОВ Иван Федорович, р. в г. Липецк, мл. серж. 214-го госп., умер от ран 22.11.1943.

ГОНЧАРЕНКО Сергей Павлович, ряд., в/ч 39899, погиб 25.11.1943.

ГОРДЕЕВ Евдокий Гордеевич, р. в д. Поддубровка Краснодымского р-на Свердловской обл., ряд. 16-го ап, погиб 23.6.1944.

ГОРЕЛЫЙ Артем Степанович, р. в 1904 в д. Андреевка Городнянского р-на Черниговской обл., ряд., погиб 28.10.1943.

ГОРЧЕВ Иван Яковлевич, р. в 1919 в г. Садко Челябинской обл., серж. 480-го омсб, погиб 22.11.1943.

ГРАБОВСКИЙ Анатолий Лаврентьевич, ефр. 362-го сд, погиб 12.10.1943.

ГРАХОВИЧ Ростислав Александрович, р. в 1915 в д. Хотовня Рогачевского р-на Гомельской обл., ряд., умер от ран 5.12.1943.

ГРЕБЕННИКОВ Василий Гаврилович, ряд., погиб 20.12.1943.

ГРЕВЦОВ Михаил Петрович, р. в 1925 в с. Красное Ихбердинского р-на Тамбовской обл., ряд. 369-го сд, умер от ран 3.12.1943.

ГРЕДИН Алексей Павлович, р. в 1923 в г. Котельнич Кировской обл., ряд. 480-го омсб, погиб 22.1.1943.

ГРИГОРЬЕВ Николай Георгиевич, р. в д. Миндерка Круганопольского р-на Курганской обл., ряд. 1022-го сп, погиб 22.11.1943.

ГРИШАНОВ Иван Иванович, р. в г. Свердловск, мл. лейт., в/ч 04104, погиб 26.11.1943.

ГРОМОВ Василий Федорович, р. в 1910 на ст. Чулевейка Агаповского р-на Челябинской обл., ряд., в/ч 45830.

ГУСЕВ Василий Федорович, р. в 1910 на ст. Чулевейка Агаповского р-на Челябинской обл., ряд., в/ч 45830.

ГУСЕВ Николай Иванович, ряд., погиб 12.10.1943.

ГУТОВ Владимир Сергеевич, р. в 1925 в д. Островы Могилевской обл., партизан, погиб 28.9.1943.

ДАВЫДОВ Андрей Андреевич, р. в д. Красное Ставропольского р-на Куйбышевской обл., ряд., в/ч 39826, погиб 12.10.1943.

ДЕГТЯРОВ Иван Феоктистович, ряд., в/ч 39826, погиб 12.10.1943.

ДЕМИН Федор Андреевич, р. в д. Городковичи Спасского р-на Рязанской обл., серж. 1150-го сп, погиб 22.11.1943.

ДЕМИЧЕВ Илья Сергеевич, ряд., в/ч 3558, погиб 26.4.1943.

ДЕНИСОВ Михаил Максимович, р. в 1903 в д. Леоново Петушинского р-на Владимирской обл., серж., в/ч 54310, погиб 22.11.1943.

ДЖУРАЕВ Джурман, р. в пос. Хасан Узбекистанского р-на Ферганской обл., ряд., умер от ран 7.12.1943.

ДМИТРИЕВ Михаил Федорович, ряд., погиб 13.10.1943.

ДОЙЛОВ Константин Федорович, р. в с. Бомоново Переславского р-на Ярославской обл., ряд., в/ч 16731, погиб 12.10.1943.

ДОКУКИН Дмитрий Степанович, р. в 1912 в д. Спицыно Орловского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 16731, погиб 12.10.1943.

ДОЛИН Иван Михайлович, р. в г. Трубчевск Брянской обл., ряд. 434-го сп, погиб 5.12.1943.

ДОРОГОВ Михаил Александрович, р. в д. Башково Некрасовского р-на Ярославской обл., мл. серж., в/ч 39826, погиб 26.10.1943.

ДОРОЖКО Анатолий Васильевич, р. в г. Куйбышев, мл. серж. 334-го гв. сп, погиб 17.3.1944.

ДОЦЕНКО Григорий Петрович, р. в г. Сарневка Днепропетровской обл., лейт., в/ч 39826, погиб 12.10.1943.

ДРОЗДОВ Александр Васильевич, р. в г. Сориков, лейт., в/ч 24566, погиб 8.3.1944.

ДУДАРЕВ Николай Николаевич, ряд., в/ч 33415, умер от ран 27.11.1943.

ДУРНЕВ Василий Алексеевич, р. в 1918 в с. Березовка Семилукского р-на Воронежской обл., ряд. 1018-го сп, умер от ран 11.12.1943.

ЕВСТРАТОВ Василий Титович, ст. серж., в/ч 01107, погиб 22.11.1943.

ЕКИМОВ Анатолий Васильевич, р. в 1925 в д. Гуменное Некрасовского р-на Ярославской обл., ряд. 214-го пэг, умер от ран 19.1.1944.

ЕЛИСЕЕВ Даниил Иванович, ряд., погиб 4.12.1943.

ЕЛИСЕЕВ Филипп Иванович, р. в с. Лески Павловского р-на Орловской обл., ряд. 293-го сп, умер от ран 4.12.1943.

ЖИДКОВ Михаил Александрович, р. в 1924, лейт., умер от ран 6.12.1943.

ЖМЕНА Ефим Ефимович, р. в 1910 в д. Турксиб Волоконовского р-на Курской обл., ефр. 9-го гв. сп, умер от ран 11.12.1943.

ЗАЗЫКИН Николай Васильевич, р. в 1925 в д. Рыблово Серпуховского р-на Московской обл., ряд. 214-го пэг, умер от ран 11.12.1943.

ЗАЙЦЕВ Ермолай Максимович, р. в 1906 в г. Мстиславль Могилевской обл., ряд., погиб 10.11.1943.

ЗАЙШКОВ Виктор Павлович, р. в 1925 в с. Горко Петровского р-на Ярославской обл., ряд., умер от ран 4.12.1943.

ЗАХАРОВ Егор Иванович, лейт., в/ч 16731, погиб 12.11.1943.

ЗЕВАКИН Иван Филиппович, р. в пос. Саковники Просняковского р-на Орловской обл., серж. 34-го исапб, погиб 24.6.1944.

ЗЕМЦОВ Петр Филиппович, серж. 869-го сп, умер от ран 7.12.1943.

ЗЕНЧЕНКО Петр Фомич, р. в 1912 в с. Андреевка Городнянского р-на Черниговской обл., ряд. управл. по учету потерь, погиб 30.10.1943.

ЗОРИН Дмитрий Сергеевич, р. в 1905 в с. Сергиевское Орловской обл., ряд., в/ч 21440, погиб 13.10.1943.

ЗУБКОВ Андрей Андреевич, р. в 1906 в г. Куйбышев, ряд. 283-го сп, умер от ран 5.12.1943.

ЗУБОР Климентий Архипович, р. в 1910 в с. Андреевка Городнянского р-на Черниговской обл., ряд. управл. по учету потерь, погиб 28.10.1943.

ИВАНЕНКО Дмитрий Тимофеевич, р. в 1906 в Гордиевском р-не Орловской обл., ряд. 390-го сп, умер от ран 6.12.1943.

ИВАНОВ Алексей Иванович, р. в 1904 в д. Тойбай-Косы Цивильского р-на, Чувашия, ряд., в/ч 16631, погиб 13.11.1943.

ИВАНОВ Егор Иванович, р. в 1911 в г. Череповец, ряд. 856-го сп, умер от ран 6.12.1943.

ИВАНОВ Федор Иванович, р. в 1916 в д. Тихоновичи Костюковичского р-на Могилевской обл., ряд. 214-го пг, умер от ран 11.12.1943.

ИВАНОВ-БАРАНОВ Иван Сергеевич, р. в с. Б. Кочурино Кировского р-на Кировской обл., ст. серж. 1022-го сп, погиб 12.11.1943.

ИГУМНОВ Алексей Иванович, р. в 1909 в г. Москва, ефр. 214-го ппг, умер от ран 3.12.1943.

ИЛЬИН Иван Ильич, ряд., погиб 11.12.1943.

ИЛЬЮЧЕНКО Алексей Алексеевич, р. в 1906 в д. Овсенка Рыльского р-на Курской обл., ряд., в/ч 45850, умер от ран 11.12.1943.

ИСМАШЛОВ Игнибат, р. в с. Долгово Кировского р-на, Красноярский край, ряд. 1020-го сп, умер от ран 1.12.1943.

ИЩЕНКОВ Василий Иванович, р. в Мглинском р-не Орловской обл., ряд. 298-го сп, умер от ран 27.11.1943.

КАБЫЛИНСКИЙ Петр Денисович, р. в д. Алексеевка Костюковичского р-на Могилевской обл., ряд. 1018-го сп, умер от ран 12.9.1943.

КАЖУРАНОВ Иван Иванович, р. в 1907 в д. Орлово Шипковского р-на Московской обл., ряд., погиб 22.11.1943.

КАЗАЕВ Нурталин, ряд. 16-го гап, погиб 23.6.1944.

КАЗАК Евгений Федорович, р. в г. Мушен Орловской обл., ряд. управл. по учету потерь, погиб 5.10.1943.

КАЗАКОВ Василий Николаевич, р. в 1919 в Чаусском р-не Могилевской обл., ряд., 1022-го сп, умер от ран 25.11.1943.

КАЗАКОВ Петр Калистратович, р. в Костюковичском р-не Могилевской обл., ряд. в/ч 39899 "Г", погиб 25.11.1943.

КАЗАНЦЕВ Зиновий Петрович, р. в г. Ревда Свердловской обл., кап., в/ч 33415, умер от ран 25.11.1943.

КАЗАНЦЕВ Иван Яковлевич, р. в Кемеровской обл., мл. серж. 34-го сапб, погиб 24.6.1944.

КАМЕНЕВ Иван Михайлович, р. в 1924, ряд., в/ч 49936, погиб 22.11.1943.

КАНАНДЫРЕВ Мурсомай, ряд. 298-го сп, погиб 27.11.1943.

КАНИСБАЕВ Исанбай, р. в г. Клинцы Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

КАРЦЕВ Анатолий Дмитриевич, ряд., в/ч 49936, погиб 22.11.1943.

КИРЕЕВ Виктор Яковлевич, р. в 1925 в г. Рассказов Тамбовской обл., серж. 283-го сп, умер от ран 3.12.1943.

КИРЕЕВ Илья Семенович, р. в 1921 в д. Пелыне Советского р-на Брянской обл., ряд. 123-го всо, погиб 19.5.1944.

КИРЕЕВ Николай Петрович, р. в 1922 в с. Юрино Наверенского р-на Рязанской обл., лейт. 1210-го сп, погиб 12.10.1943.

КИРХОВ Максим Александрович, р. в 1896 в с. Покровское Ухоловского р-на Рязанской обл., ряд. 1208-го сп, умер от ран 8.12.1943.

КЛЮЖЕВ Георгий Дмитриевич, р. в г. Клинцы Орловской обл., ряд. 434-го сп, погиб 5.12.1943.

КОВАЛЕВ Яков Петрович, р. в с. Б. Орловская, ряд., в/ч 16731, погиб 29.10.1943.

КОЗУЛИН Петр Аркадьевич, р. в 1922 в Прилукском р-не Черниговской обл., ряд. 438-го оап, умер от ран 6.12.1943.

КОЛЬЧЕВ Иван Игнатьевич, р. в 1918 в Кормянском р-не Гомельской обл., ряд. 1010-го сп 269-й сд, погиб 12.10.1943.

КОМАРОВА Мария Ивановна, р. в 1924, партизанка, погибла 28.9.1943.

КОНДРУЦКИЙ Владимир Федорович, р. в г. Луганск, ефр., в/ч 39904, погиб 8.10.1943.

КОНЕВ Петр Яковлевич, р. в г. Советская Гавань, Хабаровский край, ряд., в/ч 39826, погиб 12.10.1943.

КОННОВ Илларион Павлович, р. в 1909 в с. Усовка Никольского р-на Пензенской обл., серж. 342-го гв. сп, погиб 23.11.1943.

КОНОВАЛОВ Николай Гаврилович, ряд., погиб 8.10.1943.

КОРАСЕВ Алексей Петрович, р. в 1925 в с. Альферьево Семеновского р-на Горьковской обл., ряд. 1208-го сп, погиб 13.10.1943.

КОРАСЕВ Николай Васильевич, р. в г. Кузнецк Пензенской обл., ряд. 1210-го сп, погиб 12.11.1943.

КОРОБОВ Сергей Тимофеевич, р. в 1904 в с. С. Погромное Сакубинского р-на Волгоградской обл., ряд., в/ч 45830, умер от ран 18.1.1944.

КОРОЛЕВ Алексей Петрович, ряд., умер от ран 10.3.1944.

КОРОЛЕВ Николай Иванович, р. в 1914 в д. Падикси Высоковского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 39826, погиб 12.10.1943.

КОРОТКОВ Виктор Михайлович, р. в 1923, ряд., в/ч 41464, погиб 16.9.1943.

КОСТИН Василий Васильевич, р. в Ужурском р-не, Красноярский край, серж. 1022-го сп, погиб 12.10.1943.

КОСТИН Степан Ефимович, р. в Дятьковском р-не Брянской обл., серж. 1210-го сп, погиб 22.11.1943.

КОСТРИЦА Анатолий Адамович, р. в 1925 в Чувашии, ряд. управл. по учету потерь, погиб 12.10.1943.

КРАСИЛЬНИКОВ Василий Иванович, мл. серж., погиб 12.10.1943.

КРИВОНОС Василий Васильевич, р. на х. Михайловский Ясиновского р-на Донецкой обл., лейт. 1366-го сп, умер от ран 26.11.1943.

КРИШКО Анисим Евсеевич, р. в Костюковичском р-не Могилевской обл., ряд. 238-го сп, умер от ран 27.11.1943.

КРУТЬ Сергей Демидович, р. в 1916 в с. Хотовня Городнянского р-на Черниговской обл., ряд. управл. по учету потерь, погиб 28.10.1943.

КУЗНЕЦОВ Вениамин Прокофьевич, р. в д. Гразучка Пишутского р-на Костромской обл., мл. лейт., погиб 30.12.1943.

КУЛЫГИН Алексей Сергеевич, р. в Никологорском р-не Владимирской обл., серж., в/ч 16731, погиб 24.10.1943.

КУЛЯКИН Григорий Иванович, р. в 1909 в г. Пермь, мл. серж. управл. по учету потерь, погиб 22.11.1943.

КУРГУЗОВ Роман Николаевич, р. в г. Орел.

ЛАЗУТИН Алексей Григорьевич, р. в д. Копани Чаусского р-на Могилевской обл., серж. 1018-го сп, погиб 12.10.1943.

ЛАЙКО Евгений Александрович, р. в 1924 в г. Москва, ст. лейт. 238-го сп, умер от ран 28.11.1943.

ЛАПИН Петр Павлович, мл. серж., в/ч 49936, погиб 22.11.1942.

ЛАРИН Александр Иванович, р. в с. Тирляй Ковылкинского р-на, Мордовия, ряд., умер от ран 22.11.1943.

ЛАРЬКОВ Александр Яковлевич, р. в 1912 в г. Пермь, ряд. 1020-го сп, умер от ран 9.12.1943.

ЛАТУШКИН Никита Силкович, р. в 1909 в с. Устье Чаусского р-на Могилевской обл., ряд. управл. по учету потерь, погиб 12.10.1943.

ЛЕВЧЕНКО Григорий Кондратьевич, р. в 1898 в г. Брагин Гомельской обл., серж. управл. по учету потерь, погиб 12.10.1943.

ЛЕГКИЙ Петр Савельевич, р. в 1909 в Кормянском р-не Гомельской обл., ряд. 1018-го сп 269-й сд, погиб 12.10.1943.

ЛЕКОВШИН Леонид Петрович, р. на ст. Кошоватая Ясиноватского р-на Донецкой обл., ст. лейт. 1012-го сп, погиб 22.11.1943.

ЛЕТЯГА Борис Ефимович, р. в д. Нестяговка Брянской обл., ряд., погиб 28.11.1943.

ЛИПАТОВ Павел Прокофьевич, р. в г. Юрьевец, ст. лейт., в/ч 15357, погиб 12.10.1943.

ЛИТВИНЕНКО Вадим Андреевич, р. в г. Орел, ряд. 1018-го сп, погиб 12.10.1943.

ЛОСЕВ Николай Федорович, р. в г. Городня, ряд., в/ч 08039, погиб 22.11.1943.

ЛУКЬЯНОВ Пантелей Николаевич, р. в с. Грушевка Новочеркасского р-на Ростовской обл., ряд., в/ч 39899, погиб 21.11.1943.

ЛЯМЗИН Михаил Михайлович, р. в 1920 в г. Чердынь, ряд., в/ч 01963, погиб 22.11.1943.

ЛЯХОВ Семен Павлович, р. в Унечском р-не Брянской обл., ряд. 1210-го сп, погиб 22.11.1943.

МАМЕДОЛИЕВ Мазрабек, р. в с. Байгачек Тяньшанской обл., Киргизия, ряд., в/ч 16731, погиб 12.10.1943.

МАРКОВ Виктор Игнатьевич, ряд., погиб 10.12.1943.

МАРКОВ Виктор Николаевич, р. в 1925 в д. Яконакое Череповецкого р-на Волгоградской обл., мл. серж. 214-го пг, умер от ран 11.12.1943.

МАРМАТОВ Ирбалай, р. в 1922 в с. Чаркисар Ферганской обл., мл. серж. 290-го сп, умер от ран 27.12.1943.

МАСЛЕННИКОВ Александр Андреевич, р. в 1922 в г. Пермь, ряд. 214-го пг, умер от ран 6.12.1943.

МЕНЬШИКОВ Павел Максимович, р. в 1918, лейт. 860-го сп, умер от ран 29.11.1943.

МИНЕЕВ Александр Григорьевич, ряд., в/ч 39826, погиб 12.11.1943.

МИРОНОВ Михаил Васильевич, р. в Воронежской обл., ряд., погиб 12.10.1943.

МИРОШНИКОВ Федор Андреевич, ряд., погиб 22.11.1943.

МИХАЙЛОВ Алексей Алексеевич, р. в 1898 в г. Кунцево Московской обл., старш. 362-й сд, умер от ран 15.12.1943.

МОСЕЕНКО Михаил Ильич, р. в 1909, лейт., погиб 1.12.1943.

МОСКАЛЕВ Василий Иосифович, р. в д. Красницы Костюковичского р-на Могилевской обл., ряд., в/ч 8493, погиб 22.11.1943.

МОЧАЛИН Алексей Кузьмич, р. в д. Заглядино Алексеевского р-на Оренбургской обл., ряд. 858-го сп, погиб 22.11.1943.

МУРАВЬЕВ Иван Иванович, р. в 1906 в с. Короевка Чаусского р-на Могилевской обл., ряд. 214-го пг, умер от ран 2.12.1943.

МУРТАЕВ Моргабай, р. в 1925 в Хайбуллинском р-не, Башкирия, ряд. 1018-го сп, умер от ран 22.12.1943.

МУШТУКОВ Константин Васильевич, р. в 1923 в д. Грязивец Чаусского р-на Могилевской обл., партизан, погиб 23.9.1943.

МЯЗИН Василий Савельевич, ст. серж. 1146-го сп, погиб 22.11.1943.

НАВРУЗОВ Ашураен, р. в 1909 на ст. Киракуль, ряд., в/ч 16731, погиб 2.10.1943.

НАЗАРОВ Василий Иванович, ряд., в/ч 49936, погиб 22.11.1943.

НЕВЗОРОВ Петр Иванович, мл. серж., погиб 22.11.1943.

НЕМЕДОВ Иван Петрович, р. в д. Р. Бычки Льговского р-на Курской обл., погиб 12.10.1943.

НЕСТЕРЕНКО Александр Тимофеевич, р. в пос. Пестово Новгородской обл., ряд., в/ч 1022, погиб 12.10.1943.

НЕЧАЕВ Илья Васильевич, ряд., в/ч 89826, погиб 12.10.1943.

НИКИФОРОВ Иван Никифорович, р. в д. М. Белебеевка Белебеевского р-на, Башкирия, лейт., погиб 22.11.1943.

НИКОЛАЕВ Григорий Матвеевич, р. в 1913 в д. Ондраново Вяземского р-на Смоленской обл., ряд. отдела по учету потерь, погиб 12.10.1943.

НИКУЛИН Евгений Федорович, р. в 1925, мл. серж. управл. по учету потерь, погиб 12.10.1943.

НОВИКОВ Григорий Степанович, р. в 1918 в д. Кр. Хутор Мглинского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 54310.

НОРМАТОВ Иргабай, р. в 1921 в Папском р-не Намаганской обл., Узбекистан, мл. серж. 290-го сп, умер от ран 27.12.1943.

НУРБУЛАЕВ Кабит, р. в 1899, ряд., погиб 23.11.1943.

ОГУРЦОВ Иван Григорьевич, р. в д. Пылковка Балаковского р-на Саратовской обл., гв. ст. серж., погиб 23.12.1943.

ОДЖАНАЗАРОВ Бармаржан, ряд., погиб 27.11.1943.

ОРЕХОВ Степан Ефимович, р. в 1912 в с. Лубка Орловской обл., ряд. 1206-го сп, умер от ран 5.12.1943.

ОСИПЕНКО Василий Семенович, р. в Калачинском р-не Омской обл., мл. серж. 860-го сп, погиб 20.11.1943.

ОСИПОВ Федор Васильевич, ряд., в/ч 39826, погиб 12.10.1943.

ПАВЛОВ Алексей Иванович, р. в д. Чириково Калининского р-на Калининской обл., ряд., в/ч 21440, погиб 30.11.1943.

ПАВЛОВ Николай Михайлович, ряд., погиб 9.12.1943.

ПАНТЕЛЕЕВ Илья Иванович, р. в Быховском р-не Могилевской обл., ряд. 1018-го сп, погиб 12.10.1943.

ПАШЬЯН Адам Адамович, мл. серж., погиб 9.12.1943.

ПЕКИН Петр Иосифович, р. в д. Варибино Ступинского р-на Московской обл., ряд., в/ч 71653, погиб 5.12.1943.

ПЕРЕСОВ Павел Григорьевич, р. в 1920 в Кормянском р-не Гомельской обл., ряд. 1018-го сп 269-й сд, погиб 12.10.1943.

ПЕРМЯКОВ Сергей Васильевич, р. в г. Первоуральск Свердловской обл., ряд., в/ч 39826, погиб 12.10.1943.

ПЕТРЕНКО Андрей Михайлович, р. в г. Ступино Московской обл., ряд., погиб 13.10.1943.

ПЕТРОВ Тихон Иосифович, р. в Сычевском р-не Смоленской обл., ст. серж., в/ч 39826, погиб 5.10.1943.

ПЕЧКУРОВ Александр Павлович, р. в д. Островки Чаусского р-на Могилевской обл., ст. серж. 1918-го сп, погиб 12.10.1943.

ПЕЮСОВ Василий Иванович, р. в д. Акеницы Пабуттинского р-на Вологодской обл., ряд., в/ч 39826, погиб 12.10.1943.

ПИГАЛОВ Алексей Васильевич, р. в г. Свердловск, ряд. 12-го сп, погиб 21.11.1943.

ПЛОСКИЙ Николай Петрович, р. в г. Городня Черниговской обл., ряд. управл. по учету потерь, погиб 20.10.1943.

ПОЗДНЯКОВ Андрей Григорьевич, р. в 1923 в Мстиславском р-не Могилевской обл., лейт. 1018-го сп, умер от ран 3.12.1943.

ПОНОМАРЕВ Семен Иванович, р. в с. Кудиново Болховского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 64037, погиб 29.1.1944.

ПОПКОВ Иван Григорьевич, ряд. 1210-го сп, погиб 12.10.1943.

ПОСЫЛКИН Василий Афанасьевич, р. в г. Людиново Калужской обл., ряд. 1210-го сп, погиб 22.11.1943.

ПОТАПОВ Егор Иванович, ряд., в/ч 21440, погиб 12.10.1943.

И. С. Прохоров

ПОТАПОВ Николай Иванович, р. в с. Троицкое Сызранского р-на Куйбышевской обл., серж, в/ч 70418, погиб 15.10.1943.

ПОТОНИН Иван Иванович, ряд., погиб 22.11.1943.

ПОТОРОЧИН Андрей Савостеевич, р. в д. Дятковичи Жуковского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 39899, погиб 26.11.1943.

ПОТЬЯН Артем Архипович, р. в 1893 в Сухумском р-не, Абхазия, мл. серж. 1020-го сп, умер от ран 9.12.1943.

ПРОКОПЕНКО Андрей Иванович, ряд. 283-го сп, умер от ран 26.11.1943.

ПРОХОРЕНКО Дмитрий Иванович, р. в д. Лют. Буда Краснопольского р-на Могилевской обл., мл. серж., в/ч 54310, умер от ран 23.11.1943.

ПРОХОРОВ Иван Семенович, р. в г. Москва, кап., погиб 13.10.1943.

ПРОЦКИЙ, р. в д. Волкодан Угловского р-на, Алтайский край, ряд., в/ч 16781, погиб 19.10.1943.

ПУПЛАВСКИЙ Серафим Яковлевич, р. в 1906 в с. Калин. Слободка Новгород-Северского р-на Черниговской обл., серж. управл. по учету потерь, погиб в июне 1944.

ПУТИНИН Василий Андреевич, р. в с. Саратовка Саракташского р-на Оренбургской обл., мл. лейт., в/ч 16631, погиб 23.11.1943.

ПЫТКИН Георгий Ильич, р. в 1923 в г. Осташков Калининской обл., ряд. 434-го сп, погиб 5.12.1943.

РАБАЗОВ Иван Ксенофонтович, р. в Павловском р-не Горьковской обл., старш., погиб 12.10.1943.

РАДЖАНОВ Елдаш, ряд. 178-го отд. истр. роты, погиб 23.11.1943.

РАЗАКОВ Ашармай, ряд., в/ч 21440, погиб 12.11.1943.

РАХМАЦИЛАЕВ Исмайтила, р. в Курганском р-не Ферганской обл., ряд., погиб 12.11.1943.

РЕВЯКИН Григорий Кузьмич, р. в с. Рашинов Сызранского р-на Куйбышевской обл., серж., в/ч 39826, погиб 12.10.1943.

РЕУТ Петр Михайлович, ряд., в/ч 33415, погиб 24.11.1943.

РОГУЛОВ Халип, р. в Бородинском р-не Молотовской обл., ряд., умер от ран 27.11.1943.

РОМАНЧЕНКО Павел Иванович, р. в г. Орел, ряд., в/ч 01017, умер от ран 6.12.1943.

РОССЕЙКИН Григорий Александрович, р. в г. Мелекес Ульяновской обл., серж., в/ч 54310, погиб 28.11.1943.

РОЩИН Павел Яковлевич, р. в 1906, ряд., в/ч 06483, погиб 22.11.1943.

РУМЯНЦЕВ Василий Иванович, р. в д. Огрызково Любимского р-на Ярославской обл., ряд., в/ч 16731, погиб 12.10.1943.

РУСКОВ Николай Федорович, р. в с. В. Погромное Быковского р-на Волгоградской обл., ряд. 860-го сп, погиб 22.11.1943.

РЫЖАНКОВ Николай Семенович, р. в д. Дятьковичи Жуковского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 45954, погиб 22.11.1943.

РЫМКОВИЧ Александр Иосифович, р. в д. Крисово Дзержинского р-на Минской обл., ряд. 1081-го сп, погиб 12.10.1943.

РЯБОВ Федор Семенович, р. в г. Москва, мл. серж. 1210-го сп, погиб 7.10.1943.

РЯЖАНОВ Анатолий Иванович, р. в 1925 в д. Маргучи Воскресенского р-на Московской обл., мл. серж., погиб 22.11.1943.

САВЕЛЬЕВ Николай Сергеевич, серж., погиб 13.11.1943.

САЗОНОВ Василий Иванович, р. в с. В. Писаревка Фроловского р-на Волгоградской обл., серж., в/ч 39826, погиб 12.10.1943.

САЙКО Иван Моисеевич, р. в 1923 в г. Сумы, ряд. 1316-го сп, умер от ран 28.11.1943.

САЛАБУТИН Иван Софонович, ряд., умер от ран 9.12.1943.

САЛОВ Максим Тихонович, р. в д. Быково Мглинского р-на Брянской обл., ряд., погиб 22.11.1943.

САМОЙЛОВ Алексей Гаврилович, р. в 1923 в г. Ульяновск, ряд., погиб 22.10.1943.

САМУХИН Парфин Алексеевич, р. в д. Островки Чаусского р-на Могилевской обл., ряд. 1018-го сп, погиб 12.10.1943.

САНАГОПА Херсан, р. в Гузенском р-не, Узбекистан, ряд. 1210-го сп, погиб 22.11.1943.

САРКИСЯН Саркис Сергеевич, р. в 1922 в с. Навур Шамшадинского р-на, Армения, ст. серж., в/ч 39977 "Н", погиб 22.11.1943.

САСИУЛИН Парфен Аксенович, р. в 1922 в Чаусском р-не Могилевской обл., ряд. управл. по учету потерь, погиб 12.10.1943.

САЧКОВ Петр Корнеевич, р. в 1896 в с. Волынщина Ухоловского р-на Рязанской обл., серж. 1210-го сп, погиб 29.11.1943.

СЕМЕНОВ Александр Семенович, р. в 1900 в д. Антошкасы Цивильского р-на, Чувашия, ряд. 173-го сп, умер от ран 13.12.1943.

СЕРГИЕНКО Владимир Викторович, р. в 1924 в д. Хизов Кормянского р-на Гомельской обл., ефр. 1312-го сп, умер от ран 10.12.1943.

СЕРЕЖКИН Федор Романович, р. в 1917 в г. Мушек Орловской обл., ряд., в/ч 39825, погиб 12.10.1943.

СИДНЕВ Федор Игнатьевич, умер от ран 3.12.1943.

СИДОЛИЕВ Сабир, ряд. 1022-го сп, погиб 12.11.1943.

СИЛЬВАНОВ Алексей Анисимович, р. в д. Копань Чаусского р-на Могилевской обл., ряд. 1018-го сп, погиб 12.10.1943.

СИМУТЕНКО Василий Адамович, р. в Краснопольском р-не Могилевской обл., ряд. 1210-го сп, погиб 22.2.1943.

СКИДОНЕНКО Иван Яковлевич, р. в 1907 в с. Сабовка Луганской обл., старш., погиб 23.11.1943.

СКРЕБУН Иван Иосифович, р. в 1909 в пос. Старинский, ст. лейт. 1208-го сп, умер от ран 1.12.1943.

СМИРНОВ Александр Кузьмич, р. на ст. Отдых Раменского р-на Московской обл., лейт. 682-го сп, умер от ран 1.12.1943.

СОЛДАТОВ Сергей Степанович, р. в с. Хотынецкий Богородицкого р-на Орловской обл., ряд., в/ч 16731, погиб 22.11.1943.

СОЛОБУЖИЙ Иван Софонович, р. в 1903 в Костюковичском р-не Могилевской обл., ряд. 357-го сп, умер от ран 9.12.1943.

СОРОКИН Борис Павлович, р. в 1911 в д. Ст. Волга Мышкинского р-на Ярославской обл., ряд., в/ч 39826, погиб 12.10.1943.

СОРОКИН Николай Гаврилович, р. в 1925 в Чаусском р-не Могилевской обл., партизан, погиб 28.9.1943.

СОСНОВСКИЙ Аким Фролович, ряд., погиб 22.11.1943.

СОТНИКОВА Зинаида Григорьевна, р. в д. Сорочий Мост Новосельского р-на Орловской обл., ефр., в/ч 39826, погибла 12.10.1943.

СТАГУРСКИЙ Иван Федорович, р. в г. Клинцы Орловской обл., ряд., в/ч 57301, погиб 30.2.1943.

СТАРОСТИН Николай Архипович, р. в д. Кутня Чаусского р-на Могилевской обл., ряд. 1018-го сп, погиб 12.7.1943.

СТЕПАНОВ Анатолий Федорович, р. в д. Раевка Сызранского р-на Куйбышевской обл., ряд., в/ч 70418, погиб 12.10.1943.

СТЕПАНОВ Федор Иванович, р. в г. Сызрань Куйбышевской обл., ряд., в/ч 70418, погиб 12.10.1943.

СТЕШИН Алексей Михайлович, р. в г. Байск, ст. серж., в/ч 24785, погиб 21.2.1944.

СТРЕЛКОВ Алексей Иванович, р. в д. Еловка Пунктинского р-на, Бурятия, ряд., в/ч 49802, погиб 22.11.1943.

СТЫПТАНОВ Федор Иванович, ряд., погиб 22.11.1943.

СУРАЕВ Дмитрий Андреевич, р. в с. Нижний Кашмис Сосновского р-на Пензенской обл., ряд., в/ч 16731, погиб 22.11.1943.

СЫЧЕВ Василий Максимович, р. в с. Подгорное Пензенской обл., ряд. 238-го сп, умер от ран 1.12.1943.

ТАРАСОВ Иван Осипович, гв. ряд., погиб 12.10.1943.

ТВЕРИНТЬЕВ Семен Кузьмич, ряд., погиб 12.10.1943.

ТЕЗИН Михаил Васильевич, р. в 1910 в Шаховском р-не Горьковской обл., старш. 238-го сп, умер от ран 28.11.1943.

ТЕНЮТА Иван Дмитриевич, р. в 1904, ряд., погиб 28.12.1943.

ТИХАРЕВ Александр Калистратович, ряд., погиб 22.11.1943.

ТКАЧЕВ Михаил Лукьянович, р. в 1893, ряд., погиб 13.10.1943.

ТОКАРЕВ Степан Николаевич, р. в г. Молотов, ряд., умер от ран 27.11.1943.

ТРОФИМОВ Сергей Иванович, гв. ряд., погиб 12.10.1943.

ТРУЖКО Григорий Николаевич, ряд. 336-го сп, погиб 5.12.1943.

ТРУШЕНКО Петр Прокофьевич, ряд., погиб 20.11.1943.

ТУМАНОВ Василий Васильевич, р. в 1908, лейт., погиб 30.11.1943.

ТУПЕВ Юрий Николаевич, р. в г. Пермь, мл. лейт., погиб 12.10.1943.

ТЮЛИХОВ Федор Леонтьевич, ряд. 290-го сп, умер от ран 4.12.1943.

ТЮНЬКОВ Егор Устинович, р. в 1914 в Орловской обл., ряд., погиб 22.11.1943.

УДАЛОВ Павел Климентьевич, р. в 1925 в д. М. Трюшков Тонкинского р-на Горьковской обл., ряд. 1210-го сп, погиб 13.11.1943.

УСТИНОВ Михаил Матвеевич, р. в д. Николаевка Буда-Кошелевского р-на Гомельской обл., ряд. 1210-го сп, погиб 13.11.1943.

УЧАКИН Василий Михайлович, р. в 1920 в д. Николаевка Моршанского р-на Тамбовской обл., ряд. 1210-го сп, погиб 23.10.1943.

ФЕДИН Иван Григорьевич, р. в 1924 в г. Мценск Орловской обл., ряд., в/ч 21440, погиб 13.10.1943.

ФЕДОРЕНКО Егор Макарович, р. в 1920 в д. Хотовля Городнянского р-на Черниговской обл., ряд. управл. по учету потерь, погиб 28.10.1943.

ФЕДОРЕНКО Михаил Никитович, ряд., в/ч 2909, погиб 20.7.1941.

ФЕДОРКОВ Николай Игнатьевич, р. в д. Красное Трубчевского р-на Брянской обл., ряд. 434-го сп, погиб 5.12.1943.

ФЕДОРОВ Александр Прохорович, р. в д. Волково Оленинского р-на Калининской обл., серж. 1082-го сп, погиб 12.10.1943.

ФЕДОРОВ Василий Ильич, р. в 1916 в г. Калинин, ст. серж. управл. по учету потерь, погиб 22.11.1943.

ФЕСЬКОВ Евдоким Михайлович, р. в д. Столбуны Ветковского р-на Гомельской обл., ряд. 434-го сп, погиб 5.12.1943.

ФЕСЬКОВ Савелий Ермолаевич, р. в с. Лопатки Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 54310 "П", погиб 23.11.1943.

ФИЛЕВ Федор Федорович, р. в 1920 в с. Устье-Тасурхай Приаргунского р-на Читинской обл., мл. серж., в/ч 57301, погиб 30.11.1943.

ФИРИСТОВ Петр Ефимович, ряд., погиб 25.11.1943.

ФРОЛОВ Филипп Иосифович, р. в г. Жуковка Брянской обл., ряд. 173-го ошр, погиб 24.11.1943.

ФУРСТОВ Петр Ефимович, р. в г. Омск, ряд., в/ч 39890, погиб 25.11.1943.

ХАМЯГИНОВ Сабирлы, ряд. 269-го сд, умер от ран 11.1.1943.

ХАНИН Иван Федорович, старш. 858-го сп, погиб 22.11.1943.

ХАРЛАМОВ Николай Николаевич, р. в д. Касниково Хотынецкого р-на Орловской обл., ряд., в/ч 16731, погиб 22.11.1943.

ХАРЛАМОВ Николай Петрович, р. в 1903 в Орловской обл., серж. 858-го сп, умер от ран 1.12.1943.

ХОДЯГИН Алексей Дмитриевич, р. в 1900 в с. Поповка Корочанского р-на Белгородской обл., ряд., в/ч 39826, погиб 12.10.1943.

ХРАМОВ Василий Петрович, ряд., погиб 10.3.1943.

ХРАПОВ Анатолий Владимирович, р. в Большесельском р-не Ярославской обл., гв. ст. лейт. 349-го гв. сп, погиб 22.11.1943.

ХРЕНОВ Андрей Павлович, р. в 1912 в г. Краснотуровинск Свердловской обл., мл. серж. управл. по учету потерь, погиб 10.8.1943.

ХУЖАНИЗАРОВ Бай, ряд. 298-го сп, умер от ран 27.11.1943.

ХУСАНУП Турсамбай, р. в 1906 в с. Порхонская Каганского р-на, Узбекистан, ряд. 1018-го сп, умер от ран 27.11.1943.

ЧЕКУНОВ Алексей Федорович, р. в Первомайском р-не Тамбовской обл., ряд., в/ч 16731, погиб 12.10.1943.

ЧУИН Иван Егорович, р. в с. Сельцоруднов Жуковского р-на, ряд., в/ч 39899 "Б", погиб 25.11.1943.

ЧУРАЕВ Чуман, р. в 1911 в Кашановском р-не Ферганской обл., ряд. 1020-го сп, погиб 7.12.1943.

ШАЙХЕТДИНОВ Николай Петрович, старш., погиб 22.11.1943.

ШАПОВАЛОВ Андрей Яковлевич, р. в д. Глуховка Ветковского р-на Гомельской обл.

ШАТКОВСКИЙ Роман Аврамович, р. в 1907 в д. Вельшачи Унечского р-на Брянской обл., ряд., погиб 22.11.1943.

ШАХАЛМИН Алексей Александрович, р. в д. Танково Волоколамского р-на Московской обл., ряд. 1022-го сп, погиб 12.10.1943.

ШАЦКИЙ Николай Емельянович, р. в 1896 в с. Грязновский Липецкого р-на Липецкой обл., старш. 1208-го сп, умер от ран 3.12.1943.

Памятник на братской могиле в дер. Каменка

ШВЕДОВ Александр Иванович, р. в д. Бородино Брянского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 54310, погиб 23.11.1943.

ШВЕДОВ Иван Алексеевич, ряд. 340-го сп, погиб 2.12.1943.

ШВЕДОВ Федор Васильевич, р. в д. Брюшково Тушаевского р-на Ярославской обл., ефр., в/ч 73724, погиб 23.2.1944.

ШИЕНКОВ Василий Иванович, р. в Мглинском р-не Брянской обл., ряд., умер от ран 26.11.1944.

ШИРШИКОВ Николай Григорьевич, р. в д. Н. Нарышкино Башмаковского р-на Пензенской обл., мл. лейт., в/ч 49936, погиб 22.11.1943.

ШИШКУНОВ Николай Иванович, р. в д. Заозерье Петровского р-на Ярославской обл., ряд. 1020-го сп, умер от ран 30.11.1943.

ШКАНКИН Иван Николаевич, р. в 1915 в г. Кузнецк, ст. серж., погиб 12.9.1943.

ШКИРЕНКО Валерий Филиппович, р. в д. Кондрево Карачевского р-на Брянской обл., ряд. 312-го омсб, умер от ран 25.11.1943.

ШТЫРЛОВ Егор Денисович, р. в д. Кривошей Ромодановского р-на, Мордовия, ряд., погиб 12.10.1943.

ШУРИГИН Иван Дмитриевич, р. в с. Силино Шатковского р-на Горьковской обл., ряд., в/ч 21440, погиб 22.11.1943.

ШУТОВ Владимир Федорович, р. в 1923 в д. Ковровое Дубровенского р-на Витебской обл., ряд., погиб 12.10.1943.

ЩЕПОТИН Иван Иванович, р. в 1916 в г. Орел, ряд. управл. по учету потерь, погиб 22.11.1943.

ЩЕРБАЕВ Кучкар, р. в г. Ташкент, Узбекистан, серж., погиб 5.12.1943.

ЩИКОЛОВ Ефим Егорович, р. в д. Самойлово Буда-Кошелевского р-на Гомельской обл., ст. серж., в/ч 54310, погиб 23.11.1943.

ЮРЧЕНКО Максим Степанович, р. в д. Фроловка, ряд. 1020-го сп, погиб 24.6.1944.

ЮСИН Иван Кузьмич, р. в 1923 в д. Цыгановка Орловской обл., ряд. управл. по учету потерь, погиб 12.10.1943.

ЮХМАН Демьян Минович, ряд., погиб 19.12.1943.

ЯКУНИН Михаил Егорович, р. в г. Ялта, ряд., в/ч 21440, погиб 12.11.1943.

ЯШИН Олег Константинович, р. в д. Немеричи Брянской обл., ряд. 173-й шр, погиб 25.11.1943.

КАМЕНСКИЙ СЕЛЬСКИЙ СОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ КАМЕНКА

АГАПКИН Степан Иванович, р. в с. Виноградовка, Мордовия, гв. ряд. 239-го гв. сп, погиб 25.11.1943.

АЗАРЕНКО Прокоп Ефимович, р. в Костюковичском р-не Могилевской обл., ряд. 339-го гв. сп, погиб 26.11.1943.

АЗАРОВ Павел Митрофанович, р. в Костюковичском р-не Могилевской обл., ряд. 339-го гв. сп, погиб 26.11.1943.

АКСЕНОВ Василий Акимович, р. в г. Людиново Калужской обл., ряд. 339-го сп, погиб 25.11.1943.

АЛИЕВ Аликузун Мурсалович, р. в 1919, ряд., погиб 24.11.1943.

АНТОНОВ Виктор Николаевич, р. в д. Сосенки Веневского р-на Тульской обл., гв. мл. серж. 1146-го сп, погиб 23.11.1943.

АРТЮХИН Федор Васильевич, р. в 1907 в г. Кемерово, ряд. 1146-го сп, погиб 23.11.1943.

АТАЕВ Солтан Г., р. в 1908, ряд., погиб 26.11.1943.

БАЛАБАЕНКО Леон Васильевич, р. в д. Бороньки Костюковичского р-на Могилевской обл., гв. ряд. 339-го гв. сп, погиб 24.11.1943.

БЕЗРУКИХ Николай Андреевич, р. в 1921, ряд., погиб 26.11.1943.

БЕЛЬЦОВ Иван Свиридович, р. в 1905 в д. Осколово Мглинского р-на Брянской обл., ряд. 337-го сп, погиб 23.11.1943.

БЕЛЯКОВ Николай Иосифович, р. в 1915 в с. Пелюгино Б. Карабульского р-на Саратовской обл., лейт., в/ч 70591, погиб 28.11.1943.

БИЧКОВ Степан Степанович, р. в г. Княжестровск Челябинской обл., ряд. 337-го сп, погиб 23.11.1943.

БОНДАРЕНКО Петр Ефимович, р. в 1903, серж., погиб 25.11.1943.

БОРИСЕНКО Степан Иванович, р. в д. Бороньки Костюковичского р-на Могилевской обл., ряд. 230-го гв. сп, погиб 24.11.1943.

ВИЛИЩЕВ Евтихий Максимович, ряд., погиб 22.12.1943.

ВЛАСОВ Александр Федорович, р. в 1905 в г. Воронеж, ряд. 337-го сп, погиб 24.11.1943.

ВОРОБЬЕВ Кондрат Дмитриевич, р. в д. Преображенка Самойловского р-на Саратовской обл., ряд. 351-го сп, погиб 27.11.1943.

ГАЙДАН Александр Иванович, р. в 1922, серж., погиб 26.11.1943.

ГАЙФМАН Шевель Аронович, старш., погиб 24.11.1943.

ГАЛАЙДО Василий Моисеевич, р. в д. Зеленковичи Костюковичского р-на Могилевской обл., ряд. 336-го сп, погиб 24.11.1943.

ГНЯКОВ Саид, р. в 1921, ряд., погиб 24.11.1943.

ГРЕКОВ Мефодий Иванович, лейт., погиб 23.7.1943.

ГУЛЯЕВ Илья Абрамович, р. в 1903 в с. Семеново Уренского р-на Горьковской обл., ряд. 337-го сп, погиб 23.11.1943.

ДАНИЛЕНКО Николай Яковлевич, р. в 1920 в с. Белоцерковное Полтавской обл., мл. серж., погиб 1.12.1943.

ДЕМИДОВ Иван Николаевич, р. в д. Демидовичи Костюковичского р-на Могилевской обл., ряд. 339-го гв. сп, погиб 24.11.1943.

ДМИТРИЕНКО Егор Степанович, р. в 1909, ряд. 1134-го сп, погиб 24.11.1943.

ЕЛИСЕЕВ Николай Васильевич, р. в д. Кочура-Выселки Милановичского р-на Рязанской обл., ряд., в/ч 45919, погиб 29.11.1943.

ЕРМАКОВ Евсей Протасович, р. в 1900 в с. Осколово Мглинского р-на Брянской обл., ряд. 1146-го сп, погиб 29.11.1943.

ЖЕЛЕЗНЯКОВ Федор Яковлевич, р. в 1915 в с. Ярцево Стародубского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 45519, погиб 29.11.1943.

ЗАБОЛОТСКИЙ Иван Алексеевич, р. в 1917 в д. Леоще Орловского р-на Орловской обл., ряд. 337-го сп, погиб 24.11.1943.

ЗАЙЦЕВ Никита Семенович, р. в г. Елабуга, серж. 351-го сп, погиб 25.11.1943.

ЗОРИН Иван Федорович, р. в 1925 в г. Воротынец Горьковской обл., серж. 337-го гв. сп, погиб 24.2.1943.

КАЛИНИЧЕВ Григорий Михайлович, р. в д. Живково Козельского р-на Калужской обл., ряд., в/ч 45897, погиб 25.9.1943.

КАМЕНИСТЫЙ Михаил Романович, р. в Московской обл., мл. лейт. 1020-го сп, погиб 1.1.1944.

КАНДАЛОВ Михаил Николаевич, р. в с. Ст. Рачейка Сызранского р-на Куйбышевской обл., мл. серж. 351-го сп, погиб 25.11.1943.

КАРПЕНКО Ефим Иванович, р. в с. Кневичи Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 45519, погиб 1.12.1943.

КИРЕЕВ Михаил Иванович, р. в д. Займище Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 45919, погиб 29.11.1943.

КИРЕЕНКО Михаил Иванович, р. в 1924 в д. Займище Клинцовского р-на Орловской обл., ряд. управл. по учету потерь, погиб 29.11.1943.

КЛЫНИН Александр Андреевич, р. в 1924 в с. Вознесенск Сорочинского р-на Оренбургской обл., мл. лейт., в/ч 04104, погиб 24.11.1943.

КОВАЛЕНКО Степан Степанович, р. в д. Новоречица Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 45919, погиб 29.11.1943.

КОЗЛОВ Василий Михайлович, р. в д. Конево Тогучинского р-на, гв. серж. 337-го гв. сп, погиб 23.11.1943.

КОЛОБКОВ Василий Васильевич, р. в д. Васильевка Егоровского р-на Московской обл., ряд. 337-го гв. сп, погиб 24.11.1943.

КОНДРАТЬЕВ Павел Кондратьевич, р. в д. Ново-Муратово Урманского р-на, Чувашия, ряд., погиб 25.11.1943.

КОНОНОВ Павел Гаврилович, р. в г. Ашхабад, погиб 24.11.1943.

КОРОБОВ Алексей Егорович, р. в г. Жердевка Тамбовской обл., старш. 351-го сп, погиб 25.11.1943.

КОРОБОВ Евгений Иванович, р. в д. Красниково Хотынецкого р-на Орловской обл., ряд. 337-го гв. сп, погиб 23.11.1943.

КУДИНОВ Феоктист Изосимович, р. в 1903, ряд., погиб 25.11.1943.

КУДРЯВЦЕВ Иван Алексеевич, р. в 1914 в г. Москва, ряд., погиб 29.12.1943.

КУЗЬМИН Иван Михайлович, р. в 1923 в д. Подлесное Новодеревеньковского р-на Орловской обл., ряд., умер от ран 2.12.1943.

ЛАЗАРЕВ Сергей Николаевич, р. в 1911, ряд. 339-го гв. сп, погиб 27.11.1943.

ЛИСТОПАДОВ Николай Филиппович, р. в д. Муравей Костюковичского р-на Могилевской обл., ряд. 120-й гв. сд, погиб 28.11.1943.

МЕЛЬНИКОВ Афанасий Кондратьевич, р. в д. С. Селец Рогачевского р-на Гомельской обл., ряд. 1146-го сп, погиб 24.11.1943.

МЕЛЬНИКОВ Павел Степанович, р. в 1918 в с. Марьевка Красногвардейского р-на Белгородской обл., ряд. управл. по учету потерь, погиб 21.11.1943.

МИХАЙЛУШКИН Иван Иванович, р. в 1924 в д. Сытичи Белевского р-на Тульской обл., мл. серж. сапб, погиб 28.11.1943.

МОЖЕЕВ Меер Юханович, р. в 1910 в г. Коканд, ряд. 351-го сп, погиб 25.11.1943.

НАДАЛЬНЫЙ Даниил Федорович, р. в 1897, ряд., погиб 23.11.1943.

НАЗАРОВ Джилан, р. в 1922 в г. Ашхабад, ряд., погиб 23.11.1943.

НИКОЛАИЧЕВ Никита Егорович, р. в Ровеньковском р-не Ворошиловградской обл., ряд., в/ч 45910, погиб 2.12.1943.

НОВОЖИЛОВ Борис Михайлович, р. в г. Москва, ряд., погиб 2.12.1943.

НУРБЕРДЫЕВ Салих, р. в с. Чангур Марыйской обл., Туркменистан, ряд. 337-го гв. сп, погиб 23.11.1943.

ОСТРИКОВ Григорий Яковлевич, р. в д. Вировка Костюковичского р-на Могилевской обл., ряд., в/ч 66492, погиб 25.2.1944.

ОТЧЕНАШ Иван Иванович, р. в д. Солоницевка Харьковского р-на Харьковской обл., гв. серж. 351-го сп, погиб 26.11.1943.

ПЕТРУНИН Михаил Иванович, р. в 1925 в д. Соловьево Лысковского р-на Горьковской обл., мл. серж., в/ч 01819, умер от ран 29.11.1943.

ПОЛЕКШАНОВ Никита Федорович, р. в 1907, ст. лейт., погиб 27.2.1943.

ПРОСВЕРИН Николай Афанасьевич, ряд. 351-го сп, погиб 24.11.1943.

ПРОСОЛОВ Николай Иванович, р. в г. Куйбышев, ряд., в/ч 04124, погиб 25.2.1943.

РУСЯЕВ Семен Дмитриевич, р. в 1908 в д. Н. Суркино Шентинского р-на Куйбышевской обл., ряд. 337-го сп, погиб 26.11.1943.

РЫЖЕНКОВ Василий Васильевич, р. в д. Рудня Славгородского р-на Могилевской обл., ряд. 351-го сп, погиб 25.11.1943.

САМОЙЛОВ Алексей Иннокентьевич, р. в д. Ловать Канского р-на, Краснодарский край, ряд. 1146-го сп, погиб 24.11.1943.

САРАМУД Владимир Петрович, р. в д. Михайловка Суражского р-на, ряд. 1146-го сп, погиб 26.11.1944.

САРИЕВ Нуридиль, ряд., погиб 24.11.1943.

СВИСТУНКИН Андрей Андреевич, мл. лейт. 615-го сп, погиб 23.7.1941.

СЫРЦОВ Семен Дмитриевич, р. в 1925, ряд., погиб 24.11.1943.

ТАРАСОВ Аким Сергеевич, р. в 1905 в Сковенском р-не Смоленской обл., ряд. 1322-го сп 413-й сд, умер от ран 23.2.1944.

ТЕРЕРЕВ Иван Денисович, р. в 1912, ряд., погиб 29.11.1943.

ТИХОМИРОВ Павел Абрамович, р. в 1897 в г. Тамбов, ряд. 337-го гв. сп, погиб 29.11.1943.

ТОЛКАЧЕВ Антон Андреевич, р. в 1902, ряд., погиб 27.2.1943.

УНЧИКОВ Николай Максимович, гв. серж. 339-го сп 120-й гв. сд, погиб 17.11.1943.

ФАТАХОВ Хатин, р. в 1925, ряд., погиб 26.11.1943.

ФЕДОТОВ Иван Иванович, р. в д. Долговое Калининградской обл., мл. политрук, погиб 23.7.1941.

ФЕМОНИН Василий Дмитриевич, р. в с. Ольшанка Пензенского р-на Пензенской обл., гв. ряд., в/ч 04104, погиб 24.11.1943.

ФЕРЯГИН Алексей Васильевич, р. в 1914, гв. ст. серж., погиб 22.11.1943.

ХАЖАЙДОВ Алексей Иванович, р. в д. Лозовка Черкасского р-на Куйбышевской обл., ряд., в/ч 04104, погиб 28.11.1943.

ХАЙРУДИНОВ Гиё, ряд. 1146-го сп, погиб 24.11.1943.

ХАЛИКОВ Булат Балямович, гв. серж. 3376-го сп 121-й сд, погиб 22.11.1943.

ЦЕПЕЛЕВ Михаил Архипович, р. в 1899, ряд., погиб 29.11.1943.

ЦИГУРА Николай Моисеевич, р. в д. Деймоновка Сребнинского р-на Черниговской обл., ряд., в/ч 45819, погиб 2.12.1943.

ЦИТИЛОВ Михаил Федорович, р. в 1910 в Сорочинском р-не Оренбургской обл., ряд. 351-го сп, погиб 25.11.1943.

ШАРОВ Гавриил Борисович, р. в с. Ильинск Хотынецкого р-на Орловской обл., ряд., в/ч 04104, погиб 27.11.1943.

ШЕВЫРЕВ Иван Константинович, р. в д. Подосино Малоярославского р-на Калужской обл., мл. серж., в/ч 66492, умер от ран 8.12.1943.

ШЕРШНЕВ Федор Архипович, р. в д. Колодливо Костюковичского р-на Могилевской обл., ряд. 339-го сп, погиб 25.11.1943.

ШКАЛЕНОК Степан Семенович, р. в д. Рудне-Тереховка Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 45919, погиб 29.11.1943.

ШКУРАТОВ Павел Андреевич, р. в д. Рожцы Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 45919, погиб 29.11.1943.

ЮШНИН Михаил Трофимович, р. в с. Шейно Пензенской обл., ряд., в/ч 45919, погиб 29.11.1943.

ЯЛЫШЕВ Николай Ильич, р. в 1925, мл. серж., погиб 23.11.1943.

ЯЦЫН Александр Иванович, р. в 1912 в с. Октябрьское Качирского р-на Павлодарской обл., ряд. 339-го сп, погиб 24.11.1943.

ЯЧМЕНЕВ Гавриил Емельянович, р. в 1906, ряд., погиб 23.11.1943.

ЯЧМЕНЕВ Константин Денисович, ряд., погиб 26.11.1943.

ЯЧМЕНЕВ Михаил Дмитриевич, ряд., погиб 27.12.1943.

ЛИТВИНОВИЧСКИЙ СЕЛЬСКИЙ СОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ЛИТВИНОВИЧИ

АБАКОВ Карим, ряд., погиб 12.10.1943.

АБДУЛАЕВ Абхдулахат Исмаил Оглы, р. в 1924, гв. ряд. 337-го гв. сп, погиб 22.11.1943.

АБДУЛОВ Гавашинир, ряд., погиб 25.9.1943.

АБДУСАЛАМОВ Заирбек, ряд., погиб 25.9.1943.

АБРОСИН Федор Семенович, р. в 1897 в д. Березово Кемеровского р-на Кемеровской обл., ряд., умер от ран 4.12.1943.

АВЕРИН Андрей Сергеевич, р. в 1918 в с. Сурково Шебекинского р-на Белгородской обл., гв. ефр. 337-го гв. сп, погиб 22.11.1943.

АВЪЯНОВ Миаз Ибрагимович, р. в 1924 в с. Убинза Пензенской обл., ефр. 865-го сп, умер от ран 29.11.1943.

АГОПНЯЗОВ Керим, р. в 1916 в с. Лапбе Карабекаульского р-на, Туркменистан, ряд. 122-го омсб, умер от ран 29.11.1943.

АЗИМОВ Мазит, р. в 1916 в г. Орджоникидзе, ряд. 172-го сп, погиб 27.1.1944.

АЛЕКСЕЕВ Дмитрий Михайлович, ряд. 682-го сп, умер от ран 26.11.1943.

АЛЕКСЕЕВ Евгений Александрович, р. в 1911, ряд., погиб 21.7.1943.

АЛИЕВ Агасар, р. в 1924, ряд., погиб 12.10.1943.

АРТАШЕВ Лев Моисеевич, р. в 1908, ряд., в/ч 68583, погиб 7.2.1944.

АФАНАСЬЕВ Григорий Иванович, р. в 1914, ряд., погиб 29.11.1943.

БАЙГАСКИН Каймоскар, р. в 1907, ефр., погиб 30.11.1943.

БАКПАСНИН Калпаскар, р. в 1921 в с. Капыситы Семипалатинской обл., гв. ефр., в/ч 01919, умер от ран 30.11.1943.

БАРМОВ Игнат Емельянович, р. в 1910 в д. Малиновка Рогачевского р-на Гомельской обл., ряд. 1316-го сп, умер от ран 5.12.1943.

БАРСУКОВ Иван Васильевич, р. в 1925 в д. Иноковка Клекановского р-на Тамбовской обл., ряд. 372-го сп, погиб 7.1.1944.

БАШИРОВ Абдул Азисович, р. в 1923, ряд., погиб 12.10.1943.

БЕЛИС Борис Александрович, ряд., в/ч 39410, погиб 30.1.1944.

БЕРЕЗОВСКИЙ Николай Аверьянович, р. в 1925 в с. Селище Стародубского р-на Брянской обл., ряд. 31-го омсб, погиб 30.11.1943.

БОГДАНОВ Михаил Алексеевич, погиб 30.11.1943.

БОГОТЕНКОВ Иван Васильевич, р. в 1925, серж., погиб 24.11.1943.

БОКОВ Леонид Иванович, р. в Урджумском р-не Кировской обл., ряд. 682-го пг, умер от ран 28.11.1943.

БОЛУНИН Иван Николаевич, р. в г. Бежецк Калининской обл., ряд. 336-го сп, умер от ран 23.12.1943.

БОРИСОВ Александр Матвеевич, р. в д. Рождественка Воронежской обл., мл. серж. 121-й сд, погиб 22.11.1943.

БОРИСОВ Николай Гаврилович, р. в Орловской обл., серж. 122-го осб, умер от ран 29.11.1943.

БРУЙ Михаил Михайлович, р. в с. Клевичи Клинцовского р-на Орловской обл., ряд. 682-го пг, умер от ран 5.12.1943.

ВАЛИЕВ Харум, ряд., погиб 12.10.1943.

ВЛАДИМИРОВ Иван Петрович, р. в д. Ефремовка Куйбышевского р-на Новосибирской обл., ряд. 682-го пг, умер от ран 9.12.1943.

ВОЛОКУШИН Федор Владимирович, мл. лейт. 1336-го гв. сп, умер от ран 25.11.1943.

ГАПОНОВ Евдоким Архипович, ряд. 682-го пг, умер от ран 26.11.1943.

ГАТИН Зуфар Гайтович, р. в 1925 в пос. Морималово Октябрьского р-на, Татарстан, мл. серж. 1146-го сп, погиб 12.11.1943.

ГЛАДКОВ Никифор Петрович, р. в Мордовии, ряд. 457-го сп, погиб 24.11.1943.

ГОЛОВАНОВ Дмитрий Петрович, р. в Кемеровском р-не Кемеровской обл., ряд. 120-й сд, погиб 22.11.1943.

ГРЕБИНЕЦ Александр Владимирович, ряд. 682-го пг, умер от ран 9.12.1943.

ГУЛЕВАТЫЙ Алексей Автономович, в. 1918 в г. Серпухов, ст. лейт. 337-го гв. сп, погиб 26.11.1943.

ГУЛОВ Хатро, р. в 1920 в п. Чузы Глесаревского р-на, Таджикистан, ряд. 372-го сп, погиб 27.1.1944.

ГУНИН Иван Константинович, р. в с. Степашино Урутинского р-на Омской обл., гв. лейт. 337-го гв. сп, погиб 22.11.1943.

ГУСАРОВ Матвей Тимофеевич, р. в 1900, кап., погиб 22.11.1943.

ДАНИЛОВ Александр Михайлович, ряд., погиб 24.2.1943.

ДАНЧЕНКО Василий Григорьевич, р. в г. Стародуб Брянской обл., ряд. 682-го пг, умер от ран 3.12.1943.

ДРОБЫШЕВСКИЙ Леонид Иосифович, р. в Краснопольском р-не Могилевской обл., ряд. 340-го сп, умер от ран 4.12.1943.

ДЮК Тит Стефанович, р. в 1916 в д. Полуя Краснопольского р-на Могилевской обл., ряд., погиб 23.11.1943.

ЕГОРЕНКО Петр Ефимович, р. в Погарском р-не Орловской обл., ряд., умер от ран 26.11.1943.

ЕЛЬГАНИНОВ Владимир Прокофьевич, р. в г. Воронеж, ряд., погиб 24.11.1943.

ЕНАЗЫРОВ Обуд, ряд. 1020-го сп, умер от ран 2.12.1943.

ЖИГАЛОВ Николай Андреевич, р. в Удмуртии, ефр., погиб 18.12.1942.

ЖИГАЧЕВ Виктор Васильевич, р. в 1925 в д. Головино Калининской обл., ряд. 122-го омсб, умер от ран 29.11.1943.

ЖУРАВЛЕВ Андрей Михайлович, р. в 1919 в с. Н. Кубак Шенташевского р-на Куйбышевской обл., серж. 1146-го сп, погиб 12.10.1943.

ЖУЧЕНКО Егор Мефедович, р. в г. Игрыш Новоселовского р-на, Красноярский край, ряд. 122-го осб, умер от ран 1.12.1943.

ЗАЙЦЕВ Петр Петрович, ряд., в/ч 04247, умер от ран 26.11.1943.

ЗОЛОТАРЕВ Павел Харитонович, р. в пос. Подлесок Межнедевецкого р-на Воронежской обл., серж. 1146-го сп, погиб 22.11.1943.

ЗУБОВ Александр Федорович, р. в г. Кувасай Ферганской обл., ряд. 342-го гв. сп, погиб 25.11.1943.

Памятник на братской могиле в дер. Литвиновичи

ЗУЕВ Прокофий Андреевич, ряд., погиб 29.11.1943.

ИВАЩЕНКО Архип Мартынович, ряд., погиб 3.12.1943.

ИВАЩЕНКО Григорий Семенович, р. в г. Смоленск, ряд. 122-го омсб, умер от ран 29.11.1943.

ИСХАКОВ Абрахман, р. на ст. Туркестан, мл. серж. 337-го гв. сп, погиб 22.11.1943.

КАЗЛИН Василий Ефимович, р. в с. Троицкое Воронежской обл., ряд. 858-го сп, умер от ран 28.11.1943.

КАЛИНКИН Михаил Герасимович, кап. 175-й шр.

КАРТАШОВ Николай Федорович, р. в г. Орехово-Зуево, ефр. 337-го сп, погиб 22.11.1943.

КАРТОМЫШЕВ Николай Петрович, р. в 1923 в Хотынецком р-не Орловской обл., ряд. 290-го сп, умер от ран 6.12.1943.

КАТАМАНОВ Борис Васильевич, р. в пос. Каменка Вичугского р-на Ивановской обл., лейт. 682-го пг, умер от ран 1.12.1943.

КАШНЕВ Александр Петрович, р. в 1911 в с. Успенское Воскресенского р-на Горьковской обл., ряд. 336-го гв. сп, умер от ран 25.11.1943.

КИЗЕЕВ Николай Алексеевич, р. в 1910 в Трубчевском р-не Орловской обл., ряд. 682-го пг, погиб 8.12.1943.

КЛИМ Алексей Иванович, р. в 1924 в Варвинском р-не Черниговской обл., мл. серж. 121-й гв. сд, умер от ран 5.12.1943.

КЛИМИН Александр Петрович, р. в 1924 в д. Медведево Брейтовского р-на Ярославской обл., серж. 337-го гв. сп, погиб 22.11.1943.

КОЛЕСОВ Владимир Николаевич, р. в 1923 в д. Коровино Орехово-Зуевского р-на Московской обл., серж 682-го пг, умер от ран 30.11.1943.

КОНДРЕКОВ Василий Николаевич, р. в пос. Бакчеево Шатурского р-на Московской обл., лейт. 1312-го сп, погиб 23.11.1943.

КОПЕЙКИН Михаил Спиридонович, р. в Кузнецком р-не Пензенской обл., ряд. 114-го сп, погиб 22.11.1944.

КОРОБЕЦКИЙ Петр Яковлевич, р. в 1911 в Колпнянском р-не Орловской обл., ряд. 682-го пг, умер от ран 8.12.1943.

КОСТИН Василий Демьянович, р. в 1903 в Щелковском р-не Московской обл., ряд. управл. по учету потерь, погиб 22.2.1944.

КУЗЬМИН Василий Евдокимович, ряд., погиб 28.11.1943.

КУЦЕНКО Лука Иванович, р. в с. Парафиевка Ичнянского р-на Черниговской обл., ряд., в/ч 68557, погиб 22.2.1944.

ЛЕБЕДЕВ Петр Михайлович, р. в 1903 в д. Черногрей Роменковского р-на Калининской обл., ряд. 1206-го сп, умер от ран 4.12.1943.

ЛЕШЕВ Гавриил Степанович, р. в д. Дегтяревка Мглинского р-на Брянской обл., ряд. 122-го мсб, умер от ран 30.11.1943.

ЛОХАНОВ Иван Павлович, р. в 1902 в Погарском р-не Орловской обл., серж. 142-го сп, умер от ран 4.12.1943.

ЛУКЬЯНЕНКО Кузьма Профирович, р. в с. Березовка Хорольского р-на Полтавской обл., ряд. 658-го сп, погиб 26.1.1944.

МАЛАЕВ Мирзоназар, р. в с. Черкена Ленинского р-на, Таджикистан, серж. 1146-го сп, умер от ран 12.10.1943.

МАТВЕЕВ Василий Ильич, р. в 1918 в г. Ленинград (Санкт-Петербург), мл. серж., погиб 23.7.1943.

МАТВЕЕВ Михаил Васильевич, р. в 1924 в г. Люберцы, мл. серж., погиб 23.11.1943.

МАХМАДИЕВ Хисорл, ряд., в/ч 42472, погиб 24.1.1944.

МАЧУРОВ Владимир Архипович, р. в 1896 в Погарском р-не Орловской обл., ряд. 142-го сп, умер от ран 6.12.1943.

МЕТРУС Иосиф Руидович, р. в с. Валагем Биробиджанского р-на, ряд. 658-го сп, погиб 26.1.1944.

МИНЕЕВ Федор Иванович, р. в г. Горький (Нижний Новгород), ряд., погиб в апреле 1944.

МОЗОЛЕВ Петр Купреевич, р. в 1908 в Краснопольском р-не Могилевской обл., ряд. 120-й гв. сд, умер от ран 4.12.1943.

МОРОЗОВ Алексей Иванович, р. в с. Апраксино Каменского р-на Калининской обл., гв. серж. 122-го сб, умер от ран 29.11.1943.

МОСОЛОВ Андрей Николаевич, р. в г. Привольный, Ставропольский край, ряд., в/ч 68577, погиб 29.2.1944.

МУСТАЕВ Магамет Мухтосович, р. в 1893 в г. Махачкала, ряд. 238-го сп, умер от ран 8.12.1943.

НАБИУЛИН Фахат, р. в 1905, ряд., погиб 29.11.1943.

НАЗАРОВ Ягмур, гв. ряд., погиб 24.11.1943.

НИКИТИН Николай Сергеевич, ряд., погиб 12.10.1943.

НИКОЛАЕВ Николай Ильич, р. в 1920, ст. серж., погиб 23.11.1943.

НУМДОВ Яков Александрович, р. в 1905 в г. Ташкент, Узбекистан, ряд. 336-го гв. сп, умер от ран 7.12.1943.

ОГОНЬЯН Сурен, р. в 1924, ряд., погиб 29.11.1943.

ОГУРЦОВ Иван Григорьевич, р. в 1913, гв. ст. серж., погиб 23.11.1943.

ПЕСТОВ Николай Иванович, р. в 1925, гв. серж., погиб 12.10.1943.

ПЕТРУНИН Михаил Иванович, р. в 1925, мл. серж., погиб 29.2.1943.

ПЛЕВА Сергей Анисимович, р. в 1922, ефр., погиб 4.12.1943.

ПОПОВ Антон Сергеевич, р. в 1911, ряд. 190-го сп, погиб 24.12.1943.

ПРОДЧЕНКО Иван Герасимович, ряд. 683-го пг, умер от ран 18.12.1943.

ПРУДНИКОВ Иван Никифорович, р. в 1908 в д. Дивовка Ушинского р-на Орловской обл., ряд. 342-го сп, умер от ран 8.12.1943.

ПУШЕНКОВ Иван Алексеевич, р. в 1912, ряд., погиб 30.11.1943.

РАДЖАБОВ Исмаил, р. в 1903, ряд., погиб 27.1.1944.

РАЗДОБАРОВ Петр Петрович, р. в 1915 в с. Ильство Стародубского р-на Орловской обл., ряд. 336-го гв. сп, умер от ран 4.12.1943.

РАЛИЦА Феофан Иванович, р. в 1902 в г. Иваново, ряд. 190-го сп, умер от ран 3.12.1943.

САВЧЕНКО Аким Никандрович, ряд. 337-го сп, умер от ран 26.11.1943.

САГИН Ефим Семенович, р. в 1910, гв. старш., погиб 23.11.1943.

САДЫКОВ Галай Мулагаталович, р. в д. Осаново Кушнаренковского р-на, Башкирия, ст. серж. 1146-го сп, погиб 19.10.1943.

САТАРОВ Джамбар, р. в 1901 в г. Бухара, ряд. 337-го гв. сп, погиб 22.11.1943.

СИЛАЕВ Дмитрий Семенович, р. в 1925 в г. Орел, ряд. 142-го сп, умер от ран 6.12.1943.

СМИРНОВ Александр Андреевич, р. на ст. Отдых Раменского р-на Московской обл., лейт. 682-го сп, умер от ран 1.12.1943.

СМИРНОВ Александр Кузьмич, р. в 1902 в г. Вольск Саратовской обл., серж 858-го сп, умер от ран 4.12.1943.

СНЯТКО Ануфрий Ларионович, р. в 1910 в д. Красница Костюковичского р-на Могилевской обл., ряд. 339-го сп, умер от ран 3.12.1943.

СОБОЛЕВ Александр Александрович, р. в д. Мясковка Тульской обл., гв. лейт. 351-го сп, погиб 23.11.1943.

СОКОЛОВ Павел Никитович, р. в с. Крутое Ливенского р-на Орловской обл., ряд., умер от ран 29.11.1943.

СТАРОСТИН Михаил Куприянович, р. в 1922 в д. Давидовичи Быховского р-на Могилевской обл., партизан 682-го ппгс, умер от ран 6.12.1943.

СТЕБЛЕЦОВ Иван Григорьевич, р. в 1912 в г. Новошахтинск, ряд. 122-го мсб, умер от ран 29.11.1943.

СТЕПАНОВ Александр Никифорович, р. в 1925 на ст. Хомутово Ново-Деревенского р-на Орловской обл., серж. 342-го сп, умер от ран 5.12.1943.

СТРЕЛКОВ Вадим Федорович, р. в 1924 в г. Серпухов, ряд., в/ч 01819, умер от ран 30.11.1943.

СЫРЦОВ Анатолий Алексеевич, р. в 1922 в г. Сочи, ефр., погиб 23.12.1943.

ТАРАСЕНКО Яков Ефимович, р. в г. Свердловск, ряд. 120-го оптд, погиб 22.11.1943.

ТАРАСОВ Иван Иосифович, ряд., погиб 12.10.1943.

ТЕРЕБЕНЦЕВ Петр Акимович, серж. 120-го оптд, погиб 23.11.1943.

ТЕРЕХОВ Иван Николаевич, р. в г. Гусь-Хрустальный Владимирской обл., ряд. 337-го гв. сп, погиб 28.12.1943.

ТЕСЛЕНКО Петр Иванович, р. в с. Троицкое Клушковского р-на Курской обл., ряд., в/ч 68577, погиб 5.2.1944.

ТЕТЕРЕВ Иван Денисович, р. в 1912, ряд., погиб 25.11.1943.

ТУГАНОВ Раким, р. в Калининском р-не Ташкентской обл., ряд. 1146-го сп, погиб 22.1.1943.

ТУЛИНОВ Петр Васильевич, ряд., погиб 12.10.1943.

ТУМАНОВ Михаил Илларионович, р. в 1906 в д. Вейка Ульяновского р-на Орловской обл., ряд. 1148-го сп, умер от ран 1.12.1943.

ТЮНЬКОВ Егор Устинович, р. в 1913, ряд., погиб 22.11.1943.

УМАНЕЦ Мустафа Иванович, ряд., умер от ран 28.11.1943.

УМАНЦЕВ Владимир Петрович, ряд., погиб 27.11.1943.

УМАРОВ Анарбай, р. в 1924, ряд., погиб 24.11.1943.

УРАЗАЛИЕВ Сабур, ряд., погиб 30.11.1943.

ФЕДОСЕЕВ Иван Петрович, р. в г. Малоярославск Московской обл., ряд. 682-го пг, умер от ран 2.12.1943.

ФЕДОТОВ Иннокентий Михайлович, р. в с. Большая-Казаково Балейского р-на Читинской обл., ряд. 337-го сп, погиб 22.11.1943.

Памятник на братской могиле в дер. Лужок

ФЕДОТОВ Федор Иванович, р. в пос. Пушки Петушинского р-на Владимирской обл., серж. 120-го мсб, умер от ран 30.11.1943.

ФИЛАТОВ Даниил Леонтьевич, р. в д. Александровка Терновского р-на Воронежской обл., лейт. 120-го птд, погиб 22.11.1943.

ФУРЦЕВ Иван Григорьевич, ряд., погиб 12.10.1943.

ХИМЧЕНКО Степан Афанасьевич, р. в с. Бутовка Коминтерновского р-на Одесской обл., ефр., в/ч 01819, умер от ран 26.11.1943.

ХРОМЕНКОВ Егор Устинович, р. в 1921, ряд., погиб 25.11.1943.

ХРУЛОВ Борис Павлович, р. в 1925, ряд., погиб 23.11.1943.

ЦАПЛИН Егор Яковлевич, ст. серж., погиб 22.11.1943.

ЦИГОЛЬНИКОВ Василий Николаевич, р. в с. Залесье-1 Каменец-Подольского р-на Хмельницкой обл., гв. серж., погиб 22.11.1943.

ШАПОШНИКОВ Виктор Михайлович, р. в 1920 в г. Махачкала, кап., нач. связи полка, умер от ран 22.11.1943.

ШАРИКОВ Саид, р. в 1916 в кишлаке Хайронак Варзобского р-на, Таджикистан, ряд. 372-го сп, погиб 27.1.1944.

ШАРИПОВ Исабай, ряд. 922-го сп, погиб 26.6.1944.

ШИШКАНОВ Кузьма Иванович, ряд., погиб 26.11.1943.

ШИШКИН Аркадий Николаевич, лейт., погиб 23.11.1943.

ШТЫРХУНОВ Семен Лаврентьевич, р. в д. Луговица Мглинского р-на Брянской обл., ряд. 337-го гв. сп, погиб 22.11.1943.

ЮЛДАШЕВ Зайкаджан, ряд., погиб 12.10.1943.

ЮЛИН Павел Сергеевич, р. в 1915, ряд., погиб 23.11.1943.

ЮМАЕВ Нематупла Айденович, р. в 1905 в г. Баку, ряд. 682-го ппг, умер от ран 19.12.1943.

ЯКУНОВ Митрофан Павлович, р. в 1907, ряд., погиб 24.11.1943.

ЛУЖКОВСКИЙ СЕЛЬСКИЙ СОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ЛУЖОК

АНТРАПКО Федосий Сидорович, р. в д. Унеча Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

БИРЮКОВ Иван Петрович, р. в 1896 в д. Виденки Бондорского р-на Брянской обл., ефр., в/ч 08901, погиб 21.11.1943.

БИТУРКО Петр Алексеевич, ряд., погиб 28.11.1943.

БОГОМАЗ Иван Никифорович, р. в 1906 в д. Гриденки Стародубского р-на Брянской обл., ряд. 556-го сп, погиб 28.11.1943.

ВОЛЫНСКИЙ Иван Александрович, р. в 1923, ефр. 457-го сп, погиб 22.2.1944.

ГАВРИКОВ Иван Федорович, р. в д. Картошевка Трубчевского р-на Брянской обл., ряд. 556-го сп, погиб 28.11.1943.

ГАЛИУЛИН Касан Татрович, р. в г. Ташкент, Узбекистан, мл. лейт. 556-го сп, погиб 28.11.1943.

ЖЕЛЕНОК Михаил Тихонович, р. в г. Минск, ряд., погиб 1.12.1943.

КАРПОВСКИЙ Максим Филиппович, р. в 1908, ефр. 457-го сп, погиб 28.2.1943.

КОВАЛЕНКО Сергей Федорович, р. в д. Острогляды Брагинского р-на Гомельской обл., ряд. 240-го сп, погиб в августе 1941.

КОЖЕМЯКИН Николай Архипович, р. в 1918 в г. Клинцы, ряд., погиб 28.11.1943.

КОЛТУНОВ Иван Петрович, р. в д. Неглюбка Ветковского р-на Гомельской обл., ряд. 556-го сп, погиб 28.11.1943.

МАСЛОВ Иван Савельевич, ряд., погиб 27.11.1943.

НАСЫПОВ Мубарак Насыпович, ряд., погиб 28.11.1943.

ПИЛКИН Василий Филиппович, ряд. 457-го сп, погиб 22.2.1944.

ПОЛУЯНОВ Александр Трофимович, р. в 1922, мл. серж. 487-го сп, погиб 22.2.1944.

РУБЛЕВСКИЙ Евгений Ефимович, ряд., погиб 24.2.1944.

СИВОЛОВ Степан Иванович, р. в Клинцовском р-не Орловской обл., мл. серж. 556-го сп, погиб 28.11.1943.

СЛЕПУХИН Григорий Федорович, р. в д. Ст. Радин Хойникского р-на Гомельской обл., мл. серж. управл. по учету потерь, погиб 29.11.1943.

СТАРОСТЕНКО Федор Лаврентьевич, р. в д. Глуховка Ветковского р-на Гомельской обл., ряд. 556-го сп, умер от ран 23.11.1943.

СУХОБОКОВ Семен Михайлович, ряд. 457-го сп, погиб 22.2.1943.

ХАРИТОНОВ Егор Емельянович, р. в с. Полный Рог Почепского р-на Брянской обл., ряд., погиб 21.11.1943.

ШЕВЦОВ Фрол Степанович, р. в 1921, ряд., погиб 22.2.1944.

ШУЛЬПЕЙКИН Иван Петрович, р. в г. Селец Трубчевского р-на Брянской обл., ряд. 556-го сп, умер от ран 28.11.1943.

ОКТЯБРЕВСКИЙ СЕЛЬСКИЙ СОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ОКТЯБРЕВО

АХИНДОВ Асаркул, р. в Нашанчайском р-не Андижанской обл., ряд. 232-го сп, погиб 23.11.1943.

БУРКОВ Иван Акимович, р. в 1904 в п. Н. Байчура Добринского р-на Липецкой обл., ряд., погиб 8.12.1943.

ВОРОБЬЕВ Федор Федорович, р. в Краснопольском р-не Могилевской обл., ряд., погиб 23.11.1943.

ГАНЧЕНКО Николай Никитович, р. в г. Тирасполь, лейт. 667-го бсо, умер от ран 19.5.1944.

ГНЕДОЙ Сергей Степанович, р. в 1910 в д. Киселевка Костюковичского р-на Могилевской обл., ряд., погиб 23.11.1943.

ГОЛОВОБУРДИН Василий Иванович, р. в 1914 в с. Дуброво Чаплыгинского р-на Липецкой обл., ряд., в/ч 04147, умер от ран 25.11.1943.

ГОЛОЛОБОВ Макар Иванович, р. в д. Курганичи Унечского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 56330, погиб 23.11.1943.

ДУРАС Кузьма Арехьевич, р. в 1910 в г. Яхрома, лейт., в/ч 33415.

ЕРОХТИН Виктор Павлович, р. в 1925 в г. Астрахань, серж., погиб 23.11.1943.

ЗНУЙДО Александр Емельянович, р. в 1917 в Задонском р-не Липецкой обл., ряд., погиб 28.10.1943.

ЗНУЙДО Иван Емельянович, ряд. отд. по учету потерь, погиб 23.8.1943.

КАНАЕВ Михаил Сидорович, р. в с. Назаркино Кугарчинского р-на, Башкирия, мл. лейт. 334-го гв. сп, погиб 23.11.1943.

КОБЫЛКИН Алексей Никитович, ряд., в/ч 33415, погиб 23.11.1943.

КОРОЛЕВ Аксен Андреевич, ряд., в/ч 33415, умер от ран 25.11.1943.

КУСКОВ Иван Степанович, лейт., в/ч 23415, погиб 23.11.1943.

МОХОВИКОВ Ермолай Захарович, р. в д. Горбовичи, ряд. 334-го гв. сп, погиб 23.11.1943.

МОХОРТОВ Аркадий Иванович, р. в 1925 в Платоновском р-не Тамбовской обл., ефр. 858-го сп, погиб 25.11.1943.

Памятник на братской могиле в дер. Октябрево

ПОЖИЛАЕВ Александр Савельевич, р. в д. Березняки Петропавловского р-на Воронежской обл., гв. серж. 339-го сп, погиб 23.11.1943.

ПОНОМАРЕНКО Петр Федорович, р. в г. Ненсин Черниговской обл., ряд., погиб 1.8.1941.

ПОТАПОВ Иван Андреевич, р. в 1929 в д. Цветовка Жердевского р-на Тамбовской обл., серж., умер от ран 26.11.1943.

ПРИХОДЬКО Семен Иванович, ряд., в/ч 33415, погиб 23.11.1943.

САБЛИН Александр Михайлович, р. в 1925 в д. Цветовка Жердевского р-на Тамбовской обл., ряд., умер от ран 26.11.1943.

САНИН Федор Иванович, р. в Челябинской обл., лейт. 238-го сп, умер от ран 24.11.1943.

СОКОЛОВ Павел Никитович, р. в с. Крутое Ливненского р-на Орловской обл., ряд., умер от ран 29.11.1943.

СОЛОМАТИН Алексей Иванович, р. в 1925 в д. Уланова Гора Касимовского р-на Рязанской обл., ряд., в/ч 33415, погиб 23.11.1943.

ТАЖИДАЕВ Александр Савельевич, гв. серж., погиб 23.11.1943.

Памятник на братской могиле в дер. Лубянка

ТИШКОВ Никифор, ряд., в/ч 04147, умер от ран 24.11.1943.

ТРИФОНЕНКО Петр Яковлевич, р. в д. Дубровицы Климовичского р-на Могилевской обл., ряд. 238-го сп, погиб 23.11.1943.

УТЯМЫШЕВ Мустафа Измайлович, р. в г. Казань, старш., в/ч 56330, погиб 23.11.1943.

ШАПОШНИКОВ Виктор Михайлович, р. в 1920 в г. Махачкала, кап., умер от ран 22.11.1943.

ШЕВЧЕНКО Михаил Фролович, р. в 1925 в д. Осколково Мглинского р-на Брянской обл., серж., погиб 24.11.1943.

ШИМУРАТОВ Хушмат, ряд., умер от ран 28.11.1943.

ШОРНИКОВ Егор Ефимович, р. в д. Самотевичи Костюковичского р-на Могилевской обл., ряд. 334-го гв. сп, погиб 23.11.1943.

ЯКУШИН Александр Игнатьевич, р. в с. Богудановское Юрьев-Польского р-на Владимирской обл., мл. лейт., в/ч 56330, погиб 23.11.1943.

СТАРОГРАДСКИЙ СЕЛЬСКИЙ СОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ ЛУБЯНКА

АВДЮХИН Иван Федорович, р. в г. Клинцы Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

АНДРЮЩЕНКО Василий Антонович, р. в д. Голубко Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

АФАНАСЕНКО Макар Ефимович, р. в д. Личивки Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

АШАРОВ Иннокентий Артемьевич, р. в 1909, ряд., погиб 2.12.1943.

БИКСАЛИЕВ Ахаг (Ахат) Халькович, р. в 1924, ряд., погиб 27.11.1943.

БОРОДИН Андрей Митрофанович, р. в 1916 в д. Стретенье Орловского р-на Орловской обл., ряд. управл. по учету потерь, погиб 29.11.1943.

ВОЛКОВ Иван Иванович, р. в 1907 в г. Дмитриев Курганской обл., ряд., погиб 29.11.1943.

ГЛАБУЗОВ Николай Павлович, р. в д. Кузнец Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

ДУБОВОЙ Павел Васильевич, р. в д. Яковск Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591.

КОРОВКО Иван Федорович, р. в 1908 в Стародубском р-не Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

КУХАРЦЕВ Василий Емельянович, р. в Клинцовском р-не Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

НИКОЛАЕНКО Василий Григорьевич, р. в д. Унеча Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

СЕМЕНОВ Павел Андреевич, р. в д. Городцы Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

УТКИН Александр Тарасович, р. в 1913, мл. серж., погиб 27.11.1943.

ЧИЧИН Илья Михайлович, мл. серж., погиб 27.11.1943.

ШЕВЧЕНКО Афанасий Федорович, р. в 1911 в Стародубском р-не Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ СТАРОГРАД

АВЕРИН Анисим Никифорович, р. в 1888 в Кунашакском р-не Челябинской обл., подполк., в/ч 20618, погиб 10.11.1943.

АСТАШКИН Иван Федорович, р. в 1908 в д. Ст. Демкино Пензенской обл., ряд., умер от ран 31.5.1944.

БАСКАКОВ Дмитрий Васильевич, р. в д. Могогорово Ливненского р-на Орловской обл., ряд. 3558-го ппг, умер от ран 2.5.1944.

БИЧЕНКОВ Николай Николаевич, р. в 1924, ряд., погиб 12.8.1943.

ГУЛИН Николай Петрович, р. в 1903 в г. Тбилиси, ряд., умер от ран 13.5.1944.

ДАЕВ Андрей Петрович, лейт., в/ч 36954, умер от ран 30.11.1943.

ДЫМАРЕВ Архип Петрович, ряд., в/ч 14359, погиб 19.11.1943.

КАЗНАЧЕЕВ Яков Васильевич, р. в д. Сомовьяновка Клетнянского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 16731, погиб 23.2.1943.

Памятник на братской могиле в дер. Староград

КРИВОЛАПОВ Михаил Семенович, р. в с. Каташинское Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд. 294-го сп, умер от ран 9.4.1944.

МУСАЕВ Каны Пашкал, р. в с. Хубиоры Имышлинского р-на, Азербайджан, ряд., в/ч 68519, погиб 16.11.1943.

ПАНЧЕНКО Николай Никитич, лейт., погиб 18.5.1944.

СВЕРГУНОВ Иван Прохорович, р. в 1918 в пос. Майчка Херсонской обл., ряд., в/ч 19705, погиб 28.3.1943.

СВИРИДЕНКО Василий Евстафьевич, ряд., в/ч 14359, погиб 19.11.1943.

СЕВИЯНЦ Степан Аржэуманович, р. в 1912, ряд., погиб 29.11.1943.

СТОРОЖЕНКО Порфирий Петрович, р. в 1913 в с. Фатовка Белоцерковского р-на, ряд., умер от ран 30.5.1944.

УШАКОВ Анатолий Иванович, р. в 1925 в д. Печешур Глазовского р-на, Удмуртия, мл. серж., в/ч 39819, погиб 6.2.1944.

ШКАПКИН Иван Николаевич, р. в 1915 в г. Кузнецк Пензенской обл., ст. серж., в/ч 16731, погиб 12.9.1943.

ЮРЧЕНКО Иван Андреевич, р. в с. Черныш Черниговского р-на Черниговской обл., ряд., в/ч 68519, погиб 15.11.1943.

СТРУКАЧЕВСКИЙ СЕЛЬСКИЙ СОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ СТРУКАЧЕВ

АЛДОЛИН Николай Иванович, р. в пос. Алексеевка Шаблыкинского р-на Орловской обл., ряд. 457-го сп, погиб 13.11.1943.

Памятник на братской могиле в дер. Струкачев

Кормянская центральная районная библиотека

АЛЕШИН Илья Васильевич, р. в д. Детковичи Трубчевского р-на Брянской обл., ряд. 556-го истр. сп, погиб 8.12.1943.

АФАНАСЕНКО Василий Иванович, р. в пос. Яблоновский Трубчевского р-на Брянской обл., ряд. 556-го сп, погиб 1.12.1943.

БЕРЕЖНОЙ Иван Федорович, р. в с. Ольшина Вишевского р-на Целиноградской обл., ефр., в/ч 5735, погиб 30.11.1943.

БОБРОВ Александр Григорьевич, р. в 1908, ряд., погиб 1.12.1943.

БУЗНИК Корней Федорович, мл. серж., в/ч 33863, погиб 3.11.1943.

ВЛАСОВ Илларион Иванович, р. в 1906 в с. Полояр Вольского р-на Саратовской обл., серж., погиб 1.12.1943.

ВЯТКИН Василий Афанасьевич, р. в 1900 в д. Слободка Ивановской обл., мл. серж., в/ч 92461, погиб 27.9.1943.

ГЕРАСИМОВ Федор Григорьевич, р. в с. Серебринское Новосибирской обл., мл. лейт., в/ч 71733, погиб 30.11.1943.

ГЕРМАНЕНКО Мария, р. в Унечском р-не Брянской обл., ряд., погибла 8.12.1943.

ГЛИНКОВ Алексей Николаевич, ряд. 457-го сп, погиб 1.12.1943.

ГУЛЕВИЧ Василий Андреевич, р. в д. Будище Чечерского р-на Гомельской обл., ряд. 556-го сп, умер от ран 1.12.1943.

ГУРБИН Константин Петрович, р. в с. Н. Ямполь Зейского р-на Амурской обл., ряд. 120-го истр. сп, погиб 25.6.1944.

ДВИЗОВ Трофим Иванович, р. в 1898 в г. Новокузнецк Кемеровской обл., ряд. 457-го сп, погиб 1.12.1943.

ЖИЛЯЕВ Михаил Меркурьевич, р. в г. Свердловск, ряд., в/ч 18641, погиб 1.12.1943.

ЗАЙЦЕВ Николай Михайлович, р. в 1920, старш., погиб 1.12.1943.

ИЩЕНКО Петр Кириллович, старш., в/ч 49924, погиб 21.4.1944.

КОПТЕЛОВ Парфен Харламович, ряд., погиб 1.12.1943.

КРАСНИКОВ Дмитрий Гаврилович, ряд., погиб 30.11.1943.

КРИВОНОГОВ Степан Степанович, ряд., погиб 1.12.1943.

КУЗОВОВ Егор Ильич, р. в д. Ильно Брянской обл., ряд., погиб 1.12.1943.

ЛИТВИНОВ Михаил Николаевич, р. в с. Ежовка Белопольского р-на Сумской обл., ефр. 120-го оп РГК, погиб 25.6.1944.

ЛОПАТИН Игнат Григорьевич, р. в д. Синдякино Хлевенского р-на Липецкой обл., ряд. 457-го сп, погиб 30.11.1943.

МАЛЕЕВ Василий Кузьмич, р. в г. Комсомольск-на-Амуре, лейт. 103-го авиаполка, погиб 3.6.1944.

МИРЗОЯН Артавир Саргисович, р. в 1921 в Копранском р-не, Армения, ст. лейт., в/ч 62813, погиб 25.6.1944.

МИТРОФАНОВ Петр Николаевич, р. в 1904, ряд. 457-го сп, погиб 1.12.1943.

НЕМЧИКОВ Николай Никифорович, р. в г. Клинцы Орловской обл., ряд. 556-го сп, погиб 30.11.1943.

НЕСТЕРОВИЧ Андрей Андреевич, р. в г. Гомель, ряд. 556-го сп, погиб 29.11.1943.

ОБЪЕДКОВ Павел Александрович, р. в г. Обдулино Оренбургской обл., ст. лейт. 190-го истр. роты, погиб 24.6.1944.

ПАНКОВ Михаил Ильич, р. в с. Ильино Трубчевского р-на Брянской обл., ряд. 556-го сп, погиб 1.12.1943.

ПАРТЫКО Петр Демьянович, ряд. 457-го сп, погиб 2.12.1943.

ПЕНЯЗЬ Александр Филиппович, р. в д. Якубовка Клинцовского р-на Орловской обл., ряд. 156-го сп, погиб 1.12.1943.

ПЕРЕЛЬПИН Иван Леонтьевич, р. в д. Тихенево Рыбинского р-на Ярославской обл., ряд., в/ч 91243, погиб 30.11.1943.

ПЕТРУШЕНКОВ Петр Григорьевич, р. в д. Неглюбка Ветковского р-на Гомельской обл., ряд. 556-го сп, погиб 1.11.1943.

ПЕТРЯКОВ Михаил Григорьевич, р. в 1925 в д. Уездное Котовского р-на Горьковской обл., ст. серж. управл. по учету потерь, погиб 1.11.1943.

ПОЛЯКОВ Михаил Александрович, р. в г. Чебаркуль Челябинской обл., ряд., в/ч 54310, погиб 4.10.1943.

РЫТИК Иван Елисеевич, р. в 1897, ряд., погиб 1.12.1943.

СЕМЕШКИН Николай Иванович, р. в д. В. Городцы Трубчевского р-на Брянской обл., ряд. 556-го сп, погиб 1.12.1943.

СМОЛИН Василий Иванович, ст. серж., погиб 1.12.1943.

ТИМОХИН Михаил Федорович, р. в 1925, ряд. 487-го сп, погиб 1.12.1943.

ТУГУШЕВ Алексей Исмайлович, р. в 1924, ст. серж. 457-го сп, погиб 1.12.1943.

ТУРКОВ Василий Иванович, мл. серж. 457-го сп, погиб 30.11.1943.

УЛЬЯНКИН Григорий Иванович, ряд., в/ч 47842, погиб 30.11.1943.

ЧЕРНЫЙ Николай Федорович, р. в д. Неглюбка Ветковского р-на Гомельской обл., ряд. 556-го сп, погиб 29.11.1943.

ЧИРКОВ Тихон Данилович, ряд. 437-го сп, погиб 1.12.1943.

ЧУПРИКОВ Василий Иванович, р. в 1903 в г. Гапличин Липецкой обл., ряд., погиб 1.2.1944.

ШЛЯХТЕНКО Иван Максимович, р. в д. Николаевка Буда-Кошелевского р-на Гомельской обл., ряд., в/ч 54310, погиб 5.1.1944.

ЯКУШИН Евгений Дмитриевич, р. в д. Ст. Павлино Дубенского р-на Тульской обл., ст. серж. 556-го сп, погиб 1.12.1943.

СТРУМЕНСКИЙ СЕЛЬСКИЙ СОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ДЕРЕВНЕ СТРУМЕНЬ

АГЕЕНКО Савелий Наумович, р. в 1910 в с. Голенск Стародубского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 28.11.1943.

АНЕНКОВ Иван Дмитриевич, р. в г. Стародуб, ряд., в/ч 70591, погиб 28.11.1943.

АТАВИН Николай Александрович, р. в 1917 в г. Сретенск Читинской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.2.1943.

БАРЫКИН Дмитрий Антонович, ряд., в/ч 23329, умер от ран 4.12.1943.

БЕЛИКОВ Семен Иванович, р. в д. Кветунов, ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

БОРТНИКОВ Кузьма Алексеевич, р. в с. Краснояковка Петропавловского р-на Воронежской обл., ряд., в/ч 47991, погиб 29.10.1943.

ВЕРЕМЬЕВ Илья Артемович, р. в д. Вьюнково Мглинского р-на Брянской обл., ряд. 856-го сп, погиб 21.11.1943.

ГАРБУЗОВ Григорий Халевич, р. в 1907 в г. Гомель, гв. серж., погиб 27.11.1943.

ГУЩИН Николай Михайлович, р. в 1925 в д. Тюртасово Октябрьского р-на, Татарстан, серж., погиб 27.11.1943.

ДВОЙКИН Яков Григорьевич, р. в 1914, ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

ДЕКИН Иван Николаевич, р. в Трестенском с/с Макатуринского р-на Калининской обл., серж. 114-го сп, погиб 22.11.1943.

ДРОЗДОВ Федор Матвеевич, р. в 1925 в с. Михайловском Стародубского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

ЕКИМЕНКО Ефим Яковлевич, р. в 1919 в д. Горчаки Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 28.11.1943.

ЖАВОРОНКОВ Леонид Денисович, р. в д. Путьки Чаусского р-на Могилевской обл., гв. серж., в/ч 01819, умер от ран 16.2.1943.

ИВАШЕЧКИН Фома Михайлович, р. в д. Коневка Хотынецкого р-на Орловской обл., ряд., в/ч 03774, умер от ран 20.10.1943.

КАНАЕВ Владимир Иванович, р. в пос. Черепичный, серж., в/ч 70591, погиб 28.11.1943.

КИСЕЛЕВ Василий Абросимович, р. в 1924 в д. Атаманка Даниловского р-на Волгоградской обл., ефр., в/ч 77991, погиб 9.10.1943.

КИСЕЛЕВ Иван Никифорович, р. в д. Займище Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 28.11.1943.

КОРОТЧЕНКО Михаил Денисович, р. в к-зе "Красная Зорька" Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

КОХ Николай Васильевич, р. в Клинцовском р-не Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 28.11.1943.

Памятник на братской могиле в дер. Струмень

КОЧЕРГА Николай Федорович, р. в с. Киевичи Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 28.11.1943.

КРАСНЫЙ Николай Маркович, р. в 1924 в с. Печинки Стародубского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

КУСТАРЕВ Виктор Васильевич, ряд., в/ч 70591, погиб 28.11.1943.

ЛУХМАНОВ Павел Алексеевич, р. в г. Уральск, ряд., погиб 27.11.1943.

ЛЯМЦЕВ Григорий Васильевич, р. в д. Кневичи Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., погиб 28.11.1943.

МАКОВСКИЙ Владимир Иванович, р. в г. Москва, ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

МАСЛЕННИКОВ Александр Андреевич, р. в 1925 в г. Орел, ряд. 1206-го сп, погиб 23.9.1943.

МОИСЕЕВ Максим Герасимович, р. в д. Цветунь Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

МОКЛЯКОВ Николай Акимович, р. в 1912 в д. Плоское Стародубского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 30.11.1943.

НЕШКОВ Павел Кондратьевич, р. в 1906 в д. Крюково Стародубского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

Возложение венков к памятнику на братской могиле в дер. Струмень

ПОВАРЕНКО Николай Павлович, р. в с. Ущерные Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 28.11.1943.

ПОЛЕЩЕНКО Василий Петрович, р. в 1902 в д. Остромидово Стародубского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 28.11.1943.

ПОТАПЕНКО Федосий Иванович, р. в д. Маслюченка Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 28.2.1943.

ПОТАПОВ Виктор Алексеевич, р. в г. Саратов, гв. кап., погиб 11.11.1943.

ПОЧКОВ Прокоп Кондратьевич, р. в д. Осиновка Чечерского р-на Гомельской обл., ряд. 122-го мсб, умер от ран 23.11.1943.

РУБАН Иван Иванович, р. в 1900 в с. Верещаки Новозыбковского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 47991, погиб 3.11.1943.

РУДАКОВ Степан Федорович, р. в с. Щепятино Брасовского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 70591, погиб 29.11.1943.

СКРИМНИЧЕНКО Анатолий, р. в 1924 в г. Москва, мл. лейт. 1208-го сп 362-й сд, умер от ран 4.10.1943.

СТЕПАНОВ Елизар Максимович, р. в 1914 в Казенском р-не, Удмуртия, ефр., в/ч 01963, погиб 27.11.1943.

СУВОРОВ Василий Петрович, р. в 1924 в д. Рысково Рогачевского р-на Гомельской обл., партизан, погиб 2.11.1943.

СЯЛЫЧЕВ Николай Иванович, р. в 1912 в с. Славянка Егорлыкского р-на Ростовской обл., серж., в/ч 66549, погиб 9.10.1943.

ТАРАСКИН Федор Иванович, р. в 1916 в д. Глазово Орловского р-на Орловской обл., ефр. управл. по учету потерь, погиб 27.11.1943.

ТАФИНЦЕВ Никита Григорьевич, р. в 1908 в д. Верхотенье Сампурского р-на Тамбовской обл., мл. серж., погиб 10.12.1943.

ТУРЧАНИС Эдуард Михайлович, лейт., в/ч 70591, погиб 28.11.1943.

ТЯТЮШКИН Федор Федорович, р. в с. Семеновское Калининского р-на Калининской обл., ряд., в/ч 47991, погиб 9.10.1943.

УМЕРЕНКОВ Азар Федулович, р. в д. Шумская Золотухинского р-на Курской обл., ряд. 313-го гв. ап, умер от ран 17.11.1943.

ФИРСАКОВ Николай Максимович, р. в д. Гомаровичи Ленинградской обл., ряд., в/ч 53663, погиб 25.6.1944.

ФОКИН Александр Васильевич, р. в д. Подлуги Рыбковского р-на Рязанской обл., ряд. 1170-го сп, погиб 14.12.1943.

ЧЕСНОКОВ Михаил Алексеевич, р. в г. Чехов, мл. серж. 122-го мсб, умер от ран 25.2.1943.

КОРМЯНСКИЙ ПОСЕЛКОВЫЙ СОВЕТ

ЗАХОРОНЕНИЕ В ГОРОДСКОМ ПОСЕЛКЕ КОРМА

АВДОЛИН Василий Васильевич, лейт., погиб 4.7.1941.

АВРАМЕНКО Никита Кириллович, р. в 1912 в с. Ново-Гребля Золотоношского р-на Черкасской обл., ряд. 2084-го вппг, умер от ран 27.7.1941.

АНАШКИН Дмитрий Архипович, р. в 1923 в д. Антоновка Чаусского р-на Могилевской обл., партизан, погиб 28.9.1943.

АНИСИМОВ Иван Максимович, р. в 1898, серж., погиб 24.11.1943.

АРИСТОВ Алексей Иванович, ряд., погиб 6.7.1941.

БЕЛИЦКИЙ Василий Никитович, р. в с. Щукино Мостовского р-на Челябинской обл., ряд., в/ч 64178, погиб 1.12.1943.

БЛОХИН Николай Тимофеевич, р. в д. Бородино, серж. 667-го сп, погиб 25.2.1944.

БРЫЖОВ Кирилл Ефросимович, р. в д. В. Сотниково Урицкого р-на Орловской обл., ряд., в/ч 54210, погиб 9.2.1943.

БУЛДА Андрей Сергеевич, ряд. 338-го сп 96-й сд, погиб 21.2.1944.

БУРЕНКОВ Степан Степанович, р. в 1903 в с. Голубча Трубчевского р-на Брянской обл., ряд., умер от ран 29.11.1943.

БУХАНОВ Николай Николаевич, ряд., погиб 26.7.1944.

ВЕДЕНЕЕВ Иван Егорович, р. в 1921, ряд., погиб 30.7.1941.

ВЕРЖА Григорий Кузьмич, мл. серж., погиб 7.7.1941.

ВЛАДИМИРОВ Михаил Тихонович, ряд., погиб 5.7.1941.

ВОЛИК Петр Моисеевич, р. в д. Заречье Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 64178, погиб 1.12.1943.

ВОЛКОВ Виктор Петрович, р. в д. Барайково Кочинского р-на, ряд. 2084-го впг, умер от ран 28.7.1943.

ВЫКОЧКА Александр Иванович, р. в 1925 в Новозыбковском р-не Брянской обл., ряд., умер от ран 1.12.1943.

ГОЛЕНКОВ Пурей Нефедович, р. в 1900, ряд., в/ч 64178, погиб 21.11.1943.

ГОРЯЧЕВ Василий Михайлович, р. в с. Новоселки Рыбновского р-на Рязанской обл., серж. 312-го арт. полка, погиб 19.2.1943.

ГРОЖАН Алексей Иванович, р. в 1916 в г. Ново-Московск, ряд. центр. управл. по учету потерь, погиб 21.11.1943.

ГУСЕВ Иван Павлович, мл. серж. 667-го сп, погиб 23.2.1944.

ДВОРЯНКИН Конетантин Васильевич, р. в 1920 в д. Плюстовка Пугачевского р-на Саратовской обл., ряд. 2084-го эг, умер от ран 27.7.1941.

ДЖУМАНКУЛИЕВ Джуманазар, р. в 1924, ряд., погиб 26.11.1943.

ДОЛБЕШКИН Абрам Кондратьевич, р. в 1900, ряд., погиб 26.7.1944.

ДУБЧЕНКО Иван Павлович, р. в 1923, ряд., погиб 26.7.1941.

ДУРАКОВ Кузьма Максимович, ряд., погиб 12.8.1941.

ЕВГАФОВ Федор Алексеевич, р. в 1913 в г. Бугуруслан Оренбургской обл., ряд., в/ч 01017, умер от ран 29.7.1941.

ЕНИКЕЕВ Иван Павлович, р. в д. Ильинка Венгеровского р-на Новосибирской обл., лейт., в/ч 47991, погиб 1.12.1943.

ЕРМЫШЕН Максим Гаврилович, р. в д. Ивановщина Рязанской обл., ряд. 337-го сп, погиб 25.11.1943.

Памятник на братской могиле в г.п. Корма

ЕФИМОВ Петр Архипович, р. в 1906 в пос. Оскоровка Карагандинской обл., мл. серж. управл. по учету потерь, погиб 25.11.1943.

ЗЕЛЕНСКИЙ Яков Григорьевич, р. в г. Константиновка, ряд. 473-го ппг, умер от ран 12.8.1941.

ИВАНОВ Николай Иванович, р. в 1921 в д. Строительная Ефремовского р-на Тульской обл., ряд. управл. по учету потерь, умер от ран 3.8.1941.

ИВАНОВ Сергей Матвеевич, р. в с. Давыдовка Пугачевского р-на Саратовской обл., ряд. 2084-го ппг, умер от ран 25.7.1941.

ИЗМЕСТЬЕВ Петр Дмитриевич, р. в 1922 в с. Слободский Кировской обл., гв. старш. 340-го гв. сп, умер от ран 25.11.1943.

КАДИЕВ Адылгирей, р. в 1920 в с. Ленинаул Казбековского р-на, Дагестан, ряд. 340-го гв. сп.

КАРПЕНКО Иван Никитович, р. в д. Котелки Мглинского р-на Брянской обл., ряд. 856-го сп, погиб 22.11.1943.

КИРПИЧЕНКО Егор Миронович, р. в 1924, серж., погиб 25.11.1943.

КЛЮЙКОВ Егор Владимирович, р. в с. Смирное Тульской обл., ряд. 667-го сп, погиб 23.2.1944.

КОРОТКЕВИЧ Анатолий Михайлович, р. в 1924, ряд., погиб 17.5.1943.

КРОМБЕР Владимир Эдуардович, ряд., погиб 6.7.1941.

КУЗНЕЦОВ Анатолий Иванович, р. в г. Куйбышев, ряд., умер от ран 27.7.1941.

КУЛАКОВ Егор Леонтьевич, р. в м. Светополье Калининского р-на Кировской обл., ряд., в/ч 54310, погиб 5.2.1944.

КУМАРИН Григорий Петрович, р. в 1917, ряд., погиб 26.11.1943.

КУПРИЯНОВ Иван Дмитриевич, р. в 1924 в пос. Никольское Ленинградской обл., мл. лейт. 372-го сп 218-й сд, погиб 4.2.1944.

КУРАПОВ Сергей Николаевич, ст. политрук, погиб 12.8.1941.

ЛЕВЧЕНКО Артем Денисович, р. в с. Городок Костюковичского р-на Могилевской обл., ряд. 340-го сп, погиб 24.11.1943.

ЛУКЬЯНЦЕВ Федор Гаврилович, р. в 1903 в д. Мироновка Стародубского р-на Брянской обл., ряд., в/ч 64178, погиб 30.11.1943.

МАНОШКИН Иван Семенович, р. в д. Кулаково Старожиловского р-на Рязанской обл., ряд. ппг, умер от ран 9.8.1941.

МАРТЫНОВ Александр Степанович, р. в г. Артемовск, ряд. 2084-го эг, умер от ран 27.7.1941.

МАРЧЕНКО Виктор Порфирьевич, ряд., погиб 26.11.1943.

МАЦЕПУРО Андрей Васильевич, р. в д. Рудно-Голубовка Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 64178, погиб 29.11.1943.

МЕЛЬНИКОВ Кирилл Данилович, ряд., погиб 27.7.1944.

МИХАЙЛЕНКО Николай Дмитриевич, ряд., погиб 10.8.1941.

МИХАЛКИН Константин Андреевич, р. в д. Жучино Сафоновского р-на Смоленской обл., ряд., в/ч 19705, погиб 28.9.1943.

МУМИНОВ Таджибай, гв. лейт., погиб 25.11.1943.

МЯСНИКОВ Александр Иванович, р. в г. Петровск, ряд., в/ч 08352, погиб 23.10.1943.

НЕМИРОВСКИЙ Матвей Леонович, р. в 1906 в г. Симферополь, ряд., погиб 15.12.1943.

НЕЧИПОРЕНКО Михаил Трофимович, р. в с. В. Бобрик Краснопольского р-на, ряд. 2034-го ппг, умер от ран 25.7.1941.

ОБЖОРИН Анфодий Ефимович, ряд., погиб 12.10.1943.

ПИДШМОРГА Степан Григорьевич, р. в 1921, ряд., погиб 2.7.1941.

ПОВАЖСКИЙ Николай Андреевич, ряд., погиб 28.7.1944.

ПОГОРЕЛЬЦЕВ Федор Григорьевич, р. в д. Медведево Клинцовского р-на Орловской обл., ряд., в/ч 64178, погиб 29.11.1943.

ПОЛОВИЦКИЙ Семен Лукич, р. в 1919 в с. Круглы Борзнянского р-на Черниговской обл., ст. серж., погиб 13.8.1941.

ПОПУЦКИЙ Иван Андреевич, ряд., погиб 12.8.1941.

ПРИМАК Яков Трофимович, р. в 1910 в с. Красивое Первомайского р-на Харьковской обл., гв. ряд. 337-го сп 121-й сд, погиб 29.11.1943.

РЕМИН Николай Федорович, ряд., погиб 19.8.1941.

РОВНЯГИН Василий Никитович, р. в Бороньковском с/с Костюковичского р-на Могилевской обл., ряд. 290-го сп, погиб 22.11.1943.

САБУРОВ Константин Андреевич, ряд. управл. по учету потерь, погиб 24.1.1943.

САВЕЛЬЕВ Петр Григорьевич, р. в д. Кудашево Кимовского р-на Тульской обл., ефр., в/ч 64178, погиб 30.11.1943.

САВИХИН Федор Андреевич, р. в с. Меловое Хотынецкого р-на Орловской обл., ряд., в/ч 64178, погиб 29.11.1943.

САСОВ Семен Данилович, р. в д. Кольцовская Мошковского р-на, ряд. 2084-го пг, умер от ран 28.7.1941.

СЕДОВ Александр Васильевич, р. в д. Пантенеево Богородского р-на Горьковской обл., ряд. 2084-го пг, умер от ран 27.7.1941.

СЕНИН П. В., погиб 9.7.1941.

СЕРГЕЕВ Иван Федорович, ряд., погиб 9.7.1941.

СЕХИН Иван Алексеевич, ряд., в/ч 64178, погиб 1.12.1943.

СМЕТАНИН Яков Алексеевич, р. в с. Звягино, ряд., в/ч 54303, погиб 22.2.1944.

СОЗОНОВ Сергей Гаврилович, ряд., погиб 3.7.1941.

СТЕЛЬНИК Федор Трофимович, р. в 1918 в с. Поповка Глобинского р-на Полтавской обл., серж. отд. по учету потерь, умер от ран 10.8.1941.

СТЕПАНЧЕНКО Иван Яковлевич, р. в Льговском р-не Курской обл., ряд., в/ч 03303, погиб 29.11.1943.

ТАТАРЕНКОВ Иван Дмитриевич, р. в Курской обл., ряд., в/ч 15367, умер от ран 25.2.1944.

ТАТАРИНОВ Василий Прокофьевич, р. в г. Тула, ст. серж., в/ч 64178, погиб 1.12.1943.

ТРЯКШИН Василий Иванович, р. в 1923, мл. серж. отд. по учету потерь, погиб 12.11.1943.

ТУРАЕВ Андрей Семенович, р. в 1924 в с. Зерикла Абдулинского р-на Оренбургской обл., ряд., погиб 26.11.1943.

ТЮТЧЕНКО Николай Астапович, р. в с. Николаевка Белопольского р-на Сумской обл., ряд. 443-го пгс, умер от ран 10.8.1941.

УКРАНЧУК Павел Кириллович, р. в 1916 в г. Кировоград, ряд., погиб 25.11.1943.

ФЕДОРОВ Иван Васильевич, р. в 1921, ряд., погиб 31.7.1941.

ФЕОКТИСТОВ Николай Михайлович, р. в д. Звездино Калининского р-на Калининской обл., гв. ефр. 340-го гв. сп, погиб 27.11.1943.

ФИЦЕВ Степан Борисович, р. в 1910 в г. Гомель, ряд., в/ч 41651, погиб 20.5.1944.

ХАНОВ Самген Сектикови, р. в 1921, ряд., погиб 3.7.1941.

ХОРТОВ Василий Иванович, р. в с. Н. Перуново, ряд. 28-го сп, погиб 3.2.1944.

ЦУЦЕЛИН Алексей Ильич, р. на ст. Успенская Ильинского р-на Краснодарского края, ряд., умер от ран 27.11.1943.

ЦЫБУЛЬСКИЙ Николай Степанович, р. в 1920, майор, погиб 30.11.1943.

ЧАКВЕТАДЗЕ Саргат Васильевич, р. в 1910 в с. Зуби Цагерского р-на, Грузия, серж. 1285-го сп, погиб 4.12.1943.

ЧУГУНОВ Владимир Иванович, ряд., погиб 12.8.1941.

ШАБАНОВ Степан Дмитриевич, р. в д. Мерчик Богодуховского р-на Харьковской обл., ряд., умер от ран 5.8.1941.

ШЕСТОВ Александр Гаврилович, р. в 1921 в д. Студено Поле Каменского р-на Калининской обл., ряд., умер от ран 30.7.1941.

ШИЛОВИЧ Иван Моисеевич, р. в Меркуловичском с/с Чечерского р-на Гомельской обл., партизан, погиб 2.10.1943.

ШЛЕЕНКОВ Тимофей Ермолаевич, р. в 1903, ряд., погиб 27.11.1943.

ШУШМАНОВ Анатолий Федорович, р. в г. Орел, ряд. 340-го гв. сп, погиб 26.11.1943.

ЮДЕНОК Иван Тихонович, р. в с. Шаблиново Коропского р-на Черниговской обл., мл. серж. 2084-го пг, умер от ран 27.7.1941.

ЯКИМОВ Иван Петрович, ряд., погиб 31.7.1941.

Воіны-землякі, якія загінулі ці прапалі без вестак на франтах Вялікай Айчыннай вайны

АКЦЯБРОЎСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

ВЁСКА АКЦЯБРОВА

АВЕРЧАНКА Аляксандр Іванавіч, н. у 1910, загінуў у лістападзе 1943.

АВЕРЧАНКА Іван Агеевіч, н. у 1922, рад., загінуў 26.9.1942 пад Сталінградам.

АВЕРЧАНКА Іван Паўлавіч, н. у 1901, загінуў у ліпені 1944.

АВЕРЧАНКА Іван Піліпавіч, н. у 1906, загінуў у лютым 1944.

АВЕРЧАНКА Мікалай Гаўрылавіч, н. у 1909, загінуў 16.11.1943.

АВЕРЧАНКА Мікалай Паўлавіч, н. у 1923, стралок, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

АЗАРАНКА Адам Сцяпанавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

АЗАРАНКА Акім Адамавіч, н. у 1917, лейт., памёр ад ран 17.3.1945 у Венгрыі.

АНДРЭЕНКА Міхаіл Кірэевіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак 5.9.1942 пад Смаленскам.

БАЛМАЧЭНКА Дзямід Адамавіч, н. у 1913, стралок 1316-га стралковага палка, прапаў без вестак у Палескай вобл., в. Церабулін Парыцкага р-на.

БАЛМАЧЭНКА Мікалай Марцінавіч, н. у 1918, стралок, прапаў без вестак у маі 1944.

БАРАНАЎ Андрэй Аксёнавіч, рад., памёр ад ран 1.7.1942.

БАРАНАЎ Сяргей Аксёнавіч, н. у 1910, стралок, загінуў 1.7.1942 у Ленінградскай вобласці.

БЕРДНІКАЎ Ананій Іванавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак 1.8.1941.

БРЫЦЯНКОЎ Міхаіл Дзянісавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак 16.7.1941.

БРЫЦЯНКОЎ Уладзімір Дзянісавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1941.

БРЫЦЯНКОЎ Уладзімір Дзянісавіч, н. у 1920, стралок, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

БУДНІКАЎ Апанас Цярэнцьевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

БУРДОЛЕНКА Пётр Пятровіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

Помнік на брацкай магіле ў в. Акцяброва

ВАЙЦЕНКА Рыгор Мінавіч, н. у 1918, загінуў у красавіку 1944.

ГЕРАСЦЯНОК Іван Давыдавіч, н. у 1913, прапаў без вестак 5.12.1943.

ГЕРАСЦЯНОК Ягор Захаравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГІБЯНКОЎ Іван Акімавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДЗЕЙКАЎ Мікалай Ягоравіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

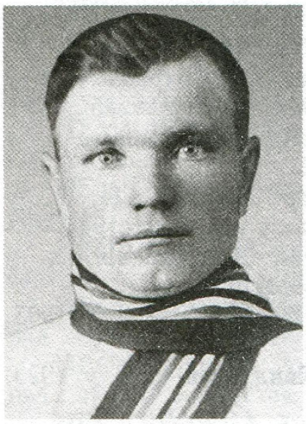

А. А. Іваноў

ДЗЕМІДЗЕНКА Аляксандр Елісеевіч, н. у 1916, загінуў у красавіку 1944.

ДЗЕМІДЗЕНКА Аляксей Паўлавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ДЗЕМІДЗЕНКА Васіль Цімафеевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ДЗЕМІДЗЕНКА Павел Іларыёнавіч, н. у 1909, загінуў у жніўні 1944.

ДЗЕМІДЗЕНКА Сяргей Елісеевіч, н. у 1913, загінуў у верасні 1944.

ДЗЕМІДЗЕНКА Фёдар Паўлавіч, н. у 1923, гв. сярж., камандзір гарматы, загінуў 26.4.1945 у Германіі.

ДЗЕМІДЗЕНКА Фядос Ільіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДЗЕНЬДОБРАНЬКА Антон Сямёнавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДЗЕНЬДОБРАНЬКА Дзмітрый Захаравіч, н. у 1911, загінуў у чэрвені 1944.

ДЗЕНЬДОБРАНЬКА Павел Цітавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДЗЯМЕНЦЬЕЎ Андрэй Яўстратавіч, н. у 1901, загінуў у жніўні 1944.

ДРАБЛЯНКОЎ Андрэй Захаравіч, н. у 1922, загінуў у красавіку 1944.

ДРАБЛЯНКОЎ Дзмітрый Захаравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДРАБЛЯНКОЎ Пётр Данілавіч, н. у 1918, загінуў у лютым 1944.

ЕСІПЕНКА Іван Цімафеевіч, н. у 1901, загінуў у красавіку 1944.

ЕСІПЕНКА Рыгор Іванавіч, н. у 1923, рад., загінуў 4.8.1944.

ЕСІПЕНКА Уладзімір Акімавіч, н. у 1925, стралок, загінуў у чэрвені 1944.

ЖУКАЎ Міхаіл Яфрэмавіч, н. у 1921, ст. тэлефаніст, загінуў 10.2.1945 у Германіі.

ЖЫВАДЗЁРАЎ Іван Яўстратавіч, н. у 1919, сапёр, памёр ад ран 20.3.1945 ва Усходняй Прусіі.

ЗАЙЦАЎ Апанас Іванавіч, н. у 1900, загінуў 6.8.1944 пад Беластокам.

ЗАЙЦАЎ Георгій Цярэнцьевіч, н. у 1925, рад., памёр ад ран 1.12.1943 у в. Драгунова Жураўіцкага р-на Гомельскай вобл.

ЗАЙЦАЎ Іван Іларыёнавіч, н. у 1919, кам. аддз., гв. сярж., загінуў 13.2.1945 у Германіі.

ЗАЙЦАЎ Іван Кузьміч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ЗАЙЦАЎ Мікалай Нічыпаравіч, н. у 1924, загінуў 9.12.1943.

ЗАЙЦАЎ Ягор Ягоравіч, н. у 1925, рад., загінуў 26.10.1943 пад Слаўгарадам.

ЗАЙЦАЎ Якаў Іванавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЗАПЕЧАНКА Сцяпан Аляксеевіч, н. у 1921, рад., загінуў 27.3.1942.

ЗАПЕЧАНКА Сцяпан Лаўрынавіч, н. у 1926, загінуў у чэрвені 1944.

ЗАХАРЭНКА Антон Сцяпанавіч, н. у 1919, загінуў 31.7.1941.

ЗАХАРЭНКА Апанас Сямёнавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЗАХАРЭНКА Іван Мікалаевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЗАХАРЭНКА Іван Пятровіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЗАХАРЭНКА Іван Рыгоравіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ЗАХАРЭНКА Іван Цімафеевіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

ЗАХАРЭНКА Кірыл Рыгоравіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

ЗАХАРЭНКА Кузьма Іванавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЗАХАРЭНКА Надзея Антонаўна, н. у 1920, сярж., медыцынская сястра, прапала без вестак у лютым 1944.

ЗАХАРЭНКА Павел Лазаравіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ЗАХАРЭНКА Павел Мікалаевіч, н. у 1918, загінуў у жніўні 1943.

ЗАХАРЭНКА Пётр Платонавіч, н. у 1923, сярж., загінуў 3.10.1942 пад Ленінградам.

ЗАХАРЭНКА Уладзімір Лукіч, н. у 1920, загінуў 1.1.1942.

ЗАХАРЭНКА Фёдар Мітрафанавіч, н. у 1908, рад., загінуў 20.2.1945.

ЗАХАРЭНКА Яфім Іванавіч, н. у 1921, рад., загінуў 25.8.1942.

ЗАХАРЭНКА Яфім Мацвеевіч, н. у 1914, загінуў у снежні 1943.

ІВАНОЎ Акім Адамавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак 20.1.1944.

ІВАНОЎ Іван Сцяпанавіч, н. у 1917, загінуў у снежні 1943.

ІВАНОЎ Ільля Кузьміч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ІВАНОЎ Іосіф Кузьміч, н. у 1919, загінуў у красавіку 1944.

ІВАНОЎ Іосіф Трафімавіч, н. у 1908, стралок, загінуў 4.9.1942.

ІВАНОЎ Мікалай Кузьміч, н. у 1921, загінуў у лютым 1944.

ІВАНОЎ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

ІВАНОЎ Міхаіл Кузьміч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

ІВАНОЎ Пётр Сцяпанавіч, н. у 1919, загінуў у лютым 1944.

ІВАНОЎ Пімен Трафімавіч, н. у 1896, стралок, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ІВАНОЎ Савасцей Андрэевіч, н. у 1924, рад., загінуў 15.7.1944 пад Беластокам.

ІВАНОЎ Фёдар Гаўрылавіч, н. у 1920, кам. аддз., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАЛІНІН Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1909, загінуў у красавіку 1944.

КАЛІННІКАЎ Іван Сафонавіч, н. у 1918, сярж., прапаў без вестак у маі 1944.

КАЛІННІКАЎ Мікалай Аляксандравіч, н. у 1924, рад., памёр ад ран 10.1.1944 у в. Земніца Журавіцкага р-на.

КАЛІННІКАЎ Сцяфан Аляксандравіч, н. в 1912, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

КАНДРАТКОЎ Сямён Касьянавіч, н. у 1908, загінуў у палоне 4.5.1943.

КАНДРАШОЎ Мітрафан Барысавіч, н. у 1900, прапаў без вестак у лютым 1944.

КАНДРАШОЎ Цімафей Барысавіч, н. у 1904, загінуў у красавіку 1944.

КАНДРАШОЎ Якаў Касьянавіч, н. у 1910, загінуў 15.1.1945 у в. Дамброўка пад Варшавай.

КЛІМАЎ Адам Нічыпаравіч, н. у 1922, прапаў без вестак 25.8.1944.

КЛІМАЎ Анатоль Ігнатавіч, н. у 1922, мал. лейт., памёр ад ран 25.9.1945.

КЛІМАЎ Анатоль Клімавіч, н. у 1903, загінуў 19.9.1944 у Польшчы, в. Старое Брудна.

КЛІМАЎ Васіль Клімавіч, н. у 1911, загінуў у красавіку 1944.

КЛІМАЎ Захар Васілевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у снежні 1943.

КЛІМАЎ Іван Раманавіч, н. у 1908, прапаў без вестак у лютым 1944.

КЛІМАЎ Павел Клімавіч, н. у 1900, загінуў у чэрвені 1944.

КЛІМАЎ Рыгор Дзмітрыевіч, н. у 1924, загінуў 26.7.1944 пад Брэстам.

КЛІМАЎ Рыгор Ціханавіч, н. у 1922, загінуў 19.11.1942.

КЛІМАЎ Сяргей Ціханавіч, н. у 1913, рад., загінуў 2.2.1944.

КЛІМАЎ Сяргей Ціханавіч, н. у 1918, загінуў 2.2.1944.

КОРНЕЎ Міхаіл Сяргеевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у верасні 1943.

КОЎГАНАЎ Акім Аляксандравіч, н. у 1909, стралок, загінуў 15.1.1945.

КОЎГАНАЎ Піліп Аляксандравіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КРАСОЎСКІ Аляксей Мацвеевіч, н. у 1910, загінуў 25.2.1944.

КРАСОЎСКІ Аляксей Рыгоравіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КРАСОЎСКІ Лукаш Рыгоравіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КРАЎЧАНКА Аляксандр Лявонавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КРАЎЧАНКА Ціт Пятровіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

КРУПЕНЧАНКА Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1926, рад., загінуў 11.10.1944 пад Варшавай.

КРУПЕНЧАНКА Мікіта Дзмітрыевіч, н. у 1926, загінуў у лютым 1944.

КРУПЕНЧАНКА Пётр Дзмітрыевіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

КРУПЕНЧАНКА Ціхан Дзмітрыевіч, н. у 1909, прапаў без вестак у верасні 1941.

КУЛЯШОЎ Кандрат Цімафеевіч, н. у 1905, загінуў у чэрвені 1944.

КУЛЯШОЎ Міхаіл Кандратавіч, н. у 1923, загінуў 9.8.1944.

ЛАТЫШАЎ Міхаіл Пятровіч, н. у 1908, загінуў у красавіку 1944.

МАЗУРКІН Аляксей Савельевіч, н. у 1921, стралок, загінуў 1.8.1941.

МАЗУРКІН Іван Емяльянавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МАЗУРКІН Іван Ігнатавіч, н. у 1918, загінуў 7.5.1942 пад Ленінградам.

МАЗУРКІН Ілья Барысавіч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МАЗУРКІН Мікалай Ігнатавіч, н. у 1922, гв. старш., загінуў 10.9.1943.

МАЗУРКІН Сямён Емяльянавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

МАЗУРКІН Яўсей Паўлавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

МАКАРЭВІЧ Аляксандр Карпавіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

МАКАРЭВІЧ Аляксандр Карпавіч, н. у 1922, сярж., каман. аддз., прапаў без вестак у лютым 1944.

МАКАРЭВІЧ Андрэй Іосіфавіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.

МАКАРЭВІЧ Васіль Іосіфавіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

МАКАРЭВІЧ Іван Карпавіч, н. у 1918, загінуў у красавіку 1944.

МАЛЮЧЭНКА Адам Сямёнавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МАЛЮЧЭНКА Аксён Кузьміч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МАЛЮЧЭНКА Аляксей Кузьміч, н. у 1908, стралок, прапаў без вестак 11.6.1942.

МАЛЮЧЭНКА Іларыён Кузьміч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МАЛЮЧЭНКА Мірон Мікітавіч, н. у 1911, загінуў у красавіку 1944.

МЕЛЬНІКАЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1917, загінуў у жніўні 1944.

МЕЛЬНІКАЎ Леанід Фёдаравіч, н. у 1923, прапаў без вестак 26.4.1945 у Германіі.

МІРОНАЎ Уладзімір Аляксеевіч, н. у 1909, ст. лейт., загінуў у лютым 1944 у Польшчы

МІРОШКІН Кірыл Антонавіч, н. у 1906, загінуў у ліпені 1944.

МІРОШКІН Раман Антонавіч, н. у 1909, загінуў у снежні 1943.

МІРОШКІН Свірыд Цітавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у красавіку 1945.

МІХЕЕЎ Аляксей Якаўлевіч, н. у 1916, загінуў у красавіку 1944.

НЕМЧАНКА Пётр Патапавіч, н. у 1906, загінуў у сакавіку 1942.

НЕМЧАНКА Фёдар Пятровіч, н. у 1915, загінуў 25.11.1942.

НЕСЦЯРЭНКА Анатоль Сяргеевіч, н. у 1921, санітар, прапаў без вестак 9.7.1942.

НЕСЦЯРЭНКА Андрэй Сяргеевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

НЕСЦЯРЭНКА Антон Ігнатавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

НЕСЦЯРЭНКА Апанас Паўлавіч, н. у 1900, загінуў у снежні 1943.

НЕСЦЯРЭНКА Кузьма Антонавіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

НЯЎРОЎСКІ Якаў Раманавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАЦЁМКІН Андрэй Мацвеевіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ПАЦЁМКІН Гаўрыла Мацвеевіч, н. у 1908, стралок, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

РАЖКОЎ Васіль Міхайлавіч, н. у. 1917, загінуў у красавіку 1944.

РАЖКОЎ Іван Патапавіч, н. у 1908, ст. сярж., пам. кам. узв., загінуў 12.10.1944 у Польшчы, г. Тожан.

РАЖКОЎ Максім Фёдаравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

РАЖКОЎ Мікалай Ягоравіч, н. у 1922, загінуў у чэрвені 1944.

РАЖКОЎ Пётр Фёдаравіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1943.

РАЗУВАЛАЎ Алег Міхайлавіч, н. у 1925, мал. лейт., кам. кул. узв., загінуў 8.2.1945 у Германіі, г. Градкау.

РАЗУВАЛАЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1923, загінуў 8.2.1945.

РАМАНЕНКА Іван Мітрафанавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у снежні 1943.

РЫЖАНКОЎ Васіль Дзмітрыевіч, н. у 1910, загінуў у красавіку 1944.

РЫЖАНКОЎ Міхаіл Дзмітрыевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

РЫЖАНКОЎ Фёдар Міхайлавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

САДОМЕНКА Пётр Давыдавіч, н. у 1898, загінуў у лютым 1944.

САДОМЕНКА Пётр Давыдавіч, н. у 1900, стралок, прапаў без вестак 17.10.1943.

САДОМЕНКА Фёдар Давыдавіч, н. у 1918, загінуў у лютым 1944.

САПАЖЭНКА Васіль Емяльянавіч, н. у 1911, прапаў без вестак у красавіку 1944.

САПАЖЭНКА Іван Яўменавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

САПАЖЭНКА Іларыён Антонавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

САПАЖЭНКА Павел Яўменавіч, н. у 1913, рад., загінуў 4.11.1942 пад Сталінградам.

САФРОНАЎ Цімафей Лукіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СТАЛЯВОНЕНКА Лаўрын Фёдаравіч, н. у 1904, загінуў у красавіку 1944.

СТАЛЯВОНЕНКА Міхаіл Фёдаравіч, н. у 1906, рад., шафёр, прапаў без вестак 14.8.1944.

СТАРЧАНКА Апанас Пятровіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СТАРЧАНКА Апанас Сяргеевіч, н. у 1909, загінуў у красавіку 1944.

СЦЕФАНЕНКА Антон Віктаравіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак 4.11.1944.

СЦЕФАНЕНКА Леанід Віктаравіч, н. у 1915, старш. батальёна, прапаў без вестак у лютым 1944.

СЯРГЕЕНКА Аляксандр Сямёнавіч, н. у 1913, пам. кам. узв., прапаў без вестак у 1941.

СЯРГЕЕНКА Ілья Сямёнавіч, н. у 1923, радыст, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ТАКАЛЕНКА Ілья Паўлавіч, н. у 1907, загінуў у лютым 1944.

ТАМАШКОЎ Андрэй Іванавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ТАМАШКОЎ Іван Адамавіч, н. у 1920, рад., загінуў 28.2.1943.

ТАМАШКОЎ Іван Андрэевіч, н. у 1905, кулямётчык, загінуў 4.12.1942 пад Ржэвам.

ТАМАШКОЎ Павел Ігнатавіч, н. у 1905, рад., стралок, прапаў без вестак 21.2.1944.

ТАМАШКОЎ Яфім Пятровіч, н. у 1901, загінуў 23.4.1944.

ФЯДОСЕНКА Захар Паўлавіч, н. у 1910, рад., загінуў 16.11.1941.

ФЯДОСЕНКА Мікалай Пятровіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ФЯДОСЕНКА Павел Еўдакімавіч, н. у 1918, загінуў 5.7.1944.

ЦЫГАНКОЎ Аляксандр Кузьміч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦЫГАНКОЎ Аляксандр Тарасавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦЫГАНКОЎ Аляксей Мінавіч, н. у 1912, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЦЫГАНКОЎ Аляксей Міхайлавіч, н. у 1921, стралок, загінуў 2.8.1944.

ЦЫГАНКОЎ Елісей Апанасавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦЫГАНКОЎ Емяльян Мікалаевіч, н. у 1908, загінуў у красавіку 1944.

ЦЫГАНКОЎ Іван Ігнатавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦЫГАНКОЎ Іван Мінавіч, н. у 1910, загінуў у красавіку 1944.

ЦЫГАНКОЎ Мікалай Мацвеевіч, н. у 1923, загінуў 10.2.1942.

ЦЫГАНКОЎ Піліп Сямёнавіч, н. у 1905, стралок, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ЦЫГАНКОЎ Пракоп Гаўрылавіч, н. у 1911, мал. лейт., кам. узв. сувязі, прапаў без вестак 2.8.1942 у Растоўскай вобл., г. Шахты.

ЦЫГАНКОЎ Тарас Несцеравіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ЦЫГАНКОЎ *Ягор Кузьміч*, н. у 1893, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ЦЫКУНЕНКА Кірыл Гаўрылавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1941.

ШАРШНЁЎ Канстанцін Кірылавіч, н. у 1910, загінуў у красавіку 1944.

ШАРШНЁЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1912, загінуў у снежні 1941.

ШАРШНЁЎ Міхаіл Акімавіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ШАРШНЁЎ Уладзімір Акімавіч, н. у 1922, загінуў 1.10.1943.

ШАРШНЁЎ Уладзімір Пятровіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ШАРШНЁЎ Фядос Андрэевіч, н. у 1918, загінуў у красавіку 1944.

ШУРАЕЎ Васіль Васілевіч, н. у 1924, стралок, рад., прапаў без вестак у снежні 1943.

ШУРАЕЎ Сямён Мікалаевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ШУРАЕЎ Сямён Фёдаравіч, н. у 1912, загінуў у чэрвені 1942.

ШУТОЎ Аляксандр Фаміч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

ШУТОЎ Аляксей Іванавіч, н. у 1915, загінуў у лістападзе 1944.

ШУТОЎ Васіль Міхайлавіч, н. у 1924, загінуў у жніўні 1944.

ШУТОЎ Герасім Усцінавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ШУТОЎ Іван Іосіфавіч, н. у 1911, загінуў у лютым 1944.

ШУТОЎ Рыгор Іванавіч, н. у 1924, стралок, прапаў без вестак 2.2.1944.

ЯКАВЕНКА Васіль Максімавіч, н. у 1892, загінуў 11.1.1943.

ЯКАВЕНКА Іван Міхайлавіч, н. у 1914, ст. сярж., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЯЎМЕНЕНКА Фрол Міхайлавіч, н. у 1900, загінуў 1.7.1944.

ЯФРЭМЕНКА Нічыпар Кандратавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у ліпені 1941.

ЯФРЭМЕНКА Фёдар Ягоравіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ПАСЁЛАК ЗАБАЛОЦКАЕ

АЎРАМЕНКА Леанід Апанасавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ГЕРАСІМАЎ Іларыён Макеевіч, н. у 1899, рад., загінуў 2.4.1943.

КАЛАЦІЛКІН Віктар Піліпавіч, н. у 1919, загінуў у красавіку 1944.

КАЛАЦІЛКІН Іван Якаўлевіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.

ЛЕБЕДЗЕЎ Адам Іосіфавіч, н. у 1904, сапёр, загінуў 5.10.1941.

ЛЕБЕДЗЕЎ Аляксандр Ільіч, н. у 1912, загінуў у ліпені 1944.

ЛЕБЕДЗЕЎ Васіль Германавіч, н. у 1918, рад., кулямётчык, загінуў 10.2.1943 пад Ленінградам.

ЛЕБЕДЗЕЎ Кузьма Ягоравіч, н. у 1927, загінуў у чэрвені 1944.

ЛЕБЕДЗЕЎ Ягор Еўдакімавіч, н. у 1893, загінуў у красавіку 1944.

ЯФРЭМЕНКА Анатоль Ягоравіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ВЁСКА КОСАЛЬ

АСІПЕНКА Уладзімір Акімавіч, н. у 1914, загінуў 15.8.1943.

АСТАПЕНКА Іван Герасімавіч, н. у 1904, загінуў у красавіку 1944.

БЕРДНІКАЎ Васіль Данілавіч, н. у 1926, сярж., прапаў без вестак 6.5.1942.

БЕРДНІКАЎ Іван Захаравіч, н. у 1921, прапаў без вестак 24.3.1943.

БЕРДНІКАЎ Павел Васілевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

БЕРДНІКАЎ Пётр Данілавіч, н. у 1911, загінуў 28.11.1941.

БЕРДНІКАЎ Трафім Захаравіч, нар. у 1900, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

БЕРДНІКАЎ Ягор Васілевіч, н. у 1923, рад., памёр ад ран 17.2.1944.

БЕРДНІКАЎ Ягор Мікалаевіч, н. у 1923, загінуў у красавіку 1944.

БЫЧКОЎ Даніла Панцялеевіч, н. у 1906, загінуў 29.10.1943.

ВОЛКАВА Ганна Фёдараўна, н. у 1919, загінула ў чэрвені 1944.

ВОЛКАЎ Аляксандр Адамавіч, н. у 1924, загінуў у лістападзе 1943.

ВОЛКАЎ Піліп Васілевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГАРБУЗАЎ Павел Цітавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

ГАРБУЗАЎ Рыгор Цітавіч, н. у 1917, рад., загінуў у ліпені 1943.

ДАРАФЕЕЎ Мікалай Пятровіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

ЕСІПЕНКА Мікалай Фёдаравіч, н. у 1920, загінуў у красавіку 1944.

ЗАЙЦАЎ Георгій Цярэнцьевіч, н. 1926, загінуў 1.12.1943.

КУЛАГІН Іван Сяргеевіч, н. у 1920, рад., загінуў у верасні 1941.

КУЛАЖАНКА Антон Пятровіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

КУЛАЖАНКА Іван Сяргеевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КУЛАЖАНКА Сяргей Іванавіч, н. у 1894, сапёр, загінуў 5.10.1941.

КУЛАЖАНКА Яфім Пятровіч, н. у 1912, загінуў у красавіку 1944.

МІРОНЕНКА Васіль Елісеевіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МІРОНЕНКА Іван Елісеевіч, н. у 1916, загінуў 5.3.1945.

МІРОНЕНКА Якаў Елісеевіч, н. у 1912, загінуў у красавіку 1944.

МУРАЎЁЎ Аляксей Аляксеевіч, н. у 1923, стралок, загінуў 18.3.1942.

МУРАЎЁЎ Аляксей Данілавіч, н. у 1919, загінуў у ліпені 1944.

МУРАЎЁЎ Антон Данілавіч, н. у 1915, прапаў без вестак у лістападзе 1943.

ПІНТУСАЎ Сяргей Адамавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПРАХАРЭНКА Апанас Міхайлавіч, н. у 1919, рад., загінуў у палоне 23.10.1941.

ПРАХАРЭНКА Іван Іосіфавіч, н. у 1918, загінуў 19.12. 1941 пад Ленінградам.

ПРАХАРЭНКА Іван Яфрэмавіч, н. у 1919, камандзір узвода, загінуў у жніўні 1944 у Ленінградскай вобл., в. Н. Сузі.

РАУВАЛАЎ Сяргей Іосіфавіч, н. у 1894, сапёр, прапаў без вестак 5.10.1941.

РАУВАЛАЎ Улас Іосіфавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

РЫЖАНКОЎ Павел Дзмітрыевіч, н. у 1902, загінуў 20.8.1941.

РЫЖАНКОЎ Фёдар Дзмітрыевіч, н. у 1921, рад., памёр ад ран 22.11.1941.

СІНЯГАЕЎ Кузьма Сцяпанавіч, н. у 1915, камандзір, прапаў без вестак у лютым 1941.

СІНЯГАЕЎ Пётр Сцяпанавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СОТНІКАЎ Арцём Сяргеевіч, н. у 1918, загінуў 26.10.1941.

СОТНІКАЎ Іван Яфімавіч, н. у 1913, загінуў 9.5.1942.

ЦЫКУНЕНКА Пракоп Гаўрылавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак 5.10.1941.

ЦЫКУНЕНКА Трафім Сямёнавіч, н. у 1906, прапаў без вестак у студзені 1944.

ЦЫКУНЕНКА Юрый Якаўлевіч, н. у 1907, загінуў у верасні 1944.

ЦЫКУНЕНКА Ягор Якаўлевіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак 5.10.1941.

ШАРУЕЎ Васіль Рыгоравіч, н. у 1919, прапаў без вестак у ліпені 1941.

ШАРШНЁЎ Рыгор Цярэнцьевіч, н. у 1925, загінуў 8.1.1944.

ШАФЕРАЎ Рыгор Іванавіч, н. у 1919, прапаў без вестак у лютым 1944.

ЯНКОЎСКІ Пiлiп Фаміч, н. у 1900, прапаў без вестак 13.6.1942.

ЯНКОЎСКІ Фама Рыгоравіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак 24.11.1941.

ЯЎСТРАЦЕНКА Архіп Авяр'навіч, н. у 1905, рад., загінуў 6.3.1945.

ЯЎСТРАЦЕНКА Уладзімір Кузьміч, н. у 1923, прапаў без вестак 4.3.1942.

ВЁСКА КОСАЛЬСКІ ПРУДОК

ЕСІПЕНКА Трафім Ціханавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

КОРНЕЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1902, сапёр, загінуў 5.10.1941.

КОРНЕЎ Іван Сямёнавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КОРНЕЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1925, яфр., памёр ад ран 10.6.1944.

КОРНЕЎ Мікалай Сямёнавіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

КОРНЕЎ Пётр Андрэевіч, н. у 1904, рад., загінуў у красавіку 1945.

КОРНЕЎ Пётр Уладзіміравіч, н. у 1920, загінуў у студзені 1944.

КУГАКОЛАЎ Іван Ільіч, н. у 1920, рад., загінуў у верасні 1941.

КУГАКОЛАЎ Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак 22.7.1944 пад Выбаргам.

РЫЖАНКОЎ Васіль Пракопавіч, н. у 1898, загінуў у красавіку 1945.

РЫЖАНКОЎ Іван Цімафеевіч, н. у 1899, кап., прапаў без вестак у лістападзе 1943.

РЫЖАНКОЎ Пётр Цімафеевіч, н. у 1900, стралок, загінуў 9.2.1944.

ТУРБІКАЎ Даніла Раманавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ТУРБІКАЎ Дзмітрый Ціханавіч, н. у 1925, стралок, памёр ад ран 2.9.1944.

ТУРБІКАЎ Іван Раманавіч, н. у 1911, загінуў у красавіку 1945.

ТУРБІКАЎ Мітрафан Ціханавіч, н. у 1919, загінуў у чэрвені 1944.

ЦЫКУНЕНКА Іван Пятровіч, н. у 1914, прапаў без вестак 5.10.1941.

ЦЫКУНЕНКА Уладзімір Паўлавіч, н. у 1924, загінуў у красавіку 1944.

ШАРУЕЎ Адам Савельевіч, н. у 1919, гв. сярж., памочнік камандзіра ўзвода, загінуў 18.1.1945.

ШАРУЕЎ Уладзімір Савельевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ВЁСКА КУРГАННЕ

МІРОНЕНКА Іван Апанасавіч, н. у 1899, стралок, прапаў без вестак.

МІРОНЕНКА Іван Апанасавіч, н. у 1902, стралок, прапаў без вестак 1.3.1944.

МІРОНЕНКА Іван Мацвеевіч, н. у 1919, загінуў 28.11.1943.

МІРОНЕНКА Іван Сямёнавіч, н. у 1912, санітар, загінуў 20.1.1942.

МІРОНЕНКА Іосіф Фёдаравіч, н. у 1900, прапаў без вестак у маі 1944.

МІРОНЕНКА Мацвей Захаравіч, н. у 1895, загінуў у красавіку 1944.

МІРОНЕНКА Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1922, рад., загінуў 20.8.1943 пад Харкавам.

МІРОНЕНКА Пётр Фаміч, н. у 1925, загінуў 14.8.1943.

МІРОНЕНКА Серафім Фёдаравіч, н. у 1913, стралок, загінуў 22.1.1945.

МІРОНЕНКА Сяргей Яфімавіч, н. у 1905, загінуў у ліпені 1944.

МІРОНЕНКА Уладзімір Мацвеевіч, н. у 1922, загінуў у красавіку 1944.

МІРОНЕНКА Фёдар Мацвеевіч, н. у 1913, загінуў у лютым 1944.

МІРОНЕНКА Фёдар Якаўлевіч, н. у 1908, загінуў 12.5.1942 па Харкавам.

МІРОНЕНКА Якаў Емяльянавіч, н. у 1918, рад., загінуў 20.2.1942.

МІРОНЕНКА Якаў Іванавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1943.

МІРОНЕНКА Якаў Кірылавіч, н. у 1898, загінуў у лютым 1944.

МІРОНЕНКА Якаў Яфімавіч, н. у 1912, загінуў у ліпені 1944.

ХАДАНОВІЧ Іван Васілевіч, н. у 1914, загінуў 28.7.1943.

ХАДАНОВІЧ Павел Канстанцінавіч, н. у 1914, загінуў 15.2.1944.

БАРСУКОЎСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

ВЁСКА БАРСУКІ

АНДРОСЕНКА Кузьма Раманавіч, н. у 1900, загінуў у лютым 1944.

АНІШЧАНКА Аркадзь Апанасавіч, н. у 1925, прапаў без вестак у лютым 1944.

АНІШЧАНКА Аркадзь Максімавіч, н. у 1921, сярж., загінуў 2.5.1942.

АНІШЧАНКА Даніла Іванавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

АНІШЧАНКА Мікіта Данілавіч, н. у 1906, загінуў у 1944.

АНІШЧАНКА Ягор Кандратавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

АФАНАСЕНКА Апанас Кірылавіч, н. у 1921, прапаў без вестак у лютым 1944.

АФАНАСЕНКА Міхаіл Данілавіч, н. у 1910, загінуў у 1943.

БАГДАНОВІЧ Герасім Антонавіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

ДЗЕГІЛЕВІЧ Анатоль Якаўлевіч, н. у 1927, прапаў без вестак у 1945.

ЕРМАКОЎ Андрэй Фадзеевіч, н. у 1906, загінуў у лютым 1944.

ЕРМАКОЎ Кірыла Іванавіч, н. у 1917, загінуў у лютым 1944.

ЖАРАБЦОЎ Улас Сямёнавіч, н. у 1901, рад., загінуў 5.1.1944.

ЗАЙЦАЎ Зіновій Давыдавіч, н. у 1924, рад., загінуў 11.2.1944.

ЗАЙЦАЎ Мітрафан Аўрамавіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

КАВАЛЁЎ Архіп Рыгоравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

КАРЖОЎ Васіль Трафімавіч, н. у 1920, загінуў у лютым 1944.

КАРЗУНОЎ Васіль Сямёнавіч, н. у 1920, загінуў у лютым 1944.

КАТЛЯРОЎ Васіль Фёдаравіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак 5.5.1944.

КАТЛЯРОЎ Іван Васілевіч, н. у 1918, загінуў у верасні 1941.

КАТЛЯРОЎ Іван Конанавіч, н. у 1922, загінуў у лістападзе 1941.

КАТЛЯРОЎ Конан Іванавіч, н. у 1900.

Помнік на брацкай магіле ў в. Курганне

КАТЛЯРОЎ Міхаіл Конанавіч, н. у 1924, рад., загінуў у верасні 1944.

КЕЎЛЕЎ Іван Сафронавіч, н. у 1920, загінуў у лютым 1944.

КЕЎЛЕЎ Яўген Сафронавіч, н. у 1922, загінуў у чэрвені 1944.

КЛАЧКОЎ Георгій Васілевіч, н. у 1919, ст. сярж., загінуў 25.1.1944.

МЕЛЬНІКАЎ Міхаіл Ільіч, н. у 1914, мал. сярж., загінуў 21.7.1943.

ПАХОМАЎ Сцяпан Парфенавіч, н. у 1913, рад., загінуў 18.12.1944 у Польшчы.

ПЕХЦЕРАЎ Канстанцін Лукіч, н. у 1901, ст. сярж., памёр ад ран 17.2.1943.

СВІРЫДЗЕНКА Іван Іларыёнавіч, н. у 1925, яфр., загінуў 21.7.1943.

СОМАЎ Іван Данілавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак 24.10.1941.

СОМАЎ Павел Данілавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

УЛАСЕНКА Аляксей Іванавіч, н. у 1907, загінуў у чэрвені 1944.

УЛАСЕНКА Васіль Іларыёнавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

УЛАСЕНКА Іван Іванавіч, н. у 1924, рад., загінуў 15.2. 1943.

УЛАСЕНКА Ігнат Аляксеевіч, н. у 1911, загінуў у лютым 1944.

УЛАСЕНКА Міхаіл Аляксеевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

УЛАСЕНКА Фёдар Іларыёнавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

УЛАСЕНКА Фёдар Маркавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

УЛАСЕНКА Ягор Аляксеевіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

УЛАСЕНКА Ягор Іларыёнавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦЕРАХАЎ Азар Мінавіч, н. у 1901, сярж., загінуў 20.1.1943.

ЦЕРАХАЎ Аляксандр Іванавіч, н. у 1923, рад., загінуў у лістападзе 1943.

ЦЕРАХАЎ Аляксандр Пракопавіч, н. у 1926, яфр., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ЦЕРАХАЎ Апанас Мікалаевіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ЦЕРАХАЎ Васіль Лявонавіч, н. у 1913, старш., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦЕРАХАЎ Васіль Мікалаевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦЕРАХАЎ Дзмітрый Іванавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦЕРАХАЎ Іосіф Іванавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ЦЕРАХАЎ Лявон Мікалаевіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.

ЦЕРАХАЎ Марк Фёдаравіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦЕРАХАЎ Міхаіл Савельевіч, н. у 1913, рад., памёр ад ран 19.8.1944.

ЦЕРАХАЎ Піліп Мінавіч, н. у 1905, загінуў у кастрычніку 1944.

ЦЕРАХАЎ Платон Іванавіч, н. у 1920, рад., загінуў у кастрычніку 1941.

ЦЕРАХАЎ Платон Фёдаравіч, н. у 1905, рад., загінуў у маі 1944.

ЦЕРАХАЎ Рыгор Іванавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

ЦЕРАХАЎ Станіслаў Маркавіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ЦЕРАХАЎ Фёдар Макаравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у жніўні 1945.

ЦЕРАХАЎ Фёдар Сцяфанавіч, н. у 1900, рад., загінуў 19.1.1945 у Польшчы.

ЦЕРАХАЎ Філімон Амосавіч, н. у 1910, рад., загінуў 16.10.1944.

ЦЕРАХАЎ Ціхан Пятровіч, н. у 1905, рад., загінуў 25.2.1944.

ШАЎЧЭНКА Аляксей Арцёмавіч, н. у 1922, загінуў у лютым 1944.

ШАЎЧЭНКА Міхаіл Арцёмавіч, н. у 1920, загінуў у лютым 1944.

ВЁСКА БЯЛЁЎ

БАХМЕТАЎ Канстанцін Антонавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

ВАСІЛЕНКА Віктар Яўстратавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у 1945.

КАРПЕНКА Аляксандр Пятровіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

МІХАЛЬЧАНКА Даніла Андрэевіч, н. у 1905, мал. сярж., загінуў 17.1.1941.

ПАХОМЕНКА Андрэй Аляксеевіч, н. у 1912, рад., загінуў у лютым 1944.

ПАХОМЕНКА Іван Аляксеевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

САВАСЦЕЕЎ Станіслаў Платонавіч, н. у 1924, мал. сярж., загінуў у сакавіку 1944.

ТАРАСЕНКА Павел Фаміч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

УЛАСЕНКА Віктар Яўстратавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у 1941.

УЛАСЕНКА Ягор Іванавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦЕРАХАЎ Васіль Мінавіч, н. у 1913, загінуў у 1942.

ЦЕРАХАЎ Іван Калінавіч, н. у 1912, загінуў у лютым 1944.

ЦЫБІКАЎ Яўціх Іванавіч, н. у 1898, рад., загінуў 5.1.1944.

ЯКУШАЎ Сямён Сцяфанавіч, н. у 1913, рад., загінуў 5.1.1944.

ВЁСКА НАВАСЁЛКІ

АНДРОСЕНКА Аляксандр Дзямідавіч, н. у 1913, загінуў у лютым 1944.

АНДРОСЕНКА Аляксандр Уладзіміравіч, н. у 1918, загінуў у лютым 1944.

АНДРОСЕНКА Еўдакім Аляксеевіч, н. у 1919, загінуў у лютым 1944.

АНДРОСЕНКА Сямён Андрэевіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

АНДРОСЕНКА Уладзімір Андрэевіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

АНІШЧАНКА Гаўрыла Фёдаравіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

АФЕТРАЎ Парфен Акулавіч, н. у 1915, загінуў у лютым 1944.

ГАЙШМАНАЎ Пётр Пракопавіч, н. у 1920, загінуў у лютым 1944.

ГАНЧАРОЎ Мікалай Мікітавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГАРБУЗАЎ Ілья Васілевіч, н. у 1905, загінуў у лютым 1944.

ГАРБУЗАЎ Мікалай Ільыч, н. у 1923, мал. лейт., кам. узв., загінуў у сакавіку 1945 у Германіі.

ГАРЭЛІК Арцём Пракопавіч, н. у 1910, загінуў у студзені 1944.

ГАРЭЛІК Ягор Пракопавіч, н. у 1911, рад., загінуў 15.1.1944.

ГОЦМАНАЎ Леанід Харытонавіч, н. у 1916, ст. сярж., прапаў без вестак у снежні 1941.

ГОЦМАНАЎ Уладзімір Харытонавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДЗІГІЛЕВІЧ Васіль Фёдаравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у студзені 1942.

ЖАРАБЦОЎ Улас Навумавіч, н. у 1906, загінуў у лютым 1944.

ЗАГДАЙ Леанід Аляксандравіч, н. у 1913, загінуў у сакавіку 1942.

ЗАРЭЦКІ Павел Нічыпаравіч, н. у 1906, прапаў без вестак у кастрычніку 1941.

ЗАРЭЦКІ Пётр Нічыпаравіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАВАЛЁЎ Антон Антонавіч, н. у 1915, загінуў у лютым 1944.

КАВАЛЁЎ Дзямід Іванавіч, н. у 1900, рад., загінуў у студзені 1942.

КАВАЛЁЎ Іван Сцяфанавіч, н. у 1912, загінуў у лютым 1944.

КАВАЛЁЎ Мікалай Адамавіч, н. у 1924, рад., загінуў у сакавіку 1944.

КАВАЛЁЎ Мікалай Ягоравіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАВАЛЁЎ Мікіта Фёдаравіч, н. у 1920, загінуў у лютым 1944.

КАВАЛЁЎ Пётр Іванавіч, н. у 1912, загінуў у лютым 1944.

КАВАЛЁЎ Уладзімір Антонавіч, н. у 1911, рад., загінуў у лютым 1944.

КАВАЛЁЎ Ягор Антонавіч, н. у 1913, загінуў у лютым 1944.

КАВАЛЁЎ Яфім Апанасавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАНДРАЦЬЕЎ Аляксей Арцем'евіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КУЛЬБІЦКІ Андрэй Раманавіч, н. у 1914, загінуў у ліпені 1944.

МАЁРАЎ Дзяніс Іванавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

МАЁРАЎ Якаў Прохаравіч, н. у 1910, загінуў у верасні 1944.

НІКОЛЕНКА Васіль Аляксеевіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

НІКОЛЕНКА Якаў Фёдаравіч, н. у 1907, загінуў у лютым 1944.

НОВІКАЎ Антон Ягоравіч, н. у 1917, загінуў у чэрвені 1942.

НОВІКАЎ Дзмітрый Мікалаевіч, н. у 1915, загінуў у лютым 1944.

НОВІКАЎ Іван Васілевіч, н. у 1920, загінуў у лютым 1944.

НОВІКАЎ Іван Мітрафанавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

НОВІКАЎ Іосіф Мітрафанавіч, н. у 1912, старш., загінуў 25.9.1943.

НОВІКАЎ Іосіф Сцяфанавіч, н. у 1912, загінуў у лютым 1943.

НОВІКАЎ Ісай Пятровіч, н. у 1903, загінуў у жніўні 1941.

НОВІКАЎ Кірыла Іванавіч, н. у 1909, мал. лейт., кам. узв., прапаў без вестак у верасні 1941.

НОВІКАЎ Мікалай Васілевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

НОВІКАЎ Пётр Іванавіч, н. у 1921, рад., загінуў 24.8.1942.

НОВІКАЎ Пётр Мікалаевіч, н. у 1915, загінуў у кастрычніку 1944.

НОВІКАЎ Пётр Паўлавіч, н. у 1913, сярж., загінуў 17.7.1943.

НОВІКАЎ Рыгор Мітрафанавіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.

НОВІКАЎ Рыгор Сцяпанавіч, н. у 1910, загінуў у кастрычніку 1944.

НЯМЦОЎ Іван Васілевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПТАШКІН Емяльян Кандратавіч, н. у 1902, загінуў 30.10.1943.

ПТАШКІН Пётр Іванавіч, н. у 1918, прапаў без вестак у жніўні 1941.

ПТАШКІН Уладзімір Аляксеевіч, н. у 1920, загінуў у лютым 1944.

ПТАШКІН Фёдар Іванавіч, н..у 1918, рад., загінуў 24.11.1941.

САМУСЕЎ Максім Пятровіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ТУЖЫКАЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ТУЖЫКАЎ Іосіф Пракопавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ТУЖЫКАЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1920, прапаў без вестак у 1945.

ЯКУШАЎ Іосіф Пракопавіч, н. у 1914, прапаў без вестак у 1945.

ЯКУШАЎ Фёдар Кузьміч, н. у 1910, мал. кам., прапаў без вестак у кастрычніку 1941.

ВЁСКА РЭВУТ

АБМОК Пётр Рыгоравіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

АНДРОСЕНКА Вячаслаў Навумавіч, н. у 1920, загінуў у лютым 1944 у Рагачоўскім р-не.

БЯЗРУЧАНКА Даніла Фадзеевіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

БЯЗРУЧАНКА Міхаіл Мікалаевіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЕРМАЛАЕЎ Андрэй Андрэевіч, н. у 1917, стралок, загінуў 24.11.1941на п-ве Ханка.

ЕЎДАКІМАЎ Якаў Іванавіч, н. у 1920, загінуў у лютым 1944.

ЕЎДАКІМЕНКА Мікалай Мікалаевіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.

ЖАЎРАНКА Сямён Нікіфаравіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЗАРЭЦКІ Васіль Севасцьянавіч, н. у 1918, старш., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЗАРЭЦКІ Міхаіл Севасцьянавіч, н. у 1924, рад., загінуў у сакавіку 1944.

ЗБАРАМІРСКІ Віктар Аляксеевіч, н. у 1920, ст. лейт., загінуў 25.7.1944.

ЗВЫКАЎ Ільля Пятровіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛУГОЎСКІ Васіль Кандратавіч, н. у 1920, загінуў у жніўні 1944.

ПАСРЭДНІКАЎ Мацвей Фёдаравіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПЧАЛЯНКОЎ Фёдар Пятровіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

САМУСЕЎ Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1926, рад., загінуў 27.10.1944.

САМУСЕЎ Аляксандр Цімафеевіч, н. у 1926, загінуў у кастрычніку 1944.

САМУСЕЎ Мікіта Пятровіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ТАМАШКОЎ Андрэй Іванавіч, н. у 1915, рад., загінуў у лютым 1944.

ТАРАНКОЎ Міхаіл Ягоравіч, н. у 1920, загінуў у лютым 1944.

ТУРЛАКОЎ Мікалай Кандратавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ЦУПРАНКОЎ Антон Сідаравіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

ЦЫБІКАЎ Еўдакім Захаравіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦЫБІКАЎ Павел Сямёнавіч, н. у 1914, рад., загінуў у красавіку 1944.

ЦЭСАРАЎ Лук'ян Аляксеевіч, н. у 1896, рад., памёр ад ран 19.1.1944.

ШАЎЧЭНКА Ілья Максімавіч, н. у 1909, загінуў у лютым 1944.

ШКУРДОЎ Максім Ягоравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

ШКУРДОЎ Пётр Іванавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ВЁСКА СЫРСКАЯ БУДА

АТРАЧОЎ Аляксандр Фаміч, н. у 1901, загінуў у лютым 1944.

БАНДАРЭНКА Аляксандр Дзмітрыевіч, н. у 1924, рад., загінуў 2.4.1945.

ГАЙШМАНАЎ Іван Прохаравіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГУРСКІ Мікалай Іларыёнавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак 22.3.1942.

КОЛЬЧАЎ Сцяфан Макаравіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак 2.2.1944.

КРАЎЧАНКА Арцём Давыдавіч, н. у 1899, загінуў у лютым 1944.

КРАЎЧАНКА Іван Арцёмавіч, н. у 1922, загінуў у лютым 1944.

КУЗЬМІЦКІ Віктар Емяльянавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КУЗЬМІЦКІ Леанід Фёдаравіч, н. у 1923, рад., загінуў 2 жніўня 1944 у Польшчы.

КУЗЬМІЦКІ Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1918, загінуў у 1945.

КУПЦОЎ Іван Нічыпаравіч, н. у 1927, рад., прапаў без вестак у снежні 1945.

ЛОСЕЎ Кірыла Сцяфанавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛОСЕЎ Пётр Сцяфанавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МАКСІМЕНКА Аляксей Міхайлавіч, н. у 1924, рад., загінуў у снежні 1943.

МАКСІМЕНКА Мікалай Іванавіч, н. у 1904, загінуў у студзені 1942.

МАКСІМЕНКА Міхаіл Адамавіч, н. у 1923, загінуў у снежні 1942.

МАКСІМЕНКА Пётр Васілевіч, н. у 1923, рад., памёр ад ран 14.11.1942.

НАДУЁЎ Антон Сямёнавіч, н. у 1924, рад., загінуў 5.7.1944.

НАДУЁЎ Дзяніс Аляксеевіч, н. у 1902, прапаў без вестак у маі 1944.

НАДУЁЎ Канстанцін Савельевіч, н. у 1903, рад., загінуў у лютым 1944.

ПЕРАСАЎ Павел Рыгоравіч, н. у 1910, рад., загінуў 12.10.1943.

ПЕХЦЕРАЎ Іван Васілевіч, н. у 1908, рад., загінуў у лютым 1944.

ПЕХЦЕРАЎ Станіслаў Васілевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1943.

РУСКІ Яўген Якаўлевіч, н. у 1910, рад., загінуў у красавіку 1943.

САПЕГА Іван Карпавіч, н. у 1920, рад., загінуў 12.2.1942.

СЕЛІВАНЕНКА Фёдар Іванавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШВЕДАЎ Міхаіл Іванавіч, н. у 1922, лейт., прапаў без вестак 15.10.1944.

ЯКУШАЎ Дзмітрый Нічыпаравіч, н. у 1921, загінуў у лютым 1944.

ЯКУШЭЎСКІ Дзмітрый Нічыпаравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ВЁСКА ТАРАХАЎКА

АСІПЕНКА Іван Цімафеевіч, н. у 1907, рад., загінуў 4.1.1944.

АСТАПЕНКА Сямён Сцяфанавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак 28.7.1942.

БАРЫСЕНКА Трафім Рыгоравіч, н. у 1914, ст. сярж., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГАЎРЫЛЕНКА Фёдар Якаўлевіч, н. у 1922, рад., загінуў 2.2.1944.

ГАЎРЫЛЕНКА Якуб Рыгоравіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЕЎДАКІМАЎ Павел Якаўлевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЕЎДАКІМАЎ Якаў Кузьміч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАВАЛЁЎ Максім Іванавіч, н. у 1911, загінуў у чэрвені 1941.

КАВАЛЁЎ Якаў Іванавіч, н. у 1914, рад., загінуў у чэрвені 1941.

КАЗЛОЎСКІ Сяргей Іванавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак 2.2.1944.

КАЗЛОЎСКІ Сяргей Пятровіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.

КРАЎЦОЎ Васіль Піліпавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

КРАЎЦОЎ Сіла Мікітавіч, н. у 1905, рад., загінуў у сакавіку 1944 у Эстоніі.

ЛАГУЦЕНКА Васіль Аляксандравіч, н. у 1925, рад., загінуў 13.10.1944 пад Варшавай.

ЛАГУЦЕНКА Васіль Максімавіч, н. у 1908, загінуў 21.7.1944.

ЛАГУЦЕНКА Васіль Міхайлавіч, н. у 1908, стралок, загінуў 21.7.1944 у Польшчы.

ЛАГУЦЕНКА Давыд Фёдаравіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак 30.6.1942.

ЛАГУЦЕНКА Міхаіл Аляксандравіч, н. у 1918, рад., загінуў 24.8.1944 у Польшчы.

ЛАГУЦЕНКА Міхаіл Лявонавіч, н. у 1925, рад., загінуў 6.3.1944.

МІНІН Змітрок Іванавіч, н. у 1906, загінуў у лютым 1944.

ОСІПАЎ Рыгор Васілевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАЎЛОЎСКІ Мікіта Сцяфанавіч, н. у 1909, рад., загінуў 6.11.1942.

ПАЎЛОЎСКІ Сідар Іванавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАЎЛОЎСКІ Сцяфан Герасімавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СЯМЁНАЎ Іван Ермалаевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак 30.4.1942.

ХОМЧАНКА Віктар Дніла**віч,** н. у 1923, мал. сярж., загінуў 25.3.1944.

ХОМЧАНКА Канстанцін Фёдаравіч, н. у 1922, прапаў без вестак у лютым 1944.

ХОМЧАНКА Мікалай Фёдаравіч, н. у 1917, рад., загінуў 1.1.1942.

ХОМЧАНКА Якаў Кузьміч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦАРАНКОЎ Мікалай Ягоравіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦЭСАРАЎ Лук'ян Аляксеевіч, н. у 1896, рад., загінуў 19.1.1944.

ШВЕДАЎ Дзмітрый Герасімавіч, н. у 1912, загінуў у снежні 1944.

ШВЕДАЎ Дзмітрый Герасімавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШВЕДАЎ Іван Дзям'янавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ШВЕДАЎ Іван Паўлавіч, н. у 1920, загінуў у снежні 1944.

ШВЕДАЎ Іван Сазонавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ШВЕДАЎ Мікалай Герасімавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944

ШВЕДАЎ Цімох Іванавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШВЕДАЎ Ціхан Пятровіч, н. у 1908, загінуў у лютым 1944.

ШКЛЯРАЎ Васіль Акімавіч, н. у 1915, рад., загінуў у лютым 1944.

ШКЛЯРАЎ Васіль Алампа**віч,** н. у 1925, рад., памёр ад ран 25.2.1944.

ШКЛЯРАЎ Раман Емяльянавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

ШКЛЯРАЎ Фёдар Захаравіч, н. у 1920, загінуў у лютым 1944.

ШЧАРБАНАЎ Якаў Астапавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ЯКУШАЎ Ільля Васілевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЯКУШАЎ Іосіф Пракопавіч, н. у 1914, прапаў без вестак у 1945.

ЯКУШАЎ Лук'ян Сцяпанавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЯКУШАЎ Нічыпар Іванавіч, н. у 1900, загінуў у лютым 1944.

ВАЛЫНЦАЎСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

ВЁСКА ВАЛЫНЦЫ

АСТАПЕНКА Рыгор Якаўлевіч, н. у 1908, загінуў 10.6.1944.

БІНДЗЮКОЎ Аляксей Міхайлавіч, н. у 1912, загінуў 10.2.1944.

БІНДЗЮКОЎ Андрэй Іванавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак 10.4.1944.

БІНДЗЮКОЎ Васіль Міхайлавіч, н. у 1910, мал. лейт., загінуў 8.9.1944 у Падольскай вобл.

БІНДЗЮКОЎ Іван Адамавіч, н. у 1906, загінуў 12 жніўня 1944.

БІНДЗЮКОЎ Іван Сцяфанавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак 11.3.1944.

БІНДЗЮКОЎ Мікіта Усцінавіч, н. у 1903, рад., загінуў 4.1.1943.

БІНДЗЮКОЎ Пётр Сямёнавіч, н. у 1901, рад., загінуў 26.3.1944.

ДРАЗДОЎ Кірыла Паўлавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАВАЛЁЎ Юлій Лявонцьевіч, н. у 1911, загінуў 21.6.1944.

КАВЕРЫН Міхаіл Піліпавіч, н. у 1920, загінуў 20.8.1943.

КАРНІЛАЎ Мікалай Архіпавіч, н. у 1911, рад., загінуў 19.5.1945 у Польшчы.

КРАСОЎСКІ Фядос Сідаравіч, н. у 1913, загінуў 14.3.1943.

ЛОСЕЎ Іван Аўрамавіч, н. у 1918, загінуў 16.2.1944.

МАКСІМЕНКА Аляксей Кузьміч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак 14.2.1944.

МАКСІМЕНКА Пётр Кузьміч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак 25.10.1943.

МІРОНЕНКА Аляксандр Лукіч, н. у 1914, загінуў 6.10.1944.

МІРОНЕНКА Аляксандр Лукіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак 6.10.1944.

МІРОНЕНКА Васіль Канстанцінавіч, н. у 1919, памёр ад ран 23.11.1943.

МІРОНЕНКА Васіль Клімавіч, н. у 1903, загінуў 11.12.1943.

МІРОНЕНКА Васіль Клімавіч, н. у 1913, загінуў 10.4.1943.

МІРОНЕНКА Іван Андрэевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак 22.4.1944.

МІРОНЕНКА Іван Рыгоравіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак 19.2.1944.

МІРОНЕНКА Канстанцін Іванавіч, н. у 1918, загінуў 21.6.1941.

МІРОНЕНКА Марк Фёдаравіч, н. у 1910, рад., загінуў 22.1.1945.

МІРОНЕНКА Мікалай Пятровіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак 19.5.1944.

МІРОНЕНКА Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак 10.5.1944.

МІРОНЕНКА Нічыпар Якаўлевіч, н. у 1893, рад., загінуў 23.8.1943 у Палескай вобл.

МІРОНЕНКА Нічыпар Якаўлевіч, н. у 1898, загінуў 10.12.1943.

МІРОНЕНКА Панцялей Сяргеевіч, н. у 1915, загінуў 13.6.1943.
МІРОНЕНКА Уладзімір Рыгоравіч, н. у 1912, загінуў 13.11.1943.
МІРОНЕНКА Цімафей Сцяпанавіч, н. у 1914, загінуў 1.3.1944.
МІРОНЕНКА Ціхан Фёдаравіч, н. у 1915, загінуў 20.3.1944.
МУХІН Рыгор Іванавіч, н. у 1907, загінуў 10.3.1944.
НЕДАСЕКІН Іван Антонавіч, н. у 1919, рад., загінуў 23.11.1941.
НЕДАСЕКІН Іларыён Яфімавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак 19.5.1944.
НЕДАСЕКІН Фёдар Яфімавіч, н. у 1918, загінуў 25.2.1944.
НЕДАСЕКІН Ягор Міхайлавіч, н. у 1905, загінуў 3.1.1945.
НЕДАСЕКІН Якаў Міхайлавіч, н. у 1904, загінуў 9.4.1943.
НІКАЛАЕЎ Васіль Юр'евіч, н. у 1921, загінуў 5.8.1944.
ПАЛАЎКОЎ Васіль Архіпавіч, н. у 1904, загінуў 15.6.1943.
ПАЛАЎКОЎ Іван Мітрафанавіч, н. у 1913, загінуў 12.3.1944.
ПАЛАЎКОЎ Ілья Захаравіч, н. у 1897, прапаў без вестак у лістападзе 1943.
ПАЛАЎКОЎ Іосіф Мітрафанавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак 9.8.1943.
ПАЛАЎКОЎ Міхаіл Канстанцінавіч, н. у 1922, загінуў 6.3.1944.
ПАЛАЎКОЎ Павел Канстанцінавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак 5.5.1944.
ПІСАРЭНКА Міхаіл Пятровіч, н. у 1917, мал. лейт., загінуў 17.7.1943 у г. Арол.
САЛАМОНАЎ Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак 13.2.1943.
САЛАМОНАЎ Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
САЛАМОНАЎ Архіп Іванавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак 27.2.1944.
САЛАМОНАЎ Васіль Мацвеевіч, н. у 1922, рад., загінуў 22.2.1944.
САЛАМОНАЎ Васіль Міхайлавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак 12.6.1944.
САЛАМОНАЎ Васіль Емяльянавіч, н. у 1918, ст. сярж., загінуў 21.1.1943.
САЛАМОНАЎ Іван Фаміч, н. у 1918, загінуў 10.12.1941.
САЛАМОНАЎ Кірэй Мікітавіч, н. у 1922, рад, прапаў без вестак 21.6.1944.
САЛАМОНАЎ Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1910, загінуў 12.6.1943.
САЛАМОНАЎ Панкрат Мікітавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак 12.2.1944.
САЛАМОНАЎ Цімафей Васілевіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак 15.2.1944.
САЛАМОНАЎ Якаў Сяргеевіч, н. у 1915, загінуў 12.6.1943.
САЛАЎЁЎ Іван Антонавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
САЛАЎЁЎ Рыгор Захаравіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак 12.5.1944.
САПЕГА Аляксей Апанасавіч, н. у 1910, загінуў 12.10.1941.
САПЕГА Андрэй Сяргеевіч, н. у 1906, рад., загінуў 15.3.1945 у Польшчы.
САПЕГА Васіль Аляксеевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак 28.12.1944.
САПЕГА Васіль Іванавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак 10.2.1944.
САПЕГА Васіль Мікітавіч, н. у 1910, загінуў 19.2.1944.
САПЕГА Георгій Якаўлевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак 5.2.1944.
САПЕГА Іван Гардзеевіч, н. у 1925, рад., загінуў 1.3.1944.
САПЕГА Іван Ігнатавіч, н. у 1904,загінуў 21.1.1944.
САПЕГА Іван Піліпавіч, н. у 1917, сярж., загінуў 9.3.1945 у Польшчы.
САПЕГА Каліна Кірылавіч, н. у 1902, загінуў 19.5.1943.
САПЕГА Максім Іванавіч, н. у 1906, загінуў 21.8.1944.
САПЕГА Мікалай Апанасавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак 7.9.1944.
САПЕГА Мікалай Яўсеевіч, н. у 1900, рад., загінуў 25.4.1945 у Аўстрыі.
САПЕГА Навум Сазонавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак 19.8.1944.
САПЕГА Павел Савельевіч, н. у 1913, загінуў 15.2.1943.
САПЕГА Павел Фёдаравіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак 10.2.1944.
САПЕГА Парфен Пракопавіч, н. у 1909, загінуў 1.9.1943.
САПЕГА Рыгор Дзмітрыевіч, н. у 1919, мал. палітрук, прапаў без вестак 22.9.1941.
САПЕГА Сцяфан Антонавіч, н. у 1909, загінуў 20.8.1941.
САПЕГА Трафім Трафімавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак 22.5.1943.
САПЕГА Уладзімір Іванавіч, н. у 1906, рад., загінуў 13.8.1943.
САПЕГА Усцін Апанасавіч, н. у 1903, рад., загінуў 4.1.1944.
САПЕГА Фама Сазонавіч, н. у 1901, рад., загінуў 4.1.1944.
САПЕГА Якаў Піліпавіч, н. у 1906, загінуў 19.1.1942.
СТАРЧАНКА Уладзімір Фёдаравіч, н. у 1913, загінуў 19.8.1943.
ТРАСКОВА Кацярына Іванаўна, н. у 1924, рад., загінула 25 мая 1943.
ТРАСКОЎ Іван Кандратавіч, н. у 1896, рад., загінуў 29.9.1945.
ТРАСКОЎ Мікалай Кандратавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак 29.5.1944.
ФІЛЬКОЎ Ягор Патапавіч, н. у 1916, загінуў 12.7.1943.
ШЫРКІН Адам Кандратавіч, н. у 1916, загінуў 23 жніўня 1943.

ВЁСКА ЖАВУНІЦА

АФАНАСЕНКА Мітрафан Міхайлавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

БАЛБУКОЎ Мікалай Раманавіч, н. у 1918, загінуў 30.12.1943.

БАРСУКОЎ Мікалай Раманавіч, н. у 1918, загінуў 30.12.1943.

БАРСУКОЎ Піліп Раманавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ІВАРОЎСКІ Азар Міхайлавіч, н. у 1907, загінуў 5.5.1944.

ІВАРОЎСКІ Антон Ануфрыевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак 19.8.1943.

ІВАРОЎСКІ Антон Купрэевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак 11.5.1944.

ІВАРОЎСКІ Іван Кузьміч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак 11.2.1944.

ІВАРОЎСКІ Іван Фёдаравіч, н. у 1923, загінуў 27.6.1944.

ІВАРОЎСКІ Кузьма Іванавіч, н. у 1897, рад., прапаў без вестак 19.2.1944.

ІВАРОЎСКІ Майсей Міхайлавіч, н. у 1911, мал. сярж., загінуў 27.6.1944 у в. Паўлаўка Магілёўскага р-на.

ІВАРОЎСКІ Мікалай Яўменавіч, н. у 1909, загінуў 20.10.1941.

ІВАРОЎСКІ Міхаіл Кузьміч, н. у 1913, рад., загінуў 26.3.1941.

ІВАРОЎСКІ Уладзімір Фёдаравіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак 15.2.1944.

ІВАРОЎСКІ Фёдар Аляксеевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак 6.5.1944.

КАВЕРЫН Іван Пракопавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

КАВЕРЫН Якаў Дзмітрыевіч, н. у 1909, рад., загінуў 5.1.1944 у Магілёўскай вобл.

КАВЕРЫН Якаў Дзянісавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак 20.6.1944.

КЛІМКОЎ Васіль Юр'евіч, н. у 1904, рад., загінуў 6.8.1944.

КЛІМКОЎ Сяргей Арцёмавіч, н. у 1904, рад., загінуў 26.8.1944.

КОНАНАЎ Піліп Кананавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у 1942.

КУЗНЯЦОЎ Мікалай Антонавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МАЖЭЙКА Якаў Сцяпанавіч, н. у 1913, загінуў 15.4.1943.

ХЛЯБАЕЎ Аляксандр Андрэевіч, н. у 1918, загінуў 9.10.1943.

ХЛЯБАЕЎ Лука Ульянавіч, н. у 1912, загінуў 11.6.1943.

ХЛЯБАЕЎ Мікалай Лукіч, н. у 1906, загінуў 6.3.1944.

ХЛЯБАЕЎ Міхаіл Лукіч, н. у 1902, загінуў 19.4.1944.

ХОЛАПАЎ Анатоль Піліпавіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак 20.4.1944.

ХОЛАПАЎ Васіль Фёдаравіч, н. у 1914, загінуў 13.8.1944.

ХОЛАПАЎ Канстанцін Сафронавіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак 27.10.1943.

ХОЛАПАЎ Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1917, загінуў 12.10.1944.

ХОЛАПАЎ Панцялей Кірылавіч, н. у 1908, загінуў 6.9.1944.

ХОЛАПАЎ Піліп Яфімавіч, н. у 1895, рад., прапаў без вестак 13.2.1944.

ХОЛАПАЎ Самуіл Дзмітрыевіч, н. у 1911, загінуў 10.4.1944.

ХОЛАПАЎ Сцяфан Сафронавіч, н. у 1918, загінуў 19.5.1943.

ХОЛАПАЎ Ягор Аронавіч, н. у 1918, загінуў 25.6.1941.

ШАМОЎЦАЎ Андрэй Ільіч, н. у 1912, загінуў 17.9.1943.

ШАУРОВА Ева Мінаўна, н. у 1904, загінула 10.9.1944.

ШАУРОВА Рэмха Іванаўна, н. у 1907, загінула 23.6.1943.

ШАУРОВА Феня Іванаўна, н. у 1912, загінула 11.3.1944.

ВЁСКА КАЛЮДЫ

АНДРОНАЎ Іван Лаўрэнцьевіч, н. у 1910, загінуў 1.12.1944.

АНДРОНАЎ Іван Фядосавіч, н. у 1913, загінуў 1.9.1943.

БОЛСУН Адам Іванавіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак 20.8.1944.

БОЛСУН Аляксандр Кірылавіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак 10.6.1944.

БОЛСУН Макар Іванавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак 11.8.1944.

БОЛСУН Пётр Пятровіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак 25.11.1944.

ГАТАЛАЎ Мікіта Дзмітрыевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак 27.4.1943.

ГАТАЛАЎ Міхаіл Дзмітрыевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак 13.9.1944.

ГАТАЛАЎ Павел Сямёнавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак 28.5.1944.

ГУТНІКАЎ Іван Аляксеевіч, н. у 1918, загінуў 20.2.1944.

ГУТНІКАЎ Мітрафан Іванавіч, н. у 1918, загінуў 2.1.1944.

ГУТНІКАЎ Мітрафан Мікалаевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак 12.9.1944.

МЕЛЬНІКАЎ Мацвей Гаўрылавіч, н. у 1905, загінуў 15.8.1944.

МЕЛЬНІКАЎ Мікіта Трафімавіч, н. у 1908, загінуў 12.5.1943.

МЕЛЬНІКАЎ Рыгор Гаўрылавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МІНЧАНКА Аляксей Цімафеевіч, н. у 1904, рад., загінуў 2.2.1944 у Палескай вобл.

МІНЧАНКА Васіль Сяргеевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак 6.10.1941.

МІНЧАНКА Іван Сяргеевіч, н. у 1918, загінуў 2.3.1944.

МІНЧАНКА Лявон Яўграфавіч, н. у 1911, загінуў 19.8.1943.

МІНЧАНКА Пётр Сяргеевіч, н. у 1923, рад., загінуў 10.4.1944 у Ленінградскай вобл.

МІНЧАНКА Цімафей Аляксеевіч, н. у 1914, загінуў 11.6.1943.

НАДТАЧАЕЎ Ілья Канстанцінавіч, н. у 1924, гв. яфр., загінуў 26.6.1944.

ОСІПАЎ Іван Данілавіч, н. у 1917, загінуў 4.7.1944.

ПАЎЛЮКОЎ Аляксей Васілевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАЎЛЮКОЎ Максім Васілевіч, н. у 1916, загінуў 6.5.1943.

ПАЎЛЮКОЎ Марцін Васілевіч, н. у 1911, загінуў 11.4.1944.

ПАЎЛЮКОЎ Ягор Васілевіч, н. у 1912, загінуў 20.10.1943.

ПІСАРЭНКА Агей Іванавіч, н. у 1914, загінуў 13.5.1944.

ПІСАРЭНКА Барыс Іванавіч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак 4.1.1944.

ПІСАРЭНКА Міхаіл Іванавіч, н. у 1905, загінуў 11.9.1944.

ПІСАРЭНКА Пётр Яфімавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак 1.5.1942.

ПІСАРЭНКА Рыгор Іванавіч, н. у 1919, прапаў без вестак у лютым 1944.

ПІСАРЭНКА Сямён Пятровіч, н. у 1911, загінуў 5.7.1943.

СТАРАДУБАЎ Нічыпар Якаўлевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак 13.4.1944.

ХОМЧАНКА Іван Яфімавіч, н. у 1924, рад., загінуў 21.1.1945 у Германіі.

ХОМЧАНКА Ігнат Патапавіч, н. у 1911, загінуў 26.1.1945.

ХОМЧАНКА Канстанцін Фёдаравіч, н. у 1918, загінуў 19.2.1944.

ХОМЧАНКА Мікалай Фёдаравіч, н. у 1920, загінуў 26.10.1941.

ХОМЧАНКА Фёдар Міхайлавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак 23.5.1945.

ЧУЛКОЎ Цімафей Дзмітрыевіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак 19.8.1944.

ШНАРОЎ Іван Якаўлевіч, н. у 1912, загінуў 15.5.1943.

ЯКУНІН Аляксей Арцёмавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак 12.2.1944.

ЯКУНІН Іван Арцёмавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак 18.2.1944.

ЯКУНІН Мікалай Ісакавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак 26.8.1944.

ЯКУНІН Мікіта Арцёмавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак 14.5.1944.

ЯКУНІН Нічыпар Арцёмавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак 19.11.1944.

ЯКУНІН Ягор Ісакавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак 21.11.1944.

ВЁСКА КЛЯПІН

БАЗЫЛЕЎ Аляксей Мікалаевіч, н. у 1923, рад., загінуў 16.10.1944 у Варшаўскім ваяводстве.

БАЛБУКОЎ Аляксей Ігнатавіч, н. у 1901, загінуў 22.4.1945.

БАЛБУКОЎ Архіп Ігнатавіч, н. у 1910, загінуў 5.2.1943.

БАЛБУКОЎ Дзмітрый Рыгоравіч, н. у 1904, рад., загінуў 6.8.1944.

БАЛБУКОЎ Максім Васілевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак 10.2.1943.

БАЛБУКОЎ Мікалай Лявонавіч, н. у 1900, рад., загінуў 5.1.1944 у Гомельскай вобл.

БАЛБУКОЎ Міхаіл Самсонавіч, н. у 1925, загінуў 23.2.1944.

БАЛБУКОЎ Рыгор Платонавіч, н. у 1905, загінуў 4.1.1945.

БАЛБУКОЎ Сяргей Цімафеевіч, н. у 1909, загінуў 1.2.1944.

БАЛБУКОЎ Сяргей Ягоравіч, н. у 1904, загінуў 30.6.1944.

БАНДАРЭНКА Ягор, н. у 1908, загінуў 2.3.1943.

БАРАНАВА Агрыпіна, н. у 1906, загінула 11.2.1944.

БАРАНАЎ Васіль Цімафеевіч, н. у 1905, загінуў 1.2.1945.

БАРАНАЎ Іван Герасімавіч, н. у 1902, рад., загінуў 21.4.1945 у Германіі.

БАРАНАЎ Іван Піліпавіч, н. у 1910, загінуў 11.3.1944.

БАРАНАЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1904, загінуў 10.8.1944.

БАРАНАЎ Ціт Лаўрынавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак 10.8.1944.

БАРЭЙКА Ганна Аўрамаўна, н. у 1916, загінула 10.8.1943.

БАРЭЙКА Захар Фаміч, н. у 1900, загінуў 5.6.1943.

ГОРБЕЛЬ Іван Карпавіч, н. у 1902, загінуў 20.3.1944.

ГУБЕНКА Даніла Арцёмавіч, н. у 1910, загінуў 2.6.1943.

ДЗЕМІДЗЕНКА Іван Кірылавіч, н. у 1904, рад., памёр ад ран 26.4.1945.

ДЗЕМІДЗЕНКА Іван Кірэевіч, н. у 1907, загінуў 28.3.1943.

ДЗЕМІДЗЕНКА Пётр Пракопавіч, н. у 1903, загінуў 13.12.1943.

ДУДКІН Леанід Фёдаравіч, н. у 1904, загінуў 21.1.1943.

ДУДКІНА Варвара Усцінаўна, н. у 1920, загінула 18.6.1944.

ЗЕНЧАНКА Анатоль Іванавіч, н. у 1913, загінуў 21.3.1943.

ЗЕНЧАНКА Дзмітрый Іванавіч, н. у 1916, загінуў 18.6.1943.

КАВАЛЁЎ Аляксандр Савельевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак 2.2.1944.

КАРНІЛАЎ Пётр Іванавіч, н. у 1916, загінуў 17.8.1943.

КАЦУБА Пётр Іванавіч, н. у 1911, прапаў без вестак у 1943.
ЛАЖЭВІЧ Адам Апанасавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак 20.9.1942.
ЛАЖЭВІЧ Аляксей Мікалаевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак 4.9.1944.
ЛАЖЭВІЧ Іван Васілевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак 16.4.1944.
ЛАЖЭВІЧ Мікалай Пятровіч, н. у 1916, загінуў 18.3.1943.
ЛАЖЭВІЧ Міхаіл Піліпавіч, н. у 1925, рад., загінуў 23.11.1943 у в. Хальч Гомельскай вобл.
ЛАЖЭВІЧ Сямён Фёдаравіч, н. у 1898, загінуў 11.1.1944.
ЛАЖЭВІЧ Яўсей Васілевіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак 13.6.1944.
ЛОСЕЎ Аляксей Мацвеевіч, н. у 1908, загінуў 9.11.1944.
ЛОСЕЎ Васіль Мацвеевіч, н. у 1900, рад., загінуў 18.2.1944.
ЛОСЕЎ Васіль Ягоравіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак 13.6.1944.
ЛОСЕЎ Іван Іванавіч, н. у 1906, загінуў 13.4.1944.
ЛОСЕЎ Іван Мацвеевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак 13.6.1944.
ЛОСЕЎ Іван Сцяпанавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак 18.6.1944.
ЛОСЕЎ Іван Сяргеевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак 23.2.1941.
ЛОСЕЎ Ігнат Макеевіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак 28.9.1944.
ЛОСЕЎ Лук'ян Савельевіч, н. у 1914, загінуў 9.1.1945.
ЛОСЕЎ Макар Васілевіч, н. у 1905, загінуў 5.5.1944.
ЛОСЕЎ Мацвей Васілевіч, н. у 1887, загінуў 10.8.1943.
ЛОСЕЎ Мікіта Мацвеевіч, н. у 1916, рад., загінуў 19.2.1944.
ЛОСЕЎ Павел Мацвеевіч, н. у 1908, загінуў 21.8.1944.
ЛОСЕЎ Пётр Сцяфанавіч, н. у 1920, загінуў 19.2.1944.
ЛОСЕЎ Сямён Лаўрэнцьевіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак 11.9.1944.
ЛОСЕЎ Сяргей Сямёнавіч, н. у 1921, рад., загінуў 11.2.1942 у Смаленскай вобл.
ЛОСЕЎ Ціхан Нічыпаравіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак 12.2.1944.
МАЗУРКА Яўсей Паўлавіч, н. у 1917, загінуў 12.3.1944.
МОХАРАЎ Павел Ільыч, н. у 1913, загінуў 9.8.1944.
ПАЛІЦЫН Аляксандр Васілевіч, н. у 1911, загінуў 5.1.1944.
ПАЛІЦЫН Аляксей Якаўлевіч, н. у 1919, ст. сярж., прапаў без вестак 19.9.1944.
ПАЛІЦЫН Аляксей Яфімавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак 21.11.1943.
ПАЛІЦЫН Павел Васілевіч, н. у 1913, загінуў 15.9.1943.
ПАЛІЦЫН Пётр Кузьміч, н. у 1914, загінуў 3.2.1942.
ПАЛІЦЫН Пётр Мікалаевіч, н. у 1914, загінуў 20.11.1941.
ПАЛІЦЫН Трафім Сцяфанавіч, н. у 1910, загінуў 20.11.1943.
ПАЛІЦЫНА Надзея Мікітаўна, н. у 1913, загінула 12.2.1944.
ПАЛІЦЫНА Раіса Аляксандраўна, н. у 1918, загінула 16.8.1943.
ПРАКОПЕНКА Аляксей Аляксеевіч, н. у 1910, загінуў 20.2.1944.
ПРАКОПЕНКА Андрэй Ігнатавіч, н. у 1916, загінуў 24.12.1944.
ПРАКОПЕНКА Яфім Трафімавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак 19.5.1944.
СЛАЎНІКАЎ Даніла Васілевіч, н. у 1905, загінуў 15.6.1944.
СЛЯПЦОВА Ганна Мікалаеўна, н. у 1912, загінула 23.6.1944.
СЛЯПЦОВА Крысціна Цімафееўна, н. у 1909, загінула 12.11.1943.
СЛЯПЦОЎ Апанас Іванавіч, н. у 1909, загінуў 19.4.1944.
СЛЯПЦОЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1905, рад., загінуў 14.7.1944.
СЛЯПЦОЎ Іван Фядосавіч, н. у 1907, рад., загінуў 14.7.1944 у Гомельскай вобл.
СЛЯПЦОЎ Мікалай Мінавіч, н. у 1919, рад, прапаў без вестак у сакавіку 1944.
СЛЯПЦОЎ Мікалай Пятровіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак 9.5.1943.
СЛЯПЦОЎ Ягор Трафімавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак 13.9.1944.
СОКАЛАЎ Міхаіл Лявонцьевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак 5.11.1943.
СТОН Ганна Цімафееўна, н. у 1904, загінула 21.1.1944.
СТОН Ефан Сямёнавіч, н. у 1903, загінуў 30.6.1943.
СТОН Лідзія Цімафееўна, н. у 1908, загінула 23.2.1944.
СТОН Малання, н. у 1903, загінула 22.8.1944.
СТОН Міхаіл Цімафеевіч, н. у 1922, рад., загінуў 5.3.1942 у г. Ленінградзе.
СУВОРАЎ Васіль Паўлавіч, н. у 1914, загінуў 30.4.1945.
СУВОРАЎ Іван Данілавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак 22.5.1944.
СУВОРАЎ Іван Лукіч, н. у 1918, загінуў 19.6.1944.
СУВОРАЎ Іван Фаміч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак 16.7.1941.
СУМСКІ Васіль Нічыпаравіч, н. у 1912, загінуў 30.2.1943.
СУМСКІ Іван Аляксеевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак 9.8.1943.
СУМСКІ Мікалай Нічыпаравіч, н. у 1907, загінуў 21.10.1944.
СУМСКІ Нічыпар Якаўлевіч, н. у 1908, загінуў 19.3.1943.

СУПРУНОЎ Міхаіл Іванавіч, н. у 1912, загінуў 13.8.1943.

ФІЛОНЕНКА Аляксей Сцяфанавіч, н. у 1917, загінуў 14.6.1944.

ФІЛОНЕНКА Варвара Пятроўна, н. у 1915, загінула 18.7.1944.

ФІЛОНЕНКА Іван Сцяфанавіч, н. у 1918, рад., загінуў 27.10.1944 у Польшчы.

ФІЛОНЕНКА Мікалай Ігнатавіч, н. у 1910, загінуў 11.3.1944.

ФІЛОНЕНКА Павел Ігнатавіч, н. у 1905, загінуў 13.4.1944.

ФІЛОНЕНКА Фёдар Яфімавіч, н. у 1910, рад., загінуў 16.3.1943.

ФІЛОНЕНКА Ціхан Сцяфанавіч, н. у 1904, загінуў 16.3.1944.

ЧАБАТКОЎ Аляксей Антонавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак 10.2.1944.

ЧАБАТКОЎ Дзмітрый Іванавіч, н. у 1912, загінуў 20.6.1943.

ЧАБАТКОЎ Іван Лявонавіч, н. у 1902, загінуў 18.6.1943.

ЧАБАТКОЎ Канстанцін Іванавіч, н. у 1908, загінуў 15.12.1943.

ЧАБАТКОЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак 8.6.1944.

ЧАБАТКОЎ Нічыпар Іванавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак 12.8.1944.

ЧУРАЎЦОЎ Васіль Васілевіч, н. у 1906, загінуў 19.8.1944.

ЧУРАЎЦОЎ Пімен Харламавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак 19.5.1944.

ЧУРАЎЦОЎ Фёдар Харламавіч, н. у 1910, загінуў 23.12.1943.

ШАЎРОЎ Іван Іванавіч, н. у 1911, загінуў 25.8.1944.

ШЧЭРБІТАЎ Аляксандр Акімавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак 7.2.1944.

ШЧЭРБІТАЎ Аляксандр Яфрэмавіч, н. у 1917, загінуў 18.12.1944.

ШЧЭРБІТАЎ Васіль Акімавіч, н. у 1918, загінуў 16.9.1944.

ШЧЭРБІТАЎ Іван Калінавіч, н. у 1912, загінуў 23.12.1943.

ШЧЭРБІТАЎ Мікалай Акімавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак.

ШЧЭРБІТАЎ Мікалай Мікалаевіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак 15.8.1944.

ШЧЭРБІТАЎ Міхаіл Яфімавіч, н. у 1901, рад., загінуў 24.12.1943.

ШЧЭРБІТАЎ Павел Дарафеевіч, н. у 1908, сярж., загінуў 3.7.1942.

ШЧЭРБІТАЎ Пётр Лявонавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак 25.7.1941.

ШЧЭРБІТАЎ Рыгор Сідаравіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак 19.4.1943.

ШЧЭРБІТАЎ Уладзімір Іванавіч, н. у 1906, загінуў 18.9.1943.

ШЧЭРБІТАЎ Ягор Іванавіч, н. у 1912, загінуў 28.2.1944.

ШЭЛЕСТАЎ Мікалай Якаўлевіч, н. у 1914, загінуў 15.12.1944.

ВЁСКА КЛЯПІНСКАЯ БУДА

БАЗЫЛЕЎ Аляксей Мікалаевіч, н. у 1923, загінуў 10.12.1943.

БАЗЫЛЕЎ Леанід Сідаравіч, н. у 1915, загінуў 10.3.1944.

БАЗЫЛЕЎ Мікалай Сідаравіч, н. у 1897, загінуў 10.3.1944.

БАЗЫЛЕЎ Мікалай Сідаравіч, н. у 1928, загінуў 22.7.1944.

БАЛБУКОЎ Адам Рыгоравіч, н. у 1914, загінуў 21.2.1944.

БАЛБУКОЎ Аляксей Мацвеевіч, н. у 1923, рад., загінуў 19.1.1943 у Сталінградскай вобл.

БАЛБУКОЎ Васіль Максімавіч, н. у 1919, загінуў 10.2.1944.

БАЛБУКОЎ Іосіф Герасімавіч, н. у 1918, загінуў 9.3.1945.

БАЛБУКОЎ Лук'ян Цімафеевіч, н. у 1921, загінуў 16.8.1944.

БАЛБУКОЎ Мікалай Якаўлевіч, н. у 1912, рад., загінуў 4.9.1943 у Палтаўскай вобл.

БАЛБУКОЎ Пётр Сямёнавіч, н. у 1922, рад., загінуў 3.3.1945 у г. Дзялдава (Польшча).

БАЛБУКОЎ Сяргей Ягоравіч, н. у 1904, загінуў 8.6.1943.

БАЛБУКОЎ Якаў Ігнатавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак 1.4.1944.

БАЛБУКОЎ Якаў Клімавіч, н. у 1913, загінуў 16.7.1942.

ГРЫБОЎСКІ Андрэй Рыгоравіч, н. у 1907, рад., загінуў 4.1.1944.

ДАЛДАНАЎ Васіль Кірэевіч, н. у 1912, загінуў 10.8.1944.

ДАЛДАНАЎ Іван Кірэевіч, н. у 1915, загінуў 23.8.1943.

ДАЛДАНАЎ Якаў Кірэевіч, н. у 1920, загінуў 17.4.1944.

ЗАЙЦАЎ Васіль Фаміч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЗАЙЦАЎ Іван Сяргеевіч, н. у 1913, сярж., загінуў 21.4.1943 у г. Жлобін Гомельскай вобл.

ЗАЙЦАЎ Рыгор Аўланавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак 12.2.1944.

ЗАЙЦАЎ Рыгор Фаміч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак 13.8.1944.

ЗАЙЦАЎ Фёдар Фаміч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак 19.7.1944.

КУЗЬМЕНКА Іван Лук'янавіч, н. у 1918, рад., загінуў 31.10.1944 у Польшчы.

КУЗЬМЯНКОЎ Іван Васілевіч, н. у 1924, рад., загінуў 10.7.1944.

КУРАЛЕНКА Іван Мікалаевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак 10.2.1943.

КУРАЛЕНКА Мікалай Сідаравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак 20.9.1944.

ОБАДАЎ Трафім Карпавіч, н. у 1908, рад., памёр ад ран 29.3.1944.

ОБАДАЎ Трафім Паўлавіч, н. у 1908, рад., загінуў 29.3.1944.

ПАБЕГАЎ Адам Паўлавіч, н. у 1913, загінуў 18.4.1943.

ПАБЕГАЎ Кірыл Паўлавіч, н. у 1919, рад., загінуў 7.8.1942.

ПРАКОПЕНКА Аляксандр Аляксеевіч, н. у 1912, загінуў 24.1.1944.

ПРАКОПЕНКА Архіп Іванавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак 4.1.1944.

ПРАКОПЕНКА Мікіта Іванавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак 5.5.1944.

ПРАКОПЕНКА Мікіта Мікалаевіч, н. у 1918, загінуў 10.11.1942.

ПРАКОПЕНКА Пётр Паўлавіч, н. у 1911, загінуў 13.8.1944.

ПРАКОПЕНКА Сяргей Мітрафанавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак 5.3.1944.

ПРАКОПЕНКА Трафім Яфімавіч, н. у 1908, загінуў 10.9.1941.

ПРАКОПЕНКА Фама Іванавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак 15.6.1944.

ЧАБАТКОЎ Васіль Паўлавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак 16.5.1944.

ЧАБАТКОЎ Дзмітрый Васілевіч, н. у 1916, загінуў 5.8.1941.

ЧАБАТКОЎ Іван Антонавіч, н. у 1923, загінуў 4.12.1942.

ЧАБАТКОЎ Іван Аўрамавіч, н. у 1911, загінуў 9.6.1943.

ЧАБАТКОЎ Іосіф Сямёнавіч, н. у 1908, загінуў 16.8.1943.

ЧАБАТКОЎ Лявон Сямёнавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак 12.8.1941.

ЧАБАТКОЎ Лявон Яўменавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак 26.5.1944.

ЧАБАТКОЎ Міхаіл Трыфанавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак 17.2.1944.

ЧАБАТКОЎ Павел Сямёнавіч, н. у 1894, рад., загінуў 11.8.1943.

ЧАБАТКОЎ Павел Трафімавіч, н. у 1910, загінуў 27.2.1944.

ЧАБАТКОЎ Пётр Васілевіч, н. у 1913, загінуў 18.12.1944.

ЧАБАТКОЎ Пётр Іванавіч, н. у 1904, рад., загінуў 16.1.1945 у Польшчы.

ЧАБАТКОЎ Пііліп Піліпавіч, н. у 1918, прапаў без вестак 12.2.1944.

ЧАБАТКОЎ Рыгор Фёдаравіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак 19.3.1944.

ЧАБАТКОЎ Сцяфан Аўрамавіч, н. у 1908, загінуў 13.12.1944.

ЧАБАТКОЎ Фёдар Іванавіч, н. у 1907, старш., загінуў 22.7.1943.

ЧАБАТКОЎ Якаў Іванавіч, н. у 1916, загінуў 26.4.1943.

ЧАБАТКОЎ Якаў Трафімавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак 21.2.1944.

ВЁСКА КОРСУНЬ

БІНДЗЮКОЎ Аляксей Навумавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

БІНДЗЮКОЎ Захар Іларыёнавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак 6.5.1944.

ВЁСКА ЯСЕНЬ

БУНДЗЕЛЕЎ Васіль Сямёнавіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

БУНДЗЕЛЕЎ Верас Конанавіч, н. у 1900, загінуў 11.10.1944.

БУНДЗЕЛЕЎ Дзмітрый Конанавіч, н. у 1922, сярж., прапаў без вестак 21.9.1942.

БУНДЗЕЛЕЎ Іван Сямёнавіч, н. у 1916, загінуў 25.2.1944.

БУНДЗЕЛЕЎ Іван Сямёнавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак 21.2.1941.

БУНДЗЕЛЕЎ Мікалай Паўлавіч, н. у 1914, загінуў 2.6.1944.

БУНДЗЕЛЕЎ Сямён Гаўрылавіч, н. у 1897, рад., прапаў без вестак 18.2.1944.

БУНДЗЕЛЕЎ Ягор Еўдакімавіч, н. у 1913, сярж., загінуў 1.8.1944.

ГАЎРЫЛЕНКА Васіль Патапавіч, н. у 1923, мал. сярж., загінуў 6.10.1943 у в. Бардзіна Невельскага р-на Калінінскай вобл.

ГАЎРЫЛЕНКА Пётр Цімафеевіч, н. у 1921, загінуў 5.9.1943.

ГАЎРЫЛЕНКА Цімафей Іванавіч, н. у 1905, загінуў 11.8.1943.

ДРАЗДОЎ Адам Цімафеевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДРАЗДОЎ Васіль Фёдаравіч, н. у 1915, рад., загінуў 26.11.1941.

ДРАЗДОЎ Іван Паўлавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак 19.2.1944.

ІСАКАЎ Андрэй Цімафеевіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак 12.3.1944.

ІСАКАЎ Фёдар Цімафеевіч, н. у 1892, загінуў 9.11.1943.

КУЗЬМЯНКОЎ Іван Якаўлевіч, н. у 1914, загінуў 25.2.1944.

КУЗЬМЯНКОЎ Іларыён Андрэевіч, н. у 1902, загінуў 19.6.1944.

МАРОЗАЎ Піліп Усцінавіч, н. у 1905, рад., загінуў 5.9.1942.

НІКАЛАЕЎ Васіль Дзямідавіч, н. у 1921, сярж., прапаў без вестак 5.9.1941.

САМУЙЛЕНКА Лаўрын Малахавіч, н. у 1908, прапаў без вестак у красавіку 1944.

ВОРНАЎСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

ВЁСКА ВОРНАЎКА

АДАМОВІЧ Аляксей Іванавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

АДАМОВІЧ Пётр Іванавіч, н. у 1905, рад., загінуў 22.7.1945 у в. Тошчыца Быхаўскага р-на Магілёўскай вобл.

АДАМОВІЧ Сямён Іванавіч, н. у 1917, рад., стралок, загінуў 24.11.1941 на п-ве Ханка.

АДАМОВІЧ Сямён Іванавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вастак у снежні 1941.

АРЛОЎСКІ Антон Паўлавіч.

АРЛОЎСКІ Мікалай Ігнатавіч, н. у 1897, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

АРЛОЎСКІ Сцяпан Антонавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

АРЛОЎСКІ Сяргей Паўлавіч.

АСТАПЕНКА Васіль Сцяпанавіч, н. у 1922, рад., загінуў 11.2.1944.

АСТАПЕНКА Дзмітрый Аляксеевіч, н. у 1902, рад., загінуў 28.2.1944 у в. Стайкі Пустамінскага р-на Калінінскай вобл.

АСТАПЕНКА Пётр Сцяпанавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

АСТАПЕНКА Рыгор Якаўлевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

БРУЕВІЧ Рыгор Максімавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у ліпені 1941.

БРУЕВІЧ Рыгор Міхайлавіч, мал. сярж., загінуў 17.12.1942 у в. Гняздзілава Калінінскай вобл.

БРУЕВІЧ Уладзімір Якаўлевіч, н. у 1921, рад., загінуў 2.5.1945, пахаваны у пас. Карцэнцін.

БРУЕВІЧ Фёдар Дзмітрыевіч, н. у 1914, сярж., кам. аддз., загінуў 2.4.1945 у Германіі.

ГРУШЭЎСКІ Мікалай Цімафеевіч, н. у 1902, прапаў без вестак у 1941.

ГРУШЭЎСКІ Пётр Цімафеевіч, н. у 1924, загінуў 7.10.1944.

ГРЫБАЎ Арэст Іванавіч, н. у 1915, рад., загінуў у жніўні 1943.

ГРЫБАЎ Васіль Мікалаевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

ГРЫБАЎ Іван Андрэевіч, н. у 1922, рад., стралок, загінуў 21.2.1944.

ГРЫБАЎ Сцяпан Іванавіч, н. у 1923, рад., загінуў 17.12.1942 у в. Равень-Масты Асташкоўскага р-на Калінінскай вобл.

ГРЫБОЎСКІ Нічыпар Фёдаравіч, н. у 1912, прапаў без вестак у верасні 1941.

ГУБАРЭВІЧ Іван Паўлавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГУБАРЭВІЧ Мікалай Іванавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГУБАРЭВІЧ Пётр Сямёнавіч, н. у 1918, рад., зенітчык, загінуў 9.9.1941 у в. Руска-Высоцкае Ленінградскай вобл.

ГУБАРЭВІЧ Рыгор Дзмітрыевіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ДАВЫДЗЕНКА Іосіф Парфіравіч, рад., загінуў 30.6.1942 у Альхавацкім р-не Харкаўскай вобл. (Украіна).

ДРАБЫШЭЎСКІ Васіль Іванавіч, н. у 1914, прапаў без вестак у 1945.

ДРАБЫШЭЎСКІ Васіль Яўменавіч, н. у 1896, загінуў у лютым 1944.

ДРАБЫШЭЎСКІ Іван Дзмітрыевіч, н. у 1922.

ДРАБЫШЭЎСКІ Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДРАБЫШЭЎСКІ Пііп Васілевіч, н. у 1908.

ДРАБЫШЭЎСКІ Рыгор Фёдаравіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЖЛОБА Аляксандр Харытонавіч, н. у 1908, прапаў без вестак у снежні 1941.

ЖЛОБА Аляксей Іосіфавіч, н. у 1921, рад., загінуў 16.7.1941.

ЖЛОБА Аляксей Клімавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЖЛОБА Апанас Венядзіктавіч, н. у 1901, загінуў у лютым 1944.

ЖЛОБА Архіп Маркавіч, н. у 1914, рад., стралок, загінуў 5.3.1944 у в. Добрыца Рагачоўскага р-на.

ЖЛОБА Васіль Барысавіч, н. у 1901, рад., сапёр, загінуў у 1941.

ЖЛОБА Васіль Карнеевіч, н. у 1903, загінуў у красавіку 1944.

ЖЛОБА Васіль Міхайлавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЖЛОБА Васіль Сцяпанавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЖЛОБА Іван Васілевіч, н. у 1902, рад., стралок, загінуў 21.2.1944 у в. Каромка Быхаўскага р-на Магілёўскай вобл.

ЖЛОБА Іван Васілевіч, н. у 1921, рад., стралок, загінуў 24.7.1941 на шашы Ухта-Войніца.

ЖЛОБА Іван Дзмітрыевіч, н. у 1926, рад., разведчык, загінуў 12.2.1945 у г. Грос Вольц (Польшча).

ЖЛОБА Іван Карпавіч, н. у 1909, прапаў без вестак у лютым 1942.

ЖЛОБА Іван Максімавіч, н. у 1910, загінуў у чэрвені 1944.

ЖЛОБА Іван Паўлавіч, н. у 1910.

ЖЛОБА Іван Рыгоравіч, н. у 1921, загінуў у студзені 1944.

ЖЛОБА Іван Сцяпанавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.

ЖЛОБА Іван Якаўлевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЖЛОБА Мікалай Іванавіч, н. у 1921, сярж., кам. гарматы, загінуў 19.7.1942 у в. Самарка Ленінградскай вобл.

ЖЛОБА Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1895, прапаў без вестак у лістападзе 1944.

ЖЛОБА Мітрафан Мікалаевіч, н. у 1900, загінуў 31.7.1945.

ЖЛОБА Міхаіл Авакумавіч, н. у 1901, рад., стралок, загінуў 25.12.1942 у в. Цемена Залугскага р-на.

ЖЛОБА Міхаіл Захаравіч, загінуў у лютым 1944.

ЖЛОБА Міхаіл Карпавіч, н. у 1923, загінуў у 1943.

ЖЛОБА Пётр Антонавіч, н. у 1905.

ЖЛОБА Пётр Іванавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЖЛОБА Пётр Маркавіч, н. у 1914.

ЖЛОБА Пётр Міхайлавіч, н. у 1906, рад., стралок, загінуў 23.8.1944 у в. Цехні Беластоцкай вобл.

ЖЛОБА Пётр Фёдаравіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЖЛОБА Пётр Харытонавіч, н. у 1912, загінуў у студзені 1944.

ЖЛОБА Пётр Якаўлевіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЖЛОБА Рыгор Рыгоравіч, н. у 1917, рад., загінуў 3.5.1942 пад Ленінградам.

ЖЛОБА Сцяпан Лукіч, н. у 1900, загінуў у маі 1944.

ЖЛОБА Сцяпан Лукіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ЖЛОБА Сямён Піліпавіч, н. у 1914, рад., стралок, загінуў 14.9.1944 у в. Ст. Мілосна Варшаўскага ваяводства.

ЖЛОБА Уладзімір Іосіфавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ЖЛОБА Ульян Мікалаевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЖЛОБА Фёдар Міхайлавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЖЛОБА Фёдар Сцяпанавіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЖЛОБА Фёдар Харытонавіч, н. у 1915.

ЖЛОБА Якаў Фаміч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАВАЛЁЎ Васіль Іванавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КАРАТКЕВІЧ Антон Фаміч, н. у 1904, рад., стралок, загінуў 15.10.1944 у в. Маркі Варшаўскага ваяводства (Польшча).

КАРАТКЕВІЧ Іван Раманавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАРАТКЕВІЧ Лявон Пятровіч, н. у 1909, рад., загінуў у верасні 1944.

КАРАТКЕВІЧ Мікалай Андрэевіч, загінуў 9.9.1942 у в. Чаркасава Ржэўскага р-на Калінінградскай вобл.

КАРАТКЕВІЧ Мікалай Андрэевіч, н. у 1918, загінуў 9.9.1942.

КАРАТКЕВІЧ Мікалай Андрэевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАРАТКЕВІЧ Павел Пракопавіч, н. у 1901, прапаў без вестак у лютым 1944.

КАРАТКЕВІЧ Сцяпан Пракопавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

КАРПЕНКА Андрэй Архіпавіч, н. у 1901, прапаў без вестак у снежні 1944.

КАРПЕНКА Пётр Якаўлевіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

КАРПЕНКА Фёдар Архіпавіч, н. у 1910, загінуў 23.10.1944.

КІСЯЛЁЎ Канстанцін Дзмітрыевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КОРЗУН Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1917, рад., загінуў 9.9.1943 у Краснадарскім краі.

КРАЖЭЎСКІ Сяргей Паўлавіч, н. у 1914, прапаў без вестак у красавіку 1945.

КУРБАТАЎ Іван Паўлавіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

КУРБАЦКІ Аляксей Ісакавіч, н. у 1926, загінуў 10.2.1945.

КУРБАЦКІ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1920, прапаў без вестак у лістападзе 1943.

КУРБАЦКІ Фёдар Прохаравіч, н. у 1901, загінуў 20.8.1944.

ЛАШКЕВІЧ Васіль Канстанцінавіч.

МАЕЎСКІ Мікалай Рыгоравіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МАЛІНОЎСКІ Кузьма Пятровіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Васіль Сямёнавіч, н. у 1919, прапаў без вестак у лютым 1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Іван Васілевіч, н. у 1911, рад., загінуў 26.11.1941.

НЕСЦЯРОВІЧ Іван Васілевіч, н. у 1923, рад., мінамётчык, загінуў 25.8.1942 у в. Улан-Эрга ў Калмыкіі.

НЕСЦЯРОВІЧ Іван Фёдаравіч, н. у 1921, рад., загінуў 11.11.1945 у Польшчы.

НЕСЦЯРОВІЧ Максім Сямёнавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Уладзімір Андрэевіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Уладзімір Пятровіч, н. у 1902.

НЕСЦЯРОВІЧ Якаў Сяргеевіч, н. у 1910, загінуў у верасні 1944.

ПАПЛАЎСКІ Мікалай Андрэевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАПЛАЎСКІ Павел Ільіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПІНЦЭВІЧ Васіль Іванавіч, загінуў 26.3.1945.

ПІНЦЭВІЧ Мікалай Мікалаевіч.

ПІНЦЭВІЧ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1896, рад., загінуў 8.9.1942.

ПЯТРОЎСКІ Сяргей Фёдаравіч.

РЫЖАНКОЎ Міхаіл Захаравіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

РЫЖАНКОЎ Фёдар Карнеевіч, н. у 1901, рад., стралок, загінуў 10.2.1944.

СЯМЁНАЎ Васіль Іванавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

УСЦІНОВІЧ Віктар Пятровіч, н. у 1904, рад., сапёр, загінуў 8.2.1944 на х. Н.Сямёнаўка Апосталаўскага р-на Днепрапятроўскай вобл. (Украіна).

ХАДАНОВІЧ Іван Кузьміч, н. у 1926, рад., стралок, загінуў 7.10.1944 у в. Вельокцін Варшаўскага ваяводства (Польшча).

ХАДАНОВІЧ Іван Пятровіч, н. у 1926, ст. сярж., пам. кам. узв., загінуў 18.4.1945 у Германіі, м. Цыбенгін.

ХАДАНОВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1925, памёр ад ран 15.6.1944 у в. Шапчыцы.

ЮР'ЕЎ Аляксей Сямёнавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у ліпені 1941.

ЯКУТОВІЧ Аляксандр Аляксеевіч, н. у 1925, рад., стралок, загінуў 23.11.1943 у в. Рэкта Журавіцкага р-на.

ЯКУТОВІЧ Анатоль Васілевіч, н. у 1923, рад., стралок, загінуў 26.8.1944 на ускраіне с. Надколе Варшаўскага ваяводства (Польшча).

ЯКУТОВІЧ Антон Андрэевіч, н. у 1916.

ЯКУТОВІЧ Васіль Андрэевіч, н. у 1921, загінуў 13.3.1944.

ЯКУТОВІЧ Васіль Ігнатавіч, н. у 1923, рад., загінуў 6.5.1942 у в. Ярцава Паўлаўскага р-на Ленінградскай вобл.

Помнік на брацкай магіле ў в. Высокае

ЯКУТОВІЧ Васіль Цімафеевіч, н. у 1913, яфр., загінуў 24.8.1944 у в. Надборы Харашыцкага р-на Беластоцкай вобл. (Польшча).

ЯКУТОВІЧ Іван Авакумавіч, н. у 1918, ст. сярж., прапаў без вестак у 1945 у Валагодска-Ямской Слабадзе.

ЯКУТОВІЧ Іван Андрэевіч.

ЯКУТОВІЧ Іван Васілевіч, н. у 1921, загінуў у 1942.

ЯКУТОВІЧ Іван Іосіфавіч, н. у 1921, рад., стралок, загінуў 11.5.1942 у с. Маладовае Харкаўскай вобл. (Украіна).

ЯКУТОВІЧ Іван Сцяпанавіч, н. у 1908, прапаў без вестак у лютым 1944.

ЯКУТОВІЧ Іван Якаўлевіч, н. у 1902.

ЯКУТОВІЧ Ігнат Пятровіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЯКУТОВІЧ Мікалай Антонавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

ЯКУТОВІЧ Мікалай Данілавіч, н. у 1896, рад., загінуў у палоне 22.5.1942.

ЯКУТОВІЧ Мікалай Лявонцьевіч, н. у 1920, рад., стралок, загінуў 25.2.1942 пад Ленінградам.

ЯКУТОВІЧ Мітрафан Ільіч, н. у 1901, загінуў у лютым 1944.

ЯКУТОВІЧ Міхаіл Васілевіч.

ЯКУТОВІЧ Павел Апанасавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЯКУТОВІЧ Пётр Сцяпанавіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

ЯКУТОВІЧ Піліп Андрэевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЯКУТОВІЧ Трыфан Іванавіч, н. у 1912, прапаў без вестак у лістападзе 1944.

ВЁСКА ВОСТРАЯ КАРМА

ГУБАРЭВІЧ Іван Іванавіч, н. у 1919, прапаў без вестак у 1942.

ДАВЫДАЎ Васіль Трафімавіч, рад., прапаў без вестак 28.9.1941.

ЖЛОБА Пётр Васілевіч, н. у 1904, прапаў без вестак у лютым 1944.

ЖЛОБА Трыфан Васілевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ІВАНЬКОЎ Аляксей Ільіч, н. у 1923, рад., стралок, загінуў 16.12.1943 у в. Папаратнае Стрэшынскага р-на Гомельскай вобл.

ІВАНЬКОЎ Піліп Васілевіч, н. у 1900, прапаў без вестак у жніўні 1941.

НЕСЦЯРОВІЧ Васіль Пятровіч, н. у 1920, загінуў у 1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Іван Андрэевіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

НЕСЦЯРОВІЧ Канстанцін Клімавіч, н. у 1918, ст. лейт., загінуў 17.10.1944 у Чэхаславакіі.

НЕСЦЯРОВІЧ Мікалай Фаміч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Міхаіл Клімавіч, н. у 1922, лейт., кам. танка, загінуў 3.9.1943 у Данецкай вобл.

НЕСЦЯРОВІЧ Павел Рыгоравіч, н. у 1922, прапаў без вестак у 1941.

НЕСЦЯРОВІЧ Рыгор Фаміч, н. у 1898, прапаў без вестак у лютым 1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Уладзімір Рыгоравіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

УЛАСАЎ Іван Філімонавіч, загінуў 21.2.1944.

УЛАСАЎ Рыгор Піліпавіч, н. у 1911, рад., стралок, загінуў 23.4.1945 ва Усходняй Прусіі.

ВЁСКА ВЫСОКАЕ

БРУЕВІЧ Васіль Антонавіч, н. у 1921, рад., загінуў 9.1.1942 у в. Ломбаж Губа (Карэлія).

БРУЕВІЧ Іван Антонавіч, н. у 1923, загінуў 28.2.1944.

ЖЛОБА Васіль Дзмітрыевіч, н. у 1922, загінуў 4.2.1944 у Бадзецкім р-не Ленінградскай вобл.

ЖЛОБА Іван Андрэевіч, н. у 1906, рад., стралок, загінуў 16.7.1944 у в. Мацейшына Індурскага р-на Беластоцкай вобл. (Польшча).

ЖЛОБА Іван Бенядзіктавіч, н. у 1909, загінуў 24.4.1943 у г. Ліўны.

ЖЛОБА Іван Рыгоравіч, н. у 1923, загінуў у 1942.

ЖЛОБА Іван Савельевіч, н. у 1905, рад., загінуў у жніўні 1941 у в. Крыўск.

ЖЛОБА Іван Ягоравіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

ЖЛОБА Лявонцій Прохаравіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ЖЛОБА Мікалай Антонавіч, н. у 1925, загінуў 14.3.1944 у г. Крэменчуг.

ЖЛОБА Мікалай Іванавіч, н. у 1912, лейт., кам. узв., прапаў без вестак у 1941.

ЖЛОБА Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1926, рад., стралок, загінуў 16.4.1945 у в. Укцер (Аўстрыя).

ЖЛОБА Рыгор Андрэевіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЖЛОБА Рыгор Антонавіч, н. у 1912, загінуў у 1944.

КАБІН Павел Ігнатавіч, ваен. тэхн., радыст, загінуў у жніўні 1943 на р. Сож.

КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Цімафеевіч, н. у 1905, загінуў 10.2.1940.

ЛАПАЦІН Аляксандр Міхайлавіч, сярж., загінуў 2.10.1942 у в. Арбузава Ленінградскай вобл.

ЛАШКЕВІЧ Васіль Конанавіч, н. у 1905, загінуў у лютым 1944 у г. Канатопе.

ЛАШКЕВІЧ Фёдар Іванавіч, н. у 1915, рад., загінуў у палоне 18.8.1942 на тэрыторыі Заходняй Еўропы.

МАЕЎСКІ Рыгор Фёдаравіч, н. у 1907, загінуў у 1944 у Магілёўскай вобл.

НЕСЦЯРОВІЧ Іван Іванавіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Мікалай Аляксеевіч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Пётр Фаміч, н. у 1910, прапаў без вестак у лютым 1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Сяргей Іванавіч, н. у 1910, рад., загінуў 17.9.1941.

ПАПЛАЎСКІ Васіль Андрэевіч, н. у 1888, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

ПАПЛАЎСКІ Іван Адамавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1945.

ПАПЛАЎСКІ Іван Васілевіч, н. у 1895, рад., загінуў 13.2.1943 пад Ржэвам.

ПАПЛАЎСКІ Максім Рыгоравіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАПЛАЎСКІ Павел Андрэевіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАПЛАЎСКІ Павел Рыгоравіч, н. у 1912, загінуў у маі 1944.

ПАПЛАЎСКІ Рыгор Пятровіч, н. у 1923, рад., кулямётчык, загінуў 24.12.1942.

ПАПЛАЎСКІ Рыгор Фёдаравіч, н. у 1916, прапаў без вестак у лютым 1944.

ПІНЦЭВІЧ Мікалай Мікалаевіч, н. у 1896.

ПІНЦЭВІЧ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1896, рад., загінуў 9.12.1942 у в. Бекетаўцы Сталінградскай вобл.

РАМАНЕНКА Васіль Сяргеевіч, н. у 1905, рад., загінуў 3.12.1941 у Фінскім заліве.

СОКАЛАЎ Васіль Васілевіч, н. у 1924, рад., стралок, загінуў 15.1.1944 у в. Ст. Тросна Быхаўскага р-на Магілёўскай вобл.

СОКАЛАЎ Іван Васілевіч.

СОКАЛАЎ Іосіф Апанасавіч, прапаў без вестак у 1941.

СОКАЛАЎ Іосіф Міхайлавіч, н. у 1912, сярж., прапаў без вестак у верасні 1944.

ТАЛКАЧОЎ Віктар Аляксеевіч, н. у 1925, рад., кам. гарматы, загінуў 23.6.1944 на перашыйку Калаламк (Карэлія).

ЯКУТОВІЧ Іван Паўлавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у маі 1944 у Літве.

ЯКУТОВІЧ Іпаліт Кандратавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЯКУТОВІЧ Мікалай Рыгоравіч, н. у 1924.

ЯКУТОВІЧ Мітрафан Ільіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ВЁСКА ЕНЦЫ

АЛЯБОВІЧ Іосіф Іосіфавіч, н. у 1900, загінуў на баявым пасту у лістападзе 1941 у Таліне.

ВАСІЛЬЕЎ Іван Васілевіч, н. у 1913.

ВАСІЛЬЕЎ Іван Іванавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГУБАРЭВІЧ Іван Васілевіч, н. у 1913, рад., разведчык, загінуў 13.2.1942 у с. Б.Егліна Ленінградскай вобл.

ГУБАРЭВІЧ Пётр Андрэевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДЗМІТРАЧЭНКА Васіль Пятровіч, н. у 1929, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДЗМІТРАЧЭНКА Пётр Дзмітрыевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ДРАБЫШЭЎСКІ Іван Міхайлавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ДРАБЫШЭЎСКІ Іван Яўменавіч, н. у 1921.

ДУБІНІН Рыгор Якаўлевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

КАРАТКЕВІЧ Барыс Антонавіч, н. у 1915, загінуў 9.5.1944 у г. Чачэрску.

КАРАТКЕВІЧ Сцяпан Карнеевіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак 12.5.1945.

КАРАТКЕВІЧ Сцяпан Радзівонавіч, н. у 1905, рад., загінуў 12.5.1945 у г. Волдзе-Марпіле (Латвія).

КРАЖЭЎСКІ Фёдар Міхайлавіч, н. у 1911, загінуў 13.2.1945.

ЛАПІЦКІ Максім Іванавіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ЛАШКЕВІЧ Іван Захаравіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у лютым 1944 у г. Рагачоў.

ЛАШКЕВІЧ Іван Іванавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

ЛАШКЕВІЧ Мікалай Максімавіч, н. у 1921, рад., стралок, загінуў 18.3.1942.

ЛАШКЕВІЧ Міхаіл Дзмітрыевіч, н. у 1925, загінуў 29.6.1944 у в. Н.Паўлаўка Магілёўскай вобл.

ЛАШКЕВІЧ Міхаіл Мікалаевіч, н. у 1915, рад., загінуў 6.8.1944 у в. Старасельцэ (Польшча).

ЛАШКЕВІЧ Міхаіл Цітавіч, н. у 1914, памёр у палоне у сакавіку 1943.

Р. Ф. Якутовіч

ЛАШКЕВІЧ Сцяпан Прохаравіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ЛАШКЕВІЧ Якаў Рыгоравіч, н. у 1901, рад., сапёр, загінуў 23.4.1945 у Германіі.

НАРКЕВІЧ Міхаіл Пятровіч, н. у 1902, загінуў 15.8.1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Аляксандр Іванавіч, н. у 1894, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Аляксандр Іванавіч, н. у 1900, рад., загінуў у лютым 1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1905, рад., загінуў 15.1.1945.

НЕСЦЯРОВІЧ Аляксандр Уладзіміравіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у 1941.

НЕСЦЯРОВІЧ Аляксандр Цімафеевіч, н. у 1924, рад., стралок, памёр ад ран 15.1.1945 у г. Варка (Польшча).

НЕСЦЯРОВІЧ Андрэй Фёдаравіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Іван Мікалаевіч, н. у 1922.

НЕСЦЯРОВІЧ Іван Міхайлавіч, н. у 1924, загінуў 4.4.1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Іван Уладзіміравіч, н. у 1911, рад., снайпер, прапаў без вестак у 1941.

НЕСЦЯРОВІЧ Іван Цімафеевіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Іван Якаўлевіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Кірыла Міхайлавіч, н. у 1920, рад.,загінуў 24.6.1944 у в. Лудчышча Быхаўскага р-на.

НЕСЦЯРОВІЧ Мікалай Кузьміч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1906, прапаў без вестак у 1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак 24.6.1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Мікалай Уладзіміравіч, н. у 1922, загінуў у снежні 1941.

НЕСЦЯРОВІЧ Мікалай Фролавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у 1945.

НЕСЦЯРОВІЧ Мікалай Фролавіч, н. у 1918, мал. лейт., загінуў 14.3.1942 у в. Тураўка Смаленскай вобл.

НЕСЦЯРОВІЧ Пётр Адамавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Фёдар Іванавіч, н. у 1922, тэхінтэндант, прапаў без вестак у ліпені 1941.

НЕСЦЯРОВІЧ Фёдар Ягоравіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ПАПЛАЎСКІ Андрэй Іосіфавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ПАПЛАЎСКІ Андрэй Сяргеевіч, н. у 1907, загінуў 15.3.1945.

ПАЎЛЮЧЭНКА Антон Нічыпаравіч, н. у 1915, рад., загінуў 18.3.1945 у в. Мансфельд (Германія).

ПАЎЛЮЧЭНКА Іван Сцяпанавіч, н. у 1920, рад., артылерыст, памёр ад ран 23.3.1943.

ПАЎЛЮЧЭНКА Іван Сцяпанавіч, н. у 1924.

ПЯТРОЎСКІ Аляксей Ігнатавіч, н. у 1918, прапаў без вестак у 1944.

ПЯТРОЎСКІ Іван Антонавіч, н. у 1912, рад., загінуў 22.2.1944 у в. Н. Тошчыца Нова-Быхаўскага р-на Магілёўскай вобл.

ПЯТРОЎСКІ Ілья Антонавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ПЯТРОЎСКІ Сіман Яфімавіч, н. у 1910, загінуў 20.10.1944.

ПЯТРОЎСКІ Фёдар Фёдаравіч, н. у 1921.

УСЦІНОВІЧ Аляксандр Фёдаравіч, н. у 1922, загінуў у снежні 1941.

УСЦІНОВІЧ Васіль Васілевіч, н. у 1923, афіцэр, прапаў без вестак 7.1.1943.

УСЦІНОВІЧ Васіль Іванавіч, н. у 1923, лейт., арт. тэхн., прапаў без вестак 7.1.1943.

УСЦІНОВІЧ Васіль Фёдаравіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

УСЦІНОВІЧ Іван Канстанцінавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

УСЦІНОВІЧ Іван Мікалаевіч, н. у 1923, загінуў 15.1.1944.

УСЦІНОВІЧ Іван Пятровіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

УСЦІНОВІЧ Мітрафан Аляксеевіч, н. у 1911, ваен. тэхн, ст. арт., прапаў без вестак у чэрвені 1943.

ЯКУТОВІЧ Павел Лукіч, н. у 1916, мал. лейт., загінуў 14.3.1942 у Смаленскай вобл.

ЯКУТОВІЧ Рыгор Фёдаравіч, н. у 1916, памёр ад ран 27.4.1945 у Германіі, пахаваны ў в. Рыцноендорф.

ВЁСКА ІВАНАЎКА

ГУБАРЭВІЧ Нічыпар Дзмітрыевіч, загінуў 8.3.1940.

ЖЛОБА Мікалай Сямёнавіч, н. у 1914, загінуў 30.11.1942 пад Ленінградам.

КАРАТКЕВІЧ Сяргей Іванавіч, н. у 1903, прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛАШКЕВІЧ Мікалай Іванавіч, прапаў без вестак у 1941.

ЛІМОНТАЎ Аляксей Маркавіч, н. у 1919, загінуў у 1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Барыс Емяльянавіч, н. у 1913, загінуў у 1944.

УСЦІНОВІЧ Даніла Пятровіч, н. у 1911, прапаў без вестак у лютым 1944.

ЯКУТОВІЧ Васіль Іванавіч, н. у 1925, рад., стралок, памёр ад ран 28.3.1945 у Германіі.

ПАСЁЛАК КАЎКАЗ

БАРАДЫКІН Павел Фёдаравіч, н. у 1925, загінуў 15.7.1944 у в. Хадковіца (Польшча)

ЖЛОБА Андрэй Барысавіч, н. у 1912, сярж, кам. аддз., загінуў 25.6.1944 у в. Канопліцы Рагачоўскага р-на.

ЖЛОБА Антон Прохаравіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЖЛОБА Іван Дзмітрыевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЖЛОБА Мікалай Рыгоравіч, н. у 1925, рад., загінуў 15.7.1944 у в. Хадковіца (Польшча).

ЖЛОБА Пётр Прохаравіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

САСНОЎСКІ Васіль Сцяпанавіч, н. у 1921, загінуў у ліпені 1944 у г. Беласток (Польшча).

СОКАЛАЎ Міхаіл Мікалаевіч, н. у 1898, загінуў у 1943 пад Рагачовым.

СОКАЛАЎ Пётр Мікалаевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ВЁСКА НОВЫ МЛЫН

ЕГЕРАЎ Нікадзім Уладзіміравіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЕГЕРАЎ Якаў Дзмітрыевіч, н. у 1922, рад., мінамётчык, загінуў 29.2.1944.

САСНОЎСКІ Васіль Захаравіч, н. у 1923, загінуў 27.3.1945 у Германіі.

ПАСЁЛАК РУДНЯ

ВІНАГРАДАЎ Барыс Іванавіч, н. у 1916, загінуў у чэрвені 1944.

ВІНАКУРАЎ Барыс Іванавіч, н. у 1910, мал. сярж., прапаў без вестак у 1945.

ВІНАКУРАЎ Іван Андрэевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ВІНАКУРАЎ Пётр Фёдаравіч, н. у 1918, рад., загінуў 10.12.1941 у в. В.Бярозаў Усеваложскага р-на Ленінградскай вобл.

ВІНАКУРАЎ Фёдар Іванавіч, н. у 1918, гв. рад., загінуў 19.11.1944 у Польшчы.

ЗАЙЦАЎ Сямён Васілевіч, н. у 1918, рад., стралок, памёр ад ран 16.4.1945, пахаваны на могілках у г. Бартэнштайн (Германія).

МЕЛЬНІКАЎ Іван Цярэнцьевіч, н. у 1916, загінуў у 1943 у Быхаўскім р-не.

МЕЛЬНІКАЎ Пётр Цярэнцьевіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МЕЛЬНІКАЎ Якаў Цярэнцьевіч, н. у 1920, загінуў у 1943 у г. Рагачоў.

МЕЛЬНІКАЎ Якуб Цярэнцьевіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ФЕДАРЭНКА Аляксей Аляксеевіч, н. у 1909, загінуў у 1942 у г. Адэса.

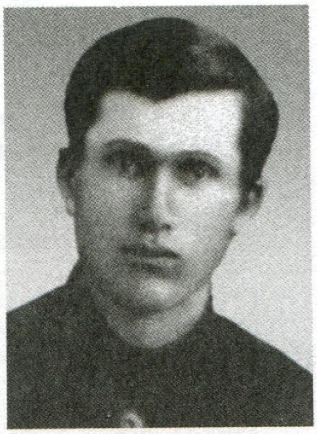

С. Я. Курбацкі

ФЕДАРЭНКА Іван Кандратавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у 1944.

ФЕДАРЭНКА Іван Пракопавіч, н. у 1923, загінуў 31.8.1942.

ФЕДАРЭНКА Карней Пракопавіч, н. у 1915, сярж., прапаў без вестак у лютым 1944.

ФЕДАРЭНКА Кірэй Аляксеевіч, н. у 1918, рад., загінуў 16.2.1942 у в. Калодзезы Сухініцкага р-на Смаленскай вобл.

ФЕДАРЭНКА Пётр Аляксеевіч, н. у 1899, рад., сапёр, загінуў 28.10.1944 у г. Рожан-Макаўск.

ФЕДАРЭНКА Уладзімір Сяргеевіч, н. у 1923, рад., загінуў 20.7.1942 у в. Б. Іванаўшчына Палаўскага р-на Ленінградскай вобл.

ЯКУТОВІЧ Павел Лукіч, н. у 1925, загінуў у 1943 у г. Рагачоў.

ЯКУТОВІЧ Пётр Мікалаевіч, н. у 1909, прапаў без вестак у лютым 1944.

ВЁСКА ХАЛАПАЎКА

КУРБАЦКІ Міхаіл Сяргеевіч, н. у 1917, ст. сярж., прапаў без вестак 16.8.1943.

КУРБАЦКІ Сцяпан Якаўлевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

КУРБАЦКІ Уладзімір Іванавіч, н. у 1904, загінуў у жніўні 1944 у г. Нарва.

КУРБАЦКІ Уладзімір Ігнатавіч, н. у 1897, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ЛАШКЕВІЧ Аляксандр Карпавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛАШКЕВІЧ Аляксандр Паўлавіч.

ЛАШКЕВІЧ Іван Мікалаевіч, н. у 1907, прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛАШКЕВІЧ Іван Цітавіч, н. у 1920, загінуў 25.3.1944.

ЛАШКЕВІЧ Сцяпан Сямёнавіч, рад., аўтаматчык, загінуў 5.8.1943.

ЛЯШНЕЎСКІ Нікадзім Трафімавіч, н. у 1898, рад., загінуў 12.2.1943 у в. Харошыя Арлоўскай вобл.

ПАПЛАЎСКІ Іван Паўлавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ПАЎЛЮЧЭНКА Пракоп Іосіфавіч, н. у 1914, сярж., загінуў у лютым 1944.

ПАЎЛЮЧЭНКА Прохар Іосіфавіч, н. у 1914, загінуў у 1944 у Польшчы.

ЗАЛАТАМІНСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

ВЁСКА БАРАВАЯ ГЛІНКА

ВАСІЛЬКОЎ Ермалай Ціханавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ГАВАРУШКІН Васіль Адамавіч, н. у 1919, стралок, загінуў 22.2.1944 у Гомелі.

ГАВАРУШКІН Кузьма Сцяфанавіч, н. у 1909, загінуў у чэрвені 1942.

ГАВАРУШКІН Міхаіл Сямёнавіч, н. у 1909, загінуў у сакавіку 1943.

ГАВАРУШКІН Нічыпар Сямёнавіч, н. у 1902, загінуў у верасні 1941.

ГАВАРУШКІН Нічыпар Сямёнавіч, н. у 1908, загінуў у чэрвені 1942.

ГАЎРЫЛКОЎ Іван Іванавіч, н. у 1922, загінуў у сакавіку 1944.

ГАЎРЫЛКОЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1900, стралок, загінуў 26.1.1945 у Польшчы.

ГАЎРЫЛКОЎ Міхаіл Іванавіч, н. у 1920, загінуў у верасні 1941.

КАЗЛОЎ Арцём Сямёнавіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

КРУКАЎ Дзям'ян Адамавіч, н. у 1911, загінуў 20.2.1943.

МАКАВЕЦКІ Павел Аляксеевіч, н. у 1918, афіцэр сувязі, загінуў 17.10.1942.

МАКСАКАЎ Васіль Іванавіч, н. у 1908, загінуў у чэрвені 1942.

МАКСАКАЎ Піліп Васілевіч, н. у 1904, рад., стралок, загінуў 9.5.1943 у Чалябінску.

МАКСАКАЎ Пімен Васілевіч, н. у 1904, рад., загінуў 9.5.1943.

МАКСАКАЎ Сцяфан Паўлавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МАЛАЦІЛКІН Іван Якаўлевіч, н. у 1913, загінуў у лютым 1944.

ПЕРАПЕЧКІН Міхаіл Фокавіч, н. у 1919, загінуў у жніўні 1941.

ПЛЕХАЎ Іван Піменавіч, н. у 1906, загінуў у чэрвені 1944.

ПЛЕХАЎ Іван Піменавіч, н. у 1910, кулямётчык, загінуў 8.11.1944.

САНОТАЎ Агей Пятровіч, н. у 1909, загінуў у сакавіку 1944.

САНОТАЎ Ілья Якаўлевіч, н. у 1924, рад., загінуў 14.9.1943 у г. Смаленск.

ЦЫГАНКОЎ Іван Емяльянавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦЫГАНКОЎ Мікалай Емяльянавіч, н. у 1922, мал. лейт., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦЫГАНКОЎ Мікіта Емяльянавіч, н. у 1922, загінуў у ліпені 1941.

ВЁСКА ДУБРАЎКА

МАЖЭЙКА Іван Сцяпанавіч, н. у 1908, загінуў у чэрвені 1943.

МАЖЭЙКА Павел Канстанцінавіч, н. у 1914, загінуў у верасні 1944.

МАЖЭЙКА Ягор Іванавіч, н. у 1925, загінуў у жніўні 1944.

МАЖЭЙКА Якаў Сцяпанавіч, н. у 1905, рад., загінуў у жніўні 1944.

ХАДАНОВІЧ Аляксей Архіпавіч, н. у 1905, загінуў у верасні 1941.

ХАДАНОВІЧ Сцяпан Архіпавіч, н. у 1910, рад., загінуў 2.3.1942 пад Ленінградам.

ХАДАНОВІЧ Яфім Рыгоравіч, н. у 1912, загінуў 1.6.1942.

ВЁСКА ЗАЛАТАМІНО

ВІННІКАЎ Сяргей Максімавіч, н. у 1922, загінуў 12.2.1944.

ГАЙДУКОЎ Аляксей Дзмітрыевіч, н. у 1925, загінуў у сакавіку 1945.

ГАЙДУКОЎ Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1922, загінуў 18.10.1944.

ГАРБАЧОЎ Аляксей Дзмітрыевіч, н. у 1920, загінуў у жніўні 1941.

ГАРБАЧОЎ Іван Германавіч, н. у 1916, загінуў 6.1.1942.

ГАРБАЧОЎ Якаў Сцяфанавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944 пад Арлом.

ГАРБАЧОЎ Яфрэм Іосіфавіч, н. у 1907, загінуў 15.1.1945.

ГАЎРЫЛЕНКА Аляксандр Іванавіч, н. у 1909, прапаў без вестак у верасні 1941.

ГАЎРЫЛЕНКА Іван Васілевіч, н. у 1915, прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ГАЎРЫЛЕНКА Пётр Давыдавіч, н. у 1914, стралок, загінуў 22.11.1943 у Гомелі.

ГУСЛЯНКОЎ Захар Яфімавіч, н. у 1919, загінуў у 1942.

ДАВЫДЗЕНКА Адам Дзям'янавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДАВЫДЗЕНКА Андрэй Сямёнавіч, н. у 1910, загінуў 25.11.1944.

ДАЛБНЁЎ Павел Фаміч, н. у 1923, рад., загінуў 29.6.1944.

ДЗЕРУЖЫНСКІ Міхаіл Паўлавіч, н. у 1911, загінуў у лютым 1944.

ДЗЕРУЖЫНСКІ Уладзімір Паўлавіч, н. у 1924, прапаў без вестак 28.7.1943 у Польшчы.

ДРАЛОЎ Іван Васілевіч, н. у 1912, нач. палітаддзела, загінуў 4.3.1944.

ДРАЛОЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1915, стралок, загінуў 17.4.1945.

ІВАНОЎ Мікалай Кузьміч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАЗЛОЎ Андрэй Кузьміч, н. у 1906, загінуў у лютым 1944.

КАЗЛОЎ Міхаіл Кузьміч, н. у 1921, загінуў у снежні 1943.

КАРПЯЧКОЎ Пафел Фёдаравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛЕЎШУНОЎ Майсей Ільіч, н. у 1915, стралок, загінуў 18.3.1944.

МІРОНЕНКА Мацвей Захаравіч, н. у 1895, сапёр, загінуў 20.8.1941.

МІШУРОЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1910, загінуў у снежні 1943.

МІШУРОЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1924, кам. аддз., загінуў 2.2.1944 у Палескай вобл.

ПАЛАВІНКІН Апанас Кузьміч, н. у 1907, загінуў у жніўні 1943.

ПАЛАВІНКІН Іван Міхеевіч, н. у 1916, загінуў 29.3.1943.

ПАЛАВІНКІН Ілья Кузьміч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАЛАВІНКІН Мікіта Еўдакімавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.

ПАЛАВІНКІН Павел Кузьміч, н. у 1919, прапаў без вестак у снежні 1943.

ПАЛАВІНКІН Платон Сяргеевіч, н. у 1921, загінуў у верасні 1943.

ПАЛАВІНКІН Сцяфан Еўдакімавіч, н. у 1917, загінуў у сакавіку 1944.

ПАЛАВІНКІН Ульян Сідаравіч, н. у 1919, рад., стралок, загінуў 21.4.1941 на выш. Гогланд.

ПЛЕХАЎ Ягор Іванавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1943.

ПЛЮЕЎ Іван Арцем'евіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СЕРГІЕНКА Павел Емяльянавіч, н. у 1925, стралок, прапаў без вестак у Гомелі.

ТАЧЫЛАЎ Аляксей Ільіч, н. у 1920, загінуў 28.7.1943.

ХАРЫТОНЕНКА Іван Ільіч, н. у 1908, загінуў у ліпені 1941.

ХАРЫТОНЕНКА Іван Пракопавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШАЛАДОНАЎ Уладзімір Дзям'янавіч, н. у 1923, загінуў 1.12.1943.

ШАРАБУНАЎ Уладзімір Дзям'янавіч, н. у 1923, рад., памёр ад ран 1.12.1943.

ШАРШНЁЎ Рыгор Цярэнцьевіч, н. у 1925, рад., загінуў 8.1.1944.

ШУТОЎ Іван Іосіфавіч, н. у 1918, рад., загінуў у лютым 1944.

ВЁСКА КАЗІМІРАВА

БУКСАЎ Мікалай Палікарпавіч, н. у 1908, загінуў 15.8.1943.

КАРАТКЕВІЧ Васіль Ільіч, н. у 1896, загінуў у ліпені 1942.

КАРАТКЕВІЧ Віктар Сцяфанавіч, н. у 1927, загінуў 6.4.1945.

КАРАТКЕВІЧ Іван Васілевіч, н. у 1926, рад., загінуў 22.2.1944.

КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Васілевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАРАТКЕВІЧ Сцяфан Фаміч, н. у 1895, прапаў без вестак у красавіку 1944.

КУЗНЯЦОЎ Эдуард Іванавіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак у 1941.

ПАПЛАЎСКІ Іван Захаравіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

Помнік на брацкай магіле ў в. Залатаміно

ПАПЛАЎСКІ Іван Іванавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у 1941.

ПАПЛАЎСКІ Мікалай Лявонавіч, н. у 1920, рад., стралок, прапаў без вестак у жніўні 1941.

ПІЛЕЦКІ Ягор Мікітавіч, н. у 1902, загінуў у ліпені 1943.

ТКАЧОЎ Фёдар Сцяпанавіч, н. у 1914, загінуў 12.2.1945.

ВЁСКА КАСЦЮКОЎКА

АРХІПЕНКА Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1923, загінуў у чэрвені 1944.

АРХІПЕНКА Аляксандр Якаўлевіч, н. у 1914, памёр ад ран 30.3.1945 у Прусіі.

АРХІПЕНКА Васіль Іванавіч, н. у 1904, загінуў у верасні 1943.

АРХІПЕНКА Іван Якаўлевіч, н. у 1918, стралок, загінуў 7.5.1945 у г. Вейціч (Германія).

АРХІПЕНКА Ілья Андрэевіч, н. у 1911, стралок, прапаў без вестак у лютым 1944.

АРХІПЕНКА Лука Якаўлевіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

АРХІПЕНКА Мікалай Андрэевіч, н. у 1918, загінуў 21.3.1943.

АРХІПЕНКА Пётр Ісакавіч, н. у 1911, загінуў у лютым 1944.

АРХІПЕНКА Уладзімір Якаўлевіч, н. у 1919, загінуў у ліпені 1941.

КАРАТКЕВІЧ Іван Фаміч, н. у 1899, загінуў у маі 1944.

КАСЦЮЧЭНКА Анатоль Мікалаевіч, н. у 1920, загінуў у жніўні 1941.

КАСЦЮЧЭНКА Іван Аляксандравіч, н. у 1905, ст. лейт., загінуў 19.2.1943 у Ленінградзе.

КАСЦЮЧЭНКА Іван Васілевіч, н. у 1919, рад., стралок, загінуў 24.11.1941.

КАСЦЮЧЭНКА Іван Паўлавіч, н. у 1908, загінуў у ліпені 1944.

КАСЦЮЧЭНКА Міхаіл Уладзіміравіч, н. у 1922, загінуў у верасні 1944.

КАСЦЮЧЭНКА Павел Мікітавіч, н. у 1918, загінуў у палоне 29.11.1942.

КРАЎЧАНКА Марцін Іванавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак 21.2.1944.

КРАЎЧАНКА Рыгор Арцёмавіч, н. у 1911, загінуў 26.9.1944.

КРАЎЧАНКА Сяргей Васілевіч, н. у 1916, загінуў у снежні 1943.

ЛАРЧАНКА Пётр Цімафеевіч, н. у 1904, рад., загінуў 21.2.1944.

ПІМАШЭНКА Сяргей Елісеевіч, н. у 1900, загінуў у верасні 1944.

ПІМАШЭНКА Уладзімір Сяргеевіч, загінуў у 1943 пад Ленінградам.

ПІМАШЭНКА Уладзімір Сяргеевіч, н. у 1923, фельчар, прапаў без вестак 30.8.1943 пад Ленінградам.

ПРЫВАЛАЎ Карл Міхайлавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

РЫТАКОЎ Ілья Ісакавіч, н. у 1906, загінуў у лютым 1944.

СЯРГЕЕНКА Мікалай Максімавіч, н. у 1915, загінуў у красавіку 1944.

ТКАЧОЎ Аляксандр Купрэевіч, н у 1906, загінуў у жніўні 1941.

ТКАЧОЎ Сяргей Фёдаравіч, н. у 1914, мал. лейт., загінуў 4.7.1941.

УШАЎ Аркадзь Іванавіч, н. у 1927, загінуў у лютым 1945.

УШАЎ Васіль Аўрамавіч, н. у 1913, сувязіст, загінуў 16.4.1945 у Германії.

УШАЎ Васіль Цярэнцьевіч, н. у 1903, загінуў у снежні 1941.

УШАЎ Герман Сямёнавіч, н. у 1910, загінуў 26.2.1944.

УШАЎ Максім Іванавіч, н. у 1905, кам. аддз., памёр у палоне 12.1.1943.

УШАЎ Рыгор Сямёнавіч, н. у 1917, загінуў у снежні 1943.

ЦІМАШЭНКА Сяргей Елісеевіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ЦІМАШЭНКА Яфім Ціханавіч, н. у 1912, рад., загінуў 15.10.1943 у г. Ветка.

ВЁСКА ЛАБЫРОЎКА

БІРУКОЎ Уладзімір Сафонавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

БІРУКОЎ Яфім Сафонавіч, н. у 1913, рад., загінуў у лютым 1944.

БУДНІКАЎ Аляксандр Кірылавіч, н. у 1919, загінуў 6.8.1941.

БУДНІКАЎ Апанас Цярэнцьевіч, н. у 1915, загінуў у лютым 1944.

БУДНІКАЎ Міхаіл Лявонавіч, н. у 1920, загінуў 24.6.1944.

БУДНІКАЎ Парфірый Кузьміч, н. у 1898, мал. кам., загінуў 2.3.1944 у Магілёўскай вобл.

БУДНІКАЎ Сцяпан Сяргеевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

БУДНІКАЎ Ягор Лявонавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГУСЛЯНКОЎ Андрэй Нічыпаравіч, н. у 1909, загінуў 27.2.1943.

ГУСЛЯНКОЎ Іван Нічыпаравіч, н. у 1923, сувязіст, загінуў 9.4.1945 у Чэхаславакіі.

КАВАЛЁЎ Іван Яўсеевіч, н. у 1922, мал. сярж., загінуў 27.3.1945 у Германіі.

КАВАЛЁЎ Пётр Данілавіч, н. у 1918, загінуў у ліпені 1941.

КАВАЛЁЎ Сяргей Антонавіч, н. у 1920, кулямётчык, загінуў 29.7.1942 у Растове.

КАВАЛЁЎ Трафім Якаўлевіч, н. у 1904, загінуў 7.12.1943.

КАВАЛЁЎ Уладзімір Майсеевіч, н. у 1922, загінуў у лютым 1944.

КАВАЛЁЎ Цімафей Майсеевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у студзені 1945.

ЛАЦЯНКОЎ Аляксей Карпавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МАКЕЕНКА Віктар Андрэевіч, н. у 1923, загінуў у жніўні 1944.

МАКЕЕНКА Іван Гаўрылавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

МАКЕЕНКА Іван Маркавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МАКЕЕНКА Мікалай Гаўрылавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

МАКЕЕНКА Мікалай Міхайлавіч, н. у 1923, загінуў 4.2.1943.

МАКЕЕНКА Сцяпан Апанасавіч, н. у 1925, загінуў 16.1.1945.

МАКЕЕНКА Фёдар Мікалаевіч, н. у 1909, загінуў у верасні 1944.

ПРАКОПЕНКА Міхаіл Захаравіч, н. у 1920, сярж., кам. гарматы, загінуў 14.2.1944 пад Ленінградам.

ПРАКОПЕНКА Уладзімір Захаравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СЕМЯНЕНКА Анатоль Мікітавіч, н. у 1924, загінуў у сакавіку 1944.

СЕМЯНЕНКА Фёдар Аляксеевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СЕМЯНЕНКА Фрол Іларыёнавіч, н. у 1903, прапаў без вестак у лютым 1944.

СЕМЯНЕНКА Ягор Цярэнцьевіч, н. у 1905, загінуў у чэрвені 1943.

ТАЧЫЛАЎ Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1923, загінуў у чэрвені 1944.

ТАЧЫЛАЎ Фёдар Захаравіч, н. у 1914, загінуў у жніўні 1943.

ХАРЫТОНЕНКА Іван Фёдаравіч, н. у 1917, загінуў у кастрычніку 1942.

ХАРЫТОНЕНКА Яфім Давыдавіч, н. у 1914, загінуў у 1941.

ПАСЁЛАК ЛУНАЧАРСКІ

ГАВАРУШКІН Мікалай Фролавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1944.

ПАСЁЛАК МІКОЛЬСК

ГАЙДУКОЎ Васіль Іванавіч, н. у 1916, загінуў у ліпені 1944.

ГАЙДУКОЎ Панцялей Іванавіч, н. у 1918, загінуў у лютым 1944.

КРУЧКОЎ Сяргей Антонавіч, н. у 1924, рад., загінуў 31.7.1945.

ЛЫЦІКАЎ Павел Апанасавіч, памёр ад ран у 1943.

МІРОНЕНКА Васіль Канстанцінавіч, н. у 1925, рад., загінуў 23.11.1943 у г. Ветка.

ВЁСКА ПАШТОВАЯ ГЛІНКА

ДЗЕРУЖЫНСКІ Андрэй Яфімавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДЗЕРУЖЫНСКІ Іван Фёдаравіч, н. у 1912, загінуў у чэрвені 1944.

ДЗЕРУЖЫНСКІ Лазар Яфімавіч, н. у 1909, загінуў у лістападзе 1943.

ДЗЕРУЖЫНСКІ Фёдар Фёдаравіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

КУРОЛАЎ Адам Лукіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СЕРАКОЎ Кузьма Лук'янавіч, н. у 1908, памёр ад ран.

СЕРАКОЎ Рыгор Лук'янавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

СІВАКОЎ Васіль Аксёнавіч, н. у 1922, загінуў 23.4.1945.

СТАРАВОЙТАВА Таццяна Васілеўна, н. у 1924, рад., загінула 16.8.1944 у Беластоку (Польшча).

СТАРАВОЙТАЎ Аляксандр Васілевіч, н. у 1911, ст. сярж., прапаў без вестак 15.1.1942.

СТАРАВОЙТАЎ Іван Кандратавіч, н. у 1922, рад., загінуў у сакавіку 1943.

ЦІТКОЎ Рыгор Ільіч, н. у 1908, рад., памёр ад ран 23.6.1944.

ШЛЯХЦІЧ Іван Андрэевіч, н. у 1920, кам. узв., загінуў 19.1.1945 у Варшаве (Польшча).

ШНАРОЎ Іван Якаўлевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1941.

ВЁСКА САЛАБУТА

ДРАЛОЎ Канстанцін Міхайлавіч, н. у 1921, загінуў у снежні 1943.

ДРАЛОЎ Карней Міхайлавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ДРАЛОЎ Мікалай Карпавіч, н. у 1911, загінуў 27.10.1944.

ЖУРАЎЛЁЎ Васіль Васілевіч, н. у 1925, загінуў у верасні 1944.

КОЛЬЧАЎ Авяр'ян Макаравіч, н. у 1897, загінуў у студзені 1944.

КОЛЬЧАЎ Іван Ігнатавіч, н. у 1918, рад., загінуў 12.10.1943.

КОЛЬЧАЎ Міхаіл Макаравіч, н. у 1909, загінуў у чэрвені 1944.

КОЛЬЧАЎ Сцяпан Макаравіч, н. у 1918, рад., загінуў у лютым 1944.

ЛАДЗЕСАЎ Васіль Ігнатавіч, н. у 1926, стралок, загінуў 19.4.1945.

ЛАДЗЕСАЎ Віктар Маркавіч, н. у 1925, стралок, загінуў 21.2.1944 у Рагачове.

ЛАДЗЕСАЎ Ігнат Захаравіч, н. у 1905, загінуў у жніўні 1943.

ЛАДЗЕСАЎ Ягор Маркавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛАЦЯНКОЎ Ягор Цярэнцьевіч, н. у 1917, загінуў у сакавіку 1942.

ЛЁГКІ Ілья Лявонавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ЛЁГКІ Пётр Савельевіч, н. у 1909, рад., загінуў 9.10.1943 у Слаўгарадскім р-не.

МЕЛЬНІКАЎ Аляксей Дзянісавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МЕЛЬНІКАЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1906, рад., загінуў 25.3.1944.

МЕЛЬНІКАЎ Мікалай Дзям'янавіч, н. у 1919, загінуў 6.5.1944.

ПАПКОЎ Іван Іванавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ПАПКОЎ Уладзімір Сцяфанавіч, н. у 1918, загінуў 10.8.1944 у Польшчы.

ПЕРАСАЎ Анатоль Рыгоравіч, н. у 1917, кам. узв., загінуў 17.9.1942.

ПЕРАСАЎ Павел Рыгоравіч, н. у 1910, рад., загінуў 12.10.1943 пад Слаўгарадам.

ПЕРАСАЎ Якаў Рыгоравіч, н. у 1924, загінуў у 1949.

ПРЫВАЛАЎ Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПРЫВАЛАЎ Аляксандр Цярэнцьевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ПРЫВАЛАЎ Васіль Міхайлавіч, н. у 1913, загінуў 17.2.1942.

ПРЫВАЛАЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПРЫВАЛАЎ Фёдар Іосіфавіч, н. у 1918, загінуў у маі 1944.

САПЕГА Іван Карпавіч, н. у 1918, стралок, загінуў 12.2.1942.

СЕЛІВАНЕНКА Фёдар Іванавіч, н. у 1912, загінуў у лютым 1944.

СПАДАБАЕЎ Платон Дзмітрыевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

СПАДАБАЕЎ Раман Дзмітрыевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ВЁСКА СТУДЗЯНЕЦ

АНДРЭЕНКА Іван Лазаравіч, н. у 1920, сярж, загінуў 27.3.1945 у Латвіі.

АНДРЭЕНКА Іван Цімафеевіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

АНДРЭЕНКА Мікалай Фёдаравіч, н. у 1921, кам. роты, танкіст, загінуў 6.1.1944.

АНДРЭЕНКА Сяргей Міхайлавіч, н. у 1916, загінуў у жніўні 1944.

АНДРЭЕНКА Цімафей Міхайлавіч, н. у 1894, прапаў без вестак у лютым 1944.

АНДРЭЕНКА Ягор Міхайлавіч, н. у 1905, санітар, загінуў 2.4.1942.

АРЦЕМ'ЕЎ Анатоль Апанасавіч, н. у 1924, загінуў у сакавіку 1944.

АРЦЕМ'ЕЎ Барыс Апанасавіч, н. у 1922, загінуў 2.11.1944 у в. Тыглева (Польшча).

АРЦЕМ'ЕЎ Васіль Іванавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

АРЦЕМ'ЕЎ Іван Панцялеевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГАНЧАРОЎ Тарас Барысавіч, н. у 1909, загінуў у чэрвені 1944.

ГАРБАТОЎСКІ Сцяпан Анікеевіч, н. у 1915, кам. аддз., загінуў 30.1.1943.

ГАРБАТОЎСКІ Яфім Анікеевіч, н. у 1917, загінуў у жніўні 1944.

КУРДАЕЎ Сяргей Міхеевіч, н. у 1922, загінуў у чэрвені 1944.

ЛАРЧАНКА Аляксей Андрэевіч, н. у 1922, загінуў у чэрвені 1944.

ЛАРЧАНКА Апанас Андрэевіч, н. у 1918, загінуў у ліпені 1941.

ЛАРЧАНКА Васіль Усцінавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ЛАРЧАНКА Іван Мітрафанавіч, н. у 1912, загінуў 4.5.1942.

ЛАРЧАНКА Іосіф Андрэевіч, н. у 1916, загінуў у чэрвені 1942.

ЛАРЧАНКА Рыгор Яўменавіч, н. у 1904, стралок, прапаў без вестак 25.2.1944 у Рагачове.

ЛАРЧАНКА Фёдар Селівестравіч, н. у 1917, мал. палітрук, загінуў 29.4.1942 на р. Нява.

МЕЛЬНІКАЎ Васіль Сяргеевіч, н. у 1912, прапаў без вестак у 1941.

ПЕЎНЕЎ Аляксей Аляксеевіч, н. у 1922, рад., загінуў 31.8.1942 у Калінінскай вобл.

ПЕЎНЕЎ Іларыён Яўсеевіч, н. у 1909, загінуў 3.8.1944.

ПЕЎНЕЎ Міхаіл Цімафеевіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1945.

САМАСТРОЕНКА Мікалай Захаравіч, н. у 1921, артылерыст, загінуў 16.12.1943 у г. Жлобін.

САНОТАЎ Уладзімір Мацвеевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак 1.7.1942.

СІНІГАЕЎ Канстанцін Уладзіміравіч, н. у 1922, загінуў 3.9.1943.

ХУТАРЦОЎ Кірэй Іванавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ХУТАРЦОЎ Мацвей Максімавіч, н. у 1922, сярж., прапаў без вестак 17.9.1944.

ХУТАРЦОЎ Павел Ільіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1943.

ХУТАРЦОЎ Павел Мацвеевіч, н. у 1921, загінуў 5.7.1941.

ХУТАРЦОЎ Павел Фёдаравіч, н. у 1916, кам. узв., загінуў 12.9.1943 у Днепрапятроўску.

ХУТАРЦОЎ Уладзімір Фёдаравіч, н. у 1917, сярж., загінуў 18.12.1941.

ВЁСКА ХЛЯЎНО

АЎРАМЕНКА Васіль Піліпавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак 5.5.1944.

АЎРАМЕНКА Іван Рыгоравіч, н. у 1903, стралок, памёр ад ран 3.8.1943 у Ленінградзе.

АЎРАМЕНКА Іван Фадзеевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

БАНДАРЭНКА Яфім Іванавіч, н. у 1920, загінуў у красавіку 1944.

БОНДАРАЎ Васіль Георгіевіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

БОНДАРАЎ Віктар Раманавіч, н. у 1921, стралок, загінуў 4.6.1942 у Ленінградзе.

ДАЛГУШАЎ Іван Аляксеевіч, н. у 1920, загінуў 29.8.1943.

ДАЛГУШАЎ Іван Фаміч, н. у 1896, прапаў без вестак у маі 1944.

ДОБРЫКАЎ Міхаіл Трафімавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДРАЧОЎ Адам Васілевіч, н. у 1912, загінуў у жніўні 1943.

ДРАЧОЎ Іван Карпавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ДРАЧОЎ Міхаіл Ільіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ДРАЧОЎ Рыгор Карпавіч, н. у 1916, загінуў 29.6.1942.

ЗАХАРЭНКА Міхаіл Гаўрылавіч, н. у 1902, прапаў без вестак 20.8.1943.

КАЛАСКОЎ Іван Лявонцьевіч, н. у 1916, рад., загінуў 2.2.1942.

КАЛАСКОЎ Фёдар Цімафеевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАЛАЦІЛКІН Віктар Піліпавіч, н. у 1919, загінуў 17.5.1942.

КАЛАЦІЛКІН Іван Паўлавіч, н. у 1918, загінуў у кастрычніку 1941.

КАПУСЦІН Мікалай Іосіфавіч, н. у 1926, тэлефаніст, загінуў 9.3.1945 у Германіі.

КОРШУКАЎ Мікалай Пятровіч, н. у 1911, рад., загінуў у кастрычніку 1941.

КОРШУКАЎ Раман Ягоравіч, н. у 1916, стралок, прапаў без вестак 20.8.1944.

КОРШУКАЎ Рыгор Ягоравіч, н. у 1924, рад., загінуў у снежні 1945.

КРАМЗУКОЎ Арыён Мікітавіч, н. у 1902, рад., загінуў у кастрычніку 1944.

КРАМЗУКОЎ Канстанцін Маркавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КРАМЗУКОЎ Мікіта Сяргеевіч, н. у 1907, рад., загінуў у красавіку 1944.

КРАМЗУКОЎ Міхей Мікітавіч, н. у 1905, загінуў у красавіку 1944.

КРАМЗУКОЎ Павел Мікітавіч, н. у 1910, загінуў у красавіку 1944.

КРАМЗУКОЎ Пётр Мікітавіч, н. у 1912, рад., загінуў 18.8.1941 у Гомельскай вобл.

КРАМЗУКОЎ Рыгор Данілавіч, н. у 1910, рад., загінуў 5.5.1944 у Маскве.

КРУЧКОЎ Фёдар Арцёмавіч, н. у 1915, рад., загінуў 24.2.1944.

КРУЧКОЎ Якаў Іпалітавіч, н. у 1921, загінуў 4.7.1943.

КУРАЧКІН Міхаіл Пліпавіч, н. у 1920, рад., стралок, загінуў 22.7.1941.

ЛАПІЦКІ Мікіта Нічыпаравіч, н. у 1921, загінуў 16.11.1941.

ЛАХТАНАЎ Аляксей Кузьміч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛАХТАНАЎ Герасім Апанасавіч, н. у 1917, загінуў 6.6.1942.

ЛЯВОНЕНКА Андрэй Карпавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛЯВОНЕНКА Карней Андрэевіч, н. у 1905, загінуў у чэрвені 1944.

ЛЯВОНЕНКА Яфім Арсенавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

МАЦВЕЕНКА Іван Паўлавіч, н. у 1921, рад., загінуў 6.3.1944 у Віцебскай вобл.

МАЦВЕЕНКА Мікалай Міронавіч, н. у 1924, стралок, загінуў 23.3.1945 ва Усходняй Прусіі.

МАЦВЕЕНКА Фёдар Раманавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

МАЦВЕЕНКА Ягор Сямёнавіч, н. у 1919, загінуў у ліпені 1941.

МЕЛЬНІКАЎ Апанас Данілавіч, н. у 1917, ст. сярж., прапаў без вестак у снежні 1943.

НАВУМЕНКА Павел Іванавіч, н. у 1902, яфр., загінуў 17.2.1945 у Прусіі.

НАВУМЕНКА Фама Мацвеевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ПАЛАВІНКІН Іван Кузьміч, н. у 1910, загінуў 10.10.1941.

ПЕТРАЧКОЎ Іван Фокавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ПЕТРАЧКОЎ Сцяпан Сяргеевіч, н. у 1898, сапёр, загінуў 5.1.1944.

ПЕТРАЧКОЎ Сямён Тарасавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак 4.1.1944 пад Магілёвам.

ПЕТРАЧКОЎ Уладзімір Кірылавіч, н. у 1910, загінуў 5.9.1942.

САТНІКАЎ Віктар Якаўлевіч, н. у 1918, кам. узв. ротн. сувязі, загінуў 15.11.1944.

СТАРОСЦЕНКА Аляксей Гаўрылавіч, н. у 1914, загінуў 20.4.1944.

СТАРОСЦЕНКА Іван Апанасавіч, н. у 1915, загінуў у жніўні 1943.

СТАРОСЦЕНКА Іван Васілевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СТАРОСЦЕНКА Іван Яфімавіч, н. у 1908, загінуў у чэрвені 1944.

СТАРОСЦЕНКА Лявон Васілевіч, н. у 1920, стралок, прапаў без вестак 9.3.1943.

СТАРОСЦЕНКА Лявонцій Яфрэмавіч, н. у 1905, загінуў у кастрычніку 1941.

СТАРОСЦЕНКА Майсей Ахрэмавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СТАРОСЦЕНКА Пётр Апанасавіч, н. у 1918, санінструктар, прапаў без вестак у чэрвені 1941.

СТАРОСЦЕНКА Пётр Канстанцінавіч, кам. узв., прапаў без вестак.

СТАРОСЦЕНКА Пётр Сцяпанавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у 1941.

СТАРОСЦЕНКА Сцяфан Сідаравіч, н. у 1900, загінуў у чэрвені 1944.

СТАРОСЦЕНКА Сяргей Парфенавіч, н. у 1920, кам. роты, загінуў 14.8.1943 у Смаленску.

СЫЧОЎ Мікіта Максімавіч, н. у 1911, рад., загінуў у лютым 1944.

СЫЧОЎ Рыгор Ігнатавіч, н. у 1913, прапаў без вестак у ліпені 1944.

СЫЧОЎ Рыгор Майсеевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у снежні 1942.

ШАВЯРНЁЎ Васіль Сямёнавіч, н. у 1907, рад., загінуў 25.2.1944 у Рагачове.

ШНАРОЎ Мікалай Лук'янавіч, н. у 1926, рад., аўтаматчык, загінуў 28.4.1945 у Германіі.

ШНАРОЎ Пракоп Ерафеевіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШНАРОЎ Раман Яфімавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШУРАЕЎ Васіль Васілевіч, н. у 1912, загінуў у чэрвені 1944.

ЯКАЎЛЕЎ Мітрафан Пятровіч, н. у 1906, загінуў 1.1.1944.

КАМЕНСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

ВЁСКА БЯРОЗАЎКА

АЎСЯНІКАЎ Даніла Сцяпанавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак.

БАРЫСЕНКА Сцяпан Ягоравіч, н. у 1925, рад., загінуў 23.1.1944.

ВАСІЛЬКОЎ Ільля Давыдавіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ВАСІЛЬКОЎ Уладзімір Васілевіч, н. у 1914, рад., загінуў у лютым 1944.

ВАСІЛЬКОЎ Фрол Адамавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак.

ДУБОВІЧ Уладзімір Васілевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЗАЙЦАЎ Пётр Сямёнавіч, н. у 1910, рад., загінуў 25.3.1944 у в. Смоліца Магілёўскай вобл., пахаваны на брацкіх могілках.

ЗОРЫН Міхаіл Васілевіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак 1.2.1944.

ЗЯНЬКОЎ Андрэй Кірылавіч, н. у 1918, рад., загінуў 7.3.1943 у в. Усце Смаленскай вобл.

ЗЯНЬКОЎ Іван Фаміч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЗЯНЬКОЎ Фёдар Фаміч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

КАБАНЬКОЎ Апанас Майсеевіч, н. у 1907, рад., загінуў 25.8.1942 у в. Шацемка Смаленскай вобл.

КАВАЛЁЎ Мікалай Ягоравіч, н. у 1922, рад., загінуў 21.2.1944.

КАДУЦКІ Даніла Аўрамавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАДУЦКІ Павел Аўрамавіч, н. у 1918, рад., загінуў у лістападзе 1941.

КАДУЦКІ Сцяпан Мацвеевіч, н. у 1922, рад., загінуў у чэрвені 1942.

КРАЎЦОЎ Анісім Яфрэмавіч, н. у 1909, загінуў у жніўні 1941.

КУЗНЯЦОЎ Васіль Цімафеевіч, н. у 1924, мал. лейт., загінуў 5.3.1944 у г. Яраслаўль.

КУЛЯШОЎ Фёдар Фёдаравіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ЛІСАЎ Аляксей Уласавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак 25.8.1942.

ЛУКАШЭНКА Мікалай Мікалаевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак 5.7.1944.

МАСКАЛЕНКА Аляксандр Іванавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак 15.9.1941.

МІРОНЕНКА Капітон Сямёнавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ПАЛЯКОЎ Васіль Піліпавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак 2.5.1945.

ПАЛЯКОЎ Мікалай Цімафеевіч, н. у 1925, рад., загінуў у 1941 на Курскай дузе.

ПАЎЛУШКІН Аляксей Аўрамавіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак 21.1.1945.

ПАЎЛУШКІН Андрэй Захаравіч, н. у 1903, прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАЎЛУШКІН Аўрам Майсеевіч, н. у 1900, рад., загінуў у лютым 1944 у Рагачоўскім р-не.

ПАЎЛУШКІН Дзмітрый Захаравіч, н. у 1908, прапаў без вестак у красавіку 1944.

ПАЎЛУШКІН Іван Майсеевіч, н. у 1906, рад., памёр ад ран 5.1.1944 у в. Бахань Журавіцкага р-на.

ПЕТРАЧЭНКА Аляксей Ціханавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у 1943 у г. Арол.

ПЕТРАЧЭНКА Васіль Патапавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1941.

ПЕТРАЧЭНКА Іван Ціханавіч, н. у 1924, ст. ад'ютант, памёр ад ран 16.5.1945 у Чэхаславакіі.

ПЕТРАЧЭНКА Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

ПЕТРАЧЭНКА Яўген Паўлавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак 1.5.1945.

РАБЧАНКА Андрэй Ягоравіч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.

РАБЧАНКА Іван Макаравіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

РАБЧАНКА Пракоп Ісакавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

РЫЖАНКОЎ Аляксей Іванавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

РЫЖАНКОЎ Васіль Тарасавіч, н. у 1900, рад., загінуў у 1945 у г. Гамбург.

РЫЖАНКОЎ Віталь Іванавіч, н. у 1925, рад., загінуў 25.7.1944 на ст. Нурэц (Польшча).

РЫЖАНКОЎ Захар Тарасавіч, н. у 1925, рад., загінуў у 1945 у г. Гамбург.

РЫЖАНКОЎ Іван Андрэевіч, н. у 1922, рад., загінуў у ліпені 1941 у ваенным лагеры Кясепкі.

РЫЖАНКОЎ Іван Макаравіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак 6.2.1944.

СМАРЧАНКА Васіль Сцяфанавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СМАРЧАНКА Георгій Архіпавіч, н. у 1918, рад., загінуў 23.7.1944.

СМАРЧАНКА Мікалай Якаўлевіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СМАРЧАНКА Цімафей Аўрамавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1943.

СТАДЗЕЕНКА Сілівей Кандратавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

СТАДЗЕЕНКА Цімафей Пятровіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у 1943.

СЯЛІЦКІ Віктар Сцяпанавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у 1944.

СЯЛІЦКІ Кірыл Дзмітрыевіч, н. у 1911, рад., загінуў у 1944 у в. Прыбар Быхаўскага р-на.

ХРАМЦОЎ Піліп Іларыёнавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.

ШАРШНЁЎ Канстанцін Канстанцінавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1942.

ШМЫГАЛЁЎ Канстанцін Дзянісавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ШМЫГАЛЁЎ Міхаіл Дзянісавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШМЫГАЛЁЎ Пётр Сіланцьевіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак 21.11.1941.

ШМЫГАЛЁЎ Прохар Сямёнавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак 21.11.1944.

ШМЫГАЛЁЎ Ягор Сіланцьевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШУКУНОЎ Аляксей Адамавіч, н. у 1908, стралок, загінуў 10.7.1944 у Польшчы

ШУКУНОЎ Іван Адамавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ВЁСКА КАМЕНКА

АНІШЧАНКА Іван Пятровіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

АСТАПЕНКА Васіль Апанасавіч, н. у 1913, рад., загінуў у лютым 1944.

АСТАПЕНКА Васіль Васілевіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

АСТАПЕНКА Васіль Сямёнавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

АСТАПЕНКА Васіль Якаўлевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

АСТАПЕНКА Віктар Фёдаравіч, н. у 1917, рад., загінуў 27.9.1942 у в. Арбузава пад Ленінградам.

АСТАПЕНКА Галіна Максімаўна, н. у 1930, рад.

АСТАПЕНКА Міхаіл Фаміч, н. у 1897, рад., загінуў у лютым 1944.

АСТАПЕНКА Міхаіл Фаміч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1942.

АСТАПЕНКА Пётр Андрэевіч, н. у 1880, рад., загінуў у 1943.

АСТАПЕНКА Піліп Патапавіч, н. у 1909, рад., загінуў 25.3.1944 у Быхаўскім р-не Магілёўскай вобл.

АСТАПЕНКА Фёдар Андрэевіч, н. у 1917, рад., загінуў у лютым 1944.

АХРЭМЕНКА Адам Лаўрынавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

АХРЭМЕНКА Апанас Іванавіч, н. у 1905, рад., загінуў 4.8.1942 у в. Галонава Калінінскай вобл.

АХРЭМЕНКА Гардзей Кузьміч, н. у 1904, рад., загінуў у 1943.

АХРЭМЕНКА Захар Пракопавіч, н. у 1898, рад., загінуў у сакавіку 1944.

АХРЭМЕНКА Сцяфан Кузьміч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ВАСІЛЕНКА Васіль Іванавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

ВАСІЛЕНКА Дзмітрый Гапеевіч, н. у 1914, рад., памёр ад ран 29.4.1942.

ВАСІЛЕНКА Мікалай Гапеевіч, н. у 1912, мл. сярж., прапаў без вестак у 1941.

ДАВЫДЗЕНКА Антон Несцеравіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДАВЫДЗЕНКА Васіль Маркавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак.

ДАВЫДЗЕНКА Лаўрэнцій Сямёнавіч, н. у 1918, прапаў без вестак 12.8.1941.

ДАВЫДЗЕНКА Пётр Лукіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак 29.8.1944.

ДАВЫДЗЕНКА Рыгор Гаўрылавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.

ДАМІНІКОЎ Нічыпар Варфаламеевіч, н. у 1905, рад., загінуў у палоне 5.12.1941.

ДАМІНІКОЎ Нічыпар Іванавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак.

ДЗЕНІСЕНКА Дзмітрый Пятровіч, н. у 1925, рад., загінуў у 1943.

ЖУРАЎЛЁЎ Аляксандр Андрэевіч, н. у 1916, рад., загінуў у 1944 у Яраслаўлі.

ЖУРАЎЛЁЎ Васіль Фёдаравіч, н. у 1918, сярж., загінуў 18.11.1943 у Жытоміры.

ЖУРАЎЛЁЎ Гаўрыла Адамавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЖУРАЎЛЁЎ Павел Карпавіч, н. у 1918, кам. роты, прапаў без вестак у снежні 1941.

ЖУРАЎЛЁЎ Цімафей Карпавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

КАВАЛЁЎ Іван Ігнатавіч, н. у 1920, рад.

КАВАЛЁЎ Канстанцін Гаўрылавіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

КАВАЛЁЎ Мікалай Паўлавіч, н. у 1920, ст. сярж., прапаў без вестак у лістападзе 1944.

КАВАЛЁЎ Сцяпан Паўлавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КАВАЛЁЎ Фёдар Іванавіч, н. у 1910, рад., памёр ад ран 14.2.1942.

КАЛЮГОЎ Іван Яфімавіч, н. у 1924, рад., загінуў пад Ленінградам.

КАРПЕНКАЎ Андрэй Ананьевіч, н. у 1898, рад., загінуў у г. Арол.

КАРПЕНКАЎ Мікіта Андрэевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.

КАСЦЮКОЎ Антон Карнеевіч, н. у 1920, рад., загінуў пад Ленінградам.

КАСЦЮКОЎ Пётр Ігнатавіч, н. у 1909, рад., памёр ад ран 16.1.1944 у в. Іванькова Віцебскай вобл.

КАСЦЮКОЎ Сямён Ігнатавіч, н. у 1914, ст. сярж., загінуў 22.1.1944 у Петрыкаўскім р-не.

КАСЦЮКОЎ Уладзімір Цімафеевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

КАСЦЮКОЎ Фёдар Цімафеевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КУРЫЛЕНКА Іван Архіпавіч, н. у 1918, рад., загінуў 8.9.1942 у в. Дубавое пад Сталінградам.

МЕЛЬНІКАЎ Павел Іванавіч, н. у 1910, рад., загінуў у 1945 у г. Гарбатая гара Калінінскай вобл.

ПАГРАБЕНКА Васіль Яфімавіч, н. у 1913, рад., памёр у палоне у 1943.

ПАГРАБЕНКА Дзмітрый Сяргеевіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАГРАБЕНКА Цімафей Сяргеевіч, н. у 1902, рад., памёр ад ран 3.3.1944 у пас. Казло Смаленскай вобл.

СЕРАДА Антон Ігнатавіч, н. у 1904, стралок, прапаў без вестак 24.3.1942.

СТАЛЬМАХОЎ Іван Ермалаевіч, н. у 1924, рад., загінуў 1.11.1943 у Рагачоўскім р-не.

СТАЛЬМАХОЎ Карп Елісеевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СТАЛЬМАХОЎ Павел Яўменавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СТАЛЬМАХОЎ Рыгор Андрэевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СТАЛЬМАХОЎ Цімафей Яўсеевіч, н. у 1910, рад., загінуў у Салтоўскім р-не Харкаўскай вобл.

СТАРАВОЙТАЎ Іван Васілевіч, н. у 1925, рад., загінуў 22.12.1943 пад Рагачовым.

СТАРАВОЙТАЎ Іван Паўлавіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак 24.6.1944.

СТАРАВОЙТАЎ Мікалай Паўлавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ЦЯГУНОЎ Андрэй Іванавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.

ЦЯГУНОЎ Дзмітрый Іванавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак 9.3.1944.

ЦЯГУНОЎ Леанід Ульянавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак 26.6.1944.

ЦЯГУНОЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак.

ЦЯГУНОЎ Міхаіл Мікалаевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у верасні 1941.

ЦЯГУНОЎ Павел Авяр'янавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак.

ЦЯГУНОЎ Уладзімір Мікалаевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЦЯГУНОЎ Яфім Мікалаевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ШАНЬКОЎ Арсеній Пятровіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШАНЬКОЎ Афанасій Іванавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШАНЬКОЎ Канстанцін Пятровіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак у 1943.

ШАНЬКОЎ Міхаіл Пятровіч, н. у 1915, рад., загінуў 16.4.1945 у Германіі.

ШАНЬКОЎ Нічыпар Васілевіч, н. у 1904, рад., загінуў 24.3.1942 пад Харкавам.

ШАНЬКОЎ Піліп Іванавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак.

ШАРШНЁЎ Васіль Аляксеевіч, н. у 1912, яфр., загінуў 17.12.1944 у Польшчы.

ШАРШНЁЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

ЯСЕНСКІ Васіль Антонавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.

ВЁСКА КУЧЫН

АРЦЁМАЎ Кірыла Канстанцінавіч, н. у 1916, рад., загінуў у снежні 1943.

АРЦЁМАЎ Піліп Раманавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у 1941.

БАРАНАЎ Фёдар Гапеевіч, н. у 1914, рад., загінуў у 1944 у Польшчы.

ГУДКОЎ Васіль Ягоравіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ГУДКОЎ Сямён Мацвеевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ДЗЕЦЮКОЎ Васіль Аўрамавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ДЗЕЦЮКОЎ Васіль Карнеевіч, н. у 1918, рад., загінуў 27.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

ДЗЕЦЮКОЎ Васіль Яфімавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у 1941.

ДЗЕЦЮКОЎ Карней Карнеевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у 1941.

ДЗЕЦЮКОЎ Міхаіл Яфімавіч, н. у 1912, рад., памёр у палоне у 1941.

ЗДАРАВЕНКА Андрэй Васілевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак 7.12.1941.

ЗДАРАВЕНКА Андрэй Васілевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак.

ЗДАРАВЕНКА Андрэй Ціханавіч, н. у 1914, рад., загінуў 4.11.1944.

ЗДАРАВЕНКА Васіль Іванавіч, н. у 1925, рад., загінуў 7.10.1943.

ЗДАРАВЕНКА Васіль Уладзіміравіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак 12.2.1944.

КАЛІНОЎСКІ Анатоль Васілевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАЛІНОЎСКІ Еўдакім Пятровіч, н. у 1901, рад., загінуў 25.11.1942.

КАЛМЫЧЭНКА Міхаіл Фаміч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак 1.5.1944 у г. Ржэў.

КАСЦЮКОЎ Фёдар Сямёнавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1945.

ЛЕЎШУНОЎ Уладзімір Васілевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак 9.9.1944.

МЯЖЭННЫ Іван Трафімавіч, н. у 1904, рад., загінуў у 1943 у в. Алешня Рагачоўскага р-на.

МЯЖЭННЫ Міхаіл Сяргеевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак 9.10.1944.

МЯЖЭННЫ Павел Сямёнавіч, н. у 1907, стралок, загінуў 27.2.1944 у Парыцкім р-не.

МЯЖЭННЫ Сямён Рыгоравіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПРОХАРАЎ Іван Васілевіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ПРОХАРАЎ Пётр Пятровіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1945 у Японіі.

СОКАЛАЎ Мікалай Андрэевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак 29.8.1944.

СОКАЛАЎ Мікалай Ігнатавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СОКАЛАЎ Мікалай Клімавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СОКАЛАЎ Павел Ануфрыевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

СЦЯПАНАЎ Міхаіл Аўрамавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

УЛАСАЎ Апанас Пятровіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

ФІЛІМОНАЎ Васіль Пятровіч, н. у 1921, рад., загінуў 24.7.1941 у Вінніцкай вобл.

ФІЛІМОНАЎ Іван Ціханавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ФІЛІМОНАЎ Максім Ціханавіч, н. у 1914, рад., загінуў у маі 1944.

ФІЛІМОНАЎ Міхаіл Аляксеевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак 6.3.1945.

ФІЛІМОНАЎ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1945.

ФІЛІМОНАЎ Пётр Мацвеевіч, н. у 1896, рад., загінуў на ст. Канерарві (Карэлія).

ФІЛІМОНАЎ Піліп Ільіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак.

ФІЛІМОНАЎ Піліп Сафонавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1941.

ФІЛІМОНАЎ Сяргей Андрэевіч, н. у 1904, рад., загінуў 7.3.1944 у Жлобінскім р-не.

ФІЛІМОНАЎ Фёдар Андрэевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ФІЛІМОНАЎ Цімафей Ільіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак.

ФУРМАНАЎ Панкрат Пятровіч, н. у 1894, рад., загінуў 2.2.1944 у в. Хмельнікі Яраслаўскай вобл.

ХАРЫТОНАЎ Павел Сяргеевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ЦІКАВЕНКА Васіль Іванавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦІМОХАЎ Сцяпан Рыгоравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЧЫКАЛАЎ Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1902, рад., санітар, загінуў 12.9.1942 у в. Шыроўкі Смаленскай вобл.

ЧЫКАЛАЎ Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1908, рад., загінуў 16.9.1944.

ЧЫКАЛАЎ Піліп Сцяпанавіч, н. у 1914, рад., загінуў у лютым 1944.

ЧЫКАЛАЎ Піліп Сцяфанавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШПАКАЎ Пётр Міхайлавіч, н. у 1906, рад., загінуў 18.11.1942 у Калінінскай вобл.

ВЁСКА ЛЕБЯДЗЕЎКА

АНТОСЕНКА Цімафей Сазонавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

АЎДЗЕЕЎ Андрэй Данілавіч, н. у 1907, рад., загінуў у верасні 1941.

БАРЭДАЎ Кірыла Яўстратавіч, н. у 1909, рад., загінуў у чэрвені 1944.

БАРЭДАЎ Міхаіл Яўстратавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

БРЫГАДЗЕРАЎ Міхаіл Яўстратавіч, н. у 1910, рад., загінуў у лютым 1944.

ВАВІЛАЎ Васіль Міхайлавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ВАСІЛЬКОЎ Васіль Міхайлавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГЕРАСІМЕНКА Анатоль Ціханавіч, н. у 1916, рад., памёр у палоне ў снежні 1941.

ГЕРАСІМЕНКА Антон Ціханавіч, н. у 1926, рад., загінуў 14.1.1945.

ГЕРАСІМЕНКА Дзмітрый Уладзіміравіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГЕРАСІМЕНКА Уладзімір Кірылавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГУТАЎ Васіль Навумавіч, н. у 1920, рад., загінуў у жніўні 1943.

ГУТАЎ Іван Кузьміч, н. у 1914, рад., загінуў 11.5.1942 у в. Міхеева Калінінскай вобл.

ГУТАЎ Іван Кузьміч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у 1945.

ГУТАЎ Леанід Кузьміч, н. у 1925, рад., загінуў 21.3.1941 пад Ленінградам.

ГУТАЎ Сяргей Кузьміч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1945.

ГУТАЎ Сяргей Кузьміч, н. у 1920, загінуў 11.5.1944 у Калінінскай вобл.

ДЗЕЦЮКОЎ Аляксандр Кузьміч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДЗЕЦЮКОЎ Аляксандр Пракопавіч, н. у 1924, старш., загінуў 12.10.1944.

ЕРЫК Кірыл Яфімавіч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак 5.5.1944.

ЖУРАЎЛЁЎ Васіль Васілевіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у верасні 1942.

ЖУРАЎЛЁЎ Іван Сцяфанавіч, н. у 1921, рад., загінуў 24.11.1941.

ЖУРАЎЛЁЎ Іван Сцяфанавіч, н. у 1921, рад., загінуў у в. Скрыпліва Калінінскай вобл.

ЖУРАЎЛЁЎ Мацвей Іванавіч, н. у 1907, рад., загінуў 9.1.1944.

ЖУРАЎЛЁЎ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЖУРАЎЛЁЎ Сяргей Лукіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ІСАЕНКА Васіль Васілевіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ІСАЕНКА Віктар Пятровіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ІСАЕНКА Павел Васілевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

КАВАЛЁЎ Іван Данілавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

КАВАЛЁЎ Ягор Мікітавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАНАПЛЁЎ Аляксей Лукіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

КАНАПЛЁЎ Іван Мікітавіч, н. у 1924, стралок, загінуў 2.4.1944 у Валынскай вобл.

КАНАПЛЁЎ Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у снежні 1943.

КАСЦЮКОЎ Максім Пятровіч, н. у 1913, стралок, загінуў 27.10.1943 у в. Рабовічы Магілёўскай вобл.

КРОТАЎ Авяр'ян Несцеравіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

КРОТАЎ Аляксандр Васілевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

КРОТАЎ Васіль Андрэевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КРОТАЎ Іван Кузьміч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КРОТАЎ Мікалай Васілевіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

КРОТАЎ Міхаіл Лаўрынавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1943.

КРОТАЎ Пётр Васілевіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КРОТАЎ Пётр Фёдаравіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КРОТАЎ Сцяпан Рыгоравіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КРОТАЎ Сяргей Іванавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак 1.6.1942.

КРОТАЎ Уладзімір Кірылавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак 22.2.1944.

КРОТАЎ Уладзімір Рыгоравіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КРОТАЎ Якаў Іванавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак 26.6.1944.

МЕЛЬНІКАЎ Павел Іванавіч, н. у 1925, рад., загінуў 25.6.1944 у Наваржэўскім р-не Калінінскай вобл.

МЯЖЭННЫ Павел Сямёнавіч, н. у 1907, стралок, загінуў 27.2.1944 у Парыцкім р-не.

НАДУЕЎ Каліна Іванавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у верасні 1946.

НАДУЕЎ Фёдар Іванавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАНКОЎ Фёдар Сяргеевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАШКОЎСКІ Віктар Іванавіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак 26.9.1944.

ПЕХЦЕРАЎ Канстанцін Лукіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

САВАСЦЕЕЎ Аляксандр Пятровіч, н. у 1921, рад., памёр ад ран 11.9.1946.

САВАСЦЕЕЎ Даніла Мікалаевіч, н. у 1920, рад., загінуў 4.2.1945.

САВАСЦЕЕЎ Мікалай Восіпавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

САВАСЦЕЕЎ Пётр Сямёнавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

САВАСЦЕЕЎ Савелій Пятровіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

САВАСЦЕЕЎ Сяргей Мікалаевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

СТАСЯНКОЎ Даніла Нічыпаравіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у снежні 1943.

СТАСЯНКОЎ Павел Пятровіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ТАРАСЕНКА Васіль Іванавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ХРАМЯНКОЎ Васіль Васілевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1941.

ХРАМЯНКОЎ Іван Карлавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1943.

ХРАМЯНКОЎ Ягор Усцінавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак 27.7.1943.

ШАСТАПАЛАЎ Архіп Сямёнавіч, н. у 1900, рад., памёр ад ран у верасні 1944 у г. Бежыца.

ШАСТАПАЛАЎ Васіль Малахавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ШАСТАПАЛАЎ Васіль Сцяпанавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым.

ШВЕДАЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1914, рад., загінуў 19.6.1944.

ШВЕДАЎ Павел Нічыпаравіч, н. у 1895, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШВЕДАЎ Піліп Пятровіч, н. у 1912, рад., загінуў у жніўні 1944.

ВЁСКА ЯНАЎКА

ГАЙШМАНАЎ Іван Прохаравіч, н. у 1916, рад., загінуў 26.9.1943.

ГАЙШМАНАЎ Пётр Пракопавіч, н. у 1908, рад., загінуў 26.9.1943.

ГУДКОЎ Сцяпан Сцяпанавіч, н. у 1910, рад., загінуў 23.11.1942 у в. Ясень Слаўгарадскага р-на.

ДАВЫДЗЕНКА Іван Якаўлевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ДРАБЫШЭЎСКІ Адам Адамавіч, н. у 1895, рад., прапаў без вестак.

ЗДАРАВЕНКА Максім Мітрафанавіч, н. у 1922, рад., загінуў 17.8.1941 пад Сталінградам.

ЗДАРАВЕНКА Марцін Сцяпанавіч, н. у 1911, сапёр, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЗДАРАВЕНКА Марцін Сямёнавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак.

КАВАЛЁЎ Мікалай Аляксандравіч, н. у 1920, старш., загінуў 27.12.1943 у Віцебскай вобл.

ЛАСОЎСКІ Пётр Сцяпанавіч, н. у 1881, рад., загінуў 6.3.1945 у Германіі.

ЛОСЕЎ Сяргей Сямёнавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛОСЕЎ Фёдар Сямёнавіч, н. у 1911, рад., загінуў у лютым 1944.

МЯЖЭННЫ Іван Цімафеевіч, н. у 1912, рад., загінуў 23.2.1944 у в. Шчыбрын Рагачоўскага р-на.

МЯЖЭННЫ Уладзімір Усцінавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАХОМЕНКА Лявон Іванавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак 31.3.1944.

СТАЛЬМАХОЎ Стэфан Яўменавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1945.

СТАРАВОЙТАЎ Іван Цімафеевіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1945.

СТАРАВОЙТАЎ Ціхан Трафімавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1944.

УЛАСЕНКА Гаўрыла Іванавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1941.

УЛАСЕНКА Іван Іванавіч, н. у 1916, рад., загінуў у снежні 1943 у г. Ветка.

УЛАСЕНКА Пётр Іванавіч, н. у 1907, рад., загінуў пад Масквой у 1942.

УЛАСЕНКА Фёдар Іванавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак 23.10.1941.

ЦІМОХАЎ Іван Сяргеевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШПАКАЎ Васіль Сямёнавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШПАКАЎ Канстанцін Сямёнавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАРОЦЬКАЎСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

ВЁСКА БАГДАНАВІЧЫ

АКІНЧЫЦ Васіль Якаўлевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

АКІНЧЫЦ Кузьма Іванавіч, н. у 1906, загінуў у красавіку 1944.

АКІНЧЫЦ Павел Іванавіч, н. у 1918, загінуў у красавіку 1944.

АКІНЧЫЦ Рыгор Якаўлевіч, н. у 1918, рад., загінуў 26.4.1944.

АКІНЧЫЦ Ягор Сцяпанавіч, н. у 1901, загінуў у верасні 1943.

БАГДАНОВІЧ Аляксандр Пятровіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

БАГДАНОВІЧ Аляксей Адамавіч, н. у 1920, загінуў 1.5.1945.

БАГДАНОВІЧ Аляксей Васілевіч, н. у 1914, загінуў у жніўні 1941.

БАГДАНОВІЧ Аляксей Сцяпанавіч, н. у 1912, рад., загінуў 10.8.1944 у г. Станіславаў.

БАГДАНОВІЧ Андрэй Андрэевіч, н. у 1904, загінуў у чэрвені 1943.

БАГДАНОВІЧ Андрэй Антонавіч, н. у 1907, загінуў у чэрвені 1944.

БАГДАНОВІЧ Андрэй Фёдаравіч, н. у 1903, загінуў у ліпені 1944.

БАГДАНОВІЧ Андрэй Фёдаравіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

БАГДАНОВІЧ Андрэй Ягоравіч, н. у 1907, загінуў у лютым 1944.

БАГДАНОВІЧ Арцём Піліпавіч, н. у 1902, загінуў у кастрычніку 1941.

БАГДАНОВІЧ Барыс Антонавіч, н. у 1912, загінуў 4.1.1944.
БАГДАНОВІЧ Валянцін Пятровіч, н. у 1924, загінуў 3.12.1943.
БАГДАНОВІЧ Васіль Андрэевіч, н. у 1909, загінуў 4.1.1945.
БАГДАНОВІЧ Васіль Іванавіч, н. у 1904, загінуў у лютым 1944.
БАГДАНОВІЧ Васіль Міхайлавіч, н. у 1924, загінуў у чэрвені 1944.
БАГДАНОВІЧ Васіль Міхайлавіч, н. у 1924, загінуў 22.3.1945.
БАГДАНОВІЧ Віктар Міхайлавіч, н. у 1909, загінуў 15.9.1943.
БАГДАНОВІЧ Георгій Андрэевіч, н. у 1923, загінуў у лістападзе 1944.
БАГДАНОВІЧ Георгій Сцяпанавіч, н. у 1920, загінуў у лютым 1944.
БАГДАНОВІЧ Дзмітрый Іванавіч, н. у 1910, загінуў у красавіку 1944.
БАГДАНОВІЧ Дзмітрый Сцяпанавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.
БАГДАНОВІЧ Дзмітрый Ягоравіч, н. у 1900, загінуў 11.2.1945.
БАГДАНОВІЧ Іван Адамавіч, н. у 1923, загінуў 31.8.1944.
БАГДАНОВІЧ Іван Васілевіч, н. у 1921, загінуў 24.11.1943.
БАГДАНОВІЧ Іван Іванавіч, н. у 1921, загінуў 25.11.1941.
БАГДАНОВІЧ Іван Прохаравіч, н. у 1900, загінуў 25.10.1944.
БАГДАНОВІЧ Іван Рыгоравіч, н. у 1911, загінуў 28.8.1941.
БАГДАНОВІЧ Іван Сцяпанавіч, н. у 1905, загінуў 27.8.1944.
БАГДАНОВІЧ Ігнат Іпалітавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
БАГДАНОВІЧ Ілья Іванавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у жніўні 1942.
БАГДАНОВІЧ Ілья Іванавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
БАГДАНОВІЧ Карп Міхайлавіч, н. у 1897, загінуў у снежні 1941.
БАГДАНОВІЧ Кірэй Паўлавіч, н. у 1901, загінуў у красавіку 1944.
БАГДАНОВІЧ Кузьма Пятровіч, н. у 1899, загінуў у красавіку 1944.
БАГДАНОВІЧ Леанід Ягоравіч, н. у 1907, рад., памёр 13.4.1943 у г. Зернеград.
БАГДАНОВІЧ Лукаш Лукіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
БАГДАНОВІЧ Майсей Васілевіч, н. у 1905, загінуў 17.2.1942.
БАГДАНОВІЧ Максім Сцяпанавіч, н. у 1900, загінуў 8.8.1944.
БАГДАНОВІЧ Мікалай Адамавіч, н. у 1907, загінуў у красавіку 1944.
БАГДАНОВІЧ Мікалай Іванавіч, н. у 1909, загінуў 20.10.1944.
БАГДАНОВІЧ Мікалай Максімавіч, н. у 1923, загінуў у верасні 1943.
БАГДАНОВІЧ Мікалай Маркавіч, н. у 1923, загінуў 19.7.1943.
БАГДАНОВІЧ Мікалай Сяменавіч, н. у 1915, мал. лейт., прапаў без вестак у 1941.
БАГДАНОВІЧ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1904, загінуў 4.1.1944.
БАГДАНОВІЧ Міхаіл Паўлавіч, н. у 1887, рад., прапаў без вестак у снежні 1942.
БАГДАНОВІЧ Пётр Іванавіч, н. е 1913, загінуў у красавіку 1944.
БАГДАНОВІЧ Пётр Іванавіч, н. у 1916, загінуў у верасні 1944.
БАГДАНОВІЧ Раман Якаўлевіч, н. у 1920, загінуў у кастрычніку 1943.
БАГДАНОВІЧ Рыгор Антонавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
БАГДАНОВІЧ Рыгор Ягоравіч, н. у 1906, загінуў у жніўні 1943.
БАГДАНОВІЧ Рыгор Яўстратавіч, н. у 1903, загінуў у лютым 1944.
БАГДАНОВІЧ Сцяпан Іосіфавіч, н. у 1920, загінуў 29.10.1943.
БАГДАНОВІЧ Сямён Фёдаравіч, н. у 1904, загінуў у чэрвені 1944.
БАГДАНОВІЧ Уладзімір Паўлавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
БАГДАНОВІЧ Фёдар Сяменавіч, н. у 1904, загінуў у лютым 1944.
БАГДАНОВІЧ Ціт Ігнатавіч, н. у 1905, загінуў у лютым 1944.
БАГДАНОВІЧ Ягор Андрэевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у маі 1944.
БАГДАНОВІЧ Ягор Сцяпанавіч, н. у 1924, загінуў 21.2.1944.
БАГДАНОВІЧ Якаў Рыгоравіч, н. у 1906, загінуў 23.3.1945.
БАРЫСЕНКА Апанас Ягоравіч, н. у 1910, загінуў у красавіку 1944.
БАРЫСЕНКА Іван Ягоравіч, н. у 1910, загінуў у ліпені 1944.
БАРЫСЕНКА Пётр Георгіевіч, н. у 1916, загінуў у красавіку 1944.
БЕЛАВУСАЎ Аляксандр Антонавіч, н. у 1921, загінуў у жніўні 1944.
БЕЛАВУСАЎ Даніла Антонавіч, н. у 1920, загінуў 12.8.1942.
БЕЛАВУСАЎ Іван Мацвеевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у маі 1945.
БЕЛАВУСАЎ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1920, загінуў у снежні 1944.
БЕЛАВУСАЎ Піліп Фаміч, н. у 1914, загінуў 16.10.1941.
ВАРАНЦОЎ Мікалай Фёдаравіч, н. у 1914, загінуў 18.7.1944.
ЗБАРАМІНСКІ Анатоль Аляксандравіч, н. у 1921, загінуў 9.2.1944.
ЗБАРАМІНСКІ Іван Максімавіч, н. у 1904, загінуў у лістападзе 1943.
КАРАТКЕВІЧ Канстанцін Аляксеевіч, н. у 1915, загінуў у лютым 1944.
КАРАТКЕВІЧ Юзаф Кузьміч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

КУРБАЦКІ Аляксандр Рыгоравіч, н. у 1902, загінуў у чэрвені 1944.

КУРБАЦКІ Томаш Рыгоравіч, н. у 1900, загінуў у верасні 1943.

ЛЯШЧЫНСКІ Антон Рыгоравіч, н. у 1903, загінуў 20.4.1944.

ЛЯШЧЫНСКІ Міхаіл Сідаравіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

МАСКАЛЕНКА Васіль Аляксеевіч, н. у 1912, загінуў 25.11.1941.

МАСКАЛЕНКА Гаўрыла Мікалаевіч, н. у 1904, загінуў у красавіку 1944.

МАСКАЛЕНКА Іван Іванавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак 20.9.1944.

РАСПЯЧЭНКА Іван Акімавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

РАСПЯЧЭНКА Рыгор Цітавіч, н. у 1916, загінуў у красавіку 1944.

РУСЕЦКІ Васіль Іванавіч, н. у 1923, загінуў у жніўні 1943.

СЕРАФІМОВІЧ Гаўрыла Іванавіч, н. у 1900, загінуў у красавіку 1944.

СЕРАФІМОВІЧ Пётр Фёдаравіч, н. у 1903, загінуў у лістападзе 1943.

ТРАЦЦЯКОЎ Ануфрый Рыгоравіч, н. у 1903, загінуў 18.7.1944 у Ваўкавыскім р-не.

ТРАЦЦЯКОЎ Мікалай Ягоравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ТУЖЫКАЎ Трафім Мікалаевіч, н. у 1900, загінуў у лістападзе 1943.

ХАДАНОВІЧ Аляксей Яфрэмавіч, н. у 1917, загінуў 18.12.1942.

ХАДАНОВІЧ Васіль Міхайлавіч, н. у 1924, загінуў у чэрвені 1944.

ХАДАНОВІЧ Іван Сцяпанавіч, н. у 1918, загінуў 26.7.1943.

ХАДАНОВІЧ Уладзімір Паўлавіч, н. у 1917, загінуў у верасні 1943.

ХАДАНОВІЧ Цімафей Васілевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1943.

ЯКУТОВІЧ Яфім Цімафеевіч, н. у 1901, загінуў 3.3.1945.

ВЁСКА БЕРВЯНЫ

АЛІФЯРОВІЧ Міхаіл Мацвеевіч, н. у 1911, загінуў 22.9.1944.

КАНАШКОЎ Іван Рыгоравіч, н. у 1923, загінуў у сакавіку 1944.

КАНАШКОЎ Канстанцін Кандратавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

КАНАШКОЎ Рыгор Іванавіч, н. у 1916, загінуў 18.7.1944.

КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Адамавіч, н. у 1922, загінуў 18.8.1944.

КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Аляксандравіч, н. у 1925, рад., загінуў 19.7.1944 у в. Велькі-Бжэстовіцы (Польшча).

КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1924, загінуў 13.3.1945.

КАРАТКЕВІЧ Васіль Максімавіч, н. у 1922, загінуў 3.5.1943.

КАРАТКЕВІЧ Васіль Сямёнавіч, н. у 1899, загінуў 10.3.1944.

КАРАТКЕВІЧ Якаў Андрэевіч, н. у 1901, загінуў 10.2.1945.

КАСУЛЬКІН Міхаіл Антонавіч, н. у 1911, загінуў у 1941.

РЫПІНСКІ Васіль Іванавіч, н. у 1922, загінуў 19.5.1944.

РЫПІНСКІ Іван Спірыдонавіч, н. у 1893, загінуў 13.9.1944.

ВЁСКА ВОСТРАЎ

БАГДАНОВІЧ Ануфрый Канстанцінавіч, н. у 1892, прапаў без вестак у лютым 1944.

КАРАТКЕВІЧ Апанас Іванавіч, н. у 1903, загінуў 6.2.1945.

КАРАТКЕВІЧ Яўген Адамавіч, н. у 1923, загінуў у ліпені 1944.

ЛАШКЕВІЧ Анатоль Міхайлавіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

ЛАШКЕВІЧ Васіль Антонавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ЛАШКЕВІЧ Віктар Аляксандравіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛАШКЕВІЧ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у 1941.

ЛАШКЕВІЧ Мікалай Паўлавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ЛАШКЕВІЧ Сцяпан Прохаравіч, н. у 1904, загінуў у маі 1944.

ШАЦІЛА Антон Міхайлавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШЫНКЕВІЧ Эдуард Канстанцінавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ВЁСКА ВЫНАШАЎКА

БАБКОЎ Іван Якаўлевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

БАБКОЎ Міхаіл Яфімавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

БАБКОЎ Фёдар Сямёнавіч, н. у 1920, загінуў у красавіку 1944.

БІСЮКОЎ Аляксандр Васілевіч, н. у 1910, загінуў у красавіку 1944.

БІСЮКОЎ Аляксандр Сцяпанавіч, н. у 1926, загінуў 5.8.1944.

БІСЮКОЎ Аляксей Кузьміч, н. у 1906, загінуў у маі 1944.

БІСЮКОЎ Афанасій Аляксеевіч, н. у 1897, загінуў 21.3.1944.

БІСЮКОЎ Іван Пракопавіч, н. у 1922, прапаў без вестак у лютым 1944.

БІСЮКОЎ Іван Пятровіч, н. у 1904, загінуў у ліпені 1944.

БІСЮКОЎ Сямён Кірылавіч, н. у 1909, загінуў у жніўні 1944.

БІСЮКОЎ Фёдар Сафонавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

БІСЮКОЎ Яфім Міхайлавіч, н. у 1918, загінуў у лістападзе 1943.

БЛУСЯНКОЎ Пётр Аляксеевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ВІНАГРАДАЎ Адам Васілевіч, н. у 1920, прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ВІНАГРАДАЎ Іван Васілевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ВІНАГРАДАЎ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1901, загінуў у лютым 1944.

ГАЙКОЎ Уладзімір Навумавіч, н. у 1920, загінуў у 1941.

ГАНЖУРОЎ Адам Піліпавіч, н. у 1911, загінуў 16.8.1944.

ГАНЖУРОЎ В. В., загінуў у верасні 1944.

ГАНЖУРОЎ Іван Васілевіч, н. у 1921, загінуў у лютым 1944.

ГАНЖУРОЎ Іван Іванавіч, н. у 1906, загінуў у сакавіку 1944.

ГАНЖУРОЎ Іван Паўлавіч, н. у 1897, загінуў у красавіку 1944.

ГАНЖУРОЎ Іван Якаўлевіч, н. у 1915, загінуў 19.8.1943.

ГАНЖУРОЎ Ілья Васілевіч, н. у 1908, загінуў у лютым 1944.

ГАНЖУРОЎ Ілья Васілевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГАНЖУРОЎ К. У., загінуў у красавіку 1944.

ГАНЖУРОЎ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1914, загінуў 21.10.1941.

ГАНЖУРОЎ Сцяпан Цітавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

ГАНЖУРОЎ Сямён Сямёнавіч, н. у 1906, загінуў 5.10.1944.

ГАНЖУРОЎ Трафім Цітавіч, н. у 1902, загінуў у сакавіку 1944.

ГАНЖУРОЎ Фёдар Пятровіч, н. у 1904, загінуў у снежні 1943.

ГАНЖУРОЎ Ягор Парфенавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ГРЫШЧАНКА А. А., загінуў у красавіку 1944.

ДАМІНІКОЎ Сяргей Алістратавіч, н. у 1911, ст. сярж., прапаў без вестак у кастрычніку 1941.

ДЗЯДКОЎ Пініп Апанасавіч, н. у 1912, загінуў у маі 1944.

ДЗЯТКОЎ Іван Якаўлевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЖУКАЎ Павел Трафімавіч, н. у 1921, загінуў 24.2.1945.

КАБІЦЕНКА Максім Давыдавіч, н. у 1911, загінуў 7.2.1944.

КАБІЦЕНКА Міхаіл Давыдавіч, н. у 1917, загінуў 7.2.1944.

КАБІЦЕНКА Рыгор Цітавіч, н. у 1910, загінуў 25.6.1944.

КАБІЦЕНКА Сцяпан Цітавіч, н. у 1913, загінуў 7.7.1942.

КАБІЦЕНКА Ф. П., загінуў у чэрвені 1943.

КАВАЛЕНКА Андрэй Аляксандравіч, н. у 1912, загінуў у жніўні 1941.

КАВАЛЕНКА І. І., загінуў у лістападзе 1943.

КАВАЛЕНКА І. Р., загінуў у красавіку 1944.

КАРАТКЕВІЧ Сяргей Карпавіч, н. у 1924, загінуў 26.1.1945.

КЛІМЯНКОЎ Іван Паўлавіч, н. у 1903, загінуў 24.3.1944.

КОРЧАЎ Захар Яўменавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КРУЧКОЎ І. І., загінуў у верасні 1942.

КРУЧКОЎ Міхаіл Мікалаевіч, н. у 1924, загінуў 22.1.1945.

КРУЧКОЎ Рыгор Мікалаевіч, н. у 1926, рад., загінуў 12.4.1945 у г. Лун (Германія).

ЛАРЧАНКА Васіль Васілевіч, н. у 1921, загінуў 23.10.1943.

ЛАРЧАНКА Іван Емяльянавіч, н. у 1902, загінуў у снежні 1941.

ЛАРЧАНКА Іосіф Андрэевіч, н. у 1910, загінуў 21.3.1945.

ЛАРЧАНКА Іларыён Марцінавіч, н. у 1904, загінуў у лютым 1944.

ЛАРЧАНКА Рыгор Якімавіч, н. у 1911, загінуў у лютым 1944.

ЛАРЧАНКА Яфім Емяльянавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛАШКЕВІЧ Анатоль Аляксеевіч, н. у 1926, загінуў 25.1.1945.

ЛЕШЧАНКА Аляксей Іванавіч, н. у 1918, загінуў 1.9.1943.

ЛЕШЧАНКА Аляксей Піліпавіч, н. у 1911, загінуў у лютым 1944.

ЛЕШЧАНКА Аляксей Піліпавіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

ЛЕШЧАНКА Іван Іванавіч, н. у 1920, загінуў 26.7.1943.

ЛЕШЧАНКА Іван Мікалаевіч, н. у 1914, загінуў 1.9.1944.

ЛЕШЧАНКА Мікалай Андрэевіч, н. у 1918, загінуў 15.12.1942.

ЛЕШЧАНКА Павел Мікалаевіч, н. у 1914, загінуў 16.8.1944.

ЛЕШЧАНКА Павел Піліпавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЛЕШЧАНКА Рыгор Іванавіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

ЛЕШЧАНКА Ціхан Рыгоравіч, н. у 1904, загінуў у лістападзе 1943.

ЛОБАЎ Аляксандр Іосіфавіч, н. у 1914, рад., памёр ад ран 2.12.1943.

ЛОБАЎ П. І., загінуў у верасні 1943.

ЛОБАЎ Пётр Ільіч, н. у 1906, загінуў 27.7.1942.

МАЛАТКОЎ Васіль Апанасавіч, н. у 1911, загінуў 18.2.1945.

МАЛАТКОЎ Сцяпан Апанасавіч, н. у 1908, загінуў у маі 1944.

МАЦВЕЕНКА Міхаіл Андрэевіч, н. у 1909, загінуў 27.1.1942.

МАЦВЕЕНКА М. Л., загінуў у кастрычніку 1943.

МІНАЎ Яфрэм Назаравіч, н. у 1899, загінуў 2.1.1942.

МІХАЙЛОЎСКІ Максім Парфенавіч, н. у 1909, загінуў у сакавіку 1944.

ПАДРАЗЕНКА Сяргей Емяльянавіч, н. у 1919, загінуў 24.11.1943.

ПІЖОЎ Захар Іванавіч, н. у 1901, загінуў 3.4.1944.

ПІЖОЎ І. І., загінуў у красавіку 1944.

ПІЖОЎ Іван Іванавіч, н. у 1923, загінуў 3.12.1943.

ПІЖОЎ Рыгор Васілевіч, н. у 1916, загінуў 8.9.1944.

ПІЖОЎ Фёдар Іванавіч, н. у 1904, загінуў 20.7.1944.

РАДЧАНКА Адам Е., н. у 1900, загінуў 5.7.1944.

РАДЧАНКА Іван Андрэевіч, н. у 1925, кам. аддз., загінуў 28.6.1944 у Магілёўскай вобл.

СЕМІЛЕТАЎ Мікалай Рыгоравіч, н. у 1921, памёр ад ран 13.1.1942.

СЕМІЛЕТАЎ Н. Т., загінуў у чэрвені 1944.

СЕМІЛЕТАЎ Павел Фёдаравіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак 3.5.1942.

СЕМІЛЕТАЎ Пётр Іванавіч, н. у 1923, загінуў 21.4.1944.

СЕМІЛЕТАЎ Піліп Сафронавіч, н. у 1924, загінуў 10.2.1944.

СЕМІЛЕТАЎ Якаў Якаўлевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак 10.3.1943.

СЫЧКОЎ Іосіф Малахавіч, н. у 1906, загінуў 19.9.1944.

СЫЧКОЎ М. М., загінуў у лютым 1944.

СЫЧКОЎ Пётр Малахавіч, н. у 1924, загінуў 26.4.1945.

ТОКАРАЎ Ігнат Паўлавіч, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЦЮЛЬКОЎ А. Д., загінуў у лістападзе 1943.

ЦЮЛЬКОЎ Д. М., загінуў у красавіку 1944.

ЦЮЛЬКОЎ Міхаіл Данілавіч, н. у 1924, рад., загінуў 6.2.1944 у в. Лапаціна Веткаўскага р-на Гомельскай вобл.

ЦЮЛЬКОЎ Пётр Максімавіч, н. у 1910, загінуў у красавіку 1944.

ЦЮЛЬКОЎ Сямён Давыдавіч, н. у 1901, загінуў 21.1.1945.

ЦЯРЭШЧАНКА І. П., загінуў у кастрычніку 1943.

ЧУГУТАЎ Дзям'ян Дзмітрыевіч, н. у 1900, загінуў 6.8.1944.

ЧУГУТАЎ Цімафей Дзмітрыевіч, загінуў у чэрвені 1944.

ВЁСКА ГАРАДОК

ГЕРАСІМЕНКА Аляксандр Ігнатавіч, н. у 1920, загінуў у красавіку 1944.

ГЕРАСІМЕНКА І. І., загінуў у лютым 1944.

ГЕРАСІМЕНКА Павел Ігнатавіч, н. у 1922, загінуў 19.7.1942.

ГЕРАСІМЕНКА Ягор Захаравіч, н. у 1904, загінуў у лютым 1944.

ГОЗБЕНКА Васіль Ананьевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1945.

ГОЗБЕНКА Васіль Антонавіч, н. у 1924, загінуў у верасні 1944.

ГОЗБЕНКА Мікалай Антонавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЖУКАЎ А. Н., загінуў у красавіку 1944.

ЖУКАЎ П. Н., загінуў у красавіку 1944.

ЗАГОРНЫ Мікалай Дзям'янавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАВАЛЕНКА М. А., загінуў у жніўні 1944.

КАВАЛЁЎ Якаў Іванавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАВАЛЬКОЎ В. Д., загінуў у лістападзе 1942.

КАВАЛЬКОЎ І. Д., загінуў у чэрвені 1943.

КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Іванавіч, н. у 1918, загінуў 15.12.1942.

ЛЕШЧАНКА Міхаіл Герасімавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛЕШЧАНКА Сцяпан Мікалаевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1941.

МАЙСЕЙКАЎ В. І., загінуў у красавіку 1944.

ПАДСТРЫКАЧ Н. М., загінуў у красавіку 1944.

САЎЧАНКА Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1923, сярж., прапаў без вестак у лютым 1944.

САЎЧАНКА Іван Міхайлавіч, н. у 1919, старш., прапаў без вестак у снежні 1943.

САЎЧАНКА Міхаіл Акімавіч, н. у 1923, загінуў у снежні 1944.

СУВОРАЎ І. Ф., загінуў у красавіку 1944.

ХАДАНОВІЧ Даніла Іванавіч, н. у 1910, рад., памёр ад ран 5.1.1943 у Саратаўскай вобл.

ХАДАНОВІЧ Міхаіл Паўлавіч, н. у 1913, загінуў у маі 1944.

ШУТОЎ Цімафей Міхайлавіч, н. у 1916, загінуў у ліпені 1941.

ШУТОЎ Якаў Міхайлавіч, н. у 1906, старш., прапаў без вестак у лютым 1944.

ВЁСКА КАРОЦЬКІ

АКІНЧЫЦ Ганна Адамаўна, н. у 1918, загінула 8.3.1944.

АЛЯКСАНДРАЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1912, загінуў 23.6.1941.

АНДРЭЕЎ Іван Данілавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

БІСЮКОЎ Міхаіл Ягоравіч, н. у 1907, загінуў 21.2.1944.

ЖЛОБА Іван Савельевіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

ЗАРУБАНАЎ Сцяпан Мікалаевіч, н. у 1905, прапаў без вестак у красавіку 1944.

КАРАТКЕВІЧ Адам Іосіфавіч, н. у 1897, загінуў 3.7.1943.

КАРАТКЕВІЧ Адам Міхайлавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Васілевіч, н. у 1901, загінуў 25.9.1943.

КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Іванавіч, н. у 1919, загінуў 7.7.1942.

КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Сцяпанавіч, н. у 1901, загінуў 5.1.1944.

КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Фёдаравіч, н. у 1901, рад., загінуў 21.2.1944 у в. Свержань Жураўіцкага р-на Гомельскай вобл.

КАРАТКЕВІЧ Аляксей Васілевіч, н. у 1922, загінуў у сакавіку 1944.

КАРАТКЕВІЧ Аляксей Іванавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАРАТКЕВІЧ Аляксей Цімафеевіч, н. у 1901, загінуў 26.7.1944.

КАРАТКЕВІЧ Андрэй Іосіфавіч, н. у 1905, загінуў у лютым 1944.

КАРАТКЕВІЧ Андрэй Міхайлавіч, н. у 1901, загінуў 29.1.1943.

КАРАТКЕВІЧ Барыс Ігнатавіч, н. у 1912, загінуў у маі 1944.

КАРАТКЕВІЧ Васіль Міхайлавіч, н. у 1923, рад., загінуў 25.7.1944 у в. Вількі Беластоцкага ваяводства.

КАРАТКЕВІЧ Васіль Сямёнавіч, н. у 1894, загінуў 17.7.1944.

КАРАТКЕВІЧ Васіль Уладзіміравіч, н. у 1910, загінуў 18.10.1944.

КАРАТКЕВІЧ Васіль Уладзіміравіч, н. у 1918, загінуў 18.9.1944.

КАРАТКЕВІЧ Васіль Цімафеевіч, н. у 1923, загінуў 23.8.1942.

КАРАТКЕВІЧ Васіль Якаўлевіч, н. у 1925, загінуў 13.10.1943.

КАРАТКЕВІЧ Георгій Васілевіч, н. у 1922, загінуў 9.3.1943.

КАРАТКЕВІЧ Даніла Іванавіч, н. у 1902, рад., загінуў 26.7.1944 у в. Станькаў Рагачоўскага р-на.

КАРАТКЕВІЧ Даніла Іосіфавіч, н. у 1908, загінуў у лютым 1944.

КАРАТКЕВІЧ Іван Аляксандравіч, н. у 1903, загінуў 22.2.1944.

КАРАТКЕВІЧ Іван Андрэевіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.

КАРАТКЕВІЧ Іван Ануфрыевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

КАРАТКЕВІЧ Іван Васілевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак 22.2.1944.

КАРАТКЕВІЧ Іван Міхайлавіч, н. у 1897, загінуў у сакавіку 1944.

КАРАТКЕВІЧ Іван Міхайлавіч, н. у 1906, загінуў у сакавіку 1944.

КАРАТКЕВІЧ Іван Пятровіч, н. у 1919, загінуў 19.11.1941.

КАРАТКЕВІЧ Іван Станіслававіч, н. у 1908, загінуў у студзені 1944.

КАРАТКЕВІЧ Іван Сямёнавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у студзені 1945.

КАРАТКЕВІЧ Іван Фадзеевіч, н. у 1912, сярж., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАРАТКЕВІЧ Іван Фёдаравіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАРАТКЕВІЧ Іван Якаўлевіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАРАТКЕВІЧ Ілья Іванавіч, н. у 1915, загінуў у 1943.

КАРАТКЕВІЧ Іосіф Міхайлавіч, н. у 1902, загінуў 5.5.1942.

КАРАТКЕВІЧ Канстанцін Якаўлевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАРАТКЕВІЧ Леанід Лук'янавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАРАТКЕВІЧ Лявон Пятровіч, н. у 1909, загінуў у верасні 1944.

КАРАТКЕВІЧ Максім Васілевіч, н. у 1899, загінуў 18.10.1943.

КАРАТКЕВІЧ Мікалай Адамавіч, н. у 1923, загінуў 17.3.1945.

КАРАТКЕВІЧ Мікалай Аляксеевіч, н. у 1921, загінуў 23.7.1944.

КАРАТКЕВІЧ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1921, рад., загінуў 4.8.1941 у м. Пукера Выбаргскага р-на.

КАРАТКЕВІЧ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1900, загінуў у лютым 1944.

КАРАТКЕВІЧ Мікалай Сямёнавіч, н. у 1924, загінуў у жніўні 1944.

КАРАТКЕВІЧ Мікалай Ягоравіч, н. у 1925, загінуў 1.3.1945.

КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Адамавіч, н. у 1925, загінуў 10.12.1943.

КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Аляксандравіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак 29.12.1941.

КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Ануфрыевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Васілевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1926, рад., памёр ад ран 12.3.1945.

КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Ігнатавіч, н. у 1898, загінуў 23.7.1944.

КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1908, загінуў 12.6.1944.

КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Уладзіміравіч, н. у 1925, рад., загінуў 26.9.1943 у в. Жалезнікі Чэрыкаўскага р-на Магілёўскай вобл.

КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Якімавіч, н. у 1912, загінуў у красавіку 1944.

КАРАТКЕВІЧ Павел Аляксеевіч, н. у 1903, загінуў 5.1.1944.

КАРАТКЕВІЧ Павел Мікалаевіч, н. у 1903, загінуў 1.2.1943.

КАРАТКЕВІЧ Пётр Акімавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАРАТКЕВІЧ Пётр Міхайлавіч, н. у 1904, загінуў 24.9.1944.

КАРАТКЕВІЧ Рыгор Андрэевіч, н. у 1914, загінуў у красавіку 1944.

КАРАТКЕВІЧ Рыгор Іванавіч, н. у 1902, загінуў 5.1.1944.

КАРАТКЕВІЧ Сцяпан Аляксандравіч, н. у 1920, загінуў у 1943.

КАРАТКЕВІЧ Сцяпан Ануфрыевіч, н. у 1914, загінуў у жніўні 1944.

КАРАТКЕВІЧ Сцяпан Васілевіч, н. у 1911, загінуў 1.9.1944.

КАРАТКЕВІЧ Сцяпан Фаміч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАРАТКЕВІЧ Сямён Кузьміч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

КАРАТКЕВІЧ Сямён Кузьміч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

КАРАТКЕВІЧ Фёдар Якімавіч, н. у 1904, загінуў у лютым 1944.

КАРАТКЕВІЧ Якаў Аляксандравіч, н. у 1901, загінуў 4.6.1942.

КАРАТКЕВІЧ Якаў Сцяпанавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

КАРАТКЕВІЧ Яўген Іванавіч, н. у 1924, загінуў.

КАРАТКЕВІЧ Яўген Сцяпанавіч, н. у 1921, загінуў у жніўні 1941.

КУРБАЦКІ Міхаіл Сяргеевіч, н. у 1918, загінуў 16.8.1943.

КУРБАЦКІ Цімафей Елісеевіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.

ЛАШКЕВІЧ Васіль Кандратавіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

МАРЧАНКА Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1925, рад., загінуў 25.7.1944 у Польшчы.

МАХАНАЎ Максім Іванавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

МІХАЙЛОЎСКІ Іван Іванавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ОСІПАЎ Аляксей Васілевіч, н. у 1913, загінуў 20.4.1945.

САСНОЎСКІ Аляксандр Паўлавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

САСНОЎСКІ Аляксей Аляксеевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак 18.9.1942.

САСНОЎСКІ Андрэй Сцяпанавіч, н. у 1904, загінуў 25.2.1944.

САСНОЎСКІ Яўген Міхайлавіч, н. у 1925, загінуў 5.2.1944.

ЦІМАШЭШКА Аляксандр Піліпавіч, н. у 1910, нач. радыёстанцыі, загінуў 16.2.1945 ва Усходняй Прусіі.

ЦІЦЯНКОЎ Якаў Антонавіч, н. у 1901, загінуў 5.10.1941.

ЦЫБІКАЎ Уладзімір Мікалаевіч, н. у 1926, загінуў 14.1.1945.

ВЁСКА КУРАКАЎШЧЫНА

АНАНЕНКА Макар Якаўлевіч, н. у 1918, загінуў 8.1.1944.

АНДРЭЕНКА Фёдар Лазаравіч, н. у 1918, рад., стралок, загінуў 24.11.1941 на п-ве Ханка.

АНДРЭЕНКА Якаў Лазаравіч, н. 1900, загінуў у красавіку 1944.

АНТОНЕНКА Піліп Васілевіч, н. у 1912, загінуў у чэрвені 1944.

БАБКОЎ Лука Захаравіч, н. у 1901, загінуў у снежні 1943.

БІСЮКОЎ Сцяпан Іванавіч, н. у 1908, загінуў 19.1.1945 у в. Калонія Манцаўскага павета.

БІСЮКОЎ Сяргей Кузьміч, н. у 1905, прапаў без вестак у маі 1944.

ВОРГАНАЎ Міхаіл Іванавіч, н. у 1925, загінуў 25.6.1944.

ГАПЕЕНКА Іван Ягоравіч, н. у 1900, загінуў у лютым 1944.

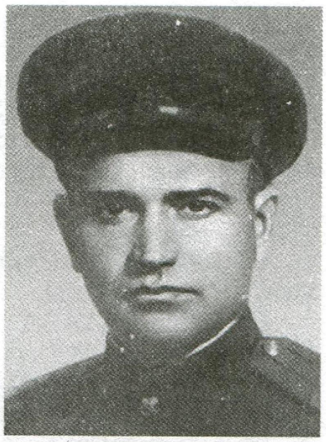

М. Я. Ананенка

ГАПЕЕНКА Мікалай Іосіфавіч, н. у 1916, прапаў без вестак у маі 1944.

ГАПЕЕНКА Міхаіл Аляксеевіч, загінуў у чэрвені 1944.

ГАРБАТОЎСКІ Павел Міхайлавіч, н. у 1912, загінуў у верасні 1944.

ДРАЗДОЎ Рыгор Аляксеевіч, н. у 1924, загінуў 13.2.1944.

ЗДАРАЎЦОЎ Аляксандр Макаравіч, н. у 1912, загінуў 24.6.1944.

ІЛЬЮШЧАНКА Аляксандр Прохаравіч, н. у 1916, загінуў 3.3.1940.

ІЛЬЮШЧАНКА Васіль Нічыпаравіч, н. у 1926, загінуў 13.1.1945.

ІЛЬЮШЧАНКА Іван Міхайлавіч, н. у 1920, старш. 2 ст., загінуў 17.4.1942.

ІЛЬЮШЧАНКА Іван Усцінавіч, загінуў у красавіку 1944.

ІЛЬЮШЧАНКА Рыгор Іванавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ІЛЬЮШЧАНКА Уладзімір Міхайлавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ІЛЮШЭНКА Рыгор Іванавіч, н. у 1921, загінуў у лютым 1942.

КАРПЕНКА Ягор Аўрамавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

КОТ Міхаіл Іванавіч, н. у 1918, рад., загінуў 24.11.1941.

ЛАВЯНЕЦКІ Аляксандр Сяргеевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛАНЮГОЎ Сямён Якаўлевіч, н. у 1903, в/урач, прапаў без вестак 26.7.1943.

МАЛАШАНКА Аляксандр Данілавіч, н. у 1920, прапаў без вестак у лютым 1944.

МАЛАШАНКА Мікалай Дзям'янавіч, н. у 1924, загінуў 15.8.1944.

МАРЧАНКА Емяльян Іванавіч, н. у 1910, сярж., загінуў 26.7.1944 у Ленінградзе, пахаваны на Піскароўскіх могілках.

МАРЧАНКА Іван Іванавіч, н. у 1909, загінуў 5.12.1943.

МАРЧАНКА Макар Андрэевіч, н. у 1907, загінуў 24.11.1941.

МІХАЙЛОЎСКІ Аркадзь Міхайлавіч, н. у 1907, загінуў 21.11.1941.

МІХАЛЕНКА Пётр Міхайлавіч, н. у 1918, загінуў 21.12.1941.

МЯДЗВЕДСКІ Іван Міхайлавіч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак 5.8.1941.

ПАДАЛЯЦКІ Андрэй Пятровіч, н. у 1901, стралок, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

САМАСТРОЕНКА Аляксандр, загінуў у красавіку 1944.

СІНІЧЭНКА Мікалай Рыгоравіч, н. у 1919, загінуў у верасні 1943.

СТАРАВОЙТАВА Таццяна Васілеўна, н. у 1920, загінула 16.8.1944.

СТАРАВОЙТАЎ Адам Паўлавіч, н. у 1900, прапаў без вестак у красавіку 1944.

СТАРАВОЙТАЎ Аляксандр Паўлавіч, н. у 1911, загінуў 25.6.1944.

СТАРАВОЙТАЎ Іван Андрэевіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СТАРАВОЙТАЎ Іван Кандратавіч, н. у 1911, загінуў у маі 1944.

СТАРАВОЙТАЎ Іван Паўлавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

СТАРАВОЙТАЎ Кірыла Паўлавіч, н. у 1893, рад., загінуў у верасні 1941.

СТАРАВОЙТАЎ Міхаіл Платонавіч, н. у 1916, загінуў 2.13.1944.

СТАРАВОЙТАЎ Фама Лаўрынавіч, н. у 1900, загінуў у снежні 1943.

СТАРАВОЙТАЎ Ціхан Трафімавіч, н. у 1900, загінуў у лютым 1944.

УСЦІНЕНКА Піліп, загінуў у снежні 1943.

ЧУМАКОЎ Аляксандр Аляксандравіч, н. у 1909, загінуў у лютым 1944.

ЧУМАКОЎ Аляксей Кірылавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЧУМАКОЎ Андрэй Нічыпаравіч, н. у 1896, загінуў 1.8.1944.

ЧУМАКОЎ Андрэй Цімафеевіч, н. у 1904, загінуў у красавіку 1944.

ЧУМАКОЎ Васіль Дзмітрыевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у студзені 1942.

ЧУМАКОЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1904, загінуў 30.1.1944.

ЧУМАКОЎ Іван, н. у 1915, прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЧУМАКОЎ Іосіф Рыгоравіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЧУМАКОЎ Лука Фёдаравіч, н. у 1900, загінуў 5.11.1942.

ЧУМАКОЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1918, загінуў у снежні 1943.

ЧУМАКОЎ Міхаіл Іванавіч, н. у 1906, загінуў 14.1.1945.

ЧУМАКОЎ Пётр Лукіч, н. у 1924, загінуў 2.3.1924, загінуў 2.3.1945.

ЧУМАКОЎ Цімафей Дзмітрыевіч, н. у 1901, загінуў у красавіку 1944.

ЧУМАКОЎ Яфім Іванавіч, н. у 1908, кам. кул. роты, загінуў 1.10.1942 у в. Таміліна Сталінградскай вобл.

ШУГАЁЎ Васіль Яфімавіч, н. у 1919, загінуў 8.5.1945.

ЯКУТОВІЧ Міхаіл Сямёнавіч, н. у 1910, загінуў у красавіку 1944.

ЯЦКЕВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЯЦКЕВІЧ Міхаіл Сямёнавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у снежні 1943.

ВЁСКА НОВАЯ ЗЕНЬКАВІНА

ГАЛАНЦАЎ Пётр Іванавіч, н. у 1907, загінуў 27.12.1943.

ЖУКАЎ Аляксандр Фаміч, н. у 1916, загінуў у красавіку 1944.

ЖУКАЎ Уладзімір Мікалаевіч, н. у 1921, загінуў 24.2.1944.

ЗАРУБАНАЎ Васіль Герасімавіч, н. у 1920, загінуў 29.3.1942.

ЗАРУБАНАЎ Герасім Іванавіч, н. у 1916, загінуў у красавіку 1944.

КАРАТКЕВІЧ Іван Сцяпанавіч, н. у 1919, загінуў у лістападзе 1943.

КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1924, загінуў 1.2.1944.

КАРАТКЕВІЧ Фёдар Фаміч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАСЯНКОЎ Віктар Данілавіч, н. у 1923, загінуў у чэрвені 1944.

КАСЯНКОЎ Даніла Аляксандравіч, н. у 1905, загінуў 20.11.1941.

КАСЯНКОЎ Мікалай Яфімавіч, н. у 1921, загінуў 21.1.1944.

КАСЯНКОЎ Міхаіл Яфімавіч, н. у 1913, загінуў у верасні 1943.

КАСЯНКОЎ Пётр Данілавіч, н. у 1899, загінуў у жніўні 1943.

КАСЯНКОЎ Рыгор Данілавіч, н. у 1919, загінуў у лістападзе 1943.

КАСЯНКОЎ Уладзімір Данілавіч, н. у 1918, загінуў 6.7.1941.

КУЗНЯЦОЎ Мікалай Піліпавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

КУЗЬМЯНКОЎ Аляксей Ісакавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КУЗЬМЯНКОЎ Георгій Раманавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

КУЗЬМЯНКОЎ Іван Іванавіч, н. у 1923, загінуў 10.7.1944.

КУЗЬМЯНКОЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1904, загінуў у красавіку 1944.

КУЗЬМЯНКОЎ Мікалай Карпавіч, н. у 1920, мал. лейт., прапаў без вестак у чэрвені 1943.

КУЗЬМЯНКОЎ Мікалай Пятровіч, н. у 1918, загінуў у ліпені 1943.

КУЗЬМЯНКОЎ Міхаіл Раманавіч, н. у 1918, загінуў у чэрвені 1944.

КУЗЬМЯНКОЎ Нічыпар Сцяпанавіч, н. у 1900, загінуў у студзені 1944.

КУЗЬМЯНКОЎ Пётр Карпавіч, н. у 1900, загінуў 10.8.1942.

КУЗЬМЯНКОЎ Пётр Пятровіч, н. у 1914, загінуў у жніўні 1942.

Кармянская цэнтральная раённая бібліятэка

КУЗЬМЯНКОЎ Рыгор Цітавіч, н. у 1906, прапаў без вестак у лютым 1944.

КУЗЬМЯНКОЎ Сцяпан Карпавіч, н. у 1900, загінуў у чэрвені 1944.

КУЗЬМЯНКОЎ Сцяпан Пятровіч, н. у 1916, загінуў у красавіку 1944.

КУЗЬМЯНКОЎ Фёдар Васілевіч, н. у 1901, загінуў 3.1.1944.

КУЗЬМЯНКОЎ Фёдар Ісакавіч, н. у 1912, рад., загінуў у палоне у лютым 1944.

ЛАЖЭВІЧ Мікіта Максімавіч, н. у 1904, загінуў 7.8.1941.

ЛАЖЭВІЧ Міхаіл Мікітавіч, н. у 1923, загінуў у чэрвені 1944.

ЛІЦВІНЕНКА Сцяпан Іванавіч, н. у 1906, загінуў у лютым 1944.

ЛІЦВІНЕНКА Сцяпан Іванавіч, н. у 1917, сярж., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛУК'ЯНЕНКА Фёдар Данілавіч, н. у 1900, загінуў у лютым 1944.

МАЕЎСКІ Лука Паўлавіч, н. у 1914, загінуў 21.9.1942.

МАРОЗАЎ Іван Майсеевіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

МАЦВЕЕНКА Мікалай Ерафеевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

МАЦВЕЕНКА Міхаіл Ерафеевіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МЕЛЬНІКАЎ Васіль Паўлавіч, н. у 1925, рад., загінуў 23.8.1944 у в. Жохава Замброўскага р-на Беластоцкай вобл.

МЕЛЬНІКАЎ Іван Іванавіч, н. у 1908, стралок, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

МЕЛЬНІКАЎ Міхаіл Іванавіч, н. у 1926, загінуў 3.9.1944.

МЯТНІКАЎ Аляксей Канстанцінавіч, н. у 1918, лейт., прапаў без вестак у 1941.

МЯТНІКАЎ Анатоль Фёдаравіч, н. у 1924, загінуў 21.5.1943.

МЯТНІКАЎ Іван Максімавіч, н. у 1914, загінуў у верасні 1944.

МЯТНІКАЎ Іван Максімавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

МЯТНІКАЎ Рыгор Іванавіч, н. у 1912, загінуў у жніўні 1943.

МЯТНІКАЎ Уладзімір Яфімавіч, н. у 1924, загінуў 14.4.1945.

ПАДЗЯРНЁЎ Якаў Патапавіч, н. у 1901, загінуў у чэрвені 1944.

ПРАХАРЭНКА Васіль Елісеевіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1943.

ПРЫТЫЧАНКА Васіль Пятровіч, н. у 1927, загінуў 13.5.1944.

ПРЫТЫЧАНКА Емяльян Раманавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ПРЫТЫЧАНКА Іван Рыгоравіч, н. у 1925, загінуў 29.1.1945.

ПРЫТЫЧАНКА Іван Ціханавіч, н. у 1908, загінуў 26.7.1944.

ПРЫТЫЧАНКА Міхаіл Мацвеевіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

П. Р. Прытычанка

ПРЫТЫЧАНКА Павел Ціханавіч, н. у 1897, загінуў у лютым 1944.

ПРЫТЫЧАНКА Пётр Раманавіч, н. у 1920, загінуў 5.7.1942.

ПРЫТЫЧАНКА Пётр Рыгоравіч, н. у 1916, загінуў у красавіку 1944.

ПРЫТЫЧАНКА Рыгор Ціханавіч, н. у 1895, загінуў 1.3.1943.

ПРЫТЫЧАНКА Ціхан Мацвеевіч, н. у 1897, загінуў у верасні 1943.

САМАСТРОЕНКА Аляксандр Фёдаравіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

САМАСТРОЕНКА Аляксей Паўлавіч, н. у 1910, загінуў у верасні 1944.

САМАСТРОЕНКА Васіль Сямёнавіч, н. у 1921, загінуў у красавіку 1944.

САМАСТРОЕНКА Еўдакім Рыгоравіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

САМАСТРОЕНКА Захар Лаўрынавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

САМАСТРОЕНКА Іван Васілевіч, н. у 1921, стралок, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

САМАСТРОЕНКА Іван Пятровіч, н. у 1901, загінуў 18.1.1945.

САМАСТРОЕНКА Кірыла Аляксандравіч, н. у 1913, загінуў 3.10.1942.

САМАСТРОЕНКА Леанід Архіпавіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

САМАСТРОЕНКА Мікалай Захаравіч, н. у 1919, загінуў 16.12.1943.

САМАСТРОЕНКА Мікалай Майсеевіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у ліпені 1943.

САМАСТРОЕНКА Міхаіл Захаравіч, н. у 1921, загінуў у лістападзе 1943.

САМАСТРОЕНКА Міхаіл Захаравіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

САМАСТРОЕНКА Пётр Захаравіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

САМАСТРОЕНКА Пётр Фёдаравіч, н. у 1916, загінуў 31.7.1942.

САМАСТРОЕНКА Станіслаў Мікалаевіч, н. у 1919, прапаў без вестак у лютым 1944.

САМАСТРОЕНКА Сцяпан Мікалаевіч, н. у 1909, загінуў у лютым 1944.

САМАСТРОЕНКА Уладзімір Цітавіч, загінуў 3.5.1942.

СВІРЫДЗЕНКА Даніла Сяргеевіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СВІРЫДЗЕНКА Рыгор Аляксандравіч, н. у 1919, загінуў 6.7.1941.

СВІРЫДЗЕНКА Уладзімір Сяргеевіч, н. у 1907, загінуў 17.3.1944.

ТАЛКАЧОЎ Васіль Іванавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ТАЛКАЧОЎ Мікалай Піліпавіч, н. у 1903, загінуў 11.8.1941.

ТАЛКАЧОЎ Уладзімір Мацвеевіч, н. у 1923, загінуў у маі 1944.

УЛАСЕНКА Фёдар Іванавіч, н. у 1901, загінуў у красавіку 1944.

ХУДАЛЕЕЎ Пётр Яфімавіч, н. у 1918, загінуў у красавіку 1944.

ХУДАЛЕЕЎ Рыгор Яфімавіч, н. у 1915, загінуў у лістападзе 1943.

ЦІМАШЭНКА Павел Марцінавіч, н. у 1898, расстраляны ў 1943.

ШУТОЎ Аляксандр Фаміч, н. у 1916, ст. сярж., прапаў без вестак у лютым 1944.

ВЁСКА САПАЖКІ

БАНДАРЭНКА Рыгор Андрэевіч, н. у 1902, прапаў без вестак у красавіку 1944.

ВОЛКАЎ Андрэй Міхайлавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГРЫНКЕВІЧ Іван Усцінавіч, н. у 1907, загінуў 1.8.1944.

ГРЫНКЕВІЧ Леанід Іосіфавіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

ГРЫНКЕВІЧ Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1924, загінуў 1.1.1944.

ГРЫНКЕВІЧ Пётр Раманавіч, н. у 1903, прапаў без вестак у 1945.

ГРЫНКЕВІЧ Сафон Андрэевіч, н. у 1901, загінуў у лютым 1944.

ГРЫНКЕВІЧ Сафон Андрэевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГРЫНКЕВІЧ Станіслаў Раманавіч, н. у 1916, загінуў у ліпені 1944.

ДРАБЫШЭЎСКІ Роберт Феліксавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак снежні 1944.

КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Уладзіміравіч, н. у 1925, загінуў 26.10.1943.

КАРАТКЕВІЧ Сцяпан Іванавіч, н. у 1906, гв. ст. сярж., загінуў 26.6.1944 у в. Парычы Рагачоўскага р-на Гомельскай вобл., пахаваны на ваенных могілках.

КАРАТКЕВІЧ Уладзімір Аляксандравіч, н. у 1917, загінуў 8.8.1941.

КАРАТКЕВІЧ Якаў Майсеевіч, н. у 1895, рад., загінуў 3.9.1943 у Кіраўскім р-не Смаленскай вобл.

КРАЎЧАНКА Мікалай Сямёнавіч, н. у 1894, загінуў 5.9.1942.

ЛАШКЕВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1941.

ЛАШКЕВІЧ Якаў Сцяпанавіч, н. у 1910, загінуў 12.9.1944.

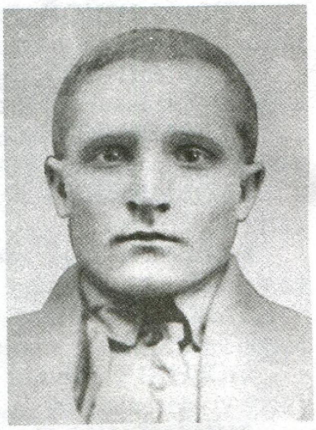

П. М. Цімашэнка

МАЖЭЙКА Іван Міхайлавіч, н. у 1922, загінуў у лютым 1944.

МАЖЭЙКА Мікалай Мікалаевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МАЖЭЙКА Мікалай Міхайлавіч, н. у 1909, загінуў 21.2.1944.

МАЖЭЙКА Мікалай Сямёнавіч, н. у 1913, рад., загінуў 18.7.1944 на х. Грайкі Гродненскай вобл.

МАЖЭЙКА Міхаіл Пятровіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МАЖЭЙКА Павел Пятровіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МЯДЗВЕДСКІ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1909, рад., загінуў 21.2.1944.

МЯДЗВЕДСКІ Сямён Кузьміч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЯФРЭМАЎ Франц Адамавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЯЦКЕВІЧ Мікалай Якубавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ВЁСКА СТАРАЯ ЗЕНЬКАВІНА

БАГДАНОВІЧ Рыгор Лявонцьевіч, н. у 1904, загінуў у красавіку 1944.

БАНДАРЭНКА Андрэй Фёдаравіч, н. у 1906, загінуў у красавіку 1944.

БАНДАРЭНКА Васіль Мацвеевіч, н. у 1925, загінуў 4.2.1944.

БАНДАРЭНКА Гаўрыла Цімафеевіч, н. у 1923, загінуў 24.7.1943.

БАНДАРЭНКА Георгій Пятровіч, н. у 1908, загінуў 9.9.1944.

БАНДАРЭНКА Еўдакім Марцінавіч, н. у 1908, загінуў 29.3.1945.

БАНДАРЭНКА Іван Авакумавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

БАНДАРЭНКА Іван Іванавіч, н. у 1914, загінуў 11.7.1943.

БАНДАРЭНКА Іван Пятровіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

БАНДАРЭНКА Канстанцін Васілевіч, н. у 1892, загінуў у жніўні 1941.

БАНДАРЭНКА Канстанцін Ціханавіч, н. у 1906, загінуў у красавіку 1944.

Кармянская центральная районная библиотека

І. С. Ісачэнка

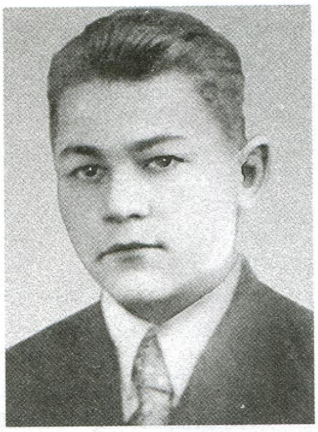

М. С. Ісачэнка

БАНДАРЭНКА Міхаіл Калінавіч, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

БАНДАРЭНКА Сяргей Марцінавіч, н. у 1913, загінуў у красавіку 1944.

ГАНЧАРОЎ Дзмітрый Міхайлавіч, н. у 1914, загінуў у верасні 1944.

ДАМЕНІКОЎ Мікалай Фёдаравіч, н. у 1920, загінуў 30.8.1943.

ДРАЗДОЎ Аляксандр Ерамеевіч, н. у 1901, загінуў 14.2.1945.

ДРАЗДОЎ Іван Апанасавіч, н. у 1904, загінуў у красавіку 1944.

ДРАЗДОЎ Іван Лазаравіч, н. у 1921, загінуў у чэрвені 1944.

ЖУКАЎ Іван Мікітавіч, н. у 1904, загінуў 5.12.1942.

ЗАЙЦАЎ Ягор Аляксеевіч, н. у 1906, загінуў у красавіку 1944.

ІСАЧАНКА Іван Сямёнавіч, н. у 1921, пам. кам. роты, загінуў 11.8.1941, пахаваны ва Уфе на Сяргееўскіх могілках.

ІСАЧАНКА Мікалай Сямёнавіч, н. у 1923, загінуў у красавіку 1944.

КАСЦЮЧЭНКА Аляксей Лаўрынавіч, н. у 1915, загінуў 29.8.1944.

КАСЦЮЧЭНКА Іван Апанасавіч, н. у 1918, сярж., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАСЦЮЧЭНКА Сямён Фролавіч, н. у 1901, загінуў у 1943.

КІРЭЕНКА Васіль Архіпавіч, н. у 1918, загінуў 8.2.1942.

КІРЭЕНКА Іван Сямёнавіч, н. у 1906, загінуў у красавіку 1944.

КРАПКОЎ Аляксандр Ануфрыевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

МАЁРАЎ Дзяніс Іванавіч, н. у 1904, загінуў у красавіку 1944.

МАКСІМЕНКА Аляксандр Антонавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

МАКСІМЕНКА Іван Антонавіч, н. у 1917, прапаў без вестак у верасні 1944.

МАРЫНЕНКА Анатоль Якаўлевіч, н. у 1923, загінуў 22.7.1944.

МАРЫНЕНКА Пётр Несцеравіч, н. у 1918, загінуў у ліпені 1944.

МАРЫНЕНКА Піліп Іосіфавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МАСКАЛЁЎ Аляксандр Васілевіч, н. у 1911, загінуў у маі 1944.

МАСКАЛЁЎ Аляксей Дзмітрыевіч, н. у 1904, загінуў у чэрвені 1944.

МАСКАЛЁЎ Васіль Іванавіч, н. у 1900, загінуў у ліпені 1944.

МАСКАЛЁЎ Дарафей Васілевіч, н. у 1900, загінуў у красавіку 1944.

МІРОНЕНКА Уладзімір Васілевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МІРОНЕНКА Уладзімір Іосіфавіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

МЯТНІКАЎ Уладзімір Максімавіч, н. у 1924, загінуў 14.4.1945.

ПАТАПЕНКА Аляксандр Захаравіч, н. у 1901, загінуў 20.3.1944.

ПАТАПЕНКА Віктар Аляксандравіч, н. у 1909, загінуў у верасні 1944.

ПАТАПЕНКА Захар Сцяпанавіч, н. у 1894, загінуў 20.12.1943.

ПАТАПЕНКА Канстанцін Андрэевіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак 15.4.1943.

ПАТАПЕНКА Макар Радзівонавіч, н. у 1911, загінуў у верасні 1944.

ПАТАПЕНКА Макар Сцяпанавіч, н. у 1906, загінуў у чэрвені 1944.

ПАТАПЕНКА Пётр Захаравіч, н. у 1918, загінуў 27.12.1942.

ПАТАПЕНКА Сямён Радзівонавіч, н. у 1915, загінуў у красавіку 1944.

ПАЎЛЮЧЭНКА Іван Андрэевіч, н. у 1907, загінуў у верасні 1943.

ПУГАЕЎ Уладзімір Андрэевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

РАМАНЕНКА Міхаіл Іванавіч, н. у 1921, загінуў у ліпені 1944.

САМАСТРОЕНКА Міхаіл Васілевіч, н. у 1919, загінуў 31.7.1942.

САМАСТРОЕНКА Пётр Васілевіч, н. у 1916, загінуў у лістападзе 1943.

САЎЧАНКА Уладзімір Кузьміч, н. у 1911, загінуў у красавіку 1944.

УСЕВІЧ Анатоль Рыгоравіч, н. у 1921, загінуў 27.10.1943.

УСЕВІЧ Міхаіл Сафонавіч, н. у 1922, загінуў 6.4.1942.

ЦІМАШЭНКА Аляксей Апанасавіч, н. у 1918, загінуў у снежні 1941.

ЦІМАШЭНКА Іван Міхайлавіч, н. у 1904, загінуў у красавіку 1944.

ЦІМАШЭНКА Іван Паўлавіч, н. у 1900, загінуў 25.3.1944.

ЦІМАШЭНКА Іван Сцяфанавіч, н. у 1905, загінуў у кастрычніку 1944.

ЦІМАШЭНКА Іосіф Апанасавіч, н. у 1916, загінуў у ліпені 1942.

ЦІМАШЭНКА Мікалай Сцяфанавіч, н. у 1901, загінуў у красавіку 1944.

ЦІМАШЭНКА Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1924, загінуў у чэрвені 1944.

ЦІМАШЭНКА Павел Сцяфанавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЦІМАШЭНКА Пётр Яфімавіч, н. у 1918, загінуў 30.9.1941.

ЦІМАШЭНКА Сцяпан Пятровіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ЦІМАШЭНКА Сяргей Піліпавіч, н. у 1908, загінуў у маі 1944.

ЦІМАШЭНКА Уладзімір Піліпавіч, н. у 1910, загінуў у чэрвені 1944.

ЦІМАШЭНКА Фёдар Патапавіч, н. у 1909, загінуў 2.4.1945.

ЦЭНЕБРЫЧЭНКА Аляксандр Аляксеевіч, н. у 1909, загінуў 8.10.1941.

ЦЭНЕБРЫЧЭНКА Аляксандр Пятровіч, н. у 1924, загінуў у жніўні 1944.

ЦЭНЕБРЫЧЭНКА Іван Іванавіч, н. у 1920, загінуў 30.3.1945.

ЦЭНЕБРЫЧЭНКА Піліп Макаравіч, н. у 1906, загінуў 18.8.1943.

ЦЭНЕБРЫЧЭНКА Фёдар Макаравіч, н. у 1908, загінуў у чэрвені 1944.

ЦЭНЕБРЫЧЭНКА Ягор Пятровіч, н. у 1903, загінуў у красавіку 1944.

ЦЭНЕБРЫЧЭНКА Яўген Іванавіч, н. у 1918, загінуў 20.6.1944 у Літве.

ВЁСКА СЫРСК

АБРАМЕНКА Кузьма Аўмасавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

АЛЬШЭЎСКІ Віктар Іванавіч, н. у 1920, загінуў у жніўні 1943.

АНІШЧАНКА Іван Яфімавіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

АНІШЧАНКА Павел Фаміч, н. у 1919, загінуў 15.8.1943.

АТРАЧОЎ Аляксандр Фаміч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

АЎРАМЕНКА Кузьма Уласавіч, н. у 1903, загінуў у лістападзе 1943.

БАБКОЎ Яўмен Андрэевіч, н. у 1900, загінуў 8.3.1944.

БУГЛАКАЎ Мітрафан Іосіфавіч, н. у 1898, загінуў 22.6.1944.

БУГЛАКАЎ Пётр Пятровіч, н. у 1921, загінуў у чэрвені 1944.

ВАЗНЯК Мікалай Аляксандравіч, н. у 1925, загінуў 23.6.1944.

ВАЗНЯК Рычард Аляксандравіч, н. у 1923, загінуў у красавіку 1944.

ВІНЯНКОЎ Герасім Фёдаравіч, н. у 1916, загінуў у верасні 1941.

ВІНЯНКОЎ Фёдар Фёдаравіч, н. у 1913, загінуў 22.4.1945.

ВІНЯНКОЎ Якаў Макаравіч, н. у 1913, прапаў без вестак у верасні 1944.

ГАРБАЧОЎ Аляксандр Ільіч, н. у 1923, загінуў 6.5.1942.

ГАРБАЧОЎ Аляксей Васілевіч, н. у 1922, прапаў без вестак у красавіку 1944.

П. М. Цэнебрычэнка

ГАРБАЧОЎ Пётр Лявонцьевіч, н. у 1917, загінуў 7.8.1942.

ГАРБАЧОЎ Якаў Сцяфанавіч, н. у 1900, загінуў у красавіку 1944.

ГОЦМАНАЎ Васіль Фёдаравіч, н. у 1911, загінуў у лютым 1944.

ГОЦМАНАЎ Іван Прохаравіч, н. у 1901, загінуў у лютым 1944.

ГОЦМАНАЎ Рыгор Васілевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ГОЦМАНАЎ Сцяпан Васілевіч, н. у 1914, загінуў у чэрвені 1942.

ГОЦМАНАЎ Уладзімір Харытонавіч, н. у 1915, загінуў у лютым 1944.

ГУРСКІ Міхаіл Патапавіч, н. у 1909, загінуў 23.10.1941.

ЗАЙЦАЎ Фёдар Тарасавіч, н. у 1920, загінуў 11.9.1943.

ЗАЛІЎЧАНКА Мікалай Паўлавіч, н. у 1918, загінуў у красавіку 1944.

ЗАЛІЎЧАНКА Сямён Паўлавіч, н. у 1920, загінуў у чэрвені 1944.

ЗВЫКАЎ Ілья Пятровіч, н. у 1904, загінуў у лютым 1944.

ЗМІТРАЧЭНКА Іван Мацвеевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ІВАНОЎ Павел Іванавіч, н. у 1918, загінуў у лютым 1944.

ІЛЕШАНКОЎ Іван Іванавіч, н. у 1914, загінуў у верасні 1944.

КАРАТКЕВІЧ Васіль Іванавіч, н. у 1923, загінуў у сакавіку 1943.

КЛЮЧАВЕНКА Якаў Дзмітрыевіч, н. у 1899, загінуў у лютым 1944.

КУЛЬБІЦКІ Андрэй Раманавіч, н. у 1908, загінуў у жніўні 1944.

КУЛЯШОЎ Васіль Фёдаравіч, н. у 1913, загінуў у верасні 1944.

КУЛЯШОЎ Міхаіл Фёдаравіч, н. у 1921, загінуў у жніўні 1941.

ЛАНЮГОЎ Адам Азаравіч, н. у 1901, загінуў 24.6.1944.

ЛАНЮГОЎ Аляксандр Яфімавіч, н. у 1906, загінуў у жніўні 1943.

ЛАНЮГОЎ Аляксандр Яфімавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

Кормянская центральная районная библиотека

М. Ф. Савельеў

ЛАНЮГОЎ Васіль Нічыпаравіч, н. у 1925, загінуў 24.10.1944.

ЛАНЮГОЎ Іван Пятровіч, н. у 1922, загінуў 30.11.1944.

ЛАНЮГОЎ Канстанцін Нічыпаравіч, н. у 1906, загінуў у чэрвені 1944.

ЛАНЮГОЎ Пётр Якаўлевіч, н. у 1922, загінуў 24.6.1944.

ЛАНЮГОЎ Уладзімір Яфімавіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

ЛАНЮГОЎ Яфім Сямёнавіч, н. у 1904, загінуў у лістападзе 1943.

МАНУЙЛЕНКА Пётр Фёдаравіч, н. у 1904, загінуў 3.9.1944.

МЕЛЬНІКАЎ Мікалай Паўлавіч, н. у 1921, загінуў у снежні 1943.

МЕЛЬНІКАЎ Сямён Клімавіч, н. у 1916, загінуў 19.1.1942.

МЯДЗВЕДЗЕЎ Уладзімір Максімавіч, н. у 1910, загінуў у верасні 1943.

МЯДЗВЕДЗЕЎ Уладзімір Піліпавіч, н. у 1922, загінуў 8.8.1944.

НОВІКАЎ Мікалай Васілевіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

ПАХОМЕНКА Захар Кірэевіч, н. у 1902, рад., загінуў 10.10.1943 у в. Люцеж Кіеўскай вобл.

ПАХОМЕНКА Павел Кірэевіч, н. у 1912, загінуў у красавіку 1944.

ПАХОМЕНКА Ціхан Кірэевіч, н. у 1916, загінуў 5.1.1944.

ПЧАЛЯНКОЎ Васіль Паўлавіч, н. у 1898, прапаў без вестак 20.8.1941.

САВЕЛЬЕЎ Аляксей Рыгоравіч, н. у 1924, загінуў у маі 1944.

САВЕЛЬЕЎ Васіль Рыгоравіч, н. у 1915, прапаў без вестак 11.12.1943.

САВЕЛЬЕЎ Васіль Якаўлевіч, н. у 1910, загінуў 23.7.1944.

САВЕЛЬЕЎ Канстанцін Васілевіч, н. у 1917, загінуў у красавіку 1944.

САВЕЛЬЕЎ Міхаіл Васілевіч, н. у 1917, загінуў у красавіку 1944.

САВЕЛЬЕЎ Міхаіл Фёдаравіч, н. у 1923, сярж., прапаў без вестак у лютым 1944.

САВЕЛЬЕЎ Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1914, загінуў у красавіку 1944.

САВЕЛЬЕЎ Пракоп Якаўлевіч, н. у 1921, загінуў 13.5.1944.

САМАСТРОЕНКА Мікалай Яфрэмавіч, н. у 1919, загінуў у лютым 1944.

САЎЧАНКА Уладзімір Кузьміч, н. у 1921, ст. сярж., прапаў без вестак у лютым 1944.

СОМАЎ Андрэй Васілевіч, н. у 1919, загінуў у сакавіку 1944.

СОМАЎ Іван Васілевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ТАМАШЭНКА Іван Паўлавіч, н. у 1906, загінуў 6.8.1941.

ТАМАШЭНКА Мікалай Паўлавіч, н. у 1916, загінуў у снежні 1943.

ТАМАШЭНКА Пётр Паўлавіч, н. у 1914, загінуў у красавіку 1944.

ФЕДАРЭНКА Карней Пракопавіч, н. у 1904, загінуў у ліпені 1944.

ХАТЫЛЕНКА Аляксандр Аляксеевіч, н. у 1925, загінуў 26.8.1944.

ХАТЫЛЕНКА Іван Антонавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ХАТЫЛЕНКА Іван Васілевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ХАТЫЛЕНКА Кірыла Васілевіч, н. у 1910, загінуў у сакавіку 1944.

ХАТЫЛЕНКА Міхаіл Васілевіч, н. у 1915, ст. сярж., прапаў без вестак у лютым 1944.

ХАТЫЛЕНКА Міхаіл Васілевіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ХАТЫЛЕНКА Пётр Аляксеевіч, н. у 1916, загінуў 13.12.1941.

ХАТЫЛЕНКА Пётр Сямёнавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ХАТЫЛЕНКА Рыгор Сямёнавіч, н. у 1911, загінуў 22.4.1945.

ХАТЫЛЕНКА Сцяпан Сямёнавіч, н. у 1918, прапаў без вестак у снежні 1944.

ЦІКАВЕНКА Васіль Іванавіч, н. у 1911, загінуў у лютым 1944.

ШАЎЦОЎ Аляксандр Карпавіч, н. у 1916, загінуў у красавіку 1944.

ШАЎЦОЎ Мікалай Карпавіч, н. у 1905, рад., загінуў 6.3.1944 у в. Лавы Рагачоўскага р-на.

ШВЕДАЎ Аляксандр Сцяпанавіч, н. у 1915, загінуў 5.9.1941.

ШЛЕМЯНКОЎ Аляксандр Тарасавіч, н. у 1906, загінуў 21.10.1944.

ШЛЕМЯНКОЎ Віктар Тарасавіч, н. у 1908, загінуў у чэрвені 1944.

ШЛЕМЯНКОЎ Сцяпан Аляксеевіч, н. у 1904, загінуў 15.1.1943.

ШУГАЁЎ Аляксандр Іванавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ШУГАЁЎ Аляксей Міхайлавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у студзені 1945.

ШУГАЁЎ Андрэй Іванавіч, н. у 1901, загінуў 25.2.1943.

ШУГАЁЎ Афанасій Дзмітрыевіч, н. у 1906, прапаў без вестак у маі 1944.

ШУГАЁЎ Васіль Сцяпанавіч, н. у 1918, разведчык, загінуў 16.1.1944 у в. Рудзенка Жлобінскага р-на Гомельскай вобл.

ШУГАЁЎ Даніла Астапавіч, н. у 1917, загінуў 10.3.1942.

ШУГАЁЎ Іван Аляксеевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШУГАЁЎ Іван Іванавіч, н. у 1904, загінуў у верасні 1944.

ШУГАЁЎ Іван Ільіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШУГАЁЎ Ілья Ільіч, н. у 1922, загінуў 7.8.1943.

ШУГАЁЎ Канстанцін Дзмітрыевіч, н. у 1907, загінуў 19.3.1943.

ШУГАЁЎ Леанід Рыгоравіч, н. у 1914, загінуў у верасні 1943.

ШУГАЁЎ Мікалай Андрэевіч, н. у 1912, загінуў 17.11.1943.

ШУГАЁЎ Міхаіл Міронавіч, н. у 1891, загінуў у сакавіку 1944.

ШУГАЁЎ Пётр Аляксеевіч, н. у 1924, загінуў 22.9.1943.

ШУГАЁЎ Пётр Нічыпаравіч, н. у 1906, загінуў у лютым 1944.

ШУГАЁЎ Сямён Мікалаевіч, н. у 1906, загінуў у красавіку 1944.

ШУГАЁЎ Фёдар Пятровіч, н. у 1901, загінуў у лістападзе 1943.

ШУГАЁЎ Фёдар Сафронавіч, н. у 1901, загінуў у красавіку 1944.

ВЁСКА СЯМЁНАЎКА

АДАМЕНКА Еўдакім Сямёнавіч, н. у 1909, рад., загінуў 14.11.1941.

АДАМЕНКА Сцяпан Сямёнавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

АЛЬШЭЎСКІ Станіслаў Іосіфавіч, н. у 1920, загінуў у лютым 1944.

БІСЮКОЎ Даніла Калінавіч, н. у 1898, загінуў у верасні 1941.

БІСЮКОЎ Іван Калінавіч, н. у 1920, рад., памёр ад ран у медсанбаце 29.11.1943.

БІСЮКОЎ Іван Піліпавіч, н. у 1918, загінуў 14.12.1944.

БІСЮКОЎ Піліп Піліпавіч, н. у 1923, загінуў 18.2.1944.

БІСЮКОЎ Піліп Сафонавіч, н. у 1907, загінуў 1.8.1944.

ВІНЯНКОЎ Аляксандр Якаўлевіч, н. у 1923, загінуў 4.12.1943.

ВЯРКЕЕНКА Аляксандр Прохаравіч, н. у 1896, загінуў у студзені 1942.

ВЯРКЕЕНКА Пётр Пятровіч, н. у 1906, загінуў у 1941.

КАЗАКОЎ Мікалай Пракопавіч, н. у 1924, загінуў 6.1.1944.

КАЗАКОЎ Сяргей Давыдавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак 31.1.1944.

КАЛІНІН Рыгор Андрэевіч, н. у 1918, загінуў у чэрвені 1944.

КАСЯНКОЎ Емяльян Кузьміч, н. у 1911, загінуў 21.2.1945.

КРАСАКОЎ Васіль Апанасавіч, н. у 1918, загінуў у красавіку 1944.

КУЗЬМІЦКІ Віктар Емяльянавіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

КУЗЬМІЦКІ Леанід Фёдаравіч, н. у 1911, загінуў у красавіку 1944.

ЛІХАДЗІЕЎСКІ Казімір Казіміравіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ПІЖОЎ Васіль Васілевіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ПІЖОЎ Іван Піменавіч, н. у 1906, загінуў 8.11.1944.

РЫЖАНКОЎ Васіль Сцяпанавіч, н. у 1923, загінуў у красавіку 1944.

САКАЎ Аляксандр Іванавіч, н. у 1914, загінуў у чэрвені 1944.

САЎЧАНКА Міхаіл Акімавіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

САЎЧАНКА Фёдар Панкратавіч, н. у 1903, рад., загінуў 13.3.1943 у в. Нікіціна Смаленскай вобл.

САФОНАЎ Іван Андрэевіч, н. у 1908, загінуў у жніўні 1943.

СЫЧКОЎ Андрэй Марцінавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1944.

СЫЧКОЎ Андрэй Марцінавіч, н. у 1914, загінуў у кастрычніку 1944.

СЫЧКОЎ Васіль Пятровіч, н. у 1923, загінуў у красавіку 1944.

СЫЧКОЎ Пётр Марцінавіч, н. у 1901, рад., загінуў 23.3.1945 у в. Халігенболь, Усходняя Прусія.

СЫЧКОЎ Сцяпан Малахавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШЛЕМЯНКОЎ Аляксандр Пятровіч, н. у 1910, рад., сувязны, загінуў 18.4.1945 у Германіі.

ШЛЕМЯНКОЎ Аляксей Кананавіч, н. у 1904, загінуў у лютым 1944.

ШЛЕМЯНКОЎ Васіль Пятровіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ШЛЕМЯНКОЎ Іван Іванавіч, н. у 1906, загінуў у верасні 1944.

ШУГАЁЎ Васіль Яфімавіч, н. у 1909, загінуў у красавіку 1944.

ШУГАЁЎ Іван Рыгоравіч, н. у 1908, загінуў у студзені 1944.

ШУГАЁЎ Міхаіл Яфімавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ШУГАЁЎ Рыгор Рыгоравіч, н. у 1926, загінуў 26.3.1945.

ЛІЦВІНАВІЦКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

ВЁСКА ВАШЧАНКІ

АГЕЕНКА Іван Дзмітрыевіч, н. у 1906, загінуў у 1943.

АНТОСЕНКА Мікіта Тарасавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

Помнік землякам у в. Вашчанкі

АНТОСЕНКА Нічыпар Фёдаравіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

АНТОСЕНКА Рыгор Тарасавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

БАЦАНАВА Марыя Ягораўна, н. у 1920, гв. старш., загінула 25.1.1943 у Растоўскай вобл.

БАЦАНАЎ Андрэй Яфрэмавіч, н. у 1924, рад., загінуў 22.8.1944 у Літве.

БАЦАНАЎ Аўрам Савасцеевіч, н. у 1906, стралок, загінуў 23.2.1944.

БАЦАНАЎ Васіль Міхайлавіч, н. у 1925, стралок, загінуў 3.3.1945 ва Усходняй Прусіі.

БАЦАНАЎ Васіль Пятровіч, н. у 1922, кам. узв., загінуў 3.2.1943 пад Ленінградам.

БАЦАНАЎ Іван Савасцеевіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

БАЦАНАЎ Іван Сцяпанавіч, н. у 1910, загінуў 13.10.1944.

БАЦАНАЎ Карней Савасцеевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

БАЦАНАЎ Лук'ян Фролавіч, н. у 1901, загінуў у верасні 1942.

БАЦАНАЎ Мікалай Аляксеевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1945.

БАЦАНАЎ Раман Іванавіч, н. у 1905, санітар, прапаў без вестак 23.7.1942.

БАЦАНАЎ Сямён Яўтухавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

БАЦАНАЎ Фёдар Ягоравіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

БАЦАНАЎ Цярэнцій Кірылавіч, н. у 1884, загінуў у 1942.

БАЦАНАЎ Яфрэм Фролавіч, н. у 1918, кам. аддз., загінуў 7.7.1941.

ВАСІЛЕНКА Кузьма Іванавіч, н. у 1910, рад., загінуў 2.2.1944.

ВАСІЛЕНКА Сямён Пракопавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГАРДЗЕЕНКА Аляксандр Анісімавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГОЗБЕНКА Дзям'ян Фёдаравіч, н. у 1917, прапаў без вестак 1.12.1941.

ГУЗЯНКОЎ Іван Гардзеевіч, н. у 1920, стралок, прапаў без вестак у красавіку 1944.

ГУЗЯНКОЎ Прохар Гардзеевіч, н. у 1917, матрос, прапаў без вестак у ліпені 1941.

КАНАПЛЁЎ Аляксей Васілевіч, н. у 1914, загінуў у лістападзе 1943.

КАРПУНЕНКАЎ Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1918, загінуў у 1941.

КУРГАНКОЎ Васіль Іванавіч, н. у 1923, загінуў 10.10.1944.

КУРГАНКОЎ Іван Яфімавіч, н. у 1897, рад., загінуў 25.3.1944 пад Быхавам.

КУРЫЛЕНКА Васіль Архіпавіч, н. у 1926, загінуў 15.4.1945.

КУРЫЛЕНКА Дзмітрый Рыгоравіч, н. у 1904, прапаў без вестак у 1944.

КУРЫЛЕНКА Дзмітрый Рыгоравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КУРЫЛЕНКА Іван Архіпавіч, н. у 1919, загінуў у 1945.

КУРЫЛЕНКА Канстанцін Іларыёнавіч, н. у 1922, загінуў 18.1.1943.

КУРЫЛЕНКА Мікалай Іларыёнавіч, н. у 1920, загінуў 8.1.1945.

КУРЫЛЕНКА Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1902, рад., загінуў у красавіку 1944.

ЛАЗАРЭНКА Апанас Пракопавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у 1944.

ЛАЗАРЭНКА Іван Анісімавіч, н. у 1909, рад., загінуў 5.2.1944.

ЛАЗАРЭНКА Ісак Пракопавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1941 у Львове.

ЛАЗАРЭНКА Фёдар Фёдаравіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1941 у Львове.

ЛАЗАРЭНКА Якаў Пятровіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

ЛАРЧАНКА Васіль Сазонавіч, н. у 1899, рад., загінуў у 1941.

ЛАРЧАНКА Іван Васілевіч, н. у 1918, загінуў у жніўні 1941.

ЛАРЧАНКА Іларыён Марцінавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у 1945.

ЛАРЧАНКА Леанід Ягоравіч, н. у 1924, стралок, загінуў 15.9.1944 у Латвіі.

ЛАРЧАНКА Макар Сяргеевіч, н. у 1924, рад., памёр ад ран 16.9.1944 у Латвіі.

ЛАРЧАНКА Мікалай Іларыёнавіч, н. у 1918, памёр 15.1.1944.

ЛАРЧАНКА Мікалай Марцінавіч, н. у 1902, загінуў у 1942.

ЛАРЧАНКА Міхаіл Марцінавіч, н. у 1908, загінуў у студзені 1942.

ЛАРЧАНКА Навум Антонавіч, н. у 1915, загінуў 16.11.1943.

ЛАРЧАНКА Сідар Аўрамавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛАРЧАНКА Яфім Кузьміч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛАРЧАНКА Яфім Якімавіч, н. у 1906, загінуў 25.3.1944.

МАРЧАНКА Міхаіл Марцінавіч, н. у 1907, мінамётчык, загінуў у студезні 1942 у г. Харкаў.

ПАЛЯКОЎ Аляксандр Яфімавіч, н. у 1913, загінуў 29.12.1943 у Буда-Кашалёве.

ПАЛЯКОЎ Іван Анісімавіч, н. у 1906, кам. аддз., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАЛЯКОЎ Мікалай Кірылавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

САДОШАНКА Мадэст Несцеравіч, н. у 1920, загінуў 3.3.1945.

САДОШАНКА Мадэст Несцеравіч, н. у 1926, стралок, загінуў 3.3.1945.

САДОШАНКА Макар Васілевіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

САДОШАНКА Тарас Маркавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СМАЛЯКОЎ Адам Емяльянавіч, н. у 1920, рад., загінуў 23.11.1943 пад Веткай.

СМАЛЯКОЎ Аляксей Елісеевіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

СМАЛЯКОЎ Пётр Елісеевіч, н. у 1922, загінуў у красавіку 1942.

СМАЛЯКОЎ Ягор Ільіч, н. у 1912, загінуў у чэрвені 1944.

ТАРАНАЎ Васіль Васілевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ТАРАНАЎ Цімафей Усцінавіч, н. у 1921, стралок, загінуў 27.10.1943 у Магілёўскай вобл.

ЦУПРАНКОЎ Антон Сідаравіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШАФЕРАЎ Архіп Барысавіч, н. у 1917, прапаў без вестак 25.7.1943.

ШАФЕРАЎ Захар Паўлавіч, н. у 1899, стралок, загінуў 27.10.1943.

ШАФЕРАЎ Ільля Малахавіч, н. у 1910, загінуў у снежні 1942.

ШАФЕРАЎ Карней Карнеевіч, н. у 1915, кам. роты, загінуў 11.2.1942.

ШАФЕРАЎ Мікалай Данілавіч, н. у 1926, рад., загінуў 28.11.1944.

ШАФЕРАЎ Мікалай Дзянісавіч, н. у 1921, загінуў у студзені 1944.

ШАФЕРАЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1924, рад., загінуў 24.2.1944 пад Рагачовам.

ШАФЕРАЎ Мікалай Калінавіч, н. у 1917, старш., прапаў без вестак у ліпені 1941.

ШАФЕРАЎ Пётр Паўлавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШАФЕРАЎ Платон Нічыпаравіч, н. у 1915, загінуў 16.1.1944.

ШАФЕРАЎ Рыгор Іванавіч, н. у 1919, стралок, прапаў без вестак 24.2.1944.

М. Дз. Шафераў

ШАФЕРАЎ Ціхан Іванавіч, н. у 1910, мал. сярж., загінуў 10.8.1944 пад Беластокам.

ВЁСКА ДУБРАВІНА

БАРАНАЎ Уладзімір Іванавіч, н. у 1908, загінуў у 1943 у Смаленскай вобл.

ВОЛКАЎ Фама Раманавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у ліпені 1945.

ГАРДЗЕЕНКА Іван Іванавіч, н. у 1915, загінуў у жніўні 1942 у г. Масква.

ГЕРАСІМЕНКА Павел Конанавіч, н. у 1908, санітар, загінуў у лістападзе 1944.

ГЕРАСІМЕНКА Трафім Іванавіч, н. у 1917, прапаў без вестак у ліпені 1941.

ГЛУШАКОЎ Аляксей Філімонавіч, н. у 1925, загінуў 3.3.1945.

ГЛУШАКОЎ Канстанцін Філімонавіч, н. у 1898, загінуў у жніўні 1942 у г. Масква.

ГЛУШАКОЎ Міхаіл Філімонавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1942.

ГРЫШЧАНКА Дзмітрый Віктаравіч, н. у 1897, стралок, загінуў 25.2.1944 у Палескай вобл.

ГРЫШЧАНКА Дзяніс Сямёнавіч, н. у 1910, прапаў без вестак у ліпені 1943.

ГРЫШЧАНКА Майсей Яфімавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944 у г. Брэст.

ГРЫШЧАНКА Мацвей Віктаравіч, н. у 1912, сапёр, прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ГРЫШЧАНКА Пётр Піліпавіч, н. у 1918, прапаў без вестак у лютым 1944.

ГРЫШЧАНКА Пётр Сямёнавіч, н. у 1921, загінуў у чэрвені 1944.

ГРЫШЧАНКА Праскоўя Піліпаўна, н. у 1918, загінула у верасні 1934 у в. Дубравіна.

ГРЫШЧАНКА Рыгор Піліпавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ГРЫШЧАНКА Сцяпан Іванавіч, н. у 1913, прапаў без вестак у красавіку 1944.

ГРЫШЧАНКА Юрый Сямёнавіч, н. у 1912, прапаў без вестак у жніўні 1943.

ДЗЕМІДЗЕНКА Іван Мацвеевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944 пры вызваленні Украіны.

ДЗЕМІДЗЕНКА Несцер Іванавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДЗЕМІДЗЕНКА Ягор Мацвеевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1941 на р. Буг.

ДЗЕМІДЗЕНКА Яўген Мацвеевіч, н. у 1921, рад., загінуў 27.7.1941 у палоне.

КАВАЛЬЧЭНКА Адам Яфрэмавіч, н. у 1917, рад., загінуў 22.3.1943.

КУЛАЧЭНКА Адам Карпавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у ліпені 1942.

КУЛАЧЭНКА Мікалай Карпавіч, н. у 1919, загінуў у жніўні 1941.

КУЛАЧЭНКА Мікалай Якаўлевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КУЛАЧЭНКА Міхаіл Савельевіч, н. у 1912, загінуў у 1941 у г. Арол.

КУРЫЛЕНКА Іван Панцялеевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1945.

КУРЫЛЕНКА Мікалай Лявонавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КУРЫЛЕНКА Сцяпан Лявонавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944 у г. Брэст.

КУШНІРОЎ Лукаш Васілевіч, н. у 1915, прапаў без вестак у кастрычніку 1941.

ПЕТРАЧЭНКА Анастасія Іосіфаўна, н. у 1917, загінула ў в. Дубравіна.

ПЕТРАЧЭНКА Іван Антонавіч, н. у 1915, загінуў у лістападзе 1942 на р. Волга.

ПЕТРАЧЭНКА Сцяпан Аляксеевіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944 на р. Днепр.

ПЕТРАЧЭНКА Фёдар Васілевіч, н. у 1916, загінуў 23.8.1944.

СТАРЧАНКА Аксён Фёдаравіч, н. у 1905, загінуў у 1942.

СТАРЧАНКА Васіль Фёдаравіч, н. у 1892, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

СТАРЧАНКА Іван Васілевіч, н. у 1918, загінуў у 1941 у г. Мінск.

СТАРЧАНКА Мікалай Васілевіч, н. у 1920, сярж., загігуў 19.1.1945 у Прусіі.

СТАРЧАНКА Міхаіл Васілевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак 27.10.1941.

СЦЕПАНЕНКА Іван Фёдаравіч, н. у 1921, разведчык, загінуў 9.2.1945.

СЦЕПАНЕНКА Кузьма Дзямідавіч, н. у 1914, заг. харч. скл., прапаў без вестак у 1944.

СЦЕПАНЕНКА Лявон Кузьміч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944 у Віцебскай вобл.

СЦЕПАНЕНКА Міхаіл Парфенавіч, н. у 1917, прапаў без вестак у жніўні 1941 у г. Кіеў.

СЦЕПАНЕНКА Пётр Фядосавіч, загінуў 3.7.1944 у г. Магілёў.

СЦЕПАНЕНКА Рыгор Парфенавіч, н. у 1913, загінуў 25.10.1943.

СЦЕПАНЕНКА Сцяпан Мітрафанавіч, н. у 1926, загінуў у 1941 на Украіне.

СЦЕПАНЕНКА Фядос Апанасавіч, н. у 1908, загінуў у 1942 у г. Курск.

ФІЛІМОНЕНКА Рыгор Сямёнавіч, н. у 1923, загінуў 10.9.1944.

ХАРЫТОНЕНКА Васіль Іванавіч, н. у 1923, загінуў у верасні 1944.

ЦІВАНЕНКА Міхаіл Аляксандравіч, н. у 1924, загінуў у верасні 1943.

ЦІХАНЕНКА Іван Мацвеевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у верасні 1941.

ЦІХАНЕНКА Лукаш Мацвеевіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у красавіку 1945.

ЦІХАНЕНКА Фама Мацвеевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

ШПАКАЎ Уладзімір Пятровіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у красавіку 1945.

ЯКАЎЛЕЎ Кандрат Арцёмавіч, н. у 1907, загінуў у жніўні 1944 на Заходняй Дзвіне.

ЯРМОЛЕНКА Васіль Васілевіч, н. у 1920, загінуў у ліпені 1941.

ЯЎМЕНЕНКА Аляксей Гаўрылавіч, н. у 1908, загінуў 23.7.1944.

ЯЎМЕНЕНКА Іван Адамавіч, н. у 1921, загінуў у жніўні 1944.

ЯЎМЕНЕНКА Іван Андрэевіч, н. у 1919, загінуў у маі 1944.

ЯЎМЕНЕНКА Міхаіл Андрэевіч, н. у 1923, загінуў у маі 1944.

ЯЎМЕНЕНКА Сцяпан Адамавіч, н. у 1926, кам. аддз., загінуў 23.1.1945.

ПАСЁЛАК ДУБРОЛЕЖ

АГЕЕНКА Леанід Фёдаравіч, н. у 1924, рад., стралок, загінуў 29.10.1943 у в. Рабовічы Слаўгарадскага р-на.

АГЕЕНКА Яфім Пілііпавіч, н. у 1920, памёр ад ран 28.7.1947 у г. Патсдам.

БАЦАНАЎ Анатоль Іларыёнавіч, н. у 1923, прапаў без вестак 2.5.1945.

БАЦАНАЎ Іван Еўдакімавіч, н. у 1918, рад., загінуў у лютым 1944.

БАЦАНАЎ Леанід Дзмітрыевіч, н. у 1921, стралок, загінуў 21.7.1941.

БАЦАНАЎ Міхаіл Дзмітрыевіч, н. у 1924, мал. сярж., загінуў 10.9.1944 пад Варшавай.

БАЦАНАЎ Павел Іларыёнавіч, н. у 1920, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

БАЦАНАЎ Пётр Дзмітрыевіч, н. у 1919, рад., загінуў у маі 1945.

БАЦАНАЎ Рыгор Пятровіч, н. у 1925, разведчык, загінуў 22.3.1944.

ГОЗБЕНКА Іван Піліпавіч, н. у 1917, загінуў 25.2.1944.

ГОЗБЕНКА Фёдар Фёдаравіч, н. у 1920, загінуў у лютым 1944.

ГОЗБЕНКА Якаў Панкратавіч, н. у 1918, лётчык, прапаў без вестак 25.12.1942.

КУРЫЛЕНКА Іван Піліпавіч, н. у 1910, загінуў 25.2.1944.

ЛАРЧАНКА Мікалай Іванавіч, н. у 1902, загінуў 15.8.1943.

ЛАРЧАНКА Рыгор Якімавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1943.

ЛІНКЕВІЧ Іосіф Іванавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

НОВІКАЎ Верамей Леанідавіч, н. у 1918, загінуў у лістападзе 1941.

НОВІКАЎ Павел Леанідавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СВАБОДЗІН Іван Мікітавіч, н. у 1925, загінуў 1.5.1945.

СВАБОДЗІН Фёдар Мікітавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СТАРАВОЙТАЎ Ціт Антонавіч, н. у 1902, загінуў 22.2.1944.

ЦІВАНЕНКА Антон Лаўрынавіч, н. 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦІВАНЕНКА Еўдакім Лаўрынавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ЦЫГАНКОЎ Мікалай Мацвеевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1941.

ВЁСКА ЗЯЦЬКАВІЧЫ

БАБКОЎ Ануфрый Дзянісавіч, н. у 1908, рад., загінуў 25.3.1944 пад Быхавам.

БАБКОЎ Іван Пятровіч, н. у 1914, загінуў 1.3.1944.

БАБКОЎ Сямён Андрэевіч, н. у 1906, рад., загінуў 1.3.1944.

БАГРОЎ Іван Цімафеевіч, н. у 1906, загінуў у жніўні 1944.

БАГРОЎ Фадзей Міхайлавіч, н. у 1919, рад., загінуў 9.9.1942 пад Ленінградам.

БАЛАЎКІН Ігнат Іванавіч, н. у 1893, загінуў у Германіі.

ВАСІЛЕНКА Пётр Пракопавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак 2.10.1944.

ВАСІЛЕНКА Фёдар Іванавіч, н. у 1907, загінуў у 1944.

ГАЙКОЎ Ананій Сцяпанавіч, н. у 1903, загінуў у красавіку 1945 у Лейпцыгу.

ГАЙКОЎ Аўрам Іванавіч, н. у 1906, загінуў у лютым 1944.

ГАЙКОЎ Аўрам Іванавіч, н. у 1912, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГАЙКОЎ Васіль Васілевіч, н. у 1920, загінуў у ліпені 1941.

ГАЙКОЎ Дзмітрый Кузьміч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГАЙКОЎ Іван Савельевіч, н. у 1919, загінуў у жніўні 1941.

ГАЙКОЎ Іван Сцяпанавіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

ГАЙКОЎ Карп Архіпавіч, н. у 1907, рад., загінуў 8.2.1944.

ГАЙКОЎ Лявон Іванавіч, н. у 1921, загінуў у верасні 1941.

ГАЙКОЎ Піліп Іванавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГАЙКОЎ Сямён Іванавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у красавіку 1945.

ГАЙКОЎ Уладзімір Навумавіч, н. у 1920, загінуў у ліпені 1941 у Заходняй Беларусі.

ГАЙКОЎ Фадзей Іванавіч, н. у 1908, загінуў 25.2.1944.

ГАЙКОЎ Ягор Іванавіч, н. у 1908, загінуў у жніўні 1944.

ГАЙКОЎ Яраслаў Антонавіч, н. у 1919, загінуў у ліпені 1941.

ГРЫШЧАНКА Сямён Яфрэмавіч, н. у 1915, кам. аддз., загінуў 2.7.1941.

ДАВЫДЗЕНКА Аляксандр Рыгоравіч, н. у 1927, загінуў у чэрвені 1944.

ДАВЫДЗЕНКА Анікей Герасімавіч, н. у 1901, загінуў 23.7.1943 пад Ленінградам.

ДАВЫДЗЕНКА Гурый Панцялеевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДАВЫДЗЕНКА Даніла Дзмітрыевіч, н. у 1895, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДАВЫДЗЕНКА Іван Іванавіч, н. у 1916, прапаў без вестак у лютым 1944.

ДАВЫДЗЕНКА Іосіф Парфенавіч, н. у 1914, прапаў без вестак 30.6.1942.

ДАВЫДЗЕНКА Мікалай Герасімавіч, н. у 1893, рад., загінуў 23.7.1943.

ДАВЫДЗЕНКА Павел Іванавіч, н. у 1919, загінуў у 1944.

ДАВЫДЗЕНКА Павел Іванавіч, н. у 1919, загінуў у ліпені 1941.

ДАВЫДЗЕНКА Рыгор Яфімавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1941.

ДАВЫДЗЕНКА Сцяпан Панфіравіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1944.

ДАВЫДЗЕНКА Уладзімір Карнеевіч, н. у 1918, загінуў у чэрвені 1944.

ДАВЫДЗЕНКА Ягор Нічыпаравіч, н. у 1916, яфр., прапаў без вестак 20.2.1945 у Германіі.

ДАВЫДЗЕНКА Якаў Анісімавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАРЛАЎ Васіль Савельевіч, н. у 1927, загінуў у 1944.

КУЛЯШОЎ Адам Міхайлавіч, н. у 1908, загінуў 22.9.1943 пад Смаленскам.

КУЛЯШОЎ Васіль Адамавіч, н. у 1922, памёр ад ран у 1945.

ЛАЗАРЭНКА Арцём Захаравіч, н. у 1909, повар, прапаў без вестак у лютым 1944.

МАРОЗАЎ Антон Пракопавіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МАРОЗАЎ Іван Майсеевіч, н. у 1919, загінуў у 1944.

МАРОЗАЎ Мікалай Майсеевіч, н. у 1922, загінуў 26.7.1944.

МАРОЗАЎ Мікалай Мікалаевіч, н. у 1924, загінуў у маі 1944.

МАРОЗАЎ Пётр Мікалаевіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

МЕЛЬНІКАЎ Ермалай Савельевіч, н. у 1915, загінуў у 1944.

МЕЛЬНІКАЎ Сямён Клімавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1945.

НАВУМЕНКА Васіль Піменавіч, н. у 1920, стралок, загінуў 20.4.1945.

НАВУМЕНКА Іван Аляксеевіч, н. у 1916, рад., памёр ад ран 28.7.1944.

НАВУМЕНКА Іосіф М., н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

НАВУМЕНКА Мікалай Мікалаевіч, н. у 1914, рад., загінуў 29.11.1943 у Кіраваградскай вобл.

НАВУМЕНКА Павел Максімавіч, н. у 1916, загінуў у красавіку 1942.

НАВУМЕНКА Павел Піменавіч, н. у 1916, загінуў у верасні 1943.

НАВУМЕНКА Т. Т., н. у 1906, загінуў у чэрвені 1944.

НАВУМЕНКА Уладзімір Карнеевіч, н. у 1918, прапаў без вестак у жніўні 1944.

НАПРЭЕНКА Васіль Лявонавіч, н. у 1908, прапаў без вестак у жніўні 1941.

РАТНІКАЎ Яраслаў Васілевіч, н. у 1924, рад., загінуў у лютым 1944.

САРОКІН Іван Канстанцінавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СЕМЧАНКА Васіль Сямёнавіч, н. у 1900, загінуў у лістападзе 1941.

СЕМЧАНКА Раман Андрэевіч, н. у 1924, рад., загінуў у лютым 1944.

СЕМЧАНКА Стэфан Сямёнавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ТРАФІМЕНКА Аляксей Іванавіч, н. у 1908, стралок, загінуў 22.2.1944.

ТРАФІМЕНКА Іван Мікалаевіч, н. у 1902, стралок, загінуў 25.2.1944.

ТРАФІМЕНКА Леанід Іванавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак 5.5.1944.

ТРАФІМЕНКА Мікалай Іванавіч, н. у 1908, загінуў 20.12.1942.

ТРАФІМЕНКА Пётр Ціханавіч, н. у 1924, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ХАДАНОВІЧ Іван Рафеевіч, н. у 1905, рад., загінуў у жніўні 1941.

ЦЭНІБРЫЧЭНКА Піліп Макаравіч, н. у 1906, кам. палка, загінуў 18.8.1943 у г. Смаленск.

ЧУПРУГІН Захар Навумавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЧУПРУГІН Іван Пятровіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ЧУПРУГІН Лук'ян Міхайлавіч, н. у 1915, загінуў у верасні 1943.

ЧУПРУГІН Піліп Міхайлавіч, н. у 1909, загінуў у снежні 1942.

ШАФЕРАЎ Савасцей Іванавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ВЁСКА ЛІЦВІНАВІЧЫ

БАЛОТКІН Іван Якаўлевіч, н. у 1909, рад., загінуў 7.9.1944 у Польшчы.

БАЛОТКІН Сцяпан Антонавіч, н. у 1904, рад., загінуў 9.3.1944 пад Жлобінам.

БАЛОТКІН Ягор Панкратавіч, н. у 1913, загінуў у лютым 1945.

БАТРАШЭВІЧ Мікалай Аляксеевіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

БАЎТРУКОЎ Дзмітрый Кірылавіч, н. у 1916, загінуў у чэрвені 1944.

БАЎТРУКОЎ Мікалай Дзянісавіч, н. у 1909, загінуў 7.2.1944.

БАЎТРУКОЎ Міхаіл Кірылавіч, н. у 1921, рад., разведчык, загінуў у 1944.

БАЎТРУКОЎ Якаў Дзянісавіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1943.

БЕРДНІКАЎ Пётр Данілавіч, н. у 1911, стралок, прапаў без вестак 28.2.1941.

БУЛАБЧЫКАЎ Мікалай Прохаравіч, н. у 1918, загінуў у жніўні 1941.

БУЛАБЧЫКАЎ Мікалай Ціханавіч, н. у 1921, прапаў без вестак у жніўні 1944.

БУЛАБЧЫКАЎ Павел Мацвеевіч, н. у 1925, загінуў у верасні 1944.

БУЛАБЧЫКАЎ Сцяпан Пятровіч, н. у 1913, рад., загінуў 13.8.1941.

БУЛАЎЦОЎ Іван Андрэевіч, н. у 1914, загінуў 23.2.1944.

БУЛАЎЦОЎ Мікалай Пракопавіч, н. у 1924, рад., загінуў 25.2.1944 пад Быхавам.

БУР'ЯНАЎ Сцяпан Яфімавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак 22.8.1942.

ВАСЬКОЎ Барыс Майсеевіч, н. у 1914, загінуў у снежні 1943.

ГАЙКОЎ Васіль Навумавіч, н. у 1921, стралок, загінуў у снежні 1942.

ГАЙКОЎ Уладзімір Навумавіч, н. у 1921, загінуў у снежні 1941.

ГАЛАЎНЁЎ Апанас Якаўлевіч, н. у 1915, загінуў у ліпені 1941.

ГАЛАЎНЁЎ Іван Ермалаевіч, н. у 1886, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГАЛАЎНЁЎ Іван Іванавіч, н. у 1924, рад., загінуў 22.2.1944 пад Быхавам.

ГАЛАЎНЁЎ Парфен Ермалаевіч, н. у 1903, прапаў без вестак у лютым 1944.

ГАЛАЎНЁЎ Піліп Якаўлевіч, н. у 1914, загінуў у красавіку 1942.

ГАРМОНШЧЫКАЎ Адам Фадзеевіч, н. у 1910, загінуў у чэрвені 1944.

ГАРМОНШЧЫКАЎ Васіль Лаўрэнцьевіч, н. у 1907, стралок, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГЕНУШАЎ Іван Уласавіч, н. у 1900, рад., загінуў 13.1.1944 у Калінінградскай вобл.

ГЕНУШАЎ Кузьма Іванавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГРАПАЎ Васіль Дзямідавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГРАПАЎ Васіль Майсеевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГУЗЯНКОЎ Сяргей Фёдаравіч, н. у 1909, рад., загінуў 25.3.1944 пад Быхавам.

ДАВЫДЗЕНКА Даніла Фролавіч, н. у 1905, рад., загінуў 31.1.1944.

ДАВЫДЗЕНКА Фёдар Васілевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДАВЫДКОЎ Анікей Сяргеевіч, н. у 1907, рад., загінуў 10.2.1942.

ДАВЫДКОЎ Васіль Іванавіч, н. у 1925, загінуў у верасні 1943.

ДАВЫДКОЎ Васіль Сяргеевіч, н. у 1925, прапаў без вестак у 1944.

ДАВЫДКОЎ Міхаіл Сяргеевіч, н. у 1918, загінуў 18.8.1942.

ДАВЫДКОЎ Сямён Мацвеевіч, н. у 1914, прапаў без вестак у жніўні 1944.

ДАВЫДКОЎ Фёдар Васілевіч, н. у 1911, загінуў у верасні 1943 пад Канатопам.

ДАВЫДКОЎ Ціхан Мацвеевіч, н. у 1912, прапаў без вестак у лютым 1944.

ДАВЫДКОЎ Ягор Фролавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ДАДЫЧАНКА Аляксей Макаравіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак 4.3.1942.

ДАДЫЧАНКА Васіль Данілавіч, н. у 1902, загінуў у сакавіку 1945.

ДАДЫЧАНКА Даніла Васілевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДАДЫЧАНКА Ермалай Яфімавіч, н. у 1915, стралок, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ДАДЫЧАНКА Іван Іларыёнавіч, н. у 1918, прапаў без вестак у лютым 1944.

ДАДЫЧАНКА Іван Мікалаевіч, н. у 1911, рад., загінуў у жніўні 1944.

ДАДЫЧАНКА Іван Сцяпанавіч, н. у 1927, прапаў без вестак у студзені 1944.

ДАДЫЧАНКА Іларыён Піліпавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДАДЫЧАНКА Пётр Яфімавіч, н. у 1914, стралок, загінуў 27.11.1944 у Польшчы.

ДАДЫЧАНКА Сцяпан Васілевіч, н. у 1902, рад., загінуў у лютым 1944.

ДАДЫЧАНКА Сцяпан Ягоравіч, н. у 1903, загінуў у верасні 1943.

ДАДЫЧАНКА Сямён Мацвеевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ДАДЫЧАНКА Сяргей Ягоравіч, н. у 1920, тэлефаніст, загінуў 30.5.1943.

ДАДЫЧАНКА Ціхан Мацвеевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДАРАШЭНКА Канстанцін Мікалаевіч, н. у 1923, рад., загінуў у снежні 1944 у Латвіі.

ДАРАШЭНКА Пётр Іванавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДАРАШЭНКА Якаў Мікалаевіч, н. у 1918, рад., загінуў у ліпені 1942.

ДЗЕНІСЕНКА Ісак Трафімавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДЗЕНІСЕНКА Сафон Панкратавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЖУКАЎ Аляксандр Клімавіч, н. у 1911, кул., загінуў 16.8.1943.

ЖУКАЎ Іван Васілевіч, н. у 1924, рад., загінуў 25.3.1944.

ЖУКАЎ Мацвей Іванавіч, н. у 1903, прапаў без вестак у лютым 1944.

ЖУКАЎ Міхаіл Ермалаевіч, н. у 1925, загінуў у 1945.

ЖУКАЎ Міхаіл Сямёнавіч, н. у 1923, загінуў 2.3.1944 пад Рагачовам.

ЖУКАЎ Павел Астапавіч, н. у 1918, мінамётчык, загінуў 25.12.1943.

ЖУКАЎ Якаў Ерафеевіч, н. у 1902, загінуў 4.1.1944.

ЗАБОДКІН Міхаіл Зосімавіч, н. у 1913, загінуў у чэрвені 1944.

ЗАБОДКІН Пётр Зосімавіч, н. у 1902, загінуў 7.10.1944 у Польшчы.

ЗАХАРЭНКА Васіль Мітрафанавіч, н. у 1914, сярж., загінуў 13.10.1944 у Польшчы.

ЗАХАРЭНКА Фёдар Гаўрылавіч, н. у 1916, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ІВАНОЎ Пётр Сцяпанавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ІГНАЦЕНКА Апанас Андрэевіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ІГНАЦЕНКА Іван Міронавіч, н. у 1912, загінуў у чэрвені 1944.

ІГНАЦЕНКА Міхаіл Герасімавіч, н. у 1924, загінуў у 1945.

ІГНАЦЕНКА Міхаіл П., н. у 1919, загінуў у лютым 1943.

ІГНАЦЕНКА Павел Харламавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак 10.3.1943.

ІГНАЦЕНКА Сяргей Фролавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ІГНАЦЕНКА Фёдар Арасавіч, н. у 1919, рад., загінуў 25.2.1944.

ІГНАЦЕНКА Цімафей Фокавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак 5.5.1944.

ІГНАЦЕНКА Якаў Герасімавіч, н. у 1914, прапаў без вестак у лютым 1944.

ІГНАЦЕНКА Яфім Фёдаравіч, н. у 1916, загінуў у чэрвені 1944.

КАВАЛЕНКА Аўдзей Емяльянавіч, н. у 1918, загінуў у ліпені 1941.

КАВАЛЕНКА Дзям'ян Васілевіч, н. у 1918, загінуў у лістападзе 1943 у г. Канатоп.

КАВАЛЕНКА Іван Емяльянавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАВАЛЕНКА Іван Емяльянавіч, н. у 1919, стралок, загінуў у лютым 1944.

КАВАЛЕНКА Платон Сцяпанавіч, н. у 1909, загінуў у снежні 1943.

КАЗЛОЎСКІ Мікалай Паўлавіч, н. у 1925, загінуў 28.3.1945 у Латвіі.

КАЗЛОЎСКІ Павел Іванавіч, н. у 1915, загінуў у верасні 1943.

КАЗЛОЎ Ульян Юр'евіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у красавіку 1945.

КАРАЕДАЎ Аляксандр Дзянісавіч, н. у 1918, загінуў у снежні 1941.

КАРАЕДАЎ Апанас Лукіч, н. у 1902, загінуў 2.3.1944.

КАРАЕДАЎ Іван Раманавіч, н. у 1921, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

КАРАЕДАЎ Кандрат Трафімавіч, н. у 1901, загінуў у жніўні 1944.

КАРАЕДАЎ Мікалай Якаўлевіч, н. у 1923, загінуў у ліпені 1944.

КАРАЕДАЎ Мікіта Пятровіч, н. у 1900, памёр ад ран у снежні 1941 у Ташкенце.

КАРАЕДАЎ Міхаіл Лукіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КАРАЕДАЎ Несцер Мацвеевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАРАЕДАЎ Якаў Мацвеевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КАРАСЕВІЧ Мікалай Якаўлевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

КІЗЯНКОЎ Іларыён Клімавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КЛЮКАЎ Захар Парфенавіч, н. у 1910, прапаў без вестак у лютым 1944.

КЛЮКАЎ Іван Парфенавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КОРАЧКІН Антон Іосіфавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у 1944.

КОРАЧКІН Георгій Пятровіч, н. у 1920, стралок, загінуў 19.12.1943 у в. Папаратнае.

КОСАРАЎ Карп Цярэнцьевіч, н. у 1919, загінуў у жніўні 1941.

КОСАРАЎ Трафім Цярэнцьевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КРАЎЧАНКА Рыгор Іванавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

КУЛЯШОЎ Рыгор Архіпавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КУЛЯШОЎ Ерамей Архіпавіч, н. у 1912, загінуў у жніўні 1944.

КУЛЯШОЎ Пётр Ігнатавіч, н. у 1924, загінуў 22.4.1944 у Касцюкоўцы.

ЛЯВОНЧЫКАЎ Аляксей Іосіфавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛЯВОНЧЫКАЎ Якаў Іосіфавіч, н. у 1921, санітар, памёр 15.5.1944 у г. Рэчыца.

МАІСЕЕНКА Іван Пятровіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МАКСІМЧЫКАЎ Канстанцін Максімавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

МАКСІМЧЫКАЎ Мікалай Васілевіч, н. у 1921, загінуў у 1942.

МАКСІМЧЫКАЎ Мікалай Кузьміч, н. у 1918, прапаў без вестак 6.7.1942.

МАКСІМЧЫКАЎ Міхаіл Кандратавіч, н. у 1906, загінуў у чэрвені 1944.

МАКСІМЧЫКАЎ Свірыд Васілевіч, н. у 1923, загінуў у 1943.

МАЛЧАНАЎ Аляксей Фёдаравіч, н. у 1918, загінуў у лютым 1944.

МАНЬКОЎ Павел Васілевіч, н. у 1900, стралок, загінуў 20.8.1943 у г. Харкаў.

МАНЬКОЎ Рыгор Васілевіч, н. у 1901, рад., загінуў 20.7.1943 пад г. Смаленск.

МАНЬКОЎ Сілівей Рыгоравіч, н. у 1896, рад., памёр у лагеры ваеннапалонных 7.3.1943.

МАРОЗАЎ Свірыд Фядотавіч, н. у 1909, загінуў 29.4.1945.

МАРОЗАЎ Спірыдон Федасеевіч, н. у 1909, стралок, загінуў 29.4.1945 у Германіі.

МАРОЗАЎ Яфім Фёдаравіч, н. у 1910, загінуў у 1941.

НОВІКАЎ Раман Лявонавіч, н. у 1917, загінуў 18.2.1945.

НОВІКАЎ Фёдар Кузьміч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

ПАЛАЎКОЎ Аляксандр Клімавіч, н. у 1913, загінуў у верасні 1943.

ПАЛАЎКОЎ Захар Андрэевіч, н. у 1909, прапаў без вестак 5.5.1944.

ПАЛАЎКОЎ Міхаіл Свірыдавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАЛАЎКОЎ Міхаіл Ульянавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ПАЛАЎКОЎ Пётр Пятровіч, н. у 1910, загінуў у жніўні 1944.

ПАЛАЎКОЎ Пётр Яфімавіч, н. у 1918, загінуў у верасні 1941.

ПАЛАЎКОЎ Свірыд Мацвеевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАЛАЎКОЎ Свірыд Свірыдавіч, н. у 1920, стралок, загінуў 16.12.1943 у Жлобіне Гомельскай вобл.

ПАЛАЎКОЎ Сяргей Андрэевіч, н. у 1918, рад., загінуў 5.5.1944.

ПАЛАЎКОЎ Якаў Андрэевіч, н. у 1913, загінуў у снежні 1943.

ПАЛАЎКОЎ Яўмен Пятровіч, н. у 1900, рад., загінуў у лютым 1944.

ПАЛУВОРЧАНКА Іван Іванавіч, н. у 1906, рад., загінуў 22.7.1943 пад г. Арол.

ПОЛАЦКІ Іван Кузьміч, н. у 1925, рад., загінуў 22.2.1944 пад г. Быхаў.

ПОЛАЦКІ Цімафей Дзмітрыевіч, н. у 1909, загінуў у красавіку 1944.

РАМАНЕНКА Васіль Андрэевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

РЫЖАНКОЎ Павел Дзмітрыевіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак 23.11.1941.

САФОНАЎ Васіль Андрэевіч, н. у 1914, рад., загінуў 11.11.1942 пад Сталінградам.

САФОНАЎ Васіль Сідаравіч, н. у 1916, загінуў у маі 1944.

САФОНАЎ Дзмітрый Тарасавіч, н. у 1919, загінуў у кастрычніку 1941.

САФОНАЎ Восіп Сідаравіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

САФОНАЎ Сямён Фёдаравіч, н. у 1917, нам. кам. палка, загінуў 11.8.1944 у Прыбалтыцы.

СЛЫШКІН Антон Акулавіч, н. у 1905, прапаў без вестак у лютым 1944.

СЛЫШКІН Антон Якаўлевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СМЯТАННІКАЎ Дзям'ян Арасавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у маі 1942.

СМЯТАННІКАЎ Іван Васілевіч, н. у 1921, загінуў у верасні 1943.

СМЯТАННІКАЎ Іван Якаўлевіч, н. у 1926, загінуў у чэрвені 1944.

СМЯТАННІКАЎ Кузьма Арасавіч, н. у 1918,

СМЯТАННІКАЎ Кузьма Арасавіч, н. у 1918, загінуў 25.2.1944.

СМЯТАННІКАЎ Уладзімір Арасавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

СМЯТАННІКАЎ Якаў Васілевіч, н. у 1889, рад., загінуў 2.7.1942.

СТАЛБОЎ Андрэй Паўлавіч, н. у 1907, загінуў у чэрвені 1944.

СТАЛБОЎ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1924, загінуў 23.11.1943.

ХАДАНОВІЧ Якаў Іванавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ХАТЫЛЕНКА Пётр Аляксеевіч, н. у 1915, памёр у палоне.

ХВАРАСТКОЎ Павел Савельевіч, н. у 1907, прапаў без вестак у кастрычніку 1941.

ЦІМАШЭНКА Васіль Яфімавіч, н. у 1923, прапаў без вестак 1.3.1945.

ЦІМАШЭНКА Пётр Пятровіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦІМАШЭНКА Яфім Паўлавіч, н. у 1895, рад., загінуў 13.3.1942 у Калінінскай вобл.

ЦЮЛЬКОЎ Афанасій Іосіфавіч, н. у 1915, прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦЮЛЬКОЎ Даніла Малахавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ЦЮЛЬКОЎ Ігнат Максімавіч, н. у 1906, прапаў без вестак 9.9.1944.

ЦЮЛЬКОЎ Міхаіл Данілавіч, н. у 1916, рад., загінуў 6.2.1944.

ЦЮЛЬКОЎ Сямён Герасімавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак 4.3.1945 у Германіі.

ЦЮЛЬКОЎ Сяргей Іосіфавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1941 у г. Арол.

ЦЮЛЬКОЎ Сяргей Мітрафанавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у лютым 1943.

ЦЮЛЬКОЎ Фёдар Іосіфавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЧАЎРЫЗАЎ Васіль Мікалаевіч, н. у 1920, рад., загінуў 31.1.1943.

ЧАЎРЫЗАЎ Васіль Ціханавіч, н. у 1921, рад., стралок, загінуў 1.8.1941.

ЧАЎРЫЗАЎ Савелій Мікітавіч, н. у 1918, загінуў у снежні 1941.

ЧЭЧЫКАЎ Архіп Васілевіч, н. у 1917, прапаў без вестак у лютым 1944.

ЧЭЧЫКАЎ Аўрам Васілевіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

ЧЭЧЫКАЎ Кузьма Васілевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЧЭЧЫКАЎ Кузьма Яфімавіч, н. у 1912, загінуў у лютым 1944.

ШАТЛІКАЎ Васіль Аляксеевіч, н. у 1927, загінуў у сакавіку 1945.

ШАТЛІКАЎ Карней Ісакавіч, н. у 1906, рад., загінуў 21.2.1944.

ШАТЛІКАЎ Пётр Ісакавіч, н. у 1914, старш. роты, загінуў 3.11.1942 у г. Керч.

ШЧАРБАКОЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1916, прапаў без вестак у жніўні 1944.

ШЧАРБАКОЎ Фадзей Сямёнавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШЧАРБАКОЎ Якаў Астаф'евіч, н. у 1906, загінуў у лютым 1944.

ЮРАЧКІН Васіль Васілевіч, н. у 1905, загінуў 5.12.1944.

ЮРАЧКІН Іосіф Сямёнавіч, н. у 1904, рад., загінуў 3.8.1944.

ЮРАЧКІН Максім Васілевіч, н. у 1900, прапаў без вестак у студзені 1944.

ВЁСКА РУДНЯ

АВЕРЧАНКА Ягор Трафімавіч, н. у 1912, прапаў без вестак у лютым 1944.

АЗАРАНКА Адам Сцяпанавіч, н. у 1910, загінуў у верасні 1944.

АРЦЕМ'ЕЎ Барыс Апанасавіч, н. у 1926, загінуў 2.10.1944 у Польшчы.

БАЙКОЎ Адам Сямёнавіч, н. у 1907, стралок, загінуў 5.1.1944 пад г. Рагачоў.

ГАЙКОЎ Ілья Ісакавіч, н. у 1902, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГАРДЗЕЕНКА Апанас Захаравіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГАРДЗЕЕНКА Віктар Паўлавіч, н. у 1923, прапаў без вестак у лютым 1944.

ГАРДЗЕЕНКА Карп Паўлавіч, н. у 1917, памёр 23.11.1941.

ГАРДЗЕЕНКА Лазар Захаравіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГАРДЗЕЕНКА Пётр Захаравіч, н. у 1913, старш., загінуў 19.1.1943 пад г. Сталінград.

ГАРДЗЕЕНКА Ягор Ільіч, н. у 1908, стралок, загінуў 25.2.1944.

ГРЫШАНКОЎ Дзмітрый Антонавіч, н. у 1902, стралок, прапаў без вестак 3.8.1944 у г. Беласток (Польшча).

ГРЫШАНКОЎ Ермалай Іванавіч, н. у 1909, разведчык, загінуў 31.1.1944.

ГРЫШАНКОЎ Іван Ягоравіч, н. у 1921, сувязіст, загінуў 21.9.1941.

ГРЫШАНКОЎ П. І., н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

ГРЫШАНКОЎ Сцяпан Міхайлавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГРЫШАНКОЎ Фёдар Іванавіч, н. у 1909, загінуў 3.2.1944 на р. Друць.

ГРЫШЧАНКА Андрэй Андрэевіч, н. у 1911, рад., загінуў 5.1.1944 пад г. Быхаў.

ЗАЙЦАЎ Жорж Цярэнцьевіч, н. у 1925, стралок, загінуў 1.12.1943.

ЗАЙЦАЎ Мікалай Нічыпаравіч, н. у 1925, разведчык, памёр ад ран.

КАРНЕЕЎ Пётр Андрэевіч, н. у 1896, загінуў 24.4.1945.

КРУНДЗІКАЎ Іван Іванавіч, н. у 1920, рад., загінуў у 1944 у Эстоніі.

ЛАЗАРЭНКА Ілья Майсеевіч, н. у 1903, загінуў у чэрвені 1942.

ЛУННІКАЎ Іван Піліпавіч, н. у 1922, загінуў у жніўні 1943.

МАІСЕЕНКА Мікалай Міхайлавіч, н. у 1923, наводчык мінамёта, загінуў 4.2.1943 у г. Краснадар.

МАКАРАНКА Фёдар Ціханавіч, н. у 1915, рад., загінуў 8.8.1942.

МІРОНЕНКА Мацвей Захаравіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак 20.8.1941.

НЕСЦЯРЭНКА Аляксей Раманавіч, н. у 1917, загінуў 3.8.1944 у Польшчы.

НЕСЦЯРЭНКА Апанас Сямёнавіч, н. у 1905, загінуў у жніўні 1944.

Помнік на брацкай магіле ў в. Рудня

НЕСЦЯРЭНКА Васіль Уласавіч, н. у 1922, прапаў без вестак у 1941.

НЕСЦЯРЭНКА Даніла Мікалаевіч, н. у 1910, загінуў у чэрвені 1944.

НЕСЦЯРЭНКА Кандрат Цітавіч, н. у 1905, загінуў у кастрычніку 1941.

НЕСЦЯРЭНКА Прохар Уласавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

НЕСЦЯРЭНКА Сідар, н. у 1896, рад., прапаў без вестак 30.8.1941.

ПАЛАВІНКІН Віктар Піліпавіч, н. у 1919, палітрук мінамётнай роты, загінуў у с. Няскучнае Харкаўскай вобл.

РАЖКОЎ Анатоль Фаміч, н. у 1925, загінуў у лютым 1945.

САВІЦКІ Іван Антонавіч, н. у 1907, стралок, загінуў 6.10.1942.

САВІЦКІ Іван Васілевіч, н. у 1919, кулямётчык, загінуў 6.1.1944 у Зімніцы.

САВІЦКІ Мікалай Іванавіч, н. у 1912, загінуў 7.5.1942.

САВІЦКІ Міхаіл Панкратавіч, н. у 1913, аружэйны майстар, прапаў без вестак у кастрычніку 1941.

САВІЦКІ Фёдар Іванавіч, н. у 1909, прапаў без вестак у верасні 1944.

ТУРЛАКОЎ Ніл Кандратавіч, н. у 1910, рад., памёр ад ран 1.1.1942 у Варонежы.

УСЦІНЕНКА Іван Піменавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

УСЦІНЕНКА Канстанцін Апанасавіч, н. у 1896, рад., загінуў 24.7.1944 у Эстоніі.

УСЦІНЕНКА Сяргей Апанасавіч, н. у 1906, пам. кам. узв., загінуў 6.9.1944.

УСЦІНЕНКА Уладзімір Васілевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак 17.9.1944.

УСЦІНЕНКА Х. Ф., н. у 1908, загінуў у чэрвені 1944.

ФЕДАРЭНКА Іван Пракопавіч, н. у 1907, загінуў у лютым 1944.

ФЕДАРЭНКА Іван Пракопавіч, н. у 1914, стралок, прапаў без вестак 31.8.1942.

ФЕДАРЭНКА Іван Сяменавіч, н. у 1920, прапаў без вестак у лютым 1944.

ФЕДАРЭНКА Карней Прохаравіч, н. у 1903, прапаў без вестак у лютым 1944.

ФЕДАРЭНКА Уладзімір Сяргеевіч, н. у 1929, загінуў 20.7.1942.

ФЕДАРЭНКА Фёдар Сяргеевіч, н. у 1919, загінуў у 1944.

ЦІТОЎ Анікей Дзмітрыевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ЦІТОЎ Дзмітрый Дзмітрыевіч, н. у 1910, кам. аддз., загінуў у лютым 1944 у Палескай вобл.

ЦІТОЎ Дзяніс Дзмітрыевіч, н. у 1914, памёр у лютым 1944.

ЦІТОЎ Іван Барысавіч, н. у 1907, рад., загінуў 15.3.1943.

ЦІТОЎ Іван Дзямідавіч, н. у 1917, загінуў 3.12.1941 пад. г. Ленінград.

ЦІТОЎ Іван Іванавіч, н. у 1921, загінуў 17.7.1943.

ЦІТОЎ Мікіта Мікалаевіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ЦІТОЎ Мітрафан Міхайлавіч, н. у 1912, рад., загінуў 23.11.1943 пад Веткай.

ЦІТОЎ Міхаіл Сяргеевіч, н. у 1920, мал. сярж., загінуў 25.6.1944 у Магілёўскай вобл.

ЦІТОЎ Якаў Нічыпаравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ЦІТОЎ Якаў Рыгоравіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦІТОЎ Яфім Барысавіч, н. у 1913, рад., загінуў 3.10.1941 у палоне.

ЧУГАЕЎ Даніла Астапавіч, н. у 1921, загінуў у верасні 1944.

ЧУГАЕЎ Дзмітрый Астапавіч, н. у 1919, загінуў у жніўні 1941.

ЧУГАЕЎ Іван Пракопавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у верасні 1941.

ЧУГАЕЎ Фёдар Пракопавіч, н. у 1917, загінуў у снежні 1942.

ШУГАЁЎ Міхаіл Пракопавіч, н. у 1909, стралок, загінуў 21.2.1944 у г. Рагачоў.

ЯКАЎЛЕЎ Аляксей Арцёмавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЯКАЎЛЕЎ Арцём Васілевіч, н. у 1916, кам. аддз., сапёр, прапаў без вестак 14.2.1944.

ЯКАЎЛЕЎ Карней Сяменавіч, н. у 1908, загінуў у чэрвені 1944.

ЯКАЎЛЕЎ Пётр Ануфрыевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у 1945.

ЯКАЎЛЕЎ Якаў Сямёнавіч, н. у 1902, загінуў у красавіку 1943.

ЯКУШЭНКА Іван Піліпавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ЯСТРАБЕНКА Міхаіл Фёдаравіч, н. у 1924, прапаў без вестак 25.7.1943.

ЛУЖКОЎСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

ВЁСКА АЛЯКСАНДРАЎКА

БОНІК Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1921, загінуў 21.11.1944.

ГЕРАШЧАНКА Іван Сяргеевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЖЛОБА Міхаіл Авяр'янавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАПАЧОЎ Аўрам Максімавіч, н. у 1912, загінуў у 1943.

КАПАЧОЎ Васіль Рыгоравіч, н. у 1896, рад., памёр ад ран 29.9.1944.

КАПАЧОЎ Зіновій Паўлавіч, н. у 1904, загінуў 22.3.1945.

КАПАЧОЎ Іван Дзям'янавіч, н. у 1916, загінуў 2.3.1944.

КАПАЧОЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1912, загінуў 12.9.1941.

КАПАЧОЎ Ігнат Дзям'янавіч, н. у 1913, загінуў у 1942.

КАПАЧОЎ Сцяпан Фёдаравіч, н. у 1915, загінуў у 1944.

КАПАЧОЎ Сцяфан Кандратавіч, н. у 1917, загінуў у 1942.

КРАСАКОЎ Апанас Аксёнавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у 1945.

КРАСАКОЎ Васіль Васілевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак 7.2.1944.

КРАЎЦОЎ Віктар Максімавіч, н. у 1918, загінуў у 1944.

КРАЎЦОЎ Іван Захаравіч, н. у 1915, загінуў у жніўні 1944.

КРАЎЦОЎ Іван Сяргеевіч, н. у 1913, загінуў 12.7.1944.

КРАЎЦОЎ Сяргей Ціханавіч, н. у 1918, загінуў у 1943.

КУЗНЯЦОЎ Дзмітрый Фядотавіч, н. у 1916, загінуў у 1942.

ЛЮБУЦІН Васіль Мацвеевіч, н. у 1912, загінуў у 1944.

ЛЮБУЦІН Даніла Цітавіч, н. у 1916, гв. яфр., загінуў 5.9.1943.

ЛЮБУЦІН Іван Несцеравіч, н. у 1908, загінуў у жніўні 1944.

ЛЮБУЦІН Савелій Макаравіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1942.

ПРЫКАЗЧЫКАЎ Іван Вавілавіч, н. у 1916, ст. сярж., загінуў 19.11.1941.

САФОНЕНКА Аляксандр Іванавіч, н. у 1913, загінуў у 1944.

САФОНЕНКА Іван Фёдаравіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак 5.10.1941.

САФОНЕНКА Іван Фядотавіч, н. у 1912, загінуў у 1944

САФОНЕНКА Макар Фёдаравіч, н. у 1912, загінуў у 1944.

УЛАСАЎ Мікалай Сямёнавіч, н. у 1915, загінуў у 1944.

ПАСЁЛАК АСІНАЎКА

АНДРЫЯНАЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1913, рад., загінуў 27.8.1944.

СЕМЯНЕНКА Фёдар Аляксандравіч, н. у 1904, загінуў у лютым 1944.

ВЁСКА ЖАБІН

БУЛАНАЎ Пётр Андрэевіч, н. у 1893, загінуў у красавіку 1944.

ГРЫБОЎСКІ Аляксандр Іванавіч, н. у 1916, загінуў у красавіку 1944.

ГРЫБОЎСКІ Аляксандр Кандратавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГРЫБОЎСКІ Іван Кандратавіч, н. у 1913, рад., загінуў 23.4.1945.

ГРЫБОЎСКІ Іван Макаравіч, н. у 1914, ст. сярж., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГРЫБОЎСКІ Іван Рыгоравіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ГРЫБОЎСКІ Нічыпар Фёдаравіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у верасні 1941.

ГРЫБОЎСКІ Станіслаў Аляксеевіч, н. у 1918, загінуў у красавіку 1944.

ГРЫБОЎСКІ Уладзімір Аляксандравіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЖЛОБА Міхаіл Авакумавіч, н. у 1901, загінуў 25.12.1942.

КРАЎЦОЎ Пётр Ільіч, н. у 1903, рад., загінуў 4.1.1944.

КУРБАЦКІ Аляксей Ісакавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак 10.2.1945.

КУРБАЦКІ Дзмітрый Андрэевіч, н. у 1915, загінуў 23.7.1942.

КУРБАЦКІ Захар Кузьміч, н. у 1917, загінуў у 1944.

КУРБАЦКІ Захар Фёдаравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КУРБАЦКІ Іван Ігнатавіч, н. у 1919, загінуў у 1944.

КУРБАЦКІ Іван Прохаравіч, н. у 1916, загінуў у 1944.

КУРБАЦКІ Ісак Віктаравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КУРБАЦКІ Міхаіл Пятровіч, н. у 1920, загінуў у маі 1944.

КУРБАЦКІ Міхаіл Ягоравіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КУРБАЦКІ Сцяпан Цімафеевіч, н. у 1892, загінуў у красавіку 1944.

КУРБАЦКІ Тамаш Рыгоравіч, н. у 1916, загінуў 18.4.1943.

КУРБАЦКІ Уладзімір Ігнатавіч, н. у 1919, загінуў у жніўні 1944.

ЛАСОЎСКІ Ануфрый Іванавіч, н. у 1912, загінуў у красавіку 1944.

ЛАСОЎСКІ Емяльян Іванавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛАСОЎСКІ Міхаіл Іванавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак 12.12.1944.

ЛАСОЎСКІ Нупрэй Міхайлавіч, н. у 1904, загінуў у 1943.

ЛАСОЎСКІ Пётр Сцяпанавіч, н. у 1912, лейт., загінуў 6.4.1945 у Германіі.

ЛАШКЕВІЧ Аляксандр Фаміч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

ЛАШКЕВІЧ Аляксей Ільыч, н. у 1914, загінуў у 1943.

ЛАШКЕВІЧ Анатоль Антонавіч, н. у 1915, загінуў у 1944.

ЛАШКЕВІЧ Анатоль Міхайлавіч, н. у 1918, мал. сярж., прапаў без вестак 10.2.1945.

ЛАШКЕВІЧ Андрэй Захаравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛАШКЕВІЧ Андрэй Іванавіч, н. у 1916, загінуў у 1943.

ЛАШКЕВІЧ Андрэй Якаўлевіч, н. у 1912, загінуў 25.1.1945.

ЛАШКЕВІЧ Антон Канстанцінавіч, н. у 1913, загінуў у 1944.

ЛАШКЕВІЧ Антон Фёдаравіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у ліпені 1944.

ЛАШКЕВІЧ Васіль Ільыч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЛАШКЕВІЧ Васіль Піліпавіч, н. у 1912, загінуў у 1942.

ЛАШКЕВІЧ Іван Васілевіч, н. у 1900, рад., загінуў 4.1.1944.

ЛАШКЕВІЧ Іван Захаравіч, н. у 1894, рад., загінуў 12.9.1942.

ЛАШКЕВІЧ Іван Піліпавіч, н. у 1915, загінуў у 1944.

ЛАШКЕВІЧ Іван Сцяпанавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ЛАШКЕВІЧ Іван Сяргеевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛАШКЕВІЧ Лаўрэнцій Клімавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ЛАШКЕВІЧ Мікалай Аляксеевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛАШКЕВІЧ Мікалай Іванавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЛАШКЕВІЧ Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1919, загінуў 19.9.1942.

ЛАШКЕВІЧ Павел Андрэевіч, н. у 1905, рад., загінуў 21.7.1942.

ЛАШКЕВІЧ Павел Ільыч, н. у 1918, рад., загінуў 19.3.1943.

ЛАШКЕВІЧ Рыгор Васілевіч, н. у 1925, рад., загінуў 2.3.1944.

МАРЧАНКА Іван Васілевіч, н. у 1911, рад., загінуў 5.2.1945 у Прусіі.

РУСЕЦКІ Васіль Іванавіч, н. у 1922, загінуў у лютым 1944.

РУСЕЦКІ Іван Ігнатавіч, н. у 1904, мал. сярж., загінуў 25.6.1944.

ХАЛЕЦКІ Міхаіл Аляксеевіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ВЁСКА ІВАНАЎКА

КАВАЛЕНКА Іван Пятровіч, н. у 1922, прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ВЁСКА ЛУЖОК

ВАЙЦЯНКОЎ Васіль Іванавіч, н. у 1926, сярж., загінуў 24.1.1945.

ВАЙЦЯНКОЎ Ігнат Майсеевіч, н. у 1912, рад., загінуў 22.2.1944.

ВАЙЦЯНКОЎ Павел Раманавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ВАЙЦЯНКОЎ Уладзімір Кірылавіч, н. у 1914, загінуў у верасні 1944.

ВАЙЦЯНКОЎ Фама Фаміч, н. у 1918, загінуў у 1944.

ВЯТРОЎ Іван Васілевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ГАПЕЕНКА Іван Дзмітрыевіч, н. у 1909, рад., загінуў 4.1.1944.

ГАПЕЕНКА Іван Рыгоравіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГАПЕЕНКА Міхаіл Іосіфавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у 1944.

ГАРБАЧОЎ Аляксей Іванавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГАРБАЧОЎ Рыгор Іванавіч, н. у 1913, загінуў у 1944.

ГАЎРЫЛЕНКА Сямён Кандратавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЗАРЭЦКІ Васіль Андрэевіч, н. у 1921, сярж., загінуў 1.3.1945.

ЗАРЭЦКІ Іван Андрэевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЗУБАХА Пётр Аляксеевіч, н. у 1920, загінуў 9.11.1943.

ІГНАЦЕНКА Васіль Ягоравіч, н. у 1906, загінуў у лютым 1944.

ІГНАЦЕНКА Іван Ігнатавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак 8.7.1941.

ІГНАЦЕНКА Міхаіл Іванавіч, н. у 1913, загінуў у 1944.

ІГНАЦЕНКА Станіслаў Ігнатавіч, н. у 1920, загінуў у верасні 1944.

ІГНАЦЕНКА Сцяпан Фаміч, н. у 1905, рад., загінуў 1.8.1944.

ІГНАЦЕНКА Сяргей Андрэевіч, н. у 1920, рад., загінуў 15.2.1943.

ІГНАЦЕНКА Якаў Ігнатавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ІГНАЦЕНКА Яфім Фаміч, н. у 1916, загінуў у 1944.

ІГНАЦЕНКА Яфім Фёдаравіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ІСАЧАНКА Павел Міхайлавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак 27.8.1942.

ІСАЧАНКА Пётр Міхайлавіч, н. у 1915, загінуў у 1943.

КАПАЧОЎ Андрэй Якаўлевіч, н. у 1903, яфр., загінуў 5.1.1944.

КАПАЧОЎ Апанас Мікалаевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

КАПАЧОЎ Васіль Лявонцьевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

КАПАЧОЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАПАЧОЎ Іван Трафімавіч, н. у 1908, загінуў 19.6.1942.

КАПАЧОЎ Сцяпан Якаўлевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1945.

КАПАЧОЎ Якаў Паўлавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАСЦЮКОЎ Апанас Мацвеевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

КАСЦЮКОЎ Максім Іосіфавіч, н. у 1896, рад., загінуў 18.3.1945 у Германіі.

КАСЦЮКОЎ Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАСЦЮКОЎ Фёдар Сямёнавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КІРЭЕНКА Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1944.

КРАЎЦОЎ Анатоль Фёдаравіч, н. у 1922, рад., загінуў 22.11.1943.

КРАЎЦОЎ Апанас Фёдаравіч, н. у 1925, ст. сярж., загінуў 23.2.1945.

КРАЎЦОЎ Васіль Емяльянавіч, н. у 1906, рад., загінуў 14.3.1943.

КРАЎЦОЎ Васіль Сяргеевіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

КРАЎЦОЎ Васіль Трыфанавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у студзені 1942.

КРАЎЦОЎ Віктар Трыфанавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

КРАЎЦОЎ Іван Ігнатавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КРАЎЦОЎ Іван Ільіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

КРАЎЦОЎ Мікалай Яўсеевіч, н. у 1920, загінуў 12.7.1944.

КРАЎЦОЎ Сымон Ільіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КРАЎЦОЎ Сямён Ільіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КРАЎЦОЎ Сяргей Сяргеевіч, н. у 1924, мал. сярж., загінуў 18.1.1944.

КУЗМЯНКОЎ Уладзімір Нічыпаравіч, н. у 1907, рад., загінуў 25.3.1944.

ЛЮБУЦІН Аляксей Яўстратавіч, н. у 1923, рад., загінуў 22.2.1944.

ЛЮБУЦІН Васіль Данілавіч, н. у 1918, загінуў у студзені 1944.

ЛЮБУЦІН Васіль Іванавіч, н. у 1918, загінуў 25.2.1945.

ЛЮБУЦІН Іван Мацвеевіч, н. у 1918, гв. маёр, загінуў 2.2.1944.

ЛЮБУЦІН Мікалай Сідаравіч, н. у 1921, загінуў 10.2.1942.

ЛЮБУЦІН Рыгор Дзмітрыевіч, н. у 1921, загінуў у ліпені 1941.

ЛЮБУЦІН Яўсей Кірэевіч, н. у 1906, рад., загінуў 20.4.1945 у Германіі.

ЛЯВОНЕНКА Віктар Паўлавіч, н. у 1898, рад., загінуў 2.3.1944.

ЛЯВОНЕНКА Іван Іосіфавіч, н. у 1899, рад., памёр ад ран 25.11.1943.

ЛЯВОНЕНКА Іван Паўлавіч, н. у 1916, загінуў у 1944.

ЛЯВОНЕНКА Іван Пятровіч, н. у 1906, загінуў у верасні 1944.

ЛЯВОНЕНКА Канстанцін Максімавіч, н. у 1921, лейт., загінуў 18.3.1943.

ЛЯВОНЕНКА Мікалай Максімавіч, н. у 1916, загінуў у 1943.

ЛЯВОНЕНКА Мікалай Пятровіч, н. у 1925, загінуў 18.1.1944.

ЛЯВОНЕНКА Піліп Паўлавіч, н. у 1913, загінуў у 1943.

МАКАРАНКА Азар Рыгоравіч, н. у 1920, загінуў 24.6.1944.

МАКАРАНКА Міхаіл Аляксеевіч, н. у 1914, загінуў у маі 1944.

МАКАРАНКА Фёдар Малахавіч, н. у 1912, загінуў у 1944.

МАРТЫНЕНКА Васіль Мікалаевіч, н. у 1906, загінуў 12.1.1944.

МАРТЫНЕНКА Іван Мікалаевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МАРТЫНЕНКА Якаў Яфрэмавіч, н. у 1908, рад., загінуў 25.2.1944.

МАШУХІН Фёдар Аляксандравіч, н. у 1916, загінуў у 1944.

МАЯРЭНКА Васіль Кандратавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

МЕЛЬНІКАЎ Апанас Сцяпанавіч, н. у 1915, загінуў у 1944.

МЕЛЬНІКАЎ Іван Сцяпанавіч, н. у 1911, загінуў у 1942.

МЕЛЬНІКАЎ Васіль Лаўрэнцьевіч, н. у 1915, загінуў у 1944.

МЕЛЬНІКАЎ Пётр Лаўрэнцьевіч, н. у 1918, загінуў 12.8.1941.

МІХАЙЛАЎ Андрэй Рыгоравіч, н. у 1921, рад., загінуў 26.12.1941.

МІХАЙЛАЎ Васіль Аляксандравіч, н. у 1923, сярж., памёр ад ран 12.10.1944.

МІХАЙЛАЎ Васіль Іванавіч, н. у 1923, загінуў у 1944.

МІХАЙЛАЎ Васіль Іванавіч, н. у 1925, рад., загінуў 27.3.1944.

МІХАЙЛАЎ Васіль Рыгоравіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МІХАЙЛАЎ Міхаіл Аляксандравіч, н. у 1906, загінуў 2.2.1945.

МІХАЙЛАЎ Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МІХАЙЛАЎ Пётр Станіслававіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак 22.2.1944.

МІХАЙЛОЎСКІ Іван Васілевіч, н. у 1916, загінуў у 1943.

МІХАЙЛОЎСКІ Мікалай Васілевіч, н. у 1913, загінуў у 1944.

НАЙФ Фёдар Адольфавіч, н. у 1918, загінуў 23.12.1943.

НЕСЦЯРОВІЧ Уладзімір Фролавіч, н. у 1916, загінуў у 1944.

ПАЛЕВІЧ Канстанцін Апанасавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

ПАЛЕВІЧ Павел Максімавіч, н. у 1913, загінуў у 1943.

ПАЛЕВІЧ Прохар Іванавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

ПАРФЕНЕНКА Апанас Сцяпанавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАЎЛАЎ Апанас Паўлавіч, н. у 1898, рад., загінуў 24.8.1943.

ПАЎЛАЎ Васіль Паўлавіч, н. у 1904, рад., загінуў 26.3.1944.

ПАЎЛАЎ Мілітон Андрэевіч, н. у 1915, загінуў у 1944.

ПАЎЛАЎ Пётр Кононавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

РАСЦЯЖЭНКА Іван Навумавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

РАСЦЯЖЭНКА Пракоп Навумавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

РАСЦЯЖЭНКА Сямён Яўменавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак 21.10.1941.

РЫЖАНКОЎ Аляксей Іларыёнавіч, н. у 1916, загінуў у 1944.

РЫЖАНКОЎ Апанас Максімавіч, н. у 1911, загінуў у 1944.

РЫЖАНКОЎ Міхаіл Дзмітрыевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

РЫЖАНКОЎ Пётр Апанасавіч, н. у 1921, загінуў у красавіку 1944.

РЫЖАНКОЎ Пётр Міхайлавіч, н. у 1909, загінуў у лютым 1944.

РЫЖАНКОЎ Пётр Міхеевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

РЫЖАНКОЎ Фёдар Апанасавіч, н. у 1916, рад., загінуў у жніўні 1941.

РЫЖАНКОЎ Фёдар Міхайлавіч, н. у 1904, загінуў у верасні 1944.

РЫЖАНКОЎ Фёдар Панкратавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

РЫЖАНКОЎ Фёдар Рыгоравіч, н. у 1913, загінуў у 1944.

РЫЖАНКОЎ Фёдар Рыгоравіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак 10.10.1943.

СЕМЯНЕНКА Васіль Дзям'янавіч, н. у 1915, загінуў у 1943.

СЕМЯНЕНКА Іосіф Ільіч, н. у 1906, загінуў у 1944.

СЕМЯНЕНКА Міхаіл Кузьміч, н. у 1913, загінуў 12.1.1943.

СІДАРЭНКА Трафім Іларыёнавіч, н. у 1920, рад., загінуў 2.3.1944.

СУПІЧЭНКА Аляксандр Іванавіч, н. у 1920, загінуў у жніўні 1943.

СУПІЧЭНКА Аляксандр Ісакавіч, н. у 1904, загінуў у лютым 1944.

СУПІЧЭНКА Мікалай Яфімавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак 13.8.1942.

СУПІЧЭНКА Пётр Пятровіч, н. у 1919, рад., загінуў 27.11.1942.

СУПІЧЭНКА Пётр Фаміч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СУПІЧЭНКА Пётр Ягоравіч, н. у 1916, загінуў у 1944.

ЦАРАНКОЎ Якаў Еўдакімавіч, н. у 1914, загінуў у сакавіку 1944.

ШАРОЙКІН Іосіф Ільіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШАРОЙКІН Макар Ільіч, н. у 1918, загінуў у снежні 1943.

ЯРМОЛЕНКА Валянцін Кірылавіч, н. у 1918, загінуў у верасні 1944.

ЯРМОЛЕНКА Мікалай Іванавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

ЯРМОЛЕНКА Пётр Іванавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЯРМОЛЕНКА Філімон Паўлавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ВЁСКА РАСОХІ

АНДРЫЯНАЎ Аляксандр Мікітавіч, н. у 1915, мал. лейт., прапаў без вестак 30.11.1944.

АНДРЫЯНАЎ Андросій Васілевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

АНДРЫЯНАЎ Андрэй Іванавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

АНДРЫЯНАЎ Анфін Іванавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у 1944.

АНДРЫЯНАЎ Апанас Васілевіч, н. у 1914, загінуў.

АНДРЫЯНАЎ Васіль Кузьміч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак.

АНДРЫЯНАЎ Восіп Кузьміч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

АНДРЫЯНАЎ Дзмітрый Васілевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

АНДРЫЯНАЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

АНДРЫЯНАЎ Ісак Міхайлавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак 6.2.1944.

АНДРЫЯНАЎ Лазар Апанасавіч, н. у 1914, сярж., прапаў без вестак 6.8.1944.

АНДРЫЯНАЎ Макар Кузьміч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

АНДРЫЯНАЎ Максім Кузьміч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

АНДРЫЯНАЎ Міхаіл Васілевіч, н. у 1921, сярж., загінуў у лютым 1944.

АНДРЫЯНАЎ Павел Апанасавіч, н. у 1905, сярж., загінуў 1.3.1944.

АНДРЫЯНАЎ Рыгор Апанасавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у 1944.

АНДРЫЯНАЎ Якаў Мікітавіч, н. 1910, рад., загінуў 21.2.1944.

АНТОСЕНКА Іван Пятровіч, н. у 1913, загінуў у 1943.

АСІПКІН Іван Давыдавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у ліпені 1944.
АСІПКІН Ягор Данілавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак 11.5.1943.
БАБУЧЭНКА Васіль Іванавіч, н. у 1908, загінуў 28.2.1944.
БАБУЧЭНКА Іван Данілавіч, н. у 1909, загінуў 9.7.1944.
БАБУЧЭНКА Піліп Данілавіч, н. у 1916, загінуў 23.2.1944.
БАБУЧЭНКА Ягор Данілавіч, н. у 1906, загінуў у красавіку 1944.
ВАЙЦЯНКОЎ Аляксандр Максімавіч, н. у 1908, загінуў у лютым 1944.
ВАЙЦЯНКОЎ Аляксей Максімавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак 4.7.1942.
ВАЙЦЯНКОЎ Андрэй Сяргеевіч, н. у 1913, прапаў без вестак 16.9.1942.
ВАЙЦЯНКОЎ Апанас Сяргеевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
ВАЙЦЯНКОЎ Мікалай Кірэевіч, н. у 1916, загінуў у маі 1944.
ВАЙЦЯНКОЎ Міхаіл Васілевіч, н. у 1926, рад., загінуў 19.6.1944.
ВАЙЦЯНКОЎ Павел Ільіч, н. у 1901, загінуў у снежні 1943.
ВАЙЦЯНКОЎ Сямён Карымавіч, н. у 1918, рад., загінуў 4.7.1942.
ГАЎРЫЛЕНКА Кліменцій Савельевіч, н. у 1903, загінуў у верасні 1944.
ГАЎРЫЛЕНКА Міхаіл Ягоравіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак 10.2.1945.
ГАЎРЫЛЕНКА Якаў Цімафеевіч, н. у 1914, загінуў 5.9.1944.
ДАМБРОЎСКІ Валянцін Бранілававіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у маі 1944.
ЕРАФЕЕНКА Аляксей Андрэевіч, н. у 1903, рад., загінуў у жніўні 1941.
ЕРАФЕЕНКА Васіль Кірылавіч, н. у 1922, рад., загінуў 4.10.1942.
ЕРАФЕЕНКА Іван Савельевіч, н. у 1924, рад., загінуў 7.2.1945 у Прусіі.
ЕРАФЕЕНКА Мікалай Якаўлевіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1941.
ЕФІМЕНКА Іван Ульянавіч, н. у 1918, рад., загінуў 5.1.1944.
ЕФІМЕНКА Трафім Цімафеевіч, н. у 1906, загінуў у маі 1944.
ЖУРАЎЛЁЎ Андрэй Ануфрыевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у маі 1944.
КАВАЛЁЎ Аляксей Сілкавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак 3.9.1944.
КАПАЧОЎ Васіль Ільіч, н. у 1921, загінуў 24.7.1941.
КАПАЧОЎ Павел Паўлавіч, н. у 1914, рад., загінуў 24.3.1944.
КАПЫЛОЎ Ігнат Андрэевіч, н. у 1919, загінуў 4.10.1941.
КАРАТКЕВІЧ Апанас Іванавіч, н. у 1918, загінуў у 1944.
КАРАТКЕВІЧ Іван Фаміч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у маі 1944.
КРАЎЦОЎ Іван Сяргеевіч, н. у 1918, радыст, загінуў 5.4.1945 у Прусіі.
КРАЎЦОЎ Сямён Іванавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
КРАЎЧАНКА Мікалай Ільіч, н. у 1906, загінуў у жніўні 1944.
КУДРАЧОЎ Іван Савельевіч, н. у 1918, рад., памёр ад ран 22.4.1945.
КУДРАЧОЎ Мікалай Мікалаевіч, н. у 1920, загінуў у жніўні 1941.
КУДРАЧОЎ Сяргей Міхайлавіч, н. у 1922, мал. лейт., прапаў без вестак 18.12.1942.
КУРБАЦКІ Іван Якаўлевіч, н. у 1897, рад., памёр ад ран 3.2.1945 ва Усходняй Прусіі.
ЛАШКЕВІЧ Міхаіл Васілевіч, н. у 1914, рад., памёр ад ран 28.1.1944.
ЛАШКЕВІЧ Рыгор Васілевіч, н. у 1905, загінуў 26.9.1944.
ЛЕЎЧАНКА Прохар Барысавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.
МАЯРЭНКА Лук'ян Ціханавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
МЕЛЬНІКАЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1917, рад., загінуў 27.3.1943.
МЕЛЬНІКАЎ Павел Цімафеевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.
МІХАЧОЎ Барыс Кірылавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
МІХАЧОЎ Васіль Васілевіч, н. у 1916, загінуў у 1943.
МІХАЧОЎ Мікалай Кірылавіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.
МЯШКОЎ Мікалай Сяргеевіч.
НЕСЦЯРОВІЧ Іван Фролавіч, н. у 1920, загінуў 13.10.1943.
НЕСЦЯРОВІЧ Пётр Фролавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак 25.11.1942.
РАСЦЯЖЭНКА Іван Мінавіч, н. у 1919, рад., загінуў 16.10.1944.
РАСЦЯЖЭНКА Сямён Яўменавіч, н. у 1917, загінуў 21.10.1941.
РАТАЗЕЕЎ Іван Гаўрылавіч, н. у 1921, сярж., прапаў без вестак у лютым 1944.
САВЕЛЬЕЎ Аляксей Ягоравіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у маі 1944.
САМУСЕНКА Дзмітрый Сямёнавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
САМУСЕНКА Мітрафан Сямёнавіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.
САЎЧАНКА Лука Прохаравіч, н. у 1902, рад., загінуў 25.1.1945 у Прусіі.
САЎЧАНКА С. І., н. у 1920, рад., прапаў без вестак 20.8.1941.
СІДАРЭНКА Пётр Іларыёнавіч, н. у 1908, загінуў у сакавіку 1942.
СОКАЛАЎ Аляксандр Паўлавіч, н. у 1911, загінуў у 1944.
СОКАЛАЎ Фёдар Паўлавіч, н. у 1914, загінуў у 1943.
СУПІЧЭНКА Міхаіл Сідаравіч, н. у 1925, мал. сярж., загінуў 14.2.1945 у Польшчы.
ТАРАНАЎ Іван Карпавіч, н. у 1904, загінуў 8.10.1944.
ТАРАНАЎ Мікалай Ягоравіч, н. у 1912, загінуў у 1944.
УРВАНЬКОЎ Піліп Васілевіч, н. у 1900, рад., загінуў у жніўні 1941.

ВЁСКА СКАРТЫНЬ

АСІПКІН Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак 19.1.1942.

ДАРАФЕЙСКІ Павел Іванавіч, н. у 1908, загінуў у верасні 1944.

ДАРАФЕЙСКІ Пётр Іванавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАВАЛЕНКА Апанас Пятровіч, н. у 1918, загінуў у жніўні 1944.

КАВАЛЕНКА Іван Пятровіч, н. у 1922, прапаў без вестак у сакавіку 1944.

КАВАЛЕНКА Ігнат Сяргеевіч, н. у 1906, загінуў у верасні 1944.

КАВАЛЕНКА Канстанцін Міхайлавіч, н. у 1914, загінуў у верасні 1944.

КАВАЛЕНКА Клім Сяргеевіч, н. у 1920, рад., загінуў 11.3.1945 у Прусіі.

КАЛЯСНЁЎ Васіль Кузьміч, н. у 1916, загінуў 23.7.1942.

КАЛЯСНЁЎ Ігнат Ягоравіч, н. у 1916, загінуў у жніўні 1944.

КАНАПЛЁЎ Пётр Мітрафанавіч, н. у 1920, загінуў у красавіку 1942.

КІРЭЕНКА Яфім Міхайлавіч, н. у 1916, загінуў у 1944.

ЛАЗАРЭНКА Васіль Ягоравіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у маі 1945.

ЛАЗАРЭНКА Іван Еўдакімавіч, н. у 1916, загінуў у 1943.

ПРАКОПЕНКА Іван Макаравіч, н. у 1919, лейт., прапаў без вестак у верасні 1941.

РАСЦЯЖЭНКА Сямён Навумавіч, н. у 1913, загінуў у 1944.

САВЕЛЬЕЎ Аляксей Пятровіч, н. у 1906, загінуў у 1943.

САВЕЛЬЕЎ Васіль Пятровіч, н. у 1912, загінуў у 1944.

САФОНЕНКА Аляксей Ісакавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

САФОНЕНКА Ягор Фядотавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак 30.11.1944.

ФІЛІПЕНКА Канстанцін Прохаравіч, н. у 1911, загінуў у 1943.

ФІШАНКОЎ Пётр Міхайлавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

ЧАЙКОЎ Іван Яфімавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак 2.5.1945.

ПАСЁЛАК ЧАМУШАЛЬ

КАРАТКЕВІЧ Сцяпан Іванавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак 28.4.1945.

КУРБАЦКІ Васіль Ігнатавіч, н. у 1908, рад., загінуў 14.1.1945 у Польшчы.

КУРБАЦКІ Іван Мацвеевіч, н. у 1894, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

КУРБАЦКІ Ісак Віктаравіч, н. у 1922, загінуў 28.1.1944.

КУРБАЦКІ Міхаіл Ігнатавіч, н. у 1896, рад., памёр ад ран 3.2.1945 у Прусіі.

КУРБАЦКІ Уладзімір Віктаравіч, н. у 1908, ст. сярж., загінуў 5.2.1944.

МІХАЙЛОЎСКІ Іван Лукіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

СТАРАГРАДСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

ВЁСКА БЕРАСТАВЕЦ

АНДРЭЙЧЫКАЎ Даніла Якаўлевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

АНІКЕЕНКА Васіль Свірыдавіч, н. у 1910, загінуў у чэрвені 1944.

АСТАПЕНКА Аляксандр Васілевіч, н. у 1923, загінуў 15.5.1944.

БАЙДЗЕНКОЎ Даніла Фёдаравіч, н. у 1920, загінуў у 1941.

БАЙДЗЕНКОЎ Іван Іванавіч, н. у 1907, загінуў 4.4.1945.

БАЙДЗЕНКОЎ Канстанцін Мікітавіч, н. у 1920, загінуў у 1943.

БАЙДЗЕНКОЎ Павел Іванавіч, н. у 1925, загінуў у кастрычніку 1941.

БІЧАНКОЎ Іван Цярэнцьевіч, н. у 1921, мал. сярж., загінуў 29.6.1944.

БІЧАНКОЎ Мікалай Мікалаевіч, н. у 1924, загінуў у жніўні 1943.

БІЧАНКОЎ Мікіта Сцяпанавіч, н. у 1905, загінуў у красавіку 1944.

БІЧАНКОЎ Ягор Сцяпанавіч, н. у 1916, прапаў без вестак у красавіку 1944.

ВЕРАБ'ЁЎ Апанас Піліпавіч, н. у 1920, прапаў без вестак у лютым 1942.

ВЕРАБ'ЁЎ Васіль Іосіфавіч, н. у 1922, загінуў у красавіку 1943.

ВЕРАБ'ЁЎ Іван Васілевіч, н. у 1907, загінуў у красавіку 1944.

ВЕРАБ'ЁЎ Іван Сямёнавіч, н. у 1911, загінуў у сакавіку 1944.

ВЕРАБ'ЁЎ Панас Ігнатавіч, н. у 1913, памёр ад ран 4.9.1943.

ВЕРАБ'ЁЎ Уладзімір Васілевіч, н. у 1923, прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ВЕРАБ'ЁЎ Фядос Ігнатавіч, н. у 1914, прапаў без вестак у 1945.

ВЕРАБ'ЁЎ Яфім Сямёнавіч, н. у 1904, загінуў у снежні 1942.

ГАЎРЫЛЕНКА Андрэй Восіпавіч, н. у 1911, тэхн.-інт., прапаў без вестак у снежні 1941.

ГАЎРЫЛЕНКА Іван Міхайлавіч, н. у 1903, загінуў у верасні 1944.

ГАЎРЫЛЕНКА Пётр Міхайлавіч, н. у 1919, лейт., прапаў без вестак у лютым 1942.

ДМІТРАЧКОЎ Даніла Сямёнавіч, н. у 1923, загінуў у снежні 1941.

ЕЛІСЕЕЎ Антон Антонавіч, н. у 1913, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ЕЛІСЕЕЎ Іван Антонавіч, н. у 1913, загінуў у чэрвені 1944.

ЕЛІСЕЕЎ Іван Мітрафанавіч, н. у 1919, загінуў у жніўні 1944.

ЕЛІСЕЕЎ Іван Рыгоравіч, н. у 1924, загінуў 15.2.1945.

ЕЛІСЕЕЎ Павел Апанасавіч, н. у 1912, прапаў без вестак у жніўні 1941.

ЗАСІМОВІЧ Яўген Паўлавіч, н. у 1918, загінуў у лютым 1944.

ІВАНЧЫКАЎ Апанас Фёдаравіч, н. у 1895, прапаў без вестак у ліпені 1944.

КАРПУШЭНКА Іван Цярэнцьевіч, н. у 1911, загінуў 29.3.1942.

КАРПУШЭНКА Канстанцін Іосіфавіч, н. у 1919, загінуў у лютым 1944.

КАРПУШЭНКА Мікалай Іосіфавіч, н. у 1923, прапаў без вестак у лютым 1944.

КАРПУШЭНКА Пётр Рыгоравіч, н. у 1918, загінуў у 1942.

КАРПУШЭНКА Раман Рыгоравіч, н. у 1912, прапаў без вестак у красавіку 1944.

КАЎШАЕНКА Захар Міхайлавіч, н. у 1905, прапаў без вестак у жніўні 1944.

КАЎШАЕНКА Іван Іосіфавіч, н. у 1925, памёр ад ран 26.2.1944.

КАЎШАЕНКА Іван Савельевіч, н. у 1926, загінуў у 1943.

КАЎШАЕНКА Канстанцін Іосіфавіч, н. у 1920, прапаў без вестак 7.3.1944.

КАЎШАЕНКА Савелій Карпавіч, н. у 1895, загінуў у 1944.

КУГАКОЛАЎ Васіль Сцяпанавіч, н. у 1921, загінуў у жніўні 1941.

КУГАКОЛАЎ Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1925, загінуў у красавіку 1944.

ЛОГВІНАЎ Іван Дмітрыевіч, н. у 1913, прапаў без вестак у лютым 1945.

МАЖАРЭНКА Аляксей Гаўрылавіч, н. у 1911, прапаў без вестак у лютым 1942.

МАЖАРЭНКА Мінай Гаўрылавіч, н. у 1920, загінуў у кастрычніку 1941.

МАКСІМЕНКА Іван Аляксеевіч, н. у 1918, загінуў у сакавіку 1944.

МАКСІМЕНКА Уладзімір Якаўлевіч, н. у 1919, загінуў у красавіку 1944.

МЕЛЬНІКАЎ Парфен Антонавіч, н. у 1903, прапаў без вестак 23.12.1943.

МЕЛЬНІКАЎ Парфен Мікітавіч, н. у 1903, прапаў без вестак у маі 1944.

ПАПЛАЎСКІ Пракоп Рыгоравіч, н. у 1920, прапаў без вестак у маі 1944.

ПАПЛАЎСКІ Фёдар Рыгоравіч, н. у 1915, прапаў без вестак у студзені 1945.

ПАПОЎ Аляксандр Фёдаравіч, н. у 1922, прапаў без вестак у лістападзе 1944.

ПІМОХАЎ Гаўрыла Антонавіч, н. у 1901, прапаў без вестак у лютым 1945.

ПІМОХАЎ Іван Антонавіч, н. у 1909, прапаў без вестак у лютым 1944.

РАБЦАЎ Аляксей Фёдаравіч, н. у 1900, прапаў без вестак у лютым 1944.

РАБЦАЎ Іван Сямёнавіч, н. у 1907, прапаў без вестак у маі 1945.

РАБЦАЎ Піліп Сяргеевіч, н. у 1900, прапаў без вестак у жніўні 1944.

РАМАНАЎ Андрэй Андрэевіч, н. у 1908, прапаў без вестак 23.10.1941.

РАМАНАЎ Іван Васілевіч, н. у 1923, загінуў 28.8.1944.

РЫВАНЕНКА Нічыпар Мікалаевіч, н. у 1895, прапаў без вестак у маі 1944.

РЫВАНЕНКА Якаў Іванавіч, н. у 1905, прапаў без вестак у лютым 1944.

САВЕЛЬЕЎ Рыгор Раманавіч, н. 1917, загінуў у красавіку 1944.

СІВАЧЭНКА Ігнат Восіпавіч, н. у 1911, прапаў без вестак у красавіку 1944.

ФАМЕНКОЎ Аркадзь Яўхімавіч, н. у 1915, загінуў у красавіку 1944.

ФАМЕНКОЎ Ягор Піліпавіч, н. у 1914, прапаў без вестак у красавіку 1944.

ФАМУШКОЎ Іван Іванавіч, н. у 1913, загінуў 3.3.1943.

ФАМУШКОЎ Канстанцін Іванавіч, н. у 1921, прапаў без вестак у красавіку 1944.

ФАМУШКОЎ Пётр Гаўрылавіч, н. у 1905, загінуў у студзені 1943.

ФАМУШКОЎ Піліп Іванавіч, н. у 1902, прапаў без вестак у маі 1944.

ФАМУШКОЎ Сцяпан Іванавіч, н. у 1907, памёр ад ран 8.3.1944.

ФІЛІПЕНКА Аляксандр Сідаравіч, н. у 1903, загінуў у студзені 1945.

ФІЛІПЕНКА Васіль Іванавіч, н. у 1910, прапаў без вестак у красавіку 1944.

ФІЛІПЕНКА Восіп Іванавіч, н. у 1913, загінуў у студзені 1944.

ФІЛІПЕНКА Іван Іванавіч, н. у 1908, прапаў без вестак у красавіку 1944.

ФІЛІПЕНКА Нічыпар Герасімавіч, н. у 1916, прапаў без вестак у лютым 1944.

ФІЛІПЕНКА Пётр Сідаравіч, н. у 1926, сярж., прапаў без вестак у красавіку 1945.

ЦАДАЎ Іван Цітавіч, н. у 1920, загінуў 27.4.1945.

ЦАДАЎ Іван Ягоравіч, н. у 1924, загінуў 5.3.1945.

ЦАДАЎ Іван Якаўлевіч, н. у 1923, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ВЁСКА ЗАДУБ'Е

АКУЛЕНКА Аляксандр Сідаравіч, н. у 1922, прапаў без вестак у 1941.

АЛЯКСЕЙЧЫКАЎ Іван Яўхімавіч, н. у 1922, сярж., загінуў 8.9.1944.

АЛЯКСЕЙЧЫКАЎ Сямён Яўхімавіч, н. у 1919, загінуў 3.4.1944.

АНІШЧАНКА Васіль Дзянісавіч, н. у 1920, загінуў у студзені 1944.

АНІШЧАНКА Даніла Іванавіч, н. у 1906, загінуў у красавіку 1944.

АНІШЧАНКА Лявон Данілавіч, н. у 1927, загінуў у чэрвені 1944.

БАБРОЎ Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1925, загінуў у сакавіку 1944.

БАБРОЎ Васіль Нічыпаравіч, н. у 1905, загінуў у жніўні 1941.

БАБРОЎ Раман Мікітавіч, н. у 1908, прапаў без вестак у верасні 1944.

БАБРОЎ Уладзімір Рыгоравіч, н. у 1920, загінуў 25.11.1942.

БАБРОЎ Ягор Ягоравіч, н. у 1911, загінуў 17.9.1941.

ВАЙЦЕНКОЎ Васіль Фёдаравіч, н. у 1921, сярж., памёр ад ран 13.2.1944.

ВАЙЦЕНКОЎ Рыгор Мікалаевіч, н. у 1919, лейт., прапаў без вестак 7.10.1942.

ГАЎРЫЛЕНКА Іван Міхайлавіч, н. у 1903, прапаў без вестак у верасні 1944.

ГАЎРЫЛЕНКА Сідар Міхайлавіч, н. у 1906, загінуў у сакавіку 1944.

ГУБЕРНЫЙ Дзмітрый Аляксеевіч, н. у 1925, загінуў у лютым 1944.

ГУЗІКАЎ Пётр Іванавіч, н. у 1907, загінуў 27.2.1944.

ДАДЫЧАНКА Ермалай Яўхімавіч, н. у 1911, загінуў у красавіку 1944.

ДЗЬЯКАЎ Васіль Барысавіч, н. у 1921, загінуў у лютым 1944.

ДРАЧОЎ Васіль Трафімавіч, н. у 1916, прапаў без вестак 6.2.1944.

ДРАЧОЎ Іван Елісеевіч, н. у 1908, ст. палітрук, загінуў 8.2.1943.

ДРАЧОЎ Павел Нічыпаравіч, н. у 1905, загінуў у лістападзе 1943.

ЕРМАКОЎ Кірыла Іванавіч, н. у 1916, загінуў у красавіку 1944.

ЕРОМАЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1925, загінуў у верасні 1944.

ЕРОМАЎ Фёдар Кузьміч, н. у 1901, загінуў у верасні 1944.

ЕЎТУХОЎ Іван Сцяпанавіч, н. у 1905, загінуў у лютым 1945.

ЕЎТУХОЎ Сцяпан Емяльянавіч, н. у 1902, загінуў у лютым 1945.

ІГНАЦЕНКА Васіль Несцеравіч, н. у 1922, загінуў у верасні 1943.

ІГНАЦЕНКА Васіль Ягоравіч, н. у 1918, прапаў без вестак у лютым 1944.

ІГНАЦЕНКА Павел Лаўрынавіч, н. у 1922, прапаў без вестак 16.7.1943.

ІГНАЦЕНКА Фёдар Пракопавіч, н. у 1910, загінуў у студзені 1944.

ІСАЧАНКА Павел Андрэевіч, н. у 1906, загінуў 5.2.1945.

КАВАЛЁЎ Андрэй Кузьміч, н. у 1897, прапаў без вестак у ліпені 1941.

КАВАЛЁЎ Павел Емяльянавіч, н. у 1907, прапаў без вестак у ліпені 1941.

КАВАЛЁЎ Ягор Кузьміч, н. у 1911, загінуў 24.11.1943.

КІЛЬЧЭЎСКІ Аляксей Максімавіч, н. у 1899, загінуў у верасні 1944.

КІЛЬЧЭЎСКІ Нічыпар Кузьміч, н. у 1903, мал. лейт., прапаў без вестак у 1941.

КОНАНАЎ Павел Васілевіч, н. у 1921, прапаў без вестак у 1942.

КОНАНАЎ Пракоп Сяргеевіч, н. у 1901, загінуў у верасні 1944.

КОНАНАЎ Фёдар Сяргеевіч, н. у 1902, загінуў 27.7.1944.

КОРНЕЎ Ягор Аляксеевіч, н. у 1910, загінуў у жніўні 1944.

КОСЦЕРАЎ Васіль Фёдаравіч, н. у 1921, прапаў без вестак 6.11.1941.

КРАЎЧАНКА Цімох Піліпавіч, н. у 1906, памёр ад ран 1.1.1944.

КУНАРСКІ Уладзімір Якаўлевіч, н. у 1922, прапаў без вестак у сакавіку 1944.

КУНАРСКІ Якаў Лявонавіч, н. у 1891, прапаў без вестак у лютым 1944.

КУПРЭЕЎ Аляксандр Раманавіч, н. у 1912, прапаў без вестак у верасні 1944.

КУПРЭЕЎ Васіль Сяргеевіч, н. у 1923, загінуў 12.12.1943.

КУПРЭЕЎ Максім Сяргеевіч, н. у 1920, загінуў у красавіку 1944.

КУПРЭЕЎ Міхаіл Раманавіч, н. у 1914, прапаў без вестак у 1944.

КУПРЭЕЎ Уладзімір Данілавіч, н. у 1913, прапаў без вестак у верасні 1944.

КУПРЭЕЎ Ціт Данілавіч, н. у 1909, прапаў без вестак у красавіку 1945.

КУХАРЭНКА Васіль Васілевіч, н. у 1919, загінуў 29.5.1942.

КУХАРЭНКА Павел Васілевіч, н. у 1920, сярж., памёр ад ран 5.4.1945.

КУХАРЭНКА Пётр Ермалаевіч, н. у 1908, прапаў без вестак 20.11.1941.

КУХАРЭНКА Фёдар Ермалаевіч, н. у 1912, памёр ад ран 6.8.1944.

КУХАРЭНКА Ціт Фёдаравіч, н. у 1903, загінуў у лютым 1944.

КУХАРЭНКА Якаў Лявонавіч, н. у 1898, загінуў у лютым 1944.

ЛАПАЦЕНКА Лука Кузьміч, н. у 1911, прапаў без вестак у жніўні 1944.

ЛАПАЦЕНКА Нічыпар Селівестравіч, н. у 1904, загінуў у чэрвені 1943.

ЛАПАЦЕНКА Пётр Селівестравіч, н. у 1901, загінуў 19.1.1943.

ЛЯВОНЧЫКАЎ Адам Несцеравіч, н. у 1920, загінуў у лістападзе 1941.

ЛЯВОНЧЫКАЎ Аляксей Восіпавіч, н. у 1915, загінуў у лютым 1944.

ЛЯВОНЧЫКАЎ Васіль Сямёнавіч, н. у 1922, прапаў без вестак у маі 1944.

ЛЯВОНЧЫКАЎ Восіп Андрэевіч, н. у 1908, прапаў без вестак у верасні 1944.

ЛЯВОНЧЫКАЎ Ягор Андрэевіч, н. у 1903, прапаў без вестак у верасні 1944.

МАІСЕЕНКА Аляксей Пракопавіч, н. у 1923, загінуў у ліпені 1944.

МАІСЕЕНКА Канстанцін Пракопавіч, н. у 1920, сярж., загінуў 20.8.1943.

МАІСЕЕНКА Лявон Пракопавіч, н. у 1918, загінуў у сакавіку 1944.

МАХАНАЎ Павел Рыгоравіч, н. у 1905, прапаў без вестак у верасні 1944.

МЕЛЬНІКАЎ Канстанцін Піліпавіч, н. у 1909, загінуў у ліпені 1944.

МЯДЗВЕДЗЕЎ Іван Іванавіч, н. у 1893, прапаў без вестак 19.12.1941.

НІКІЦЕНКА Іван Фаміч, н. у 1922, гв. сярж., загінуў 25.6.1944.

НІКІЦЕНКА Міхаіл Максімавіч, н. у 1915, загінуў 30.8.1944.

НІКІЦЕНКА Уладзімір Рыгоравіч, н. у 1912, прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАНЮШЭНКА Мікалай Антонавіч, н. у 1914, загінуў у сакавіку 1943.

ПАНЮШЭНКА Апанас Якаўлевіч, н. у 1912, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ПАНЮШЭНКА Платон Іванавіч, н. у 1890, прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАЎЛІШЫН Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1906, загінуў 20.8.1944.

ПАЎЛЮЧКОЎ Канстанцін Герасімавіч, н. у 1916, ст. сяр., загінуў 10.7.1943.

САВІЦКІ Арцём Фёдаравіч, н. у 1913, памёр ад ран 22.2.1944.

САВІЦКІ Васіль Дзяменцьевіч, н. у 1921, загінуў 9.5.1942.

САВІЦКІ Іван Сцяпанавіч, н. у 1903, загінуў у лютым 1944.

САФРОНАЎ Канстанцін Раманавіч, н. у 1913, прапаў без вестак у верасні 1944.

СІГНЕЕЎ Андрэй Андрэевіч, н. у 1917, прапаў без вестак у верасні 1944.

СІГНЕЕЎ Васіль Андрэевіч, н. у 1915, загінуў 28.2.1941.

СІГНЕЕЎ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1917, загінуў у лютым 1944.

СІГНЕЕЎ Пётр Андрэевіч, н. у 1911, прапаў без вестак у лютым 1944.

СЯРГЕЕНКА Аляксандр Васілевіч, н. у 1920, прапаў без вестак у 1944.

СЯРГЕЕНКА Аляксандр Віктаравіч, н. у 1916, прапаў без вестак у 1942.

СЯРГЕЕНКА Аркадзь Уладзіміравіч, н. у 1910, памёр ад ран 17.1.1944.

СЯРГЕЕНКА Мікалай Мікітавіч, н. у 1913, прапаў без вестак у лютым 1944.

СЯРЖАНТАВА Варвара Мікітаўна, н. у 1917, загінула ў сакавіку 1945.

СЯРЖАНТАЎ Платон Ануфрыевіч, н. у 1900, прапаў без вестак у жніўні 1941.

ТРАМБІЦКІ Васіль Цімафеевіч, н. у 1918, загінуў 24.12.1941.

ТРАМБІЦКІ Пётр Цімафеевіч, н. у 1924, прапаў без вестак 27.10.1942.

ФЁДАРАЎ Іван Максімавіч, н. у 1924, загінуў у жніўні 1941.

ФІЛІПЕНКА Аляксей Мікітавіч, н. у 1921, загінуў у ліпені 1943.

ФІЛІПЕНКА Аркадзь Васілевіч, н. у 1919, загінуў у лютым 1944.

ФІЛІПЕНКА Дзям'ян Рыгоравіч, н. у 1906, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ФІЛІПЕНКА Іван Данілавіч, н. у 1908, прапаў без вестак у 1942.

ФІЛІПЕНКА Іван Рыгоравіч, н. у 1911, старш., загінуў 27.6.1944.

ФІЛІПЕНКА Канстанцін Прохаравіч, н. у 1924, загінуў 10.10.1944.

ФІЛІПЕНКА Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1912, прапаў без вестак у верасні 1944.

ФІЛІПЕНКА Уладзімір Сцяпанавіч, н. у 1918, прапаў без вестак у верасні 1944.

ЮДЗІЦКІ Арцём Барысавіч, н. у 1906, прапаў без вестак 28.6.1942.

ЮДЗІЦКІ Мікіта Барысавіч, н. у 1902, прапаў без вестак у лютым 1944.

ЮДЗІЦКІ Павел Барысавіч, н. 1911, загінуў у красавіку 1944.

ВЁСКА ЛУБЯНКА

АБРАМЕНКА Віктар Сямёнавіч, н. у 1922, загінуў 17.7.1941.

АКУЛЕНКА Васіль Кузьміч, н. у 1900, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

АКУЛЕНКА Пётр Андрэевіч, н. у 1923, загінуў у кастрычніку 1944.

АНДРУШЭНКА Васіль Якаўлевіч, н. у 1918, прапаў без вестак у верасні 1944.

АНДРУШЭНКА Іван Якаўлевіч, н. 1921, загінуў у чэрвені 1942.

АНДРЭЙЧЫКАЎ Васіль Паўлавіч, н. у 1923, прапаў без вестак у сакавіку 1944.

АНДРЭЙЧЫКАЎ Іван Паўлавіч, н. у 1925, загінуў у чэрвені 1943.

АНУФРЫЕЎ Ягор Сцяпанавіч, н. у 1909, прапаў без вестак у верасні 1944.

АЎДЗЕЕНКА Павел Іванавіч, н. у 1922, прапаў без вестак у 1942.

АЎСТРАЛЕНКА Гаўрыла Сцяфанавіч, н. у 1896, загінуў 2.3.1944.

ВАСІЛЕНКА Віктар Яўстратавіч, н. у 1915, загінуў у жніўні 1941.

ВАСІЛЕНКА Пётр Акімавіч, н. у 1923, прапаў без вестак у лютым 1944.

ГАЎРЫЛЕНКА Іван Васілевіч, н. у 1924, мал. сярж., загінуў 23.3.1944.

ГАЎРЫЛЕНКА Іван Талімавіч, н. у 1910, прапаў без вестак у 1944.

ГАЎРЫЛЕНКА Канстанцін Піліпавіч, н. у 1912, сярж., прапаў без вестак 5.1.1944.

ГАЎРЫЛЕНКА Мікалай Васілевіч, н. у 1921, загінуў у маі 1942.

ГАЎРЫЛЕНКА Пётр Талімавіч, н. у 1904, прапаў без вестак у 1944.

ГУБЕРНЫЙ Гаўрыла Якаўлевіч, н. у 1906, загінуў у лютым 1944.

ГУЗЕНКОЎ Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1925, яфр., загінуў 25.6.1944.

ГУЗЕНКОЎ Аляксей Васілевіч, н. у 1925, прапаў без вестак у 1944.

КРАЎЧАНКА Ягор Андрэевіч, н. у 1918, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

КРАЎЧАНКА Ягор Гаўрылавіч, н. у 1904, загінуў у красавіку 1944.

ЛАПУЦЕНКА Анатоль Ануфрыевіч, н. у 1926, загінуў у лютым 1945.

ЛАПУЦЕНКА Андрэй Ермалаевіч, н. у 1901, загінуў у студзені 1944.

ЛАПУЦЕНКА Антон Андрэевіч, н. у 1917, загінуў у студзені 1944.

ЛАПУЦЕНКА Антон Ермалаевіч, н. у 1905, загінуў у маі 1944.

ЛАПУЦЕНКА Васіль Антонавіч, н. у 1912, загінуў у сакавіку 1943.

ЛАПУЦЕНКА Іван Антонавіч, н. у 1926, загінуў у лютым 1945.

ЛАПУЦЕНКА Ягор Антонавіч, н. у 1907, прапаў без вестак у ліпені 1943.

ЛУК'ЯНЕНКА Іван Кузьміч, н. у 1912, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ЛУК'ЯНЕНКА Пётр Кузьміч, н. у 1920, загінуў у лютым 1945.

ЛУК'ЯНЕНКА Ягор Кузьміч, н. у 1903, загінуў у лютым 1945.

ЛУПЕЧЭНКА Васіль Сазонавіч, н. у 1926, загінуў у лютым 1944.

ЛУПЕЧЭНКА Дзмітрый Ціханавіч, н. у 1916, загінуў у студзені 1942.

ЛУПЕЧЭНКА Міхаіл Сазонавіч, н. у 1922, загінуў у сакавіку 1944.

ЛУПЕЧЭНКА Міхаіл Ціханавіч, н. у 1913, загінуў у 1943.

ЛУПЕЧЭНКА Сяргей Сазонавіч, н. у 1918, загінуў 13.3.1945.

МАЁРАЎ Нічыпар Кандратавіч, н. у 1905, загінуў 26.8.1943.

МАТВЕЕНКА Аркадзь Сцяпанавіч, н. у 1922, лейт., загінуў 11.3.1944.

МАТЛАХАЎ Іван Канстанцінавіч, н. у 1922, загінуў у жніўні 1943.

МАТЛАХАЎ Канстанцін Канстанцінавіч, н. у 1920, загінуў у чэрвені 1944.

МАХАНАЎ Васіль Харытонавіч, н. у 1925, загінуў у жніўні 1944.

МАХАНАЎ Васіль Яфімавіч, н. у 1925, загінуў у 1945.

МАХАНАЎ Мікалай Емяльянавіч, н. у 1909, прапаў без вестак у маі 1944.

МАХАНАЎ Пётр Гаўрылавіч, н. у 1901, прапаў без вестак 26.1.1942.

МАХАНАЎ Фёдар Гаўрылавіч, н. у 1903, загінуў у жніўні 1943.

МАХАНАЎ Ціт Барысавіч, н. у 1905, загінуў у красавіку 1944.

МЕЛЬНІКАЎ Канстанцін Андрэевіч, н. у 1905, загінуў у красавіку 1945.

МЕХАЛЬЧАНКА Васіль Ягоравіч, н. у 1926, загінуў у сакавіку 1945.

МІРОНАЎ Аляксей Фёдаравіч, н. у 1925, памёр ад ран 3.2.1944.

МІРОНЕНКА Ягор Навумавіч, н. у 1899, прапаў без вестак у сакавіку 1943.

МЯНЬКОЎ Канстанцін Піліпавіч, н. у 1909, памёр ад ран 28.7.1944.

ОСІПАЎ Аляксандр Ціханавіч, н. у 1920, загінуў 23.8.1944.

ОСІПАЎ Васіль Іванавіч, н. у 1917, загінуў у красавіку 1943.

ОСІПАЎ Канстанцін Іванавіч, н. у 1918, загінуў у лютым 1944.

ОСІПАЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1912, загінуў у маі 1944.

ОСІПАЎ Уладзімір Ільіч, н. у 1902, загінуў у лютым 1944.

СЫСОЕЎ Захар Трафімавіч, н. у 1905, загінуў 26.8.1944.

СЫСОЕЎ Павел Трафімавіч, н. у 1907, прапаў без вестак у маі 1944.

СЫСОЕЎ Ягор Трафімавіч, н. у 1910, загінуў у жніўні 1944.

ВЁСКА ПАСЕКА-СЛАБОДКА

АЎЛАСЕНКА Мікалай Ермалаевіч, н. у 1903, загінуў 9.11.1944.

АЎЛАСЕНКА Мікіта Ермалаевіч, н. у 1907, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

АЎСЕЕНКА Дзмітрый Пракопавіч, н. у 1925, загінуў у студзені 1944.

АЎСЕЕНКА Прохар Пракопавіч, н. у 1907, загінуў у кастрычніку 1944.

БУЛЕНКОЎ Васіль Апанасавіч, н. у 1909, прапаў без вестак у лютым 1944.

ВОЛІК Якаў Сямёнавіч, н. у 1921, прапаў без вестак у 1942.

ВЯРХОЎСКІ Іван Арсенцьевіч, н. у 1920, загінуў 24.7.1941.

ДРАЧОЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1907, загінуў у верасні 1944.

ДРАЧОЎ Канстанцін Цярэнцьевіч, н. у 1925, памёр ад ран 17.5.1944.

ДУБРОЎСКІ Анатоль Рыгоравіч, н. у 1918, прапаў без вестак у лютым 1944.

ДУБРОЎСКІ Пётр Раманавіч, н. у 1924, загінуў 24.11.1943.

ЕРМАЛАЕЎ Аляксандр Піліпавіч, н. у 1905, загінуў у лютым 1944.

КАНДРАЦЕНКА Васіль Андрэевіч, н. у 1920, прапаў без вестак у 1942.

КАНДРАЦЕНКА Канстанцін Андрэевіч, н. у 1913, прапаў без вестак у лютым 1944.

КАНДРАЦЕНКА Лявон Андрэевіч, н. у 1921, загінуў у жніўні 1941.

КАНДРАЦЕНКА Ягор Іванавіч, н. у 1902, загінуў 8.3.1943.

КАНДРАЦЕНКА Якаў Андрэевіч, н. у 1913, загінуў у сакавіку 1943.

МІШАКОЎ Яўген Пятровіч, н. у 1924, ст. сярж., загінуў 14.8.1944.

ПІНЧУКОВА Таццяна Цімафееўна, н. у 1920, загінула у лютым 1945.

СОКАЛАЎ Мікалай Пятровіч, н. у 1922, прапаў без вестак у лістападзе 1944.

СТАРАСЦЕНКА Андрэй Трафімавіч, н. у 1907, памёр ад ран 22.4.1944.

ТАРАСЕНКА Аляксей Фёдаравіч, н. у 1911, прапаў без вестак у маі 1944.

ТАРАСЕНКА Іван Фёдаравіч, н. у 1907, прапаў без вестак 20.11.1941.

ТАРАСЕНКА Сідар Фёдаравіч, н. у 1903, памёр ад ран 21.5.1944.

ЦІМАШЭНКА Кандрат Паўлавіч, н. у 1904, памёр ад ран у лютым 1942.

ЦІТОЎ Пётр Адамавіч, н. у 1901, загінуў 4.1.1944.

ВЁСКА ПЯТРАВІЧЫ

АКУЛЕНКА Апанас Васілевіч, н. у 1908, прапаў без вестак у маі 1944.

АКУЛЕНКА Апанас Мікітавіч, н. у 1910, загінуў у маі 1944.

АПЕКУНОЎ Сцяпан Раманавіч, н. у 1920, загінуў 12.10.1943.

АПЕКУНОЎ Харытон Іванавіч, н. у 1905, прапаў без вестак у верасні 1941.

АРЦЁМЕНКА Ільля Іванавіч, н. у 1911, загінуў у чэрвені 1944.

АРЦЁМЕНКА Восіп Іванавіч, н. у 1913, прапаў без вестак у красавіку 1944.

АФАНАСЕНКА Іван Кузьміч, н. у 1912, загінуў у ліпені 1944.

АФАНАСЕНКА Іван Сяргеевіч, н. у 1922, загінуў 10.12.1942.

АФАНАСЕНКА Мітрафан Міхайлавіч, н. у 1900, загінуў у лютым 1944.

АФАНАСЕНКА Пётр Кузьміч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

АФАНАСЕНКА Раман Восіпавіч, н. у 1895, загінуў 24.11.1943.

БАШКІРАЎ Іван Сямёнавіч, н. у 1924, загінуў 10.7.1943.

БІЗУНОЎ Анатоль Рыгоравіч, н. у 1923, загінуў 15.9.1944.

БІЗУНОЎ Канстанцін Давыдавіч, н. у 1907, загінуў у жніўні 1944.

БІЗУНОЎ Канстанцін Рыгоравіч, н. у 1918, загінуў у лютым 1943.

БІЗУНОЎ Мікалай Фёдаравіч, н. у 1923, прапаў без вестак у сакавіку 1944.

БІЗУНОЎ Павел Паўлавіч, н. у 1903, прапаў без вестак у красавіку 1944.

БІЗУНОЎ Піліп Паўлавіч, н. у 1903, прапаў без вестак у лютым 1944.

БІЗУНОЎ Прохар Паўлавіч, н. у 1913, загінуў 4.12.1943.

БІЗУНОЎ Прохар Фёдаравіч, н. у 1898, загінуў у снежні 1941.

БІЗУНОЎ Рыгор Сцяпанавіч, н. у 1899, прапаў без вестак у верасні 1944.

БІЗУНОЎ Уладзімір Фёдаравіч, н. у 1923, прапаў без вестак у лютым 1944.

БУРАЕЎ Дзяніс Міронавіч, н. у 1897, прапаў без вестак у 1941.

БУРАЕЎ Іван Дзянісавіч, н. у 1924, загінуў у красавіку 1944.

БУРАЕЎ Іван Апанасавіч, н. у 1922, мал. лейт., загінуў 12.5.1942.

ВІХРОЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1912, прапаў без вестак у лютым 1945.

ВІХРОЎ Мікалай Лаўрынавіч, н. у 1923, прапаў без вестак у лютым 1944.

ГАЛЫНСКІ Канстанцін Акімавіч, н. у 1922, загінуў 27.12.1942.

ГАЛЫНСКІ Міхаіл Акімавіч, н. у 1925, загінуў у лістападзе 1943.

ЖУКАЎ Уладзімір Васілевіч, н. у 1921, загінуў 27.7.1941.

ЖУРАЎЛЁЎ Уладзімір Фёдаравіч, н. у 1920, загінуў у чэрвені 1943.

ІЎКІН Сяргей Андрэевіч, н. у 1908, прапаў без вестак у лютым 1944.

ІЎКІН Фядос Іванавіч, н. у 1912, прапаў без вестак у красавіку 1944.

КАВАЛЕНКА Карп Аляксеевіч, н. у 1902, загінуў у красавіку 1944.

КАВАЛЕНКА Мікалай Пракопавіч, н. у 1927, загінуў у чэрвені 1944.

КАВАЛЕНКА Пётр Пракопавіч, н. у 1897, прапаў без вестак 16.11.1943.

КАВАЛЕНКА Пракоп Пятровіч, н. у 1905, ст. сярж., памёр ад ран у лістападзе 1943.

КАЗАКОЎ Міхаіл Іванавіч, н. у 1897, загінуў у кастрычніку 1943.

КАЗНАЧЭЕЎ Якаў Аляксеевіч, н. у 1915, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

КАРНЕЕНКА Цімох Анісімавіч, н. у 1907, загінуў у красавіку 1944.

КРАМЗУКОЎ Панас Паўлавіч, н. у 1909, мал. сярж., загінуў 23.6.1944.

КУЗЬМІН Ягор Парфенавіч, н. у 1903, загінуў у лістападзе 1943.

КУКАРЭКІН Уладзімір Якаўлевіч, н. у 1921, загінуў у сакавіку 1944.

КУХАРЭНКА Канстанцін Гаўрылавіч, н. у 1921, прапаў без вестак у лютым 1944.

КУХАРЭНКА Канстанцін Ягоравіч, н. у 1899, прапаў без вестак у верасні 1944.

КУХАРЭНКА Кірыла Гаўрылавіч, н. у 1907, загінуў 16.4.1944.

КУХАРЭНКА Піліп Юр'евіч, н. у 1903, загінуў у лютым 1944.

КУХАРЭНКА Піліп Ягоравіч, н. у 1897, загінуў 25.7.1942.

КУХАРЭНКА Сцяпан Іванавіч, н. у 1915, загінуў у сакавіку 1942.

КУХАРЭНКА Сцяпан Фёдаравіч, н. у 1898, прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛЕОНЕНКА Міхаіл Нічыпаравіч, н. у 1902, загінууў у лістападзе 1943.

ЛЕОНЕНКА Сцяпан Васілевіч, н. у 1909, загінуў у красавіку 1944.

ЛУК'ЯНАЎ Мітрафан Мінавіч, н. у 1902, загінуў 7.4.1942.

ЛУК'ЯНЦАЎ Іван Пятровіч, н. у. 1902, загінуў у лютым 1944.

МАЗІКАЎ Іван Сцяпанавіч, н. у 1909, прапаў без вестак у маі 1944.

МАЦУРАЎ Васіль Піліпавіч, н. у 1918, прапаў без вестак у верасні 1944.

МАЦУРАЎ Канстанцін Піліпавіч, н. у 1915, загінуў у студзені 1945.

МЕЛЬНІКАЎ Сямён Маркавіч, н. у 1903, загінуў 6.1.1944.
МІЛАКОЎ Іван Ануфрыевіч, н. у 1913, прапаў без вестак у лютым 1944.
МІТЛАХАЎ Канстанцін Канстанцінавіч, н. у 1915, прапаў без вестак у чэрвені 1944.
МІШАКОЎ Лявон Сямёнавіч, н. у 1918, лейт., прапаў без вестак у снежні 1941.
МІШАКОЎ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1922, загінуў у лютым 1944.
МІШАКОЎ Пётр Сямёнавіч, н. у 1914, загінуў у чэрвені 1944.
МІШАКОЎ Сцяпан Сямёнавіч, н. у 1911, загінуў у ліпені 1944.
МІШАКОЎ Сямён Сямёнавіч, н. у 1922, загінуў у сакавіку 1944.
МЯДЗВЕДЗЕЎ Лявон Іванавіч, н. у 1922, загінуў 20.1.1944.
МЯДЗВЕДЗЕЎ Трафім Марцінавіч, н. у 1911, прапаў без вестак у красавіку 1944.
НІГАРЭЕЎ Міхаіл Максімавіч, н. у 1926, прапаў без вестак у маі 1944.
НОВІКАЎ Павел Рыгоравіч, н. у 1911, прапаў без вестак 4.12.1944.
ПАЗНЯКОЎ Андрэй Паўлавіч, н. у 1926, прапаў без вестак 23.8.1944.
ПАРЦЯНКОЎ Андрэй Паўлавіч, н. у 1927, загінуў у студзені 1945.
ПАРЦЯНКОЎ Міхаіл Кузьміч, н. у 1902, загінуў у жніўні 1943.
ПАРЦЯНКОЎ Сяргей Сцяпанавіч, н. у 1898, прапаў без вестак у маі 1944.
ПЕЧКУРОЎ Анатоль Піліпавіч, н. у 1925, загінуў у снежні 1944.
ПЕЧКУРОЎ Канстанцін Сідаравіч, н. у 1919, загінуў 16.7.1944.
ПЕЧКУРОЎ Піліп Рыгоравіч, н. у 1897, памёр ад ран 15.7.1942.
ПЕЧКУРОЎ Юрый Сідаравіч, н. у 1922, мал. лейт., загінуў 22.1.1945.
ПІНЧУКОЎ Андрэй Андрэевіч, н. у 1911, ст. сярж., памёр ад ран 29.3.1944.
ПІНЧУКОЎ Іван Андрэевіч, н. у 1923, загінуў у жніўні 1942.
ПІНЧУКОЎ Іван Андрэевіч, н. у 1925, загінуў 7.8.1944.
ПІНЧУКОЎ Канстанцін Піліпавіч, н. у 1912, загінуў у сакавіку 1944.
ПІНЧУКОЎ Кузьма Піліпавіч, н. у 1918, сярж., памёр ад ран 16.2.1942.
ПІНЧУКОЎ Мікіта Андрэевіч, н. у 1914, прапаў без вестак у ліпені 1941.
САФОНАЎ Іван Андрэевіч, н. у 1917, прапаў без вестак у маі 1944.
САФРОНАЎ Васіль Ануфрыевіч, н. у 1913, прапаў без вестак у лютым 1944.
СЕМЧАНКА Сідар Юр'евіч, н. у 1911, прапаў без вестак у маі 1944.
СЕРЖАНТАЎ Аляксей Іванавіч, н. у 1923, мал. лейт., загінуў 17.2.1944.
СЕРЖАНТАЎ Пётр, н. у 1906, прапаў без вестак у 1942.
СЕРЖАНТАЎ Фёдар Ануфрыевіч, н. у 1906, загінуў у палоне 23.11.1941.
СЕРЖАНТАЎ Фёдар Юр'евіч, н. у 1902, прапаў без вестак у лютым 1944.
СЕРЖАНТАЎ Харытон Юр'евіч, н. у 1905, загінуў у маі 1944.
СПАСАЎ Пётр Сяргеевіч, н. у 1910, загінуў у студзені 1945.
СТАЛЯРОЎ Васіль Сямёнавіч, н. у 1914, прапаў без вестак у красавіку 1944.
СТАЛЯРОЎ Іван Кузьміч, н. у 1925, загінуў 26.6.1943.
СТАЛЯРОЎ Мікалай Яўхімавіч, н. у 1925, прапаў без вестак у лютым 1944.
СТАЛЯРОЎ Рыгор Прохаравіч, н. у 1901, загінуў 26.11.1943.
СТАЛЯРОЎ Уладзімір Сямёнавіч, н. у 1922, прапаў без вестак у маі 1944.
СТАРАСЦЕНКА Арсен Сямёнавіч, н. у 1914, мал. лейт., загінуў 2.2.1942.
СУРМЯНКОЎ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1913, памёр ад ран 25.11.1943.
СУРМЯНКОЎ Панкрат Трафімавіч, н. у 1906, загінуў у сакавіку 1943.
СЯЛІЦКІ Кірыла Дзмітрыевіч, н. у 1911, прапаў без вестак у маі 1944.
ХАДАНОВІЧ Міхаіл Трафімавіч, н. у 1909, загінуў 24.6.1944.

ВЁСКА СТАРАГРАД

АКУЛЕНКА Васіль Трафімавіч, н. у 1922, прапаў без вестак 4.2.1944.
АКУЛЕНКА Віктар Сідаравіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1942.
АКУЛЕНКА Іван Трафімавіч, н. у 1919, ст. лейт., загінуў 31.7.1942.
АКУЛЕНКА Канстанцін Сідаравіч, н. у 1907, загінуў у красавіку 1944.
АКУЛЕНКА Міхаіл Трафімавіч, н. у 1925, памёр ад ран у жніўні 1944.
АКУЛЕНКА Павел Сідаравіч, н. у 1911, загінуў у 1944.
АКУЛЕНКА Сяргей Мікітавіч, н. у 1903, прапаў без вестак у красавіку 1944.
ГАЎРЫЛЕНКА Аляксандр Аляксандравіч, н. у 1920, загінуў у лютым 1944.
ГАЎРЫЛЕНКА Канстанцін Емяльянавіч, н. у 1920, прапаў без вестак у 1944.
ГУБЕРНЫ Андрэй Ісакавіч, н. у 1907, загінуў у жніўні 1942.
ГУБЕРНЫ Кузьма Ігнатавіч, н. у 1920, мал. сярж., памёр ад ран 12.7.1942.
ГУБЕРНЫ Лукаш Васілевіч, н. у 1913, прапаў без вестак у сакавіку 1944.
ГУБЕРНЫ Міхаіл Ігнатавіч, н. у 1918, прапаў без вестак у маі 1944.
ДРАБЫШЭЎСКІ Андрэй Пятровіч, н. у 1911, загінуў у студзені 1944.
ДУБРОЎСКІ Аляксей Васілевіч, н. у 1902, прапаў без вестак у красавіку 1944.

ДУБРОЎСКІ Мікалай Ягоравіч, н. у 1916, прапаў без вестак у маі 1944.

КАРПУШЭНКА Іван Кузьміч, н. у 1905, прапаў без вестак у красавіку 1944.

КОНУХАЎ Іван Іванавіч, н. у 1920, загінуў 11.6.1942.

ЛЕОНЧЫКАЎ Іван Маркавіч, н. у 1920, загінуў у сакавіку 1942.

ЛЕОНЧЫКАЎ Марк Васілевіч, н. у 1896, загінуў 30.12.1942.

ЛУПЕЧЭНКА Іван Антонавіч, н. у 1920, загінуў у студзені 1942.

МАРАЧКОЎСКІ Васіль Стэфанавіч, н. у 1925, памёр ад ран 15.3.1944.

МАРАЧКОЎСКІ Васіль Ягоравіч, н. у 1926, загінуў у лютым 1943.

МАРАЧКОЎСКІ Дзям'ян Апанасавіч, н. у 1915, загінуў у снежні 1941.

МАРАЧКОЎСКІ Іван Васілевіч, н. у 1902, загінуў у лістападзе 1944.

МАРАЧКОЎСКІ Ілля Апанасавіч, н. у 1902, прапаў без вестак у маі 1944.

МАРАЧКОЎСКІ Ісак Апанасавіч, н. у 1905, прапаў без вестак у ліпені 1943.

МАРАЧКОЎСКІ Канстанцін Стэфанавіч, н. у 1918, загінуў у чэрвені 1942.

МАРАЧКОЎСКІ Мітрафан Іванавіч, н. у 1917, загінуў у кастрычніку 1941.

МАРАЧКОЎСКІ Сямён Лявонавіч, н. у 1910, мал. лейт., загінуў 23.1.1945.

МАРАЧКОЎСКІ Фёдар Стэфанавіч, н. у 1920, загінуў у жніўні 1944.

МАРАЧКОЎСКІ Яфім Лаўрынавіч, н. у 1905, загінуў у ліпені 1943.

МАХАНАЎ Мікалай Емяльянавіч, н. у 1915, мал. лейт., загінуў 3.9.1941.

МЕЛЬНІКАЎ Аляксандр Фёдаравіч, н. у 1920, прапаў без вестак у верасні 1941.

МЕЛЬНІКАЎ Фёдар Андрэевіч, н. у 1919, гв. сярж., загінуў у лютым 1945.

МІРОНАЎ Васіль Сцяпанавіч, н. у 1920, загінуў у снежні 1942.

ПАЎЛОЎСКІ Лаўрын Герасімавіч, н. у 1897, прапаў без вестак 26.2.1944.

ПРОХАРАЎ Іван Аляксеевіч, н. у 1920, прапаў без вестак у лютым 1944.

ПРОХАРАЎ Фёдар Аляксеевіч, н. у 1915, загінуў у лютым 1944.

САДОЎНІКАЎ Іван Фаміч, н. у 1906, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

САДОЎНІКАЎ Уладзімір Фаміч, н. у 1919, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

САЎЧАНКА Іван Навумавіч, н. у 1910, загінуў у ліпені 1944.

ХРЫПУНКОЎ Аляксандр Андрэевіч, н. у 1917, загінуў у ліпені 1943.

ШТАПЕНКА Іосіф Сямёнавіч, н. у 1904, загінуў у красавіку 1944.

ШТАПЕНКА Восіп Емяльянавіч, н. у 1902, прапаў без вестак у лютым 1944.

ШТАПЕНКА Павел Яўменавіч, н. у 1922, прапаў без вестак у 1941.

ШТАПЕНКА Раман Ігнатавіч, н. у 1907, прапаў без вестак у снежні 1941.

ШТАПЕНКА Уладзімір Лук'янавіч, н. у 1906, загінуў у лютым 1944.

ШТАПЕНКА Піліп Іванавіч, н. у 1899, ст. сярж., загінуў 18.2.1944.

ВЁСКА ХІЗАЎ

АЛЯКСЕЕНКА Барыс Пиліпавіч, н. у 1911, прапаў без вестак у лютым 1944.

АЛЯКСЕЕНКА Іван Максімавіч, н. у 1910, прапаў без вестак у лютым 1944.

АЛЯКСЕЕНКА Апанас Іванавіч, н. у 1906, прапаў без вестак у лютым 1944.

АНДРЭЙЧЫКАЎ Іван Васілевіч, н. у 1924, прапаў без вестак у лютым 1944.

АСТАПЕНКА Сямён Сцяпанавіч, н. у 1910, прапаў без вестак 28.7.1942.

АЎЛАСЕНКА Архіп Данілавіч, н. у 1900, прапаў без вестак у лістападзе 1941.

АЎЛАСЕНКА Васіль Міхайлавіч, н. у 1923, прапаў без вестак у снежні 1944.

БАРЫСЕНКА Трыфан Рыгоравіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

БАРЫСЕНКА Фіафіл Рыгоравіч, н. у 1899, загінуў у студзені 1944.

ВЫДРАНКОВА Антаніна Дзмітрыеўна, н. у 1920, загінула ў красавіку 1943.

ВЫДРАНКОЎ Канстанцін Нічыпаравіч, н. у 1920, загінуў 13.12.1941.

ВЫДРАНКОЎ Міхаіл Дзмітрыевіч, н. у 1915, прапаў без вестак у красавіку 1944.

ВЫДРАНКОЎ Міхаіл Мікітавіч, н. у 1916, загінуў у красавіку 1944.

ГАНЧАРОЎ Андрэй Мінавіч, н. у 1913, прапаў без вестак у красавіку 1944.

ГАНЧАРОЎ Дзмітрый Мінавіч, н. у 1905, прапаў без вестак у лютым 1944.

ГАНЧАРОЎ Іван Ігнатавіч, н. у 1911, прапаў без вестак у лютым 1944.

ГАРБАЧОЎ Васіль Ануфрыевіч, н. у 1920, прапаў без вестак у лютым 1942.

ГІЗІЦКІ Іван Селівестравіч, н. у 1911, загінуў у жніўні 1941.

ГОЛУБЕЎ Уладзімір Цімафеевіч, н. у 1926, памёр ад ран 11.11.1944.

ГУБАРЭЎСКІ Акім Якаўлевіч, н. у 1894, загінуў 28.12.1941.

ЕЛІСЕЕЎ Іван Апанасавіч, н. у 1918, памёр ад ран 6.2.1944.

ЖУКОЎСКІ Сідар Мікалаевіч, н. у 1900, прапаў без вестак у лютым 1944.

ЗАХАРЭНКА Пётр Мікалаевіч, н. у 1914, ст. лейт., загінуў 7.11.1942.

ІШУКОЎ Васіль Пракопавіч, н. у 1916, загінуў у верасні 1941.

КІРЭЕЎ Рыгор Максімавіч, н. у 1910, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КІРЭЕЎ Сяргей Сямёнавіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

КІРЭЕЎ Фёдар Сямёнавіч, н. у 1895, прапаў без вестак у лютым 1944.

КОНУХАЎ Іван Міронавіч, н. у 1911, загінуў у снежні 1941.

КОНУХАЎ Рыгор Міронавіч, н. у 1900, прапаў без вестак у лютым 1944.

КУЦАНАЎ Арцём Еўстратавіч, н. у 1897, прапаў без вестак у жніўні 1944.

КУЦАНАЎ Кузьма Цітавіч, н. у 1914, прапаў без вестак у лютым 1944.

КУЦАНАЎ Максім Цітавіч, н. у 1916, прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛАПАЦЕНКА Апанас Герасімавіч, н. у 1911, прапаў без вестак у лютым 1944.

МАЕЎСКІ Аляксандр Паўлавіч, н. у 1910, загінуў у сакавіку 1945.

МАЕЎСКІ Сцяпан Паўлавіч, н. у 1916, загінуў у жніўні 1943.

МАЕЎСКІ Фама Пятровіч, н. у 1897, прапаў без вестак 19.12..1941.

МАЗІКАЎ Васіль Іванавіч, н. у 1920, загінуў у маі 1943.

МАЗІКАЎ Канстанцін Іванавіч, н. у 1900, загінуў 2.2.1943.

МАКАРАЎ Іван Сяргеевіч, н. у 1902, прапаў без вестак у ліпені 1943.

МАКАРАЎ Раман Сяргеевіч, н. у 1917, загінуў у лістападзе 1943.

МАРУЦЕНКА Аляксей Васілевіч, н. у 1909, палітрук, загінуў 6.3.1942.

МАРУЦЕНКА Канстанцін Нічыпаравіч, н. у 1919, прапаў без вестак у жніўні 1944.

МАРУЦЕНКА Міхаіл Дэмітрыевіч, н. у 1920, прапаў без вестак у лютым 1944.

МАРУЦЕНКА Нічыпар Ануфрыевіч, н. у 1891, прапаў без вестак у жніўні 1944.

МАРУЦЕНКА Апанас Гаўрылавіч, н. у 1922, прапаў без вестак у жніўні 1944.

МАРУЦЕНКА Пётр Ануфрыевіч, н. у 1903, прапаў без вестак у маі 1944.

МАРУЦЕНКА Фёдар Васілевіч, н. у 1902, прапаў без вестак у сакавіку 1943.

МАРЧАНКА Іван Васілевіч, н. у 1911, прапаў без вестак 30.11.1944.

МАТВЕЙЧЫКАЎ Дзмітрый Стэфанавіч, н. у 1916, загінуў у сакавіку 1943.

МАТВЕЙЧЫКАЎ Іван Мікітавіч, н. у 1924, гв. сярж., загінуў 28.6.1944.

МАТВЕЙЧЫКАЎ Мікалай Цімафеевіч, н. у 1915, загінуў у сакавіку 1943.

МАТВЕЙЧЫКАЎ Мікіта Раманавіч, н. у 1900, загінуў у ліпені 1941.

МАТВЕЙЧЫКАЎ Фёдар Паўлавіч, н. у 1921, прапаў без вестак у жніўні 1941.

МІХАЛЬЧАНКА Ільля Васілевіч, н. у 1902, прапаў без вестак у чэрвені 1941.

МІХАЛЬЧАНКА Кузьма Сямёнавіч, н. у 1915, загінуў у лютым 1943.

НАВУМЕНКА Аляксей Міхайлавіч, н. у 1911, загінуў у лютым 1944.

НАВУМЕНКА Міхаіл Раманавіч, н. у 1911, загінуў у кастрычніку 1942.

НАВУМЕНКА Пётр Ягоравіч, н. у 1916, загінуў у лістападзе 1943.

НАВУМЕНКА Савелій Раманавіч, н. у 1917, загінуў у ліпені 1944.

ПАПЛАЎСКІ Павел Рыгоравіч, н. у 1917, прапаў без вестак у маі 1944.

ПАПЛАЎСКІ Рыгор Пракопавіч, н. у 1921, загінуў 16.9.1943.

ПРАХОРЧАНКА Фёдар Майсеевіч, н. у 1902, загінуў у лістападзе 1942.

САЗОНАЎ Уладзімір Ануфрыевіч, н. у 1926, прапаў без вестак у 1945.

САЗОНАЎ Яфім Ільіч, н. у 1904, прапаў без вестак у красаввіку 1944.

САФРОНЕНКА Іван Віктаравіч, н. у 1911, мал. сярж., загінуў 20.4.1945.

СТАЛЬМАХОЎ Аляксандр Ануфрыевіч, н. у 1913, прапаў без вестак у жніўні 1944.

СТАЛЬМАХОЎ Канстанцін Іванавіч, н. у 1911, загінуў 14.11.1943.

УЛАСАЎ Аркадзь Кузьміч, н. у 1911, прапаў без вестак у лістападзе 1941.

УЛАСАЎ Васіль Гаўрылавіч, н. у 1904, прапаў без вестак у лютым 1944.

УЛАСАЎ Іван Емяльянавіч, н. у 1919, прапаў без вестак у лютым 1944.

УЛАСАЎ Іван Мікітавіч, н. у 1900, прапаў без вестак 21.10.1943.

УЛАСАЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1921, загінуў у лістападзе 1942.

УЛАСАЎ Міхаіл Восіпавіч, н. у 1916, ст. сярж., прапаў без вестак 23.10.1941.

УЛАСАЎ Міхаіл Сямёнавіч, н. у 1920, загінуў у жніўні 1941.

УЛАСАЎ Піліп Ермалаевіч, н. у 1910, загінуў 4.1.1944.

УЛАСАЎ Трафім Лявонавіч, н. у 1900, ген.-маёр, загінуў 14.7.1941.

УЛАСАЎ Уладзімір Сцяпанавіч, н. у 1904, прапаў без вестак у лютым 1944.

УЛАСАЎ Фёдар Сямёнавіч, н. у 1903, прапаў без вестак у ліпені 1941.

ХІЛІНСКІ Мікалай Лявонавіч, н. у 1922, памёр ад ран у 1943.

ЦЕРАХАЎ Піліп Пятровіч, н. у 1893, загінуў у красавіку 1942.

ШАНЦАВАЛАЎ Дзмітрый Сямёнавіч, н. у 1894, прапаў без вестак у 1941.

ШАРОЙКА Сяргей Сямёнавіч, н. у 1907, загінуў 14.9.1942.

ШАЎЦОЎ Лявон Якаўлевіч, н. у 1925, загінуў 14.7.1944.

ШАЎЧЭНКА Іван Васілевіч, н. у 1907, загінуў у ліпені 1941.

ШЫЛАЎ Рыгор Пятровіч, н. у 1920, загінуў 27.2.1944.

СТРУКАЧОЎСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

ВЁСКА БАРАВАЯ БУДА

АНДРЭЙЧАНКА Васіль Іванавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1945.

БАЙДОЎ Сцяпан Дзмітрыевіч, н. у 1908, загінуў у жніўні 1941.

БАРАЗЕННІКАЎ Барыс Пятровіч, н. у 1916, прапаў без вестак у сакавіку 1945.

БАРАЗЕННІКАЎ Міхаіл Іванавіч, н. у 1902, загінуў у верасні 1941.

БАРАЗЕННІКАЎ Міхаіл Пятровіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1945.

БАЧАРОЎ Іван Ермалаевіч, н. у 1909, загінуў 28.8.1944.

БАЧАРОЎ Максім Яфімавіч, н. у 1900, рад., загінуў 14.10.1942.

БАЧАРОЎ Мікалай Архіпавіч, н. у 1904, загінуў 17.4.1942.

БЕЛАКАПЫТАЎ Мікалай Паўлавіч, н. у 1925, загінуў 6.2.1944.

ВАЯВОДЗІН Серафім Еўдакімавіч, н. у 1905, загінуў у верасні 1944.

ГАТОЎСКІ Якаў Максімавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ГАЎРЫКАЎ Дзмітрый Сцяпанавіч, н. у 1906, загінуў 10.3.1945.

ГАЎРЫКАЎ Іван Трафімавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ГРЫБАНАЎ Яфім Трафімавіч, н. у 1912, загінуў у жніўні 1942.

ГУСАРАЎ Васіль Рыгоравіч, н. у 1919, загінуў.

ГУСАРАЎ Іосіф Рыгоравіч, н. у 1902, рад., загінуў.

ДРАЕВІЧ Аляксей Канстанцінавіч, н. у 1921, сярж., загінуў 11.1.1943.

ЗАЙЦАЎ Мацвей Фядосавіч, н. у 1921, лейт., памёр ад ран 7.12.1943.

ЗАЙЦАЎ Прохар Фролавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ЗАЙЦАЎ Фёдар Сяргеевіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ЗАЙЦАЎ Фёдар Фролавіч, н. у 1904, загінуў у верасні 1943.

ІВАНЬКОЎ Васіль Анісімавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ІВАНЬКОЎ Іван Анісімавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ІВАНЬКОЎ Мікалай Сяргеевіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

КАВАЛЁЎ Сяргей Якаўлевіч, н. у 1909, загінуў 25.9.1944.

КАЗЛОЎ Фёдар Данілавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

КАРПОВІЧ Дзмітрый Кірылавіч, н. у 1905, загінуў у лістападзе 1943.

КАРПОВІЧ Дзмітрый Фёдаравіч, н. у 1914, рад., загінуў 1.3.1944.

КАРПОВІЧ Іван Кірылавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

КАРПОВІЧ Піліп Андрэевіч, н. у 1905, загінуў у жніўні 1941.

КАТУРЭНКА Аляксей Несцеравіч, н. у 1922, яфр., загінуў у жніўні 1944.

КАТУРЭНКА Павел Піліпавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

КІР'ЯНАЎ Васіль Міхайлавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

КІР'ЯНАЎ Іван Пятровіч, н. у 1903, загінуў 26.7.1943.

КРАНШЧЫКАЎ Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1902, рад., загінуў 5.7.1944.

КУЗЬМЯНКОЎ Апанас Ягоравіч, н. у 1914, санітар, загінуў 11.1.1943.

КУЗЬМЯНКОЎ Іван Васілевіч, н. у 1923, загінуў 11.7.1944.

КУЧЫНСКІ Андрэй Андрэевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КУЧЫНСКІ Іван Андрэевіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

КУЧЫНСКІ Мікіта Андрэевіч, н. у 1900, рад., памёр ад ран у маі 1944.

КУЧЫНСКІ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1903, загінуў у красавіку 1944.

ЛАШКЕВІЧ Аляксандр Фаміч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛУК'ЯНЕНКА Васіль Трафімавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ЛУПЯЧЭНКА Іван Панцеляймонавіч, н. у 1921, старш., загінуў 3.1.1942.

МАЛАТКОЎ Сцяпан Апанасавіч, н. у 1905, сярж., прапаў без вестак у маі 1944.

МАЛАШАНКА Якаў Васілевіч, н. у 1897, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

МОРЫН Пётр Антонавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у 1944.

НІКІЦІН Аляксандр Майсеевіч, н. у 1913, рад., загінуў 24.11.1941.

ПАЛЯКОЎ Васіль Піменавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ПАЛЯКОЎ Мікалай Фёдаравіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у верасні 1941.

ПАПКОЎ Анатоль Паўлавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАПКОЎ Андрэй Паўлавіч, н. у 1916, палітрук, памёр ад ран 5.12.1942.

ПАПКОЎ Васіль Дзямідавіч, н. у 1917, загінуў у ліпені 1942.

ПАПКОЎ Дзмітрый Сямёнавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ПАПКОЎ Іван Дзям'янавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ПАПКОЎ Каліна Ігнатавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАПКОЎ Мітрафан Карпавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ПАПКОЎ Міхаіл Паўлавіч, н. у 1919, рад., загінуў у верасні 1944.

ПАШКЕВІЧ Іван Гардзеевіч, н. у 1919, старш., прапаў без вестак у красавіку 1944.

РАГОЖНІКАЎ Васіль Іванавіч, н. у 1902, загінуў у жніўні 1941.

РАГОЖНІКАЎ Васіль Піменавіч, н. у 1912, рад., загінуў у маі 1944.

РАГОЖНІКАЎ Васіль Сямёнавіч, н. у 1902, загінуў у лістападзе 1943.

РАГОЖНІКАЎ Марк Захаравіч, н. у 1918, сярж., прапаў без вестак у лютым 1944.

РАФАЛЬСКІ Васіль Філімонавіч, н. у 1921, загінуў у чэрвені 1942.

РАФАЛЬСКІ Іван Рыгоравіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

РАФАЛЬСКІ Мікалай Філімонавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

РАФАЛЬСКІ Панкрат Рыгоравіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

РАФАЛЬСКІ Фёдар Арцёмавіч, н. у 1914, сярж., прапаў без вестак у лютым 1944.

САЎЧАНКА Андрэй Піліпавіч, н. у 1900, рад., загінуў 25.2.1944.

СІЛЬЧАНКА Аляксей Іванавіч, н. у 1906, загінуў 4.11.1944.

СІЛЬЧАНКА Фёдар Аляксандравіч, н. у 1914, загінуў у жніўні 1941.

СТАЛЬМАКОЎ Аляксей Іванавіч, н. у 1926, загінуў 9.9.1944.

СТАЛЬМАКОЎ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ТАНАНАЎ Сцяпан Пятровіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ТУРЛАКОЎ Іван Кандрацьевіч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак у ліпені 1943.

ШАЛЫГА Раман Васілевіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШАЛЫГА Ягор Васілевіч, н. у 1903, загінуў 25.4.1944.

ЯНКОЎСКІ Дзяніс Філімонавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак 1.2.1942.

ЯЎМЕНЕНКА Іван Андрэевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ЯЎМЕНЕНКА Міхаіл Андрэевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ВЁСКА ГАРАДОК

АНДРЭЙЧАНКА Андрэй Сяргеевіч, н. у 1902, ст. лейт., загінуў 15.2.1944.

АНДРЭЙЧАНКА Васіль Якаўлевіч, н. у 1903, загінуў у лютым 1944.

АНДРЭЙЧАНКА Даніла Сяргеевіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

АРЦЁМЕНКА Васіль Сямёнавіч, н. у 1902, загінуў у чэрвені 1944.

АРЦЁМЕНКА Васіль Цімафеевіч, н. у 1922, мал. сярж., памёр ад ран 30.5.1942.

АСАЧОЎ Іван Ісакавіч, н. у 1912, загінуў у чэрвені 1941.

АФАНАСЕНКА Е. С., н. у 1922, загінуў 10.12.1942.

АФАНАСЕНКА Іван Анісімавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

АФАНАСЕНКА Іван Ермалаевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

АФАНАСЕНКА Кірыла Анісімавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

БАРАНАЎ Іван Антонавіч, н. у 1920, памёр ад ран 10.2.1944.

БАРАНАЎ Павел Сяргеевіч, н. у 1906, памёр ад ран 28.3.1944.

БАЧАРОЎ Павел Сямёнавіч, н. у 1911, рад., загінуў 28.2.1944.

БЕЛАВУСАЎ Карней Мікалаевіч, н. у 1903, рад., загінуў 1.3.1944.

БЕЛАВУСАЎ Кірыла Фаміч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

БЕЛАВУСАЎ Павел Фёдаравіч, н. у 1921, загінуў у снежні 1943.

БЕЛАВУСАЎ Піліп Фаміч, н. у 1901, загінуў у снежні 1942.

ГАЛАДЗЕЙКА Сямён Рыгоравіч, н. у 1910, загінуў у верасні 1943.

ГЕРАСІМЕНКА Аляксандр Ігнатавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ГЕРАСІМЕНКА Павел Ігнатавіч, н. у 1922, ст. сярж., загінуў 19.7.1942.

ДЗЕНІСЕНКА Іван Трафімавіч, н. у 1910, загінуў у лістападзе 1943.

ДЗЯМІДАЎ Іван Пятровіч, н. у 1926, рад., загінуў 29.4.1945.

ДЗЯМІДАЎ Іваў Сямёнавіч, н. у 1907, загінуў у красавіку 1944.

ДЗЯМІДАЎ Мікалай Паўлавіч, н. у 1917, рад., загінуў 1.3.1944.

ДЗЯМІДАЎ Мікалай Сямёнавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ІВАНОЎ Павел Ягоравіч, н. у 1920, загінуў у чэрвені 1944.

КАВАЛЁЎ Антон Апанасавіч, н. у 1912, загінуў у ліпені 1941.

КАВАЛЁЎ Іван Апанасавіч, н. у 1903, загінуў 4.12.1944.

КАВАЛЁЎ Канстанцін Аляксандравіч, н. у 1911, загінуў у жніўні 1942.

КАВАЛЁЎ Пётр Пятровіч, н. у 1907, загінуў у кастрычніку 1944.

КАВАЛЁЎ Рыгор Пятровіч, н. у 1904, загінуў у чэрвені 1944.

КАВАЛЁЎ Якаў Іванавіч, н. у 1904, загінуў у лютым 1944.

КАРНЕЕНКА Ягор Нічыпаравіч, н. у 1902, загінуў у кастрычніку 1941.

КРУПЕНЬКА Сцяпан Іосіфавіч, н. у 1913, рад., загінуў 24.11.1941.

ЛАТЫШАЎ Іван Іванавіч, н. у 1913, загінуў у чэрвені 1944.

ЛАТЫШАЎ Якаў Іванавіч, н. у 1918, загінуў у красавіку 1944.

ЛІСІМЕНКА Васіль Піліпавіч, н. у 1902, загінуў у красавіку 1944.

ЛІСІМЕНКА Захар Пятровіч, н. у 1902, загінуў 24.7.1944.

ЛІСІМЕНКА Захар Пятровіч, н. у 1918, яфр., загінуў 29.6.1944.

МАРЧАНКА Васіль Аляксеевіч, н. у 1926, загінуў 5.8.1944.

МАРЧАНКА Васіль Андрэевіч, н. у 1911, загінуў 18.3.1945.

МАРЧАНКА Уладзімір Аляксеевіч, н. у 1925, рад., загінуў 5.8.1944.

НАБАКАЎ Сцяпан, н. у 1908, загінуў у красавіку 1944.

ПЕЎНЕЎ Іван Фаміч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПЕЎНЕЎ Ісак Фёдаравіч, н. у 1910, загінуў у чэрвені 1944.

ПЕЎНЕЎ Максім Лявонавіч, н. у 1902, загінуў у снежні 1943.

ПЕЎНЕЎ Максім Фаміч, н. у 1913, загінуў у лютым 1942.

ПЕЎНЕЎ Рыгор Пятровіч, н. у 1917, прапаў без вестак 5.12.1942.

ПІМЕНАЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1905, рад., загінуў 30.1.1945.

ПЯТРОЎ Апанас Ісакавіч, н. у 1901, ст. сярж., загінуў 20.3.1945.

ПЯТРОЎ Іван Ісакавіч, н. у 1914, загінуў у красавіку 1945.

ПЯТРОЎ Ілья Тарасавіч, н. у 1911, загінуў у ліпені 1944.

ПЯТРОЎ Рыгор Ісакавіч, н. у 1924, рад., памёр ад ран 22.2.1945.

САПЕГА Аляксей Барысавіч, н. у 1917, загінуў у чэрвені 1944.

СЕЛЯДЦОЎ Васіль Пятровіч, н. у 1922, ст. сярж., памёр ад ран 2.3.1944.

СЕЛЯЗНЁЎ Іван Пятровіч, н. у 1918, загінуў у лютым 1944.

СЕЛЯЗНЁЎ Міхаіл Лукіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СЕЛЯЗНЁЎ Пётр Лукіч, н. у 1905, загінуў у жніўні 1941.

СЕЛЯЗНЁЎ Пётр Яфімавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

СІЛЯВАНАЎ Іван Аўрамавіч, н. у 1911, загінуў у лістападзе 1941.

ЦІМАШЭНКА Іван Антонавіч, н. у 1910, загінуў у кастрычніку 1943.

ШАРОЙКА Іван Лукіч, н. у 1911, загінуў 1.3.1944.

ШУТОЎ Цімафей Міхайлавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у ліпені 1941.

ЯФІМАЎ Емяльян Андрэевіч, н. у 1921, загінуў у ліпені 1943.

ЯФІМАЎ Іван Андрэевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак 21.10.1941.

ЯФІМАЎ Пётр Андрэевіч, н. у 1906, загінуў у лістападзе 1941.

ЯФІМАЎ Фама Савельевіч, н. у 1916, сярж., загінуў 2.9.1942.

ЯФІМАЎ Фядос Іванавіч, н. у 1906, рад., загінуў 5.2.1944.

ВЁСКА ДОРКІ

ВАРАБ'ЁЎ Трафім Рыгоравіч, н. у 1911, рад., загінуў 7.8.1942.

ВЁСКА ДУБАВІЦА

АГУНЬКОЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1917, загінуў у чэрвені 1944.

ГАРБАЧОЎ Архіп Васілевіч, н. у 1922, загінуў 10.8.1941.

ГАРБАЧОЎ Дзмітрый Васілевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак 28.9.1941.

ГРЫБАНАЎ Васіль Пятровіч, н. у 1910, загінуў у красавіку 1944.

ГРЫЦОЎ Раман Патапавіч, н. у 1920, загінуў у чэрвені 1942.

ГРЫЦОЎ Сямён Патапавіч, н. у 1912, загінуў 2.3.1944.

ГРЫЦОЎ Сямён Пятровіч, н. у 1900, загінуў у чэрвені 1944.

ДУРАНКОВА Варвара Кандратаўна, н. у 1917, загінула ў 1941.

ДУРАНКОЎ Іван Калінавіч, н. у 1910, загінуў у верасні 1944.

ДУРАНКОЎ Кандрат Рыгоравіч, н. у 1897, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДУРАНКОЎ Карп Адамавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак 20.8.1941.

ДУРАНКОЎ Кузьма Максімавіч, н. у 1904, загінуў 12.8.1941.

ЖУРАЎЛЁЎ Іван Андрэевіч, н. у 1910, загінуў у верасні 1944.

ЖУРАЎЛЁЎ Ціхан Іванавіч, н. у 1919, загінуў 10.10.1942.

ЗАХАРЭНКА Іван Васілевіч, н. у 1918, загінуў 23.11.1941.

ЗАХАРЭНКА Уладзімір Іванавіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ІСАНКОЎ Васіль Аўрамавіч, н. у 1915, загінуў у лютым 1944.

ІСАЧАНКА Аляксей Конанавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1941.

ІСАЧАНКА Васіль Дзям'янавіч, н. у 1902, загінуў у лютым 1944.

ІСАЧАНКА Васіль Дзям'янавіч, н. у 1909, загінуў у ліпені 1941.

ІСАЧАНКА Гарасім Конанавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ІСАЧАНКА Сямён Дзям'янавіч, н. у 1924, рад., загінуў 25.3.1944.

КАРНАВУШАНКА Архіп Платонавіч, н. у 1911, загінуў у жніўні 1941.

КАРНАВУШАНКА Васіль Акімавіч, н. у 1923, рад., загінуў 18.1.1944.

КАРНАВУШАНКА Васіль Архіпавіч, н. у 1907, загінуў 14.4.1945.

КАРНАВУШАНКА Васіль Максімавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у 1945.

КАРНАВУШАНКА Васіль Платонавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак 5.1.1944.

КАРНАВУШАНКА Васіль Платонавіч, н. у 1907, загінуў 16.10.1944.

КАРНАВУШАНКА Васіль Філімонавіч, н. у 1920, рад., памёр ад ран у лютым 1944.

КАРНАВУШАНКА Іван Пiліпавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у 1945.

КАРНАВУШАНКА Іван Ціханавіч, н. у 1911, загінуў у ліпені 1941.

КАРНАВУШАНКА Іван Яўціхавіч, н. у 1900, загінуў 21.11.1943.

КАРНАВУШАНКА Міхаіл Ульянавіч, н. у 1911, загінуў у красавіку 1944.

КАРНАВУШАНКА Міхаіл Яўціхавіч, н. у 1925, рад., загінуў 22.12.1943.

КАРНАВУШАНКА Рыгор Аўрамавіч, н. у 1899, рад., загінуў 5.10.1941.

КАРНАВУШАНКА Філімон Мікітавіч, н. у 1897, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАРНАВУШАНКА Цімафей Мікітавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

КАРНАВУШАНКА Якаў Акімавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак 5.2.1944.

КАШУРЭНКА Васіль Данілавіч, н. у 1907, загінуў у лютым 1944.

КУРБАЦКІ Васіль Ігнатавіч, н. у 1915, загінуў у студзені 1945.

ЛЕМЕНТАЎ Дзмітрый Пятровіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ЛЕПУХАЎ Андрэй Піліпавіч, н. у 1913, загінуў у маі 1944.

ЛЕПУХАЎ Ігнат Архіпавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛЕПУХАЎ Павел Яфрэмавіч, н. у 1918, прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛЕПУХАЎ Сямён Міхайлавіч, н. у 1901, загінуў у красавіку 1944.

ЛЕПУХАЎ Сямён Пракопавіч, н. у 1910, загінуў 21.3.1945.

ЛЕЎЧАНКА Ягор Ягоравіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак у 1945.

ЛУК'ЯНЕНКА Макар Дзянісавіч, н. у 1908, загінуў 24.7.1944.

ЛЮБУЦІН Дзмітрый Анісімавіч, н. у 1916, загінуў у чэрвені 1944.

ЛЮБУЦІН Еўдакім Ціханавіч, н. у 1908, загінуў у красавіку 1944.

ЛЮБУЦІН Іван Арцёмавіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

ЛЮБУЦІН Лявон Фаміч, н. у 1915, загінуў у жніўні 1944.

ЛЮБУЦІН Мікалай Сідаравіч, н. у 1921, рад., загінуў 10.2.1942.

ЛЮБУЦІН Рыгор Дзмітрыевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у ліпені 1941.

МАЛАШАНКА Іван Ягоравіч, н. у 1908, загінуў 28.4.1944.

МАЛАШАНКА Парфен, н. у 1904, загінуў у верасні 1942.

МАЛАШАНКА Уладзімір Фёдаравіч, н. у 1910, загінуў у красавіку 1944.

МІНОЖАНКА Апанас Кузьміч, н. у 1901, рад., загінуў 21.2.1944.

МІНОЖАНКА Канстанцін Фёдаравіч, н. у 1912, загінуў у жніўні 1941.

НІКІЦІН Васіль Кандратавіч, н. у 1915, ст. сярж., загінуў 16.4.1944.

НІКІЦІН Церах Кандратавіч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

НІКІЦІН Яфім Кандратавіч, н. у 1921, рад., памёр ад ран 5.1.1944.

НІКІЦІНА Анастасія Кандратаўна, н. у 1910, загінула ў жніўні 1941.

ПАЛТАРЫЧЭНКА Іван Емяльянавіч, н. у 1926, рад., загінуў 18.2.1945.

ПАЛТАРЫЧЭНКА Павел Андрэевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак 3.4.1944.

ПЕТРАЧЭНКА Міхаіл Раманавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ПЕТРАЧЭНКА Павел Мікітавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ПЕТРАЧЭНКА Пётр Талімавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПЕТРАЧЭНКА Рыгор Піменавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ПЕТРАЧЭНКА Сяргей Фёдаравіч, н. у 1918, лейт., прапаў без вестак у лютым 1942.

ПІСКУНОЎ Міхаіл Фёдаравіч, н. у 1920, загінуў у лютым 1944.

ПІСКУНОЎ Якаў Фёдаравіч, н. у 1924, загінуў у снежні 1944.

ПРАХАРЭНКА Мікалай Платонавіч, н. у 1912, загінуў у красавіку 1944.

САМАХВАЛАЎ Васіль Мікітавіч, н. у 1903, загінуў у красавіку 1945.

СІДАРЭНКА Дзмітрый Яфімавіч, н. у 1910, загінуў у верасні 1943.

СІДАРЭНКА Іван Паўлавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

СІДАРЭНКА Трафім Іларыёнавіч, н. у 1920, загінуў у лютым 1944.

СУПІЧЭНКА Аляксандр Іванавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у 1945.

СЯНЬКОЎ Даніла Захаравіч, н. у 1913, загінуў 19.1.1945.

ШЭМЕТАЎ Даніла Мікалаевіч, н. у 1903, рад., загінуў 5.1.1944.

ШЭМЕТАЎ Кандрат Мікітавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак 5.10.1941.

ШЭМЕТАЎ Кузьма Мікітавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак 5.10.1941.

ШЭМЕТАЎ Міхаіл Ягоравіч, н. у 1906, загінуў у жніўні 1941.

ШЭМЕТАЎ Пётр Мікалаевіч, н. у 1921, загінуў у верасні 1943.

ШЭМЕТАЎ Пётр Мікітавіч, н. у 1918, загінуў 30.11.1943.

ШЭМЕТАЎ Рыгор Мікітавіч, н. у 1911, загінуў у лістападзе 1944.

ШЭМЕТАЎ Цімафей Мікітавіч, н. у 1908, загінуў у красавіку 1944.

ПАСЁЛАК ЖДАНАЎ

БАДЗЯНКОЎ Аляксандр Сяргеевіч, н. у 1918, сярж., прапаў без вестак 2.2.1944.

БАДЗЯНКОЎ Іван Іванавіч, н. у 1908, загінуў у жніўні 1941.

БАДЗЯНКОЎ Іван Кірылавіч, н. у 1906, загінуў у красавіку 1945.

БАДЗЯНКОЎ Мікалай Мікітавіч, н. у 1909, загінуў у лютым 1944.

БАДЗЯНКОЎ Пётр Карпавіч, н. у 1910, загінуў у снежні 1943.

БАДЗЯНКОЎ Платон Фядотавіч, н. у 1911, загінуў у сакавіку 1945.

БАДЗЯНКОЎ Трыфан Фядотавіч, н. у 1899, мал. сярж., загінуў 12.1.1943.

БАДЗЯНКОЎ Цімафей Мікалаевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у студзені 1945.

БАЛАХОНАЎ Аляксандр Марцінавіч, н. у 1916, загінуў у ліпені 1942.

ВАРАБ'ЁЎ Аляксандр Іванавіч, н. у 1922, рад., загінуў 25.11.1943.

ВАРАБ'ЁЎ Андрэй Міхайлавіч, н. у 1922, мал. сярж., загінуў 5.10.1943.

ВАРАБ'ЁЎ Віктар Емяльянавіч, н. у 1924, рад., загінуў 30.10.1944.

ВАРАБ'ЁЎ Емяльян Якаўлевіч, н. у 1902, загінуў у кастрычніку 1942.

ФЕДАРЭНКА Васіль Мікітавіч, н. у 1921, загінуў 28.12.1943.

ФЕДАРЭНКА Іван Цярэнцьевіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

ЮДЗЯНКОЎ Мікалай Мікітавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ВЁСКА КОЛАСАВА

БАЛАХОНАЎ Ануфрый Апанасавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

БАЛАХОНАЎ Апанас Цярэнцьевіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

БАЛАХОНАЎ Васіль Апанасавіч, н. у 1895, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

БАЛАХОНАЎ Васіль Сцяпанавіч, н. у 1913, рад., загінуў 4.3.1944.

БАЛАХОНАЎ Васіль Фядотавіч, н. у 1914, рад., загінуў 21.2.1944.

БАЛАХОНАЎ Іван Рыгоравіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1945.

БАРЫСЕНКА Пётр Ермалаевіч, н. у 1919, ст. сярж., прапаў без вестак 15.8.1944.

БРЫЧЫКАЎ Аляксандр Яўціхавіч, н. у 1919, рад., загінуў 11.9.1942.

ДАНІЛЕНКА Ілья Парфенавіч, н. у 1919, загінуў у жніўні 1941.

ДАНІЛЕНКА Мітрафан Рыгоравіч, н. у 1908, загінуў у студзені 1943.

ЕРМАКОЎ Цімафей Іванавіч, н. у 1913, загінуў у жніўні 1941.

ЗАЙЦАЎ Іван Іванавіч, н. у 1917, рад., загінуў 7.1.1943.

КРАЎЦОЎ Андрэй Сафонавіч, н. у 1908, загінуў 10.8.1943.

КРАЎЦОЎ Канстанцін Сафонавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак 27.10.1944.

КУРБАЦКІ Аляксей Кузьміч, н. у 1919, загінуў у верасні 1941.

ЛАРЧАНКА Яўціхій Аляксандравіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ЛАЎРЭНЕНКА Кірыла Рыгоравіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1941.

МІХАЛЕНКА Іван Парфенавіч, н. у 1921, загінуў у лютым 1944.

МІХАЛЕНКА Парфен Парфенавіч, н. у 1916, загінуў у верасні 1942.

ШАРАМЕЦЕЎ Васіль Мацвеевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ШАРАМЕЦЕЎ Іван Васілевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ШАРАМЕЦЕЎ Іван Рыгоравіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШАРАМЕЦЕЎ Сяргей Рыгоравіч, н. у 1918, загінуў у жніўні 1944.

ШАРАМЕЦЕЎ Фрол Рыгоравіч, н. у 1916, загінуў у жніўні 1943.

ВЁСКА ЛЕСАВАЯ БУДА

АЛЕПІНАЎ Іван Якаўлевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

АЛЕПІНАЎ Якаў Пятровіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

БАБАКОЎ Максім Іванавіч, н. у 1904, загінуў у ліпені 1941.

БАРАЗЕННІКАЎ Васіль Цімафеевіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

БАРАЗЕННІКАЎ Піліп Савельевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак 5.5.1944.

БЕЛАКАПЫТАЎ Дамітрый Аляксеевіч, н. у 1918, загінуў у лютым 1944.

БУТРОМЕНКА Мацвей Ісакавіч, н. у 1912, загінуў у лютым 1944.

ВІНГУРА Павел Васілевіч, н. у 1906, загінуў 28.7.1944.

ГРЫБАНАЎ Цімафей Васілевіч, н. у 1911, загінуў у жніўні 1941.

ГРЫБАНАЎ Цімафей Трафімавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ГУСАРАЎ Іван Сцяпанавіч, н. у 1907, сярж., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГУСАРАЎ Ілья Андрэевіч, н. у 1913, загінуў у кастрычніку 1943.

ГУСАРАЎ Максім Сцяпанавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ГУСАРАЎ Якаў Сцяпанавіч, н. у 1917, рад., загінуў 1.1.1943.

ДЗІНДЗІКАЎ Пётр Нілавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДРАЕВІЧ Іван Пілілавіч, н. у 1913, загінуў у чэрвені 1944.

ДРАЕВІЧ Фёдар Пілілавіч, н. у 1921, сярж., загінуў 13.3.1943.

ЗАЙЦАЎ Васіль Фролавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

КАЗЛОЎ Анісім Фаміч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАЗЛОЎ Анісім Фаміч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАЗЛОЎ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1926, рад., загінуў 14.4.1945.

КАЗЛОЎ Міхаіл Нічыпаравіч, н. у 1902, сярж., загінуў 21.11.1942.
КУЗЬМЯНКОЎ Іван Пракопавіч, н. у 1903, рад., загінуў 1.3.1944.
КУЗЬМЯНКОЎ Піліп Васілевіч, н. у 1918, рад., загінуў 2.8.1944.
КУРБАТАЎ Іван Пятровіч, н. у 1904, загінуў у лютым 1944.
КУРБАЦКІ Нічыпар Сяргеевіч, н. у 1904, загінуў у сакавіку 1945.
КУЦЭПАЛАЎ Аляксей Макеевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.
КУЧЫНСКІ Міхаіл Прохаравіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у маі 1944.
КУЧЫНСКІ Павел Андрэевіч, н. у 1915, загінуў у чэрвені 1944.
ПАПКОЎ Андрэй Гаўрылавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
РАГОЖНІКАЎ Павел Міхайлавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у маі 1944.
РАГОЖНІКАЎ Пётр Міхайлавіч, н. у 1902, рад., загінуў 1.3.1944.
СІЛЬЧАНКА Анатоль Антонавіч, н. у 1915, загінуў у маі 1942.
СІЛЬЧАНКА Фёдар Паўлавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
ФІЛІПЧАНКА Антон Іванавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.
ФІЛІПЧАНКА Васіль Антонавіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.
ЧЫЖЫКАЎ Міхаіл Іосіфавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у маі 1944.
ЯЎМЕНЕНКА Сяргей Пракопавіч, н. у 1904, рад., загінуў 1.3.1944.

ПАСЁЛАК ЛОЗКІ

КРАСАКОЎ Барыс Нічыпаравіч, н. 1911, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.
ПРЫМАКОЎ Іван Архіпавіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак у маі 1944.
ЦІХАНАЎ Станіслаў Мацвеевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак 6.6.1944.

ВЁСКА МАТОРАЎКА

БАБУЧЭНКА Васіль Іванавіч, н. у 1924, рад., загінуў 25.2.1944.
БАБУЧЭНКА Міхаіл Іванавіч, н. у 1912, загінуў у верасні 1944.
ЖУРАЎЛЁЎ Андрэй Ануфрыевіч, н. у 1904, загінуў у маі 1944.
ЖУРАЎЛЁЎ Андрэй Дзмітрыевіч, н. у 1904, загінуў у жніўні 1941.
ЖУРАЎЛЁЎ Гаўрыла Андрэевіч, н. у 1900, загінуў у лютым 1944.
ЖУРАЎЛЁЎ Іван Іванавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.
ЖУРАЎЛЁЎ Мацвей Іванавіч, н. у 1910, загінуў 9.1.1944.
ЖУРАЎЛЁЎ Павел Авяр'янавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.
ЖУРАЎЛЁЎ Павел Іванавіч, н. у 1920, рад., загінуў 28.11.1942.
ЖУРАЎЛЁЎ Пётр Апанасавіч, н. у 1911, загінуў 7.6.1944.
ЖУРАЎЛЁЎ Уладзімір Фёдаравіч, н. у 1920, рад., загінуў у чэрвені 1943.
ЖУРАЎЛЁЎ Якаў Марцінавіч, н. у 1906, загінуў у верасні 1944.
КАПАЧОЎ Міхаіл Германавіч, н. у 1911, загінуў у жніўні 1943.
ЛАРЧАНКА Савелій Рыгоравіч, н. у 1908, загінуў у верасні 1944.
ЛЕПУХАЎ Мікалай Сяргеевіч, н. у 1915, загінуў у лютым 1944.
РАГАВЕНКА Аляксей Васілевіч, н. у 1908, загінуў у чэрвені 1944.
РАГАВЕНКА Іван Яфімавіч, н. у 1919, загінуў у красавіку 1945.
РАГАВЕНКА Пётр Васілевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
РАГАВЕНКА Пракоп Сілавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.
РАГАВЕНКА Фядосій Яфімавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.
СЕМЯНКОЎ Іосіф Ільіч, н. у 1900, загінуў у ліпені 1941.
ШЫТАЎ Павел Пятровіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у маі 1944.
ШЫТАЎ Ягор Пятровіч, н. у 1911, загінуў у ліпені 1941.

ВЁСКА МІХАЛЁЎКА

АКСЕНЦЬЕЎ Віктар Агеевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.
АКСЕНЦЬЕЎ Мін Навумавіч, н. у 1897, прапаў без вестак у лютым 1944.
АКСЕНЦЬЕЎ Пётр Герасімавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
БАБУЧЭНКА Васіль Іванавіч, н. у 1923, рад., загінуў 28.2.1943.
БАБУЧЭНКА Якаў Ігнатавіч, н. у 1910, рад., загінуў 25.3.1944.
БАГДАНОВІЧ Іван Прохаравіч, н. у 1900, загінуў у сакавіку 1944.
ГАРЭЛІКАЎ Іван Іосіфавіч, н. у 1921, мал. лейт., загінуў 28.8.1942.
ГАРЭЛІКАЎ Ульян Іванавіч, н. у 1905, старш., загінуў 22.11.1944.
ДАНІЛЕНКА Іван Фёдаравіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
ЖУРАЎЛЁЎ Даніла Фядотавіч, н. у 1919, ст. сярж., загінуў у жніўні 1942.
ЖУРАЎЛЁЎ Пётр Сігнеевіч, н. у 1925, загінуў 24.7.1944.
ЖУРАЎЛЁЎ Пётр Сцяпанавіч, н. у 1911, загінуў у жніўні 1941.
ЖУРАЎЛЁЎ Сігней Васілевіч, н. у 1897, рад., прапаў без вестак 23.11.1941.
ЖУРАЎЛЁЎ Уладзімір Сцяпанавіч, н. у 1911, загінуў у кастрычніку 1944.

ЖУРАЎЛЁЎ Ціт Іванавіч, н. у 1909, рад., загінуў 27.6.1944.

ЖУРАЎЛЁЎ Ягор Іванавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛАБУЗАЎ Аляксей Патапавіч, н. у 1903, рад., памёр ад ран 27.2.1944.

ЛАБУЗАЎ Андрэй Яфімавіч, н. у 1899, рад., загінуў 2.4.1944.

ЛАБУЗАЎ Кліменцій Патапавіч, н. у 1911, загінуў 9.2.1945.

ЛАБУЗАЎ Мікалай Яфімавіч, н. у 1906, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ЛАБУЗАЎ Раман Яфімавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак 8.8.1944.

ЛАБУЗАЎ Раман Яфімавіч, н. у 1914, загінуў у сакавіку 1945.

ЛАРЧАНКА Арцём Марцінавіч, н. у 1912, загінуў 23.2.1944.

ЛАРЧАНКА Канстанцін Пятровіч, н. у 1917, рад., загінуў 5.1.1944.

ЛАРЧАНКА Марыя Іванаўна, н. у 1913, загінула ў верасні 1943.

ЛАРЧАНКА Пётр Цімафеевіч, н. у 1904, загінуў 21.2.1944.

ЛЕЎЧАНКА Сямён Ягоравіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ЛЕЎЧАНКА Якаў Ягоравіч, н. у 1903, загінуў у чэрвені 1944.

МАРЫЕНКА Мікалай Трафімавіч, н. у 1920, сярж., загінуў 27.7.1943.

МАРЫЕНКА Якаў Васілевіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак 25.10.1944.

МЯЖЭННЫ Ісак Паўлавіч, н. у 1912, загінуў у кастрычніку 1944.

МЯЖЭННЫ Раман Паўлавіч, н. у 1904, рад., загінуў 25.7.1944.

МЯЖЭННЫ Сцяпан Захаравіч, н. у 1924, мал. сярж., загінуў 17.4.1945.

ПУТАЎ Барыс Сяргеевіч, н. у 1908, загінуў у чэрвені 1942.

РАГАВЕНКА Адам Емяльянавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

РАГАВЕНКА Павел Антонавіч, н. у 1904, загінуў у снежні 1943.

РАГАВЕНКА Фёдар Іванавіч, н. у 1918, рад., загінуў 5.1.1944.

РАГАВЕНКА Цімафей Іванавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

УТКІН Іван Фёдаравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ХАЎРУКОЎ Андрэй Аляксандравіч, н. у 1914, загінуў у чэрвені 1944.

ХАЎРУКОЎ Сяргей Аляксеевіч, н. у 1914, загінуў у ліпені 1941.

ЧАРНЯКОЎ Васіль Фадзеевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЧАРНЯКОЎ Піліп Лазаравіч, н. у 1916, загінуў у чэрвені 1944.

ШЭМЕТАЎ Мікіта Ягоравіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у 1945.

ВЁСКА НОРКАЎШЧЫНА

БАЛЯНКОЎ Леанід Апанасавіч, н. у 1926, загінуў 3.2.1945.

БЫЧКОЎ Леанід Аўрамавіч, н. у 1904, загінуў у снежні 1944.

БЫЧКОЎ Фёдар Аўрамавіч, н. у 1910, загінуў у красавіку 1944.

ДАВЫДАЎ Даніла Кірылавіч, н. у 1908, загінуў у лютым 1945.

ДЗЕНІСЕНКА Апанас Трафімавіч, н. у 1917, старш., загінуў 24.5.1943.

ДЗЕРГАЧОЎ Аляксандр Кірылавіч, н. у 1918, загінуў у лютым 1944.

ДЗЕРГАЧОЎ Іван Кірылавіч, н. у 1920, рад., загінуў 27.4.1945.

ДЗЕРГАЧОЎ Савелій Данілавіч, н. у 1905, мал. сярж., загінуў 6.3.1944.

ДУБАДЗЕЛАЎ Пётр Сяргеевіч, н. у 1913, загінуў у снежні 1943.

ЗВЯРКОЎ Кірыла Яфімаіч, н. у 1908, загінуў у чэрвені 1944.

ЗВЯРКОЎ Пётр Яфімавіч, н. у 1903, рад., загінуў 22.1.1944.

КАЗЯНКОЎ Васіль Емяльянавіч, н. у 1926, загінуў у снежні 1943.

КАЗЯНКОЎ Емяльян Ахрэмавіч, н. у 1908, загінуў у снежні 1943.

КАЗЯНКОЎ Іван Мінавіч, н. у 1915, загінуў у снежні 1943.

КАЗЯНКОЎ Максім Ягоравіч, н. у 1922, загінуў у чэрвені 1944.

КАЗЯНКОЎ Мікалай Лукіч, н. у 1920, загінуў у жніўні 1943.

КАЗЯНКОЎ Сяргей Мінавіч, н. у 1924, загінуў у верасні 1941.

КАЗЯНКОЎ Ягор Лукіч, н. у 1918, загінуў у жніўні 1943.

КАЗЯНКОЎ Якаў Ахрэмавіч, н. у 1915, загінуў у снежні 1943.

КАНДРАШКОЎ Васіль Міхайлавіч, н. у 1915, загінуў 11.6.1941.

КАНДРАШКОЎ Марк Сапронавіч, н. у 1914, загінуў 26.7.1941.

КІРЫЕНКА Аляксей Яфімавіч, н. у 1910, загінуў 7.1.1944.

КІРЫЕНКА Барыс Давыдавіч, н. у 1907, загінуў у снежні 1943.

КІРЫЕНКА Федасей Зіноўевіч, н. у 1922, загінуў 23.1.1944.

МАЛІНАЎ Захар Андрэевіч, н. у 1904, рад., загінуў 6.1.1944.

МАЛІНАЎ Захар Фёдаравіч, н. у 1903, загінуў 1.12.1943.

МАЛІНАЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1905, загінуў у снежні 1943.

МІФЕДАЎ Аляксандр Рыгоравіч, н. у 1912, загінуў у ліпені 1941.

МІФЕДАЎ Харытон Рыгоравіч, н. у 1914, загінуў у снежні 1943.

НАВОЕНКА Аляксандр Мікітавіч, н. у 1908, рад., загінуў 24.7.1944.

НАВОЕНКА Георгій Пятровіч, н. у 1897, рад., загінуў 31.8.1944.

НАВОЕНКА Ерафей Германавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

НАВОЕНКА Іван Апанасавіч, н. у 1912, рад., загінуў 14.3.1944.

НАВОЕНКА Лявон Апанасавіч, н. у 1903, рад., загінуў 22.2.1944.

НАВОЕНКА Пётр Апанасавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

НАВОЕНКА Сцяпан Мікітавіч, н. у 1916, загінуў у снежні 1943.

ПАНЧАНКА Елісей Цімафеевіч, н. у 1913, загінуў у лютым 1944.

ПАНЧАНКА Ціхан Мацвеевіч, н. у 1909, загінуў у снежні 1943.

ПРУСАЎ Даніла Трафімавіч, н. у 1899, сярж., загінуў 11.3.1945.

ПРУСАЎ Іван Паўлавіч, н. у 1922, ст. лейт., загінуў 19.12.1943.

ПРУСАЎ Панас Захаравіч, н. у 1918, загінуў у чэрвені 1944.

РАГАВЕНКА Васіль Сцяпанавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

СІДАРЭНКА Пётр Аляксеевіч, н. у 1924, рад., загінуў 19.1.1945.

СТАРАВОЙТАЎ Іван Ларыёнавіч, н. у 1920, сярж., прапаў без вестак у сакавіку 1945.

СТАРАВОЙТАЎ Фама Лаўрэнцьевіч, н. у 1918, загінуў у сакавіку 1945.

СТАРАВОЙТАЎ Ціт Іларыёнавіч, н. у 1913, старш., загінуў 18.2.1945.

СЯНЬКОЎ Елісей Паўлавіч, н. у 1920, загінуў у ліпені 1941.

ТОНКІ Васіль Фаміч, н. у 1912, загінуў у чэрвені 1944.

ТОНКІ Рыгор Кірэевіч, н. у 1911, загінуў 13.7.1943.

ТОНКІ Ягор Фаміч, н. у 1910, загінуў у верасні 1944.

ФІЛІПЧАНКА Антон Васілевіч, н. у 1909, загінуў у сакавіку 1944.

ФІЛІПЧАНКА Іван Аронавіч, н. у 1918, загінуў у верасні 1943.

ФІЛІПЧАНКА Іван Данілавіч, н. у 1904, загінуў у лютым 1944.

ФІЛІПЧАНКА Іван Іларыёнавіч, н. у 1916, загінуў у снежні 1943.

ФІЛІПЧАНКА Іван Церахавіч, н. у 1910, загінуў у снежні 1943.

ФІЛІПЧАНКА Міхаіл Пракопавіч, н. у 1913, старш., памёр ад ран 12.8.1944.

ФІЛІПЧАНКА Прохар Мікітавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ФІЛІПЧАНКА Рыгор Яфімавіч, н. у 1916, загінуў у снежні 1943.

ФІЛІПЧАНКА Фёдар Сідаравіч, н. у 1912, загінуў у красавіку 1945.

ХЛЫШЧАНКОЎ Антон Еўдакімавіч, н. у 1914, загінуў у лістападзе 1943.

ХЛЫШЧАНКОЎ Іван Еўдакімавіч, н. у 1912, загінуў у жніўні 1942.

ХЛЫШЧАНКОЎ Фёдар Лявонавіч, н. у 1909, загінуў у верасні 1943.

ШОРАХАЎ Іван Панкратавіч, н. у 1912, загінуў у чэрвені 1944.

ШУЛЬНІКАЎ Фёдар Ільіч, н. у 1914, рад., памёр ад ран 17.1.1944.

ШЭФЕДАЎ Яфім Рыгоравіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1941.

ВЁСКА ПРАЎДА

ДАВЫДЗЕНКА Дзмітрый Міронавіч, н. у 1906, рад., загінуў 19.1.1944.

КРАСАКОЎ Гаўрыла Акімавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

КРАЎЧАНКА Рыгор Цімафеевіч, н. у 1906, загінуў 29.7.1944.

КРАЎЧАНКА Яфім Ягоравіч, н. у 1920, прапаў без вестак у студзені 1945.

КУПРЭЕНКА Васіль Васілевіч, н. у 1905, загінуў 14.1.1945.

КУПРЭЕНКА Сяргей Пятровіч, н. у 1919, загінуў у верасні 1941.

КУПРЭЕНКА Якаў Трафімавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ЛУК'ЯНЕНКА Рыгор Цімафеевіч, н. у 1925, рад., загінуў 29.7.1944.

НОВІКАЎ Анатоль Якаўлевіч, н. у 1917, загінуў у чэрвені 1942.

САФРОНАЎ Васіль Давыдавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у 1945.

СІДАРЭНКА Уладзімір Фёдаравіч, н. у 1919, загінуў у жніўні 1941.

ПАСЁЛАК РОЗАВЫ

БАЛАХОНАЎ Іван Фядотавіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

БАРАШАНКА Аляксандр Андрэевіч, н. у 1910, загінуў у красавіку 1944.

БАРАШАНКА Васіль Іванавіч, н. у 1924, загінуў у жніўні 1941.

БАРАШАНКА Іван Андрэевіч, н. у 1901, рад., загінуў 25.9.1941.

КЛІМЯНКОЎ Апанас Апанасавіч, н. у 1914, загінуў у жніўні 1941.

КРАСАКОЎ Канстанцін Фёдаравіч, н. у 1918, загінуў 6.4.1945.

ЛАРЧАНКА Мікалай Самуілавіч, н. у 1908, загінуў у лютым 1944.

МІХАЛЕНКА Сафон Кузьміч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

ПАЎЛЮЧЭНКА Іван Піліпавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАЎЛЮЧЭНКА Павел Цітавіч, н. у 1908, рад., загінуў 18.1.1944.

ПАЎЛЮЧЭНКА Ульян Навумавіч, н. у 1916, загінуў у красавіку 1944.

ЦІТОЎ Віктар Кандратавіч, н. у 1923, загінуў 26.6.1944.

ВЁСКА СТРУКАЧОЎ

БАДЗЯНКОЎ Фёдар Фёдаравіч, н. у 1901, прапаў без вестак у 1945.

БАЛАХОНАЎ Іван Радзівонавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак 4.1.1944.

БАЛАХОНАЎ Марцін Фёдаравіч, н. у 1893, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

БАЛАХОНАЎ Міхаіл Васілевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

БАЛАХОНАЎ Ягор Еўдакімавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у верасні 1943.

БРЫЧЫКАЎ Васіль Максімавіч, н. у 1924, ст. лейт., прапаў без вестак 15.2.1943.

БРЫЧЫКАЎ Іван Васілевіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

БРЫЧЫКАЎ Іван Пятровіч, н. у 1915, загінуў у жніўні 1944.

БРЫЧЫКАЎ Міхаіл Максімавіч, н. у 1909, маёр, кам. палка, загінуў 15.10.1942.

БРЫЧЫКАЎ Фёдар Васілевіч, н. у 1896, прапаў без вестак у ліпені 1944.

БРЫЧЫКАЎ Фёдар Сафонавіч, н. у 1912, загінуў у ліпені 1942.

ГАНЧАРОЎ Кузьма Кірылавіч, н. у 1908, загінуў 5.1.1944.

ГАНЧАРОЎ Сцяпан Міхайлавіч, н. у 1911, загінуў у лютым 1944.

ГАРЭЛІКАЎ Піліп Фёдаравіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГАРЭЛІКАЎ Фядос Піліпавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у 1945.

ДАНІЛЕНКА Аляксей Архіпавіч, н. у 1915, загінуў 26.11.1943.

ДАНІЛЕНКА Кандрат Кірылавіч, н. у 1918, мал. лейт., загінуў 19.8.1943.

ДАНІЛЕНКА Мітрафан Лагвенавіч, н. у 1911, загінуў у жніўні 1943.

ДАНІЛЕНКА Міхаіл Фядотавіч, н. у 1916, загінуў 12.8.1941.

ДАНІЛЕНКА Пётр Ягоравіч, н. у 1905, загінуў у чэрвені 1944.

ДАНІЛЕНКА Піліп Лаўрэнцьевіч, н. у 1907, загінуў у верасні 1943.

ДАНІЛЕНКА Пімен Лаўрэнцьевіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ДАНІЛЕНКА Сямён Піліпавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ДАНІЛЕНКА Уладзімір Трыфанавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у 1945.

ДАНІЛЕНКА Уладзімір Ягоравіч, н. у 1925, рад., загінуў 5.11.1943.

ДАНІЛЕНКА Церах Ягоравіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

ДАНІЛЕНКА Цімафей Лаўрэнцьевіч, н. у 1917, загінуў у жніўні 1942.

ДАНІЛЕНКА Якаў Трафімавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЕРМАЛАЕЎ Міхаіл Васілевіч, н. у 1919, старш., прапаў без вестак у 1945.

ЕФІМЕНКА Васіль Ягоравіч, н. у 1905, загінуў у чэрвені 1944.

ЗАХАРЭНКА Іван Якаўлевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ЗАХАРЭНКА Цімафей Цімафеевіч, н. у 1908, загінуў у жніўні 1943.

КАВАЛЁЎ Аляксей Кірэевіч, н. у 1898, ст. сярж., загінуў 8.2.1945.

КАПАЧОЎ Іосіф Фёдаравіч, н. у 1902, загінуў у верасні 1944.

КАПАЧОЎ Якаў Іванавіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1940.

КАРАТКЕВІЧ Якаў Лявонавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

КАРПЕНКА Пётр Якаўлевіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

КАСЦЮКОЎ Іван Мітрафанавіч, н. у 1907, рад., загінуў 27.4.1942.

КАСЦЮКОЎ Савасцей Мітрафанавіч, н. у 1902, загінуў у кастрычніку 1941.

КЛІМЯНКОЎ Апанас Пятровіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

КРАСАКОЎ Васіль Васілевіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

КРАСАКОЎ Фёдар Іванавіч, н. у 1919, загінуў 21.3.1944.

КРАЎЦОЎ Аркадзь Сафонавіч, н. у 1914, прапаў без вестак у маі 1944.

КРЫВАСТАНЕНКА Дзмітрый Сяргеевіч, н. у 1905, загінуў у жніўні 1942.

КРЫВАСТАНЕНКА Марк Пятровіч, н. у 1924, рад., загінуў 25.3.1944.

КРЫВАСТАНЕНКА Рыгор Міхайлавіч, н. у 1914, загінуў 24.6.1942.

КУПРЭЕНКА Лука Восіпавіч, н. у 1923, загінуў у красавіку 1944.

КУРБАЦКІ Фёдар Яўсеевіч, н. у 1907, прапаў без вестак у маі 1944.

КУРБАЦКІ Цімафей Елісеевіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

ЛЕЎЧАНКА Сяргей Пятровіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак 21.2.1944.

ЛУК'ЯНЕНКА Васіль Цімафеевіч, н. у 1923, загінуў 24.11.1941.

ЛУК'ЯНЕНКА Іван Пятровіч, н. у 1914, загінуў у чэрвені 1942.

МАЛІНОЎСКІ Андрэй Фёдаравіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МАСКАЛЕНКА Фёдар Аўрамавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у красавіку 1945.

МАСКАЛЕНКА Яўсей Аляксеевіч, н. у 1917, загінуў у студзені 1944.

МІХАЛЕНКА Апанас Парфенавіч, н. у 1912, прапаў без вестак у маі 1944.

МІХАЛЕНКА Ілья Парфенавіч, н. у 1919, старш., прапаў без вестак у жніўні 1941.

ПАДЗЯНКОЎ Міхаіл Мікітавіч, н. у 1893, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ПАЎЛЮЧЭНКА Павел Цітавіч, н. у 1911, загінуў 18.11.1944.

ПАЎЛЮЧЭНКА Пётр Емяльянавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАЎЛЮЧЭНКА Савасцей Мікітавіч, н. у 1894, рад., прапаў без вестак у 1945.

ПАЎЛЮЧЭНКА Трафім Цітавіч, н .у 1918, загінуў у кастрычніку 1943.

РАГАВЕНКА Пётр Яфімавіч, н. у 1917, загінуў у снежні 1944.

РАГАВЕНКА Сяргей Усцінавіч, н. у 1922, прапаў без вестак у лютым 1944.

САВАСЦЕЕЎ Павел Мікалаевіч, н. у 1903, загінуў у лістападзе 1943.

САЛДАЦЕНКА Сідар Фёдаравіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

УТКІН Васіль Фёдаравіч, н. у 1921, рад., загінуў 10.8.1943.

ХАЎРУКОЎ Лагвен, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у 1945.

ЦАРАНКОЎ Іван Еўдакімавіч, н. у 1901, загінуў у жніўні 1944.

ЦАРАНКОЎ Пётр Еўдакімавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦАРАНКОЎ Сідар Еўдакімавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ЦАРАНКОЎ Якаў Еўдакімавіч, н. у 1914, загінуў у сакавіку 1944.

ЦІТОЎ Іван Мікалаевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦІТОЎ Цімафей Фёдаравіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШЫТАЎ Сямён Радзівонавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЯЎМЕНЕНКА Аляксей Акімавіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЯЎМЕНЕНКА Віктар Іванавіч, н. у 1921, курс., прапаў без вестак 13.7.1942.

ЯЎМЕНЕНКА Рыгор Іванавіч, н. у 1912, загінуў у верасні 1943.

ЯЎМЕНЕНКА Фама Піліпавіч, н. у 1907, загінуў 21.5.1945.

ЯЎМЕНЕНКА Ягор Сафонавіч, н. у 1908, рад., загінуў 15.1.1944.

ВЁСКА ШАЛАМЕІ

БАГДАНОВІЧ Ілья Іванавіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

ГАРЛАЧОЎ Васіль Іванавіч, н. у 1914, загінуў 21.6.1943.

ГАРЛАЧОЎ Іван Кузьміч, н. у 1908, ст. сярж., загінуў 15.1.1945.

ГАРЛАЧОЎ Іван Сафонавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГАРЛАЧОЎ Лявон Іванавіч, н. у 1914, загінуў 26.6.1944.

ГАРЛАЧОЎ Пётр Цярэнцьевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГАРЛАЧОЎ Сяргей Церахавіч, н. у 1912, загінуў 22.2.1944.

ГАРЛАЧОЎ Сяргей Цярэнцьевіч, н. у 1919, загінуў у жніўні 1941.

ДАВЫДЗЕНКА Аляксандр Міронавіч, н. у 1908, загінуў у снежні 1943.

ДАВЫДЗЕНКА Даніла Міронавіч, н. у 1906, загінуў у ліпені 1941.

ЕЎТУХОЎ Адам Пятровіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у 1944.

КРАСАКОЎ Апанас Аксенцьевіч, н. у 1904, загінуў у красавіку 1944.

КРАСАКОЎ Фёдар Пракопавіч, н. у 1892, прапаў без вестак у маі 1944.

КРАЎЧАНКА Сілка Іванавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

КУРБАТАЎ Лявон Іларыёнавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МАЛАШАНКА Васіль Раманавіч, н. у 1925, загінуў 2.2.1944.

МАЛАШАНКА Раман Рыгоравіч, н. у 1909, рад., загінуў 2.2.1944.

НЕСЦЯРЭНКА Даніла Аляксандравіч, н. у 1904, загінуў 19.3.1944.

ПАДЗЯРЭНКА Іван Сцяпанавіч, н. у 1926, рад., загінуў 7.2.1945.

ПАРФЁНЕНКА Еўдакім Андрэевіч, н. у 1918, загінуў у лістападзе 1943.

ПАРФЁНЕНКА Уладзімір Андрэевіч, н. у 1920, загінуў у жніўні 1942.

ПРЫВАЛАЎ Ягор Паўлавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

САФРОНАЎ Аляксандр Лаўрэнцьевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

САФРОНАЎ Васіль Данілавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

САФРОНАЎ Ілья Давыдавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак 20.7.1942.

САФРОНАЎ Яфім Давыдавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦЕРАХАЎ Даніла Міронавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ШАЎЦОЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1919, загінуў 9.3.1944.

ЯЎСЕЕЎ Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1921, сярж., прапаў без вестак у 1945.

ВЁСКА ШЭРАХАЎСКАЯ БУДА

АНІКЕЕНКА Васіль Свірыдавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

БУТРОМЕНКА Мацвей Ісаевіч, н. у 1905, загінуў у красавіку 1945.

БУТРОМЕНКА Сцяпан Ісаевіч, н. у 1902, загінуў у лістападзе 1944.

БУТРОМЕНКА Ульян Сяргеевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ДЗЕНІСЕНКА Іван Трафімавіч, н. у 1912, загінуў у снежні 1943.

ДЗЕНІСЕНКА Канстанцін Ігнатавіч, н. у 1913, загінуў 12.6.1943.

ІВАНОЎ Павел Ягоравіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у 1945.

КАРНЕЕНКА Іван Ільіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

КУЗЬМЯНКОЎ Максім Цімафеевіч, н. у 1915, мал. сярж., загінуў 15.3.1945.

КУЗЬМЯНКОЎ Сцяпан Цярэнцьевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МАЛАШАНКА Сямён Васілевіч, н. у 1923, прапаў без вестак 21.2.1944.
НОВІКАЎ Захар Міхайлавіч, н. у 1914, рад., памёр ад ран у студзені 1944.
ПІСАРАЎ Васіль Якаўлевіч, н. у 1915, рад., загінуў 23.2.1944.
ПІСАРАЎ Кузьма Якаўлевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у ліпені 1941.
СУВОРАЎ Ілья Ануфрыевіч, н. у 1922, рад., загінуў 21.5.1943.
СУВОРАЎ Пётр Ануфрыевіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у маі 1944.
СЫСОЕЎ Агафон Аляксеевіч, н. у 1902, загінуў у ліпені 1941.
СЫСОЕЎ Ігнат Сяргеевіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
СЫСОЕЎ Павел Калінавіч, н. у 1908, загінуў у ліпені 1941.
ШЫШКОЎ Апанас Харытонавіч, н. у 1914, рад., загінуў 26.12.1943.

СТРУМЕНСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

ПАСЁЛАК БЕЛЬ

БАРСУКОЎ Аляксандр Нічыпаравіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
ПЯТРОЎ Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.
ПЯТРОЎ Рыгор Яфімавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.
ПЯТРОЎ Уладзімір Яфімавіч, н. у 1925, стралок, загінуў 5.2.1945 ва Усходняй Прусіі.
ПЯТРОЎ Якаў Мацвеевіч, н. у 1897, стралок, загінуў 25.6.1944 у Палескай вобл.

ВЁСКА ВАСІЛЬЕЎКА

БАГДАНОВІЧ Фёдар Сямёнавіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
ГАПЕЕЎ Мікалай Піменавіч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.
ГРУШЭЎСКІ Іван Фёдаравіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
ГРУШЭЎСКІ Пётр Трафімавіч, н. у 1920, загінуў 7.10.1944.
ГРУШЭЎСКІ Раман Міронавіч, н. у 1918, сапёр, загінуў 2.11.1943.
ЖЛОБА Васіль Карнеевіч, н. у 1903, прапаў без вестак у красавіку 1944.
КАРАТКЕВІЧ Адам Антонавіч, н. у 1923, загінуў 25.2.1943.
КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Сцяпанавіч, н. у 1900, рад., загінуў 25.1.1945.
КАРАТКЕВІЧ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1925, рад., загінуў 12.3.1944.
КАРАТКЕВІЧ Цімафей Ануфрыевіч, н. у 1905, загінуў 25.3.1944.
КАРАТКЕВІЧ Ягор Емяльянавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
КАШПАРАЎ Максім Паўлавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

Н. А. Караткевіч (злева)

НАВУМАЎ Канстанцін Фёдаравіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у красавіку 1945.
НАВУМАЎ Леанід Фёдаравіч, н. у 1908, загінуў у жніўні 1941.
ПАПЛАЎСКІ Васіль Сцяпанавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
САДОЎНІКАЎ Павел Фаміч, н. у 1904, кам. аддз., загінуў 5.4.1944 у Львоўскай вобл.
ХАДАНОВІЧ Антон Сямёнавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.
ХАДАНОВІЧ Сцяпан Міхайлавіч, н. у 1906, загінуў 20.8.1944.
ЦІХАНЕНКА Лука Мацвеевіч, н. у 1901, загінуў у красавіку 1944.
ЦІХАНЕНКА Фёдар Сяргеевіч, н. у 1919, загінуў у красавіку 1944.

ВЁСКА ВОСАЎ

КАРАТКЕВІЧ Іван Нічыпаравіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
КАРАТКЕВІЧ Нікадзім Андрэевіч, н. у 1918, загінуў 22.4.1945.
ПЯТРОЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1914, загінуў 18.1.1944.
ПЯТРОЎ Леанід Яфімавіч, н. у 1918, загінуў 21.2.1944.
СЕЛЯЗНЁЎ Васіль Сазонавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
ХАДАНОВІЧ Алена Дзянісаўна, н. у 1920, загінула ў кастрычніку 1944.
ХАДАНОВІЧ Аляксей Дзянісавіч, н. у 1914, загінуў у кастрычніку 1943.
ХАДАНОВІЧ Фёдар Дзянісавіч, н. у 1916, кап., загінуў у ліпені 1944.

ВЁСКА КУРГАНІЦА

ВАСІЛЬКОЎ Фрол Андрэевіч, н. у 1905, прапаў без вестак у красавіку 1944.

Л. М. Хадановіч

КАВАЛЁЎ Канстанцін Гаўрылавіч, н. у 1903, прапаў без вестак у снежні 1944.

КАРАТКЕВІЧ Ганна Уладзіміраўна, н. у 1918, загінула ў снежні 1943.

КАРАТКЕВІЧ Іван Нічыпаравіч, н. у 1923, сярж., загінуў 10.2.1943.

ПАЎЛУШКІН Андрэй Захаравіч, н. у 1911, загінуў у красавіку 1944.

СЯЛІЦКІ Дзяніс Сяргеевіч, н. у 1920, кам. гарм., загінуў 21.2.1942 у Ленінградскай вобл., пас. Марозаўка.

СЯЛІЦКІ Кірыла Дзмітрыевіч, н. у 1904, загінуў у маі 1944.

СЯЛІЦКІ Кірыла Захаравіч, н. у 1901, загінуў у лютым 1944.

ХАДАНОВІЧ Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1909, загінуў у красавіку 1944.

ХАДАНОВІЧ Аляксандр Пракопавіч, н. у 1926, рад., загінуў 1.5.1945.

ХАДАНОВІЧ Вікун Канстанцінавіч, н. у 1901, загінуў у чэрвені 1944.

ХАДАНОВІЧ Іван Васілевіч, н. у 1908, загінуў 28.7.1943.

ХАДАНОВІЧ Іван Іосіфавіч, н. у 1920, загінуў 25.11.1942.

ХАДАНОВІЧ Іван Пракопавіч, н. у 1918, прапаў без вестак у 1945.

ХАДАНОВІЧ Лук'ян Аляксеевіч, н. у 1904, загінуў 31.7.1942.

ХАДАНОВІЧ Павел Канстанцінавіч, н. у 1914, сярж., загінуў у красавіку 1944 у Горкаўскай вобл.

ЯЦКЕВІЧ Іван Мікалаевіч, н. у 1911, стралок, загінуў у маі 1944.

ЯЦКЕВІЧ Мікалай Якутавіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

ЯЦКЕВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

ЯЦКЕВІЧ Міхаіл Сямёнавіч, н. у 1919, загінуў у снежні 1943.

ВЁСКА ЛАЗОВІЦА

АКІНЧЫЦ Васіль Якаўлевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

АКІНЧЫЦ Міхаіл Сяргеевіч, н. у 1906, рад., загінуў 5.1.1944.

АКІНЧЫЦ Уладзімір Фролавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ВАЛАНЦЭВІЧ Антон Кірэевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ВАЛАНЦЭВІЧ Пётр Кірэевіч, н. у 1916, загінуў 24.9.1943.

КАЛМЫКОЎ Міхаіл Іосіфавіч, н. у 1910, прапаў без вестак у маі 1944.

КУРБАТАЎ Аляксандр Іванавіч, н. у 1905, загінуў 25.6.1944.

ЛАВЯНЕЦКІ Аляксандр Сяргеевіч, н. у 1908, загінуў у лютым 1944.

ЛАВЯНЕЦКІ Андрэй Сідаравіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛАВЯНЕЦКІ Васіль Данілавіч, н. у 1925, рад., загінуў 1.2.1944.

ЛАВЯНЕЦКІ Іван Данілавіч, н. у 1908, загінуў у красавіку 1944.

ЛАВЯНЕЦКІ Іван Кандратавіч, н. у 1908, загінуў у жніўні 1944.

ЛАВЯНЕЦКІ Іван Мікалаевіч, н. у 1903, рад., загінуў 5.1.1944.

ЛАВЯНЕЦКІ Мікалай Паўлавіч, н. у 1904, загінуў 18.1.1944.

ЛАВЯНЕЦКІ Міхаіл Кандратавіч, н. у 1920, загінуў у красавіку 1944.

ЛАВЯНЕЦКІ Пётр Кандратавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ЛАВЯНЕЦКІ Яфім Захаравіч, н. у 1920, загінуў 9.2.1942.

НОВІКАЎ Васіль Мікалаевіч, н. у 1901, загінуў у красавіку 1944.

ПАЎЛОЎСКІ Сямён Рыгоравіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у 1945.

РЭПІН Фёдар Платонавіч, н. у 1904, загінуў у красавіку 1944.

ХАДАНОВІЧ Андрэй Нікадзімавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ХАДАНОВІЧ Дзяніс Ціханавіч, н. у 1904, загінуў 6.12.1943.

ХАДАНОВІЧ Канстанцін Васілевіч, н. у 1919, сярж., прапаў без вестак у 1945.

ХАДАНОВІЧ Леанід Мікалаевіч, н. у 1920, стралок, загінуў 15.8.1942 у Калінінскай вобл., в. Палуніна.

ХАДАНОВІЧ Мікалай Васілевіч, н. у 1915, сярж., загінуў 23.4.1944 у Румыніі.

ХАДАНОВІЧ Мікалай Захаравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак 13.4.1945.

ХАДАНОВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1901, загінуў у красавіку 1944.

ХАДАНОВІЧ Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ХАДАНОВІЧ Піліп Прохаравіч, н. у 1904, загінуў у лістападзе 1943.

ХАДАНОВІЧ Сідар Трафімавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ХАДАНОВІЧ Сцяпан Аляксеевіч, н. у 1908, загінуў у кастрычніку 1943.

ХАДАНОВІЧ Сяргей Іосіфавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ХАДАНОВІЧ Сяргей Нікадзімавіч, н. у 1918, палітрук, загінуў 28.11.1942.

ХАДАНОВІЧ Тарас Аляксеевіч, н. у 1900, рад., загінуў у снежні 1941.

ХАДАНОВІЧ Фёдар Дзмітрыевіч, н. у 1903, стралок, загінуў 15.1.1944.

ХАДАНОВІЧ Фёдар Нікадзімавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЦІХАНАЎ Мікалай Рыгоравіч, н. у 1917, загінуў у верасні 1941.

ШЫПІНСКІ Вікенцій Нікадзімавіч, н. у 1912, рад., загінуў у студзені 1944.

ШЫПІНСКІ Пётр Андрэевіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШЫПІНСКІ Пётр Іванавіч, н. у 1914, загінуў у жніўні 1944.

ШЫПІНСКІ Пётр Міхайлавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШЫПІНСКІ Фама Андрэевіч, н. у 1903, загінуў 3.3.1945.

ВЁСКА МАЛАШКІ

КАРАТКЕВІЧ Аляксей Сцяпанавіч, н. у 1900, загінуў у жніўні 1941.

КАРАТКЕВІЧ Аляксей Фёдаравіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАРАТКЕВІЧ Антон Баніфацыевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

КАРАТКЕВІЧ Васіль Мікітавіч, н. у 1913, рад., загінуў 14.4.1945.

КАРАТКЕВІЧ Іван Канстанцінавіч, н. у 1925, стралок, загінуў 20.11.1943.

КАРАТКЕВІЧ Канстанцін Антонавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАРАТКЕВІЧ Максім Рыгоравіч, н. у 1905, мал. лейт., загінуў 5.5.1944.

КАРАТКЕВІЧ Мікалай Ануфрыевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Ісакавіч, н. у 1921, стралок, загінуў 12.3.1945.

КАРАТКЕВІЧ Пётр Прохаравіч, н. у 1910, загінуў у красавіку 1944.

КАРАТКЕВІЧ Пётр Пятровіч, н. у 1908, стралок, загінуў 20.3.1944 у г. Арджанікідзе.

КАРАТКЕВІЧ Фёдар Аляксандравіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ЛЯСНЕЎСКІ Пракоп Марцінавіч, н. у 1903, стралок, загінуў 28.6.1944.

МЫШКОЎСКІ Андрэй Фёдаравіч, н. у 1920, загінуў у лютым 1944.

МЫШКОЎСКІ Міхаіл Іосіфавіч, н. у 1916, загінуў 10.10.1944.

СЯРГЕЕНКА Лаўрын Нічыпаравіч, н. у 1900, загінуў у кастрычніку 1942.

ХАДАНОВІЧ Лука Аляксеевіч, н. у 1916, прапаў без вестак у маі 1945.

ХАДАНОВІЧ Якаў Сямёнавіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1942.

ВЁСКА МАЛЯНІК

АГЕЕНКА Адам Давыдавіч, н. у 1925, стралок, загінуў 26.3.1944 у Магілёўскай вобл.

АГЕЕНКА Андрэй Трафімавіч, н. у 1908, загінуў у лістападзе 1943.

АГЕЕНКА Васіль Лявонавіч, н. у 1918, загінуў у чэрвені 1944.

АГЕЕНКА Іван Фёдаравіч, н. у 1916, загінуў у снежні 1943.

АГЕЕНКА Максім Фёдаравіч, н. у 1923, мал. сярж., загінуў 22.12.1943.

АГЕЕНКА Яфім Фёдаравіч, н. у 1916, мал. палітрук, прапаў без вестак у красавіку 1944.

АФАНАСЕНКА Сымон Сцяпанавіч, н. у 1901, загінуў у красавіку 1944.

КАРАТКЕВІЧ Гаўрыла Ануфрыевіч, н. у 1916, загінуў у студзені 1944.

КАРАТКЕВІЧ Уладзімір Якаўлевіч, н. у 1904, загінуў у чэрвені 1944.

МЫШКОЎСКІ Павел Міхайлавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МЫШКОЎСКІ Яўген Тарасавіч, н. у 1918, рад., загінуў 15.4.1945.

НІКІЦЕНКА Аляксей Іванавіч, н. у 1911, загінуў у жніўні 1943.

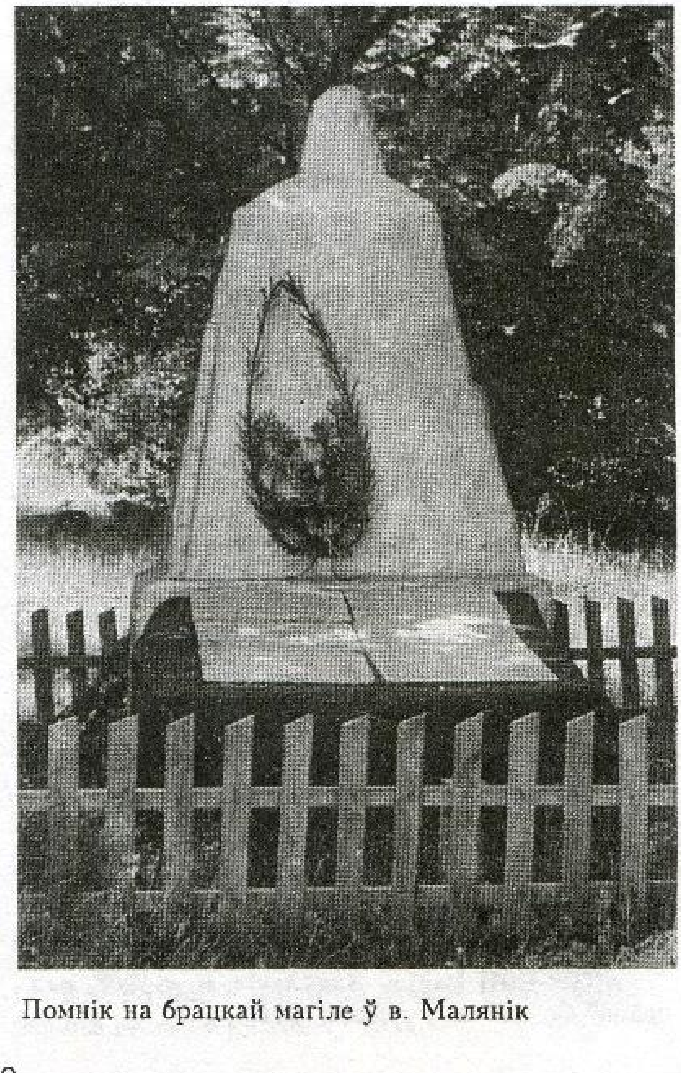

Помнік на брацкай магіле ў в. Малянік

Кормянская центральная районная библиотека

САДОЎНІКАЎ Іван Фаміч, н. у 1904, загінуў у кастрычніку 1944.

СЯРГЕЕНКА Адам Андрэевіч, н. у 1922, загінуў 19.3.1944.

СЯРГЕЕНКА Аляксандр Мікітавіч, н. у 1921, стралок, загінуў у красавіку 1945.

СЯРГЕЕНКА Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1920, загінуў у красавіку 1944.

СЯРГЕЕНКА Андрэй Іванавіч, н. у 1900, загінуў 3.5.1942.

СЯРГЕЕНКА Аркадзь Уладзіміравіч, н. у 1904, загінуў 17.1.1944.

СЯРГЕЕНКА Васіль Іванавіч, н. у 1920, загінуў у красавіку 1944.

СЯРГЕЕНКА Іван Ігнатавіч, н. у 1904, загінуў у жніўні 1944.

СЯРГЕЕНКА Мікалай Іванавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

СЯРГЕЕНКА Міхаіл Мікітавіч, н. у 1925, стралок, загінуў 22.2.1944.

СЯРГЕЕНКА Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1918, загінуў у жніўні 1943.

СЯРГЕЕНКА Пётр Лаўрэнцьевіч, н. у 1921, стралок, загінуў 21.1.1942.

СЯРГЕЕНКА Сцяпан Міхайлавіч, н. у 1920, ст. сярж., прапаў без вестак у верасні 1944.

СЯРГЕЕНКА Уладзімір Іванавіч, н. у 1918, загінуў 3.8.1943.

ХАДАНОВІЧ Васіль Мікітавіч, н. у 1918, загінуў у чэрвені 1944.

ХАДАНОВІЧ Леанід Сямёнавіч, н. у 1921, загінуў у верасні 1943.

ХАДАНОВІЧ Максім Рыгоравіч, н. у 1914, загінуў у чэрвені 1944.

ХАДАНОВІЧ Сцяпан Фёдаравіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у студзені 1941.

ХАДАНОВІЧ Якаў Сямёнавіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

ШЭЛЕСТАЎ Аляксандр Фадзеевіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ШЭЛЕСТАЎ Іван Паўлавіч, н. у 1924, загінуў у красавіку 1944.

ШЭЛЕСТАЎ Ілья Фадзеевіч, н. у 1912, стралок, загінуў 22.2.1944.

ШЭЛЕСТАЎ Канстанцін Ільіч, н. у 1914, загінуў у кастрычніку 1944.

ШЭЛЕСТАЎ Марк Фадзеевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШЭЛЕСТАЎ Мікалай Фёдаравіч, н. у 1920, мал. сярж., загінуў 6.12.1941 у Калінінскай вобл.

ШЭЛЕСТАЎ Міхаіл Ільіч, н. у 1925, стралок, загінуў 20.8.1944 у Вілейскім р-не.

ШЭЛЕСТАЎ Павел Піменавіч, н. у 1897, загінуў у красавіку 1944.

ШЭЛЕСТАЎ Уладзімір Барысавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ВЁСКА СТРУМЕНЬ

АВЕРЧАНКА Аляксандр Іванавіч, н. у 1900, загінуў у красавіку 1944.

В. П. Вішнеўскі

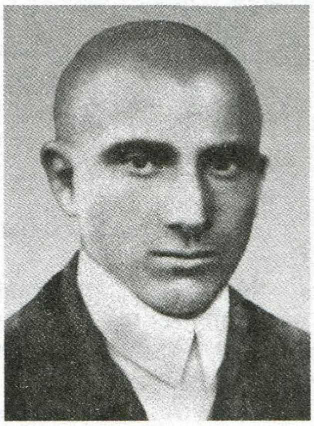

В. Ф. Малчанаў

БАЛБУКОЎ Іосіф Герасімавіч, н. у 1908, загінуў у красавіку 1944.

БАЛБУКОЎ Сямён Герасімавіч, н. у 1911, загінуў у красавіку 1944.

БУР'ЯНАЎ Аляксандр Іванавіч, н. у 1898, загінуў 1.2.1944.

БУР'ЯНАЎ Карл Іванавіч, н. у 1911, загінуў у красавіку 1944.

БУР'ЯНАЎ Міхаіл Аляксандравіч, н. у 1918, кап., загінуў 10.8.1944.

ВАСІЛЕНКА Мікіта Цімафеевіч, н. у 1900, загінуў у чэрвені 1944.

ВЕРАСАВЫ Міхаіл Кірылавіч, н. у 1920, загінуў у жніўні 1944.

ВІШНЕЎСКІ Васіль Пятровіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ВІШНЕЎСКІ Рыгор Пятровіч, н. у 1922, загінуў 28.9.1942 у Смаленскай вобл.

ДАМБРОЎСКІ Валянцін Браніслававіч, н. у 1923, загінуў у маі 1944.

ДАРАШЭНКА Ілья Аксенцьевіч, н. у 1925, стралок, загінуў 8.3.1944 у Калінінскай вобл.

ДРАБЫШЭЎСКІ Піліп Ягоравіч, н. у 1900, загінуў у чэрвені 1944.

ДРАБЫШЭЎСКІ Піліп Якаўлевіч, н. у 1887, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ДРАБЫШЭЎСКІ Якаў Антонавіч, н. у 1904, загінуў у красавіку 1944.

КАРАТКЕВІЧ Георгій Аляксандравіч, н. у 1902, сапёр, загінуў 20.7.1944.

КОРСАКАЎ Аляксандр Вікенцьевіч, н. у 1909, загінуў у маі 1944.

КУРБАТАЎ Сцяпан Паўлавіч, н. у 1910, загінуў у маі 1944.

ЛУГОЎСКІ Адам Фаміч, н. у 1899, стралок, загінуў 5.1.1944.

ЛЮБІМСКІ Уладзімір Віктаравіч, н. у 1915, загінуў 2.5.1945.

МАЛЧАНАЎ Аляксей Фёдаравіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МАЛЧАНАЎ Васіль Фёдаравіч, н. у 1921, загінуў у красавіку 1944.

МАЛЧАНАЎ Васіль Фёдаравіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

МАЛЧАНАЎ Іван Несцеравіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

МАЛЧАНАЎ Ігнат Самсонавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

МАЛЧАНАЎ Ігнат Сямёнавіч, н. у 1912, стралок, загінуў 27.7.1942 у Сталінградскай вобл, в. Мануйліна.

МАЛЧАНАЎ Іларыён Пятровіч, н. у 1901, загінуў у лютым 1944.

МАЛЧАНАЎ Леанід Фёдаравіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

МАЛЧАНАЎ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1920, загінуў у лютым 1944.

МАЛЧАНАЎ Мікіта Аўрамавіч, н. у 1900, стралок, загінуў 30.5.1944.

МАЛЧАНАЎ Парфен Андрэевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

МАЛЧАНАЎ Піліп Фёдаравіч, н. у 1914, загінуў у жніўні 1944.

МАЛЧАНАЎ Сцяпан Ануфрыевіч, н. у 1911, разведчык, загінуў 18.1.1944.

МАЛЧАНАЎ Сямён Якаўлевіч, н. у 1922, стралок, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

МАЛЧАНАЎ Якаў Кліменцьевіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

МАХАНАЎ Аляксей Фёдаравіч, н. у 1918, загінуў 28.11.1941.

МАХАНАЎ Іван Апанасавіч, н. у 1917, стралок, прапаў без вестак 21.5.1942.

МАЦВЕЕНКА Іван Захаравіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

НЕДАСЕКІН Фёдар Яфімавіч, н. у 1906, загінуў у лютым 1944.

ОСІПАЎ Іван Кузьміч, н. у 1924, загінуў 2.4.1945.

ПАДСТРЫКАЧ Васіль Іванавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ПАЛІЦЫН Аляксей Якаўлевіч, н. у 1918, загінуў у красавіку 1944.

ПАЎЛОЎСКІ Сымон Рыгоравіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПРАТАСЕНКА Павел Сцяпанавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ПЯТРОЎ Сцяпан Кузьміч, н. у 1923, загінуў у маі 1944.

ПЯТРОЎ Фёдар Кузьміч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

РАДУТА Іван Іларыёнавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак 24.5.1944.

САПЕГА Адам Барысавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

САПЕГА Гаўрыла Кандратавіч, н. у 1923, стралок, загінуў 5.9.1942.

СЕМЯНЬКОЎ Антон Пятровіч, н. у 1903, стралок, прапаў без вестак у чэрвені 1944.

СЕМЯНЬКОЎ Андрэй Рыгоравіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

СЕМЯНЬКОЎ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

СЕМЯНЬКОЎ Павел Іванавіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

І. С. Малчанаў

І. З. Мацвеенка

СЕМЯНЬКОЎ Уладзімір Калінавіч, н. у 1915, прапаў без вестак у красавіку 1944.

СКРЫПНІЧЭНКА Анатоль Рыгоравіч, н. у 1924, загінуў 4.10.1943.

СМЯТАННІКАЎ Ілья Апанасавіч, н. у 1915, стралок, загінуў 5.8.1944 у Літве.

СЯЛІЦКІ Даніла Фёдаравіч, н. у 1899, стралок, загінуў у верасні 1941.

СЯРГЕЕНКА Андрэй Ігнатавіч, н. у 1927, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ТУЖЫКАЎ Іосіф Пракопавіч, н. у 1918, загінуў у верасні 1944.

ХАДАНОВІЧ Аляксандр Паўлавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак 3.10.1941.

ХАДАНОВІЧ Аляксей Дзянісавіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у 1945.

ХАДАНОВІЧ Анатоль Іосіфавіч, н. у 1923, рад., загінуў 13.2.1944.

ХАДАНОВІЧ Васіль Ягоравіч, н. у 1926, стралок, загінуў 20.3.1945 у Польшчы.

ХАДАНОВІЧ Захар Ягоравіч, н. у 1904, старш., загінуў 11.2.1945.

ХАДАНОВІЧ Іван Ануфрыевіч, н. у 1909, рад., загінуў 25.5.1943.

ХАДАНОВІЧ Іван Кірэевіч, н. у 1900, загінуў у красавіку 1944.

С. К. Пятроў

П. С. Пратасенка

Кормянская центральная районная библиотека

І. Я. Хадановіч

С. П. Хадановіч

Я. У. Хадановіч

А. І. Хазаў

ХАДАНОВІЧ Іван Міхеевіч, н. у 1905, рад., загінуў 29.6.1944.

ХАДАНОВІЧ Іван Пракопавіч, н. у 1922, прапаў без вестак у красавіку 1944.

ХАДАНОВІЧ Іван Рыгоравіч, н. у 1908, рад., загінуў у верасні 1941.

ХАДАНОВІЧ Іван Сяргеевіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ХАДАНОВІЧ Іван Уладзіміравіч, н. у 1909, кам. аддз., загінуў у жніўні 1941.

ХАДАНОВІЧ Іван Ягоравіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ХАДАНОВІЧ Іван Якаўлевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ХАДАНОВІЧ Іван Яфімавіч, н. у 1904, стралок, загінуў 25.2.1944.

ХАДАНОВІЧ Ілья Максімавіч, н. у 1898, загінуў у чэрвені 1944.

ХАДАНОВІЧ Ісак Максімавіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ХАДАНОВІЧ Канстанцін Васілевіч, н. у 1906, загінуў 18.1.1942.

ХАДАНОВІЧ Канстанцін Лаўрынавіч, н. у 1900, рад., загінуў у снежні 1941.

ХАДАНОВІЧ Лаўрэнцій Рыгоравіч, н. у 1918, загінуў у жніўні 1941.

ХАДАНОВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1905, аўтаматчык, загінуў 7.4.1942 у Ленінградскай вобл.

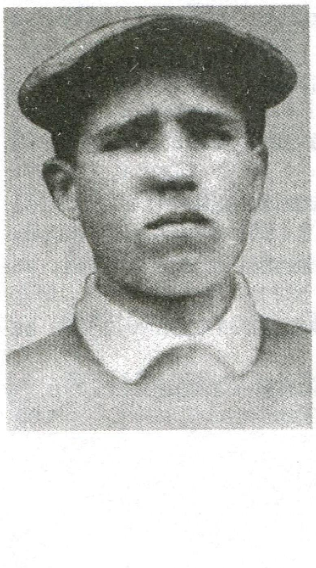

Я. А. Хадановіч

ХАДАНОВІЧ Пётр Іванавіч, н. у 1920, загінуў 26.4.1944.

ХАДАНОВІЧ Пётр Мікалаевіч, н. у 1922, стралок, загінуў 3.2.1942.

ХАДАНОВІЧ Пётр Уладзіміравіч, н. у 1918, загінуў у красавіку 1944.

ХАДАНОВІЧ Пракоп Венядзіктавіч, н. у 1901, загінуў у лютым 1944.

ХАДАНОВІЧ Рыгор Лаўрынавіч, н. у 1918, рад., загінуў у палоне 7.12.1944.

ХАДАНОВІЧ Сцяпан Паўлавіч, н. у 1902, стралок, загінуў 2.3.1944.

ХАДАНОВІЧ Сяргей Іосіфавіч, н. у 1910, загінуў 16.6.1942.

ХАДАНОВІЧ Сяргей Ягоравіч, н. у 1904, загінуў у красавіку 1944.

ХАДАНОВІЧ Уладзімір Данілавіч, н. у 1908, загінуў 15.1.1944.

ХАДАНОВІЧ Фёдар Андрэевіч, н. у 1895, рад., прапаў без вестак у жніўні 1943.

ХАДАНОВІЧ Ціхан Емяльянавіч, н. у 1907, загінуў 23.11.1943.

ХАДАНОВІЧ Ягор Уладзіміравіч, н. у 1907, загінуў у снежні 1943.

ХАДАНОВІЧ Ягор Якаўлевіч, н. у 1906, загінуў 4.1.1944.

ХАДАНОВІЧ Якаў Аўрамавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ХАДАНОВІЧ Яўген Прохаравіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ХАЗАЎ Андрэй Іванавіч, н. у 1904, загінуў у верасні 1941.

ХАЗАЎ Апанас Іванавіч, н. у 1906, гв. рад., загінуў 25.4.1944.

ХАЗАЎ Піліп Мікітавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЦІЦЯНКОЎ Аляксей Арцёмавіч, н. у 1915, кам. аддз., загінуў 11.11.1942.

ЦІЦЯНКОЎ Васіль Якаўлевіч, н. у 1901, стралок, загінуў 30.3.1944.

ЦІЦЯНКОЎ Панцеляймон Міхайлавіч, н. у 1900, загінуў у снежні 1943.

ЦІЦЯНКОЎ Якуб Арцёмавіч, н. у 1908, рад., загінуў у красавіку 1944.

ШАТЛІКАЎ Максім Сцяпанавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШАТЛІКАЎ Піліп Сцяпанавіч, н. у 1900, загінуў у студзені 1944.

ШПАЛЯНКОЎ Анісім Сямёнавіч, н. у 1901, загінуў 25.2.1944.

ШПАЛЯНКОЎ Васіль Захаравіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШПАЛЯНКОЎ Іван Іванавіч, н. у 1921, загінуў у чэрвені 1944.

ШПАЛЯНКОЎ Яфім Іванавіч, н. у 1919, загінуў у чэрвені 1944.

ЯЎМЕНЕНКА Іван Яфрэмавіч, н. у 1921, загінуў у чэрвені 1944.

ВЁСКА ТРУД

БАГДАНОВІЧ Мікалай Яўціхіевіч, н. у 1908, загінуў 14.7.1944 у Беластоцкай вобл.

БАГДАНОВІЧ Рыгор Елістратавіч, н. у 1918, сярж., прапаў без вестак 2.10.1942.

ЛЯВОНЕНКА Андрэй Карпавіч, н. у 1906, загінуў у лютым 1944.

ЛЯВОНЕНКА Сцяпан Васілевіч, н. у 1900, загінуў у красавіку 1944.

ХАДАНОВІЧ Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у 1945.

ХАДАНОВІЧ Пракоп Уладзіміравіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у 1945.

ХАДАНОВІЧ Рыгор Уладзіміравіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ХАДАНОВІЧ Сяргей Ягоравіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у 1945.

ХАДАНОВІЧ Церах Фёдаравіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ХАДАНОВІЧ Ягор Уладзіміравіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1945.

КАРМЯНСКІ ПАСЯЛКОВЫ САВЕТ

ГАРАДСКІ ПАСЁЛАК КАРМА

АБМАК Пётр Рыгоравіч, н. у 1914, загінуў у маі 1944.

АБРАМЕНКА Ягор Сцяпанавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

АБРАМЕНКАЎ Дзмітрый Захаравіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

АВЕРКІН Андрэй Васілевіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.

АДАМОВІЧ Аляксей Іванавіч, н. у 1915, загінуў у лютым 1944.

АДНАКЛУБАЎ Аляксей Антонавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

АЗАРАЎ Якаў Трафімавіч, н. у 1910, загінуў у маі 1944.

АКІНЧЫЦ Іван Піліпавіч, н. у 1907, загінуў 19.11.1942.

АКІНЧЫЦ Рыгор Якаўлевіч, н. у 1914, загінуў у красавіку 1944.

АКСЕНЦЬЕЎ Вікенцій Агеевіч, н. у 1906, загінуў у лютым 1944.

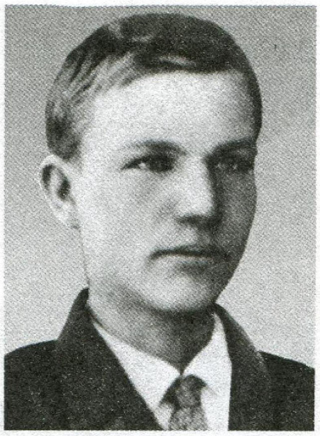

І. І. Шпалянкоў

Я. І. Шпалянкоў

АЛІБОВІЧ Іосіф Іосіфавіч, н. у 1900, загінуў у лістападзе 1941.

АНДРУШЭНКА Іван Цімафеевіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.

АНІШЧАНКА Іван Яфімавіч, н. у 1904, загінуў у снежні 1943.

АНТОНАЎ Анатоль Міхайлавіч, н. у 1923, загінуў у снежні 1943.

АНТОШЫН Васіль Ніканоравіч, н. у 1923, загінуў у верасні 1944.

АРЛОЎСКІ Андрэй Антонавіч, н. у 1910, загінуў 23.2.1944.

АРОНЧЫК Давід Залманавіч, н. у 1910, загінуў у ліпені 1942.

АРЦЕМ'ЕЎ Васіль Іванавіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1943.

АРЦЕМ'ЕЎ Рыгор Іванавіч, н. у 1922, загінуў у верасні 1944.

АСАДЧЫ Іван Ісакавіч, н. у 1915, загінуў 2.12.1944.

АСАЧОЎ Рыгор Сцяпанавіч, н. у 1918, лейт., загінуў 10.2.1943 пад Ленінградам.

АСМАЛОЎСКІ Андрэй Сямёнавіч, н. у 1903, рад., загінуў 30.10.1944 у Польшчы.

АСТАПЕНКА Васіль Апанасавіч, н. у 1914, загінуў 21.2.1944.

АСТАПЕНКА Васіль Васілевіч, н. у 1923, загінуў у красавіку 1945.

АСТАПЕНКА Іван Герасімавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак 5.10.1941.

АСТАПЕЦ Леанід Емяльянавіч, н. у 1916, загінуў у ліпені 1944.

АСТАПЕЦ Лявонцій, рад., прапаў без вестак у 1945.

АТРАЧОЎ Аляксандр Андрэевіч, н. у 1916, загінуў у красавіку 1944.

АТРОШЧАНКА Васіль Іванавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак 19.9.1941 пад Ленінградам.

АЎДЗЕЕНКА Павел Іванавіч, н. у 1911, загінуў у лютым 1944.

АЎРАМЕНКА Іван Фадзеевіч, н. у 1906, загінуў у чэрвені 1944.

АЎРАМЕНКА Уладзімір Сцяпанавіч, н. у 1913, загінуў у снежні 1943.

АХРЭМЕНКА Васіль Міхайлавіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

БАДАНАЎ Ціт Лаўрынавіч, н. у 1900, загінуў у лютым 1944.

БАЙДЭНКА Макар Іванавіч, н. у 1909, рад., загінуў 17.12.1941 пад Курскам.

БАКІН Леанід Якаўлевіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

БАКІРАЎ Фёдар Піменавіч, н. у 1925, рад., загінуў 25.6.1944 у Магілёўскай вобл.

БАЛАХОНАЎ Васіль Сцяпанавіч, н. у 1913, загінуў 4.8.1944.

БАЛОТКІН Ягор Панкратавіч, н. у 1904, загінуў у лютым 1945.

БАРАЗЕННІКАЎ Міхаіл Пятровіч, н. у 1912, загінуў у чэрвені 1944.

БАРАНАЎ Генадзь Пятровіч, н. у 1925, сярж., прапаў без вестак 9.2.1945.

БАРАНАЎ Іван Гапеевіч, н. у 1900, рад., загінуў 26.4.1942 пад Смаленскам.

БАРАНАЎ Сцяпан Яфімавіч, н. у 1921, загінуў у лютым 1944.

БАРАХТАНКА Пётр Фёдаравіч, н. у 1919, загінуў у красавіку 1944.

БАРАШЧАНКА Іван Сяргеевіч, н. у 1909, загінуў у красавіку 1944.

БАРМІН Мікалай Пятровіч, н. у 1918, загінуў 20.10.1944.

БАРСУКОЎ Піліп Раманавіч, н. у 1900, загінуў у лютым 1944.

БАРТАЎ Ігнат Емяльянавіч, н. у 1910, загінуў 5.12.1943.

БАРТАШЭВІЧ Мікалай Аляксандравіч, н. у 1901, загінуў у снежні 1941.

БАРЭДАЎ Міхаіл Яўстратавіч, н. у 1911, загінуў у лютым 1944.

БАСАНКОЎ Аляксандр Іосіфавіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

БАСІН Саламон Залманавіч, н. у 1908, лейт., загінуў 9.8.1943 пад Ленінградам.

БАСЮКОЎ Даніла Калінавіч, н. у 1901, загінуў у лютым 1944.

БАТРУКОЎ Міхаіл Гаўрылавіч, н. у 1918, загінуў 15.1.1945.

БАЦАНАЎ Мікалай Аляксандравіч, н. у 1924, загінуў у красавіку 1944.

БІЗУНОЎ Іван Прохаравіч, н. у 1923, рад., загінуў 29.1.1945 у Польшчы.

БІРУКОЎ Уладзімір Сафонавіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

БОКУЛЕЎ Іван Паўлавіч, н. у 1920, палітрук, загінуў 4.10.1942 пад Ленінградам.

БОНДАРАЎ Васіль Рыгоравіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

БОРТНІКАЎ Ананій Іванавіч, н. у 1903, загінуў у жніўні 1941.

БОХАНАЎ Аляксандр Марцінавіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

БРУЕВІЧ Максім Пятровіч, прапаў без вестак у 1941.

БРЫНЬ Мікалай Кузьміч, н. у 1919, памёр ад ран 7.4.1945 у Германіі.

БУЛЯНОЛАЎ Адыган Дакіравіч, н. у 1906, рад., загінуў 7.4.1942 пад Ленінградам.

БУХАНАЎ Мікалай Мікалаевіч, н. у 1916, загінуў 26.7.1944.

БЫСЬКО Міхаіл Мінавіч, н. у 1910, загінуў 13.4.1944.

БЫЧКОЎ Іван Архіпавіч, н. у 1912, загінуў 23.12.1943.

БЫЧКОЎ Фёдар Ульянавіч, н. у 1920, загінуў у верасні 1941.

ВАВІЛАЎ Васіль Міхайлавіч, н. у 1918, загінуў у верасні 1943.

ВАЛАНЦЭВІЧ Пётр Кірэевіч, н. у 1904, загінуў 24.9.1943.

ВАЛЧКОЎ Антон Нічыпаравіч, н. у 1901, загінуў у лютым 1944.

ВАРАНЕЦ Іван Васілевіч, н. у 1919, загінуў 9.3.1942.

ВАРВАРСКІ Барыс Іванавіч, н. у 1925, рад., памёр ад ран 6.1.1944 у Жданаўскім р-не.

ВАСІЛЕНКА Віктар Яўстратавіч, н. у 1911, загінуў у лютым 1944.

ВАСІЛЕНКА Мікалай Акімавіч, н. у 1904, рад., загінуў 22.10.1944.

ВАСІЛЕНКА Мікалай Карнеевіч, н. у 1912, ст. сярж., прапаў без вестак 26.9.1942.

ВАСІЛЕНКА Сямён Пракопавіч, н. у 1904, загінуў у лютым 1944.

ВАСІЛЕНКА Фёдар Іванавіч, н. у 1918, загінуў 8.1.1944.

ВАСІЛЬЕЎ Іван Іванавіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1945.

ВАСІЛЬКОЎ Васіль Ануфрыевіч, н. у 1924, загінуў у кастрычніку 1944.

ВАСІЛЬКОЎ Ілья Давыдавіч, н. у 1908, загінуў у маі 1944.

ВАСІЛЬКОЎ Міхаіл Ермалаевіч, н. у 1923, загінуў 2.9.1942.

ВАСЬКО Андрэй Яўстаф'евіч, н. у 1903, рад., загінуў 8.4.1945 у Аўстрыі.

ВАХРУШАЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1924, загінуў у жніўні 1941.

ВЕЗЯНКОЎ Фёдар Лаўрэнцьевіч, н. у 1922, лейт., памёр ад ран 20.3.1943 пад Смаленскам.

ВІЛЬБЕРТ Ілья Рыгоравіч, н. у 1897, рад., загінуў 9.9.1944 у Польшчы.

ВІШНЕЎСКІ Іван Уладзіміравіч, н. у 1923, рад., загінуў 12.3.1942 на Украіне.

ВОЛКАЎ Адам Аляксандравіч, н. у 1912, загінуў 21.9.1943.

ВОЛКАЎ Андрэй Міхайлавіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

ВОЛКАЎ Піліп Емяльянавіч, н. у 1918, загінуў у кастрычніку 1944.

ВЫДРАНКОЎ Мікалай Яфімавіч, н. у 1922, загінуў 18.2.1945.

ВЫСОЦКІ Пётр Іванавіч, н. у 1922, загінуў у лютым 1944.

ВЯЛІМ Пётр Пракопавіч, н. у 1912, загінуў у кастрычніку 1944.

ВЯРБІЦКІ Мікалай Іванавіч, н. у 1921, загінуў 29.11.1943.

І. І. Гарбатоўскі (справа)

ВЯРЭНІЧ Уладзімір Адамавіч, н. у 1923, загінуў у чэрвені 1942.

ВЯТРОЎ Іван Васілевіч, н. у 1915, загінуў у верасні 1944.

ГАВАРУШКІН Дзмітрый Сямёнавіч, н. у 1914, загінуў у жніўні 1944.

ГАВАРУШКІН Пётр Васілевіч, н. у 1915, загінуў 26.9.1944.

ГАЙНІТДЗІНАЎ Мікалай Пятровіч, н. у 1922, загінуў у ліпені 1944.

ГАЛАЙДЭНКА Сямён Рыгоравіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ГАНЧАР Мікалай Мікітавіч, н. у 1911, загінуў у лютым 1944.

ГАНЧАРОЎ Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1916, загінуў у красавіку 1944.

ГАНЧАРОЎ Віктар Леанідавіч, н. у 1923, лейт., загінуў 11.8.1942 у Калінінскай вобл.

ГАПЕЕНКА Міхаіл Іосіфавіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

ГАПЕЕНКА Яўмен Ягоравіч, н. у 1905, рад., сапёр, прапаў без вестак 23.11.1941.

ГАПОНАЎ Еўдакім Архіпавіч, н. у 1920, загінуў 26.11.1943.

ГАРБАТОЎСКІ Аляксандр Піліпавіч, н. у 1918, лейт., прапаў без вестак у 1941.

ГАРБАТОЎСКІ Іван Аляксандравіч, н. у 1893, рад., прапаў без вестак у студзені 1944.

ГАРБАТОЎСКІ Іван Іванавіч, н. у 1924, рад., памёр ад ран 24.2.1944 у в.Матневічы Чачэрскага р-на.

ГАРБАТОЎСКІ Павел Міхайлавіч, н. у 1908, загінуў 16.12.1941.

ГАРБАЧОЎ Аляксей Іванавіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

ГАРБАЧОЎ Васіль Віктаравіч, н. у 1923, загінуў 20.11.1943.

ГАРБАЧОЎ Дзмітрый Іванавіч, н. у 1908, рад., загінуў 5.10.1941.

ГАРБАЧОЎ Кандрат Дзмітрыевіч, н. у 1900, загінуў у верасні 1944.

ГАРБУЗАЎ Рыгор Цітавіч, н. у 1906, загінуў у маі 1944.

ГАРБУН Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак 29.7.1944.

ГАРДЗІЕНКА Ягор Ільіч, н. у 1903, загінуў 25.2.1944.

ГАРЛАЧОЎ Іван Сафонавіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

ГАРОХАЎ Мацвей Іванавіч, н. у 1923, загінуў 5.5.1943.

ГАРОХАЎ Я. Ф., н. у 1919, загінуў 24.5.1942.

ГАЎРЫКАЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1923, загінуў 25.1.1945.

ГАЎРЫЛЕНКА Андрэй Сазонавіч, н. у 1901, загінуў у снежні 1943.

ГАЎРЫЛЕНКА Васіль Аляксеевіч, н. у 1924, рад., загінуў 20.7.1942 пад Варонежам.

ГАЎРЫЛЕНКА Іван Аляксеевіч, н. у 1911, рад., шафёр, загінуў 29.4.1945 у Германіі.

ГАЎРЫЛЕНКА Канстанцін Емяльянавіч, н. у 1905, загінуў у лютым 1944.

ГАЎРЫЛЕНКА Павел Цімафеевіч, н. у 1912, рад., загінуў 5.9.1944.

ГАЎРЫЛЕНКА Пётр Аляксеевіч, н. у 1911, загінуў у лютым 1944.

ГАЎРЫЛЕНКА Якуб Рыгоравіч, н. у 1901, загінуў у лютым 1944.

ГАЎРЫЛКОЎ Іван Іванавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак 12.10.1943.

ГАЯВЫ Фёдар Тарасавіч, н. у 1919, загінуў 14.4.1945.

ГДАЛЕВІЧ Барыс Майсеевіч, н. у 1923, лейт., кам. мін. узв., загінуў 15.4.1945 у Польшчы

ГЕРАСІМАЎ Іларыён Макеевіч, н. у 1899, загінуў 2.4.1943.

ГЕРАСІМЕНКА Аляксандр Ігнатавіч, н. у 1920, загінуў у красавіку 1944.

ГОЗБЕНКА Міхаіл Іосіфавіч, н. у 1924, загінуў 16.12.1943.

ГОЦМАНАЎ Сцяпан Васілевіч, н. у 1900, загінуў у красавіку 1944.

ГРЫБАНАЎ Цімафей Трафімавіч, н. у 1904, загінуў у жніўні 1944.

ГРЫБАНАЎ Яўмен Трафімавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГРЫБАЎ Васіль Мікалаевіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1945.

ГРЫШАНКОЎ Сцяфан Міхайлавіч, н. у 1901, загінуў у снежні 1943.

ГРЫШЧАНКА Андрэй Андрэевіч, н. у 1911, загінуў 5.1.1944.

ГРЫШЧАНКА Іван Азаравіч, н. у 1912, загінуў у снежні 1941.

ГРЫШЧАНКА Іван Сямёнавіч, н. у 1905, рад., памёр ад ран 19.1.1945 у Польшчы.

ГРЫШЧАНКА Іван Сяргеевіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак 23.1.1943.

ГУБЕНКА Даніла Арцем'евіч, н. у 1904, загінуў 22.6.1944.

ГУБЕРНЫ Міхаіл Ігнатавіч, н. у 1918, загінуў у маі 1944.

ГУБЕРНЫ Фёдар Ісакавіч, н. у 1901, загінуў у красавіку 1944.

ГУЗЯНКОЎ Даніла Цімафеевіч, н. у 1904, загінуў у маі 1944.

ГУЛЬКЕВІЧ Мікалай Аляксандравіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

ГУРЭВІЧ Леў Беркавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ГУРЭВІЧ Янкель Моўшавіч, н. у 1903, рад., загінуў у ліпені 1944 у Польшчы.

ГУСЕВА Наталля, н. у 1924, медсястра, прапала без вестак 26.11.1942.

ДАВЫДЗЕНКА Адам Дзям'янавіч, н. у 1904, загінуў у лютым 1944.

ДАВЫДЗЕНКА Гурый Панцялеевіч, н. у 1919, загінуў у лютым 1944.

ДАВЫДЗЕНКА Ермалай Яфрэмавіч, н. у 1901, загінуў у красавіку 1944.

ДАВЫДЗЕНКА Іван Рыгоравіч, н. у 1921, сярж., прапаў без вестак 24.8.1942.

ДАВЫДЗЕНКА Мікалай Герасімавіч, н. у 1893, загінуў 23.7.1943.

ДАВЫДЗЕНКА Фёдар Васілевіч, н. у 1922, загінуў у лютым 1944.

ДАГУРЭВІЧ Андрэй Аляксеевіч, н. у 1910, загінуў у верасні 1944.

ДАДЗІН Сямён Мацвеевіч, н. у 1911, яфр., загінуў 7.9.1944 пад Баранавічамі.

ДАДЫЧАНКА Васіль Маркавіч, н. у 1918, загінуў у снежні 1943.

ДАДЫЧАНКА Іван Мікітавіч, н. у 1903, загінуў 16.1.1942.

ДАДЫЧАНКА Іларыён Піменавіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.

ДАДЫЧАНКА Сямён Мацвеевіч, н. у 1904, загінуў у сакавіку 1944.

ДАДЫЧАНКА Ціхан Мацвеевіч, н. у 1900, загінуў у лютым 1944.

ДАЛГАНЮК Андрэй Данілавіч, н. у 1906, загінуў у красавіку 1944.

ДАЛГАНЮК Андрэй Данілавіч, н. у 1910, загінуў у красавіку 1944.

ДАЛДОНАЎ Іван Кірылавіч, н. у 1911, рад., загінуў 8.2.1943 пад Харкавам.

ДАЛЕЦКІ Піліп Міхайлавіч, н. у 1906, загінуў 8.9.1941.

ДАМЕНІКОЎ Нічыпар Варфаламеевіч, н. у 1901, загінуў 5.12.1941.

ДАМЕНІКОЎ Фёдар Іосіфавіч, н. у 1908, рад., загінуў 13.1.1944 пад Журавічамі.

ДАНІЛЕНКА Аляксей Трафімавіч, н. у 1912, загінуў у студзені 1944.

ДАНІЛЕНКА Іван Фёдаравіч, н. у 1907, загінуў у лютым 1944.

ДАНІЛЕНКА Уладзімір Трафімавіч, н. у 1916, загінуў у студзені 1944.

ДАСУМКОЎ Пётр Аляксандравіч, н. у 1912, загінуў у верасні 1941.

ДЗЕГІЛЕВІЧ Васіль Фёдаравіч, н. у 1918, загінуў у студзені 1942.

ДЗЕМІДЗЕНКА Мікалай Арцёмавіч, н. у 1917, загінуў 18.1.1945.

ДЗЕНІСЕНКА Ілья Лукіч, н. у 1926, тэлефаніст, загінуў 29.11.1943.

ДЗЕРГУНОЎ Аляксандр Мікітавіч, н. у 1918, загінуў 4.12.1942.

ДЗЕРНАВЕЦКІ Іван Міхайлавіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у жніўні 1941.

ДЗЕРУЖЫНСКІ Фёдар Фёдаравіч, н. у 1906, загінуў у маі 1944.

ДЗЕЦЮКОЎ Васіль Аўрамавіч, н. у 1924, загінуў у чэрвені 1944.

ДЗМІТРАЧЭНКА Васіль Пятровіч, н. у 1924, загінуў у сакавіку 1944.

ДЗМІТРАЧЭНКА Іван Паўлавіч, н. у 1923, загінуў 15.8.1941.

ДЗМІТРАЧЭНКА Пётр Дзмітрыевіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

ДЗМІТРЫЕЎ Анатоль Міхайлавіч, н. у 1924, рад., загінуў 9.12.1943 на Палессі.

ДЗ'ЯКАНАЎ Аляксандр Іванавіч, н. у 1915, сярж., загінуў 24.2.1942 у Арлоўскай вобл.

ДЗЯМЕНЦЬЕЎ Мітрафан Іванавіч, н. у 1918, загінуў у верасні 1941.

ДЗЯМІДАЎ Сцефан Іванавіч, н. у 1904, загінуў у лютым 1944.

ДОРАХАЎ Рыгор Цімафеевіч, н. у 1914, загінуў 18.11.1943.

ДРАБЫШЭЎСКІ Аляксандр Цімафеевіч, н. у 1914, ст. сярж., загінуў 26.8.1943 пад Арлом.

ДРАБЫШЭЎСКІ Васіль Платонавіч, н. у 1918, загінуў 8.12.1943.

ДРАБЫШЭЎСКІ Казімір Адамавіч, н. у 1924, загінуў 26.4.1945.

ДРАБЫШЭЎСКІ Казімір Іванавіч, н. у 1901, загінуў у студзені 1944.

ДРАБЫШЭЎСКІ Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

ДРАБЫШЭЎСКІ Роберт Феліксавіч, н. у 1921, загінуў у снежні 1944.

ДРАБЫШЭЎСКІ Уладзімір Альфонсавіч, н. у 1916, загінуў 1.2.1945.

ДРАЗДОЎ Адам Цімафеевіч, н. у 1911, загінуў у лютым 1944.

ДРАЗДОЎ Кірыла Паўлавіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

ДРАЗДОЎ Цімафей Іванавіч, н. у 1925, рад., загінуў 13.10.1943 у Слаўгарадскім р-не.

ДРАНЕВІЧ Сяргей Парфенавіч, н. у 1915, загінуў 21.4.1944.

ДРАЧОЎ Іван Карпавіч, н. у 1910, загінуў у маі 1944.

ДРАЧОЎ Міхаіл Ільіч, н. у 1915, загінуў у маі 1944.

ДУБАДЗЕЛАЎ Пётр Кузьміч, н. у 1914, загінуў у студзені 1944.

ДУБІНІН Рыгор Якаўлевіч, н. у 1920, загінуў у маі 1944.

ДУДАЛЕЎ Міхаіл Сямёнавіч, н. у 1924, загінуў 25.9.1943.

ЕЛІСЕЕЎ Даніла Іванавіч, н. у 1910, загінуў 4.12.1943.

ЕЛІСЕЕЎ Рыгор Апанасавіч, н. у 1899, рад., загінуў 22.11.1942 пад Сталінградам.

ЕРМАКОЎ Архіп Навумавіч, н. у 1910, загінуў у кастрычніку 1944.

ЕЎДАКІМАЎ Якаў Кузьміч, н. у 1908, загінуў у лютым 1944.

ЕЎДАКІМЕНКА Фёдар Васілевіч, н. у 1915, загінуў 25.10.1941.

ЖЛОБА Лявонцій Прохаравіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак 10.1.1944.

ЖУКАЎ Уладзімір Фёдаравіч, н. у 1903, рад., загінуў у верасні 1941.

ЖЫГАНАЎ Іван Астахавіч, н. у 1925, рад., загінуў 31.3.1944 пад Быхавам.

ЗАБОТКІН Піліп Іосіфавіч, н. у 1913, рад., загінуў 25.2.1942 у Данбасе.

ЗАГОРНЫ Мікалай Дзям'янавіч, н. у 1916, рад., загінуў у лютым 1944.

ЗАЙЦАЎ Васіль Фролавіч, н. у 1915, загінуў у маі 1944.

ЗАЙЧЫКАЎ Апанас Іванавіч, н. у 1909, старш., загінуў у кастрычніку 1941.

ЗАРУБАНАЎ Сцяпан Мікалаевіч, н. у 1905, рад., загінуў 23.10.1941.

ЗАРУБІН Сямён Яўціхавіч, н. у 1903, рад., прапаў без вестак у лютым 1945.

ЗЕЛІЧОНАК Гірга Мавіланіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

ЗЕЛІЧОНАК Леў Земалавіч, н. у 1910, рад., загінуў 1.3.1944 у Эстоніі.

ЗЕЛІЧОНАК Рыгор Герцанавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЗЕЛІЧОНАК Юда Майсеевіч, н. у 1906, рад., загінуў 1.9.1942 пад Ленінградам.

ЗЕНЧАНКА Анатоль Іванавіч, н. у 1924, лейт., загінуў 18.8.1943 у Данбасе.

ЗІЛБЕРТ Ілья Рыгоравіч, н. у 1910, загінуў 11.9.1944.

ЗМІТРАЧЭНКА Іван Мацвеевіч, н. у 1908, загінуў у маі 1944.

ЗУБАЎ Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1915, загінуў у студзені 1945.

ЗЯМЦОЎ Пётр Піліпавіч, н. у 1918, загінуў 7.12.1943.

ЗЯНЬКОЎ Іван Фаміч, н. у 1911, загінуў у лютым 1944.

ЗЯНЬКОЎ Міхаіл Карнеевіч, н. у 1918, загінуў 6.12.1942.

ІВАНЬКОЎ Васіль Васілевіч, н. у 1923, загінуў у снежні 1944.

ІОФЕ Ізраіль Лейбавіч, н. у 1897, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ІСАЕЎ Віктар Пятровіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

ІСАЕЎ Іван Васілевіч, н. у 1918, загінуў 26.9.1943.

ІСАНКОЎ Міхаіл Яфімавіч, н. у 1893, рад., загінуў 5.10.1944.

ІСАЧАНКА Іван Сямёнавіч, н. у 1921, ваен. тэхн., памёр ад ран 11.8.1941 ва Уфе.

КАБІН Павел Ігнатавіч, н. у 1916, загінуў у жніўні 1943.

КАВАЛЕНКА Апанас Пятровіч, н. у 1915, загінуў 27.1.1945.

КАВАЛЕНКА Сяргей Фёдаравіч, н. у 1921, загінуў у жніўні 1941.

КАВАЛЕНКА Юльян Васілевіч, н. у 1906, загінуў у сакавіку 1944.

КАВАЛЁЎ Іван Данілавіч, н. у 1915, загінуў 13.11.1942.

КАВАЛЁЎ Іван Ігнатавіч, н. у 1916, загінуў у снежні 1943.

КАВАЛЁЎ Мікіта Фёдаравіч, н. у 1900, загінуў у лістападзе 1944.

КАВАЛЁЎ Пётр Данілавіч, н. у 1919, рад., загінуў 11.2.1945 у Германіі.

КАВАЛЁЎ Пётр Фёдаравіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

КАВАЛЁЎ Сцяпан Паўлавіч, н. у 1915, загінуў у кастрычніку 1944.

КАВАЛЁЎ Уладзімір Максімавіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

КАВАЛЁЎ Цімафей Максімавіч, н. у 1921, загінуў у студзені 1945.

КАВАЛЬЧУК Фёдар Сямёнавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

КАВЕРЫН Іван Пракопавіч, н. у 1914, загінуў у маі 1944.

КАДУЦКІ Сяргей Дзмітрыевіч, н. у 1915, загінуў 3.11.1944.

КАЖАМЯКІН Віктар Лявонцьевіч, н. у 1912, яфр., загінуў 2.3.1945 ва Усходняй Прусіі.

КАЖАМЯКІН Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1919, мал. сярж., загінуў 24.6.1944 пад Рагачовам.

КАЖАМЯКІН Пётр Макаравіч, н. у 1919, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

КАЖАМЯКІН Фёдар Дзмітрыевіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак 23.11.1941.

КАЗАКОЎ Даніла Пракопавіч, н. у 1901, загінуў у снежні 1943.

КАЗАКОЎ Мікалай Пракопавіч, н. у 1916, загінуў 6.11.1944.

КАЗЛОЎ Арцём Селівестравіч, н. у 1918, загінуў у верасні 1944.

КАЗЛОЎ Фёдар Данілавіч, н. у 1908, загінуў у маі 1944.

КАЗЛОЎСКІ Мікалай Сяргеевіч, н. у 1925, загінуў 17.9.1944.

КАЗЛОЎСКІ Сяргей Іванавіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

КАЛАСКОЎ Лявон Аксёнавіч, н. у 1913, загінуў 26.1.1945.

КАЛІНІН Кузьма Нічыпаравіч, н. у 1900, рад., памёр ад ран 11.12.1943 пад Лоевам.

КАЛІНОЎСКІ Анатоль Васілевіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

КАЛІНОЎСКІ Васіль Сцяпанавіч, н. у 1924, загінуў 28.6.1944.

КАЛМЫКОЎ Міхаіл Іосіфавіч, н. у 1916, загінуў у маі 1944.

КАЛТУНОЎ Іван Пятровіч, н. у 1916, загінуў 28.11.1943.

КАЛЮГОЎ Іван Яфімавіч, н. у 1918, загінуў 3.8.1943.

КАМАРОЎ Ігнат Емяльянавіч, н. у 1898, рад., загінуў у верасні 1941.

КАМАРОЎ Мікіта Тарасавіч, н. у 1903, рад., загінуў 19.9.1943 у Сумскай вобл.

КАМАРОЎ Нічыпар Якаўлевіч, н. у 1910, загінуў 4.2.1944.

КАНДРАТОВІЧ Іосіф Ігнатавіч, н. у 1906, загінуў 20.6.1943.

КАНДРАЦЕНКА Канстанцін Андрэевіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.

КАНДРАЦЕНКА Якаў Андрэевіч, н. у 1909, загінуў у лютым 1940.

КАНДРАШКОЎ Павел Гаўрылавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак 28.10.1943.

КАПСКО Сяргей Фролавіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

КАПУСЦІН Сямён Фёдаравіч, н. у 1921, загінуў 29.3.1945.

КАПЫЛОЎ Іван Міронавіч, н. у 1912, сярж., загінуў 12.10.1943 пад Слаўгарадам.

КАРАВАЙЧЫКАЎ Канстанцін Мікалаевіч, н. у 1921, рад., загінуў 13.2.1943 пад Ленінградам.

КАРАЛЕНКА Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1918, загінуў 3.11.1943.

КАРАЛЁЎ Іван Кузьміч, н. у 1924, рад., загінуў 13.3.1943 пад Арлом.

КАРАЛЬКОЎ Іван Дзмітрыевіч, н. у 1914, тэхн.-інт., прапаў без вестак 16.10.1942.

КАРАНЁЎ Міхаіл Сяргеевіч, н. у 1924, загінуў у маі 1944.

КАРАСЁЎ Трафім Цярэнцьевіч, н. у 1904, загінуў у лютым 1944.

КАРАТКЕВІЧ Уладзімір Ільіч, н. у 1925, загінуў 18.6.1944.

КАРАТКЕВІЧ Фёдар Сямёнавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

КАРПЕНКА Адам Фёдаравіч, н. у 1910, загінуў.

КАРПЕНКА Ягор Аўрамавіч, н. у 1910, загінуў у маі 1944.

КАРПУШЭНКА Іван Кузьміч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.

КАРПЯЧКОЎ Міхаіл Васілевіч, н. у 1921, сярж., паветраны стралок, прапаў без вестак 19.1.1945.

КАРПЯЧКОЎ Павёл Фёдаравіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

КАРСАКОЎ Сцяпан Аксенцьевіч, н. у 1914, загінуў 15.2.1944.

КАТЛЯРОЎ Раман Аўрамавіч, н. у 1918, загінуў у кастрычніку 1941.

КАТОК Аўрам Давыдавіч, н. у 1922, загінуў 15.1.1945.

КАЎШЫНЕНКА Іван Савельевіч, н. у 1908, загінуў 14.2.1944.

КАЦ Зелман Мендзелевіч, н. у 1900, загінуў 14.3.1942.

КАЦУБА Пётр Іванавіч, н. у 1916, загінуў у снежні 1943.

КАЧУБІНСКІ Васіль Міхайлавіч, н. у 1908, загінуў у снежні 1942.

КІР'ЯНАЎ Іван Пятровіч, н. у 1914, загінуў 26.7.1943.

КІРЭЕНКА Міна Фёдаравіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак 24.11.1941.

КІСЕЛЬ Іван Сцяпанавіч, н. у 1916, загінуў 3.8.1944.

КІСЯЛЁЎ Канстанцін Дзмітрыевіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

КОБІН Іван Ігнатавіч, н. у 1912, загінуў 5.6.1943.

КОГАН Уладзімір Паўлавіч, н. у 1923, загінуў у жніўні 1944.

КОМЛЕЎ Сяргей Сямёнавіч, н. у 1924, загінуў 4.4.1945.

КОНАНАЎ Давыд Сямёнавіч, н. у 1908, загінуў 1.1.1944.

КОНАНАЎ Піліп Конанавіч, н. у 1916, загінуў у красавіку 1944.

КОНАНАЎ Пракоп Сяргеевіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

КОРАЧКІН Антон Сідаравіч, н. у 1904, загінуў у сакавіку 1942.

КОРЧАЎ Васіль Трафімавіч, н. у 1920, гвардыі сярж., загінуў 4.5.1945 у Чэхаславакіі.

КОРЧАЎ Захар Яўменавіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

КОТ Міхаіл Іванавіч, н. у 1919, загінуў у лістападзе 1944.

КОТАЎ Іосіф Іванавіч, н. у 1918, загінуў 8.12.1943.

КРАВЕЦ Уладзімір Аляксандравіч, н. у 1925, яфр., загінуў 23.1.1945 у Польшчы.

КРАСАКОЎ Фёдар Карпавіч, н. у 1910, загінуў у чэрвені 1944.

КРАСІЛЬШЧЫКАЎ Кохан Сямёнавіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.

КРАСНОЎСКІ Іван Сяргеевіч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак 2.11.1942.

КРАСОЎСКІ Фядос Сідаравіч, н. у 1900, рад., загінуў 24.2.1944 пад Быхавам.

КРАЎЦОЎ Васіль Сямёнавіч, н. у 1923, загінуў у студзені 1944.

КРАЎЧАНКА Іван Іосіфавіч, н. у 1916, загінуў у жніўні 1944.

КРАЎЧАНКА Пётр Герасімавіч, н. у 1924, загінуў 4.5.1945.

КРАЎЧАНКА Сілка Іванавіч, н. у 1909, загінуў у лютым 1945.

КРУКАЎ Васіль Іванавіч, н. у 1918, загінуў у лютым 1944.

КРУКАЎ Дзям'ян Адамавіч, н. у 1906, загінуў 20.2.1943.

КУДЗЕЛЬСКІ Мікалай Раманавіч, н. у 1917, загінуў у верасні 1944.

КУДЗІКАЎ Пётр Нічыпаравіч, н. у 1923, загінуў 13.3.1944.

КУДРАЎСКІ Канстанцін Анісімавіч, н. у 1920, рад., загінуў 15.1.1942 пад Ленінградам.

КУЗНЯЦОЎ Мікалай Антонавіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

КУЗНЯЦОЎ Мікалай Піліпавіч, н. у 1914, загінуў у маі 1944.

КУЗНЯЦОЎ Рыгор Емяльянавіч, н. у 1900, лейт., загінуў 7.7.1942 пад Ленінградам.

КУЗНЯЦОЎ Уладзімір Ісакавіч, н. у 1915, загінуў 20.8.1944.

12. Зак. 522.

КУЗНЯЦОЎ Эдуард Іванавіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

КУЗЬМЕНКА Сцяпан Сцяпанавіч, н. у 1913, мал. сярж., загінуў 10.2.1945 у Польшчы.

КУЗЬМІЦКІ Рыгор Дзмітрыевіч, н. у 1918, загінуў у ліпені 1943.

КУЗЬМЯНКОЎ Максім Цімафеевіч, н. у 1914, загінуў 15.3.1945.

КУЗЬМЯНКОЎ Мікалай Дзмітрыевіч, н. у 1923, загінуў 4.12.1943.

КУКАГОЛАЎ Фёдар Іванавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак 5.10.1942.

КУЛАГІН Іван Сяргеевіч, н. у 1920, рад., загінуў 26.1.1942 пад Ленінградам.

КУЛАЧЭНКА Адам Карпавіч, н. у 1912, загінуў у жніўні 1942.

КУЛЯШОЎ Кандрат Цімафеевіч, н. у 1900, загінуў у жніўні 1944.

КУЛЯШОЎ Фёдар Арэставіч, н. у 1896, рад., загінуў 15.8.1944 у Эстоніі.

КУНАРСКІ Уладзімір Якаўлевіч, н. у 1914, загінуў у сакавіку 1944.

КУНАРСКІ Якаў Лявонавіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.

КУПРЭЕЎ Аляксандр Раманавіч, н. у 1915, загінуў 20.7.1943.

КУРАЕЎ Мікалай Васілевіч, н. у 1916, мал. сярж., прапаў без вестак у 1941.

КУРАЧКІН Аляксей Гаўрылавіч, н. у 1901, загінуў.

КУРБАЦКІ Аляксей Ісаевіч, н. у 1924, загінуў 10.2.1945.

КУРБАЦКІ Васіль Іванавіч, н. у 1918, мал. лейт., прапаў без вестак 20.12.1942.

КУРБАЦКІ Іван Прохаравіч, н. у 1925, рад., загінуў 2.1.1944 пад Быхавам.

КУРБАЦКІ Іван Якаўлевіч, н. у 1910, загінуў 3.2.1945.

КУРБАЦКІ Фёдар Пракопавіч, н. у 1904, загінуў 15.1.1945.

КУРЫЛЕНКА Дзмітрый Рыгоравіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.

КУРЫЛЕНКА Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1916, загінуў у красавіку 1944.

КУЦАПАЎ Максім Цітавіч, н. у 1901, загінуў у лютым 1944.

ЛАБУДЗЁЎ Міхаіл Іванавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЛАЖЭВІЧ Лука Якаўлевіч, н. у 1904, загінуў 19.1.1944.

ЛАЖЭВІЧ Пілíп Гаўрылавіч, н. у 1897, загінуў 5.5.1944.

ЛАЗАРЭНКА Васіль Цімафеевіч, н. у 1925, рад., загінуў 13.10.1943 пад Слаўгарадам.

ЛАЗАРЭНКА Васіль Ягоравіч, н. у 1916, загінуў у маі 1945.

ЛАЗАРЭНКА Мікалай Самуілавіч, н. у 1916, загінуў у снежні 1944.

ЛАКАЎЮН Васіль Лаўрынавіч, н. у 1918, загінуў у снежні 1943.

ЛАНЮГОЎ Пётр Якаўлевіч, н. у 1924, загінуў 30.10.1944.

ЛАПКЕС Мендэль Хаймавіч, н. у 1906, загінуў у снежні 1943.

ЛАСКУТОЎ Васіль Уласавіч, н. у 1916, загінуў 14.5.1944.

ЛАХТАНАЎ Аляксандр Кузьміч, н. у 1914, загінуў у маі 1944.

ЛАШКЕВІЧ Аляксандр Іосіфавіч, н. у 1923, загінуў 19.3.1945.

ЛАШКЕВІЧ Аляксандр Карпавіч, н. у 1918, загінуў у лютым 1944.

ЛАШКЕВІЧ Антон Фёдаравіч, н. у 1910, загінуў у чэрвені 1944.

ЛАШКЕВІЧ Антон Ягоравіч, н. у 1914, загінуў у ліпені 1942.

ЛАШКЕВІЧ Валерый Канстанцінавіч, н. у 1924, загінуў 31.3.1944.

ЛАШКЕВІЧ Васіль Антонавіч, н. у 1911, загінуў 16.10.1943.

ЛАШКЕВІЧ Васіль Антонавіч, н. у 1916, загінуў у верасні 1944.

ЛАШКЕВІЧ Віктар Аляксандравіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

ЛАШКЕВІЧ Георгій Рыгоравіч, н. у 1918, загінуў у жніўні 1942.

ЛАШКЕВІЧ Даніла Іванавіч, н. у 1910, загінуў 5.5.1944.

ЛАШКЕВІЧ Іван Сцяфанавіч, н. у 1914, загінуў у чэрвені 1944.

ЛАШКЕВІЧ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

ЛАШКЕВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1924, загінуў у красавіку 1944.

ЛАШКЕВІЧ Міхаіл Цітавіч, н. у 1914, загінуў у ліпені 1944.

ЛАШКЕВІЧ Пётр Сцяпанавіч, н. у 1919, рад., загінуў 21.9.1942 у Калінінскай вобл.

ЛЕБЕДЗЕЎ Іван Яфімавіч, н. у 1902, рад., загінуў у верасні 1941.

ЛЕВІН Лёва Шлёмавіч, н. у 1920, старш., прапаў без вестак у ліпені 1941.

ЛЕПКАЎ Васіль Іларыёнавіч, н. у 1919, загінуў у красавіку 1944.

ЛЕПЧАНКА Фёдар Іванавіч, н. у 1912, загінуў у красавіку 1944.

ЛЕЎШУНОЎ Мацвей Ільіч, н. у 1910, загінуў у чэрвені 1944.

ЛІТАНТАЎ Аляксей Маркавіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

ЛІЎШЫЦ Шэвель Еселевіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.

ЛОГВІНАЎ Іван Дзмітрыевіч, н. у 1913, загінуў у сакавіку 1944.

ЛОГВІНАЎ Іван Дзмітрыевіч, н. у 1914, загінуў у чэрвені 1944.

ЛОГВІНАЎ Юрый Данілавіч, н. у 1915, загінуў 6.8.1944.

ЛУГОЎСКІ Віктар Кандратавіч, н. у 1914, загінуў у снежні 1941.

ЛУЗІНАЎ Міхаіл Аляксандравіч, н. у 1924, загінуў у красавіку 1944.

ЛУК'ЯНЧАНКА Макар Данілавіч, н. у 1910, рад., загінуў 5.10.1941.

ЛУПАНОС Васіль Фёдаравіч, н. у 1914, загінуў 2.7.1944.
ЛУПАНОСАЎ Васіль Фёдаравіч, н. у 1923, загінуў 2.7.1944.
ЛУПІЧЭНКА Дзмітрый Дзямідавіч, н. у 1914, загінуў 16.1.1944.
ЛУШАНКОЎ Іван Піліпавіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.
ЛЯШНЕЎСКІ Нікадзім Трафімавіч, н. у 1902, загінуў 24.2.1943.
МАГІЛЬЦАЎ Павел Панкратавіч, н. у 1910, загінуў 10.6.1944.
МАЕЎСКІ Мікалай Рыгоравіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.
МАЕЎСКІ Рыгор Фёдаравіч, н. у 1915, загінуў 23.6.1944.
МАЕЎСКІ Якаў Аляксандравіч, н. у 1902, загінуў 6.5.1944.
МАЖАРЭНКА Аляксей Гаўрылавіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.
МАЖЭЙКА Васіль Іванавіч, н. у 1916, загінуў у верасні 1941.
МАЖЭЙКА Іван Сямёнавіч, н. у 1923, загінуў 3.4.1944.
МАЖЭЙКА Мікалай Мікалаевіч, н. у 1918, загінуў у лютым 1944.
МАЖЭЙКА Міхаіл Сямёнавіч, н. у 1900, рад., загінуў 5.8.1941.
МАЗАНАЎ Іван Сцяпанавіч, н. у 1907, загінуў у маі 1944.
МАЗІКАЎ Іван Сцяфанавіч, н. у 1909, загінуў у лютым 1944.
МАІСЕЕНКА Абрам Пятровіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.
МАКАРАНКА Аляксей Іванавіч, н. у 1914, загінуў 20.11.1943.
МАКАРАЎ Іван Сяргеевіч, н. у 1922, рад., загінуў 12.2.1944 на Палессі.
МАКАРАЎ Павел Ільіч, н. у 1907, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.
МАКАРАЎ Раман Сяргеевіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.
МАКАРЭВІЧ Аляксей Канстанцінавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у верасні 1942.
МАКЕЕНКА Іван Гаўрылавіч, н. у 1900, загінуў у маі 1944.
МАКЕЕНКА Мікалай Гаўрылавіч, н. у 1908, загінуў у маі 1944.
МАКСАКАЎ Сямён Паўлавіч, н. у 1918, сярж., прапаў без вестак 15.12.1941.
МАКСІМЕНКА Аляксей Кузьміч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.
МАКСІМЕНКА Васіль Сямёнавіч, н. у 1905, загінуў 26.1.1945.
МАКСІМЕНКА Трафім Яўланцьевіч, н. у 1906, загінуў 23.8.1941.
МАЛАХАЎ Максім Іванавіч, н. у 1911, загінуў 21.10.1941.
МАЛАХАЎ Уладзімір Аляксандравіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
МАЛАЦІЛКІН Іван Якаўлевіч, н. у 1905, загінуў у жніўні 1944.
МАЛАШАНКА Анатоль Цярэнцьевіч, н. у 1925, рад., загінуў 16.10.1944 у Літве.
МАЛАШАНКА Сямён Клімавіч, н. у 1918, загінуў 19.1.1942.
МАЛЕВІЧ Нікандр Ісакавіч, н. у 1918, рад., загінуў 23.11.1941 у Тульскай вобл.
МАЛКАЎ Саламон Аронавіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1943.
МАЛКАЎ Шлема Аронавіч, н. у 1920, рад., памёр ад ран 20.8.1941 у Карэліі.
МАЛКІН Рыгор Залманавіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у 1945.
МАРОЗАЎ Аляксей Фёдаравіч, н. у 1924, загінуў 9.9.1943.
МАРОЗАЎ Гулля Казамавіч, н. у 1910, рад., загінуў 21.9.1943 пад Арлом.
МАРОЗАЎ Іван Карнеевіч, н. у 1912, загінуў 5.8.1944.
МАРОЗАЎ Пракоп Антонавіч, н. у 1905, загінуў у лютым 1944.
МАРТЫНЕНКА Фака Яромавіч, н. у 1901, рад., загінуў 24.11.1941.
МАРУЕЎ Васіль Рыгоравіч, н. у 1918, загінуў у ліпені 1941.
МАРЦАЎ Уладзімір Савельевіч, н. у 1915, загінуў у лютым 1944.
МАРЧАНКА Яфім Акімавіч, н. у 1903, рад., загінуў 25.3.1944 пад Быхавам.
МАРЫН Пётр Антонавіч, н. у 1916, загінуў у верасні 1943.
МАРЫНЕНКА Леанід Якаўлевіч, н. у 1926, рад., загінуў 28.1.1945 у Польшчы.
МАСКАЛЕНКА Андрэй Іванавіч, н. у 1910, загінуў 20.12.1943.
МАСКАНАЕЎ Аляксей Дзмітрыевіч, н. у 1917, лейт., прапаў без вестак у верасні 1941.
МАХАВІЧЭНКА Канстанцін Барысавіч, н. у 1918, загінуў у маі 1944.
МАХАНАЎ Васіль Яфімавіч, н. у 1915, загінуў у чэрвені 1944.
МАЦВЕЕНКА Максім Ільіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак 1.9.1941.
МАЦВЕЕНКА Мітрафан Аляксеевіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак 19.8.1942.
МАЦВЕЕНКА Піліп Мацвеевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.
МАЦВЕЕНКА Ягор Сцяпанавіч, н. у 1912, загінуў у снежні 1941.
МАЦВЕЙЧЫКАЎ Фёдар Паўлавіч, н. у 1921, загінуў у жніўні 1941.
МАШУХІН Фёдар Аляксеевіч, н. у 1915, загінуў 25.2.1944.
МАЯРЭНКА Лук'ян Ціханавіч, н. у 1900, загінуў у лютым 1944.
МЕЕРСОН Рыгор Максімавіч, н. у 1904, загінуў у чэрвені 1944.
МЕЛЬНІКАЎ Аляксандр Дзям'янавіч, н. у 1916, загінуў у ліпені 1942.
МЕЛЬНІКАЎ Кірыла Данілавіч, н. у 1909, загінуў 27.7.1944.
МЕЛЬНІКАЎ Мікалай Мітрафанавіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.

МЕЛЬНІКАЎ Міхаіл Ільіч, н. у 1914, загінуў 21.7.1943.

МЕЛЬНІКАЎ Павел Цімафеевіч, н. у 1924, загінуў у маі 1944.

МЕЛЬНІКАЎ Парфен Мікітавіч, н. у 1911, загінуў у маі 1944.

МЕЛЬНІКАЎ Пётр Іванавіч, н. у 1918, загінуў у верасні 1941.

МЕЛЬНІКАЎ Пётр Цярэнцьевіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

МЕЛЬНІКАЎ Рыгор Апанасавіч, н. у 1913, рад., загінуў 28.1.1944 у Ровенскай вобл.

МЕЛЬНІКАЎ Рыгор Гаўрылавіч, н. у 1913, загінуў у лютым 1944.

МЕЛЬНІКАЎ Рыгор Фёдаравіч, н. у 1923, загінуў у студзені 1944.

МЕЛЬНІКАЎ Якуб Цярэнцьевіч, н. у 1914, загінуў у кастрычніку 1944.

МЕНДЗЯЛЕЕЎ Міхаіл Данілавіч, н. у 1908, загінуў 25.3.1944.

МІКАЛАЕЎ Марк Ігнатавіч, н. у 1918, загінуў у кастрычніку 1942.

МІКАЛАЕЎ Міхаіл Дзямідавіч, н. у 1922, лейт., загінуў 2.3.1943 пад Смаленскам.

МІНКІН Сяргей Сямёнавіч, н. у 1916, загінуў у снежні 1944.

МІРАНОВІЧ Марк Анастасьевіч, н. у 1906, загінуў у жніўні 1944.

МІРАНОВІЧ Марк Анастасьевіч, н. у 1910, загінуў у чэрвені 1944.

МІРОНЕНКА Аляксандр Іванавіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

МІРОНЕНКА Мікіта Рыгоравіч, н. у 1901, загінуў 11.2.1944.

МІХАЙЛОЎСКІ Аляксандр Іванавіч, н. у 1920, загінуў у снежні 1943.

МІХАЙЛОЎСКІ Аляксандр Іванавіч, н. у 1924, загінуў у ліпені 1944.

МІХАЙЛОЎСКІ Аляксей Мікалаевіч, н. у 1923, загінуў 25.4.1945.

МІХАЙЛОЎСКІ Іван Васілевіч, н. у 1916, загінуў у чэрвені 1944.

МІХАЙЛОЎСКІ Іван Іванавіч, н. у 1909, загінуў у красавіку 1944.

МІХАЙЛОЎСКІ Іван Лукіч, н. у 1904, загінуў у снежні 1944.

МІХАЙЛОЎСКІ Мікалай Васілевіч, н. у 1926, рад., загінуў 20.3.1945 у Польшчы.

МІХАЛЕНКА Рыгор Міхайлавіч, н. у 1914, загінуў у чэрвені 1944.

МІХАЛЬЦОЎ Андрэй Антонавіч, н. у 1915, загінуў у лютым 1944.

МІХАЛЬЧАНКА Васіль Ягоравіч, н. у 1923, загінуў 26.3.1945.

МІХАЛЬЧАНКА Іван Якаўлевіч, н. у 1914, загінуў 22.6.1944.

МІХАЛЬЧАНКА Ілья Васілевіч, н. у 1901, загінуў у маі 1944.

МІХАЛЬЧАНКА Ілья Васілевіч, н. у 1903, загінуў у маі 1944.

МІХАНЮК Харытон Кірылавіч, н. у 1901, загінуў у верасні 1944.

МІШАКОЎ Іван Дзямідавіч, н. у 1910, загінуў у сакавіку 1944.

МУРАЎЁЎ Аляксей Данілавіч, н. у 1918, загінуў 18.3.1942.

МУРАЎЁЎ Даніла Ульянавіч, н. у 1891, загінуў 20.8.1941.

МУРАЎЁЎ Цярэнцій Ульянавіч, н. у 1891, рад., загінуў 20.8.1941.

МУХІН Іван Трафімавіч, н. у 1910, загінуў 13.6.1942.

МЫШКОЎСКІ Павел Міхайлавіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

МЯДЗВЕДЗЕЎ Уладзімір Максімавіч, н. у 1920, загінуў у верасні 1941.

МЯДЗВЕДСКІ Іван Міхайлавіч, н. у 1899, рад., загінуў 5.8.1941.

МЯДЗВЕДСКІ Сямён Кузьміч, н. у 1911, загінуў у лютым 1944.

МЯЖЭННЫ Анісім Паўлавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

МЯЖЭННЫ Міхаіл Сяргеевіч, н. у 1916, загінуў у верасні 1944.

МЯЖЭННЫ Сямён Рыгоравіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

МЯЖЭННЫ Уладзімір Усцінавіч, н. у 1926, рад., загінуў 19.1.1945 у Польшчы.

МЯНЬКОЎ Якаў Піліпавіч, н. у 1904, загінуў у лютым 1944.

МЯРХАСІН Абрам Фрыдманавіч, н. у 1908, загінуў у снежні 1943.

МЯРХАСІН Іосіф Майсеевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

МЯРХАСІН Янкель Нахімавіч, н. у 1908, загінуў 26.2.1943.

МЯТЛІЦКІ Уладзімір Макаравіч, н. у 1916, загінуў у верасні 1943.

МЯФЁДАЎ Аляксандр Рыгоравіч, н. у 1921, загінуў у снежні 1944.

МЯФЁДАЎ Яфім Рыгоравіч, н. у 1898, рад., загінуў 5.8.1941.

НАВОЕНКА Ерафей Германавіч, н. у 1901, загінуў у чэрвені 1944.

НАВОЕНКА Лаўрэнцій Мікітавіч, н. у 1925, мал. сярж., загінуў 25.3.1945 ва Усходняй Прусіі.

НАВУМЕНКА Іван Акімавіч, н. у 1915, загінуў 28.7.1944.

НАВУМАЎ Міхаіл Мікалаевіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1945.

НАДУЁЎ Аляксей Фёдаравіч, н. у 1914, загінуў у чэрвені 1944.

НАДУЁЎ Дзяніс Аляксандравіч, н. у 1901, загінуў у маі 1944.

НАЗАРАЎ Васіль Фёдаравіч, н. у 1924, рад., загінуў 3.9.1944 пад Беластокам.

НЕГАРЭЕЎ Міхаіл Максімавіч, н. у 1914, загінуў у студзені 1944.

НЕПЧАНКА Пётр Міхайлавіч, н. у 1924, загінуў 23.2.1945.

НЕПЧАНКА Пётр Патапавіч, н. у 1910, загінуў у снежні 1942.

НЕСЦЯРОВІЧ Васіль Ігнатавіч, н. у 1923, загінуў 28.1.1945.

НЕСЦЯРОВІЧ Васіль Максімавіч, н. у 1923, загінуў у ліпені 1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Васіль Сямёнавіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Мікалай Аляксандравіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

НЕСЦЯРОВІЧ Павел Пятровіч, н. у 1919, загінуў у жніўні 1941.

НЕСЦЯРОВІЧ Ягор Фаміч, н. у 1911, рад., загінуў 27.7.1944 пад Беластокам.

НЕСЦЯРЭНКА Аляксей Раманавіч, н. у 1914, загінуў 4.8.1942.

НЕСЦЯРЭНКА Васіль Уласавіч, н. у 1922, рад., загінуў 24.5.1942 пад Ленінградам.

НЕСЦЯРЭНКА Максім Іванавіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак 20.8.1941.

НІКІЦЕНКА Аляксей Паўлавіч, н. у 1918, загінуў 3.10.1941.

НІКІЦЕНКА Цярэнцій Іванавіч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак 24.11.1941.

НІКІЦІН Аляксандр Майсеевіч, н. у 1918, загінуў у лістападзе 1941.

НІКІЦІН Пётр Ціханавіч, н. у 1910, загінуў 11.10.1943.

НІКОЛЕНКА Піліп Фёдаравіч, н. у 1914, загінуў у студзені 1944.

НОВІКАВА Марыя Адамаўна, н. у 1922, сан., загінула 27.10.1945 у Германіі.

НОВІКАЎ Дзмітрый Мікалаевіч, н. у 1916, загінуў у красавіку 1944.

НОВІКАЎ Іосіф Мітрафанавіч, н. у 1910, загінуў 29.9.1943.

НОВІКАЎ Ісак Васілевіч, н. у 1917, рад., загінуў 2.9.1942 пад Ленінградам.

НОВІКАЎ Уладзімір Рыгоравіч, н. у 1919, загінуў 26.11.1943.

НОВІКАЎ Ягор Васілевіч, н. у 1912, загінуў 4.9.1943.

ПАГРАБЕНКА Барыс Сяргеевіч, н. у 1913, загінуў у лютым 1944.

ПАГРАБЕНКА Васіль Яфімавіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

ПАГРАБЕНКА Цімафей Сяргеевіч, н. у 1911, загінуў 15.1.1945.

ПАДЗЯНКОЎ Іван Цімафеевіч, н. у 1902, лейт., прапаў без вестак у маі 1944.

ПАДЗЯНКОЎ Міхаіл Мікітавіч, н. у 1901, загінуў у чэрвені 1944.

ПАДОШАНКА Яўдоксій Андрэевіч, н. у 1906, рад., памёр ад ран 29.4.1945 у Германіі.

ПАЗНЯКОЎ Сямён Гардзеевіч, н. у 1921, загінуў 29.8.1942.

ПАЛАВІНКІН Анатоль Сяргеевіч, н. у 1923, загінуў 5.5.1943.

ПАЛАВІНКІН Апанас Кузьміч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

ПАЛАВІНКІН Павел Кузьміч, н. у 1919, загінуў у снежні 1943.

ПАЛАВІНКІН Ульян Сідаравіч, н. у 1918, загінуў у снежні 1943.

ПАЛАЎКОЎ Міхаіл Ульянавіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

ПАЛЕВІКОЎ Пётр Аляксеевіч, н. у 1906, рад., прапаў без вестак 15.10.1943.

ПАЛЕВІЧ Павел Рыгоравіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак 10.10.1944.

ПАЛІЦЫН Якаў Яфімавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак 15.10.1943.

ПАЛОЦКІ Цімафей Дзмітрыевіч, н. у 1913, загінуў 26.2.1944.

ПАЛЯКОЎ Васіль Піліпавіч, н. у 1915, загінуў 15.7.1943.

ПАЛЯКОЎ Дзмітрый Георгіевіч, н. у 1909, загінуў 12.10.1943.

ПАЛЯКОЎ Мікалай Піменавіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

ПАЛЯКОЎ Сцефан Харытонавіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1942.

ПАМЕЛАЎ Васіль Піменавіч, н. у 1914, загінуў у маі 1944.

ПАНЧАНКА Майсей Цімафеевіч, н. у 1903, загінуў у лістападзе 1944.

ПАНЬКОЎ Фёдар Сяргеевіч, н. у 1911, загінуў у лютым 1944.

ПАНЮШЭНКА Мікалай Антонавіч, н. у 1916, загінуў 21.12.1944.

ПАНЮШЭНКА Платон Раманавіч, н. у 1900, загінуў у студзені 1942.

ПАПКОЎ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1923, загінуў 3.8.1944.

ПАПКОЎ Сяргей Дзмітрыевіч, н. у 1925, загінуў у жніўні 1944.

ПАПЛАЎСКІ Андрэй Іосіфавіч, н. у 1914, загінуў у красавіку 1944.

ПАПЛАЎСКІ Васіль Андрэевіч, н. у 1922, загінуў у лютым 1944.

ПАПЛАЎСКІ Васіль Сцяпанавіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

ПАПЛАЎСКІ Герасім Прохаравіч, н. у 1904, загінуў 21.9.1941.

ПАПЛАЎСКІ Іван Адамавіч, н. у 1905, загінуў у лютым 1944.

ПАПЛАЎСКІ Іван Іванавіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

ПАПЛАЎСКІ Іван Захаравіч, н. у 1912, загінуў у верасні 1944.

ПАПЛАЎСКІ Іван Фёдаравіч, н. у 1916, загінуў у снежні 1943.

ПАПЛАЎСКІ Канстанцін Герасімавіч, н. у 1919, загінуў 10.7.1943.

ПАПЛАЎСКІ Максім Рыгоравіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

ПАПЛАЎСКІ Мікалай Аляксандравіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

ПАПЛАЎСКІ Мікалай Лявонавіч, н. у 1923, загінуў у чэрвені 1944.

ПАПЛАЎСКІ Міхаіл Дзмітрыевіч, н. у 1915, загінуў у красавіку 1944.

ПАПЛАЎСКІ Павел Андрэевіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

ПАПЛАЎСКІ Павел Ільіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

ПАПЛАЎСКІ Пракоп Рыгоравіч, н. у 1910, загінуў у маі 1944.

ПАПЛАЎСКІ Рыгор Пятровіч, н. у 1923, загінуў 24.12.1942.

ПАПЛАЎСКІ Рыгор Фёдаравіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

ПАПЛАЎСКІ Фёдар Нікадзімавіч, н. у 1906, загінуў у лютым 1944.

ПАПЛАЎСКІ Фёдар Рыгоравіч, н. у 1916, загінуў у маі 1944.

ПАПЛЮЕЎ Іван Арцёмавіч, н. у 1908, загінуў у лютым 1944.

ПАПОЎ Аляксандр Фёдаравіч, н. у 1923, загінуў у лістападзе 1944.

ПАРФЕНЕНКА Еўдакім Андрэевіч, н. у 1906, загінуў 29.4.1945.

ПАСРЭДНІКАЎ Мацвей Фёдаравіч, н. у 1901, загінуў у лютым 1944.

ПАЎЛАЎ Пётр Конанавіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1945.

ПАЎЛІЧЭНКА Іван Андрэевіч, н. у 1895, загінуў 19.1.1944.

ПАЎЛІШЫН Васіль Аркадзьевіч, н. у 1924, загінуў 19.8.1944.

ПАЎЛОЎСКІ Васіль Канстанцінавіч, н. у 1910, рад., загінуў 12.10.1943 у Слаўгарадскім р-не.

ПАЎЛОЎСКІ Сямён Рыгоравіч, н. у 1904, загінуў у лютым 1945.

ПАЎЛУШКІН Аляксей Яфімавіч, н. у 1910, загінуў у студзені 1945.

ПАЎЛУШКІН Яфім Макеевіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

ПАЎЛЮКОЎ Марцін Васілевіч, н. у 1915, рад., загінуў 5.1.1944 пад Быхавам.

ПАЎЛЮЧКОЎ Аляксей Васілевіч, н. у 1915, загінуў у лютым 1944.

ПАЎЛЮЧКОЎ Канстанцін Герасімавіч, н. у 1916, ст. сярж., загінуў 10.7.1943 пад Курскам.

ПАЎЛЮЧЭНКА Васіль Герасімавіч, н. у 1925, загінуў 25.8.1944.

ПАЎЛЮЧЭНКА Іван Андрэевіч, н. у 1895, загінуў 19.1.1944.

ПАЎЛЮЧЭНКА Канстанцін Емяльянавіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

ПАЎЛЮЧЭНКА Пётр Емяльянавіч, н. у 1901, загінуў у лютым 1944.

ПАЎЛЮЧЭНКА Пракоп Іосіфавіч, н. у 1901, загінуў у лютым 1944.

ПАЎТАРЫШАНКА Фёдар Андрэевіч, н. у 1893, рад., прапаў без вестак 24.11.1941.

ПАХОМЕНКА Леў Паўлавіч, н. у 1923, загінуў у верасні 1944.

ПАХОМЕНКА Павел Кірэевіч, н. у 1918, загінуў у верасні 1944.

ПАЦЁМКІН Гаўрыла Мацвеевіч, н. у 1905, загінуў у красавіку 1944.

ПЕРАПУДАЎ Андрэй Васілевіч, н. у 1915, загінуў 27.10.1944.

ПЕТРАЧКОЎ Віктар Фокавіч, н. у 1920, загінуў 20.7.1944.

ПЕТРАЧКОЎ Іван Фокавіч, н. у 1910, загінуў у кастрычніку 1944.

ПЕТРАЧЭНКА Аляксандр Архіпавіч, н. у 1910, рад., загінуў 17.8.1942 пад Арлом.

ПЕТРАЧЭНКА Аляксей Іванавіч, н. у 1922, загінуў у лютым 1944.

ПЕТРАЧЭНКА Іван Фёдаравіч, н. у 1912, загінуў у чэрвені 1944.

ПЕТРАЧЭНКА Мікалай Гаўрылавіч, н. у 1924, загінуў 21.4.1945.

ПЕТРАЧЭНКА Мікалай Іванавіч, н. у 1923, загінуў у студзені 1944.

ПЕТРАЧЭНКА Сцяпан Аляксеевіч, н. у 1924, загінуў 6.2.1944.

ПЕЎНЕЎ Анатоль Міронавіч, н. у 1910, загінуў у снежні 1941.

ПЕХЦЕРАЎ Станіслаў Васілевіч, н. у 1924, загінуў у сакавіку 1944.

ПЕЧКУРОЎ Віктар Піліпавіч, н. у 1919, загінуў 8.12.1943.

ПЕЧКУРОЎ Міхаіл Кузьміч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

ПІЛЕЦКІ Ягор Мікалаевіч, н. у 1912, загінуў у ліпені 1942.

ПІЛЮКОЎ Іван Антонавіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.

ПІСКУНОЎ Яфім Дзянісавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак 5.10.1941.

ПІЎНЕЎ Цімафей Яўсеевіч, н. у 1897, рад., загінуў 29.11.1942 пад Сталінградам.

ПІЦЮКОЎ Іван Сцяфанавіч, н. у 1910, загінуў у кастрычніку 1944.

ПЛОТКІН Навум Захаравіч, н. у 1921, рад., загінуў 28.12.1941 пад Масквой.

ПЛОТКІН Уладзімір Залманавіч, н. у 1914, лейт., прапаў без вестак у 1943.

ПРАКАПОВІЧ Іван Мацвеевіч, н. у 1910, загінуў 22.4.1943.

ПРАКОПЕНКА Аляксей Аляксеевіч, н. у 1918, загінуў 24.1.1943.

ПРАКОПЕНКА Васіль Іванавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1941.

ПРАМЯНДОК Пётр Данілавіч, н. у 1918, загінуў у кастрычніку 1941.

ПРАСКУРАЎ Пётр Майсеевіч, н. у 1918, загінуў 27.11.1943.

ПРАФЯНЕНКА Уладзімір Андрэевіч, н. у 1918, загінуў 3.7.1941.

ПРАХАРЭНКА Васіль Елісеевіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

ПРАХАРЭНКА Павел Іосіфавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак 24.11.1941.

ПРАХАРЭНКА Цімафей Міхайлавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак 5.10.1941.

ПРОХАРАЎ Іван Аляксеевіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

ПРОХАРАЎ Іван Аляксеевіч, н. у 1917, загінуў у жніўні 1944.

ПРОЦКІ Мірон Раманавіч, н. у 1904, загінуў 8.1.1944.

ПРУСАЎ Іван Паўлавіч, н. у 1914, загінуў 19.2.1943.

ПРУСАЎ Іван Сяргеевіч, н. у 1911, загінуў 11.1.1944.

ПРЫМАКОЎ Васіль Елісеевіч, н. у 1920, загінуў у красавіку 1942.

ПТАШКІН Емяльян Кандратавіч, н. у 1902, рад., загінуў 7.3.1943 пад Арлом.

ПУЦЕТАЎ Васіль Рыгоравіч, н. у 1908, загінуў у маі 1944.

ПУЦЯКОЎ Васіль Рыгоравіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ПЦІЦЫН Мікалай Сямёнавіч, н. у 1918, загінуў 8.12.1943.

ПЧАЛЯНКОЎ Павел Сцяпанавіч, н. у 1899, рад., загінуў 7.4.1942 пад Смаленскам.

ПЯНЬКОЎСКІ Аляксандр Яўсеевіч, н. у 1914, мал. лейт., прапаў без вестак 26.7.1943.

ПЯТРОЎСКІ Аляксей Ігнатавіч, н. у 1909, загінуў у ліпені 1944.

ПЯТРОЎСКІ Сцефан Фёдаравіч, н. у 1914, загінуў у сакавіку 1944.

РАБАЗАЎ Іван Ксенафонтавіч, н. у 1917, загінуў 12.10.1943.

РАБАЎ Іван Антонавіч, н. у 1916, загінуў у сакавіку 1944.

РАБЦАЎ Дзмітрый Сяргеевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак 19.9.1944.

РАБЧАНКА Мікалай Ягоравіч, н. у 1916, загінуў 21.2.1944.

РАБЧЫНКА Канстанцін Васілевіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак 5.10.1941.

РАГОЗІН Міхаіл Лявонавіч, н. у 1913, старш., загінуў у жніўні 1942.

РАМАНЕНКА Іван Мітрафанавіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.

РАМЗЕВІЧ Дзмітрый Аляксандравіч, н. у 1918, загінуў 21.10.1941.

РАСІНСКІ Мікалай Рыгоравіч, н. у 1908, рад., прапаў без вестак 2.11.1941.

РАТНІКАЎ Ермалай Васілевіч, н. у 1900, загінуў у лютым 1944.

РОЦІКАЎ Адам Мікалаевіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак 23.11.1943.

РУДАНОК Сцяпан Іванавіч, н. у. 1912, загінуў у лютым 1944.

РУДНІК Сцяпан Цярэнцьевіч, н. у 1915, загінуў у верасні 1944.

РУДЭНКА Аляксандр Пахомавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1941.

РУДЭНКА Аляксей Лявонцьевіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

РЫЖАНКОЎ Міхаіл Антонавіч, н. у 1923, загінуў у кастрычніку 1944.

РЫЖАНКОЎ Якаў Цімафеевіч, н. у 1910, загінуў у жніўні 1941.

САВАСЦЕЕЎ Савелій Пятровіч, н. у 1907, загінуў у чэрвені 1944.

САВАСЦЬЯНАЎ Станіслаў Платонавіч, н. у 1911, загінуў у сакавіку 1944.

САВІЦКІ Васіль Юр'евіч, н. у 1923, загінуў у кастрычніку 1944.

САВІЦКІ Максім Фёдаравіч, н. у 1919, загінуў 19.11.1943.

САДОШАНКА Мадзест Несцеравіч, н. у 1923, загінуў 3.3.1945.

САЗОНАЎ Яфім Ільіч, н. у 1916, загінуў у красавіку 1944.

САКАВЕЦ Пётр Васілевіч, н. у 1922, загінуў 6.5.1945.

САЛДАТАЎ Рыгор Якаўлевіч, н. у 1918, загінуў 12.7.1941.

САМУСЕЎ Максім Пятровіч, н. у 1909, загінуў у маі 1944.

САМУСЕЎ Пётр Міхайлавіч, н. у 1904, рад., загінуў 5.1.1944 пад Быхавам.

САПАЖЭНКА Іван Сямёнавіч, н. у 1918, рад., загінуў 23.7.1941 у Вінніцкай вобл.

САПАЖЭНКА Іларыён Антонавіч, н. у 1904, загінуў у лютым 1944.

САЎЧАНКА Іван Міхайлавіч, н. у 1919, загінуў 3.5.1942.

САЎЧАНКА Уладзімір Данілавіч, н. у 1924, рад., загінуў 21.4.1945 у Германіі.

САФОНАЎ Васіль Сідаравіч, н. у 1910, загінуў 22.12.1943.

САФОНАЎ Іван Андрэевіч, н. у 1915, загінуў у маі 1944.

САФОНЕНКА Макар Арэставіч, н. у 1903, загінуў у верасні 1944.

САФРОНАЎ Васіль Рыгоравіч, н. у 1916, сярж., прапаў без вестак 25.10.1941.

САФРОНАЎ Ільля Давыдавіч, н. у 1910, загінуў 20.7.1942.

СВЯТЛІЧНЫ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1923, загінуў у сакавіку 1944.

СДАБАНКА Васіль Іванавіч, н. у 1926, загінуў 7.10.1943.

СЕЛІВАНАЎ Іван Аўрамавіч, н. у 1910, загінуў 15.4.1945.

СЕЛЯЗНЁЎ Васіль Сазонавіч, н. у 1918, загінуў 3.5.1942.

СЕЛЯЗНЁЎ Фёдар Сазонавіч, н. у 1899, лейт., прапаў без вестак 20.11.1941.

СЕМЧАНКА Раман Андрэевіч, н. у 1924, рад., загінуў 6.7.1944 пад Ленінградам.

СЕМЧАНКА Сідар Юр'евіч, н. у 1904, загінуў у маі 1944.

СЕРАДЗЕНКА Уладзімір Фёдаравіч, н. у 1906, загінуў у верасні 1941.

СІГАЕЎ Сяргей Восіпавіч, н. у 1920, загінуў 17.3.1942.

СІДАРЭНКА Мікалай Ягоравіч, н. у 1906, загінуў у верасні 1944.

СІДАРЭНКА Мікалай Якаўлевіч, н. у 1914, ст. сярж., памёр ад ран 10.3.1943.

СІЗАКОЎ Садры Садрыевіч, н. у 1911, загінуў 14.8.1942.

СІЛКОЎ Іосіф Андрэевіч, н. у 1915, загінуў у верасні 1944.

СІЛЬЧАНКА Фёдар Паўлавіч, н. у 1911, загінуў у лютым 1944.

СІМАНЕНКА Васіль Дзмітрыевіч, н. у 1925, рад., загінуў 25.7.1944 у Эстоніі.

СІМАНЕНКА Іван Дзмітрыевіч, н. у 1910, загінуў 13.8.1941.

СІНІЧЭНКА Сцяпан Рыгоравіч, н. у 1919, загінуў 3.8.1941.

СІРАТА Мікіта Фёдаравіч, н. у 1904, загінуў у снежні 1943.

СІСЮТЧЫКАЎ Ілья Ігнатавіч, н. у 1899, рад., памёр ад ран 4.9.1944 у Польшчы.

СКАПЯНЦОЎ Рыгор Фёдаравіч, н. у 1919, загінуў 23.11.1943.

СКАЎПНЁЎ Аляксей Рыгоравіч, н. у 1922, рад., загінуў 7.12.1944 у Венгрыі.

СКОВЕЛЕЎ Дзмітрый Еўдакімавіч, н. у 1925, загінуў 26.3.1945.

СЛАВЯНКОЎ Кузьма Цітавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак 5.10.1941.

СЛАЎНІКАЎ Даніла Васілевіч, н. у 1918, загінуў у кастрычніку 1941.

СМАРЧАНКА Цімафей Архіпавіч, н. у 1908, загінуў у верасні 1944.

СТАДЗЕЕНКА Цімафей Пятровіч, н. у 1918, загінуў у снежні 1943.

СТАЛЯРОЎ Васіль Сямёнавіч, н. у 1914, загінуў 16.9.1942.

СТАРАВОЙТАЎ Іван Васілевіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак 28.11.1943.

СТАРОСЦЕНКА Іван Васілевіч, н. у 1912, загінуў у лютым 1944.

СТАРОСЦЕНКА Канстанцін Цітавіч, н. у 1911, загінуў 21.9.1943.

СТАРОСЦЕНКА Майсей Архіпавіч, н. у 1901, загінуў у лютым 1944.

СТАРОСЦЕНКА Сцяпан Сідаравіч, н. у 1910, ст. лейт., загінуў 27.8.1943 у Харкаўскай вобл.

СТАРОСЦЕНКА Сяргей Парфенавіч, н. у 1920, загінуў 14.8.1943.

СТАСЯНКОЎ Даніла Нікіфаравіч, н. у 1899, рад., загінуў 11.11.1944 у Польшчы.

СТАШАЎ Пётр Пятровіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у красавіку 1943.

СТОШ Іван Мікалаевіч, н. у 1924, загінуў 3.3.1945.

СУДАКОЎ Цімафей Піменавіч, н. у 1896, рад., загінуў 22.1.1945 ва Усходняй Прусіі.

СУМСКІ Іван Аляксеевіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.

СУМСКІ Іван Аляксеевіч, н. у 1913, загінуў у лютым 1944.

СУНЧАНКА Сяргей Іванавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак 20.8.1941.

СУРКОЎ Емяльян Іванавіч, н. у 1905, загінуў у сакавіку 1944.

СУХАРАЎ Давыд Якаўлевіч, н. у 1906, загінуў 4.11.1944.

СУЧКОЎ Васіль Пятровіч, н. у 1915, загінуў 27.11.1943.

СЦЕПАНЕНКА Павел Яўменавіч, н. у 1919, загінуў 4.11.1942.

СЦЯПАНАЎ Міхаіл Абрамавіч, н. у 1914, загінуў у жніўні 1944.

СЦЯПАНЧАНКА Кузьма Дзямідавіч, н. у 1901, загінуў у верасні 1944.

СЫРАНКОЎ Уладзімір Архіпавіч, н. у 1923, загінуў 26.3.1944.

СЫЧОЎ Аляксандр Маркавіч, н. у 1915, загінуў у красавіку 1944.

СЫЧОЎ Васіль Маркавіч, н. у 1924, загінуў у маі 1944.

СЫЧОЎ Пётр Мікалаевіч, н. у 1914, загінуў 16.2.1940.

СЫЧОЎ Фёдар Фёдаравіч, н. у 1915, загінуў 26.4.1945.

СЯЛІЦКІ Аляксей Яўсеевіч, н. у 1906, загінуў у верасні 1941.

СЯЛІЦКІ Аляксей Яўсеевіч, н. у 1906, загінуў у студзені 1942.

СЯЛІЦКІ Андрэй Фёдаравіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

СЯМЁНАЎ Васіль Іванавіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

СЯНЬКОЎ Елісей Паўлавіч, н. у 1904, загінуў у снежні 1943.

СЯНЬКОЎ Сяргей Сяргеевіч, н. у 1893, сярж., прапаў без вестак 6.10.1941.

СЯЎРУК Іван Сцяпанавіч, н. у 1909, загінуў у снежні 1943.

ТАЛКАЧОЎ Васіль Іванавіч, н. у 1925, загінуў у маі 1944.

ТАЛКАЧОЎ Віктар Аляксеевіч, н. у 1923, загінуў 23.7.1944.

ТАНАНАЎ Сцяпан Пятровіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

ТАНКІЛЕВІЧ Аляксандр Фаміч, н. у 1911, загінуў у лютым 1944.

ТАНКІЛЕВІЧ Антон Фаміч, н. у 1906, загінуў у верасні 1944.

ТАРАСЕНКА Аляксей Фёдаравіч, н. у 1923, загінуў у маі 1944.

ТАЧЫЛАЎ Уладзімір Захаравіч, н. у 1923, загінуў 8.4.1945.

ТВЯРДОЎ Сідар Фаміч, н. у 1900, загінуў у лютым 1944.

ТКАЧОЎ Георгій Міхеевіч, н. у 1910, загінуў у кастрычніку 1941.

ТОКАРАЎ Ігнат Паўлавіч, н. у 1909, загінуў у кастрычніку 1944.

ТРАГУБОВІЧ Браніслаў Іосіфавіч, н. у 1904, рад., загінуў 26.6.1944 пад Быхавам.

ТРЫЦЕЛЬНІКАЎ Іван Мікалаевіч, н. у 1921, рад., загінуў 11.11.1941 пад Ленінградам.

ТУЗ Мікалай Цімафеевіч, н. у 1918, загінуў 3.8.1941.

ТУМАКОЎ Мікалай Кандратавіч, н. у 1905, загінуў у сакавіку 1944.

ТУР Мікалай Ільіч, н. у 1914, загінуў у сакавіку 1944.

ТУРЛАКОЎ Іван Кандратавіч, н. у 1899, загінуў 6.7.1943.

ТУРЛАКОЎ Ніл Кандратавіч, н. у 1920, загінуў 11.1.1942.

УВАРОЎСКІ Іван Купрыянавіч, н. у 1912, загінуў у маі 1944.

УЛАСАЎ Васіль Сцяфанавіч, н. у 1915, загінуў у верасні 1941.

УЛАСАЎ Мікалай Мікалаевіч, н. у 1916, загінуў 9.3.1940.

УЛАСАЎ Павел Сямёнавіч, н. у 1898, рад., сапёр, загінуў у красавіку 1944.

УЛАСАЎ Якаў Антонавіч, н. у 1918, загінуў у красавіку 1944.

УЛАСЕНКА Кандрат Апанасавіч, н. у 1905, рад., загінуў 11.11.1943.

УЛАСЕНКА Міхаіл Аляксеевіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

ФАРБЕР Піня Маневіч, н. у 1902, прапаў без вестак у ліпені 1944.

ФАРБЕР Якаў Рыгоравіч, н. у 1911, загінуў 19.11.1942.

ФАРБЕРАЎ Яўген Самсонавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

ФЁДАРАЎ Аляксандр Кузьміч, н. у 1909, загінуў 5.1.1944.

ФЁДАРАЎ Іван Максімавіч, н. у 1910, мал. сярж., загінуў 2.2.1944 на Палессі.

ФЕДАРЭНКА Павед Дзмітрыевіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

ФЕЙГІН Барыс Навумавіч, н. у 1912, рад., загінуў у верасні 1941.

ФЕЙГІН Давыд Раманавіч, н. у 1906, загінуў 29.10.1941.

ФЕЛЬДМАН Ілья Захаравіч, н. у 1912, рад., загінуў 17.7.1943 пад Арлом.

ФІЛІПЕНКА Мікалай Аўрамавіч, н. у 1915, загінуў у жніўні 1944.

ФІЛІПЕНКА Павел Пятровіч, н. у 1914, загінуў у красавіку 1944.

ФІЛІПЕНКА Уладзімір Сцяпанавіч, н. у 1923, загінуў 3.2.1944.

ФІРСТАЎ Пётр Яфімавіч, н. у 1914, загінуў 25.11.1943.

ФОНКАЦ Гірша Мотылевіч, н. у 1911, загінуў у снежні 1944.

ФОШЧЫКАЎ Васіль Іванавіч, н. у 1919, загінуў 4.4.1942.

ФРАДКІН Мендаль Шлемавіч, н. у 1910, загінуў 4.5.1942.

ФРАДКІН Раман Аронавіч, н. у 1898, рад., загінуў 25.2.1942.

ФРАЛОЎ Андрэй Якаўлевіч, н. у 1898, загінуў 3.4.1942.

ХАДАНОВІЧ Васіль Аляксеевіч, н. у 1916, загінуў у снежні 1944.

ХАДАНОВІЧ Даніла Ягоравіч, н. у 1905, загінуў 19.5.1942.

ХАДАНОВІЧ Захар Апанасавіч, н. у 1911, загінуў 21.2.1944.

ХАДАНОВІЧ Іван Андрэевіч, н. у 1916, загінуў у лютым 1944.

ХАДАНОВІЧ Іван Карпавіч, н. у 1924, загінуў 29.3.1945.

ХАДАНОВІЧ Іван Пятровіч, н. у 1923, загінуў 18.4.1945.

ХАДАНОВІЧ Казімір Кандратавіч, н. у 1925, рад., загінуў 30.3.1944 пад Быхавам.

ХАДАНОВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1922, яфр., памёр ад ран 15.6.1944 у Эстоніі.

ХАДАНОВІЧ Міхаіл Паўлавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ХАДАНОВІЧ Сцяпан Архіпавіч, н. у 1914, загінуў 2.3.1942.

ХАДАНОВІЧ Фёдар Ісакавіч, н. у 1910, загінуў 15.8.1942.

ХАДЗЬКО Цітус Вітальевіч, н. у 1917, загінуў 8.12.1944.

ХАЛАСТОВІЧ Іосіф Іванавіч, н. у 1918, загінуў у ліпені 1942.

ХАМЯКОЎ Іван Гаўрылавіч, н. у 1906, загінуў 24.6.1944.

ХАНІН Ісак Якаўлевіч, н. у 1913, загінуў 15.6.1944.

ХАЎРУКОЎ Андрэй Аляксеевіч, н. у 1919, сярж., памёр ад ран 14.1.1944.

ХАЎРУКОЎ Кірыла Максімавіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак 14.8.1942.

ХАЎРУКОЎ Логвін Максімавіч, н. у 1900, загінуў 15.8.1942.

ХЕЙФІЦ Ілья Львовіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1941.

ХЕЙФІЦ Ілья Навумавіч, н. у 1925, рад., прапаў без вестак 17.9.1944.

ХЕЙФІЦ Ілья Нісонавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1941.

ХЕЙФІЦ Калыкан Амаравіч, н. у 1895, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ХІЛІНСКІ Іван Антонавіч, н. у 1924, загінуў 24.1.1945.

ХІЛЬКЕВІЧ Сяргей Аўрамавіч, н. у 1910, загінуў 9.2.1944.

ХЛЕЎНЕР Яфім Саламонавіч, н. у 1917, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ХЛЫШЧАНКА Фёдар Лявонавіч, н. у 1917, загінуў у снежні 1943.

ХЛЫШЧАНКОЎ Антон Еўдакімавіч, н. у 1914, загінуў у лістападзе 1943.

ХЛЫШЧАНКОЎ Іван Еўдакімавіч, н. у 1910, загінуў у снежні 1943.

ХРАМЕНКА Генадзь Іванавіч, н. у 1918, загінуў 12.11.1943.

ХРАМЯНКОЎ Генадзь Іванавіч, н. у 1923, загінуў 12.11.1943.

ХРАМЯНКОЎ Ігнат Пятровіч, н. у 1908, загінуў 29.10.1943.

ХРАМЯНКОЎ Расціслаў Іванавіч, н. у 1918, загінуў 30.8.1941.

ЦАДАЎ Іван Якаўлевіч, н. у 1909, загінуў у красавіку 1944.

ЦЕРАХАЎ Дзмітрый Іванавіч, н. у 1923, загінуў у лютым 1944.

ЦІГУНОЎ Мікалай Васілевіч, н. у 1925, загінуў 29.3.1944.

ЦІГУНОЎ Яфім Мікалаевіч, н. у 1915, загінуў у лютым 1944.

ЦІЖКОЎ Нічыпар Емяльянавіч, н. у 1900, загінуў 24.11.1943.

ЦІМАШЭНКА Аляксандр Іванавіч, н. у 1919, загінуў у лютым 1944.

ЦІМАШЭНКА Васіль Ягоравіч, н. у 1914, загінуў у чэрвені 1944.

ЦІМАШЭНКА Захар Апанасавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак 28.7.1942 у Растоўскай вобл.

ЦІМАШЭНКА Ісак Рыгоравіч, н. у 1902, загінуў 20.6.1944.

ЦІМАШЭНКА Пётр Яфімавіч, н. у 1909, загінуў у красавіку 1944.

ЦІМАШЭНКА Уладзімір Сяргеевіч, н. у 1915, загінуў 30.8.1942.

ЦІМОХАЎ Гаўрыла Антонавіч, н. у 1903, загінуў у лютым 1944.

ЦІТКОЎ Мікалай Яўгенавіч, н. у 1917, ст. сярж., загінуў 16.1.1945 у Польшчы.

ЦІТОЎ Дзмітрый Дзмітрыевіч, н. у 1910, загінуў у лютым 1944.

ЦІТОЎ Іван Авяр'янавіч, н. у 1918, лейт., загінуў 20.8.1943 у Калінінскай вобл.

ЦІТОЎ Мікіта Мікалаевіч, н. у 1901, загінуў у верасні 1944.

ЦІТОЎ Павел Пятровіч, н. у 1923, загінуў у маі 1944.

ЦІТОЎ Пётр Адамавіч, н. у 1915, загінуў 4.1.1944.

ЦІТОЎ Ціхан Фёдаравіч, н. у 1904, загінуў у лютым 1944.

ЦІТОХАЎ Сцяпан Ягоравіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

ЦІХАНАЎ Васіль Мікалаевіч, н. у 1920, загінуў 26.8.1943.

ЦІШКЕВІЧ Міхаіл Дзмітрыевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у чэрвені 1944.

ЦІШЧАНКА Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1916, загінуў у маі 1943.

ЦЫБІКАЎ Еўдакім Захаравіч, н. у 1914, загінуў у маі 1944.

ЦЫБІКАЎ Яўціх Іванавіч, н. у 1898, загінуў 5.1.1944.

ЦЫБКІН Давыд Абрамавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ЦЫРКІН Сямён Абрамавіч, н. у 1909, загінуў у сакавіку 1943.

ЦЫРУЛЬНІКАЎ Ільля Аронавіч, н. у 1919, нам. палітрука, памёр ад ран 22.5.1942 у Краснадары.

ЦЫРУЛЬНІКАЎ Рыгор Міхайлавіч, н. у 1915, загінуў у чэрвені 1943.

ЦЭЙЦІН Абрам Абрамавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у жніўні 1944.

ЦЮЛЕЎ Дзмітрый Лук'янавіч, н. у 1916, загінуў 27.9.1943.

ЦЯРЭШЧАНКА Дзмітрый Васілевіч, н. у 1924, загінуў 23.6.1944.

ЦЯРЭШЧАНКА Іван Патапавіч, н. у 1918, загінуў 25.8.1941.

ЧАГУТАЎ Павел Іванавіч, н. у 1908, рад., загінуў у 5.1.1944 пад Быхавам.

ЧАНЦАЎ Павел Кузьміч, н. у 1924, загінуў у красавіку 1944.

ЧАРНЯКОЎ Васіль Фёдаравіч, н. у 1923, загінуў лютым 1944.

ЧАВУС Восіп Андрэевіч, н. у 1922, загінуў 21.1.1942.

ЧАЎРАЦОЎ Фёдар Фёдаравіч, н. у 1911, загінуў 18.1.1945.

ЧАЧУХА Іван Сцяпанавіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

ЧУГАЕЎ Данік Астапавіч, н. у 1901, загінуў у чэрвені 1944.

ЧУМАКОЎ Андрэй Цімафеевіч, н. у 1909, рад., памёр ад ран 22.11.1942 у Паўночнай Асеціі.

ЧУРАЎЦОЎ Пімен Харламавіч, н. у 1906, загінуў у маі 1944.

ЧУТНІКАЎ Мітрафан Мікалаевіч, н. у 1910, загінуў у верасні 1944.

ЧЫНДАРАЎ Рыгор Іванавіч, н. у 1923, загінуў 24.9.1942.

ЧЫРКЕВІЧ Васіль Пятровіч, н. у 1920, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ЧЭКАЛАЎ Піліп Сцяпанавіч, н. у 1918, загінуў 12.1.1942.

ШАВЕЛКАЎ Фадзей Сямёнавіч, н. у 1903, загінуў у лютым 1944.

ШАГАЎ Іосіф Іванавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак 20.8.1941.

ШАЙНАРЭЛАД Міхаіл Меeравіч, н. у 1896, рад., прапаў без вестак 2.3.1942.

ШАКУРАЎ Ігнат Рыгоравіч, н. у 1913, загінуў 28.8.1944.

ШАНІШЧЫН Андрэй Фёдаравіч, н. у 1900, загінуў 29.1.1944.

ШАПАШНІКАЎ Іосіф Барысавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШАРАМЕТАЎ Рыгор Іванавіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак 5.10.1941.

ШАРОЙКА Сяргей Сямёнавіч, н. у 1910, загінуў 14.8.1944.

ШАРОЙКІН Якаў Карнеевіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак 24.9.1941.

ШАСТАПАЛАЎ Васіль Максімавіч, н. у 1912, загінуў у маі 1944.

ШАСТАПАЛАЎ Васіль Сцяпанавіч, н. у 1909, загінуў у лютым 1944.

ШАЎЦОЎ Аляксандр Васілевіч, н. у 1924, рад., загінуў 17.12.1943 пад Рэчыцай.

ШАЎЧЭНКА Аляксей Максімавіч, н. у 1921, сярж., прапаў без вестак 16.9.1941.

ШАЎЧЭНКА Іван Міхайлавіч, н. у 1913, загінуў 9.5.1944.

ШАЎЧЭНКА Ільля Максімавіч, н. у 1893, рад., загінуў 28.5.1943 на Украіне.

ШАЎЧЭНКА Мікалай Уладзіміравіч, н. у 1924, загінуў у лістападзе 1944.

ШАФЕРАЎ Мікалай Герасімавіч, н. у 1925, загінуў у лютым 1944.

ШАФРАНСКІ Міхаіл Васілевіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1944.

ШАЦІЛА Антон Міхайлавіч, н. у 1900, загінуў у лютым 1944.

ШВЕДАЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1923, загінуў 19.6.1944.

ШКАТУЛА Аляксей Васілевіч, н. у 1915, загінуў у лютым 1944.

ШКЛЯР Ігнат Мацвеевіч, н. у 1899, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

ШКЛЯРАЎ Васіль Алампіевіч, н. у 1915, рад., памёр ад ран 26.2.1944.

ШКУПАЎ Іван Адамавіч, н. у 1901, загінуў у маі 1944.

ШЛЯХЦІЧ Іван Андрэевіч, н. у 1914, загінуў 19.1.1945.

ШЛЯХЦІЧ Фама Рыгоравіч, н. у 1903, загінуў 27.9.1941.

ШМЫГАЛЁЎ Іван Сілкавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак 4.10.1944.

ШНЕРСОН Абрам Левінавіч, н. у 1911, загінуў у снежні 1943.

ШПАКАЎ Пётр Мітрафанавіч, н. у 1900, сярж., загінуў 11.2.1943 у Данбасе.

ШПАКАЎ Уладзімір Пятровіч, н. у 1916, загінуў у чэрвені 1944.

ШПАРТАЎ Сяргей Андрэевіч, н. у 1909, рад., загінуў 12.10.1943 пад Слаўгарадам.

ШПІЦАР Цодзік Залманавіч, н. у 1923, рад., прапаў без вестак у снежні 1942.

ШПІЦАР Шмерка Залманавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ШТАМЕНКА Піліп Іванавіч, н. у 1910, загінуў 18.2.1944.

ШТАПЕНКА Іван Ігнатавіч, н. у 1914, загінуў у сакавіку 1944.

ШУМІХІН Аркадзь Сцяпанавіч, н. у 1922, рад., загінуў 22.2.1944 пад Быхавам.

ШУМСКІ Пётр Міхайлавіч, н. у 1918, загінуў у кастрычніку 1941.

ШУРЫН Айзак Шлемавіч, н. у 1922, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ШУРЫН Рыгор Шлемавіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у сакавіку 1945.

ШЧЭКАЛАЎ Пётр Сцяпанавіч, н. у 1924, загінуў у лютым 1944.

ШЧЭНЦАЎ Іван Антонавіч, н. у 1901, рад., прапаў без вестак у 1941.

ШЫНКЕВІЧ Эдуард Канстанцінавіч, н. у 1923, загінуў у маі 1944.

ШЫШАНКОЎ Васіль Пятровіч, н. у 1914, загінуў у лютым 1944.

ШЭМЕНТАЎ Мікіта Ягоравіч, н. у 1901, загінуў у кастрычніку 1941.

ЭСКІН Барыс Ісакавіч, н. у 1904, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЮДЗЕЙКА Л. П., н. у 1902, загінуў у палоне 9.10.1942.

ЮДЗЕНКА Кандрацій Уладзіміравіч, н. у 1909, рад., памёр ад ран 12.4.1942 у г. Іванава.

ЮРАСАЎ Міхаіл Міхайлавіч, н. у 1920, загінуў у снежні 1943.

ЮР'ЕЎ Аляксей Сямёнавіч, н. у 1914, загінуў у ліпені 1944.

ЮРЧАНКА Андрэй Ягоравіч, н. у 1919, загінуў 20.11.1943.

ЮЦКЕВІЧ Анатоль Цітавіч, н. у 1910, загінуў у жніўні 1944.

ЯГОРАЎ Інакенцій Якаўлевіч, н. у 1912, загінуў 23.2.1943.

ЯКАВЕНКА Васіль Максімавіч, н. у 1892, рад., загінуў 11.1.1943 пад Калінінам.

ЯКАЎЛЕЎ Кандрат Арцёмавіч, н. у 1906, загінуў у красавіку 1944.

ЯКАЎЛЕЎ Кузьма Гаўрылавіч, н. у 1911, лейт., прапаў без вестак 24.10.1942.

ЯКАЎЛЕЎ Нікей Цімафеевіч, н. у 1897, рад., прапаў без вестак 20.8.1941.

ЯКАЎЛЕЎ Пётр Ануфрыевіч, н. у 1918, загінуў у снежні 1943.

ЯКАЎЛЕЎ Трафім Цімафеевіч, н. у 1895, рад., прапаў без вестак 20.8.1941.

ЯКУШАЎ Валянцін Аляксандравіч, н. у 1924, загінуў у жніўні 1944.

ЯКУШЭЎСКІ Дзмітрый Нічыпаравіч, н. у 1906, загінуў у маі 1944.

ЯКУШЭЎСКІ Міхаіл Сямёнавіч, н. у 1914, загінуў 21.2.1944.

ЯНКОЎ Антон Кузьміч, н. у 1909, загінуў 19.1.1943.

ЯЎМЕНАЎ Іван Яўменавіч, н. у 1913, загінуў у маі 1944.

ЯЎМЕНЕНКА Рыгор Андрэевіч, н. у 1914, загінуў 25.12.1942.

Воіны-землякі, якія загінулі ці прапалі без вестак у гады Вялікай Айчыннай вайны і месца нараджэння якіх дакладна не вызначана

АРЛОЎСКІ Андрэй Антонавіч, н. у 1910, рад., загінуў 23.2.1944.

БУТУСАЎ Фёдар Іванавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у снежні 1942.

БУТХОЎСКІ Яраслаў Канстанцінавіч, н. у 1924, мал. сярж., загінуў 11.10.1943.

БЯЛОЎ Аляксандр Сяргеевіч, н. у 1905, кам. узв., загінуў 13.7.1943.

ВАРГАЛОЎСКІ Міхаіл Іванавіч, н. у 1923, рад., загінуў 26.6.1944.

ГАЗДЗЕНКА Якаў Панкратавіч, н. у 1918, сярж., прапаў без вестак 25.12.1942.

ГАЙБУ Рыгор Канстанцінавіч, н. у 1921, рад., прапаў без вестак 18.1.1945.

ГАНЖЫН Сямён Цімафеевіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак 5.6.1942.

ГАРЛАЧОЎ Сяргей Тарасавіч, н. у 1924, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

ГАЎРЫЛЕНКА Іван Міхайлавіч, н. у 1922, рад., памёр ад ран 20.8.1944.

ГАХОЎСКІ Андрэй Елісеевіч, н. у 1911, рад., прапаў без вестак у снежні 1942.

ГУЗАЎ Васіль Сямёнавіч, н. у 1916, рад., прапаў без вестак у снежні 1941.

ЕРМАЛАЕЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1905, рад., памёр ад ран 24.2.1944.

ЕЎТУХОЎ Сафрон Сцяпанавіч, н. у 1900, рад., загінуў 12.2.1945.

ЖАРАЎ Пётр Васілевіч, н. у 1925, рад., загінуў 25.3.1945.

ЖУРАЎЛЁЎ Уладзімір Сцяпанавіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у кастрычніку 1941.

ЖЫБОЎСКІ Фама Рыгоравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак 23.11.1942.

ЗАКІРАЎ Мяняр Закіравіч, н. у 1920, рад., загінуў 10.2.1942.

КАВАЛЕНКА Канстанцін Міхайлавіч, н. у 1914, ст. лейт., загінуў 11.9.1943.

КАВАЛЁЎ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1916, рад., памёр ад ран 7.7.1942.

КАВАЛЁЎ Трафім Якаўлевіч, н. у 1896, рад., загінуў 7.12.1943.

КАЗАРА Іван Макаравіч, н. у 1924, рад., загінуў 15.10.1943.

КАЗЛОЎ Анісім Фаміч, н. у 1914, мал. лейт., прапаў без вестак у верасні 1941.

КАНДРАЦЕНКА Сяргей Фядосавіч, н. у 1921, рад., загінуў 24.11.1943.

КАРАТКЕВІЧ Іван Нічыпаравіч, н. у 1923, сярж., памёр ад ран 10.2.1942.

КАРАТКЕВІЧ Якаў Яфімавіч, н. у 1898, рад., прапаў без вестак у 1943.

КАРАТКЕВІЧ Яўген Васілевіч, н. у 1908, рад., загінуў 8.7.1942.

КАРПЕНКА Аляксей Цімафеевіч, н. у 1919, мал. лейт., лётчык, загінуў 8.11.1943.

КАРУЛЕНКА Іван Архіпавіч, н. у 1919, лейт., загінуў 8.9.1942.

КЛІМАЎ Анатоль Ігнатавіч, н. у 1922, мал. лейт., лётчык, памёр ад ран 25.5.1945.

КОРНЕЎ Апанас Апанасавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у красавіку 1944.

КРАЎЦОЎ Іван Захаравіч, н. у 1912, мал. лейт., памёр ад ран 20.2.1945.

КРУКАЎ Ільля Ананьевіч, н. у 1918, лейт., загінуў 19.12.1941.

КРЫВАСТАНЕНКА Аркадзь Іванавіч, н. у 1919, курс. вуч. сувязі, прапаў без вестак у кастрычніку 1944.

КУКАЛЁЎ Павел Піліпавіч, н. у 1924, курс., загінуў 12.7.1943.

КУПРЭЕНКА Васіль Трафімавіч, н. у 1910, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ЛАРЧАНКА Мікалай Іларыёнавіч, н. у 1919, рад., памёр ад ран 15.1.1944.

ЛАШКЕВІЧ Андрэй Якаўлевіч, н. у 1912, мал. сярж., загінуў 25.1.1945.

ЛАШКЕВІЧ Васіль Кананавіч, н. у 1905, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ЛЕЎШУНОЎ Уладзімір Васілевіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак 9.10.1944.

МАРТЫНЕНКА Васіль Мікалаевіч, н. у 1922, лейт., прапаў без вестак 12.1.1944.

МАСКАЛЕНКА Аляксандр Іванавіч, н. у 1921, мал., сярж., прапаў без вестак 15.9.1941.

МАСЦЯЕЎ Аляксандр Уладзіміравіч, н. у 1922, рад., загінуў 10.10.1944.

МІРОНАЎ Даніла Данілавіч, н. у 1922, лейт., загінуў 10.9.1944.

НАЙДАЎ Фёдар Адамавіч, н. у 1922, лейт., загінуў 23.12.1943.

НЕСЦЯРОВІЧ Андрэй Андрэевіч, н. у 1914, рад., загінуў 29.11.1941.

НЕСЦЯРОВІЧ Міхаіл Кліменцьевіч, лейт., загінуў 3.9.1943.

НІКОЛЕНКА Якаў Фёдаравіч, н. у 1900, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ПАЛЕВІЧ Міхаіл Захаравіч, н. у 1926, рад., прапаў без вестак у снежні 1944.

ПАЛУЯНАЎ Фёдар Міхайлавіч, н. у 1902, мал. лейт., загінуў 11.11.1942.

ПАЛЯКОЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1915, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ПАРФІНЕНКА Яўдокій Андрэевіч, н. у 1906, рад., памёр ад ран 29.4.1945.

ПАХОМАЎ Сцяпан Парфіравіч, н. у 1913, рад., памёр ад ран 18.12.1944.

ПЕТРАЧЭНКА Яўген Паўлавіч, н. у 1920, сярж., памёр ад ран 1.5.1945.

ПІМЕНАЎ Іван Ягоравіч, н. у 1925, рад., загінуў 8.3.1944.

ПЧАЛІНЦАЎ Сцяпан Міхайлавіч, н. у 1918, ст. лейт., загінуў 7.1.1942.

ПЯТРОЎСКІ Фёдар Фёдаравіч, н. у 1918, рад., прапаў без вестак у маі 1944.

РЫЖАНКОЎ Фёдар Карнеевіч, н. у 1908, рад., памёр ад ран 10.2.1944.

САЗОНАЎ Уладзімір Андрэевіч, н. у 1926, прапаў без вестак у красавіку 1945.

САЎЧАНКА Андрэй Іванавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у лістападзе 1943.

САЎЧАНКА Мікалай Апанасавіч, н. у 1925, мал. лейт., загінуў 15.3.1945.

СЕНІГАЕЎ Канстанцін Уладзіміравіч, н. у 1902, старш., загінуў 3.9.1944.

СІЛЬЧАНКА Фёдар Аляксандравіч, н. у 1914, лейт., загінуў 28.3.1944.

СІМЯНЕНКА Міхаіл Кузьміч, н. у 1897, рад., загінуў 5.1.1944.

СЫЧОЎ Павел Майсеевіч, н. у 1914, лейт., прапаў без вестак у снежні 1941.

СЯРГЕЕНКА Аркадзь Уладзіміравіч, н. у 1910, рад., памёр ад ран 17.1.1944.

СЯРГЕЕНКА Іван Васілевіч, н. у 1924, рад., загінуў 20.3.1944.

СЯРГЕЕЎ Мікалай Андрэевіч, н. у 1923, сярж., прапаў без вестак 1.4.1944.

ТЫЧЫНСКІ Іван Калінавіч, н. у 1914, рад., прапаў без вестак у 1941.

ФАНШЧЫКАЎ Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1902, рад., прапаў без вестак у лютым 1944.

ФІЛЬКО Сцяпан Патапавіч, н. у 1899, мал. лейт., прапаў без вестак 22.2.1944.

ХАДАНОВІЧ Іван Васілевіч, н. у 1891, рад., загінуў 27.7.1943.

ХАДАНОВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1922, яфр., памёр ад ран 15.6.1944.

ХАДАНОВІЧ Павел Канстанцінавіч, н. у 1914, сярж., памёр ад ран 18.1.1944.

ХАДАНОВІЧ Уладзімір Данілавіч, н. у 1914, рад., загінуў 15.1.1944.

ХАРЫТОНЕНКА Яфрэм Ісакавіч, н. у 1912, прапаў без вестак у лютым 1944.

ХУТАРЦОЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1912, мал. лейт., прапаў без вестак у верасні 1941.

ЦІМАШЭНКА Пётр Васілевіч, н. у 1918, рад., загінуў 10.1.1944.

ЦІТОЎ Віктар Кандратавіч, н. у 1923, гв. яфр., загінуў 26.6.1944.

ЦІЦЯНКОЎ Васіль Якаўлевіч, н. у 1901, памёр ад ран 29.3.1944.

ЦЫТРЫКАЎ Франц Кузьміч, н. у 1924, сярж., памёр ад ран 23.8.1943.

ЦЮЛЬКОЎ Ігнат Максімавіч, н. у 1913, рад., прапаў без вестак у верасні 1944.

ЦЮЛЬКОЎ Сямён Герасімавіч, н. у 1908, рад., памёр ад ран 7.3.1945.

ЧАХОЎСКІ Мікалай Яфімавіч, н. у 1909, рад., прапаў без вестак у 1941.

ШАБАЛІН Аляксандр Карнеевіч, н. у 1922, рад., загінуў 4.8.1942.

ШАЎЦОЎ Аляксандр Васілевіч, н. у 1924, рад., памёр ад ран 17.12.1943.

ШАЎЧЭНКА Іван Міхайлавіч, н. у 1911, рад., памёр ад ран 9.5.1944.

ШВЕДАЎ Іван Паўлавіч, н. у 1911, рад., памёр ад ран 5.12.1944.

ШУЛЬНІКАЎ Фёдар Ільіч, н. у 1914, рад., памёр ад ран 17.1.1944.

ШУТОЎ Павел Апанасавіч, н. у 1912, рад., прапаў без вестак 7.9.1942.

ШЫНКЕВІЧ Васіль Аляксандравіч, н. у 1925, рад., памёр ад ран 18.8.1944.

ШЫШОЎ Фёдар Мацвеевіч, н. у 1924, рад., загінуў 21.2.1944.

ШЭМЕТАЎ Рыгор Мікітавіч, н. у 1911, рад., загінуў 11.3.1944.

ЯЖОЎ Міхаіл Цімафеевіч, н. у 1922, ст. сярж., загінуў 11.3.1943.

ЯЎМЕНЕНКА Ягор Сафонавіч, н. у 1908, рад., памёр ад ран 15.1.1944.

ЯФРЭМЕНКА Кузьма Ягоравіч, н. у 1925, рад., загінуў 27.10.1943.

Партызаны, падпольшчыкі і мірныя жыхары — ахвяры фашысцкага тэрору*

АКЦЯБРОЎСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

ВЁСКА АКЦЯБРОВА

АНДРЭЕНКА Міхаіл Кірэевіч, н. у 1902.
АЎЛАСЕНКА Мікалай Гаўрылавіч, н. у 1909.
БАРАНАЎ Сцяпан Аксёнавіч, н. у 1913.
БУРДОЛЕНКА Адам Емяльянавіч, н. у 1903.
ДЗЯЙКОЎ Мікалай Ягоравіч, н. у 1918.
ДРАБЛЯНКОЎ Дзмітрый Захаравіч, н. у 1911.
ЗАХАРЭНКА Антон Сцяпанавіч, н. у 1918.
ЗАХАРЭНКА Іван Мікалаевіч, н. у 1918.
ЗАХАРЭНКА Іван Платонавіч, н. у 1906.
ЗАХАРЭНКА Кірэй Рыгоравіч, н. у 1912.
КАЛІНКІН Мікалай Аляксеевіч, н. у 1909.
МАКАРЭВІЧ Андрэй Іосіфавіч, н. у 1922.
НЕВІРОЎСКІ Якаў Раманавіч, н. у 1902.
РАБЧАНКА Мікалай Ягоравіч, н. у 1922.
СТАРЧАНКА Апанас Сяргеевіч, н. у 1909.
СЯРГЕЕНКА Ілья Сямёнавіч, н. у 1923.
ТАХАЛЕНКА Ілья Паўлавіч, н. у 1907.
ЦЫГАНКОЎ Ілья Мінавіч, н. у 1907.
ШАРЦАЎ Васіль Рыгоравіч, н. у 1924.

ПАСЁЛАК ЗАБАЛОЦКАЕ

БЕРДНІКАЎ Ягор Васілевіч, н. у 1914.
ЗАЙЦАЎ Ягор Ягоравіч, н. у 1925.
КАЛАТНІКІН Віктар Піліпавіч, н. у 1900.
МІРАНЕНКА Іосіф Фёдаравіч, н. у 1898.
ЦЫКУНЕНКА Трафім Сямёнавіч, н. у 1902.
ШАРУЕЎ Адам Савельевіч, н. у 1907.

ВЁСКА КОСАЛЬ

ВОЛКАЎ Адам Аляксандравіч, н. у 1924.
ВОЛКАЎ Піліп Емяльянавіч, н. у 1909.
ЕСІПЕНКА Іван Рыгоравіч, н. у 1922.
ЕСІПЕНКА Трафім Цімафеевіч, н. у 1901.
ЕСІПЕНКА Уладзімір Анісімавіч, н. у 1925.
ЕЎСТРАЦЕНКА Архіп Авяр'янавіч, н. у 1905.
ЕЎСТРАЦЕНКА Уладзімір Кузьміч, н. у 1920.
ЖЫВАДЗЁРАЎ Іван Яўстратавіч, н. у 1920.
ЗАЙЦАЎ Георгій Цярэнцьевіч, н. у 1925.
ЗАЙЦАЎ Іван Кузьміч, н. у 1914.
ЗАЙЦАЎ Мікалай Нічыпаравіч, н. у 1924.
ЗАЙЦАЎ Якаў Іванавіч, н. у 1913.
ПІНТУСАЎ Сяргей Яфрэмавіч, н. у 1910.
ПРАХАРЭНКА Іван Яфімавіч, н. у 1919.
РЫЖАНКОЎ Васіль Дзмітрыевіч, н. у 1910.
РЫЖАНКОЎ Міхаіл Дзмітрыевіч, н. у 1912.
РЫЖАНКОЎ Фёдар Міхайлавіч, н. у 1920.

ВЁСКА КОСАЛЬСКІ ПРУДОК

БЕРДНІКАЎ Іван Захаравіч, н. у 1920.
БЕРДНІКАЎ Трафім Захаравіч, н. у 1901.
ЖУКАЎ Міхаіл Яфрэмавіч, н. у 1921.
РЫЖАНКОЎ Якаў Цімафеевіч, н. у 1915.
ХАСЬКІН Меер Якаўлевіч, н. у 1910.

ВЁСКА КУРГАННЕ

ДЗЯМЕНЦЬЕЎ Андрэй Яўстратавіч, н. у 1919.
МІРАНЕНКА Якаў Яфімавіч, н. у 1912.

* Спіс складзены ў 1969 г. для мемарыяльнага комплексу "Хатынь".

БАРСУКОЎСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

ВЁСКА БАРСУКІ

БАГДАНОВІЧ Філарэт Іванавіч.
ЕРМАЛАЕЎ Андрэй Фадзеевіч, н. у 1918.
КАРЖОЎ Фёдар Паўлавіч.
САВАСЦЕЕЎ Авакум Пятровіч.
САВАСЦЕЕЎ Фёдар Авакумавіч.
СОМАЎ Павел Данілавіч, н. у 1918.

ВЁСКА БЯЛЁЎ

ГАЎРЫЛЕНКА Якаў Сямёнавіч, н. у 1916.
ЗАРЭЦКІ Пётр Нічыпаравіч, н. у 1903.
ЛАГУЦЕНКА Васіль Міхайлавіч, н. у 1901.
ЯКУШАЎ Лук'ян Сцяфанавіч, н. у 1905.

ВЁСКА НАВАСЁЛКІ

ДЗІГІЛЕВІЧ Васіль Фёдаравіч, н. у 1913.
ДЗЯГІЛЕВІЧ Анатоль Якаўлевіч.
КАНДРАЦЬЕЎ Іван Аляксеевіч.
НОВІКАВА Ірына Сцяпанаўна.
НОВІКАЎ Ісак Васілевіч, н. у 1917.
НОВІКАЎ Ягор Антонавіч, н. у 1917.
НОВІКАЎ Яўген Фаміч.

ВЁСКА РЭВУТ

АРЭСТАЎ Парфен Акулавіч, н. у 1904.
ДУДАЛЕЎ Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1918.
ЕРМАЛАЕЎ Андрэй Андрэевіч, н. у 1908.
ЕРМАЛАЕЎ Іван Міхайлавіч, н. у 1906.
ЛУГОЎСКІ Віктар Кандратавіч, н. у 1916.
САМУСЕЎ Аляксандр Мікітавіч, н. у 1912.

ВЁСКА ТАРАХАЎКА

ГАЎРЫЛЕНКА Аляксей Якаўлевіч.
ГУБЕРСКІ Канстанцін Якімавіч, н. у 1926.
ЛАГУЦЕНКА Міхаіл Мінавіч, н. у 1925.
ЦАРАНКОЎ Міхаіл Ягоравіч, н. у 1903.
ЦУПРАНКОЎ Антон Сідаравіч, н. у 1901.
ШВЕДАЎ Васіль Алімпавіч, н. у 1925.
ШВЕДАЎ Іван Цімафеевіч.
ШВЕДАЎ Фёдар Захаравіч, н. у 1905.

ВАЛЫНЦАЎСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

ВЁСКА ВАЛЫНЦЫ

БІНДЗЮКОЎ Аляксей Наўмавіч.
БІНДЗЮКОЎ Захар Іларыёнавіч.
КРУЧКОЎ Міхаіл Васілевіч.
МІРАНЕНКА Аляксей Лукіч.
МІРАНЕНКА Канстанцін Сцяпанавіч.
МІРАНЕНКА Мікалай Мікалаевіч.
МІРАНЕНКА Рыгор Арцёмавіч.
МІРАНЕНКА Сямён Іванавіч.
НЕДАСЕКІН Пётр Іванавіч.
САЛАМОНАЎ Аляксей Міхайлавіч.
САЛАМОНАЎ Іван Паўлавіч.
САЛАМОНАЎ Марцін Арцёмавіч.
САЛАМОНАЎ Мікалай Міронавіч.
САЛАМОНАЎ Парфен Пракопавіч.
САЛАМОНАЎ Цімафей Міхайлавіч.
САЛАЎЁЎ Рыгор Захаравіч.
САПЕГА Адам Аляксеевіч.
САПЕГА Адар'я Фамінічна.
САПЕГА Алёна Пятроўна.
САПЕГА Аляксандр Мікалаевіч.
САПЕГА Арцём Фаміч.
САПЕГА Васіль Сяргеевіч.
САПЕГА Іван Мацвеевіч.
САПЕГА Іван Фаміч.
САПЕГА Лявон Сяргеевіч.
САПЕГА Стэфан Арцёмавіч.
САПЕГА Сцяпан Паўлавіч.
САПЕГА Усцін Фёдаравіч.
ХОМЧАНКА Іван Яфімавіч.
ХОМЧАНКА Ігнат Фёдаравіч.
ХОМЧАНКА Фёдар Міхайлавіч.
ЦІМАШЭНКА Анатоль Кандратавіч.

ВЁСКА ЖАВУНІЦА

АПАНАСЕНКА Мітрафан Ф.
ГУБЕНКА Домніха Арцёмаўна.
КУЗЬМЕНКА Іван Кузьміч.
МАЖЭЙКА Васіль Іванавіч.
САПЕГА Мікалай Яўсеевіч.
ТРАСКОВА Кацярына Іванаўна.
ТРАСКОЎ Іван Кандратавіч.
ТРАСКОЎ Мікалай Кандратавіч.
ХАЛОПАЎ Васіль Раманавіч.
ХАЛОПАЎ Піліп Маркавіч.
ХАЛОПАЎ Сямён Яфімавіч.
ХЛЯБАЕВА Суклета Міронаўна.
ХЛЯБАЕЎ Аркадзій Андрэевіч.
ХЛЯБАЕЎ Пётр Міронавіч.

ВЁСКА КАЛЮДЫ

КАВАЛЁЎ Аляксандр Савельевіч.
ЛАЖЭВІЧ Аляксей Дзянісавіч.
ПАЎЛЮКОЎ Мікалай Мікітавіч.
ПІСАРЭНКА Міхаіл Пятровіч.
ЧАБАТКОЎ Іван Лявонавіч.

ВЁСКА КЛЯПІН

АНДРОНАЎ Іван Фядосавіч.
АСТАПЕНКА Рыгор Уладзіміравіч.
БАРСУКОЎ Мікалай Раманавіч.
БАРСУКОЎ Піліп Раманавіч.
БАРЭЙКА Ганна Аўрамаўна.
ДЗЕМІДЗЕНКА Васіль Трафімавіч.
ДУДКІН Яўген Фёдаравіч.
ЗМІТРАЧКОЎ Мікалай Андрэевіч.
ЛАЖЭВІЧ Васіль Мацвеевіч.
ЛАСЕВІЧ Іван Васілевіч.
ЛАСЕВІЧ Міхаіл Піменавіч.
ЛОСЕЎ Дзмітрый Мікітавіч.
ЛОСЕЎ Мацвей Аляксеевіч.

МЕХСАН Абрам Самуілавіч.
ПАЛІЦЫНА Лідзія Пятроўна.
ПАЛІЦЫНА Марыя Пятроўна.
САЛАЎЁЎ Мікалай Сяргеевіч.
САПЕГА Аляксандр Піліпавіч.
САПЕГА Анатоль Паўлавіч.
САПЕГА Іван Піліпавіч.
САПЕГА Мікалай Сяргеевіч.
САПЕГА Павел Фёдаравіч.
САПЕГА Фама Сазонавіч.
САПЕГА Якаў Барысавіч.
САПЕГА Якаў Піліпавіч.
СЛЯПЦОЎ Іван Ягоравіч.
СЛЯПЦОЎ Мацвей Мінавіч.
СУПРУНОЎ Іван Цімафеевіч.
ФІЛАНЕНКА Іван Пятровіч.
ФІЛАНЕНКА Міхаіл Ігнатавіч.
ФІЛЬКОЎ Ягор Патапавіч.
ХАДОРЧАНКА Пётр Сцяпанавіч.
ЧУРАЎЦОЎ Піліп Пятровіч.
ШАЎРОВА Рэма Іванаўна.
ШАЎРОВА Феня Іванаўна.
ШЧАРБІТАЎ Аляксандр Яфімавіч.
ШЧАРБІТАЎ Лазар Іванавіч.
ШЧАРБІТАЎ Нічыпар Іванавіч.

ВЁСКА КЛЯПІНСКАЯ БУДА

БАЗЫЛЕЎ Васіль Якаўлевіч.
БАЗЫЛЕЎ Лявон Сідаравіч.
БАЛБУКОЎ Аляксей Іпалітавіч.
БАЛБУКОЎ Архіп Ігнатавіч.
БАЛБУКОЎ Дзмітрый Рыгоравіч.
БАЛБУКОЎ Іосіф Лявонавіч.
БАЛБУКОЎ Максім Васілевіч.
БАЛБУКОЎ Мікалай Лявонавіч.
БАЛБУКОЎ Міхаіл Самсонавіч.
БАЛБУКОЎ Пётр Васілевіч.
БАЛБУКОЎ Рыгор Платонавіч.
БАЛБУКОЎ Сяргей Цімафеевіч.
БАЛБУКОЎ Якаў Кірылавіч.
ЗАЙЦАЎ Ягор Аўлампавіч.
КАРАЛЕНКА Іван Мікалаевіч.
КАРНІЛАЎ Мікалай Архіпавіч.
ПРАКАПЕНКА Аляксей Аляксеевіч.
ЧАБАТКОЎ Аляксей Антонавіч.
ЧАБАТКОЎ Дзмітрый Іванавіч.
ЧАБАТКОЎ Іван Маркавіч.
ЧАБАТКОЎ Канстанцін Іванавіч.
ЧАБАТКОЎ Лявон Сямёнавіч.
ЧАБАТКОЎ Мікалай Іванавіч.
ЧАБАТКОЎ Нічыпар Іванавіч.
ЧАБАТКОЎ Павел Сямёнавіч.
ШАМЕТАЎ Мікалай Якаўлевіч.

ВЁСКА КОРСУНЬ

САПЕГА Навум Сазонавіч.

ВЁСКА ЯСЕНЬ

БУНДЗЕЛЕЎ Конан Ерамеевіч.
БУНДЗЕЛЕЎ Сямён Пятровіч.
ГАЎРЫЛЕНКА Цімафей Ульянавіч.
ДРАЗДОЎ Фёдар Васілевіч.
МАРОЗАЎ Аляксей Фёдаравіч.
МАРОЗАЎ Васіль Фёдаравіч.
МЕХАНІКАЎ Лука Уласавіч.
НІКАЛАЕЎ Васіль Юр'евіч.
НІКАЛАЕЎ Міхаіл Дзямідавіч.

ВОРНАЎСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

ВЁСКА ВОРНАЎКА

АРЛОЎСКІ Андрэй Антонавіч, н. у 1910.
АРЛОЎСКІ Уладзімір Сцяпанавіч.
АСТАПЕНКА Васіль Сцяпанавіч, н. у 1922.
АСТАПЕНКА Леанід Андрэевіч.
БРУЕВІЧ Іван Андрэевіч, н. у 1923.
ГРЫБАЎ Рыгор Мікалаевіч.
ГРЫБАЎ Яўген Мікалаевіч.
ДРАБЫШЭЎСКАЯ Кацярына Дзям'янаўна.
ДРАБЫШЭЎСКІ Васіль Фёдаравіч.
ДРАБЫШЭЎСКІ Міхаіл Мітрафанавіч.
ЖЛОБА Васіль Піліпавіч, н. у 1910.
ЖЛОБА Васіль Сцяпанавіч, н. у 1918.
ЖЛОБА Пётр Харытонавіч, н. у 1922.
ЖЛОБА Сямён Піліпавіч, н. у 1912.
КАРАТКЕВІЧ Ганна Іванаўна, н. у 1904.
КАРАТКЕВІЧ Сяргей Іванавіч, н. у 1904.
КАРАТКЕВІЧ Фёдар Іванавіч, н. у 1908.
НЕСЦЯРОВІЧ Ірына Іванаўна.
НЕСЦЯРОВІЧ Марыя Аляксееўна.
НЕСЦЯРОВІЧ Рыгор Аляксандравіч.
ПАПЛАЎСКІ Адам Іванавіч.
ПАЎЛЮЧЭНКА Фёдар Васілевіч.
СЯМЁНАЎ Іван Міхайлавіч.
ХАДАНОВІЧ Іван Іванавіч.
ЯКУТОВІЧ Фёдар Якаўлевіч.

ВЁСКА ВОСТРАЯ КАРМА

ГУБАРЭВІЧ Мікалай Іванавіч, н. у 1919.
ІВАНЬКОЎ Піліп Ільіч, н. у 1900.
НЕСЦЯРОВІЧ Іван Мікалаевіч.
НЕСЦЯРОВІЧ Сцяпан Якаўлевіч.
УСЦІНОВІЧ Аляксей Мітрафанавіч.
УСЦІНОВІЧ Марыя Якаўлеўна.
ХАДАНОВІЧ Міхаіл Трафімавіч, н. у 1903.
ЯКУТОВІЧ Васіль Іванавіч, н. у 1925.

ВЁСКА ВЫСОКАЕ

БРУЕВІЧ Васіль Андрэевіч, н. у 1921.
БРУЕВІЧ Іван Андрэевіч, н. у 1923.
ГАПЕЕНКА Мікалай Якаўлевіч, н. у 1919.
ГАПЕЕНКА Ніна Якаўлеўна.
ДАШКЕВІЧ Васіль Конанавіч, н. у 1905.
ДАШКЕВІЧ Фёдар Іванавіч, н. у 1915.
ЖЛОБА Аляксей Клімавіч, н. у 1911.
ЖЛОБА Анатоль Пятровіч.
ЖЛОБА Рыгор Андрэевіч, н. у 1912.
ЖЛОБА Сцяпан Лукіч, н. у 1900.

НЕСЦЯРОВІЧ Анатоль Пятровіч, н. у 1935.
ПАПЛАЎСКІ Іван Паўлавіч.
ПАПЛАЎСКІ Максім Рыгоравіч, н. у 1914.
ПАПЛАЎСКІ Пётр Паўлавіч.
ПЯТРОЎСКІ Сцяпан Фёдаравіч, н. у 1918.
ЯКУТОВІЧ Іосіф Мацвеевіч.

ВЁСКА ДОБРЫЧ

САСНОЎСКІ Васіль Захаравіч, н. у 1924.

ВЁСКА ЕНЦЫ

КАРАТКЕВІЧ Барыс Сцяпанавіч, н. у 1915.
КРАЖЭЎСКІ Сяргей Паўлавіч, н. у 1917.
КУРБАЦКІ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1920.
НЕСЦЯРОВІЧ Іван Мікалаевіч, н. у 1924.
НЕСЦЯРОВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1921.
УСЦІНОВІЧ Віктар Пятровіч, н. у 1908.

ВЁСКА ІВАНАЎКА

ДАШКЕВІЧ Мікалай Іванавіч, н. у 1908.
ЖЛОБА Апанас Венядзіктавіч, н. у 1901.
ЖЛОБА Васіль Карнеевіч, н. у 1903.
ЖЛОБА Іван Якаўлевіч, н. у 1922.
ЖЛОБА Мікалай Сямёнавіч, н. у 1913.
ЛІМАНТАЎ Аляксей Маркавіч, н. у 1919.
НЕСЦЯРОВІЧ Барыс Емяльянавіч, н. у 1913.
НЕСЦЯРОВІЧ Іван Якаўлевіч, н. у 1905.
НЕСЦЯРОВІЧ Кірыл Міхайлавіч, н. у 1920.
НЕСЦЯРОВІЧ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1906.
НЕСЦЯРОВІЧ Фёдар Ягоравіч, н. у 1902.
УСЦІНОВІЧ Даніїл Пятровіч, н. у 1911.
ЯКУТОВІЧ Ігнат Барысавіч, н. у 1912.

ПАСЁЛАК КАЎКАЗ

ЖЛОБА Андрэй Барысавіч, н. у 1912.
ЖЛОБА Антон Прохаравіч, н. у 1904.
ЖЛОБА Іван Дзмітрыевіч, н. у 1904.
ЖЛОБА Пётр Прохаравіч, н. у 1907.
ПАПЛАЎСКІ Іван Паўлавіч, н. у 1913.
САСНОЎСКІ Васіль Сцяпанавіч, н. у 1921.
СОКАЛАЎ Міхаіл Мікалаевіч, н. у 1914.
СОКАЛАЎ Пётр Мікалаевіч, н. у 1905.
ЯКУТОВІЧ Іпаліт Кандратавіч, н. у 1919.
ЯКУТОВІЧ Павел Лукіч, н. у 1916.

ПАСЁЛАК РУДНЯ

ВІНАКУРАЎ Іван Андрэевіч, н. у 1918.
ВІНАКУРАЎ Пётр Фёдаравіч, н. у 1918.
ВІНАКУРАЎ Фёдар Іванавіч, н. у 1908.
ЕГЕРАЎ Аляксей Іванавіч.
ЕГЕРАЎ Васіль Якаўлевіч.
ЕГЕРАЎ Леанід Пятровіч.
ЛАШКЕВІЧ Уладзімір Аляксеевіч.
МЕЛЬНІКАЎ Іван Цярэнцьевіч, н. у 1898.
НЕСЦЯРОВІЧ Аляксей Міхайлавіч.
ФЕДАРЭНКА Аляксей Аляксеевіч, н. у 1913.
ФЕДАРЭНКА Аляксей Мацвеевіч.
ФЕДАРЭНКА Іван Кандратавіч, н. у 1913.
ФЕДАРЭНКА Кірэй Аляксандравіч, н. у 1938.
ФЕДАРЭНКА Пётр Аляксандравіч, н. у 1898.

ВЁСКА ХАЛАПАЎКА

ДАШКЕВІЧ Аляксандр Карпавіч, н. у 1908.
ДАШКЕВІЧ Іван Мікалаевіч, н. у 1907.
ДАШКЕВІЧ Міхаіл Мікалаевіч, н. у 1920.
ДАШКЕВІЧ Якаў Рыгоравіч, н. у 1911.
КУРБАЦКІ Сцяпан Якаўлевіч, н. у 1906.
КУРБАЦКІ Уладзімір Ігнатавіч, н. у 1900.
ПАЎЛЮЧЭНКА Пракоп Іосіфавіч, н. у 1914.

ЗАЛАТАМІНСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

ВЁСКА БАРАВАЯ ГЛІНКА

ГАВАРУШКІН Дзмітрый.
ГАВАРУШКІН Кузьма Сцяпанавіч, н. у 1900.
ГАВАРУШКІН Міхаіл Сямёнавіч, н. у 1912.
ГАВАРУШКІН Пётр.
КАЛАЦІЛКІН Іван Якаўлевіч, н. у 1913.
МАКСАКАЎ Васіль Адамавіч, н. у 1922.
МАКСАКАЎ Васіль Іванавіч, н. у 1922.
МАКСАКАЎ Павел Якаўлевіч, н. у 1903.
МАКСАКАЎ Піліп Васілевіч, н. у 1904.
ПЛЕХАЎ Іван Піменавіч, н. у 1912.
ПЛЕХАЎ Парфірый.
ЦЮЛЕЎ Дзмітрый Лук'янавіч, н. у 1915.
ШЭВЯРНЁЎ Васіль Сямёнавіч, н. у 1907.

ВЁСКА ДУБРАЎКА

МАЖЭЙКА Іван Сцяпанавіч.
МАЖЭЙКА Іван.
МАЖЭЙКА Ягор Іванавіч.
МАЖЭЙКА Якаў Стэфанавіч, н. у 1910.
УШАВА Наталля Сцяпанаўна, н. у 1905.
ХАДАНОВІЧ Аляксей Архіпавіч.

ВЁСКА ЗАЛАТАМІНО

БУДНІКАЎ Іван Мікітавіч, н. у 1927.
БУДНІКАЎ Ільля Мікітавіч, н. у 1924.
БУДНІКАЎ Мікіта Міхайлавіч, н. у 1901.
БУДНІКАЎ Якаў Сяргеевіч, н. у 1913.
ВІННІКАЎ Ігнат Самуілавіч, н. у 1918.
ДАВЫДЗЕНКА Іван Дзям'янавіч, н. у 1906.
ДЗЕВЯТКІН Міхаіл Дзмітрыевіч, н. у 1923.
ДЗЕВЯТКІНА Ксеня Аляксееўна, н. у 1890.
ДЗЕРУЖЫНСКІ Міхаіл Паўлавіч, н. у 1910.
ДЗЕРУЖЫНСКІ Уладзімір Паўлавіч, н. у 1923.
ДОЛБНЕЎ Клім Мітрафанавіч, н. у 1910.
ДРАЛАЎ Кірэй Міхайлавіч, н. у 1909.
КАЗЛОЎ Мікалай Кузьміч, н. у 1908.
КАЗЛОЎ Міхаіл Кузьміч, н. у 1918.
КАЗЛОЎ Савелій Арцёмавіч, н. у 1925.
КАРПЯЧКОЎ Марцін Фёдаравіч, н. у 1882.
КАРПЯЧКОЎ Марцін Фёдаравіч, н. у 1890.
КАРПЯЧКОЎ Сяргей Антонавіч, н. у 1925.

КАРПЯЧКОЎ Фёдар Марцінавіч, н. у 1925.
КАРПЯЧКОЎ Фёдар Якаўлевіч, н. у 1882.
КАРПЯЧКОЎ Фёдар Якаўлевіч, н. у 1886.
МІШУРОЎ Іван, н. у 1924.
ПАЛАВІНКІН Іван Кузьміч, н. у 1918.
ПАЛАВІНКІН Іван Міхеевіч, н. у 1924.
ПАЛАВІНКІН Іван Пракопавіч, н. у 1912.
ПАЛАВІНКІН Карней Міхеевіч, н. у 1916.
ПАПЛЕЕЎ Арцём Мікітавіч, н. у 1887.
САРОКІН Іван Трафімавіч, н. у 1917.
САРОКІН Сяргей Трафімавіч, н. у 1912.
СЯРГЕЕНКА Мікалай Максімавіч, н. у 1914.
ТАЧЫЛАЎ Аляксей Ільіч, н. у 1914.
ШУТАЎ Іван Іосіфавіч, н. у 1912.

ВЁСКА КАЗІМІРАВА

КАРАТКЕВІЧ Васіль Ільіч, н. у 1924.
КАРАТКЕВІЧ Іван Васілевіч, н. у 1898.
КРАЎЧАНКА Рыгор Арцёмавіч, н. у 1922.
МАЖЭЙКА Павел Канстанцінавіч, н. у 1917.
МЕЛЬНІКАЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1912.
ПАПЛАЎСКІ Іван Захаравіч, н. у 1905.
СТАРАВОЙТАВА Таццяна Васілеўна, н. у 1920.
ТКАЧОЎ Фёдар Сцяпанавіч, н. у 1909.
УШАЎ Васіль Аўрамавіч, н. у 1915.
ХАДАНОВІЧ Яфім Рыгоравіч, н. у 1905.

ВЁСКА КАСЦЮКОЎКА

АРХІПЕНКА Аляксандр Якаўлевіч, н. у 1920.
АРХІПЕНКА Аркадзь Ягоравіч, н. у 1922.
АРХІПЕНКА Міхаіл Іванавіч, н. у 1899.
АРХІПЕНКА Уладзімір Якаўлевіч, н. у 1920.
КАСЦЮЧЭНКА Анатоль Мікітавіч, н. у 1920.
КАСЦЮЧЭНКА Рыгор Авяр'янавіч, н. у 1900.
КУРАЧКІН Аксён Гаўрылавіч, н. у 1905.
ПІМАШЭНКА Сяргей Елісеевіч.
УШАЎ Максім Іванавіч, н. у 1912.

ВЁСКА ЛАБЫРОЎКА

БУДНІКАЎ Віктар Лявонавіч, н. у 1924.
БУДНІКАЎ Парфірый Кузьміч, н. у 1900.
ГУСЛЯНКОЎ Захар Яфімавіч, н. у 1905.
КАВАЛЁЎ Іван Нічыпаравіч, н. у 1922.
КАВАЛЁЎ Сяргей Антонавіч, н. у 1923.
КАВАЛЁЎ Цімафей Майсеевіч, н. у 1914.
КАВАЛЁЎ Яўсей Васілевіч, н. у 1897.
МАКЕЕНКА Іван Маркавіч, н. у 1921.
МАКЕЕНКА Мікалай Гаўрылавіч, н. у 1914.
ПРАКАПЕНКА Ірына Харытонаўна, н. у 1900.
ПРАКАПЕНКА Міхаіл Захаравіч, н. у 1920.
СЕМЯНЕНКА Фёдар Аляксеевіч, н. у 1906.
СІНІГАЕВА Хаўра Пятроўна, н. у 1896.
СІНІГАЕЎ Давыд Маркавіч, н. у 1895.
ТАЧЫЛАЎ Уладзімір Захаравіч, н. у 1916.
ТАЧЫЛАЎ Фёдар Захаравіч, н. у 1918.

ПАСЁЛАК ЛУНАЧАРСКІ

БОНДАРАЎ Віктар Раманавіч, н. у 1918.
ГАВАРУШКІН Дзмітрый Вавілавіч, н. у 1924.
ГАВАРУШКІН Пётр Вавілавіч, н. у 1918.
ІГНАЦЕНКА Пётр Іванавіч, н. у 1926.
ШЛЯХЦІЧ Іван Андрэевіч, н. у 1920.

ПАСЁЛАК МІКОЛЬСК

ВІННІКАЎ Сяргей Максімавіч, н. у 1922.
ГАРБАЧОЎ Аляксей Васілевіч, н. у 1922.
ГАРБАЧОЎ Аляксей Мікітавіч, н. у 1925.
ГАРБАЧОЎ Іван Германавіч, н. у 1919.
ГАРБАЧОЎ Сямён Фёдаравіч, н. у 1915.
ДАВЫДЗЕНКА Іван Васілевіч, н. у 1893.
ДРАЧОЎ Адам Васілевіч, н. у 1924.
ЛЕЎШУНОЎ Майсей Ільіч, н. у 1908.
ЛЕЎШУНОЎ Фёдар Ільіч, н. у 1914.
ПІМАШЭНКА Іван Рыгоравіч, н. у 1908.
СКОЛПНЕЎ Уладзімір Аляксеевіч, н. у 1921.

ВЁСКА ПАШТОВАЯ ГЛІНКА

БАНДАРЭНКА Яфім Іванавіч, н. у 1897.
БОНДАРАЎ Адам Яфімавіч, н. у 1925.
ВАСІЛЬКОЎ Ермалай Ціханавіч, н. у 1900.
ДЗЕРУЖЫНСКІ Васіль, н. у 1929.
ДЗЕРУЖЫНСКІ Мікалай, н. у 1927.
ДЗЕРУЖЫНСКІ Фёдар Фёдаравіч, н. у 1909.
ЖУРАЎЛЁВА Домна Піменаўна, н. у 1907.
ЖУРАЎЛЁЎ Аляксей, н. у 1935.
ЖУРАЎЛЁЎ Васіль Васілевіч, н. у 1925.
ЖУРАЎЛЁЎ Васіль Васілевіч, н. у 1926.
КУРАШОЎ Адам Лукіч, н. у 1906.
ЛЯВОНЕНКА Яфім Андрэевіч, н. у 1918.

ВЁСКА САЛАБУТА

АРХІПЕНКА Іван Якаўлевіч, н. у 1918.
ГАРБАЧОЎ Яфрэм Іосіфавіч, н. у 1907.
ДРАЛАЎ Мікалай Карнеевіч, н. у 1913.
КОЛЬЧАВА Марыя Авяр'янаўна, н. у 1926.
КОЛЬЧАЎ Авяр'ян Макаравіч, н. у 1905.
КОЛЬЧАЎ Іван Ігнатавіч, н. у 1924.
КОЛЬЧАЎ Мікіта Макаравіч, н. у 1913.
КОЛЬЧАЎ Сцяпан Макаравіч, н. у 1914.
ЛАДЗЕСАЎ Аляксей Паўлавіч, н. у 1934.
ЛАДЗЕСАЎ Іван Ігнатавіч, н. у 1932.
ЛАДЗЕСАЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1923.
ЛАДЗЕСАЎ Ігнат Захаравіч, н. у 1905.
ЛАДЗЕСАЎ Уладзімір Паўлавіч, н. у 1931.
ЛАДЗЕСАЎ Ягор Макаравіч, н. у 1918.
ЛЁГКІ Уладзімір Яфімавіч, н. у 1934.
МЕЛЬНІКАЎ Аляксей Дзянісавіч, н. у 1912.
ПАПКОЎ Пётр Цімафеевіч, н. у 1937.
ПРЫВАЛАЎ Аляксандр Васілевіч, н. у 1922.
ПРЫВАЛАЎ Карп Міхайлавіч, н. у 1910.
САПЕГА Іван Маркавіч, н. у 1924.

ВЁСКА СТУДЗЯНЕЦ

АНДРЭЕНКА Еўдакія Міхайлаўна, н. у 1926.
АНДРЭЕНКА Цімафей Міхайлавіч, н. у 1900.
АРЦЕМ'ЕЎ Анатоль Апанасавіч, н. у 1922.
АРЦЕМ'ЕЎ Барыс Апанасавіч, н. у 1920.
АРЦЕМ'ЕЎ Рыгор Іванавіч, н. у 1924.
ГАРБАТОЎСКІ Стэфан Анікеевіч, н. у 1913.
ГАРБАТОЎСКІ Яфім Анікеевіч, н. у 1915.
ГАРОШКІНА Варвара Васілеўна, н. у 1908.
КУРДАЕВА Вольга Міхееўна, н. у 1926.
ЛАРЧАНКА Таццяна, н. у 1867.
ЛАРЧАНКА Усцін Анікеевіч, н. у 1880.
ЛАРЧАНКА Фама Анікеевіч, н. у 1883.
ЛАРЧАНКА Язэп Андрэевіч, н. у 1922.
МАЛАТКОЎ Васіль Апанасавіч, н. у 1906.
НЯМОНАЎ Лявон Ерухавіч, н. у 1925.
ПЕЎНЕЎ Елісей Яўсеевіч, н. у 1900.
ПЕЎНЕЎ Мікалай Цімафеевіч, н. у 1932.
ПЕЎНЕЎ Міхаіл Цімафеевіч, н. у 1930.
ПЕЎНЕЎ Ульян Елісеевіч, н. у 1920.
ПЕЎНЕЎ Цімафей Яўсеевіч, н. у 1893.
СІМІГАЕЎ Марцін Ісакавіч, н. у 1908.
СІМІГАЕЎ Уладзімір Іванавіч, н. у 1889.
ХУТАРЦОЎ Уладзімір Фёдаравіч, н. у 1921.
ЦІМАШЭНКА Аляксандр, н. у 1911.
ЦІМАШЭНКА Барыс Аляксандравіч, н. у 1926.
ЦІМАШЭНКА Мікалай Аляксандравіч, н. у 1929.
ЦЮЛЬКОЎ Міхаіл Паўлавіч, н. у 1911.

ВЁСКА ХЛЯЎНО

БІЧАЎ Іосіф Якаўлевіч, н. у 1904.
БОНДАРАЎ Васіль Ягоравіч, н. у 1920.
ДАЛГУШАЎ Андрэй Глебавіч, н. у 1903.
ДАЛГУШАЎ Уладзімір Глебавіч, н. у 1918.
ДРАЧОЎ Аляксандр Мікітавіч, н. у 1910.
ДРАЧОЎ Емяльян Мікітавіч, н. у 1906.
ДРАЧОЎ Іларыён Мікітавіч, н. у 1904.
ДРАЧОЎ Міхаіл Мікітавіч, н. у 1912.
ДРАЧОЎ Пётр Мікітавіч, н. у 1911.
КАРШУКОЎ Аляксей Пятровіч, н. у 1910.
КЛІМЯНКОЎ Іван Пракопавіч, н. у 1930.
КРАМЗУКОЎ Апанас Паўлавіч, н. у 1912.
КРАМЗУКОЎ Арсен Мікітавіч, н. у 1902.
КРАМЗУКОЎ Мікіта Сяргеевіч, н. у 1902.
КРАМЗУКОЎ Міхей Мікітавіч, н. у 1897.
КРАМЗУКОЎ Пётр Паўлавіч, н. у 1914.
КРАМЗУКОЎ Пётр Цітавіч, н. у 1924.
КРАМЗУКОЎ Сямён Паўлавіч, н. у 1910.
КУРАЧКІН Аксён Гаўрылавіч, н. у 1918.
КУРАЧКІН Аляксандр Іосіфавіч, н. у 1907.
КУРАЧКІН Віктар Іванавіч, н. у 1936.
КУРАЧКІНА Марыя Іванаўна, н. у 1935.
ЛАПІЦКІ Васіль Проклавіч, н. у 1919.
ЛАХТАНАЎ Аляксандр Кузьміч, н. у 1914.
ЛАХТАНАЎ Герасім Апанасавіч, н. у 1902.
ЛЯВОНЕНКА Андрэй Карнеевіч, н. у 1910.
ЛЯВОНЕНКА Васіль Мікалаевіч, н. у 1932.
МАЦВЕЕНКА Мікалай Міронавіч, н. у 1924.
МАЦВЕЕНКА Ягор Сямёнавіч, н. у 1920.
НАВУМЕНКА Павел Іванавіч, н. у 1909.
ПЕТРАЧКОЎ Адам Марцінавіч, н. у 1915.
ПЕТРАЧКОЎ Мікалай Фаміч, н. у 1921.
ПЕТРАЧКОЎ Сцяпан Аляксеевіч, н. у 1908.
ПЕТРАЧЭНКА Аляксандр Архіпавіч, н. у 1910.
ПРЫВАЛАВА Марыя Мінаеўна, н. у 1923.
СОТНІКАЎ Віктар Якаўлевіч, н. у 1910.
СОТНІКАЎ Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1910.
СТАРАСЦЕНКА Іван Апанасавіч, н. у 1909.
СТАРАСЦЕНКА Іван Васілевіч, н. у 1910.
СТАРАСЦЕНКА Іван Яфрэмавіч, н. у 1906.
СТАРАСЦЕНКА Майсей Яфрэмавіч, н. у 1909.
СТАРАСЦЕНКА Сцяпан Сідаравіч, н. у 1909.
СТАРАСЦЕНКА Сцяпан Сідаравіч, н. у 1910.
СЦЕПЧАНКА Андрэй Мацвеевіч, н. у 1918.
СЫЧОЎ Андрэй Ігнатавіч, н. у 1909.
ХРАПЯНКОЎ Ігнат Пятровіч, н. у 1913.
ЦІМАШЭНКА Ігнат Пятровіч, н. у 1913.
ЦІМАШЭНКА Ісак Рыгоравіч, н. у 1911.
ШАВЯРНЁЎ Васіль Іванавіч, н. у 1913.
ШАВЯРНЁЎ Пётр Панцялеевіч, н. у 1923.
ШАВЯРНЁЎ Раман Яфімавіч, н. у 1923.
ШНАРАЎ Міхаіл Кірылавіч, н. у 1879.

КАМЕНСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

ПАСЁЛАК БОР

КАДУЦКІ Даніла Аўрамавіч, н. у 1907.
КАДУЦКІ Павел Аўрамавіч, н. у 1912.
КАДУЦКІ Сцяпан Мацвеевіч, н. у 1906.
КАЛІНОЎСКІ Анатоль Васілевіч, н. у 1920.
КАРПЕНКАВА Галіна Андрэеўна, н. у 1926.
КАРПЕНКАЎ Андрэй Ананьевіч, н. у 1898.
КАРПЕНКАЎ Мікіта Андрэевіч, н. у 1914.
КУЗНЯЦОЎ Васіль Цімафеевіч, н. у 1903.
КУЛЯШОЎ Фёдар Фёдаравіч, н. у 1911.
ЛЕЎШУНОЎ Уладзімір Уладзіміравіч, н. у 1913.
ЛОСЕЎ Сяргей Сямёнавіч, н. у 1917.
ЛОСЕЎ Фёдар Сямёнавіч, н. у 1914.
МАПРЭНКА Васіль Лявонавіч, н. у 1911.
ПРОХАРАЎ Іван Васілевіч, н. у 1920.

ВЁСКА БЯРОЗАЎКА

АЎСЯНІКАЎ Дзяніс Сцяфанавіч, н. у 1903.
ЗЯНЬКОЎ Дзмітрый Рыгоравіч, н. у 1911.
МАСКАЛЕНКА Аляксандр Іванавіч, н. у 1921.
ПАЛЕНАЎ Мікалай Цімафеевіч, н. у 1907.
ПАЎЛУШКІН Аўрам Майсеевіч, н. у 1909.
РАБЧАНКА Іван Леанідавіч, н. у 1911.
СТАДЗЕЕНКА Сілай Кандратавіч, н. у 1897.
СТАРАВОЙТАЎ Іван Васілевіч, н. у 1920.
СТАРАВОЙТАЎ Іван Паўлавіч, н. у 1921.
СТАРАВОЙТАЎ Мікалай Паўлавіч, н. у 1914.

СТАРАВОЙТАЎ Фёдар Ананьевіч, н. у 1906.
СТАРАВОЙТАЎ Ціхан Трафімавіч, н. у 1920.
ТАРАСЕНКА Даніла Нестаравіч, н. у 1897.
ХАРЫТОНАЎ Павел Сяргеевіч, н. у 1911.
ЦІМОХАЎ Іван Сяргеевіч, н. у 1918.

ВЁСКА КАМЕНКА

АНТОНЕНКА Фёдар Андрэевіч, н. у 1904.
АСТАПЕНКА Васіль Сямёнавіч, н. у 1913.
АСТАПЕНКА Тамара Максімаўна, н. у 1933.
АХРЭМЕНКА Фама Патапавіч, н. у 1909.
ВАСІЛЬКОЎ Ілья Данілавіч, н. у 1907.
ДАВІДЗЕНКА Іван Якаўлевіч, н. у 1922.
ДАЛЯНКОЎ Нічыпар Іванавіч, н. у 1909.
ЖУРАЎЛЁЎ Іван Сцяпанавіч, н. у 1920.
ЖУРАЎЛЁЎ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1924.
КАВАЛЁВА Ганна Гаўрылаўна, н. у 1925.
КАВАЛЁЎ Іван Данілавіч, н. у 1902.
КАВАЛЁЎ Ягор Мікітавіч, н. у 1903.
КАЛЮГОЎ Анатоль Яфімавіч, н. у 1924.
КАНАПЛЁЎ Аляксей Лукіч, н. у 1900.
КАСЦЮКОЎ Васіль Назаравіч, н. у 1891.
КРОТАЎ Сяргей Іванавіч, н. у 1901.
ПАХОМЕНКА Лявон Іванавіч, н. у 1903.
ПЕТРАЧЭНКА Аляксей Патапавіч, н. у 1917.
ПЕХЦЕРАЎ Канстанцін Лукіч, н. у 1913.
ПРОХАРАЎ Пётр Пятровіч, н. у 1917.
УЛАСЕНКА Васіль Іванавіч, н. у 1901.
УЛАСЕНКА Гаўрыла Іванавіч, н. у 1908.
ЦІТАВЕНКА Васіль Іванавіч, н. у 1916.
ЦЯГУНОЎ Леанід Іванавіч, н. у 1920.
ЦЯГУНОЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1918.
ШАНЬКОЎ Аляксей Кузьміч, н. у 1906.
ШАНЬКОЎ Васіль Сямёнавіч, н. у 1920.
ШМІГАЛЁЎ Канстанцін Дзянісавіч, н. у 1922.
ШМІГАЛЁЎ Міхаіл Данілавіч, н. у 1905.
ШМІГАЛЁЎ Прохар Станіслававіч, н. у 1903.
ШМІГАЛЁЎ Ягор Сіланцьевіч, н. у 1917.
ШПАКАЎ Пётр Міхайлавіч, н. у 1899.
ШУПУНОЎ Іван Адамавіч.
ШЭРШНЕЎ Канстанцін Канстанцінавіч, н. у 1905.

ВЁСКА КУЧЫН

АРЦЁМАЎ Іван Раманавіч, н. у 1890.
АРЦЯМОН Антон, н. у 1915.
ГУДКОЎ Сцяпан Сцяпанавіч, н. у 1925.
ЗДАРАВЕНКА Марцін Сцяпанавіч, н. у 1909.
ЗДАРАВЕНКА Міхаіл Мітрафанавіч, н. у 1917.
МЕШАНЫ Іван Цімафеевіч, н. у 1910.
МЕШАНЫ Павел Сямёнавіч, н. у 1901.
МЕШАНЫ Сямён Рыгоравіч, н. у 1923.
МЕШАНЫ Уладзімір Усцінавіч, н. у 1925.
МІРАНЕНКА Капітон Сямёнавіч, н. у 1900.
ПАЛЕНАЎ Васіль Піліпавіч, н. у 1923.
РАБЧАНКА Андрэй Ягоравіч, н. у 1901.
РАБЧАНКА Пракоп Іванавіч, н. у 1899.
САВАСЦЕЕЎ Аляксандр Пятровіч, н. у 1918.
САКАЛОЎ Мікалай Ануфрыевіч, н. у 1914.
СТАЛЬМАКОВА Ганна Парфенаўна, н. у 1897.
СТАЛЬМАКОВА Марыя Ермалаеўна, н. у 1930.
СТАЛЬМАКОЎ Іван Ермалаевіч, н. у 1924.
СТАЛЬМАКОЎ Карп Елісеевіч, н. у 1904.
СТАЛЬМАКОЎ Павел Яўменавіч, н. у 1921.
СТАЛЬМАКОЎ Рыгор Андрэевіч, н. у 1909.
СТАРАВОЙТАЎ Іван Трафімавіч, н. у 1926.
СТАРАВОЙТАЎ Стэфан Яўменавіч, н. у 1909.
СЯЛІЦКІ Віктар Сцяпанавіч, н. у 1920.
СЯЛІЦКІ Кірыл Дзмітрыевіч, н. у 1913.
ФІЛІМОНАЎ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1925.

ВЁСКА ЛЕБЯДЗЁЎКА

ДЗЕЦЮКОЎ Васіль Карнеевіч, н. у 1920.
ДЗЕЦЮКОЎ Васіль Яфімавіч, н. у 1912.
ДЗЕЦЮКОЎ Карней Карнеевіч, н. у 1924.
ДЗЕЦЮКОЎ Міхаіл Яфімавіч, н. у 1914.
ЖУРАЎЛЁЎ Васіль Фёдаравіч, н. у 1916.
ЖУРАЎЛЁЎ Павел Фёдаравіч, н. у 1921.
ІСАЕНКА Павел Васілевіч, н. у 1911.
КАВАЛЁЎ Мікалай Паўлавіч, н. у 1920.
КРОТАЎ Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1906.
САВАСЦЕЕЎ Даніла Нічыпаравіч, н. у 1900.

ПАСЁЛАК ПАКРОЎСКІ

БАРЫСЕНКА Сцяпан Ягоравіч, н. у 1920.
БРАГАДЗЁРАЎ Іван Іванавіч, н. у 1925.
ЛАСОЎСКІ Пётр Сцяпанавіч, н. у 1921.
НАДУЕЎ Аляксандр Фёдаравіч, н. у 1920.
НАДУЕЎ Калін Іванавіч, н. у 1922.
НАДУЕЎ Фёдар Іванавіч, н. у 1907.

ВЁСКА ЯНАЎКА

АСТАПЕНКА Міхаіл Фаміч, н. у 1904.
ДАВІДЗЕНКА Васіль Маркавіч, н. у 1912.
ДЗЕНІСЕНКА Дзмітрый Пятровіч, н. у 1920.
ДРАБЫШЭЎСКІ Адам Адамавіч, н. у 1901.
ДУБОВІК Уладзімір Васілевіч, н. у 1913.
ЗДАРАВЕНКА Андрэй Васілевіч, н. у 1914.
ЗДАРАВЕНКА Васіль Уладзіміравіч, н. у 1924.
КАЛМЫЧЭНКА Міхаіл Фаміч, н. у 1902.
КАЛМЫЧЭНКА Якаў Фаміч, н. у 1904.
КАНАПЛЁЎ Міхаіл Лаўрынавіч, н. у 1913.
КАСЦЮКОЎ Пётр Ігнатавіч, н. у 1909.
КАСЦЮКОЎ Уладзімір Цімафеевіч, н. у 1909.
КАСЦЮКОЎ Фёдар Цімафеевіч, н. у 1903.
КРОТАЎ Васіль Андрэевіч, н. у 1903.
КРОТАЎ Сцяпан Рыгоравіч, н. у 1901.

КАРОЦЬКАЎСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

ВЁСКА БАГДАНАВІЧЫ

БАГДАНОВІЧ Пётр Адамавіч, н. у 1909.
БАГДАНОВІЧ Пётр Іванавіч, н. у 1896.
БАГДАНОВІЧ Сямён Фёдаравіч, н. у 1902.
БАГДАНОВІЧ Ціт Ігнатавіч, н. у 1901.
БАГДАНОВІЧ Ціт Пятровіч, н. у 1906.
БАГДАНОВІЧ Якаў Сцяфанавіч, н. у 1910.
БАРЫСЕНКА Андрэй Ягоравіч, н. у 1910.
БАРЫСЕНКА Міхаіл Ягоравіч, н. у 1903.
ХАДАНОВІЧ Уладзімір Паўлавіч, н. у 1914.
ЦІХАНАЎ Васіль Мікітавіч, н. у 1915.

ВЁСКА БЕРВЯНЫ

КАНАШКОЎ Пётр Кандратавіч, н. у 1916.
КАРАТКЕВІЧ Іван Аляксандравіч.
КАРАТКЕВІЧ Іван Пятровіч, н. у 1917.
КАРАТКЕВІЧ Іван Рыгоравіч, н. у 1923.
КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Антонавіч, н. у 1910.
КАРАТКЕВІЧ Станіслаў Антонавіч, н. у 1910.
КАРАТКЕВІЧ Сцяпан Іванавіч, н. у 1906.
МАЖЭЙКА Валяр'ян Андрэевіч, н. у 1927.
МАЖЭЙКА Мікалай Мікалаевіч, н. у 1918.
МАРЧАНКА Аляксандр Мікалаевіч, н. у 1925.
МАРЧАНКА Мікалай Іванавіч, н. у 1930.
РЫПІНСКІ Іван Сцяпанавіч, н. у 1900.
ФІЛІПЕНКА Мікалай Аўрамавіч, н. у 1920.
ФІЛІПЕНКА Павел Пятровіч, н. у 1899.

ВЁСКА ВОСТРАЎ

КАРАТКЕВІЧ Андрэй Міхайлавіч, н. у 1905.
КАРАТКЕВІЧ Барыс Паўлавіч, н. у 1902.
КАРАТКЕВІЧ Віталій Іосіфавіч, н. у 1908.
КАРАТКЕВІЧ Даніїл Іосіфавіч, н. у 1933.
КАРАТКЕВІЧ Зоя Адамаўна, н. у 1937.
КАРАТКЕВІЧ Мікалай Адамавіч, н. у 1925.
КАРАТКЕВІЧ Яўген Адамавіч, н. у 1920.
ЛАШКЕВІЧ Віталій Канстанцінавіч, н. у 1925.
ЛАШКЕВІЧ Мікалай Іванавіч, н. у 1922.
ЛАШКЕВІЧ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1922.
ЛАШКЕВІЧ Мікалай Палікарпавіч, н. у 1919.
ЛАШКЕВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1912.
ШАЦІЛА Анатоль Міхайлавіч, н. у 1916.
ШАЦІЛА Эдуард Канстанцінавіч, н. у 1905.

ВЁСКА ВЫНАШАЎКА

БІСЮКОЎ Афанасій Захаравіч.
БІСЮКОЎ Еўдакім Міронавіч.
БІСЮКОЎ Піліп Сафронавіч.
БІСЮКОЎ Піліп Сямёнавіч.
БІСЮКОЎ Сяргей Кузьміч.
ГАЗБЕНКА Міхаіл Ісакавіч.
ГАЗБЕНКА Уладзімір Іосіфавіч.
ГАНЖУРАЎ Кірыл Ільіч.
ГРЫШЧАНКА Андрэй Андрэевіч.
ДЗЯДКОЎ Піліп Апанасавіч.
КАРАТКЕВІЧ Піліп Фёдаравіч.
КРУЧКОЎ Іван Іванавіч.
ЛОБАЎ Платон Іосіфавіч.
ПІЖОЎ Герасім Васілевіч.
ПІЖОЎ Іван Іванавіч.
ПІЖОЎ Пётр Іванавіч
РАДЧАНКА Іван Адамавіч.
СЫЧКОЎ Міхаіл Малахавіч.
СЫЧКОЎ Сцяпан Малахавіч.
ХАХЛОЎ Мікіта Сідаравіч.

ВЁСКА ГАРАДОК

ГАЗБЕНКА Васіль Ананьевіч.
ГАЗБЕНКА Іван Ананьевіч.
ГАЗБЕНКА Мікалай Ананьевіч.
ЖУКАЎ Анатоль Мікалаевіч.
ЖУКАЎ Іван Нічыпаравіч.
ЖУКАЎ Уладзімір Мікалаевіч.
КАРАЛЬКОЎ Іван Дзмітрыевіч.
КАРАЛЬКОЎ Уладзімір Дзмітрыевіч.
ЛЕШЧАНКА Міхаіл Герасімавіч.
МАЙСЯЙКОЎ Уладзімір Ігнатавіч.
ХАДАНОВІЧ Іван Дзянісавіч.

ВЁСКА КАРОЦЬКІ

АКІНЧЫЦ Ягор Сцяпанавіч, н. у 1922.
АНДРЭЕЎ Іван Данілавіч, н. у 1911.
АНДРЭЕЎ Міхаіл Данілавіч, н. у 1918.
АНДРЭЕЎ Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1898.
ЖЛОБА Іван Савельевіч, н. у 1905.
КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Іванавіч, н. у 1912.
КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Міхайлавіч, н. у 1901.
КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Сямёнавіч, н. у 1921.
КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Фёдаравіч, н. у 1902.
КАРАТКЕВІЧ Аляксей Іванавіч, н. у 1912.
КАРАТКЕВІЧ Аляксей Цімафеевіч, н. у 1911.
КАРАТКЕВІЧ Анатоль Міхайлавіч, н. у 1924.
КАРАТКЕВІЧ Андрэй Міхайлавіч, н. у 1901.
КАРАТКЕВІЧ Васіль Кандратавіч, н. у 1897.
КАРАТКЕВІЧ Васіль Міхайлавіч, н. у 1922.
КАРАТКЕВІЧ Васіль Сцяпанавіч, н. у 1925.
КАРАТКЕВІЧ Васіль Уладзіміравіч, н. у 1918.
КАРАТКЕВІЧ Васіль Якаўлевіч, н. у 1925.
КАРАТКЕВІЧ Ганна Карпаўна, н. у 1916.
КАРАТКЕВІЧ Ганна Максімаўна, н. у 1898.
КАРАТКЕВІЧ Даніїл Іванавіч, н. у 1914.
КАРАТКЕВІЧ Іван Андрэевіч, н. у 1919.
КАРАТКЕВІЧ Іван Васілевіч, н. у 1918.
КАРАТКЕВІЧ Іван Міхайлавіч, н. у 1898.
КАРАТКЕВІЧ Іван Сцяпанавіч, н. у 1919.
КАРАТКЕВІЧ Іван Сцяпанавіч, н. у 1920.
КАРАТКЕВІЧ Іван Сямёнавіч, н. у 1919.
КАРАТКЕВІЧ Іван Фёдаравіч, н. у 1906.

КАРАТКЕВІЧ Іван Якаўлевіч, н. у 1907.
КАРАТКЕВІЧ Ілья Сцяпанавіч, н. у 1903.
КАРАТКЕВІЧ Іосіф Міхайлавіч, н. у 1914.
КАРАТКЕВІЧ Іосіф Фёдаравіч, н. у 1907.
КАРАТКЕВІЧ Канстанцін Якаўлевіч, н. у 1909.
КАРАТКЕВІЧ Лявон Лук'янавіч, н. у 1911.
КАРАТКЕВІЧ Максім Васілевіч, н. у 1900.
КАРАТКЕВІЧ Мікалай Міхайлавіч, н. у 1921.
КАРАТКЕВІЧ Мікалай Сямёнавіч, н. у 1919.
КАРАТКЕВІЧ Мікалай Уладзіміравіч, н. у 1918.
КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Акімавіч, н. у 1922.
КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Ануфрыевіч, н. у 1909.
КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Васілевіч, н. у 1921.
КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Уладзіміравіч, н. у 1925.
КАРАТКЕВІЧ Павел Акімавіч, н. у 1905.
КАРАТКЕВІЧ Павел Іосіфавіч, н. у 1912.
КАРАТКЕВІЧ Павел Мікалаевіч, н. у 1903.
КАРАТКЕВІЧ Пётр Акімавіч, н. у 1905.
КАРАТКЕВІЧ Пётр Міхайлавіч, н. у 1897.
КАРАТКЕВІЧ Сцяпан Нупрэевіч, н. у 1911.
КАРАТКЕВІЧ Сцяпан Фаміч, н. у 1909.
КАРАТКЕВІЧ Сямён Кузьміч, н. у 1912.
КАРАТКЕВІЧ Фёдар Акімавіч, н. у 1905.
КАРАТКЕВІЧ Фёдар Іванавіч, н. у 1906.
КАРАТКЕВІЧ Якаў Андрэевіч, н. у 1902.
КАРАТКЕВІЧ Якаў Сцяпанавіч, н. у 1912.
КАРАТКЕВІЧ Якаў Уладзіміравіч, н. у 1918.
КАРАТКЕВІЧ Яўген Сцяпанавіч, н. у 1921.
ЛАШКЕВІЧ Антон Фёдаравіч, н. у 1912.
ОСІПАЎ Аляксей Іванавіч, н. у 1919.
ПЕХЦЯРОЎ Павел Сцяпанавіч, н. у 1909.
САСНОЎСКІ Аляксандр Паўлавіч, н. у 1911.

ВЁСКА КУРАКАЎШЧЫНА

АНАНЕНКА Аляксей Кірылавіч.
АНАНЕНКА Макар Якаўлевіч.
АНАНЕНКА Пракоп Ануфрыевіч.
АНДРЭЕНКА Іван Лазаравіч.
АНТОНЕНКА Мікалай Міхайлавіч.
АСТАПЕНКА Яўхім Рыгоравіч.
ГАПЕЕНКА Мікалай Іванавіч.
ЗДАРАЎЦОЎ Стэфан Маркавіч.
ІЛЬЮШЧАНКА Іван Анісімавіч.
ІЛЬЮШЧАНКА Леанід Міхайлавіч.
ІЛЬЮШЧАНКА Міхаіл Андрэевіч.
МАРЧАНКА Валянціна Лявонаўна.
МАРЧАНКА Уладзімір Лявонавіч.
МАЦВЕЕНКА Мікалай Ерафеевіч.
МАЦВЕЕНКА Міхаіл Ерафеевіч.
ПАДАЛЯЦКАЯ Зінаіда Елісееўна.
ПАДАЛЯЦКАЯ Таіса Іванаўна.
САМАСТРОЕНКА Аляксандр Мікалаевіч.
СВІРЫДЗЕНКА Даніла Сяргеевіч.
СВІРЫДЗЕНКА Уладзімір Сяргеевіч.
СТАРАВОЙТАВА Варвара Іванаўна.
ЧУМАКОЎ Аляксандр Нічыпаравіч.
ЧУМАКОЎ Пётр Фёдаравіч.
ЧУМАКОЎ Рыгор Андрэевіч.
ЧУМАКОЎ Сямён Іванавіч.
ЧУМАКОЎ Якаў Іванавіч.
ШЫНКАРЭНКА Фёдар Фёдаравіч.

ВЁСКА НОВАЯ ЗЕНЬКАВІНА

ЗАРУБЕНАЎ Герасім Паўлавіч.
КАРАТКЕВІЧ Васіль Сцяпанавіч.
КАРАТКЕВІЧ Мікалай Сцяпанавіч.
КАРАТКЕВІЧ Фёдар Апанасавіч.
КАСЯНКОЎ Міхаіл Сцяпанавіч.
КАСЯНКОЎ Пётр Яфімавіч.
КАСЯНКОЎ Рыгор Яфімавіч.
КУЗЬМЯНКОЎ Іван Раманавіч.
КУЗЬМЯНКОЎ Павел Іванавіч.
ЛАЖЭВІЧ Мікалай Міхайлавіч.
МАЦВЕЕНКА Міхаіл Ісакавіч.
ПРАХАРЭНКА Васіль Елісеевіч.
САМАСТРОЕНКА Васіль Захаравіч.
САМАСТРОЕНКА Еўдакія Фёдараўна.
САМАСТРОЕНКА Мікалай Пятровіч.
САМАСТРОЕНКА Міхаіл Аляксандравіч.
ЧУМАКОЎ Мікалай Якаўлевіч.

ВЁСКА САПАЖКІ

БАНДАРЭНКА Іван Пятровіч.
БАНДАРЭНКА Рыгор Антонавіч, н. у 1902.
ВОЛКАЎ Андрэй Міхайлавіч, н. у 1910.
ВЫСОЦКІ Міхаіл Іванавіч, н. у 1902.
ГРЫНКЕВІЧ Іван Адамавіч, н. у 1926.
ГРЫНКЕВІЧ Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1924.
ГРЫНКЕВІЧ Рафаіл, н. у 1920.
ГРЫНКЕВІЧ Станіслаў Раманавіч, н. у 1906.
ДРАБЫШЭЎСКІ Казімір Іванавіч, н. у 1920.
ДРАБЫШЭЎСКІ Роберт Феліксавіч, н. у 1925.
ДРАБЫШЭЎСКІ Уладзімір Адольфавіч, н. у 1924.
ЗАГОРНЫ Мікалай Мікалаевіч, н. у 1914.
КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Адамавіч, н. у 1920.
КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Сцяпанавіч, н. у 1906.
КАРАТКЕВІЧ Аляксандр Фёдаравіч, н. у 1914.
КАРАТКЕВІЧ Канстанцін Аляксеевіч, н. у 1912.
КАРАТКЕВІЧ Мікалай Аляксандравіч, н. у 1924.
КАРАТКЕВІЧ Мікалай Аляксеевіч, н. у 1912.
КАРАТКЕВІЧ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1900.
КАРАТКЕВІЧ Нікадзім Аляксеевіч, н. у 1927.
КАРАТКЕВІЧ Уладзімір Аляксандравіч, н. у 1911.
МАЖЭЙКА Іван Міхайлавіч, н. у 1910.
МАЖЭЙКА Міхаіл Пятровіч, н. у 1915.
МАЖЭЙКА Павел Пятровіч, н. у 1916.
МАЖЭЙКА Уладзімір Якаўлевіч, н. у 1926.
МІХАЙЛОЎСКІ Аляксей Іванавіч, н. у 1924.
МІХАЙЛОЎСКІ Іван Іванавіч, н. у 1921.
МІХАЙЛОЎСКІ Іван Піліпавіч, н. у 1920.
МЯДЗВЕДСКІ Іван Міхайлавіч, н. у 1907.

МЯДЗВЕДСКІ Сямён Кузьміч, н. у 1912.
ТУЗАЎ Мікалай, н. у 1916.
ЯЦКЕВІЧ Мікалай Якаўлевіч, н. у 1902.

ВЁСКА СТАРАЯ ЗЕНЬКАВІНА

БАНДАРЭНКА Мікалай Канстанцінавіч.
БАНДАРЭНКА Сцяпан Іванавіч.
БАНДАРЭНКА Сцяпан Трыфанавіч.
БАНДАРЭНКА Сямён Марцінавіч.
ГАНЧАРОЎ Міхаіл Міхайлавіч.
ДРАЗДОЎ Аляксандр Яфімавіч.
ІСАЧАНКА Мікалай Сямёнавіч.
КСЯНДЗОЎ Міхаіл Апанасавіч.
МАЁРАЎ Дзяніс Маркавіч.
МАРЫНЕНКА Аляксей Рыгоравіч.
МАРЫНЕНКА Барыс Якаўлевіч.
МАРЫНЕНКА Уладзімір Іосіфавіч.
САМАСТРОЕНКА Апанас Іванавіч.
САМАСТРОЕНКА Ганна Іванаўна.
САМАСТРОЕНКА Іван Сцяпанавіч.
САМАСТРОЕНКА Ягор Іванавіч.
УСЕВІЧ Анатоль Рыгоравіч.
УСЕВІЧ Апанас Васілевіч.
УСЕВІЧ Васіль.
УСЕВІЧ Міхаіл Сафронавіч.
ЦІМАШЭНКА Аляксандр Рыгоравіч.
ЦІМАШЭНКА Іван Міхайлавіч.
ЦІМАШЭНКА Мікалай Стэфанавіч.
ЦІМАШЭНКА Павел Стэфанавіч.
ЦЭНЕБРЫЧЭНКА Аляксандр Аляксандравіч.
ЦЭНЕБРЫЧЭНКА Аляксандр Іванавіч.
ЦЭНЕБРЫЧЭНКА Жорж Іванавіч.
ЦЭНЕБРЫЧЭНКА Піліп Максімавіч.
ЦЭНЕБРЫЧЭНКА Фёдар Максімавіч.

ВЁСКА СЫРСК

АБРАМЕНКА Кузьма Уласавіч.
ГАРБУЗАЎ Мікалай Ільіч.
ЗАЛІЎЧАНКА Мікалай Аляксеевіч.
МЕЛЬНІКАЎ Мікалай Мікалаевіч.
МЯДЗВЕДЗЕЎ Уладзімір Канстанцінавіч.
НОВІКАЎ Ісай Пятровіч.
НОВІКАЎ Мікалай Трафімавіч.
ПЧАЛЯНКОЎ Васіль Паўлавіч.
РУДНІК Сцяпан Цярэнцьевіч.
САВЕЛЬЕЎ Васіль Васілевіч.
САВЕЛЬЕЎ Васіль Якаўлевіч.
САФРОНАЎ Іван Андрэевіч.
ТАМАШЭНКА Мікалай Піліпавіч.
ТАМАШЭНКА Павел Паўлавіч.
ФЕДАРЭНКА Карней Ігнатавіч.
ХАТЫЛЕНКА Аляксей Аляксеевіч.
ЧЫРКЕВІЧ Васіль Пятровіч.
ШУГАЕЎ Васіль Фёдаравіч.
ШУГАЕЎ Лявон Рыгоравіч.
ШУГАЕЎ Фёдар Сафронавіч.
ШУТАЎ Іван Ягоравіч.
ШУТАЎ Уладзімір Сяргеевіч.

ВЁСКА СЯМЁНАЎКА

ВІНЕНКА Аляксандр Якаўлевіч.
ВЯРКЕЕНКА Пётр Нічыпаравіч.
ГАМЖУРАЎ Ігнат Якаўлевіч.
ГАНЖУРАЎ Фёдар Патапавіч.
КАЗАКОЎ Даніла Іванавіч.
КАЗАКОЎ Мікалай Іванавіч.
КАЗАКОЎ Сямён Іванавіч.
КАРЧОЎ Захар Раманавіч.
САЎЧАНКА Фёдар Фёдаравіч.
ЦІЦЯНКОЎ Павел Арцёмавіч.
ШАЎЦОЎ Аляксандр Аляксеевіч.
ШАЎЦОЎ Раман Аляксеевіч.
ШЛЕМЯНКОЎ Аляксей Іванавіч.
ШУГАЕЎ Георгій Георгіевіч.
ШУГАЕЎ Пётр Аляксеевіч.
ШУТАЎ Якаў Міхайлавіч.

ЛІЦВІНАВІЦКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

ВЁСКА ВАШЧАНКІ

АСЕЕНКА Іван Дзмітрыевіч, н. у 1906.
АСЕЕНКА Леанід Фёдаравіч, н. у 1924.
АСЕЕНКА Яфім Піліпавіч, н. у 1920.
БАЦАНАЎ Анатоль Іларыёнавіч, н. у 1922.
БАЦАНАЎ Леанід Дзмітрыевіч, н. у 1919.
БАЦАНАЎ Лукаш Фёдаравіч, н. у 1905.
БАЦАНАЎ Міхаіл Дзмітрыевіч, н. у 1921.
БАЦАНАЎ Павел Іларыёнавіч, н. у 1922.
БАЦАНАЎ Пётр Дзмітрыевіч, н. у 1915.
БАЦАНАЎ Рыгор Пятровіч, н. у 1924.
ВАСІЛЕНКА Фёдар Іванавіч, н. у 1907.
ГАЗБЕНКА Фёдар Фёдаравіч, н. у 1921.
ГАЙКОЎ Дзмітрый Іванавіч, н. у 1906.
ГАЙКОЎ Іван Савельевіч, н. у 1921.
ГАЙКОЎ Сямён Іванавіч, н. у 1902.
ГРЫШЧАНКА Ермалай Іванавіч, н. у 1910.
КУРГАНКОЎ Іван Іванавіч, н. у 1927.
ЛАЗАРЭНКА Мікалай Марцінавіч, н. у 1902.
ЛАРЧАНКА Андрэй Акімавіч, н. у 1910.
ЛАРЧАНКА Мікалай Іванавіч, н. у 1924.
ЛАРЧАНКА Мікалай Іларыёнавіч, н. у 1919.
ЛАРЧАНКА Мікалай Марцінавіч, н. у 1902.
ЛАРЧАНКА Навум Антонавіч, н. у 1910.
ЛАРЧАНКА Рыгор Акімавіч, н. у 1904.
ЛАРЧАНКА Сідар Аўрамавіч, н. у 1908.
ЛАРЧАНКА Яфім Кузьміч, н. у 1914.
МЕЛЬНІКАЎ Ермалай Савельевіч, н. у 1913.
НОВІКАЎ Ерамей Лявонавіч, н. у 1916.
НОВІКАЎ Павел Лявонавіч, н. у 1914.
САДОНЕНКА Мадэст Несцеравіч, н. у 1924.
САДОНЕНКА Макар Васілевіч, н. у 1917.
САДОНЕНКА Тарас Маркавіч, н. у 1905.
СВАБОДЗІН Іван Мікітавіч, н. у 1917.
СВАБОДЗІН Фёдар Мікітавіч, н. у 1917.
ЦІВАНЕНКА Антон Лаўрынавіч, н. у 1910.
ЦІВАНЕНКА Еўдакім Лаўрынавіч, н. у 1905.

ВЁСКА ДУБРАВІНА

ГАЙКОЎ *Уладзімір Навумавіч,* н. у 1921, загінуў у 1941.

ГЛУШАКОЎ *Аляксей Піліпавіч,* н. у 1923, загінуў у 1941.

ГЛУШАКОЎ *Канстанцін Піліпавіч,* н. у 1900.
КРЫЦКАЯ *Праскоўя Піліпаўна,* н. у 1916.
КУЛАЧАНКА *Адам Карпавіч,* н. у 1907.
НАПРЭЕНКА *Васіль Лявонавіч,* н. у 1913.
СЦЕПАНЕНКА *Васіль Фёдаравіч,* н. у 1890.
СЦЕПАНЕНКА *Іван Фёдаравіч,* н. у 1921.
ЯЎМЕНЕНКА *Іван Ануфрыевіч,* н. у 1916.
ЯЎМЕНЕНКА *Лукаш Васілевіч,* н. у 1916.
ЯЎМЕНЕНКА *Трафім Ануфрыевіч,* н. у 1911, загінуў у 1944.

ВЁСКА ЗЯЦЬКАВІЧЫ

БАБКОЎ *Іван Пракопавіч,* н. у 1922.
БАРСУКОЎ *Міхаіл Аляк.,* н. у 1902.
БУЛАЎКІН *Ігнат Піліпавіч,* н. у 1901.
БУЛАЎКІН *Максім Ігнатавіч,* н. у 1927.
ВАСІЛЕНКА *Піліп Рыгоравіч,* н. у 1904.
ГАЙКОЎ *Іван Рыгоравіч,* н. у 1903.
ГАЙКОЎ *Кірыл Васілевіч,* н. у 1913.
ГАЙКОЎ *Уладзімір Васілевіч,* н. у 1913.
ДАВЫДЗЕНКА *Аляксей Рыгоравіч,* н. у 1922.
ДАВЫДЗЕНКА *Павел Дзмітрыевіч,* н. у 1885.
ДАВЫДЗЕНКА *Рыгор Панцялеевіч,* н. у 1898.
ДАВЫДЗЕНКА *Фама Паўлавіч,* н. у 1932.
ДАВЫДЗЕНКА *Ягор Андрэевіч,* н. у 1918.
ЗАХАРАНКА *Ганна Максімаўна,* н. у 1873.
ЛАЗАРЭНКА *Ганна Мак.,* н. у 1873.
МАРОЗАЎ *Антон Рыгоравіч,* н. у 1895.
МАРОЗАЎ *Мікалай Мік.,* н. у 1926.
НАВУМЕНКА *Іван Максімавіч,* н. у 1918.
НАВУМЕНКА *Макрыда Ів.,* н. у 1873.
НАВУМЕНКА *Мікалай Мік.,* н. у 1921.
НАВУМЕНКА *Пётр Антонавіч,* н. у 1915.
ПЕЎЛЕЎ *Яфім Тарасавіч,* н. у 1900.
СЕМЧАНКА *Сцяпан Ст.,* н. у 1904.
СЯЛІЦКАЯ *Ксенія Калін.,* н. у 1873.
СЯЛІЦКАЯ *Марыя Калін.,* н. у 1868.
ХАДАНОВІЧ *Іван Ерафеевіч,* н. у 1904.
ЧУПРУГІН *Іван Іванавіч,* н. у 1926.
ШАРАБУРАЎ *Васіль Рыгоравіч,* н. у 1926.

ВЁСКА ЛІЦВІНАВІЧЫ

ДАВЫДЗЕНКА *Іван Сцяпанавіч,* н. у 1908.
ДАВЫДЗЕНКА *Ягор Фролавіч,* н. у 1910.
ДАДЫЧЭНКА *Ермалай Еф.,* н. у 1906.
ЖУКАЎ *Данііл Іванавіч,* н. у 1914.
ІГНАЦЕНКА *Мікалай Герасімавіч,* н. у 1927.
ІГНАЦЕНКА *Міхаіл Герасімавіч,* н. у 1927.
ІГНАЦЕНКА *Міхаіл П.,* н. у 1905.
ІГНАЦЕНКА *Яфім П.,* н. у 1904.
КАВАЛЕНКА *Дзям'ян Васілевіч,* н. у 1921.
КАЗЛОЎ *Ульян Юр'евіч,* н. у 1920.
КОЖАЎ *Ульян Юр'евіч,* н. у 1911.
КОРАЧКІН *Антон Іосіфавіч,* н. у 1916.
МАРОЗАЎ *Яфім Фядотавіч,* н. у 1914.
НЕСЦЯРЭНКА *Кандрат Цітавіч,* н. у 1903.
ПАЛАЎКОЎ *Іван Кузьміч,* н. у 1924.
ПАЛАЎКОЎ *Міхаіл Ульянавіч,* н. у 1909.
ПОЛАЦКІ *Іван Кузьміч,* н. у 1924.
ПОЛАЦКІ *Цімафей Дзмітрыевіч,* н. у 1912.
РАМАШЭНКА *Васіль Ануфрыевіч,* н. у 1913.
САФОНАЎ *Сямён Фёдаравіч,* н. у 1921.
СМЯТАННІКАЎ *Кузьма Еўрасавіч,* н. у 1912.
СМЯТАННІКАЎ *Якаў Васілевіч,* н. у 1905.
СТАЛБОЎ *Ануфрый Паўлавіч,* н. у 1907.
ХАТЫНЕНКА *Пётр Аляксеевіч,* н. у 1913.
ЦЮЛЬКОЎ *Сямён Фёдаравіч,* н. у 1921.
ЧЭЧЫКАЎ *Яфім Васілевіч,* н. у 1909.
ЧЭЧЫКАЎ *Яфім Васілевіч,* н. у 1911.

ВЁСКА РУДНЯ

ГАРДЗЕЕНКА *Раман Сямёнавіч,* н. у 1917.
ГРЫШАНКОЎ *Пімен Антонавіч,* н. у 1917.
ЗБАРАМІРСКІ *Віктар Феліксавіч,* н. у 1921.
НЕСЦЯРЭНКА *Апанас Паўлавіч,* н. у 1914.
ПЫЖАЎ *Захар Іванавіч,* н. у 1905.
УСЦІНЕНКА *Аляксей Канстанцінавіч,* н. у 1926.
УСЦІНЕНКА *Сцяпан Усцінавіч,* н. у 1924.
ФЕДАРЭНКА *Іван Пракопавіч,* н. у 1923.
ЦІТОЎ *Захар Іванавіч,* н. у 1905.
ЦІТОЎ *Міхаіл Дзямідавіч,* н. у 1918.
ЦІТОЎ *Яфім Барысавіч,* н. у 1909.
ЯКАЎЛЕЎ *Анікей Арцёмавіч,* н. у 1908.
ЯКАЎЛЕЎ *Кузьма Гаўрылавіч,* н. у 1923.
ЯКАЎЛЕЎ *Рыгор Ануфрыевіч,* н. у 1914.
ЯРМОЛЕНКА *Васіль Васілевіч,* н. у 1923.

ЛУЖКОЎСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ*

АНДРЫЯНАЎ *Анфім Іванавіч.*
АНДРЫЯНАЎ *Іван Міхеевіч.*
АНДРЫЯНАЎ *Ісак Міхайлавіч.*
АНДРЫЯНАЎ *Рыгор.*
АСІПКІН *Міхаіл Сцяпанавіч.*
АСІПКІН *Ягор Данілавіч.*
ВАЙЦЯНКОЎ *Аляксей Максімавіч.*
ГАПЕЕНКА *Іван Ягоравіч.*
ГАПЕЕНКА *Клім Савельевіч.*
ГАРБАЧОЎ *Аляксей Іванавіч.*
ГАЎРЫЛЕНКА *Клім Савельевіч.*
ГАЎРЫЛЕНКА *Якаў Цімафеевіч.*
ГРЫБОЎСКІ *Андрэй Рыгоравіч.*
ГРЫБОЎСКІ *Іван Кандратавіч.*
ДАРАФЕЙСКІ *Павел Іванавіч.*
ДАРАФЕЙСКІ *Пётр Іванавіч.*
ЕРАФЕЕНКА *Іван Давыдавіч.*
ЖЫДОВІЧ *Уладзімір Адольфавіч.*
ЗАРЭЦКІ *Васіль Андрэевіч.*
КАВАЛЕНКА *Клім Сяргеевіч.*
КАЗЛОЎ *Сяргей Логвінавіч.*
КАНАПЛЁЎ *Пётр Мітрафанавіч.*

* Спіс даецца агульны па сельсавеце.

КАПАЧОЎ Васіль Ільіч.
КАПАЧОЎ Ерамей Мікалаевіч.
КАПАЧОЎ Іван Фірсавіч.
КАПАЧОЎ Сцяпан Фядотавіч.
КАРПЕНКА Аляксей Цімафеевіч.
КАСЦЮКОЎ Апанас Мацвеевіч.
КІРЭЕНКА Міхаіл Міхайлавіч.
КІРЭЕНКА Яфім Міхайлавіч.
КРАЎЦОЎ Віктар Максімавіч.
КРАЎЦОЎ Іван Сяргеевіч.
КРАЎЦОЎ Пётр Ільіч.
КРАЎЦОЎ Піліп Ільіч.
КРАЎЦОЎ Сымон Ільіч.
КУРБАЦКІ Дзмітрый Андрэевіч.
КУРБАЦКІ Мікалай Ісакавіч.
КУРБАЦКІ Міхаіл Пятровіч.
ЛАЗАРЭНКА Архіп Ціханавіч.
ЛАШКЕВІЧ Іван Г.
ЛАШКЕВІЧ Леанід Васілевіч.
ЛАШКЕВІЧ Мікалай Аляксеевіч.
ЛАШКЕВІЧ Мікалай Іванавіч.
ЛАШКЕВІЧ Павел Андрэевіч.
ЛЮБУЦІН Васіль Мацвеевіч.
ЛЮБУЦІН Іван Несцеравіч.
ЛЯВОНЕНКА Мікалай Макеевіч.
ЛЯВОНЕНКА Прохар Барысавіч.
МАРЧАНКА Іван Васілевіч.
МЕЛЬНІКАЎ Іван Сцяпанавіч.
МІХАЙЛАЎ Міхаіл Рыгоравіч.
МІХАЙЛОЎСКІ Мікалай Васілевіч.
МІХАЧОЎ Барыс Кірылавіч.
МІХАЧОЎ Васіль Васілевіч.
МІХАЧОЎ Мікалай Кірылавіч.
МЯШКОЎ Мікалай Сяргеевіч.
ПАЛЕВІЧ Канстанцін Апанасавіч.
РУСЕЦКІ Іван Ігнатавіч.
РЫЖАНКОЎ Аляксей Мікалаевіч.
РЫЖАНКОЎ Апанас Максімавіч.
РЫЖАНКОЎ Павел Максімавіч.
САВЕЛЬЕЎ Аляксей Пятровіч.
САВЕЛЬЕЎ Васіль Пятровіч.
САКАЛОЎ Фёдар Паўлавіч.
САМУСЕНКА Дзмітрый Сямёнавіч.
САЎЧАНКА Лука Прохаравіч.
САФОНЕНКА Іван Фядотавіч.
САФОНЕНКА Макар Фядотавіч.
САФОНЕНКА Пётр Іларыёнавіч.
СЕМЯНЕНКА Васіль Дзям'янавіч.
СЕМЯНЕНКА Іван Дзям'янавіч.
СЕМЯНЕНКА Іосіф Ільіч.
СУПІЧЭНКА Міхаіл Фёдаравіч.
ТАРАКАНАЎ Мікалай Ягоравіч.
УЛАСАЎ Мікалай Сямёнавіч.
ХАЛЕЦКІ Міхаіл Аляксеевіч.

СТАРАГРАДСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

ВЁСКА БЕРАСТАВЕЦ

БІЧАНКОЎ Іван Сцяпанавіч, н. у 1923.
БІЧАНКОЎ Мікалай Іванавіч, н. у 1923.
БОЙДЗЕНКА Данііл Фёдаравіч, н. у 1912.
БОЙДЗЕНКА Іван Іванавіч, н. у 1905.
БОЙДЗЕНКА Іван Цярэнцьевіч, н. у 1921.
БОЙДЗЕНКА Канстанцін Мікітавіч, н. у 1920.
БОЙДЗЕНКА Мікіта Сцяпанавіч, н. у 1905.
БОЙДЗЕНКА Павел Іванавіч, н. у 1915.
ВАРАБ'ЁЎ Іван Васілевіч, н. у 1905.
ВАРАБ'ЁЎ Фёдар Ігнатавіч, н. у 1920.
ВАРАНКОВА Клаўдзія Іванаўна, н. у 1900.
ГАЎРЫЛЕНКА Іван Міхайлавіч, н. у 1922.
ГАЎРЫЛЕНКА Пётр Міхайлавіч, н. у 1918.
ДЗМІТРАЧЭНКАЎ Данііл Сямёнавіч, н. у 1922.
ЕЛІСЕЕЎ Іван Антонавіч, н. у 1910.
ЕРМАЛАЕЎ Аляксандр Піліпавіч, н. у 1905.
ЗАСІМОВІЧ Яўген Паўлавіч, н. у 1910.
ІВАНЧЫКАЎ Апанас Фёдаравіч, н. у 1901.
КАРПУШЭНКА Мікалай Іосіфавіч, н. у 1920.
КАЎШЭЕНКА Іван Іосіфавіч, н. у 1913.
КУГОЛАЎ Васіль Сцяпанавіч, н. у 1905.
КУГОЛАЎ Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1902.
МАЖАРЭНКА Аляксей Гаўрылавіч, н. у 1910.
МАЖАРЭНКА Мінай Гаўрылавіч, н. у 1913.
ПАПЛАЎСКІ Павел Рыгоравіч, н. у 1920.
РАБЦАЎ Аляксей Сяргеевіч, н. у 1905.
РАБЦАЎ Піліп Сяргеевіч, н. у 1898.
РЫВАНЕНКА Нічыпар Мікалаевіч, н. у 1908.
САЗОНАЎ Уладзімір Андрэевіч, н. у 1926.
СІВАЧЭНКА Іван Іосіфавіч, н. у 1910.
СІВАЧЭНКА Ігнат Іосіфавіч, н. у 1912.
ФАМЕНКАЎ Ягор Піліпавіч, н. у 1914.
ФІЛІПЕНКА Аляксандр Сідаравіч, н. у 1908.
ФІЛІПЕНКА Васіль Іванавіч, н. у 1910.
ФІЛІПЕНКА Іосіф Іванавіч, н. у 1914.
ФІЛІПЕНКА Мікіта Герасімавіч, н. у 1916.
ФОМУШКАЎ Іван Іванавіч, н. у 1918.
ФОМУШКАЎ Канстанцін Іванавіч, н. у 1921.
ФОМУШКАЎ Пётр Гаўрылавіч, н. у 1907.
ФОМУШКАЎ Піліп Іванавіч, н. у 1902.
ФОМУШКАЎ Сцяпан Іванавіч, н. у 1907.
ЦАДАЎ Іван Мікалаевіч, н. у 1923.

ВЁСКА ЗАДУБ'Е

АКУЛЕНКА Данііл Іванавіч, н. у 1905.
АЛЯКСЕЙЧЫКАЎ Іван Яфімавіч, н. у 1922.
АЛЯКСЕЙЧЫКАЎ Сямён Яфімавіч, н. у 1904.
АНІШЧАНКА Васіль Дзянісавіч, н. у 1923.
АНІШЧАНКА Леанід Данілавіч, н. у 1920.
АЎСЕЕНКА Дзмітрый Пракопавіч, н. у 1903.
БАБРОЎ Раман Нічыпаравіч, н. у 1910.
ВАЙЦЯНКОЎ Васіль Фёдаравіч, н. у 1901.
ВАСІЛЕНКА Пётр Яўхімавіч, н. у 1923.
ГАЛУБЦОЎ Станіслаў Паўлавіч, н. у 1909.
ГАЎРЫЛЕНКА Андрэй Сазонавіч, н. у 1902.
ГАЎРЫЛЕНКА Іван Аляксеевіч, н. у 1919.
ГАЎРЫЛЕНКА Іван Васілевіч, н. у 1921.
ГАЎРЫЛЕНКА Іван Міхайлавіч, н. у 1908.

ГАЎРЫЛЕНКА Мікалай Васілевіч, н. у 1921.
ГАЎРЫЛЕНКА Пётр Іванавіч, н. у 1907.
ДЗЬЯКАЎ Васіль Барысавіч, н. у 1914.
ДРАЧОЎ Павел Нічыпаравіч, н. у 1898.
ЕРАМЦОЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1926.
ЕРАМЦОЎ Фёдар Кузьміч, н. у 1898.
ЕЎТУХОЎ Сцяпан Емяльянавіч, н. у 1886.
ЖУКАЎ Васіль Уладзіміравіч, н. у 1920.
ІГНАЦЕНКА Аляксей Пракопавіч.
ІГНАЦЕНКА Фёдар Пракопавіч, н. у 1907.
КАСЦЁРАЎ Васіль Фёдаравіч, н. у 1919.
КІЛЬЧЭЎСКІ Цімафей Максімавіч, н. у 1898.
КОНАНАЎ Павел Васілевіч, н. у 1918.
КОНАНАЎ Пракоп Сяргеевіч, н. у 1900.
КОРНЕЎ Ягор Аляксеевіч, н. у 1908.
КРАЎЧАНКА Цімафей Філімонавіч, н. у 1906.
КУКАРЭНКА Павел Васілевіч, н. у 1920.
КУКАРЭНКА Якаў Лявонавіч, н. у 1898.
КУПРЭЕЎ Ціт Данілавіч, н. у 1904.
КУХАРЭНКА Васіль Васілевіч, н. у 1922.
КУХАРЭНКА Фёдар Ермалаевіч, н. у 1902.
ЛАПАЦЕНКА Пётр Селіверставіч, н. у 1906.
ЛЯВОНЧЫКАЎ Васіль Сямёнавіч, н. у 1925.
МАІСЕЕНКА Аляксей Пракопавіч, н. у 1914.
МАІСЕЕНКА Леанід Пракопавіч, н. у 1906.
ПАНЮШАНКА Апанас Якаўлевіч, н. у 1898.
РАМАНАВА Тацццяна Васілеўна, н. у 1927.
РАМАНАЎ Андрэй Андрэевіч, н. у 1908.
РАМАНАЎ Іван Васілевіч, н. у 1923.
САВЯНКОЎ Іван Сцяпанавіч, н. у 1903.
СІГНЕЕЎ Андрэй Андрэевіч, н. у 1912.
СІГНЕЕЎ Васіль Андрэевіч, н. у 1911.
СІГНЕЕЎ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1918.
СЯРГЕЕНКА Лукаш Мікітавіч, н. у 1914.
ФІЛІПЕНКА Аляксей Мікітавіч, н. у 1906.
ФІЛІПЕНКА Дзям'ян Рыгоравіч, н. у 1922.
ФІЛІПЕНКА Іван Рыгоравіч, н. у 1918.
ФІЛІПЕНКА Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1919.
ШАРОЙКІН Іосіф Сямёнавіч, н. у 1905.
ШАРОЙКІН Сяргей Сямёнавіч, н. у 1905.
ШТАПЕНКА Уладзімір Лук'янавіч, н. у 1906.
ШУРПАЦЕНКА Іван Васілевіч, н. у 1921.
ЮДЗІЦКІ Мікіта Барысавіч, н. у 1902.
ЮДЗІЦКІ Павел Барысавіч, н. у 1910.

ВЁСКА ЛУБЯНКА

АКУЛЕНКА Васіль Кузьміч, н. у 1901.
АКУЛЕНКА Пётр Андрэевіч, н. у 1900.
АЎСТРАЛЕНКА Гаўрыл Сцяпанавіч, н. у 1902.
ГУБЕРНЫ Дзмітрый Аляксеевіч, н. у 1923.
ЛАПУЦЕНКА Анатоль Андрэевіч, н. у 1920.
ЛАПУЦЕНКА Андрэй Ермалаевіч, н. у 1889.
ЛАПУЦЕНКА Дзмітрый Ціханавіч, н. у 1914.
ЛАПУЦЕНКА Міхаіл Ціханавіч, н. у 1912.
ЛУК'ЯНЕНКА Іван Кузьміч, н. у 1914.
ЛУК'ЯНЕНКА Пётр Кузьміч, н. у 1917.
ЛУПЯЧЭНКА Васіль Сазонавіч, н. у 1912.
ЛУПЯЧЭНКА Сяргей Сазонавіч, н. у 1908.
МАРАЧКОЎСКІ Іван Васілевіч, н. у 1901.
МАХАНАЎ Фёдар Гаўрылавіч, н. у 1911.
МАХАНАЎ Ціт Барысавіч, н. у 1909.
МАЦВЕЕНКА Аркадзь Сцяпанавіч, н. у 1922.
МЕЛЬНІКАЎ Канстанцін Андрэевіч, н. у 1900.
МЕЛЬНІКАЎ Сямён Маркавіч, н. у 1905.
МЕТЛАХОЎ Іван Канстанцінавіч, н. у 1917.
МЕТЛАХОЎ Канстанцін Канстанцінавіч, н. у 1915.
ОСІПАЎ Васіль Іванавіч, н. у 1917.
ОСІПАЎ Уладзімір Ільіч, н. у 1904.
ПРОХАРАЎ Фёдар Аляксеевіч, н. у 1913.
СЫСОЕЎ Захар Трафімавіч, н. у 1900.
ШАЎЦОЎ Леанід Якаўлевіч, н. у 1925.
ШАЎЦОЎ Мікалай Трафімавіч, н. у 1925.

ВЁСКА ПАСЕКА-СЛАБОДКА

АЎЛАСЕНКА Прохар Пракопавіч, н. у 1911.
БІЗУНОЎ Анатоль Рыгоравіч, н. у 1911.
БІЗУНОЎ Канстанцін Канстанцінавіч, н. у 1921.
БІЗУНОЎ Канстанцін Рыгоравіч, н. у 1916.
ДУБРОЎСКІ Аляксей Васілевіч, н. у 1897.
ДУБРОЎСКІ Павел Раманавіч, н. у 1924.
КАНДРАЦЕНКА Якаў Андрэевіч, н. у 1905.
МАЗІКАЎ Іван Сцяпанавіч, н. у 1909.
МІШАКОЎ Іван Купрэевіч, н. у 1913.
МІШАКОЎ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1921.
МІШАКОЎ Пётр Сямёнавіч, н. у 1913.
МІШАКОЎ Сямён Сямёнавіч, н. у 1922.
ТАРАСЕНКА Аляксей Фёдаравіч, н. у 1911.
ШТАПЕНКА Павел Емяльянавіч, н. у 1922.
ШТАПЕНКА Пётр Емяльянавіч, н. у 1912.
ШТАПЕНКА Ягор Сямёнавіч, н. у 1908.

ВЁСКА ПЯТРАВІЧЫ

АФАНАСЕНКА Іван Кузьміч, н. у 1924.
АФАНАСЕНКА Пётр Кузьміч, н. у 1918.
БІЗУНОЎ Дзяніс Міронавіч, н. у 1898.
БІЗУНОЎ Іван Фёдаравіч, н. у 1922.
БІЗУНОЎ Павел Паўлавіч, н. у 1918.
БІЗУНОЎ Піліп Паўлавіч, н. у 1907.
БІЗУНОЎ Рыгор Сцяпанавіч, н. у 1918.
БІЗУНОЎ Уладзімір Фёдаравіч.
ГАЛЫНСКІ Канстанцін Акімавіч, н. у 1919.
ГАЛЫНСКІ Міхаіл Сцяпанавіч, н. у 1913.
ГАЛЫНСКІ Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1926.
ЖУРАЎЛЁЎ Канстанцін Паўлавіч, н. у 1919.
ІЎКІН Сяргей Андрэевіч, н. у 1911.
ІЎКІН Фядос Іванавіч, н. у 1912.
КАВАЛЕНКА Аляксандра Сцяпанаўна, н. у 1904.
КАРНЕЕНКА Цімафей Анісавіч, н. у 1908.
КРАЎЧАНКА Арцём Андрэевіч, н. у 1913.
КУХАРЭНКА Канстанцін Гаўрылавіч, н. у 1919.
КУХАРЭНКА Канстанцін Юр'евіч, н. у 1899.
КУХАРЭНКА Кірэй Гаўрылавіч, н. у 1908.

КУХАРЭНКА Стэфан Іванавіч, н. у 1912.
КУХАРЭНКА Філімон Юр'евіч, н. у 1902.
ЛУК'ЯНЦАЎ Іван Пятровіч, н. у 1908.
МАЗУРАЎ Васіль Піліпавіч, н. у 1917.
МАЗУРАЎ Канстанцін Піліпавіч, н. у 1915.
МЯДЗВЕДЗЕЎ Леанід Іванавіч, н. у 1922.
ПАРЦЯНКОЎ Андрэй Паўлавіч, н. у 1922.
ПІНЧУКОВА Таццяна Цімафееўна, н. у 1922.
ПІНЧУКОЎ Андрэй Андрэевіч, н. у 1917.
ПЯЧКУРАЎ Анатоль Піліпавіч, н. у 1922.
ПЯЧКУРАЎ Канстанцін Сідаравіч, н. у 1918.
ПЯЧКУРАЎ Мікіта Андрэевіч, н. у 1913.
ПЯЧКУРАЎ Піліп Рыгоравіч, н. у 1895.
ПЯЧКУРАЎ Юрый Сідаравіч, н. у 1923.
САФОНАЎ Васіль Андрэевіч, н. у 1914.
САФОНАЎ Іван Андрэевіч, н. у 1917.
СПАСАЎ Пётр Сяргеевіч, н. у 1902.
СТАЛЯРОЎ Іван Кузьміч, н. у 1922.
СЯРЖАНТАЎ Аляксей Іванавіч, н. у 1923.
СЯРЖАНТАЎ Пётр Ануфрыевіч, н. у 1911.
СЯРЖАНТАЎ Платон Ануфрыевіч, н. у 1896.
ФЁДАРАЎ Іван Максімавіч, н. у 1916.
ХРЫПУНОЎ Аляксандр Андрэевіч, н. у 1916.
ЦІМАШЭНКА Кандрат Паўлавіч, н. у 1904.
ШАНЦАВАЛАЎ Дзмітрый Сямёнавіч, н. у 1894.
ШКАПЕНКА Раман Ігнатавіч, н. у 1906.

ВЁСКА СТАРАГРАД

АБРАМЕНКА Віктар Сямёнавіч, н. у 1920.
АКУЛЕНКА Еўдакія Сазонаўна, н. у 1902.
АКУЛЕНКА Іван Трафімавіч, н. у 1922.
АКУЛЕНКА Канстанцін Сідаравіч, н. у 1918.
АКУЛЕНКА Павел Трафімавіч, н. у 1907.
АКУЛЕНКА Сяргей Мікітавіч, н. у 1907.
БУЛЯНКОЎ Васіль Апанасавіч, н. у 1910.
ВЯРХОЎСКІ Іван Арсенавіч, н. у 1921.
ЛАПУЦЕНКА Васіль Антонавіч, н. у 1915.
ЛАПУЦЕНКА Іван Антонавіч, н. у 1918.
ЛЯВОНЧЫКАЎ Іван Маркавіч, н. у 1923.
ЛЯВОНЧЫКАЎ Марк Васілевіч, н. у 1900.
МАРАЧКОЎСКІ Яфім Лаўрынавіч, н. у 1901.
МАХАНАЎ Мікалай Емяльянавіч, н. у 1909.
МЕЛЬНІКАЎ Аляксандр Андрэевіч, н. у 1920.
МІРОНАЎ Васіль Паўлавіч, н. у 1910.

ВЁСКА ХІЗАЎ

АЛЯКСЕЕНКА Апанас Іванавіч, н. у 1909.
АЛЯКСЕЕНКА Іван Сямёнавіч.
АНДРЭЙЧАНКАЎ Якаў.
АНДРЭЙЧЫКАЎ Данііл Якаўлевіч, н. у 1914.
АЎЛАСЕНКА Міхаіл Сямёнавіч.
БАРЫСЕНКА Трыфан Рыгоравіч, н. у 1920.
БАРЫСЕНКА Феафіл Рыгоравіч, н. у 1922.
ВЫДРАНКОЎ Нічыпар Апанасавіч.
ГАНЧАРОЎ Андрэй Мінавіч, н. у 1920.
ГАРБАЧОЎ Васіль Ануфрыевіч, н. у 1910.
ГОЛУБАЎ Рыгор Яфімавіч.
ЕЛІСЕЕВА Праскоўя Андрэеўна.
ЕЛІСЕЕЎ Сямён Кузьміч.
ЖУКАЎ Сідар Мікалаевіч, н. у 1905.
КАРАТКЕВІЧ Дзмітрый Аляксеевіч, н. у 1920.
КУДАСАЎ Фама Лявонавіч.
КУЦАНАВА Паліна Цітаўна.
КУЦАНАЎ Арцём Яўстратавіч, н. у 1901.
КУЦАНАЎ Максім Цітавіч, н. у 1902.
ЛАПАНЕНКА Герасім.
ЛАПАНЕНКА Лука Кузьміч, н. у 1910.
ЛАПАЦЕНКА Апанас Герасімавіч, н. у 1909.
МАЕЎСКІ Аляксандр Паўлавіч, н. у 1907.
МАЕЎСКІ Лука Паўлавіч.
МАЗІКАЎ Васіль Іванавіч, н. у 1916.
МАЗІКАЎ Канстанцін Іванавіч, н. у 1905.
МАКАРАЎ Іван Сяргеевіч, н. у 1922.
МАКСІМЕНКА Васіль Аляксеевіч, н. у 1906.
МАКСІМЕНКА Іван Аляксеевіч, н. у 1905.
МАКСІМЕНКА Уладзімір Якаўлевіч, н. у 1911.
МАРУЦЕНКА Апанас Гаўрылавіч, н. у 1922.
МАРУЦЕНКА Нічыпар Ануфрыевіч, н. у 1898.
МАРУЦЕНКА Фёдар Васілевіч, н. у 1903.
МАТВЕЙЧЫКАЎ Дзмітрый Сцяпанавіч, н. у 1911.
МАТВЕЙЧЫКАЎ Мікалай Цімафеевіч, н. у 1909.
МАТВЕЙЧЫКАЎ Мікіта Раманавіч, н. у 1912.
МЕЛЬНІКАЎ Дзмітрый Антонавіч, н. у 1902.
МЕЛЬНІКАЎ Парфен Антонавіч, н. у 1900.
МІХАЛЬЧАНКА Кузьма Сямёнавіч, н. у 1905.
НАВУМЕНКА Аляксей Міхайлавіч, н. у 1925.
НАВУМЕНКА Міхаіл Раманавіч, н. у 1905.
НАВУМЕНКА Пётр Ягоравіч, н. у 1922.
НАВУМЕНКА Савелій Раманавіч, н. у 1902.
ПІМОХАЎ Гаўрыіл Антонавіч, н. у 1903.
ПІМОХАЎ Іван Антонавіч, н. у 1909.
САВЕЛЬЕЎ Дзмітрый Лукіч, н. у 1898
САВЕЛЬЕЎ Рыгор Раманавіч, н. у 1913.
САФОНЕНКА Віктар Лявонавіч.
СТАЛЬМАХОЎ Канстацін Іванавіч, н. у 1924.
СЯРГЕЕНКА Аляксандр Пракопавіч, н. у 1912.
СЯРГЕЕНКА Аркадзь Сямёнавіч, н. у 1911.
СЯРГЕЕНКА Іван Васілевіч, н. у 1925.
СЯРГЕЕНКА Канстанцін Раманавіч.
СЯРГЕЕНКА Мікалай Мікітавіч, н. у 1902.
СЯРГЕЕНКА Павел Пятровіч.
СЯРГЕЕНКА Уладзімір Віктаравіч, н. у 1924.
УЛАСАЎ Васіль Гаўрылавіч, н. у 1902.
УЛАСАЎ Іван Емяльянавіч, н. у 1902.

УЛАСАЎ Міхаіл Іосіфавіч, н. у 1916.
УЛАСАЎ Міхаіл Сямёнавіч, н. у 1910.
УЛАСАЎ Піліп Ермалаевіч, н. у 1910.
ХІЛІНСКІ Лявон Апанасавіч, н. у 1903.
ЦЕРАХАЎ Піліп Паўлавіч, н. у 1900.
ЧЫСЦЯК Сяргей.
ШЫЛАЎ Рыгор Пятровіч, н. у 1913.

СТРУКАЧОЎСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

ВЁСКА БАРАВАЯ БУДА

ВАНЧУРА Павел Васілевіч.
ГУСАРАЎ Іосіф Андрэевіч.
ГУСАРАЎ Іосіф Рыгоравіч.
ДЗІНДЗІКАЎ Мітрафан Сяргеевіч.
ЕЎМЕНЕНКА Іван Андрэевіч.
ЕЎМЕНЕНКА Міхаіл Андрэевіч.
ЕЎМЕНЕНКА Пётр Андрэевіч.
ЖЛОБА Сяргей.
ІТКІН Хаім.
ІТКІНА Ітля.
КАВАЛЁЎ Сяргей Якаўлевіч.
КАРПОВІЧ Якаў Кузьміч.
ПАЛЯКОЎ Васіль Цімафеевіч.
ПАПКОЎ Анатоль Паўлавіч.
ПАПКОЎ Васіль Дзямідавіч.
ПАПКОЎ Іван Дзям'янавіч.
ПАПКОЎ Каліна Ігнатавіч.
ПАПКОЎ Мітрафан Карпавіч.
ПАПКОЎ Міхаіл Паўлавіч.
РАГОЖНІКАЎ Васіль Іванавіч.
РАГОЖНІКАЎ Васіль Сямёнавіч.
СІЛЬЧАНКА Анатоль Антонавіч.
ШАЛЫГА Ягор Васілевіч.
ЯНКОЎСКІ Дзяніс Піліпавіч.

ВЁСКА ГАРАДОК

АНДРЭЙЧАНКА Васіль Іванавіч.
АФАНАСЕНКА Іван Яфрэмавіч.
БАЛАБОЙКА Ісак Пятровіч.
БАРАНАЎ Іван Антонавіч.
БАЧАРОЎ Максім Яфімавіч.
БЕЛАВУСАЎ Павел.
БЕЛАВУСАЎ Піліп.
БЕЛАКАПЫТАЎ Аляксей Аляксандравіч.
КАВАЛЁЎ Якаў Якаўлевіч.
КАРНЕЕНКА Аляксандр Рыгоравіч.
КАРНЕЕНКА Ягор Нічыпаравіч.
МАРЧАНКА Васіль Андрэевіч.
МАРЧАНКА Уладзімір.
ПЕВЕНЬ Ісак Фёдаравіч.
ПЯТРОЎ Рыгор Лявонавіч.
СЕЛЯДЦОЎ Васіль Пятровіч.
СЕЛЯДЦОЎ Іван Пятровіч.

ВЁСКА ДУБАВІЦА

ВАЙЦЯНКОЎ Васіль Кірэевіч.
ГАРБАЧОЎ Піліп Васілевіч.
ГРЫЦОЎ Міхаіл Іларыёнавіч.
ГРЫЦОЎ Раман Патапавіч.
ГРЫЦОЎ Сямён Патапавіч.
КАРНАВУШЧАНКА Максім Ульянавіч.
ЛЕПУХАЎ Мікалай Сяргеевіч.
МАГІЛЁЎЦАЎ Павел Архіпавіч.
МАЛАШЭНКА Афанасій Кузьміч.
ПАЛТАРАЧАНКА Іван Андрэевіч.
ПЕТРАЧЭНКА Міхаіл Мікітавіч.
ПЕТРАЧЭНКА Пётр Цімафеевіч.
ПЕТРАЧЭНКА Рыгор Цімафеевіч.
ШЭМЕТАЎ Цімафей Іванавіч.

ВЁСКА ДУБРАЎКА

ЛЕПУХАЎ Сямён Пракопавіч, н. у 1913, загінуў у 1941.
ЛУК'ЯНЧАНКА Макар Дзянісавіч, н. у 1910, загінуў у 1944.
МІНОЖАНКА Апанас Кузьміч, н. у 1901, загінуў у 1944.
ПЕТРАЧЭНКА Рыгор Піменавіч, н. у 1911, загінуў у 1943.
СЯНЬКОЎ Даніііл Захаравіч, н. у 1913, загінуў у 1943.

ПАСЁЛАК ЖДАНАЎ

БАДЗЯНКОЎ Пётр Карпавіч, н. у 1913, загінуў у 1943.
БАДЗЯНКОЎ Цімафей Мікалаевіч, н. у 1915, загінуў у 1944.
ПАЎЛЮЧЭНКА Іван Піменавіч, н. у 1922, загінуў у 1942.
РАГАВЕНКА Пётр, н. у 1913, загінуў у 1943.
ФЕДАРЭНКА Васіль Мікалаевіч, н. у 1921, загінуў у 1943.

ВЁСКА КОЛАСАВА

БАЛАХОНАЎ Купрэй Андрэевіч, н. у 1907, загінуў у 1941.
БРЫЧЫКАЎ Іван Васілевіч.
ВАЙЦЯНКОЎ Павел, н. у 1912, загінуў у 1941.
ДАНІЛЕНКА Міхаіл Фёдаравіч, н. у 1912, загінуў у 1941.
КУПРЭЕНКА Лука Восіпавіч, н. у 1905, загінуў у 1941.
ШАРАМЕЦЕЎ Сяргей Рыгоравіч, н. у 1903, загінуў у 1941.
ШАРАМЕЦЕЎ Фрол Рыгоравіч, н. у 1903, загінуў у 1941.

ВЁСКА ЛЕСАВАЯ БУДА

БЕЛАКАПЫТАЎ Аляксей Аляксандравіч.
ГРЫБАНАЎ Яўмен Трафімавіч.
КАЗЛОЎ Васіль Міхайлавіч.
КАЗЛОЎ Іван Фаміч.
КУРБАТАЎ Іван Фролавіч.
РАГОЖНІКАЎ Павел Міхайлавіч.
ТУРЛАКОЎ Іван Кандратавіч.

ЯФРЭМЕНКА Сяргей Дзям'янавіч.

ПАСЁЛАК ЛОЗКІ

БАРАШЭНКА Аляксандр Андрэевіч, н. у 1910, загінуў у 1941.
ВАРАБ'ЁЎ Трафім Рыгоравіч, н. у 1915, загінуў у 1941.
ДАНІЛЕНКА Кандрат Кірылавіч, н. у 1920, загінуў у 1941.
КРАЎЦОЎ Андрэй Сафронавіч.
КРАЎЦОЎ Аркадзь Сафронавіч, н. у 1914, загінуў у 1944.
КРАЎЦОЎ Канстанцін Сафронавіч, н. у 1923, загінуў у 1943.
ПРЫМАКОЎ Іван Архіпавіч, н. у 1925, загінуў у 1943.

ВЁСКА МАТОРАЎКА

БЫЧКОЎ Леанід Аўрамавіч.
БЫЧКОЎ Фёдар Аўрамавіч.
ГРЫБАНАЎ Васіль Пятровіч.
ЕРАФЕЕНКА Аляксей Андрэевіч.
ЕРМАЛАЕЎ Міхаіл Васілевіч.
ЖУРАЎЛЁЎ Іван Іванавіч.
ЖУРАЎЛЁЎ Павел Іванавіч.
КАЗЯНКОЎ Якаў Яфрэмавіч.
КІРЭЕНКА Барыс Давыдавіч.
КІРЭЕНКА Фядос Зіноўевіч.
КУЗНЯЦОЎ Уладзімір Ісакавіч.
КУЗНЯЦОЎ Фама Ісакавіч.
РАГАВЕНКА Фёдар Іванавіч.
РАГАВЕНКА Фядос Яфімавіч.
РАГАВЕНКА Цімафей Іванавіч.
ТОНКІ Васіль Фаміч.
ТОНКІ Ягор Фаміч.
ШУРНІКАЎ Фёдар Ільіч.
ШЫТАЎ Ягор Пятровіч.

ВЁСКА МІХАЛЁЎКА

АКСЕНЦЬЕЎ Віктар Іванавіч.
АКСЕНЦЬЕЎ Цімафей Іванавіч.
БАБУЧЭНКА Пётр Іванавіч.
БАЛЕНКОЎ Леанід Афанасьевіч.
БАРАНАЎ Павел Сігнеевіч.
ГАРЭЛІКАЎ Піліп Фёдаравіч.
ГАРЭЛІКАЎ Фёдар Піліпавіч.
ЖУРАЎЛЁЎ Пётр Еўсцігнеевіч.
КРЫВАСТАНЕНКА Дзмітрый Сяргеевіч.
ЛЕЎЧАНКА Сяргей Пятровіч.
ЛЕЎЧАНКА Ягор Ягоравіч.
МЯЖЭННЫ Станіслаў Захаравіч.
ПУТАЎ Аляксей Сяргеевіч.
РАГАВЕНКА Іван Яфімавіч.
РАГАВЕНКА Сяргей Усцінавіч.
УТКІН Васіль Фёдаравіч.

ВЁСКА НОРКАЎШЧЫНА

АГУНЬКОЎ Іван Міхайлавіч.
ВІНАКУРАЎ Аляксандр Дзмітрыевіч.
ГАНЧАРОЎ Сцяпан Міхайлавіч.
ДАНІЛЕНКА Іван Трафімавіч.
ДЗЕНІСЕНКА Іван Трафімавіч.
ДЗЕРГАЧОЎ Аляксей Кірылавіч.
ЗІРКОЎ Кірыл Яфімавіч.
КАЗЯНКОЎ Максім Ягоравіч.
КАРНАВУШАНКА Рыгор Адамавіч.
НАВАЕНКА Ягор Пятровіч.
ПАНЧАНКА Майсей Цімафеевіч.
ПІСКУНОЎ Фёдар Дзянісавіч.
СТАРАВОЙТАЎ Фама Сямёнавіч.

ВЁСКА ПРАЎДА

ГАРЛАЧОЎ Васіль Іванавіч, н. у 1914, загінуў у 1942.
ГАРЛАЧОЎ Іван Іванавіч, н. у 1901, загінуў у 1942.
ГАРЛАЧОЎ Іван Кузьміч.
ДАВЫДЗЕНКА Мітрафан, н. у 1906, загінуў у 1945.
КАНДРАТКОЎ Арцём Лявонавіч, н. у 1907, загінуў у 1945.
КАНДРАТКОЎ Васіль Лявонавіч, н. у 1907, загінуў у 1945.
КАНДРАТКОЎ Сямён Лявонавіч, н. у 1912, загінуў у 1941.
САФРОНАВА Марыя Ермалаеўна.
САФРОНАЎ Ілья Давыдавіч, н. у 1901, загінуў у 1941.
СЕРАДЗЕНКА Уладзімір Фёдаравіч, н. у 1904, загінуў у 1941.

ПАСЁЛАК РОЗАВЫ

БАЛАХОНАЎ Васіль Фядотавіч, н. у 1913, загінуў у 1943.
БРЫЧЫКАЎ Фёдар Васілевіч.
ЕРМАКОЎ Цімафей Іванавіч, н. у 1907.
МІХАЛЕНКА Апанас Парфенавіч, н. у 1911.
МІХАЛЕНКА Дзямід Парфенавіч, н. у 1906.
МІХАЛЕНКА Ілья Парфенавіч, н. у 1913.
ЯФІМЕНКА Васіль Ягоравіч, н. у 1908.

ВЁСКА СТРУКАЧАЎ

ВАРАНКОЎ Ілья Еўдакімавіч.
ДАНІЛЕНКА Ілья Кандратавіч, н. у 1902.
ЗАХАРАНКА Цімафей Трафімавіч, н. у 1922, загінуў у 1943.
КАЛУЖНІКАЎ Павел Пятровіч, н. у 1911.
КАПАЧОЎ Іосіф Фёдаравіч.
КАПАЧОЎ Якаў Іванавіч.
КУПРЭЕНКА Міхаіл Трыфанавіч.
КУПРЭЕНКА Якаў Трыфанавіч.
ПРЫМАКОЎ Васіль Елісеевіч, н. у 1923, загінуў у 1942.
СВАСЦЕЕЎ Павел Мікалаевіч.
СІВУХА Якаў Сцяпанавіч, н. у 1922, загінуў у 1943.
ЦАРАНКОЎ Ілья Еўдакімавіч.

ЦАРАНКОЎ Сідар Еўдакімавіч, н. у 1905, загінуў у 1944.
ШЫТАЎ Сямён Радзівонавіч.
ЯЎМЕНЕНКА Рыгор Іванавіч, н. у 1925, загінуў у 1944.

ВЁСКА ШАЛАМЕІ

БАГДАНОВІЧ Ілья Іванавіч, н. у 1911, загінуў у 1941.
ГАРЛАЧОЎ Сяргей Цярэнцьевіч, н. у 1924, загінуў у 1941.
ДАВЫДЗЕНКА Аляксей Міронавіч, н. у 1912, загінуў у 1943.
ДАВЫДЗЕНКА Дзмітрый Міронавіч, н. у 1914.
КРАМШЧЫКАЎ Міхаіл Рыгоравіч, н. у 1899, загінуў у 1941.
КУРБАТАЎ Леанід Іларыёнавіч, н. у 1912, загінуў у 1941.
МАЛАШЭНКА Раман Рыгоравіч, н. у 1901, загінуў у 1943.

ВЁСКА ШЭРАХАЎСКАЯ БУДА

БУТРЫМЕНКА Мацвей Мацвеевіч.
БУТРЫМЕНКА Сцяпан Мацвеевіч.
БУТРЫМЕНКА Ульян Сяргеевіч.
ДЗЕНІСЕНКА Іван Трафімавіч.
ДЗЕНІСЕНКА Канстанцін Ігнатавіч.
ІВАНОЎ Павел Ягоравіч.
МАЛАШЭНКА Якаў Васілевіч.
СУВОРАЎ Пётр Андрэевіч.

СТРУМЕНСКІ СЕЛЬСКІ САВЕТ

ВЁСКА ВАСІЛЬЕЎКА

ГАЖАЎ Мікалай Цімафеевіч, н. у 1900.
КАРАТКЕВІЧ Гаўрыіл Нупрэевіч, н. у 1899.
КАРАТКЕВІЧ Мікалай Нупрэевіч, н. у 1907.
КАРАТКЕВІЧ Уладзіслаў Якаўлевіч, н. у 1924.
КАРАТКЕВІЧ Цімафей Нупрэевіч, н. у 1904.
КРАЎЦОВА Аляксандра Аляксееўна, н. у 1900.
КРАЎЦОВА Хоўра Аляксееўна, н. у 1900.
РЭПІН Фёдар Іларыёнавіч, н. у 1909.
ХАДАНОВІЧ Леанід Сяменавіч, н. у 1910.
ХАДАНОВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1925.
ХАДАНОВІЧ Фёдар Сямёнавіч, н. у 1900.
ХАДАНОВІЧ Якаў Сямёнавіч, н. у 1909.
ШАМЕТАЎ Канстанцін Ільіч.

ВЁСКА ВОСАЎ

КАРАТКЕВІЧ Васіль Фёдаравіч, н. у 1904.
КАРАТКЕВІЧ Ганна Фёдараўна, н. у 1902.
КАРАТКЕВІЧ Іван Нічыпаравіч, н. у 1904.
КАРАТКЕВІЧ Нікадзім Андрэевіч, н. у 1923.
ПАЛІЦЫН Аляксей Якаўлевіч, н. у 1919.
ПАЛІЦЫН Пётр Мікалаевіч, н. у 1919.
СЕЛЯЗНЁЎ Васіль Сазонавіч, н. у 1904.
СЕМЯНЬКОЎ Міхаіл Андрэевіч, н. у 1920.
ХАДАНОВІЧ Вакум Канстанцінавіч, н. у 1915.
ХАДАНОВІЧ Пётр Іванавіч, н. у 1904.
ШЫПІНСКІ Пётр Іванавіч, н. у 1923.

ВЁСКА КУРГАНІЦА

ЛАВЯНЕЦКІ Іван Кандратавіч, н. у 1908.
ЛАВЯНЕЦКІ Міхаіл Кандратавіч, н. у 1916.
ЛАВЯНЕЦКІ Пётр Кандратавіч, н. у 1896.
ХАДАНОВІЧ Аляксандр Паўлавіч, н. у 1908.
ХАДАНОВІЧ Андрэй Нікадзімавіч, н. у 1914.
ХАДАНОВІЧ Іван Васілевіч, н. у 1892.
ХАДАНОВІЧ Іван Іосіфавіч, н. у 1920.
ХАДАНОВІЧ Ілья Максімавіч, н. у 1900.
ХАДАНОВІЧ Лаўрын Рыгоравіч, н. у 1900.
ХАДАНОВІЧ Пётр Уладзіміравіч, н. у 1920.
ХАДАНОВІЧ Піліп Пракопавіч, н. у 1923.
ХАДАНОВІЧ Сямён Міхеевіч, н. у 1900.
ХАДАНОВІЧ Сяргей Нікадзімавіч, н. у 1922.
ХАДАНОВІЧ Фёдар Нікадзімавіч, н. у 1918.
ХАДАНОВІЧ Яўген Пракопавіч, н. у 1923.
ЯЦКЕВІЧ Іван Мікалаевіч, н. у 1912.

ВЁСКА ЛАЗОВІЦА

АКІНЧЫЦ Міхаіл Сяргеевіч, н. у 1908.
ВАЛАНЦЭВІЧ Антон Кірэевіч, н. у 1902.
КУРБАТАЎ Сцяпан Паўлавіч, н. у 1920.
ЛАВЯНЕЦКІ Васіль Данілавіч, н. у 1919.
ЛАВЯНЕЦКІ Іван Данілавіч, н. у 1920.
ЛАВЯНЕЦКІ Іван Мікалаевіч, н. у 1920.
ЛАВЯНЕЦКІ Мікалай Паўлавіч, н. у 1916.
ПАЎЛОЎСКІ Сымон Рыгоравіч, н. у 1906.
ХАДАНОВІЧ Лук'ян Сяргеевіч, н. у 1914.
ХАДАНОВІЧ Мікалай Васілевіч, н. у 1916.
ХАДАНОВІЧ Міхаіл Якаўлевіч, н. у 1909.
ШЫПІНСКІ Вікенцій Нікадзімавіч, н. у 1903.
ШЫПІНСКІ Пётр Андрэевіч, н. у 1919.
ШЫПІНСКІ Фама Андрэевіч, н. у 1918.

ВЁСКА МАЛАШКІ

АКІНЧЫЦ Васіль Якаўлевіч, н. у 1920.
АКІНЧЫЦ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1918.
АКІНЧЫЦ Уладзімір Фролавіч, н. у 1920.
КАРАТКЕВІЧ Аляксей Фёдаравіч, н. у 1914.
КАРАТКЕВІЧ Антон Баніфацыевіч, н. у 1904.
КАРАТКЕВІЧ Максім Рыгоравіч, н. у 1914.
КАРАТКЕВІЧ Міхаіл Іванавіч, н. у 1926.
КАРАТКЕВІЧ Ціхан Сямёнавіч, н. у 1890.
КАРАТКЕВІЧ Ягор Яўменавіч, н. у 1909.
МЫШКОЎСКІ Павел Міхайлавіч, н. у 1909.
ПЯТРОЎ Леанід Яфімавіч, н. у 1903.

ВЁСКА МАЛЯНІК

АГЕЕНКА Васіль Лявонавіч, н. у 1902.

АФАНАСЕНКА Сымон Сцяпанавіч, н. у 1912.
ВАСІЛЕНКА Мікіта Цімафеевіч, н. у 1902.
МЫШКОЎСКІ Яўген Тарасавіч, н. у 1924.
НОВІКАЎ Васіль Мікалаевіч, н. у 1898.
СЯРГЕЕНКА Андрэй Іванавіч, н. у 1914.
СЯРГЕЕНКА Васіль Іванавіч, н. у 1912.
СЯРГЕЕНКА Іван Ігнатавіч, н. у 1924.
СЯРГЕЕНКА Лаўрын Нічыпаравіч, н. у 1888.
ТУЖЫКАЎ Іосіф Пракопавіч, н. у 1913.
ЦІЦЯНКОЎ Аляксей Арцёмавіч, н. у 1902.
ЦІЦЯНКОЎ Васіль Якаўлевіч, н. у 1903.
ЦІЦЯНКОЎ Панцеляймон.
ШЭЛЕСТАЎ Аляксей Іванавіч, н. у 1908.
ШЭЛЕСТАЎ Марк Фадзеевіч, н. у 1911.
ШЭЛЕСТАЎ Павел Піменавіч, н. у 1910.

ВЁСКА СТРУМЕНЬ

АВЕРЧАНКА Аляксандр Іванавіч, н. у 1919.
БАБКОЎ Іван Якаўлевіч.
БАГДАНОВІЧ Аляксандр Васілевіч.
БАРСУКОЎ Аляксандр Нічыпаравіч, н. у 1921.
БАХАНЬКОЎ Фёдар І.
БУР'ЯНАЎ Карп Ісакавіч, н. у 1911.
ВОЛКАЎ А. В.
ДАМБРОЎСКІ Валянцін Браніслававіч, н. у 1912.
ДРАБЫШЭЎСКІ Піліп Ягоравіч, н. у 1891.
ДРАБЫШЭЎСКІ Якаў Антонавіч, н. у 1918.
КАРСАКОЎ Сцяпан Вікенцьевіч, н. у 1915.
МАЛЧАНАЎ Ігнат Самсонавіч, н. у 1912.
МАЛЧАНАЎ Іларыён Пятровіч, н. у 1913.
МАЛЧАНАЎ Лявон Фёдаравіч, н. у 1911.
МАЛЧАНАЎ Мікалай Сцяпанавіч, н. у 1905.
РЭДУТА Ф. С.
СЕМЯНЬКОВА Марыя Іванаўна, н. у 1915.
СЕМЯНЬКОЎ Андрэй Рыгоравіч, н. у 1920.
СМЯТАННІКАЎ Ілья Пракопавіч, н. у 1917.
СЯЛІЦКІ Андрэй Фёдаравіч, н. у 1916.
СЯЛІЦКІ Данііл Фёдаравіч, н. у 1904.
ХАДАНОВІЧ Васіль Ягоравіч, н. у 1924.
ХАДАНОВІЧ Дзяніс Ціханавіч, н. у 1891.
ХАДАНОВІЧ Е. К.
ХАДАНОВІЧ І. Е., н. у 1911.
ХАДАНОВІЧ Іван Кірэевіч, н. у 1904.
ХАДАНОВІЧ Іван Якаўлевіч, н. у 1903.
ХАДАНОВІЧ Ісак Максімавіч, н. у 1905.
ХАДАНОВІЧ Леанід Мікалаевіч, н. у 1923.
ХАДАНОВІЧ П. Я., н. у 1879.
ХАДАНОВІЧ Сцяпан Аляксеевіч, н. у 1904.
ХАДАНОВІЧ Сцяпан Паўлавіч, н. у 1904.
ХАДАНОВІЧ Сяргей Іосіфавіч, н. у 1905.
ХАДАНОВІЧ Сяргей Ягоравіч, н. у 1911.
ХАДАНОВІЧ Уладзімір Данілавіч, н. у 1913.
ХАДАНОВІЧ Фёдар Андрэевіч, н. у 1895.
ХАДАНОВІЧ Фёдар Дзмітрыевіч, н. у 1904.
ХАДАНОВІЧ Якаў Аўрамавіч, н. у 1910.
ХАЗАЎ Андрэй Іванавіч, н. у 1899.
ШАКАЛАЎ Пётр.
ШАТЛІКАЎ Анісій Сямёнавіч, н. у 1901.
ШАТЛІКАЎ Максім Сцяпанавіч, н. у 1914.
ШАТЛІКАЎ Піліп Сцяпанавіч, н. у 1922.

ВЁСКА ТРУД

БАГДАНОВІЧ Рыгор Еўстратавіч.
БАЛБУКОЎ Іосіф Герасімавіч, н. у 1918.
БАЛБУКОЎ Сямён Герасімавіч, н. у 1916.
ВЕРАСАВОЙ Міхаіл Кірылавіч, н. у 1922.
ЛЯВОНЕНКА Ніна Сцяпанаўна, н. у 1925.
ЛЯВОНЕНКА Пётр Сцяпанавіч, н. у 1922.
ЛЯВОНЕНКА Сцяпан Васілевіч, н. у 1900.
ОСІПАЎ Іван Кузьміч, н. у 1926.
ХАДАНОВІЧ Іван Уладзіміравіч, н. у 1904.
ХАДАНОВІЧ Канстанцін Лаўрынавіч.
ХАДАНОВІЧ Мікалай Захаравіч, н. у 1924.
ХАДАНОВІЧ Пракоп Венядзіктавіч, н. у 1914.
ХАДАНОВІЧ Рыгор Лаўрынавіч.
ХАДАНОВІЧ Сяргей Рыгоравіч, н. у 1907.
ХАДАНОВІЧ Цярэнцій, н. у 1909.

КАРМЯНСКІ ПАСЯЛКОВЫ САВЕТ

ГАРАДСКІ ПАСЁЛАК КАРМА

АБАТУРАВА Ганна Міхайлаўна.
АБАТУРАВА Таццяна Іванаўна.
АЙДЗЕНДОРФ Міхаіл Хацкавіч.
АЙЗЕНДОРФ Хая Міхалеўна.
АКСЕЛЬРОД Меер Гількевіч.
АКСЕЛЬРОД Якаў.
АНТОШЫН Васіль Нічыпаравіч.
АРОНЧЫК Іосіф Абрамавіч.
АРЦЕМ'ЕВА Валянціна Аркадзьеўна.
АРЦЕМ'ЕВА Лідзія Аляксандраўна.
БАГДАНОВІЧ Рыгор Антонавіч.
БАКУЛЕВА Вера Адамаўна.
БАКУЛЕЎ Іван Паўлавіч.
БАРКОВІЧ Малка Хацкелеўна.
БАСІН Лазар Якаўлевіч.
БАСІН Якаў Іванавіч.
БЛЮМЕНТАЛЬ.
ВАВІЛАЎ Васіль Міхайлавіч.
ВАЙШТЭЙН Сямён Якаўлевіч.
ВАКСМАН Бася Мееpаўна.
ВАКСМАН Бася Самуілаўна.
ВАКСМАН Іосіф Шмойлавіч.
ВАКСМАН Лейба Шмойлавіч.
ВАКСМАН Леў Ізраілевіч.
ВАКСМАН Моня Міхелеўна.
ВАСІЛЕЎСКІ Ізраіль Ісакавіч.
ВІЛЕНСКАЯ Хая Ісакаўна.
ВІЛЕНСКІ Мендэль Хацкелевіч.
ВІШНЕЎСКІ Іван Уладзіміравіч.
ВЯРЭНІЧ Адам Дзям'янавіч.
ВЯРЭНІЧ Уладзімір Адамавіч.
ГАНЧАРОЎ Аляксандр Мікалаевіч.
ГАНЧАРОЎ Мікалай Аляксандравіч.
ГАРБАТОЎСКІ Іван Аляксандравіч.
ГАРБАТОЎСКІ Іван Іванавіч.
ГАРБАТОЎСКІ Пётр Іванавіч.

ГАРДОН Барыс Хацкелевіч.
ГАРДОН Іда Ісакаўна.
ГАРЭЛІК Броха Ісакаўна.
ГАРЭЛІК Гнэся Гількаўна.
ГАРЭЛІК Майсей Нохімавіч.
ГАРЭЛІК Мордух Нохімавіч.
ГЕНЬКІН Моталь Хаймавіч.
ГЕНЬКІН Хая Гдалевіч.
ГЕНЬКІНА Хая Хаімаўна.
ГІНЕРАВА Голда Беркаўна.
ГІНЕРАЎ Барыс Ізраілевіч.
ГІНЗБУРГ Гінда Беркаўна.
ГІНЗБУРГ Гірша Гіршавіч.
ГІНЗБУРГ Залман Гіршавіч.
ГІНЗБУРГ Зяма Барысавіч.
ГІНЗБУРГ Лейба Давыдавіч.
ГІНЗБУРГ Леў Давыдавіч.
ГІНЗБУРГ Рахмаіл Ізраілевіч.
ГІНЗБУРГ Яфім Давыдавіч.
ГІРШОН Гнеся Ількаўна.
ГОЛЬДЗІН Абель Янкелевіч.
ГОЛЬДЗІН Майсей Ісакавіч.
ГОЛЬДЗІН Меер Ісакавіч.
ГОЛЬДЗІН Самуіл Міхелевіч.
ГОЛЬДЗІН Янкель Міхелевіч.
ГОЛЬДЗІНА Броха Абелеўна.
ГОЛЬДЗІНА Броха Нохімавіч.
ГОЛЬДЗІНА Дзіна Сімонаўна.
ГОЛЬДЗІНА Іда Вульфаўна.
ГОЛЬДЗІНА Хая Шмайкаўна.
ГРОЗНАЯ Сіма Айзікаўна.
ГРОЗНЫ Айзік Іосіфавіч.
ГРОЗНЫ Арон Айзікавіч.
ГРОЗНЫ Барыс Айзікавіч.
ГРОЗНЫ Іосіф Айзікавіч.
ГРОЗНЫ Іосіф Айзікавіч.
ГРЫШОН Геня Міхайлаўна.
ГРЫШОН Гнеся Ількаўна.
ГРЫШОН Ізраіль Ізраілевіч.
ГРЫШЫН Веля Ізраілевіч.
ГРЫШЫНА Ева Абрамаўна.
ГУРЭВІЧ Аўраам Абрамавіч.
ГУРЭВІЧ Броха Міхелеўна.
ГУРЭВІЧ Гнеся Мендзелеўна.
ГУРЭВІЧ Груня Ізраілеўна.
ГУРЭВІЧ Давід Айзікавіч.
ГУРЭВІЧ Давід Аронавіч.
ГУРЭВІЧ Давід Беркавіч.
ГУРЭВІЧ Іосіф Рыгоравіч.
ГУРЭВІЧ Міхель Міхелевіч.
ГУРЭВІЧ Рая Шмаеўна.
ГУРЭВІЧ Хая Хацкелеўна.
ГУРЭВІЧ Шмая Беркавіч.
ГУРЭВІЧ Эма Шмаеўна.
ДАЛГАНЮК Андрэй Данілавіч.
ДЛІ Ісаак Ізраілевіч.
ДЛІ Рахіль Лейбаўна.
ДОБІН Шмуйла Ісакавіч.
ДОБІНА Хая Міхелеўна.
ЗАРЭЦКАЯ Хася Зусеўна.
ЗАРЭЦКІ Мендэль Хаімавіч.
ЗЕЛІЧОНАК Зелік Беркавіч.
ЗЕЛІЧЭНКА Груня Мeераўна.
ЗІЛЬБЕРТ Гінда Зелікаўна.
ЗІЛЬБЕРТ Хася Хацкелеўна.
ЗІЛЬБЕРТ Эля Гількаўна.
ЗУБАРОЎСКАЯ Рахіль Міхелеўна.
ЗУБАРОЎСКІ Зусь Гдалевіч.
КАВАЛЕНКА Уладзімір Мікалаевіч.
КАГАН Голда Юдкавіч.
КАГАН Лейба Лазаравіч.
КАГАН Леў Лазаравіч.
КАГАН Рыва Лазараўна.
КАГАН Уладзімір Паўлавіч.
КАГАН Фаня Лазараўна.
КАГАН Ханон Лазаравіч.
КАГАН Хоня Ісакавіч.
КАДЗІН Гірша Хацкелевіч.
КАДЗІН Іосіф Хацкелевіч.
КАДЗІН Хацка Міхелевіч.
КАДЗІНА Бася Юдкаўна.
КАЖАМЯКІН Віктар Лявонавіч.
КАЖАМЯКІН Мікалай Лявонавіч.
КАЖАМЯКІН Сямён Макаравіч.
КАЖАМЯКІН Фёдар Дзмітрыевіч.
КАЖАМЯКІН Якаў Макаравіч.
КАЛЯКІН Іван Мацвеевіч.
КАНТАРАЎ Раман.
КАПЛАН Айзік Аронавіч.
КАПЛАН Веньямін Рыгоравіч.
КАПЛАН Гірша Гіршавіч.
КАПЛАН Гнеся Навумаўна.
КАПЛАН Даша Ізраілеўна.
КАПЛАН Ліза Хаіманаўна.
КАПЛАН Навум Рыгоравіч.
КАРАТКЕВІЧ Васіль Сямёнавіч.
КАРАТКЕВІЧ Васіль Фёдаравіч.
КАРАТКЕВІЧ Ганна Дзянісаўна.
КАРАТКЕВІЧ Ілья Паўлавіч.
КАРАТКЕВІЧ Уладзімір Ільіч.
КАРАТКЕВІЧ Фёдар Сямёнавіч.
КАЦ Залман Мендзелевіч.
КАЦ Ізраэль Міхелевіч.
КАЦ Мотэль Ізраілевіч.
КАЦ Фёдар Панцялеевіч.
КАЦ Хася Гіршаўна.
КАЦ Хая Абрамаўна.
КАЧУБІНСКІ Фёдар Міхайлавіч.
КЛІМАЎ Аляксей Кузьміч.
КРОК Броха Хаімаўна.
КРОК Генадзь Рыгоравіч.
КРОК Геня Рыгораўна.
КРОК Гірша Львовіч.
КРОК Гнеся Мендзелеўна.
КРОК Маша Гіршаўна.
КРОК Мендзель Абрамавіч.
КРОК Яфім Хацкелевіч.
КРЭЙНІН Айзік Нохімавіч.
КРЭЙНІН Ілья Айзікавіч.
КРЭЙНІН Ілья Лазаравіч.
КРЭЙНІНА Хана Навумаўна.
КРЭЙНІНА Хася Лазараўна.
КУПРЭЕЎ Кузьма Акіндзіевіч.
ЛЕВІН Гершон Гіршавіч.

ЛЕВІН Лёва Шлёмавіч.
ЛЕВІН Рахмел Лейбавіч.
ЛЕВІН Янкель Ісакавіч.
ЛЕВІНА Блюма Зелікаўна.
ЛЕВІНА Дора Майсееўна.
ЛЕЗЯРОНАК Гнеся Рувімаўна.
ЛЕЗЯРОНАК Голда Залманаўна.
ЛЕЗЯРОНАК Зелік Міхелевіч.
ЛЕЙЗЯРОНАК Аба Алтаравіч.
ЛЕЙЗЯРОНАК Бася Ісакаўна.
ЛЕЙЗЯРОНАК Гінда Абелеўна.
ЛЕЙЗЯРОНАК Залман Зелікавіч.
ЛЕЙЗЯРОНАК Ісак Абрамавіч.
ЛЕЙЗЯРОНАК Ісак Рувімавіч.
ЛЕЙЗЯРОНАК Саламон Ісакавіч.
ЛЕЙЗЯРОНАК Фаня Абрамаўна.
ЛЕЙЗЯРОНАК Хана Майсееўна.
ЛЕЙЗЯРОНАК Хана Хацкелеўна.
ЛЕЙЗЯРОНАК Якаў Хацкелевіч.
ЛЕСАВА Блюма Міхелеўна.
ЛЕСАЎ Міхель Хаімавіч.
ЛІБМАН Аба Абелевіч.
ЛІБМАН Залман Абелевіч.
ЛІБМАН Залман Лейбавіч.
ЛІБМАН Залман Рыгоравіч.
ЛІБМАН Лейба Хацкелевіч.
ЛІБМАН Маша Залманаўна.
ЛІБМАН Міхаіл Лейбавіч.
ЛІБМАН Орлік Мееравіч.
ЛІБМАН Рува Гіршаўна.
ЛІБМАН Хася Ізраілеўна.
МАГІДСОН Броха Хацкелеўна.
МАГІДСОН Нохім Залманавіч.
МАДОРСКАЯ Рая Міхелеўна.
МАДОРСКІ Нохім Давыдавіч.
МАЙСЯНКОЎ Уладзімір Ігнатавіч.
МАЛКОВА Вольфа Аронаўна.
МАЛКОВА Іда Ізраілеўна.
МАЛКОЎ Якаў Ісакавіч.
МАНОСАВА Гінда Ізраілеўна.
МАНОСАВА Хася Лейбаўна.
МАНОСАВА Хая Ісакаўна.
МАНОСАЎ Абрам Абрамавіч.
МАНОСАЎ Нохім Абрамавіч.
МАНОСАЎ Шмуйла Абрамавіч.
МАРОЗАЎ Іван Майсеевіч.
МАЦВЕЕНКА Міхаіл Ісакавіч.
МЕЛЬНІКАВА Галіна Цімафееўна.
МЕЛЬНІКАЎ Аляксандр Дзям'янавіч.
МЕЛЬНІКАЎ Васіль Іванавіч.
МЕЛЬНІКАЎ Васіль Паўлавіч.
МЕЛЬНІКАЎ Іван Іванавіч.
МЕЛЬНІКАЎ Мікалай Паўлавіч.
МЕЛЬНІКАЎ Міхаіл Дзям'янавіч.
МЕЛЬНІКАЎ Цімафей Іванавіч.
МЕРМАН Гірша Хаімавіч.
МЕРМАН Пінька Хаімавіч.
МЕРМАН Рувім Хаімавіч.
МЕРМАН Рыва Іцкаўна.
МЕРМАН Хаім Ісакавіч.
МЕРМАН Хася Нохімаўна.
МЕРМАН Хася Рувімаўна.
МЕРХАСІН Абрам Фрыдманавіч.
МЕРХАСІН Ісак Майсеевіч.
МЕРХАСІН Ісак Майсеевіч.
МЕРХАСІН Ісак Фрыдманавіч.
МЕРХАСІНА Ліза Фрыдманаўна.
МЕРХАСІНА Рыва Аронаўна.
МЕРХАСІНА Рыва Майсееўна.
МЕРХАСІНА Сара Фрыдманаўна.
МЯТНІКАЎ Данііл Канстанцінавіч.
ПЕРЛІН Мендзель Ізраілевіч.
ПЕРЛІНА Доба Хацкелеўна.
ПЛОТКІНА Хая Хаімаўна.
РАГОЗІН Міхаіл Лявонцьевіч.
РАГОЗІН Уладзімір Лявонцьевіч.
РОЦІКАЎ Анатоль Васілевіч.
САМУСЕЎ Мікіта Пятровіч.
СІМКІН Гілька Моталевіч.
СІМКІН Гірша Гіршавіч.
СІМКІН Рыгор Ількавіч.
СІМКІНА Геня Рувімаўна.
СІМКІНА Хая Хаімаўна.
СІМКІНА Шыфра Абрамаўна.
СЛЯПЦОЎ Мацвей Мінавіч.
СОРКІН Ізраэль Лейбавіч.
СОРКІН Эля Ізраілеўна.
СОРКІНА Іда Абрамаўна.
СОРКІНА Малка Юдкаўна.
СУХАРАВА Маня Юдкаўна.
СУХАРАЎ Барыс Ісакавіч.
СУХАРАЎ Додзік Якаўлевіч.
СУХАРАЎ Макс Якаўлевіч.
СУХАРАЎ Мацвей Якаўлевіч.
СЫРАНКОЎ Дзмітрый Фёдаравіч.
СЫРАНКОЎ Уладзімір Фёдаравіч.
УЛАСАЎ Дзмітрый Антонавіч.
УЛАСЕНКА Фёдар Антонавіч.
УШАВА Наталля Сцяпанаўна.
ФАРБЕРАЎ Гілька Гецалевіч.
ФАРБЕРАЎ Іосіф Абрамавіч.
ФАРБЕРАЎ Сімон Абрамавіч.
ФАРБЕРАЎ Яфім Абрамавіч.
ФЕЙГІН Барыс Велькавіч.
ФЕЙГІН Веля Майсеевіч.
ФЕЙГІН Давыд Рувімавіч.
ФЕЙГІН Іосіф Ізраілевіч.
ФЕЙГІН Якаў Велькавіч.
ФЕЙГІНА Геня Хаімаўна.
ФЕЛЬДМАН Арон Абрамавіч.
ФІНКЕЛЬШТЭЙН Ізраэль.
ФОНКАЦ Рахміл Мацвеевіч.
ФРАДКІН Барыс Пінькавіч.
ХАЙКІН Ізраэль Мееравіч.
ХАЙКІН Моталь Ізраілевіч.
ХАЙКІН Эля Ізраілевіч.
ХАЙКІНА Хая Міхелеўна.
ХАНІН Ісак Якаўлевіч (Ісакавіч).
ХАРЫТОНЕНКА Яфрэм.
ХАЎКІНА Фаня Сямёнаўна.
ХЕЙФІЦ Лейба Лейбавіч.
ХЕЙФІЦ Нікун Ізраілевіч.
ХРАМЯНКОЎ Генадзь Іванавіч.
ХРАМЯНКОЎ Расціслаў Іванавіч.

ЦЕЙТЛІН Лейба Сымонавіч.
ЦІШКЕВІЧ Міхаіл Дзмітрыевіч.
ЦЫБІКАЎ Уладзімір Мікалаевіч.
ЦЫПОРКІН Гірша Мендзелевіч.
ЦЫПОРКІНА Хая Рувімаўна.
ЦЫРКІН Евель Аронавіч.
ЦЫРКІН Сямён Абрамавіч.
ЦЫРКІН Сямён Абрамавіч.
ЦЫРУЛЬНІКАВА Рыта Хацкаўна.
ЦЫРУЛЬНІКАВА Фаня Аронаўна.
ЦЫРУЛЬНІКАЎ Абель Шмуйлавіч.
ЦЫРУЛЬНІКАЎ Лейба Нохімавіч.
ШАГАЛАЎ Лейзер Ізраілевіч.
ШАГАЛАЎ Самуіл Ізраілевіч.
ШАПАШНІКАЎ Есуф Барысавіч.
ШВЕДАЎ Міхаіл Іванавіч.
ШКЛЯР Ігнат Мацвеевіч.
ШКЛЯР Іда Вульфаўна.
ШПІЦЭР Аркадзь Шлёмавіч.
ШПІЦЭР Веньямін Моталевіч.
ШПІЦЭР Гецель Моталевіч.
ШПІЦЭР Іда Веньямінаўна.
ШПІЦЭР Малка Гецэлеўна.
ШПІЦЭР Малка Рыгораўна.
ШПІЦЭР Мота Рыгораўна.
ШПІЦЭР Уладзімір Рыгоравіч.
ШПІЦЭР Хама Алтараўна.
ШПІЦЭР Яфім Рыгоравіч.
ШУРЫН Аркадзь Шлёмавіч.
ШУРЫН Гілька Шлёмавіч.
ШУРЫН Самуіл Шлёмавіч.
ШУРЫН Шлёма Абрамавіч.
ШУРЫН Шлёма Гецэлевіч.
ШУРЫНА Марыя Шлёмаўна.
ШУРЫНА Ніна Шлёмаўна.
ШУРЫНА Хая Майсееўна.
ШУТАЎ Васіль Міхайлаўна.
ЭЛЬКІН Юдка Зелікавіч.
ЭСКІН Барыс Ісакавіч.

Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Ф. 4683. Воп. 3. Спр. 755. С. 157—304.

Падрыхтавала Р. А. Чарнаглазава

Імёны на абеліcках

Кармянцы свята шануюць памяць аб змагарах за народнае шчасце. Вялікая работа праводзіцца ў раёне па ўвекавечанні подзвігаў воінаў Чырвонай Арміі, партызан і падпольшчыкаў.

Памяць аб 290 воінах — ураджэнцах г.п. Карма, якія загінулі на франтах Вялікай Айчыннай вайны, і 72 савецкіх воінах, аддаўшых сваё жыццё ў баях за вызваленне райцэнтра, увекавечвае помнік-скульптура воіна, устаноўленая ў 1967 г. у мемарыяльным парку на плошчы Свабоды.

У 1941 г. у рады Чырвонай Арміі ўліліся больш за дзве тысячы выхадцаў з Кармяншчыны, сотні ураджэнцаў раёна. Акрамя таго, значыліся ў 1-ай Гомельскай, 10-ай Журавіцкай і іншых партызанскіх брыгадах, атрадах і ў падполлі.

Невычэрпны смутак маці і жонак, родных і блізкіх тых, хто не вярнуўся да родных ачагоў з поля бітвы, навечна захаваны ў бронзе і мармуры помнікаў і абеліскаў, якія ўзвышаюцца ў больш як 30 населеных пунктах раёна. Адзін з іх устаноўлены ў скверы каля будынка Ліцвінавіцкай СШ імя П.М.Лепяшынскага на брацкай магіле, у якой пахавана звыш 150 салдат, сяржантаў і афіцэраў 121-ай гвардзейскай стралковай дывізіі, загінуўшых пры вызваленні тэрыторыі Ліцвінавіцкага сельскага Савета ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

У брацкай магіле ў Ліцвінавічах спяць вечным сном воіны многіх нацыянальнасцей. Сярод іх рускія М. С. Капейкін, П. П. Зайцаў, Д. Д. Сілаеў, беларус Т. С. Дзюк, туркмен А. Ісакаў, башкір Г. М. Садыкаў, таджык С. Шарыпаў, азербайджанец Н. А. Юмаеў, татарын З. Г. Гацін і іншыя. Жыхары вёскі памятаюць сваіх вызваліцеляў. Над помнікам шэфствуюць вучні мясцовай школы. У дні святаў і знамянальных дат нясуць яны тут вахты памяці.

Каля паўтары тысячы мірных жыхароў Кармы і іншых населеных пунктаў Гомельскай вобласці, закатаваных нямецка-фашысцкімі захопнікамі, знайшлі свой апошні прытулак на яўрэйскіх могілках у райцэнтры. У 1975 г. на магіле ахвяр фашызму таксама ўстаноўлены абеліск.

Помнік-мемарыял узвышаецца з ліпеня 1977 г. і ў в. Труд, на тым месцы, дзе 14 жніўня 1941 г. прайшоў сход падпольнага райкома партыі і быў створаны парты-

занскі атрад. На будынку Кляпінскай васьмігадовай школы ўстаноўлена мемарыяльная дошка ў гонар слаўнага патрыёта, камандзіра атрада асобага прызначэння Паўла Паўлавіча Качуеўскага, які актыўна ўдзельнічаў у вызваленні Кармяншчыны ад гітлераўскіх захопнікаў і загінуў смерцю героя.

У памяць аб мужнасці і гераізме, нязгасным подзвігу савецкіх воінаў на месцы прарыву 22 лістапада 1943 г. варожай абароны на р. Сож у раёне вёсак Студзянец – Міхееўка ў 1968 г. насыпаны курган Славы і ўзведзены манумент. На адной з мемарыяльных пліт золатам выціснены назвы дывізій, якія вызвалялі Кармянскі раён ад гітлераўскіх захопнікаў, а на другой – гаворыцца аб подзвігу Героя Савецкага Саюза М. Г. Калінкіна. У цэнтры стэлы выбіты барэльеф воіна і словы: "Вечная слава героям, погибшим в боях за свободу и независимость нашей Родины!"

К. І. Пятроў

ВЁСКА АКЦЯБРОВА,
цэнтр сельсавета

Брацкая магіла савецкіх воінаў, помнік землякам. У цэнтры вёскі, каля клуба. Пахаваны 31 воін, якія загінулі ў баях супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў на тэрыторыі раёна. У 1963 г. на магіле пастаўлены помнік – скульптура воіна. Побач устаноўлены дошкі з імёнамі 234 землякоў, што загінулі ў Вялікую Айчынную вайну.

ВЁСКА БАРСУКІ, цэнтр сельсавета

Брацкая магіла савецкіх воінаў, помнік землякам. У цэнтры вёскі. Пахаваны 72 воіны, якія загінулі ў 1943 г. на тэрыторыі раёна ў баях супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

У 1958 г. на магіле воінаў, якія загінулі ў гэтых баях, пастаўлены помнік – скульптура воіна з аўтаматам. Побач устаноўлены дошкі з імёнамі 155 землякоў, што загінулі ў Вялікую Айчынную вайну.

ВЁСКА ВАЛЫНЦЫ,
цэнтр сельсавета

Брацкая магіла савецкіх воінаў і партызан. На паўночнай ускраіне вёскі, каля школы. Пахаваны 168 воінаў і 1 партызан, якія загінулі ў 1943 – 1944 гг. у баях супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў на тэрыторыі раёна. У 1959 г. на магіле пастаўлены помнік – скульптура воіна з аўтаматам.

ВЁСКА ВАШЧАНКІ, Ліцвінавіцкі сельсавет

Брацкая магіла савецкіх воінаў, помнік землякам. На паўднёвай ускраіне вёскі, у скверы. Пахаваны 3 воіны, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну. У 1968 г. на магіле пастаўлены абеліск. Абапал яго – дошкі з імёнамі 150 землякоў, што загінулі ў Вялікую Айчынную вайну.

ВЁСКА ВОРНАЎКА,
цэнтр сельсавета

Брацкая магіла савецкіх воінаў, помнік землякам. У цэнтры вёскі, насупраць будынка клуба. Пахаваны 63 воіны, якія загінулі ў 1943 – 1944 гг. на тэрыторыі раёна ў баях супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў. У 1958 г. на магіле пастаўлены помнік – скульптура воіна з аўтаматам. Побач – мемарыяльныя дошкі з імёнамі 152 землякоў, што загінулі ў Вялікую Айчынную вайну.

ВЁСКА ВЫСОКАЕ,
Ворнаўскі сельсавет

Помнік землякам. У цэнтры вёскі. На ўшанаванне памяці 62 землякоў, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну, у 1975 г. пастаўлены абеліск.

ВЁСКА ЗАДУБ'Е,
Стараградскі сельсавет

Брацкая магіла савецкіх воінаў. На паўночнай ускраіне вёскі. Пахаваны 36 воінаў, якія загінулі ў 1941 і 1943 гг. на тэрыторыі раёна ў баях супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Сярод пахава-

Абеліск на месцы гібелі камандзіра партызанскага атрада П. П. Качуеўскага

ных — воіны 121-ай гвардзейскай дывізіі 3-яй арміі Беларускага фронту. У 1966 г. на магіле пастаўлены абеліск.

ВЁСКА ЗАЛАТАМІНО,
цэнтр сельсавета

Помнік землякам. У скверы. На ўшанаванне памяці землякоў, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну, у 1967 г. пастаўлены абеліск.

ВЁСКА КАМЕНКА,
цэнтр сельсавета

Брацкая магіла савецкіх воінаў. У цэнтры вёскі. Пахаваны 77 воінаў, якія загінулі ў баях супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў у 1944 г. У 1958 г. на магіле пастаўлены помнік — скульптура воіна з аўтаматам.

Помнік землякам. У цэнтры вёскі, у скверы. На ўшанаванне памяці 255 землякоў, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну, у 1976 г. пастаўлены мемарыяльны знак.

ВЁСКА КАРОЦЬКІ,
цэнтр сельсавета

Помнік землякам. У скверы, насупраць васьмігадовай школы. На ўшанаванне памяці 149 землякоў, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну, у 1970 г. пастаўлены помнік — скульптурная кампазіцыя: 3 воіны.

ВЁСКА КАСЦЮКОЎКА,
Залатамінскі сельсавет

Курган Славы. За 0,5 км на поўнач ад вёскі, на беразе р. Сож.

У ходзе Гомельска-Рэчыцкай аперацыі 1943 г. пры вызваленні міжрэчча Сажа і Дняпра войскі 3-яй арміі прарвалі абарону праціўніка, з баямі прайшлі 16 км шырынёй па фронту да 20 км, перарэзалі шашу Слаўгарад—Доўск, што дало магчымасць пераправіцца на правы бераг Сажа другому эшалону арміі і працягваць наступленне.

У напружаных баях савецкія воіны праявілі мужнасць і масавы гераізм. Асабліва вызначыўся камандзір асобнай стралковай роты капітан М. Г. Калінкін, які закрыў сваім целам амбразуру варожага дзота.

У 1968 г. у памяць аб гераізме савецкіх воінаў на месцы прарыву насыпаны курган Славы, каля яго асновы ўстаноўлена пліта з апісаннем подзвігу Героя Савецкага Саюза М. Г. Калінкіна.

ВЁСКА КЛЯПІН,
Валынцаўскі сельсавет

Брацкая магіла пертызан. За 0,2 км на поўнач ад вёскі. Пахаваны партызаны М. М. Сляпцоў і К. І. Чабаткоў, якія загінулі ў барацьбе супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў у 1942 г. У 1949 г. на магіле пастаўлены абеліск.

Ускладанне вянкоў да абеліска П. П. Качуеўскаму

Магіла Качуеўскага Паўла Паўлавіча. На могілках. Камандзір партызанскага атрада "Другія" П. П. Качуеўскі загінуў 4.7.1942 г. у баі супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў. У 1949 г. на магіле пастаўлены абеліск.

ВЁСКА КУРГАННЕ,
Акцяброўскі сельсавет

Брацкая магіла савецкіх воінаў. На могілках. Пахаваны воіны, якія загінулі ў 1941 і 1943 гг. у баях супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў. У 1967 г. на магіле пастаўлены абеліск.

ВЁСКА ЛАЗОВІЦА,
Струменскі сельсавет

Помнік землякам. У цэнтры вёскі. На ўшанаванне памяці аднавяскоўцаў, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну, у 1956 г. пастаўлены абеліск.

ВЁСКА ЛІЦВІНАВІЧЫ,
цэнтр сельсавета

Брацкая магіла савецкіх воінаў, помнік землякам. Каля сярэдняй школы. Пахаваны 105 воінаў, якія загінулі ў лістападзе 1943 г. пры вызваленні раёна ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. У 1958 г. на магіле пастаўлены помнік — скульптура воіна. Побач устаноўлены дошкі з імёнамі 76 землякоў, што загінулі ў Вялікую Айчынную вайну.

ВЁСКА ЛУБЯНКА,
Стараградскі сельсавет

Брацкая магіла савецкіх воінаў. На паўночнай ускраіне вёскі. Пахаваны 12 воінаў 121-ай стралковай дывізіі 3-яй арміі Беларускага фронту, якія загінулі ў лістападзе 1943 г. у баях пры вызваленні раёна ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. У 1957 г. на магіле пастаўлены помнік — скульптура воіна.

ВЁСКА ЛУЖОК, цэнтр сельсавета

Брацкая магіла савецкіх воінаў, помнік землякам. Каля сярэдняй школы. Пахаваны 25 воінаў, якія загінулі ў баях супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў пры вызваленні раёна. У 1958 г. на магіле пастаўлены помнік — скульптура воіна. Побач устаноўлены дошкі з імёнамі 244 землякоў, што загінулі ў Вялікую Айчынную вайну.

ВЁСКА МАЛЯНІК,
Струменскі сельсавет

Помнік землякам. На заходняй ускраіне вёскі. На ўшанаванне памяці 65 землякоў, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну, у 1967 г. пастаўлены абеліск.

ВЁСКА РУДНЯ,
Ліцвінавіцкі сельсавет

Магіла савецкага воіна, помнік землякам. Каля клуба, у скверы. Пахаваны воін, што загінуў у 1941 г. у баі супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў. У 1952 г. на магіле пастаўлены абеліск, на якім дошка з надпісам-прысвячэннем 50 землякам, што загінулі ў Вялікую Айчынную вайну.

ВЁСКА СТАРАГРАД,
цэнтр сельсавета

Брацкая магіла савецкіх воінаў. У цэнтры вёскі, каля будынка канторы саўгаса "Стараградскі". Пахаваны воіны, што загінулі тут у баях у 1941 г., а таксама 17 воінаў 121-ай стралковай дывізіі 3-яй арміі Беларускага фронту, якія загінулі ў лістападзе 1943 г. пры вызваленні вёскі.

Помнік землякам. На паўднёвай ускраіне вёскі, у скверы. На ўшанаванне памяці 269 землякоў, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну, у 1976 г. пастаўлена стэла.

ВЁСКА СТРУКАЧОЎ,
цэнтр сельсавета

Брацкая магіла савецкіх воінаў. У цэнтры вёскі, у школьным скверы. Пахаваны 49 воінаў, якія загінулі ў баях супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў у 1943—1944 гг. пры вызваленні тэрыторыі раёна. У 1957 г. на магіле пастаўлены помнік — скульптура воіна.

ВЁСКА СТРУМЕНЬ,
цэнтр сельсавета

Брацкая магіла савецкіх воінаў і партызан, помнік землякам. Каля будынка праўлення калгаса "Радзіма", у скверы. Пахаваны 47 воінаў і 1 партызан, якія загінулі ў баях за вызваленне раёна ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. У 1959 г. на магіле пастаўлены помнік — скульптура воіна са схіленым у жалобе сцягам. Побач — дошкі з імёнамі 137 землякоў, што загінулі ў Вялікую Айчынную вайну.

ВЁСКА СТУДЗЯНЕЦ,
Залатамінскі сельсавет

Магіла Калінкіна Міхаіла Герасімавіча. За 1,2 км на ўсход ад вёскі, у лесе.

М. Г. Калінкін нарадзіўся ў 1916 г. у Ленінградзе. Камандзір асобнай стралковай роты капітан М. Г. Калінкін вызначыўся 22.11.1943 г. у баі пры вызваленні в. Студзянец. У рашаючы момант бою М. Г. Калінкін закрыў сваім целам амбразуру дзота, што дало магчымасць байцам захапіць важны плацдарм і вызваліць в. Студзянец. Званне Героя Савецкага Саюза прысвоена 15.1.1944 г. У 1979 г. на магіле пастаўлены абеліск.

ВЁСКА ТРУД,
Струменскі сельсавет

Помнік партызанам. У скверы.

Кармянскі партызанскі атрад (камандзір А. І. Ушаў, камісары М. С. Бруёк, І. А. Асташонак) створаны 30.5.1942 г., дзейнічаў на поўначы Гомельскай вобл. Партызаны ў ліпені 1943 г. разграмілі варожы гарнізон у Карме, захапілі збожжа, якое гітлераўцы падрыхтавалі для адпраўкі ў Германію. Народныя мсціўцы актыўна ўдзельнічалі ў аперацыі "Рэйкавая вайна" і разам з часцямі Чырвонай Арміі ў лістападзе 1943 г. вялі баі за вызваленне Кармянскага р-на. 23.11.1943 г. атрад (476 партызан) злучыўся з часцямі Чырвонай Арміі.

У 1976 г. у гонар баявой дзейнасці партызан пастаўлены помнік — абеліск і зямлянка.

ВЁСКА ХІЗАЎ,
Стараградскі сельсавет

Помнік землякам. На паўднёва-ўсходняй ускраіне вёскі, каля канторы

племсаўгаса "Багданавічы". На ўшанаванне памяці 144 землякоў, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну, у 1952 г. пастаўлены абеліск.

ВЁСКА ХЛЯЎНО,
Залатамінскі сельсавет

Брацкая магіла савецкіх воінаў. На могілках. Пахаваны воіны 283-яй стралковай дывізіі, якія загінулі ў 1943 г. у баях за вызваленне в. Хляўно ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. У 1958 г. на магіле пастаўлены абеліск.

Брацкая магіла савецкіх воінаў і партызан. Каля сярэдняй школы. Пахаваны 290 воінаў, якія памерлі ў 1943 г. ад ран у палявым шпіталі, і 5 партызан. У 1958 г. на магіле пастаўлены помнік — скульптура воіна.

КАРМА,
гарадскі пасёлак, цэнтр раёна

Брацкая магіла савецкіх воінаў і партызан, помнік землякам. На плошчы, у скверы. Пахаваны 72 воіны і партызаны, якія загінулі ў баях супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў у 1943 г.

У 1967 г. на брацкай магіле пастаўлены помнік — скульптура воіна, абапал яе дошкі з імёнамі 290 землякоў, якія загінулі ў Вялікую Айчынную вайну.

Магіла ахвяр фашызму. Вул. Леніна, на могілках. Пахаваны каля 1,5 тыс. мірных жыхароў пасёлка і іншых населеных пунктаў Гомельскай вобл., закатаваных нямецка-фашысцкімі захопнікамі ў 1941—1943 гг. У 1966 г. на магіле пастаўлены абеліск.

Асноўныя скарачэнні, якія прыняты ў спісах

абр — артылерыйская брыгада
абс — асобны батальён сувязі
авд — авіяцыйная дывізія
авп — авіяцыйны полк
ад — артылерыйская дывізія
азсп — асобны запасны стралковы полк
аінжб — армейскі інжынерны батальён
амедсб — асобны медыка-санітарны батальён
амцб — асобны мотацыклетны батальён
амцп — асобны мотацыклетны полк
ап — артылерыйскі полк
асп — асобны полк сувязі
арад — асобная разведвальная дывізія
арб — асобны разведвальны батальён
арс — асобная рота сувязі
асп — асобны стралковы полк
асапб — асобны сапёрны батальён
асбр — асобная сапёрная брыгада
аўтбр — аўтамабільная брыгада
аўтп — аўтамабільны полк
баа — батальён аэрадромнага абслугоўвання
бад — бамбардзіровачная авіяцыйная дывізія
бап — бамбардзіровачны авіяцыйны полк
в. — вёска
ваяв. — ваяводства
вобл. — вобласць
воп. — вопіс
г. — год, горад
габр — гаўбічная артылерыйская брыгада
гап — гаўбічны артылерыйскі полк
гв. — гвардыі, гвардзейскі
гл. — глядзі
г.п. — гарадскі пасёлак
дбап — далёкабамбардзіровачны авіяцыйны полк
драп — далёкаразведвальны авіяцыйны полк
дыв. — дывізія
зенад — зенітная артылерыйская дывізія
зенадн — зенітны артылерыйскі дывізіён
зенап — зенітны артылерыйскі полк
зн. — знішчальны
зптабр — знішчальная процітанкавая артылерыйская брыгада
зптадн — знішчальны процітанкавы артылерыйскі дывізіён
зптап — знішчальны процітанкавы артылерыйскі полк
зсп — запасны стралковы полк
інш. — іншы
ісапб — інжынерна-сапёрны батальён
ісапбр — інжынерна-сапёрная брыгада
кам. аддз. — камандзір аддзялення
кап. — капітан
кап — карпусны артылерыйскі полк
кд — кавалерыйская дывізія
кк — кавалерыйскі корпус
л. — ліст
лейт. — лейтэнант
лкп — лёгкі кавалерыйскі полк
мал. — малодшы
мбр — механізаваная брыгада
медсб — медыка-санітарны батальён
мінп — мінамётны полк
мінбр — мінамётная брыгада
міндн — мінамётны дывізіён
мк — матарызаваны корпус
мп — матарызаваны полк

мсбр — мотастралковая брыгада
мсд — мотастралковая дывізія
мсп — мотастралковы полк
мтап — міна-тарпедны авіяцыйны полк
мтад — міна-тарпедная авіяцыйная дывізія
мцп — мотацыклетны полк
н. — нарадзіўся
падпалк. — падпалкоўнік
палк. — палкоўнік
памбр — пантонна-маставая брыгада
пас. — пасёлак
пдд — паветрана-дэсантная дывізія
пдсп — паветрана-дэсантны стралковы полк
п/п — палявая пошта
рад. — радавы
рап — разведвальны авіяцыйны полк
с. — старонка
с/с — сельсавет
сап — самаходны артылерыйскі полк
сбр — стралковая брыгада
сд — стралковая дывізія
ск — стралковы корпус
сп — стралковы полк
спр. — справа
старш. — старшына
ст. — старшы
сярж. — сяржант
т. — том
тб — танкавы батальён
тбр — танкавая брыгада
тд — танкавая дывізія
тк — танкавы корпус
тп — танкавы полк
тыс. — тысяча
ф. — фонд
цсап — цяжкі самаходны полк
цтп — цяжкі танкавы полк
шад — штурмавая авіяцыйная дывізія
шап — штурмавы авіяцыйны полк
яфр. — яфрэйтар

1945

ДА НАШЫХ ДЗЁН

Пасля вызвалення

Адгрымела Вялікая Айчынная вайна. Стала наладжвацца мірнае жыццё і ў Карме. 830 дзён і начэй (з 15.8.1941 да 25.11.1943 г.) раён знаходзіўся пад фашысцкай акупацыяй. За гэты час гітлераўскімі захопнікамі ён быў амаль цалкам разбураны і разрабаваны. Акупанты вывезлі ўсе матэрыяльныя і культурныя каштоўнасці. Былі знішчаны 1579 жылых дамоў, тры машынна-трактарныя станцыі, саўгас, 105 калгасаў, льнозавод, спіртзавод, малаказавод, спалены ўсе грамадскія пабудовы. Фашысцкія захопнікі вывезлі сельгастэхніку і інвентар, ліквідавалі ўсё грамадскае пагалоўе жывёлы: пагналі звыш 6 тысяч коней, 11 тысяч галоў буйной рагатай жывёлы, загубілі 10 400 свіней і 5300 авечак.

Былі разрабаваны 70 школ, усе бібліятэкі, раённая і тры ўчастковыя бальніцы, ФАПы. Шмат было спалена дамоў у вёсках Бервяны, Гарадок, Казімірава, Міхееўка, Паштовая Глінка. У Валынцах згарэла 187 дамоў, у Кляпіне — 138, у Струмені — 117. Поўнасцю былі знішчаны пабудовы ў в. Старая Халапаўка. Агульны ўрон, нанесены раёну захопнікамі, склаў звыш 1 мільярда 250 мільёнаў рублёў у цэнах таго часу.

Аднак самымі цяжкімі і беззваротнымі былі людскія страты. Акупанты расстралялі, павесілі і па-зверску замучылі 1173 мірныя жыхары раёна і 1493 пагналі ў нямецкую няволю. У баях за вызваленне Кармяншчыны аддалі свае жыцці 1119 салдат, сяржантаў і афіцэраў Чырвонай Арміі. Не менш трагічнымі з'яўляюцца звесткі і аб нашых земляках, якія не вярнуліся з франтоў Вялікай Айчыннай. Больш як шэсць тысяч воінаў і партызан раёна загінулі смерцю храбрых у барацьбе з ворагам. Амаль што кожная сям'я не дачакалася бацьку ці сына, дачку ці маці, брата ці сястру. Насельніцтва раёна зменшылася ў параўнанні з даваенным амаль на чвэрць.

Папялішчы і нястача, гора ў шматлікіх сем'ях, якія страцілі родных... Але перамога над фашызмам натхняла на стваральную працу. Адразу пасля вызвалення раёна пачалі дзейнічаць органы савецкай улады, першыя рашэнні якіх былі накіраваны на ўлік маёмасці, прадуктаў харчавання і жывёлы, арганізацыю дзяржзакупак збожжа і бульбы, мабілізацыю працаздольнага насельніцтва на аднаўленчую працу. Насельніцтву прадастаўляліся доўгатэрміновыя крэдыты на будаўніцтва, набыццё жывёлы і інвентару. Старшынёй выканкома райсавета быў абраны былы партызан атрада імя Варашылава 1-ай Гомельскай брыгады С. Р. Еўдачкоў. Райком партыі ўзначаліў былы сакратар падпольнага райкома КП(б)Б М. С. Бруёк. Адным з першых на раённым сходзе камуністаў было разгледжана пытанне "Аб аднаўленні калгасаў і выкананні плана лесанарыхтовак".

У пачатку 1944 г. у Карме пачаў працаваць радыёвузел. За кароткі тэрмін аднавіліся і пачалі хутка развівацца ўсе віды сувязі.

У краіне яшчэ не скончылася вайна з фашыстамі, а на вызваленай тэрыторыі Кармяншчыны (у в. Кляпін) пачала выходзіць раённая газета "Авангард". У рэдакцыю прыйшлі маладыя, але ўжо выпрабаваныя суровай школай вайны журналісты: рэдактар Г. П. Ус, адказны сакратар В. Паўлава, літсупрацоўнік В. Ф. Маеўскі. Г. П. Ус пазней узначаліла "Гомельскую праўду", а потым шмат гадоў рэдагавала часопіс "Работніца і сялянка". В. Ф. Маеўскі стаў відным "вожыкаўцам" і паэтам-байкапісцам.

Жыццё ўсё больш і больш набывала мірныя рысы. У 1945 г. раён атрымаў уласны бюджэт.

К. І. Пятроў

Станаўленне

З успамінаў М. З. Патапенкі, былога жыхара в. Старая Зенькавіна

Як інвалід дзяцінства па зроку я не быў прызваны ў армію і ўвесь перыяд акупацыі знаходзіўся ў в. Старая Зенькавіна, бачыў усе жахі, якія перажылі жыхары Кармы і вёсак раёна. Усяго было расстраляна ў Карме 830 чалавек, з іх яўрэяў — 183. З нашай вёскі, якая налічвала 110 двароў, з вайны не вярнуліся 88 чалавек. У мяне загінулі на фронце бацька і два браты. У час акупацыі памерла сястра.

Падчас адступлення немцаў частка насельніцтва раёна была эвакуіравана за р. Сож. Астатніх немцы пагналі далёка ў тыл і знішчылі шмат хат і прысядзібных пабудоў. Амаль не засталося жывёлы, былі вывезены ўся маёмасць, адзенне.

Калі немцы адступілі, людзі вярнуліся дамоў. Яны аказаліся голыя і галодныя, не засталося месца, дзе можна было б жыць.

Адразу пасля вызвалення быў арганізаваны калгас "Перамога". Старшынёй абралі Аляксандра Аляксеевіча Зайцава. Гэта адбылося ў канцы лістапада 1943 г. У 1944 г. людзі, у асноўным жанчыны, пачалі працаваць у калгасе. Мужчын, старых і інвалідаў засталося вельмі мала. На пачатку 1944 г. у калгасе было ўжо 19 коней і 18 кароў, якіх даглядала Цэнебрычэнка Матрона Пятроўна. У 1944 г. да маці адмірала Пятра Ціханавіча Бандарэнкі прывезлі карову і быка, якіх яна здала ў калгас, таму што не было чым карміць. Жанчыны цягалі на сабе плугі і бароны, шмат участкаў ускопвалі лапатамі.

З 1945 г. у калгасе пачало папаўняцца пагалоўе коней і кароў, але ўборку ўраджаю праводзілі ў асноўным уручную — косамі і сярпамі. У 1946 г. у калгасе ўжо мелася коней і кароў больш як па 50 галоў.

У магазінах немагчыма было купіць соль, цукар і іншыя прадукты, іх проста не было ў продажы. Крупы людзі рабілі самі (таўклі зерне ў ступах), а вясной збіралі марожаную бульбу і сушылі яе. Дзяржаве трэба было штогод здаваць воўну і скуры ад жывёл, 150 л малака, 42 кг мяса, завезці на поле па тры-чатыры вазы гною. А каб пракарміць уласную карову, людзі збіралі траву на балотах і ў кустах.

Але, нягледзячы на такое цяжкае становішча, у людзей была моцная вера ў лепшае будучае.

З успамінаў А. П. Саламонава, жыхара в. Валынцы

Когда я в декабре 1945 г. возвратился домой из армии, родители всей семьей жили в землянке. При отступлении немцы почти полностью сожгли деревню. Сразу после освобождения всем колхозникам дали по 0,5 га на приусадебные участки. Обрабатывали землю коровами и волами, но еще чаще вручную: лопатой, мотыгой, тяпкой. Урожаи были очень низкими, к тому же и в магазинах купить было нечего, да и денег у людей не было.

Учителям вместо зарплаты через магазин выдавали зерно по 20—30 кг в месяц. Чтобы прокормить себя, людям приходилось обрабатывать землю в лесу на полянах. Сеяли в основном просо.

З успамінаў Б. С. Пладунова, ветэрана вайны і працы

Вёска Хізаў пасля акупацыі ўцалела. Згарэў толькі адзін з трох будынкаў школы, таму вучням прыйшлося займацца ў дзве змены. У вёсцы ішло аднаўленне калгаса "Новы мір".

Дзяржава забяспечыла насеннем, але яго трэба было даставіць з Кармы. Жанчыны ў мяшках, на сваіх плячах, прынасілі яго ў Хізаў. Крыху пазней былі атрыманы некалькі кароў і коней. З іх пачалося развіццё малочнатаварнай фермы. Мяне абралі сакратаром партарганізацыі калгаса, і мы кожную суботу праводзілі партыйныя сходы, на якіх падводзілі вынікі працы за тыдзень.

Агульны настрой усяму насельніцтву надавалі пачуццё радасці жыцця, радасць працы. Словы "Нам песня строить и жить помогает" адпавядалі таму часу. На працу і з працы ішлі з песнямі. У суботнія і нядзельныя вечары танцавалі і спявалі пад гармонік.

Ішла першая пасляваенная пяцігодка. Былі выпушчаны аблігацыі Дзяржаўнай пазыкі, на якую штогод на пачатку мая праводзілася падпіска. І людзі падпісваліся. Кожны хацеў дапамагчы дзяржаве. План пяцігодкі выконваўся, краіна была на ўздыме.

Пачынаючы з 1949 г. пайшло штогадовае планавае зніжэнне цэн на прадукты харчавання і спажывецкія тавары. У калгасах ужо працавалі трактары. Гаспадаркі набывалі сілу. Жыццё з кожным годам паляпшалася.

У мірнай працы

Надышоў доўгачаканы дзень Перамогі. Вярнуліся дамоў франтавікі. Рабочыя прамысловых прадпрыемстваў рапартавалі аб аднаўленні вытворчасці і выкананні даведзеных планаў. Вельмі хуткімі тэмпамі ішло жыллёвае будаўніцтва, але тым не менш праблема жылля заставалася вострай. У пачатку 1946 г. вялікая колькасць сем'яў пражывалі яшчэ ў зямлянках.

За гады першай пасляваеннай пяцігодкі пачалі працаваць тры адноўленыя цагельныя заводы, спіртзавод, райпрамкамбінат, лесапільны і смалакурны заводы, торфапрадпрыемства ў в. Ворнаўка, млын у райцэнтры, ільнозавод, вапнавы завод у в. Студзянец.

Аднавіла сваю работу вышывальная арцель імя Клары Цэткін, якая ў 1960 г. была пераўтворана ў аднайменную фабрыку. Да канца 1955 г. выпуск прамысловай прадукцыі ў параўнанні з 1945-ым павялічыўся больш як у два разы, а з даваенным узроўнем — у 3,5.

Да канца 1952 г. было праведзена ўзбуйненне калгасаў з мэтай больш поўнага выкарыстання зямель, замацаваных за імі. Калі ў 1949 г. у раёне налічвалася 103 калгасы, то ў канцы 1952-га — усяго 28 буйных гаспадарак.

Першы пасляваенны пяцігадовы план прадугледжваў не толькі аднаўленне сельскай гаспадаркі, але і яе далейшае развіццё. У выніку ўжо вельмі хутка пасяўныя плошчы ў раёне дасягнулі даваеннага памеру, а па некаторых культурах нават перавысілі яго.

Асаблівая ўвага ўдзялялася жывёлагадоўлі. За пяць першых пасляваенных гадоў грамадскае пагалоўе было поўнасцю адноўлена. Палепшыўся пародны склад жывёлы, павысілася яе прадукцыйнасць.

У вёсцы была ажыццёўлена цэлая сістэма пераўтварэнняў, якая дазволіла ўмацаваць матэрыяльна-тэхнічную базу калгасаў і саўгасаў, стварыць моцныя аб'яднанні "Сельгастэхніка", увесці новы парадак планавання.

У пачатку 1960-ых гг. прайшло яшчэ адно ўзбуйненне калгасаў, пры гэтым частка іх была пераўтворана ў саўгасы, у выніку чаго ў раёне стала 8 калгасаў і 8 саўгасаў. У 1975 г. да іх далучылася птушкафабрыка "Сож", якая пачала даваць да 1,5 тыс. т мяса ў год.

У распараджэнні калгасаў і саўгасаў у сярэдзіне 60-ых гг. мелася 58 тыс. га сельгасугоддзяў, у тым ліку 38,8 тыс. га ворыва. Сярэднеўзважаны бал сельгасугоддзяў склаў 41, ворыва — 51.

Значна палепшылася тэхнічная аснашчанасць сельскай гаспадаркі. Толькі ў 1964 г. калгасы і саўгасы Кармяншчыны атрымалі 43 трактары, 42 камбайны, 24 аўтамашыны, 259 іншых сельскагаспадарчых машын і прычапных агрэгатаў. Па стану на 1 студзеня 1965 г. на калгасных і саўгасных палях працавала 304 трактары, 226 аўтамашын, шмат іншай тэхнікі.

Усе гэтыя захады, безумоўна, не маглі не адбіцца на станоўчым росце эканамічных паказчыкаў. Так, вытворчасць зерня ў 1965 г. склала больш за 20 тыс. т і ўзрасла ў параўнанні з 1964 г. на 35%. Ураджайнасць зерневых склала 10,1 і бульбы — 90 ц з гектара.

Павелічэнне вытворчасці зерня, бульбы, умацаванне кармавой базы адбіліся на павышэнні прадукцыйнасці грамадскай жывёлагадоўлі. Вырасла колькасць статка. На 100 га сельгасугоддзяў яна склала 29,9 галавы, з іх кароў прыходзілася 11,9, свіней — 32,1.

Паступова расла вытворчасць і рэалізацыя жывёльнай прадукцыі. Мяса за 1966 г. было выпрацавана 48,3 ц, малака — 194,3 ц на 100 га сельгасугоддзяў. Надой малака ад кожнай каровы ў сярэднім дасягнуў 1670 кг, атрымана па 88 цялят на 100 кароў і нецеляў. За гэтыя гады дзякуючы механізацыі найбольш працаёмкіх працэсаў у жывёлагадоўлі ўдалося паменшыць сабекошт прадукцыі галіны. У 1966 г. вытворчасць цэнтнера малака ў сярэднім па раёну раўнялася 16 рублям, мяса — 125.

Тады ж пачалася вялікая работа па будаўніцтву новых і рэканструкцыі старых жывёлагадоўчых памяшканняў з механічным выдаленнем гною, водапаеннем і даеннем кароў. На фермах з'явіліся цэхі па прыгатаванні кармоў, пачала ўкараняцца механізаваная раздача фуражу.

Вялікая работа праводзілася і па ўмацаванні кармавой базы за кошт пашырэння нарыхтовак сенажу, сіласу, травяной мукі. У саўгасе імя Чапаева былі пабудаваны міжгаспадарчы камбікормавы завод, ва ўсіх калгасах і саўгасах пашыраны плошчы пад кармавыя караняплоды і прыняты меры па павышэнні іх ураджайнасці.

Значна павысіўся ўзровень механізацыі сельскай гаспадаркі ў 70—80-ыя гг. Да канца 80-ых у калгасах і саўгасах раёна мелася ўжо каля 600 трактароў і 350 грузавых аўтамабіляў.

За дасягнутыя поспехі ў зімова-стойлавы перыяд 1982—1983 гг. раён узнагароджаны Ганаровым дыпломам ЦК КПСС, Савета Міністраў СССР, ВЦСПС і ЦК ВЛКСМ.

Урад краіны аказаў вялікую дапамогу працаўнікам вёсак па вапнаванні кіслых глебаў за лік бюджэта, у павелічэнні паставак мінеральных угнаенняў і сродкаў абароны ад шкоднікаў і хвароб сельгаскультур, што яшчэ больш садзейнічала павелічэнню з году ў год вытворчасці і продажу сельгаспрадукцыі. Пачаўся гэты пад'ём у канцы 60-ых гг. і працягваўся да 1990 г. За 1986—1990 гг. калгасы і саўгасы раёна вырошчвалі ў сярэднім за год па 46,7 тыс. т зерня пры сярэдняй ураджайнасці 27,1 ц/га, у 1987 г. — ажно 56,1 тыс. т, што склала ў сярэднім па раёну 30,7 ц/га.

Яшчэ больш шчодрым быў збожжавы гектар у калгасах імя Дзімітрава — па 38,7 ц, "Перамога" — 37,8, саўгасах "Кармянскі" і "Багданавічы", дзе адпаведна было атрымана па 34,6 і 34 цэнтнеры.

У 1990 г. у калгасах "Перамога" (старшыня М. М. Бондараў, галоўны аграном Н. В. Капачоў) атрымалі па 45 ц зерневых на круг, імя Дзімітрава (старшыня Я. М. Вараб'ёў, галоўны аграном Г. І. Пятроўская) — па 41, "Рассвет" (старшыня В. М. Максіменка, галоўны аграном В. Г. Міроненка) — па 39,3 цэнтнера.

Матэрыяльна-тэхнічнае забеспячэнне калгасаў і саўгасаў ажыццяўлялася арганізацыяй "Райаграпрамтэхніка". Яна мела майстэрні па рамонту сельскагаспадарчай тэхнікі і аўтамабіляў, неабходную колькасць тэхнікі для аказання калгасам і саўгасам дапамогі ў грузаперавозках.

Гэтая арганізацыя штогод рабіла гаспадаркам раёна розных паслуг на суму каля 2,5 млн. рублёў. У яе калектыве працавалі 459 чалавек. Яшчэ больш як 200 чалавек працавалі ў "Райсельгасхіміі" і аказвалі вяскоўцам значную дапамогу ў вапнаванні кіслых глебаў, унясенні арганічных і мінеральных угнаенняў, барацьбе з пустазеллем, шкоднікамі і хваробамі сельгаскультур.

Паралельна ўзрастала вытворчасць прадуктаў жывёлагадоўлі і продаж іх дзяржаве.

Так, калі ў 1966—1970 гг. калгасы і саўгасы раёна ў сярэднім прадавалі 13 тыс. т малака ў год, то за 1986—1990 гг. — 33,1 тыс. тон. У сярэднім па раёну ад кожнай каровы ў 1990 г. было надоена па 3249 кг малака, а ў калгасах "Перамога" і імя Лепяшынскага — адпаведна 3923 і 3789 кілаграмаў. Вытворчасць мяса ў той перыяд у раёне складала 8,2 тыс. т, або ў 2,6 раза больш як у 1966 г. Лепшых паказчыкаў дабіўся калектыў саўгаса "Кармянскі", дзе ў 1990 г. на 100 га сельгасугоддзяў было выпрацавана 342,1 ц ялавічыны і свініны, у калгасе "Перамога" — 223,6 цэнтнера.

Прыкладна на столькі за гэтыя гады павялічылася і рэалізацыя мяса дзяржаве. У 1990 г. кармянскія калгасы і саўгасы прадалі яго 8,5 тыс. тон.

Самы вялікі грамадскі статак буйной рагатай жывёлы ў раёне налічваўся ў 1986 г. — 43 257 галоў, у тым ліку 12 480 — кароў. Свіней у гаспадарках налічвалася 16 278 галоў, а вытворчасць свініны ў 1966—1990 гг. перавышала 1000 т мяса ў год.

Нарошчвалі свае магутнасці прадпрыемствы раёна, вялі работу па павышэнні эфектыўнасці і паляпшэнні якасці прадукцыі. Так, ткацкая фабрыка (філіял № 2 РВТА "Чырвоны Кастрычнік") у пачатку 80-ых гг. выпускала прадукцыі больш як на 5 млн. рублёў (у цэнах таго часу). Пры гэтым выпуск прадукцыі з індэксам "Н" (навінка) складаў 46% ад агульнага аб'ёму тавараў. На прадпрыемстве працавала 430 чалавек, у тым ліку 330 — жанчын. Фабрыка вырабляла пакрывалы, хусткі, накідкі, абрусы, ручнікі. Двум відам вырабаў быў прысвоены Дзяржаўны знак якасці.

Значна павялічыў выпуск прадукцыі і палепшыў яе якасць камбінат будматэрыялаў. Гадавы аб'ём вытворчасці складаў 1 млн. 300 тыс. рублёў. Толькі адной цэглы тут выраблялася 11 млн. штук у год.

Больш за 1000 т валакна выпрацоўваў ільнозавод, а вытворчасць прадукцыі ў грашовым выражэнні складала 1 млн. 200 тыс. рублёў. На малаказаводзе вытворчасць прадукцыі дасягнула 21 тыс. т у год.

На працягу 1970—1980 гг. у раёне ў вялікіх памерах вялося будаўніцтва важнейшых аб'ектаў гаспадарчага і культурна-бытавога прызначэння сіламі ПМК-50 "Гомсельбуда" і МПМК-52 "Аблміжкалгасбуда". Дастаткова сказаць, што толькі колькасць працуючых у гэтай галіне перавышала 500 чалавек. За год яны выконвалі будаўніча-мантажных работ на суму больш як 4 млн. рублёў, што дазволіла непазнавальна змяніць цэнтральныя сядзібы калгасаў і саўгасаў, многія вёскі. За гэты час пабудаваны дабротныя, у большасці з поўнай механізацыяй усіх працаёмкіх працэсаў, жывёлагадоўчыя памяшканні, мехмайстэрні, зернясховішчы, ва ўсіх калгасах і саўгасах раёна ўзведзены адміністрацыйныя пабудовы, клубы і дамы культуры, школы і дзіцячыя садкі, выраслі жылыя дамы, пракладзены дзесяткі кіламетраў водаправодаў. Усе цэнтральныя сядзібы гаспадарак звязаны з райцэнтрам дарогамі з асфальтавым пакрыццём.

Мяняўся і знешні выгляд раённага цэнтра: будаваліся новыя вытворчыя, адміністрацыйныя і культурна-бытавыя аб'екты, шматкватэрныя жылыя дамы, заасфальтоўваліся цэнтральныя вуліцы, быў праведзены газаправод. На прыродным газе працуюць цэнтральная кацельня, спіртзавод і кацельня "Райаграпрамтэхнікі", газіфікаваны 1327 кватэр і 51 прыватны дом.

За пасляваенныя гады далейшае развіццё атрымала ахова здароўя. У раёне дзейнічаюць раённая і 4 участковыя бальніцы, 18 фельчарска-акушэрскіх пунктаў, амбулаторыя. Там працуюць 35 урачоў з вышэйшай адукацыяй і каля 160

чал. сярэдняга медыцынскага персаналу. Аддзел райвыканкома па ахове здароўя ўзначальвала Т. І. Храмянкова, а галоўным урачом райбальніцы працяглы час працаваў Я. І. Кірыенка. Яны шмат зрабілі для паляпшэння медыцынскага абслугоўвання насельніцтва.

У сферы бытавога абслугоўвання занята каля 200 чалавек. Да паслуг жыхароў Кармяншчыны 15 майстэрань па рамонту і пашыву адзення, 4 майстэрні па рамонту і пашыву абутку, 35 прадпрыемстваў грамадскага харчавання, 90 магазінаў.

У 1983 г. у раёне працавала 16 дашкольных устаноў, дзіцячая музычная і спартыўная школы, 6 дамоў культуры, 24 сельскія клубы і аўтаклуб, 24 сельскія, адна раённая і адна дашкольна-дзіцячая бібліятэкі з кніжным фондам 10 800 экземпляраў.

Непазнавальна змянілася аблічча вёсак. Людзі з упэўненасцю глядзелі ў заўтрашні дзень. Але іх надзеі перакрэсліла аварыя на Чарнобыльскай АЭС. У раёне практычна не засталося зямлі, не забруджанай радыеактыўнымі элементамі. Рэха Чарнобыля адмоўна адбілася як на развіцці эканомікі раёна, так і на стане здароўя многіх людзей (гл. "Пад знакам Чарнобыля").

У Кармянскім раёне пражывае больш за тысячу ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны. Гэтыя людзі былі на пярэднім краі не толькі ў ваенны, але і ў мірны час. Актыўная жыццёвая пазіцыя была заўсёды ўласціва Аляксандру Мінавічу Казакову, Кузьме Кандратавічу Нікіціну, Міхайлу Іванавічу Якушэнку, Мікалаю Канстанцінавічу Талкачову, Леаніду Фёдаравічу Якутовічу, Данілу Ягоравічу Прахарэнку і іншым былым воінам. Многія ўдзельнікі Вялікай Айчыннай вайны і сёння ў страі. Ветэраны з гонарам выконваюць свой пачэсны грамадзянскі абавязак — шчыра перадаюць моладзі баявы і працоўны вопыт старэйшых пакаленняў. Вялікую дапамогу ў гэтай справе аказвае ім і Кармянскі раённы савет ветэранаў вайны і працы на чале з В. Р. Прытычанкам.

Сведчаннем нязгаснай памяці ўдзячных жыхароў Кармяншчыны па тых, хто, не шкадуючы жыцця, змагаўся з ворагам, з'яўляецца і тое, што рашэннем выканкома пасялковага Савета дэпутатаў 15 чалавекам прысвоена званне "Ганаровы грамадзянін гарадскога пасёлка Карма". Сярод іх — камандзір 121-ай стралковай дывізіі В. А. Канавалаў, начальнік штаба В. Куўшыннікаў і старшыня савета ветэранаў гэтай дывізіі М. І. Захараў, арганізатар партызанскага руху на Кармяншчыне Н. А. Міхайлашаў, камандзір партызанскага атрада імя Калініна М. Р. Грызлоў, сакратар падпольнага райкома камсамола А. В. Кузьмянкоў, Герой Савецкага Саюза А. А. Філімонаў і іншыя.

Так, з пакалення ў пакаленне перадаецца жывая нітка памяці. Ратны і працоўны подзвіг старэйшых пакаленняў працягваецца ў мірных, стваральных справах сённяшняга дня, у смелых марах і планах моладзі, у імкненні народа абараніць мір і шчасце.

К. І. Пятроў

Народная асвета

Усе пасляваенныя гады ў раёне вялася ўпартая работа па ўдасканаленні і паляпшэнні сістэмы адукацыі. Яна пачалася адразу пасля вызвалення Кармяншчыны ад фашысцкіх акупантаў.

Цяжкасці ў рашэнні гэтай задачы заключаліся ў слабай матэрыяльнай базе школ, адсутнасці памяшканняў для заняткаў, а яшчэ больш — у вострым недахопе добра падрыхтаваных настаўніцкіх кадраў.

Для таго каб вырашыць кадравую праблему, на настаўніцкія курсы, арганізаваныя Наркамасветы БССР пры педагагічных інстытутах у Магілёве, Віцебску, Гомелі, Мінску, ад раёна было накіравана 30 настаўнікаў з мэтай павышэння ведаў, падрыхтоўкі для работы ў 5—7-ых класах.

Адначасова былі арганізаваны шасцімесячныя курсы пры раённым аддзеле народнай адукацыі. Загадчыкам курсаў прызначылі выкладчыка геаграфіі Кармянскай сярэдняй школы Ф. А. Кажамякіна, выкладчыкамі — сту-

дэнтаў-практыкантаў Віцебскага педінстытута, настаўнікаў Кармянскай сярэдняй школы І. Я. Таранчанку, А. А. Яўнайса, загадчыка райана М. І. Якушэнку, інспектара К. Е. Дарожку. На курсах займалася каля 30 чалавек. Многія будучыя педагогі завочна набывалі веды ў Рагачоўскім педвучылішчы. Сярод апошніх была тады і А. Е. Чэчыкава, якая потым стала заслужанай настаўніцай БССР.

На пачатку 1966/1967 навучальнага года ў 9 сярэдніх, 17 васьмігадовых, з якіх адна была дапаможнай і адна школай-інтэрнатам, школах раёна навучаліся 8341 чалавек, з іх у сярэдніх школах — 3674, васьмігадовых — 3102.

Усяго ў школах Кармяншчыны на пачатку 1966/1967 навучальнага года працавала 532 настаўнікі-выкладчыкі, 151 з якіх меў вышэйшую адукацыю, 118 — незакончаную вышэйшую. Акрамя настаўнікаў-выкладчыкаў там працавала 24 старшыя піянерважатыя і 55 выхавацеляў у групах падоўжанага дня, школе-інтэрнаце і дапаможнай школе. У раёне завершана ўсеагульнае васьмігадовае навучанне, ажыццяўляецца пераход да ўсеагульнай сярэдняй адукацыі.

Сярод кармянскіх педагогаў заслужаным аўтарытэтам і павагай сярод калег карысталіся Міхаіл Іванавіч Якушэнка, які працаваў загадчыкам райана, дырэктарам Быканскай і Кароцькаўскай школ, а з 1935 г. на працягу 20 гадоў — дырэктарам Кармянскай СШ № 1, настаўнік матэматыкі Кармянскай СШ № 1 А. А. Яўнайс, настаўнікі А. А. Усава, М. Г. Думс-Савініч, П. А. Паліцын, П. П. Караткевіч, В. І. Цыбікаў, К. Т. Пісарэнка, Н. Д. Асюлева, Р. І. Сянько, І. Р. Якуш, К. К. Клімаў, Б. С. Пладуноў і іншыя.

Адной з лепшых школ раёна лічылася Кармянская. Да вайны яна зрабіла толькі 4 выпускі, пасля вайны — больш як 40. Пры школе працаваў кансультацыйны пункт Рагачоўскага педвучылішча, дзякуючы якому многія настаўнікі школы атрымалі сярэднюю педагагічную адукацыю, што было асабліва важна ў першыя пасляваенныя гады, калі настаўніцкіх кадраў вельмі не хапала.

Пэўна, патрэбна дадаць, што пры Кармянскай СШ № 1 яшчэ ў 1935 г. была арганізавана школа для людзей старэйшага ўзросту (у наступным — школа працоўнай моладзі). Арганізатарам і кіраўніком яе доўгі час быў М. І. Якушэнка. Потым школу ўзначальвалі С. Л. Ваксман, А. Л. Сазаноўская, Р. І. Сянько.

Гордасцю беларускага народа стаў выхаванец Кармянскай школы Пётр Ціханавіч Бандарэнка. Бязвусым юнаком ён добраахвотна пайшоў на Чырвоны флот, змагаўся супраць іншаземных акупантаў.

У мірныя гады Бандарэнка паспяхова закончыў Ваенна-палітычную акадэмію. Узначальваў да гэтага часу палітупраўленне Чарнаморскага Флоту, у 1939 г. прымаў удзел у рабоце XVIII з'езда ВКП(б). У гады Вялікай Айчыннай вайны контрадмірал П. Ц. Бандарэнка быў адным з арганізатараў абароны Адэсы і Севастопаля, абаронцам Сталінграда.

Добра ведаюць на Кармяншчыне і выхаванца Лужкоўскай няпоўнай сярэдняй школы Дзмітрыя Рыгоравіча Макаранку. Ён таксама прайшоў доўгі шлях дарогамі грамадзянскай, а затым Вялікай Айчыннай войнаў. Апошнія баявыя крокі ён зрабіў у званні генерал-маёра на Далёкім Усходзе ля Ліўдоенскага заліву, непадалёк ад Порт-Артура. Удзячныя землякі ўдастоілі Д. Р. Макаранку звання ганаровага грамадзяніна г.п. Карма.

Заўсёды жаданы госць у раёне і былы выхаванец Каменскай НСШ Аляксандр Андрэевіч Філімонаў, які пасля заканчэння танкавага вучылішча ваяваў з ворагам на Украіне, у Польшчы, Чэхаславакіі, Германіі і вярнуўся з вайны Героем Савецкага Саюза. Зараз Аляксандр Андрэевіч — доктар гістарычных навук, прафесар, працуе ў Нацыянальнай акадэміі навук Рэспублікі Беларусь.

Навучэнцамі школ раёна з'яўляліся Героі Савецкага Саюза Павел Уладзіміравіч Несцяровіч, ураджэнец в. Енцы, Павел Віктаравіч Мажэйка з в. Сапажкі.

Многія выпускнікі школ раёна сталі вучонымі ў розных галінах народнай гаспадаркі. Сярод іх І.І.Акінчыц, І.Ф.Аверчанка, В.В.Барашчанка, К.М.Бандарэнка, Э.У.Бандарэнка, Б.Ц.Бацанаў, І.Я.Гай-

коў, В.К.Гардзіенка, Л.М.Давыдзенка, У.А.Кулажанка, С.Х.Карпянкоў, В.Р.Караткевіч, Л.С.Корачкін, С.С.Казлоў, П.І.Корнеў, Я. Я. Лемянкоў, В.І.Лашкевіч, В.М.Мяжэнны, І.І.Мацвеенка, М.Дз.Несцяровіч, І.М.Панчанка, А.П.Пімашэнка, Л.А.Паплаўская, У.І.Рыжанкоў, І.Р.Сцепаненка, Р.Р.Сцепаненка, Л.І.Ткачоў, І.Р.Усевіч, А.А.Філімонаў, Р.Г.Цыганкоў, Т.М.Чыкалава і іншыя.

Педагогі раёна робяць усё для таго, каб вучань авалодаў глыбокімі і трывалымі ведамі, стаў сапраўдным патрыётам Радзімы. І як вынік самаадданай працы — лепшым з лепшых прысвоена званне заслужанага настаўніка Беларусі. Гэта — Н.Д.Асюлева, Р.Р.Ганжураў, М.А.Дзмітрыеў, К.К.Клімаў, М.Ц.Лялькова, Б.С.Пладуноў, Р.І.Сянько, П.М.Сяргеенка, А.І.Чэчыкава, З.Ц.Юдзянкоў, А.А. і В.А.Яўнайсы, М.І.Якушэнка.

Многія настаўнікі ўзнагароджаны ордэнамі і медалямі Савецкага Саюза, адзначаны ганаровым знакам "Выдатнік народнай адукацыі" Саюза і Рэспублікі Беларусь.

Педагагічныя калектывы раёна праводзяць вялікую работу па патрыятычным выхаванні падрастаючай змены на баявых і працоўных традыцыях старэйшых пакаленняў, подзвігах дзядоў і бацькоў, якія ў грозны час іншаземнай навалы баранілі сваю зямлю, а затым адбудоўвалі. І першае слова тут, як заўсёды, за настаўнікамі-франтавікамі М.І.Якушэнкам, П.Т.Асюлевым, М.Ф.Ігнаценкам, К. К. Клімавым, Д.К.Ляльковым, З.Г.Усевічам, А.П.Новікавым, В.І.Бандарэнкам, В.І.Багдановічам, Р.І.Сянько і іншымі ветэранамі.

К.І.Пятроў

Дакументы сведчаць

Выпіска з пастановы бюро Кармянскага райкома КП Беларусі

ад 26 лістапада 1982 г.

О работе партийных организаций колхоза имени Лепешинского и совхоза "Богдановичи" по поддержанию инициативы животноводов колхозов имени Железнякова Кореличского и имени Кирова Шкловского районов по успешному проведению зимовки скота, увеличению производства и продажи государству продукции животноводства в зимний период 1982—83 г.

Выполняя решения XXVI съезда партии, майского (1982 г.) Пленума ЦК КПСС, животноводы колхоза имени Лепешинского и совхоза "Богдановичи" разработали и осуществляют меры по успешному проведению зимнестойлового периода содержания скота, обеспечению высокой продуктивности, широко развернули социалистическое соревнование за увеличение производства и продажи государству молока и мяса в зимний период 1982—83 г.

Животноводы совхоза "Богдановичи" обязались за период нынешней зимовки в сравнении с прошлой повысить продуктивность коров на 95 килограммов, увеличить валовое производство молока на 12% и довести до 870 тонн.

Труженики колхоза имени Лепешинского обязались получить за зимовку 171 тонну валовых привесов скота, или на 10% больше, чем в стойловый период 1981—82 года, реализовать мяса на 100 га сельхозугодий по 38 центнеров, продать его государству 150 тонн, увеличить среднесуточные привесы крупного рогатого скота на откорме на 140 граммов и довести их до 650 граммов.

В целях достижения намеченных рубежей по производству и продаже государству продукции животноводства в хозяйствах создана хорошая кормовая база, организовано эффективное использование кормов, своевременно подготовлены к работе в зимних условиях животноводческие помещения, кормоцехи, машины и оборудование ферм. Главное внимание животноводов сосредоточено на рациональном использовании заготовленных кормов. На каждой ферме созданы звенья по доставке и приготовлению кормов. Разработаны условия социалистического соревнования, утверждены временные партийные формирования, депутатские посты, посты народного контроля. До каждого животновода доведены задания. Штабом

информации будут ежедневно подводиться итоги трудового соперничества и широко освещаться в оперативной наглядной агитации.

Бюро райкома КП Беларуси постановляет:

1. Одобрить работу партийных организаций, правления колхоза имени Лепешинского и дирекции совхоза "Богдановичи" по успешному проведению зимовки скота, увеличению производства и продажи государству продукции животноводства в зимний период 1982–83 года.

2. Сосредоточить главное внимание руководителей, специалистов, всех животноводов колхозов и совхозов на повышении эффективности отрасли животноводства, рациональном использовании кормов на каждой ферме. Создать звенья по подвозу и приготовлению кормов, организовать их четкую работу...

Повысить уровень организации и действенности социалистического соревнования...

Обеспечить выполнение каждым хозяйством планов и социалистических обязательств по производству и продаже государству животноводческой продукции.

Секретарь Кормянского райкома КП Беларуси *М.Игнатенко*

Пастанова XIII пленума Кармянскага райкома КП Беларусі

ад 18 сакавіка 1983 г.

Задачи партийных организаций районов по повышению роли трудовых коллективов в борьбе за эффективность и качество работы, дальнейшее укрепление трудовой и производственной дисциплины

Заслушав и обсудив доклад первого секретаря райкома партии тов. Игнатенко М. В., пленум райкома КПБ отмечает, что, выполняя решения XXVI съезда партии, последующих Пленумов ЦК КПСС, РК КПБ, первичные партийные организации усилили свое внимание к решению вопросов по повышению эффективности и качества работы, укреплению партийной, трудовой и производственной дисциплины. Повысился уровень руководства хозяйственным и культурным строительством. Совершенствуется внутрипартийная работа и работа с людьми. В районе приняты конкретные меры по усилению роли трудовых коллективов в борьбе за эффективность и качество работы, укреплению организованности, деловитости и дисциплины.

Промышленные предприятия, строительные организации успешно выполнили план двух лет пятилетки по основным технико-экономическим показателям. Обеспечен прирост объема производства и рост производительности труда. В 1982 году увеличен выпуск промышленной продукции со знаком качества на 47% против планового задания.

Возросли объемы строительно-монтажных работ. Дальнейшее развитие получили торговое и бытовое обслуживание, связь, транспорт и здравоохранение. Повысилась эффективность сельскохозяйственного производства. Среднегодовое производство валовой продукции в одиннадцатой пятилетке по сравнению с десятой возросло на 8,6%. Продажа зерна государству увеличилась в 1,9 раза, картофеля — на 20,4%, молока — на 5,7%.

Вместе с тем пленум райкома КПБ отмечает, что отделы райкома партии, многие первичные парторганизации слабо заботятся о повышении результативности и качестве организаторской и массово-политической работы в трудовых коллективах. Не всегда уделяют должное внимание созданию необходимых условий для плодотворного труда и активного отдыха рабочим, колхозникам и служащим. Медленно внедряются в производство прогрессивные технологии, передовые формы организации и оплаты труда.

В партийных организациях колхозов "Родина", "Коммунист", совхозов им. Володарского, им. Чапаева, "Райсельхозхимии", райпо ДЭУ-205 принижена роль трудовых коллективов в борьбе за укрепление трудовой и производственной дисциплины... В борьбе с этими негативными явлениями медленно повышается роль профсоюзных и комсомольских организаций, советов бригад, товарищеских судов, групп и постов народного контроля, недостаточно используются предусмотренные законом административные меры.

Отдельные парторганизации не добились, чтобы коммунисты занимали авангардную роль на производстве. В 1982 году многие производственные подразделения не обеспечили выполнение принятых обязательств. Коллектив комбината бытового обслуживания годовой план по реализации бытовых услуг населению выполнил только на 97,6%. Колхозами и совхозами не обеспечено выполнение плана двух лет пятилетки по продаже государству картофеля, льноволокна, мяса.

Пленум райкома КП Беларуси постановляет:

1. Бюро райкома КПБ, первичным партийным организациям направить усилия трудовых коллективов на успешную реализацию решений XXVI съезда КПСС, майского и ноябрьского (1982 г.) Пленумов ЦК КПСС, на дальнейшее повышение их роли в борьбе за эффективность и качество работы, укрепление трудовой и производственной дисциплины, воспитание коммунистического отношения к труду, мобилизации всех тружеников района на успешное выполнение государственных планов и социалистических обязательств 1983 года и пятилетки в целом.

2. Отделам райкома партии, первичным организациям, Совету районного агропромышленного объединения и исполкомам сельских Советов народных депутатов, руководителям колхозов и совхозов принять конкретные меры по обеспечению эффективного и рационального использования земли, капиталовложений, внутренних резервов, направить их на дальнейшее повышение урожайности всех сельскохозяйственных культур, укрепление кормовой базы, повышение продуктивности общественного животноводства. Разработать и осуществить дополнительные меры по быстрейшей ликвидации отставания нерентабельных и низкорентабельных хозяйств. Неотложной задачей считать организованное завершение зимовки скота, всего комплекса работ, связанных с проведением весеннего сева в оптимальные сроки при высоком качестве.

3. Отделам райкома КПБ, партийным, профсоюзным и комсомольским организациям в своей повседневной работе руководствоваться предложениями и выводами, содержащимися в речах и выступлениях Генерального секретаря ЦК КПСС тов. Андропова Ю. В., настойчиво совершенствовать организацию, содержание, формы и методы идеологической и политико-воспитательной работы в современных условиях.

4. Первичным партийным организациям систематически анализировать состояние идейно-воспитательной работы в трудовых коллективах. Повысить спрос и ответственность руководителей идеологических организаций за порученное дело. Уделять больше внимания соблюдению единства идейно-политического, трудового и нравственного воспитания...

5. Партийным, профсоюзным и комсомольским организациям, хозяйственным руководителям, исполкомам Советов народных депутатов всемерно улучшать воспитание рабочих и колхозников, инженерно-технических работников и служащих в духе строжайшего соблюдения государственной и трудовой дисциплины, порядка и организованности...

6. Обязать партийные, профсоюзные и комсомольские организации повысить воспитательную роль трудовых коллективов в формировании у каждого человека коммунистического отношения к труду, рационального использования материальных ресурсов.

Совершенствовать работу по повышению роли собраний, производственных совещаний, дней цехов, бригад, участков, механизаторов, животноводов, общественных отделов кадров, товарищеских судов, добровольных народных дружин в коммунистическом воспитании трудящихся.

7. Партийным организациям последовательно сочетать политическое просвещение и обучение тружеников с их активным вовлечением в общественно полезный, производительный труд.

Организовать глубокое изучение слушателями системы партийной и комсомольской учебы, экономического образования, решений партии и правительства по улучшению хозяйственного механизма и усилению его воздействия на эффективность и качество производства. Совершенствовать практику изучения, обобщения и распространения опыта передовиков и новаторов производства, трудовых коллективов.

8. Отделам РК КПБ, партийным организациям сосредоточить усилия всех общественных организаций на обеспечении комплексного подхода к решению воспитательных задач по созданию в трудовых коллективах атмосферы взаимовыручки, доброжелательности, сочетающихся с принципиальностью и нетерпимостью к антиобщественным явлениям...

9. Первичным парторганизациям, исполкомам Советов народных депутатов больше внимания уделять организации и содержательному использованию свободного времени рабочими, колхозниками, молодежью.

В воспитательной работе шире использовать возможности культутпросветучреждений. В клубах, библиотеках чаще организовывать литературные вечера, диспуты, устные журналы, встречи с ветеранами войны и труда, передовиками производства, активизировать работу художественной самодеятельности.

10. Партийным, профсоюзным и комсомольским организациям, советским и хозяйственным органам совершенствовать коммунистическое воспитание молодежи...

Шире использовать такие формы приобщения юношей и девушек к жизни коллективов, их традициям, как торжественные посвящения в рабочие, наставничество. Расширять сеть спортивных сооружений, активнее привлекать молодежь к занятиям физкультурой и спортом.

11. Редакции районной газеты "Заря над Сожем", районному радиовещанию широко освещать вопросы повышения роли трудовых коллективов в борьбе за эффективность и качество работы, воспитание коммунистического отношения к труду, передовой опыт укрепления трудовой и производственной дисциплины, пропагандировать социалистический образ жиз-

ни, показывать гражданственность и патриотизм советского человека, его труд на благо Родины, подвергать критике лиц, совершающих антиобщественные поступки.

Секретарь Кормянского райкома КП Белоруссии *М.Игнатенко*

Выпіска з рашэння выканаўчага камітэта Кармянскага раённага Савета народных дэпутатаў

ад 19 сакавіка 1986 г.
г.п. Карма

О работе отдела культуры по организации досуга населения, внедрению в быт новых гражданских обрядов и праздников

Заслушав и обсудив отчет заведующего отделом культуры т. Борисовца А. М., исполком районного Совета народных депутатов отмечает, что отдел культуры, руководствуясь постановлением ЦК КПСС "О мерах по улучшению использования клубных учреждений и спортивных сооружений", проводит определенную работу по организации досуга населения, внедрению в быт новых гражданских обрядов и праздников. Несколько укрепилась материальная база клубов и библиотек.

За одиннадцатую пятилетку капитально отремонтировано 10 учреждений культуры, в 5 произведен текущий ремонт. На ремонт и оснащение очагов культуры использовано 367 тыс. рублей. С целью укрепления культпросветучреждений кадрами в районе разработана и утверждена целевая программа "Кадры" до 1990 года. Улучшилось содержание массово-политической и культурно-просветительной работы. В районном Доме культуры работает литературно-музыкальная гостиная, клуб молодой семьи. Хорошо поставлена работа по организации досуга населения и внедрению в быт гражданских обрядов и праздников в Каменском, Барсуковском сельских Домах культуры, Хизовском и Лужковском клубах, Литвиновичской и Каменской библиотеках.

Вместе с тем исполком районного Совета народных депутатов отмечает, что в работе отдела культуры имеются существенные недостатки и упущения. Не принимаются эффективные меры по развитию и укреплению материальной базы учреждений культуры, укреплению их квалифицированными кадрами.

8 учреждений культуры нуждаются в капитальном ремонте, низок уровень идейно-художественного оформления многих очагов культуры. В ряде клубных учреждений ощущается недостаток мебели, оборудования, сценических костюмов. Из числа работников клубов и библиотек только 48, или 52%, являются специалистами, в т.ч. среди клубных работников — 45%.

Отдел культуры глубоко не вникает в содержание работы учреждений культуры, слабо привлекает к совершенствованию форм и методов их работы депутатский актив. В Борово-Будском, Зятковичском, Хлевнянском клубах, Кляпинской, Березовской, Дубовицкой библиотеках массовые мероприятия проводятся не регулярно. Не в полную силу работает культурно-спортивный комплекс... Не выработана четкая система организации культурного обслуживания жителей малонаселенных пунктов, не имеющих культпросветучреждений. Недостаточно используются возможности учреждений культуры для правового и нравственного воспитания трудящихся. В борьбе с пьянством и алкоголизмом недостаточно используются такие формы работы, как безалкогольные свадьбы, торжественные регистрации новорожденных, проводы в ряды Советской Армии, смотры коллективов художественной самодеятельности по жанрам, праздники улиц, деревень и т.д.

Исполком районного Совета народных депутатов решил:

1. Обратить внимание заведующего отделом культуры т. Борисовца А. М. на недостаточную работу учреждений культуры по организации досуга населения, внедрению в быт новых гражданских обрядов и праздников, их слабую материальную базу.

2. Контроль за выполнением данного решения возложить на заместителя председателя райисполкома т. Матвеенко В. Е.

3. Отделу культуры (т. Борисовец А. М.) проинформировать о выполнении настоящего решения к 1.1.87 г.

Председатель исполкома *Е.Т.Барабанов*
Секретарь исполкома *П.Д.Аношко*

Добры дзень, роднае поле!

...Трактар спыніўся. Механізатары выйшлі з кабіны, паглядзелі ўдалячынь. На тварах радасць. Перад іх вачыма шырокім палатном раскінулася калгаснае поле. Толькі ўзаратае, яно абдавала гэтых людзей асаблівай свежасцю і араматам.

Паразмаўляўшы аб калгасных справах, трактарысты прыселі на баразну, закурылі. Сонца хілілася да гарызонту. Дзесьці высока ў небе заліваўся вясёлым спевам жаваранак. Паветра напаўнялася вячэрняй прахалодай.

Людзі двух пакаленняў. Розныя ў іх жыццёвыя біяграфіі. Павел Цімафеевіч Ларчанка стаў першым трактарыстам у калгасе. Як кажуць, сам быў настаўнікам і вучнем. Але сталёвы конь працаваў амаль без прастояў. Вучыў і другіх майстэрству. Прыбягаў на поле і самы старэйшы сын — Васіль. Колькі радасці было ў хлопца, калі браў у рукі рычагі кіравання... Іншы раз яны суткамі былі на полі.

Аднойчы маці напала на абодвух:

— Сам пыл глытаеш без адпачынку і хлопцу не даеш спакою. Паспее яшчэ гэтага паспытаць.

Павел Цімафеевіч настойваў на сваім.

— Не, маці, згоды ў нас не будзе. Беларучкамі дзяцей сваіх выхоўваць не буду. Я хлебароб. Ім будзе і сын.

Планам Паўла Цімафеевіча Ларчанкі перашкодзіла вайна. Трактарыст стаў танкістам. На баявой машыне граміў ворага на розных участках фронту. Нянавісць да фашыстаў, жаданне вызваліць сваю родную зямлю і вярнуцца зноў да мірнай працы ўзбройвалі яго новай сілай і мужнасцю. Некалькі разоў прыйшлося пакідаць палаючы танк. Раненні, апёкі. Але зноў і зноў станавіўся ў строй. Перамогу сустрэў у Берліне. Праз год вярнуўся ў родныя мясціны. Тут ужо ішло аднаўленне гаспадаркі. Радасна сустрэлі яго вяскоўцы. Адразу зайшоў старшыня праўлення калгаса Кузьма Кандрацьевіч Нікіцін.

— Ну што, Павел Цімафеевіч, пачнём усё занава, — прамовіў ён. — Адпачні крыху — і за справу.

— Адпачынку не будзе, Кузьма Кандрацьевіч, — адказаў франтавік. — Не той зараз час...

— Тата, і я з табой, — умяшаўся ў размову Васіль. — Столькі цябе чакаў!

— Больш, Васіль, табе не прыйдзецца чакаць. Ворагі не ступяць на нашу зямлю, хлеб будзем расціць спакойна, — прамовіў бацька. — Заўтра пойдзем у поле, сынок.

Прайшло шмат часу. Павел Цімафеевіч з сынам па-ранейшаму працуюць разам. Ужо некалькі год займаюць першае месца сярод механізатараў калгаса “Камуніст”.

...Пачынаецца новы працоўны дзень. Павел Цімафеевіч з сынам крочаць у напрамку трактарнай базы. Адтуль ужо даносіцца ракатанне матораў. Іх рэха зліваецца са звычайнымі словамі бацькі і сына: “Добры дзень, людзі і поле!”

В. Міхайлаў

Працавітая сям’я

У сельскім клубе ўрачыста. Вядучая вечара хвалявалася. Яшчэ б! Столькі вачэй, столькі позіркаў на яе скіравана. Яна нясмела ўзяла ліст паперы і пачала гучна чытаць:

— Паважаныя працаўнікі калгаса імя Дзімітрава, шаноўныя члены праўлення і клубныя работнікі! У сваім пісьме вы прасілі расказаць аб тым, як служыць ваш зямляк Уладзімір Міхайлавіч Жлоба. Служыць добра, добра служыць! Усім вам, дарагія Валодзевы аднавяскоўцы, вялікае дзякуй за гэтага хлопца, салдата. Я, як камандзір вайсковай часці, асабліва хачу выказаць вялікую падзяку бацькам — Міхаілу Іванавічу і Вользе Дзмітрыеўне Жлобам.

Сляза ў маці скацілася, пабегла па шчацэ, а ў бацькі ўсмешка расплылася, засвяцілася вясёлкай.

Шасцёра дзяцей, шасцёра немаўлятак. Начэй недаспаных колькі! Выраслі, паднялі на ногі кожненькага, не на вузкую сцежку жыццёвую, а на дарогу шырокую, светлую мацярынскай і бацькоўскай спагадаю вывелі.

— Думаеце, што адзін толькі Валодзька, пра якога камандзір добра напісаў, такі? Усе дзеці, дзякуй Богу, добрыя ў нас удаліся, — гаворыць Міхаіл Іванавіч. — У нас ужо сямёра ўнукаў. Ці наведваюць? А як жа! Трэба бульбу пасадзіць — усёй грамадой збіраюцца. Ды не толькі прыязджаюць дапамагчы. Вось быў у мяне юбілей. Столькі падарункаў навезлі, столькі добрых слоў сказалі! Хіба гэта не радасць?! Мы з маці таксама іх праводзім у дарогу не з пустымі рукамі. Дзякуй Богу, у нас усё ёсць. Кароўку трымаем, парсючкі ёсць, птушка розная. Словам, дапамагаем.

...Старшыня праўлення калгаса Яўген Мікалаевіч Вараб'ёў можа шмат расказаць і пра Міхаіла Іванавіча, і пра яго жонку.

— У жывёлагадоўлі Міхаіл Іванавіч працуе з 1960 г. І ўвесь гэты час — пастухом, — зазначае кіраўнік гаспадаркі. — Пасвіў кароў, цялят, а калі абзавялася гаспадарка авечкамі, стаў чабаном. І жонка яму ва ўсім дапамагала. Магчыма, і па сённяшні дзень пасвіў бы калгасны статак Жлоба. Але здарылася так, што свінар Васіль Вайцянкоў быў прызначаны малаказборшчыкам. Задумаліся тады праўленцы, кім жа яго замяніць. На Жлобе спыніліся. Спыніліся — і не памыліліся. Яму не трэба напамінаць аб тым, калі неабходна перавозіць свіней у летнія лагеры. Пра зялёнку дбае. Яшчэ досвіткам у летнія дні ён шыбуе на канюшыннае поле, каб накасіць травы для жывёлы. А надыходзіць восень, паяўляецца яшчэ больш клопатаў. Трэба ж як след падрыхтаваць жывёлагадоўчыя памяшканні для работы ў зімовых умовах. Усё робіць сваімі рукамі, не спадзяецца, што хтосьці прыйдзе яму на дапамогу.

У Жлобаў шмат ганаровых грамат, падзяк. Штогод ім уручаюць прэміі. І яшчэ адна радасная падзея адбылася ў Міхаіла Іванавіча: на агульным сходзе яму прысвоена ганаровае званне "Заслужаны калгаснік". А гэта званне многае значыць. Тут дабаўка і да пенсіі, і бясплатнае выдзяленне раз у год аўтатранспарту для перавозкі паліва. Словам, чалавек у пашане.

С. Лопуць

Тваё сыны, Кармяншчына

Нарадзіўся М. Я. Ананенка, будучы важак бальшавікоў Кармяншчыны, у 1905 г., калі палыхала першая руская рэвалюцыя, у беднай, шматдзетнай сялянскай сям'і (разам з ім раслі 5 братоў і 2 сястры). З ранніх гадоў спазнаў хлопец усю горыч паднявольнай сялянскай працы. Даводзілася яму і пастушком грамадскага статка пабыць, і ў кулакоў спаўна пабатрачыць.

У свой час у лісце да мяне яго сучаснік і сябар (ён тады працаваў сакратаром райвыканкома), ды і сусед А. В. Кузьмянкоў (да вайны сем'і Ананенкаў і Кузьмянковых жылі ў адным доме) паведамляў:

— Характар у Макара Якаўлевіча быў няпросты, ён ніколі не ішоў на прымірэнне, калі быў упэўнены ў сваёй праваце. Душэўныя якасці гэтага чалавека заўсёды гарнулі да яго моладзь. Да яго ішлі за дапамогай і парадай. І калі ў 1929 г. пры сельскім Савеце ў в. Куракаўшчына была створана камсамольская ячэйка, сакратаром яе аднагалосна быў выбраны сапраўдны лідэр вясковай моладзі 24-гадовы Макар Ананенка.

Камсамольскі важак стаў галоўным запявалам арганізацыі па стварэнні ў кожнай вёсцы чырвоных куткоў, хат-чытальняў, забяспечваў іх абсталяваннем, плакатамі, літаратурай. Ён умела падбіраў з ліку маладзёжнага актыву агітатараў, чытальнікаў газет, кіраўнікоў гурткоў мастацкай самадзейнасці...

Ён першым у раёне справіў "чырвонае" камсамольскае вяселле без царквы, папоў і без ... гарэлкі. У той час гэта быў рызыкоўны крок, таму што кулацка-папоўскія падпявалы разгарнулі вакол гэтага вяселля раскілзаную прапаганду, усяляк ахайвалі сам працэс, нават пагражалі расправай. Але як бы там ні было, Макар Якаўлевіч атрымаў вялікую маральную і палітычную перамогу. Дарэчы, ні раней, ні пасля сам ён ніколі не ўжываў спіртных напояў і вельмі непрымірыма ставіўся, калі гэта дазвалялі сабе падначаленыя і саслужыўцы.

У далейшым Макар Якаўлевіч працаваў на адказных кіруючых гаспадарчых пасадах у раёне. Быў старшынёй камітэта

беднаты, кіраваў крэдытным таварыствам, узначальваў раённы спажывецкі саюз, працаваў упраўляючым раённай канторы па зерненарыхтоўках і ўпаўнаважаным камітэта нарыхтовак СССР па Кармянскаму раёну. А з пасады дырэктара Кармянскай машынна-трактарнай станцыі быў абраны, як ужо гаварылася, у 1939 г. першым сакратаром РК КП(б)Б.

Гэта быў кумір камуністаў, аўтарытэт яго быў найвялікшым і непахісным. Прыцягвалі сціпласць і даступнасць важака партыйцаў — дзверы яго кабінета былі адчынены для ўсіх і заўсёды.

Перспектыўнага кіраўніка заўважылі, і ў пачатку 1941 г. ён быў накіраваны ў Маскву, на курсы чырвонай прафесуры. Тут яго і застала вайна з Германіяй. Макар Якаўлевіч ідзе на фронт, становіцца палітработнікам.

“Калі пачалася фашысцкая агрэсія, мы яшчэ атрымалі пісьмо з фотаздымкам, — прыгадвае сын, жыхар в. Куракаўшчына В.М. Ананенка. — Там ён быў у званні капітана. Потым — два гады няведання. І толькі калі вызвалілі Карму восенню 1943-га, бацька прыслаў пісьмо і дзве фатаграфіі. З яго мы даведаліся, што маёр Ананенка ваяваў у якасці намесніка камандзіра танкавага палка. Разам са сваім злучэннем вызваляў Днепрапятроўск, Харкаў, Кіравагард...”

Васіль Макаравіч на гэтым слове сцішвае расказ, задумваецца. Яго можна зразумець: там, пры вызваленні Кіраваграда, 8 студзеня 1944 г., абарвалася жыццё палымянага камуніста і патрыёта сваёй Радзімы, адважнага афіцэра і выдатнага чалавека Макара Ананенкі.

Але сям'я, што заставалася ў Карме, даведалася аб гэтым горы і вялікай страце толькі ўлетку 1944-га, калі прыйшла жахлівая пахаванка, у якой значылася няпэўнае “прапаў без вестак...”.

А праз лічаныя месяцы надышла чарга ісці на фронт і сыну Васілю. Яго прызвалі пад Оршу ў снежні 1944-га. Адтуль пасля “вучэбкі” трапіў у пяхоту, а потым у пантанёрную часць. Перамогу сустрэў у якасці шафёра-пантанёра, але служыць давялося амаль 7 гадоў: толькі ў ліпені 1951-га вярнуўся дамоў.

Сваёй грамадзянскай цывільнай біяграфіяй Васіль Макаравіч можа ганарыцца: ён дастойна працягнуў справу бацькі. У яго толькі адзін запіс у графе “месца працы” — “Райаграпрамтэхніка” і незлічоная кольказсць — у раздзеле “Заахвочванні”. Яму ўручаны знак “Выдатнік Дзяржкамсельгастэхнікі СССР”, прысвоена званне “Выдатнік сельскай гаспадаркі Беларусі”, узнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, цэлым шэрагам медалёў. А розных значкоў, падзяк, ганаровых грамат — проста не злічыць.

Многія з гэтых рэгалій — за выдатную працу на працягу 45 (!) сезонаў на хлебнай ніве, бо кожны год, як толькі надыходзіла жніўная пара, Васіль Макаравіч садзіўся на камбайн і вёў барацьбу за хлеб так, як змагаўся і загінуў на полі бою смерцю героя легендарны сын Кармяншчыны М. Я. Ананенка.

Р.Ганжураў

За газетным радком...*

Па старонках раённай газеты “Авангард” за 1946—1954 гг.

1946 г., 23 чэрвеня

Жанчыны косяць

Калі абвясцілі, што пачынаецца касавіца лугоў, сабраліся 5 калгасніц з калгаса імені Чапаева Куракаўскага сельсавета і пачалі гутарыць, як лепш да яе падрыхтавацца.

* Мова арыгінала захоўваецца.

Перш за ўсё яны прывялі ў парадак косы, малаткі, бабкі, падрыхтавалі граблі, а як пачаўся сенакос, першымі пайшлі на луг. Кожны дзень можна бачыць гэту жаночую брыгаду ў складзе: Лешчанка Ольгі, Лешчанка Ганны, Кручковай Ніны, Бісюковай Д., Бабковай Н. Праз некаторы час да іх далучылася і настаўніца Малаткова Ольга. Такім чынам, у сучасны момант брыгада складаецца з 6 чалавек.

Роўнымі радамі лажыцца трава, падрэзаная іх косамі. З кожным днём павялічваецца плошча скошанай нівы. Брыгада хоць і жаночая, але нормы выпрацоўкі перавыконваюцца. Замест 0,25 га яны скашваюць па 0,35 га кожная.

У час перапынку настаўніца Малаткова чытае сваім супрацоўніцам газету, праводзіць з імі гутаркі.

А пасля гутаркі калгасніцы, падбадзёраныя добрымі газетнымі весткамі, з яшчэ большай энергіяй прадаўжаюць касавіцу.

Е. Бандарэнка

1946 г., 14 ліпеня

Камуніст на чале калгаса

Камуніст Кузьма Нікіцін з 1941 года граміў варожыя полчышчы на розных напрамках, у баях за радзіму быў некалькі раз ранен і ў канцы 1945 года прыйшоў у сваю родную вёску Дубавіца.

Калгаснікі сельгасарцелі "Чырвоны добраволец" з радасцю сустрэлі свайго земляка. Не даўшы яму адпачнуць і тыдня, на агульным сходзе калгаснікі заявілі:

— Сам бачыш, Кузьма, дрэнныя справы ў калгасе. Давяраем табе кіраваць нашай гаспадаркай...

І былы франтавік Кузьма Нікіцін стаў на чале калгаснай гаспадаркі. Справы ў калгасе ён прыняў у заняпадзе... Перш за ўсё таварыш Нікіцін мабілізаваў калгаснікаў на нарыхтоўку дастатковай колькасці кармоў для жывёлы. Пасля ўпартых старанняў кармавая база ў калгасе была створана, што дазволіла калгасу зменшыць засыпку збожжа на фураж.

Сваю работу Нікіцін пачаў не адзінокім. Ён у кароткі час змог скалаціць калгасны актыў...

Палявыя работы калгас распачаў дружна і арганізавана. Ён адным з першых у раёне закончыў веснавую сяўбу, засеяўшы 194 гектары замест 170 па плану. На ворыве былі скарыстаны не толькі коні, але і буйная рагатая жывёла.

Адразу ж пасля заканчэння палявых работ старшыня калгаса стварыў спецыяльную брыгаду, якая штодзён працавала на ўздыме папараў. Зараз папары на плошчы ў 120 гектараў падняты поўнасцю і прайшлі належную культывацыю.

Старшыня калгаса — камуніст Нікіцін змог дабіцца ад калгаснікаў глыбокай зацікаўленасці ў развіцці арцельнай гаспадаркі, давёў да іхняй свядомасці, што яны самі з'яўляюцца гаспадарамі свайго шчасця...

Гэта яскрава паказала сенаўборка. За шэсць рабочых дзён калгаснікі скасілі і застагавалі 83 гектары сенажаці. Лепшыя касцы Ісанкоў Аўрам, Сенькоў Павел, Піскуноў Ефім, Нікіцін Еўгеній, Карнаушэнка Цімох, Паўтарычэнка Емельян, Кажура Сідар, Карнаушанка Ніканор штодзённа выкашвалі па 0,60—0,65 гектара. Ды наогул усе калгаснікі, працаваўшыя на сенажаці, перавыконвалі нормы выпрацоўкі, што дало магчымасць да 3 ліпеня поўнасцю закончыць сенаўборку і разлік з дзяржавай.

Зараз калгаснікі, закончыўшы бягучыя сельскагаспадарчыя работы, заклапочаны ў тым, каб па-гаспадарску сустрэць уборку хлябоў. У гэтых мэтах яны рамантуюць уборачны інвентар, амбары, гумно, падрыхтоўваюць ёўні і інш...

Г. Яўгеньеў

1947 г., 23 кастрычніка

Радасныя вынікі самаадданай працы

Усе сельскагаспадарчыя работы ў гэтым годзе праведзены арганізавана, у лепшыя тэрміны. У выніку дружнай працы ўсіх калгаснікаў і калгасніц з кожнага гектара атрымана на 2—2,5 цэнтнера збожжа больш, чым у мінулым годзе. Бульбы атрымана ў сярэднім па 136 цэнтнераў з гектара.

Калгас добрасумленна выканаў сваю першую запаведзь, здаўшы дзяржаве 2,175 пуда хлеба і 2,400 пуда бульбы. Закончыўшы абмалот ураджаю, мы поўнасцю засыпалі насенны і страхавы фонды з разліку асвaення ў 1948 годзе даваеннай пасеўнай плошчы.

На працадні калгаснікам авансам выдан хлеб, бульба, гародніна, сена і салома для жывёлы. За год на працадзень будзе размеркавана па 500 грамаў збожжа, 3 кілаграмы бульбы,

300 грамаў гародніны і інш. На працадні можна было размеркаваць больш хлеба і бульбы. Але калгаснікі на агульным сходзе рашылі прадаць частку бульбы і збожжа і на вырачаныя грошы набыць 10 цёлак для ўкамплектавання малочнатаварнай фермы.

Клапоцячыся аб ураджаі будучага года, мы пасеялі даваенную плошчу азімага жыта — 120 га, з іх 100 га радковым спосабам. Пад зябліва ўзарана 130 га.

Такім чынам, падводзячы коратка вынікі работы ў бягучым годзе, можна цвёрда сказаць, што пералом у справе пасляваеннага аднаўлення калгаса дасягнут, створаны ўсе прадпасылкі для таго, што калгас зараз хуткімі тэмпамі пойдзе ўгару. У 1948 годзе будзе пасеяна яравых культур каля 270 га, супроць 160 га ў гэтым годзе.

Гаворачы аб дасягненнях калгаса ў гэтым годзе, нельга не сказаць аб нашых лепшых людзях. Усеагульнай павагай карыстаюцца старыкі: калгаснікі Старавойтаў Павел і Самастроенка Мікалай. На палявых работах Старавойтаў выпрацаваў 357 працадзён, Самастроенка — 385 працадзён. Самааддана працуюць калгаснікі Зарубанаў Васіль, інвалід другой групы Кажамякін Жорж, Матвеенка Пётр, калгасніцы Чумакова Глаша, Чумакова Поля.

Вялікую дапамогу ў правядзенні важнейшых сельскагаспадарчых работ калгасу аказала Кармянская МТС, якая добрасумленна выканала свае дагаворныя абавязацельствы.

Ф. Ананенка,
старшыня калгаса "Чырвоны Акцябр" Куракаўскага сельсавета

1949 г., 3 сакавіка

Народная настаўніца

Варвара Іванаўна Цыбікава нарадзілася ў 1900 годзе ў беднай сялянскай сям'і. Каб зарабіць на кавалак хлеба, яна вымушана была яшчэ зусім маленькай дзяўчынкай пайсці працаваць нянькай да кавaля Шапавала, які жыў у вёсцы Навасёлкі. Ад цямна да цямна працавала яна два гады за кавалак хлеба. Не лепшым было яе жыццё і ў пана Цітовіча, а затым у пані Случаноўскай.

Беднасць, беспраўе не дае магчымасці Варвары Іванаўне ажыццявіць сваю мару аб вучобе. Яшчэ з дзіцячых год яна марыла вывучыцца настаўніцай, а затым вучыць дзяцей беднякоў, такіх, якой была сама.

Толькі Вялікая Кастрычніцкая рэвалюцыя адкрыла дзверы навучальных устаноў для дзяцей працоўных. Ажыццявілася заветная мара Варвары Іванаўны. У 1925 годзе закончыла яна педагагічны тэхнікум, і вось ужо на працягу 23 год безперарыўна працуе настаўніцай. Былыя вучні Варвары Іванаўны ўжо самі працуюць настаўнікамі, медыцынскімі работнікамі і інш. Вось, напрыклад, Усевіч Зінаіда Грыгораўна працуе настаўніцай Кармянскай сярэдняй школы, Бандарэнка Ліда — акушэркай Кармянскай бальніцы, Драздоў Генадзій і Ісачанка Мікалай — афіцэры Савецкай Арміі.

Савецкі Урад высока ацаніў заслугі Варвары Іванаўны Цыбікавай у справе навучання і выхавання дзяцей. У сувязі з трыццацігоддзем Беларускай ССР Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР узнагародзіў Цыбікаву Варвару Іванаўну — настаўніцу Зенькаўскай пачатковай школы ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцягу.

В. Ландышаў

1949 г., 1 снежня

Былое і сучаснае вёскі Струмень

У кастрычніцкія дні 1943 года Савецкая Армія выгнала нямецкіх захопнікаў з вёскі Струмень. Адступаючы пад ударамі Савецкай Арміі, нямецкія варвары поўнасцю знішчылі ўсе грамадскія пабудовы калгаса і вёскі. Знішчана звыш 40 дамоў калгаснікаў.

З першых жа дзён вызвалення савецкія людзі прыступілі да адраджэння родных гарадоў. За кароткі час у вёсцы Струмень былі адноўлены калгас, адбудаваны грамадскія пабудовы, дамы калгаснікаў.

Калгас імя Варашылава асвоіў поўнасцю даваенную пасеўную плошчу ў 320 гектараў, пабудован амбар, канюшня, кароўнік, цялятнік, кузня. Калгас мае 18 коней і 57 галоў буйной рагатай жывёлы. Кожны калгасны двор мае ў асабістым карыстанні кароў, свіней, авец і птушку.

Выраслі людзі калгаснай гаспадаркі. За гады Савецкай улады з вёскі Струмень выйшлі настаўнікі, урачы, спецыялісты сельскай гаспадаркі, афіцэры Савецкай Арміі і іншыя.

Вёска Струмень жыве паўнакроўным жыццём. Тут, каля сельскага Савета, ёсць ізба-чытальня, адноўлена і працуе сямігадовая школа, бальніца, аптэка, хлебапякарня, сельскі магазін, лясніцтва, паштовае аддзяленне. З раённым цэнтрам маецца тэлефонная сувязь. Амаль кожны калгасны двор выпісвае газеты.

Як і ўвесь беларускі народ, струменьцы дзейсна рыхтуюцца да 30-годдзя БССР. У ізбычытальні і калгасах праводзяцца гутаркі і даклады. Дзень беларускага народа калгасы сустрэлі датэрміновым выкананнем плана лесанарыхтовак і лесавывазак.

В. Ушаў

1954 г., 4 лютага

За круты ўздым усіх галін калгаснай вытворчасці (Са справаздачна-выбарчага сходу калгаса імя Кагановіча)

У мінулым годзе сельгасарцель імя Кагановіча атрымала зусім нізкі ўраджай усіх сельскагаспадарчых культур... З кожнага гектара яравой пшаніцы сабрана ўсяго па 3,6 цэнтнера зерня, ячменю і жыта — яшчэ менш. У чым прычына такой нізкай ураджайнасці?

З года ў год у глебу не ўносіцца неабходнай колькасці ўгнаення. У 1953 годзе пад збожжавыя і бульбу трэба было вывезці 5.550 тон гною і 3 тысячы тон торфу. Вывезлі ж толькі 1.950 тон гною і 1.273 тоны торфу. Сяўба была праведзена са спазненнем некандыцыйным насеннем. Сеялі ў большасці ўручную, не прымянялі перадавыя метады: перакрыжаванай сяўбы збожжавых і квадратна-гнездавой пасадкі бульбы. Севазварот уведзен фармальна. У яго палях не сеюць траў, лубіну...

Вельмі нізкая працоўная дысцыпліна. Многія калгаснікі не дастойны карыстацца высокім і ганаровым званнем калгасніка... Праўленне калгаса прымірылася з туняядцамі, не прымае да іх законных мер уздзеяння.

Амаль адсутнічае падрыхтоўка да веснавой сяўбы бягучага года. План вывазкі гною і торфу яўна сарван. Торфу вывезена 186 тон, а гною — 50. Не закончана засыпка і ачыстка насення.

На фінансавай дзейнасці сельгасарцелі адмоўна адбіваецца дэбіторская запазычанасць. А дэбітораў — каля 10 калгасаў і арганізацый...

Не выканан план развіцця жывёлагадоўлі. Вельмі нізкая яе прадукцыйнасць. Так, ад кожнай каровы надоена 533 літры малака, ад 46 кароў атрыман прыплод 30 цялят, захавана 26, ад адной свінаматкі атрыман "прыплод" 4 парасёнкі, кура-нясушка знесла 28 яек. Ужо гэтай зімой пала 4 галавы буйной рагатай жывёлы, 4 свінні, 3 авечкі.

Калгас абслугоўвае Кармянская МТС. Ці ведаюць аб становішчы спраў кіраўнікі МТС? Безумоўна, ведаюць! Але імі нічога не зроблена для паляпшэння спраў у арцелі. Дырэкцыя МТС, яе спецыялісты не перабудавалі сваёй работы ў адпаведнасці з запатрабаваннямі Пленума ЦК КПСС, не разабраліся ў прычынах адставання калгаса, не дапамаглі ліквідаваць іх.

Аб усім гэтым крытычна і самакрытычна гаварыў у справаздачным дакладзе старшыня калгаса тав. Семілетаў. Пасля такой вострай крытыкі галоўнаму аграному МТС тав. Шахнюку, які прысутнічаў на сходзе, не было аб чым гаварыць. Як і заўсёды да гэтага, прадстаўнік МТС прыняў крытыку і паабяцаў выправіць недахопы.

Дакладчыка дапоўнілі выступаючыя.

Многа чаго гаварыў на сходзе сакратар партарганізацыі тав. Лугоўскі. Аднак ён ні слова не сказаў аб тым, якую дапамогу праўленню аказала партыйная арганізацыя, як была пастаўлена масава-палітычная работа.

Справаздачна-выбарчы сход прайшоў пры высокай крытыцы недахопаў. Калгаснікі выбралі новае праўленне. Брыгадзірамі паляводчых брыгад, загадчыкамі жывёлагадоўчых ферм выбраны камуністы, свядомыя калгаснікі.

Ш. Дзямідаў, Ш. Якаўлеў

Вызначыліся працай

Героі Сацыялістычнай Працы

ДЗМІТРЫЕЎ Міхаіл Апанасавіч (гл. "Яны нарадзіліся на Кармяншчыне").

КАРАТКЕВІЧ Мікалай Аляксандравіч, нарадзіўся 10.9.1929 г. у в. Кароцькі. Герой Сацыялістычнай Працы (1978). Заслужаны механізатар БССР (1978). Працаваў камбайнерам у саўгасе "Кармянскі". Узнагароджаны ордэнамі Леніна (двума), Кастрычніцкай рэвалюцыі, "Знак Пашаны", медалямі. Дэпутат Вярхоўнага Савета БССР з 1980 г.

НІКІЦІН Кузьма Кандратавіч, нарадзіўся 27.11.1897 г. у в. Дубавіца. Герой

Сацыялістычнай Працы (1958). Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. У 1934–1939, 1945–1963 старшыня калгаса "Чырвоны добраахвотнік" (з 1963 г. калгас "Камуніст"). Узнагароджаны ордэнам Леніна, медалямі. Дэпутат Вярхоўнага Савета БССР у 1947–1959 гг. Памёр у 1996 г.

ШАНЬКОЎ Іван Цімафеевіч, нарадзіўся ў 1931 г. у в. Каменка. Герой Сацыялістычнай Працы. Скончыў Клайпедскае мараходнае вучылішча. Капітан маразільнага трайлера Мурманскага тралавага флоту.

Узнагароджаныя ордэнам Леніна

ДЗМІТРЫЕЎ Міхаіл Апанасавіч (гл. "Яны нарадзіліся на Кармяншчыне").

ЕФІМЕНКА Агаф'я Адольфаўна, нарадзілася ў 1921 г. у в. Расохі. Працавала даяркай у калгасе "Бальшавік".

КАРАТКЕВІЧ Мікалай .Аляксандравіч (гл. "Героі Сацыялістычнай Працы").

КАРНАВУШКА Канстанцін Архіпавіч, нарадзіўся 6.5.1929 г. у в. Дубавіца. Працаваў трактарыстам у Багданавіцкай МТС, з 1958 г. у калгасе імя Леніна.

ЛАРЧАНКА Ганна Калінаўна, нарадзілася ў 1928 г. у в. Міхалёўка. Працавала даяркай у калгасе "Камуніст". Памерла ў 1992 г.

МАТАРЭНКА Таццяна Фёдараўна, нарадзілася ў 1938 г. у в. Бераставец. Працавала свінаркай у саўгасе "Багданавічы".

НІКІЦІН Кузьма Кандратавіч (гл. "Героі Сацыялістычнай Працы").

ПЛАДУНОЎ Барыс Сямёнавіч (гл. "Заслужаныя настаўнікі").

ШАНЬКОЎ Іван Цімафеевіч (гл. "Героі Сацыялістычнай Працы").

Заслужаныя работнікі Беларусі

Заслужаны заатэхнік

ЦІМАШЭНКА Валянціна Паўлаўна, галоўны заатэхнік саўгаса "Кармянскі". Званне "Заслужаны заатэхнік БССР" прысвоена ў 1979 г.

М.А.Караткевіч

К.К.Нікіцін

Заслужаны механізатар

КАРАТКЕВІЧ Мікалай Аляксандравіч (гл. "Героі Сацыялістычнай Працы").

Заслужаныя настаўнікі

АСЮЛЕВА Ніна Данілаўна, нарадзілася 2.3.1925 г. у в. Новая Зенькавіна. Заслужаная настаўніца БССР (1968). Скончыла Гомельскі педагагічны інстытут (1955). Працавала настаўніцай рускай мовы і літаратуры ў Кармянскай сярэдняй школе № 1.

ГАНЖУРАЎ Рыгор Рыгоравіч, нарадзіўся 4.5.1918 г. у в. Вынашаўка. Заслужаны настаўнік БССР (1967). Скончыў Гомельскі педагагічны інстытут (1953). Працаваў настаўнікам матэматыкі ў Ліцвінавіцкай сярэдняй школе. Памёр у 1996 г.

ДЗМІТРЫЕЎ Міхаіл Апанасавіч (гл. "Яны нарадзіліся на Кармяншчыне").

І.Ц.Шанькоў

В.П.Цімашэнка

Н.Д.Асюлева

КЛІМАЎ Кузьма Кірылавіч, нарадзіўся 22.6.1925 г. у в. Акцяброва. Заслужаны настаўнік БССР (1971). Скончыў Магілёўскі педагагічны інстытут (1955). Працаваў дырэктарам Акцяброўскай сярэдняй школы.

ЛЯЛЬКОВА Марыя Цімафееўна, нарадзілася 30.11.1919 г. у в. Рудня Чачэрскага раёна. Заслужаная настаўніца БССР (1970). Скончыла Гомельскі педагагічны інстытут (1937). Працавала настаўніцай беларускай мовы і літаратуры ў Задубскай сярэдняй школе.

ПЛАДУНОЎ Барыс Сямёнавіч, нарадзіўся ў 1918 г. у в. Асмаловічы Рагачоўскага раёна. Заслужаны настаўнік БССР (1968). Краязнавец. Скончыў Рагачоўскае педвучылішча (1937), Мічурынскі плодаагародніны інстытут (1952). Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. Працаваў настаўнікам біялогіі ў Хізаўскай сярэдняй школе. Узнагароджаны ордэнам Леніна (1966). Памёр у 1999 г.

М.Ц.Лялькова

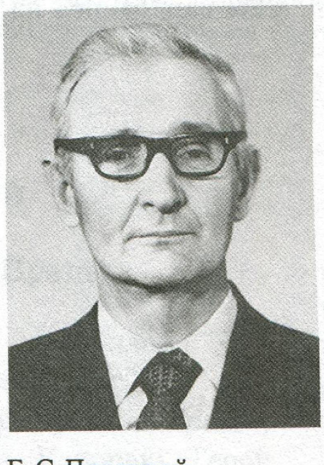

Б.С.Пладуноў

Хізаўскі Мічурын

Вучоба ў Мічурынску з багатай спадчынай І. У. Мічурына ўзбагаціла настаўніка Б. С. Пладунова тэарэтычна і практычна, што знайшло канкрэтнае ўвасабленне на доследных дзялянках прышкольнага ўчастка, які спачатку меў 1 га, а ў далейшым пашырыўся да 5-гектарнай плошчы. Тут былі дзялянкі: пашавы севазварот — 9 палёў; агароднінны — 4; васьміпольны пладовы гадавальнік; чатырохпольны ягаднік: садовыя суніцы, парэчкі, агрэст, маліна. Пладовы сад, доследныя дзялянкі, куток беларускага лесу, калекцыйны ўчастак і ўчастак чарнаплоднай рабіны, бэзавы сад, кветнікі, парніковы ўчастак на 32 рамы. У 1949 г. на базе Хізаўскай школы працавала першая на Кармяншчыне станцыя юных натуралістаў. Барыс Сямёнавіч са сваімі юнымі сябрамі праводзіў розныя навуковыя доследы па аграноміі. Ім укараняліся новыя гатункі збожжавых, агароднінных, пладова-ягадных і кветкавых культур. Да яго ў школу прыходзіла шмат пісьмаў з рознымі просьбамі. Барыс Сямёнавіч нікому не адмаўляў.

А ў пачатку 60-ых гг. тут праходзілі біялагічны практыкум студэнты Гомельскага пeдінстытута.

Школа пры яго асабістым удзеле стала флагманам у арганізацыі доследнай работы і працоўнай практыкі на прышкольных участках не толькі ў раёне, вобласці, а і ў рэспубліцы. Як вынік, у 1961 г. на рэспубліканскім аглядзе школ Кармянскаму раёну, які прадстаўляла там менавіта Хізаўская школа, быў прысуджаны пераходны Чырвоны сцяг, а Барыс Сямёнавіч узнагароджаны значком "Выдатнік народнай асветы". Пазней яму прысвоілі і званне "Заслужаны настаўнік школ БССР". Нястомная праца педагоганаватара ў 1966 г. была адзначана вышэйшай дзяржаўнай узнагародай — ордэнам Леніна.

Друкуецца са скарачэннем: Зара над Сожам, 15 снежня 1999 г.

Р.І.Сянько

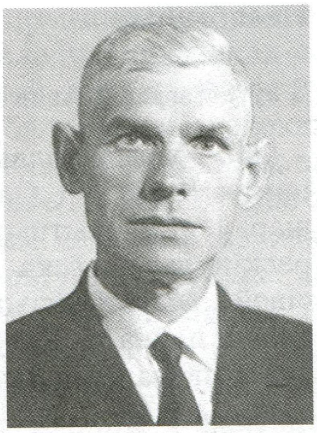
З.Ц.Юдзянкоў

В.А.Яўнайс

І.І.Акінчыц

СЯНЬКО Рыгор Іванавіч, нарадзіўся 1.8.1925 г. у в. Новая Зенькавіна. Заслужаны настаўнік БССР (1975). Скончыў Гомельскі педагагічны інстытут (1956). Працаваў дырэктарам Кармянскага вучэбнага вытворчага камбіната.

СЯРГЕЕНКА Пётр Міхайлавіч, нарадзіўся 23.7.1911 г. у в. Старая Зенькавіна. Заслужаны настаўнік БССР (1968). Скончыў Гомельскі педагагічны інстытут (1938). Працаваў дырэктарам Ліцвінавіцкай сярэдняй школы.

ЮДЗЯНКОЎ Захар Цітавіч, нарадзіўся 5.2.1911 г. у в. Клясін Краснапольскага раёна Магілёўскай вобласці. Заслужаны настаўнік БССР (1967). Скончыў Рагачоўскае педвучылішча (1939). Працаваў настаўнікам пачатковых класаў у Буда-Кляпінскай сярэдняй школе. Памёр 6.10.1972 г.

ЯКУШЭНКА Міхаіл Іванавіч, нарадзіўся 21.11.1903 г. у в. Папароткі Краснапольскага раёна Магілёўскай вобласці. Заслужаны настаўнік БССР (1968). Скончыў Магілёўскі педагагічны інстытут (1932). Працаваў настаўнікам гісторыі ў Кармянскай вячэрняй школе. Памёр у 1998 г.

ЯЎНАЙС Аляксандр Андрэевіч, настаўнік Кармянская СШ №1. Званне "Заслужаны настаўнік БССР" прысвоена ў 1945 г.

ЯЎНАЙС Валянціна Аляксандраўна, настаўніца Кармянскай сярэдняй школы № 1. Званне "Заслужаная настаўніца БССР" прысвоена ў 1967 г.

Яны нарадзіліся на Кармяншчыне

АКІНЧЫЦ Іван Іванавіч, нарадзіўся ў 1941 г. у в. Багданавічы. Доктар філасофскіх навук (1988), прафесар, акадэмік Міжнароднай акадэміі навук вышэйшай школы (г. Масква). Скончыў Беларускі дзяржаўны універсітэт. Аўтар больш як 100 навуковых прац і артыкулаў.

АСТАПЕНКА Алесь (Аляксандр Кірылавіч), нарадзіўся 14.7.1920 г. у в. Сырская Буда. Беларускі пісьменнік. Вучыўся ў Мінскім педагагічным інстытуце імя М. Горкага. У час Вялікай Айчыннай вайны — рэдактар і дыктар беларускай рэдакцыі Усесаюзнага радыёкамітэта (Масква), удзельнічаў у баях на Заходнім і Бранскім франтах. Працаваў у рэдакцыях газет "Звязда" і "Чырвоная змена", у часопісе "Бярозка".

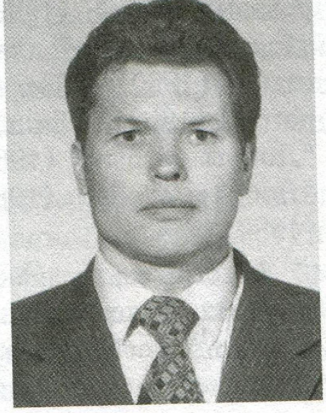
Л.М.Давыдзенка

Аўтар зборнікаў вершаў "Выпрабаванне" (1947, 1980), "Дзень маёй Радзімы" (1952), "Выбранае" (1957), "Сэрца спявае" (1960).

Пераклаў на беларускую мову творы рускіх, украінскіх, літоўскіх, латышскіх і нямецкіх паэтаў.

Узнагароджаны ордэнам Айчыннай вайны II ступені, медалямі. Памёр 20.7.1970 г.

ДАВЫДЗЕНКА Леанід Мікалаевіч, нарадзіўся 4.8.1941 г. у в. Залатаміно. Беларускі вучоны ў галіне эканамічнай тэорыі. Доктар эканамічных навук (1990), прафесар (1991). Скончыў Мінскі фінансавы тэхнікум (1959), Беларускі дзяржаўны універсітэт (1972). Працаваў на камсамольскай і партыйнай рабоце, у Мінскай вышэйшай партыйнай школе, Беларускім дзяржаўным універсітэце, галоўным саветнікам групы саветнікаў Прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь (1997—2000). Цяпер загадчык кафедры эканамічнай тэорыі Беларускага дзяржаўнага педагагічнага універсітэта. Аўтар больш як 145 навуковых прац, у тым ліку шэрага падручнікаў для ВНУ па асновах эканамічнай тэорыі.

ДЗЕРУЖЫНСКІ Авяр'ян Сафонавіч, нарадзіўся 10.6.1919 г. у в. Хляўно. Беларускі пісьменнік.

Скончыў Магілёўскі газетны тэхнікум (1937), Камуністычны інстытут журналістыкі ў Мінску (1941). Працаваў загадчыкам аддзела газеты "Чырвоная змена" (1945—1949), рэдактарам выдавецтва "Беларусь" (1949—1971), выдавецтва "Мастацкая літаратура" (1972—1980), выдавецтва "Юнацтва" (1981—1984).

Аўтар зборнікаў вершаў "Песні маладосці" (1959), "Калінавы цвет" (1961), "Бярозавы вецер" (1990), "Веснавей" (1994), зборнікаў вершаў для дзяцей "Цуды ёсць на свеце" (1960), "Дзе жыве зіма" (1962), "Карагод" (1963), "Ляцелі дзве птушкі" (1964), "Добры ветрык" (1968), "Ластаўка" (1971), "Добрае сэрца" (1980), "Залаты каласок" (1989) і інш.

Многія вершы пакладзены на музыку, сярод якіх "Мяцеліца", "Мінскі вальс", "Дзявочая лірычная", "Нездаровіцца", "Сабірайся ў госці, мой дзядок" і інш. Памёр 3.1.2002 г.

Незабыўнае

З аўтабіяграфіі Авяр'яна Дзеружынскага

На беразе блакітнага Сажа, якраз паміж Кармой і Слаўгарадам, сярод абшараў старажытных бароў і пералескаў раскінулася вёска Хляўно. На картах сівой Магілёўшчыны яна называлася больш пэўна — Хлебна. Хто ведае, можа, тут выказана толькі мара народная аб хлебе, а можа, і на самай справе хлебны быў наш кут для яе ўладароў — польскіх паноў. Ведаю толькі, што для сялян нашай вёскі жыццё было надзвычай цяжкім. Таму яны часцей казалі, што не хлебна, а хлеўна ў нас. І гэтае параўнанне жыцця з хлявом прыстала да вёскі і дайшло да нашых дзён.

Кожны чалавек улюбляецца ў свой родны куток. Гэта, калі можна так сказаць, яго маленькая дзяржава. Яшчэ хлапчуком, калі надаралася бываць у гасцях у якім-небудзь другім паселішчы і раніцай выйсці на вуліцу, мне здавалася, што нават і сонца там нейкае бляклае, не такое яркае, як у маёй вёсцы, і салаўі спяваюць горш, і зязюлькі неяк незвычайна хрыпла і картава куваюць.

Быў трывожны і суровы час — 1919 год. Нарадзіла тады мяне маці — па яе расказах — у сянніцы, пасля таго, як падаіла карову. А бабка-парадзіха, якая аказвала дапамогу, гаварыла маці, што гэта добрая прыкмета, — сын твой будзе расці як на дражджах і піць духмянае малако самога жыцця.

Добрым чалавекам была мая павівальная бабка. Толькі дабро зычыла людзям. Ды ў тыя цяжкія гады разрухі і грамадзянскай вайны не маглі спраўдзіцца яе пажаданні.

У нашай сям'і было восем дзяцей. Малака ніколі не хапала. Медыцынскае абслугоўванне толькі-толькі наладжвалася, а таму чацвёра маіх братоў і сясцёр так і не ўбачылі росквіту жыцця. Ад сухотаў памерла маці, і я застаўся сіратой.

Басаногае маленства маё — незабыўнае. Гэта і мая радасць, і мой смутак,

і маё захапленне прыгажосцю роднай прыроды. Яно блукала па сцяжынках-дарожках ранняй вясной, калі на вярбе ружавелі коцікі, а на балоцвінах адскоквала яшчэ зусім маленькая чырванаватая асака. На калыскім дрыгвяным балоце за вёскай любіў я разам са сваімі дружбакамі пакалыхацца-пагушкацца, як кажуць, трохі падурэць. А на горцы, дзе стаяла нашая хатка і дзе снег раставаў раней, калі прыгравала першае вясновае сонейка, сабіраліся хлопцы і дзяўчаты амаль са ўсёй вёскі і спявалі працяглыя, задушэўныя песні-вяснянкі. Гэтыя песні навекі запалі ў маё сэрца. У іх было столькі цеплыні, паэтычнай шчырасці, бадзёрасці і прагі жыцця, што яны няўмольна зачароўвалі. Я, падшыванец, заўсёды быў у гурце дзяўчат ці хлопцаў і спяваў. І лепшай радасці, як у гэтым спеве, не знаходзіў, лепшага задавальнення не адчуваў. Не адчуваў нават, што мае босыя ногі ад мокрай халоднай зямлі былі сіня-шызыя, узмакрэлыя патрэшчыны-цыпкі нылі і балелі.

Прыпамінаю чырвонаармейца-ветэрынара, які кватараваў у нашай хатцы з 1921 па 1922 год і часам даваў мне трохі цукру. Цукар той быў гасцінцам вышэйшага гатунку, маёй дзіцячай марай. Навіною былі каляровыя часопісы, кнігі і газеты, што чытаў і даваў мне патрымаць у руках чырвонаармеец. Думаў я тады — самы шчаслівы на зямлі той чалавек, які ўмее чытаць і пісаць.

Успамін узнікае адзін за другім. Нашае Хляўно — даволі вялікая вёска. У ёй сельсавет, хата-чытальня, магазін, тады яго называлі крамаю. Была таксама даволі вялізная каменная царква з высокімі купаламі і пазалочанымі крыжамі. Калі яе пабудавалі — не ведаю, але была яна вельмі прывабнай. Акаймаваная прысадамі і векавымі таполямі царква стаяла, бы ў садзе, а купал яе быў бачны здалёку. Вялізны звон клікаў у святы на служэнне ў царкву. Гул ад яго разносіўся на ўсе навакольныя вёскі.

Бабка мяне навучыла малітвам, і я да школы хадзіў з ёй у царкву і выстойваў нейкі час на каленях. Бабка за гэта мяне хваліла. А калі я стаў хадзіць у школу і перастаў наведваць царкву, звала мяне нячысцікам і грэшнікам. З бацькам я хадзіў на святочныя дэманстрацыі і спяваў песні. Бацька мой, Сафон Авяр'янавіч, быў вядомы сельскі актывіст і бязбожнік. Насіў нават значок бязбожніка.

Хоць адукацыю ён меў і малую — незакончаную пачатковую, але многа выпісваў газет, часопісаў, чытаў іх, расказваў сялянам навіны з унутранага жыцця краіны і пра міжнародныя падзеі. Часта выступаў і на сходах, трымаў цесную сувязь з міліцыяй, дапамагаў ёй змагацца з бандытызмам, з пакражамі.

Маці мая Агрыпіна і бабка Матруна былі зусім непісьменнымі забабоннымі людзьмі. Яны часта бурчалі на бацьку, абзывалі яго хрыстапрадаўцам, вялікім грэшнікам. Ён смяяўся, даказваў ім, што Бога няма, а кабеты злаваліся, сыпалі ў адказ злосныя праклёны, асабліва ў рэвалюцыйныя святы, калі бацька з чырвоным бантам выходзіў на дэманстрацыю...

Вучыўся я спачатку не вельмі добра. Мазюкаў на сшытках, ахайнасць давалася не вельмі, але потым набраў тэмпы і ў 3-ім—4-ым класах быў адным з лепшых вучняў па паспяховасці. Цяжка мне давалася арыфметыка. Вельмі любіў родную мову і літаратуру.

У пачатковай школе многа чытаў беларускай літаратуры. Ведаў на памяць і часта расказваў на вечарах у школе паэмы Янкі Купалы "Курган" і "Бандароўна". Пісаў сам вершы і змяшчаў іх у насценнай газеце. Быў старшынёй вучкома, падаваў асабісты прыклад у будаўніцтве брукаванай дарожкі да школы і абсадцы яе дрэвамі. Дрэвы захаваліся і дагэтуль, і калі ў апошні раз прыязджаў у сваю вёску, то бачыў сціплыя плады таксама і сваіх рук.

Пасля заканчэння сямігадовай школы я стаў селькорам раённай газеты, уступіў у члены ВЛКСМ. Як камсамолец быў прапагандыстам і агітатарам, дапамагаў бацьку, працаваў у калгасе. У той час мне даводзілася бываць з сельсавецкімі

работнікамі на сходах, агітаваць сялян уступаць у калгасы, расказваць ім аб перавагах калектыўнай механізаванай гаспадаркі над раздробленай прыватнаўласніцкай. І не толькі агітаваць словам, але і канкрэтным удзелам у калгаснай працы. Выязджаў на ворыва, на баранаванне, на сенажаць за Сож. Там у нас харошыя заліўныя лугі — трава у рост чалавека. Надараецца і меншая, затое густая-густая, ледзьве касою парэжаш. А ў гэтай траве вадзіліся сотнямі драчы. На рацэ, на азёрах, на старыку было безліч рыбы. Бясконцыя чароды яе хадзілі ў светлай вадзе Сожа. Пабываў я і на пасадзе піянерважатага.

Але прыйшоў час развітацца з роднай вёскай, з разложыстай грушай-дзічкай, якая мела чатыры ствалы. Я часта забіраўся між імі, пад птушыны шчэбет чытаў кнігі. А цяпер казаў ёй “бывай”. Я казаў “бывай” буслянцы на вяршыні высокай ліпы, на якую часта ў дзяцінстве паглядаў, і любаваўся клёкатам сваіх прыручэнцаў-буслоў. Казаў “бывай” сваёй рэчцы, дзе лавіў уюноў, ментузоў і шчупакоў; крынічцы, што сам выкапаў ля агарода; бацьку, які праводзіў мяне да Рагачова на цягнік. А цягнік адвёз у горад Магілёў, на Першамайскую вуліцу, у газетны тэхнікум.

Гарадское жыццё спачатку рабіла сумнае ўражанне, часта ўспаміналася вёска, хацелася трапіць хутчэй на канікулы дадому. Потым паступова стаў прывыкаць да горада. Каб бліжэй быць да жыцця, мы, студэнты, наведвалі некаторыя прадпрыемствы, у тым ліку шаўковую фабрыку, супрацоўнічалі ў яе шматтыражнай газеце. Заўсёды хацелася пісаць выдатна, быць прыстойным журналістам. Калі што-небудзь не ладзілася — перажываў.

Чамусьці часта думаў — чаму я не пайшоў вучыцца на настаўніка? Настаўнік, мне здавалася, — вяршыня ўсяго светлага. Ды так яно на самай справе было. Гэтую думку пацвярджалі і тыя выкладчыкі, якія вучылі мяне ў тэхнікуме, вельмі сціплыя, заўсёды ахайна апранутыя, разумныя, душэўныя і чалавечныя.

Як і заўсёды, усё мае пачатак і канец. Два гады вучобы ў газетным тэхнікуме праляцелі непрыкметна, і з 1937 г. я ўжо — студэнт Мінскага камуністычнага інстытута журналістыкі.

Заняткі ў нашым інстытуце цесна спалучаліся з практыкай. Мы часта наведвалі друкарні, фабрыкі, заводы, майстэрні, дзе бралі матэрыял для сваіх карэспандэнцый. У нас рэгулярна выдавалася свая шматтыражка, у якой мы змяшчалі допісы, спрабавалі сілы ў розных газетных жанрах. Наладжвалі таксама творчыя сустрэчы з пісьменнікамі, з дзеячамі мастацтва.

Запомнілася вытворчая практыка ў баранавіцкай абласной газеце “Чырвоная звязда”. Мяне, як маладога журналіста-практыканта, прыхільна сустрэў рэдакцыйны калектыў. Дзякуючы гэтаму за два месяцы напісаў рад нарысаў, фельетонаў, артыкулаў, карэспандэнцый, інфармацый, пабываў у многіх гарадах, раённых цэнтрах і вёсках вобласці.

Газетная праца вымагала вельмі сур’ёзных адносін, дакладнай праверкі фактаў. Начное ж дзяжурства ў газеце патрабавала ўважлівасці, добрасумленнасці.

...Але вось заняткі закончаны, і я на самастойнай працы — літсупрацоўнік Вілейскай абласной газеты. Любіў ездзіць у камандзіроўкі, арганізоўваць матэрыялы на розныя тэмы і пісаць фельетоны, замалёўкі, нарысы і крытычныя артыкулы. Старэйшыя рэдакцыйныя таварышы казалі, што ў мяне як з рога — усяго многа. Ды не кожны раз была ўдача. Едзеш напісаць дадатны матэрыял — аказваецца, трэба пісаць адмоўны. Бывае, што і ў тэрмін, вызначаны рэдакцыяй, ніяк не ўкладзешся і просіш дадатковага часу.

Нядоўга давялося мне папрацаваць на Вілейшчыне. Грымнула вайна. Нечакана, як гром з яснага неба. На другі дзень эвакуацыйны эшалон павёз мяне на ўсход. На сэрцы сумна і моташна — вялікае няшчасце абрушылася на нашу краіну,

на наш народ. Я ж ведаў, што вораг моцны і каварны, вельмі крыважэрны і ўжывае ўсе самыя неверагодныя, нечуваныя дагэтуль метады, каб дасягнуць сусветнага ўладання. Балюча было адчуваць, што мы адступаем, што і эшалон наш ужо каторыя суткі імчыцца на ўсход, і дзе наш канчатковы прыпынак — невядома. Але такі прыпынак быў — невялічкая станцыя ў Краснаярскім краі. Непадалёку ад яе, у мястэчку Назарава, мяне прызначылі адказным сакратаром раённай газеты "Ударник пятилетки". У мяне быў белы білет аб непрыгоднасці да вайсковай службы. Пачалася звычайная будзённая рэдакцыйная праца.

У Сібіры папрацаваў больш за год, адносна нядоўга — пацягнула бліжэй да сваёй Радзімы — Беларусі. У рэдакцыі якраз знайшоўся на маё месца чалавек з вопытам газетнай работы, і я дамогся паездкі ў прыфрантавую зону.

Даехаў так-сяк да станцыі Санкова Калінінскай вобласці, дзе мяне залічылі на пасаду адказнага сакратара раённай газеты "Дело Октября". Там я, дарэчы, апублікаваў і свой першы верш. Затым працаваў у газеце "Стахановец транспорта" Яраслаўскай чыгункі.

Журналіст-чыгуначнік, я быў ім каля трох год, адрозніваўся ад звычайнага газетнага работніка. Чыгунка, асабліва яе прыфрантавыя аддзяленні, дзе я працаваў, патрабавала суровай воінскай дысцыпліны, дакладнага выканання задання ў любы час сутак.

Дайшлі радасныя весткі, што быў вызвалены мой любімы Мінск, а затым і ўся Беларусь ад ненавісных акупантаў. Я думаў і сніў пра свой родны край, пра маю шматпакутную зямлю, пра гераічны народ.

1945 год. Адкліканы з Яраслаўля, еду на працу ў рэдакцыю газеты "Чырвоная змена" ў горад Мінск. Прыбываю на вакзал і днём на хударлявым каняку сва сваім няхітрым нажыткам дабіраюся па руінах да Усходняга завулка, дзе часова спыняюся ў аднаго дзядзькі на яго ўласнай кватэры. Мне адвялі невялічкі пакойчык, адгароджаны дошкамі, памерам у тры-чатыры квадратныя метры.

Увесь Мінск, асабліва цэнтр, уключаючы вуліцы Савецкую і Карла Маркса, — суцэльныя руіны. Варвары-фашысты настолькі метадычна і планамерна знішчалі нашу сталіцу, што ад яе засталіся толькі груды цэглы і шчэбеню. Але то тут, то там на ўцалелых сценах дамоў красаваліся словы: "З попелу і з руінаў мы ўзнімем цябе, наш родны Мінск!"

У рэдакцыі рэспубліканскай маладзёжнай газеты "Чырвоная змена" мне выпаў гонар быць загадчыкам аддзела рабочай моладзі. На старонках газеты з'яўляліся матэрыялы аб удзеле моладзі ў аднаўленні сталіцы, аб рабоце юнакоў і дзяўчат на фабрыках і заводах. Тады ўзводзіліся першыя ўдарныя камсамольскія новабудоўлі: аўтамабільны і трактарны заводы ў нашай сталіцы Мінску. Над гэтымі заводамі шэфства ўзяў камсамол рэспублікі. У газеце з'яўляліся тэматычныя палосы і развароты пра гэтыя новабудоўлі.

Давялося мне працаваць і ў другой нашай рэспубліканскай камсамольска-маладзёжнай газеце, а падчас працы пабываць амаль ва ўсіх гарадах, раённых цэнтрах і многіх вёсках Беларусі.

Затым займаўся рэдагаваннем літаратуры ў Дзяржаўным выдавецтве БССР.

Першая мая кніжка паэзіі "Песні маладосці", а ў яе ўвайшлі ў асноўным песні, выдадзена ў 1959 г. Праз год выдаў кнігу для дзяцей "Цуды ёсць на свеце". Рэдактарам абедзвюх кніжак быў Міхаіл Іванавіч Калачынскі. Гэты вельмі сціплы, чулы і добразычлівы чалавек сказаў мне:

— Песні і дзіцячыя вершаваныя творы — гэта два ручаі тваёй адной творчай ракі. Шчыра жадаю табе поспехаў.

Сказаныя словы таленавітага пісьменніка мяне акрылілі, і я натхнёна пачаў працаваць. Напісаў звыш двухсот песень. Выдаў кнігу паэзіі "Калінавы цвет" і кнігі для дзяцей "Дзе жыве зіма", "Ка-

рагод", "Ляцелі дзве птушкі", "Кую-кую ножку", "Смешкі і пацешкі", "Добры ветрык" (выбранае).

Дзе я ні бываю: ці за тысячы кіламетраў ад роднага кутка, ці зусім блізка ад яго, ён ніколі не выходзіць з маёй памяці. Хаджу па Каўказскіх гарах, а прыгадваю высокі вапнавы бераг любімай ракі Сажа.

Блукаю па лясах Мінршчыны, а ўяўляю сабе цяністы бор каля Сажа, дзе так многа летам і пад восень баравікоў. Ступаю па лугах Прыпяці ці Заходняй Дзвіны, а думаю пра свой ціхаплынны светлы Сож і прырэчныя шаўкавістыя заліўныя сенажаці. І кожны раз у песнях і марах птушкаю лячу туды, у сваю былую басаногую, але радасную і незабыўную краіну маленства:

Хоць ад цябе, родны кут, і далёка я
Помню лясы і лугі.
Рэчка — красуня мая светлавокая,
Сож, любы мой, дарагі.
1972 г.

Друкуецца са скарачэннем па кн.: Вытокі песні. Аўтабіяграфіі беларускіх пісьменнікаў. Мн., 1973.

ДЗМІТРЫЕЎ Міхаіл Апанасавіч, нарадзіўся 23.9.1921 г. у в. Барсукі. Беларускі вучоны ў галіне педагогікі. Доктар педагагічных навук (1993), прафесар (1994). Член-карэспандэнт Беларускай акадэміі адукацыі (1995). Герой Сацыялістычнай Працы (1971). Заслужаны настаўнік БССР (1964). Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. Скончыў Беларускі дзяржаўны універсітэт (1950). Працаваў настаўнікам, дырэктарам Журавіцкай (Рагачоўскі раён) і Кармянскай сярэдніх школ. З 1961 г. дырэктар Кармянскай сярэдняй школы-інтэрната, з 1974 г. — рэктар Мазырскага педагагічнага інстытута. З 1988 г. у Гомельскім дзяржаўным універсітэце.

Аўтар навуковых прац па гісторыі педагогікі і асветы, тэарэтычна-метадычных праблемах адукацыі і навучання, у тым ліку кніг "Тэксты лекцый па дыдактыцы" (1981), "Тэорыя адукацыі і навучання" (1989) і інш.

Школа радасці

Вучні Міхаіла Апанасавіча Дзмітрыева і тады, калі вучыліся ў Кармянскай школе-інтэрнаце, былі ўдзячныя яму за ўдзел у іх лёсе. А цяпер, праз дзесяцігоддзі, гэта ўдзячнасць павялічылася шматразова. Невядома, што было б з намі — сіротамі і паўсіротамі, калі б ні школа-інтэрнат, якая ў нас заўсёды асацыіруецца з асобай дырэктара і якую я заўсёды смела называў "школай радасці". Яна навучыла нас цаніць жыццё, любіць працу і ўсякага чалавека, які прытрымліваецца гэтых каштоўнасцей.

Наш настаўнік ніколі не абыходзіў увагай пэўныя хібы: зробіць заўвагу, знойдзе неабходную форму для гэтага, і ніхто, да каго ён звяртаўся, не крыўдзіўся. Заўсёды знаходзіў патрэбныя словы — дарэчы і своечасова. Навучаў мудра, і парады былі слушныя, валодаў рэдкім дарам павагі да людзей. Абдзеленыя ўвагай дзеці, якія не бачылі ласкі, у школе знаходзілі яе, траплялі ў рукі клапатлівых педагогаў. Вось чаму — школа радасці. Гэтую школу Міхаіл Апанасавіч ствараў з любоўю, старанна падбіраў педагогаў у адпаведнасці са сваімі прынцыпамі. І яна стала справай яго жыцця. У верасні 1961 г. школа прыняла сваіх першых вучняў.

Усё — ад праекта, ад першага каменя ў падмурку да апошняга ўпрыгожання ў інтэр'еры, да карціннай галерэі і музейных залаў, ад першага настаўніка да прафесійнага педагагічнага калектыву — было справай Міхаіла Апанасавіча. Будаваў ён яе ў адпаведнасці са сваімі ўяўленнямі, якія склаліся на аснове жыццёвага вопыту. А вопыт у М. А. Дзмітрыева — яшчэ з даваенных часоў, калі ўслед за бацькам Апанасам Максімавічам прысвяціў сваё жыццё педагогіцы.

Дзе б ён ні працаваў — настаўнікам, інспектарам раёна, дырэктарам школы, рэктарам Мазырскага педінстытута, дацэнтам, прафесарам кафедры педагогікі Гомельскага дзяржаўнага універсітэта, —

у сваіх педагагічных пошуках наш настаўнік быў паслядоўны.

Яго бацька Апанас Максімавіч быў настаўнікам спачатку Навабелеўскай, а пазней Задубскай і Сырскай школ раёна. Ад бацькі Міхаіл Апанасавіч прыняў эстафету педагагічнай працы і перадаў яе сваім дзецям і нам, вучням.

Мы, выпускнікі Кармянскай школы-інтэрната — не самыя першыя вучні Міхаіла Апанасавіча, — заўсёды з душэўным хваляваннем едзем на традыцыйныя сустрэчы выпускнікоў, якія наш настаўнік таксама стараецца не прапускаць. Спяшаемся да яго за парадай, а часам і проста — сустрэцца з мудрым чалавекам.

Школа-інтэрнат у Карме, пединстытут у Мазыры — дзве вялікія справы ў жыцці нашага настаўніка.

Акрамя Залатой Зоркі ён мае шмат іншых узнагарод — і ваенных, і працоўных. Але галоўнай узнагародай ён лічыць павагу і ўдзячнасць сваіх вучняў.

Л. Новікаў

Друкуецца са скарачэннем: Настаўніцкая газета, 6 кастрычніка 2001 г.

КАРПЯНКОЎ Сцяпан Харламавіч, нарадзіўся ў 1947 г. у в. Вашчанкі. Скончыў Маскоўскае вышэйшае тэхнічнае вучылішча імя Баўмана. Доктар тэхнічных навук, прафесар. Член-карэспандэнт Расійскай акадэміі прыродазнаўчых навук. Працаваў у Маскоўскім дзяржаўным універсітэце. Узначальваў лабараторыю магнітных і акустычных праблем. Цяпер у Маскоўскім каардынацыйным метадычным цэнтры перападрыхтоўкі кадраў. З'яўляецца саветнікам урада г. Масквы. Аўтар больш за 100 навуковых прац, у тым ліку падручніка для ВНУ "Канцэпцыя сучаснага прыродазнаўства", 10 вынаходніцтваў.

КЛІМЯНКОЎ Іван Пракопавіч, нарадзіўся 7.11.1946 г. у в. Хляўно. Беларускі пісьменнік. Скончыў Ліцвінавіцкую сярэднюю школу (1965), Беларускі дзяржаўны універсітэт (1970). Працаваў настаўнікам у

С.Х.Карпянкоў

У.А.Кулажанка

Любанскім раёне, сакратаром камсамольскай арганізацыі Смілавіцкага СПТВ-23 Чэрвеньскага раёна, выхавацелем у рабочым інтэрнаце Мінскага аўтамабільнага завода, будаўніком у Касцюковіцкім сельгасбудзе і калгасе "Перамога" Валожынскага раёна.

Аўтар кнігі апавяданняў "Сеанс гіпнозу" (1987).

КУЛАЖАНКА Уладзімір Андрэевіч, нарадзіўся 10.6.1926 г. у в. Косаль. Беларускі вучоны ў галіне эканомікі. Доктар эканамічных навук (1981), прафесар (1982). Скончыў Рэспубліканскую партыйную школу пры ЦК КПБ (1953), Вышэйшую партыйную школу пры ЦК КПСС (1959). З 1946 г. на журналісцкай і партыйнай рабоце. З 1964 г. у Беларускім дзяржаўным універсітэце (у 1983–1998 гг. загадчык кафедры паліт-эканоміі).

Аўтар звыш 200 навуковых прац і артыкулаў, у тым ліку адзін з аўтараў навучальнага дапаможніка "Асновы эканамічнай тэорыі" (1995).

КУРБАЦКІ Тодар (Фёдар Пракопавіч), нарадзіўся ў 1904 г. у г. п. Карма. Беларускі паэт. Вучыўся ў Магілёўскім педтэхнікуме. Скончыў Мінскі педагагічны інстытут. Настаўнічаў у Хойніцкай дзесяцігодцы, дзе вучыў будучага народнага пісьменніка Беларусі Івана Мележа. У гады Вялікай Айчыннай вайны быў на фронце.

Друкаваўся ў альманаху "Аднагодкі" (1934), часопісах "Беларусь калгасная", "Полымя рэвалюцыі", газетах "Літаратура і мас-

тацтва", "Звязда", "Чырвоная змена". Загінуў 15.1.1945 г.

З вершаў Тодара Курбацкага

* * *

Прайшоў я сцежкай ля ракі,
З травы сатканыя разлогі.
Тут ад сяла ва ўсе бакі
Бягуць бясконцыя дарогі.
Мае сябры, мы тут раслі,
Прайшло маленства полем, пашай;
Адсюль падлеткамі пайшлі
Ва ўсе канцы радзімы нашай.
Аб вас бярозкі мне шумяць,
Чаруюць сэрца цёплым сказам.
Душа чакае вас спаткаць,
Прайсці па родных нівах разам.
Іду па ранішняй зямлі,
І ўсё паўстала прад вачамі,
Як мы ў грыбы калісь ішлі,
Як коней пасвілі начамі.
Я тут, як вы, ўжо рэдкі госць.
Даўно не быў на гэтых травах…
За працай нашай маладосць,
Юнацтва наша на заставах.

1939 г.

ЛАТЫШАЎ Анатоль Фролавіч, нарадзіўся ў 1937 г. у в. Акцяброва. Літаратар. Скончыў Мінскую школу кінамеханікаў (1960). Працаваў загадчыкам клуба бібліятэкі ў родным раёне. У 1983 г. у выніку аварыі страціў рукі і ногі. Піша вершы.

З вершаў Анатоля Латышава

* * *

И что я в этой жизни значу?
А волосы, как сизый дым…
Я от обиды горько плачу,
И плачу по местам родным…

Там возле речки в деревушке
Когда-то бегал босиком.
Там мать меня из белой кружки
Поила теплым молоком.

Как все далече, все далече,
И время то, и дом родной…
А журавли который вечер
Летят на родину домой…

ПЕРВЫЙ СНЕГ

Снег на крышах, на заборах,
Снег пушистый на соборах,
Снег ложится, белый снег…
Вспомню я знакомых всех.
Лица, лица, как снежинки,
За окошком промелькнут…
Мне б на родину тропинку –
Только там меня не ждут,
Никого уж нет давно…
Я смотрю, смотрю в окно.
Мою душу, словно рану,
Снег бинтует заодно…

1992

ЛАШКЕВІЧ Рыгор Іосіфавіч, нарадзіўся 10.10.1904 г. у в. Востраў. Беларускі вучоны ў галіне раслінаводства. Доктар сельскагаспадарчых навук (1958), прафесар (1960), член-карэспандэнт АН Беларусі (1961). Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. Скончыў Беларускую сельскагаспадарчую акадэмію (1927). Працаваў у Беларускім навукова-даследчым інстытуце меліярацыі і воднай гаспадаркі. Асноўныя працы па аграбіялогіі, аграхіміі і фізіялогіі раслін. Распрацаваў эфектыўныя прыёмы вырошчвання сельскагаспадарчых культур, даследаваў уплыў воднага рэжыму і дажджавання на прадукцыйнасць сельскагаспадарчых раслін і інш.

МАЕЎСКІ Васіль Фаміч, нарадзіўся 1.1.1924 г. у в. Хізаў. Журналіст, літаратар. Заслужаны работнік культуры Беларусі. Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. Працаваў у Кармянскай раённай газеце "Авангард", рэспубліканскай газеце "Знамя юности", часопісах "Блокнот агитатора", "Политинформатор и агитатор". У 1973–1983 гг. адказны сакратар часопіса "Вожык".

Аўтар зборнікаў сатыры і гумару "Палявыя маякі", "На чыстую ваду", "Розум у партфелі", "Багаты ўлоў", "Прамой наводкай" і інш.

Узнагароджаны ордэнам Айчыннай вайны, медалямі "За баявыя заслугі", "Партызану Айчыннай вайны", "За доблесную працу".

МІРОНЕНКА Уладзімір Іванавіч, нарадзіўся 9.2.1942 г. у в. Акцяброва. Кандыдат фізіка-матэматычных навук (1970), прафесар (1992). Скончыў Магілёўскі педагагічны інстытут (1964). З 1975 г. у Гомельскім дзяржаўным універсітэце. Аўтар звыш 30 навуковых прац па якаснай тэорыі звы-

чайных дыферэнцыяльных упраўленняў. Увёў паняцці ўкладальных сістэм і адлюстроўваючай функцыі.

НЕСЦЯРОВІЧ Мікалай Дзмітрыевіч, нарадзіўся 25.7.1903 г. у в. Енцы. Беларускі вучоны ў галіне дэндралогіі. Доктар біялагічных навук (1955), прафесар (1956), акадэмік АН Беларусі (1956). Заслужаны дзеяч навукі БССР (1967). Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР (1976). Скончыў Беларускі лесатэхнічны інстытут (1931). З 1937 г. вучоны сакратар, загадчык аддзела Цэнтральнага батанічнага сада. З 1940 г. у Інстытуце біялогіі АН БССР. З 1956 г. адказны сакратар Аддзялення біялагічных навук АН БССР. З 1969 г. віцэ-прэзідэнт АН БССР. З 1975 г. загадчык лабараторыі Інстытута эксперыментальнай батанікі АН БССР. Навуковыя працы па інтрадукцыі і акліматызацыі дрэвавых раслін. Памёр 27.12.1984 г.

ПІМАШЭНКА Аляксандр Пятровіч, нарадзіўся 25.6.1935 г. у в. Міхееўка. Доктар тэхнічных навук, прафесар. Заслужаны акадэмік навукі і тэхнікі Расіі. Працуе рэктарам Балтыйскай дзяржаўнай акадэміі рыбнай прамысловасці і флоту.

Аўтар больш за 80 навуковых прац, 14 вынаходніцтваў.

Узнагароджаны ордэнам "Дружбы народаў" (1996).

САВІН Георгій Сямёнавіч (епіскап Глеб), нарадзіўся 2.1.1945 г. у в. Хізаў. Кандыдат багаслоўскіх навук. Скончыў Маскоўскую духоўную семінарыю (1969), Маскоўскую духоўную акадэмію. З 1976 г. служыў у Данецкай епархіі, адначасова выкладчык Адэскай духоўнай семінарыі. З 1990 г. епіскап Сімферопальскі і Крымскі, затым епіскап Днепрапятроўскі і Запарожскі. З 1992 г. узначаліў Полацка-Глыбоцкую епархію. Узнагароджаны ордэнам Прападобнага Сергія III ступені. Памёр у 1998 г.

Духоўнае прызванне

...Прызванне хлопчыка стаць духоўнікам было вызначана ад самага на-

У.І.Міроненка

М.Дз.Несцяровіч

раджэння, наканавана яму лёсам. Яшчэ дашкольнікам Жора самастойна наведваў, прытым — сістэматычна, усе царкоўныя службы ў суседняй Крыўскай царкве Рагачоўскага раёна і здзіўляў усіх прысутных сваёй адданасцю рэлігіі. А ў школьныя гады самастойна вывучыў царкоўна-славянскую мову, і нярэдка яму давяралі чытаць псалмы ў царкве.

Невыпадкова таму пасля школы Георгій быў прыняты паслушнікам панамара і псаломшчыка.

Затым пачаліся гады вучобы ў духоўных установах. У 1965 г. ён паступае ў Маскоўскую духоўную семінарыю, пасля паспяховага заканчэння якой у 1969 г. працягвае вучобу ў самай прэстыжнай царкоўнай ВНУ — Маскоўскай духоўнай акадэміі. З яе сцен Георгій Савін выходзіць не проста дыпламаваным святаром, а са ступенню кандыдата багаслоўя.

Далейшая біяграфія і служба айца Глеба звязана з Украінай. З 1976 г. ён —

А.П.Пімашэнка

Л.А.Сасноўскі

клерык Данецкай епархіі і адначасова выкладчык Адэскай духоўнай семінарыі. Здольнасці і прафесіяналізм нашага земляка з часам заўважылі і па вартасці ацанілі ў кіраўніцтве Рускай праваслаўнай царквы ў Маскве. Улетку 1990 г. ён прызначаецца епіскапам Сімферопальскім і Крымскім, а ў лістападзе таго ж года — епіскапам Днепрапятроўскім і Запарожскім.

Вядома, што развал Саюза ССР адгукнуўся рознагалоссем у царкоўных справах, і асабліва — ва Украінскім экзархаце. Магчыма, адна з гэтых прычын і абумовіла Г. С. Савіна пакінуць высокі пост на Украіне і вярнуцца на радзіму, дзе яму з 1992 г. даверылі Полацка-Глыбоцкую епархію.

За вялікія заслугі перад Рускай праваслаўнай царквой епіскап Глеб узнагароджаны ордэнам Прападобнага Сергія III ступені і Патрыяршай граматай.

Б. Пладуноў, Р. Ганжураў

Друкуецца са скарачэннем: Зара над Сожам, 25 студзеня 1995 г.

САСНОЎСКІ *Леанід Адамавіч,* нарадзіўся ў 1935 г. у в. Кароцькі. Доктар тэхнічных навук, прафесар. Заслужаны дзеяч навукі Рэспублікі Беларусь. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Украіны (1997). Аўтар больш за 250 навуковых прац і 20 вынаходніцтваў.

СЕМІЛЕТАВА Ала Канстанцінаўна, нарадзілася ў 1943 г. у в. Вынашаўка. Беларуская і руская спявачка. Скончыла Кармянскую СШ № 1, Кемераўскае культасветвучылішча, Саратаўскую дзяржаўную кансерваторыю. Працавала ў Кемераўскім тэатры аперэты, Краснадарскай дзяржаўнай філармоніі. У рэпертуары арыі з аперэт "Сільва" І.Кальмана, "Вясёлая ўдава" Ф.Легара, "Вольны вецер" І.Дунаеўскага, "Трэмбіта" Г.Мілюціна і інш., рамансы П.Чайкоўскага, С.Рахманінава, Г.Свірыдава і інш., рускія і беларускія народныя песні.

З ліста А.К.Семілетавай земляку В.К.Ландышу:

"Паважаны Віктар Клімавіч!

Пасля таго як летам мінулага года я выехала з Вынашаўкі ў Краснадар, правёўшы ў вёсцы чарговы адпачынак, вельмі засумавала па земляках, па роднай беларускай старонцы, па мілых майму сэрцу мясцінах, дзе прайшло маё залатое дзяцінства. Не паверыце, здаецца, птушкай хуткакрылай паляцела б назусім у роднае гняздоўе, тым больш, што ўжо хутка і на пенсію. Ды, напэўна, маёй мары ўжо ніколі не збыцца, бо злавесны чарнобыльскі атам бязлітасна апаганіў усё, што для мяне было такім дарагім і любімым... І ўсё ж абяцаю, і аб гэтым скажыце маім землякам, што ў хуткім часе мы з мужам абавязкова наведаем Кармяншчыну, дзе выступім са сваім бясплатным канцэртным рэпертуарам, у якім фігуруюць не толькі рамансы Чайкоўскага, Рахманінава, Шастаковіча, Свірыдава, аперэты Кальмана "Сільва", "Вясёлая ўдава" Легара, "Вольны вецер" Дунаеўскага, "Шукальнікі шчасця" Заслаўскага, "Трэмбіта" Мілюціна, але і многія беларускія народныя песні, якія, дарэчы, мы з натхненнем і радасцю спяваем з мужам Станіславам Іванавічам Старасельцам і тут, на Краснадаршчыне.

Жадаю ўсім працоўным маёй роднай і знявечанай бацькаўшчыны вялікага шчасця, дабрабыту, трывалых поспехаў у барацьбе з чарнобыльскай навалай..."

Друкуецца са скарачэннем: Зара над Сожам, 4 красавіка 1991 г.

СМІРНОЎ Валерый Васілевіч, нарадзіўся ў 1947 г. у г.п. Карма. Беларускі артыст. Скончыў Кармянскую СШ № 2 (1963), Беларускі тэатральна-мастацкі інстытут. Працаваў у Магілёўскім абласным драматычным тэатры. З 1970 г. у Гродзенскім абласным драматычным тэатры.

ЯЦКЕВІЧ *Алег Віктаравіч,* нарадзіўся 5.7.1946 г. у г.п. Карма. Генерал-маёр (1991). Скончыў Кармянскую СШ № 1 (1964), Казанскае вышэйшае каманднае танкавае вучылішча (1967), Ваенную акадэмію бронетанкавых войск (1978), Ваенную акадэмію Генеральнага штаба Узброеных Сіл СССР (1986). Служыў у Беларусі, Расіі, Чэхаславакіі, Германіі. З 1990 г. зноў у Беларусі: камандзір дывізіі, намеснік камандуючага арміі (1992–1994), намеснік міністра абароны Рэспублікі Беларусь (1994–2000).

А.В. Яцкевіч

Звязаны лёсам

АКУЛАЎ *Аляксандр Іосіфавіч,* нарадзіўся 4.12.1925 г. у в. Саланое Жлобінскага раёна. Скончыў Мінскую вышэйшую партыйную школу (1960). Працаваў другім і першым сакратаром Кармянскага РК КПБ (1960–1962), старшынёй Чачэрскага райвыканкома, першым сакратаром Кармянскага РК КПБ (1967–1977). Дэпутат Вярхоўнага Савета БССР 7-га склікання. Узнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга (двойчы).

ІГНАЦЕНКА *Міхаіл Васілевіч,* нарадзіўся 7.1.1940 г. у в. Гарбавічы Калінкавіцкага раёна. Скончыў Беларускі дзяржаўны універсітэт (1963), Вышэйшую партыйную школу ЦК КПСС (1973). Працаваў у Рагачоўскім раёне настаўнікам, завучам, метадыстам райана, інструктарам райкома партыі, старшынёй калгаса, сакратаром райкома партыі, старшынёй райвыканкома. У сакавіку 1978 г. – кастрычніку 1983 г. працаваў першым сакратаром Кармянскага РК КПБ. Узнагароджаны ордэнам “Знак Пашаны” (двойчы).

МАРЧАНКА *Людміла Васілеўна,* нарадзілася 20.6.1940 г. у Маскве. Скончыла Усесаюзны дзяржаўны інстытут кінематаграфіі (1963). Працавала ў Тэатры-студыі кінаакцёра. Здымалася ў шматлікіх фільмах. Выконвала ролі Тані (“Бацькоўскі дом”, 1959), Насцечкі (“Белыя ночы”, 1960), Веры Мікалаеўны (“Да будучай вясны”, 1961), Галі Бадровай (“Мой малодшы брат”, 1962), Таісы (“Кухарка”, 1966), жонкі Будулая (“Цыган”, 1967) і інш. Здымалася таксама ў фільмах “Разведчыкі” (1969), “Службовы раман” (1977), “За беднага гусара закіньце слова” (1980) і інш.

Неаднаразова прыязджала ў г.п. Карму падчас школьных канікул да сваякоў (да дзеда з бабай па матчынай лініі, цётак і дзядзькоў). У 1965 г. у раённым Доме культуры адбылася сустрэча Л. Марчанкі з гледачамі.

ТКАЧОЎ *Васіль Юр'евіч,* нарадзіўся 1.1.1948 г. у в. Гута Рагачоўскага раёна. Бела-

М.В.Ігнаценка

рускі пісьменнік. Скончыў Львоўскае вышэйшае ваенна-палітычнае вучылішча (1973). Працаваў у раённым і абласным друку. З 1989 г. сакратар Гомельскага абласнога аддзялення Саюза беларускіх пісьменнікаў. Аўтар кніг "Партрэт салдата" (1984), "Дзень у горадзе" (1985), "Пахвалі пражыты дзень" (1988), "Тратнік" (2002), а таксама п'ес "Сівы бусел", "Вокны", "Кветкі-ягадкі" і інш.

У 1966 – 1967 гг. працаваў у Кармянскай раённай газеце "Зара над Сожам".

ШЧУКІН Аляксандр Уладзіміравіч, нарадзіўся 19.1.1946 г. у г. Вена (Аўстрыя). Лётчык-выпрабавальнік І класа. Касманаўт-выпрабавальнік. Маёр. Скончыў Качынскае вышэйшае ваеннае авіяцыйнае вучылішча (1970), Школу лётчыкаў-выпрабавальнікаў Міністэрства авіяцыйнай прамысловасці (1977), Маскоўскі авіяцыйны інстытут (1980). Працаваў лётчыкам-выпрабавальнікам, затым у Цэнтры падрыхтоўкі касманаўтаў. Рыхтаваўся да палёту ў космас на касмічным караблі "Буран".

Неаднаразова прыязджаў да сваякоў у в. Хізаў, адкуль родам яго маці Т. Лапаценка. Загінуў 18.8.1988.

Касманаўт-выпрабавальнік

Пачатак касмічнай эры канчаткова пераканаў юнака А. Шчукіна ў правільнасці свайго жыццёвага выбару. І як толькі ў мінулым застаўся адзінаццаты клас, ён, гэты выбар, паў на Качынскае вышэйшае ваеннае авіяцыйнае вучылішча лётчыкаў.

Спасцігаць любімую справу было цікава, а таму неўпрыкмет надышоў год 1970-ы – год заканчэння. І вось ужо першае прызначэнне. Лейтэнанта Шчукіна як выпускніка з выдатнымі тэарэтычнымі ведамі і практычнымі навыкамі накіроўваюць у ВПС групы савецкіх войскаў у Германіі ў якасці лётчыка-выпрабавальніка.

Ён працаваў з 1975 г., а паралельна без адрыву ад вытворчасці ў 1977 г. закончыў школу лётчыкаў-выпрабавальнікаў Мінавіяпрама. Гэта школа дала права маёру Шчукіну асабіста ўдзельнічаць у лётных выпрабаваннях у якасці лётчыка-выпрабавальніка.

Менавіта ў час працы ў інстытуце цалкам раскрыўся неардынарны лётны талент А. У. Шчукіна, дадзены яму, магчыма, самой прыродай. Але лепш за ўсё аб гэтым гаворыць яго службовая характарыстыка:

"...За ўсе гады службы зарэкамендаваў сябе граматным, кваліфікаваным і дысцыплінаваным лётчыкам, здольным паспяхова працаваць у галіне лётных выпрабаванняў. Прымаў удзел у работах рознага профілю.

Лётаў пераважна на сучасных знішчальніках. Выдатная тэхніка пілатавання і самалётаваджэння дазваляла яму выконваць палёты і днём, і ўначы. Праводзіў работы высокай ступені складанасці, за што неаднаразова заахвочваўся кіраўніцтвам інстытута. За гады лётнай дзейнасці правёў у паветры 3134 гадзіны 37 мінут".

Неўзабаве пачынаецца касмічны этап яго службы, службы ў самім Цэнтры падрыхтоўкі касманаўтаў. Тут пасля праходжання агульнакасмічных курсаў А. У. Шчукіну прысвойваецца кваліфікацыя "Касманаўт-выпрабавальнік СССР".

...З 1975 г. у Савецкім Саюзе ў абстаноўцы строгай сакрэтнасці пачаліся фарсіраваныя работы па стварэнні прынцыпова новага арбітальнага касмічнага апарата тыпу амерыканскага "Шатл", у чым у нас назіралася адставанне ад ЗША. А ўжо ў 1978 г., як пісала ў студзені 1989 г. газета "Труд", была створана група касманаўтаў для палёту на айчынным шматразовым чаўнаку пад назвай "Буран". У яе, поруч з кіраўніком І. Волкам, увайшоў лётчык-выпрабавальнік А. Шчукін.

Першая мадэль "Бурана" была запушчана 4 чэрвеня 1982 г. Яе пілатавалі І. Волк і Р. Станкявічус. На аналагах "Бурана" (усяго такіх палётаў было да 1988 г. 24) пашчасціла ўзнімацца ў неба і касманаўту-выпрабавальніку беларусу Аляксандру

Шчукіну. Ён, як адзін з самых вопытных і таленавітых лётчыкаў, рыхтаваўся да палёту на сапраўдным "Буране", самым вялікім з лятальных апаратаў у СССР.

Палёт гэты з дапамогай самай магутнай у свеце ракеты-носьбіта "Энергія" сапраўды адбыўся 15 лістапада 1988 г. Але, на жаль, А. У. Шчукін да таго трыумфальнага дня не дажыў. 18 жніўня 1988 г. ён загінуў у час чарговага выпрабавальнага палёту на самалёце СУ-26.

Б.Пладуноў, Р.Ганжураў

Друкуецца са скарачэннем: Зара над Сожам, 12 красавіка 1995 г.

ЯНЧАНКА Мікалай Ігнатавіч, нарадзіўся 22.6.1931 г. у в. Забалацце Магілёўскага раёна. Беларускі пісьменнік. Скончыў Магілёўскі педагагічны інстытут (1956). Працаваў настаўнікам у Бабруйскім і Рагачоўскім раёнах (1956–1966), у раённых газетах у Рагачове, Жлобіне, Калінкавічах, Карме (1966–1971). З 1972 г. жыў і працаваў у Рагачове.

Аўтар зборнікаў вершаў "Разнатраўе" (1971), "Кросны" (1980), кніжак апавяданняў для дзяцей "З людзьмі добра" (1973), "Зраблю сонейка" (1978), "Жменька жалудоў" (1989) і інш. Пераклаў на беларускую мову кнігу вершаў Дз. Кавалёва "Вечназялёная Ветка" (1990). Памёр у 2000 г.

Матэрыялы рубрык "Вызначыліся працай", "Яны нарадзіліся на Кармяншчыне", "Звязаны лёсам" падрыхтаваў М.З.Башлакоў

Загінулі ў Афганістане

КАШПАРАЎ Аляксандр Іванавіч, нарадзіўся 11.11.1963 г. у в. Васільеўка. У 1981 г. скончыў Кармянскую сярэднюю школу № 1. Працаваў слесарам у "Райсельгасхіміі". У 1981 г. прызваны ў Савецкую Армію Кармянскім РВК. Служыў у Афганістане механікам-вадзіцелем БМП. Пры выкананні баявога задання цяжка захварэў. Памёр 16.11.1983 г. Пахаваны ў г.п. Карма, на магіле ўстаноўлены помнік.

...А служба ў арміі амаль скончылася. Двойчы душманы падпальвалі машыны, якія ён вадзіў. Добрая ваенная падрыхтоўка дазваляла пазбегнуць кантузій, раненняў. На гэты раз Аляксандр з таварышамі ехаў у Кабул. У дарозе павінны былі знаходзіцца трое сутак. Увесь гэты час былі сутычкі з душманамі. На адной са стаянак стомленыя байцы напіліся вады з рачулкі, якая працякала побач. Адразу паднялася тэмпература, з'явіліся болі ў суставах. З апошніх сіл яны ўсё-такі давялі тэхніку ў Кабул. А хвароба прагрэсіравала. Аляксандр быў дастаўлены ў СССР, але было ўжо позна...

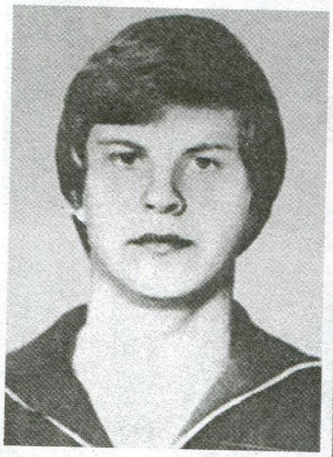

А.І.Кашпараў

Помнік на магіле А.І. Кашпарава

ПЕРАПЕЧКІН Мікалай Мікалаевіч, нарадзіўся 10.11.1967 г. у в. Баравая Глінка. У 1985 г. скончыў Залатамінскую сярэднюю школу. Працаваў у саўгасе памочнікам камбайнера. У 1985 г. прызваны ў Савецкую Армію Кармянскім РВК. У 1986 г. накіраваны ў Афганістан. Служыў механікам-вадзіцелем у танкавым падраздзяленні. Радавы М.М.Перапечкін загінуў 21.10.1986 г. Пасмяротна ўзнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі. Пахаваны ў в. Баравая Глінка, на магіле ўстаноўлены помнік.

...У той дзень М.М.Перапечкін з таварышамі вярнуўся з баявога задання. З люка танка ён веў назіранні за наваколлем. Душманы з'явіліся нечакана... Мікалай паспеў папярэдзіць таварышаў.

Помнік на магіле М.М.Перапечкіна

В.М.Саломчанка

Помнік на магіле В.М.Саломчанкі

Мемарыяльныя дошкі ў гонар загінуўшых у Афганістане

САЛОМЧАНКА Віктар Міхайлавіч, нарадзіўся 27.4.1968 г. у в. Гарадок. У 1985 г. скончыў Кармянскую сярэднюю школу № 1, працаваў слесарам на льнозаводзе. У 1986 г. прызваны ў Савецкую Армію Кармянскім РВК. Служыў у Афганістане санітарам. Узнагароджаны медалём "70 гадоў Узброеных Сіл СССР". Радавы В.М.Саломчанка загінуў 12.5.1988 г. Пахаваны ў г.п. Карма, на магіле ўстаноўлены помнік.

...Віктар з таварышамі нёс баявое дзяжурства на адной з апорных кропак, якую душманы падверглі масіраванаму ракетнаму абстрэлу. Адна з ракет упала ля акопа Віктара...

Пад знакам Чарнобыля

Аварыя на Чарнобыльскай АЭС 26 красавіка 1986 г. страхотнай хмарай прасунулася і над Кармяншчынай, пакінуўшы на яе зямлі нябачную смерць на многія гады. 64 працэнты тэрыторыі раёна маюць шчыльнасць забруджання цэзіем-137 ад 10 да 15 кюры/км^2, 32 працэнты — ад 15 да 40 кюры/км^2. Нават у г.п. Карма колькасць цэзію-137 перавышае больш як 18 кюры/км^2. Лік "мёртвых" вёсак папоўнілі 27 населеных пунктаў раёна, у якіх пражывала 1224 сям'і і 4280 жыхароў. Яны перасялены ў другія рэгіёны рэспублікі, у тым ліку і ў сталіцу. Усяго ж з раёна пераселена 4030 сямей, ці каля 14 тыс. жыхароў. Поўнасцю ліквідаваны саўгас "Руднянскі" і калгас "Радзіма". Скасаваны 2 сельскія Саветы. У выніку колькасць насельніцтва скарацілася амаль напалавіну. У канцы 1995 г. у раёне пражывала ўсяго 18 143 чалавекі, у тым ліку ў г.п. Карма — 5000.

У цяжкім становішчы аказалася сельская гаспадарка. З землекарыстання выключана 15 739 га сельгасугоддзяў, у тым ліку 5695 — ворыўнай зямлі. Калі да катастрофы на ЧАЭС у раёне налічвалася звыш 40 тыс. галоў жывёлы, з іх больш як 12 тыс. кароў і каля 15 тыс. свіней, то на канец 1995 г. гэтыя паказчыкі адпаведна раўняліся 19 тысячам; 6000 і 3900 адпаведна.

У выніку скарачэння пагалоўя рэзка ўпаў аб'ём вытворчасці жывёлагадоўчай прадукцыі. У 1995 г. калгасы і саўгасы раёна прадалі дзяржаве малака 7220 т і мяса 1873 т супраць 30 тыс. і 7 тыс. т да аварыі.

Да 1986 г. Кармянскі раён займаў 3-яе месца ў рэспубліцы па вытворчасці льну. Мясцовы льнозавод перапрацоўваў

больш за 10 тыс. т ільнотрасты. На ім працавала 250 чалавек. Чарнобыль зрабіў свае папраўкі. Прадпрыемства аказалася на тэрыторыі са шчыльнасцю забруджання цэзіем звыш 30 кюры/км^2, і пра насевы льну ў былых маштабах давялося забыць. Зараз на заводзе працуе толькі 130 чалавек, аб'ём перапрацоўкі прадукцыі скараціўся амаль у 5 разоў.

Адной з самых балючых праблем для Кармяншчыны стала кадравая. Раён толькі на 50 працэнтаў забяспечаны ўрачамі, востра стаіць пытанне з педагогамі.

Вось такім суровым папярэджаннем для людзей стаў атам, які выйшаў з-пад кантролю чалавека.

К. І. Пятроў

Дакументы сведчаць

Рашэнне выканаўчага камітэта Кармянскага раённага Савета народных дэпутатаў

6 кастрычніка
г.п. Карма

Об информировании населения о радиационной обстановке на территории района

На основании докладной записки Совета Министров БССР от 01.9.89 г. № 1762 "О системе информирования населения о радиационной обстановке на территории Белорусской ССР" исполком районного Совета народных депутатов решил:

1. Создать информационную группу по информированию о радиационной обстановке в районе в следующем составе:
Матвеенко В.Е. — зам. председателя райисполкома, руководитель группы
Морозов В.П. — зам. председателя райисполкома, заместитель руководителя
Маевский В.П. — главврач района
Асташко Г.А. — главный санитарный врач района
Карпович В.Ф. — начальник штаба гражданской обороны
Седич П.Я. — зам. председателя РАПО
Буслов А.Е. — председатель райпо
Гарбузов — лесничий Струменского лесничества
Рыжков Н.И. — зав. ветлабораторией
Роскач Н.И. — председатель райобъединения "Сельхозхимия"
Солодкая Н.М. — редактор газеты "Заря над Сожем"
Косенкова Е.Е. — инспектор по охране природы
Гриневич А.И. — инспектор Белрыбвода района
Ярец М.Р. — председатель РК профсоюза работников АПК
Васильев Н.Д. — радиолог РАПО
Никитенко Н.И. — информатор по радиовещанию

2. Группа радиационного обследования и информации при райисполкоме раз в неделю представляет в районные средства массовой информации для опубликования и в межведомственные информационные группы при облисполкоме обобщенные данные о радиационной обстановке в районе.

3. Осуществляет с участием общественности по согласованному с райисполкомом графику комплексные обследования радиационной обстановки в населенных пунктах, а также сельскохозяйственной продукции, произведенной в личных подсобных хозяйствах граждан, промысловой продукции (грибы, ягоды, рыба и т.д.) с оповещением населения через средства массовой информации о результатах этих обследований и проверок.

4. На специально созданной в каждом населенном пункте доске информации приводятся сведения об уровнях радиации, состоянии загрязнения сельхозпродукции, рыбы, грибов, дикорастущих плодов и ягод, дозовых нагрузках на население, помещаются соответствующие информационные листки и пометки по режиму проживания и поведения людей на загрязненных территориях, а в населенных пунктах, где выполняются работы по дезактивации, — сведения о ее результатах. Приемка выполненных работ по дезактивации осуществляется с

участием общественности, и на каждое подворье составляется и выдается дозиметрический паспорт.

Контроль возложить на штаб гражданской обороны района (т. Карпович В.Ф.).

Председатель исполкома *Е.Т.Барабанов*

Секретарь исполкома *П.Д. Аношко*

Графік правядзення першачарговых мерапрыемстваў раённай інфармацыйнай групай у сувязі з радыяцыйным становішчам на кастрычнік—снежань 1989 г.

1. Провести паспортизацию подворий граждан, проживающих в зоне строгого контроля; октябрь, т. Матвеенко В.Е., т. Морозов В.П.

2. Провести подворный обход граждан, проживающих в населенных пунктах, подлежащих эвакуации;
октябрь, т. Матвеенко В.Е., т. Ротозеева Е.И.

3. Вывесить в исполкомах поселкового и сельских Советов щиты с указанием уровней РЗ (Ки/км^2) по населенным пунктам;
октябрь, председатели исполкомов.

4. Опубликовать на страницах районной газеты населенные пункты с указанием уровней РЗ почвы;
октябрь, ноябрь, редакция газеты: т. Солодкая Н.М., т. Матвеенко В.Е.

5. Опубликовать в районной газете "Заря над Сожем" результаты измерений по уровню РЗ продуктов из подворий граждан;
октябрь, ноябрь, декабрь, т. Асташко Г.А.

6. Выступить по местному радиовещанию о соблюдении правил личной гигиены;
ноябрь, декабрь, т. Асташко Г.А., т. Маевский В.П.

7. Выступить по местному радиовещанию и на страницах районной газеты о чистоте мясных продуктов и молока, закупаемого у населения;
сентябрь, декабрь, т. Рыжков Н.И.

8. Изготовить и вывесить на центральных усадьбах хозяйств карты территории района с указанием уровней РЗ почвы;
т. Матвеенко В.Е.

9. Провести "прямую линию" по местному радиовещанию с разъяснением порядка отселения жителей из загрязненных территорий;
т. Матвеенко В.Е.

Председатель группы *В.Е.Матвеенко*

Пастанова Савета Міністраў БССР

ст. 497

О бронировании жилой площади за гражданами, выехавшими на работу в населенные пункты, подвергшиеся радиоактивному загрязнению в результате аварии на Чернобыльской АЭС

СМ БССР постановляет:

Облисполкому и Минскому горисполкому обеспечить бронирование жилой площади по месту постоянного жительства, независимо от ее ведомственной принадлежности, за гражданами, выехавшими на работу в населенные пункты, подвергшиеся радиоактивному загрязнению в результате аварии на Чернобыльской АЭС, на все время работы в этих населенных пунктах.

Зам. председателя СМ БССР *Н.Костиков*

Зам. управделами СМ *А.Соколовский*

Зварот Пастаянных камісій па пытаннях ліквідацыі наступстваў аварыі на Чарнобыльскай АЭС Гомельскага і Магілёўскага абласных Саветаў народных дэпутатаў

ад 24 снежня 1993 г.
г.п. Карма

Депутаты Гомельского и Могилевского областных Советов народных депутатов на совместном заседании Постоянных комиссий по вопросам ликвидации последствий аварии на ЧАЭС, проведенном в г.п. Корма, — административном центре одного из сильно пострадавших от аварии районов республики, обсудили сложившуюся социально-экономическую ситуацию и ход реализации мер по преодолению последствий катастрофы.

Наметив для последующей совместной работы ряд наиболее серьезных проблем социального обустройства пострадавшего населения, депутаты двух наиболее пострадавших областей обращаются в Верховный Совет и Правительство Беларуси с нижеследующим.

Нашей республикой в сложнейших экономических условиях приходится решать проблемы выживания после глобальной катастрофы. Весь послеаварийный период, несмотря на наличие издержек в стратегии и тактике защитных мероприятий, однозначно можно оценить как реальную заботу государства о своих согражданах, оказавшихся безвинными заложниками радиационной трагедии.

Однако областные депутаты отмечают, что в последнее время на фоне затихания Чернобыльского набата в нашем парламенте и Верховный Совет, и Совмин начали запаздывать в оценке складывающейся на пострадавших территориях социально-экономической ситуации.

Последняя характеризуется тем, что субъективное отношение населения к последствиям аварии стабилизировалось. На опаленной радиоактивным пеплом земле живут те люди, которые осознанно решили не искушать судьбу в поисках "лучшего" вдали от родных мест. Плановое переселение практически заканчивается. Именно поэтому заботу государства о себе население сейчас видит исключительно в реальном повышении уровня жизни на пострадавших территориях. Люди говорят: уделите нам хоть немного внимания по наиболее насущным проблемам и не мешайте нам жить.

Что их сейчас волнует?

Основное — это газификация, благоустройство и регулярное медицинское наблюдение, особенно за детьми. Как раз по этим вопросам глубинка пострадавших территорий и остается крайне запущенной. Мы, депутаты, задаем вопрос: неужели наше государство, как бы тяжело сейчас ни было, не сможет найти силы для полного выполнения своего долга хотя бы по этим жизненно важным мерам?

В целом считаем, что недопустимо затянуть переход на проведение реабилитационных мероприятий как основы тактики ликвидации последствий аварии, однако в республике до сих пор не разработана концепция такой реабилитации. Более того, в проекте новой республиканской Госпрограммы отпускается еще два года, и то только на разработку математической модели реабилитации!

Мы отмечаем, что местные органы власти уже научились жить и работать в условиях ликвидации последствий аварии, прекрасно ориентируясь в первоочередности проблем жизнеобеспечения своих районов. Однако они по-прежнему не имеют настоящего механизма экономического управления своими территориями, фактически не являясь держателями финансов, выделяемых на проведение защитных мероприятий. Это усугубляется аморфностью централизованного финансирования чернобыльских мероприятий, резким снижением дисциплины ведомств и персональной ответственности их руководителей за выполнение заданий в пострадавших районах. Необходимо срочно установить жесточайший государственный механизм ответственности за исполнение защитных мероприятий, начиная от министра и кончая рядовым рабочим.

Серьезной переориентации требует позиция Верховного Совета и Совмина в отношениях ситуации, складывающейся в сельхозпроизводстве на пострадавших территориях, — здесь, как нигде в другой отрасли, ощущается застой в решении накопившихся проблем.

Обращаемся к Постоянной комиссии Верховного Совета по вопросам ликвидации последствий аварии на ЧАЭС. В текущем году по вашей инициативе в Минске и Гомеле был проведен серьезный разбор роли республиканских министерств и ведомств в проведении конкретной работы на пострадавших территориях — у нас есть опасения, что намеченные меры могут остаться на бумаге. В этом убеждает и разработанный проект Государственной программы по преодолению в Республике Беларусь последствий катастрофы на ЧАЭС, который вобрал в себя укоренившуюся практику "размазывания" чернобыльских средств и вновь не принял во внимание законные требования пострадавших территорий по концентрации финансов в первую очередь на решение их проблем.

Депутаты Гомельщины и Могилевщины считают, что в принципе недопустимо какое бы то ни было упрощение послеаварийной ситуации и сокращение финансирования пострадавших территорий.

Давайте не забудем о своем долге перед людьми, живущими под чернобыльским гнетом!

Постоянная комиссия по вопросам ликвидации последствий аварии на Чернобыльской АЭС Гомельского облисполкома

Постоянная комиссия по вопросам ликвидации последствий аварии на Чернобыльской АЭС Могилевского облисполкома

Даведка аб адсяленні сем'яў з зоны радыеактыўнага забруджання ў Кармянскім раёне

Зона последующего отселения

Больше 15 Ки/км^2

	(населены пункт)	(колькасць сем'яў)
1.	Лозовица	25
2.	Васильевка	4
3.	Лабыревка	50
4.	Салобута	21
5.	К. Прудок	13
6.	Заболоцкое	13
7.	Курганье	10
8.	Сапожки	25
9.	Студенец	24
10.	Н.Зеньковина	55
11.	Ст. Зеньковина	17
12.	Колюды	54
13.	Рудня	79
14.	Ясень	26
15.	Добричь	7
16.	Жауница	41
17.	Бервены	11
18.	Косель	40
19.	Высокое	42
20.	Кавказ	2
21.	г.п. Корма	1087
		1640 семей

По Государственной программе ликвидации последствий аварии на ЧАЭС

	(населены пункт)	(колькасць сем'яў)
1.	Бурный	9
2.	Кр. Бор	12
3.	Рассвет	11
4.	Курганица	14

5.	Осов	3
6.	Малашки	20
7.	Труд	10
8.	Маленик	24
9.	Казимирово	26
10.	П. Глинка	21
11.	Б. Глинка	26
12.	Никольск	2
13.	Луначарск	9
		187 семей

	Больше 40 Ки/км^2 (населены пункт)	(колькасць сем'яў)
1.	Золотомино	170
2.	Хлевно	81
3.	Костюковка	36
4.	Струмень	170
		457 семей

Всего: 2284 семьи

Зам. председателя исполкома *Е. Бондарева*

На 1.1.94 г. осталось проживать: 1664 семьи, в т.ч. 756 с детьми;
за 1993 г. переселено 327 семей, в т.ч. 104 с детьми.

Распараджэнне

ад 24 красавіка 1990 г.
г.п. Карма

Для проведения работ по отселению жителей населенных пунктов зоны жесткого контроля, учету семей с детьми и беременных женщин направить для повторного обхода следующих работников райисполкома:

Населенный пункт:	Ф.И.О.
д. Курганье	Чернякова В.А.
	Вышнякова В.Е.
	Жданова Н.Н.
д. Хлевно	Матвеенко В.Е.
	Силков М.М.
д. Косельский Прудок	Потапенко Л.В.
	Маркова Т.Н.
д. Салобута	Похоменко И.А.
	Жиленко С.Я.
	Ходонович В.С.
д. Луначарск	Мурашко Е.В.
	Моисеенко В.А.
	Шершнева В.П.
д. Жауница	Ходонович В.С.
	Кожемякина Е.А.

	Подоляцкий Н.А.
д. Лозовица	Мироненко В.Л.
	Давыденко Л.П.

Сведения повторного обхода предоставить в райисполком по состоянию на 1 мая 1990 года, 20 июля 1990 года и 1 октября 1990 года.

Председатель исполкома *Е.Т.Барабанов*

Выпіска з рашэння Кармянскага райсавета

По вопросу выполнения Закона Республики Беларусь "О социальной защите граждан, пострадавших от аварии на ЧАЭС"

В этих целях с 1987 года в районе построено 723 квартиры общей площадью 45 710 м^2. Введено в эксплуатацию 6 школ, 4 детсада, поликлиника, 3 клуба, 6 магазинов и 2 столовые, 2 бани, 5 ФАПов.

Построено дорог с твердым покрытием 225 км, проложено 72 км водопровода. Начиная с 1992 года проложено 49,2 км газопровода.

Только за 1997 год в районе расходовано со средств бюджета на различные выплаты в соответствии с Законом Республики Беларусь "О социальной защите граждан, пострадавших от катастрофы на Чернобыльской АЭС" около 51 млрд. рублей. Отселены жители из зоны с уровнем радиоактивного загрязнения свыше 40 Ки/км^2. Переселено из населенных пунктов, расположенных на территории, загрязненной радиоактивными веществами свыше 15 Ки/км^2, 1382 семьи.

Для переселения граждан выделено больше 1000 квартир, построенных за счет средств, выделенных на ликвидацию последствий аварии.

Под постоянным контролем находятся продукты питания для населения, питьевая вода. Осуществляется кольцевой завоз продуктов в школьные столовые.

Население регулярно обследуется в соответствии с требованиями, медицинскими работниками районных, областных и республиканских учреждений.

Для проведения оздоровления трудящихся и их детей в 1996 году было выделено 3746 путевок. Несколько оживилась работа по благоустройству и улучшению санитарного состояния г.п. Корма и сельских населенных пунктов.

Вместе с тем в работе, проводимой в районе по ликвидации последствий аварии на Чернобыльской АЭС, обеспечению социальной защиты населения, проживающего на загрязненной территории, имеется ряд серьезных недостатков и упущений.

Не обеспечивается комплексный и сбалансированный подход к вопросам обеспечения социальной защиты граждан из-за отсутствия Программы по преодолению катастрофы на ближайшие несколько лет и дальнейшую перспективу.

Остро ощущается нехватка средств на нужды сельскохозяйственного производства, защитных мероприятий, газификации, социального обустройства и обеспечения населенных пунктов района. Необходимо проложить 400 км газовых, 100 км водопроводных сетей, благоустроить 8 км в г.п. Корма и 153 км улиц в сельских населенных пунктах.

Важнейшей остается кадровая проблема, и в первую очередь в здравоохранении, в образовании, в сельском хозяйстве.

В районе не хватает 12 врачей, 40 учителей, 30 главных специалистов сельского хозяйства.

Проявляется беспечность по отношению к здоровью людей, созданию соответствующих условий труда, безопасности в работе. Со стороны райпотребсоюза в магазинах не соблюдается обязательный ассортиментный перечень продуктов и товаров повседневного спроса. Имеются недостатки в обеспечении продуктами питания школьных и дошкольных учреждений.

Зона і "насельнікі"

Вёску Струмень да красавіка 1986-га, калі выбухнуў рэактар на Чарнобыльскай АЭС, і нават пасля, ажно да вясны 1989-га, калі былі абвешчаны сапраўдныя вынікі катастрофы, да разраду неперспектыўных не адносілі. Тым не менш гэтага, некалі квітнеючага населенага пункта параўнальна маладога (з гісторыяй крыху больш за стагоддзе) сёння на карце няма. 42 злавесныя кюры па

цэзію-137 і, адпаведна, небяспека для здароўя і жыцця прымусілі людзей шукаць прытулку ў іншых мясцінах.

Праўда, хоць шлагбаум кантрольна-прапускного пункта тут з'явіўся больш як паўтара года назад і ўезд у вёску быў забаронены, жыццё цеплілася аж да глыбокай восені мінулага года. А што сёння ў вёсцы і вакол яе?

І вось мы на прыстані. Ужо сам выгляд КПП, "зебра"-шлагбаум міжволі прыгадваюць абстаноўку ваеннага часу, выклікаюць трывогу. У вагончыку, размешчаным за некалькі крокаў ад берага Сажа, нясуць дзяжурства хлопцы са "спецназа". Старшы з паста міліцыянер дакладвае, што ніякіх здарэнняў за час нясення службы не адбылося.

Дарэчы, у атрадзе зусім маладыя хлопцы — па 20—25 гадоў. Усе яны прыйшлі на гэты адказны і ў пэўнай ступені небяспечны ўчастак па ўласным жаданні, або, як раней казалі, па закліку сэрца. Заступаюць на пост праз двое сутак на трэція і змяняюцца праз 24 гадзіны. Нясуць службу і жывуць у прыстасаваным, як у будаўнікоў, вагончыку са спартанскай абстаноўкай: адзін пакой у вагончыку, калі можна так сказаць, — афіцыйны (тут дзелавыя паперы і неабходная дакументацыя па службе), другі — бытавы (з газавай плітой і тапчаном).

Зона за ракой хоць і лічыцца адселенай, але жыццё ў ёй, як мы ўпэўніліся, працягваецца. У журнале КПП ужо з раніцы было зафіксавана перамяшчэнне, на падставе адпаведных пропускаў, каля дзесятка транспартных адзінак.

А жыць трэба

Зялёнага колеру юркі "ўазік" падмінае пад колы адзін за адным кіламетры гравійкі. Мы, карыстаючыся выпадкам, едзем у Валынцы ў камандзіроўку, каб затым расказаць аб буднях і святах людзей, якім лёсам, відаць, наканавана працаваць і жыць у даволі цяжкіх і складаных умовах. Але, нягледзячы на ўсе выпрабаванні, яны застаюцца вернымі сялянскай запаведзі.

На тэрыторыі Валынцаўскага сельскага Савета размешчаны адзіны саўгас. Да ракавой красавіцкай раніцы 1986 г. зямельная плошча гаспадаркі складала 4174 га, у тым ліку: сельгасугоддзяў — 3222, ворыва — 1668, сенажацяў — 906 і 650 гектараў пашы. Пасля аварыі на ЧАЭС карысная зямельная плошча складае ўсяго 1340 гектараў.

Саўгас апынуўся і ў цяжкім фінансавым становішчы. Калі б маглі прадаць зімой вялікую колькасць жывёлагадоўчай прадукцыі, мелі б вялікія грошы. А так атрымліваецца цяпер, што працуюць, як кажуць, з колаў — што прывезлі, тут жа даводзіцца выкарыстоўваць.

З 18 спецыялістаў, якія працавалі ў гаспадарцы, цяпер з вышэйшай сельскагаспадарчай адукацыяй усяго адзін. Гэта дырэктар саўгаса В.М.Каляда. Ён тут, паводле яго слоў, і эканаміст, і галоўны аграном, і заатэхнік. У бухгалтэрыі працуе таксама ўсяго тры жанчыны. Ёсць яшчэ ў саўгасе загадчык майстэрань, інжынер па сельгасмашынам, брыгадзір. Вось і ўсе кадры.

Неймаверна цяжка працаваць і жыць ва ўмовах, калі не ведаеш, што з саўгасам будзе заўтра. Але бяда людзей гартуе. Узяць, да прыкладу, сям'ю Ніны Канстанцінаўны Палаўковай, начальніка мясцовага аддзялення сувязі. Нядаўна вярнуліся пад дах бацькоўскай хаты два яе сыны-халасцякі: Алег і Віктар. Хлопцы не пайшлі шукаць лёгкага хлеба, не кінуліся ў вір камерцыі. Ім, маладым і здаровым, справа знайшлася і ў гаспадарцы. Пайшлі працаваць трактарыстамі. В.М.Каляда задаволены працай братоў Палаўковых.

Не адзін дзесятак год шчыруе ў кузні М.А.Саламонаў. З раніцы па ўсяму наваколлю разносіцца адтуль малінавы звон — гімн працы і вясны. Мікалай Антонавіч на пенсіі. Але як у такі гарачы час абысціся механізатарам без яго спрытных і ўмелых рук. Цяпер, калі востра адчуваецца недахоп запчастак, нават самых звычайных шурупаў, ён патрэбен вяскоўцам, як касцу свежы вецер у спякотны поўдзень. Без выхадных шчыруе

на палетках пенсіянер Фёдар Сямёнавіч Разгонаў, ён жа і старшыня савета працоўнага калектыву.

Не, з такімі людзьмі жыццё не спыніцца.

Гадоў з дзесяць назад у Савеце налічвалася дзве васьмігадовыя і адна пачатковая школы, дзе займалася 246 вучняў, працавала 19 настаўнікаў, палавіна з якіх была з вышэйшай адукацыяй. Цяпер адна школа ў в. Кляпін, дзе займаюцца 68 вучняў. Настаўнікі ўзялі пад свой кантроль арганізацыю гарачага харчавання ў школьнай сталоўцы. Рэгулярна дастаўляюць дзяцей на медыцынскае абследаванне. Наладзілі сувязі з кіраўніцтвам нямецкага г. Анцынг. Адтуль ужо два разы наведваліся ў школу прадстаўнікі Анцынгскай ініцыятывы дапамогі дзецям Чарнобыля, пастаўлялі медыкаменты, харчаванне, вопратку.

Сярод лясоў і хмызнякоў на стыку Гомельскай і Магілёўскай абласцей, на ўсходнім Прысожжы раскінулася в. Калюды — былы цэнтр другой паляводчай брыгады саўгаса "Валынцы". Многае тут давялося пабачыць і перажыць калюдаўцам у гады Вялікай Айчыннай вайны. Пакінулі фашысцкія карнікі свае сляды жорсткасці. З шасцідзесяці хат уцалела не больш за дваццаць. Не павярнула ад гэтай вёскі і чарнобыльская хмара, густа ўсеяўшы зялёную рунь, лясы радыенуклідамі. Да гэтай страшэннай трагедыі ў Калюдах налічвалася 67 двароў, дзе пражывала 240 чалавек. Цяпер там засталося ўсяго 15 нямоглых пенсіянераў, далейшы лёс якіх на раздарожжы.

У в. Жавуніца да нядаўняга часу было 26 моцных двароў. Жылі тут працавітыя людзі. А цяпер гэтая вёска ў ліку "мёртвых". Такая доля напаткала яе сяброўку в. Ясень, дзе да радыяцыі пражывала 107 чалавек, налічвалася 34 двары. Але гэтыя блізкія сэрцу куткі нельга лічыць пахаванымі. Там засталіся дрэвы, пасаджаныя ў маладосці іх гаспадарамі, там засталіся магілы продкаў...

Г.Карнач

З матэрыяльнай і духоўнай спадчыны

Народныя абрады і звычаі

На тэрыторыі Кармянскага раёна даволі поўна прадстаўлены амаль усе фальклорныя жанры. Трывала захоўвае народная памяць традыцыйны абрадавы фальклор, хоць многія абрады і звычаі ў значнай ступені трансфарміраваліся, страцілі ранейшыя магічныя функцыі, захаваўшы толькі пацешлівы, святочна-карнавальны характар.

Калядна-навагодні комплекс Кармянскага раёна супадае з агульнабеларускім у такіх асноўных абрадавых момантах, як абходныя шэсці калядоўшчыкаў на Каляды і шчадроўнікаў на Новы год, агульная трапеза (тры куцці), зімовыя гульні тэатралізаванага характару, калядныя варожбы аграрна-магічнай і шлюбнай накіраванасці, рытуальныя дыялогі. Традыцыйны абрад калядавання, як і ў іншых мясцовасцях Гомельскай вобласці, быў звязаны з ваджэннем казы. Паводле ўспамінаў М. Бруевіч з в. Вmatch наўка, "на другую куццю вадзілі казу, для гэтага пераапраналі хлопца ў вывернуты кажух, галаву рабілі з бурака, устаўлялі казліныя рогі". У цэнтры песні, якой суправаджалася каляднае прадстаўленне, — міфічная істота "каза", з ёй звязвалі надзеі на добры ўраджай. Праўда, у нашым прыкладзе гучыць матыў відавочнай пагібелі казы ад "стральцоў-барцоў Нікалаеўцаў". Ахвярапрынашэнне жывёлы спалучана з ідэяй паміранне прыроды зімой і яе ўваскрэсеннем вясной — вызначальнай ідэяй каляндарна-абрадавага фальклору.

Адметнасцю мясцовай фальклорнай каляднай традыцыі з'яўляецца гульнявое тэатралізаванае прадстаўленне, якое разыгрывалі "пава з павуком". Для гэтага дзяўчыну нараджалі ў дліннае плацце, на галаве — вянок з лентамі з бумагі. Гэта была "пава". Хлопец быў "павуком"

(в. Струкачоў). Калі калязнікаў з казой чакалі з нецярплівасцю, то "паву з павуком не любілі пускаць у хату, бо яны заўсёды што-небудзь украдалі". Песня, якая выконваецца ўдзельнікамі гэтай гульнявой часткі абраду, вызначаецца шлюбнай сімволікай (вянок — сімвал дзявочай годнасці; згуба вянка — сімвал страты цнатлівасці да шлюбу):

Пава, пава па двару лятала,
Перайка ўпала, у рукавок клала,
З рукаўка брала, вяночак віла.
Вяночак звіла, пайшла ў таночак,
З таночка ішла, вяночак згубіла.

Прыведзены факт прысутнасці абрадавага дзеяння шлюбнага характару ў калядным комплексе сведчыць аб тым, што ідэя шлюбу, прадаўжэння роду была не менш важнай у земляробчым календары, чым культы прыроды і продкаў.

Спецыфічнай асаблівасцю калядавання на Карманшчыне з'яўляецца пераапрананне ўдзельнікаў у "цыган". Хутчэй за ўсё гэта звязана з унясеннем новых элементаў у традыцыйны абрад калядавання, што істотна паўплывала і на песенны рэпертуар (уключэнне песень цыганскай тэматыкі). Па ўспамінах Н. Аляксеенкі з в. Хізаў, "сабяром трапак, здзелаем ляльку, з лялькай хадзілі па дамам, дзіцёнка носім, калі ў цыганку пераапранаемся. Адна ідзе з лялькай, абкрытая, а етыя бегаюць, пяюць, скачуць, карты з сабой носяць: "Давай пагадаю! Маладая, красівая, замуж пойдзеш!"

Каляды з'яўляліся падрыхтоўчым этапам для атрымання добрага ўраджаю. Невыпадкова абрады, якія выконваліся, насілі заклінальны аграрна-магічны характар. Напрыклад, абрад засявання ў вёсках Кармянскага раёна адбываўся на другі дзень пасля шчадравання: "Калі шчадроўшчыкі засеюць збожжам у хаце, то ў гэтым годзе ў хазяіна будзе багаты ўраджай" (в. Багданавічы). У шчадроўна-калядных песнях, адрасаваных гаспадару, гаспадыні, дачцэ, сыну, гучаць матывы зычання дабра, здароўя, шлюбнага шчасця. Асабліва відавочнымі з'яўляюцца элементы вясельнай стылістыкі ў калядках, адрасаваных моладзі.

Адметнасцю мясцовай каляднай традыцыі з'яўлялася "спайка", калі дзяўчаты і хлопцы збіраліся ў якой-небудзь хаце, наймалі музыку, рыхтавалі "кашу", а "старэйшыя дзеўкі "білі" кашу (в. Высокае) ці хто-небудзь з хлопцаў, "той, хто больш грошай пакладзе на кашу" (в. Задуб'е). Прыведзены прыклад сведчыць аб узаемасувязі каляднай і радзіннахрэсьбіннай абраднасці. Радзінны абрад разбівання гаршка з бабінай кашай, можна меркаваць, быў запазычаны каляднай традыцыяй, напэўна, таму, што на Каляды адзначалі нараджэнне Хрыста.

Захоўваецца яшчэ і сёння ў памяці жыхароў Карманшчыны звычай заклікання марозу на куццю: "Ставілі куццю на стол, і бацька гукаў: "Мароз, мароз, хадзі куццю есці. А еслі не пойдзеш, жалезнай пугай паб'ем" (в. Задуб'е). У міфалагічных прыкметах і павер'ях, звязаных з Калядамі, надзвычай ярка адлюстраваўся светапогляд нашых продкаў, іх паэтычнае асэнсаванне складаных з'яў жыцця, пошукі мудрых тлумачэнняў незразумелых ім прыродных фактаў, імкненне спасцігнуць таямніцы рацыянальнага гаспадарання на зямлі, знайсці найлепшыя сродкі, каб дасягнуць у будучым добрага ўраджаю на палетках і прыплоду дамашняй жывёлы. І хоць калядны цыкл не быў непасрэдна звязаны з правядзеннем земляробчых работ, але ўжо ўзімку ўсе думы і жаданні селяніна былі звязаны з чаканнем новага ўраджаю. Таму такімі важнымі, напоўненымі магічнай сілай здзяйснення з'яўляюцца ўсе тыя сімвалічныя абрадавыя дзеянні, да якіх звярталіся нашы продкі на працягу ўсяго каляднага перыяду. Найбольш распаўсюджанымі павер'ямі, якія і сёння, як і было заведзена раней, вызначаюць гаспадарчы і сямейны жыццёвы парадак, з'яўляюцца наступныя: "верх куцці зразалі і давалі скату патрохі"; "на Каляды семкі елі, на пол плявалі, штоб ураджай быў харошы" (в. Хізаў); "зерне кідалі ў печ, каб была добрай жніўка"; "яшчэ ў першы дзень Каляд, калі ў хаце ёсць дзеці, бацькі кідалі зерне на паліцу, прыгаворваючы: "Радзі, Божа". А дзеці павінны былі

грабсці да сябе гэтае зерне болей" (в. Зяцькавічы).

Разнастайнасцю адрозніваецца дзявочая навагодняя варажба, сімволіка якой звязана з зернем, дамашнімі жывёламі і птушкамі, прадметамі побыту. Варожбы пра шлюб, запісаныя на Кармяншчыне, маюць традыцыйны характар адвольных магічных дзеянняў і заклінанняў. Уражвае і захапляе той паэтычны струмень народнай фантазіі, якім прасякнута імкненне прадбачыць свой лёс, убачыць суджанага ці суджаную, уявіць сваю будучыню, усцешыць свае рамантычныя летуценні. У гэтым можна пераканацца, калі звярнуцца да некаторых з варожбаў, напрыклад: "Бралі мужскія штаны ў зубы і цягалі вакол сваёй хаты тры разы, пры гэтым задумаўшы хлопца" (в. Багданавічы); "па кучкам насыпаюць зерне і выпускаюць курэй. Чыю кучку ўперад ухопіць курыца, тая ўперад пойдзе замуж" (в. Высокае).

Абрад гукання вясны ў мясцовай фальклорнай традыцыі вядомы пад назвай "Луца". Паводле ўспамінаў Т. Сітнікавай з в. Акцяброва, "калі гукалі вясну, вадзілі карагод, пасярэдзіне была дзяўчына (Луца яе называлі) і хлопец, вакол іх жанчыны спявалі песню. Палілі вогнішча, былі ў царкве, потым як мага хутчэй беглі да рэчкі, каб першымі запець: "А ты, Луца, ня Луца, // Па зялёненькай траўцы // Дваранін каня пасе, // Дзеўка ваду нясе".

Своеасаблівасцю абраду гукання вясны на Кармяншчыне з'яўляецца такая цікавая дэталь, што "па вадзе пускалі плыць дошчачку, на якой клалі хлеб і запальвалі свечку", адначасова спявалі:

Пусці, маменька, на ручэй гуляць.
Ой, лі, ой, люлі, на ручэй гуляць.
На ручэй гуляць, селязнёў вітаць.
То не селязень, то не селязень,
То ж не сізенькі, то ж мой міленькі.

Святкуюць на Кармяншчыне і *Юраўскае свята*. Па ўспамінах Н. Андрыянавай з в. Асінаўка, "на Юр'я моляцца, абыходзяць сваю ўсадзьбу з пірагом, на мяжу тыкаюць костачкі, зберажоныя ад Вялікадня, і гавораць: "Юрай, рана адамкай землю, выпускай расу на цёплае лета, на буйное жыта, на ядраністае, на каласістае, гаспадару на здароўе". Рытуал выгану жывёлы на пашу абавязкова суправаджаўся замоўнымі формуламі, напрыклад, "як выганяюць жывёлу ў поле, бяруць хлеба і абносяць яго кругом трубы і гавораць: "Як печ стаіць на месцы, каб і мая жывёла пільнавала сваё месца і хазяіна" (в. Асінаўка); "як я без хвартука не магу абысціся, так каб і ты, мая цясютка, з двара нікуды не выходзіла" (в. Задуб'е). Перад тым, як выгнаць жывёлу на пашу, выконвалі не толькі простыя абрадавыя дзеянні, але і здзяйснялі складаны па сваёй сутнасці рытуал: "У сераду пякуць з цеста хрэст, бяруць тры невялікія каменчакі, нож, замок, бязмен, сякеру, курыныя яйкі, грамнічную пасвяцоную свечку, бяруць з калодзіжа вады, выцягаюць са страхі салому, патом чэраз увесь скот перакідаюць камень і абліваюць вадой. І так тройчы. Патом чэраз ўсё пераганяюць скот" (в. Асінаўка).

Шмат міфалагічных прыкмет і павер'яў захоўваюцца яшчэ і сёння ў памяці жыхароў Кармяншчыны. Напрыклад, панядзелак і пятніца лічацца найбольш спрыяльнымі і шчаслівымі днямі для выгану жывёлы ў поле. Каб засцерагчы кароў ад шкоднага ўздзеяння ведзьмаў, абмывалі іх расой, сабранай на Юр'я (в. Асінаўка), выганялі ў поле і сцёбалі галінкамі пасвенчанай вярбы.

З асабліва радаснымі і светлымі пачуццямі надзеі і чакання сустракалі вяскоўцы *Вялікдзень*, свята, у якім спалучыліся язычніцкія і хрысціянскія элементы. Святочны настрой, хвалюючы ўнутраны стан дарослых перадаваўся ў гэтыя велікодныя дні дзецям, якія "беглі па яйкі, гулялі ў біткі" (в. Ліцвінавічы). Цэласны велікодны абрад мы сёння не можам узнавіць, аднак асобныя рытуалы і абрадавыя дзеянні даволі ўстойліва захоўваюцца мясцовай фальклорнай традыцыяй. Гэта традыцыйнае фарбаванне яек ў чырвоны колер ("красілі столькі, колькі хрэснікаў, унукаў" — в. Высокае), выпяканне велікоднага хлеба "паскі" ("пасадзіла булкі ў печ — не пераступай парога, не топай з хаты ў двор,

пасядзі, каб булкі не патрэскаліся" — в. Высокае), святочная трапеза, гульня ў "біткі", качанне яек у латках, гушканне на арэлях, магічна-спеўны абход двароў моладдзю (валачобнікамі), выкананне імі велічальнай песні "Хрыстос уваскрэс".

На *Тройцу*, паводле ўспамінаў інфарматараў Кармяншчыны, прыносілі ў хату галінкі клёна, рабіны (май), клалі іх таксама на сенавале, прыгаворваючы: "Лажу гэты май, каб сена было на рай". Верылі, калі "май" хутка засохне, то і сена будзе хутка сохнуць (в. Акцяброва). Магічнай лячэбнай сілай, лічылі, валодае траецкая зяляніна, якую выкарыстоўвалі пры захворваннях жывёлы і чалавека. Паводле народных павер'яў, "як граза, ды ў вокнах "май" стаіць, тады Пярун не ўдарыць у хату (в. Хізаў). Не толькі з культам расліннасці была звязана Тройца. Аб тым, што гэта язычніцкае свята, у якім адлюстраваўся культ продкаў, сведчаць наступныя звесткі: "Хадзілі на Троіцу на могілкі, гулялі, пелі песні" (в. Ворнаўка); "у суботу хадзілі на могілкі, паміналі памёршых" (траецкія дзяды — в. Акцяброва). Абрад кумлення, які адбываўся на Тройцу, і адлюстраваў рэшткі старажытных уяўленняў, звязаных з прыняццем дзяўчат у асяроддзе жанчын, з ідэяй прадаўжэння роду, суправаджаўся адпаведнымі песеннымі радкамі:

Ох, кумушкі-галубушкі,
Сястрыцы, вы, мае кумушкі,
Сястрыцы, вы, мае кумушкі,
Як будзіце вы куміцца,
Гукніце вы мяне,
Як будзіце ды куміцца вы,
Гукніце і мяне.
(в. Кляпінская Буда)

У параўнанні з іншымі рэгіёнамі Гомельскай вобласці *купальская традыцыя* на Кармяншчыне адрозніваецца больш устойлівай захаванасцю. Па сведчаннях інфарматараў, раніцай на *Купалле* (23 чэрвеня па ст.ст.) жанчыны і дзяўчаты ішлі ў поле збіраць кветкі, якімі потым, папярэдне пасвенчанымі ў царкве, лячылі розныя хваробы. Паводле ўспамінаў Г. Шведавай з в. Лебядзёўка, "ідом к лесу, к вадзе, палілі кастры, на кастры спальвалі "май", які стаяў на Тройцу ў хатах, ля хат. Гэтым попелам угнойвалі палі, абсыпалі скот, каб яны не хварэлі, не мёрлі". На купальскім кастры спальвалі розныя непатрэбныя рэчы, напрыклад, "зносілі ў адно месца калёсы і распальвалі вогнішча" (в. Бераставец), "цэлы дзень збіралі голле" (в. Задуб'е); "стары каток возьмуць, надзенуць на жэрдку, а пад катком цяпло кладуць, песні пяюць" (в. Высокае).

Народныя павер'і звязваюць купальскую ноч з незвычайным разгулам звышнатуральных сіл, асабліва ведзьмаў, ад якіх можна было ўсяго чакаць. Людзі імкнуліся засцерагчы сябе і дамашнюю жывёлу ад іх шкоднага ўздзеяння. Паводле ўспамінаў А. Савянковай з в. Задуб'е, "у Іванаў дзень ведзьмы (жэншчыны, каторыя з нячыстай сілай знаюцца) малако ў кароў выдоівалі. Каб ад іх засцерагчыся, тапор лажылі ў хляве, дзе скаціна". На якія толькі перасцярогі не адважваліся нашы продкі, каб пазбавіць ведзьмаў іх магічнай шкоднай сілы: прывязвалі "храшчэнскую свечку" да дзвярэй хлява, "торкалі ў дзверы серп ці касу, рабіны ветачку, крапівы, асіны" (в. Асінаўка). У в. Кляпінская Буда "пад Івана Купалу "ганялі ведзьму": трэба было ўкрасць барану і цягнуць яе; хлопцы цягнуць, а дзеўкі следам співаюць. Цягнулі на пагон, куды кароў ганяюць, а потым раскладалі касцёр, палілі барану". Як паведаміла Н. Андрыянава з в. Асінаўка, калі ўжо так здарыцца, што ведзьма ў купальскую ноч адбярэ малако ў каровы, "тады надо чалавеку тому йціць у лес, набраць у мяшок мураўя і етым мураўём увесь выган перасыпаць, штоб усе каровы перайшлі. Тады ўжо ведзьма не будзе есць етага малака, ужо яго назад яна аддасць".

У купальскую ноч розныя бясчынствы здзяйсняюцца самімі ж людзьмі, народная мараль не асуджала такія дзеянні: "На Купалу вароты знімалі, броўны раскачвалі, дажэ цялегу маглі ўвалакчы з дравамі на другі двор" (в. Задуб'е); "ноччу на Купала ўсе скамейкі вакол двара павырываюць і ўсе дровы параскатваюць на дарогу ці куды яшчэ, заборы ламаюць" (в. Дубавіца); "каму прыдуць

прасла паламаюць, а каму — баню па бярвеннях разбяруць" (в. Высокае). Бадай, самым паэтычным момантам у мастацкай сістэме купальскай абраднасці з'яўляліся варожбы аб шлюбе. Цікава, што ў гэтай гульні-прадказанні прымалі ўдзел і хлопцы. Меркавалі, калі кінутыя на ваду вянкі хлопца і дзяўчыны сыдуцца, значыць, яны пажэняцца. Па ўспамінах Г. Шведавай з в. Лебядзёўка, "пускаюць яшчэ вяночкі з запаленымі свечкамі. Куды той вяночак паплывець, там яе суджаны. Калі свечка тухне, дзяўчына памрэ, у які бок паплыве, туды дзеўка замуж пойдзе" (в. Лебядзёўка).

Жніўныя абрады і песні добра захаваліся ў беларусаў, і маюць яны ў розных рэгіёнах мясцовыя адметнасці. Своеасаблівымі дэталямі адрозніваюцца зажынкі ў вёсках Кармяншчыны. Паводле народных уяўленняў, зажынаць павінна была здаровая жанчына, у адваротным выпадку, меркавалі, "калі пойдзе зажынаць бальная жэншчына, з бальной рукой, то ўсе людзі будуць балець: то парэжуць пальцы, то нарываць будуць" (в. Высокае). Нажаўшы першы сноп, на зямлю клалі хлеб-соль і прамаўлялі, звяртаючыся да Споркі (Маці Божай): "Спорка-спешка, кругом постаці аббяжы, нам жаць памажы, хадзі к нам абедаць хлеб, соль, вадзічку" (в. Высокае). Першы нажаты сноп абавязкова забіралі з поля з сабой і ставілі на покуці, затым "яго аббівалі ў царкве, свяцілі зерне" (в. Ворнаўка). У жніўных песнях гучаць матывы цяжкай долі жанчыны, якая сумуе па сваіх бацьках, нешчаслівага сямейнага жыцця, сіроцкія матывы. Дажынкі суправаджаліся выкананнем пэўных абрадавых дзеянняў. Калі дажыналі жыта, напрыклад, у в. Акцяброва, то "сабіралі некалькі каласкоў, звязвалі іх у вузел, пад іх клалі хлеб і соль". Абавязкова выконвалі рытуал праполкі "барады". Апошні нажаты сноп неслі да хаты гаспадара і вешалі яму на шыю вянок з каласоў" (в. Акцяброва). Цікавае міфалагічнае павер'е, звязанае з барадой, давялося запісаць ад Г. Бабковай з в. Вашчанкі: "Хто бараду сарве, таму Бог шчасце прынясе. Таму па начам, каб ніхто не бачыў, маладыя хадзілі і зрывалі бараду".

Вясельная абраднасць Кармянскага раёна складаецца з такіх этапаў, як сватанне, заручыны, зборная субота ("завіванне ёлкі"), пасад, першы дзень вяселля, вянчанне ў царкве, дзяльба каравая, ад'езд нявесты ў дом жаніха, другі дзень вяселля ("браць банкеты"), трэці дзень вяселля ("разгуліны"). Абавязковым першапачатковым абрадавым момантам з'яўлялася сватанне, якое суправаджалася іншасказальнымі дыялогамі і адпаведнымі песнямі, markup рознымі па тэматычнай накіраванасці, эмацыянальнай афарбоўцы, маральна-этычнай праблематыцы. У адной з такіх вясельных песень, якія гучалі на сватанні, адлюстравалася такая рыса беларусаў, як працавітасць і дбайнасць. На просьбу дзяўчыны да маці падрыхтаваць ёй пасаг апошняя адказвае:

Едзь, мая дачушка, без кубла,
Чаму кудзелькі не скубла.
(в. Акцяброва)

У сваты звычайна прыходзілі ўвечары ў суботу бацька маладога, хросны бацька, дзядзька, брат і прыносілі з сабой сала, хлеб, гарэлку. Калі бацькі дзяўчыны згодны былі аддаць яе замуж, то запрашалі сватоў за стол і "першую чарку налівалі з гарэлкі жаніха" (в. Багданавічы). На заручынах бацькі маладых дамаўляліся аб вяселлі. Спачатку пілі гарэлку з боку жаніха, а потым гарэлку маладой. "У гэты час дзяўчына павінна была назваць свякроўку мамай" (в. Акцяброва). На гэтым вясельным этапе нявеста адорвала сватоў і бацькоў жаніха падарункамі. Заручыны ў в. Ворнаўка называлі "суглядамі".

Існуе тэрміналагічная блытаніна паняццяў "запоіны" і "заручыны". У в. Ліцвінавічы заручалі маладых людзей на запоінах. Як адзначыла К. Ігнаценка, "пасля запоін нельга было адмовіцца ад свадзьбы".

На Кармяншчыне вечар, калі збіраліся сяброўкі ў маладой, называлі "зборная субота", "ёлка", "дзявічнік", "завіванне ёлачкі". Паводле ўспамінаў С. Караедавай, "вечарам перад самай

свадзьбай прыходзілі дружкі жаніха і нявесты, ёлку маленькую прыносілі з лесу, ставілі ў булку хлеба, упрыгожвалі цвятамі" (в. Ліцвінавічы). Добра памятаюць жанчыны і вясельныя песні, якімі суправаджалася "завіванне ёлачкі":

Зборніца субота, зборніца,
Збарней усяго Ганначка,
Сабрала сабор у таткаў двор,
Пасадзіла дружачак усіх за стол,
А сама села вышэ ўсех.
(в. Акцяброва)

У адрозненне ад іншых раёнаў Гомельскай вобласці, вясельная традыцыя Кармянскага раёна не вылучалася багаццем і разгорнутасцю каравайнага абраду. Цікавасць уяўляе такі абрадавы момант, як дзяльба каравая. Гэта так званая "сярэбшчына", калі "жаніх ехаў па нявесту з гасцямі, выкуплівалі нявесту, і садзяцца за стол дзяліць каравай. Пры гэтым дараць падаркі і выказваюць пажаданні" (в. Акцяброва).

Каравайныя пажаданні — сведчанне глыбокай народнай мудрасці нашых продкаў, філасофскага характару іх этнапедагагічнай накіраванасці. У лаканічных, іншы раз рыфмаваных радках, гучаць спаконвечныя народныя ўстаноўкі, якія датычаць шчаслівага сямейнага жыцця. Невыпадкова заклікалі ў пажаданнях шанаваць бацькоў, паважаць адзін аднаго, клапаціцца аб прадаўжэнні роду.

"Дару пучок цыбулі, каб не давала свякрусе дулю";

"Дарую табе ніткі, каб не заглядваў на чужыя лыткі";

"Дарую міску капусты, каб у хаце не было пуста, каб у каждым куточку сідзела па сыночку, а пасярод хаткі бегалі дзяўчаткі" (в. Лебядзёўка).

Адметнасцю вяселля на Кармяншчыне з'яўляецца паслявясельная частка, якая вядома пад назвамі "пярэзвы" — першы тыдзень вяселля, калі радня маладых хадзілі адзін да другога ў госці, "банкет", "разгуліны". На другі дзень веселле "спраўлялі ў хаце хроснай маткі нявесты і хроснага бацькі жаніха. Гэта называлася "браць банкеты", на якіх гучалі песні, напрыклад:

Дай каціласа ды зорачка з неба,
Дай упала за дол.
Журылася красная дзяўчонка,
Хто й завядзе дамоў.
— Ой, не журыся, красная дзяўчына.
Я завяду дадому.
(в. Багданавічы)

Трэці дзень вяселля ў в. Багданавічы называўся "разгуліны" і вызначаўся тым, што "госці маладой прыходзілі да яе дому, а госці маладога да яго".

Міфалагічныя ўяўленні і павер'і, звязаныя з вясельнай абраднасцю, яскрава адлюстравалі асаблівасці творчага мыслення нашых продкаў, якія імкнуліся прадказаць, прадбачыць шчасце і заможнасць сямейнага жыцця, прадухіліць няшчасці, засцерагчы маладых ад розных уяўных шкодных сіл. Маладых хвалявала пытанне, хто будзе верхаводзіць у сям'і — муж ці жонка. У сувязі з гэтым народная фантазія нарадзіла павер'е, згодна з якім трэба маладой, калі яе ўпершыню маці жаніха заводзіць у хату, зірнуць у гэты час на 4 куты і сказаць: "Цішы, мышы, я ваш кот". Гэта абазначала, што маладая ў такім выпадку будзе гаспадыняй у доме" (в. Акцяброва). Падчас сустрэчы маладых свякруха павінна быць у пары (з мужам ці з хросным бацькам), што сімвалізавала, што маладыя ў пары пражывуць шмат гадоў (в. Ворнаўка).

Каб шлюб маладых быў моцны, каб яны жылі дружна, не дазвалялася "станавіцца на той палавік, па якому павінна іціць маладая" (в. Задуб'е). У час вясельных гульняў "садзілі маладых на лаўку, і калі жаніх спіхне нявесту, то ён будзе галоўны ў доме" (в. Ліцвінавічы). Жанчыны, у якіх былі маленькія дзеці, імкнуліся сарваць кветкі, якімі ўпрыгожвалі дугу перад тым, як ехаць па маладую" (в. Сямёнаўка).

Шырока распаўсюджаны на тэрыторыі Кармянскага раёна *павер'і, звязаныя з выкліканнем дажджу.* Нашы продкі, каб засцерагчы пасевы ад засухі, здзяйснялі пэўныя магічныя дзеянні, напрыклад, "выходзілі на крыжавую дарогу, бралі плуг і пераворвалі крыж-накрыж, каб дождж пайшоў" (в. Сямёнаўка); "мак ірвалі, у калодзеж кідалі" (в. Задуб'е); "удовы ткалі абудзённік і насілі на крыжавыя дарогі" (в. Высокае); "за-

бівалі і клалі ў лапаць жабу, якую харанілі, як нябожчыка" (в. Задуб'е).

Прыведзены матэрыял дазваляе ўявіць рэгіянальныя і лакальныя характарыстыкі абрадавых з'яў, убачыць, наколькі спецыфічна адметнай з'яўляецца карціна бытавання асобных абрадаў нават у межах аднаго раёна.

В. С. Новак

Друкуецца са скарачэннем па кн.: Крыніц кармянскіх пераэвоны (абрады і песні ў сучасных запісах). Гомель, 2000.

Замовы

У сістэме фальклорных жанраў замовам належыць своеасаблівае месца, што абумоўлена іх архаічнасцю, прыродай, утылітарнай функцыянальнасцю, значэннем і прызначанасцю слова ў гэтых творах. Па свайму глыбіннаму сэнсу замовы ўяўляюць з'яву двухпрыродную, адзіную, цэласную і самагодную канструкцыю, асноўнымі аспектамі якой з'яўляюцца фальклорны і рытуальны. Цесная сувязь слова і дзеяння, узаемадапаўняльнасць і ўзаемазамяняльнасць названых кампанентаў дазваляюць гаварыць пра замовы як з'явы абрадавага характару ў самым шырокім значэнні гэтага паняцця.

Замовы ў народнай традыцыі маюць мноства назваў: "шэпты", "шаптанні", "словы", "малітвы", "чары", "замаўлянні", "нагаворы", да пэўных груп — "прысушкі", "адсушкі". Усе гэтыя назвы нясуць у сабе звесткі пра сэнс, галоўную вызначальную адзнаку твораў, а яе сутнасць — слова, мова, гаварэнне, шаптанне. І не проста слова, а слова таямнічае, слова вешчае, прарочае, якое мае незвычайную сілу.

Апошнім часам назіраецца ўсплеск цікавасці да гэтага віду бытавой культуры, што звязана з многімі фактарамі духоўнага і эканамічнага жыцця. Не апошнюю ролю адыгрываюць прыродазнаўчыя і фізічныя навукі, якія скіравалі ўвагу на магчымасці чалавека, узаемасувязі розных элементаў жывой і нежывой прыроды, што пашырае ўяўленні пра здольнасць узаемадзеянняў на розных узроўнях і прыпадымае завесу над з'явамі, якія раней трактаваліся як забабонныя вымыслы.

Самымі распаўсюджанымі, агульнавядомымі і шматлікімі з'яўляюцца замовы ад хвароб, або лекавыя, якія прымяняліся для дапамогі людзям і хатняй жывёле. Ужо сам пералік хвароб, ад якіх ужываліся замовы, сведчыць пра даволі шырокія веды нашых продкаў у анатоміі і народнай медыцыне, а тэксты замоў з пералічэннем органаў і касцей пацвярджаюць гэта. Менавіта замовы як адна з састаўных частак народнай медыцыны могуць лічыцца папярэднікам медыцыны навуковай. Да таго ж істотным элементам лячэбнай магіі было прымяненне лекавых траў, выкананне пэўных фізічных дзеянняў, якія лічыліся магічнымі, але фактычна аказвалі дабратворнае ўздзеянне, напрыклад масажы, націранне тлушчам і рознымі настоямі траў, змыванне вадою і г.д. Зараз не адмаўляецца роля саміх замоў як гіпнатычнага сродку, што сапраўды мог даваць станоўчы вынік, калі ўлічваць такі немалаважны фактар, якім была шчырая вера і заклінальніка, і самога хворага ў дзейснасць замоўнага рытуалу.

Г.А.Барташэвіч

Пры першым выгане скаціны на пашу

На сінім моры, на лукаморы стаіць дуб какаты, на тых какатах ляжыць белы камень. Як таму камню ніхто не йме, так нашае скацінкі ніхто не йме і не займе: ні гад паўзучы, ні звер бягучы. Я прашу цябе, упрашаю, святое Юр'е, выхадзі са сваімі замкамі, залатымі ключамі. Замкамі затварай сваім слугам няверным зубы, губы першым, сярэднім, пасследнім. Штоб наша скацінка здавалася ў полі мятай, камнем, на даліне купінай, а ў лесе калодай, кустам на дарозе, сокалам. І прашу цябе, святое Юр'е, Міхаіл, умёршага, спасіце, зберажыце нашу скацінку. Благапалучна, спакойна, пака з поля прыйдзе.

Запісана ў в. Барсукі ад Ю.С.Анішчанка, 1914 г.н.

Ад хвароб жывёлы

Памяні, Госпадзі, цара Давыда і ўсю кротасць яго і вялікую памяць яго. Судзяржаў цар Давыд ваду, зямлю і нашы грэшныя душы, судзяржаў жа

чэмерную балезь у скаціны, рыжай шарсьціны, пользу давай і вопух палягай.

На сінім моры на востраві стаіць дуб без макушкі, без вярхушкі, без сучкоў, без ражкоў. На том дубі сядзіць воран — сам чорны, а нос у яго доўгі, ногі красныя, глазы ясныя. Выскрабай жа ты, чорны воран, чэмерную балезь з скаціны, рыжай шарсьціны, із жыл, з пажылак, з касьцей, з машчэй, з буйныя галавы, з ясных воч, выскрабай і пользу давай, і вопух палягай. А ня будзеш выскрабаць, будзець на цябе Гасподзь Бог гразу насылаць, каменнем пабіваць і градам засякаць.

Запісана ў в. Навасёлкі ад Г.І.Кручковай, 1915 г.н.

Ад гадзюкі

На сінім моры-велікаморы стаіць дуб, на тым дубе змяінае гняздо, у тым гняздзе тры змяі-гадзюкі. Первая — Салоха, другая — Лізуха, трэцяя — змяя Курапея, чацвёрты брат, унімі сваіх сясцёр. Ты ўнімі, сакрушы, з тых зубоў вопух не сашлі. Сашлю іх на крутую гару. Прыедзе святы Юры на белым коніку з вострай кап'ёй, з вострай мечай, з колкай шупшынаю, стрыкучай крапіваю. На свентым Здзвіжэнні будзе вам там крушэнне. Будзе сеч і стракаць стрыкучаю крапіваю, норы-пячоры будзе зарываць, наказанні даваць — і падпечныя, і падмежныя, вадзяныя, земляныя.

Запісана ў в. Барсукі ад Ю.С. Анішчанка, 1914 г.н.

Ад вужа

На балоце, на калодзе стаіць вярбовы куст, пад тым кустом сядзяць гады, яды, гадзюкі, вужы, вужаняты. Вужа, вужа, гукай свайго мужа, сваіх вужанят, сваю вужыху і ідзі з раба божага (імя) яд выбірай. Ня будзеш яду выбіраць — будзя архірэй на сівым кані выязджаць і гострым мечам ссякаць, у Ягіпет адпраўляць і на колікі саджаць.

Запісана ў в. Навасёлкі ад А.Нямцовай, 1905 г.н.

Ад шалу

На моры, на лукамор'і ляжыць белы камень, на тым камні сядзіць дзедзька-белабарэдзька. Прашу ж я цябе, дзедзька-белабарэдзька, штоб ты вынімаў шал ад гэтага сабакі-кусакі, забраў дух нячысты. Штоб ад гэтага сабакі-кусакі галава не балела, у вушах не шумела, мазгоў не круціла.

Ад крывацёку

Ехаў Даніла на сівой кабылі і вёз жбан вады. Жбан атарваўся, вада разлілася. Стаіць хатка на курынай ножцы, а ў тэй хатцы старая бабка хлеб запякала і рабу божаму Грышку кроў замаўляла, маладзіка, ветаха і пад поўна.

Ад звіху

Ішоў Ісус Хрыстос цераз калінавы мост, залатою трасцінкаю папіраўся. З етага раба божага (імя) штоб удар улягаўся, і пступ, і звіх, і мах калючы і балючы, і гаручы, і падзіўны, пагаворны, пацешны і смешны, жаласны і радасны. Косць за косць не захадзі, крыві не палі, цела не сушы, цела не сушы, жыл не тамі. Костачка аб костачку чырканісь, на сваё месцечка станавісь.

Запісана ў в. Кляпін ад Г.В.Чураўцавай, 1911 г.н.

Ад зубішча, цемянніка

На моры, на лукамор'і стаіць дуб. Дуб, дуб, вазьмі маладзенца цеменны зуб, а вы, сучышчы, вазьміця зубішчы — це́менныя, е́менныя, бакавыя, гарлавыя, урошныя, смяротныя, вадзяныя, ветраныя, агняныя, палыняныя. А ня возьмеш — з'есць ён цябе з галлём і з карэннем. Выгаварую з буйныя галавы [з русага воласа, з румянага ліца, з ярых глаз, з чорных броў, з дванаццаці жыл, з сараку сустаў і з сараку палусустаўцаў].

Запісана ў в. Барсукі ад Ю.С.Анішчанка, 1914 г.н.

Ад зубнога болю

Калі маладзік, выйсці і сказаць:

—Маладзік маладой, у цябе рог залатой, ці быў ты на свеце?

— Быў.

—Ці баляць у мёртвых зубы?

— Не.

—Ну і няхай у раба Божага (імя) тожэ не баляць. Як гэтаму маладзіку жонкі не мець, так у (імя) зубам не балець.

Запісана ў в. Стараград ад З.П.Тарасенка, 1935 г.н.

Ад ячменю

Ячмень, ячмень, на табе кукіш, ты яго не любіш, бяры тапарок і рубі папярок. Амінь.

Запісана ў в. Асінаўка ад Н.Д.Андрыянавай, 1928 г.н.

Ад скулы

Вячэрнія зоры-зараніцы, божыя памашніцы, памажыце скулу выгаварываць із касці, із машчы, із буйнай галавы, з гаручай крыві, з сіняй жылы, з салодкага мозгу. Думана, пагадана, пацешна, пасмешна, умоўна, прыгаворна. Скула-скулавіца, божая муравіца, сіняя сінявіца, жоўта жаўтавіца, колкая калкавіца, рожа-ражавіца, тут табе не хадзіць, сэрца не знабіць, жывата не пушыць. Ідзі ж на мха, на балата, дзе пташкі не шчабечуць, сабакі не брэшуць, там табе піць-гуляць, ніцыя лозы ламаць, не стаяць ні сходам, ні маладзіком, ні пад поўна.

Выхадзі, скула, выхадзі, скула, выхадзі, скула!

Ад рожы

Станьты, Божа маці, стань ты ў помачы рабы божай раджонай (імя) балячку шаптаці. Дзевяці балячок шаптаці, дзевяці прышчэвок шаптаці, дзевяці безвершніц шаптаці і тры балячкі шаптаці: і залезніца, і вэдова, і разава́. Ты ж, балячко-залезніца, чаго ты садзілася, чаго ты сшумелася: ці ты ад вады, ці ты ад яды, ці ты ад работы, ці ты ад ахоты? Ці ты наспана́, ці ты наслана́, ці ты ветрана́, ці ты нагаворана, ці ты падумана, ці ты пагадана, ці ты жэньска, ці ты мужчыньска? Я цябе цяпер угавараю, я цябе цяпер умаўляю. Годзі ты хадзіла, кось ламала, пад сэрцэ падлягала, пііцесці не давала. Я цябе цяпер угавараю, я цябе цяпер умаўляю. Ты ж, балячко, ты, гарачко, розавая разавуха, васковая васкаўніца, ты сіняя ты сініца, ты вялікая паненко. Сіні на сіні цвет, рожа на рожы, красны на красны, белы на белы цвет. Я лозу капаю, рожу сею, а рожа не ўзышла, а з нагі (ці рукі) балячка пайшла.

Запісана ў в. Зяцькавічы ад З.П. Навуменка, 1896 г.н.

Ад залатніка

На сінім моры-велікаморы стаіць яблыня залатая. Пад той яблыняй карваць цісовая, на той карваці ляжыць маці Прачыстая. Прыйшоў к ёй Ісус Хрыстос: "Маці мая, маці, памажы рабе божай (імя) залатніка падымаці".

У прасветлым полі стаіць дрэва, пад тым дрэвам Адам і Ева. Як Адаму з Евай з раю не выхадзіць, так етаму залатніку па жывату не хадзіць, не бушаваць і крэпка на сваім месцечку стаяць. І вот табе, залатнік, месцечка, залатое крэслечка і на ім прыгаворнаму, пагаданаму, прыглядназму.

Запісана ў в. Барсукі ад Ю. Анішчанка, 1914 г.н.

Ад уроку

Царыца-вадзіца, красная дзявіца, самацветніца і ўгодніца, і хадзіла і гуляла, рыдысь-брыдысь абмывала, круты берагі абрывала, жоўты пяскі прынасіла, бела камення, сыро карэння. Абмывала царэй, каралей і ўвесь народ хрысціяньскі, — абмый раба божага (імя). Угавару я яго ўроцы, стрэшныя і папярэшныя, падзіўныя і пасмешныя, жэньскі і мужскей і дзявоцкіі ліхеі. І ссылаю, і здымаю ўсю печ яго — не сам сабою, Госпадам Богам.

Запісана ў в. Навасёлкі ад Г.І .Кручковай, 1915 г.н.

Ад уроку

Першым разам, Госпаднім часам. Зара-зараніца, Госпадняя памашніца, як ты загараеш, так ты сунімаеш свае ўрокі: бацькіны, маткіны, бабіны, дзедавы, цёткіны, дзядзькіны, мужчынскія, жаноцкія, дзявоцкія, хлапоцкія, сера вока, сіне вока, чорна вока. Выхадзіце, урокі, з касцей, з машчэй, з русых кос, з ярых воч, і з печаней, і з костачак, і з пальчыкаў, і з усіх сустаўчыкаў, і з буйнай галавы, і красныя крыві, з гарачых мазгоў. Ідзіце вы, урокі, на махі, на балоты, на гнілыя калоды. Там вам гулянне, там вам красаванне, а рабу божаму маладзенцу (імя) на паляпшанне. Па еты час, на ету гадзіну, па касці не хадзі, касці не ламі, сэрца не тамі, буйную галаву не крышы, прылюбі, Госпадзі, мой дух.

Ад спугу

Як на сінім моры, на лукаморы, стаіць дуб на двінаццаць какатоў, на двінаццаць каранёў. На тым дубу тры дзявіцы гулялі, не ўмелі яны ткаць, ні прасць, толькі з етага маладзенца пужанне выганяць бацькіна, маткіна, кацінае, гусінае, курынае, сабачае, авечае, чалавечае.

Святая Маць Прачыстая, вывадзі з етага младзенца ету балезнь, вывадзі ўрошную і прыгаворную, пужаную і зліканую. Амінь.

Запісаны ў в. Асінаўка ад Н.Д.Андрыянавай, 1928 г.н.

Ад спугу

Госпаду Богу памолімся і святому вакрасенню паклонімся.

Угаварую, упрашую спуг, спуг бацькоўскі, спуг авечы, спуг чалавечы, спуг сабачы, спуг парасячы ,спуг ветраны, спуг вадзяны. Па касці не хадзі, касці не ламі, жывата не тамі, сэрца не сушы. Дай жа, Госпадзі, гэтай (імя) на помач, з буйнай галавы, з русых валасоў, з чорных брывей, з шырокіх вачэй, з румянага ліца і з шчырага сэрца, і з краснай крыві, з жоўтых касцей, і з ножак, ручак, і з жылля, пажылля. Патуль ты таміла, патуль ты ламіла, пакуль я цябе ні ўгаварыла. Угавараю спуг, спуг бацькоўскі, спуг мацькоўскі, спуг авечы, спуг чалавечы, спуг сабачы, спуг казіны, спуг кацiны, спуг парасячы, спуг ветраны, спуг вадзяны. Угавараю, умаляю, на быстрыя воды пасылаю, на жоўтыя пяскі, на зялёныя травы.

Запісана ў в. Пятравічы ад Т.П.Медзвядзёвай

Ад крыксаў

Госпада Бога ўпрашаю, Прачыстую мамачку на помач жалаю. Крыксы-плаксы ўгавараю, упрашаю з ёлкі зваліцца, на сук прабіцца, на іголкі пакалоцца, на шчэпкі нашчапіцца, а з (імя) адкасніцеся, раннія, вячэрнія, начныя, палуночныя, дзянныя, палудзённыя. Прашу вас, упрашаю выхадзіць вам з буйнай галавы, з русых кос, з ясных воч.

Ад крыксаў

Госпада Бога ўпрашаю, Прачыстую мамачку на помач жалаю.

Зорачка-зарыца, красная дзявіца, мы с табой пасватаемся, пабратаемся. Вазьмі ў мяне дачышчу свайму сынішчу (у залежнасці, каго лечаць, або: вазьмі ў мяне сынішчу сваёй дачышчы), мае крыксы-плаксы, раннія, вячэрнія, начныя, палуночныя, дзянныя, палудзённыя, пужаныя, здрыганыя, уляканыя, крыкслівыя, дрыслівыя, прыглядныя, прыпадныя, пацешныя, пасмешныя, ад старых старух, старыкоў, ад старых старыц, ад маладых маладзіц, ад красных дзявіц, і ўстань, Госпадзі, на помач.

Запісаны ў в. Барсукі ад Ю.С.Анішчанка, 1914 г.н.

Ад крыксаў

Зоры-зарыцы, красныя дзявіцы, вазьміце вы ад етага раба божага (імя) крыксы-плаксы, нашніцы дзянныя, палудзенныя, нашныя, палунушныя, часавыя, мінутныя, урошныя і прыгаворныя, вадзяныя, ветраныя, пужаныя і зліканыя, бацькіны і маткіны, бабіны і дзедавы, цёткіны і дзядзькіны, дзявоцкія і хлапоцкія, жаноцкія, мужчынскія і парабоскія, жалосныя і карысныя, уцешныя і прысмешныя, светавыя і заравыя. Рэчкі пасвяціцца, а рабу божаму (імя) спаць, спаць, спаць.

Бог мой, прылюбі ты дух мой.

Ад ліха-сухотніка

Госпаду Богу памалюся, Маткі Прачыстай пакланюся. Вадзіца-царыца, Гасподняя памашніца, прыбаўляеш ты рэкі і моры, прыбаў, Госпадзі, етаму младзенцу ўсё благапалушнае. Стаяла бабка проціў Госпада Бога, ручкі склаўшы, Госпада Бога ўмаляўшы. Стаяў тын проціў неба на зямлі, ля тога тына ляжаў камень-лацень. На тым камені-лацені ляжала англійская кніга, як тыя кнігі нікому не прачытаць, так у раба Божага младзенца (імя) патайніка, дзянніка, сухотніка, адбытніка, чэмера не бываць, ні ўрошнаму, ні прыгаворнаму, ні пужанаму, ні зліканаму, ні схадоваму, ні маладзіковаму, ні пад поўна, ні перамяжковаму. Амінь.

Запісаны ў в. Асінаўка ад Н.Д.Андрыянавай, 1928 г.н.

Ад падучай хваробы

Першым разам, гасподнім часам Госпаду Богу памалюся, Прачыстай мамачцы пакланюся.

Мужык верабей, жонка вераб'іха, дзеці вераб'яняты, і сам выхадзі, дзяцей вывадзі, падумны, пагадны, і паглядны, і падзіўны, і пасмешны. Штоб па касцях не хадзіў, касці не ламіў, жыл не таміў, крыві не сушыў, цела не пушыў. І сам выхадзі, і дзяцей вывадзі. І па еты час, па еты раз, па ету пару, па раннюю зару. Зара сухая, Бог помачы давае, мой дух пралюбляе. Стань, Божачка, на помач і пралюбі мой дух. Не я ж угаварую, угаварае маць Прачыстая. Маць Прачыстая ішла і (імя) помачы прынясла.

Запісана ў в. Зяцькавічы ад З.П.Навуменка, 1896 г.н.

Ад патайніка

Госпада Бога ўпрашаю, Прачыстую матку на помач жалаю, ад етага раба божага (імя) патайніка атымаю, угавараю, упрашаю, адсылаю за цёмныя лясы, на жоўтыя пяскі, дзе людзі не ходзяць, пташкі не лятаюць, дзе малыя дзеці не гуляюць. Там я яго пакідаю, зялезным тынам загараджую, вострай мечай засякаю, урошнага, прарошнага, падумнага, прыгаворнага, нашнога, палуношнага, дзяннога, палудзённага, пужанага, зраджанага, крыклівага, дрымлівага, вадзянога, землянога, ветранога, агнявога. Прашу яго, упрашаю выходзіць з буйнай галавы, з русых кос, з жывата, з белай касці, з жоўтых мазгоў, з краснай крыві. Па касці табе не хадзіць, касці не ламіць, сэрца не знабіць, сон не знаравіць, крыві не таміць.

Запісана ў в. Барсукі ад Ю.С. Анішчанка, 1914 г.н.

Уступны артыкул і тэксты замоў падрыхтаваны паводле кніг: Замовы. Мн., 1992; Крыніц кармянскіх перазвоны. Гомель, 2000.

Моўныя залацінкі Кармяншчыны

Кармяншчына — гэта край з багатымі народна-песеннымі традыцыямі, мілы сэрцу ўсіх жыхароў любы куточак з непаўторнай прыродай: рэчкамі, маляўнічымі лугамі, балацянкамі, лясамі і палямі. Мясцовыя жыхары захавалі ў сваёй памяці шмат песень, казак, легенд і паданняў пра сваю малую радзіму, сваю Бацькаўшчыну. Яны перадаюць іх з любоўю і пашанай з пакалення ў пакаленне. Вяскоўцы да гэтага часу беражліва ставяцца да сваёй роднай гаворкі. Вядома, што гаворкі тутэйшага рэгіёна адносяцца да вялікай групоўкі сярэднебеларускіх гаворак, якія вызначаюцца адметнымі рысамі. Да іх належаць такія спецыфічныя асаблівасці, як ужыванне дзеяслоўных форм *робя, чытаець* замест робіць, чытае, слоў *етый* (гэты), *сцярагацца* (сцерагчыся) і інш.

Мова жыхароў Кармяншчыны мілагучная і чысцюткая. Яна знаходзілася і знаходзіцца ў полі зроку вучоных Гомельскага дзяржуніверсітэта імя Ф.Ска-

рыны. Супрацоўнікі кафедр філалагічнага факультэта абследавалі і запісалі тут назвы водных аб'ектаў, якія ў мовазнаўстве называюцца гідронімамі, і склалі своеасаблівы слоўнічак гідронімаў. А вось слоўнікавы запас раёна адлюстраваны ў "Матэрыялах да дыялектнага слоўнічка Гомельшчыны", змешчаных у навуковым зборніку "Беларуская мова", які выдае Гомельскі дзяржуніверсітэт.

Цікавасць выклікаюць шматлікія найменні прадметаў быту і культу. Напрыклад, чаранок — гэта маленькі чыгунок, а чурнік — гаршчочак: "Учора Нюта купіла такі ладны чурнік у лаўцы". Тут можна пачуць і такую назву для гаршчочка, як *чыбрык*: "У чыбрыку трэба сцярагацца варыць, а то шчэ разаб'ем". На каструлю могуць сказаць чынка і рандаль. Рукавіцы з футра атрымалі ў кармянцаў найменне *шубнікі*: "Не забудзь узяць шубнікі, а то рукі ў лясу пакалеюць". А гузік тут называюць шпонкай: "З нітак дзелалі красівыя шпонкі". Паглядзіце, як прыгожа гучыць слова *цюцік* у наступным выслоўі: "Цы то ў шутку, цы не, толькі ў нас плотнікі цюцікам завуць кароткія бярвенні". Ці возьмем вядомае слова *вяроўка*, а на Кармяншчыне — гэта цяг: "Вось цяг ляжыць".

Своеасаблівыя назвы характэрны і для іншых прадметаў і з'яў з жыцця кармянцаў, якія прыжыліся і актыўна выкарыстоўваліся ў мове жыхароў: цапок — палка, кіёк; шкумат — шматок; швая — мера вымярэння; шанок — мера вагі; рызіны — галёшы; рэз — месца (распілоўкі); разніца — бойня; цыбульнік — вецер (пераменны); лясоўка — лясная мыш; лугоўка — вада (шчалачная) і інш. Шмат чаго могуць расказаць нам наступныя найменні: раздво — каляды; растукацца — разабрацца; расходаць — знішчыць; расчарэпаць — размасціць; рум — месца вязання плытоў; роскідзь — разора; падарожнік — грыбапенька; падол — нізіна на лузе; палетнік — сезоннік.

Пэўную цікавасць мае слова *паланкі*, якім называюць адыходы (пры апаленні круп): "Етыя паланкі пойдуць свінням", а таксама начоўкі для апалення круп: "Возьмі паланкі і папалай проса".

Цешыць і традыцыйная песенная творчасць Кармяншчыны, якая глыбокімі каранямі ўвайшла ў быт і культуру раёна. Тут можна пачуць разнастайныя песні: жартоўныя, веснавыя, восеньскія, летнія, зімовыя, сіроцкія. Багата сустракаецца і вясельных песень, у якіх маладую могуць назваць царыцай, любачкай, лябёдачкай, бярозкай, рэдзькай, канапелькай; маладога — белы лебедзь, лябядзёк, князь малады; сватоў — татарамі, каралямі:

Царыца Анечка, царыца.
Серадзі двара крыніца,
Да й за дварочкам пшаніца,
Да й пад вакенцам сад-вінаград.
Як наехалі ж татары,
Пшаніцу-ярыцу стапталі,
А й сад-вінаград выламілі,
Крыніцу-вадзіцу палілі,
З сабой Анечку павялі.

(в. Зяцькавічы)

Толькі ў вуснай народнай творчасці можна так трапна перадаць багацце слова. Толькі ў песнях могуць жаніх і нявеста мець белыя плечыкі і румяна лічка, ехаць чыстым полем пад ясным месячыкам праз лозы густыя, горы крутыя, шырокім мастом да высокіх церамаў з сценамі камянымі, конікам вараненькім, карэтай сіняй. Такія маляўнічыя словы называюцца эпітэтамі. Яны з'яўляюцца ёмістай характарыстыкай шматлікіх фальклорных персанажаў. Эпітэты адыгрываюць важную ролю ў перадачы мясцовага каларыту вясельных песень. Напрыклад: мужыкі пышныя, цёшчанька грозненька, зялёна-зеляненька канапелька, залаты нож, сад-вінаград, пшаніца-ярыца, сталяны (стольны) горад, кароткая ножка, сырая зямелька, бяленькі сахар, ручай мядовы і інш.

Нельга не заўважыць у песнях паралельнага апісання прыроды і жыцця чалавека. Малюнкі прыроды, у аснове якіх ляжаць вобразы ветру, стыхіі, ручая, каліны, канапелькі, удала спалучаюцца з

важнымі этапамі вяселля: агледзінамі, заручынамі, сватаннем:

А ў полі канапелька ды зялёна-зеляненька,
А не даў ветрычак болі пастаяць,
Болі пастаяць, пер'ем пашугаць:
Рассыпаў канапельку на сырую зямельку,
Раздуў пер'ейкі а па чыстым полю.
Ой, наша Полечка ды малада-маладзенька,
А не даў Іванька болі пагуляць,
Болі пагуляць ды косы паплятаць:
Расплёў косухны ды па белых плечыках,
Разліў слёзухны па румяным лічку.

(в. Слабада)

Л.П.Кузьміч

Друкуецца са скарачэннем па кн.: Крыніц кармянскіх пераззвоны. Гомель, 2000.

Народны фальклорны калектыў "Спадчына"

Лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці Кармянскага раёна

Народны фальклорны калектыў "Спадчына". Створаны ў 1989 г. пры Кармянскім раённым Доме культуры. З 1992 г. мае званне народнага. Лаўрэат міжнародных, рэспубліканскіх і абласных фестываляў. Першы кіраўнік калектыву А.Л.Храмянкова. З 1992 г. кіраўніком Л.Р.Хутарцова, хормайстрам Т.В.Антошына. У рэпертуары беларускія народныя песні і танцы.

Аўтэнтычны фальклорны калектыў "Вытокі". Створаны ў 1964 г. пры Барсукоўскім клубе-музеі. Дыпламант абласнога фестывалю "Беларусь — мая песня". Першы кіраўнік калектыву А. Ф. Давыдзенка. Цяпер кіраўніком Л. С. Дудалева. У рэпертуары аўтэнтычныя беларускія народныя і рэгіянальныя песні, танцы і жарты.

Вакальная група "Славянская душа". Створана ў 1997 г. пры Кармянскім раённым цэнтры культуры і вольнага часу. Лаўрэат абласнога фестывалю "Беларусь — мая песня". Кіраўнік групы Л.Р.Хутарцова, музычны кіраўнік А.М.Хашава. У рэпертуары беларускія, рускія і ўкраінскія народныя песні.

Джазавы аркестр "Грант". Створаны ў 2000 г. пры Кармянскім раённым цэн-

тры культуры і вольнага часу. Кіраўнік аркестра А.У.Гаўрыленка. У рэпертуары песні беларускіх і рускіх кампазітараў.

Дзіцячы духавы аркестр. Створаны ў 1987 г. пры Кармянскай раённай музычнай школе. Лаўрэат абласнога конкурсу калектываў духавых інструментаў. Кіраўнік А.І.Цылаў. У рэпертуары песні ваенных гадоў, беларускія народныя, жартоўныя песні, а таксама песні беларускіх кампазітараў.

Фальклорны гурт "Луца". Створаны ў 1964 г. пры Акцяброўскім цэнтры фальклору. Кіраўнік Г.П.Бурдоленка. У рэпертуары беларускія абрадавыя і народныя песні.

Фальклорны калектыў "Весялуха". Створаны ў 1997 г. пры Вынашаўскім сельскім клубе. Кіраўнік Н.М.Пятрова. У рэпертуары абрадавыя, сямейна-бытавыя, народныя песні.

Фальклорны калектыў "Світанак". Створаны ў 1992 г. пры Кароцькаўскім сельскім Доме культуры. Першы кіраўнік калектыву Н.У.Клюкевіч. Цяпер кіраўніком С.С.Дзяменцева. У рэпертуары беларускія народныя і жартоўныя песні.

Фальклорны калектыў "Хізаўчанка". Створаны ў 1975 г. пры Хізаўскім сельскім Доме культуры. Лаўрэат абласных і раённых фестываляў і конкурсаў. Першы кіраўнік калектыву Г.М.Кружаева. Цяпер кіраўніком Н.І.Лапаценка. У рэпертуары беларускія абрадавыя і народныя песні.

З гісторыі раённай бібліятэчнай сістэмы

13 чэрвеня 1918 г. Кармянскі валасны выканком узняў пытанне аб арганізацыі бібліятэкі ў м. Карма. Першая бібліятэка была створана ў былым доме лесапрамыслоўца Гілера. Са Смаленска туды прывезлі больш за 100 экземпляраў кніг.

Восенню 1918 г. П.М.Лепяшынскі стварыў у в. Ліцвінавічы працоўную школу-камуну. З Масквы выхаваўцелі школы-камуны прывезлі з сабой бібліятэку. У 1919 г. школа з часткай вучняў пераехала ў Маскву, а кнігі былі перададзены ў Ліцвінавіцкую хату-чытальню.

У 20-ыя гг. сярод культурна-асветных устаноў вядучае месца належала хатам-чытальням. Тут сяляне знаёміліся з дэкрэтамі і пастановамі савецкай улады. Пры хатах-чытальнях былі адкрыты школы ліквідацыі непісьменнасці, дзе праводзіліся сходы, гутаркі і лекцыі на розныя тэмы, выстаўкі, канцэрты, ставіліся спектаклі.

Адной са старэйшых бібліятэк у раёне лічыцца Хізаўская, якую адкрылі ў 1923 г. у былым панскім доме. Кніжны фонд яе складаў усяго 40 экземпляраў кніг. Першым загадчыкам бібліятэкі быў вопытны прапагандыст і арганізатар з в. Хляўно Гаварушкін. У 1929 г. кніжны фонд Хізаўскай бібліятэкі ўжо складаў 2000 экземпляраў.

У 1935 г. у Карме ў новым Доме культуры, што быў пабудаваны па вуліцы Абатурава, адкрылася раённая бібліятэка. Загадчыцай яе працавала Леўшунова — адукаваны і вопытны бібліятэкар.

У 1939 г. у раёне налічвалася 20 клубаў, 16 хат-чытальняў, 18 бібліятэк з кніжным фондам 9719 экземпляраў.

Пасля вызвалення раёна ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў у канцы 1944 г. Кармянскі райвыканком прыняў рашэнне аб адкрыцці раённай бібліятэкі. Пачаўся збор кніг у насельніцтва. Было сабрана 300 кніг. А 2 студзеня 1945 г. бібліятэка пачала сваю працу. З Мардовіі з Саранскай рэспубліканскай бібліятэкі ў Кармянскую раённую бібліятэку пачалі паступаць кнігі.

У 1947 г. у раёне ўжо мелася 16 хат-чытальняў, якія да 1960 г. былі пераўтвораны ў бібліятэкі пры сельскіх клубах.

У 1953 г. была адкрыта дзіцячая раённая бібліятэка з кніжным фондам 1500 экземпляраў.

У 1960 г. у раёне працавалі раённая бібліятэка, дзіцячая раённая бібліятэка,

12 самастойных, 19 клубных, 3 калгасныя, 3 прафсаюзныя бібліятэкі з агульным кніжным фондам 126 158 экземпляраў. Насельніцтва абслугоўвалі 39 бібліятэкараў.

У 1968 г. усе клубныя бібліятэкі былі рэарганізаваны ў самастойныя. У раёне мелася 28 сельскіх бібліятэк з агульным кніжным фондам 1295 экземпляраў.

У 1945 – 1969 гг. раённай бібліятэкай загадвала Н.П.Антоненка. Пасля яе нядоўгі час загадчыцай з'яўлялася Г.В.Гладзінава (1969 – 1970).

У 1978 г. была створана цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма. Раённую бібліятэку рэарганізавалі ў цэнтральную раённую бібліятэку, а 31 сельскую бібліятэку – у філіялы. Агульны кніжны фонд цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы склаў 300,1 тыс. экзеплябраў. Агульная колькасць чытачоў дасягнула 18 136.

У маі 1984 г. цэнтральная бібліятэка пераехала ў новы будынак на вуліцу Кастрычніцкую. Яе плошча склала 300 квадратных метраў.

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС і адсяленнем вёсак былі ліквідаваны Воеўская, Гарадоцкая, Кляпінская, Косальская, Ліцвінавіцкая дзіцячая, Рэвуцкая, Руднянская, Струменская і Хляўнянская сельскія бібліятэкі (філіялы).

У цяперашні час у Кармянскую цэнтралізаваную бібліятэчную сістэму ўваходзіць 20 бібліятэк: 1 цэнтральная, 1 дзіцячая, 18 сельскіх. Кніжны фонд складае 200 800 экземпляраў. У штаце бібліятэчных супрацоўнікаў значыцца 32 чалавекі, сярод якіх 4 з вышэйшай, 19 з сярэдняй спецыяльнай адукацыяй.

У 1970 – 2001 гг. загадчыцай раённай бібліятэкі, а потым дырэктарам цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы працавала С.М.Палевіч, з верасня 2001 г. дырэктар ЦБС Т.Л.Егерава.

Больш за 30 гадоў жыцця аддалі бібліятэчнай справе яе ветэраны: Н.П.Антоненка, А.Ф.Давыдзенка, Н.М.Касцючэнка, У.С.Куц, П.І.Лазарэнка, М.А.Марачкоўская, С.М.Палевіч, Н.І.Сіманкова, Г.С.Супічэнка, Л.Я.Сяргеенка, С.У.Цімашэнка, В.П.Якутовіч.

Распрацавана і рэалізуецца ў жыццё праграма "Жывая памяць Кармяншчыны". Асноўнымі накірункамі дзейнасці бібліятэк у гэтай сувязі стала вывучэнне гісторыі роднага краю, адраджэнне і запіс нацыянальна-культурных традыцый сваёй мясцовасці, напісанне летапісаў вёсак і бібліятэк. Збор матэрыялаў вядзецца пад рубрыкамі: "Краязнаўства Кармяншчыны", "З сівой мінуўшчыны", "Імі ганарыцца наш раён", "Ішоў салдат дарогамі вайны", "Народныя абрады, звычаі, святы нашых продкаў" і інш.

Нямала гадоў пры цэнтральнай раённай бібліятэцы дзейнічае літаратурная гасцёўня "Спадчына", дзе адбыліся сустрэчы з беларускімі пісьменнікамі Міхасём Башлаковым, Алай Канапелька, Іванам Клімянковым, Валянцінай Куляшовай, Пятром Прыходзькам, Васілём Ткачовым, рускім пісьменнікам Юрыем Фатневым і інш.

П.І.Лазарэнка

З гісторыі раённай газеты

Раённая газета на Кармяншчыне пачала выдавацца з 1 студзеня 1932 г. Называлася яна "Калгаснік Кармяншчыны" і выходзіла з рознай перыядычнасцю на беларускай мове. З № 59 1938 г. да чэрвеня 1941 г. і ў кастрычніку 1943 г. – красавіку 1962 г. мела назву "Авангард".

Адным з першых рэдактараў газеты з'яўляўся М.К.Ждановіч, які ўзначальваў рэдакцыю ў перадваенныя гады. Сярод супрацоўнікаў райгазеты таго часу быў В.П.Калацілкін, які пайшоў на фронт і геройскі загінуў у баях з фашыстамі.

У кастрычніку 1943 г., у ходзе вызвалення раёна ад фашысцкіх захопнікаў, выпуск газеты быў адноўлены. Друкаваўся "Авангард" у мясцовай друкарні ў Карме на двух палосах фарматам аркуша 205 х 290. Рэдактарам яе да 20 студзеня 1944 г. працавала Г.П.Ус.

З 20 студзеня па 1 мая 1944 г. газета выходзіла з грыфам у канцы нумара "Рэдакцыйная калегія". З 1 па 25 мая таго ж года раёнку падпісваў у свет часова выконваючы абавязкі рэдактара В.Ф.Маеўскі. З 25 мая 1944 г. па 1946 г. в.а. рэдактара быў І.М.Майсейкаў. Некаторы час у 1946 г. газету рэдагаваў Р.Атрашкоў.

У 1947 г. "Авангард" падпісваў да друку М.Ф.Капельчык, адказнымі сакратарамі былі Х.Н.Мерхасіна, а затым — В.К.Ушаў. У 1954 г. калектыў рэдакцыі ўзначальваў В.Дз.Шыбінскі. З 5 лютага 1955 г. да 23 чэрвеня 1961 г. рэдактарам працаваў В.К.Ушаў. Газета ў гэты перыяд стала чатырохпалоснай з трохразовым выхадам на тыдзень.

З 1961 г. да моманту скасавання раёна (красавік 1962 г.) на чале "Авангарда" быў У.В.Штапенка. Пасля ўзнаўлення Кармянскага раёна, са студзеня 1967 г., газета выходзіць на чатырох палосах фарматам 600 х 400 пад сваёй цяперашняй назвай "Зара над Сожам". Асвятляе пытанні грамадска-палітычнага, эканамічнага і культурнага жыцця.

У 1967—2000 гг. рэдактарамі газеты працавалі А.П.Нікіценка, В.М.Філіянаў, Н.М.Салодкая, Р.Ф.Ганжураў, Т.А.Волкава, з 2001 г. рэдактарам А.А.Ушаў.

Газета мае свае багатыя традыцыі. У розныя гады сярод яе штатных супрацоўнікаў, а таксама рабселькораў былі знакамітыя людзі, пачыналі свой шлях здольныя і таленавітыя журналісты, вядомыя пісьменнікі, такія як сатырык В.Ф.Маеўскі, празаік і драматург В.Ткачоў, паэт М.Янчанка.

Р.Ф.Ганжураў

Мемарыяльны музей П.М.Лепяшынскага

Адкрыты ў в. Ліцвінавічы 12.3.1968. Філіял Гомельскага абласнога краязнаўчага музея. Створаны на базе экспанатаў з маскоўскай кватэры Лепяшынскага і дакументаў з Музея Рэвалюцыі СССР у Маскве. Мае 5 экспазіцыйных залаў (пл. экспазіцыі 600 м^2), 1,4 тыс. экспанатаў (1985). Дакументы і матэрыялы расказваюць пра жыццёвы шлях прафесійнага рэвалюцыянера, партыйную, дзяржаўную і педагагічную дзейнасць Лепяшынскага, пра стварэнне ім Ліцвінавіцкай доследна-паказальнай працоўнай школы-камуны ў 1918 г., пра яго сустрэчы з У.І.Леніным. У экспазіцыі поўны збор твораў Леніна, пратаколы II з'езда РСДРП пад рэдакцыяй Лепяшынскага, падборка копій газеты "Искра", творы М. Салтыкова-Шчадрына з прадмовамі Лепяшынскага, асабістыя яго рэчы, літаратурныя творы і нацюрморты, кнігі, урадавыя ўзнагароды, захоўваецца дакументальны фільм аб ім "Барацьба і творчасць".

І.Г.Якуш

Друкуецца па кн.: Энцыклапедыя літаратуры і мастацтва Беларусі. Т. 3. Мн., 1986. С. 236.

З гісторыі стварэння музея

У 1954 г. настаўнік мясцовай сярэдняй школы І.Г.Якуш і былы старшыня калгаса імя Лепяшынскага П.А.Нядбайлаў наведаліся да жонкі Панцеляймона Мікалаевіча, Вольгі Барысаўны, у Маскву. Яны падзяліліся з ёй думкамі аб стварэнні ў Ліцвінавіцкай школе мемарыяльнага музея П.М.Лепяшынскага.

Вольга Барысаўна аднеслася да прапановы з вялікай увагай. Яна перадала для будучага музея асабістыя рэчы Панцеляймона Мікалаевіча і многа дакументаў. Гэтыя экспанаты і паклалі пачатак стварэнню музея.

Для музея быў адведзены пакой. Пачаўся карпатлівы пошук матэрыялаў. Быў створаны савет музея. У састаў яго ўвайшлі настаўнікі і вучні школы, прадстаўнікі партыйнай арганізацыі. Савет музея узначаліў І.Г.Якуш, гісторык, краязнаўца. Члены савета напісалі пісьмы ў Музей Рэвалюцыі ў Маскву, у музей "Петрапаўлаўская крэпасць", дзе П.М.Ле-

пяшынскі быў вязнем, у музей сяла Шушанскае, дзе Панцеляймон Мікалаевіч разам з У.І.Леніным знаходзіўся ў ссылцы, у абласны краязнаўчы музей г. Магілёва, дзе ён вучыўся ў гімназіі, у музей г. Пскова, дзе ў свой час Лепяшынскі быў агентам газеты "Искра", у Оршу, дзе ён працаваў незадоўга да пачатку Кастрычніцкай рэвалюцыі, а таксама ў іншыя месцы, звязаныя з жыццём і дзейнасцю палымянага рэвалюцыянера.

За некалькі год накапілася мноства матэрыялаў. З Масквы з дома Лепяшынскіх была дастаўлена абстаноўка кватэры — шафа, камода, сталы, крэслы, радыёпрыёмнік, грамафон, канторка, за якой працаваў Панцеляймон Мікалаевіч, мноства іншых аб'ёмістых рэчаў. У 1969 г. для музея быў выдзелены другі паверх аднаго з будынкаў школы.

Зараз музей складаецца з двух пакояў, якія нагадваюць маскоўскую кватэру Панцеляймона Мікалаевіча, трох экспазіцыйных залаў, дэманстрацыйна-лекцыйнай залы, дзе ёсць стацыянарная кінаўстаноўка для дэманстрацыі дакументальна-хранікальных кінафільмаў. Тут часта дэманструецца дакументальная лента "Барацьба і творчасць", у якой расказваецца аб рэвалюцыйнай дзейнасці У.І. Леніна, П.М. Лепяшынскага, Г.М. Кржыжаноўскага, слайды, атрыманыя з ГДР з музея г. Ляйпцыга, дзе выдавалася газета "Искра", — фотакопія яе першага нумара і іншыя каштоўныя матэрыялы.

Музей — цэнтр палітыка-выхаваўчай работы ў раёне. На аснове яго матэрыялаў студэнты пішуць рэфераты, курсавыя работы і дыпломныя.

Музей наведала ўжо звыш 10 тыс. чалавек. Тут пабывалі дэлегацыі з розных абласцей нашай краіны і іншых рэспублік. Яго наведалі актывісты-кааператары з Аргенціны, экскурсанты з афрыканскіх краін — Намібіі, С'ера-Леона, Уганды, прадстаўнікі Манголіі.

Музею прысвоена званне народнага. Кожны дзень гасцінна расчынены яго дзверы для наведвальнікаў.

С.Жукаў

Матэрыялы раздзела "З матэрыяльнай і духоўнай спадчыны" падрыхтаваў М.З.Башлакоў.

З гісторыі населеных пунктаў

АКЦЯБРОВА, вёска, цэнтр сельсавета і камунальнага сельгаспрадпрыемства "Акцяброва". У 1765 г. вядома як цэнтр каралеўскага маёнтка Быча ў Вялікім княстве Літоўскім. У другой палове XIX ст. у Быхаўскім павеце Магілёўскай губерні. У 1871 г. пабудавана драўляная праваслаўная Георгіеўская царква. У 1880 г. — сяло Старая Быч: 77 двароў, 495 жыхароў, цэнтр воласці Быхаўскага павета Магілёўскай губерні. Размяшчаліся валаснае праўленне, ветраны млын, праваслаўная царква, хлебазапасны магазін. Распаўсюджаны адыходны промысел, ім займаліся 32 двары, даход — 17—22 рублі, бандарным — 10 двароў, даход — 15—20 рублёў, колавым — даход — 15—20 рублёў. Бычанскі праваслаўны прыход аб'ядноўваў 2805 прыхаджан, царкве належала 35 дзес. зямлі. На пачатку XX ст. — сяло, цэнтр воласці Быхаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 136 двароў, 1379 жыхароў, 1374 дзес. зямлі, якая належала Старабычанскай сельскай грамадзе. У 1918 г. сялянскія дзеці наведвалі працоўную школу I ступені за 0,5 км у вёсцы Новая Быч. З 20.8.1924 г. — цэнтр Бычанскага сельсавета Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 177 двароў, 948 жыхароў (445 муж., 503 жан.). Размяшчаліся 2 ветраныя млыны, арцель бондараў "Красны кустар", крупадзёрка, колавая і кравецкая майстэрні, працавала кузня. Створаны калгас "2-ая пяцігодка". У Вялікую Айчынную вайну ў вёсцы знаходзіўся Штаб 1-га Беларускага фронту. 30 ліпеня 1964 г. вёска Старая Быч і вёска Новая Быч атрымалі новую назву — "Акцяброва". З 25.3.1965 г. — цэнтр Акцяброўскага сельсавета і калгаса "Зара ка-

мунізму". У 1969 г. 353 двары, 1189 жыхароў. Сярэдняя школа, 2 клубы, бібліятэка, бальніца, аддзяленне сувязі.

На 1.1.2002 г. — 253 двары, 616 жыхароў. Сярэдняя школа, дзіцячы сад, аддзяленне сувязі, урачэбная амбулаторыя, Дом культуры, бібліятэка, 2 магазіны.

АРЭШНІК, пасёлак у Стараградскім сельсавеце. Узнік у пачатку XX ст. З 20.8.1924 г. — у Задубскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 17 двароў, 80 жыхароў (41 муж., 39 жан.). З 16.7.1954 г. — у Стараградскім сельсавеце. Не існуе.

АСІНАЎКА, пасёлак у Лужкоўскім сельсавеце. У 20-ых гг. XX ст. вядома пад назвай "Асіннік". З 20.8.1924 г. — у Расохскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Згодна з перапісам насельніцтва 1926 г. — 25 двароў, 147 жыхароў (72 муж., 75 жан.). З 30.6.1966 г. у Лужкоўскім сельсавеце Чачэрскага раёна, з 30.7.1966 г. у Кармянскім раёне. Не існуе.

БАГДАНАВІЧЫ, вёска ў Кароцькаўскім сельсавеце. У канцы XVII ст. адносілася да Чачэрскага замка і была вядома як баярскае паселішча ў Чачэрскім старостве Вялікага княства Літоўскага. У 1726 г. налічвалася 5 дымоў. Баяры плацілі падатак пад назвай "гіберна" Чачэрскаму замку, апрача гэтага неслі розныя павіннасці: будавалі і рамантавалі масты, у якасці паліцэйскіх з'яўляліся на кірмашы і павінны былі мець добрую зброю і каня. У XIX ст. вядома як ваколіца ў складзе фальварка Багданавічы, маёмасць памешчыкаў Хілінскіх. У 1816 г. налічвалася 36 рэвізскіх сялянскіх душ. У 1858 г. — фальварак Багданавічы (23 рэвізскія сялянскія душы), маёмасць памешчыцы Маргарыты Хілінскай (удавы палкоўніка Хілінскага); ваколіца (35 рэвізскіх сялянскіх душ) належала памешчыку адстаўному штабс-капітану і кавалеру Антону Хілінскаму. У 1884 г. — ваколіца, 151 двор, 606 жыхароў, у Расохскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Меліся хлебазапасны магазін і праваслаўная царква. Асноўным заняткам вяскоўцаў было земляробства, якое яны спалучалі з промысламі: кравецкім, даход — 10 рублёў, ганчарным — 18 рублёў, возніцкім — 10 рублёў. На пачатку XX ст. пад назвай "Багданавічы" было 2 населеныя пункты — ваколіца і вёска. У 1909 г. была адчынена земская школа. У 1909 г. — вёска, 31 двор, 182 жыхары, 125 дзес. зямлі, належала вясковай сельскай грамадзе; ваколіца, 178 двароў, 876 жыхароў, 1082 дзес. зямлі належалі мяшчанскаму праўленню. З 20.8.1924 г. — у Кароцькаўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. На базе дарэвалюцыйнай школы была створана працоўная школа I ступені, якая размяшчалася ва ўласным будынку і ў наёмным. Навучанне вялося на беларускай мове. У 1924 г. было 126 вучняў. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 259 двароў, 1150 жыхароў (557 муж., 409 жан.). Існавалі сталярная майстэрня, ветраны млын, воўначасальня. Створаны калгас "Звязда", мелася кузня. Зараз у складзе КСУП "Саўгас "Багданавічы".

На 1.1.2002 г. 72 двары, 195 жыхароў. Клуб, бібліятэка, магазін.

БАРАВАЯ БУДА, вёска ў Струкачоўскім сельсавеце, цэнтр камунальнага сельгаспрадпрыемства "Саўгас імя Чапаева". З пачатку XVIII ст. у складзе маёнтка Меркулавічы ў Меркулавіцкім старостве Рэчыцкага павета ў Вялікім княстве Літоўскім. У 1720 г. — 17 дымоў, 7 валок, прыватная ўласнасць паноў Марціна і Міхайлы Міхалкоўскіх. З 1793 г. вяскоўцы адносіліся да Меркулавіцкага прыхода і наведвалі Узнясенскую царкву. У 1884 г. — 67 двароў, 448 жыхароў, у Меркулавіцкай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Меліся хлебазапасны магазін, ветраны млын. У вёсцы былі распаўсюджаны промыслы: ганчарны, даход — 45 рублёў, рамізніцкі — 20 рублёў, кравецкі — 15 рублёў, кавальскі — 25 рублёў. На пачатку XX ст. у Меркулавіцкай воласці Магілёўскай губерні. У 1907 г. адчынена земская школа. У 1909 г. — вёска, 111 двароў, 794 жыхары, належала мясцовай сельскай грамадзе, якая валодала 1129 дзес. зямлі. У 1918 г. на базе дарэвалюцыйнай школы створана працоўная школа I ступені. У 1923 г. яна

размяшчалася ў фальварку Лесавая Буда: двухпавярховы крыты гонтай будынак нацыяналізаваны ў гэтым жа годзе. З 20.8.1924 г. — цэнтр Баравабудскага сельсавета Кармянскага раёна Магілёўскай губерні, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу 1926 г. — 83 двары, 432 жыхары (214 муж., 218 жан.). Побач размяшчаліся Баравабудскія хутары, 12 двароў, 70 жыхароў (31 муж., 39 жан.). Меліся кравецкая майстэрня, ветраны млын, 2 кузні, створаны калгас "Землеўпарадкавальнік". З 16.7.1954 г. сельсавет ліквідаваны, яго тэрыторыя далучылася да Струкачоўскага сельсавета. У 1970 г. 167 двароў, 586 жыхароў.

На 1.1.2002 г. 189 двароў, 501 жыхар. Сярэдняя школа, дзіцячы сад, фельчарска-акушэрскі пункт, Дом культуры, бібліятэка, сталовая, аддзяленне сувязі, магазін.

БАРАВАЯ ГЛІНКА, вёска ў Залатамінскім сельсавеце. У другой палове XIX ст. у Бычанскай воласці Быхаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1884 г. — 31 двор, 127 жыхароў. 7 двароў займаліся адыходным промыслам, даход — 17—22 рублі, бандарным, даход — 10—15 рублёў. Вёска адносілася да праваслаўнага Хляўнянскага прыхода Праабражэнскай царквы. На пачатку XX ст. вёска ў Бычанскай воласці Быхаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 38 двароў, 349 жыхароў, 397 дзес. зямлі, належалі вясковай грамадзе. З 20.8.1924 г. у Хляўнянскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Вясковыя дзеці наведвалі працоўную школу I ступені за 4 км у вёсцы Хляўно. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 50 двароў, 296 жыхароў. Размяшчалася шавецкая майстэрня. З 2.9.1975 г. у Залатамінскім сельсавеце, у складзе саўгаса "Руднянскі" (цэнтр в. Залатаміно).

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС вёска адселена.

БАРСУКІ, вёска, цэнтр сельсавета і камунальнага сельгаспрадпрыемства "Саўгас імя Валадарскага". У XIX ст. вядома як прыватная ўласнасць памешчыкаў Случаноўскіх. У 1858 г. — вёска, 175 рэвізскіх сялянскіх душ (86 муж., 89 жан.), маёмасць памешчыка Захарыя Случаноўскага ў Рагачоўскім павеце Магілёўскай губерні. У 1880 г. — 63 двары, 459 жыхароў. Размяшчаўся хлебазапасны магазін. Частка жыхароў апрача земляробства займалася промысламі: ганчарным — 39 двароў, даход — 18 рублёў, кравецкім — 10 рублёў. На пачатку XX ст. вёска ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні — 100 двароў, 727 жыхароў, належала сельскай грамадзе, якая валодала 830 дзес. зямлі. У 1924 г. вясковыя дзеці наведвалі працоўную школу I ступені ў вёсцы Сырская Буда. З 20.8.1924 г. — цэнтр сельсавета Кармянскага раёна Магілёўскай вобласці, з 20.2.1938 г. — гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — вёска Барсукі Вялікія, 71 двор, 374 жыхары (191 муж., 183 жан.). Побач вёска Барсукі Малыя, 25 двароў, 124 жыхары (56 муж., 86 жан.). Створаны калгас імя Калініна, працавалі кузня, ветраны млын, воўначасальня, конная малацілка, шавецкая майстэрня. У час Вялікай Айчыннай вайны са жніўня 1941 па лістапад 1943 г. акупіравана нямецка-фашысцкімі захопнікамі.

На 1.1.2002 г. 179 двароў, 540 жыхароў. Сярэдняя школа, дзіцячы сад, урачэбная амбулаторыя, комплексны прыёмны пункт, аддзяленне сувязі, Дом культуры, бібліятэка, кафэ, сталовая, магазін.

БЕЛЬ, пасёлак у Струменскім сельсавеце. У 20-ых гг. XX ст. хутар у Струменскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — хутар, 7 двароў, 44 жыхары (22 муж., 22 жан.). Пазней — пасёлак у складзе калгаса "Радзіма" (цэнтр в. Струмень). Не існуе.

БЕРАСТАВЕЦ, вёска ў Стараградскім сельсавеце. У другой палове XIX ст. у Доўскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1858 г. — вёска фальварка Цераспаль, прыватная ўласнасць памешчыцы Ванды Манкевіч (207 сялянскіх душ). У 1884 г. — 54 двары, 357 жыхароў. Ганчарным промыслам займаліся 8 двароў, даход —

17 рублёў. Размяшчаўся хлебазапасны магазін. На пачатку XX ст. вёска ў Доўскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 91 двор, 660 жыхароў, належала вясковай сельскай грамадзе, якая валодала 783 дзес. зямлі. У 1909 г. адчынена земская школа, якая дзейнічала да 1914 г. З 20.8.1924 г. — вёска ў Хізаўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. На базе дарэвалюцыйнай школы была створана працоўная школа I ступені, якая размяшчалася ва ўласным будынку. Навучалася 55 дзяцей з вёскі і 8 — з урочышча Тараcполе. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 100 двароў, 596 жыхароў (292 муж., 304 жан.), меліся малацільная машына з конным прыводам, воўначасальня, 2 ветраныя млыны, санная, шавецкая, 2 кравецкія, белашвейная майстэрні. Створаны калгас “Зара Беларусі”. У 1935 г. працавалі конная крупарушка, 2 ветраныя млыны, кузня. З 16.7.1954 г. — у Стараградскім сельсавеце. Зараз у складзе КСУП “Саўгас “Багданавічы” (цэнтр в. Хізаў).

На 1.1.2002 г. 109 двароў, 196 жыхароў. Магазін.

БЕРВЯНЫ, вёска ў Кароцькаўскім сельсавеце. На пачатку XX ст. у Кармянскай воласці Магілёўскай губерні. З 20.8.1924 г. пасёлак у Кароцькаўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Пасялковыя дзеці наведвалі працоўную школу I ступені за 2 км у вёсцы Сапажкі. У 1924—1925 гг. навучалася 16 пасялковых дзяцей. Згодна перапісу насельніцтва 1926 г. — 33 двары, 146 жыхароў (72 муж., 74 жан.). З 25.12.1962 г. — вёска ў Рагачоўскім раёне, з 6.1.1965 г. у Чачэрскім раёне, з 30.7.1966 г. у Кармянскім раёне ў складзе саўгаса “Кароцькі” (цэнтр в. Кароцькі).

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС адселена.

БУРНЫ, пасёлак у Кароцькаўскім сельсавеце. З 20.8.1924 г. — пасёлак у Куракаўшчынскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 15 двароў, 76 жыхароў (36 муж., 40 жан.). З 25.12.1962 г. — у Рагачоўскім раёне, з 19.9.1963 г. — у Кармянскім раёне ў складзе калгаса “Перамога”. 22 снежня 1966 г. пасёлак злучыўся з вёскай Старая Зенькавіна.

БЯЛЁЎ, вёска ў Барсукоўскім сельсавеце. На пачатку XX ст. у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — фальварак Бялёў Малы, 2 двары, 21 жыхар, 246 дзес. зямлі, належаў памешчыку Быкоўскаму. Побач размяшчаўся другі фальварак пад назвай “Бялёў”, 1 двор, 9 жыхароў, належаў нашчадкам Г. Случаноўскага. З 20.8.1924 г. — у Барсукоўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — Бялёў Стары, хутар, 8 двароў, 32 жыхары (21 муж., 11 жан.). Побач знаходзіўся пасёлак Бялёў Новы, 13 двароў, 72 жыхары. Пасялковыя і хутарскія дзеці наведвалі школу за 3 км у вёсцы Навасёлкі. Створаны калгас імя Валадарскага, мелася кузня. Зараз вёска ў складзе КСУП «Саўгас імя Валадарскага» (цэнтр в. Барсукі).

На 1.1.2002 г. 8 двароў, 20 жыхароў.

БЯРОЗАЎКА, вёска ў Каменскім сельсавеце. У канцы XVII — першай палове XVIII ст. належала Чачэрскаму замку ў Чачэрскім старостве Вялікага княства Літоўскага. Паводле інвентару 1704 г. у вёсцы налічваўся адзін дым і 22—24 валокі, у 1726 г. 3 дымы. Сяляне плацілі чынш 15 грошаў. У 1765 г. — 16 гаспадарак, гадавы даход — 190 злотых. На пачатку XX ст. у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні; 68 двароў, 466 жыхароў, 687 дзес. зямлі, якая належала вясковай сельскай грамадзе. У 1905 г. пабудаваны з дрэва ветраны млын — помнік традыцыйнага прамысловага дойлідства Беларусі. У 1909 г. адчынена земская школа, якая размяшчалася ў наёмным будынку. З 20.8.1924 г. — вёска ў Каменскім, з 5.8.1929 г. у Курганскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 83 двары, 463 жыхары, побач размяшчаўся Бярозаўскі кардон, 2 двары, 5 жыхароў, ветраны млын, воўначасальня. Зараз у складзе калгаса “Кастрычнік” (цэнтр в. Кучын).

На 1.1.2002 г. 33 двары, 62 жыхары. Магазін.

ВАЗНЯСЕНСК, пасёлак у Ліцвінавіцкім сельсавеце. Узнік у пачатку XX ст. З 20.8.1924 г. у Ліцвінавіцкім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Пасялковыя дзеці вучыліся ў чатырохгадовай школе імя П. М. Лепяшынскага, што знаходзілася за 3 км. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 17 двароў, 84 жыхары (38 муж., 46 жан.). Побач размяшчаліся Вазнясенскія хутары, 4 двары, 26 жыхароў. Зараз у складзе калгаса імя Лепяшынскага (цэнтр в. Ліцвінавічы).

На 1.1.2002 г. 13 двароў, 25 жыхароў.

ВАЛЫНЦЫ, вёска, цэнтр сельсавета. У XVIII ст. у складзе Чачэрскага староства Вялікага княства Літоўскага, у 1765 г. — маёмасць земскага суддзі Рэчыцкага павета пана Маліноўскага. У другой палове XIX ст. у Нова-Ельнянскай воласці Чэрыкаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1884 г. налічвалася 42 двары, 264 жыхары, частка вяскоўцаў займалася адыходным промыслам (сплаў лесу, гнанне дзёгцю), кавальскім, даход — 40 рублёў. Вяскоўцы з'яўляліся прыхаджанамі праваслаўнага Кляпінскага прыхода, наведвалі Пакроўскую царкву. На пачатку XX ст. вёска Нова-Ельнянскай воласці Чэрыкаўскага павета Магілёўскай губерні: 66 двароў, 519 жыхароў, 473 дзес. зямлі, якая належала вясковай сельскай грамадзе. З 20.8.1924 г. — цэнтр Валынцаўскага сельсавета Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Згодна з перапісам насельніцтва 1926 г. — 93 двары, 539 жыхароў (260 муж., 279 жан.). Створаны калгас "Хваля рэвалюцыі", меліся кузня, воўначасальня. З 15.7.1935 г. да 27.9.1938 г. — мястэчка. У 1970 г. 168 двароў, 535 жыхароў. Цэнтр саўгаса "Валынцы". Васьмігадовая школа, клуб, бібліятэка, фельчарска-акушэрскі пункт, аддзяленне сувязі, магазін.

На 1.1.2002 г. 79 двароў, 186 жыхароў.

ВАСІЛЬЕЎКА, вёска ў Струменскім сельсавеце. На пачатку XX ст. вядома як фальварак у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — хутар, 11 двароў, 51 жыхар, 106 дзес. зямлі; фальварак належаў двараніну Сушкевічу, які валодаў 110 дзес. зямлі. З 20.8.1924 г. хутар у Струменскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 23 двары, 114 жыхароў (49 муж., 65 жан.). Вёска ўваходзіла ў склад калгаса "Радзіма" (цэнтр в. Струмень).

У выніку аварыі на Чарнобыльскай АЭС адселена.

ВАШЧАНКІ, вёска ў Ліцвінавіцкім сельсавеце. У канцы XVII — пачатку XVIII ст. у Чачэрскім старостве Вялікага княства Літоўскага. У 1704 г. згодна з інвентаром Чачэрскага староства — вёска, 3 дымы, 1 $^1/_2$ службы належала Чачэрскаму замку. З 1726 г. вёска Вашчанкі, пры ёй Васільеўская слабада (2 дымы) у Ліцвінавіцкім войтаўстве належала Чачэрскаму замку. Сяляне плацілі 16 грошаў і дастаўлялі ў замак мёд, хмель і г.д. У 1765 г. — 21 гаспадарка (гадавы даход — 56 $^1/_2$ злотага), маёмасць земскага суддзі пана Маліноўскага ў Рэчыцкім павеце Мінскага ваяводства. У другой палове XIX ст. — у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1907 г. адчынена земская школа. У 1909 г. — 79 двароў, 579 жыхароў, 530 дзес. зямлі, належала мясцовай сельскай грамадзе. У 1918 г. на базе дарэвалюцыйнай школы створана працоўная школа I ступені імя Вароўскага. Навучанне вялося на беларускай мове. З 20.8.1924 г. — вёска ў Ліцвінавіцкім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 100 двароў, 530 жыхароў (251 муж., 279 жан.). Зараз вёска ў складзе калгаса імя Лепяшынскага (цэнтр в. Ліцвінавічы).

На 1.1.2002 г. 78 двароў, 173 жыхары. Клуб, аддзяленне сувязі, проціпажарны пункт, магазін.

ВОРНАЎКА, вёска, цэнтр сельсавета і калгаса імя Дзімітрава. У канцы XVII — першай палове XVIII ст. вядома пад назвай Вараноўшчына як баярскае сяленне ў Чачэрскім старостве Вялікага княства Літоўскага. У 1726 г. — 9 дымоў, 2 службы. Баяры плацілі падатак 200 злотых у год Ча-

чэрскаму замку. Апрача гэтага неслі розныя павіннасці і абавязаны былі мець добрую зброю і каня. У 1842 г. пабудавана праваслаўная драўляная Раства-Багародзіцкая царква. У 1848 г. — Вараноўшчына, фальварак памешчыцы Вольгі Маліноўскай. Памешчыцы належала 37 рэвізскіх сялянскіх душ (20 муж., 17 жан.) і крыху больш за 193 дзес. зямлі. Земляробства сяляне спалучалі з рознымі промысламі: ганчарным і рамізніцкім. У 1886 г. — 19 двароў, 60 жыхароў у Расохскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Меліся праваслаўная царква, ветраны млын. У 1898 г. у прыход увавходзіла 3588 жыхароў сяла і навакольных вёсак. Царкве належала 96 дзес. зямлі. У 1909 г. — 157 двароў, 98 жыхароў, 157 дзес. зямлі, якая належала мясцовай сельскай грамадзе; ваколіца — 96 двароў, 421 жыхар, належала ваколіцкай сельскай грамадзе, якая мела 661 дзес. зямлі. З 20.8.1924 г. цэнтр сельсавета Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Створаны калгас "Рэвалюцыя", мелася кузня. У 1970 г. — 229 двароў, 673 жыхары. Цэнтр сельсавета і калгаса імя Дзімітрава. Млын, лесапільня, сярэдняя школа, клуб, бібліятэка, фельчарска-акушэрскі пункт, аддзяленне сувязі, магазін.

На 1.1.2002 г. 176 двароў, 465 жыхароў. Сярэдняя школа, дзіцячы сад, аддзяленне сувязі, Дом культуры, бібліятэка, сталовая, проціпажарны пункт, комплексны прыёмны пункт.

ВОСАЎ, вёска ў Струменскім сельсавеце. У канцы XVIII — пачатку XVIII ст. вядома ў Чачэрскім старостве Вялікага княства Літоўскага і адносілася да Чачэрскага замка. Згодна з інвентаром 1704 г. у вёсцы налічвалася 4 дымы. У 1726 г. — 7 дымоў, 1 служба ў Вотарскім войтаўстве Чачэрскага староства. Сяляне плацілі 22 грошы і давалі мёд, добры хмель і г.д. Чачэрскаму замку. У 1765 г. — 23 гаспадаркі ў Засожскай воласці Рэчыцкага павета Мінскага ваяводства. Гадавы даход — 15 грошаў, вёска належала панам Збарамірскім. Меліся млын, сукнавальня, карчма. На пачатку XX ст. — вёска ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні, 146 дзес. зямлі, належала вясковай сельскай грамадзе. У 1909 г. — 7 двароў, 27 жыхароў. З 20.8.1924 г. — вёска ў Струменскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Створаны калгас "Чырвоны Кастрычнік", працавалі кузня, воўначасальня. Пасля Вялікай Айчыннай вайны ў складзе калгаса "Радзіма" (цэнтр в. Струмень).

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС ліквідавана.

ВОСТРАЎ, вёска ў Кароцькаўскім сельсавеце. У 1858 г. вядома як сяльцо, 15 рэвізскіх мужчынскіх душ, прыватная ўласнасць памешчыцы А. Хілінскай. У 1868 г. тут заснавана сукнавальня, валавы даход — 4500 рублёў. У 1884 г. — ваколіца Востраў, 20 двароў, 140 жыхароў у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Асноўным заняткам сялян было земляробства, якое яны спалучалі з промысламі: ганчарным, даход — 15 рублёў і кравецкім, даход — 5 рублёў. На пачатку XX ст. вёска ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні, 349 дзес. зямлі належала вясковай сельскай грамадзе. У 1909 г. налічвалася 29 двароў, 101 жыхар. З 20.8.1924 г. у Кароцькаўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Вясковыя дзеці наведвалі школу I ступені за 1 км у вёсцы Кароцькі, у 1924—1925 гг. — 30 вучняў. Згодна з перапісам насельніцтва 1926 г. — 32 двары, 124 жыхары. Створаны калгас "Чырвоны Востраў", меліся вадзяны млын, кузня. З 25.12.1962 г. — вёска ў Рагачоўскім раёне, з 6.1.1965 г. у Чачэрскім, з 30.7.1966 г. у Кармянскім раёне. Зараз ў складзе КСУП «Саўгас "Кармянскі"» (цэнтр в. Кароцькі).

На 1.1.2002 г. 1 двор, 2 жыхары..

ВОСТРАЯ КАРМА, вёска ў Ворнаўскім сельсавеце. З 20.8.1924 г. — пасёлак у Ворнаўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.8.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 25 двароў, 135 жыхароў (68 муж., 67 жан.). У 1935 г. працавалі торфазавод, ветраны млын. Зараз у складзе калгаса імя Дзімітрава (цэнтр в. Ворнаўка).

На 1.1.2002 г. 10 двароў, 18 жыхароў.

ВЫНАШАЎКА, вёска ў Кароцькаўскім сельсавеце. У 1765 г. прыватная ўласнасць пана Быкоўскага ў Чачэрскім старостве Вялікага княства Літоўскага. У 1816 г. налічвалася 160 рэвізскіх сялянскіх душ мужчынскага полу. У 1884 г. — 78 двароў, 290 жыхароў у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Асноўным заняткам жыхароў было земляробства. Частка жыхароў спалучала земляробства з ганчарным промыслам, даход з якога складаў 21 рубель. Размяшчаліся хлебазапасны магазін, ветраны млын. У 1907 г. адчынена земская школа. У 1909 г. — 121 двор, 933 жыхары, 906 дзес. зямлі належала вясковай сельскай грамадзе. У 1918 г. на базе дарэвалюцыйнай школы створана працоўная школа I ступені, якая размяшчалася ў наёмным памяшканні, кошт якога складаў 6 рублёў у месяц. Школу наведвалі дзеці з суседняй вёскі Гарадзец. Навучанне вялося на беларускай мове, школе належала 2 дзес. зямлі. З 20.8.1924 г. вёска ў Куракаўшчынскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 194 двары, 970 жыхароў (452 муж., 518 жан.). Размяшчаліся ветраны млын, воўначасальня, гарбарная майстэрня. У 1929 г. створаны калгас імя Енукідзе, працавалі кузня, ветраны млын. З 25.12.1962 г. вёска ў Рагачоўскім раёне, з 19.9.1963 г. у Кармянскім пасялковым Савеце.

На 1.1.2002 г. 107 двароў, 194 жыхары. Клуб, магазін.

ГАРАДОК, вёска ў Кароцькаўскім сельсавеце. У канцы XIX ст. вядома як фальварак у Кармянскай воласці Рэчыцкага павета Магілёўскай губерні. Апошнім уладальнікам фальварка быў дваранін А. Дарыа-Дзерналовіч. З 20.8.1924 г. арцель у Куракаўшчынскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — арцель Гарадок, 14 двароў, 79 жыхароў (43 муж., 36 жан.). Дзеці наведвалі школу за 1,5 км у вёсцы Вынашаўка. На базе фальварка створаны калгас імя Сталіна, працавала кузня. З 25.12.1962 г. вёска ў Рагачоўскім раёне, з 19.9.1963 г. у Кармянскім пасялковым Савеце. Потым у Кароцькаўскім сельсавеце ў калгасе "Перамога".

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС адселена.

ГАРАДОК, вёска ў Струкачоўскім сельсавеце. У другой палове XIX ст. у Меркулавіцкай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1884 г. — 54 двары, 349 жыхароў. У вёсцы былі распаўсюджаны промыслы: адыходны, даход з якога складаў 45 рублёў, кравецкі — 5 рублёў, рамізніцкі (займаліся 12 двароў) — 10 рублёў, колавы (займаліся 3 двары) — 5 рублёў, бандарны — 25 рублёў, па вырабу драўлянага посуду — 25 рублёў. У 1882 г. адчынена царкоўнапрыходская школа ў пабудаванай сялянамі драўлянай хаце (13,5 м х 6,5 м), крытай саломай. Вяскоўцы адносіліся да праваслаўнага Меркулавіцкага прыхода і наведвалі Ушэсцеўскую царкву. На пачатку XX ст. вёска ў Меркулавіцкай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 85 двароў, 612 жыхароў, належала вясковай сельскай грамадзе, якая валодала 1013 $^1/_4$ дзес. зямлі. У 1909 г. працавала царкоўнапрыходская школа, пераўтвораная ў 1918 г. у працоўную школу I ступені. У 1924 г. навучаліся 125 дзяцей, з вёскі Гарадок — 83 вучні, з Шэрахаўскай Буды — 42 чалавекі. Навучанне вялося на беларускай і рускай мовах. З 20.8.1924 г. — пасёлак у Барабудскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 42 двары, 207 жыхароў (80 муж., 127 жан.). Створаны калгас "Чырвоны Гарадок". Працавалі кузня, ветраны млын. З 16.7.1954 г. у Струкачоўскім сельсавеце. 22 снежня 1966 г. з вёскай злучыўся пасёлак Новы Прамень. Зараз у складзе КСУП «Саўгас імя Чапаева» (цэнтр в. Баравая Буда).

На 1.1.2002 г. 45 двароў, 77 жыхароў.

ДАНІЗАЎКА, вёска ў Струменскім сельсавеце. На пачатку XX ст. вёска ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 18 двароў, 50 жыхароў (27 муж., 23 жан.), 357 дзес. зямлі, якая належала вясковай сельскай грамадзе. З 20.8.1924 г. у Струменскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з

20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу 1926 г. — ваколіца, 6 двароў, 32 жыхары (17 муж., 15 жан.). Сялянскія дзеці наведвалі школу за 2 км у вёсцы Струмень. Вёска знаходзілася ў складзе калгаса "Радзіма" (цэнтр в. Струмень).

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС адселена.

ДУБАВІЦА, вёска ў Струкачоўскім сельсавеце, цэнтр калгаса "Камуніст". У другой палове XIX ст. у Расохскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1884 г. — 47 двароў, 220 жыхароў. Распаўсюджаны промыслы: кавальскі, даход — 30 рублёў, ганчарны, даход — 18 рублёў, колавы, даход — 40 рублёў. Размяшчаўся хлебазапасны магазін. Вяскоўцы адносіліся да праваслаўнага Расохскага прыхода і наведвалі Мікалаеўскую царкву. У 1909 г. вёска, 65 двароў, 477 жыхароў, 772 дзес. зямлі належала вясковай сельскай грамадзе. З 20.8.1924 г. у Струкачоўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Вясковыя дзеці (15 вучняў) наведвалі працоўную школу I ступені імя Вароўскага за 0,5 км у вёсцы Міхалёўка. Створаны калгас "Чырвоны дабраволец", працавалі ветраны млын, кузня. У 1971 г. 165 двароў, 565 жыхароў. Камбінат бытавога абслугоўвання, лесапільня, млын. Васьмігадовая школа, Дом культуры, бібліятэка, аддзяленне сувязі, магазін.

На 1.1.2002 г. 150 двароў, 429 жыхароў. Базавая школа, Дом культуры, бібліятэка, дзяцячы сад, фельчарска-акушэрскі пункт, аддзяленне сувязі, сталовая, магазін.

ДУБРАВІНА (да 30.7.1964 г. Кабылічы), вёска ў Ліцвінавіцкім сельсавеце. У другой палове XIX ст. у Бычанскай воласці Быхаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1882 г. — 45 двароў, 18 жыхароў, частка якіх займалася бандарным, адыходным, кавальскім, кравецкім промысламі. Адносілася да праваслаўнага Бычанскага прыхода Георгіеўскай царквы. У 1909 г. — 60 двароў, 499 жыхароў, 528 $^{1}/_{2}$ дзес. зямлі належала мясцовай сельскай грамадзе. У 1923 г. адчынена школа імя Петрачэнкі, у 1924 г. там навучалася 90 дзяцей. Школа размяшчалася ў наёмным памяшканні, кошт якога ў месяц складаў 6 рублёў. З 20.8.1924 г. у Ліцвінавіцкім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 81 двор, 434 жыхары (199 муж., 235 жан.), сярод якіх 2 шаўцы, кравец, бондар. У вёсцы было 2 ветраныя млыны. Зараз у складзе калгаса імя Ляпяшынскага (цэнтр в. Ліцвінавічы).

На 1.1.2002 г. 31 двор, 75 жыхароў. Магазін.

ДУБРОЛЕЖ, пасёлак у Ліцвінавіцкім сельсавеце. На пачатку XX ст. вядомы як лясная старожка ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні: 1 двор, 4 жыхары, маёмасць графа Чарнышова-Круглікава. З 20.8.1924 г. у Ліцвінавіцкім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Вясковыя дзеці наведвалі школу за 1,7 км у вёсцы Вашчанкі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — пасёлак, 5 двароў, 27 жыхароў (10 муж., 17 жан.). У 1930 г. створаны калгас "Адраджэнне", працавала кузня. Зараз у складзе калгаса імя Лепяшынскага (цэнтр в. Ліцвінавічы).

На 1.1.2002 г. 1 двор, 2 жыхары.

ЕНЦЫ, вёска ў Ворнаўскім сельсавеце. У канцы XVII — пачатку XVIII ст. вядома як баярскае пасяленне ў Чачэрскім старостве Вялікага княства Літоўскага. У 1726 г. — 6 дымоў, 2 службы. Баяры адносіліся да Чачэрскага замка. Павінны былі мець добрага каня і зброю. Плацілі 200 злотых падатку. Апрача гэтага, будавалі і рамантавалі масты, у якасці паліцэйскіх павінны былі з'яўляцца на кірмашах. У 1816 г. — ваколіца, 11 рэвізскіх сялянскіх душ, прыватная ўласнасць памешчыцы Брандтавай і яе сыноў. У 1884 г. — 55 двароў, 198 жыхароў, у Расохскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Размяшчаўся хлебазапасны магазін. Былі распаўсюджаны промыслы: кравецкі, даход — 10 рублёў, бандарны — 15 рублёў, ганчарны — 6 рублёў, рамізніцкі — 10 рублёў. Вяскоўцы з'яўляліся прыхаджанамі праваслаўнага Ворнаўскага прыхода і наведвалі Раства-Багародзіцкую царкву. Меўся вадзяны млын. На пачатку XX ст. вёска ў Рагачоўскім павеце Магілёўскай губерні.

У 1909 г. — 27 двароў, 170 жыхароў, якія мелі 201 дзес. зямлі; вакаліца, 73 двары, 442 жыхары; маёнтак, 1 двор, 9 жыхароў, належала нашчадкам памешчыка Борхава, якія валодалі 220 дзес. зямлі. У 1909 г. адчынена земская школа. З 20.8.1924 г. вёска ў Ворнаўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Земская школа была ператворана ў працоўную школу I ступені, у 1924 г. тут навучалася 48 дзяцей, 5 — з вёскі Жабін. Навучанне вялося на рускай і беларускай мовах. Школе належала 2 дзес. зямлі. Створаны калгас "Іскра", працавала кузня. Зараз у складзе калгаса імя Дзімітрава (цэнтр в. Ворнаўка). Радзіма Героя Савецкага Саюза П.У.Несцяровіча.

На 1.1.2002 г. 21 двор, 40 жыхароў.

ЖАБІН, вёска ў Лужкоўскім сельсавеце. У пачатку XVIII ст. вядома як баярскае сяленне ў Чачэрскім старостве Вялікага княства Літоўскага. У 1726 г. — 10 дымоў, 2 службы. Баяры плацілі падатак 280 злотых Чачэрскаму замку. Апрача гэтага, неслі розныя павіннасці і павінны былі мець добрую зброю і каня. У 1837 г. маёмасць губернскага сакратара памешчыка Якава Мілеўскага, які тут меў 100 дзес. зямлі. У 1848 г. — цэнтр аднайменнага фальварка, 6 двароў, 56 рэвізскіх сялянскіх душ, прыватная ўласнасць памешчыцы Караліны Бутулінскай, якая валодала 215 дзес. зямлі. Сялянам належала 64 дзес. зямлі. У 1884 г. — вакаліца, 94 двары, 523 жыхары ў Расохскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Сяляне апрача земляробства займаліся промысламі: рамізніцкім — даход з якога складаў 20 рублёў, ганчарным — 16 рублёў. Жыхары з'яўляліся прыхаджанамі Ворнаўскага праваслаўнага прыхода. Наведвалі Раства-Багародзіцкую царкву. На пачатку XX ст. вёска, 9 двароў, 63 жыхары, якія валодалі 64 дзес. зямлі; вакаліца, 102 двары, 562 жыхары, 954 дзес. зямлі. Вясковыя дзеці наведвалі працоўную школу I ступені за 1 км у вёсцы Лужок. У 1924 г. — 74 вучні. 5 вучняў наведвалі школу за 1,5 км у вёсцы Енцы. З 20.8.1924 г. — вёска ў Расохскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 83 двары, 381 жыхар (180 муж., 201 жан.). Створаны калгас "1 Мая", працавалі ветраны млын, кузня. З 30.6.1966 г. у Лужкоўскім сельсавеце. Зараз вёска ў складзе калгаса "Бальшавік" (цэнтр в. Лужок).

На 1.1.2002 г.6 двароў, 7 жыхароў.

ЖАВУНІЦА, вёска ў Валынцаўскім сельсавеце. У канцы XIX — пачатку XX ст. у Нова-Ельнянскай воласці Чэрыкаўскага павета Магілёўскай губерні. Вяскоўцы былі прыхаджанамі Кляпінскага прыхода, наведвалі Пакроўскую царкву. У 1909 г. — 30 двароў, 251 жыхар, 587 дзес. зямлі, належала сельскай грамадзе. З 20.8.1924 г. у Валынцаўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 60 двароў, 345 жыхароў (164 муж., 181 жан.). Меўся ветраны млын. Вёска знаходзілася ў складзе саўгаса "Валынцы" (цэнтр в. Валынцы).

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС адселена.

ЖДАНАЎ, пасёлак у Струкачоўскім сельсавеце. Узнік у 20-ыя гг. XX ст. у час калгаснага будаўніцтва. З 20.8.1924 г. у Струкачоўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 14 двароў, 77 жыхароў (38 муж., 39 жан.). Створаны калгас імя К. Маркса, працаваў ветраны млын. 29 лістапада 1962 г. пасёлкі Крывы Рог і Круглы злучыліся з пасёлкам Жданаў. Не існуе.

ЗАБАЛОЦКАЕ, пасёлак у Акцяброўскім сельсавеце. Узнік у 20-ыя гг. XX ст. З 20.8.1924 г. у Руднянскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 9 двароў, 62 жыхары (27 муж., 35 жан.). З 25.3.1965 г. пасёлак у Акцяброўскім сельсавеце, у калгасе "Зара камунізму" (цэнтр в. Акцяброва). У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС адселены. Не існуе.

ЗАДУБ'Е, вёска ў Стараградскім сельсавеце. У XIX ст. вядома як цэнтр аднайменнага маёнтка. У 1858 г. налічвалася 220

рэвізскіх душ (113 муж., 107 жан.). Належаў калежскаму рэгістратару Іосіфу Янушкевічу, з 1868 г. — калежскаму асэсару Грамыку. Ён меў тут 276 дзес. зямлі, ветраны млын. У 1884 г. — вёска, 81 двор, 553 жыхары у Доўскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Распаўсюджаны ганчарны промысел, якім займаліся 50 жыхароў. Размяшчаўся хлебазапасны магазін. Вяскоўцы з'яўляліся прыхаджанамі праваслаўнага Хізаўскага прыхода і наведвалі Георгіеўскую царкву. На пачатку XX ст. у Доўскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — вёска, 138 двароў, 806 жыхароў, 1032 дзес. зямлі належала вясковай сельскай грамадзе; фальварак, 4 двары, 13 жыхароў, належаў двараніну Грамыку, які валодаў 285 дзес. зямлі. Побач знаходзіўся другі фальварак: 2 двары, 11 жыхароў, 101 дзес. зямлі, належаў А. Патапаву. У 1909 г. адчынена земская школа, якая ў 1918 г. была пераўтворана ў працоўную школу І ступені і размяшчалася ў нацыяналізаваным будынку. Яе наведвалі дзеці з 5 навакольных вёсак. Навучанне вялося на беларускай мове. З 20.8.1924 г. — вёска, цэнтр Задубскага сельсавета Кармянскага раёна, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 150 двароў, 802 жыхары (371 муж., 431 жан.). Меліся ветраны млын, воўначасальня, шавецкая, кравецкая і аўчынная майстэрні. Створаны калгас "Ударнік", меліся 2 кузні. З 16.7.1954 г. Задубскі сельсавет ліквідаваны, вёска ўключана ў Стараградскі сельсавет. Зараз у складзе КСУП «Саўгас "Стараградскі"» (цэнтр в. Старагеад).

На 1.1.2002 г. 112 двароў, 277 жыхароў. Сярэдняя школа, клуб, бібліятэка, магазін.

ЗАЛАТАМІНО, вёска, цэнтр сельсавета. У другой палове XIX ст. вядома ў Бычанскай воласці Быхаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1884 г. налічваліся 25 двароў, 131 жыхар. Асноўным заняткам вяскоўцаў было земляробства і промыслы: адыходны, якім займаліся 9 двароў і даход ад якога складаў ад 17 да 22 рублёў, бандарны, даход — 10—15 рублёў. Вяскоўцы адносіліся да Хляўнянскага праваслаўнага прыхода, наведвалі Праабражэнскую царкву. На пачатку XX ст. вёска ў Бычанскай воласці Быхаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 56 двароў, 442 жыхары, 623 дзес. зямлі, якая належала вясковай сельскай грамадзе. З 20.8.1924 г. у Хляўнянскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Вясковыя дзеці наведвалі працоўную школу І ступені за 3 км у вёсцы Хляўно. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 65 двароў, 366 жыхароў (174 муж., 192 жан.). 29 лістапада 1962 г. з вёскай злучыўся пасёлак Вояўка, а 29 жніўня 1974 г. — пасёлак Леніна. З 2.9.1975 г. цэнтр Залатамінскага сельсавета (былы Хляўнянскі сельсавет). У 1971 г. цэнтр Хляўнянскага сельсавета і саўгаса "Руднянскі". 143 двары, 496 жыхароў. Млын, лесапільня, камбінат бытавога абслугоўвання. Пачатковая школа, клуб, бібліятэка, дзіцячыя яслі, бальніца, аддзяленне сувязі, магазін.

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС адселена.

ЗЯЦЬКАВІЧЫ, вёска ў Ліцвінавіцкім сельсавеце. З пісьмовых крыніц вядома з 1629 г. Па хадайніцтву сялян, якія не мелі магчымасці наведваць кірмашы вясной з-за разводдзя, кароль Сігізмунд III надзяліў Зяцькавічы правам на правядзенне трохдзённага кірмашу. У 1704 г. вядома ў Ліцвінавіцкім войтаўстве Чачэрскага староства Вялікага княства Літоўскага. Вёска (2 дымы, 2 службы), належала Чачэрскаму замку. Жыхары плацілі чынш і дастаўлялі ў замак натуральную даніну. У 1765 г. — вёска, 12 гаспадарак, маёмасць земскага суддзі пана Маліноўскага ў Рэчыцкім павеце Мінскага ваяводства. У 1884 г. — 47 двароў, 290 жыхароў у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Частка жыхароў займаліся ганчарным, кавальскім, шавецкім промысламі. Адносілася да праваслаўнага Ліцвінавіцкага прыхода. Размяшчаліся хлебазапасны магазін, ветраны млын. На пачатку XX ст. вёска ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 73 двары, 579 жыхароў, 502 дзес. зямлі, якая належала мясцовай сельскай грамадзе. З 20.8.1924 г. вёска ў Ліцвінавіцкім сельсавеце

Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Вясковыя дзеці наведвалі працоўную школу I ступені імя Вароўскага за 1,5 км у вёсцы Вашчанкі. Арганізаваны калгас “Чырвоны пахар”, меліся кузня, 2 ветраныя млыны. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 122 двары, 639 жыхароў (300 муж., 339 жан.). Зараз у складзе калгаса імя Лепяшынскага (цэнтр в. Ліцвінавічы).

На 1.1.2002 г. 83 двары, 172 жыхары. Клуб, магазін.

ІВАНАЎКА, вёска ў Ворнаўскім сельсавеце. З 20.8.1924 г. пасёлак у Ворнаўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу 1926 г. — 16 двароў, 94 жыхары (46 муж., 48 жан.). Створаны калгас “Сталінград”, меўся ветраны млын. Зараз у складзе калгаса імя Дзімітрава (цэнтр в. Ворнаўка).

На 1.1.2002 г. 6 двароў, 11 жыхароў.

КАЗІМІРАВА, вёска ў Ліцвінавіцкім сельсавеце. На пачатку XX ст. вядома як хутар у Бычанскай воласці Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 20 двароў, 171 жыхар. Хутар адносіўся да праваслаўнага Хляўнянскага прыхода. Хутаране наведвалі Праабражэнскую царкву. З 20.8.1924 г. у Хляўнянскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Хутаранскія дзеці наведвалі працоўную школу I ступені за 3 км у вёсцы Хляўно. Згодна з перапісам насельніцтва 1926 г. — 42 двары, 228 жыхароў. Створаны калгас “Чырвоны Казіміраў”, працавала кузня. З 2.9.1975 г. — вёска ў Заламінскім сельсавеце.

На 1.1.2002 г.12 двароў, 17 жыхароў.

КАЛЮДЫ, вёска ў Валынцаўскім сельсавеце. Упершыню ўпамінаецца ў 1599 г. пры акрэсліванні граніц Вялікага княства Літоўскага. У 1704 г. згодна з інвентаром Чачэрскага староства — 7 дымоў, 1 $^{1}/_{2}$ службы. Вёска адносілася да Чачэрскага замка, якому жыхары плацілі чынш 38 грошаў. У 1726 г. — 9 дымоў у Палескім войтаўстве, чынш складаў 15 грошаў. Апрача чыншу, у Чачэрскі замак жыхары дастаўлялі натуральную даніну. У 1765 г. — 26 гаспадарак, прыватная ўласнасць земскага суддзі Рэчыцкага павета пана Маліноўскага ў Засожскай воласці Чачэрскага староства. У 1886 г. вёска, былое прыватнае ўладанне, 157 двароў, 928 жыхароў у Палескай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Існавалі 3 ветраныя млыны, хлебазапасны магазін. Распаўсюджаны промыслы: бандарны, даход — 10 рублёў, кавальскі — 30 рублёў, шавецкі — 10 рублёў, кравецкі — 10 рублёў. Вяскоўцы з’яўляліся прыхаджанамі Пакроўскай царквы праваслаўнага Кляпінскага прыхода. На пачатку XX ст. вёска ў Палескай воласці Гомельскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 258 двароў, 2002 жыхары, належала мясцовай сельскай грамадзе. Побач размяшчаўся фальварак, маёмасць графа Чарнышова-Круглікава, які валодаў 806 дзес. зямлі. З 20.8.1924 г. у Валынцаўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Створаны калгас “Ударны Кастрычнік”. Меліся ветраны млын, крупарушка, воўначасальня. Вёска ўваходзіла ў склад саўгаса “Валынцы” (цэнтр в. Валынцы).

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС адселена.

КАМЕНКА, вёска, цэнтр сельсавета. У 1765 г. вядома як прыватная ўласнасць Мінскага кашталяна пана Юдзіцкага ў Рэчыцкім павеце Мінскага ваяводства Вялікага княства Літоўскага. У XIX ст. цэнтр аднайменнага маёнтка. У 1884 г. — 39 двароў, 233 жыхары ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Меўся хлебазапасны магазін. Распаўсюджаны промыслы: ганчарны, ім займаліся 8 двароў, даход — 18 рублёў, кавальскі — 10 рулёў. Вяскоўцы з’яўляліся прыхаджанамі Балатнянскага праваслаўнага прыхода, наведвалі Пакроўскую царкву. На пачатку XX ст. вёска ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 60 двароў, 434 жыхары, 460 дзес. зямлі, якая належала вясковай сельскай грамадзе. Побач быў аднайменны маёнтак (1 двор, 14 жыхароў), які належаў двараніну Богушу, ён валодаў 542 дзес. зямлі. У 1913 г. адчынена земская школа. З 20.8.1924 г. — цэнтр Каменскага сельсавета Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. На базе дарэвалюцыйнай школы створана школа

I ступені, з 1918 г. размешчана ў нацыяналізаваным будынку. Школе належала 2 дзес. зямлі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 79 двароў, 473 жыхары (226 муж., 247 жан.). Меліся ветраны млын, кравецкая і шавецкая майстэрні, саломарэзка. Створаны калгас "Луч Першага Мая". З 30.6.1966 г. — цэнтр сельсавета Чачэрскага раёна, з 30.7.1966 г. Кармянскага раёна ў складзе калгаса "Кастрычнік" (цэнтр в. Кучын). У 1971 г. 116 двароў, 411 жыхароў. Васьмігадовая школа, клуб, бібліятэка, фельчарска-акушэрскі пункт, аддзяленне сувязі, магазін.

На 1.1.2002 г. 83 двары, 190 жыхароў. Лазня, сталовая.

КАРОЦЬКІ, вёска, цэнтр сельсавета і камунальнага сельгаспрадпрыемства "Саўгас "Кармянскі". У 1855 г. згодна з купчай належала памешчыку І. А. Рымкевічу. У 1884 г. — ваколіца, 129 двароў, 1020 жыхароў у Кармянскай воласці Магілёўскай губерні. Асноўным заняткам сялян было земляробства, якое яны спалучалі з промысламі: кавальскім — даход з якога складаў 25 рублёў, ганчарным — 18 рублёў, колавым — 15 рублёў, кравецкім — 5 рублёў, рамізніцкім — 20 рублёў. На пачатку XX ст. у Кармянскай воласці Магілёўскай губерні. У 1906 г. адчынена царкоўнапрыходская школа. У 1909 г. — вёска, 70 двароў, 882 жыхары, 2623 дзес. зямлі належала вясковай сялянскай грамадзе. У 1918 г. на базе дарэвалюцыйнай школы была створана працоўная школа I ступені, навучанне вялося на беларускай мове. Школа размяшчалася ў наёмным памяшканні, за якое ў месяц плацілі 6 рублёў. Школу наведвалі вучні з навакольных вёсак Рудня, Кулакоўка, Востраў. З 20.8.1924 г. цэнтр Кароцькаўскага сельсавета Кармянскага раёна Магілёўскай губерні. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 175 двароў, 782 жыхары (373 муж., 409 жан.). Створаны калгас "Парыжская камуна", меліся ветраны млын, кузня, конная крупарушка і прасарушка. З 25.12.1962 г. вёска ў Рагачоўскім раёне, з 6.1.1965 г. у Чачэрскім раёне, з 30.7.1966 г. у Кармянскім раёне. У 1971 г. 160 двароў, 411 жыхароў. Васьмігадовая школа, клуб, бібліятэка, фельчарска-акушэрскі пункт, аддзяленне сувязі, сталовая, магазін.

На 1.1.2002 г. 189 двароў, 543 жыхары. Сярэдняя школа, Дом культуры, дзіцячы сад, магазін, сталовая, гасцініца, лазня, фельчарска-акушэрскі пункт, бібліятэка, аддзяленне сувязі, комплексны прыёмны пункт.

КАСАЛЯЦКІ, пасёлак у Ліцвінавіцкім сельсавеце. На пачатку XX ст. вядомы як хутар у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 1 двор, 3 жыхары, належаў графу Чарнышову-Круглікаву. З 20.8.1924 г. у Ліцвінавіцкім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 11 двароў, 63 жыхары (30 муж., 33 жан.). Хутарскія дзеці наведвалі чатырохгадовую школу імя Лепяшынскага. Зараз пасёлак у складзе калгаса імя Лепяшынскага (цэнтр в. Ліцвінавічы).

На 1.1.2002 г. 2 двары, 3 жыхары.

КАСЦЮКОЎКА, вёска ў Залатамінскім сельсавеце. У другой палове XIX ст. выселак у Бычанскай воласці Быхаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — выселак Касцюкоўка (ён жа Міхееўка), 28 двароў, 255 жыхароў, 354 дзес. зямлі, належала мясцовай сельскай грамадзе. Адносіўся да Хляўнянскага праваслаўнага прыхода Праабражэнскай царквы. З 20.8.1924 г. — вёска ў Хляўнянскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай губерні. Вясковыя дзеці наведвалі працоўную школу I ступені за 5 км у вёсцы Хляўно. Згодна з перапісам насельніцтва 1926 г. — 47 двароў, 275 жыхароў (141 муж., 134 жан.). Створаны калгас "Чырвоны Бераг", меліся кузня, ветраны млын. Вёска знаходзілася ў складзе саўгаса "Руднянскі" (цэнтр в. Залатаміно).

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС адселена.

КАЎКАЗ, пасёлак у Ворнаўскім сельсавеце. З 20.8.1924 г. у Кароцькавіцкім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 17 двароў, 91 жыхар (50 муж., 41 жан.). З лістапада 1962 г. у Ворнаўскім сельсавеце. За-

раз у складзе калгаса “Рассвет” (цэнтр в. Высокае).

На 1.1.2002 г. 4 двары, 4 жыхары.

КЛЯПІН, вёска ў Валынцаўскім сельсавеце. У 1765 г. вядома як слабада і маёнтак Кляпін — прыватная ўласнасць пана Маліноўскага ў Чачэрскім старостве Рэчыцкага павета Мінскага ваяводства ў Вялікім княстве Літоўскім. У 1839 г. пабудавана драўляная праваслаўная Пакроўская царква. У 1882 г. — сяло, 59 двароў, 356 жыхароў у Нова-Ельнянскай воласці Чэрыкаўскага павета Магілёўскай губерні. Вяскоўцы апрача земляробства займаліся рознымі промысламі: абутковым, кравецкім, кавальскім. Значнае месца займаў адыходны промысел (сплаў лесу). У 1890 г. адчынена царкоўнапрыходская школа, для якой у 1895 г. пабудаваны ўласны драўляны будынак памерам 12,1 х 11,3 м, крыты гонтай. У 1899 г. праваслаўны Кляпінскі прыход аб'ядноўваў 2574 жыхароў сяла і навакольных вёсак. Царкве належала 38 дзес. зямлі. На пачатку XX ст. у Нова-Ельнянскай воласці Чэрыкаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — сяло на р. Кляпінка, 93 двары, 682 жыхары, 545 дзес. зямлі, якая належала мясцовай сельскай грамадзе. Маёнтак: 1 двор, 943 дзес. зямлі, 9 жыхароў, уласнасць двараніна Кміта А. На базе дарэвалюцыйнай школы створана працоўная школа I ступені. З 20.8.1924 г. у Валынцаўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. У 1926 г. — 116 двароў, 809 жыхароў (293 муж., 416 жан.), сярод якіх 2 краўцы, 2 бондары, каваль і аўчыннік. Створаны калгас “Колас”, працавала кузня.

На 1.1.2002 г. 33 двары, 84 жыхары. Сярэдняя школа, магазін, фельчарска-акушэрскі пункт.

КЛЯПІНСКАЯ БУДА, вёска ў Валынцаўскім сельсавеце. На пачатку XX ст. у Нова-Ельнянскай воласці Чэрыкаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — вёска, 37 двароў, 303 жыхары, 1062 дзес. зямлі, якая належала вясковай сельскай грамадзе. У 1910 г. адчынена царкоўнапрыходская школа, будынак для якой пабудавалі сяляне. У 1918 г. школа была пераабсталявана ў працоўную школу I ступені. У 1921 г. сяляне выдзелілі для школы зямельны надзел плошчай 21 840 кв.м. З 20.8.1924 г. у Валынцаўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу 1926 г. — 97 двароў, 487 жыхароў (234 муж., 253 жан.). Працавалі кузня, кравецкая майстэрня (1 кравец). Створаны калгас імя К. Маркса.

На 1.1.2002 г. — 28 двароў, 65 жыхароў.

КОЛАСАВА, вёска ў Струкачоўскім сельсавеце. З 20.8.1924 г. у Струкачоўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 18 двароў, 96 жыхароў (40 муж., 56 жан.). Зараз у складзе КСУП «Саўгас імя Чапаева» (цэнтр в. Баравая Буда).

На 1.1.2002 г. 39 двароў, 59 жыхароў.

КОРСУНЬ, вёска ў Валынцаўскім сельсавеце. З 20.8.1924 г. — у Валынцаўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу 1926 г. — 9 двароў, 50 жыхароў (27 муж., 23 жан.).

На 1.1.2002 г. 9 двароў, 13 жыхароў.

КОСАЛЬ, вёска ў Акцяброўскім сельсавеце. У другой палове XIX ст. у Бычанскай воласці Быхаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1884 г. — 43 двары, 216 жыхароў. Частка вяскоўцаў займалася промысламі: кравецкім, даход — 5—10 рублёў, кавальскім — 10—15 рулёў. Вяскоўцы з'яўляліся прыхаджанамі Бычанскага праваслаўнага прыхода і наведвалі Георгіеўскую царкву. На пачатку XX ст. вёска (на ручаі Касалянка) у Бычанскай воласці Быхаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1908 г. адчынена земская школа. У 1909 г. — 58 двароў, 461 жыхар, 543 дзес. зямлі, належала вясковай сельскай грамадзе. Побач быў аднайменны выселак: 9 двароў, 98 жыхароў. У 1910 г. пабудаваны ўласны будынак для школы. З 20.8.1924 г. — вёска ў Руднянскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Сярод вяскоўцаў было 3 кавалі, 3 бондары, 1 аўчыннік, кравец. На базе дарэвалюцыйнай школы створана працоўная школа I ступені, якую наведвалі дзеці з суседніх населеных пунктаў: в. Рудня, хутароў Курганне, Косельскі Прудок. Навучанне вялося на белару-

скай мове. Школе належала 1 дзес. зямлі. З 25.3.1965 г. — вёска ў Акцяброўскім сельсавеце ў калгасе "Зара камунізму". Зараз у складзе КСУП "Акцяброва".

На 1.1.2002 г. 20 двароў, 46 жыхароў.

КОСАЛЬСКІ ПРУДОК, вёска ў Акцяброўскім сельсавеце. На пачатку XX ст. вядома як выселак у Бычанскай воласці Быхаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 9 двароў, 100 жыхароў (52 муж., 48 жан.). З 20.8.1924 г. хутар у Руднянскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Хутарскія дзеці наведвалі працоўную школу I ступені за 2 км у вёсцы Косаль. Згодна з перапісам насельніцтва 1926 г. — 22 двары, 138 жыхароў (61 муж., 77 жан.). Меліся вадзяны млын, сукнавальня. З 25.3.1965 г. у Акцяброўскім сельсавеце, у складзе калгаса "Зара камунізму" (цэнтр в. Акцяброва).

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС адселена.

КРАСНЫ БОР, пасёлак (да 22 снежня 1966 г.) у Кароцькаўскім сельсавеце. З 20.8.1924 г. у Куракаўшчынскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Згодна з перапісам насельніцтва 1926 г. — 10 двароў, 53 жыхары (30 муж., 23 жан.). З 25.12.1962 г. у Рагачоўскім раёне, з 19.9.1963 г. у Кармянскім раёне, у складзе калгаса "Перамога". У 1966 г. часткова ўвайшоў у склад вёскі Новая Зенькавіна.

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС адселены.

КРУГЛЫ, пасёлак (да 29 лістапада 1962 г.) у Струкачоўскім сельсавеце. З 20.8.1924 г. у Струкачоўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 17 двароў, 76 жыхароў. З 29 лістапада 1962 г. знаходзіўся ў складзе пасёлка Жданаў. Не існуе.

КРЫВЫ РОГ, пасёлак (да 29 лістапада 1962 г.) у Струкачоўскім сельсавеце. Вядомы з 20-ых гг. XX ст. З 20.8.1924 г. у Струкачоўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 13 двароў, 71 жыхар. З 29 лістапада 1962 г. знаходзіўся ў складзе пасёлка Жданаў. Не існуе.

КУРАКАЎШЧЫНА, вёска ў Кароцькаўскім сельсавеце. У 1877 г. заснаваны цагельны завод. У 1884 г. — вёска, 30 двароў, 210 жыхароў у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Размяшчаліся хлебазапасны магазін, крупадзерня, даход з якой складаў 125 рублёў. Частка вяскоўцаў займалася промысламі: ганчарным, даход — 18 рублёў, кравецкім — 15 рублёў. На пачатку XX ст. у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 52 двары, 362 жыхары, 426 дзес. зямлі, належала вясковай сельскай грамадзе. З 20.8.1924 г. — цэнтр Куракаўшчынскага сельсавета Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 102 двары, 458 жыхароў (218 муж., 240 жан.). У вёсцы размяшчалася шавецкая майстэрня, дзе працавалі 3 шаўцы, 3 жыхары займаліся вырабам аўчын. Створаны калгас "Чырвоны Кастрычнік", мелася кузня. З 25.12.1962 г. — вёска ў Рагачоўскім раёне, 19.9.1963 г. тэрыторыя ўключана ў Кармянскі пасялковы Савет. Зараз у Кароцькаўскім сельсавеце, у складзе КСУП «Саўгас "Кармянскі"» (цэнтр в. Кароцькі).

На 1.1.2002 г. 130 двароў, 291 жыхар. Магазін.

КУРГАННЕ, вёска ў Акцяброўскім сельсавеце. На пачатку XX ст. хутар у Бычанскай воласці Быхаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 8 двароў, 66 жыхароў, 80 $^1/_2$ дзес. зямлі належала Косальскай сельскай грамадзе. З 20.8.1924 г. хутар у Руднянскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай губерні. Дзеці наведвалі працоўную школу I ступені за 1,5 км у в. Косаль. Згодна з перапісам насельніцтва 1926 г. – 17 двароў, 99 жыхароў (50 муж., 49 жан.). З 25.3.1965 г. вёска ў Акцяброўскім сельсавеце, у калгасе "Зара камунізму" (цэнтр в. Акцяброва).

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС адселена.

КУРГАНІЦА, вёска ў Струменскім сельсавеце. На пачатку XX ст. вядома як хутар, З

двары, 21 жыхар, які належаў мяшчанам Хадаковічам, якія валодалі 86 дзес. зямлі. З 20.8.1924 г. у Струменскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Згодна з перапісам насельніцтва 1926 г. — 25 двароў, 440 жыхароў. Да аварыі на Чарнобыльскай АЭС уваходзіла ў склад калгаса "Радзіма".

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС адселена.

КУЧЫН, вёска ў Каменскім сельсавеце, цэнтр калгаса "Кастрычнік". У 1884 г. — 37 двароў, 22 жыхары ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Размяшчаліся хлебазапасны магазін, ветраны млын. Быў распаўсюджаны ганчарны промысел, якім займаліся 7 двароў, даход з яго складаў 18 рублёў. Вяскоўцы з'яўляліся прыхаджанамі праваслаўнага Балатнянскага прыхода, наведвалі Пакроўскую царкву. На пачатку XX ст. у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — вёска, 57 двароў, 477 жыхароў, 498 дзес. зямлі, належала вясковай сельскай грамадзе. З 20.8.1924 г. у Каменскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 75 двароў, 439 жыхароў (202 муж., 237 жан.). Побач размяшчаліся Кучынскія хутары: 12 двароў, 61 жыхар (32 муж., 29 жан.). Меліся кравецкая майстэрня, кузня, малацілка. З 5.8.1929 г. — вёска ў Курганіцкім сельсавеце. Створаны калгас "Іскра". У 1935 г. працавалі 2 ветраныя млыны, кузня. З 30.7.1966 г. у Каменскім сельсавеце Чачэрскага раёна, з 30.7.1966 г. Кармянскага раёна, у складзе калгаса "Кастрычнік".

На 1.1.2002 г. 109 двароў, 342 жыхары. Сярэдняя школа, Дом культуры, бібліятэка, дзіцячы сад, магазін, фельчарска-акушэрскі пункт, аддзяленне сувязі.

ЛАБЫРОЎКА, вёска ў Залатамінскім сельсавеце. У другой палове XIX ст. у Бычанскай воласці Быхаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1889 г. — 28 двароў, 1907 жыхароў. Распаўсюджаны адыходны промысел, даход — 17—22 рублі. Вяскоўцы з'яўляліся прыхаджанамі праваслаўнага Хляўнянскага прыхода і наведвалі Праабражэнскую царкву. У 1909 г. — выселак, 52 двары, 350 жыхароў, 354 дзес. зямлі належалі мясцовай сельскай грамадзе. У 1924 г. вясковыя дзеці наведвалі працоўную школу I ступені за 2 км у вёсцы Студзянец. З 20.8.1924 г. вёска ў Руднянскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 78 двароў, 433 жыхары (203 муж., 230 жан.). Дзейнічалі сукнавальня, ветраны і паравы млыны. З 2.9.1975 г. вёска ў Залатамінскім сельсавеце.

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС адселена.

ЛАЗОВІЦА, вёска ў Струменскім сельсавеце. У 1858 г. — 36 рэвізскіх сялянскіх душ (20 муж., 16 жан.), прыватная ўласнасць памешчыцы Марцэлы Кузміцкай (ур. Леваніцкай). У 1884 г. — 15 двароў, 140 жыхароў, у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Вяскоўцы апрача земляробства займаліся ганчарным промыслам, даход — 18 рублёў. На пачатку XX ст. — 37 двароў, 147 жыхароў, 976 дзес. зямлі, належала вясковай сельскай грамадзе. Побач размяшчалася ваколіца, 1 двор, 2 жыхары. З 20.8.1924 г. — вёска ў Струменскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Вясковыя дзеці наведвалі працоўную школу I ступені за 3 км у вёсцы Струмень. У 1924—1925 гг. там навучаліся 40 вучняў. Створаны калгас "Камунар", працаваў вадзяны млын. У складзе калгаса "Радзіма" (цэнтр в. Струмень).

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС адселена.

ЛАНІЦА, вёска ў Струменскім сельсавеце. У канцы XIX ст. вядома пад назвай Перавоз у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. Перавоз Ланіца (1 двор, 4 жыхары) належаў дваранцы Хмызаўскай. Побач размяшчаўся хутар: 6 двароў, 25 жыхароў, 101 дзес. зямлі, належаў мясцовай сельскай грамадзе. З 20.8.1924 г. у Струменскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — хутар, 20 двароў, 126 жыхароў (67 муж., 59 жан.). Існавалі ветраны млын, кузня, быў створаны калгас імя Літвінава. Не існуе.

ЛЕБЯДЗЁЎКА, вёска ў Каменскім сельсавеце. У 1816 г. — 105 рэвізскіх мужчынскіх душ, прыватная ўласнасць у Рагачоўскім павеце Магілёўскай губерні. У 1884 г. — 45 двароў, 291 жыхар, у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета. Размяшчаўся хлебазапасны магазін. Распаўсюджаны промыслы: ганчарны, якім займаліся 16 двароў, даход — 18 рублёў, кравецкі, даход — 5 рублёў. На пачатку XX ст. вёска ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 69 двароў, 483 жыхары, 554 дзес. зямлі, належала вясковай сельскай грамадзе. Побач размяшчаўся маёнтак (1 двор, 5 жыхароў) двараніна Богуша. З 20.8.1924 г. у Каменскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Згодна з перапісам насельніцтва 1926 г. — 77 двароў, 413 жыхароў (193 муж., 220 жан.); Лебядзёўскія хутары — 16 двароў, 100 жыхароў (59 муж., 41 жан.). Меліся цагельны завод, воўначасальня. З 5.8.1929 г. у Курганскім сельсавеце. З 30.6.1966 г. — вёска ў Каменскім сельсавеце Чачэрскага раёна, з 20.7.1966 г. Кармянскага раёна, у складзе калгаса "Кастрычнік".

На 1.1.2002 г. 40 двароў, 108 жыхароў. Магазін.

ЛЕНІНСКІ, пасёлак (да 29 жніўня 1974 г.) у Залатамінскім сельсавеце. Узнік у 20-ыя гг. XX ст. у час калгаснага будаўніцтва. З 20.8.1924 г. у Хляўнянскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Згодна з перапісам насельніцтва 1926 г. — 21 двор, 120 жыхароў.

29 жніўня 1974 г. злучыўся з вёскай Залатаміно.

ЛЕСАВАЯ БУДА, вёска ў Струкачоўскім сельсавеце. Вядома з канца XIX ст. як фальварак, пабудаваны ў 1892 г. памешчыкам Жукоўскім. На пачатку XX ст. 2 аднайменныя фальваркі ў Меркулавіцкай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — паштовая станцыя Лесавая Буда, 1 двор, 6 жыхароў; фальварак (1 двор, 8 жыхароў, 162 дзес. зямлі), належаў двараніну Жукоўскаму. Побач размяшчаўся другі фальварак: 1 двор, 11 жыхароў, 1039 дзес. зямлі, таксама належаў двараніну Жукоўскаму. У 1923 г. фальваркі былі нацыяналізаваны, у адным з іх размясцілася Баравабудская працоўная школа I ступені. З 20.8.1924 г. — вёска ў Баравабудскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Створаны калгас "12-ы Кастрычнік", працавала кузня. З 16.7.1954 г. — вёска ў Струкачоўскім сельсавеце. Зараз вёска ў складзе КСУП "Саўгас імя Чапаева" (цэнтр в. Баравая Буда).

На 1.1.2002 г. — 63 двары, 123 жыхары. Клуб, магазін.

ЛІЦВІНАВІЧЫ, вёска, цэнтр сельсавета. У XVIII ст. вядома ў Чачэрскай воласці Чачэрскага староства Вялікага княства Літоўскага. Згодна з інвентаром Чачэрскага староства 1704 г. — вёска, 8 дымоў, 4 $^{3}/_{4}$ службы належала Чачэрскаму замку. Сяляне плацілі чынш 44 грошы, карысталіся рыбнымі ловамі. Меўся млын.

У 1726 г. — цэнтр Ліцвінавіцкага войтаўства Чачэрскага староства. У 1765 г. — 42 сялянскія гаспадаркі, маёмасць земскага суддзі Рэчыцкага павета Мінскага ваяводства пана Маліноўскага. Меліся карчма, тры млыны. У 1880 г. дзейнічаў праваслаўны Ліцвінавіцкі прыход, праваслаўная драўляная Казьма-Дзям'янаўская царква, царкоўнапрыходская школа, вадзяны млын, хлебазапасны магазін, сукнавальня, якая належала графу Іпаліту Чарнышову-Круглікаву, даход — 120 рублёў. У 1886 г. — сяло, 93 двары, 462 жыхары ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Распаўсюджаны ганчарны, кравецкі промыслы. Ліцвінавіцкі прыход аб'ядноўваў 3069 жыхароў сяла і навакольных вёсак, царкве належала 36 дзес. зямлі. На пачатку XX ст. у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — сяло, 147 двароў, 1068 жыхароў, 1281 дзес. зямлі належалі сельскай грамадзе. Побач знаходзіўся фальварак: 1 двор, 9 жыхароў, 8531 дзес. зямлі, належала Чарнышову-Круглікаву. У 1913 г. у фальварку размяшчаўся вінакурны завод № 154, які належаў памешчыцы, дачцэ Іпаліта Чарнышова-Круглікава Яўгеніі Чарнышовай-Безабразавай.

У 1918 г. у сяло прыехаў дзеяч рэвалюцыйнага руху публіцыст П. М. Лепяшынскі. На базе дарэвалюцыйнай школы ён заснаваў працоўную. У канцы 1919 г. яна была пераведзена

ў Маскву. З 20.8.1924 г. — вёска, цэнтр сельсавета Кармянскага раёна Магілёўскай акругі.

Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 170 двароў, 811 жыхароў (377 муж., 434 жан.). Створаны калгас імя Лепяшынскага, меліся кузня, ветраны млын, воўначасальня, малацілка. У 1959 г. на будынку сярэдняй школы ўстаноўлена мемарыяльная дошка П. М. Лепяшынскаму, у 1973 г. каля школы яму пастаўлены помнік. 29 лістапада 1962 г. у вёску сселены жыхары пасёлка Рагозны. У 1968 г. адкрыты музей П.М.Лепяшынскага. У 1972 г. 418 двароў, 1257 жыхароў. Млын, швейная і шавецкая майстэрні. Сярэдняя школа, Дом культуры, бібліятэка, фельчарска-акушэрскі пункт, аддзяленне сувязі, сталовая, 3 магазіны.

На 1.1.2002 г. 436 двароў, 1182 жыхары. Птушкафабрыка "Сож", лясніцтва. Сярэдняя школа, Дом культуры, бібліятэка, музей П.М.Лепяшынскага, дзіцячы сад, фельчарска-акушэрскі пункт, комплексны прыёмны пункт, аддзяленне сувязі, кафэ, магазіны.

ЛУБЯНКА, вёска ў Стараградскім сельсавеце. У 1848 г. вядома як Хізаўская Буда, у складзе фальварка Стараград, прыватная ўласнасць памешчыка Людвіга Случаноўскага, налічваліся 282 рэвізскія сялянскія душы (133 жан., 149 муж.). У другой палове XIX ст. — у Доўскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1884 г. налічвалася 49 двароў, 345 жыхароў. Распаўсюджаны ганчарны промысел, якім займаліся 17 двароў, даход — 18 рублёў, знаходзіўся хлебазапасны магазін. Вяскоўцы з'яўляліся прыхаджанамі праваслаўнага Хізаўскага прыхода Георгіеўскай царквы. На пачатку XX ст. вёска Лубянка (яна ж Хізаўская Буда) у Доўскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 91 двор, 643 жыхары, 756 дзес. зямлі, належала мясцовай сельскай грамадзе. З 20.8.1924 г. у Задубскім сельсавеце Кармянскага раёна, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Згодна з перапісам насельніцтва 1926 г. — 45 двароў, 196 жыхароў. Побач размяшчаліся 2 аднайменныя хутары: Лубянка-1 — 2 двары, 163 жыхары і Лубянка-2 — 3 двары, 15 жыхароў. У вёсцы дзейнічалі 2 майстэрні: кравецкая і шавецкая, працавала кузня. Створаны калгас імя Молатава. Зараз вёска ў складзе КСУП "Саўгас Стараград" (цэнтр в. Стараград).

На 1.1.2002 г. 25 двароў, 51 жыхар, магазін.

ЛУЖОК, вёска, цэнтр сельсавета і калгаса "Бальшавік". У 1884 г. — 55 двароў, 261 жыхар, у Расохскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Размяшчаўся хлебазапасны магазін. Вяскоўцы займаліся земляробствам, спалучаючы яго з промысламі (кравецкім, даход — 10 рублёў, ганчарным, ім займаліся 11 двароў, даход — 18 рублёў, рамізніцкім — 13 двароў, даход — 10 рублёў), якія прыносілі дадатковы прыбытак у гаспадарку. Вяскоўцы з'яўляліся прыхаджанамі праваслаўнага Расохскага прыхода і наведвалі Мікалаеўскую царкву. На пачатку XX ст. у Расохскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 84 двары, 459 жыхароў, 992 дзес. зямлі, належала сельскай грамадзе. У 1909 г. у вёсцы адчынена земская школа, у 1918 г. пераўтворана ў працоўную школу I ступені, для якой у 1919 г. пабудавалі ўласны будынак. З 20.8.1924 г. — вёска ў Расохскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Згодна з перапісам насельніцтва 1926 г. — 124 двары, 687 жыхароў (338 муж., 349 жан.). Мелася маслабойня. Створаны калгас "Бальшавік". Размяшчаліся 2 ветраныя млыны, конная прасарушка, крупарушка, кузня, воўначасальня. З 30.6.1966 г. — цэнтр Лужкоўскага сельсавета Чачэрскага раёна, з 30.7.1966 г. — Кармянскага раёна. У 1972 г. 105 двароў, 291 жыхар. Млын, камбінат бытавога абслугоўвання. Сярэдняя школа, клуб, аддзяленне сувязі, магазін.

На 1.1.2002 г. 134 двары, 383 жыхары. Сярэдняя школа, Дом культуры, бібліятэка, дзіцячы сад, магазін, сталовая, аддзяленне сувязі, урачэбная амбулаторыя.

ЛУНАЧАРСКІ, пасёлак у Залатамінскім сельсавеце. Узнік у 20-ыя гг. XX ст. у час калгаснага будаўніцтва. З 20.8.1924 г. у Хляўнянскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Згодна з перапісам насельніцтва 1926 г. — 15 двароў, 79 жыхароў (44 муж., 35 жан.). З 2.9.1975 г. пасёлак у Залатамінскім сельсавеце.

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС адселены.

МАЛАШКІ, вёска ў Струменскім сельсавеце. У канцы XIX ст. у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. меліся 20 двароў, 151 жыхар. З 20.8.1924 г. вёска ў Струменскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці.

Згодна з перапісам 1926 г. — 49 двароў, 242 жыхары (128 муж., 114 жан.). Існавалі ветраны млын, воўначасальня. Створаны калгас "Перамога".

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС адселена.

МАЛЯНІК, вёска ў Струменскім сельсавеце. У XIX ст. вядома як цэнтр аднайменнага фальварка. У 1848 г. там налічваліся 104 рэвізскія сялянскія душы (39 муж., 65 жан.). Фальварак належаў памешчыцы Агаф'і Віткоўскай, якая валодала 644 дзес. зямлі. У 1884 г. — 17 двароў, 107 жыхароў. Вяскоўцы ў асноўным займаліся земляробствам. Севазварот быў трохпольны. Земляробства спалучалася з промысламі: ганчарным, якім займаліся 2 двары, даход складаў 18 рублёў, рамізніцкім — 12 двароў, даход — 15 рублёў. Размяшчаўся хлебазапасны магазін. На пачатку XX ст. у Кармянскай воласці Магілёўскай губерні. У 1909 г. 35 двароў, 183 жыхары, 222 дзес. зямлі, належала вясковай сельскай грамадзе. З 20.8.1924 г. у Струменскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Арганізаваны калгас "Усход", працавала кузня.

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС адселена.

МАСЦЕРАВАЯ СЛАБАДА, вёска ў Кароцькаўскім сельсавеце. На пачатку XX ст. у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. 57 двароў, 378 жыхароў, 363 дзес. зямлі, належала вясковай сельскай грамадзе. З 20.8.1924 г. у Куракаўшчынскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Вясковыя дзеці наведвалі працоўную школу I ступені ў вёсцы Сырск. У 1924—1925 гг. там навучаліся 43 чалавекі вясковых дзяцей. У вёсцы дзейнічалі ветраны млын, кузня, майстэрня па вырабу аўчын. Створаны калгас імя Молатава. З 25.12.1962 г. — вёска ў Рагачоўскім раёне, з 19.9.1963 г. у Кармянскім пасялковым Савеце, у складзе калгаса "Перамога". 22 снежня 1966 г. злучылася з вёскай Сырск.

МІКАЛАЕЎКА, вёска ў Валынцаўскім сельсавеце. На пачатку XX ст. вядома як хутар у Нова-Ельнянскай воласці Чэрыкаўскага павета Магілёўскай губерні, адносіўся да Кляпінскага праваслаўнага прыхода Пакроўскай царквы. У 1909 г. — 12 двароў, 136 жыхароў, 240 дзес. зямлі, належала мясцовай сельскай грамадзе. З 20.8.1924 г. вёска ў Валынцаўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — хутар, 21 двор, 145 жыхароў. Меліся 2 ветраныя млыны, 2 кузні, малацільня. Створаны калгас "Дружны", працавала кузня. У цяперашні час злучылася з вёскай Валынцы.

МІКОЛЬСК, пасёлак у Ліцвінавіцкім сельсавеце. У канцы XIX — пачатку XX ст. вядомы як фальварак. З 20.8.1924 г. у Хляўнянскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 31 двор, 168 жыхароў (83 муж., 83 жан.), мелася воўначасальня. З 20.9.1975 г. пасёлак у Заламінскім сельсавеце, у складзе саўгаса "Руднянскі".

На 1.1.2002 г. 1 двор, 2 жыхары.

МІХАЛЁЎКА, вёска ў Струкачоўскім сельсавеце. У 1884 г. — 37 двароў, 120 жыхароў, у Расохскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Меўся хлебазапасны магазін. Распаўсюджаны промыслы: ганчарны, даход — 18 рублёў, бандарны — 10 рублёў. Вяскоўцы з'яўляліся прыхаджанамі Расохскага праваслаўнага прыхода і наведвалі Мікалаеўскую царкву. На пачатку XX ст. у Расохскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 62 двары, 417 жыхароў. Належала вёска мясцовай сельскай грамадзе, якая валодала 703 дзес. зямлі. У 1911 г. пабудавана школа, якая у 1918 г. пераўтворана ў працоўную школу I ступені. У 1924 г. яна насіла імя Вароўскага, навучаліся 35 вучняў з в. Міхалёўка і 153 з в. Дубавіца.

Школе належала 2 дзес. зямлі. Навучанне вялося на беларускай мове. З 20.8.1924 г. вёска ў Струкачоўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 60 двароў, 331 жыхар (156 муж., 175 жан.). Зараз у складзе калгаса "Камуніст" (цэнтр в. Дубавіца).

На 1.1.2002 г. 42 двары, 71 жыхар.

МАШАНАЎКА, пасёлак у Старагарадскім сельсавеце. З 20.8.1924 г. у Задубскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Згодна з перапісам насельніцтва 1926 г. — 8 двароў, 35 жыхароў (21 муж., 14 жан.), меліся конная малацілка і сталярная майстэрня. З 16.7.1954 г. у Старагарадскім сельсавеце. Не існуе.

НАВАСЁЛКІ, вёска ў Барсукоўскім сельсавеце. У XIX ст. вядома як цэнтр маёнтка, прыватная ўласнасць памешчыкаў Случаноўскіх. У 1832 г. была пабудавана Свята-Троіцкая праваслаўная драўляная царква. У 1858 г. — сяло, 182 рэвізскія сялянскія душы (85 муж., 97 жан.), маёмасць памешчыка Захара Случаноўскага. У 1875 г. пасля смерці маёмасць яго сына Івана Случаноўскага, якому належала 1160 дзес. зямлі, сад, даход з якога складаў 200 рублёў, валавы млын. У 1886 г. — прыватнае ўладанне, 50 двароў, 480 жыхароў у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Размяшчалася праваслаўная царква, хлебазапасны магазін, валавы млын. Штогод у дзень Святой Тройцы адбываўся кірмаш. Былі распаўсюджаны промыслы: ганчарны — даход — 18 рублёў, кравецкі — 10 рублёў. У 1898 г. была адчынена царкоўнапрыходская школа. У 1898 г. праваслаўны прыход аб'ядноўваў 3729 жыхароў сяла і навакольных вёсак, яму належала 37 дзес. зямлі. На пачатку XX ст. сяло ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 92 двары, 665 жыхароў, належала мясцовай сельскай грамадзе, якая мела 809 дзес. зямлі, фальварак (2 двары, 30 жыхароў), належала нашчадкам памешчыка Случаноўскага, якія валодалі 1268 дзес. зямлі. У 1910 г. дзейнічала земская школа, для якой у 1912 г. пабудаваны ўласны будынак. З 20.8.1924 г. вёска ў Барсукоўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 91 двор, 449 жыхароў (221 муж., 228 жан.). Побач размяшчаліся Навасёлкаўскія хутары (17 двароў, 85 жыхароў). На базе дарэвалюцыйнай школы была створана працоўная школа I ступені, якую наведвалі дзеці з навакольных вёсак: Рэвут, Новы Бялец і Бяляеўскія хутары. Створаны калгас "Памяць Леніна", працавала кузня. Зараз у складзе КСУП "Саўгас імя Валадарскага" (цэнтр в. Барсукі).

На 1.1.2002 г. 31 двор, 45 жыхароў.

НОВАЯ БЫЧ (да 30 ліпеня 1964 г.), вёска ў Акцяброўскім сельсавеце. У другой палове XIX ст. у Бычанскай воласці Быхаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1886 г. — прыватнае ўладанне, 86 двароў, 664 жыхары, царкоўнапрыходская школа ў 7 вёрстах, паштовая станцыя Свенсіполь. Адносілася да Бычанскага праваслаўнага прыхода Рыгораўскай царквы. Частка жыхароў поруч з земляробствам займалася рознымі промысламі: адыходным — 40 двароў, даход з яго складаў 17—22 рублі, бандарным — 6 двароў, даход — 15—20 рублёў, колавым — 30 рублёў, кравецкім — 6 двароў, даход — 5—10 рублёў. У 1893 г. пабудавана школа — аднапавярховы драўляны будынак, крыты саломай. На пачатку XX ст. вёска ў Бычанскай воласці Быхаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 155 двароў, 1057 жыхароў, 1445 дзес. зямлі, якая належала вясковай сельскай грамадзе. У 1916 г. на базе дарэвалюцыйнай школы створана працоўная школа I ступені, якую наведвалі дзеці з сяла Старая Быч і хутара Сутокі. З 20.8.1924 г. вёска ў Бычанскім (Старабычанскім) сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 170 двароў, 983 жыхары. Створаны калгас "Спартак", мелася кузня. З ліпеня 1964 г. вёскі Новая Быч і Старая Быч атрымалі назву "Акцяброва".

НОВАЕ ЖЫЦЦЁ, пасёлак у Кароцькаўскім сельсавеце. Узнік у 20-ыя гг. XX ст. у час калгаснага будаўніцтва. З 20.8.1924 г. у Куракаўшчынскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Згодна з перапісам насельніцтва 1926 г. — 14 двароў, 70 жыхароў, працавала кравецкая майстэрня па пашыву кажухоў. З 25.12.1962 г. у Рагачоўскім раёне, з

19.9.1963 г. у Кармянскім раёне, у складзе калгаса "Перамога". Не існуе.

НОВАЯ ЗЕНЬКАВІНА, вёска ў Кароцькаўскім сельсавеце. У другой палове XIX ст. у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1884 г. налічвалася 25 двароў, 188 жыхароў. Асноўным заняткам вяскоўцаў было земляробства, якое спалучалася з промысламі: ганчарным, якім займаліся 9 двароў, даход — 18 рублёў, рамізніцкім — 7 двароў, даход — 15 рублёў, кавальскім — даход 10 рублёў. Размяшчаўся хлебазапасны магазін. На пачатку XX ст. вёска ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 43 двары, 349 жыхароў, належала вясковай сельскай грамадзе, якая валодала 461 дзес. зямлі. З 20.8.1924 г. у Куракаўшчынскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Вясковыя дзеці наведвалі працоўную школу I ступені за 2 км у в. Старая Зенькавіна, дзе ў 1924—1925 гг. навучаліся 10 дзяцей. Створаны калгас імя Якаўлева, меліся конная прасарушка і грэчкарушка, кузня. З 25.12.1962 г. вёска ў Рагачоўскім раёне, з 19.9.1963 г. у Кармянскім раёне.

На 1.1.2002 г. 129 двароў, 359 жыхароў. Клуб, магазін.

НОВАЯ ХАЛАПАЎКА, вёска ў Кароцькаўскім сельсавеце. З 20.8.1924 г. пасёлак у Кароцькаўскім сельсавеце Кармянскага раёна. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 22 двары, 111 жыхароў (54 муж., 57 жан.). З лістапада 1962 г. у Ворнаўскім сельсавеце. Не існуе.

НОВЫ МЛЫН (ДОБРЫЧ), вёска ў Ворнаўскім сельсавеце. У 1816 г. — 12 рэвізскіх сялянскіх душ мужчынскага полу, прыватная ўласнасць. У другой палове XIX ст. вёска ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1878 г. належала памешчыцы Пелагеі Дорыа-Дзерналовіч. Заснавана сукнавальня, даход з якой складаў 150 рублёў. У 1884 г. налічваліся 8 двароў, 55 жыхароў. Частка жыхароў (2 двары) займаліся адыходным промыслам, даход — 18 рублёў. У 1909 г. — 13 двароў, 97 жыхароў, 84 дзес. зямлі, якая належала сельскай грамадзе.

На рацэ Добрыч размяшчаліся гаспадарскі двор, вадзяны млын, сукнавальня — уласнасць двараніна А. Дорыа-Дзерналовіча. З 20.8.1924 г. вёска ў Кароцькавіцкім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. У 1926 г. пад назвай Добрыч вядомы 3 населеныя пункты: вёска Добрыч-Млынок (15 двароў, 91 жыхар); 2 пасёлкі — Добрыч-Калодзішкі (4 двары, 22 жыхары) і Добрыч-Падбярэззе (10 двароў, 48 жыхароў). Вясковыя дзеці наведвалі школу за 2 км у вёсцы Сапажкі, у 1924 г. у ёй навучаліся 12 чалавек. Створаны калгас "Чырвоны сцяг", меліся кузня, ветраны млын, сукнавальня. З 9 лістапада 1962 г. у Ворнаўскім сельсавеце, 27 красавіка 1963 г. вёска Добрыч стала называцца Новы Млын. Зараз у складзе калгаса "Рассвет" (цэнтр в. Высокае).

НОВЫ СВЕТ, пасёлак (да 22 снежня 1966 г.) у Струкачоўскім сельсавеце. Узнік у час калгаснага будаўніцтва. З 20.8.1924 г. у Баравабудскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 15 двароў, 86 жыхароў (38 муж., 48 жан.). Пасялковыя дзеці наведвалі Гарадоцкую працоўную школу I ступені, працавала пякарня кандытарскіх вырабаў. 22 снежня 1966 г. пасёлак злучыўся з вёскай Гарадок.

НОВЫЯ РАСОХІ (цяпер Расохі), вёска ў Лужкоўскім сельсавеце. На пачатку XX ст. вядома як пасёлак у Расохскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. было 28 двароў. З 20.8.1924 г. у Расохскім (Старарасохскім) сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 31 двор, 181 жыхар (85 муж., 96 жан.). З 30.6.1966 г. у Лужкоўскім сельсавеце Чачэрскага раёна, з 30.7.1966 г. у Кармянскім раёне.

На 1.1.2002 г. 59 двароў, 126 жыхароў. Магазін.

НОРКАЎШЧЫНА, вёска ў Струкачоўскім сельсавеце. У 1884 г. — 52 двары, 230 жыхароў, у Расохскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Размяшчаўся хлебазапасны магазін, ветраны млын. Вяскоўцы апрача земляробства займаліся промысламі: ганчарным, даход з якога складаў 18 рублёў, кавальскім, 5 двароў, даход — 10 рублёў,

рамізніцкім, 12 двароў, даход — 10 рублёў. Вяскоўцы з'яўляліся прыхаджанамі Расохскага праваслаўнага прыхода і наведвалі Свята-Троіцкую царкву. На пачатку XX ст. вёска ў Расохскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1902 г. адчынена царкоўнапрыходская школа. У 1909 г. — 78 двароў, 284 жыхары, належала вясковай сельскай грамадзе, якая валодала 100 дзес. зямлі. У 1918 г. на базе дарэвалюцыйнай школы была створана працоўная школа I ступені, у 1921 г. для яе пабудавалі ўласны будынак, драўляную хату памерам 10 х 7 м, крытую саломай. З 20.8.1924 г. — вёска ў Струкачоўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 93 двары, 564 жыхары (273 муж., 291 жан.). Створаны калгас "Новы прасвет", працавалі ветраны млын, кузня. Зараз у складзе калгаса "Камуніст" (цэнтр в. Дубавіца).

На 1.1.2002 г. 60 двароў, 123 жыхары. Магазін.

ПАКРОЎСКІ, пасёлак у Каменскім сельсавеце. З 20.8.1924 г. у Каменскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Згодна з перапісам насельніцтва 1926 г. — 12 двароў, 63 жыхары (30 муж., 33 жан.). З 20.8.1929 г. у Курганскім сельсавеце, з 30.6.1966 г. у Каменскім сельсавеце Чачэрскага раёна, з 30.7.1966 г. Кармянскага раёна, у складзе калгаса "Кастрычнік" (цэнтр в. Кучын).

На 1.1.2002 г. 8 двароў, 9 жыхароў.

ПАСЕКА-СЛАБОДКА, вёска ў Старградскім сельсавеце. У 1848 г. вядома ў складзе фальварка Стараград, прыватная ўласнасць памешчыка Людвіга Случаноўскага, налічвалася 133 рэвізскія сялянскія душы (64 муж., 69 жан.). У другой палове XIX ст. у Доўскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1884 г. — 36 двароў, 169 жыхароў. Быў распаўсюджаны ганчарны промысел, даход з якога складаў 17 рублёў. Вяскоўцы адносіліся да Хізаўскага праваслаўнага прыхода, наведвалі Георгіеўскую царкву. На пачатку XX ст. вёска ў Доўскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. З 20.8.1924 г. у Задубскім сельсавеце Кармянскага раёна, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 19 двароў, 108 жыхароў (44 муж., 64 жан.). Побач знаходзіўся аднайменны хутар — 16 двароў, 104 жыхары (65 муж., 39 жан.). Існавала сталярная майстэрня, у якой працавалі 2 сталяры. Створаны калгас "Шлях Леніна", працавала кузня. З 16.7.1954 г. вёска ў складзе Стараградскага сельсавета, зараз у складзе КСУП "Саўгас Стараград" (цэнтр в. Стараград).

На 1.1.2002 г. 21 двор, 37 жыхароў.

ПАШТОВАЯ ГЛІНКА, вёска ў Ліцвінавіцкім сельсавеце. У другой палове XIX ст. у Бычанскай воласці Быхаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1884 г. — 26 двароў, 121 жыхар. Частка жыхароў земляробства спалучалі з рознымі промысламі: адыходным займаліся 9 двароў, і даход складаў 17—22 рублі, кавальскім — 10—15 рублёў. Вяскоўцы з'яўляліся прыхаджанамі праваслаўнага Хляўнянскага прыхода і наведвалі Праабражэнскую царкву. На пачатку XX ст. вёска ў Бычанскай воласці Быхаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 35 двароў, 224 жыхары, 382 дзес. зямлі, якая належала вясковай сельскай грамадзе. З 20.8.1924 г. вёска ў Хляўнянскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Дзеці наведвалі працоўную школу I ступені. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 47 двароў, 270 жыхароў (129 муж., 141 жан.), мелася кузня. З 2.9.1975 г. у Залатамінскім сельсавеце.

На 1.1.2002 г. 15 двароў, 27 жыхароў.

ПЕРШАЯ СТУПЕНЬ, пасёлак (да 1951 г. назва Кажаны) у Ліцвінавіцкім сельсавеце. Вядомы з пачатку XX ст. З 20.8.1924 г. у Ліцвінавіцкім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 14 двароў, 83 жыхары (38 муж., 45 жан.). Зараз у складзе калгаса імя Ляпяшынскага (цэнтр в. Ліцвінавічы).

Адселены ў сувязі з аварыяй на ЧАЭС.

ПРАЎДА, вёска ў Струкачоўскім сельсавеце. Узнікла ў час калгаснага будаўніцтва на месцы сельскагаспадарчай арцелі "Праўда". З 20.8.1924 г. у Струкачоўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 8 двароў, 41 жы-

хар (21 муж., 20 жан.). Дзеці наведвалі працоўную школу І ступені за 1,5 км у вёсцы Струкачоўка. Зараз у складзе КСУП "Саўгас імя Чапаева" (цэнтр в. Баравая Буда).

На 1.1.2002 г. 5 двароў, 16 жыхароў.

ПЯТРАВІЧЫ, вёска ў Стараградскім сельсавеце. У XIX ст. вядома як цэнтр аднайменнага фальварка. У 1858 г. — 177 рэвізскіх сялянскіх душ (91 муж., 86 жан.), прыватная ўласнасць памешчыка штабс-капітана І. Сідарэнкі. У 1884 г. налічваліся 67 двароў, 414 жыхароў, меліся два млыны, карчма. Частка жыхароў займалася промысламі: ганчарным — 18 двароў, даход — 18 рублёў. На пачатку XX ст. вёска ў Доўскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. адчынена земская школа. У 1909 г. — 111 двароў, 722 жыхары, 958 дзес. зямлі, належала вясковай сельскай грамадзе. Побач размяшчаўся фальварак, які належаў памешчыцы Белаш (327 дзес. зямлі). У 1918 г. створана працоўная школа І ступені ў нацыяналізаваным памешчыцкім будынку. У 1924 г. там навучаліся 80 чалавек. З 20.8.1924 г. у Задубскім сельсавеце Кармянскага раёна, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 116 двароў, 630 жыхароў (300 муж., 330 жан.). Размяшчаліся кравецкая майстэрня, ручная маслабойня і шавецкая майстэрня. Побач былі Пятравіцкія хутары: 10 двароў, 45 жыхароў.

У вёсцы створаны калгас "Чырвоны маяк", працавалі два ветраныя млыны, кузня. З 16.7.1954 г. у Стараградскім сельсавеце. Зараз у складзе КСУП "Саўгас "Стараградскі" (цэнтр в. Стараград).

На 1.1.2002 г. 82 двары, 186 жыхароў. Магазін.

РАССВЕТ, вёска ў Кароцькаўскім сельсавеце. Узнікла ў 20-ыя гг. у час калгаснага будаўніцтва. З 20.8.1924 г. у Куракаўшчынскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Згодна з перапісам 1926 г. — 10 двароў, 64 жыхары (29 муж., 35 жан.). З 25.12.1962 г. у Рагачоўскім раёне, з 19.9.1963 г. у Кармянскім раёне, у складзе калгаса "Перамога". Не існуе.

РАТНІК ХАЛАПАЎСКІ, пасёлак у Ворнаўскім сельсавеце. У 20-ыя гг. XX ст. вядомы пад назвай Ратнік. З 20.8.1924 г. у Кароцькаўскім сельсавеце Кармянскага раёна. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 9 двароў, 51 жыхар (24 муж., 27 жан.). З лістапада 1962 г. у Ворнаўскім сельсавеце, у складзе калгаса "Рассвет" (цэнтр в. Высокае). Не існуе.

РУДНЯ, пасёлак у Ворнаўскім сельсавеце. У 1840 г. памешчыца Разалія Караткевіч валодала 129 дзес. зямлі. У 1868 г. прыватная ўласнасць памешчыка Вітольда Лашкевіча, мелася сукнавальня, даход — 120 рублёў, у 1884 г. — сукнавальня і вадзяны млын з даходам 195 рублёў. На пачатку XX ст. вядома як Рудня-Добрыцкая ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. Рудня-Добрыцкая на р. Добрыч, 2 двары, 11 жыхароў, належалі двараніну Казлоўскаму. З 20.8.1924 г. у Кароцькаўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 22 двары, 92 жыхары (44 муж., 48 жан.). Вясковыя дзеці наведвалі за 2 км школу ў вёсцы Кароцькавічы. Існавалі сукнавальня, турбінны млын. Створаны калгас "Ленінскі шлях", меліся вадзяны млын, кузня. З 9 лістапада 1962 г. вёска ў Ворнаўскім сельсавеце, у складзе калгаса "Рассвет" (цэнтр в. Высокае).

На 1.1.2002 г. 6 двароў, 8 жыхароў.

РУДНЯ, вёска ў Ліцвінавіцкім сельсавеце. Узнікла на месцы рудні, дзе ў плавільных печах выраблялася жалеза, з якога атрымлівалі сельскагаспадарчыя прылады (сярпы, сякеры і г.д.) для ўнутраных патрэб. У другой палове XIX ст. вёска ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1884 г. — 11 двароў, 73 жыхары. Распаўсюджаны ганчарны промысел, якім займаліся 3 двары, і даход складаў 18 рублёў. На пачатку XX ст. у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 27 двароў, 150 жыхароў належалі вясковай сельскай грамадзе, якая валодала 201 дзес. зямлі. З 20.8.1924 г. вёска, цэнтр Руднянскага сельсавета Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 94 двары, 481 жыхар (240 муж., 241 жан.). З 16.7.1954 г. тэрыторыя сельсавета ліквідавана, уключана ў

Ліцвінавіцкі сельсавет. 19 красавіка 1978 г. пасёлак Барысаўка злучыўся з вёскай Рудня. Зараз ў складзе калгаса імя Лепяшынскага (цэнтр в. Ліцвінавічы).

На 1.1.2002 г. 3 двары, 4 жыхары.

РЭВУТ, вёска ў Барсукоўскім сельсавеце. У 1867 г. маёмасць памешчыка падпалкоўніка А. С. Мелеха, які заснаваў тут крупадзёрны завод. У 1884 г. — 44 двары, 289 жыхароў, у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Размяшчаліся хлебазапасны магазін, вадзяны млын. Распаўсюджаны ганчарны промысел, ім займаліся 8 двароў, даход складаў 18 рублёў. На пачатку XX ст. вёска ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 48 двароў, 443 жыхары, належала вясковай сельскай грамадзе, якая валодала 797 дзес. зямлі. З 1918 г. вясковыя дзеці наведвалі працоўную школу I ступені, за 1,5 км у вёсцы Навасёлкі. З 20.8.1924 г. вёска ў Барсукоўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу 1926 г. — 93 двары, 445 жыхароў (223 муж., 232 жан.), меліся кравецкая і шавецкая майстэрні. Створаны калгас "Чырвоны сормавец", працавалі кузня, воўначасальня. У час Вялікай Айчыннай вайны вёска са жніўня 1941 г. па лістапад 1943 г. акупіравана нямецка-фашысцкімі захопнікамі. Зараз у складзе КСУП "Саўгас імя Валадарскага" (цэнтр в. Барсукі).

На 1.1.2002 г. 31 двор, 34 жыхары.

САЛАБУТА, вёска ў Залатамінскім сельсавеце. У другой палове XIX ст. вядома ў Бычанскай воласці Быхаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1884 г. — 27 двароў, 118 жыхароў. Распаўсюджаны адыходны промысел, даход — 17—22 рублі. Адносілася да праваслаўнага Хляўнянскага прыхода, вяскоўцы наведвалі Праабражэнскую царкву. У 1909 г. — вёска, 33 двары, 269 жыхароў, 381 дзес. зямлі, належала вясковай сельскай грамадзе. З 20.8.1924 г. у Хляўнянскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Вясковыя дзеці наведвалі працоўную школу I ступені за 2 км у вёсцы Студзянец. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 54 двары, 283 жыхары (131 муж., 152 жан.). Створаны калгас "Чырвоны партызан", меліся 2 ветраныя млыны, кузня. З 2.9.1975 г. вёска ў Залатамінскім сельсавеце, у складзе саўгаса "Руднянскі" (цэнтр в. Залатаміно).

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС адселена.

САПАЖКІ, вёска ў Кароцькавіцкім сельсавеце. У канцы XVII — пачатку XVIII ст. вядома ў Чачэрскім старостве Вялікага княства Літоўскага як баярскае паселішча пад назвай Сапагі. Паводле інвентару 1726 г. — вёска, 4 дымы, 1 служба, належала Чачэрскаму замку, якому баяры плацілі гіберну, павінны былі мець добрую зброю і каня. Апрача гэтага, неслі розныя павіннасці: будавалі і рамантавалі масты, развозілі пошту, з'яўляліся на кірмашах у якасці паліцэйскіх. У 1884 г. — ваколіца Сапажкі (яна ж Сапагі), 54 двары, 284 жыхары ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Размяшчаўся хлебазапасны магазін. Частка жыхароў займалася рознымі промысламі: ганчарным, 13 двароў, даход — 18 рублёў, кравецкім — 50 рублёў, бандарным — 15 рублёў. На пачатку XX ст. ваколіца ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1906 г. адчынена царкоўнапрыходская школа. У 1909 г. — ваколіца, 78 двароў, 154 жыхары, 671 дзес. зямлі, якая належала мясцовай сельскай грамадзе. На базе дарэвалюцыйнай школы створана працоўная школа I ступені, якая размяшчалася ў наёмным памяшканні, за якое ў месяц плацілі па 6 рублёў. Навучанне вялося на беларускай мове. З 20.8.1924 г. вёска ў Кароцькаўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 102 двары, 458 жыхароў (58 муж., 66 жан.). Размяшчалася швейная майстэрня. Створаны калгас "Чырвоны сцяг", меліся ветраны і вадзяны млыны, кузня. З 25.12.1962 г. у Рагачоўскім раёне, з 6.1.1965 г. у Чачэрскім, з 30.7.1966 г. у Кармянскім раёне. Зараз у складзе КСУП "Саўгас "Кармянскі" (в. Кароцькі).

На 1.1.2002 г. 12 двароў, 18 жыхароў.

СКАРТЫНЬ, вёска ў Лужкоўскім сельсавеце. У 1884 г. — 34 двары, 150 жыхароў, у Расохскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Часткова вяскоўцы апрача

земляробства займаліся рознымі промысламі: кавальскім (даход — 15 рублёў), ганчарным (даход — 5 рублёў). Адносілася да Расохскага праваслаўнага прыхода, вяскоўцы наведвалі Мікалаеўскую царкву. На пачатку XX ст. належала сельскай грамадзе, якая валодала 549 дзес. зямлі. У 1909 г. налічвалася 47 двароў, 353 жыхары. З 20.8.1924 г. вёска ў Расохскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 60 двароў, 327 жыхароў (152 муж., 175 жан.). Размяшчаўся ветраны млын. Вясковыя дзеці наведвалі працоўную школу I ступені, за 4 км у сяле Расохі. Створаны калгас "Лужкоўскі", працавала кузня. З 30.6.1966 г. у Лужкоўскім сельсавеце Чачэрскага раёна, з 30.7.1966 г. у Кармянскім раёне. Зараз у складзе калгаса "Бальшавік" (цэнтр в. Лужок).

На 1.1.2002 г. 22 двары, 31 жыхар.

СТАРАГРАД, цэнтр сельсавета і камунальнага сельгаспрадпрыемства "Саўгас "Стараградскі" на рацэ Добрыч, за 16 км на захад ад Кармы, 94 км ад Гомеля, 44 км ад чыгуначнай станцыі Рагачоў, 20 км ад прыстані Карма (на р. Сож). На аўтамабільнай дарозе Карма—Доўск. У пачатку XIX ст. вядома як цэнтр аднайменнага фальварка, прыватная ўласнасць памешчыкаў Случаноўскіх. У 1848 г. маёмасць памешчыка Людвіга Случаноўскага. У склад фальварка ўваходзілі 2 вёскі: Хізаўская Буда, Пасека-Слабодка, у якіх налічваліся 426 рэвізскіх сялянскіх душ. Памешчыку належала 1758 дзес. зямлі, сялянам — 910. У 1874 г. — прыватная ўласнасць памешчыцы Марыі Случаноўскай, якая валодала 1004 дзес. зямлі. Меўся валавы млын, даход з якога складаў 40 рублёў, вадзяны млын і сукнавальня (120 рублёў). На пачатку XX ст. у Доўскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — фальварак (7 двароў, 22 жыхары), належаў памешчыцы Случаноўскай, якая мела 862 дзес. зямлі. З 2.8.1924 г. у Задубскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, у 1930-ыя гг. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 2 двары, 25 жыхароў (17 муж., 18 жан.). Створаны калгас імя Леніна, працавалі кузня, ветраны млын, вадзяны турбінны млын. У 1974 г. цэнтр сельсавета і саўгаса "Стараградскі". Камбінат бытавога абслугоўвання. Бібліятэка, аддзяленне сувязі, сталовая, магазін.

На 1.1.2002 г. 127 двароў, 359 жыхароў. Клуб, бібліятэка, дзіцячы сад, фельчарска-акушэрскі пункт, аддзяленне сувязі, магазін.

СТАРАЯ ЗЕНЬКАВІНА, вёска ў Кароцькаўскім сельсавеце. У 1816 г. — цэнтр маёнтка, 714 рэвізскіх сялянскіх душ (371 жан., 343 муж.). У 1884 г. — 47 двароў, 307 жыхароў. Размяшчаўся хлебазапасны магазін. Распаўсюджаны промыслы: ганчарны, ім займаліся 40 двароў, і даход складаў 18 рублёў, рамізніцкі — 10 двароў, даход — 15 рублёў. На пачатку XX ст. вёска ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1906 г. адчынена земская школа. У 1909 г. налічвалася 64 двары, 476 жыхароў, належала мясцовай сельскай грамадзе, якая валодала 683 дзес. зямлі. На базе дарэвалюцыйнай школы створана працоўная школа I ступені, якая размяшчалася ў наёмным памяшканні. Навучанне вялося на беларускай мове. У 1924—1925 гг. вучыліся 50 дзяцей са Старой Зенькавіны і 10 — з вёскі Новая Зенькавіна. З 20.8.1924 г. вёска ў Куракаўшчынскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Створаны калгас "Чырвоны Кастрычнік". Меліся конны і паравы млыны, конная крупарушка. З 25.12.1962 г. у Рагачоўскім раёне, з 19.9.1963 г. у Кармянскім пасялковым Савеце.

На 1.1.2002 г. 75 двароў, 142 жыхары.

СТАРАЯ ХАЛАПАЎКА, вёска ў Ворнаўскім сельсавеце. У другой палове XIX ст. вядома пад назвай Хулапаўка ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1884 г. налічвалася 33 двары. Апрача земляробства сяляне займаліся ганчарным промыслам (3 двары, даход — 18 рублёў). Размяшчаўся хлебазапасны магазін. На пачатку XX ст. ваколіца Хулапаўка ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — ваколіца, 57 двароў, 74 жыхары, належала мясцовай сельскай грамадзе, якая мела 342 дзес. зямлі. З 20.8.1924 г. у Кароцькаўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 19 двароў, 87 жыхароў (41 муж., 46 жан.). З лістапада 1962 г. у Ворнаўскім сельсавеце, у складзе

калгаса "Рассвет" (цэнтр в. Высокае). Не існуе.

СТАРЫЯ РАСОХІ (цяпер Расохі), вёска ў Лужкоўскім сельсавеце. У XVIII ст. вядома пад назвай Расохі як каралеўскае ўладанне ў Вялікім княстве Літоўскім. У 1765 г. — маёмасць суддзі пана Скарыны ў Рэчыцкім павеце Мінскага ваяводства Вялікага княства Літоўскага. У 1787 г. пабудавана драўляная Мікалаеўская праваслаўная царква. У 1858 г. — сяло, 189 рэвізскіх сялянскіх душ (93 муж., 105 жан.). Уладальніку належала 3 карчмы, валавы і вадзяны млыны, 2 фруктовыя сады, 2737 дзес. зямлі. У 1863 г. адчынена народнае вучылішча. У 1886 г. — цэнтр Расохскай воласці ў Рагачоўскім павеце Магілёўскай губерні, 62 двары, 379 жыхароў. Меліся вадзяны і ветраны млыны, штогод у красавіку і кастрычніку адбываліся кірмашы. У 1898 г. у праваслаўны Расохскі прыход уваходзіла 3838 прыхаджан сяла і навакольных вёсак, царкве належала 34 дзес. зямлі. У 1914 г. працавала земская школа, якая ў 1918 г. пераўтворана ў працоўную школу І ступені, размяшчалася ва ўласным будынку. Навучаліся дзеці з суседніх вёсак: Хлусы, Скартынь і навакольных пасёлкаў і хутароў. Навучанне вялося на беларускай мове. З 20.8.1924 г. вёска, цэнтр Расохскага сельсавета Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 83 двары, 414 жыхароў (205 муж., 209 жан.). Расохскія хутары: 16 двароў, 82 жыхары. У вёсцы меліся малацілка, вадзяны млын. На хутарах працавала маслабойня. Створаны калгас "Саюз", працаваў вадзяны млын. З 30.6.1966 г. у Лужкоўскім сельсавеце Чачэрскага раёна, з 30.7.1966 г. у Кармянскім сельсавеце. Зараз у складзе калгаса "Бальшавік" (цэнтр в. Лужок).

На 1.1.2002 г. 59 двароў, 126 жыхароў. Магазін.

СТРУКАЧОЎ, вёска, цэнтр сельсавета. У 1886 г. — былое ўладанне на р. Горка, 95 двароў, 541 жыхар у Расохскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Размяшчаліся 2 ветраныя млыны, хлебазапасны магазін. Асноўным заняткам вяскоўцаў было земляробства, якое яны спалучалі з рознымі промысламі: ганчарным — даход — 18 рублёў, кравецкім — 10 рублёў. Вёска адносілася да праваслаўнага Расохскага прыхода, вяскоўцы наведвалі Мікалаеўскую царкву. У 1885 г. была пабудавана школа. На пачатку XX ст. вёска ў Расохскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1907 г. дзейнічала земская школа. У 1909 г. — 153 двары, 995 жыхароў, належала вясковай сельскай грамадзе, якая мела 2126 дзес. зямлі. На базе дарэвалюцыйнай школы створана працоўная школа І ступені, якая размяшчалася ва ўласным будынку. Навучанне вялося на беларускай мове. З 20.8.1924 г. цэнтр Струкачоўскага сельсавета Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — пасёлак, 25 двароў, 133 жыхары (53 муж., 80 жан.). Побач Струкачоўскія хутары: 11 двароў, 71 жыхар (39 муж., 32 жан.). Створаны калгас імя Розы Люксембург, працавалі ветраны млын, кузня. 29 жніўня 1974 г. вёска Лозкі злучылася са Струкачовам. Зараз у складзе саўгаса імя Чапаева (цэнтр в. Баравая Буда).

На 1.1.2002 г. 120 двароў, 389 жыхароў. Сярэдняя школа, Дом культуры, бібліятэка, дзіцячы сад, сталовая, фельчарска-акушэрскі пункт, аддзяленне сувязі, магазіны.

СТРУМЕНЬ, вёска, цэнтр сельсавета. Знаходзіцца за 9 км на паўночны ўсход ад Кармы, 119 км ад Гомеля, 69 км ад чыгуначнай станцыі Рагачоў, за 5 км ад прыстані Карма (на р. Сож). У канцы XVII ст. вядома як баярскае паселішча ў Чачэрскім старостве Вялікага княства Літоўскага. Належала Чачэрскаму замку. Паводле інвентару 1704 г. — вёска, 8 дымоў, 1 служба (меліся рыбныя ловы, штогод баяры плацілі гіберну 120 злотых). У 1726 г. налічвалася 7 дымоў, 1 служба, гіберна складала 60 кап. Баяры неслі розныя павіннасці, будавалі і рамантавалі масты, развозілі пошту, з'яўляліся на кірмашах у якасці паліцэйскіх і павінны былі мець добрую зброю і каня. У 1765 г. — баярская вёска, 17 гаспадарак, шляхецкая ўласнасць пана Маліноўскага ў Рэчыцкім павеце Мінскага ваяводства. Мелася карчма. У 1884 г. — ваколіца, 76 двароў, 399 жыхароў у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Дзейнічалі хлебазапасны магазін, праваслаўная царква. Рас-

паўсюджаны рамізніцкі промысел, ім займаліся 60 двароў, даход — 15 рублёў, ганчарны — 18 рублёў, кавальскі — 25 рублёў, сталярны — 15 рублёў. На пачатку XX ст. у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1907 г. адчынена земская школа. У 1909 г. пад назвай "Струмень" існавалі 2 населеныя пункты: вёска — 31 двор, 236 жыхароў; ваколіца — 126 двароў, 340 жыхароў. З 20.8.1924 г. цэнтр сельсавета Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Працавала школа, якую наведвалі дзеці з ваколіцы Струмень, вёсак Лазовіца і Данізаўка. У школе мелася маленькая бібліятэчка. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. пад назвай Струмень было тры населеныя пункты: ваколіца — 119 двароў, 536 жыхароў; вёска — 55 двароў, 326 жыхароў; кардон — 1 двор, 5 жыхароў. Меліся кузня, крупарушка, ветраны млын, швейная майстэрня.

У 1974 г. цэнтр калгаса "Радзіма". Хлебапякарня, малочны завод, швейная майстэрня, лясніцтва. Сярэдняя школа, клуб, 2 бібліятэкі, бальніца, аптэка, ветэрынарны ўчастак, аддзяленне сувязі, сталовая, 3 магазіны.

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС адселена.

СТУДЗЯНЕЦ, вёска ў Ліцвінавіцкім сельсавеце. У другой палове XIX ст. у Бычанскай воласці Быхаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1884 г. налічвалася 28 двароў, 91 жыхар. Частка жыхароў займалася промысламі: кавальскім, даход — 10—15 рублёў, адыходным — 17—22 рублі. Вяскоўцы з'яўляліся прыхаджанамі праваслаўнага Хляўнянскага прыхода і наведвалі Праабражэнскую царкву. У 1909 г. — вёска, 38 двароў, 348 жыхароў, 202 дзес. зямлі, якая належала вясковай сельскай грамадзе; выселак, 4 двары, 35 жыхароў, 35 дзес. зямлі, належала мясцовай сельскай грамадзе. У 1913 г. адчынена земская школа. З 1918 г. пераўтворана ў працоўную школу I ступені, якую наведвалі дзеці з вёсак Лабыроўка і Салабута. У 1924 г. навучаліся 40 дзяцей. З 20.8.1924 г. вёска ў Руднянскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Згодна перапісу насельніцтва 1926 г. — 42 двары, 230 жыхароў (118 муж., 112 жан.). Побач знаходзіўся аднайменны хутар: 5 двароў, 31 жыхар (14 муж., 17 жан.). З 2.9.1975 г. у Залатамінскім сельсавеце, у складзе саўгаса "Руднянскі" (цэнтр в. Залатаміно).

На 1.1.2002 г. 18 двароў, 31 жыхар.

СЫРСК, вёска ў Кароцькаўскім сельсавеце. У 1765 г. — прыватная ўласнасць мінскага харунжага пана Быкоўскага ў Рэчыцкім павеце Мінскага ваяводства. У 1816 г. — цэнтр аднайменнага маёнтка, у якім налічвалася 171 рэвізская сялянская душа мужчынскага полу. У 1884 г. — вёска, 55 двароў, 529 жыхароў, у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. Распаўсюджаны ганчарны промысел, якім займалася 14 двароў, даход — 18 рублёў, размяшчаўся хлебазапасны магазін. У 1884 г. Епархіяльным ведамствам адчынена школа граматы. На пачатку XX ст. вёска ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. налічваліся 81 двор, 592 жыхары, належала вясковай сельскай грамадзе, якая валодала 606 дзес. зямлі. На базе дарэвалюцыйнай школы была створана двухкамплектная чатырохгадовая школа. У 1924—1925 гг. навучаліся 119 вучняў з Сырска і навакольных населеных пунктаў: Масцеравой Слабады і двух пасёлкаў. Школа размяшчалася ў нацыяналізаваным будынку. З 20.8.1924 г. у Куракаўшчынскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 99 двароў, 498 жыхароў (243 муж., 255 жан.). Меліся кравецкая майстэрня, працавалі 2 краўцы, малацілка, кузня. У вёсцы была створана сенна-колавая майстэрня, арцель імя Будзённага. З 25.12.1962 г. вёска ў Рагачоўскім раёне, з 19.9.1963 г. у Кармянскім пасялковым Савеце, 22 снежня 1966 г. з ёй злучылася вёска Масцеравая Слабада.

На 1.1.2002 г. 221 двор, 482 жыхары. Аўтапарк № 5, база ПМК-102. Магазіны.

СЫРСКАЯ БУДА, вёска ў Барсукоўскім сельсавеце. У другой палове XIX ст. вядома пад назвай Буда ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1884 г. налічваліся 34 двары, 255 жыхароў. Асноўным заняткам вяскоўцаў было земляробства, якое яны спалучалі з промысламі: ганчарным, якім займаліся 16 двароў, даход — 18 рублёў, кавальскім — 3 двары, даход — 10 рублёў, выра-

бам драўлянага посуду — 15 рублёў. На пачатку XX ст. вёска ў Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. З 20.8.1924 г. у Барсукоўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Згодна перапісу насельніцтва 1926 г. — 68 двароў, 349 жыхароў. На базе дарэвалюцыйнай школы ў 1923 г. створана працоўная школа I ступені, якая размяшчалася ў нацыяналізаваным будынку (драўляным аднапавярховым доме, крытым гонтай). Школу наведвалі дзеці з суседняй вёскі Барсукова. Навучанне вялося на беларускай мове. Створаны калгас "Непераможны". Працавалі кузня, воўначасальня, ветраны млын, швейная майстэрня. У час Айчыннай вайны вёска са жніўня 1941 г. па лістапад 1943 г. акупіравана нямецка-фашысцкімі захопнікамі. Зараз у складзе КСУП "Саўгас імя Валадарскага" (цэнтр в. Барсукі).

На 1.1.2002 г. 24 двары, 58 жыхароў.

СЯМЁНАЎКА, вёска ў Кароцькаўскім сельсавеце. У 20-ыя гг. XX ст. вядома як пасёлак. З 20.8.1924 г. у Куракаўшчынскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 8 двароў, 53 жыхары (29 муж., 24 жан.). З 25.12.1962 г. вёска ў Рагачоўскім раёне, з 19.9.1963 г. у Кармянскім раёне.

На 1.1.2002 г. 59 двароў, 166 жыхароў.

ТАРАХАЎКА, вёска ў Барсукоўскім сельсавеце. У XIX ст. Тарахаўка (яна ж Млынок) вядома як цэнтр аднайменнага маёнтка, прыватная ўласнасць памешчыкаў Случаноўскіх у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1858 г. — 214 рэвізскіх сялянскіх душ, маёмасць памешчыкаў Ігнація, Аляксандра і Міхаіла Случаноўскіх. У 1875 г. належала памешчыку Аляксандру Случаноўскаму, які валодаў 541 дзес. зямлі і меў ветраны, 2 вадзяныя млыны, сукнавальню, карчму. У 1884 г. — 44 двары, 313 жыхароў. Распаўсюджаны промыслы: ганчарны, даход — 18 рублёў, кавальскі — 10 рублёў, абутковы — 10 рублёў. У 1893 г. вяскоўцы на свае сродкі пабудавалі школу, з 1895 г. яна перайшла на ўтрыманне духавенства і стала называцца царкоўнапрыходскай. На пачатку XX ст. у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 87 двароў, 519 жыхароў, належала вясковай сельскай грамадзе, якая мела 408 дзес. зямлі; фальварак, 1 двор, 12 жыхароў, належала двараніну А. М. Случаноўскаму, які валодаў 345 дзес. зямлі. У 1910 г. царкоўнапрыходская школа пераўтворана ў земскую. У 1918 г. на базе дарэвалюцыйнай школы створана працоўная школа I ступені, тады ж ёй быў перададзены пакой былога маёнтка памешчыка А. Случаноўскага. У 1924 г. навучаліся 40 дзяцей, ёй належала 2 дзес. зямлі. З 20.8.1924 г. у Хізаўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — вёска: 78 двароў, 498 жыхароў; хутар: 1 двор, 8 жыхароў. Створаны калгас "Камінтэрн", працавала кузня. Зараз у складзе КСУП "Саўгас імя Валадарскага" (цэнтр в. Барсукі).

На 1.1.2002 г. 17 двароў, 37 жыхароў.

ТРУД, вёска (да 1963 г. Асецкая) у Струменскім сельсавеце. З 20.8.1924 г. у Струменскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Створаны калгас "Труд", працавала кузня. У 1963 г. вёска атрымала назву Труд, якую насіў калгас, уваходзіла ў склад калгаса "Радзіма" (цэнтр в. Струмень).

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС адселена.

ХІЗАЎ, вёска ў Стараградскім сельсавеце, цэнтр камунальнага сельгаспрадпрыемства "Саўгас "Багданавічы". У 1765 г. — маёмасць пані Парчэўскай у Рэчыцкім павеце Мінскага ваяводства Вялікага княства Літоўскага. У пачатку XIX ст. маёмасць памешчыкаў Случаноўскіх, потым прыватная ўласнасць нашчадкаў памешчыка Людвіга Случаноўскага. У 1863 г. пабудавана праваслаўная драўляная Георгіеўская царква. У 1877 г. заснавана сукнавальня, якая сумесна з млыном здавалася ў арэнду за 140 рублёў. У 1886 г. — сяло, былое ўладанне на р. Добрыч, 65 двароў, 507 жыхароў. Меліся вадзяны млын, хлебазапасны магазін, праваслаўная царква, царкоўнапрыходская школа. Хізаўскі прыход у 1898 г. аб'ядноўваў 3640 прыхаджан сяла і навакольных вёсак. Царкве належала 55 дзес. зямлі. На пачатку XX ст. сяло ў Доўскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — 132 два-

ры, 877 жыхароў, 1126 дзес. зямлі, належала мясцовай сельскай грамадзе. У 1918 г. школа пераўтворана ў працоўную школу I ступені, яна размяшчалася ў нацыяналізаваным панскім будынку. У 1924 г. там навучаліся 140 дзяцей. З 20.8.1924 г. цэнтр Хізаўскага сельсавета Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 147 двароў, 730 жыхароў (351 муж., 137 жан.). Побач размяшчаліся Хізаўскія хутары: 44 двары, 267 жыхароў (230 муж., 137 жан.). Існавалі слясарная, кравецкая, 2 шавецкія майстэрні, у якіх працавалі па 2 чалавекі, малацілка. На хутарах меліся кавальская, кравецкая майстэрні, вадзяны млын. Створаны калгас "Новы свет". З 16.7.1954 г. у Стараградскім сельсавеце.

На 1.1.2002 г. 151 двор, 487 жыхароў. Сярэдняя школа, дзіцячы сад, аддзяленне сувязі, фельчарска-акушэрскі пункт, сталовая, магазін.

ХЛЯЎНО, вёска ў Залатамінскім сельсавеце. У другой палове XIX ст. у Бычанскай воласці Быхаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1885 г. пабудавана каменная праваслаўная Праабражэнская царква. У 1886 г. — былое ўладанне, 87 двароў, 641 жыхар, піцейны двор, таржок. Распаўсюджаны адыходны промысел, якім займаліся 38 двароў, даход складаў 17—22 рублі, бондарскі, даход — 10—15 рублёў, кавальскі — 80—120 рублёў, кравецкі — 5—10 рублёў. У 1898 г. адчынена царкоўнапрыходская школа. У 1898 г. Хляўнянскі прыход аб'ядноўваў 3456 прыхаджан сяла і навакольных вёсак. Царкве належала 52 дзес. зямлі. На пачатку XX ст. сяло ў Бычанскай воласці Быхаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1900 г. пабудаваны для школы ўласны будынак. У 1909 г. — сяло на р. Хлявянка: 141 двор, 1073 жыхары, 1276 дзес. зямлі, якая належала мясцовай сельскай грамадзе. У 1918 г. на базе дарэвалюцыйнай школы створана працоўная школа I ступені, якую наведвалі дзеці з 6 навакольных вёсак. Навучанне вялося на рускай і беларускай мовах. З 20.8.1924 г. цэнтр Хляўнянскага сельсавета Кармянскага раёна Магілёўскай губерні. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 221 двор, 1190 жыхароў (597 муж., 593 жан.). Апрача сялян тут жылі 4 краўцы, слесар-інструментальшчык, 2 аўчыннікі, 2 шаўцы. Меліся 3 ветраныя млыны, сталярная майстэрня. Створаны калгас імя Максіма Горкага, працавалі 2 ветраныя млыны, кузня.

З 2.9.1975 г. у складзе саўгаса "Руднянскі" (цэнтр в. Залатаміно).

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС адселена.

ЧАМУШАЛЬ, пасёлак у Лужкоўскім сельсавеце. Вядомы з 20-ых гг. XX ст. З 20.8.1924 г. у Расохскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 28 двароў, 159 жыхароў (87 муж., 72 жан.). З 30.6.1966 г. у Лужкоўскім сельсавеце Чачэрскага раёна, з 30.7.1966 г. у Кармянскім раёне, у калгасе "Бальшавік" (цэнтр в. Лужок).

На 1.1.2002 г. 1 двор, 4 жыхары.

ШАЛАМЕІ, вёска ў Струкачоўскім сельсавеце. У першай палове XIX ст. уласнасць памешчыка Коўзаня, затым яго дачкі Соф'і Сімпліцынавай. У 1858 г. налічвалася 249 рэвізскіх сялянскіх душ (128 муж., 121 жан.). У другой палове XIX ст. вядома як цэнтр аднайменнага маёнтка ў Расохскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1884 г. налічваліся 44 двары, 326 жыхароў. Распаўсюджаны промыслы: кавальскі, даход — 20 рублёў, кравецкі — 15 рублёў, якія прыносілі значны даход у гаспадарку. Вяскоўцы з'яўляліся прыхаджанамі праваслаўнага Навасёлкаўскага прыхода і наведвалі Свята-Троіцкую царкву. На пачатку XX ст. вёска і маёнтак у Расохскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — вёска, 70 двароў, 442 жыхары, належала мясцовай сельскай грамадзе, якая валодала 518 дзес. зямлі; маёнтак, 1 двор, 6 жыхароў, належала нашчадкам памешчыка I. Коўзаня. З 20.8.1924 г. вёска ў Струкачоўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Вясковыя дзеці наведвалі працоўную школу I ступені за 1,5 км у в. Струкачоўка. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 93 двары, 444 жыхары (200 муж., 244 жан.). Створаны калгас "Праўда", працавалі нафтавы і ветраны млыны, конная крупарушка. Зараз у складзе саўгаса імя Чапаева (цэнтр в. Баравая Буда).

На 1.1.2002 г. 6 двароў, 9 жыхароў.

ШЭРАХАЎСКАЯ БУДА, вёска ў Струкачоўскім сельсавеце. У другой палове XIX ст. у Меркулавіцкай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1872 г. заснаваны вінакурны завод. У 1884 г. налічвалася 50 двароў, 312 жыхароў. Размяшчаўся хлебазапасны магазін. Асноўным заняткам вяскоўцаў было земляробства, якое яны спалучалі з рознымі промысламі: кавальскім, даход — 11 рублёў, адыходным — 45 рублёў, ганчарным — 45 рублёў. З 20.8.1924 г. вёска ў Баравабудскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі, з 20.2.1938 г. гэтага ж раёна Гомельскай вобласці. Вясковыя дзеці наведвалі працоўную школу I ступені за 5 км у вёсцы Гарадок, дзе ў 1924 г. навучаліся 42 чалавекі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 52 двары, 263 жыхары (121 муж., 142 жан.). Побач размяшчаліся Баравабудскія хутары: 22 двары, 125 жыхароў (54 муж., 70 жан.). Створаны калгас “13-ы Кастрычнік”, працавалі кузня, ветраны млын. З 16.7.1954 г. вёска ў Струкачоўскім сельсавеце. Зараз у складзе КСУП “Саўгас імя Чапаева” (цэнтр в. Баравая Буда).

На 1.1.2002 г. 9 двароў, 18 жыхароў.

ЯНАЎКА, вёска ў Каменскім сельсавеце. У XVIII ст. вядома як цэнтр аднайменнага маёнтка ў Рэчыцкім павеце Мінскага ваяводства Вялікага княства Літоўскага. У 1842 г. — фальварак, прыватная ўласнасць двараніна М. Башмачэнкі, які валодаў 2800 дзес. зямлі, меў валавы млын і сукнавальню, якія здаваліся ў арэнду. У 1867 г. — маёмасць губернскага сакратара Башмачэнкі. На пачатку XX ст. у Кармянскай воласці Рагачоўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. — фальварак, 2 двары, 21 жыхар, належаў двараніну Богушу, які валодаў 506 дзес. зямлі. З 20.8.1924 г. пасёлак у Каменскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу насельніцтва 1926 г. — 16 двароў, 86 жыхароў (41 муж., 45 жан.). Побач знаходзіліся Янаўскія хутары: 21 двор, 100 жыхароў (46 муж., 54 жан.). З 5.8.1929 г. вёска ў Кургáніцкім сельсавеце. Створаны калгас “Чырвоны муравей”, мелася кузня. З 30.6.1966 г. у Каменскім сельсавеце Чачэрскага раёна, з 30.7.1966 г. Кармянскага раёна. Зараз у складзе саўгаса “Кастрычнік” (цэнтр в. Кучын).

На 1.1.2002 г. 21 двор, 42 жыхары.

ЯСЕНЬ, вёска ў Валынцаўскім сельсавеце. У канцы XIX — пачатку XX ст. вядома як фальварак у Нова-Ельнянскай воласці Чэрыкаўскага павета Магілёўскай губерні. У 1909 г. фальварак, 1 двор, 10 жыхароў, прыватная ўласнасць двараніна Стоша, які валодаў 200 дзес. зямлі. З 20.8.1924 г. хутар у Валынцаўскім сельсавеце Кармянскага раёна Магілёўскай акругі. Паводле перапісу 1926 г. — 33 двары, 185 жыхароў (93 муж., 92 жан.). Вёска знаходзілася ў складзе саўгаса “Валынцы” (цэнтр в. Валынцы).

У сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС адселена.

В.В. Віталева

ЗМЕСТ

Да чытача 17

Зямля нашых продкаў 21
З глыбіні тысячагоддзяў (21). Асноўныя археалагічныя помнікі раёна (29). На зямлі радзімічаў (33). У складзе Чарнігаўскага княства (34).

У складзе Вялікага княства Літоўскага і Рэчы Паспалітай 35
Станаўленне дзяржавы (35). Дакументы сведчаць (38). Сацыяльна-эканамічнае становішча сялянства ў XIV–XVI стагоддзях (41). Дакументы сведчаць (42). Аб вёсках Кармяншчыны XVII– XVIII стагоддзяў (45). Кляпін (46). Карма (46). Колькі гадоў Карме? (47). Адкуль пайшло імя тваё, бацькаўшчына? (48).

У складзе Расійскай імперыі 48
Шляхам двух стагоддзяў (48). Дакументы сведчаць (51). З успамінаў М.М.Макаранкі (54). З гісторыі народнай адукацыі ў XIX стагоддзі (55). З успамінаў А.А.Яўнайса (56). Кармянскія вёскі ў канцы XIX стагоддзя (57). Напярэдадні рэвалюцыі 1905 года (58). Дакументы сведчаць (59). Аб гэтым не забыць (60). Гарэлі маёнткі (61). Забурліў і Кляпін (61). Стараста-бунтаўшчык (61).

На крутым павароце гісторыі 63
За ўладу Саветаў (63). Дакументы сведчаць (68). Рэвалюцыянер і педагог (69). Барацьбіты за савецкую ўладу з в. Кляпін (72). Час выбраў нас (успаміны ўдзельнікаў і сведак падзей 1917–1920 гг.) (74). «Хізаўская рэспубліка» (74). Без памылак не абыходзілася (74). “Дубы-волаты” (75). Як мы змагаліся... (75). Актыўныя ўдзельнікі Кастрычніцкай рэвалюцыі і грамадзянскай вайны (80). Да новага жыцця (81). Гаспадарчае будаўніцтва (81). Народная асвета (83). Мара аб зямлі (84). За новае жыццё (85). Вучыліся і вучылі (85). За газетным радком... (86). Вынікі “суцэльнай калектывізацыі” (91). Дакументы сведчаць (92). Аб тым, што памятаецца (92). З успамінаў А.І.Акінчыца (96). З успамінаў М.С.Супічэнка (96). З успамінаў П.А.Жлоба (96). Вернутыя імёны (96). Ахвяры палітычных рэпрэсій (97).

Ішла вайна народная 106
На рубяжы жыцця і смерці (106). Дакументы сведчаць (108). Той гарачы ліпень (111). Акупацыйны рэжым (112). Дакументы сведчаць (114). Жыццё пад акупацыяй (122). Падполле дзейнічала (124). Танцы на плошчы (131). Нам удалося ўцячы (131). Кастрычніцкая дэманстрацыя (132). Слухалі Маскву (132). Сям’я патрыётаў (133). Кармяншчына партызанская (133). Партызанскія фарміраванні, якія дзейнічалі на тэрыторыі Кармянскага раёна (137). Дакументы сведчаць (142). У той грозны час (148). У чачэрскіх лясах (151). Так змагаліся патрыёты (153). За памылкі плацілі жыццямі (156). Асобае заданне (157). Слова клікала ў бой (158). На Кармянскай прыстані (159). Партызан Іван Юрчанка (160). У імя свабоды (161). Апаленае вайной юнацтва (162). Юныя мсціўцы (163). Вёз хлапчук малако... (163). Юныя патрыёты (164). З успамінаў Аляксандра Ігнатавіча Міхаленкі (165). Вызваленне (165). Дакументы сведчаць (168). Гомельска-Рэчыцкая аперацыя (168). Батальён ішоў у атаку (172). Героі Савецкага Саюза – ураджэнцы Кармяншчыны (174). Подзвіг на Дняпры (175). Поўны кавалер ордэна Славы (176). З узнагародных лістоў на Льва Хадановіча (176). Адзнака маршала (177). Кавалер ордэна Аляксандра Неўскага (177). Героямі сталі на Кармяншчыне (178). Паўтарыў подзвіг Матросава (178). “Ганаруся, што ёсць такія смельчакі” (180). Сяржант з Пензеншчыны (182). Знакамітыя землякі (183). Лёс адмірала П.Ц.Бандарэнкі (183). Дакументы сведчаць (184). Камандзір дывізіі (185). Генерал з Хізава (186). Баявымі шляхамі (186). Прыйшоў той дзень (186). Ваяваў на Украіне (187). Гронкі каліны (188). Яны вызвалялі Кармяншчыну (189). Яны прайшлі дарогамі вайны (191). Воіны Чырвонай Арміі, якія загінулі пры абароне і вызваленні раёна і пахаваны на яго

Кормянская центральная районная библиотека

тэрыторыі (215). Воіны-землякі, якія загінулі ці прапалі без вестак на франтах Вялікай Айчыннай вайны (246). Воіны-землякі, якія загінулі ці прапалі без вестак у гады Вялікай Айчыннай вайны і месца нараджэння якіх дакладна не вызначана (347). Партызаны, падпольшчыкі і мірныя жыхары — ахвяры фашысцкага тэрору (349). Імёны на абелісках (369).

1945 — да нашых дзён 376
Пасля вызвалення (376). Станаўленне (377). З успамінаў М.З.Патапенкі (377). З успамінаў А.П.Саламонава (377). З успамінаў Б.С.Пладунова (378). У мірнай працы (378). Народная асвета (381). Дакументы сведчаць (383). Добры дзень, роднае поле! (387). Працавітая сям'я (387). Твае сыны, Кармяншчына (388). За газетным радком... (389). Па старонках раённай газеты "Авангард" за 1946—1954 гг. (389). Вызначыліся працай (392). Героі Сацыялістычнай Працы (392). Узнагароджаныя ордэнам Леніна (393). Заслужаныя работнікі Беларусі (393). Яны нарадзіліся на Кармяншчыне (395). Звязаны лёсам (405). Загінулі ў Афганістане (407). Пад знакам Чарнобыля (409). Дакументы сведчаць (410). Зона і "насельнікі" (415). А жыць трэба (416). З матэрыяльнай і духоўнай спадчыны (417). Народныя абрады і звычаі (417). Замовы (423). Моўныя залацінкі Кармяншчыны (426). Лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці Кармянскага раёна (428). З гісторыі раённай бібліятэчнай сістэмы (429). З гісторыі раённай газеты (430). Мемарыяльны музей П.М.Лепяшынскага (431). З гісторыі стварэння музея (431). З гісторыі населеных пунктаў (432).